
14
8 Q
11

Antonij trombette Patauini minoriste theologi opus in Metaphysicā Arist. Padue in thomistas discussum: Cum qōnibus perutilissimis antiquioribus adiectis in optimā seriez redactis: z formalitates eiusdē cum additionibus z dilucidatione diligenti exculte.

¶ Reuerendissimo in christo patri et omnium litteratorum eminentissimo. D. Domino Dominico Grimani et S. Nicolai inter imagines presbytero cardinali: et patriarche aquilegiensi. Frater Antonius trombeta ordinis minorum humillimus seruus sese supplex commendat.

Cum pluribus iam annis elapsis ex cōmuni decreto scholarium in hoc gymnasio patauino ne ad traditionem metaphysice contulissem: interlegendo difficultates locis congruentibus multas exagitandas edideram: quas scholares satis confuse collectas in volumen redegerūt: et studiosi doctrine doctoris subtilis: vt cōmode his intēdere possent: eas imprimendas tradiderūt: quas cum solū inordinatas: sed plurimū deprauatas inspicerem: ipsas erroribus abiectis in ordinē aliquem redigere curaui: vt eorum voluntati pariter: et fructui cōsulerēt quo doctrinā doctoris: quem sequimur: p̄claram et saluberrimam facilius assequi possent: qua qui prediti sunt: oēm cuiusqȝ discipline laudem: atqȝ intelligentiā sibi vendicasse videntur: et vt vtar teste. D. tua reuerēdissima: q̄ ab ineunte adolescentia omni disciplinarum genere semper floruerit: adeo vt nō humanū: sed celestem aium scientiarum oium et virtutum ornamentis imbutū p̄ter ferre visus sis: quasi Platonis sententiā contestans: habitus morales simul et intellectuales esse nobis innatos: tamē cum huius achademie scotice fontē exhauseris: et de doctrina eius argumēta plurima et gloriosa p̄stiteris: te maiorē in modum tanq̄ numē aliq̄d celo demissum laudāt vniuersi: colunt: et admirantur. Itaqȝ cū his: alijs etiā non p̄termissis: maxime delecteris: qui cōmentaria in expositionem doctoris super sententias maxima. et ab oībus desiderata ingeniosissime: et plusq̄ dici possit argutissime edidisti: quibus ingeniū tuū excellentissimū et diuinum maxime cōprobatur. Quasdā nostras disputationes questionibus supradictis adiectas: eas p̄sertim: quas ad. D. tuam reuerendissimam scripsimus: dum sese apud nos cōtineret: et suū patriarchatū aquilegiensem adiret: sacro nomini tuo dicare cōstitui: nō quo hec inspectione tua digna existimem: q̄ tenuissima sint: et inopē mineruam sapiant: sed vt meā in amplitudinem tuam: seruitutem et obseruantiā aliquo argumento agnoscas: cui me atqȝ ingenij mei vires oēs ac studia dedicaui: has questiones cum his prioribus collectis: ideo adiunxi vt suppleant earum defectum diminutionēqȝ: cū presertim materijs metaphysicalibus in ordine librorum Aristo. deessent plurime: ac locis illis: que posterius edite sunt: maxime cōuenirent. Has igitur minutas nostras editiones pro tua singulari clementia benigne digneris excipere: in quibus nō rei dignitatē: sed mee in reuerendissimā. D. tuam seruitutis studium: et volūtatis promptitudinē metieris: quas cum legeris: me tibi dicatissimū seruū: ac deuotissimū esse prospicies Ualeat amplitudo tua reuerēdissima: cui me humiliter cōmitto. Padue die. xiij. Junij. Mccccc. ij.

¶ Questiones Metaphysicales Eximij sacre Theologie Docto. M. Antonij Trombete Patauini ordi. Minorum in Phamosiss. Uniuersitate Pad. ab eodē edite: lecte: ꝛ disputate ad concurrentiā. M. Frā. Meritonensis ordi. Predi. sequuntur. Questio. j.

Quoniam teste Ar. pmo celi tex. cōmē. 110. siquis diuiso multiplicē vtatꝰ tanq̄ īdiuiso imanifestū est ſm quā nām ipsi accidunt qḋ dī. Idcirco insistēdo circa diuisionē entis: qḋ cōiter ponit subiectū metaphysice. Querit. ¶ Utrū ens prima diuisione diuidatur per finitū ꝛ īfinitū. Et anteq̄ arguatur ad partes: declarat titulus: qōnis: in quo pmus terminus declarandus est ly finitum ꝛ infinitū. ¶ Pro cuius itelligentia est notādum: ꝙ vt habet Arist. primo physicoꝝ. tex. cōmē. 15. Rō finiti ꝛ infiniti quantitati ꝯgruit. Et habet ibi cōmentator ꝙ quātum est genus īfiniti. Quātitas autē est duplex: quedā est quātitas molis: quedam est quātitas virtutis: quantitas molis est quantitas: ſm quā aliquid extendit: ꝛ est dimensionatum aliqua triū dimensionum. quātitas virtutis est quātitas pfectionalis: de qua hꝫ Augu. 6. de trinitate. c. 8. In his que mole magna nō sunt: idem est maius qḋ melius. Scḋm hanc duplicē quātitatē possumus distinguere duplicē infinitatē; quedā est īfinitas in quātitate molis: quedā in quātitate virtutis; prima īfinitas est puationi ꝛ potētie annexa: ꝛ appellat tale īfinitū: īfinitū potentiale seu in potētia. de quo loquit Arist. in. 3. physico. tex. ꝯmē. 63. ꝙ īfinitum est cuius quātitatem q̄ntūcunq̃ accipiētibus semp restat aliquid accipere. Infinitū in quātitate virtutis est īfinitū in actu. Et sic describit. ꝙ est illud qḋ qḋcūq̃ finitum datū vltra quācunq̃ pportionem finitam signabilem adhuc excedit: ꝛ tale īfinitum est illud qḋ cōtinet in se omnē entitatē ꝛ omnem perfectionē quātū possibile est talē entitatem ꝯtineri in aliquo vno: quod dico: qꝛ nō est possibile qḋlibet ens ꝯtineri realiter aut formaliter in aliquo vno: sed solū virtualr ꝛ eminēter. Sicut dicitur ꝙ deus est bos: capra: aurum: lignum. non realiter aut formalr: sed solū eminenter: qꝛ omnis perfectio que est in creaturis reperitur in deo pfectiori modo q̄ sit in ipsis creaturis. Et sic continere est cōtinere virtualiter ꝛ eminenter. sicut ducatus continet soldum eminenter: qꝛ continet ipsum ſm esse aureum: ꝛ nō ſm esse argenteū: qui tamē soldus hꝫ esse argenteum in seipso. Sic qḋlibet ens ꝛ omnis perfectio eius (quum ꝯtineat in deo tanq̄ in pncipio ꝛ causa simpliciter prima) continetur in deo sub esse independenti: ꝛ etiā sub esse actualissimo. ꝛ cū talis perfectio sit in creatura in esse dependenti: ꝛ in esse potentiali: sequit ꝙ perfectiori modo in deo cōtinetur: q̄ in creatura. ꝛ cum omnes creature possibiles esse sint infinite: deus cōtinens perfectiones infinitas: erit infinitus intensiue. ꝛ sic excedet quodlibet finitū vltra quācunq̃ proportionē finitam assignabilem. Sicut dictum est de duplici infinito: sic dicendū est de finito. nā quoddam est finitū in quantitate molis: ꝛ quoddam finitum in q̄ntitate virtutis ꝛc̄. Ex his ad ꝓpositū: in titulo questionis non accipitur infinitū aut finitum in quantitate molis: sed in quantitate virtutis. ¶ Et arguit primo negatiue ad qōnem. Illa diuisio non est prima: qua dat altera prior: ista est hꝰ. que est per finitū ꝛ infinitum: ergo ꝛc̄. maior est nota: ꝛ minor probat. Ens prius diuidit per ens reale: ꝛ ens rōnis: q̄ per finitū ꝛ infinitū: qꝛ finitum ꝛ infinitū īportāt q̄ntitatē virtutis que cōpetit enti reali: ergo qḋlibet qḋ est finitū vel infinitū: est ens reale. Probat eadē minor etiā. qꝛ ens rōnis est precise respectiuus rōnis: qḋ cum sit minime entitatis: nō importat aliquam q̄ntitatem virtutis: ergo qḋlibet finitū ꝛ infinitū est ens reale. Sed diuisio que est entis realis: presupponit illam que est entis realis ꝛ rōnis: ꝛ semp presuppositum est prius presupponente. Sequit ergo ꝙ illa est prior que est per ens reale ꝛ rōnis. ¶ Scḋo principaliter arguitur ex fundamētis Sco. Presupponēdo pmo ſm ipsū ꝙ finitum ꝛ infinitū que diuidunt ens: distinguunt ex natura rei ab ente. Scḋo presupponit ꝙ vnumqḋq̃ per propriā vnitatem est indistinctū a se: ꝛ distinctū a quolibet alio. qꝛ vnitas vniuscuiusq̃ rei est illud sup quod fūdatur ipsa distinctio. Istis stantibus arguit. Ens distinguit ex nā rei per Sco. a finito. sed qḋcūq̃ distinguit ab alio prius est vnū in se ꝛc̄. ex scḋo presupposito. ergo prius ens est vnum q̄ sit finitum: ꝛ vlterius cum simili modo se habeat ad finitū: prius ens erit vnū q̄ infinitum. Probatur ꝯña prima. In eo signo in quo ens distinguitur a finito non intelligit sibi competere finitas: qꝛ vt sic nō distingueretur ab ipsa: ꝛ in tali signo est vnum. alioquin non distingueretur: ergo vnitas est intimior q̄ finitas. ¶ Tertio pncipalr arguitur. Homo est finitus. Aut finit in genere: aut in dr̄ia vltima. Nō in genere: qꝛ dr̄ia vltima est tota substātia rei completiue. vt vult Arist. 7. metaphy. tex. cōmen. 43. ergo finitur homo in ipsa differētia vltima. Ex quo sequit: ꝙ cum homo inq̄ntum aīal sit vnum ꝛ nō finitū: per prius aduenit homini vnitas q̄ finitas. ¶ Item quarto arguitur. Illud quod est transcendens est intimius enti q̄ illud quod nō est transcendens vnitas est transcendēs. finitas ꝛ infinitas non. qḋ probatur de infinito: qꝛ infinitū tm̄ vni competit. transcendēs aūt competit pluribus. ergo sequit propositum: ꝙ vnitas est prior infinitate ꝛ etiā finitate. ¶ Item vltimo arguitur. Infinitum est illud qḋ aggregat in se omnē perfectionē simplr. sed non pōt in se cōtinere omnes. perfectiones simplr sine multitudine ꝛ vnitate: ergo prius aliqd ꝯtinet in se vnitatem ꝛ multitudinem q̄ infinitatē: qm̄ infinitas sequit ad ꝯtinentiā vnitiuā oīum perfectionū simpliciter. Confirmat. Nā Scotus ponit inter quiditates attributoꝝ distinctionē formalem. sed distinctio fundatur super vnitatē ꝛ presupponit ipsam. ꝛ qꝛ vnum est qḋ est indiuisum a se: ꝛ diuisum a quolibet alio: ergo anteq̄ attributa intelligantur infinita: preintelligūtur habere vnitatem ꝛ multitudinem.

Ad oppositum tñ arguitur. Sicut se habet quātitas molis ad sbāꝫ: ita se habet quantitas virtutis ad ipsum ens. Sed sic est ꝙ quantitas molis est intimior sbe q̄ qualitas: ꝛ alia predicamenta. sic ergo erit de quātitate virtutis: ꝙ erit intimior enti. ergo ꝛc̄. maior pꝫ per ꝯuenientem similitudinem: qꝛ sicut quantitas molis insequit sbām rōne mãe: sic quātitas virtutis insequitur ens ſm rōnem entitatis minor probatur: qꝛ qualitas ꝛ cetera accidentia materialia de necessitate presupponunt ipsam quātitatem alioquin vt dicit. s. Tho. qualitas esset sensibilis ꝛ insensibilis: quare ꝛc̄.

In ista qōne sunt tres articuli. In primo declarabit positio Doctoris sub. In scḋo ponet ꝯclusio responsiua ad questionē. Deinde tertio respondebitur ad argumenta in principio questionis.

Circa primum arti. sunt duo notāda. Est primo aduertendū ꝙ opio Doc. subt. est ꝙ ens prima diuisione diuiditur per quantum: ꝛ non quantum. Intelligendo per quantū quod includit quantitatem virtutis: ꝛ aliquem gradum perfectionalem. per non quantum intelligendo relationes diuinas. sicut paternitas i patre: filiatio in filio: spiratio passiua in spiritu. s. Ista non possunt esse quanta. Declara

tur: quia si sic: cum paternitas sit in patre formalr ⁊ non in filio: filius careret formalr aliqua perfectione quā haberet pater. s. illa quā includeret ipsa paternitas. ¶ Declarat hoc idem aliter. Si. n. paternitas ɔtinet quantitatem virtutis: illa quātitas virtutis aut esset finita: aut infinita. Non est dandum ꝓmum: q2 omne finitū (cum habeat rōnem partis respectu infiniti ⁊ excedat ab ipo) habet rōnem imꝑfecti ⁊ ꝓpter hoc dixit Arist. 3. physi. tex. cōmē. 64. vbi vult ꝙ totum ⁊ perfectum sunt idem. ⁊ ex ɔsiti ꝙ pars inquantū pars dicit imperfectionem: q2 exceditur a toto: ⁊ cum nullū imperfectū inueniat formaliter in deo: nullum finituȝ pōt reperiri in patre formaliter. Non potest etiaȝ dici: ꝙ paternitas in patre diuino sit infinita formaliter: q2 omne formaliter infinitum est ens primū simpliciter: per cuius accessum ⁊ recessum mēsurat quodlibet ens quantū. Sed nullus respectus pōt esse ens primum simpliciter: q2 absolutuȝ est prius respectiuo: ergo paternitas in patre non potest esse formaliter infinita. Licet concedatur esse infinita fundamentaliter ⁊ identice. s. per identitatem ad essentiam diuinaȝ: q2. s. est eadem realiter essentie. q̄uis distinguatur ab ea formaliter. ¶ Insurgit vna difficultas circa ea que dicta sūt Dictum est ꝙ relatio in diuinis nō est formaliter quanta de mente Scoti. Contra. ¶ Magis videtur ꝙ relatio diuina sit formaliter quanta. q̄ȝ relatio creata. Sȝ ista que ē in creaturis ꝫm Doctorē subti. est formaliter quanta qd̄ probatur. Tum q2 cōnnetur sub ente finito: quod est formaliter quantum. Tum q2 per ipsum docto. subtilem in primo sniarum. di. 28. q. vltima. Genus relationis diuiditur per differētias oppositas. quarum vna est nobilior reliqua: ergo relinquitur: ꝙ multo magis hoc debet concedi de relatione diuina. ¶ Ad hoc nonnulli respondēt dicendo: ꝙ non fuit de intentione doctoris remouere a relatione omnem quantitatem virtutis: sed solum illam que spectat ad rationem principij actiui: volens ꝙ relatio non possit esse principiū actiuuȝ. sicut nec potest per se terminare actioneȝ aut motū: vt vult Arist. 5. physico. ¶ Sed ɔtra: q2 data ista responsione sequeretur ꝙ pariformiter negasset a quantitate molis (que est genus ⁊ ꝑdicamentum) quantitatē virtutis: sicut negauit a relatione: q2 eque bene q̄ntitas molis non est de formis actiuis sicut nec ipsa relatio: ergo sequeretur propositū: ꝙ vtrobiq3 negasset huiuscemodi q̄ntitatē virtutis: quod tñ nō fecit. ¶ Q2 si tu dicas: quantitas est principium actiuuȝ in sensum actione intentionali. Contra: q2 sensibile commune nō causat propriam speciem in sensu: sed solum diuersificat actionē in ipso: ⁊ causat diuersum modum immutandi. ¶ Ideo dicendum est aliter: ꝙ ideo relatio diuina nō potest esse quanta: q2 sibi repugnat finitas aut infinitas intensiua. Non. n. potest esse finita formaliter: q2 tunc h̄ret rōnem partis: ⁊ tunc sequeret ꝙ eēt. entitas imperfecta. Neq3 pōt eē formaliter infinita: q2 tunc eēt formalr ens ꝓm: vt dictū est superius. ꝓm autē. s. eē finituȝ ⁊ esse partem non repugnat relationi create. igitur ⁊c̄.

¶ Secūdo notandū est principaliter: ꝙ quantitas virtutis quedam competit rei ꝫm esse essentie ⁊ quiditatiuū: quedam ꝫm esse indiuiduale. Prima quātitas insequit vltimā differentiā specificam ɔstitutam speciei: que dr̄ia dr̄ ex. 7. metaphy. (vt allegatum est) esse completiue ⁊ ꝑfectiue tota substātia rei. Secūda q̄ntitas virtutis cōpetit rei rōne ꝓprietatis indiuidualis: penes quā q̄ntitateȝ nō est ordo essentialis inter indiuidua. Dicēte Aristo. 3. metaphy. cō. 11. (in hoc cōmendante Platonem qui ponebat ideas spērum ⁊ nō generum) ꝙ inter spēs est ordo essentialis: ⁊ nō inter indiuidua. volens ꝙ in indiuiduis nō est hoc prius ⁊ illud posterius: ꝓpter aliquam q̄ntitatem ɔsītem ipsum esse indiuiduale. Exēplificatur de istis qualitatibus. Certum est ꝙ albedo est perfectior essentialiter q̄ȝ nigredo. Nigredo tamen vt. 4. est perfectior accidentaliter ⁊ indiuidualiter albedine vt. 2. ⁊ idem est excedens essentialiter aliud: ⁊ ab illo excessum accidentaliter. Perfectio essentialis seu q̄ntitas est demonstrabilis de ipsa quiditate vel essentia. Sed ꝑfectio accidentalis non potest demonstrari: q2 diffinitio ⁊ demonstratio non est singularium: vt habetur in primo posteriorum: ⁊ in. 7. metaphy. tex. commen. 53.

His premissis de scd̄o art. ponit ɔclusio nisi ua ad q̄onem que est ista. Ens prima diuisione diuiditur per q̄ntum ⁊ nō quantū: sic intelligendo istā diuisionem esse ꝫm mēbra diuidentia que sunt intimiora ipsi diuiso. ¶ Ista ɔclusio probat. ꝑsuppo nēdo primo ꝙ quū aliquid cōpetit alicui ɔsiderato in se ⁊ in esse quiditatiuo: illud est intimius illi q̄ȝ illud qd̄ nō competit ei in tali esse. Presupponit secūdo: ꝙ vnitas: veritas: multitudo: nō cōpetunt rei in esse quiditatiuo. Tum q2 ista sunt passiones entis: vt vult Arist. 4. metaphy. vbi icipit tex. (Ex phi est perscrutari ⁊c̄.) vbi h3 ꝙ sicut numeri (inquantū numerus est) paritas ⁊ imparitas sunt quedam ꝓpria: hoc est passiones ⁊ ꝓprietates. Ita entis (inquantū ens est) sunt ꝓprietates ⁊ passiones. Tū etiam q2 dato ꝙ vnitas nō sit passio entis: adhuc nō cōcedes ꝙ vnitas sit de quiditate entis. Hoc probatur: q2 Auicē. 5. metaph. vult ꝙ equinitas est tm̄ equinitas: ⁊ nō est vna neq3 plures. ita ꝙ vnitas ⁊ multitudo nō competit equinitati inquantū. equinitas est. ¶ His stantib9 arguitur. Quod cōpetit rei in esse quiditatiuo est intimius illi eo qd̄ nō cōpetit sibi in tali esse: sed ita est ꝙ quātitas virtutis competit quiditati ⁊ nature in esse quiditatiuo Unitas ⁊ multitudo nō: ergo q̄ntitas virtutis est intimior quiditati. maior p3 ex dictis. minor ꝓbatur. Quia vnitas ⁊ multitudo: aut cōpetunt rei in secundo modo: aut si nō: saltem nō cōpetunt rei in esse quiditatiuo ꝫm Aui. Quātitas aūt virtutis cōpetit sic ipsi rei: quod probat q2 accipio equinitatē in esse quiditatiuo. nō secludit equinitas a differentia sua ɔstitutiua: que cōparata ꝫm suaȝ rōnem formalē ad differentiā specificā asini est nobilior ⁊ perfectior illa. que ꝑfectio imediate ɔsequit essentiam equinitatis rōne sue ꝓprie differentie: ergo equinitas ꝫȝ esse essentie ⁊ quiditatiuuȝ est perfectior q̄ȝ na ⁊ essentia asini: ⁊ in isto priori nō intelligit vt vna: neq3 vt plures: ergo ⁊ in aliquo priori cōpetit tali nature q̄ntitas virtutis: in quo tñ sibi non competit vnitas vel multitudo.

¶ Et confirmat: quia Arist. 8. meta. tex. cōmē. 10. vult ꝙ essentie inquantū essentie se habēt sicut numeri: ⁊ ponit ordinē essentialē inter naturas ⁊ quiditates ꝫm esse eēntie: ⁊ hoc nō ꝓpter aliud. nisi q2 quelibet essentia ɔstituitur per aliquā differentiā essentialē: loquendo saltem de istis essentijs inferiorib9: ⁊ quia ipossibile est reperire duas differētias essentiales esse eque ꝑfectas. ita pariformiter ipossibile est reperire duas essentias seu naturas eq̄ ꝑfectas. Assumptū de differentijs essentialib9 ꝓbat. quia eēntiales differētie diuidunt aliqd̄ vnū genus cōmune: ⁊ quecūq3 sunt diuidētia aliqd̄ vnū cōe sunt opposita: ⁊ ordinata eēntialr iter se: ergo de necētate vna est nobilior reliqua. ¶ Et ɔfirmat: cū genus diuisuȝ se habeat in po° respectu dr̄iaȝ eēntialiū: ⁊ eadē po° nō possit eē eque primo ad aliquos act9 essentiales sine tali ordine: ⁊ (cū po° ipa generis prius nata sit ꝑfici per vnū actū essentialr q̄ȝ per aliū) sequit ꝙ ipsuȝ genus eque primo nō respiciat ipsas dr̄ias eēntiales: vt ꝑfectibile per ipsas. ¶ Qd̄ etiam ꝓbat: q2 vbi est maior inclinatio po° ad actū ibi po° prius nata est perfici per taleȝ actū: ad quē magis inclinat q̄ȝ per aliū. Sed certū est ꝙ maior est iclinatio potētie generis ad vnū actū eēntialē q̄ȝ ad aliū: ergo ꝓus genus natum est ꝑfici per ipm̄ q̄ȝ per aliū. Ex quo sequit ꝙ est ordo eēntialis ꝑfectiōis iter actus iportatos per dr̄ias eēntiales ꝫm se: ⁊ in ordine ad potentiā gñis que ꝑficit per ipos actus. ¶ Et si dicas: ꝙ differētie eēntiales nō habent ordinē perfectionis inter se inquātū sunt diuidentes ipsum genus: sed bene inquātum ɔstituunt ipsam specieȝ.

¶ Cōtra hoc

¶ Cōtra hoc dupliciter. Primo q2 nō cōstituūt ipsam spēm nisi per diuisionē generis: sʒ q̄d nō cōstituit aliquid nisi per diuisionē alterius: si cōstituit inq̄ʒtū tale. s. inq̄ʒtū ens pfectū: sequit̄ q̄ diuidit ēt inq̄ʒtū tale. ¶ 2° iprobat̄ q2 cōstitutum nō est pfecti⁹ nisi q2 cōstituētia sunt pfectiora. Principia enī. 12°. meta. tex. cō. 19. sunt pportionata principiatis: ita q̄ principiatū perfecti⁹ icludit prin^a pfectiora: q2 da q̄ prin^a sunt eque pfecta (cū principiata habeāt oēs suā pfectionē a principijs: z nulla sit pfectio in principiatis: que nō cōtineat̄ virtualr̄ in principijs) sequit̄ ppositū q̄ principiata que sunt ipa cōstituta: erūt eque perfecta: sed spēs cōstitute hñt ordinē perfectōis inter se. igit̄ ante istū ordinē cōstitutoꝝ erit ordo pfectōis cōstituētiū: sed talia cōstituētia sūt dr̄ie diuidētes genus. igit̄ zc̄. ¶ Itē 2° principalr̄ arguit̄ psupponēdo. q̄ gradus pfectōis seu intēsiōis nō distinguit̄ formalr̄ neq3 realr̄ ab eo cui⁹ est gradus. ¶ Q̄d probat̄. primo q2 pfectio rei est inseparabilis a re z res ab ipa pfectiōe. ergo est eadē realr̄. p3 ꝯñia q̄m sicut ex sepabilitate ꝯcludim⁹ distictionē realē eoꝝ que sepant̄: ita ex in separabilitate cōcludim⁹ idētitatē realē. ¶ Probat̄ 2° q2 perfectio non distinguit̄ formalr̄ a re. q̄m dato hoc: q̄ sic distingueret̄: seq̄ret̄ q̄ quilibet gradus in albedine cōstitueret aliquid vnū in esse formali z q̄ditatiuo. Unde sicut differētia essentialis (q2 est distincta formalr̄ a genere) cōstituit aliquid in eē formali specifico distinctū ab alijs: sic esset de quolibet gradu intētionis in forma: q̄ q̄libet talis adueniens quiditati forme cōstitueret aliq̄d distinctum ab alijs in esse specifico z formali. ꝯñs est falsū: q2 albedo vt duo: z albedo vt tria dr̄ esse eiusdē spēi z eiusdem rōnis formalis. cum habeant diffinitionē. ergo zc̄. ¶ Q̄, si tu dicas. Dictū est perfectio rei est inseparabilis a re: z ppter hoc ꝯcludis idētitatē realem inter ista. Contra. certum est q̄ gradus intentionis in albedine. s. grad⁹ vt duo: vel vt tria separātur a natura albedinis. ergo iste gradus nō est idem realiter albedini. ¶ Ad hoc respōdet̄ q̄ nō quicūq3 gradus intensionis in albedine ꝯsequitur essentiā albedinis: sed solum ille qui ꝯsequitur essentialē differentiā albedinis: qui est demonstrabilis de ipsa per diffinitionē eius. Sed ille gradus intēsionis qui ꝯsequit̄ ppᵃetates indiuiduales z ipsam differentiā indiuidualem: nō cōsequitur essentiā albedinis: sed solum esse indiuiduale z māle: z ita sicut gradus ꝯñs essentiam est inseparabilis ab essentia: z est idem realr̄ sibi: ita gradus qui ꝯsequit̄ esse indiuiduale est inseparabilis ab illo indiuiduo cuius est gradus: z est idē realr̄ sibi. ¶ Isto stante arguit̄ sic ad ꝯclusionē intentā. Illud quod nō distinguit̄ realiter aut formaliter a quiditate est intimius quiditati eo q̄d distinguit̄ formalr̄ ab ipsa: sed ita est q̄ q̄ntitas virtutis seu perfectionalis nō distinguit̄ formaliter a quiditate. Unitas z multitudo distinguuntur formalr̄ ab ipsa quiditate nō soluʒ in spē: verūetiam in ente. ergo zc̄. Discursus bon⁹: maior est nota: z prima pars minoris ex presupposito. 2ª pars ipsius probat̄. Tum q2 vt cōmuniter tenet̄ vnitas z multitudo sunt passiones entis: z passio distinguit̄ formalr̄ s̄m oēs ab eo cuius est passio. Tum ēt q2 si negaret̄ esse passio: multitudo distinguitur formaliter ab ente. ergo vnitas. P3 ꝯñia: q2 oppositoꝝ eadeʒ ratio est. Unitas z multitudo sunt opposita: tum etiā q2 sicut veꝝ z bonū dicūt aliquā formalitatē distinctam ab ente: ita z vnū. ¶ Et ꝯfirmat̄: q2 nō est idem ꝯceptus formalis huius q̄d est esse ens: z esse vnū. q̄m si esset idem cōceptus formalis vnitatis que opponit̄ multitudini z ipsius entis: multitudo esset non ens: q2 opposita vnitati. ¶ Tertio principalr̄ arguitur. Illud nō est intimius enti q̄3 q̄ntitas virtutis quod psupponit in ente ipsaʒ q̄ntitatē virtutis: sʒ vnū est h̄m̄. ergo zc̄. maior est manifesta: z minor pbat̄. pfectius. n. est esse vnū q̄3 multa: q2 dato opposito: sequeret̄ q̄ q̄to aliq̄d includeret maiorē multitudinē esset perfectius: ꝯñs est falsum: q2 maxima multitudo est multitudo essentialr̄: sed ista nō ponit̄ in primo ente: z ibi ponit̄ vnitas: ḡ vnitas est pfectior multitudine: ergo vnitas cōparata ad multitudinē psupponit pfectionē in ente. ¶ Et ꝯfirmat̄: q2 vnitas est pfectio simplr̄: multitudo nō ē pfectio simplr̄: vt tenēt meta^ci. z theologi. ergo zc̄. ¶ Itē 4° arguit̄ psupponēdo q̄ ordo essentialis isequit̄ rōnes formales z q̄ditatiuas ipsoruʒ extremoꝝ: sicut ordo essentialis qui est inter hoiem z asinuʒ: insurgit ex rōne formali hois: z ex rōne formali asini: ita q̄ positis ipsis rōnibus formalib⁹ z specificis (q̄buscūq3 alijs circunscriptis) statim insurgit iter ista ordo essentialis: qui est: q̄ hō est hor z pfectior essentialr̄ ipso asino. Ex hoc arguit̄: circūscripta q̄cūq3 passione ipsi⁹ q̄ditatis: z circūscripta vnitate z multitudie q̄ditas ipsa h3 ordinē eēntialē ad alterā q̄ditatē: sed iste ordo eēntialis nō est nisi ordo s3 perfectionē z s̄m q̄ntitatē v̄tutis. ergo ipse q̄ditates in eē abstracto a q̄cūq3 vnitate vel multitudine: icludūt aliq̄3 q̄ntitatē v̄tutis: aliogn̄ in tali esse abstracto nō pñt eē fundamēta imediata istius ordis. ¶ Et si dicas iste ordo est relatio vel respectus qui nō aduenit rei in esse quiditatiuo. Respondet̄ q̄ saltē erit ordo fundamētalis iter tales quiditates hoc est erunt fundamēta que imediate pñt subesse tali ordini. ¶ Ultimo arguit̄. h3 Arist. 10. meta. tex. cō. 12. q̄ omne ens omni enti cōparatū aut est idē aut diuersum: z ex ꝯñti simile aut dissimile: eq̄le vel ineq̄le: vñ s̄m ipsum vnūq̄dq3 ens est quid: z quale z q̄ntuʒ. est. n. quid quanto habet aliquā quiditatē vel essentiam: est equale qualitate essentiali: modo quo act⁹ z forma dicit̄ esse q̄litas: ad modum loquendi Aristo. 5° meta. c. de quali. vbi vult q̄ differentia essentialis est quedam qualitas: q2 est actus eēntialis: z cū vnūq̄dq3 ens sit in actu aliquo modo: sic est q̄le. est etiā q̄ntū s̄m ipsum Aristo. pro quāto h3 aliquē ordinē in entib⁹ ad p^m ens simplr̄: s̄m quē ordineʒ dr̄ esse q̄ntum: z ita omne ens inq̄ʒtum quid: ad aliud cōparatū est idē vel diuersuʒ: inq̄ʒtū quale est simile aut dissimile. inq̄ʒtū q̄ntū z h̄ns q̄ntitatē: est eq̄le vel ineq̄le: q̄m idētitas z diuersitas imediate fundant̄ sup essentiā rei. similitudo vel dissimilitudo sup q̄litatem: eq̄litas vel inequalitas sup q̄ntitatē. ¶ Ex hoc arguitur ad ppo^m. Unūsq̄dq3 ens acceptum s̄m suā essentiā z quiditatē: z nō cōsideratū vt vnuʒ: aut vt multa: est q̄ntū: vt p3 ex dictis. ergo q̄ntitas virtutis cōpetit q̄ditati z essentie rei: circūscripta vnitate vel multitudine: z sic p3 ad q̄ōneʒ. ¶ Arguit̄ q̄ diuisio entis per q̄ntum z nō q̄ntū nō est p^a z imediata. Presupponit̄ primo q̄ illa diuisio est essentialis que euacuat totā nām diuisi. 2° q̄ mēbra posterioris diuisionis continent̄ sub altero mēbro prioris diuisionis. Isto stante arguit̄. diuisio per q̄ntū z nō q̄ntū nō est h̄m̄. ergo zc̄. Assūptū pbat̄: q2 ens diuidit̄ posteriori diuisione per absolutum z respectiuū: tūc q̄ro aut respectiuū ꝯtinet̄ sub q̄nto aut sub nō q̄nto: nō p° mō: q2 tūc quilibet respectus esset q̄ntus: q̄d est falsum: vt p3 in diuinis: si vero detur 2^m seq̄tur q̄ finitū z q̄ntuʒ nō diuidit̄ in. x. pdicamēta. ¶ Scd̄o arguit̄ psupponēdo q̄ pro quocūq3 signo aduenit q̄ntuʒ ipsi enti pro eodē aduenit nō q̄ntuʒ: q2 q̄n aliqua duo diuidūt vnū cōe pro quocūq3 signo vnū ꝯstituit. pro eodē reliquū: sicut pro quocūq3 signo corporeū ꝯstituit corp⁹ pro eodē icorporeū spm̄. Presupponit̄ 2° q̄ nihil est q̄n^m nisi sit quid z in actu. p^m probat̄: l3 sit notū: q2 idētitas ē relo intimior enti q̄3 eq̄litas: sed idētitas fundat̄ in ente inq̄ʒtū quid. eq̄litas inq̄ʒtū q̄ntuʒ. igit̄ zc̄. ¶ Et ꝯfirmat̄: q2 vnūquodq3 est illud q̄d est per essentiā suā z nō est alterū z nō per q̄ntitatē. 2^m pbat̄: q2 nihil pōt absolui a dr̄ia ꝯstitutiua ipsi⁹ que est quidā actus essentialis ēt in vltima precisione: sed bñ a q̄ntitate. Ex hoc ꝯcludit in tantū pro quocūq3 signo competit q̄ntum ipsi enti z cōstituit aliq̄d ens in particulari pro eodeʒ nō q̄ntum. sed nihil est q̄ntum nisi sit quid z in actu. ergo zc̄. ¶ Et ꝯfirmat̄ quia sicut q̄ntitas molis competit enti s̄m q̄ in potentia ita quātitas v̄tutis s̄m q̄ in actu: z ita diuisio que sit ipsi⁹ entis per quid z nō quid erit prior: z similitudo per actū

⁊ potentiam. ¶ Ad p̄mū r̄ndeť ꝙ iste due diuisiões sup̄scripte nō sunt subordinate ſm superius ⁊ iferius: aut ꝑ magis cōe ⁊ minus cōe: sed vna datur per intimiora q̄ꝫ alia: illa vꝫ. que est per q̄ꝫtum ⁊ nō q̄ꝫtum. ¶ Ad scđm respondeť ꝙ vnumquodqꝫ prius est quid ⁊ quale q̄ꝫ q̄ꝫtuꝫ loquendo de quid ⁊ quali qualitate essentiali: ⁊ sic conceditur ꝙ prius est in actu essentiali q̄ꝫ sit q̄ꝫtum: sed tamen talis actus quiditatiuus ⁊ essentialis: a quo accidit dr̄ia ꝯstitutiua essentialis non diuidit ens: qꝛ licet vnūquodqꝫ ens sit sic in actu: nihil tn̄ quod est ens: est in potentia ad talem actuꝫ: qꝛ sic simul esset ens ⁊ non ens: sed actus qui diuidit ens est act⁹ existentie: ⁊ potentia obiectiua sibi correspondens: ⁊ tunc q̄ꝫtitas virtutis est intimior enti q̄ꝫ actus existētie: vt pꝫ de quiditatib⁹ p̄dicamentalib⁹: que sunt q̄ꝫta q̄ꝫtitate v̇tutis: quā vna sp̄es sit nobilior alia: ⁊ tn̄ q̄libet sp̄es abstrahit ab exn̄tia. quare ⁊c.

Respondetur nunc ad argumēta principalia ⁊ p̄mo ad p̄muꝫ dicendo: ꝙ cū ens diuidiť in ens reale: ⁊ in ens rōnis: hec nō est diuisio alicuius vnius conceptus vniuoci: sed precise vocis in suas significationes. quādo autē loquimur de p̄ma diuisione entis accipimus ipsum ens vt vniuocuꝫ ⁊ reale: ⁊ dicimus: ꝙ entis sic accepti prima diuisio est p q̄ꝫtum ⁊ nō q̄ꝫtum: quomō aūt enti reali ⁊ enti rationis: nō correspōdeat vnus conceptus vniuocus: videas Sco. in. 3. ⁊ 8. di. 1. ¶ Ad scđm argumentū respondeť cōcedendo: ꝙ finitum distinguitur ab ente: ⁊ ens a finito tm̄modo negatiue. ¶ Pro quoꝝ intelligentia: sunt tria notanda.

¶ Prima ꝙ ens acceptum ſm se in eo priori quo precedit vnitatem vel multitudinem: est nō ideꝫ finito: ⁊ ecōtra. Unde distinctio (cum importet negationē inclusam in ipsa) potest accipi vel negatiue vel positiue. Negatiue accipitur q̄ꝫtuꝫ ad hoc ꝙ est: hoc non est illud: qꝛ si exponatur: tu differs ab asino: sic exponitur. tu es. ⁊ asin⁹ est: ⁊ tu non es asinus: ⁊ ita differre vel distingui potest accipi precise q̄ꝫtum ad istam negationem inclusam que est: hoc non est illud. Sed distinctio capitur positiue: ⁊ tunc presupponit aliquam affirmationem ⁊ positionem .s. ꝙ hoc est: ⁊ illud est: ⁊ distingui sic positiue: semper est inter extrema positiua: ⁊ isto modo distinctio est passio entis: ⁊ etiā cuiuslibet inferioris ad ens. Sed distinctio negatiue sumpta potest esse entis: ⁊ nō entis. ¶ Secūdo notandum est: ꝙ omnis distinctio est non idētitas: ⁊ nō econtra. Aliqua. n. sunt non idem: que tamen nō distinguuntur: sicut chymera est non idem asino: ⁊ tamen nō distinguitur ab asino: qꝛ cum distinctio sit entitas positiua: capiendo ipsam positiue: nō potest fundari nisi in ente positiuo: ⁊ cum chymera non sit ens positiuum: non pōt esse fundamentū distinctionis. ¶ Tertio notandum ꝙ nō identitas in aliquo signo competit alicui: in quo nō competit sibi distinctio. Tum qꝛ idem ⁊ non idē sunt ꝯtradictoria: idem vel diuersum sunt ꝯtraria: oppositio ꝯtradictoria est prior oppositiōe ꝯtraria: cum presupponatur ab ipsa. ergo prius poterit competere alicui eē idē ⁊ nō idem. q̄ꝫ esse idem vel diuersum. Tū etiā qꝛ si humanitas abstrahatur ab omni passione entis: ⁊ ab oībus ꝑpriis passionibus: certum est ꝙ humanitas nō distinguitur ab asino: qꝛ distinctio est passio entis. vt dictuꝫ est: ⁊ in ista precisione seu abstractione humanitas nō est ideꝫ asino: vt patet: ⁊ est: ergo est nō idem. ¶ Ex quibus sequitur ꝓpositum: ꝙ ens distinguiť a finito: ⁊ ecōtra: anteq̄ꝫ sibi adueniat vnitas vel multitudo: distinguiť inquā negatiue: hoc est: est nō idem. ¶ Sed ꝯtra ea que dicta sūt instať. Tu dixisti: ꝙ ens vt prescindit ab vnitate ⁊ multitudine est nō idem finito. Cōtra. Illud qđ est nō idem alteri: prius est idem sibiipsi. Sed quodlibet qđ est idē sibi ipsi prius est vnū in se: qm̄ idētitas per Ar. 5. meta. ca° de ad aliquid. fundatur sup vnitatē. ergo seqtur ꝙ illud qđ est sic nō idē: prius est vnum in se: ⁊ sic habeť ꝓpositum: ꝙ ens in ista p̄cisiōe prius est vnū q̄ꝫ finitum. ¶ Ad hoc respondeť ꝙ idētitas capiť vel formalr̄ vel fundamentaliter. Idētitas p̄mo mō sumpta est relatio actualis p̄supponens extrema ſm ꝓpriā rōnem vnitatis. 2° mō identitas nihil aliud est q̄ꝫ fundamentū ipsiuꝫ cui nō repugnat idētitas ad seipsuꝫ. Hoc stante: dico ꝙ illud qđ est nō idē alteri: prius est idē sibiipsi fundamentalr̄. hoc est. est aliquod fundamentū cui nō repugnat vnitas ⁊ idētitas ad se: qđ nihil aliud est: nisi ipsum esse ipsum. ¶ Ad 3m arg^m r̄ndeť: ꝙ vnicuiqꝫ predicato quiditatiuo inclusio in aliquo maxime existente in gn̄e corr̄ndet aliqua q̄ꝫtitas virtualis: ex quo oīa talia ꝯtinenť sub finito: ⁊ ita ꝯcedo: ꝙ quot sunt predicata quiditatiua in hoīe tot sunt finitates virtuales: ⁊ ita finitur homo in rōne aīalis in aīali. Et inq̄ꝫtū hō finitur in vltima dr̄ia specifica: ⁊ hoc mō intellexit Arist. 7. meta. ꝙ dr̄ia vltima est finalis sb̄a rei. Ex quo pꝫ ꝙ capiendo hoīem inq̄ꝫtū aīal: non prius dr̄ esse vnus q̄ꝫ finitus. ¶ Ad 4m arg^m r̄ndeť. negādo ꝙ finituꝫ ⁊ infinitum nō sint transcendentia: ⁊ cū tu dicis: transcēdens diciť de oībus: negatur. Unde sicut de rōne gn̄is gn̄alissimi nō est ꝙ dicať de multis sp̄ebus (sicut forte ē de hoc gn̄alissimo: qđ est q̄n: qđ forte nullas sp̄es hꝫ: vel si hꝫ: paucas hꝫ. Quēadmoduꝫ vult Doct. subtilis in de vlibus: sed de rōne gn̄is gn̄alissimi est ꝙ nō habeat sup̄ueniens genus ⁊ accidit ei ꝙ dicať de multis.) Sic etiā de rōne transcēdentis est: ꝙ nō sit per se ī genere: neqꝫ reductiue: ⁊ ei accidit: ꝙ dicatur de pluribus. ¶ Quod autem detur tale transcendens qđ tm̄ de vno diciť: declaratur: quia ens ⁊ passiones entis sunt transcendentes: ens autem nō tm̄ habet passiōes simplices: verūetiā passiones disiunctas: vt pꝫ ex 4° meta. ⁊ 9. passiones autē disiuncte sunt: necessariū: vel possibile. dependens: vel idependens: sed certū est: ꝙ independētia tm̄ vni cōpetit: qꝛ soli deo: etiam ſm viam pħoꝝ: ergo aliqđ qđ est trāscēdens tm̄ cōpetit vni. ¶ Et cōfirmatur: qꝛ nō est imaginādum ꝙ passio disiuncta sit trāscendens: ⁊ pars passionis disiuncte nō sit transcendens. ¶ Ad 5m ⁊ vltimū argumentum respondetur negādo: ꝙ prius aliqd habeat oēs perfectiones formalr̄ in se: q̄ꝫ sit infinituꝫ. Et cum tu dicis. infinitum est illud qđ ꝯtinet oēs ꝑfectiones q̄ꝫtum possibile est eas reperiri in aliquo vno. Respōdeo: ꝙ cōtinere in se oēs perfectiones potest esse vel formaliter vel virtualiter ⁊ eminenter. Formaliter: qn̄ ꝯtinet illas ſm suas rōnes formales: virtualiter ⁊ eminenter: qn̄ ꝯtinet illas tanq̄ꝫ radix ⁊ fundamentū: ⁊ nobiliori modo q̄ꝫ cōtinetur in seipsis: eo modo quo dicimus: ꝙ soldus continet in ducato perfectiori modo q̄ꝫ in seipso: qꝛ in ducato ſm esse aureum ꝯtineť: ⁊ in seipso ſm esse argenteū: qđ est lōge minus nobile esse. Isto stante diciť: ꝙ deitas seu essentia diuina cōtinet oēs ꝑfectiones diuinas radicaliter ⁊ virtualiter: etiā circūscriptis formalitatibus ipsarū ꝑfectionū diuinarū: ⁊ est ipsa essentia principiū: ⁊ quasi cāa a qua fluunt oēs perfectiones diuine: tanq̄ꝫ a radice ⁊ a fundamento. Unde ex ista ꝯtinentia virtuali ipsa diciť esse infinita formalr̄ ⁊ fundamentalr̄: ⁊ ipse ꝑfectiōes in se ⁊ in suis formalitatib⁹ dicūtur solū formalr̄ infinite: ⁊ nō fundamentalr̄: ⁊ ꝓpter hoc Damascenus in primo suaꝝ sn̄iaꝝ appellat essentiā diuinā pelagus sb̄e infinitū ⁊ interminatū. Uñ sicut a pelago fluunt ⁊ emanant oīa flumina: ⁊ ad ip̄m redeunt tanq̄ꝫ ad radicem ⁊ fundamētum: sic ab essentia diuina fluunt oēs perfectiones ⁊ infinitates: ⁊ reducunť in ipsam: tanq̄ꝫ in radicē ⁊ fundamētum: ⁊ ita se sola oībus aliis circūscriptis est formaliter ⁊ radicalr̄ infinita. ¶ Sed ꝯtra instať: qꝛ si essentia diuina est virtualiter ⁊ eminēter bona: vera: sapiens: ⁊ sic de aliis ꝑfectionib⁹ diuinis: vñ est ꝙ iste ꝑfectiones diuine fluunt ab eēntia ſm ꝓprias formalitates eaꝝ? Et arguiť sic. Cōtinens aliqd nobiliori mō: nō dꝫ ꝯtinere illud mō ignobiliori. Sꝫ eēntia diuina (ꝯtinendo istas ꝑfectiones virtualr̄ ⁊ eminenter) ꝯtinet ꝑfectiōs ⁊ nobiliori modo q̄ꝫ vbi contineret eas formaliter: ergo frustra ponentur: formalitates

formalitates earũ in essentia. ¶Ad hoc respondetur: ꝙ nõ est ↄtra rõnem illius qd ↄtinet virtualiter aliqd: iquã tum sic cõtinens: ꝙ ↄtineat ipsum formaliter, sicut substantia ↄtinet virtualr ipm accidens: ⁊ tñ recipit ipm in se formalr: ⁊ ↄtinet ipm continẽtia formali. Unde veruȝ est quandoqȝ: ꝙ illud qd continet virtualr aliquid: non continet illud in se formalr. Sed hoc nõ est ex continentia virtuali: sed ex aliquo alio: qd ↄcurrit cum ipso continente virtualiter: cui repugnat hr̃e illud in se formaliter: sicut sol continẽs virtualr caliditatẽ: nõ põt ↄtinere in se formalr caliditatẽ: ⁊ hoc ꝓpterea: qꝛ est corp⁹ simplex: vl substãtia simplex. nõ receptiua qualitatuȝ elemẽtalium: nec passibilis ab hꝫ qlitanb⁹: ⁊ nõ ex cõtinẽtia virtuali: qꝛ si talis cõtinẽtia impediret vt tale ↄtinẽs nõ hr̃et in se ↄtentũ formaliter. Saturn⁹: qui est frigidus virtualiter: ⁊ nõ ↄtinet caliditatem virtualiter: posset in se recipere caliditatem formaliter: quod est falsum. Veniẽdo ad propositum. Dato ꝙ essentia diuina ↄtineat virtualr oẽs perfectiones diuinas. ex plenitudine sue perfectionis hꝫ: ꝙ nõ tñ ↄtineat ipsas perfectiones virtualiter: verũ etiaȝ ꝙ ponat ipsas realiter in esse. ¶Ad vltimũ respõdet: qd est ↄfirmatio precedentis ꝑncipalis rõnis cum tu dicis. ꝙ infinitum hꝫ plures ꝑfectiones: ⁊ per ↄñs vnitatem ⁊ multitudinẽ. Dico ꝙ ↄsiderãdo istas perfectiones in infinito ſm suas quiditates: nõ sunt vna perfectio: neqȝ plures vnitate vel pluralitate formali, sȝ bene sunt vna aut plures vnitate ⁊ pluralitate fundamẽtali: qd nihil aliud est dcẽ. nisi ꝙ ipse perfectiones in esse quiditatiuo accepte sunt fundamenta: vel tales quiditates: aut nãe. qbus non repugnat vnitas: aut multitudo formalis ꝑ aliquo signo posteriori: ⁊ in scdo mõ dicẽdi ꝑ se. ¶Et cũ dicis. iste ꝑfectiones ſm suas qditates (ꝑ doc. subtileȝ) sunt distincte formalr. ergo habent vnitates formales. Rñdet. ꝙ aut intelligis ꝙ iste quiditates intelligant abstracte ⁊ precise in esse quiditatiuo: aut ꝙ intelligant simplr ⁊ nõ precise in tali esse. Si ꝑmo mõ intelligit Sco. ꝙ distinguũtur formalr negatiue: hoc est ꝙ sunt nõ ideȝ formalr. Ex quo postmodũ nõ sequit ꝙ ibi sit vnitas: aut multitudo formalis: qꝛ nõ idẽtitas psupponit qditatẽ: ⁊ nõ vnitatẽ formalẽ. Si autem tu intelligas scdo mõ ipsas perfectiones diuinas: ↄcedo ꝙ distinguunt formalr positiue. ⁊ ꝙ includũt vnitatem ⁊ multitudinem formalem: ⁊ hoc nõ est contra dicta. Et sic patet ad questionem.

¶Omnes hoies natura scire desiderãt.

Tex. prologi. Qõ. ij.

Ueritur. Utrũ tres demonstrationes qs facit san. Tho. ad demõstrandam ↄclusionem Arist. a priori: ⁊ ꝓpter qd (.s. oẽs hoies nã scire desiderãt) possint esse vna virtualiter. ¶Et arguit ꝙ nõ. Illa que habent ordineȝ essentialẽ inter se: ⁊ vnum dependet a reliquo: nõ possunt habere vnam demõstrationem. (Ista propositio probat a sili. in passionibus habẽtibus ordinem essentialem ad sbm ⁊ inter se. nõ enim est vna demõstratio: aut vnum medium ad demonstrandam quãlibet passionem de subiecto: qꝛ tunc demonstratio non esset ex immediatis:) sed ita est ꝙ ista tria: scientia habitualis: scientia actualis: ↄiunctio cum substantijs separatis: habẽt ordinem essentialem inter se ergo respectu istoȝ nõ potest esse vna demõstratio. ¶Et cõfirmatur: qꝛ Anto. A. in. q. ꝑma. dicit. ꝙ passio vltima nõ demonstratur de subiecto per diffinitionem subiecti sed per passionem immediatã; ergo a simili nõ demonstrabitur coniunctio cũ substantijs separatis de intellectu humano per rõnem appetitus nãlis: sed per hoc medium qd est scire actuale: alioquin demõstratio esset per caũm remotam: ⁊ ex principijs mediatis.

Ad oppositum tamen arguitur. Ille demõstrationes sunt tñ vna demonstratio: quarũ est vnũ tñ mediuȝ demonstratiuum. Ista propositio pȝ: ꝓpterea: qꝛ vnũ tñ mediũ nõ põt eẽ respectu plurium demonstrationũ: ex snia Arist. primo posteriorum. Augentur demonstrationes non per mediat sed in post assumendo: sed istarũ trium demonstrationuȝ est tñ vnũ mediũ demonstratiuuȝ. ergo ⁊c. Minor probatur. vbi est tñ vna ratio appetibilis: ⁊ vna rõ appetẽdi ex parte appetẽtis: ⁊ ex parte appetibilis: ibi est tñ vna ratio appetitus. ⁊ ex ↄñti vnũ mediũ demonstratiuum: sed sic est in ꝓposito: ex parte appetẽtis est vna rõ appetitus nãlis: per quam demonstrantur ista tria de hoie: ex parte etiã appetibilium est tñ vna rõ appetendi. qꝛ quorumcũqȝ est vna bonitas: eorum est vna ratio appetendi qꝛ bonitas est ratio appetibilitatis: sed ita est: ꝙ istorum trium dictorum. s. sciẽtie habitualis: sciẽ actualis: ⁊ coniunctionis cum substantijs separatis est tñ vna bonitas probatur hoc: quia quorum est vnus finis: ⁊ vna ratio finis: ibi est vna bonitas in entibus ad finem: qꝛ entia ad finem sortiũtur suam bonitatem a fine: sed ita est: ꝙ ista tria vel saltem duo ordinantur ad vnum finem: qꝛ scientia habitualis: ⁊ scientia actualis ordinantur ad coniunctionem cum substantijs separatis: ergo istoȝ est vna bonitas. ergo vna ratio appetibilitatis. Sed ita est ꝙ ista tria demonstrantur de homine ex ratione appetitus naturalis: ⁊ ex ratione appetibilitatis: in isto ergo ex quo medium demõstratiuum est ratio appetitus ⁊ appetibilitatis que est tñ vna. relinquitur ꝙ respectu istorum est tñ vnum medium demõstratiuum: nec ratio adducta in contrarium aliqualiter cogit.

In. q. ista primo premitto vnam distinctionem ex qua patebit rñsio ad qõnem. 2° soluam rationem in ꝑncipio. Ultimo mouebo dubiũ circa vnũ dictum Anto. A. vbi tractat istam questionem.

Quantum ad primum notandũ ꝙ duplex est ordo inter aliqua. Est enim ordo essentialis: ⁊ est ordo accidẽtalis. Ordo essentialis est inter illa quorum vnum dependet a reliquo: vel saltem preexigit ipsum. Ordo accidentalis est inter illa: inter que nulla est dependentia aut ꝑexigentia. Si loquamur de ordine essentiali: nõ est ordo essentialis inter ista 3° nec q̃tũ ad eẽ: nec q̃tũ ad appetibilitatem. Non eniȝ scire actuale dependet in esse a sciẽtia habituali: quia potest esse scia actualis in intellectu sine scia habituali: qꝛ act⁹ precedit habitũ in po⁹ habitnabili. Nõ depẽdet etiã scia actualis ab habitu q̃tum ad appetibilitatẽ. qꝛ itellectus põt primo primitate itentionis appetere ipsuȝ scire actuale. ergo itellectus in appetendo scire: nõ dependet ab habitu seu scia habituali. Si loquamur de ordine accñtali. Dico ꝙ ordo accñtalis est inter ista. ¶Ex primo arti. sequitur solutio qõnis tenendo partẽ affirmatiuã quã probat ratio superius ad oppositum inducta.

Quantum ad secundũ arti. Rñdeo ad rõnem in ꝑn° factã: ⁊ ad eius cõfirmationem. Nõ est silitudo de passionib⁹ respectu subiecti: ⁊ de istis tribus: qm̃ iter passiones est ordo eẽntialis: ⁊ q̃tum ad esse: ⁊ etiã q̃tum ad cognosci, ⁊ ſm hoc ꝓcedit argumentum tuũ de passionib⁹ entis: qm̃ passio vltima nõ põt demonstrari de subiecto per diffinitionẽ subiecti: sed soluȝ per passionem ꝓpinquã ⁊ imediatã: ex eo ꝙ nõ est tñ ordo essentialis passionum ad subiectũ: verũetiam iter se: qd dici nõ potest de istis trib⁹: qꝛ in ipsis est tñ ordo accidentalis: vt dictum est. quare ⁊c.

De vltimo ꝑncipali dubitat. Utrũ sit verũ qd dicit Ant. A. ꝙ appetit⁹ nãlis est de eẽntia rei ⁊ itells: ⁊ arguit ꝙ nõ: qꝛ data veritate isti⁹ sequit. ꝙ intells non ordinabit ad verũ tanqȝ ad obm: neqȝ appetitus ad bonũ tanqȝ ad ꝓpriũ obm: ↄñs est falsum, qꝛ verũ est obm itells. bonũ est obȝ appetit⁹: vt oẽs tenẽt: ⁊ ↄñtia ꝓbat. Intells icῑnat nãlr ad sciaȝ: ⁊ appetit ipsaȝ: aut icῑnat ad ipaȝ sciaȝ tanqȝ ad bonũ: aut tãqȝ ad verũ.

Si dicit pᵐ. ergo bonū erit obm intellectus: ⁊ nō verū. Si dicit 2ᵐ arguo sic. qcqd est obm alicuius ē obm cuiuscūq; qđ est de essentia eius: sed ita est: ꝙ scientia tanq; verū est illud ad quod intellectus inclinat: ⁊ appetitus: seu ista iclinatio: que est ipse nālis appetitus i est de essentia intellectꝰ. ergo scientia. vt est ens verum i erit obiectū istius appetitus: ⁊ ita bonum nō erit obiectū appetitus: sed verū.

Ad istam

difficultatem ego rñdeo dicendo. ꝙ cō currens exponens sniam Doc. non itelligit intentionē eius. ¶ Pro quo notādū pmo ꝙ aliud est esse idem essentialr alicui: ⁊ aliud est de essentia alicuius. pm. n. infert pᵐ. ⁊ nō econuerso. Esse idem essentialr alicui est esse idē realr: ⁊ esse eandē rem cum illo: sed esse de essentia est esse de ꝯceptu formali: ⁊ de qditate eius: ⁊ de ipso pdicari in pmo mō dicendi per se. Modo multa sunt idem realr: quoꝝ vnū non pdicat de alio in pmo modo. sicut nos dicimus ppriā passionē ⁊ sbm esse idē realr ⁊ eandē rem: ⁊ tñ passio nō predicat per se in pmo modo: sed in scdo de subiecto. Istam distinctionē de esse idē essentialr: ⁊ de eētia ponit. Ant. An. in. 7º metaᶜᵉ. q. 1. ⁊ doc. sub. in eodē loco. ¶ Scdo notandū ꝙ intellectꝰ pōt accipi duplr. vnomodo vt nā. aliomodo vt pnᵐ operatiuū. Si capiat vt nā: capit vt ens ordinatū ad finem dfiuentem ab eētia sua. Si capiat vt potētia opatiua: seu vt pnᵐ: accipit vt est quedā potentia actiua vel passiua respectu sue ppzie opationis vnde ens ordinatū ad aliqđ pfectionē dfiuentē ab essentia sua: non semper est pnᵐ respectu illius pfectionis: sic ꝙ ista perfectio dicat esse ppria opatio eius: eomō quo supficies ordinat ad albedinem aut nigredinem: a quibus ipsa perficitur: ⁊ tamen neutrum istorum est propria operatio eius.

His premissis.

Rñdet ad argᵐ. cū dicis intellectꝰ inclinat ad sciam. aut. n. tanq; ad verū: aut tanq; ad bonum. Dico ꝙ si capiat intellectus vt potentia opatiua: ordinat ad sciā tanq; ad verū: si capiatur vt nā pfectibilis quocūq; mō pfectiōe dfiuente ab eētia sua: ordinatur ad sciam tanq; ad bonū. Et cū dicis inclinatio ⁊ appetitus nālis itellectus est de essentia ipsius. Negatur hoc: qz est passio eiꝰ: ⁊ est eadē essentialr sibi: nō tñ est de essentia vt sit de ꝯceptu formali ipsius. Et in hoc tu ondis qntū ignores pncipia Doc. ⁊ ita cū appetitus nālis nō sit de eētia intellectus: pōt aliquid sub rōne boni esse obm ipsius appetitꝰ sub qua ratione non est obiectum intellectꝰ. Argᵐ autē cōcluderet vbi appetitꝰ nālis eēt de eētia itellectꝰ. Qō. iij.

Q Ueritur.

Utrū eodē appetitu itellectus appetat scientiā: ⁊ itelligere. ¶ Et arguit negatiue. Ubi nō est eadē potentia: ibi nō pōt esse idem appetitus: sed ita est ꝙ in itellectu appetēte sciam ⁊ ipm itelligere nō est eadē potētia. ergo nō pōt esse idē appetitus. Discursus bonꝰ. ⁊ maior probat: qz appetitus ⁊ potentia vident esse idē i ⁊ maxime hoc est verū in intellectu. Nā ista pdicatio est eēntialis. itellectus est potētia. silr ista. itellectꝰ appetit nāliter. ergo iste ppōnes ꝯuertunt. nō ꝯuerterent aūt nisi appetitꝰ ⁊ potentia essent idē. ergo ppō maior est vera. minor aūt probat a sili de potētia mãe pme: ⁊ de eius appetitu. potētia mãe pme: que ad formā est eēntialis: poᵃ que est ad operationē ꝯsitem formā est accītalis. Modō essentiale ⁊ accidētale distinguunt realr. ergo iste poᵉ mãe pme nō sunt vna poᵃ: ⁊ a sili tales poᵉ in intellectu nō erunt vna poᵃ: ex quo sequit ꝙ erit et alius appetitus eēntialis ⁊ accidētalis in ipso intellectu. ¶ Scdo arguit. Ille poᵉ nō sunt idē: quarū vna fundat in vno fundamēto: ⁊ alia in alio: sed ita est ꝙ poᵃ eēntialis ⁊ accītalis in mā hñt diuersa fundamēta: qz eēntialis fundat in mā pma: accītalis in toto cōposito ex mā ⁊ forma. ḡ iste poᵉ nō sunt vnū: ⁊ ita a sili poᵉ qrū vna est eēntialis: ⁊ altera accītalis in itellectu: nō poterūt esse vna ⁊ eadē poᵃ ⁊ ex ꝯñti sequet ꝙ nō erit idē appetitus. ¶ Tertio pncipalr arguit. ꝙ itellectus nō imediate appetit ipsam sciam: ⁊ arguit sic. Agēs pp finē priꝰ ⁊ imediatiꝰ appetit finē: q; ea q sunt ad finē: sed ita est ꝙ ꝯiunctio cū substātijs sepatis ⁊ ipsum itelligere sunt finis respcū scie hitualis. ḡ itellectꝰ nō imediate appetit sciam hitualē.

Ad oppositum

Et pro pte affirmatiua qōnis arguit: qcūq; sunt vnū ⁊ idē realr: multiplicato vno: multiplicat ⁊ reliquū: sed potentia essentialr ⁊ accidentaliter: siue i materia prima: siue in itellectu est eadē realiter mãe ⁊ intellectui: ⁊ per te nō sunt vna potētia. ergo multiplicata poᵃ multiplicabit mā ⁊ itellectꝰ: ꝯñs ē falsum: qz tūc eadē mā nō recipet formā: ⁊ opationē ꝯsitē formā. Neq; idē itellectꝰ sciam habitualē recipet: ⁊ ipsum intelligere. ergo falsum est illud ex quo sequitur.

In. q. hac

pº pmitto tres distōnes. 2º pono ꝯnes. 3º soluo rationes in principio.

Quantum

ad pᵐ. Pria distictio quā pmitto est ꝙ actus est duplex: quidā actus sbalis siue essentialis. quidā est actus accītalis. Actus essentialis est omne illud qđ est actus primus: ⁊ pnᵐ alicuius opationis: actus accītalis est ipsa opatio actualis pueniens ab actu pmo. Et sicut duplex est actꝰ: ita duplex ē potentia correspondēs actui: quedā potentia correspondet actui essentiali: ⁊ dicitur potētia essentialis per respectum ad istum actū cui opponitur: quedā potentia correspondēs actui 2º: ⁊ dicit potentia accītalis. ¶ Scdo pmittendū: ꝙ potētia in mā prima quedā est potētia absoluta: qdā est poᵃ respectiua. Potētia absoluta dicit eadem eē realr mãe pme: ⁊ est vna respectu oium formarū receptibiliū in mā. Potentia respectiua distinguit realiter a mā prima: ⁊ multiplicat ad multiplicationē formarum receptibiliū in mā. ¶ Tertio notādū ꝙ intentio est duplex: quedā est itentio simplr: qdā executiōis. Itentio simplr est cū aliqđ principalr itendimꝰ. itentio executionis: qua itendimꝰ ppter aliud. Penes vtrāq; itentionē pōt accipi alius ⁊ alius ordo. Penes intentionē simplr accipit ordo principalitatis ⁊ pfectiōis. Penes itentionem scdā accipitur ordo executionis. Si loquamur de pᵃ intentione: dicimus ꝙ agens pº itendit finē intētione simplr. si loqmur de itentione 2ᵃ: dicimꝰ ꝙ ordine executionis agēs priꝰ itendit ens ad finē: q; finē: ⁊ tūc dicimꝰ ꝙ eodē appetitu agēs appetēs finē pº in vno ordine appetit finē: ⁊ pº in alio ordine. s. executionis appetit ens ad finē. ⁊ nō est inconueniens: ꝙ eodē appetitu aliqđ sit prius ⁊ posterius appetitum penes aliū ⁊ aliū ordinem.

His premissis.

Quātū ad 2ᵐ sunt due ꝯnes. prima ꝙ eodē appetitu fundamentali ⁊ absoluto: appetimus sciam ⁊ itelligere: hec pꝫ: qm eodē inclinat aia itellectiua ad operationē quo inclinat ad habitum ordinatū in ipā. ¶ Scda ꝯclusio. Nō vno appetitu formali i ⁊ respectiuo appetimus illa duo. pbat. Qm sicut mā per aliū ⁊ alium appetitū respectiuum ordinat ad formā aque. ignis ⁊c. ita intellectus noster ad scientiam ⁊ intelligere.

Quantum

ad 3ᵐ artī. Rñdet ad pmū argᵐ. Qñ dicis: vbi est eadē poᵃ i ibi est idē appetitus. Ista maior posset negari. Et cum dicis. poᵃ ⁊ appetitus sunt idē: nego. certū est ꝙ aqua est in poᵃ ad caliditatē ⁊ tñ aqua nō nāliter appetit ipsam caliditatē. sed ꝯtra nāliter inclinat: ergo appetitus nālis ⁊ potētia non sunt idem. Unde appetitus nālis causat ex duobꝰ. Uno modo ex potentia ad formā: secundo ex ꝯformitate forme ad susceptiuum. Sed vbi forma est difformis iꝰ ⁊ non conuenit susceptiuo: non dicit tale susceptiuū appetere nāliter ipsā formā: ⁊ ita potentia ⁊ appetitus non sunt idem. Tamē gratia disputationis admittat illa maior. s. ꝙ vbi nō est eadem potentia: ibi nō est idē appetitus: ⁊ negatur minor. Et cum tu dicis essentiale ⁊ accidentale sunt realiter distīcta. Dico ꝙ accidētale ⁊ eēntiale accipiuntur duobus

piunt duobus modis. Uno mõ intrinsece ꝛ formalr: alio mõ extrinsece: ꝛ denoiatiue. Illud dicit eẽntiale seu accidẽtale intrinsece: ꝛ formalr: qd est ex se tale: ꝛ ꝑ aliqd intrinsecũ: sed extrĩsece dr eẽ tale ꝑ aliqd extrĩsecũ: ꝛ denominatione extrinseca. Nõ dico: ꝙ accidentale ꝛ eẽntiale ex se formalr ꝛ intrinsece nõ possunt eẽ idez: ƺ necessario distinguunt: sed eẽntiale ꝛ accñtale extrinsece: ꝛ denoiatiue nõ distinguunt realr. imo pñt esse vnũ ꝛ idez. Potẽtia aũt in mã ꝑma: que ẽ vna ꝛ eadẽ cũ mã: dr esse eẽntialis ꝑ habitudinẽ ad actũ eẽntialẽ: qui est actus ꝑm⁹: ꝛ sic denoiat ab isto actu ꝑmo essentiali denoiatione extrinseca. Similr eadem potentia dr accidentalis in ordine ad actũ secũduz ꝛ accidentalẽ: ꝛ dr accidentalis ista potẽtia denoiatione extrinseca mõ nõ est inconueniens ꝙ aliqd vnuz ꝛ idez posset dici essentiale ꝛ accidentale extrinsece ꝛ denoiatiue. Ex quo sequit ꝙ nõ variat potentia in mã ꝑma respectu forme ꝛ oꝑationis consequentis formã: ꝛ hoc idem hƺ dici de potentia essẽtiali in intellectu ꝛ accidentali ꝛc. ¶ Ad scd̃um argm. Rñdet cũ dicis: ille potẽtie sunt distincte que nõ sunt in eodẽ subiecto ꝛ fundamẽto. Rñdeo ꝯcedendo istam maiorẽ: ꝛ negat minor: ꝙ potentia essentialis ꝛ accidentalis mãe nõ sint in eodez subiecto ꝛ fundamento. ¶ Et si dicas. cuius est potẽtia eius ẽ actus: sed potẽtia essentialis ꝛ accidentalis respectu forme ꝛ operationis ꝯñtis formã fundant in materia ꝑma. igit forma ꝛ oꝑatio forme fundat in mã ꝑma: ꝯñs est falsum. ergo illud ex quo sequitur. ¶ Ad hoc rñdet dicendo: ꝙ cuius est potentia: eius est actus: vel vt receptiui: vel vt illius: qd est rõ recipiendi. ita ꝙ in quocũqꝫ fundatur potẽtia ad aliqd: in eodẽ recipit illud vel saltẽ istud in quo est poᵃ est rõ recipiẽdi respectu illius. modo sic est ꝙ licet mã ꝑma nõ sit ꝓrimũ receptiuũ respectu operationis: est tamen rõ recipiendi ipsi ꝯposito: qd est imediatuz receptiuũ ipsius. Qd declarat. Sicut eniz actualitas ꝛ actiuitas cõpetit cõposito rõne forme: ita poᵃ passiua ꝛ receptiua ꝯpetit ꝯposito rõne mãe. ergo si cõpositũ recipit oꝑationem forme hoc est rõne mãe. ¶ Põt ẽt dari 2ᵃ responsio dicendo: ꝙ cuius est potẽtia eius est act⁹. veruz de potẽtia ꝓrima ꝛ imediata respectu act⁹. Sed potẽtia que fundat in mã ꝑma siue sit eẽntialis: siue accidẽtalis nõ est poᵃ ꝓrima respectu oꝑationis receptibilis in cõposito sed est poᵃ remota. Poᵃ autez ꝓrima passiua ꝛ receptiua fundat in toto cõposito: ꝛ ita cui⁹ est poᵃ loquẽdo de potẽtia ꝓrima: eius vt receptiui est actus. ¶ Sed ꝯ istã rñsionẽ instat sic. Certum est ꝙ potẽtia accidẽtalis in mã ꝑma est ꝓrima respectu act⁹: qꝛ ois potẽtia accidẽtalis ꝑ Ar. 2° de aia. tex. cõmẽ. 5. ꝛ 8° phyſi. tex. cõmẽ. 32. est poᵃ ꝓrima. ꝗ seqt ꝙ in mã ꝑma imediate recipit oꝑatio actualis. ¶ Sꝫ. 2° instat. Nã data ṽitate rñsionis seqt ꝙ erũt due potẽtie accidẽtales respectu eiusdẽ. vna cõpositi. ꝛ altera mãe ꝑᵉ. ¶ Ad ꝑm istoꝝ. Rñdet ꝑmittendo ꝙ aliqꝫ potẽtiã esse ꝓrimã põt esse vel ex ꝑte act⁹ receptibilis ꝛ ex ꝑte fundamẽti: i quo fundat talis poᵃ: ita vt sit ex ꝑte vtriusqꝫ tã fundamẽti ꝙ̃ termini. Uel aliq̃ est ex parte termini solũ. Illa dr esse ex ꝑte vtriusqꝫ: qñ hƺ imediatuz ordinẽ ad ipm actũ tanqꝫ ad terminũ sic ꝙ ipm respicit nõ mediãte alio. Et vltra hoc: qñ fundamẽtũ ipsius potẽtie, est imediate receptiuũ ipsius: ƺ poᵃ est ꝓrima ex ꝑte termini soᵐ ꝑ oppositũ: qñ respicit terminũ nõ mediãte alio: ꝛ fundamẽtũ ipsius potẽtie nõ est imediate receptiuum ipsi⁹: sed aliqd aliud ꝑsupponit. Dico ꝗ: ꝙ ois potẽtia accidẽtalis est ꝓrima ꝺm Ar. vel rõne termini ꝛ fundamẽti vel rõne termini solũ: qui respicit imediate a tali potẽtia: ꝛ nõ ꝑ aliqd mediũ: ꝛ sic ꝯcedo potẽtiã accidẽtalẽ fundatã i mã ꝑma esse sic ꝓrimã ex ꝑte termini: qui est actualis oꝑatio: ƺ nõ ex ꝑte fundamẽti: qd est essentia mãe: ƺ potẽtia q̃ fundat in cõposito ẽ ꝓrima: ex ꝑte vtriusqꝫ. ¶ Et per hoc rñdet ad 2ᵐ: ꝙ nõ est inconueniens ꝙ dent due potentie ꝓrime respectu eiusdẽ difformiter accipiendo ipsas: sed bñ est incõueniẽs accipiendo vniformiter: ꝛ hoc est verũ ẽt de potentia accidẽtali: ꝙ. vꝫ. vbi potentia accidentalis nõ accipiatur vniformiter ꝛ eodẽ non est inconueniens talem potentiam multiplicari. Et que dicta sunt de potentia essentiali ꝛ accidentali in materia: applicentur ad potentiam essentialem ꝛ accidentalem intellectus respectu scientie habitualis ꝛ operationis ꝯñtis habitum. ¶ Ad tertium ꝛ vltimum respondet dicẽdo: ꝙ eodẽ appetitu appetim⁹ ꝗ̃libet istaruꝫ ꝑfectionuꝫ. s. sciam habitualẽ: intelligere: ꝛ ꝯiũctionez cum substan: ijs sepatis. mõ qui dictus est supius in 3° notando.

¶ Causa autẽ est qꝛ hic maxime cognoscere nos facit ꝛ multas rerũ differentias demonstrat. Tex ꝓlogi. Qõ. iiij.

Ueritur Utrũ sensus visus sit nobilior sensus oibus alijs: ꝛ faciat magis scire. Et arguitur ꝙ nõ. Ille sensus est nobilior: ꝛ facit magis scire: per quez homo efficit sapiẽtior. Sed sensus auditus est huiusmodi. Testante Ar. in de sensu ꝛ sensato. Ubi concludit quare sapientiores a natiuitate priuatorũ vtroqꝫ sensu sunt ceci surdis ꝛ mutis. igitur ꝛc. Secundo sic arguitur. Ille sensus magis facit scire: per quẽ magis certificat intellectus de re cognoscibili. Sed sensus tactus est huiusmodi. ergo ꝛc. Maior est manifesta: qꝛ cognitio sensitiua ordinatur ad intellectiuam. minor autẽ probatur in exemplo de baculo existente in aqua: quẽ visus diiudicat esse fractum. Tactus autẽ iudicat ipsum esse integrum: ꝛ ita cognitio sensus tactus conformat veritati rei cognoscibilis: ꝛ per ꝯsequens intellectus videtur quodãmodo rectificari ꝛ certificari de veritate rei per sensum tactus: ꝛ non per sensum visus. ¶ Itez tertio arguit. Ille sensus magis facit scire: qui est plurium contrarietatum ꝙ̃ ille qui est vnius contrarietatis. Ista propositio patet: quia cuium vnius contrarietatis sint ad minus duo extrema ꝺm genus. Ille qui est duarum contrarietatum est pluriũ cognoscitiuus ꝙ̃ ille qui est vnius tantũ. Sensus visus est vnius contrarietatis. Sensus tactus est duarum contrarietatuꝫ. testantur Ar. 2° de anima. tex. cõmẽ. 106. igit ꝛc. ¶ Itẽ, vltio. Prime qualitates sunt per se tangibiles: vt vult Ar. 2. de generatione. tex. cõmenti. vij. Sed vbicũqꝫ est posteri⁹: ibi ꝛ suum prius. Igitur vbicunqꝫ sunt qualitates visibiles. ibi sunt qualitates tangibiles. Sed quecunqꝫ habent qualitates tangibiles sunt cognoscibilia tactu. ergo omnia sensibilia in quibus sunt qualitates visibiles sunt cognoscibilia a sensu tactus.

Ad oppositũ tamẽ est Ar. i pric metaphy. in ꝓlogo qui ꝓbat naturalez dilectionem sensuum propter cognitionem sensitiuaꝫ. ex hoc: ꝙ illum sensum magis nãliter diligimus qui est magis cognoscitiuus: cuiusmodi est sensus visus. Qd ꝓbat ex duplici cã. Tum qꝛ est in cognoscendo certior. Tũ qꝛ plures rerũ differẽtias nobis ostẽdit: qꝛ oia corpora: tam superiora ꝙ̃ inferiora lucẽ ꝛ colorẽ participant. Hãc eandez sententiã habet in de sensu ꝛ sensato: non multũ post ꝑncipium: vbi inquit. Multas qdem differentias ꝛ multimodas visus annunciat potẽtia: qꝛ oia corpora colorem participant⁹. Et postmodũ subdit. Quare ꝛ cõia magis per hoc sentiunt. Dico aũt cõmunia: magnitudinẽ: motum quietem: figuram: numerum ꝛc.

In ista. q. Primo declaratur pars: que erit tenenda. Secundo soluentur rationes facte in principio.

Quantũ ad primum. pars affirmatiua qõnis est tenenda sub ista prima cõclusione affirmatiua. Sensus visus est nobilior ceteris sensibus: ꝛ magis cognoscitiuus: que quidẽ prima cõclusio ꝓbat quadrupliciter. Primo ex parte obiecti. Secũdo ex ꝑte organi. Tertio ex parte medij. 4° ex parte actus sentiendi.

¶ Ex prima via arguit nobilitas et perfectio sensus visus quantum
ad pluralitatem cognoscibilium a tali sensu: et quo ad eius prio
ritatem respectu aliorum sensuum ex comparatione ipsius ad
obiectum proprium. Secundo ex comparatione eius ad obie-
ctum cōe aliis sensibus. Tertio ex vniuersalitate obiecti
eius. Primo sic. Ille sensus est prior et vilior in cognoscen
do: cuius obiectum est simpliciter prius secundum naturam. Sed obiectum
visus est huiusmodi. ergo etc. Maior est nota: quia ordo po
tentiarum quantum ad suas operationes est ex ordine obiectorum:
circa que operantur: vt colligitur de mente Ar. 2. de ani
ma. tex. cō. 63. minor autem probatur. primo auctoritate Ar. 2. de
generatione. tex. cōmen. 7. preallegato. vbi vult: quod sicut vi-
sus est prior tactu. Ita et secundum ipsius: hoc est obiectum. cuius
ratio visibilis (inquit ipse) nō est corporis tangibilis pas-
sio secundum quod tangibile: sed secundum aliud. i. secundum aliquam aliam naturam
vel qualitatem: que est cōis corpori generabili et corruptibili:
et etiam incorruptibili. Sicut est forsan natura perspicui. Et con
cludit. Et si contingat natura prius. Ex hoc innuens: quod illa ra
tio: secundum quam corpus est visibile: est prior natura qualitate tangi
bili: ac etiam ceteris qualitatibus sensibilibus. ¶ Secundo probatur
hec minor rōne sic. Illa qualitas dicitur esse simpliciter prior
secundum naturam que conuenit corpori priori simpliciter: quam sint
qualitates: que tantum conueniunt corpori generabili et cor
ruptibili. Sed qualitas visibilis (sicuti est lux et color: ex
tendēdo nomē coloris) reperitur in corporibus celestibus:
que sunt priora simpliciter et secundum naturam: et nō reperiuntur alie
qualitates sensibiles ab aliis sensibus exterioribus. igitur etc.
¶ Secūdo ex ista via arguitur principaliter sic. Ille sensus
est simplicior et nobilior cuius obiectum proprium est simplici
us et nobilius. Sed obiectum proprium visus est huiusmōi.
igitur etc. Maior est nota. Minor autem probatur: quia certum est:
quod lux que est obiectum proprium visus est simplicior et imma
terialior: quam alie qualitates sensibiles ab aliis sensibus exte
rioribus: propterea quia cōpetit corpori simplicissimo: quod est
spiritualius et imalius ceteris corporibus: in quo secundum Ar. nul
la est materia: aut forma informans materiam. que est altera pars
compositi. Alie autē qualitates sensibiles insequuntur cō
posita: vel ratione materie: vel saltē rōne forme a materia cō
prehense. Sicut apparet discurrēdo per oēs qualitates
sensibiles sensuum exteriorum. ¶ Itē et tertio ex hac via proba
tur: quod iste sensus est plurium cognoscitiuus ex vniuersalita
te obiecti: quia ille sensus est plurium cognoscitiuus: cuius
obiectum formale et proprium reperitur in oibus sensibilibus.
Sed obiectum sensus visus. sicuti est lux vel color: est huiusmodi.
igitur etc. Maior est manifesta: et minor ēt patet ex dictis.
Et sic ex hac via: scilicet ex comparatione visus ad obie
ctum proprium: primo probatur prioritas nāe de ipso. secundo simpli
citas et imalitas. tertio vniuersalitas et comunitas in co
gnoscēdo. ¶ Secundo principaliter ex hac via consimilibus
rōnibus probantur ista tria ex cōparatione visus ad sensibi-
le cōe: quod est magnitudo: vel quantitas: quia ille sensus vi-
detur esse prior: qui percipit magnitudinem simpliciter
priorem. Sensus visus est huiusmodi: quia percipit magnitudi-
nem existentē in corporibus celestibus: et non contractā
ad corpus generabile et corruptibile: quēadmodum faciunt
alii sensus exteriores. ¶ Consequentia. Ista magnitudo: que ē in cor
poribus celestibus: non insequitur formam ratione materie:
sed ratione forme. Magnitudo autē in istis inferioribus
insequitur materiam. Sed qualis est ordo forme ad materiam: talis est
ordo magnitudis corporis celestis ad magnitudinē istorum in
feriorum. Sed ordo forme ad materiam est ordo prioris sim
pliciter ad posterius. vt est de mente Ar. 7. metaphysice.
tex. cōmenti. 7. et 9. metaphysice. tex. cōmēn. 13. vbi vult:
quod actus est prior potentia simpliciter. igitur etc. ¶ Per
idem probatur simplicitas et immaterialitas de ipso vi
su ex sensibili communi: quia absolutum est simplicius
et immaterialius contracto. Magnitudinem absolutam
et indeterminatam ad corpus celeste et ad corpus gene-
rabile percipit sensus: et non alii sensus. igitur etc. ¶ Et
consimiliter probatur vniuersaliter: vt prius argutum
est de sensibili communi quare etc.

Ex secunda via arguitur etiam tripliciter. primo
sic. Ille sensus est nobilior: cuius or-
ganum est nobilioris complexionis. Organum sensus vi-
sus est huiusmodi. igitur etc. Maior videtur nota: quia quum vir
tus sensitiua fundetur in organo. Illa virtus est nobilior
cuius organum est nobilius: et melius dispositum secundum cō
plexionem. Minor autem probatur: quia illud organum est
melioris complexionis et dispositionis: in quo magis re
sidet sensus tactus: sed sensus visus est huiusmodi. igitur etc.
maior huius prosyllogismi patet (primo: quia tactus est
sensus necessarius ad vitam animalis: et ad eius esse. Un-
de propter hoc concluditur cor esse principalissimū mē-
brum animalis: quia in ipso principalius residet virtus
tactiua. Unde Ar. in de sensu et sensato vult. quod sensus ta
ctus et gustus fundētur in corde) eadem maior prosyllo-
gismi est nota per Ar. 2. de anima. Qui vult quod homo in
tactu excedat cetera animalia. Et vlterius quod quāto com
plexio corporis humani et organi est contemperata et re-
ducta ad quandam mediocritatem qualitatum primarum:
tanto magis in ipso est intensior et efficacior sensus tactus
et per ipsum sensum viuaciorem melius percipitur obiectū
tangibile. vnde dicit. molles carnem mente aptos dici-
mus: duros autem ineptos. Et est tex. cōmenti. 94. Mi
nor autē syllogismi: probatur: quia in illo organo est viuacior
sensus tactus: quod citissime leditur a nociuis: et statim sen
tit contrarium et nociuum. Sed organum visus. s. pupil-
la oculi est huiusmodi. igitur etc. ¶ Item secundo princi-
paliter sic. Illud organum videtur esse nobilius: ad cuius
conseruationem plura sunt producta a natura. (Ista patet: quia
natura non deficit in necessariis: neque abundat in superfluis.
ex. 3. de anima. tex. cōmenti. 45.) Organū visus est huius
modi: vt patet de superciliis: palpebris: et aliis: quibus
hic sensus conseruatur: et a nociuis defenditur. igitur etc.
¶ Item tertio. Illud organum est nobilius et melioris di
spositionis ad actum sentiendi: in quo predominatur ele-
mentum quantum ad illud quod est facillime impressionis
et receptionis itentionum sensibilium. Sed sensus visus
est huiusmodi. Nam in ipso predominatur aqua inquantum per-
spicua et diaphona: que qualitates sunt magis receptiue
intentionum sensatarum: quam sint qualitates: secundum quas ele
menta in aliis sensibus predominantur: vt habet videri in
2. de anima. Et hoc non disputando modo. Utrū oculus sit
organum: visus: aut nerui obtici: sed tenendo cōmunem
viam: quod oculus sit tale organum: hec dicta sint.

Ex tertia via. videlicet ex parte medii arguitur nobilitas isti-
us sensus. Arguitur etiam tripliciter. pri-
mo nam medium ipsius est simplicius et purius quam media
aliorum sensuum. Ita quod quanto tale medium est subtilius
et limpidius: tanto est melius dispositum ad acceptionē
specierum visibilium. Ex hoc arguitur sic. Ille sensus est
nobilior cuius medium est simplicius subtilius: et ima-
terialius: medium sensus visus est huiusmodi. igitur etc.
¶ Item secundo. Ille sensus est nobilior: qui recipit in-
tentiones sensatas per medium non solum generabile et
corruptibile: sed etiam ingenerabile et incorruptibile quam
sit sensus: qui tantum recipit per medium quod est ma-
teriale et corruptibile: sensus visus est huiusmōi qui imu
tatur a luce: non solum per aerem: verum etiam per me
dium: quod est celum: per quod medium percipit lucem
solis et aliorum planetarum: alii autem sensus per ista in
feriora generabilia et corruptibilia. igitur etc. ¶ Itē tertio.
Ille sensus est immaterialior et ex consequenti certior qui
immutatur per medium: quod recipit speciem sensibilem so
lum intentionaliter: et non materialiter. Sensus visus est
huiusmodi: et nullus alius sensus preter ipsum. igitur etc.
Maior est manifesta: quia quāto medium spiritualius recipit
intētionē sensibilē: tanto organum sensus spiritualius immu
tatur. ¶ Consequentia. quia ex secūdo de anima. tex. cōme. 71. et 76. et de
incepis: mediū et organū sunt eiusdem rationis: quo ad il
lam qualitatem

lam qualitatem fm quam species sensibiles multiplicantur in medio ⁊ in organo: quia quum species sensibilis in medio ⁊ in organo sint eiusdem rationis: ⁊ passiua recipientia ipsas species erunt eiusdem rationis. Nam ex secundo de anima. tex. commenti. 66. inquit Auerrois. Melius est enim existimare ꝙ causa in diuersitate materie est diuersitas formarum: non ꝙ diuersitas materie sit causa diuersitatis formarum. Unde sicut diuerse forme alterius rationis sunt in diuersis substantijs alterius rationis. Ita forme eiusdem rationis sunt in subiectis eiusdem rationis. Et propter hoc Aristo. in secundo de anima. concedit organum ⁊ medium esse eiusdem rationis: quia species in medio ⁊ in organo sunt huiusmodi. Minor principalis probatur: quia medium per quod visus recipit speciem visibilem tantum immutatur immutatione intentionali: ⁊ non immutatione naturali. Uoco autem immutationem naturalem: quando passum recipiens formam ab agente recipit ipsam formam fm illud esse reale: aut fm dispositionem materie conuenientem forme: prout forma est in agente. Immutationem autem intentionalem voco: fm quam passum recipit intentionem ⁊ speciem forme: non autem ipsam formam. Modo sic est. ꝙ sensus visus tantum recipit speciez obiecti visibilis: ⁊ similiter medium: ⁊ non recipit ipsum obiectum: aut formam eius fm esse reale. Alij autem sensus immutantur vtraqȝ immutatione: ⁊ similiter medium ipsorum. Nam in tactu ⁊ in gustu organum ⁊ medium alterantur alteratione simpliciter: quia organum ⁊ medium in immutatione tactus realiter alterantur fm caliditatem aut frigiditatem. Gustus ⁊ eius medium alterantur etiam alteratione simpliciter recipiendo realiter saporem. Odoratus ⁊ medium eius similiter alterantur alteratione simpliciter fm odorem realiter multiplicatum in medio ⁊ in organo. Similiter dicendum est de auditu ⁊ eius medio: que non tantum immutantur fm alterationem simpliciter: verum etiam fm motum localem aeris sonum deferentis. Et forte ad hanc intentionem dixit Ar. 7. phys. tex. commenti. 12. Et ipsi sensus alterantur. patiuntur enim: actus enim ipsorum motus est per corpus patiente aliquid sensu. quare ⁊c.

Ex via vltima ex parte actus arguitur nobilitas: ⁊ dignitas: ⁊ perfectio: istius sensus tripliciter. primo sic: ille sensus est perfectior qui cognoscit duo contraria simul eque perfecte ⁊ distincte: ac si esset vnum: ꝗ̄ sint illi sensus. qui confuse ⁊ indistincte percipiunt huiusmodi contraria. Sensus visus est huiusmodi: ⁊ nullus alius preter ipsum. igitur ⁊c. Maior est manifesta. Minor autem probatur. Nam certum est: ꝙ si ponantur ante oculos duo contraria scilicet album ⁊ nigrum: sensus visus percipit vtrūqȝ distincte: ⁊ perceptio vnius non impediet perceptionem alterius. Alij autem sensus sic percipiunt contraria ⁊ opposita: ꝙ vnum impedit cognitionem alterius. Ratio pro sensu visus est: q2 obiecta non immutant ipsum nisi intentionaliter: ⁊ per species que simul in suis actualitatibus vltimatis possunt esse in eodem subiecto. Quia si obiecta sunt contraria: species ipsorum aut etiam sensationes non sunt contrarie. Ratio pro alijs sensibus est per oppositum ad istud quod nunc dictum est: quia alij sensus non tantum recipiunt sua obiecta intentionaliter: verum etiam realiter: recipiendo ipsa fm esse proprium reale ipsorum: ⁊ quia contraria nō possunt recipi simul in esse reali in aliquo subiecto in vltima eorum actualitate: ideo nullus aliorum sensuum potest percipere ipsa contraria perfecte ⁊ distincte fȝ proprias eorum actualitates: sed sensatio vnius impedit sensationem alterius. ¶ Item secundo ex hac via arguitur sic. Actus videndi est vniuersalior: ⁊ ad plura se extendens igitur actus iste est perfectior ⁊ nobilior. cōsequentia est nota: ⁊ antecedens pbatur. Nam per actum videndi simul attingimus plura obiecta: vt dictū est: simulqȝ attingimus magnitudinem quantumcunqȝ magnam: ⁊ etiaȝ figuram cuiuscunqȝ quantitatis. Tactus autem non attingit ⁊ cognoscit simul nisi magnitudinem determinate quantitatis fm proportionem ad organum: per quod exercetur sensatio tactus: simulqȝ nō attingit plures magnitudines ⁊ figuras distincte. Et per oppositum sensus visus simul percipit visibilia plura posita ante ipsum igitur ⁊c. Quod dixi de tactu idem dicendum est de alijs sensibus particularibus: ꝙ nō percipiunt: nisi vnuȝ obiectuȝ sensibile distincte ⁊ determinate quantitatis. ¶ Tertio ex hac via arguitur sic. Actus videndi est certior ceteris sensationibus sensuum exteriorum. Igitur visus excedit omnes alios sensus. Consequētia est euidens: ⁊ antecedens probatur. Nam certum est: ꝙ ille actus est certior per quem magis certificatur intellectus de re cognoscibili: vt superius arguebatur. Actus videndi est huiusmodi: quia vbi aliquod sensibile percipiatur per visuȝ: ⁊ per alios sensus: si cetera sunt paria quantum ad dispositionem organi ⁊ medij: magis statur iudicio sensus visus: ꝗ̄ aliorum sensuum. Hoc etiam iudicium de re cognoscibili magis insequitur intellectus: quod declarat. Naȝ illud quod percipitur per sensum visus: magis imprimitur fantasie ⁊ imaginatiue: que sunt virtutes immediate deseruientes intellectui: ꝗ̄ illa que percipiuntur ab alijs sensibus. Cuius rei signum est: quia somniantes magis somniant de rebus visis: ꝗ̄ de alijs: que ab alijs sensib⁹ percipiuntur. Ex quo infertur: ꝙ intellectus magis mouetur a sensibilibus per visum: ꝗ̄ ab alijs aliorum sensuum. Ex his omnibus apparet veritas conclusionis proposite. ¶ Secūda conclusio est ista. Sensus auditus magis facit scire quo ad scientiam habitam per doctrinaȝ. Ista conclusio patet ex sententia Arist. de sensu ⁊ sensato. vbi habet: ꝙ sermo audibilis existens causa est discipline non fm se: sed fm accidens. Et parum ante. Horum autem ipsorum ad necessaria quidem melior est visus: ⁊ fm se. Ad intellectum autem ⁊ fm accidens est auditus. Unde scientia quedam est habita per doctrinam: quedam est habita per propriaȝ inuentionem: ⁊ illa que est per inuentionem est simpliciter prior illa que habetur per doctrinam. Uisus autem (quum sit prior sensus prioritate communitatis ⁊ vniuersalitatis vt dictuȝ est) confert ad scientiam simpliciter priorem fm se. Sed ad scientiam posteriorem que est per doctrinam confert auditus: qui est magis limitatus ⁊ determinatus ad determinata cognoscibilia. ¶ Aduertēdum tamen ꝙ auditus dicitur plus conferre per accidens ad scientiaȝ: propterea: quia non sic confert: nisi ex aliquo quod est accidentale obiecto audibili: vt quantuȝ est audibile: aut immutatiuū auditus. Ex institutione enī ⁊ p accidēs vox audibilis est expressiua cōcept⁹: qd nō cōpetit sibi ex nā talis obiecti: sed pcise a voluntate humana sic instituēte ⁊ determināte. Cui obto audibili sic īpositū ē: vt sit signū expressiuū ꝯcept⁹: q2 voces audibiles sunt sic promptissima signa ad hos ꝯcept⁹ exprimēdos pre ceteris alijs sensibilib⁹ que sunt obta aliorȝ sensuū. ⁊ sic pȝ ad questionē.

De vltimo articulo. Ad argumenta principalia respondetur. ¶ Ad primum ꝙ Ar. intelligit ꝙ ceci nati sunt sapientiores ꝗ̄tum ad scientiam habendam per doctrinam: per accidens tamē vt dictuȝ est. Sed surdi ⁊ muti habentes visum sunt sapientiores cecis ꝗ̄tum ad sciētiam habitam per inuentioneȝ ⁊ per se: ad quam visus per se ⁊ directe conducit. ¶ Ad secundum argumentum respondetur: concedendo maiorem: ⁊ negando minorem. Et ad probationem respondetur ꝙ cetera non sunt paria. Uisus enim iudicat baculum existentem in aqua per medium grossum ⁊ indispositū. Tactus autem iudicat suum proprium sensibile imediate: aut per mediū sufficienter dispositū: ⁊ sic certius est iudiciuȝ tactus ꝗ̄ visus: q2 cetera non sunt paria. ¶ Pōt ēt dici: ꝙ iudicium qd videt fieri per visum nō ē ipsius

visus: sed sensus cõis: qꝛ nõ hꝫ visus iudicare de sensibili nisi de colore: ⁊ de alijs: que spectãt ad naturã coloris. Similiter de magnitudine ⁊ de quantitate: sed non habet iudicare de his que accidunt magnitudini ⁊ quantitati quẽadmoduꝫ forte est esse continuũ aut discõtinuuꝫ. Factum aut integrũ: que pertinent ad iudicium altioris sensus. Et sꝫ hoc dixit Ar. secũdo de anima. tex. cõmen. 63. Et non decipitur visus: quoniam color neqꝫ auditus: quoniam sonus. Sed quid coloratum aut vbi: aut quid sonans. Innuens per hec ꝙ accidentia que adueniunt sensibilibus proprijs: aut cõmunibus: non sunt diiudicãda per sensus particulares exteriores. ℂ Pro maiori tñ intelligentia huius responsionis notandum est ꝙ sensatio vnius sensus potest comparari ad sensationeꝫ alterius vel due sensationes possunt comparari ad aliquod vnuꝫ obiectum: quod percipitur ⁊ cognoscitur per vtrãqꝫ sensationem. Si primo modo: dicimus sensationeꝫ visus esse certioreꝫ quacunqꝫ alia sensatione. Si secundo modo: cognitio que fit per duos sensus est certior q̃ꝫ illa que fit per vnum tantum. Et ita si vnum sensibile cognoscitur per sensum tactus ⁊ per sensum visus certius cognoscitur q̃ꝫ vbi cognoscatur solum per visum. ℂ Ad tertium argumẽtum respondetur concedendo maiorem: si cetera sint paria: ⁊ ad minorem dicitur ꝙ licet sensus visus sit vnius contrarietatis tantum: qꝛ tamen obiectum suum in pluribus reperitur q̃ꝫ sensus tactus. Ideo visus est pluriuꝫ cognoscitiuus. ℂ Potest etiam dici ꝙ sensus tactus non est vnus: v est duarũ contrarietatũ nisi materialiter ⁊ subiectiue: sic ꝙ in quacũqꝫ parte nerui: aut organi tactus fundatur potentia perceptiua vnius contrarietatis: fundatur ⁊ alia alterius contrarietatis: que potentie se consequuntur. quẽadmodum extrema istarum contrarietatum perceptibilia a sensu tactus se consequuntur: qꝛ sicut qualitates actiue. videlicet caliditas ⁊ frigiditas fundantur in qualitatibus passiuis que sunt humiditas ⁊ siccitas: ita tactus perceptiuus contrarietatis inter caliditateꝫ ⁊ frigiditatem vel ipsorum extremorum contrarietatis fundatur in tactu: qui est perceptiuus alterius contrarietatis. Unde qualis est ordo materie ad formã: talis est ordo istarum qualitatuꝫ tangibilium: quod declaratur qꝛ qualitates passiue. s. humiditas ⁊ siccitas cõsequuntur compositum ratione materie cuius est pati ⁊ recipere. Qualitates autem actiue consequuntur compositũ ratione forme: ergo sicut forma fundatur in materia tanquam in subiecto: ita tactus perceptiuus qualitatis actiue fundatur in alio qui est perceptiuus qualitatis passiue. Unde in quacunqꝫ etiaꝫ modica parte nerui predominatur aliqua qualitas ⁊ dispositio: per quaꝫ neruus percipit vnã contrarietatem: in eadem etiam est alia qualitas: per quam neruus percipit aliam contrarietatem: seu extrema ipsius. Quod auteꝫ sint duo probatur: primo sic. Impossibile est vnum sensum tactus habere simul ⁊ semel duos actus perfectissimos. hoc enim non conceditur de intellectu: de quo magis videtur. Et ratio huius est: qꝛ vnus perfectissimus adequat' sibi totam virtutem potentie in primo actu. Si ergo se cum compateretur alium actum perfectissimum: primus non adequaret: ⁊ sic simul adequaret ⁊ nõ adequaret. Sed tactus simpliciter potest habere duos actus perfectissimos. Probatur tactus: simul sentit aquam frigidam ⁊ humidam esse. Sed non eodem actu. probo. qꝛ impossibile est actum sentiendi esse respectu talis obiecti: quo remoto esset iste actus sentiẽdi. Sꝫ remota frigiditate ab aqua (quod nõ est impossibile vel per naturam: vel per artem vel per potentiam diuinam) adhuc tactus sentit humiditatem eius: ergo actus sentiendi humiditatẽ aque non est respectu frigiditatis eius: ⁊ nec est actus sentiẽdi frigiditatẽ. Sunt ergo duo actus ⁊ perfectissimi. quorꝫ vnus ab alio non dependet: vt visuꝫ est: ℂ Sꝫ. 2° probatur ideꝫ sic. Ratio obiectorꝫ formaliter diuersorum non est respectu eiusdem' actus: quiꝫ actus numeretur ⁊ mensuretur ab obiecto suo formali. Sꝫ humidum ⁊ frigiduꝫ sunt formaliter diuersa. ergo ⁊c. ℂ Sꝫ. tertio ab aqua inquantũ frigida recipitur vna species in organo tactus: ⁊ inquantũ humida alia species in eodeꝫ organo. Species enim frigiditatis non est species humiditatis: sed species in organo est principiuꝫ actus vel formale: vel saltem inclinatiuum. Quum igitur ex duobus principijs disperatis: non ordinatis adinuicẽ: non egrediatur idem actus: sequitur ꝙ actus sentiendi frigiditatem ⁊ humiditatem aque sunt diuersi. Ex quo concluditur: ꝙ tactus est vnus materialiter ⁊ subiectiue non autem formaliter. ℂ Sed contra istam determinationem instatur: quia si tactus sunt duo: aut differunt numero: aut specie. non numero: quia sunt in eodem subiecto: qđ non esset ꝺm communem opinionem si solo numero differrent. Similiter alter eorum superflueret: quia quando aliqua sunt eiusdem speciei: a quocunqꝫ potest pati vnum ⁊ aliud. Igitur a quacunqꝫ contrarietate vel specie sensibili immutaretur, vnus tactus ⁊ alius quia que sunt eiusdem speciei: quicquid competit vni: non repugnat alteri. Nec potest dici ꝙ differenat specie: qꝛ species vniuersi non sunt equales: quum se habent sicut numeri. ex. 8. meta. tex. cõmenti. 10. Ergo vnus tactus erit perfectior alio. Sed hoc videtur falsum. quia eque perfecte tactus sentit vnam contrarietatem sicut aliã. ℂ Ad hoc dicendum est: ꝙ illi tactus differunt specie: sicut ⁊ obiecta formalia. ℂ Ad obiectionem dicendum est: ꝙ ille perfectior est: qui est perfectioris contrarietatis scilicet calidi ⁊ frigidi. Et quum dicis. ꝙ vnus eque perfecte sentit suum obiectum sicut alius. Dicendum est: ꝙ quilibet eque perfecte ꝺm proportionem attingit suum obiectuꝫ: sed non eque perfecte simpliciter: ⁊ ꝺm adequationem actus ad actum: aut potentie ad potentiam: vt diximus in questione precedente de difficultate in cognoscendo. Exemplum huius est. Oculus hominis eque perfecte sꝫ proportionem potentie ad obiectum visibile videt soleꝫ: sicut oculus aquile. Sed non eque perfecte ꝺm adequationeꝫ: quia actus videndi aquile est perfectior: quia acutior ⁊ limpidior q̃ꝫ actus videndi hominis. Sic dicendum est in proposito de sensationibus istorum sensuum. ℂ Ad vltimum respondetur. ꝙ qualitates tangibiles nõ sunt priores simpliciter: vt allegatum est superius de mẽte Aristote. ibidem. vbi vult. ꝙ obiectum visus sit prius natura qualitate tangibili: sicut superius expositum est ⁊ declaratum. Sed qualitates tangibiles ex eo dicuntur prime: quia in quocunqꝫ susceptiuo sunt qualitates tangibiles: visibiles: ⁊ audibiles. Tangibiles presupponuntur ab alijs: vt priores respectu determinati susceptiui: scilicet respectu corporis mixti ⁊ elementati. Cum hoc tamen stat: ꝙ (non determinando istas qualitates visibiles ad corpus mixtum aut elementatum) sint priores simpliciter: sic ꝙ eis non repugnat esse in aliquo susceptiuo sine istis qualitatibus tangibilibus. Dicendum est etiaꝫ ad minorem ꝙ vbicunqꝫ est posterius. ibi est prius: veruꝫ est vbi prius est de essentia posterioris. Sicut animal est de essentia hominis. Sed dato ꝙ qualitates tangibiles essent prime: non sunt tamen de essentia lucis ⁊ coloris: loquendo de colore extensiue. Ex quo sequitur ꝙ alicubi poterit reperiri lux ⁊ color vbi nõ erit qualitas tãgibilis.

ℂ Alia qdeꝫ igitur imaginationib' ⁊ memorijs eueniũt. Tex. plogi. Quõ. v.

Dubitatur primo. Utrum cogitatiua distinguatur ab extimatiua. Et arguitur auctoritate. S. Thome ⁊ Auerroys. ꝙ virtus cogitatiua non distinguitur a virtute extimatiua sic. Nulla virtus est ponenda nisi propter aliquam operationem que debet sibi competere ⁊ non alijs. Sed nulla operatio põt cõpetere virtuti extimatiue que nõ cõpetat virtuti

virtuti cogitatiue: ergo extimatiua non distinguitur a cogitatiua. maior est manifesta. minor autē pbatur extimatiua enim hꝫ cōponere intētiones reseruatas in memoratiua ⁊ imaginatiua. ſꝫ hoc idē pt facere cogitatiua. ergo superfluit extimatiua pter cogitatiuā: ita q iste ꝟtutes nō sunt distincte.

Ad oppositū dubij arguitur: oīs po^a organica sensitiua determinatur ad certū genus sensibiliū. qm̄ dispositio ipsi^9 cōsistit in media pportione illius gn̄is: vltra qḋ nō pōt se extēdere. Sed cogitatiua est virt^9 organica: ⁊ determinatur ad intētionē sensataꝫ ergo nō poterit apphēdere intentiones nō sensatas: neqꝫ ipsas cōponere. ergo opꝫ dare virtutē supiorē que sit apprehēsiua istaꝝ intentionum ⁊ ipsaruꝫ compositiua.

Respondeo breuiter. tenēdo opinionē Auicen. q extimatiua distinguitur a cogitatiua. ¶ Pro rn̄sione tn̄ ad argumentū ante oppositū notandū: q virtutes que habēt ordineꝫ essentialem inter se: sic se habent: q illa que est superior est pluriuꝫ cognoscitiua: sicut apparet in exēplo de sensu pticulari exteriori: ⁊ sensu cōi. Et de sensu interiori: ⁊ intellectu. Virtutes sensitiue interiores: ⁊ maxime cogitatiua ⁊ extimatiua habent ordinem essentialem: ⁊ vna subordinatur alteri: ergo illa que est supior. s. extimatiua poterit plura cognoscere qꝫ cogitatiua. ⁊ ita cum intentiones non sensate non apprehendantur a cogitiua ſꝫ viaꝫ Auicē. apprehendentur ab extimatiua. ¶ Et per hoc apparet rn̄sio. ad argumētuꝫ. Dicēdo q necessitas ponendi extimatiuam distinctā a cogitatiua. est apprehensio aliquorum obiectorum: que non possunt apprehendi ab aliquo sensu interiori: aut exteriori. ¶ Sub eodem tex. queritur.

Utrum imaginatiua ⁊ memoratiua sint potentie apprehensiue: ⁊ cognoscitiue. Et arguitur q sic. qꝛ expimur in nobis q recordamur alicuius preteriti inqꝫtū pteritū ē: ⁊ siliter imaginamur. Sꝫ ista imaginatio nō pōt esse actus cogitatiue aut extimatiue: qꝛ tunc cogitatiua aut extimatiua eēnt memoratiua: qḋ nō ɔceditur. Neqꝫ ēt potest esse act^9 sensus cōis ⁊ sensus pticularis exterioris: qꝛ iste potentie nihil apphendunt nisi in pn̄tia rei sensibilis: ergo actus recordationis est memoratiue ⁊ imaginatiue. Ex quo sequitur q ipse sunt cognoscitiue perfectiori modo etiam qꝫ aliqua alia potentia: qꝛ illa potentia dicitur esse perfectior in cognoscendo que cognoscit difficiliora: sed ita est q difficilius est cognoscere preteritū inquantum preteritum: aut futurum inquantum futuruꝫ: ⁊ sic cognoscere est actus memoratiue ⁊ imaginatiue: ergo iste virtutes perfecti^9 sunt cognoscitiue.

Ad oppositū tn̄ arguitur. Actiuo totali naturali ⁊ passiuo simul approximatis ⁊ nō ipeditis de necessitate sequitur actio: ſꝫ actiuū totale per te sensationis ⁊ nāle est obiectū sensibile pn̄s in se vel in spē sensibili. passiuū nāle a tali obiecto est ipse sensus. ⁊ ista duo sunt in po^a memoratiua ⁊ imaginatiua. ergo in ipsis semp seqtur actus memorandi ⁊ imaginādi respectu illoꝝ obiectoꝝ. quoꝝ spēs sunt in ipsis. vel saltē po^a memoratiua semp habebit actū recordatiōis respectu illius obiecti ad qḋ ipsa po^a memoratiua magis nāliter inclinatur. Sed oppositū experimur in nobis: ergo memoratiua ⁊ imaginatiua: non sunt potentie cognoscitiue.

Pro respōsione ergo ad arg^m pmittitur primo q po^a memoratiua nō est po^a tn̄ reseruatiua spēi: veꝝ ēt est aliq̄ po^a cui^9 est apphēdere aliquē actū in nobis pteritū inqꝫtū pterit^9 est: q act^9 preterit^9 ē obiectū pmū recordatiōis. De hoc videas Sco. in 4. di. 45. q. 3. vbi diffinitur memoria. Memoria est recordatio alicuius act^9 preteriti inquātū preteritus est in quo isunt supposito recordanti. ¶ Scḋm premissum est: q ab actu existēte in nobis defluit quedam species in memoratiua: aut in aliq̄ po^a reseruatiua specieꝝ: que retinet similitudinem actus: qua postmodū defluente ⁊ redeunte ad cogitatiuam seu extimatiuā potest virtus cogitatiua aut extimatiua considerare ipm actum non pn̄teꝫ in se: sed in specie. ⁊ nō tn̄ potest hoc facere talis virtus: verū ēt pōt pcipere totuꝫ fluxum ipis inter instans in quo prefuit talis actus in nobis: ⁊ instans pceptiōis pn̄tis. Nec obstat q iste fluxus dicatur esse ens successiuū. qꝛ successiuū sicut est motus: est per se sensibile. Siliter si dicas q iste fluxus q est mot^9 sit numerus: hoc non impedit: quin possit percipi a po^a sensitiua: qm̄ numerus est per se sensibilis. ¶ Q. si dicas: q po^a sensitiua non potest percipere actuꝫ pprium aut sensationē ipam: qm̄ hoc arguit reflexioneꝫ potentie super actū: que reflexio puenit ex imaterialitate potētie. ¶ Respōdeo q po^a sensitiua non potest percipe actuꝫ ppriuꝫ in se: dum sibi inest in se: ⁊ in existentia propria. Sꝫ bene potest percipere actum propriuꝫ pn̄tē in aliqua specie que p defluxuꝫ ab aliqua potētia reseruatiua mouet ipsam potentiā ad cōsiderationē ipsius actus representati per talē speciē. ⁊ sic cognoscere actū propriū nō arguit reflexionē po^e sup actū. ¶ Ultimo est notandū q potentia memoratiua: ⁊ vniuersaliter quecūqꝫ potentia reseruatiua specieꝝ cōsistit in opposita dispositione nāli ei que est apprehensiua ipsoꝝ obiectoꝝ reseruatiua enī consistit in maxima siccitate ⁊ frigiditate. qm̄ sicci aut frigidi est bene retinere. Sed apprehensiua cōsistit in dispositione calida ⁊ humida: qm̄ humidi est facile apphendere. ⁊ p caliditatem fit defluxus spirituuꝫ deferentium species ad ipsam potentiam apprehensiuam.

Ex his omnibus apparet responsio ad argumētum. Cum dicis q actus memorādi ⁊ recordandi non est actus cogitatiue: aut extimatiue. Dico q actus memorandi est actus cuiusdaꝫ aggregati ex potentia memoratiua: ⁊ ex potentia cogitatiua seu extimatiua. Naꝫ memoratiua non est tantū illa potentia que reseruat species: verū etiam alie potentie apprehensiue cōiuncte cū ipsa memoratiua. Dicitur tn̄ appropriate attribui actus recordandi reseruatiue: pptere qꝛ per spēm reseruatam in ipsa fit immutatio cogitatiue aut extimatiue. Et qḋ dixi de actu recordandi: dico etiam de actu imaginandi: dicendo q imaginatiua non tantum est potentia que reseruat species: verum etiam aliqua apprehensiua sibi coniuncta que immutatur a specie aliqua reseruata in ipsa imaginatiua ⁊c.

¶ Experiētia qdem singulariū est cognitio. Tex. prologi. Qō. vj.

Utrum natura obiecti sensibilis sit obiectū pmuꝫ ⁊ formale sensus. Et arguitur pro pte negatiua. Presupponendo: q quandocunqꝫ est aliquod vnuꝫ primum obiectum alicuius po^e: pōt illud attingi per se a tali potentia. Isto stante arguitur sic. Quādocūqꝫ aliqua potentia habet aliqḋ vnū p^m obꝫ pōt illud cognoscere. Sed ita est q potentia sensitiua habet naturam obiecti sensibilis pro primo obiecto formali: ergo poterit cognoscere tale obiectum: ⁊ vlterius cum cognoscat hoc singulare: poterit cognoscere differentiam inter singulare ⁊ naturam cōem obiecti sensibilis: sed cognoscens extrema alicuius differentie poterit cognoscere ipsam differentiam: que dependet ab extremis. ergo sensus particularis exterior cognoscit talem differentiaꝫ: sed hoc est falsum: ergo illud ex quo sequitur. ¶ Et ɔfirmatur: quia cum differentia ista inter nām cōem ⁊ ipꝫ singulare: nō possit esse nisi dr̄ia rōnis sequitur q sensus exterior percipiet differentiā rōnis: ⁊ ita cognoscet relationē seu respectū rōnis. Et q sequatur arguitur. qꝛ differentia que est inter albedinē: exēpli gratia: ⁊ hanc albedinem: aut est sbalis: aut accidētalis. Non substantialis: qꝛ albedo non differt ab hac albedine essentialiter. vt pꝫ. Neqꝫ ēt ista differentia est accidētalis realis: quia si est accidentalis realis

aut est per accidēs propriū: aut per accidēs cōe. Nō ꝑ accidēs ꝓpriū: qꝛ tale cōpetit ꝑ se vtriqꝫ supiori: ⁊ inferiori: ergo ꝑ tale accñs nō distinguunť. Non ꝑ accñs cōe: quia tale accñs ꝑmo cōpetit inferiori ⁊ secūdario supiori: ergo dñia nō pōt sumi penes tale accñs. Si ḡ erit aliqua dña: erit precise ſm accñs rōnis: ḡ sensus ꝑcipiet talem dñiam sumptā ab accñte rōnis. Sed omnis talis dña que accipitur ab accidēte rōnis: est ens rōnis: ḡ ista dña rationis percipietur a sensu. ¶ Scđo ꝑncipaliter arguitur. Data veritate isti⁹ ꝙ nā obiecti sensibilis sit obiectū sensus sequitur ꝙ sensus erit potētia abstractiua: ꝯñs ē falsuꝫ. ḡ ⁊ antecedens ꝯñtia ꝓbatur. qꝛ qñcunqꝫ potentia apprehendit aliquod vnū obiectū realiter cōiūctū cū altero. ⁊ apphēdit illud sine illo potētia cognoscens abstrahit vnū a reliquo: sed ita est: ꝙ nā obiecti sensibilis est realr ꝯiūcta cuꝫ singulari: ⁊ ipsa percipiť a sensu sub ꝓpria rōne: ⁊ nō sub rōne singularitatis: ergo talis potentia in cognoscendo: abstrahit naturam a singulari. Et ꝯfirmatur: qꝛ scđo phy. Mathematicus abstrahit q̄ntitatem a materia sensibili: qꝛ ꝯsiderat taleꝫ quantitatem sine ipsa materia: cui cōiūgiť realiter. ¶ Tertio arguiť data ista positione: sequitur ꝙ species sensibilis in sensu eodē modo rep̄sentabit obiectū sensui: sicut species intelligibilis in intellectu. Consequentia declarať. Nam species sensibilis in sensu rep̄sentat ipsam naturā sub rōne nature: ⁊ hoc idem representat species intelligibilis in intellectu. ergo habeť ꝓpositū. ¶ Qꝫ si tu dicas: ꝙ species intelligibilis repñtat nām vt est in multis. ⁊ vt de multis. Contra: esse de multis est relatio rationis dependens ab intellectu possibili. sed species intelligibilis precedit omnem actum intelligendi: ergo non potest rep̄sentare nām vt est i multis: ⁊ de multis.

Ad opposituꝫ tñ arguiť. Illud est obiectuꝫ formale potētie sensitiue: qđ est rō mouendi ⁊ terminandi actum potētie sensitiue. Ista ꝓpositio patet quoniam obiectū formale se hꝫ ad mãle sicut quo ad quod: ⁊ obiectuꝫ formale est id per quod obiectū mãle mouet potentiam aut terminat actum eius: sed ita est ꝙ obiectum sensibile nō mouet neqꝫ terminat ipsam potentiā sensitiuaꝫ nisi sub rōne nãe: qđ ꝓbatur: qꝛ sicut in actione reali ratio mouendi ⁊ terminandi est ipsa natura vt ꝯcediť ab omnibus: ita etiam in actione intētionali. ergo in actione sensus natura obiecti sensibilis erit ratio mouēdi ⁊ terminandi actum sensus. Et confirmať. illud est ratio terminādi ⁊ mouendi potentiaꝫ sensitiuā: sub qua aliqđ cognosciť ⁊ attingiť a potentia. sed ita est: ꝙ obiectū sensibile attingiť ⁊ cognosciť sub rōne nature. ⁊ nō sub ratione singularis (vt in q̄one de vnitate nature declarabiť. ⁊ amplius in .7. metaphy. deo dante) ḡ ratio nature est ratio mouendi ⁊ terminandi: ⁊ ex cōsequenti sequitur ipsam esse obiectum formale sensus.

In ista.q. ꝑmo premittētur aliqua notanda. Secundo rñdebiť ad argumēta añ oppoⁿ.

Pro determinatione igitur q̄onis premittuntur quatuor. ꝑmū ꝙ sensus nō ꝑcipit nām sine singularitate: sed necessario illā apprehendit in singulari: licet ipsa nā sit ratio apprehendēdi ⁊ cognoscēdi. Unde sicut in actiōe reali nā est ratio agēdi. singularitas aūt est cōditio necessaria cōcomitās talem rōnē agendi. Et silr sicut nā est ratio terminandi in tali actione reali. ⁊ singularitas ꝯditio necessario annexa tali nãe: vt est ratio terminādi huiuscemodi actionē: ita dicimus pariformiter in actione intētionali obiecti sensibilis in sensu. ¶ Aduertēdū secundo. ꝙ differunt intellectus ⁊ sensus in apprehēdendo nām ⁊ singularitatē. vterqꝫ enī cōuenit in hoc: ꝙ neuter tā sensus quam intellectus apprehēdit singularitatē distinctā a nā. Neqꝫ distinctā ꝯtra aliam singularitatem. Intellectus tamen differt a sensu in hoc: qꝛ naturā ipsam seorsum a singularitate percipit ⁊ cognoscit: qđ nō facit sensus. Et ratio isti⁹ dñe est ex parte intellectus: qꝛ species intelligibilis ꝓmitur. non tñ ab obiecto in fantasmate qđ est singulare: verꝫ ēt ab intellectu agēte. qui est virtus abstracta. ſm esse a mãe: ⁊ ēt ſm operationē. qꝛ ei⁹ est abstrahere quiditatem a cōditionib⁹ indiuiduātib⁹: dicente cōmē. 3. de aia commen. 18. Si quiditates essent abstracte vt posuit Pla. nō indigeremus intellectu agēte qꝛ igitur spēs intelligibilis gigniť virtute intellectus agētis (cuius est abstrahere tales q̄ditates) repñtat ipsa species nām abstractaꝫ a singularitate: ⁊ ita ītellectus possibilis potest apprehendere ⁊ cognoscē ipsam nām sine singularitate: species vō sensibilis (qꝛ totaliter causať ab obiecto sensibili singulari: sicut a cā totali ⁊ adequata) hꝫ repñtare nām ipsam: nō solum sub rōne nãe: verꝫ etiā sub rōne singularitatis: qꝛ ad ipaꝫ causandā nō concurrit aliq̄ virtus abstractiua. ¶ Est tertio aduertēdū: ꝙ lꝫ singularitas nō sit rō apprehēdendi ⁊ cognoscēdi in actione sensus: cōcediť tñ esse obiectū cognitū: vel ps obiecti cogniti. Nunq̄ tñ est mod⁹ obiecti sub quo obiectū cognoscitur: ⁊ vt sic non est ratio cognoscendi. ¶ Ultimo notandū est: ꝙ cum potentia cognoscitiua habeat apprehendere obiectū suuꝫ ſm aliquam vnitatem cū sensus nō apprehendat obiectum sensibile ſm vnitatem singulareꝫ: apprehendet tale obiectū ſm vnitatem nature. Ita ꝙ natura ⁊ erit ratio cognoscendi ⁊ erit ratio cognita. In qua cognitione (vt dictū est) necessario ꝯcurrit ipsa singularitas vt pars obiecti cogniti. Qꝫ aūt obiectuꝫ sensibile sic cognoscať ſm vnitatem nature. aliqualr dictū est in precedentibus. Nam obiectum sub ea rōne cognosciť: ⁊ sub illa vnitate: sub qua mouet potentiaꝫ cognoscitiuaꝫ: qꝛ eadem est ratio mouendi: ⁊ terminādi sed obiectū sensibile mouet sub ratione nature: ⁊ nō sub rōne singularis. ergo ⁊c. Probať hoc ēt esse de mēte Ar. in .2. de aia tex. cōmē. 63. vbi vult ꝙ sensus particularis nō decipiť circa suuꝫ ꝓpriū sensibile: ⁊ hꝫ ꝙ visus nō decipiť circa colorē. qñ color. Neqꝫ auditus circa sonuꝫ. qñ sonus: sed circa qđ est coloratū: aut vbi est coloratuꝫ. ex quo vult hře ꝙ visus apprehēdēs colorē ſꝫ vnitatē nãe non deciopiť circa tale obiectū quo ad talē vnitatē apprehensam: sed bene quo ad cōditiones cōcomitantes naturam. Ex quo vult habere: ꝙ natura est ratio apprehēdendi ⁊ cognoscendi respectu sensus.

His positis de secūdo arti. rñdeť ad ꝑmum argu. ante oppositū ⁊ ei⁹ ꝯfirmationē: ꝙ sensus apprehēdit colorē: ⁊ hunc colorē: sed indistincte nō distinguēdo colorē ab hoc colore: qꝛ nō distinguit nāꝫ a singularitate: vt dictū est: ⁊ sic cessat omnis questio. ¶ Ad scđm argu. reduco argumētū contra ipsuꝫ. Omnis potentia cognoscens aliquod vnū obiectum coniunctuꝫ cuꝫ alio realiter: vbi tale obiectū apprehēdať sine illo. potentia cognoscens abstrahit ⁊ cognoscit abstracte. Ista est tua. sed sensus quicunqꝫ particularis: imo etiā interior ſm recte sentientes percipit accidētia sensibilia ꝯiuncta realiter ipsi sbe: ⁊ percipit talia accidentia sine subiecto: ergo omnis sensus cognoscit abstracte ꝯclusio est falsa: etiam ſm te: ergo aliqua premissaruꝫ: non minor vt de se patet: ergo maior que est tua. Ideo respōdetur ad formā argumenti: ꝑmittendo: ꝙ duplex est abstractio: quedam est speciei. ⁊ similitudinis ab ipsa re: ⁊ ista cōpetit intellectui ⁊ non sensui. sensus enim non abstrahit speciem sensibilem ab obiecto sensibili qꝛ species sensibilis gigniť sicut a causa totali de obiecto sensibili. quicquid dicant non nulli Scotiste. hoc est de mente Doc. sub. in primo sententiarum di. 3. q. 6. ⁊ q. 7. Ista abstractio speciei ⁊ similitudinis nō est ab aliquo pri⁹ cognito. sed ista abstractio est ab incognito: qꝛ intellectus agens abstrahens speciem intelligibilem a fantasmate non cognoscit ipm fantasma. Secūda abstractio est ſꝫ operationē: ⁊ est quādo aliqđ vnū includēs plures rōnes cognoscibiles: precise cōcipit ſm vnam illaꝫ illam abstrahendo ab alia rōne prius cognita. Et ista abstractio semꝑ ꝑsupponit illud a quo fit abstractio esse prius cognitum. Applicando ad propositum

propositum. sensus non percipit naturam coloris abstrahēdo a singulari: sic ꝙ feratur in colorē post cognitionem singularis: sed simul apprehendit vtrūq3: sed dato ꝙ apprehenderet colorē sine hoc colore. quod est falsum. adhuc nō sequitur ꝙ ipse abstraheret: nisi addatur ꝙ ꝓcognosceret ipsū singulare: ⁊ isto modo nos dicimus mathematicum abstrahere q̄titatem a mā sensibili: q2 per intellectū cognoscit mām sensibilem: a qua postmodum prescindit ipsam q̄titatē per intellectū. considerādo q̄titatē sine ipsa mā sensibili. Et per hoc p3 ad confirmationē. ¶ Ad vltimum argu. negatur ꝯñtia: ꝙ species sensibilis ⁊ itelligibilis eodem modo repñtet. species. n. intelligibilis repñtat nām sine singularitate: eo ꝙ gignitur mediāte virtute abstracta que est intellectus agens: ⁊ ita spēs intelligibilis ⁊ in essendo ⁊ in repñtando est abstractior q̄3 sit spēs sensibilis in repñtando: q2 repñtat obm magis abstracte in essendo: q2 recipitur in subiecto imāli ⁊ inextenso. spēs vero sensibilis est mālis repñtando: q2 repñtat singulare materiale: ⁊ est mālis in essendo: q2 recipitur in subiecto materiali ⁊ extenso. quare instātia nulla. ¶ Et per hec sit sufficienter dictum quantum ad istam questionem.

¶ Cuȝ his singuloꝝ cognitiones maxie sunt ꝓprie sensib⁹ Tex. ꝓlogi. Q̄ō. vij.

Vlterius mouetur alia difficultas. Utrum singularitas sit cā sine qua nō: in actione sensus respectu nāe mouentis ipsum sensum? ¶ Et arguitur primo ꝙ nō: q2 data v̇itate istius: sequeretur: ꝙ singulare non hēet ꝓpriam speciez in sensu: ꝯñs est falsum: ⁊ ꝯñtia ꝓbatur. sic se habet singularitas ad nām sensibilē: quemadmodū q̄titas ad colorez. quantitas. n. est cā sine qua nō. respectu coloris in actiōe in sensum: sed q̄titas non cāt ꝓpriam spēm in sensu: ergo neq3 etiā singularitas. ¶ Itē scdo arguitur. Et est ꝯfirmatio prioris argumenti si singularitas non h3 ꝓpriam spēm in sensu: ergo spēs sensibilis repñtabit ipsam nāȝ vlem: quo dato sequitur ꝙ sensus cognoscet nām vlem: ꝯñs est falsum. Nam si cognitio sensus est nāe vlis: q̄to aliqua po⁹ sensitiua erit cōior. tanto habebit obm cōius quo dato sequitur (cū cogitatiua ꝑcipiat oēs intētiones. 10. ꝑdicamentoꝝ sm Cōmentatorem) ꝙ cogitatiua ꝑcipiet aliq̄3 nām cōem oibus ꝑdicamētis: sed talis nā est trāscendēs. ergo cogitatiua cognoscet nām trāscēdentem: ꝯñs est fl̄m igitur ⁊ añs. ¶ Et ꝯfirmatur: q2 si po⁹ sensitiua cognoscit nām. sequitur ꝙ ifinite spēs alicuius vlis poterūt esse in po⁹ sensitiua. Nā spēs per te cāta a singulari sensibili repñtat nām vlem: sed nō est maior ratio ꝙ vnum singulare sensibile causet vnam spēm vlis q̄3 aliud. ergo q̄libet singulare sensibile cābit aliaȝ spēm vlis. Et ita quot erūt singularia sensibilia apprehensa a sensu: tot erunt spēs vliumi in sensu. ¶ Item tertio arguitur probando: ꝙ sensus nō h3 spēm repñtatiuā vlis: qm̄ dato opposito: sequeretur ꝙ po⁹ sensitiua per talem spēm cognosceret nām vlem sub rōne vlis. ꝯñs est fl̄m: ⁊ falsitas ꝯñtis ꝓbatur. Nā de rōne vlis est ꝙ sit de mltis ⁊ i oib⁹ suis iferiorib⁹. ergo nullū vle pōt cognosci: nisi cognoscatur: vt ē in oib⁹ suis iferiorib⁹ s3 illa: in qb⁹ nā vlis ꝯtinetur ipñt eē ifinita. ergo sensus non poterit cognoscē nāȝ vleȝ nisi cognosceret ista ifinita ꝯñs ē fl̄m. ergo illō ex q̄ sequitur. ¶ Itē vltio arguitur si cognosceret sensus istā nām vlem: q̄ro q̄uō cognoscit ipm singulare sensibile: aut cognoscit ꝑ eādē spēȝ: aut ꝑ aliā. si ꝑ eādē. ergo quot sunt singularia sensibilia: tot erūt spēs vliuȝ. ꝯñs ē fl̄m. igitur ⁊ añs: si ꝑ aliā ⁊ aliā: cū magis vle distiguatur ex nā rei a min⁹ vli: quot erūt vlia s3 magis ⁊ min⁹: tot erūt spēs ipoꝝ vliuȝ in sensu. ⁊ ita multiplicabuntur species vlium ad multiplicationē singularium in sensu.

Ad oppositū pri arguitur. Illō ē cā sine q̄ nō: q̄ est necessario requisitum ad hoc ꝙ causa possit attingere suū effectū: sine quo cā ē nō est in po⁹ ꝓpiqua ad suū effectū ꝓducendū: s3 singularitas est h⁹. q̄ ꝓbatur: q2 sicut in actiōe reali singularitas est ꝯditio in cā necio req̄sita ad cāndum: ita etiam in actione intentionali: ⁊ ergo sicut ibi est causa sine qua non. ita ⁊ hic

Pro solutiōe isti⁹ difficultatis ꝓmittuntur ꝓmo duo notabilia. 2° soluentur arg⁹.

Quantum ad ꝓm artic. ꝓ premittitur ꝙ sicut est alia ratio cognoscendi: ⁊ alia ratio cognita. Ratio cognoscendi in actōe sensus (vt dictum est) est ipsa nā. Ratio vero cognita est totū obm q̄ȯ cognoscitur a sensu ⁊ q̄ōlibet q̄ȯ est ps obti cogniti: vel q̄si pars ēentialiter in ipo iclusa. Ita alia est rō repñtādi in spē sensibili repñtāte: ⁊ aliud est obm q̄ȯ repñtatur. Ratio repñtādi est ipsa nā. q̄ȯ adeq̄te ⁊ ꝓ repñtatur est totum singulare. Ratio repñtata. vt pars. est ipsa singularitas. Ex quo ꝯcluditur ꝙ spēs sensibilis ꝓ repñtat ipm singulare: sed nō nisi sub rōne nāe ita ꝙ l3 singularitas dicatur esse ratio repñtatiuis idistīcte: nunq̄3 tñ est mod⁹: aut ratio repñtādi s3 solū nā q̄ȯ ꝓbatur: q2 spēs sensibilis repñtat obm sub ea rōne sub qua iprimit s3 nō iprimitur sub rōe singularitatis: sic ꝙ singularitas sit rō iprimēdi: vt ꝓm formale agēdi in ipȝ sensum: sed solū ipa nā: ergo spēs sensibilis repñtabit obm sub rōe nāe q̄uō aūt singularitas nō sit ratio agendi: neq3 in sensuȝ neq3 in intellectū: dicetur i. q. 35. Utruȝ singulare sit per se itelligibile a nobis. ¶ 2° notādū est l3 nā apprehēdatur a sensu: nō tñ apphēditur sub rōne vlis in actu: ⁊ ratio est: quia nā vt est vlis in actu: est nā in se abstracta ab omni supposito: ⁊ idifferens ad q̄ōlibet tale. Sensus aūt nō percipit naturam sic abstractam: sed solum in singulari. ergo non percipit naturam sub rōne vniuersalis in actu.

Ex his de scdo arti. ridetur ad ꝓm argum ante oppositum ꝯcedēdo ꝙ queādmodū se h3 q̄titas ad colorē: sic se h3 singularitas ad nām. ⁊ ꝯceditur vlteri⁹: ꝙ sicut q̄titas nō iprimit ꝓpriā spēm in sensum: ita nec singularitas: ꝯcedo tñ ꝙ ipm singulare sensibile h3 ꝓpriam spēm repñtatiuā ipsius: l3 nō sub rōne singularitatis: sed sub rōne nāe: vt dictū est. Unde aliud est dīcere ꝙ aliq̄d sit illud q̄ȯ repñtatur: ⁊ aliud est dicere ꝙ sit ratio repñtandi. Ut dictuȝ est. singulare est illud q̄ȯ repñtatur: sed singulare vt singulare (hoc est sub rōne singularitatis) nō est ratio repñtandi: sicut non est ratio cognoscēdi. ¶ Ad 2m argu. ridetur. ꝙ spēs sensibilis non repñtat ipsam nām sub rōne vlis in actu: s3 nām in singulari: ⁊ ita etiā cognoscit ipsȝ. Et ad aliud q̄ȯ tu infers: ꝙ si sensus cognoscit obm sensibile sub rōne nāe: ꝙ cogitatiua cognoscet nām trāscendētem: ꝯcedo ꝯñs ⁊ ꝯñtia: insequēdo opionē illā: que dicta est. Dico tñ ꝙ talis nā trāscēdēs nō ꝑcipietur a cogitatiua nisi in aliquo singulari: ⁊ cū aliq̄ singularitate: ⁊ ex h̄ nihil mali sequitur. ¶ Ad aliud q̄ȯ erat scda ꝯfirmatio. negatur ꝯñtia: q2 pluralitas spērum est ex pluralitate repñtabilium: sed cuȝ nā vlis sit vna: quotquot spēs repñtabūt ipsam: repñtabunt tanq̄3 vnā nām vlem. Uerūtñ ꝯcedo ꝙ q̄libet spēs singularis ipressa ab obto sensibili: repñtabit ipsam nām: ⁊ repñtabit vt vnā: nō vt plures. Loquēdo de vnitate sibi competēte. Ex quo sequitur: ꝙ oēs spēs repñtantes nām vlem: erūt ꝑcise vna obiectiue ⁊ repñtatiue. l3 possint esse plures formalr. ¶ Ad 3m ꝓncipale negatur ꝯñtia. cognoscere. n. nām vlem in po⁹ sufficit cognoscere ipsam in hoc singulari: aut in illo: ⁊ non op3 cognoscere ipsaȝ vt in oibus: imo etiā nec itellect⁹ itelligēs nāȝ vlem in actu de necessitate cognoscit oia illa: in quib⁹ nata est esse ipsa nā: q2 ad hoc ꝙ cognoscatur talis nā sub rōne talis vlitatis: sufficit cognoscere ipsaȝ sic abstractā a quolibet supposito: ⁊ indifferētē ad q̄ōlibet suppositum indistincte in quo ipa nata est repiri: s3 nō op3 q̄ōlibet suppositū: in q̄ nata ē eē distīcte: ꝯcipi ab itellu: ⁊ ita argumen

tñ nihil ɔcludit. ¶ Ad vltimũ rñdet᷑: ꝙ p eandẽ spẽm cognoscit᷑ singulare ⁊ vle: qꝛ sicut se hꝫ obꝫ ad obm: sic se hꝫ repñtatiuũ ad repñtatiuũ: ⁊ spẽs ad spẽm: sed singulare ɔtinet eẽntialr oia supiora ⁊ vlia. ꝫ ɔtinet ista oia cognitiue: sic ꝙ poterit facere oia ista actu cognita in potẽtia cognoscitiua ipoꝝ. ꝫ sic se hꝫ spẽs mltiplicata a tali obto ꝙ sicut p repñtat tale obm: ita repñtabit virtualr qðlibꝫ īclusũ in tali obiecto eẽntialr vel virtualr: ⁊ ita potẽtia per eandẽ spẽm singularis poterit cognoscere vlia ɔtenta in singulari. Nunꝗ̃ tñ sensus ista cõtenta in singulari cognoscet sub rõne vlis i actu: vt dcm̃ est freq̃nter. qꝛ ⁊c.

¶ Act⁹. n. et gñatões circa singlare sũt.

¶ Tex. plogi. Qõ. viij.

Quia ɔcurrens arguit ɔtra vnũ dictũ doctoris subti. p metaphy. q. 6. ꝙ ab hoc moueri ⁊ ab illo moueri non potest abstrahi aliqð vnum cõe qð cõpetat alicui vli pmo. Vt argm̃ soluat᷑ adducitur ipugnatio sua. ¶ Et arguit᷑ sic ɔtra Doc. presupponendo ꝙ est dña iter accñs cõe ⁊ ppriũ: qm̃ accñs ppriũ fluit a pprijs pncipijs spẽi: ⁊ p se pmo ɔpetit vli: sꝫ accñs cõe pñs fluit a pncipijs iduidui: ⁊ pñs ɔpetit singulari. Isto stãte arguit᷑ sic. Data vitate isti⁹ põnis seq̃t᷑ ꝙ nulla dña est inter accñs ppriũ ⁊ cõe: qð pbat᷑: qꝛ p se ab hoc moueri: ⁊ ab illo moueri abstrahit᷑ vnum cõe qð cõpetit sbto vli p se pmo. Sed ita est ꝙ ipm moueri est accñs p accidens: ⁊ accidens cõmune. Igit᷑ accidẽs per accidẽs habebit aliqð vnũ cõmune cui per se primo competit.

Ad oppositũ in arguit᷑. qð inest plurib⁹ vniuoce per se: ⁊ nõ inest vni per alteruꝫ: inest eis per aliq̃ uã nãm cõem: sed ipm moueri inest plurib⁹ eo mõ: quo dictũ est. ꝫ ⁊c. Maior est manifesta. Nam qð inest plurib⁹ vniuoce est eiusdẽ rõnis in oibus illis. tale aũt nõ ɔsequit᷑ pncipia indiuidui. cũ talia sint oĩno alteri⁹ rõnis ⁊ primo diuersa. igit᷑ ɔsequet᷑ aliq̃ vnã nãm per quã inerit oibus illis vniuoce. ¶ Et cõfirmat᷑ hoc. Nam qð inest pluribus per se: inest eis ex aliq̃ cã intrinseca: qm̃ perseitas inherẽtie pdicati formalis ad ipsum sbm est ex cã intrinseca: vt alias dictũ est. Sed talis cã intrinseca in sbto: nõ est aliqd ppriũ alicui singulari ⁊ iduiduo: qꝛ tũc pdicatũ tm̃modo inesset illi singulari: in quo esset cã ppria illius pdicati. Igit᷑ dabit᷑ aliqð vnũ cõe: per qð tale predicatũ inest pluribus vniuoce. ¶ Itẽ ɔfirmat᷑ hoc: qꝛ scia nãlis: que est vera scia: non est nisi de q̃ditatibus reruꝫ ẽm pħm 6⁰ meta. sed de q̃ditate corporis physici põt ista passio demrari. vꝫ. mobilitas. Quiditas aũt corporis physici nõ est pticularis: sꝫ poti⁹ vlis: aut pluribus cõicabilis. Igit᷑ mobilitas vl esse mobile poterit demõstrari: nõ solũ qꝛ hoc corpus est mobile. cuꝫ demratio sit vliũ sicut ⁊ scia. ex 7⁰ meta. tex. c. 53. ⁊ primo posterioꝝ. Igit᷑ hoc erit per mediũ cõe ⁊ vle. Tale autem non erit nisi natura cõmunis. Igitur ⁊c.

His premissis rñdet᷑ ad argumẽtũ adductuꝫ in pn⁰ Dicẽdo ꝙ moueri capit᷑ duob⁹ modis. Vno modo in actu. alio mõ in aptitudine. Si pmo mõ est accñs p accñs. Si 2⁰ mõ est accñs ppriũ: ⁊ vt accidens ppriũ habet aliqð vnũ cõe: cui p se pmo cõpetit qð nõ hꝫ: vt accñs per accñs. Et qñ Anto. An. dicit ꝙ ab hoc moueri: ⁊ ab alio moueri abstrahitur vnũ cõe moueri: accipit᷑ moueri: vt dicit aptitudinẽ ⁊ ñ actũ. Et ad hoc facit qð dicit: ꝙ ipm moueri est aliq̃ passio ɔsiderata de aliquo sbto. s. in pħia nãli. ¶ Vñ ɔcedo ꝙ accñs ppriũ differt ab accñte cõi in duob⁹: quoꝝ pm̃ est: ꝙ cõpetit alicui sbto nećio p cãꝫ itrinsecã ⁊ nećiam: qꝛ sbm ɔtinet tale accñs virtualiter ɔtinentia necessario ⁊ effectiue ⁊ cognitiue. Effectiue: qꝛ causat tale accidẽs: vel saltẽ includit pncipia eẽntialia effectiua talis accidẽtis. Sic ꝙ si distingueret᷑ realr tale accidens sufficienter produceret᷑ in eẽ: vt alias diximus. Cognitiue: qꝛ cognoscendo sbm passionis cognitione distincta. possum⁹ faciliter cognoscere passionẽ: sicut cognoscẽs cãm distincte cognoscit effectũ secundũ in quo differt: qꝛ tale accidẽs (ex quo hꝫ cãm intrinsecã necessariã in tali sbto) iseq̃t᷑ rõnem formalẽ sbti in quocũqꝫ repit᷑ talis ratio formalis. Econuerso aũt accidens cõmune in nullo sbto: sic necessario continet᷑: quĩ tale sbm possit separari a tali accidẽte: saltem q̃tum ad intellectũ essentialẽ ipsius: ita ꝙ non repugnat sibi esse sine tali accidẽte. Vlterius tale accñs non insequit᷑ nãm sbti: vt nã est: sed vt in aliqua essentia singulari ⁊ vt existẽs: ⁊ hoc est qð dr̃: ꝙ tale accidẽs fluit ex principijs iduidui: qꝛ insequit᷑ iduiduũ quo ad existentiã actualẽ ipsi⁹. Et sic patet responsio ad q̃stionem.

¶ Primũ existimam⁹ sapiẽtẽ oia maxie scire vt ɔtingit Tex. plogi. Qõ. ix.

Queritur Vtrum de mẽte doctoris subti. sit: ꝙ metaphysicus ɔsideret q̃ditates rerum solum in vli. Videtur ꝙ non: nã in primo sniarum. dist. 2. q. 5. arguendo ɔtra s. Tho. dicit ꝙ metaphysic⁹ ɔsiderat ad qð genus ptineat linea: ⁊ ꝙ ɔsiderat istã. Linea est spẽs quãtitatis ɔtinue: distincta ɔtra corpus ⁊ supficiem. Sed ista ppositio non cognoscit᷑ a metaphysico distincte: nisi ɔcipiat᷑ q̃ditas linee in particulari. ꝫ ⁊c. ¶ Item 2⁰ in eodem. di. 3. q. 2. ingt. Principia aliaꝝ sciaꝝ sunt per se nota ex ɔceptu ɔfuso terminorum: sed ex metaphysica scita: postea est possibilitas inq̃rendi q̃ditatem terminoꝝ distincte. Postmodũ subdit: tunc. n. multa possunt patere metaphysico geometro: q̃ nõ erãt prius nota geometro ex ɔceptu ɔfuso. ¶ Et ɔfirmatur hoc idẽ per illud qð hꝫ ipse in 2⁰ sniaꝝ. di. 3. q. 6. circa medium. inquit. n. ꝙ nã prius est nãliter: q̃ꝫ hec nã. ⁊ vnitas ppria ɔsis nãm vt natura est: prior est nãlr vnitate eius: vt hec nã: ⁊ sub ista ɔsideratione est de ea ɔsideratio metaphysica: ⁊ assignat᷑ diffinitio ei⁹: ⁊ sunt ppositiones p se primo mõ: hec ibi. Auctoritas est expressa. Hanc eãdem sniam hꝫ in eodẽ libro. ⁊ di. eadeꝫ. q. 1. i corpore q̃onis. vbi hꝫ hec verba. Equinitas nõ est ex se vna vnitate numerali: nec plures pluralitate opposita illi vnitati. Nec vniuersalis actu: eo modo quo aliquid est vle factum ab intellectu: nõ vt est obiectũ intellect⁹: nec est particularis de se: lꝫ. n. nunꝗ̃ sit realiter sine aliquo istoꝝ: nõ tñ est de se aliquid istoꝝ. Sed est prius nãliter oibus istis: ⁊ ẽm istam prioritatẽ nãlẽ est per se obiectuꝫ intellectus: ⁊ per se: vt sic ɔsiderat᷑ a metaphysico. ⁊ exprimitur per diffinitionẽ: ⁊ ppõnes vere primo mõ sunt vere rõne quiditatis sic accepte ⁊c. Hec auctoritas videtur expresse ad oppositũ huius: ꝙ metaphysicus tñ ɔsiderat in vniuersali. ¶ Sꝫ. per rõnes. prima: qꝛ sicut se hꝫ ens: vt est obiectũ intellectus ad intellectũ: ita videt᷑ se habere ens vt est sbm metaphysicũ ad metaphysicaꝫ: qꝛ sicut se hꝫ obiectũ ad potẽtiã: ita se hꝫ ad habitũ. Sed intellectus est totius entis: vt obiecti: ⁊ ẽm oẽm ambitũ entis. ex 3⁰ de aia. ꝫ ⁊ habit⁹ metaphysicus. ¶ Sꝫ. 2⁰ metaphysica lia est scia pfectissima. ex pmo meta. ⁊. 6. sꝫ notitia rei in vli est impfecta. ꝫ ⁊c. ¶ Itẽ vltima ratio. Considerans dñam aliquoꝝ extremoꝝ ẽm pprias rõnes: hꝫ ɔsiderare illa ẽm pprias rõnes ipsoꝝ. Sed metaphysic⁹ est hꝫ. igit᷑ maior est nota. ex snia Aristo. 2⁰ de aia. cap. de sensu cõi. minor pbat᷑. Quia aliquis artifex ponit dñaꝫ inter lineã inquãtũ linea est: ⁊ hoiem inq̃ntũ hõ. Sꝫ iste artifex nõ erit meta. qꝛ talis non ɔsiderat hoiem: vt hõ: neqꝫ nãlis: qꝛ nõ ɔsiderat lineã vt linea. ꝫ metaphysic⁹.

Ad oppositum ꝙ. s. h sit intẽtio Sco. ꝙ metaphysic⁹ ɔsideret q̃ditates in vniuersali

vniuersali argr̃ auctib⁹ ei⁹. p⁹ ē i plogo p̄mi sniaꝝ. q. i. argumēto. 3. ꝯ pħos vbi būtur hec v̄ba. Si in aliq̄ scia naliter possibili traderet̃ h̄ pħa: h̄ eēt ī metaphisica. Sȝ ipa nō est possibilis nāliter a nobis hri de pp̄ijs passiōibus subaꝝ sepataꝝ: vt satis pȝ: q2 illa nō icludunt virtualr̃ in p̄ subiecto metaphisice. s. ente. h̄ ēt est qḋ dicit pħs. p̄ metaphisice. q2 oȝ sapiētē oia cognoscē aliq̄lr. s. i vli. ⁊ nō in pticulari. ¶ Ad h̄ ꝯfirmandū subifert (qḋ addit Aristo.) dicens: ⁊ subdit. s. Aꝛ. q. n. nouit vlia nouit aliqualr̃ oia subiecta. Sapiētē āt vocat metaphisicū: sic metaphisicā pbat ibi eē sapiētā. Ecce q̄ȝ expsse h̄ exp̄mit Sco. suā intētionē. Hoc ēt ē qḋ hȝ ipse i plogo meta^{ce}. ingt. n. Ꝑropriū ē hui⁹ scie dmōstrare p cās vles: passiōes vlissimas ⁊ p eēntialia cuiuslibet: nō inq̄ȝ^m h̄: sȝ inq̄ȝ^m sunt. ¶ Itē idē i eodē p̄ meta^{ce}. q. 8. Meta^{ca} nō est p^a scia pticularis de hoie: siue de hoie in pticulari: sȝ ē p̄ma vlis de ipso in quantū ens vel sb̄a: ⁊ sic cogscit qḋ p̄ sibi inest in vli: vt ens. Hec ibi. Et. 6. metaphisice. q. 1. de q̄cūq̄ȝ subto spāli p^a cognitio hētur i scia pp̄ria de ipso. scda āt in metaphisica. Essentiali⁹ ēt cogscit q̄libet scia spālis qd pp̄ij subiecti. q̄ȝ metaphisicus. Metaphisicus ēt sine ipsa pfect⁹ ē: pticularis sine illa nihil scit. tn̄ applicādo metaphisicaȝ ad notitiā cōfusam pōt pfectioꝛ hri de subiecto: q̄ȝ hēat pticularis inq̄ȝtū talis: h̄ ibi. Et i eodē. 6. q. eadē inquit. Ꝑrīa scia speculatiua ē de ente. nullā passionē pp̄riā alicuius entis inferioꝛis ꝯsiderās. sȝ solū passiones entis p̄mō de ipso ⁊ per se non pmo de quocunq̄ȝ inferiori.

¶ He auctoritates sunt expssime: nisi dicas vt nōnulli dicunt proteruientes: qui ad fugā miserorū confugiūt: negando (qḋ ab auctoribus antiquis cōcedit̃) vȝ. q̄ iste liber metaphisice nō fuerit Sco. sed alteri⁹: qḋ est volūtarie ac temere dictū: nullāq̄ȝ de hoc rōnē hre pñt: q̄ h̄ op⁹ non fuerit ab ipso ꝯfectū. Hanc sniaȝ doc. sub. auctores eius sequaces imitant̃: vt Ant. An. Scoti fidelis iterpꝛs: ⁊ Landulphus Neapoli. ⁊ cōplures alij. ¶ Ꝑrobat̃ ēt q̄ h̄ opinio sit vera in se: q̄ metaphisi. cōsiderat q̄ditates reꝝ in vli per rōne p̄ gn̄ales. scdo p rōnes spāles. p̄ sic. si metaphisica ꝯsideraret oēs q̄ditates in pticulari sequeretur q̄ q̄libet alia scia pticularis supflueret: ꝯñs est falsum: igit̃ ⁊ añs: ꝯñtia pbat̃: q2 qḋlibet ens ꝯsideratur in metaphi. s̄m pp̄riā rōnē formalē ⁊ q̄ditatiuā. Sȝ pfectissima cognitio que pōt hri de re est s̄m rōnē q̄ditatiuam: vt habet̃. 7. metaphisice: ⁊ pȝ rōne: q2 ois alia cognitio resoluit̃ in istā tanq̄ȝ in p̄mā simplr̃. ergo vnūqḋq̄ȝ pfectissime cognosceret̃ in metaphisica. ¶ Et ꝯfirmat̃ q2 cōsiderans sb̄m aliqḋ s̄m pp̄riā rōnem: hȝ ꝯsiderare pp̄riam passionem. pbat̃ ista. Illam ꝯsiderās cām: hȝ cōsiderare effectū: q2 cognita cā distincte: statiȝ cognoscit̃ effectus. Non possum. n. cognoscere cām distincte: nisi cognoscā virtutē eius: aut potentiā. ⁊ ex ꝯñti illud ad qḋ terminat̃ potētia: qḋ est effectus. sb̄m aūt est cā cuiuscūq̄ȝ passiōis ergo si metaphisica ꝯsiderat q̄libet q̄ditatē in pticulari ⁊ sub pp̄ria rōne: nihil remanebit ꝯsiderandū in scientijs spālibus. ¶ Ad hoc ridet̃. q̄ metaphisica ꝯsiderat q̄libet q̄ditatē in se: sȝ alie scie spāles in ordine ad accidentia que cōpetunt sibi per accñs. ¶ Cōtra hāc risionē p̄ q2 dato isto sequit̃: q̄ quelibet alia scia a metaphi. erit de ente per accñs: ꝯñs est falsum. igit̃ ⁊ añs: ꝯñtia pbat̃: accñs pp̄riū nō facit vnam per se cū subiecto: cuius est accñs: eo mō quo vnitas p se regrit̃ ad sb̄m scie: q2 vt iferius ostēdet̃ qḋlibet sb̄m p̄mū in scia oȝ ꝯsiderari s̄m pp̄riā rōnē q̄ditatiuā in scia cui⁹ est sb̄m p̄mū. Tū q2 talis scia est scia p̄ma de ipo. Tum q2 est pfectissima cognitio eius: ⁊ declat̃ in exēplo. Si. n. eēt scia de hoie: p̄ma scia d̄ ipso nō eēt de ipso inq̄ȝtū aial vel sb̄a: q2 ista est ꝯfusa: neq̄ȝ inq̄ȝtū risibilis: q2 ꝯceptus passiōis est reducibilis in cōceptū subiecti: ⁊ iō talis cognitio nō est p̄ma q̄ ē de hoie in ꝯceptu passiōis: neq̄ȝ talis scia p̄ria eēt de hoie in respectu ad aliud. s. vt est aial māsuetū nā: q2 ꝯceptus respectiuus reducit̃ i ꝯceptū absolutū: ḡ notitia p⁹ ⁊ pfectissima de hoie eēt de ipso s̄m pp̄riā ⁊ q̄ditatiuā rōnē quare falsū est q̄ scia spālis sit de q̄litate in ordine ad accñā.

¶ Ꝑrobat̃ scdo ꝯ eādē risionē gn̄alr̃: q̄ nulla pp̄ria passio alicui⁹ subiecti possit eē rō formalis obiectiua: seu rō ꝯsiderādi sb̄m p̄^m scientificū in scia cui⁹ est sb̄m p̄^m: ⁊ p̄ p̄supponit̃ q̄ sb̄m p̄^m s̄m rōnē formalē obiectiuā: sub qua cōsiderat̃ in scia: cuius est sb̄m p̄^m: est simplr̃ p̄^m ad qḋ stat vltimata resolutio oium cognoscibiliuȝ in tali scientia. ¶ Istud p̄suppositū pbat̃: ordo essentialis stat ad aliqḋ vnū p̄^m ⁊ supmū: sȝ iter obiecta ꝯsiderata in scia est ordo eēntialis: igit̃ talis ordo terminabit̃ ad aliqḋ vnū p̄^m: sȝ tale nō est nisi sb̄m p̄mū scientificū s̄m rōnē ei⁹ formalē: q̄ est rō ꝯsiderādi q̄cūq̄ȝ ꝯsiderata in scia: igit̃ ⁊c. ¶ Ex isto p̄misso argr̃ sic sb̄m scientificū p̄mū ⁊ adeq̄tū toti scie se hȝ ad rōnē ei⁹ formalē ⁊ obiectiuā (q̄ est adeq̄ta rō ꝯsiderādi scie) sic qḋ ad quo: vel sic effectus formalis ad p̄n^m formale: sȝ p̄n^m formale est prius ex nā rei: vel saltē s̄m ꝯsiderationeȝ effectu suo formali: ḡ rō formalis obiectiua est prioꝛ obiecto p̄ ⁊ adeq̄to ipsi⁹ scie. Sed rō formalis passionis est posterioꝛ subiecto p̄ scientifico. ḡ nō poterit eē rō formalis obiectiua. ¶ Et ꝯfirmat̃ h̄: q2 nullū posteri⁹ est rō ꝯsiderādi suū p̄us: q2 p̄us non dependet a posteriori: nec q̄ȝtū ad eē: nec q̄ȝtū ad cognosci: igit̃ passio nō poterit esse sic ratio considerandi subiectuȝ: cuius est passio.

¶ 2° arguo ad hoc idē p̄mittēdo: q̄ sb̄m in scia p̄^m ⁊ adeq̄tū est p̄ notū dupl̄r in scia. s. quo ad nām: ⁊ quo ad nos: vel q̄ȝtum ad qd est: ⁊ q2 eēt: ex p̄ posterioꝝ: ⁊ hoc ex snia Auerroys in plerisq̄ȝ locis. in 2° phisicoꝝ in cōmēto. 22. ⁊ in scdo de aia. cōmento. 27. que opinio est ēt Auicē. lȝ Albertus ⁊ doc. sub. alr̃ sentiant: q̄ȝtū ad notitiā: q2 in h̄ tri oēs cōueniūt: q̄ sb̄m p̄^m est notissimū p se: ⁊ q̄ ad nāȝ: ⁊ nō pōt cognosci p aliqd p̄us ptinēs ad ipsam scientiā. ¶ Ex hoc argr̃ sic. Illud qḋ est p̄mū ⁊ notissimū in scia vtraq̄ȝ notitia p̄dicta vel saltē quo ad nām: nō cognoscit̃ sub aliquo ꝯceptu reducibili ad aliquē ꝯceptū p̄oꝛē ad istā sciam ptinentē. Sed ita est q̄ ꝯceptus passionis est reducibilis in ꝯceptū subiecti q̄ditatiuū prioꝛē ptinēteȝ ad eādē sciaȝ. igitur talis ꝯceptus passionis nō est rō ꝯsiderandi tale subiectū in scia cuius est subiectum p̄mum.

¶ Itē 3° argr̃ vt supra: sb̄ȝ p̄mū in scia cui⁹ est sb̄m p̄mū: ꝯsiderat̃ pfectissimo mō quo pōt ꝯsiderari in aliq̄ scia. (qḋ declarat̃. Nā det̃ oppositū cū tale sb̄m possit cognosci pfectissimo mō in aliqua scia: si nō ꝯsiderabit̃ sic in illa scia cui⁹ est sb̄m p̄mū: sȝ in alia: nō eēt rō: q̄re magis esset sb̄m p̄^m p̄ itentū ab artifice h̄ q̄ȝ ibi: quū pfertim scia itēdat p̄ncipalr̃ venari notitiā pfectā ⁊ distinctā de subiecto p̄: qḋ est finis obiectalis vltimus toti⁹ scie: q2 est illḋ p qḋ alia ꝯsiderant̃: ⁊ ad qḋ oia alia ꝯsiderata in scia habent eēntialē attributioneȝ. Ista maioꝛe pbata: assumo istā minorē. Notitia subiecti sub rōne passionis nō est pfectissima notitia. Tuȝ q2 est respectiua: q2 ois aptitudo nālis est respectus aptitudinalis. ꝯceptus aūt absolutus est pfectioꝛ respectiuo. Tū etiā q2 ꝯceptus passionis nō est p̄mus simplr̃: sed reducibilis in aliū ꝯceptū prioꝛem. Conceptus aūt pfectissimus simplr̃ p̄mus: est ꝯceptus q̄ditatiuus rei: vt est ēt de mēte Aꝛ. 7. metaphi. tex. cōmēti. 4. Igitur passio nō est ratio formalis obiectiua subiecti scientifici in scientia. cuius est subiectum primum.

¶ Item quarto. ois passio est demonstrabilis de subiecto suo: sȝ nihil demonstrabile in scientia de subiecto est rō ꝯsiderādi p̄^a. q2 ista p̄cedit oē scibile d̄ subiecto p̄. igr̃ ⁊c. ¶ Rñdet̃ ad maioꝛē ꝯcedēdo ipam: nisi passio sit per se nota de subiecto. ¶ Cōtra. lȝ passio sit per se nota ex euidētia terminoꝝ ppōnis in q̄ p̄dicat̃ de subiecto: nunq̄ȝ tamē est per se nota ex notitia cause quā hȝ in subiecto.

¶ Ꝑreterea 5° ⁊ spālr̃ de nāli ⁊ mathe^{ca} nulla scia p^a p̄ diuidens genus scie est de aliquo vno p accñs: quocūq̄ȝ mō accipiatur per accñs: q2 talis p̄supponit duas ad minus tractantes de q̄libet pte subiecti: vt pȝ de pspectiua que p̄supponit nālem ⁊ mathematicā. lȝ scia nālis ⁊ mathe-

matica sunt scie pme primo diuidētes gen. scie specula tiue. ergo ⁊c. ¶Et confirmat: qꝛ ens ꝑ accn̄s quocunqꝫ modo non est ens ꝑ se. ergo non potest esse per se cā alicuius passionis: qꝛ cāitas cū sit conditio entis: eo mō quo aliqd est ens: eo modo est cā: ergo si ens ꝑ accidēs: erit cā per accn̄s. Ex quo sequitur: ꝙ non demonstrabit aliqua passio ꝑ se de toto ꝑ accn̄s: sed precise de parte: ⁊ ita scit de illa sed nō de toto. ¶Sed videt: ꝙ lʒ quidditas cum accn̄te faciat vnū ꝑ accn̄s in esse: tn̄ ꝯsiderata sub illo accn̄te: non est vnū per accn̄s. Exēplū. lʒ corpus mobile sit vnū per accn̄s in eē: tn̄ corpus ſm ꝙ mobile vt sic ꝯsideratū: non est vnū ꝑ accn̄s. ¶Contra. corpus ſm ꝙ mobile: aut dicit ꝑ se corpus: aut ꝑ se mobile. aut vtrūqꝫ non ꝑmo modo: qꝛ tūc idē esset corpus ſm ꝙ mobile: ⁊ corpus ſm ꝙ corpus: qđ est falsum. Neqꝫ est dandū scđm: qꝛ tūc idē esset corpus ſm ꝙ mobile: ⁊ mobile ſm ꝙ mobile: quod adhuc est falsuʒ: ergo est dandum tertium. Sed corpus ⁊ mobile non est aliquod vnum per se: neqꝫ vnuʒ per se cognoscibile: ergo corpus ſm ꝙ mobile non erit vnum per se cognoscibile.

¶Preterea scđo. si corpus sʒ ꝙ mobile ꝯsideraꝛ in scia nāli: poterit mobilitas ꝯsiderari sine corpore ⁊ ita stabit ꝙ physicus cognoscat mobilitatē ignorato corꝑe. ꝓbatur ꝯn̄a. Nā dicit pħs in Elenchis: ꝙ hec est fallacia accn̄tis. Cognoscis coriscū: ⁊ ille est veniēs: ergo cognoscis venientem. stat enim te cognoscere subiectū ignorato accidente: ⁊ econtra. stat silr ꝙ cognoscas accn̄s: ignorato subiecto: sicut stat ꝙ cognoscas veniētiā que est in subiecto: ipso ignorato: ergo stabit simul ꝙ physicus ꝯsideret ⁊ cognoscat mobilitatē ignorato subiecto: qđ est corpꝰ.

¶Preterea 3°. si physicꝰ ꝯsiderat mobilitatē circa corpꝰ: aut cognoscit ipaʒ ꝑ se: aut ꝑ accn̄s. Nō scđo mō: qꝛ nō eēt ꝑ se rō formalis ꝯsiderādi in physica: neqꝫ ꝑ se rō formalis obiectiua. Et tunc vltra eēt querēdū de illo rōne cuius mobilitas cōsideratur: ⁊ sic in infiᵐ. Si ꝑ se ergo mobilitatem considerabit inquantum: quid sed eadem mobilitas consideratur: vt quid in metaphysica: ergo erit eadeʒ rō formalis considerata in duabus scientijs.

¶Itē 4°. nālis ꝯsiderat corpus inqꝫtū mobile: aut in eadem scia ꝯsiderat mobile inqꝫtū mobile: aut nō: si non ergo physica nō ꝯsiderat mobilitatē ꝑ se: qꝛ nō ꝯsiderat mobilitatem sub rōne mobilitatis: ⁊ inqꝫtū talis. si sic: ergo cognoscit mobilitatē inqꝫtū qd: ⁊ tūc ꝯsequit ꝙ idē sub eadē rōne formali cognitū ꝯsideret per se a diuersis scientijs: qꝛ eadē rō cognitionis est qua cognoscit corpus inqꝫtum mobile: ⁊ mobile inqꝫtum mobile: ⁊ mobilitas est rō ꝯsiderandi physica. ¶Sed videt. ꝙ non est eadē rō formalis ꝯsiderandi corpus inqꝫtum mobile: ⁊ mobile ſm ꝙ mobile: qꝛ mobilitas accidit corpi: ⁊ ꝑ se inest mobili. ¶Contra. lʒ mobilitas possit hr̄e diuersas comparationes ad cognita: sub ipsa tn̄ semꝑ remanet eadem ratio formalis mobilitatis. eadem enim ratio formalis mobilitatis non variata: que accidit vni: est eadē essentialiter alteri: ⁊ tunc reducit argumentum vt ꝑus: ꝙ eadem per se ratio non variata ꝯsiderabit in diuersis scientijs: hoc aūt est expresse falsum: qꝛ cum diuerse scie habeant diuersas rationes formales: non potest vna ratio formalis per se considerari ab vna ⁊ ab alia.

Ex quibus omnibus lʒ pateat veritas questionis in se: tamen pro declaratione questionis erunt duo articuli videndi. ¶Primus adducet aliqua notanda. ¶Secūdus vero conclusiones. ¶Deinde respondebit ad argumenta facta in ꝑn. q.

Quantū ad ꝑᵐ sunt qnqꝫ notāda: quoꝝ ꝑᵐ est: ꝙ duplex ē qditas. vna ē in eē ꝯiūcta mãe: alia est sepata. Exēplū ꝑmi: hūanitas ī sua rōne formali īcludit mãʒ (sic ꝙ ipa est de essentia hūanitatis: vt tenet Sco. in. 3. cū quo ꝯuenit. S. Tho. Uel saltē hūanitas cōcernit mãʒ. lʒ nō sit de qditate eius: vt tenet Albertus ⁊ Auer. 7. metaphysice.) Exēplū scđi. deitas ⁊ qlibet intelligentia est qditas sepata. ¶2° notādū: ꝙ de qditate sepata pōt hr̄i qdruplex ꝯceptus. ꝑmus ⁊ ꝑmꝰ est trāscēdes. ⁊ est duplex qdā qditatiuꝰ qdā qlitatiuꝰ: qditatiuꝰ sicē est ꝯceptus entis: qui est qditatiuꝰ respcū taliū sbaꝝ: qꝛ ꝑdicaꝛ in qd trāscēdēs: qlitatiuꝰ: sicē passiones entis: que ꝑdicanꝛ in qle: ⁊ ꝑ modū actus seu determinātis. Secūdus ꝯceptus q hr̄ de sba sepata est ꝯceptus qsi generis gn̄alissimi: sicē est ꝯceptus sbe: vt sba ē. Tertiꝰ ꝯceptus est qsi gn̄is sub alterni: sicē est ꝯceptꝰ spūs: vel sube icorꝑee. Et ista duo. s. sba: ⁊ sba icorꝑea se hn̄t vt genus gn̄alissimū: vel subalternū. qꝛ vel itelligētie sūt in ꝑdicamento: excepta prima (vt tenet cōiter) ⁊ sic ista sunt gn̄a respcū itelligētiaꝝ vel nō sūt in ꝑdicamēto (vt tʒ Cōmē.) ⁊ tūc ista se hn̄t vt gn̄a: ⁊ nō sūt ꝓprie gn̄a ipsaꝝ. Quartꝰ ꝯceptus: q natus est hr̄i de qditatibꝰ sepatis ⁊ ꝯceptus ꝓprius ⁊ specificus in quo cōcipiunꝛ sub ꝓpria ⁊ spāli rōne. Sicē ꝯceptus deitatis respectu dei. Tres ꝑmi cōcepꝰ hn̄tur a nobis nālr: qm̄ isti pn̄t abstrahi a sensibilibꝰ ⁊ imaginabilibꝰ. Quartꝰ aūt nō habeꝛ a nobis nālr: qꝛ ex sensibilibꝰ nō pōt abstrahi. Ex quo sequiꝛ: ꝙ de substantijs sepatis natus est hr̄i duplex cōceptus ꝓprius. Unꝰ mixtus ⁊ aggregatus: vt ꝯcipiēdo deū sub rōne entis infiniti: q est ꝯceptus aggregās in se duos ꝯceptus. ⁊ totꝰ iste ꝯceptus soli deo ꝯuenit: ⁊ nō alij. Alius ꝯceptus ꝓprius de substantijs sepatis: est simplex ⁊ intuitiuus vt est ꝯceptus specificus cuiuscunqꝫ intelligentie. Primus est possibilis nobis ex naturalibus. secundus non.

¶3° notādū: ꝙ metaphysicū ꝯsiderare qditates reꝝ in vlī pōt intelligi duobꝰ modis. Unoº ꝙ ipse qditates ꝯsiderate a metaphysico in se sint vles: ⁊ sub rōne vlī ꝯsiderētur. Alioº ꝙ lʒ in se essent ꝑticulares: nō tn̄ ꝯsiderantur sub rōne ꝑticulari: sʒ solū vlī. Cōsilr pōt dici: ꝙ ꝯsiderare qditatē in ꝑticulari pōt esse duobus modis. Unoº: ꝙ ipsa quiditas ꝯsiderata sit ꝑticularis: alioº vt vltra hoc ꝯsideretꝛ sub rōne ꝑticulari. ¶Ultio est notandū: ꝙ ꝯsideratonē metaphysi. esse de aliq̄ qditate ꝑticulari pōt esse vno mō absolute: sistēdo vltimate in tali ꝯsideratiōe ꝑticulari: alio mō respectiue: referēdo talē ꝯsideratonē ad ens: ⁊ ad principia sumpta ab ente inqꝫtum ens est.

His premissis Quātū ad 2ᵐ arti. ponenꝛ ꝯclusiones. 4. Prima est ista. Metaphysicus ꝯsiderat qditates sepatas: nō solū in vlī. verū ētiā in ꝑticulari. ¶Pria ps istꝰ ꝯnis pʒ. Nā qditas sepata siue ꝯcipiaꝛ sub rōne trāscēdēti: siue sub rōne generis gn̄alissimi: vel qsi gn̄is: ꝑtinet ad metaphysicū. Probaꝛ qn̄cunqꝫ est aliqđ sbm ꝑmū alicuiꝰ scie ꝑmitate adequationis: qcqd includit rōnē eius: vt icludit illā ꝑtinet ad illā sciam: sed ens inqꝫtū ens est subiectū ꝑmū metaphysice. ergo sube sepate sub rōne entis ꝑtinēt ad metaphysicū. Silr vt icludūt passiones entis ⁊ ꝑmas ptes subiectiuas sic ꝑtinēt ad metaphysicum: qꝛ artifex ꝯsiderās aliqd vnū subiectū ꝑmū ꝯsiderat ꝑmas ptes eiꝰ subiectiuas: ergo ⁊ qcūqꝫ inqꝫtū icludūt illas: vt ē de mēte Cōmē. 2° physicoꝝ. cō. 21. dū dicit: ꝯsideratio de mã. vt supra allegatum est. ⁊ est sensus. lʒ nālis ꝯsideret de mã ſm ꝑdicta hn̄tia hitudinē ad formā: metaphysicus tn̄ ꝯsiderat mãʒ ſm ꝙ ens: ⁊ modi entis īsunt illi. Hoc idē hʒ cōmē. 2. de aīa. cō. 27. vbi inqt. artifex. n. ponit subiectū sue artis: ⁊ diuidit gn̄a eiꝰ qsi manifesta inesse ꝗ (cum metaphy. cōstituat subiectū sue artis ens inqꝫtū ens: vt est de mente Ar. 4. meta. in ꝑn. ⁊ habeat ꝯsiderare qsi manifesta inesse ꝑma gn̄a eius q sunt. 10 gn̄a gn̄alissima) hʒ ꝯsiderare oīa ista ⁊ quecūqꝫ ꝑticipāt rōnem eoꝝ: ⁊ ita sbas sepatas inqꝫtū sube sunt. ¶Secūda ps ꝯclusiōis ꝓbaꝛ sube separate si ꝯsiderenꝛ sub rōne generis: vel quasi generis subalterni ⁊ in cōceptibus proprijs mixtis ⁊ aggregatis scilʒ sub ratione entis infiniti qꝫtū ad deū. vel sube immaterialis: quantuʒ ad alias: ⁊ inquantum sunt nature intellectuales necesse esse actus puri: quantuʒ ad istos cōceptus proprios eis ⁊ alijs non competentes pertinent ad metaphysicum

ad metaphysicū. pbať ille qditates ptinēt ad metaphysicū que ꝯcipiunť sub rōne entis: sicut sūt ista. Necitas actualitas simplicitas: idepēdētia: ifinitas: e⁹ hȝ: sed sbe sepate ꝯcepte in ꝯceptu pticulari ꝯcipiunť sub istis. ergo ec. Sed loquēdo de ꝯceptu pticulari ppzio simplici e intuitiuo: qditates sbaꝝ separaꝝ nō ptinēt ad metaphysicā. put tradiť ab Ar. pbať. Illa ptinēt ad metaphysicā: Ar. q̄ ꝯsideranť sub rōnib⁹ abstrahibilib⁹ a sensibilibus e imaginabilib⁹. e sub passiōib⁹ entis que pñt sciri via sensus e fantasmatū: sȝ tales ꝯcept⁹ ppzij simplices nō sunt abstrahibiles a sensibilib⁹. g̃ ec. ¶Et si q̄ras ad quā sciam spectat ꝯsiderare tales ꝯceptus. ¶Rndeo ꝙ q̄tū ad sbas sepatas citra deū spectabit ad metaphysi. in se nō put habeť ab itellectu ꝯiūcto: q nihil cognoscit nisi abstrahendo a sensibilibus: sȝ quātū ad deū spectabit ad ipsam theologiā. ¶Uel dōm est: ꝙ quātū ad oēs substātias sepatas spectabit talis ꝯsideratio ad theologiā. e hoc si tales ꝯceptus haberenť ṽtute obiecti theologici qd in itellectu disposito pōt facere oia itelligibilia actu cognita: cū ex sui illuminatione nō determineť ad certū gen⁹ cognoscibiliū: e ita cāndo notitiā de qditatibus sepatis in itellu nr̄o sub ppzia rōne ipsaꝝ e de passionibus ppzijs causabit notitiā theologicā de istis: qz notitia theologica est notitia quā obiectū theologicuȝ natū est cāre in itellu nr̄o. ¶Aduertēdū tñ ꝙ si notitia specificeť vel denoieť nō tm̄ ab obiecto a quo causatur: sȝ ab obiecto de quo e terminatiuo: cui⁹ est pncipalius specificare: vt dicemus in q̄one. 38. de regressu: cognitio de istis qditatibus citra deū magis diceretť metaphysica q̄ȝ theologica: ēt dato ꝙ cāreť ab obiecto theologico: qz nō eēt de obiecto theologico: sȝ de alijs ab illo sicut geometria eēt illa cognitio q̄ eēt de linea ēt si talis cognitio cāreť ab obto theologico. seu ab aliq̄ supplēte vicē obiecti theologici. ¶Q, si tu dicas Sco. i q̄one de subiecto theologie dic̄ istā eē theologicā. ¶Rndeo. ipse accipit sciam specificari ab obiecto a quo causať: e hoc teneť pbabilr. sȝ nō negat. qn possit pbabilr teneri ipsam specificari ab obto de q̄ est. Un̄ nō valet: nō posuit istuȝ modū: ergo negauit ipȝ. Locus ab auctē negatiue nō tȝ e forte istum modū specificādi tetigit in q̄one de subto theologie. cū dicit in p̄ arti. theologia. in nobis talis est cognitio q̄lez itell̄s noster natus est hr̄e de obiecto theo. ¶Q, si tu dicas: ergo de⁹ hr̄et distictos hitus sciales: e tūc theo. dei nō eēt ois scia dei: qd negat Sco. ¶Rndeť negādo ꝯñtiā tenēdo pmū fundamētū. s. ꝙ tm̄ specificatur scia ab obto a q̄ cāť. Sȝ tenēdo scdȝ fundamētū: ꝯcediť ꝯñs e ꝯñtia. Scdȝ pmū fundamētū locutus ē Sco. nō sȝ 2m. ¶Uel dōm est e meli⁹: ꝙ nō silr specificať scia in itell̄u diuino ab obto creato: sicut specificať in itell̄u creato: qz respcū itell̄s diuini nihil aliud ab eēntia diuina pōt p se terminare actū eius: sȝ solū eēntia sic p se terminat ēt qdcūqz aliud ṽtute eēntie (vt declat Sco. in reportatōibus pisiēsibus lib. 1. di. 36. q. 1. In intell̄u verū creato nō solū eēntia pōt p se terminare actū eius. verū ēt qdlibet aliud creatū. Rō ṽo huius dr̄e in obto creato terminante videať in. q. allegata. e sic saluabis ꝙ ois scia dei est theo. nō aūt ois scia itell̄s creati. Sȝ in ipo poterūt poni distincti hitus sciales. ¶2ª ꝯ pncipalis loquēdo de ꝯsideratiōe qditatis in vli p̄ e scdo mō. Ad meta. spectat ꝯsiderare oium entiū mālium qditates in vli. Ista ꝯ pȝ ex dictis. pbať tñ sic. Scia cōissima ꝯsiderās aliqd vnū obiectū cōissimū e passiōes cōissimas oib⁹ entib⁹ hȝ ꝯsiderare oia entia e qditates ipsaꝝ sub talib⁹ rōnib⁹ qz sbm in scia p̄m est illud p cui⁹ rōnē ꝯsiderať quecūqz e vlteri⁹ si sit pmū e adequatū ꝯsiderabunť quecūqz includit rōnē eius (alioquin obm excederet sciaȝ: qz in aliquo includereť rō obiecti pmi. qd nō ptineret ad ipsam sciam: e ita subiectuȝ excederet.) Sed metaphysi. ꝯsideret ens iquātū ens: ex 4° meta. in pn. qd est cōe oib⁹: e ēt cōsiderat passiones omnibus competentes. ergo ec.

¶Tertia ꝯ. Ad meta. spectat cōsiderare qditates rerū in pticulari respectiue: resoluendo tales qditates in ens: e in pncipia entis. Ista ꝯ pbať. Illa qditas ptinet ad metaphy. sub ea rōne: sub qua p̄cise ꝯsideraťr: includit ens vel identice vel formaliter sed quiditas quecūqz mālis e imālis: p̄cise ꝯsiderata: iquātū talis icludit ens formalr vel idētice: ergo maior pȝ. qz sicut illa sunt cognoscibilia ab aliqua potentia: qbus obiectuȝ eius pmū est: cōe: sic qd p̄dicať de illis identice vel formalr. (vt est de mente doc. sub. in p̄ sniaꝝ. dist. 3. q. 3.) sic illa sunt ꝯsiderabilia a scia qbus subiectū pmū scie sic est cōe. minor ēt pȝ. qz de quacūqz qditate quātūcūqz abstrahať e p̄scindať ab his que non sunt de quiditate eius (dūmō abstractio fiat p noia pmaꝝ itentionuȝ.) semp ens p̄dicať saltem idētice. Un̄ ista est ṽa. humanitas est entitas in p̄dicatiōe idētica vt vult Sco. in. 8° dist. pmi. q. de attributis. in fine: e tñ non ꝯcediť ista apud ipsum. humanitas est alalitas. neqz in p̄dicatione formali: neqz in p̄dicatione identica vt pȝ per ipm in 3° meta. q. vnica: e in. 2. dist. 16. q. pma e. q. 16. in de vlibus. Rō istius dr̄e videať ibi. ex quo sequiť. ꝙ (cū qditas in pticulari accepta e cōsiderata sub rōne qua talis sit idētice ens: vna: ṽa: bona: e sic de alijs passionibus entis.) vt sic non subterfugit ꝯsiderationeȝ meta. nō tñ dico ꝙ ꝯsidereť sub rōne pticulari sistendo in tali rōne particulari: aut in pncipijs ipsius: sȝ solum referendo ipsam ad ens. e ad pncipia entis: seu que sumuntur ab ente. Unde aliud est ꝯsiderare humanitateȝ inq̄ȝtum quiditas includēs mātotm sensibilē: seu māȝ put est pncipiū potentiale e mobile: hn̄s ordinem ad formā nālē vt subiectū ipsius: e silr ꝯsiderare formā humanitatis put est pnm opationis e motus in ipsa. Aliud est ꝯsiderare humanitatē vt quedam entitas in se: e vt icludit mām e formā: vt ista sunt pncipia essentie ipsius: circūscripta omni rōne motus e mutatiōis. Un̄ sicut ens: qd pmo ꝯsiderat meta. abstrahit a motu e quāto: e ab oi q̄litate sensibili: sic e qdlibet iquātuȝ ꝯsiderať a meta. sic abstrahit. e sic meta. ꝯsiderat qditatē mālez in pticulari respectiue in ordine ad ens e ad pncipia entis. Artifex aūt spālis ꝯsiderat ipsam qditatē pticularē in se i sistēdo in ipsa: e in pncipijs eius vt sunt pncipia huius iq̄ȝtum huius. Un̄ lȝ phs nālis ꝯsiderādo qditateȝ ignis p̄cisiue e abstractiue abstrahat a motu e mobilitate: tñ quiditas ignis vt ꝯsiderať a nāli nō abstrahit a pncipijs motus e mobilitatis: sed de necessitate includit talis qditas māȝ vt mā est pncipiū potentiale e mobile: vel vt vtar ṽbis Auerroys in. 2. physi. includit māȝ vt est sbm forme: que est pnm opōnis e motus: e pȝ ista ꝯ. ¶Ultima ꝯ. Meta. nō ꝯsiderat qditates māles in pticulari: put qditas in se est pticularis: e sub rōne pticulari. Ista ꝯ pȝ ex dictis p q̄ faciūt argumēta adducta p ꝯfirmatiōe opinio. doc. subt. ¶Sȝ ex ista vltima ꝯne isurgit vna difficultas: pp qd est ꝙ qditates sepate ꝯsideranť a meta. sub rōne pticulari magis q̄ȝ qditates māles. Uř. n. ꝙ sit ꝯsilis rō de vtraqz: cū vtraqz sȝ Sco. in esse quiditatiuo abstrahat a motu. ¶Rndeť ꝙ ppriū est scie metaphy. ꝯsiderare qditatē abstrahendo a motu e a mā sensibili. ergo ad ipsam maxie ptinēt illa que sm esse sunt sic abstracta: ergo cum modus ppzius ꝯsiderādi in metaphy. (qui est abstrahere sm ꝯsiderationē) ꝯueniat istis qditatibus sepatis sm esse: maxime videnť ptinere ad metaphy. e nō iste quiditates que precise abstrahunt sm ꝯsiderationē e non sm esse que lȝ abstrahant sm ꝯsiderationē a motu e mobilitate (loquendo de earuȝ esse quiditatiuo in pticulari) nō tñ vt sic abstrahunt a principijs motus e sensibilitatis: qz non abstrahunt a forma (naturali que est principium motus e sensibilitatis: e sic patet ad. q.

Nunc respondetur ad argumenta principalia. e primo ad primam auctoritateȝ: ꝙ nullus artifex pōt ꝯsiderare lineā ad qd genus ptineat: nisi cui⁹ est ꝯsiderare ipa gña gñalissima. Hoc aūt ptinet ad metaphy.

qui ꝯsiderat q̄titates: vt est de p̄mis ptibus subiectiuis entis: ꝛ ita sine habitu meta. nunq̄ȝ mathe. distincte cognoscit lineā: ꝛ ex ꝯsti an sit disticta a supficie ꝛ a corpe Sȝ ad hoc cognoscēdū dirigit̄ p ꝯcept⁹ metaphy. ¶ Ad scdaȝ auctē pȝ rn̄sio. Nunq̄ȝ. n. aliqȝ p̄n^m cognoscit̄ distincte: nisi resoluat̄ in oīa ea in q̄ pōt resolui: ꝛ ita in ens: ꝛ in alios ꝯcept⁹ metaphy. q̄s icludit: ꝛ ita si termini s̄bales ꝯcipiunt̄ distincte nō sistēdo in ipsis: sȝ resoluēdo in ens: ꝛ in p̄n^a sumpta ab ente: hoc erit per habitū meta. ¶ Ad ꝯfirmationē per auctēs. in 2° sniaꝝ rndet̄ quēadmodū dictū est in corpe q̄ōnis: q̄ de q̄ditatib⁹ s̄pālibus in ordīe ad ens: ꝛ ad p̄n^a ei⁹ hr̄ ꝯsideratio meta. sȝ nō de talibus q̄ditatibus sistēdo in p̄ncipijs ꝓprijs ipsaꝝ: ꝛ sic itellexit Sco. ¶ Uel d̄ōm est q̄ ꝯsideratio abstracta appropriate dr̄ meta. cū meta. p̄ncipalr̄ sit abstrahere. oēm eni ꝯsiderationē realē abstractā possum⁹ appellar̄ meta. ¶ Et si dicas. Artifex s̄pālis eq̄ abstrahit q̄ditatē quā ꝯsiderat ab his q̄ in sūt p accn̄s: cū diffiniat ipaȝ: ꝛ ꝯsiderat ipam q̄ditatiue: sicut ēt meta. q̄re igit̄ magis ista abstractio q̄ditatis dr̄ meta. q̄ȝ nālis vel mathe^ca. ¶ Rn̄det̄ q̄ meta. magis abstrahit a motu ꝛ q̄titate q̄ȝtuȝ ad ea q̄ ꝯsiderat: ꝛ a p̄ncipijs istoꝝ vt istoꝝ p̄n^a sunt: a q̄b⁹ nō abstrahūt artifices s̄pāles. ergo ꝯsideratio abstracta magis appropate pōt dici metaphy. Alia rō eiusdē pōt assignari: q̄ cū q̄ditas q̄ȝcūq̄ȝ abstracta semp includat ens. saltē idētice: ꝛ nō icludat ꝓpria p̄n^a nālia: aut mathema. sic q̄ talia p̄n^a ꝑdicent̄ de q̄ditate q̄cūq̄ȝ ꝑdicatiōe: seq̄t̄ q̄ ꝯsideratio abstracta magis dȝ dici meta. q̄ȝ physica: aut mathema. ¶ Sȝ ꝯ̄ arguit̄: q̄ sicut ista est va. hūanitas est entitas: ita vr̄ ista ꝯcedēda: hūanitas est aīalitas ꝛ rōnalitas: q̄ ista icludunt̄ eēntialr̄ in hūanitate. ¶ Et ꝯfirmat̄: q̄ dicit cōmen. 7° meta. cō. 20. q̄ sor. nihil aliō est q̄ȝ rōnalitas ꝛ aīalitas. ¶ Rn̄det̄ negādo istā. Hūanitas est aīalitas ꝛc. q̄m lȝ aīalitas ꝛ rōnalitas sic in abstracto icludant̄ eēntialr̄: ꝛ vt ptes eēntiales in hūanitate: nunq̄ȝ tn̄ ꝑdicant̄ in recto ꝑdicatiōe eēntiali: q̄ ꝑs sumpta p modū partis nō ꝑdicat̄ de toto in abstracto autē sic significat̄: ꝛ in ꝯcreto per modū toti⁹: q̄ ꝯcretū significatiō formā significat ipsam in habitudine ad totū. q̄ per modū denoīantis ipm totū. ꝛ ita ꝯnotat totuȝ. lȝ significet ꝑ ptem. ¶ Ad ꝯfirmationeȝ ꝛ ad Auerroym dr̄ vnomodo. q̄ ipse itelligit q̄ Sor. nil aliud est q̄ȝ aīalitas ꝛ rōnalitas itegratiue ꝛ ꝯstitutiue: sicut ꝯcedit̄ q̄ totuȝ est sue ptes ꝯstitutiue ꝛ itegratiue: q̄ ptes itegrāt ꝛ ꝯstituunt ipm totū. lȝ nō est verū q̄ ptes sint ipm totum in ꝑdicatione formali: ꝛ per identitateȝ. ¶ Uel d̄ōm est ad itentioneȝ eius: q̄ Sor. nihil aliud est q̄ȝ aīalitas ꝛc. q̄ lȝ ipse: q̄ totuȝ nihil aliud est q̄ȝ sue ptes simul sumpte: vt hȝ videri in p̄io physi. cō. 17. ¶ Uel 3°. Alr̄ d̄ōm est (s̄m Sco. ꝛ Tho. q̄ tenēt oppositū.) q̄ ab vtroq̄ȝ neganda est ista. Hūanitas est aīalitas ꝛ rōnalitas: in ꝑdicatiōe eēntiali ꝛ p identitatē: q̄ s̄bm se hȝ p additionē ad ꝑdicatū: q̄ s̄bm significat totū: ꝑdicatū partes: ꝛ totum addit ad partes ēi simul sumptas: ꝛ ita ista non est formalis: neq̄ȝ identica hūanitas est aīalis ꝛc. Ista tn̄ ꝯcedit̄ p identitatem: ꝛ est va identice hūanitas est entitas: q̄ quāuis ista extrema sint abstracta remanet tn̄ alterū extremū: q̄ȝ est entitas infi^m saltē pmissiue. pp quā ifinitatē identificat̄ alteri extremo pfecta identitate: que est identitas realis. Nam infi^m siue sit tale actualr̄: siue pmissiue: semp identificat sibi realr̄ q̄cq̄d ē sibi cōpossibile. Et hoc s̄m Sco. in p̄mo di. 8. q. penul. Ex quo appet q̄ nunq̄ȝ pōt fieri tanta abstractio in p̄mis itentionib⁹ q̄ hūanitas abstrahat ab ente: ꝛ a p̄ncipijs entis: per que pōt demonstrari aliq̄d de humanitate demōstratiōe metaphy. sȝ bene in ista abstractione humanitas abstrahit a p̄ncipijs nālib⁹ q̄ vt sic abstrahit a materia sensibili: ꝛ ab animalitate: quia hec non predicatur de ipsa.

Ad rationes rndet̄: ꝛ ꝑ ad p̄mā negādo maiorem. obiectū. n. se hȝ ad potētiā: sicut motiuū ad mobile: vel sicut actiuū ad passiuū ꝛc. scda de aīa: ꝛ ex plibus alijs locis. sȝ obiectū se hȝ ad habitū: sicut cā efficiēs ad effectū: ꝛ sicut mēsura ad mēsuratū. scibile. n. causat sciam: ꝛ mēsurat ipsaȝ: ex. 5. meta. ꝛ nō causat po^am neq̄ȝ mēsurat: sȝ bene agit in ipsaȝ: ꝛ mouet. Silr̄ 1° sic se hȝ obiectū p̄mum ad po^am: q̄ si aliq̄ȝ obiectū mouet aliquā potentiā: ꝛ cognoscit̄ ab aliq̄ po^a q̄ȝcūq̄ȝ in quo saluat̄ rō realis obi ē cognoscibile a tali po^a: ita q̄ po^a respicit tale obiectū s̄m oēm moduȝ quo icludit rōnē obi p̄m. vt pȝ inducēdo in oīb⁹ potēcijs: ꝛ maxie hoc est verū de intellu ꝛ obiecto ei⁹: q̄ itells itelligit vel pōt itelligere: q̄ȝtū est ex nā itells: q̄ȝlibȝ ens: nō solū s̄m rōnes gn̄ales ꝛ cōes: veruȝ ēt s̄m ꝓprias rōnes. Et hoc est q̄ȝ dicit Ar. 3° de aīa. opȝ itellm esse imixtuȝ ad hoc: vt oīa itelligat: tex. cō. 4. sȝ obiectum respicit tn̄ habitū s̄m rōnes aliq̄s ꝛ nō s̄m oēs: vt pȝ discurrendo p oēs. ꝛ rō est: q̄ distincti hitus hnt distincta ꝛ determinata p̄ncipia: q̄ nō excedūt: ꝛ ita limitatio ipsoꝝ stat ad illa p̄ncipia: ꝛ q̄ meta. est hitus vlis: est tn̄ rō cognoscendi obiecta in vli: nō in pticulari. ¶ Ad rōnē scdam p̄n. Rn̄det̄: q̄ meta. est scia pfectissima q̄ȝtū ad s̄bas sepatas q̄s cōsiderat pfectissimo mō: quo pnt ꝯsiderari in aliq̄ scia hūanitus inuenta: ꝛ ēt pfectissima est q̄ȝtū ad transcēdētia que ꝯsiderat que sunt certissima cognoscibilia certitudine euidentie. ¶ Pro quo notādū est: q̄ obiectū esse certius contingit duobus modis. Uno° q̄ in se pfectius ꝛ actualius ens: alio° q̄ sit euidentius apud intellm: ꝛ de quo itells plures gradus cognoscibilitatis attingit: ꝛ iste due certitudines sunt sepabiles. Aliq̄d eni pōt esse certius p̄mo modo q̄ȝ non est scdo mō: sicut est deus ꝛ itelligētie. hnt enim certitudinē actualitatis ꝛ pfectiōis q̄ȝtū est ex pte ipsaꝝ: ꝛ tn̄ nō hnt certitudineȝ euidētie. ꝛ ꝓpter hoc dixit Ar. 11. de aīalibus: q̄ q̄uis de imālibus minimā cognitionē hēam⁹: ista tn̄ desiderabilior est cognitione magna que pōt hri de mālibus. vnde materialia ꝛ sensibilia sunt certiora nobis certitudine euidētie: sȝ nō certitudine pfectiōis. Nā loquēdo de ista certitudine: sicut aliq̄d est ens: ita est in se certū: ita q̄ talis certitudo insequit̄ entitatem: ꝛ de vtraq̄ȝ certitudine fecit mentionē Ar. in p̄mo de aīa in p̄n. De ista ēt certitudie fecit mentionē in ꝑ posterioꝝ: vbi cōpat demōstrationē vlem ad pticularē: ꝛ vult q̄ vlis sit certior: ꝛ facit magis scire q̄ȝ particularis. Applicādo ad ꝓpositū: meta. est pfectior q̄cūq̄ȝ alia scia quo ad s̄bas sepatas s̄m p̄mā certitudinē. Quo ad transcēdētia est pfectior rōne scde certitudinis: ꝛ s̄m ꝓportionē obiecti ad potētiā q̄ȝ alia pticularis: q̄ plures gradus cognoscibilitatis attingimus de vli q̄ȝ de pticulari. ¶ Sed arguit̄. Cognitio alicuius in pticulari est pfectior q̄ȝ cognitio eius in vli: q̄ȝ ꝓbat̄ dupliciter. Tū q̄ cognitio alicui⁹ in vli est ꝯfusa. ḡ ipfecta. Tū 2° q̄ pticulare icludit vle: ꝛ nō econtra: ḡ sicut pticulare est pfecti⁹ vli: ita cognitio pticularis est pfectior vli. ¶ Ad h̄ rndet̄. ad p̄mū: q̄ cognitio alicui⁹ pticularis in vli est ꝯfusa: q̄ cognoscere ꝯfuse est cognoscere aliq̄d sicut dr̄ p nomē: vel cogn̄scere ipm solū in vli: q̄ vle ꝯtinet pticulare ꝯfuse ꝛ idistincte. tn̄ cognitio vlis in se nō est ꝯfusa. Uñ aliud est dr̄e q̄ pticulare cognoscat̄ in vli: aliud q̄ vle in se cognoscat̄. p̄ma est ꝯfusa scda distincta. Metaphy. est ipsoꝝ vliuȝ in se: q̄ p se ꝑ est vliuȝ: p accn̄s pticularium: ꝛ iō meta. q̄ȝtuȝ ad suū obiectū q̄ȝ respicit p se est distincta: ꝛ vt est cognitio p se. q̄ȝtū vō ad obiectū p accn̄s est ꝯfusa: ꝛ vt cognitio p accn̄s: ꝛ hoc nō icōuenit q̄ cognitio aliq̄ sit p se disticta: p accn̄s ꝯfusa. ¶ Sȝ ꝯ̄ q̄ cuicūq̄ȝ cōpetit vnuȝ oppositoꝝ p se: reliquū oppositū nō cōpetit sibi neq̄ȝ per se: neq̄ȝ p accn̄s: sȝ ꝯfusum ꝛ distinctuȝ sunt opposita: ꝛ metaphy. est p se distincta: ergo ꝛc. ¶ Rn̄det̄. q̄ p se pōt determinare vel cōpōnem ipsam ꝛ iherentiā formalē ꝑdicati ad s̄bm: vel potest determinare ipm ꝑdicatū p̄momodo maior est va: ꝛ nego minorē sub isto sensu. 2° mō ꝓpō maior est falsa: ꝛ minor vera: neq̄ȝ

da:neqȝ ista. ꝯfusuȝ ꝑ accñs ꝛ distinctū ꝑ se sunt opposita: vt ꝑ se ꝛ ꝑ accñs determināt ipm pdicatū: sicut albū simplr ꝛ nigrū ſm qd ꝛ ꝑ accñs nō opponunt. ¶ Ad 2m rñdet. ꝙ pticulare put icludit vle est pfecti⁹: ſȝ vbi non icludit: nō est pfecti⁹. Dat exēplū a Dionysio dicēte. ꝙ esse dei ꝑcise sumptū: vt distinguit ꝯ alias pfectiōes attributales. s. sapiētiā ꝛ itellēm est qd pfecti⁹: in accipiēdo esse sapientie put includit esse diuinū: nō est pfecti⁹ ipȝ esse in deo ꝙ̄ sapiētia. Applicādo ad ꝓpositū ipm pticulare put ꝯsiderat ab artifice spāli: nō includit vle: qꝛ ei⁹ nō est ꝯsiderare tales rōnes vles: ſȝ soluȝ pticulares: ꝛ io talis cognitio nō est pfectioꝛ. Neqȝ est verū: ꝙ sicut obiectū ad obiectū. sic se habeat cognitio ad cognitionē: qꝛ obiectū simplr includit obiectū: sed nō cognitio cognitionē: qꝛ cognitio sciētifica hȝ determinata pncipia scibilis: vltra que nō se extēdit: qd non est dōm de obiectis q̄re ꝛc̄. ¶ Ad rationē vltimā rñdet ꝙ per vnū habitū nō cognoscit vtrūqȝ extremuȝ: ꝛ diña eoꝝ: sed distinctis habitibus. vñ siue relatio specificet a termino: siue a fundamento ſm diuersas opiniones talis erit habitus vel actus cognoscitiuus differentie: quale erit fundamentum aut terminus. quare ꝛc̄.

¶ Fere autem ꝛ difficillima sunt hominibus ad cognoscendum que maxime sunt vniuersalia. Tex. plo. Cō. x.

Queritur. Utrū magis vlia sint nobis notiora ꝙ̄ min⁹ vlia. ¶ Et arguit ꝑ pte affirmatiua ꝑ illā auctē vulgareȝ in p̄ phys. Ex vlib⁹ ad singularia opȝ ꝓcedere. Nȝ ibi Ar. ꝙ ꝓcedēdū est in nālib⁹ ex notioꝛib⁹ nobis ad ea q̄ sunt minus nota nobis: ꝛ notiora nāe. Sȝ in nālib⁹ ex vlibus est ꝓcedēdū: ḡ vlia sunt nobis notiora. ¶ Sȝ ad hoc rñdent Scotiste. Q vlia dñr notiora notitia distincta. ¶ Sȝ ꝯ. Ar. ꝓbat vlia esse notiora ꝑ hoc: ꝙ vle est qddā totū cōprehendēs plura sub se: vt ptes. Sȝ totū cognoscit cognitione ꝯfusa (vt dicit ipse.) ergo vle est nobis noti⁹ notitia ꝯfusa. ¶ Et ꝯfirmat. Probat. n. vle eē noti⁹ ꝑ exēplū de toto itegrali: qd est noti⁹ apud sensuȝ: ꝛ de toto eēntiali qd est noti⁹ ꝙ̄ ptes diffinictes vel eēntiales. Et per exēplū de toto vli in cognitione pueri: ſȝ oia ista tota cognoscunt cognitiōe ꝯfusa. ḡ ipm magis vle cognoscit a nobis ṗus cognitione ꝯfusa. ¶ Itē arguit. Illa dñr nobis esse ṗus cognita: quoꝝ singularia ṗus ꝛ efficaci⁹ mouēt sensuȝ: ſȝ ita est ꝙ singularia magis vlis ṗus ꝛ efficacius mouent sensum. ergo sequitur ꝓpoᵐ. ¶ Item 3° arguit. Intellꝯ semper procedit de imperfecto ad pfectum per mediū: ſȝ ita est ꝙ mediū inter purā ignorantiā ꝛ cognitionē pfectā est cognitio ꝯfusa magis vlis. ergo relinquitur ꝙ intellꝯ ṗus deuenit in notitiaȝ ꝯfusaȝ magis vlis: ꝙ̄ ad notitiam alicuius particularis.

Ad oppositū. Illa q̄ sunt cōpositiora sunt nobis magis ꝛ ṗus nota: ꝑ pħm loco pdicto: ſȝ min⁹ vlia sūt cōpositiora ꝙ̄ magis vlia. ḡ magis cognita. Probat minoꝛ: min⁹ vlia cōponunt ex magis vlib⁹. ¶ Itē cōpō actualis est maioꝛ cōpositio ꝛ itensioꝛ ꝙ̄ sit cōpositio potētialis: ſȝ min⁹ vlia cōponunt cōpōne actuali ex magis vlib⁹. magis aūt vlia si cōponunt ex min⁹ vlib⁹ cōponunt cōpōne potētiali. ḡ maioꝛ ꝛ actualioꝛ est cōpositio min⁹ vlis ꝙ̄ compositio magis vlis. ¶ Itē illa q̄ sunt ṗora ſm nāȝ pncipia eēntialia rei sunt nobis minus nota: ꝛ magis nota nāe: ſȝ magis vlia sunt pncipia essentialia respectu minus vlis. ꝛ sunt ṗora ſm naturam. ergo minus nota nobis.

In ista. q. quinqȝ facien⁹. Prio p̄mittemus distictiones q̄sdā. 2° ponemus ꝯnes rñsiuas ad. q. 3° mouebimus dubia ꝯ ipsaȝ ꝛ soluemus. 4° idusemus opinionē San. Tho. nostre determinationi contrariam: ꝛ eam impugnabimus. Quinto ꝛ vltimo soluemus rationes ante oppositum. q.

Quantuȝ ad pᵐ arti. Pria distō sit ista. Primitas capit trib⁹ modis. Uno° pro ṗmitate origis. 2° mō ꝑ ṗmitate pfectiōis. 3° ꝑ ṗmitate adequationis: seu cāitatis ꝑcise. sic ſȝ triplicē ṗmitatē est triplex ordo: ṗmus est ordo originis. iste ordo est iter illa quoꝝ vnū ꝓcedit alterū via originis ꝛ gñationis. Ali⁹ est ordo pfectionis q est iter illa: quoꝝ vnū est ṗus altero ſm perfectionē. De istis duob⁹ ordinib⁹ facit mētionē Ar. in. 9. meta. ꝙ illa q̄ sunt ṗora via gñationis: sunt posteriora ſȝ sbam ꝛ pfectionē. Et iste ordo duplex accept⁹ ex ṗmitate originis: ꝛ ex ṗmitate pfectiōis est oppositus in nobis ita ꝙ illa q̄ sunt ṗora ſȝ gñationē sūt posteriora pfectiōe. ¶ Et est aduertēdū ꝙ isti ordines sunt oppositi: vbi sint iter aliq̄ eiusdē rōnis vel ifra idē genus sbale aut accñtale. Sȝ si isti ordines accipiant inter diuersa gña: non est verū ꝙ illud qd est ṗus via gñatiōis: sit posteri⁹ pfectione. sicut forma sbalis est illa quā sequit forma accñtalis: ꝛ tñ nō sequit: ꝙ forma accñtalis sit pfectioꝛ forma sbali. De istis ordinib⁹ videas Sco. in p̄ sniaꝝ distin. 3. q. 2. Primitas cāitatis est ṗmitas adeq̄tionis: de q̄ ṗmitate loquit pħs in p̄ posterioꝝ. cap. de vli: volens ꝙ vle qd est ꝓpria passio cōpetit subio p̄ ṗmitate cāitatis ꝑcise. ¶ Scda distinctio. Aliud est itelligere ꝯfusuȝ: ꝛ aliud intelligere ꝯfuse. Intelligere ꝯfusuȝ ē itelligere aliqd vnuȝ in quo plura ꝯfundunt vt ptes. Sȝ intelligere ꝯfuse: est aliqd itelligere sicut exṗmit ꝑ nomen: vel sicut iferius ꝛ particulare itellr in vli. Ita ēt aliud est itelligere distinctū: ꝛ aliud itelligere distincte. itelligere distinctū est itelligere aliqd idistinguibile in ptes. sicut itelligo Soꝛ. qui Soꝛ. est idistinguibilis in ptes subiectiuas. Sȝ itelligere distincte est itelligere sicut exprimit ꝑ diffinitioneȝ. Uñ ꝯfusum vel distinctū itelligere iportat ꝯditionē se tenētē ex pte obiecti. ſȝ distincte itelligere vel ꝯfuse iportat ꝯditionē se tenentē ex pte cognitionis. Q aūt aliq̄ cognitio possit esse distincta ex pte obiecti: ꝛ nō ex pte cognitionis declarat a sili. Dicimus. n. ꝙ aliq̄ cognitio est certa ex pte obiecti: ꝛ icerta ex pte cognitionis: ꝛ aliq̄ econtra vñ cognitio q̄ est de deo dr̄ eē certioꝛ ꝙ̄ cognitio mathematica ex pte obiecti. Tñ cognitio mathematica est certioꝛ certitudine se tenente ex parte cognitionis ꝙ̄ sit cognitio de deo. ¶ 3a distinctio. Aliqd pōt cognosci triplr. vno° cognitione actuali. 2° mō cognitione habituali. 3° modo cognitione virtuali. illud dr̄ cognosci cognitione actuali: qñ aliqd actu cognoscit. Cognitione hituali: qñ est in ꝓxima dispōne ad cognosci: nisi aliqd ipediat. Cognitione v̇tuali aliqd cognoscit: qñ cognoscit v̇tute alicui⁹ qd ꝑ se ṗmo terminat itellectionem sicut pticulare cognoscit in vli: qñ tale vle ꝑ se ꝛ ṗmo terminat intellectionē. ꝛ breuiter ptes oēs v̇tualiter intelligunt in toto: quando ipsum totum per se pmo intelligitur.

De secundo arti. His premissis ponit p° ꝯ. (Loquēdo de cognitiōe actuali via originis.) Primū cognitū cognitione ꝯfusa est spēs spālissima: cuius singulare forti⁹ ꝛ efficacius mouet sensuȝ (ꝛ hoc dimittendo difficultateȝ: de cognitione singularis ad q̄onem. 35. An per se intelligat a nobis.) Ista ꝯ ꝓbatur. Premittendo. ꝙ oē agēs nāle agit ſm vltimum v̇tutis sue in passum proportionatū sibi sufficienter approximatum: ꝛ debite dispositū. Istud p̄missum ꝓbat. Agens nāle necessario agit: per Ar. 1° physicoꝝ. Distinguenteȝ agens nāle ab agente a ꝓposito penes oppositū moduȝ agendi. Agens nāle sic agit: ꝙ in ptāte sua non est nō agere: ſȝ agens a ꝓposito sic agit: ꝙ potest non agere. etiam presente passo. Modo arguit sic. qd de necessitate agit: agit ſm vltimū virtutis sue: qꝛ sicut in potestate sua nō est agere: ꝛ non agere: ita in ptāte sua non est modus agēdi. s. agere intense aut remisse: sed agit quantum potest: nisi sit impediens. ¶ His premissis probatur conclusio

sic. oē agēs qd agit sm vltimū v̇tutis sue pducit effectū pfectissimū quē pōt pducere in passo sibi proportionato debite disposito ꝛ ꝯueniēter approximato. Sz ita est ꝙ illa q̄ ꝯcurrūt ad cāndū itellectionē: agūt sm vltimuz v̇tutis sue ḡ producūt in itellu ꝯceptū pfectissimū quē pñt producere. Sz talis ꝯcept⁹ pfectissim⁹ est ꝯceptus spēi spālissime ꝯfusus: ḡ producunt istū ꝯceptū in itellu poss. ¶ Maior pᵗ nā ex opposito pdicati iferī oppoᵐ sub n. Da. n. ꝙ agēs nō producat effectū pfectissimū quē pōt producere: ḡ nō agit sz vltimū v̇tutis sue: sz agit citra vltimū v̇tutis sue. mior est manifesta qꝛ cāīo pmi ꝯcept⁹ pcedit oēz actū volūtatis: ꝛ cē nālis prouenies ab agētib⁹ nālib⁹ q̄ sūt spēs itelligibilis. itells agēs: ꝛ itells polis: sz agētia nālia agunt sz vltᵐ v̇tutis sue: vt ex pmisso psupposito pꝫ: ḡ ista agētia cāīt pfectissimū ꝯceptum ꝙ aūt ꝯcept⁹ spēi spālissime ꝯfusus dicaꝭ cē pfectissim⁹ appꝫ qꝛ icludit oēs alios ꝯcept⁹ supiores: ꝛ aliqd supaddit ad ipsos: iste ēt ꝯcept⁹ subest po ꝛ v̇tuti istoꝝ agētiū in p̄ in statu nāc: qd nō est dōm d̄ ꝯceptu disticto spēi spālissime vt videbiꝭ iferi⁹. ¶ Ꝯfirmaꝭ ista rō: qncūqꝫ sūt aliq̄ duo agētia nālr eq̄ approximata alicui passo debite disposito: illō qd est actuali⁹ ꝯuenit illō qd est min⁹ actuale in agēdo circa passuꝫ. Sz rō spēi spālissime: ꝛ rō superioris puta gñis sūt duo agētia nālr in itellm polē q est passuꝫ dispositū ad receptionē vtriusqꝫ ꝯcept⁹ ꝛ rō spēi spālissime est actualior q̄ sit rō gñis: ergo rō spēi in mouēdo itelluꝫ possibilē puenit rōnē gñis: ꝛ alioꝝ supioꝝ. minor p pma pte pꝫ. scda vo pbaꝭ. qm̄ in ordine eēntiali supioꝝ ꝛ iferioꝝ q̄to rō est iferior: tāto est actualior. Alias pbatiōes istius ꝯnis videas a Sco. in p̄ sniaꝝ dist. 3. q. 2. ¶ 1ᵃ ꝯ pncipalis est ista. Pmū cognitū (via originis in cognitiōe actuali ꝛ distincta) est ens pbaꝭ. psupponiꝭ. n. ꝙ cognitio actualis distincta attendiꝭ penes illud qd pauciora icludit: ꝛ qd est min⁹ distinguibile in ptes eēntiales. Inclusio. n. ptiū eēntialiū ē actualior iclusio: q̄ iclusio ptiū subiectiuaꝝ: qꝛ pma est actualis: scda est potētialis. Isto stante arguiꝭ sic. Illud pus cognosciꝭ pōritate originis in cognitiōe actuali ꝛ distincta qd est min⁹ distinguibile in ptes eēntiales: sz tale est ens inq̄ztū ens. ḡ ens iq̄ztū ens dr̄ eē pᵐ cognitū via origis in cognitiōe actuali ꝛ distincta. ¶ Maior pꝫ ex pmisso. Nā ꝯcept⁹ distinct⁹ est ille ꝯceptus q resoluiꝭ in pn̄ª eēntialia ꝛ expmiꝭ noie diffōnis: sicut ꝯceptus ꝯfusus est ille q nō resoluiꝭ in pn̄ª eēntialia seu in ptes eēntiales: ꝗ expmiꝭ noie diffiniti: ḡ maior est vera. ¶ Et ꝯfirmaꝭ ista rō. illud dr̄ pus cognitum cognitiōe distincta qd pōt cognosci sine alijs: ꝛ alia nō sine ipso. hoc pꝫ p rōnē pōris positā a pho. 5. meta. ca. de pori. Priora sm nām sunt q̄cūqꝫ ꝯtingūt eē sine alijs ꝛ alia nō sine ipsis. Sz ita est: ꝙ ens ꝯcipi pōt sine alijs iferiorib⁹ q̄ztū ad suū ꝯceptū q̄ditatiuū ꝛ distinctū: ꝛ iferiora nō sine ente: ḡ ꝯceptus entis dr̄ pus cognosci cognitione distincta ordine originis. Alias q̄z pbatiōes istius ꝯnis videas a Sco. in p̄ sniaꝝ: loco pus allegato. ¶ 3ª ꝯ est ꝙ magis vlia pus cognoscunꭍ cognitiōe hītuali ꝛ v̇tuali. Premitto p eius pbatione (ꝑterea q̄ dixi de cognitiōe hītuali) ꝙ cognitio hītualis obti nō ē nisi pñtia obti ad itellm sm quā pñtiam obm est pñs itellectui sub rōne actu itelligibilis. Et cognitio v̇tualis est cognitio sm quā aliqd itelligiꭍ: vt ps obti p̄ itellectu. Un̄ cognitio hītualis seu v̇tualis non iportat aliquem actū 2ᵐ cognosciutiui itells. ¶ Ista ꝯ (h stāte) pbaꭍ sic. q̄lis est ordo aliquoꝝ in entitate: talis est ordo i cognoscibilitate: vbi talia sūt pñtia itellui sub rōne actu itelligibiliuꝫ: sz talis est ordo aliquoꝝ in entitate ꝙ illa q̄ sūt ipfectiora si sunt susceptibilia ī aliq̄ susceptiuo: nata sūt pus pficere susceptiuū: q̄ illa q̄ sūt pfectiora. ḡ talis erit ordo in cogscēte ꝙ illa q̄ sūt ipfectiora pus nata sūt pficere itellm q̄ pfectiora: sz magis vlia sūt ipfectiora minus vlib⁹. ḡ magis vlia pus cogscunꭍ cognitiōe hītuali. ꝛ ita pᵐ cognitum cognitiōe hītuali est ipm ens: h idē dico de cognitione v̇tuali videas p h qōne pallegatā in p̄ sniaꝝ. ¶ 4ª ꝯ. pᵐ cognitū ordine pfectiōis est deus. ¶ Pro itellectiōe isti⁹ ꝯnis est aduertendū: ꝙ cognitio pōt itelligi esse pfectior duobus modis. Priomō ꝙ sit pfectior simplr. Alio⁹ ꝙ sit pfectior sm pportionē potentia ad obm. Illa cognitio est pfectior simplr: q̄ est de obto sm se pfectiori. illa aūt est pfectior sm proportionē sm quā potētia cogscēs plēs gradus cogscibilitatis attingit de obto cognoscibili. Ista distinctio est de mēte phi in p̄ de aia in pn̄⁹. Bonoꝝ honorabiliū ꝛc̄. ¶ Loquēdo de cognitiōe pfectiori simplr. Nr̄a ꝯ pbaꭍ. illud est pᵐ simplr tale: cui⁹ cognitio est actualior simplr: sz cognitio de deo est hōi: ḡ ꝛc. maior nō. mior pᵗ. Nā cognitio dei hꝫ oēz actualitatē ꝛ pfectionez quā hñt oēs aᵉ cognitiōes ex pte poᵉ. ꝛ vltra h aliaꝫ supaddit ad actualitatē cognitiōis q̄ est de alijs obtis: q̄ actualitas supaddita est ex pte dei: q supaddit actualitatez ad oia aᵒ obta itelligibilia: ꝛ cū cognitio nata sit hr̄e aliq̄z actualitatē ab obto: illa q̄ erit de deo erit actualior q̄z sit q̄cūqꝫ de alijs. ¶ Sz loquēdo d̄ cognitiōe pfectiori sm pportionē. illa q̄ sūt magis sensibilia ꝛ mālia: sūt nobis magis cognita ordie cognitiōis sm proportionem. ¶ Ista 5ª ꝯ pbaꭍ. Illa q̄ pus ꝛ efficatius mouēt sensum: sunt prius cognita in isto ordine: qꝛ de ipsis plures gradus cognoscibilitatis attingimus: sed illa q̄ sunt magis sensibilia ꝛ materialis: prius ꝛ efficatius mouent sensuꝫ. ergo ista sunt nobis magis ꝛ efficatius cognoscibilia. Pro declarōe dictaꝝ ꝯnū imediate pcedētiū. Notādū ꝙ nō est icōueniēs: ꝙ aliqd dicaꭍ pfecti⁹ simplr cognitū de q̄ tñ nō plēs ḡdus cogscibilitatis attingim⁹ q̄z de aᵒ min⁹ cognito: qd declaꭍ in exēplo. Certū est ꝙ lumē solis est aliqd pfecti⁹ visibile a nobis q̄z lumē cādele. Esto. n. ꝙ lumē solis sit visibile sm. 10. ḡdus potentia nr̄a visiua non erit v̇tutis visiue nisi quo ad. 4. ḡdus: qꝛ ex q̄ est in adeq̄ta sm v̇tutē maior erit visibilitas ex pte solis: q̄z sit v̇tus visiua ex pte poᵉ visiue videntis. Esto ēt ꙑ lumē cādele sit visibile sz. 4. ḡdus: poᵃ nr̄a visiua q̄ erit v̇tutis visiue: exēpli grā sm. 4. ḡdus adeq̄biꭍ ei: ꝛ tūc tot gradus visibilitatis attingit de ipso lumine cādele: quot gradus hꝫ de v̇tute visiua. Si cōpareꭍ aūt visio poᵉ videntis ad vtrūqꝫ visibile: illa visio q̄ erit de lumie solis erit pfectior simplr: qꝛ de pfectiori visibili sm esse. ꝛ illa alia erit pfectior sm pportionē: qꝛ q̄ztē visibilitatis est ipꝫ obm: tāte v̇tutis est potētia vidēs: ita ꝙ plus de visibilitate attingat potētia vidēs sm pportionē sue v̇tutis ad visibile de lumine cādele: q̄z attingat de lumine solis sm talē pportionē. ¶ 6ª ꝛ vltima ꝯ: pᵐ cognitū pmitate adeq̄tionis (vt obm nāle ex nā potentie) est ens iq̄ztū ens. Declaro. Illud est obm nāle ex nā potētie pᵐ ꝛ adeq̄tū: ad qd poᵃ nāliter ordinaꭍ: ꝛ ad qdlibet ꝯtētū sub ipso: sic ꝙ in quocūqꝫ iueniꭍ rō talis obti: ad ipm est nālis iclinatio potētie: ꝛ ad nihil potētia nālr iclinaꭍ: qn in illo iueniaꭍ rō talis obti: sz ens iq̄ztuꝫ ens sm totū ambitū ei⁹ est illud ad qd potētia itellectiua nālr iclinaꭍ: ḡ ens iq̄ztū ens est sic pmū obm nāle. ¶ Maior pꝫ ex adeq̄tione obti ad potētiā minor aūt probatur. qꝛ h est de mente Aꝝ. 3ᵒ de aia vbi dicit: ꙑ opꝫ eē itellm imixtū ad hoc vt oē itelligat. Probaꭍ ēt rōne: vnūqdqꝫ nālr iclinaꭍ in suā propriā pfectionem: sz potētia itellectiua pficiꭍ p itellectiōes cuiuscūqꝫ entis. ergo naturaliter inclinatur ad quodcunqꝫ ens.

His pmissis deuenio ad tertiū arti. i q̄ obijcio ꝯ dicta: ꝛ ꝯ ꝯnes positas i 2ᵒ arti. ¶ Et p̄ obijciꭍ ꝯ rōnē pme ꝯnis. Deinde ꝯ ꝯfirmationē eiusdez tertio ꝯ ꝯnez pmā in se multiplr. Prio istaꭍ sic. Tu assumis istā ppōnē: ꙑ qncūqꝫ est aliqd agēs nāle approximatū passo sufficiēter disposito: pducit effectū pfectionem quem potest producere. sub ista maiori accipio istā minorē sed effectus perfectissimus qui natus est produci itellectu possibili v̇tute itells agētis: ꝛ spēi itelligibilis: ꝛ alioꝝ ꝯcurrentiū ad itellectionē est ꝯceptus spēi spālissime distinctus ꝛ pfectus: igr̄ ista concurrentia ad intellectionem

intellectionē p pducūt istū ɔceptū:ɔñs est falsuʒ:ḡ aliq̄ pmissaꝝ:nō minor:ḡ maior q̄ est tua. ¶2° arguit̄ ɔ ɔfirmationē. Tu accipis istā ppōnē qñcūq3 sunt aliq̄ due rōnes:quaꝝ vna est actualior ꝛ pfectior alia:illa q̄ est pfectior puenit min⁹ pfectā in agēdo in passuʒ sibi approximatū ꝛ dispositū:sub ista maiori accipio istā minorē. Sʒ ita est φ rō gñis est magis vlis:ꝛ magis vle puenit rōne spēi in agēdo in itellīuʒ poleʒ:ḡ rō gñis erit pfectior q̄ʒ sit rō spēi:ɔñs est falsuʒ:ergo aliq̄ pmissaꝝ:nō minor:vt pʒ p expientiā:ergo maior q̄ est tua:ꝛ ita rō assumit falsuʒ. ¶Possum⁹ ēt alr formare argm̄ sic assumēdo eādē maiorē addēdo:φ illa rō q̄ est actualior ꝛ pfectior puenit minus pfectā in agendo in passuʒ in q̄cūq3 distātia ponat̄ ʒ p te rō spēi est actualior ꝛ pfectior rōne gñis:ergo mouebit itellīm poleʒ in q̄cūq3 distātia maiori:qd̄ est falsuʒ vt pʒ p expientiā. ¶3° arguit̄ ɔ ipsaʒ ɔnē in se.p̄. Qualis est ordo aliquoꝝ apud sensuʒ:talis est ordo eoꝝ apud itellectū. Sʒ magis vle pus pcipit̄ a sensu q̄ʒ min⁹ vle:ergo talis erit ordo apud itellīm φ magis vle prius pcipit̄ ab itellīu q̄ʒ min⁹ vle:maior pʒ s̄m oēs:minor est nota p experientiā. ꝛ h̄ pbat phs a signo de puero. ¶Et ɔfirmat̄ ista rō. Qualis est ordo aliquoꝝ in essendo:talis est ordo eoꝝ in mouēdo:ꝛ agendo:ʒ ita est φ in obīo itelligibili talis est ordo rōnū itelligibiliū ɔtentaꝝ in tali obīo s̄m esse:φ illa q̄ est vlior est pꝰor in esse:ergo talis erit ordo φ illa pus mouebit itellīm. ¶Itē arguit̄ scd̄o ad idē.q̄cūq3 cognoscit iferi⁹:cognoscit supius(p locū a pte subtiua) ꝛ nō ecōtra:q2 tūc cōmitteret̄ fallacia ɔñtis. Sed ita est φ supius est magis vle:ergo quicūq3 cognoscit iferi⁹ cognoscit magis vle:ꝛ nō ecōtra. Sʒ illd̄ pus nā cognoscit̄ a quo nō ɔuertit̄ subsistēdi ɔña.ergo magis vle pus nālr cognoscit̄. ¶Itē 3° argr̄.sicut se hʒ obm̄ ad habitū:sic se hʒ ad itellīm. Sʒ sic se hʒ obm̄ ad hītū:φ in q̄cūq3 habitu sciali magis vlia pcedūt ordie doctrine min⁹ vlia ergo sic se hʒ ad intellīm:φ magis vlia pus nata sunt ɔcipi q̄ʒ min⁹ vlia;maior appʒ. p ɔuenientē siītudinē:qm̄ idē vʒ ordo obīoꝝ ad hītus ꝛ potētias quarū sunt hītus:pbat̄ minor:qm̄ in scia q̄cūq3:aut cōi:aut spāli est pcessus ab vlib⁹ ad pticularia. ¶Et h̄ ɔfirmat̄ ex pcessu scie nālis. Nā liber phẏsicoꝝ ordie doctrine pcedit oēs alios libros nāles:ꝛ in li.phẏsicoꝝ ptractat̄ de pncipijs vlissimis:ꝛ cāis rerū nāliū:ergo seqt̄ ppositū φ magis vlia sunt nobis magis nota. ¶Itē argr̄ 4° psupponēdo φ quotiēs ū q̄ʒ aliqd̄ vnum cognoscibile depēdet in cognosci ab alio diffinit̄ ab illo. Isto stāte argr̄ sic.p te min⁹ vlia cognoscunt̄ pus q̄ʒ magis vlia:aut iste ordo s̄m quē cognoscit̄ min⁹ vle pus est ordo eēntialis.aut accn̄talis:nō accn̄talis:qm̄ iste ordo nō eēt necīus:ꝛ posset eē φ itellīs nō prius cognosceret min⁹ vle q̄ʒ magis vle:ergo iste ordo est essentialis:ergo de necītate ad h̄ φ itellīs itelligat magis vle:opʒ φ pus itelligat min⁹ vle:ʒ(p suppositū)qd̄ depēdet in cognosci ab alio hʒ diffiniri p illud:ergo magis vle diffinit̄ p minus vle:ꝛ ita aial p hoieʒ. ¶Q̄ si tu dicas:φ qñ aliqd depēdet ab alio in cognosci in ordie cognitiōis distīcte diffinit̄:p illud:sed magis vle nō depēdet a min⁹ vli in cognitiōe distīcta:sed in cognitiōe ɔfusa.ergo nō hʒ diffiniri p ipm̄. ¶Cōtra.hō p te exēpli grā cognoscit̄ cognitiōe ɔfusissima:aial:qd̄ posteri⁹ cognoscit̄ nō pōt cognosci cognitiōe in tāto gradu ɔfusiōis:ḡ aial distinctius cognoscit̄ q̄ʒ cognoscat̄ hō. Ex quo seqt̄ φ aial cognoscit̄ cognitiōe distincta:ʒ corpus in cognosci depēdet ab aiali:ḡ nō nisi in cognitiōe distīcta:ḡ corpus saltē diffiniet̄ per aial. ¶Itē arguit̄ 5° illd̄ est pus cognitū:qd̄ est magis ɔfusuʒ:ʒ ita est φ magis vle est magis confusum q̄ʒ minus vniuersale:ergo ꝛc̄. pbat̄ minor:q2 qd̄ ɔtinet aliq̄ indistincte ꝛ sine ordine:illud ɔtinens est magis ɔfusum:q̄ʒ illd̄ qd̄ ɔtinet aliqd ordinate:ʒ magis vle ɔtinet sine ordine minus vlia:ꝛ minus vle cōtinet ordinate magis vlia:ḡ maior cōfusio est in magis vli q̄ʒ in minus vniuersali. ¶Et confirmatur:q2 homo ɔtinet

supiora iclusa in ipso puta sbāʒ limitate ꝛ determinate:sed sba nō ɔtinet hoiem:nisi illimitate ꝛ indeterminate ḡ maior ɔfusio est in sba:q̄ʒ in hoie:ꝛ p ɔñs sequit̄ φ magis vlia:q2 magis ɔfusa:pus cognoscunt̄ a nobis. ¶Arguit̄ 6° ɔ eandeʒ ɔnē ꝛ presupponunt̄ duo.pm̄ φ intellīs semp pcedit de potētia ad actuʒ:ꝛ non pcedit de extremo ad extremū nisi p medium. Exēpli grā. Si dʒ in aliquo passo itroduci aliq̄ forma itēsa:pus introducit̄ forma remissa ꝛ itroducet̄ in p gradu anteq̄ʒ itroducat̄ forma sub pfectissimo gradu:ꝛ hoc hʒ veritatē in oib⁹ formis acqsibilibus successiue. Presupponit̄ 2° φ itellectio est forma itensibilis ꝛ remissibilis:ꝛ successiue acquirit̄. Isto stāte arguitur sic.itellīs pus recipit itellectionē ipfectaʒ q̄ʒ itellectionē pfectā:sed itellectio impfecta est itellectio entis:q2 in ista itellectiōe ɔueniūt oia que actualr cognoscunt̄ ab itellīu:ergo p itellīs intelligit ens q̄ʒ aliqd aliud:ꝛ p ɔñs magis vle. ¶Arguit̄ 7° φ 3ª ɔ ɔdicat pme ɔni. Nā dictū est in tertia ɔne φ pus obm̄ est pñs itellectui sub rōne entis q̄ʒ sub rōne alicuius iferioris. Ex hoc argr̄ sic.eo mō quo obm̄ est pñs itellectui eo mō mouet:ʒ pus obm̄ est pñs itellectui sub rōne magis vlis vt hītū est in illa ɔne.ḡ obʒ pñs pus mouet sub rōne magis vlis q̄ʒ sub rōne min⁹ vlis. ¶8° ꝛ vltio arguit̄ ɔ vltimā ɔneʒ pbādo.φ ens nō est obm̄ pmū pmitate adeq̄tiōis itellīs ex nā potētie. Illud est obm̄ ex nā potētie qd̄ pportionat̄ potētie cognoscēti:ʒ qditas rei mālis pportionat̄ potētie itellectiue nre:ḡ qditas rei mālis est sicut obm̄ pmū. maior est nota.minor pbat̄. Nā po⁹ itellectiua est ɔiuncta māe s̄m eē:abstracta s̄m ɔsiderationē.q2 nō depēdet ab organo. Sed talis est quiditas rei materialis.

Respōdet ad oēs istas obiectiones:ꝛ p ad pmā pmittēdo φ agēs nāle respiciens aliquos duos effectus essentialr ordinatos inter se:ꝛ ad ipʒ agens:prius hʒ pducere effectū impfectū q̄ʒ pfectū:ꝛ h̄ hʒ ex ordine eēntiali ipsoꝝ effectuū iter se:ꝛ ad ipʒ agēs:ꝛ ex limitatiōe ipsi⁹ agētis. Agens.n.limitatuʒ ꝛ iperfectū ex sua impfectiōe hʒ φ nō possit attingere terminuʒ vltimate itentū:qui est termin⁹ pfectus:nisi prius attingat mediū eēntialr ordinatū. Ex quo seqtur:φ(cū cognitio ɔfusa spēi spālissime sit mediū essentialr ordinatum respectu cognitiōis distincte in ordine ad ipʒ agens:qd̄ est itellīs ɔiūctus)prius itellīs cū alijs ɔcurrentibus ad actū intelligendi pducet notitiā ɔfusam spēi spālissime q̄ʒ pducat notitiā distinctā. ¶Et p h̄ rīdetur ad formā argumēti:qñ tu subsumis:ʒ notitia distincta est effectus pfectissim⁹ q natus est hri de spē spālissima.ḡ itellīs pri⁹ pducet ꝛ recipiet ɔceptū distinctū spēi spālissime:q̄ʒ aliquē aliū ɔceptū. ¶Rñdeo negādo argm̄ ʒ opʒ addere in minori:ꝛ talis ɔcept⁹ distinctus pōt pduci in tali istāti ab itellīu:ꝛ subest in tali in istāti ptās eius actiue. Sʒ negatur ista minor p scd̄a pte:ꝛ pp hoc additū est in minori agēs nāle approximatuʒ passo ꝛc.pducit effectū pfectissimū quē pōt pducere. Unde notāda est illa additio quē pōt:q2 in primo istāti pōt in ɔceptū ɔfusum:ꝛ nō in ɔceptū distinctū pp rōnes adductas. ¶Ad scd̄m argumentū rīdetur.pmittēdo duo.primuʒ φ aliqd dr̄ esse actualius ꝛ pfectius duobus modis. Unomō intensiue. Aliomō extēsiue.illud dr̄ actualius itensiue qd̄ maioreʒ pfectionē icludit in se v̄tualr.illud aūt est actualius extēsiue:qd̄ ad plures pfectiōes se extendit:ꝛ est in se magis īdeterminatū ꝛ vle. Premitto scd̄o:φ illud qd̄ est actualius alio.Uel est eiusdē rōnis cū illo.Uel est alteri⁹ rōnis. Exēplū pmi.dicim⁹ φ calīm:vt.8.est eiusdē rōnis cū calido vt.4. Exēplū scd̄i:calīm vt.8.ē alteri⁹ rōnis a frido:vt 4. Si loq̄mur de magis actuali ꝛ min⁹ actuali q̄ sūt eiusdeʒ rōnis:certū est φ magis actuale approximatū passo cū min⁹ actuali puenit minus actuale in agēdo:sed vbi magis actuale ꝛ minus actuale sunt alterius rōnis:non opʒ:neq3 est necessariū φ magis actuale puemat minus actuale:sicut forma sbalis que est actualior caliditate in

igne nō ꝓuenit caliditatem in agendo circa passum: sed caliditas preuenit formā ſbalem. Applicando ad ꝓpositum. Rō spēi spālissime: ⁊ rō generis dicit esse alterius rōnis: ⁊ ita nō opꝫ ꝙ illud qd̄ preuenit ipsam rōnem spēi in agendo dicaꝰ esse actualius ⁊ perfectius: ⁊ per hoc pꝫ ad formam argumenti. ¶ Pꝫ ēt ad scđam formā eiusdēꝫ argumēti cū tu assumis: ꝙ qñ sunt due res: quaꝝ vna est actualior reliqua ⁊c̄. Ista maior est vera vbi rōnes tales sunt eiusdem rōnis. Sicut si calidū: vt. 8. ⁊ calidū vt. 4. approximenꝰ alicui passo: calidū vt. 8. preueniet calidū vt. 4. ⁊ tunc minor est vera: ꝙ rō spēi spālissime est actualior rōne generis. Et cum inferꝰ: ergo preuenit rōnē generis in quacūqꝫ distantia ponaꝰ: negaꝰ argumentū: qꝛ omne agens limitatū reqꝛit determinataꝫ distātiā: vltra quā nō pōt. ¶ Pōt ēt dari alia rñsio dōo: ꝙ qñ sunt aliq̄ duo agētia: quoꝝ vnū est actualius reliquo itensiue ⁊ extensiue: semꝑ actualius in q̄cūqꝫ distātia ponaꝰ ꝓuenit illud qd̄ est minꝰ actuale. Sꝫ vbi agēs actualiꝰ sit actualius itensiue ⁊ nō extensiue: ⁊ aliud minꝰ actuale itēsiue sit actualius extensiue: illud scđm ꝓuenit minꝰ actuale in aliq̄ distātia: ⁊ pōt illud actualius extensiue (lꝫ nō itensiue) mouere passum in maiori distantia ꝑꝑ suā illimitatonē: sed vbi cetera sint paria: q̄ꝫtū ad itensionē ⁊ extēsionē: actualius ꝓuenit minꝰ actuale. Sic in ꝓposito: rō gñis que est actualior extēsiue q̄ꝫ sit rō spēi. ex sua illimitatione poterit in aliq̄ distātia mouere itellm possibilē: in qua nō poterit mouere rō spēi que nō est sic illimitata. Nec est verū ꝙ semꝑ illud qd̄ est ꝑfectius ⁊ actualiꝰ itensiue: ꝑus agat vel possit agere in maiori distātia. Certuꝫ est enīꝫ ꝙ forma ſbalis est ꝑfectior forma accñtali: sicut forma ſbalis ignis caliditate: ⁊ tñ in aliq̄ distantia ignis calefacit per caliditatem: in qua distantia nō pōt ignire per formā ſbalem suā. ¶ Ad 3ᵐ argᵐ cū dicis: q̄lēꝫ ordinē hñt aliq̄ apud sensum: talem hñt apud intellectū ꝯcedo istā. Et cū tu dicis: ꝙ apud sensum talis est ordo cognoscibiliuꝫ ꝙ aliqd prius cognoscitꝰ sub rōne magis vlis. ¶ Dico ꝙ hoc est ꝑꝑ imoderatā distantiā ⁊ idebitaꝫ approximationem obti ad potentiā: sed vbi obm̄ sit debite approximatū poᵗ ꝑus mouet sub rōne spēi spālissime q̄ꝫ sub rōne gñis: ⁊ sic intelligiꝰ: ꝙ qñ agens est debite approximatū passo (si sit nāle) ꝓducit effcm̄ ꝑfectissimū: quē pōt ꝓducere. ¶ Ad ꝯfirmationeꝫ dicte rōnis cum dicis. Qualem ordineꝫ hñt aliq̄ in essendo: talē ordinem hñt in mouendo. Nego istā ꝓpōneꝫ. Non. n. opꝫ ꝙ habeant in mouendo ordinem taleꝫ: qualem in essendo. Nam certū est ꝙ forma ſbalis ꝑus inest cōposito: q̄ꝫ forma accñtalis: ⁊ tñ forma accidentalis ꝓuenit in agendo qꝛ agens per formaꝫ accidentalem ꝑus alterat: q̄ꝫ per formam substantialem generet.

Ut tamen clarius intelligantur solutiones ad 2ᵐ ar. ⁊ ad tertium: instatur contra ipsas. Nam ex ipsis solutionibus sequiꝰ destructio ꝑme cōclusionis secundi arti. qd̄ ꝓbatur. Tu dixisti in solutione secunde rōnis: que erat ꝯfirmatio ꝑme rōnis ad ꝑmaꝫ ꝯnem ꝙ qñ sunt duo agentia: quoꝝ vnū est ꝑfectius reliquo respectu alicuius passi: nō opꝫ ꝙ ꝑfectius ꝓueniat minus ꝑfectū: vbi ꝑfectius ⁊ imꝑfectius sint alterius rōnis. Sed bene vbi talia agentia sunt eiusdem rōnis. Ex ista rñsione destruo rōneꝫ dicte ꝯclusionis ante positā: ⁊ ostendo ꝙ ipsa nihil ꝯcludit: ⁊ arguo sic. Quandocunqꝫ sunt aliqua duo agentia respectu alicuius passi: quoruꝫ vnū est ꝑfectius reliquo: si sint alterius rōnis nō opꝫ ꝙ ꝑfectius ꝓueniat imꝑfectius in agendo in passum: sed bene hoc est verum vbi agentia sunt eiusdē rōnis: sed rō spēi spālissime est alterius rōnis a rōne gñis. ⁊ ista sunt duo agentia sic ordinata respectu intellectus possibilis ꝙ spēs est perfectius ⁊ actualius agens ipso genere. ergo non opꝫ ꝙ ratio speciei preueniat rōnem generis in mouendo intellectum possibilem: cuius oppositū dicit ꝑme ꝯclusio. s. spēm spālissimam esse ꝑmū cognitum ⁊c̄.

Quare solutio destruit ꝯclusionem. ¶ Secundo contra aliā solutionem instatur. Tu dixisti ad tertium ar. ꝙ qualem ordinē hñt aliqua apud sensum talem ordinē habēt apud intellectum. ¶ Uerū est vt dicis: vbi ista sint sufficienter approximata sensui ⁊ intellectui. Sed ꝯtra hoc arguitur. Ubi agens est sufficienter approximatum passo debite disposito: illud agens agit in istāti: ⁊ producit effectū ꝑfectissimū queꝫ pōt: sed ꝑte obm̄ qd̄ dꝫ mouere itellectū: opꝫ vt sit sufficienter approximatū intellectui ergo aget in instāti in itellectu possibili: cum intellectus sit summe dispositus: ex quo nō ꝓuenit aliqua resistētia ad obm̄: ipm̄ obiectū causabit ꝯceptū ꝑfectissimū: ⁊ ita causabit ꝯceptū distinctissimū spēi spālissime: cuius ēt oppositum asserit prefata ꝯclusio: que ponit spēm spālissimam primum cognitum in notitia confusa.

Ad hec respondetur ⁊ ꝑ ad ꝑᵐ: dicendo ꝙ rō accepit ꝙ quecūqꝫ sunt duo agentia sufficienter approximata alicui passo debite disposito: illud qd̄ est actualius ⁊ perfectius ꝓuenit illud qd̄ est minꝰ actuale in agēdo: siue sint agētia eiusdē rōnis: siue alterius. ¶ Intelligo agentia eē sufficiēter approximata passo: qñ qd̄libet ipsoꝝ est in tali distantia ⁊ ꝑñtia: vt possit passum attingere ⁊ perficere per aliquā formam. Unde non eodem modo dꝛ esse sufficienter presens agens perfectū ⁊ imperfectum respectu passi: vbi talia agentia sunt alterius rōnis: qꝛ maior presentia requiriꝰ passi ad agēs ꝑfectius q̄ꝫ ad agens imꝑfectius: sicut exemplificatum est de igne qui in aliq̄ distātia ⁊ presentia ad combustibile potest calefacere in qua non potest ignire: sed vbi ista agentia habeant sufficientem approximationem: ⁊ passum sit summe dispositum: qd̄ erit perfectius agens: preueniet minus perfectū. Unde si ignis esset sufficienter approximatus alicui cōbustibili summe disposito: non habente ꝯtriuꝫ forme ignis: ꝑus per formam suam ſbalem igniret: saltem ordine nature: q̄ꝫ calefaceret: ⁊ ꝙ alteratio seu calefactio ꝑcedat: hoc est ꝓpter formā ꝯtriam forme introducende. ꝯcedo ergo illā maiorem sic ꝙ quādocūqꝫ sunt aliqua duo agentia quoꝝ vnū est perfectius reliquo: ⁊ sunt sufficienter approximata alicui passo summe disposito: agens ꝑfectius siue sit eiusdem rōnis: siue alterius: preuenit in agendo illud agens quod est minus perfectum. ¶ Ad secundaꝫ instantiā rñdeꝰ ꝯcedendo ꝙ obiectū in debita approximatione ad intellectū mouet in instāti. Et cūꝫ tu dicis. ergo causat ꝯceptum ꝑfectissimū. Nego argumentū loquendo de ꝯceptu perfectissimo distincto speciei spālissime. Et cūꝫ tu dicis: in passo nulla est resistentia ad agēs ergo subito forma perfecta introduciꝰ. Rñdeo ꝙ forma perfecta nō semꝑ introduciꝰ. Et hoc vel ex ordine essentiali forme perfecte ⁊ imꝑfecte. Uel ex limitatione agentis naturalis. Uel ex dependētia ipsius agentis ad aliqd̄ agens cuius prius est operari seu ꝓducere imꝑfecte. Ita in ꝓposito dico ꝙ est ordo essentialis inter ꝯceptū ꝑfectū spēi spālissime ⁊ imꝑfectū: qꝛ ordo est inter istas formas respectu intellꝰ ꝯiunctinon ex ꝑte intellꝰ inq̄ꝫtuꝫ intellectus est: qꝛ itellꝰ ꝯiunctus respicit istos ꝯceptus ordine quodaꝫ essentiali. ¶ Uel 2ᵒ qꝛ itellꝰ ꝯiunctus est quedā natura limitata: que nā hꝫ ab instituente eam: ꝙ prius deueniat ad mediū q̄ꝫ ad extremū: qd̄ mediuꝫ est ꝯceptus ꝯfusus spēi spālissime. Unde ordo ꝑfixus a deo hꝫ seruari ab omni agente nāli: q ordo ꝑfixus est: ꝙ agēs nāle ꝓueniens ad extremū: ꝑus ordine tpis vel nāe deueniat ad mediū. Uel pōt tertio esse iste ordo ꝑꝑ dependētiaꝫ intellꝰ ad sensuꝫ: cuiꝰ est opari circa obm̄ ꝯfuse ⁊ idistincte: qꝛ sensus nō est distinguere ⁊ resoluere obm̄ sensibile in sua ꝑnᵃ ⁊ qꝛ eo mō itellꝰ itelligit (in ꝑma cō ogōne) quo fantasia fantasiatꝰ: nō itellꝰ tñ apprehēdit obm̄ ꝯfuse. ¶ Ad 2ᵐ arti. ꝯ ꝑmā ꝯneꝫ. Quū tu dicis: itellecto inferiori intelligiꝰ superius: ⁊ nō ecōtra. ergo superius ꝑus nā intelligiꝰ. Dico ꝙ locus a ꝑte subiectiua ad totuꝫ in

ꝑntio

ptis 9cementibꝰ vel 9ntibus actū itelligēdi nō tenet. Uñ nō valet hō itellr. ergo aial itelligit: sed bene valet in existentia (vz. Illud qd intelligit est hō. ergo illud qd intelligit est aial) cum ly est. ¶ Ad tertium quū tu dicis. Qualem ordinem hñt obiecta ad habitū: talem ordinez hñt ad potentiam. Ista posset simplr negari: tñ gra disputationis admittatur. Et cuz tu dicis q in habitibus ⁊ scientijs: scia de vlibus precedit sciaz de pticularibus. Rñdet q alius est ordo in scientijs disperatis: ⁊ alius in scientijs partialibus cōtentis in vna scia totali. Primo est talis ordo: q scia de particularibus precedit sciam de vlibus: vt pz in mathematica ⁊ physica: que precedunt metaphysicam. Sed in scientijs partialibus sub vna scia totali: scia vlis precedit sciam particularem. Ratio primi est ex ordine cognoscibilium. Particularia enim sunt prius cognita nobis: ⁊ magis vlia nāe: ore a particularibus tanq̄ a notioribus est inchoandū. Ratio secūda est: qz scia totalis incipit a notitia subiecti pmi: cuius notitia seu cognitio principalr intendit. Cum autez sbm pmū est qdam cōe ad oia 9siderata in scia: maxime in scientijs humanitus inuentis: hinc est: q scia vlis in his precedit sciam particularem. Alia via ad pbanduz: q in scia vna totali sit icipiendū ab vlibus sumit ex 9tinētia virtuali subiecti. In scia enim totali sbm pmū cuius cognitio distincta pncipaliter inuestigat in scientia: primo virtualr 9tinet pncipia totius scie: a quibus dependet tota certitudo ⁊ notitia oium 9num: ⁊ cum in scia inuestiget distincta cognitio cognoscibilium: opz precōcipere pncipia: ⁊ ita vlia. Et 9similis est ordo in scientijs subalternatis: quēadmodū dictum est de scientijs partialibus. Alia ⁊ tertia via pōt assignari ad eandē 9nem. (vz. q in scia vna totali incipiendū sit ab vlibus) ex mō pcedendi in notitia scientifica: in qua est pcessus ab vlibus ad particularia. ⁊ ratio est: qm̄ scia intendit venari notitiam distinctā cognoscibiliū in particulari seu in specie. Modus aūt deueniendi ad notitiam distinctam ipsoꝝ est per diuisionē vliuz in ipsa particularia. ergo ipsa scia hz incipere ab vlibus: ⁊ ita a causis vlioribus: que sunt notiores apud nos in notitia distincta: q̄z cause particulares: ⁊ hoc est qd vult phs primo phys. in pncipio. Ex vlibus ad particularia opz procedere. Hec tñ que dicta sunt q pcedendū est ab vlibus ad particularia: non itelligantur de scientijs disperatis: vt dixi. ¶ Q si dicatur q hoc concludit de scientijs disperatis: ⁊ silr de oibus. ¶ Rñdet q in scientijs spālibus totalibus nō habet distinctissima cognitio cognoscibiliū in ipsa scia ante metaphysicam. sz bene distincta habeat: sicut possibile est haberi in tali scia spāli: ⁊ ita non opz incipere ab vlissimis ad habendum notitiam de cognoscibilibus: sed sufficit incipere ab vlibus ptinentibus ad eandez sciam: ⁊ nō ad aliā. Unde mathematico sufficit scire q numerus est q̄ntitas discreta: ⁊ nō cōtinua: ad hoc q sciat numerū esse parē vel iparē. nō autem opz q sciat: an numerus sit sba vel accidēs. Applicādo ista que dicta sunt ad rñsionem formalē argumēti. Dico q talis est ordo in scientijs disperatis: q̄lis est ordo cognoscibiliū apud intellectuz: quia sicut intellectus incipit a pticularibus cognoscēdo confuse: ita in habitibus habitus pticulares ordine doctrine pcedunt habitus vle. ¶ Ad 9firmationē cū tu dicis scia nālis incipit a libro phys. in quo pertractantur vlissima. Dico q scia nālis vt continet oēs alios libros nāles est vna scientia totalis: ⁊ in scientijs ptialibus cōtentis in vna scientia totali: incipiendū est ab vlissimis: ppter rōnes pdictas. ¶ Ad 4m qñ dicis. Data veritate istius q minus vle prius cognoscat: q̄z magis vle: sequeretur q magis vle diffiniretur per minus vle. Negatur 9nā. Et ad pbationem quando tu dicis: aut ordo iste cognoscendi minus vle prius q̄z magis vle est essentialis aut accidentalis. Dico q iste ordo est essentialis respectu intellectus 9iuncti qui intelligit per dependentiam ad sensum. Et ad pbationem cum tu assumis istam ppōnem. omne qd dependet ab alio essentialr in cognosci hz diffiniri per illud. Rñdeo quemadmodū iste arguens rñdit in lra: q vera est ista ppō vbi aliqd dependet essentialiter in cognosci ab alio in ordine cognitionis distincte: sed falsa est ista ppō in ordine cognitiōis 9fuse: ⁊ rō est: qz 9ceptus diffinitiuus est 9ceptus distinctior q̄z cōceptus diffiniti: qdcūqz igit dependet ab alio in cognosci cognitione distincta (sic q illud per quod cognoscit distinctius cognoscit) hz diffiniri per illud: sed nō est sic in pposito: qz magis vniuersale dependet a minus vniuersali in ordine cognitionis confuse. Et ad illud quod dicis 9tra hanc responsionem: q quando cognoscit homo: ⁊ postmodum aial: aial distinctius cognoscitur q̄z homo: qz non tanto gradu 9fusionis. Concedo. Et cum tu dicis. ergo dependet corpus a cognitione aialis in ordine cognitionis distincte. Nego 9sequentiaz: qz qd dependet ab alio ordine cognitionis distincte: opz q illud per qd cognoscitur distinctius cognoscat: sz nō est sic in pposito: qz aial non distinctius cognoscit q̄z corpus: cū 9ceptus distinctus sit conceptus minus resolubilis in alios conceptus. ¶ Pōt etiam dici: q lz corpus dependeat a cognitiōe aialis. quantum ad cognosci in aliquo gradu cognitionis distincte: nō tñ seqtur: q possit diffiniri per ipsum: qz diffinitio 6o topicoꝝ est per diffinientia que sunt priora simpliciter ⁊ principia essentialia diffiniti: sed animal nō est prius corpore: nec principiuz essentiale respectu ipsius. ergo corpus non habet diffiniri per aial. ¶ Ad qntū quando dr: Illa que sunt magis 9fusa: sunt nobis prius cognita: dico q duplex est confusum: quoddam distinguibile in partes essentiales: quoddam confusum distinguibile in partes subiectiuas quodlibet istoꝝ dr esse confusum ⁊ distinguibile in partes suo ordine: sed comparando confusum distinguibile in partes essentiales: quod appellatur confusuz essentiale: ad 9fusum qd est distinguibile in partes subiectiuas: quod dr confusum vle: confusum essentiale est magis confusum: q̄z confusum vle. Qd probat: qz tale confusum essentiale actualiter confundit partes essentiales quas actualiter icludit: sz confusuz vle potentialr cōfundit partes subiectiuas: quas soluz potentialr includit: ⁊ hoc est qd dr pmo physicoꝝ: q tale confusum componitur compositione potentiali ex partibus potentialibus.

¶ His premissis: rñdet ad formā argumēti cū dicis. Illud prius cognoscitur quod est magis 9fusum. 9cedo istam. sed nego minorem q magis vle sit magis 9fusum: ⁊ ad pbationem ipsius: qz magis vle 9tinet suas partes sine ordine: ⁊ minus vniuersale continet suas partes ordinate: ⁊ cum maximo ordine. Rñdeo negādo assumptuz pro pma parte. Unde dico q magis vle cōtinet partes subiectiuas ordinate. Propterea: qz nō icluditur in partibus subiectiuis neqz respicit ipsas nisi mediantibus drijs essentialibus diuidentibus ipsum: qz iferiora nō respiciunt predicationez superioris: nisi p diuisionē ipsius drias essentiales: ⁊ cum drie essentiales habeant iter se ordinē essentialem: seqtur q magis vle respicit ordinate ipsas ptes subiectiuas. Item cum magis vle pdicet sm prius ⁊ posterius de suis partibus (⁊ vbi est prius ⁊ posterius essentialr dicūbi est ordo essentialis: qz prius ⁊ posterius sunt passiones ordis.) ergo magis vle respicit suas ptes: ⁊ cōtinet ipsas ordinate: ⁊ ita sicut minus vle 9tinet magis vle ordinate: ita magis vle minus vlia ordinate. ¶ Sed adhuc istatur: qm̄ minus vle 9tinet magis vle ⁊ limitate ⁊ determinate: ⁊ magis vle 9tinet minus vlia ideterminate ⁊ illimitate. ergo vr q magis distincte ⁊ ordinate 9tineat minus vniuersale magis vniuersalia: q̄z ecōtra. ¶ Ad hoc rñdetur. q minus vniuersale cōtinet magis vlia limitate ⁊ determinate actualiter. Sz magis vle 9tinet minus vlia solū limitate ⁊ determinate potentialr: ⁊ qz actualis limitatio respcū pluriū dicit

maiorē ꝯfusionē:vt dcm̄ est superius:q̄ꝫ limitatio potentialis:seqtur ꝑpoᵐ:ꝙ minꝰ vl̄e est magis ꝯfusum. ¶Sꝫ adhuc instaṫ:magis vl̄e est indeterminatū rōne vl̄itatis:ꝫ minus vl̄e est determinatū rōne minoris vl̄itatis.ğ minus vl̄e est magis distinctū. ¶Ad ꝭ rñdeṫ dicēdo:ꝙ duplex est indeterminatio. Una est indeterminatio vl̄is ad ꝑticularia:alia est idetermīatio totius ad ptes.idetermīatio vl̄is est:ſm quā q̄ditas vl̄is est idifferēs ad q̄dlibet ꝑticulare.ſcd̄a idetermīatio est ſm quā totū nō determinaṫ magis ad vnā ptē q̄ꝫ ad aliā q̄ꝫtū ad iclusionē essentialē:q̄ꝛ totū eq̄ essentialr̄ icludit vnā ptem essentialem sicut aliā cū ab oibus ptibꝰ itrinsece ⁊ essentialr̄ cōponētibus dependeat sic essentialr̄. Utrū aūt magis dependeat ab vna pte essentiali q̄ꝫ a reliqua ipm̄ totū essentiale videbiṫ alias. Applicādo ad ꝑpositū.si loquamur de indeterminatiōe vl̄is:q̄ꝫto aliq̄d est minus vl̄e:tanto magis est determinatū determinatiōe opposita tali indeterminatiōi. Si loquamur de indeterminatiōe totius ad partes:q̄ꝫto aliq̄d est minus vl̄e:tanto magis est idetermīatū:⁊ q̄ꝫto aliq̄d est magis vl̄e:tanto magis determinatum determinatiōe opposita indeterminatiōi totius ad ptes. Rō ꝑmi.q̄ꝛ tale est magis resolubile in partes essentiales. Rō ſcd̄i:q̄ꝛ est minus resolubile in ptes essentiales. Et per hoc pꝫ ad ꝯfirmationē ibi factā. ¶Et si queras.que est maior indeterminatio vel idetermīatio totius ad partes:vel indeterminatio vl̄is ad particulare. ¶Dico ꝙ est maior itensiue ⁊ actualior indetermīatio totius ad partes:q̄ꝫ sit idetermīatio vl̄is ad ꝑticularia:q̄ꝛ illa est actualis cum respiciat ptes actualr̄ inclusas:ista est potentialis cū respiciat ptes potentiales. ¶Ad 6ᵐ arᵐ rñdeṫ admittēdo ꝑsuppositū ꝑmū.ꝙ potētia ꝑus deuenit ad mediū.q̄ꝫ ad extremū:⁊ actū impfectum q̄ꝫ pfectissimuꝫ:vbi inter istos actus sit ordo essentialis:aſr nō. Admitto ēt ꝙ itellꝰ ꝑcedit de poᵃ ad actū. ¶Et ad arᵐ:quū tu dicis. Intellꝰ recipiens itellectiōes ꝑus recipit itellectioneꝫ iperfectā:q̄ꝫ pfectā. Ista posset negari:loquēdo de itellectiōe pfecta ⁊ impfecta diuersoꝝ obtoꝝ:vt declarabiṫ iferius:lꝫ sit vera de itellectiōe respectu eiusdē obti.ꝑpter ordinē essentialē ipsaꝝ intellectionū. Et ad ꝓbationem ꝙ forma que acq̄riṫ successiue:ꝑius acquiritur sub gradu iperfecto:q̄ꝫ pfecto. Ista posset negari q̄n forma acq̄riṫ in subo summe disposito. Sicut lumē acq̄riṫ ipsi medio aereo hn̄ti summā dispōnem respectu illuminatiōis.acq̄riṫ in q̄ꝫ sub gradu pfectissimo. Uñ aūt sit vera ista ꝑpō:ꝙ potentia recipiens actū:ꝑus recipit actū iperfectum q̄ꝫ pfectū:dcm̄ est superius in 3° arti.rñdendo ad instantiā cōtra solutionem tertij argumēti.ꝙ est ex triplici cā ⁊c̄.vt ibi. Et cū tu dicis:ꝙ forma que est itellectio acq̄ritur successiue:q̄ꝛ est intensibilis ⁊ remissibilis:ꝯcedo ꝙ acq̄ritur successiue:ꝙ.vꝫ.cognitio de vno ⁊ eodeꝫ obto ꝑius acq̄riṫ sub gradu imperfecto:q̄ꝫ sub gradu pfecto vbi est ordo essentialis iter istas itellectiōes. Sꝫ tñ nō ꝯcedo ꝙ itellectio icludens aliquos gradus intensiōis acq̄raṫ successiue in tpe ſm istos gradus. Sꝫ quecūq̄ꝫ itellectio in aliquo gradu acq̄riṫ:in eo istanti in quo ꝑducit hꝫ oēm gradū sibi cōpetentem. ¶Aliter pōt rñderi. Admittēdo ꝙ itellectus ꝑus simplr̄ recipit itellectionem iperfectā:q̄ꝫ pfectā.(⁊ hoc admittaṫ gr̄a disputationis.) Et cū tu dicis:ꝙ itellectio remississima ⁊ imperfectissima est itellectio entis. Rñdeo:ꝙ pfectio in cognitiōe pōt esse vel ſm certitudineꝫ ⁊ euidentiā cognitiōis:vel quātū ad obm̄ ⁊ entitatē obti. Si ꝑmo mō accipiaṫ perfectio in cognitiōe:quāto cognitio est de aliquo magis vniuersali:tanto est perfectior:qd̄ declaraṫ de mente Arist.ꝑmo meta.vbi vult.ꝙ q̄ꝫto cognitio est d̄ aliquo qd̄ pauciora icludit ⁊ ꝯcernit tanto est certior. Et iō ſcia metaphy.que est de vl̄issimis que pauciora icludunt:certissima est ⁊ pfectissima pfectiōe euidētie. Si v̄o loquamur de cognitiōe pfectionis q̄ꝫtū ad obm̄:quāto cognitio est de minꝰ vl̄i:tāto est pfectior:q̄ꝛ minus vl̄e addit ad entitatem magis vl̄is:⁊ talis cognitio est perfectior:q̄ꝛ de pfectiori obto q̄ꝫ cognitio magis vl̄is:lꝫ sit imperfectior imperfectiōe euidētie. Et isto° dicimus ꝙ cognitio q̄ est de ente est iperfectissima rōne obti.cuꝫ obm̄ tale cōe positiue ⁊ actualr̄ nō includat aliquā perfectionē:cum possit stare cū oi ente:⁊ ꝑdiceṫ de ipso. Sꝫ tñ cognitio entis est pfectissima perfectione euidentie:q̄ꝛ certissima ⁊ euidentissima est:cuꝫ ꝯceptus entis nō sit resolubilis in aliquē ꝯceptū priorē. ¶Ad septimū argumētū qd̄ fit:ꝙ vꝫ.tertia ꝯclusio ꝯdicat prime:in qua dcm̄ est ꝙ cognitiōe habituali magis vl̄ia ꝑius cognoscunṫ. Cū dr̄ quo alīq̄ sunt pn̄tia intellectui:eo mō mouent. Rñdeṫ negando hoc assumptū:vbi sit aliq̄d impediēs motionē ipsi vl̄is. Uñ quātūcūq̄ obm̄ sit pn̄s itellectui sub rōne magis vniuersalis:tñ(q̄ꝛ itellectus in itelligēdo ⁊ in mouēdo dependet a sensu:⁊ sensus moueṫ ab obto extra sub rōne nāe specifice)qn̄ obm̄ est in debita distātia ad sensuꝫ:opꝫ intellm̄ moueri ab obiecto sub rōne nāe specifice:⁊ ita obm̄ pn̄s sub rōne vl̄is:nō pōt mouere sub tali rōne:ex impedimēto singularis sensibilis ad extra mouentis ipm̄ sensum. Cōcedo ergo ꝙ quecūq̄ꝫ sunt pn̄tia intellectui eo ordine mouent itellm̄ quo ordine sunt pn̄tia:nisi eoꝝ motio impediaṫ ab aliquo sensibili extra. ¶Ad 8ᵐ ⁊ vltimū ꝯ vltimaꝫ ꝯneꝫ:cum tu dicis.q̄ditas rei mālis est obm̄ ꝑmuꝫ potētie itellectiue.nego istā:⁊ cum dicis:obm̄ ꝓportionatur potētie dico ꝙ veruꝫ est:⁊ ex hoc sequiṫ:ꝙ obm̄ ⁊ potētia nō hn̄t silem modū essendi nālem:q̄ꝛ ꝓportio est relatio iter dissilia ⁊ opposita sicut iter actiuū ⁊ passiuū inter totū ⁊ partē:inter finitū ⁊ infinitū. vñ ꝓportio est iter disperata ⁊ opposita q̄ sunt oino dissimilia:ꝫ silitudo seu relatio silitudinis est inter silia ſm modū essendi nālem. ¶Nō relatio silitudinis nō est inter obm̄ ⁊ poᵃᵐ:sed solum relatio ꝓportionis. Et hoc ꝓbat de mēte. S. Tho. Quia habitudo ⁊ relatio que est obti ad poᵃᵐ est relatio motiui ad mobile:que sunt opposita relatiue:sicut actiuū ⁊ passiuū:⁊ illa que sunt opposita:nō opꝫ vt ꝯueniant in esse nāli. ¶Quā si tu dicas.lꝫ poᵃ actiua sit dissimilis in eē nāli poᵉ passiue:nō tñ obm̄ dꝫ esse dissile poᵉ itellectiue:q̄ꝛ itellectio fit per assimilationē cognoscēntis ad cognitum. ¶Dico ꝙ poᵃ itellectiua assimilaṫ obto q̄ꝫtuꝫ ad actū cognoscendi ⁊ intelligēdi que est silitudo obti:⁊ quātū ad spēm intelligibilē receptaꝫ ab obto. Sꝫ nō opꝫ ꝙ assimileṫ obto in esse nāli. Sꝫ solū per similitudinē receptam ab obto:que est actus itelligēdi:aut spēs itelligibilis. Et declaraṫ in exēplo. Certū est ꝙ visus moueṫ a colore māli:⁊ recipit specieꝫ coloris sine mā:⁊ per talem spēm assimilabiṫ colori:⁊ fit actu color.p pħm̄.2. de aia.⁊ tñ visus nō assimilabiṫ in esse nāli colori māli a quo moueṫ. Si ğ hoc est verum de visu:ꝙ nō oporteat ad hoc ꝙ moueaṫ a colore assimilari sibi in esse nāli multo minus hoc requiriṫ in potētia itellectiua respectu sui obiecti. Et ita negaṫ ꝙ(ꝑpter ꝯuenientiā ⁊ silitudinem nālem ad itellectuꝫ)oporteat talem quiditatem mālem esse obiectuꝫ nāle itellectus ex nā potentie intellectiue. Quare apparet veritas nostrarum conclusionum.

Quantū ad 4ᵐ artᵐ ꝑ ꝯfirmāda veritate q̄onis ꝯterminate adducunṫ rōnes ꝯ fundamētum thomistaꝝ ponētiū oppositū istaꝝ ꝯnū. Et ꝑ ponaꝫ eoꝝ fundamētū ⁊ ꝯnē ex eo sequētē. 2° ipugnabo vtrūq̄. ¶Circa ꝑmū. Ponit. S. Tho. i ꝑma pte.q.85.ar.3.in determinatione q̄onis:ꝙ rō ꝑp quā intellꝰ nr̄ ꝑius itelligit magis vl̄ia est:q̄ꝛ itellꝰ noster ꝑcedit de potentia ad actum. Uñ ꝭ sunt v̄ba eius in forma. Cōsiderare opꝫ ꝙ itellectus noster de potentia ad actū ꝑcedit.omne aūt qd̄ ꝑcedit de potentia in actū:ꝑius ꝑuenit ad actū incōpletū:qui est medius iter potentiā ⁊ actū:q̄ꝫ ad actuꝫ pfectū. Actus aūt pfectus ad quē ꝑuenit intellectus est ſcia pfecta:per quā distincte ⁊ determinate res cognoscuntur. Actus aūt incōpletus est ſcia impfecta:per quā

sciunt res idistincte sub qdā ɔfusione. Qd.n.sic cognos
scit:sm qd cognoscit i actu:ꝛ quodamō in po^a. Un pho
dicit p phy. ꝙ sunt nobis pmuz manifesta ꝛ certa ɔfusa
magis. posteri^9 aūt cognoscimus distinguēdo distincte
pncipia ꝛ elta. Manifestū est aūt ꝙ cognoscere aliqd in
quo plura ɔtinent sine h ꝙ hēat ppa notitia vniuscuius
qz eoꝝ q ɔtinent in illo: est cogscere aliqd sub ɔfusione
qdaz. sic aūt pōt cognosci totū vle ꝛc. Et postmodū sub
dit. Prius igit occurrit itellectui nro cognoscere aial qz
cognoscere hoiem. ꝛ eadē rō est: si cōparem^9 qdcūqz ma
gis vle ad minus vle. Et qz sensus exit de potētia in actū
sicut ꝛ itells: idem ordo cognitiōis appet in sensu. Nam
p sm sensuz diiudicamus magis cōe qz min^9 cōe: ꝛ sz lo
cuz: ꝛ sm tps ꝛc. ¶ Ex isto textu nos elicim^9 istā ɔnē: ꝙ
magis vlia pus cogscunt a nobis qz min^9 vlia. ¶ Cōtra
hāc g ɔnez in se instat. Deinde ɔ fundamēta. p ꝙ magis
vle pus itelligat qz minus vle: appet esse falsum duplici
via. pma ex qbusdā auctib^9 scda ex rōnib^9. Pria auctas
est phi i p phy. tex. cō. 5. vbi hz. sustinēt h idē quodāmō ꝛ
noia ad rōnem. vbi vult Ar. ꝙ diffinitū sit pus notū qz
sint sue ptes: notitia ɔfusa: sz diffinituz est minus vle qz
sint ptes diffinientes. g minus vle est nobis pus cognitū.
¶ Alia auctas est Ar. ꝛ Cō. in. 3. de aia cōmento. 20. vbi
hr. ꝙ pma forma itella est qditas abstracta a singulari: q
est nā specifica: ꝛ posteri^9 itelligit qditatē abstractā a tali
nā quousqz deueniat ad qditatē simplicē. Et ista sūt vba
Cōmē. Et nece est vt forma expimētet p aliquā vtutē: ꝛ
hoc erit ex hac vtute aut per dispōnez silem linee recte:
cū itellexerit pmā formā exitē in hac re singulari: aut sz
dispōnez silem linee sperali qn fuerit reuersa: querendo
itellige qditatē illi^9 deide qditatē illi^9 qditatis: quousqz pue
niat ad simplicē qditatē i illa re. vbi grā. ꝙ p itellit qdita
tē carnis deide qrit itelligere qditatē illi^9 qditatis: ꝛ vene
dum inueniet quiditatē in qditate: ꝛ nō cessabit: quousqz
deueniet ad formam simplicem. ¶ Hoc idem habet in
eodē. 3. in cō. 36. vbi cōmendat Cōmē. opinionē Auēpa.
ꝛ vult ꝙ itellectus natus est abstrahere qditatē a singula
ri ꝛ itelligere ipsam: ꝛ vlterius abstrahit qditatem a qui
ditate: ꝛ sic successiue itelligendo qditatem post qditatē
deuenit vltimate ad qditatem simplicē. ¶ Est et auctas
Arist. in p poste. cap. 2° pmi tractatus. vbi Arist. ponit
ꝙ nō est idem prius nā: ꝛ ad nos: neqz notitius nā ꝛ no
bis. Et subdit Ar. Dico aūt priora ꝛ notiora quo ad nos
prima sensui: simplr aūt priora ꝛ notiora q longius sunt.
Ex quo tex. vult ꝙ illa dicant esse notiora apud nos que
prima sunt sensui: ꝛ minus nota que remotiora sunt. Et
declarat q sunt longiora a sensu ꝛ minus nota nobis. no
tiora qdem apud nām sunt (inqt ipse) longiora qdē vlia.
maxime aūt prima singularia: ex qua snia vult: ꝙ ptcu
laria ꝛ singularia sunt nobis notiora.

Deinde instat qttuor rōnib^9: quaꝝ prima est ista: si
itellectus noster prius itelligit magis vlia
qz minus vlia: aut iste ordo est essentialis: aut accntalis
(vt et arguebat cōcurrens ɔtra Sco.) Si dicas ꝙ iste or
do itelligendi prius magis vlia sit accntalis. ergo intelle
ctus pōt indifferenter prius itelligere magis vle: ꝛ min^9
vle. Si iste ordo est essentialis. ergo necessarius: qz nul
lus ordo est essentialis: nisi sit necessarius. ergo necio pus
cognoscet magis vle anteqz cognoscatur minus vle. Sz
hoc est falsuz: qz tūc necessario ad cognitionē speciei spe
cialissime opz nos cognoscere oia supiora ꝛ vlia: ex quo
notitia ipsoꝝ haberet ordinē essentialem ꝛ necessariū ad
notitiaz spēi. Sed hoc est falsum. s. ꝙ nos cognoscamus
oia magis vlia: qz superiora genera multa in recta linea
predicamentali ꝛ multe differentie essentiales ipsoꝝ ge
nerum sunt nobis incognite. ergo iste ordo nō est essen
tialis nec accntalis. ergo nullo mō pōt dici ꝙ pus itelli
gatur magis vle qz minus vle: qd tn nō sequit: ponendo
minus vlia prius cognosci ab intellectu nostro. ¶ Scdo
pncipalr argr. Illud est difficilius ad cognoscēdū cuius

abstractio est difficilior. Sed abstractio magis vlis est
difficilior: ꝙ abstractio min^9 vlis. ergo ꝛc. ɔña nota. ma
ior pbat: qz intellectus nihil intelligit nisi abstrahendo
vel abstractione speciei ꝛ silitudinis a re: vel abstractio
ne magis vlis a minus vniuersali. ergo vbi difficilior ab
stractio: ibi difficilior intellectio: sed pbat minor: qz ab
stractio a magis dissimilibus ꝛ oppositis dr esse difficil
lior: qz quanto aliqua magis conueniunt: tanto facilius
ab illis pōt abstrahi aliqd vnū cōmune: sz ita est ꝙ abstra
ctio generis est ex magis dissimilibus ꝛ oppositis: qz ab
stractio speciei: qz abstractio generis est a diuersis sz spe
ciem: ꝛ abstractio speciei a similibus in specie. ergo illa
est difficilior ista ꝛc. ¶ Item tertio arguit sic. qualis est
ordo scientiaꝝ: talis est ordo cognoscibiliū in scientijs:
sz talis est ordo scientiarum ꝙ metaphysica est vltima
ordine doctrine: ꝛ scientie speciales pcedunt in tali ordi
ne. ergo cognoscibilia in metaphysice posterius cogno
scunt ordine doctrine: qz cognoscibilia in scietijs spālib^9
sz cognoscibilia in metaphy. sunt magis vlia. ergo magis
vlia posteri^9 cognoscunt discursus bonus: maior assum
pta pz: qz ordo sciaruz est ex ordine cognoscibiliū. minor
aūt est Auic. primo metaphy. 3. ꝛ Cōmē. cōmen. 3°. 6°
meta. Cuius verba hec sunt. manifestuz est aūt: ꝙ si aliq
sba imobilis est ꝙ ista sba est pma: ꝛ sciētia istius est scia
vlis: ꝛ phia pma: ꝛ dixit (supple Ar.) in esse: qz ordo adi
scendi istā sciam est posterius: ꝛ ideo discimus eam post
phicam: ex qua snia concludit: ꝙ physica est prior ordie
doctrina qz metaphy. ¶ Itē 4° arguit sic: illud vle pus
cognoscit ab itellectu cuius singulare fortius mouet ips
sensum: sed singulare minus vlis fortius mouet ipsum
sensum. ergo minus vle prius cognoscitur ab intellectu
maior pz. minor pbatur dupli. primo sic. Sensus mouet
a singulari. ergo maxime mouet a maxime singulari: sz
maxime singulare est singulare speciei spālissime. Unde
cum singulare sit ens determinatuz vltima determina
tiōe. ꝛ singulare speciei spālissime sit determinatū nō so
luz determinatione singularitatis: sz determinatiōe nāe
qz hz nām determinatissimam nō determinabilē vlteri^9
per aliquā driam essentialem: sequitur ꝙ tale singulare
est singulare simplr. ergo cum sensus moueatur a singu
lari: hz pmo moueri a tali singulari simplr: qd est in vlti
mata actualitate: ꝛ ex pte nāe: ꝛ ex parte singularitatis.
¶ Item scdo eadem minor pbat: qz tale est actualius ꝛ
singulare magis vlis est potentialius. ¶ Item est perfe
ctius cum superaddat aliquid perfectionis ad singula
re magis vniuersalis. modo quod est actualius ꝛ perfe
ctius: fortius mouet ipsum sensum (vbi sit in debita di
stantia ad ipsum) qz illud quod est potentialius ꝛ impfe
ctius. ergo tale singulare spēi spālissime fortius mouet.

His habitis ɔ opinionez in scām argr ɔ fun
damēta. S. Tho. Tenet. n. p ꝙ qc
quid est in re: ꝛ ex nā rei singulare. ex quo fundamēto ar
guit oppo^m sue ɔnis. psuppono tn pus ꝙ illud qd pcedit
actū intelligendi est reale. maxime si pcedat actum pnci
piuz itelligēdi: qz ens rōnis est illud qd depēdet ab actu
collatiuo itellectus aut alteri^9 potētie iesse. ¶ Probat et
tripl idē suppo^m sic. Tū p qz tale obm est cā effectus rea
lis: qui est actus pmus intelligēdi. Tū scdo qz talis pm^9
actus refert ad ipm obm relatione reali: ꝛ relatio realis
est ad terminū realem. Tuz vltimo qz talis actus pmus
depēdet ab obto. vt a mensura ꝛ ens reale nō pōt depen
dere ab ente rōnis vt a mensura. Isto stāte argr. Intelle
ctus in primo actu itelligēdi itelligit aliqd in re. Aut. n.
tale est vle: aut singulare: si dicas ꝙ est vle. ergo dabitur
vle in re. si singulare. ergo pmo intelligit singulare. ergo
non vle: aut magis vle. ergo ꝛc. verbi gratia. reducitur
ad formam: vt ipsi videant ad maiorē vel minorem: vel
ad ɔsequentiam. Et arguit sic. Quicquid est in re est sin
gulare: sed quicqd prima itellectione intelligit est in re.
ergo quicqd prima intellectione itelligitur est singulare.

¶ Argumentū est in ꝑmo ꝑme. maior est. S. Tho. minor ꝓbata est: qꝛ qđ ꝑ causat actum itelligendi ipm est reale. ¶ Sed ad h forte rñdebūt: dicēdo ꝙ illud qđ ꝑma itellectione itelligit est singulare magis vle: ⁊ non singulare minus vle. ¶ Sꝫ ꝯ. dupl. Primo qꝛ ponit. S. Tho. in ꝑma pte. q. 86. arti. ꝑ. ꝙ singulare nō itellr nisi reflexe: ⁊ indirecte. ergo nullū singulare magis: aut minus vle ꝑma itellectione intellr ſm ipm. ¶ 2° ar ad idē: qꝛ si itellr ꝑus singulare magis vle ꝙ minus vle: sit singulare magis vle a. ⁊ singulare minꝰ vle b. si a. ꝑus itellr ꝙ b. Aut est aliq̄ distinctio iter a. ⁊ b. aut nulla. si 2° ⁊ vnuꝫ nō pōt terminare itellm sine altero: ⁊ ita itelligēdo vnū: itelligitur reliquuꝫ. Si est aliqua distictio: aut realis: aut rōnis. (Scđm ipm) nō realis pꝫ. Neqꝫ rōnis. ꝓbo: distinctio rōnis est illa q̄ causat per actū collatiuū itellꝰ: aut ꝑ actū alteriꝰ potētie collatiue: sꝫ obm mouens itellm ad ꝑmā itellectionē ꝑcedit oēm actū collatiuū itellꝰ: ⁊ ēt actum cuiuscūqꝫ alterius potētie collatiue. ergo nulla h pōt eē distinctio rōnis. ¶ 2° ar. ꝯ aliud fundamētū. Assumit. n. istā ꝓpōnē: ꝙ itellꝰ nr ꝑcedit de poª ad actū: ad ꝓbādū ꝙ magis vle ꝑus itellr. Contra. ista ꝓpō assumpta: aut nihil ꝯcludit ꝓ opinione istius: aut ipsa est simplr falsa: qꝛ cū dicis: ꝙ itellꝰ ꝑcedit de potentia ad actū aut itelligis: ꝙ ꝑus itellꝰ aliqd itelligat in potentia anteqꝫ itelligat in actu. Et si sic: ista ꝓpō est vā sꝫ nō est ad ꝓpoᵐ: qꝛ cū itellꝰ itelligit spēm spālissimā: ꝑus itelligit talem spēm in potentia: ꝙ in actu: ⁊ isto mō ꝑcedit de potētia ad actū. Et ex hoc nō concludit: ꝙ oporteat itellm ꝑus hr̄e ꝯceptū vliorem: ꝙ minus vleꝫ. Si itelligas ꝙ itellꝰ ꝑcedit de potentia ad actuꝫ hoc est de notitia impfecta ad pfectā. Cōtra. qꝛ ista nō est vlr vera. Nā cū itellꝰ ꝑcedit a notitia ꝑmissaꝝ ad notitiā ꝯnum: nō ꝑcedit de notitia impfecta ad perfectā: sꝫ ecōtra. Quia notitia ꝑmissaruꝫ est pfectior. Silr cū ꝑcedit a notitia cāe ad notitiaꝫ effectus nō ꝑcedit de notitia impfectiori ad pfectioreꝫ: ⁊ ꝑ hoc pꝫ illud eē falsum: ꝙ oē qđ procedit de potentia ad actū: ꝑus ꝑcedat de actu impfecto ad actū pfectū. Nā certū est ꝙ aer illuminatꝰ a sole nō ꝑus recipit aliquē actū incōpletū ante actū cōpletū. Silr itellꝰ ꝑus recipit actū: ꝙ habitū: ⁊ tñ actus est pfectior habitu. Voluntas ēt qnqꝫ ex dilectiōe dei diligit ꝓximuꝫ: ⁊ tñ dilectio dei est pfectior: ⁊ sic q̄si ꝑ ifinitas instātias apparet falsitas istius ꝓpōnis. Cū ad hoc ꝙ ꝓpō sit vā oporteret ꝓbare ordinē essentialē actus in cōpleti ad cōpletū. qđ ipse nō ꝓbat. Sed hoc declaratū sunt a nobis supius. qūo actus impfectꝰ ꝑcedit actū pfectum. ¶ Itē 3° argr ꝯ aliud fundamentū. Dicit enim ꝙ scia qua sciunt vlia est scia incōpleta. Cōtra: qꝛ ꝑmo poste. hꝫ Ar. ꝙ demonstratio vlis est potior pticulari. ergo notitia vlis que acqrit per demōstrationē vleꝫ est potior ꝙ sit notitia pticularis: sicut pfectius est scire (ſm ipm Ar.) ꝙ ois triangulus hꝫ tres ꝙ ꝙ ysocheles hꝫ tres. ¶ Itēꝫ 4° falsum est illud qđ dicis: ꝙ scia vlis est scia ſm qd ⁊ in potentia: ꝓpterea qꝛ in ipso vli intelligunt pticularia sub q̄dā ꝯfusione. Ex quo infers: ꝙ notitia vlis est notitia ꝯfusa. Cōtra. Illa ꝓbatio nulla est que ꝑcedit ſm fallaciā equiuocationis. Sed tua probatio est hꝰ: qđ declarat: qꝛ aliud est loqui de notitia actuali alicuiꝰ obiecti. Aliud de notitia virtuali aliquoruꝫ que in ipso ꝯtinent. Licet notitia v̄tualis particulariū in vli sit ꝯfusa respectu ipsoꝝ in tali vli virtute cuius illa intelligunt: notitia tñ actualis ipsius vlis: est distincta notitia. vñ nō dr̄ esse ꝯfusa penes illa que sunt extrinseca ab aliquo obiecto ⁊ extrinsece in ipso ꝯfundunt: sed soluꝫ penes illa que in ipso ꝯfundunt intrinsece. particularia v̄o sunt extrinseca a magis vniuersali: ⁊ in ipso extrinsece ꝯfundunt. ergo non dꝫ dici confusa penes illa. maior pꝫ: qꝛ notitia hꝫ specificari ab obiecto: ⁊ ab his que sunt intrinseca obiecto: vt etiā ꝑ se pꝫ. ¶ Argr quinto ꝯ aliud fundamentuꝫ qđ est: ꝙ cum sensus procedit de potentia ad actū: idem est ordo cognitionis apud sensum: qui est apud intellectuꝫ: sic ꝙ sensus ꝑus cognoscit obm sub rōne magis cōis: ꝙ sub rōne minus cōis. Cōtra hoc arguit. Sensus non cognoscit nisi singulare: ergo nō cognoscit sub rōne magis cōis. ¶ Q si dicas ꝙ sensus nō cognoscit magis cōe in se: sꝫ bene in singulari. ¶ Cōtra aut. n. cognoscit cōe in singulari sic ꝙ singularitas est rō cognoscēdi. Aut sic ꝙ nā cōis sit rō cognoscēdi: nō pōt dari ꝑmū (sequēdo ꝑnª tua: ⁊ ſm veritatē) qꝛ illud nō est rō cognoscēdi qđ nō est rō mouendi. (qꝛ illud est rō mouēdi in quo agens assimilat sibi passum: sꝫ agens nō assimilat passum sibi in singularitate. ergo) singularitas nō est rō mouēdi: ⁊ ꝑ ꝯñs nō est rō cognoscēdi maior pꝫ. qꝛ obm sub ea rōne cognoscit: sub qua mouet potentiā cognoscentē. Si v̄o dat 2ᵐ. vꝫ. ꝙ nā cōis in singulari sit rō cognoscēdi: hoc ideo est: qꝛ singulare sub rōne nāe mouet. Cōtra. Illud nō est rō mouēdi: qđ est oino idem re ⁊ rōne illi cui repugnat rō mouendi: sed nā cōis est oino eadeꝫ singularitati re ⁊ rōne in eo istanti in quo obm sensibile mouet sensum. ergo nā cōis nō pōt eē rō ⁊ ꝑnᵐ mouendi. Totus ꝓcessus est clarus: ⁊ assumptū pro minori ꝓbat. Nam per te nā nō distinguit realiter a singulari: neqꝫ ex nā rei. Non distinguit etiā in isto instanti quo mouet sensuꝫ distinctione rōnis. Ratio est: qꝛ distinctio rōnis causat per actū collatiuuꝫ itellꝰ: aut alterius potētie collatiue. sꝫ in isto instāti nullus actus collatiuus ꝑcedit obm sensibile aut sensatione. ergo nulla ibi pōt eē distinctio rōnis. ¶ Et ꝯfirmatur minor de distinctione rōnis: qꝛ actus realis nō pōt dependere ab ente rōnis. Ista est manifesta: sꝫ sensatio est actus realis. ergo nō dependet ab ente rōnis: sꝫ obm sensibile hñs in se aliquaꝫ distinctionē rōnis est ens rōnis: vel saltē aggregatum ex ente reali ⁊ rōnis. ergo sensatio nō potest dependere ab obto aliquo in se icludēte talē distictionē. ¶ Et ꝯfirmat rō principalis. quecūqꝫ sunt indistincta oino ſm rem: si vnum terminat aliquā actioneꝫ realem: ⁊ reliquum: sed natura magis cōis: ⁊ natura minus cōis sunt idem ſm reꝫ oino. ergo impoſſe est ꝙ natura magis cōis terminet aliquā sensationē realē: nisi eā ēt terminet nā minꝰ cōis. Et hoc: presupposito ꝙ obm sensibile sit in debita distātia ad sensuꝫ: qꝛ vbi nō est debita distantia ex illuminatione nāe cōis q̄ maior est ꝙ sit illuminatio nāe minus cōis potest obm sub ratione magis cōis in maiori distantia mouere sensuꝫ: ꝙ sub rōne minus cōis. ¶ Confirmat 2° ista ratio: qꝛ illud obm sensibile ꝑmo apprehendit a sensu: qđ spēs sensibilis ꝑmo representat. Sed spēs sensibilis ꝑmo reꝑntat singulare spēi spālissime: posita debita distantia: vt dcm̄ est. ergo ⁊c. maior est manifesta. minor ꝓbat. Spēs sensibilis ꝑmo representat obm sub ea ratione sub qua imprimitur in sensu sed imprimit spēs ab obto sub rōne nāe specifice. Tum qꝛ ista est actualior ⁊ ꝑfectior. Tuꝫ qꝛ spēs talis sensibilis est nālis silitudo cāta ab obto reꝑntans spm adequate ſꝫ rationē sibi eēntialē competentem. ergo magis reꝑntat ipm sub ratione que sibi eēntialius ⁊ perfectius competit: ꝙ sub illa ratione que sibi remote ⁊ minus principalr competit. Ex qbus omnibus apparet falsitas istius opinionis.

Quantum ad vltimū arti. Restat rñdere ad argumenta adducta ante oppositum. ¶ Ad ꝑmum rñdet ꝯcedendo: ꝙ in scia nāli nos ꝑcedimus a notioribus nobis ad ea que sunt minus nota nobis. Et pro intelligentia huius ꝑmittit: ꝙ duplex est modus ꝑcedendi in scia nāli. Vnus est a cōpositis ad ꝑncipia ⁊ cās. Alius est a principijs ⁊ causis ad ipsa composita seu principiata. In primo ꝓcessu ꝑcedimus in notitia ꝯfusa. in 2° ꝓcessu procedimus in notitia distincta. Scđs ꝓcessus ꝯtinet duo membra. Primū membrū est ꝑcedere a causis vlibus: ad cās pticulares. Aliud membrū est ꝑcedere a causis pticularibus ad ipsa composita ⁊ totus iste ꝓcessus est in ordine distincte cognoscendi. Ex hoc habet ꝙ qñ Arist. dicit: ꝙ ex vlibus ad singularia oportet

ria opꝫ pcedere: ħ hꝫ vitatē in pcessu distincte cogscēdi ⁊ hoc ꝯsonat itentioni Ar. q itendit tradere: notitiā sciē tificaꝫ ⁊ distinctā rerū nāliū: q̄ notitia sciētifica dꝫ esse p cās: ⁊ cū cāe vliores sint notiores cāis singularib⁹ ipoꝝ cōpositoꝝ nāliuꝫ: in notitia distincta icipiēdū est a cāis vlissimis: ⁊ pp hoc dixit: ꝙ ex vlibus ad singularia. i. in spēs opꝫ pcedere. ¶ Sꝫ ꝯ̄ ar. qꝛ Ar. pbat: ꝙ magis vle ē notius pticulari p exēplū de toto itegrali: ⁊ de toto q̄ditatiuo: ⁊ p exēplū de puero: ſꝫ certū est ꝙ oia ista ex⁹ pcedūt de notitia ꝯfusa ⁊ indistincta. ḡ ex istis exēplis pbaꝛ ꝙ magis vle est notius notitia ꝯfusa. ¶ Ad ħ rndeꝛ: ꝙ totū vle icludit duo: icludit rōne toti⁹ ⁊ rōnē vlitatis. Cōsilr dcm̄ est de toto itegrali: ⁊ de toto eēntiali: penes rōnē toti⁹: vnūqdq; istoꝝ dr̄ eē simplr ⁊ ab͛ͤ noti⁹: ſꝫ penes rōnē vlitatis essentialitatis: aut itegralitatis: q̄ sunt rōnes cōcomitātes ipsā in totalitatē seu rōnē toti⁹: dicimus to͛ᵐ cogsci: vel ꝯfuse: vel distincte. Rōne vlitatis dr̄ cogsci distincte. rōne itegralitatis: aut eēntialitatis: dicimus ipm̄ cognosci ꝯfuse: ⁊ sicut iste rōnes ꝯcomitātes aduenīūt toti a posteriori ⁊ p accñs: ita dicimus ꝙ ipsi toti accidit ꝙ sit notius tali vel tali notitia. puta ꝯfusa vel distincta. Probando aūt Ar. ꝙ cā vlis est notior cā pticulari: accipit ꝙ vle est qddā totū ⁊ cā pticularis est ps: ⁊ totū inq̄ꝫtū totū ab͛ͤ ⁊ simplr est noti⁹ sua pte. ḡ ex ħ ꝯcludit ꝙ cāe vliores dñr esse nobis notiores cāis pticularib⁹ ⁊c. ad ħ pbandū: ꝙ totū est absente noti⁹ sua pte iducit exēpla de toto itegrali: ⁊ de toto eēntiali: qm̄ qdlꝫ istoꝝ ex rōne totalitatis est noti⁹ suis ptibus: siue apud sensuꝫ: siue apud itellm̄: ſꝫ dissilitudo est: qm̄ ista tota ex rōnib⁹ ꝯcomitātib⁹ totalitatē: sunt notiora notitia ꝯfusa: totū aūt vle ex rōne ꝯcomitāte: est noti⁹ notitia distincta. vn̄ in exēplis apud auctores sp̄ ē ꝯsiderare sile ⁊ dissile: vt hꝫ Dam. p̄ li⁹ suaꝝ sen. inq̄d. n. Qd in oib⁹ est sile idē vnq̄ꝫ erit. Et Ar. p̄ poꝝ. Ex⁹ ponimus nō vt ita sit: ſꝫ vt sentiant q adiscunt. ¶ Alr rndet ad hoc Landulphus neapolitan⁹ imitator Scoti. Dicit. n. ꝙ duplex est ꝯfusuꝫ (quēadmodū dcm̄ fuit in corpore qōnis) vnū vle. alteruꝫ eēntiale. Essentie est distinguibile in ptes eēntiales. vle in ptes subiectiuas. ⁊ penes vtrāq; distinguibilitatē pōt accipi aliq̄ notitia: seu aliqs ꝯceptus ꝯfusus: qꝛ ꝯceptus ꝯfusus est ille q nō resoluiꝛ in ptes rei ꝯceptibiles: sicut ꝯceptus diffinitiu⁹ est ille q resoluiꝛ in ptes diffinientes. Si capiamus ꝯfusum eēntiale: q̄ꝫto aliqd est minus vle: tāto magis ꝯfuse cognosciꝛ penes distinguibilitatē in ptes eēntiales. Si capiaꝛ ꝯfusuꝫ vle: q̄ꝫto aliqd est magis vle: tāto magis ꝯfuse cognosciꝛ: ⁊ hoc penes distinguibilitatem in ptes subtiuas: qꝛ nunq̄ꝫ tale ꝯfusum vle distinguibile cognosciꝛ: nisi qn̄ resoluiꝛ in ptes sbtiuas. Dicit ḡ ꝙ Ar. dicit: ꝙ vtrūq; ꝯfusuꝫ cogsciꝛ a nobis notitia ꝯfusa. Un̄ qn̄ dicit: ꝙ ex vlib⁹ ad singularia ⁊c. accipit magis vle: vt est qddā totū distiguibile in ptes subiectiuas: ⁊ vt sic est noti⁹ min⁹ vlib⁹. Sꝫ qn̄ Scotiste accipiunt ꝙ magis vlia sunt notiora notitia distincta: cōparant magis vlia ⁊ ipsa cōsiderant vt sunt ptes eēntiales minus vlium: ⁊ nō est icōueniens: ꝙ idē dicaꝛ esse prius ⁊ posterius cognitum respectu euidē in diuerso genere notitie. ¶ Si queriꝛ qd istoꝝ. s. ꝯfusum essentiale vt tale ꝯfusum est: ⁊ ꝯfusum vle vt tale ꝯfusum: est prius ⁊ magis notum in gn̄e notitie ꝯfuse? ¶ Rndeꝛ ꝙ ꝯfusum eēntiale: pp̄ter inclusionē eēntialē ⁊ actualē partiū ipsaꝝ (qꝛ vle) solūmō potentialr icludit partes. ¶ Et si dicas. Si magis vle minus cōfuse cognosciꝛ q̄ꝫ minus vle. ḡ vr̄ ꝙ cognoscaꝛ distincte accipiendo ipm̄ vt qddam ꝯfusuꝫ. ¶ Ad hoc rndeꝛ negādo ꝯñtiam. qm̄ daꝛ latitudo ⁊ gradus in genere cognitionis ꝯfuse. Non enim latitudo cognitionis ꝯfuse cōsistit in indiuisibili. ¶ Et vlterius est aduertendū: ꝙ nō est inconueniens penes aliam ⁊ aliaꝫ distinguibilitatem ipsius ꝯfusi: respectu vnius ⁊ euisdeꝫ esse magis ⁊ minus notum. Non solum in diuerso genere notitie: sed etiam in eodeꝫ: nō tn̄ ſm̄ eandē distinguibilitatē: ſꝫ penes aliā: ⁊ aliā: vt dcm̄ est. Alia est. n. distinguibilitas in ptes eēntiales. alia in ptes subiectiuas. Et iste distinguibilitates sunt alteri⁹ rōnis. Si cōpareꝛ magis vle ad min⁹ vle penes distinguibilitatē in ptes essentiales: minus ꝯfuse cognosciꝛ q̄ꝫ minus vle. Si penes distinguibilitatē in ptes sbtiuas: magis ꝯfuse cognosciꝛ penes talē distinguibilitatē magis vle q̄ꝫ min⁹ vle. ¶ Per ħ rndeꝛ ad ex͛ᵐ de puero: dicendo ꝙ illa auctitas facit p ꝯ̄nem nr̄a. Auctitas. n. sonat: ꝙ puer pͥus cognoscit singulare. sub rōne spēi: q̄ꝫ singulare vt singulare est: ita ꝙ ibi nō est cōpatio magis vlis ad min⁹ vle: ſꝫ est cōpatio spēi ad singulare ⁊ idui͛ᵐ ⁊ ꝯcediꛝ ꝙ spēs pͥntelligiꛝ ab itellu nr̄o ipsi singulari signato (qcq̄d sit d̄ singulari vago) ⁊ rō qꝛ itellꝯ eo mō itelligit q̄ moueꛝ ab obto. ſꝫ singulare inq̄ꝫtū singulare nō mouet: qꝛ singularitas nō est rō mouēdi. mouet aūt sub rōne spēi: ⁊ nāe specifice. ergo itellꝯ nr̄ pͥus itelligit spēꝫ q̄ꝫ ipm̄ singulare: ⁊ ħ est qd inq̄t phs: ꝙ puer pͥus cognoscit hoiēꝫ sub rōne hois. distinguēdo ipsꝫ a nō hoie: q̄ꝫ cognoscēdo hūc hoiēꝫ: distinguēdo ipm̄ ab eo qd nō est ħ hō. Alia rō est qꝛ vle intelligiꛝ directe ſm̄ nos: seu nā specifica. singulare signatū reflexe: ⁊ pp hoc dixit Ar. illud qd dcm̄ est. ¶ Ad 2ᵐ pͥncipale qn̄ dr̄. Illud dr̄ esse pͥus cognitū ⁊c. Cōcedo maiorē: ſꝫ nego minoreꝫ: qꝛ dato ꝙ obm̄ sensibile sit approximatū sensui in debita distātia: pͥus obm̄ sensibile mouet: vt dcm̄ est sub rōne nāe specifice: q̄ꝫ sub rōne gn̄is: aut alteri⁹ magis vlis. Et cetera q̄ dicenda sunt ad hoc argumētū habenꛝ in corpe qōnis. ¶ Ad vltimū qd est potissimum fundamētū. S. Tho. dcm̄ est: ꝙ ipe fuit valde decept⁹: ponēdo magis vle pͥus cogsci ex ħ fundamēto. ꝙ notitia ꝯfusa dicaꛝ eē mediū iter purā ignorātiā ⁊ notitiā distictā. ¶ Pro quo notādū ꝙ cognosci distincte (vt hitū est pͥus) pōt eē duobus modis. Uno⁹ qn̄ aliqd itellr sicut exp̄miꛝ p nomē. Alio⁹ qn̄ itellr in suo vli: sicut qn̄ itellr hō in vli: vn̄ ſꝫ itellectio aialis in se dicaꛝ eē distincta in cōpatiōe ad itellectionē q̄ p se terminaꛝ ad hoiēꝫ: tn̄ itellectio aialis vt est ipsoꝝ ꝯtentoꝝ in aiali est ꝯfusa: ⁊ nō est incōueniens ꝙ aliqd obm̄ per se terminās itellectionē adequans ipsam itelligaꛝ distincte: ſꝫ ꝯtenta in ipso itelligantꛝ ꝯfuse: sicut cognitio cāe dr̄ eē distincta: sed cognitio eadē vt est effectus ṽtualr ꝯtenti in ipsa cā est ꝯfusa. Et sic possum⁹ distinguere de duplici cognitiōe respcū cāe. Una est actualis: ⁊ est illa q̄ p se terminaꛝ ad cāꝫ. Alia est ṽtualis: ⁊ est illa eadē que p se terminaꛝ ad cām: vt est ṽtualr effectus ꝯtenti in cā. Ita ꝙ illa q̄ est actualis cāe: est ṽtualis effectus. Ex hoc accipiꛝ ista ppō. oē qd cognosciꛝ ꝯfuse pōt eē ex altera duaꝝ cāꝝ: aut qꝛ cognosciꛝ sicut exp̄miꛝ p nomē: aut qꝛ cognosciꛝ ṽtualr in suo vli vel supiori: ⁊ ex ħ ꝯcedo ꝙ cognitio ꝯfusa est media iter purā ignorātiaꝫ ⁊ cognitionē distinctaꝫ: ⁊ ꝙ itellꝯ in pcessu cognitionis nālis pͥus deuenit ad cognitionē ꝯfusam q̄ꝫ ad cognitionem distinctā. Et cū tu arguis pͥus obm̄ nāle cognosciꛝ cognitione ꝯfusa q̄ꝫ distincta. ergo pͥus cognosciꛝ cognitione vli. Tu cōmittis fallaciaꝫ ꝯñtis: arguēdo a ppōne hn̄te duas cās ṽitatis: ad alterā illarū. Argumētū est sile acsi qs argueret a disiunctiua ṽa: ad alterā ptē. Un̄ ista ꝯña est bona: hō cognosciꛝ ꝯfuse. ergo cognosciꛝ: vel sicut exp̄miꛝ p nomē: vel cognosciꛝ in suo vli. Sꝫ arguēdo hō cognosciꛝ ꝯfuse. ergo cognosciꛝ in suo vli: tu arguis implicite a disiunctiua ad alterā pteꝫ. ⁊ est acsi tu argueres. hō cognosciꛝ vel sicut exp̄mitur per nomē: vel in suo vli. ergo hō cognosciꛝ in suo vli. ꝯña nulla est. Dico ergo ꝙ mediū eēntialr ordinatū ad cognitionē distinctā (quēadmodū habitū est in corpore qōnis) est: qn̄ obꝫ itelligitur ab itellectu nr̄o: sicut exprimiꛝ per nomen: ⁊ ꝯcipiꛝ in ꝯceptu spēi spālissime: ⁊ in ꝯceptu diffinitiuo. Et sic patet quid est dicendum quantum ad istam questioneꝫ.

¶ Sciarum xo certissime sunt q̄ maxie priorū sunt. Tex. plogi. Qō. xi.

VTrum iferius dicat eē pfecti⁹ q̄3 su perius ⁊ magis cōe vl' eꝯ. Et arguit ꝯcurrens q̄ superius sit pfecti⁹ q̄3 ifeṙius. Prius tñ notat ipse: q̄ nō cōparat ifeṙius ad superius: vt iferi⁹ icludit superius: s3 vt iferi⁹ accipit i se vt distinctū a superiori. Exē pli gratia. Accipiat gradus itellectiu⁹ vt distinguit ꝯ gradū sensitiuū. Et querit. Utrū talis gradus itellectiu⁹ sit pfectior gradu sensitiuo. Et arguit q̄ gradus sensitiu⁹ sit pfectior gradu itellectiuo. Illud qd̄ est cōicabili⁹ est pfecti⁹ eo qd̄ est min⁹ cōicabile: s3 ita est q̄ gradus sensitiu⁹ ⁊ aialis est cōicabilior gradu itellectiuo. ergo est pfectior. maior pbat. Bonū3 iō bonū: q2 cōicabile. ergo q̄3to magis bonū3: tanto magis cōicabile. minor aūt manifesta est de se. ¶ 2⁹ pncipalr arguit. q̄3to aliqd est magis depēdēs: tāto est magis impfectū: s3 ita est q̄ gradus itellectiu⁹ ⁊ vlr q̄dlibz iferi⁹ dr eē magis depēdēs. ergo ⁊c. maior est manifesta: q2 dependētia arguit impfectionē. minor ēt appet: ⁊ pbat sic: qn̄ aliq̄ duo sic se hñt q̄ (si vnū sepat a reliq̄) vnū illoꝝ remanet in esse fm rē: aliud remanet in esse fm imaginationē: qd̄ remanet i esse fm rez est min⁹ depēdēs: q̄3 sit illud qd̄ remanet in esse fm imaginationē. S3 ita ē q̄ supi⁹. s. aial si sepat ab itellectiuo: remanet i eē fz rē. ⁊ itellectiuū sepatū3 a sensitiuo remanet in esse fz imaginationē. ergo sequit ppositū. q̄ sensitiuū est min⁹ depēdens. ¶ Tertio argr. Illud qd̄ pdicat in quid est pfectius eo qd̄ predicat in quale: sed gradus sensitiuus pdicat in qd. Intellectiuus pdicatur in quale. ergo gradus sensitiuus est perfectior.

Ad oppositū argr. In q̄cūq3 gñe est ordo eēntialis in istis inferiorib⁹: illa que sunt posteriora via gñationis in eodē gñe: sunt priora fm sbam ⁊ pfectionē: s3 gradus itellectiu⁹ hz ordinē essentialem ad gradū sensitiuū: ⁊ est posterior via gñatiōis. ergo prior fm sbaz ⁊ pfectionē. maior est Arist. 9. meta. expsse: ⁊ appet iducēdo in oib⁹ formis sbalibus ⁊ accñtalibus. Aia. n. itellectiua: q2 posterior q̄3 aia sensitiua ē pfectior: ⁊ sensitiua q2 posterior vegetatiua ē pfectior ea ⁊c. ¶ Itē Ar. 7. politicoꝝ. vult: q̄ pfectiōis sit in sensitiua in hoīe attingere itellectiuā. Ex h' ꝯcludit q̄ q2 sensitiua impfectior itellectiua attingit ipaz itellectiuā pfectiorē: iō ipsa est pfectior. ¶ Ex qb⁹ rndet ad argumēta. ¶ Notādū tñ prius: q̄ ista positio: q̄ iferi⁹ dicat eē nobili⁹ positiue suo supiore: est Sco. l. 4. sen. di. 45. q. 1. in corpe q̄onis. ⁊ fundamētū suū est: q2 q̄dlibz iferi⁹ ⁊ min⁹ vle icludit magis vle vel actualr vel vtualr: ⁊ eminēter. Itaq3 distinguendo formā itellectiuā a forma sensitiua. adhuc forma itellectiua ꝯtinet virtualiter ⁊ eminenter formā sensitiuā: ⁊ hoc est qd̄ dicit Ar. scd̄o de anima q̄ sensitiuum continetur in intellectiuo sicut trigonum in tetragono.

In q. ista primo soluemus argumenta in pncipio. Ex quibus patebit determinatio questionis secundo soluentur quedam obiectiones.

Quantū ad pm̄. Rndet ad pm̄ argm̄ ⁊ reduco p ip3 ꝯ arguētē. Qd̄ est cōicabili⁹ est pfecti⁹: s3 ita ē q̄ sba gñica ē cōicabilior q̄3 sit eēn⁴ diuina. ergo sba ē nobilior ⁊ pfectior: minor pbat: q2 sba gñica cōicat plibus dr̄ntib⁹ spē ⁊ nūero: s3 eēntia diuina tñ cōicat plib⁹ dr̄ntibus nūero suppositalr. ergo rō tua nulla ē. ¶ Ad formā ergo argumētū rndet: q̄ oē qd̄ ē magis cōicabile sine sui diuisiōe: ⁊ i maiori vnitate ē pfecti⁹: s3 nō ē sic magis vle respectu min⁹ vlis: imo eꝯ. ergo ppō assūpta est falsa. Uñ duo ꝯcurrūt i vli. s. rō cōicabilitatis: ⁊ rō diuisibilitatis. Pria rō dicē pfectiōez ⁊ ad hūc sensū dixit Diony. d' sūmo bono. Bonū q̄3to magis bonū: tāto magis sui ipi⁹ diffusiuū: ⁊ cōicatiuū. Et pp h' dicim⁹ eēntiā diuinā esse pfectissimā: q2 ē maxie cōicabilis sine sui diuisiōe: ⁊ in vnitate singularitatis. Alia rō ꝯcurrēs i vli est diuisibilitas q̄ arguit ipfectiōez q2 oē diuisibile expectat aliquā pfectionē a diuidētibus: ⁊ est pōle ad illa. Sic gen⁹ hz suā pfectionez a drn̄tijs diuidentib⁹: ⁊ est i po⁴ ad ipas. Ex q̄ sequit: q̄ (cū q̄3to aliqd est vlius: tāto sit diuisibili⁹) tale dr esse impfecti⁹ ⁊c. ¶ Ad 2m̄ argumētū rndet. Reducendo prius illud ꝯ aduersariū ⁊ assumo maiorē in q̄ dicebat. Quāto aliqd magis depēdet ab alio tāto est impfecti⁹: tūc addo: s3 ita est: q̄ cōpositū sbale magis depēdet q̄3 ptes essentiales intrinsece q̄ sunt mā ⁊ forma. ergo cōpositū est magis impfectū: q̄3 ptes intrinsece. ꝯns falsu3. ergo aliq̄ pmissaꝝ: nō minor. ergo maior. Q: aūt cōpositū magis depēdeat. pbat: q2 depēdet a suis cāis intrinsecis ⁊ cāe intrinsece nō depēdēt ab ipso. ergo seqt ppom̄. ¶ Itē scd̄a istātia ꝯ eādē maiorē. plus depēdet sba cōposita q̄3 accñs aūt sba cōposita dependet ab efficiēte a mā ⁊ forma: accñs aūt tñ ab efficiēte depēdet. ergo sba cōposita erit ipfectior. ¶ Q: si tu dicas q̄ accñs depēdet a sbto. ¶ Cōtra. depēdētia est eēntialior ipi⁹ sbe cōposite ad prn̄⁴ intrīn̄ca q̄3 sit accñtis ad subm̄. Probat l3 q2 p nullā potētiā pōt sba cōposita nō depēdere a cāis intrinsecis: s3 bñ accñs pōt p aliq̄3 potētiā nō depēdere a sbto: q2 p diuinā pom̄. ergo depēdētia ad cās intrinsecas est eēntialior sbe cōposite. ¶ Rndet ergo ad formā argu. q̄3to aliqd plus depēdet ⁊c. dico q̄ ista ē vā ceteris parib⁹ q̄3tū ad actualitatē ⁊ pōlitatē depēdēns: ita q̄ sicut aliqd est dependēti⁹ alio: ita ista sint eq̄lia in actualitate ⁊ pōlitate: vel q̄ maiorez depēdētia isequat maior pōlitas: sed vbi illō qd̄ magis depēdēt sit magis in actu: seu actuali⁹ ⁊ illō qd̄ min⁹ depēdet sit minus in actu: ppō nō est vā. Nō ita est in pposito: q̄ l3 iferi⁹ plus depēdeat q̄3 supi⁹: tñ iferius est magis in actu q̄3 superius. ¶ Ex h' ꝯfirmat ꝯ nra: qd̄cūq3 est simplr pōli⁹ ⁊ magis in potētia. dr eē ipfectius: s3 supi⁹ ⁊ vlius vt distinctū ꝯ min⁹ vle est pōli⁹ respectu min⁹ vlis: q2 in pō ad ipm: sicut aia sensitiua ad itellm. ergo supi⁹ ē impfecti⁹. ¶ Ad 3m̄ rndet: cū tu dicis: qd̄ pdicat in qd: est pfecti⁹ eo qd̄ pdicat in q̄le. Dico q̄ pdicari in qd pōt accipi duob⁹ modis vł q̄3tū ad rē pdicatā: vel q̄3tū ad modū pdicādi. Illō pdicat in qd q̄3tū3 ad rē pdicatā qd̄ idicat qditatē ⁊ eēntiā rei. Illud pdicatur q̄3tū ad modū pdicādi qd̄ pdicat p modū potentialis ⁊ ꝯbibilis. Drn̄a pdicat in qd q̄3tū ad rez pdicatā. q2 idicat qditatem ⁊ eēntiaz spēi de q̄ pdicat: nō tñ pdicat in qd q̄3tū ad modū: s3 in q̄le. ¶ Pro quo notādū: q̄ sicut est in cōposito reali: ita in cōposito rōnis. in composito reali qd̄ est p se vnū est assignare aliqd vt potētia ⁊ aliqd vt actū: q2 ista duo ꝯcurrūt ad oē cōpositū. Et si potētia est psone: ⁊ actus psone: faciūt vnū3 cōpositū psone. si per accñs: p accñs. In cōposito rōnis ista ēt ꝯcurrūt. v3. act⁹ ⁊ po⁴: ⁊ ita cū gen⁹ ⁊ drn̄a ꝯstituūt vnū cōpositū per se: drn̄a nō pōt hr̄e rōnē po⁴: q2 nō ē idetīnata neq3 potētialis respcū gñis. ergo nō poterit pdicari p modū po⁴: sed pdicabit p modū act⁹. Act⁹ āt forma: ⁊ q̄litas (loquēdo de q̄litate eēntiali ⁊ trāscēdēti) sūt idē apud Ar. ergo cū drn̄a sumat a q̄litate ⁊ a forma trāscēdēti: pdicabit p modū q̄lis. ¶ Aduertēdū tñ q̄ act⁹ qdā ē adueniēs po⁴ ꝯstituēs vnū psone cū potētia: qdā act⁹ adueniēs po⁴ ꝯstituēs vnū p accñs ⁊ fm qd cū potētia: sicut accñs adueniens sbe. Drn̄a eēntialis nō sumit ab actu ꝯstituente vnū fm qd: s3 ab actu ꝯstituēte vnū psone: ⁊ eēntialr. ⁊ h' ē qd̄ dr q̄ drn̄a pdicat in q̄le eēntiale: q2 sumit ab actu ⁊ a q̄litate eēntiali. Qñ ergo dr illō qd̄ pdicat in qd est pfectius eo qd̄ nō pdicat in qd. si tu itelligis de pdicari in qd rōne rei de q̄ pdicat: ꝯcedo tibi istā. Si itelligis ⁊ rōne rei: ⁊ rōne modi pdicādi. nego tibi istā: q2 qd̄ pdicat i qd q̄3tū ad rem: ⁊ q̄3tū ad modū: pdicat p modū po⁴: ⁊ per modu3 ꝯbibilis: qd̄ pdicat in qd q̄3tū ad rem pdicatā pdicatur p modū actus ⁊ qd̄ pdicat istomō est pfectius ⁊c.

Ex his q̄ dcā sūt appet rnsio ad q̄sdā obones qb⁹ pbat: q̄ ds nō sit ens pfectissime. Tū q2 daretur aliqd vnū qd̄ eēt cōicabili⁹ deo. Tū q2 ds magis depēderet q̄3 illō supi⁹ ⁊ cōe. sub q̄ ds ꝯtinet. ¶ Rndeo negādo q̄3libz ꝯñtiā. Nā esto q̄ det aliqd cōius deo: qd̄ sit cōicabili⁹: illō tñ ē ipfecti⁹: ppea q2 cōicat i sui diuisiōe: ⁊ i minori vnitate: q̄3 ds cōicet: ergo seqt q̄ tale ē ipfecti⁹: vt

dictum est

dictū est supius. Silr 2m ꝯñs. s. ꝙ deus magis dependeret: nego: q: depēdētia sp est ad aliqd pus sm rē ⁊ i eē: cū aūt in re ⁊ in esse nihil dicaꝭ esse pus deo ḡ repugnat deo simplr depēdere. Uñ si est aliq̄ pōritas entis ad ipm deū: iste pōritas est tm̄ p actū itellꝰ abstrahētis ⁊ pdicātis: ⁊ ḡ ad tale pus nulla pōt esse depēdētia dei. ℭ Sz arguebaꝭ posthmodū. si. n. eēt verū ꝙ cōius ⁊ vlius dicaꝭ eē pfectius pmissiue: sequereꝭ ꝙ dareꝭ aliqd pfecti⁹ deo. ℭ Rñdetur negādo ꝯñs. Dicimus. n. supius eē pfecti⁹ pmissiue vbi tale cōpaꝭ ad iferi⁹ qd̄ nō ꝯtinet in se v̄tualiter ⁊ eminēter oēm pfectionē supioris cū aūt deus ꝯtineat essentialr vel eminēter vnūquodqꝫ ens: nō pōt dici ꝙ deꝭ aliqd pfecti⁹ pmissiue. Uñ ifinito nulla pōt fieri additio: q: tale ifinitū ꝯtinet oē ens: vel eēntialr vel eminēter. Et ēt si dreꝭ: ꝙ deo dareꝭ aliqd pfectius extēsiue: sz nō itēsiue: nō eēt icōueniēs. pfectius extēsiue est illd̄ cui⁹ esse repeꝭ in plibus vel realr: vel formaliter. mō ens sic repiꝭ in plibus qꝫ deus: ḡ vt sic videreꝭ esse pfectius extensiue: sz tale pfecti⁹ extēsiue nō includit de se aliquaꝫ actualitatē itensiue. Deus aūt oēm actualitatez icludit qꝫrū poße est oēm talem actualitatem includi in aliquo vno: ergo deus est ens pfectissimuꝫ intensiue quare ⁊c.

ℭ De veritate quidem theoria sic quidē difficilis. et infra.

ℭ Quare si sic videtur habere vt puerbialiter dicimus in foribus quis derelinquit. Tex. cō. j. Questio. i.

Utrum pma pn⁹ cōplexa sint p se nō aut depēdeāt a sensu. ℭ Et arguiꝭ multiplr ꝙ sic. p psupponēdo ꝙ qcūqꝫ sba nō est ens in tpe opō ipi⁹ nō mēsuraꝭ tpe ⁊ si tpe mēsuraꝭ: nec̄io dependet ab aliq̄ exnte in tpe. Isto stāte argꝭ. Propōnes ⁊ sylli sunt opōnes (aie) q̄ sūt in tpe. ḡ depēdent ab aliquo qd̄ tpe mēsuraꝭ. Sz ita est ꝙ itellꝰ ⁊ aia itellectiua nō mēsuranꝭ tpe. Sz pcise aia sensitiua aut opō eius. ḡ ppōnes ⁊ sylli eēntialr dependent ab aia sensitiua ⁊ a cognitiōe ipi⁹ minor pbaꝭ duplr. p q: seqreꝭ ꝙ aia separata opareꝭ in tpe. ꝯñs est falsum. 2° eadē minor pbaꝭ sic. Qd̄ est ens in tpe subiacet motui: sz aia itellectiua non pōt subiacere motui cū sit iduisibilis: ⁊ iduisibile non pōt moueri: ex. 6. phi. ḡ relinquiꝭ ꝙ aia intellectiua non subiacet motui neqꝫ tpi. ℭ Q si dicas iduisibile eē p se mobile. ℭ Contra: q: sm aduersarios induisibile si moueꝭ: hꝫ successionē ⁊ diuisionē motus nō ex pte sui: sz ex pte magnitudis sup qꝫ fit mot⁹. ḡ a silī si ppōnes ⁊ sylli hāt in tpe diuisibil: h̄ erit v̄tute sensus ⁊ alicui⁹ qd̄ subiacet motui ⁊ tpi. ℭ 2° pncipalr argꝭ. qn̄ ꝯcurrūt ad aliqꝫ vnā actionem agēs vle ⁊ pticulare: non pōt agēs vle in actionē: nisi ꝯcurrēte pticulari: sz ita est ꝙ itellꝰ est agēs vle respectu ppōnū: siue sit itellꝰ polis siue agēs. ḡ non poterit talis itellꝰ formare ppōnes nisi ꝯcurrēte aliquo agēte pticulari: sz tale agēs pticulare est ipm fanma. ergo actio ⁊ formatio ppōnum ⁊ syllox nec̄io dependebit a fanie. ℭ 3° pncipalr argꝭ. psupponēdo. ꝙ lꝫ in p actu cōpositiuo itellꝰ itelligat ipꝫ ppōnē formatā ab ipso itellu: nō tn̄ itelligit ipam cōpōnē in se: aut cōplōnē ppōnis in se in p actu recto: sed solūmō in 2° actu ⁊ in actu reflexo. isto stāte argꝭ sic. Intellꝰ in p actu qn̄ itelligit istā ppōnem. exēpli grā. hō est aial. q̄ro ad qd terminaꝭ ista itellectio. Nō est dōm ꝙ termineꝭ ista itellec⁹ ad cōpōnē seu ad cōplōnē ppōnis in se. ex pmisso. ḡ terminabiꝭ ad terminos simplices ipi⁹ ppōnis: ita ꝙ in p actu cū itelligo hoiꝫ eē aial: itelligo hoiem: itelligo aial ⁊ vniōnē istox. Sz no⁹ terminox simpliciū dependet a sensu: ⁊ a cognitione sensitiua p aduersarios. ḡ nō poterit itellectus itelligere aliqꝫ ppōnē: nisi p depēdētiā ad sensuꝫ. ℭ 4°. pn⁹ ⁊ vltio argꝭ. Si eēt verū ꝙ itellꝰ i cogscēdo pn⁹ cōplexa nō depēderet a sensu seqreꝭ ꝙ leso organo fanꝭ itellꝰ posset itellre ipa pn° ⁊ formare ppōnes pmas ⁊ imediatas. ꝯña pbaꝭ: q: p te hñs termis in itellu: itellꝰ pōt cōponere ipsos terminos adinuicē: ⁊ formare ipa pncipia sine qcūqꝫ dependētia a sensu. Sz in casu posito termini pnt hri in itellectu p species intelligibiles. ergo itellꝰ in isto casu poterit componere ⁊ formare propositiones: ⁊ ex ꝯsequenti itelligere veritatem istarum propositionum.

Ad oppositū ē phs p poste. Pncipia cogscimus iqꝫtū termios cogscim⁹. ḡ no⁹ cōplexa pn°x eēntialr nō depēdet nisi a termis: ⁊ a no⁹ terminox itellectiua. ℭ Itē argꝭ. 6. ethi. distinguit Ar. itellm q est hitus pncipiox a scia: q: itellꝰ est hitus euidēs ex se. i. hꝫ euidētiā nō mēdicatā aliūde qꝫ ex se. Scia āt est ex alijs. h̄ est hꝫ euidētiā acceptā a pncipijs cognitis in itellectu.

In ista. q. sunt. 4. arti. In p dicā. q̄liter cognitio itellectiua depēdet a sensitiua cognitione. In 2° ponā ꝯnē p qōne. In 3° mouebo dubia ꝯ scdm artm ⁊ soluā. 4° ⁊ vlt° rñdebo ad argumenta in pede. q.

Circa pmā ptē notādū ꝙ duplr ē itellō icōplexa qdā hīe p pmā opōnē de obto. qdā hꝫ p abstractiones ab obto pmouēte itellec°. p° sumpta appellaꝭ pria itellec°. 2° appellaꝭ scda. ℭ Loquēdo de p° itellectiōe ponit ista ꝯ. ꝙ ois talis itellectio eēn⁹ dependet a fanie. ⁊ ab actu fantasiādi. Ista ꝯ pꝫ de mēte phi. 3. de aia. speculamur inqt ipe qd̄ qd est in fantasmatib⁹. Et iterū ibi. Nec̄e est itellntez fantasma speculari. Et alibi ēt in eodē 3°. t. c. 30. Neqꝫ sine fantasmate itelligit aia. Probaꝭ ēt rōne. Illa opō eēntialr depēdet ab aliq̄: sine quo nō pōt eēntialr cāri. Sz pma opō nō pōt eē i itellu: nꝫ cāri sine fantasmate. ḡ eēntialr depēdet ab ipo fantasmate. ℭ Sz si loqmur de scda itellectiōe: dico talē ꝯclōnē ꝙ lꝫ illa 2ª itellec° hēat ordinē eēntialē ad fanma. seu ad actū fantasiādi: nō tn̄ eēntialr depēdet a fantasmate. Neqꝫ ē icōueniēs ꝙ sit ordo eēntialis iter aliq̄ (q ē simplr nec̄ius) sine depēdētia eēntiali: q: vt hꝫ Sco. i de p pn° ē ordo eēntialis iter hoiez ⁊ asinū: ⁊ tn̄ h̄ nulla est depēdētia eēntialis. Depēdētia eēntialis sp est ad pus i aliq̄ gñe cāe. Sz certuꝫ est ꝙ fantasma nō sp cāt istā 2am itellectiōez: neqꝫ est cā i aliq̄ gñe cāe respcū pncipij imediati isti⁹ scde itellectiōis. ḡ scda itellec° nō depēdet eēntialr a fantasmate. Et pp h̄ dixit Aui. ꝙ fantasma est vehiculū spēx itelligibiliū ad itellm qb⁹ hitis: itellꝰ nō curat amplius de fantasmate: imo fantasma est potius sibi in onus. Sic exemplificaꝭ de iumēto. iumētū. n. est nec̄iū hoi i itinere: sz qn̄ puenit ad terminū: ē sibi i on⁹. Cōcludiꝭ tn̄ ꝯ mēte Ar. ꝙ sp ē ordo eēntialis itellectiōis ad ipꝫ fantasma: seu ad v̄tutē fantasticā: ⁊ pp h̄ dꝭ ꝙ itellꝰ in q̄libꝫ itellectiōe regulariter ꝯuertiꝭ ad fantasma: q̄ ꝯuersio pōt itelli duobus mōis: vl ꝙ sit ꝯformis opō circa idē obꝫ v̄tusqꝫ virtutis itelliue ⁊ fanie. ⁊ sic ē verū ꝙ ista ꝯuersio fit i q̄libꝫ itellectiōe: q: qñcūqꝫ itellꝰ itellit aliqd vle fātasia fantasiaꝭ circa fanie illi⁹ vlis. Uñ ista ꝯformis opō ē iter potētias subordiatas: q: po⁹ supior nō pōt pfecte opari: seu hīe pfcāꝫ opōnē: nisi pō iferior q̄ pt opari circa idē opeꝭ Sic pꝫ d̄ sensu cōi ⁊ d̄ sensu exteriori. Ul ista ꝯuersio ad fātasmata pt itelli ꝯuersio passiui ad actiuū: ⁊ tc̄ ista ꝯuersio ē i pō i pria itellectiōe: q: itellꝰ polis nō itellit nisi p receptionē spēi itellibil a fātasmate. Ita ꝙ nō tn̄ i pria itellectiōe est ꝯuersio ex ꝯformitate opōnis: verū ēt q: itellꝰ agēs n̄ abstrahit spēm a fātasmate: nisi fanª fātasiāte. pt ⁊ itelli ista ꝯuersio itellꝰ ad fanma: sic passiui ad actiuū nō qd̄ ꝙ tali passiuū recipiat form ab actiuo: sꝫ aliqꝫ pfectionē i for°. ⁊ ita itellꝰ polis a fātasmate recipit itetiōēꝫ spēi itellibilis. Ex qb⁹ oib⁹ seqꝭ: ꝙ ista ꝯuersio nō ē ad fātasma: sic ad ppriū obm itellꝰ. nꝫ ad repñtatiuū ipi⁹ obti nꝫ ad illd̄ a q̄ sp recipiat spēꝫ itelligibilē aut actū itelligndi Sz ista ꝯuersio n̄ ē nisi ꝯformitas opōis: q: qd̄cūqꝫ itellꝰ intelligit circa idē fantª fantasiaꝭ. vel circa aliqd ad qd̄. obꝫ itellm hꝫ habitudinē. ℭ Ex h̄ argꝭ sic. Illa itellectio

nõ depẽdet eẽntialr a fantasmate: respectu cui⁹ ipm fantasma nõ est pn^m aut cã ipsi⁹: sz respcũ 2^e itellectiõis fantasma nõ est pn^m aut cã: sz solũ spẽs itelligibil' cãta p p^m imutationẽ itellꝰ. g a fan^te nõ dpẽdet eẽntialr 2ª itellec^o.

Quantum ad 2^m qd bz videri in ista qõne pono talem 2nẽ .s. q notitia cõplexa pn^oꝝ nõ dependet a notitia sensitiua z experimẽtali: per quã apprehẽdant extrema eẽ 2iuncta in re: z i effectu. ¶ Ista 2 pbat' psupponẽdo tria. pmũ q 2formitas pdicati ad sbm ipsi⁹ pncipij: z cuiuscũqz ppõnis est vitas pncipij. h bz declari in. 6. meta. qñ. n. pdicatũ ẽ 2forme subiecto: cõplo est va. qñ aũt est difforme: cõplo est falsa. ¶ Scdo psupponit': q cã necia z pcisa isti⁹ 2formitatis in pn^o cõplexo est cõpositio terminoꝝ in itellu: z apprehẽsio ipsorum: qz sicut ipole est eẽ albedinẽ. z albedinẽ h. quin iter ista isurgat 2formitas vel difformitas: ita ipole est extrema pncipij eẽ in itellu: z esse cõposita ad seiuicẽ: qn isurgat 2formitas toti⁹ cõplonis ad terminos. ¶ Premittit' tertio q euidẽtia pncipij cõplexi tm depẽdet a terminis vt pz p Ar. p poste. z. 6. ethi. In hoc distinguit' euidẽtia pncipij ab euidẽtia 2nis: qz euidẽtia 2nis bz cãm extrinsecã a q eẽntialr depẽdet. Sed euidẽtia pncipij depẽdet tm a cã itrinseca q cã itrinseca sunt termini pcepti ab intellectu: z cõpositi ad seiuicẽ. z hoc est qd inqt Linco. i. poste. q ppositio per se nota est illa que non habet causam comparticipem z extraneam: sed bene intraneam.

His premissis probat' cõclusio sic. Posita cã necessaria alicuius effectus de necessitate sequtur effectus (si illa cã est totalis z sufficiẽs) sz ita est q cã necessaria z totalis sufficiẽs (respectu veritatis principij z euidẽtie ipsius) est apprehensio terminoꝝ simplicium: z cõpositio ipsoꝝ in intellectu. ergo istis positis in itellectu: de necessitate sequit' veritas pncipij z euidẽtia ipsius. z hoc circũscripto qcũqz alio. ergo circunscripto hoc: q extrema pncipij apphendant' esse vnita in re p sensum: nõ minus itellectus pcipiet vitatẽ pncipij: z et euidẽter cognoscet ipm. Et tunc vltra. illud non depẽdet essentialr ab aliquo quo circũscripto nihil min⁹ illud bz esse: g (si circũscripta pceptione in sensu 2iũctionis extremoꝝ in re veritas pncipij possit eẽ euidẽs itellectui) sequtur q talis veritas nõ dependet ab aliq cognitione in sensu. ¶ Scdo argi. Si. n. eẽt verũ q stãte pceptiõe extremoꝝ principij in itellectu z cõpositione ipsoꝝ non imediate ipm pncipiũ euidenter cognoscat' ab itellectu sequtur q erũt in itellectu due notitie vtualr repugnãtes Consequẽs est falsuz: qm sicut due notitie formalr repugnantes. vel (vt cõiter dicam) duo opposita formalr repugnãtia nõ pñt eẽ in eodẽ subiecto: neqz duo opposita virtualr: qz sicut albũ simplr z nigrũ simplr: non stant simul in eodẽ: ita albũ z illud qd est cã necessaria z simplr nigri nõ stant simul: qz ista duo vtualr repugnãt. 2ña pbat'. Et accipiamus hoc pncipiũ. Omne totũ est maius sua pte cã totalis z necia notitie vitatis toti⁹ cõplonis est notitia totius z ptis z cõpositio ipsoꝝ. Aut. n. posita notitia istoꝝ terminoꝝ z cõpõne ipoꝝ in itellectu: habetur notitia: q h cõplo est va. Aut nõ. Si dicas q sic. habeo ppo^m: qz istis positis qbuscũqz alijs circũscriptis insurgit in itellectu notitia istius pncipij: z vitatis eius. Si aũt dicis: q nõ isurgit notitia vitatis pncipij in itellectu. g cũ notitia totius z ptis z cõpõne istoꝝ: potent stare opinio q cõpõ istius pncipij est falsa. Sed ista opinio vtualr repugnat notitie totius z ptis z cõpõni ipsoruz: qz h duo icludũt (vt cã necia) vitatez totius pncipij z euidẽtiã eius: z ita sunt cã necessaria notitie opposite isti opinioni quã hẽs: q h cõplo est falsa. ergo stabũt in itellu due notitie vtualr repugnãtes: qz notitia totius z ptis cuz cõpõne istoꝝ terminoꝝ q est cã necia opposite notitie ipsi opioni. ergo sicut illa notitia opposita opinioni: formalr repugnat ipsi opinioni: ita qcqd est cã necia ipsius dr vtualr repugnare tali opioni. ¶ 3° argt.

Illa notitia q est certissima notitia nõ depẽdet ab aliq notitia ipfectiori: sz notitia itellectiua max^e pncipij dr esse certissima notitia: z certior qcũqz cognitiõe sensitiua. ergo notitia isti⁹ principij nõ dependebit eẽntialr ab aliq notitia sensitiua: maior est manifesta. minor aũt pbat'. Tũ p qz illa notitia est certior q iudicat de alia qlis ipsa sit: hũ est notitia itellectiua maxie pncipioꝝ. Tũ 2°. qz illa cognitio est certior p quã verũ discernit' a vifili: sz p itellm z nõ p sensuz verũ discernit' a vifili: qz sensus qñqz vtit' spẽ p re. nõ itellꝰ. ergo cognitio itellectiua est certior sensitiua. Tũ 3°. qz illa notitia est certior p quã vitas obiecti pcipit': sz vitas rei nõ pcipit' a sensu: sz ab itellu. ergo notitia itellꝰ dr eẽ certior. minor p syllĩ pbat': qz vitas rei nõ itellr nisi p actũ reflexũ: z p po^am reflectẽtẽ se sup obm cognitũ z cõpantẽ ipz ad actũ ppiũ iudicãdũ sile vel dissile. cũ vitas obti nõ sit nisi 2formitas rei cognite ad actũ cognoscitiuũ. nulla aũt po^a põt reflectere se sup obm aut sup actũ cognoscitiuũ nisi itellectus: g sequtur ppositũ. s. q cognitio intellectiua est certior cognitiõe sensitiua. Eadẽ minor patet p btũ Ans. li^o de veritate dicẽtez. Veritas est rectitudo. sola mente perceptibilis.

Quãtum ad 3^m arti^m p 2 2^am 2nez primi articuli argr dupl'r. p p te ordo est essentialis intellectionis ad aliquã opationem in sensu: aut iste ordo est prioris ad posteri⁹: aut posterioris ad prius. Si prioris ad posterius: vr q itellectio põt esse sine opatione in sensu. Si posterioris ad pus: g est depẽdẽtia essentialis. ¶ Rũdeo q est ordo eẽntalis prioris ad posterius: z dico q nõ repugnat itellectioni: nec ex pte sui: nec ex pte obiecti esse sine opõne in sensu: sz si nõ põt sine tali opõne: hoc est iqtũ cõnectit' sensui: z potẽtia opatiua circa aliqd vnũ obm nõ psecte opat' (quẽadmodũ dictũ est) nisi po^a iferior subordinata operet' circa illud: si põt operari. Ex quo sequit' q ex nã itellꝰ z ex nã itellectionis nõ repugnat ipsi itellectiõi separi a sensu. Prioritas autem nãe est ex p se rõne gditatiua rei: z non est ex aliquo annexo cui aliquo mõ p accñs 2iungit'. ¶ Scdõ 2 idẽ istat certũ est q obm respcũ itellectiõis est mouẽs nõ motũ: z itellꝰ est mouẽs motũ: sz mouẽs motũ dependet a mouente nõ moto. g vr q itellꝰ in cãndo itellectionẽ depẽdeat ab obiecto qd relucet in fantasmate. ¶ Ad h rñdet' q duplex est actus itellꝰ. vnus est actus pmus: q est spẽs itelligibilis. alius est actus scdꝰ q est ipsa actualis itellectio. obiectũ 2currit ad vtrũqz actũ cũ itellu agẽte aut possibili: sz in neutra istarũ motionuz respcũ actus pmi aut scdi itellꝰ mouet' ab obto: sed solũ itellꝰ cũ obiecto 2currit respcũ vtriusqz motionis: tanqz due cãe ptiales 2stituẽtes vnã totalẽ: in q cã totali itellꝰ est cã principalior z psectior: z nullo mõ motus neqz aliqd recipiẽs ab altero ptiali pricipio: qd est ipm obm pñs in fantasmate: vel in spẽ itelligibili: z ita in agẽdo itellꝰ nullo mõ dependet essen^r ab ipso fan^te neqz a specie itelligibili: qtũcũqz qdlibet istoꝝ necessario 2currat. ¶ Et p hoc rñdet' ad argumentũ q itellꝰ respectu itellectionis est mouẽs motũ priori motione: q est ad spẽm itelligibilem. Ita q qñ dr itellꝰ est mouens motus: est cõparatio duaꝝ motionũ puenientiũ ab eodẽ pricipio ordine quodã: sz nõ est cõparatio principij partialis ad alterã principiũ ptiale.

¶ Cõtra 2nem secundi arti. arguit'. Sicut se hñt principia ad 2nes: sic se hñt extrema ad principia. Sz principia sic se hñt respectu 2num: q ipsa sunt notiora 2clusione. ergo sic se habebũt extrema respectu principij: q erũt notiora ipso principio. Sed extrema z termini simplices non cognoscunt' nisi per sensum. ergo cognitio sensitiua erit certior z euidẽtior notitia itellectiua terminoꝝ principij. ¶ Respondeo ad hoc premittendo q lz itellectus in acqsitione spẽi itelligibilis dependeat a sensu: vt dixi in prima 2clusione primi articu. huius. q. nõ tñ dependet quo ad vsum ipsius: vt pz in secunda conclusione eiusdem arti. põt enim itellꝰ vti specie itelligibili prius

habita per

habita p sensum ad itelligēdū qđcūq3 obm īclusuz in spē (qcqd sit de sensu) ꝛ opatiōe ī sensu ꝛ ita pōt itellꝰ abstrahere oēm ɔceptū īclusuz in ꝑ obto repñtato p spēz: ꝛ ipm ɔponere cū alio: ꝛ sic cōponere ꝛ diuidere virtute ꝓpria dato ēt (p ipoſſe vel ſm φ imaginanť theolo.) φ in aīa ſeparata nulla eēt opatio in ſensu: tūc ī iſta abſtractione ꝛ cōpōne nō depēdet itellꝰ a ſensu niſi occaſiōalr: ꝛ remote. Dico tñ φ (qꝛ itellꝰ ɔnectiť ſenſui) nlla ē opatio ī itellectu quā nō comiteť aliq̄ in ſensu: ꝛ ſic ē ordo eſſentialis cognitiōis itellīue ad aliquā cognitionez ſenſu: lȝ non ſit depēdētia eſſentialis tanq̄3 a cā. prima ipſiꝰ: loquēdo de intellectione q̄ ſit p abſtractionē poſt primū cognituz: ꝛ per cōpōnē ꝛ diuiſionē: vt pȝ in ꝑalle. 2ª ɔne. φ aūt aliqđ paſſuz depēdeat ab agēte eēntialr q̄3ᵐ ad acq̄ſitionē forme: ꝛ nō q̄3rū ad vſuz: declarať in exēplo: mā diſpoſita p forma ſubalī ignis depeudet eēntialr quo ad acq̄ſitionē forme ſubalis ignis ab igne ģñante: ꝛ tñ nō depēdet eſſentialr quo ad calefacere. pōt. n. ſuppoſituz hñs formaz ſubalez ignis calefacere deſtructo igne ģñantes. Sic dicendū eſt de itellu in acq̄ſitione ſpēi itelligibilis. Ex his oībus rñdeť ad formā: cum tu dicis. Sicut ſe hñt ꝑnª ad ɔnes. ita extrema ad ꝑncipia: ɔcedo iſtā. Sȝ cū tu dicis: extrema ſunt notiora principijs: trāſeat iſta: ſed extrema cognoſcūť tñ per ſenſum. Dico φ extrema ꝑncipioꝝ vt abſtracta a ſenſibilibus: ꝛ vt cōpoſita: nō depēdēt a ſenſibꝰ niſi occaſionalr: qꝛ abſtractio ꝛ cōpō ipſoꝝ terminoꝝ ꝑncipalius ſit virtute luminis nālis itellꝰ: ꝛ nō v̓tute fātaſmatū.

¶ Poſſum etiā dicere alr ſm viā cōem ɔcedēdo: φ notitia in itellectu dependet eēntialr a ſenſu. Dico tñ φ nō ɔſili depēdentia eſſentiali dependet q̄li depēdentia depēdēt ɔnes a ꝑncipijs aut ꝑnª ab extremis. ſic eni depēdent ꝑncipia ab extremis φ dependēt in eſſendo ꝛ in cauſando ipſas ɔnes. Sed extrema principioꝝ in intellectu ſic depēdent a ſenſu φ lȝ depēdeant in eēndo nō tñ in cauſando: qꝛ intellectus ɔcurrentibꝰ terminis ꝛ notitia ipſoꝝ cauſat euidentē veritatē ꝛ notitiā de ꝑnº (quicqd ſit de ſenſu) ita φ dato per impoſſe φ ſenſus nō eſſet: ītellꝰ ex noº terminoꝝ ꝛ cōpoſitione ipſoꝝ cauſaret adhuc talē notitiā euidentē de ꝑuº.

¶ Cōtra minorē tertie rōnis ꝑ adductā. vȝ. φ notitia intellectiua eſt certior ſenſitiua: q̄drupłr arguiť. Primo Ar. in. 8. phyſic. tex. cō. 26. dicit φ fruſtra eſt q̄rere rōnē. vbi hꝫ aliquid dignius rōne. Illud aūt qđ dꝛ eſſe dignius rōne (vt exprimit Cōmen.) eſt notitia ſenſitiua: ergo ſequiť oppoſitum iſtius: qđ deduxit rō tertia.

¶ Ad hoc reſpondeť tripłr vno mō (ſm mentē Cōmē.) φ illud qđ eſt dignius rōne eſt cōgregatio oīum ſenſuū: per quā appꝛhēditur ꝛ cognoſciť motum eſſe: ꝛ verꝝ eſt φ cognitio ſenſitiua de aliquo vno obiecto per iudiciū cuiuſcūq3 ſenſus exterioris: eſt certior intellectiua de eodē obto. cōparando tñ intellectiuam ad q̄3libȝ ſenſitiuā cuiuſcūq3 ſenſus ſeorſuz: nō erit cognitio ſenſitiua certior ꝛ euidentior itellectiua de eodē obiecto ꝛ circa idem.

¶ Uel poſſumus dicere φ per dignius rōne itelligať etiā vnica cognitio ſenſitiua vnius ſenſus circa idem obm: intelligēdo tñ per rōnē: notitiā diſcurſiuā ſophyſticam ɔcedētez ex falſis: ꝛ hoc facit ad rōnez Ar. deſtruentē opinionē Zenonis negantis motū per rōnes ſophyſticas ꝛ falſas. Mō dignior eſt cognitio ſenſitiua quacūq3 rōne falſa ꝛ ſophyſtica. ꝛ ſic loquiť Ariſt. in tex. cōmē. 22. eiuſdē. 8. phyco. vbi dicit: φ dimittere ſenſuz: ꝛ ſeq rōnē: eſt īfirmitas intellectus: ꝛ in hoc loco inuehiť ɔtra rōnez ſophyſticā Zenonis.

¶ Uel 3º poſſumus dīe ſm φ dicit Sco. in ꝑ metaᶜᶜ. q. 4. φ per dignius ratione Ar. intellexit itellectū q eſt habitꝰ ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ: q̄ adherēmꝰ ꝑncipijs p ſe notis. Iſto mō fruſtra queriť rō: lȝ ē cognitio diſcurſiua ꝛ demōſtratiua etiā non ſophyſtica: vbi hꝫ aliqd dignius rōne. i. vbi hꝫ habitꝰ intellꝰ: quo p ſe ꝛ euidēter cogſcimꝰ v̓itatē rei: ꝛ vult dīe. φ qñ aliquid eſt p ſe notū apud itellectū: eiꝰ nō ē q̄rēda rō demōſtratiua: ꝛ lȝ facit ad ꝓpoſitū ipſiꝰ: qñ arguit ɔ̄ negātes motū ꝛ dicētes oīa q̄ſcē. mō motū eē eſt p ſe notū nō ſolū apđ oēm ſenſum (cū ſit ſenſibile cōe) verū ēt apud itellm: qꝛ ē principiū cognitiōis in ſcia nāli. qđ ꝑnᵐ cognitionis in ſcia nō eſt demōſtrabile: aut ſaltē nō eſt neciū dmōſtrari.

¶ Difficultas eſt 2º ɔ̄ idē: qꝛ itellꝰ diiudicās aliqd de aliquo obto diiudicat per notitiā acceptā a ſenſu: ſȝ oīs illa notitia vꝛ eſſe certior: a qua depēdet alia q̄3 ſit illa que dependet. Igiť notitia ſenſitiua eſt certior notitia intellectiua.

¶ Ad hoc rñdeť quēadmodū dicit Sco. in metaphy. ſua in hac eadē qōne. ſi itellꝰ iudicat đ aliq̄ obto per aliq̄3 notitiā ſenſitiuā diiudicat p talē notitiā acceptā a ſenſu occaſionalr ꝛ nō per ſe. ita φ notitia in ſenſu nō eſt p ſe ꝛ eſſentialis cā notitie itellectiue. Unde ſi notitia in ſenſu hȝ aliq̄3 cītitatē pfectiorē ſupra notitiā itellectiuā: q̄3 ſit cītitas occaſionalis: iſta cītitas nō eſt niſi quo ad appꝛhenſionē ſimplicē terminoꝝ. nō autē quo ad cōpōnē ꝛ diuiſionem principioꝝ ꝛ ɔcluſionem: que deducunť ex ꝑncipijs.

¶ Tertio ad idē ſic. Si notitia intellectiua eſt certior q̄3 notitia ſenſitiua: hoc ideo eſt. qꝛ itellectus reflectit ſe ſup actū ꝓpꝛiuz: ꝛ ſup ꝓpꝛiū obm diiudicādo de veritate actus ꝛ obꝛi: ſed ita eſt φ iſte actꝰ reflexus nō eſt verus: niſi ex veritate primi actus ꝛ actus recti: ergo in oī actu: itellectꝰ nō eſt ꝑ verus reſpectu ſui ꝓpꝛij obꝛi: ſed ſenſus reſpectu ſui ꝓpꝛij obꝛi ſemp eſt verus in oī actu ſtāte diſpōne medij organi ꝛ debita diſtātia: ģ ſenſus vꝛ certior q̄3 itellectꝰ.

¶ Ad hoc rñdeť dicendo: φ certitudo maior in cognitione itellectiua nō ponitur ſolū pp actū reflexū: ſed etiā pp ɔpōnē ꝛ diuiſionem que eſt per ſe nota itellui: aut ex per ſe nota inferť: in q̄3rū neutra depēdet notitia itellectiua ſeu intellꝰ a ſenſu: niſi occaſionalr.

¶ Et pro maiori intelligētia iſtiꝰ rñſionis eſt aduertēdū: φ ſicſ ſenſus in primo actu reſpectu ſui ꝓpꝛij obꝛi ſemp eſt verus (loquēdo de ſenſu particulari exteriori: vbi ɔcurrūt tres ɔditiōes poſite in 2º de aīa. ſ. diſpoſitio organi. diſpō medij: debita diſtātia obꝛi ſenſibilis ad ſenſuz) ita intellꝰ in ꝑ actu ſemp eſt verus reſpectu ſui ꝓpꝛij obꝛi: ꝛ quo ad appꝛhenſionē ſimplicē ipſiꝰ: ꝛ (qđ plus eſt) dato φ ſenſus erraret circa ꝓpꝛiū obm ſenſibile itellꝰ tñ in appꝛhenſiōe ſimplici nō errat. Dato eni φ viſus pcipiens aliqd qđ eſt nigrū: diiudicaret: illud eſſe albū: itellectꝰ tñ itelligēdo ipſaȝ albedinē ꝛ appꝛhēdēdo appꝛhenſione ſimplici. ſemp erit verus. Ita eni ɔcipiť ab intellectu albedo p viſuz iudicātez illud qđ eſt nigruz ac ſi eſſet albū: ſicut ɔcipiť albedo ab itellectu per viſuz vere videntē albū: qꝛ ad hoc φ itellectꝰ aliquid vere pcipiat: ſufficit φ ad ipſum pueniat aliq̄ ſpēs repñtatiua ipſius obꝛi itelligibilis: ꝛ cū per viſuz iudicantē eſſe albū illud qđ eſt nigrū deferať ſpēs repñtatiua albi ad itellectum: eque bñ: ꝛ eque vere per intellectū ɔcipieť albedo nunc ſicut alias. Ex hoc ɔcludimus φ certitudo in notitia intellectiua cōpetit ſibi ex tribus. ꝑmo ex hoc φ itellectꝰ ē reflexiuꝰ ſupra ſe. ſup actū ꝓpꝛiuz: ꝛ ſup obiectū. qđ nō cōpetit ſenſui. 2º cōpetit certitudo notitie itellectiue: qꝛ intellectus ſemp vere appꝛhendit obiectū ſimplex ſimplici appꝛhenſione. ꝛ tertio ꝓpter cōpōnez ꝛ diuiſionē vt ſtatī diceť.

¶ Ad formā. ergo argu. cū dicis notitia itellectiua dꝛ eſſe certa ex hoc: qꝛ itellectꝰ reflectit ſe ſupra ſe. Reſpōdeo φ nō tñ pp iſtud itellectus eſt certus: verū ēt pp cōpoſitionē: ꝛ diuiſionē: que ꝓprie ptinet ad ipſuz intellectum ꝛ nō ad ſenſum. Loquendo de cōpoſitione principioꝝ ꝛ ɔcluſionū: que deducunť ex principijs in quibꝰ itellectus nullo mō dependet eſſentialiter a ſenſu.

¶ Aduertendū tñ φ itellectus bñ pōt errare in aliqua notitia cōplexa. que nō eſt notitia ꝑncipij vel ɔnis deducibilis ex principijs: ſed eſt notitia totaliter dependens a ſenſu ꝛ ſi ſenſus errabit circa ſuum ꝓpꝛiū obm: errabit etiā intellectꝰ ī tali notiº depēdēte a ſenſu. Dico tñ nō eē neceītellm errare ī tali notiº cōplexa in q̄ intellꝰ ſeqꝛ ſenſum errantē. Pōt. n. vel p aliq̄3 notitiā ſumptā a ſenſu veriori: vel ſumptā ab eodē ſenſu alias melius diſpoſito diiudi-

care de errore sensus. Dico aūt sensuz eē meli⁹ dispositū: qñ nō est ipeditus p aliqđ extrinsecū ipediēs: aut per indispōnē organi: aut per imoderatā distantiā. ¶Sed insurgit h̄ vna difficultas: quō itells pcipiat sensuz aliquē nō errare: vel sensum eē meli⁹ dispositū? ¶Dico q̄ pōt diiudicare per aliq̄s ppōnez per se notā gescentē in aīa q̄ nō depēdet a sensu nisi occasionalr. ē.n. ppō per se nota apđ itellm. pđ nāla nō libera vt in plibus recte agit: ḡ q̄ ncūq̄ itells percipiat aliq̄s pōaz sensitiuaz sic sentire obm aut sic opari vt in plibus: diiudicabit talē sensū nō errare sed recte agere: ⁊ qñ pcipiet itells q̄ sensus circa ppriū obm opaf in paucioīb⁹ i diiudicabit itells sensum errare. ¶Ex quo ↄcludim⁹ vnū correlariū: q̄ nūq̄ decipit sensus inquātū deserunt itellui quo ad app̄hensionez simplicē terminoꝝ: neq̄ q̄ ad ↄpōnez ⁊ diuisionē pncipiorū ⁊ ↄnum deducibiliū ex pncipijs: sed bñ pōt decipi inq̄ntū deseruit itellui q̄ ad aliq̄s notitiā ↄplexā: que nō est de pn° aut de ↄne deducēda ex pn°: que segtur sensum errātez: in q̄ m̄ nō est necīū ipm itellm errare: q̄ pōt cōtingē actuz ppriū: ⁊ actū sensus per aliq̄s notitiā ↄplexam per se notā itellui ⁊ euidentē ex termis. ¶4° ⁊ vlt° istaf ↄ eandē minorē. Nā hī ex p̄ de aīa q̄ scia de aīa est certissima scia īter oēs nāles. Tū q̄ est de certiori obto. Tū q̄ certiori mō pcedit: sed pcessus ⁊ mod⁹ pcedēdi nō dī eē certior: nisi q̄ est pcessus ex sensibilibus. ḡ sensibilia sunt certiora: ⁊ noti° ipoꝝ est certior apud itellz. ¶Hoc idē cōfirmaf p̄ de sciēnja mathema. Scie.n. mathema. dnr esse in p̄ gradu certitudinis: nō pp aliud: nisi q̄ ex sensibilib⁹ pcedūt. ¶2° ↄfirmaf p illud pmi posterioꝝ. pp qđ vnūqđq̄ tale: ⁊ illud magis: sed ita est q̄ pn° cogñscunf pp terminos: termini aūt pp sensuz ḡ sensus est certior i cognoscēdo q̄ itells. ¶Ad h̄ rndef pmittēdo vnū. vz. q̄ cū certitudo magis ppre ↄueniat cōpōni ⁊ diuisiōi: q̄ simplici app̄hensioni rei cogñscibilis (vt dcm̄ est supi⁹) aliq̄ cōplexio seu ↄpō reꝝ cogñscibiliū pōt eē ex se euidēs. vl euidēns solū apud sensuz. ⁊ sic ista ↄplo: nix est alba: est euidens apud sensuz: ⁊ nō apud itellm: qm̄ itells app̄hēdēs terminos ⁊ cōponēs ipos adinuicē: nō assentit cōplexioni. Dato q̄ nō sit pcepta a sensu. Aliq̄ vō ↄplo est euidens apud intellm: ⁊ nō apđ sensuz. sic icorpalia nō eē in loco: que ↄplo nō pōt pcipi ab aliq̄ sensu. Aliq̄ vō ↄplo ē euidens ⁊ apđ sensuz ⁊ apđ itellz: sic ista: hō viuit: hō sentit. Loquēdo de ↄplone actuali: vel aptitudinali. Dico mō q̄ lz illa ↄplo que est euidēs apud vtrāq̄ pōaz cogñscitiuā ⁊ itellz ⁊ sensuz dicaf eē certior ⁊ euidētior q̄ sit illa que tm̄ app̄hēdif ab itellu: nō tñ est veꝝ: q̄ q̄cūq̄ ↄplo app̄hēdif a sensu: sit certior illa que app̄hendif ab itellu tm̄. immo ↄtingit oppo^m. ¶Ex h̄ rndef ad arg^m. Scia nālis libri de aīa est certior: nō tm̄ q̄ sit de certiori obto: sed q̄ certiori mō pcedit. Procedit.n. ex his que sunt p se euidēna apud sensuz: ⁊ apud itellz: vt pz discurrēdo per ea: q̄ sunt me° in demōstrationib⁹ de aīa. ¶Per h̄ etiaz rndef ad illud de mathematicis pcedunt eniz ille scie ex q̄ sūt per se nō ⁊ apud sensuz: ⁊ apud intellz. ¶Ad aliā auctēz phi p̄ posterio. pp qđ vnūq̄dq̄ ⁊c. Dico q̄ illa auctas hz itelligi de cāis per se ⁊ eēntialib⁹ vniuocis ⁊ adeq̄tis: mō sic termini sunt cā no° pncipij: nō sunt cā vniuoca vniuocatione cōpleta: sed tm̄ vniuocatiōe incōpleta eo mō q̄ Arist. 7. meta^ce vocat gñonē domus ad extra eē vniuoca nō sunt ēt cā adeq̄ta: sz itells ex lumine suo nāli ↄcurrētibus termis ⁊ no° ipsoꝝ causat euidentē notitiā ↄplonis pncipij. Silr termini nō cognoscunf p sensuz: vt per cāz essentialez oīno: vt dcm̄ est in primo arti. ↄne 2°. ⁊ in responsione prime rationis huius articuli.

Quantū ad vlt^m arti. Ad arg° pncipalia. ad p^m rndef q̄ nulla opatio actualis ipsi⁹ aīe itellectiue siue sit simplex app̄hensio. siue ↄpō ⁊ diuisio siue discursus p se mēsuraf tpe: sz solū per accīs pro q̄nto ista nō pcipiunf ab itellu: nisi p delationē speꝝ ad itellz que fit mediante sensu. ⁊ mediāte motu alteratione facta in sensu: vt hī. 7. phycoꝝ. Inductio speꝝ itelligibiliū in itellectu: segtur inductionē alicui⁹ for° in sensu. cū aūt sensus altereť ⁊ moueaf (auctē Ar. pallegata) segf q̄ for° in intellu acqruns ex tpe ⁊ motu p accīs. q̄z m̄ talis for° hz totū suū esse idiuisibilr acqrif. ⁊ nō p pte post partē. Tū ex pte ipsaꝝ formaꝝ. Tū ex pte sbti qđ pficif ab istis formis. Pnt m̄ iste forme intendi ⁊ remitti per maiorez conatū po° itellectiue se ferentis supra obm. Vel per ↄsiderationē illoꝝ a qbus iste forme depēdent. Nunq̄ m̄ ista intēsio ⁊ remissio q̄ntū ad quēlz gradū acquisituz for° fit in tpe. neq̄ successio gradus ad gradum fit in tpe. q̄. vz. gradus ipse diuisibilr aut q̄tuz ab subz: aut q̄tū ad eēntiam eius acquiraf: sed q̄cqd acqrif de istis: acqrif in instanti: ita q̄ ex pñtia obti mouētis ad itellm possibilem: in istanti sequif illud esse forme qđ acqrif. ¶Et p h̄ rndetur ad illud de syllis ⁊ discursu: ⁊ de alijs. discursus.n. nō fit in tpe nisi per accīs: ex ordine essentiali itells ad sensum: neq̄ discursus vt discursus est: icludit eēntialr. successionem tpis sed solū mō successionē ordine nāe: q̄. vz. vnū cognoscaf post aliud ordine nāe: ⁊ ex no° vni⁹ deueniatur in notitiā alteri⁹: q̄ ēt vt dicūt theologi: aīa separata sic discurrit: ⁊ nō successiue nec in tpe. Et per hoc ēt apparet rnsio ad illud qđ accipiebaf de motu aīe itellectiuis. nō.n. per se subiacet motui: sed per accīs. Dī.n. in 4. phys. cō. 45. q̄ aīa est in loco per accīs i q̄. s. est pars corpis qđ est in loco: p se: sed eo mō quo aliqd est in loco eo mō mouef: aīa per accīs ē in loco: ergo per accīs mouetur. Dī ēt ibi q̄ celū est in loco per accīs. tñ hoc. s. esse in loco per accīs inest celo p se: ⁊ nō per accīs. Dī m̄ q̄ rō que adducif ad hoc q̄ aīa itellectiua nō mouef: quia ipsa est idiuisibilis: nō ↄcludit: vt habitū est in pcedentibus q̄ōnib⁹. l. 11. ⁊ 22. Et cū dī q̄ accīs diuisibile nō pōt fundari in idiuisibili. dcm̄ est ibi q̄ accīs diuisibile hñs ptes simul existes nō pōt fundari in aliq̄ idiuisibili: sz accidēs diuisibile cuius nihil est in actu simul nisi idiuisibile: pōt fundari in idiuisibili. sic est motus: ⁊ ita lz ↄcedaz q̄ aīa nō possit moueri per se sequendo pn° Ar. m̄ ratio quā tu adduxisti minus ↄcludit ppo^m ⁊ itentū tuū. quō aūt valet rō Ar. 6. phys. q̄ idiuisibile nō potest moueri. dictuz est loco pallegato ⁊ amplius dicef in sequentib⁹. ¶Sed ↄ istā rnsionē datā ad p^m arg^m pncipale isurgunt due difficultates. ¶Pria difficultas: q̄ dcm̄ fuit q̄ operatio aīe intellectiue acqrif in istāti ⁊ idiuisibiliter in eo istāti in quo acqrif. ¶Cōtra. q̄ Ar. 3. de aīa dicit q̄ nos intelligim⁹ cū ↄtinuo ⁊ q̄nto: ḡ vr q̄ opatio itells mēsuratur ↄtinuo ⁊ q̄nto: ⁊ p ↄñs tpe. ¶2° diff. q̄ ↄcessum fuit itellectionē itēdi ⁊ remitti: sed oīs itensio ⁊ remissio for° videf esse motus tpe mēsurat⁹ i ḡ itellectio acquirif tpe. ¶Ad pmā difficultatē rndef dicēdo: q̄ auctas Ar. hz intelligi q̄ itelligim⁹ in tpe ⁊ ↄtinuo ↄseruatiue: q̄ formaz acquisitā in istāti ⁊ idiuisibilr possum⁹ ↄseruare in tpe: ⁊ sic itelligim⁹ cū ↄtinuo ⁊ q̄nto: ↄseruādo ipam itellectionem nō pducendo ipsaz in aliq̄ mēsura diuisibili. ¶Ad scđam dico: q̄ itensio ⁊ remissio q̄dā est respectu forme hñtis ↄriuz ⁊ dispōnem ↄriā in subto: ⁊ sile respectu sbti diuisibilis: qđ prius natū est pfici sm̄ vnā ptē q̄ sm̄ aliaz. q̄dā est itensio forme idiuisibilis ⁊ respectu sbti idiuisibilis. Prima itensio. s. respectu forme hñtis ↄriū ⁊ subm diuisibile fit in tpe: ⁊ per motū. Scđa aūt intensio fit in istanti. sic est de itellectiōe. itellectio.n. est for° indiuisibilis. i. idiuisibilr acq̄sita cui nihil opponif nisi puatio que est ignorātia: sed nihil ↄrie ei opponif. Silr itensio ipsi⁹ est respectu subti idiuisibilis nullū hñtis ↄriū: ḡ ista itensio pōt fieri in istanti. ¶Ad 2^m arg^m pncipale rndef dicēdo q̄ duplex est idetminatū: vt colligif de mēte Scoti in primo sniaꝝ dis. 7. q. vnica: ⁊ i. 35. di. q. vnica. In vtraq̄ dis. arguēdo ↄ. S. Tho. ⁊ i. 3. dis. p°. q. 7. Quoddaz est idetermínatū idetermínatiōe po° actiue q̄dā indeterminatū indeterminatione potentie passiue. indeterminatū idetermínatione po° actiue. i. est de se sufficiēter determinatum: ⁊

rum: ꝛ limitatū respectu sue actiōis: q2 si determinatū ꝛ limitatū respectu vni⁹ actiōis pōt ex se sufficienter agere sine q̄cūq3 determināte: multo magis illud qđ est ideterminatū idetermīatione respectu pluriū actionū: q2 ista illimitatio seu indeterminatio actiōis oīno nō tollit aliquā cālitatē ꝛ pfectionē ab agēte: sed posita cālitate respectu vni⁹ effect⁹ ponit ꝯsimilē respectu alterius. ꝫ vbi tm̄ vnā cālitatē hēt si possʒ ex se sufficiēter in effcm̄ multo magis vbi hēat aliā ꝯsilez poterit vtrūq3 effcm̄ pducere: ꝛ hoc psupposito: passo sibi sufficienter approximato: ꝛ debite disposito: sed ideterminatū idetermīatōe scđo mō (sicut est mā pma respectu pluriū formaꝝ sub alium) opʒ ꝙ determinet aliūde q̄ʒ ex se: ꝛ ab aliq̄ agēte pficiente ipm per aliquā formā. Mō ad ppositū applicādo. itellect⁹ agens seu possibilis cāns ipsam ꝯpositionē est indeterminatus idetermīatione po⁹ actiue: ꝫ nō opʒ ipsam aliūde determinari. Uel possumus dicere ꝙ si determinet ab aliquo agēte pticulari (eo mō quo dī cā iferior determinare supiorē) determinat poti⁹ ad vnā ꝯpositionē q̄ʒ ad aliā per speciē itelligibilē que expꝰ in itellectu magis mouet ad vnū obm̄ ꝯcipiendū q̄ʒ ad aliud. ¶ Ad 3ᵐ pncipale ridet pmittendo: ꝙ duplex est cōpositio. s. mālis, ꝛ formalis: ꝯpositio mālis est ꝯpō in re que nihil aliđ est q̄ʒ vnio realis extremoꝝ. cōpositio formalis diuidit. quedā est actus cōpositiuus itellect⁹: q̄dā ē ꝯpositio formata ab intellu que est obm̄ prioris ꝯpōnis formalis ꝛ actus ꝯpositiui. In pma ꝯpōne qua itells cōponit vnū extremū cū reliquo: affirmādo vnū de alio (sicut formādo istā ppositionez: hō est aīal) intells hʒ actū quo affirmat pdicatū de subto: ꝛ iste actus appellat ꝯpositio formalis. scđa ꝯpositio formalis obtiua hʒ eē obtiue in itellectu. Loquēdo de ꝯpōne formali: siue de actu ꝯpositiuo: siue de ꝯpōne formata q̄bꝫ ratio hʒ veritatē: a ꝯpōne māli in re: ꝛ hoc est qđ dr̄ ab Ar. in pdicamētis. Ex eo ꝙ res est vel nō est: ꝯpositio dr̄ esse vera vel falsa. Si loq̄mur de ꝯpōne māli: illa intelligit p actu intellus ꝛ actu recto. Si loq̄mur de ꝯpōne formali que est act⁹ cōpositiuus intells: ista itelligit actu reflexo: ꝛ veritas istius cōpositionis formalis hʒ itelligi nō solū per actū reflexum sed etiā per actū collatiuū itells ꝯparantis ipsiʒ actum ꝯpositiuū ad ꝯpōnem in re sub rōne silis vel dissimilis: ꝛ cognoscēdo ipm actū ꝯpositiuū esse silem cōpositioni māli in re: cognoscit veritas istius actus: cū veritas act⁹ nō sit nisi ꝯformitas act⁹ ad rem cognitā. si aūt cōparatur vt dissimilis: cognoscit falsitas ipsius actus: ꝛ cōpositionis formalis. Si vero loquamur de cōpositione formali obtiua formata ab itellectu: dico ꝙ ista intelligitur seu pōt intelligi actu recto: q̄rtūcūq3 non itelligat ipsam esse ꝯpositionē aut ppōnē nisi actu reflexo. Un aliud est itelligere ꝯpositionez in se formatā ab itellectu. aliud est itelligere ipsam ꝯpositionē esse cōpositionē ꝛ cōpōnem itellect⁹. 2ᵈᵒ nō pōt itelligi nisi itelligendo actū cōpositiuū itells. Sed p mō bn̄ pōt itelligi: nō itellecto actu cōpositiuo. sicut nō possum intelligere istā ppōnem (hō est aīal) esse ppositionē formatā ab itellectu nisi intelligam actū per quem format. possum tn̄ itelligē eandē ppositionem in se: sine itellectiōe actus cōpositiui. ¶ Qn̄ ergo tu dicis: cū intelligo ꝯpōnē ꝛ ppositionē: ad quid terminatur ista itellectio? Rn̄deo ꝙ terminat ad cōpositionez in re que hʒ esse obtiue ꝛ repn̄tatiue: in itellectu: ꝛ ita terminat ad vtrāq3 cōpositionē. s. ad ꝯpōnem mālez: ꝛ ad cōpositionē formalē. Licet nō terminet ad talē ꝯpōnez formalez hn̄tez esse obtiuū in aīa sub ea rōne sub qua hʒ esse obiectiuū. ita ꝙ cognoscit ꝛ itelligit illud qđ obijcitur itellectui. licet nō itelligat illud sub rōne qua obijcitur. Nec valet argᵐ. hoc obijcit itellectui: ꝛ hoc itelligit: ergo itelligit sub rōne qua obijcit. Falsitas ꝯn̄e pʒ ex logica: q2 est fallacia ꝯn̄tis ponēdo ꝯn̄s. ꝛ etiā accn̄tis. ¶ Ad vltᵐ argᵐ. Rn̄det negando: ꝙ leso organo fantasie itellectus posset formare ppositiones ꝛ syllogismos: ꝛ ratio adducta est in corpe q̄ōnis. nō. n. est pptera: q2 pceptio veritatis pncipij cōplexi dependeat essentialr a pceptione vnionis extremoꝝ pncipij in re: sed hoc est pp ordinē eēntialē quē hʒ intells ad sensuʒ. leso eni organo fantasie sit inordinat⁹ discursus fantasmatū: pp quē nō pōt itells itelligē ita vnū qđ nō aliđ. ꝛ p ꝯn̄s nō pōt recte discurrē syllogizare: ꝛ formare ipsas ꝯpōnes. q̄re apparet ꝙ argumēta adducta ꝯ itētionē. Doctoꝝ min⁹ ꝯcludūt. q̄re ꝛc.

¶ Forsan aūt ꝛ difficultate duobus modis existēte nō in rebus sed in nobis est eius cā. Tex. cōmē. primi. Q̄ō. ij.

Ueritur. Q̄uo difficultas itelligendi sit. ex pte intells aut ex pte reꝝ. Ut determinat Anto. ꝛ An. ꝛ Sco. ¶ Uidet enim ꝙ ex pte reruʒ sit difficultas cognoscēdi. qđ pbat sic. Qđ est po⁹ itelligibile: ꝛ nō actu itelligibile est cum difficultate cognoscibile: q2 facilius intelligit qđ est actu itelligibile q̄ʒ illud qđ est po⁹ itelligibile. Sed ita est ꝙ res māles sunt po⁹ intelligibiles: ꝛ immateriales actu itelligibiles: vt colligitur de mente Auerroys. 3. de aīa Cōmē. 18. Igitur difficultas itelligēdi nō tm̄ est ex parte intells nostri. ¶ Et ꝯfirmat vnūquodq3 cognoscitur bm qđ est in actu vt est de mēte Ar. 9. metaᶜᵉ. tex. cōmē. 20. ꝫ que sunt ipo⁹ sunt cū difficultate cognoscibilia: ita ꝙ difficltas se tʒ ex parte ipsoꝝ. ¶ Itez arguit scđo q̄n passum est summe dispositūʒ respectu actiōis alicui⁹ agentis nulla est difficultas ex parte ipsius passi: ꝛ presertim hoc est verū vbi passum per actionē agētis perficit. Sed ita est: ꝙ intells noster possibilis est passiuus respectu cuiuscūq3 obti itelligibilis ꝛ per ipsuʒ nāliter perficit: quum ad qđlibet tale nāliter iclinet: igitur nulla difficultas est ex pte ipsius in recipiendo actū intelligendi a q̄libet itelligibili. ¶ Itez tertio arguit. Si eēt difficultas ex pte itellus nr̄i in itelligendo aliqđ itelligibile: maxie eēt respectu sbaꝝ imāliuʒ quaꝝ itelligibilitas excedit virtutē cognoscitiuā itellus nr̄i. Sed h̄ est falsuʒ: q2 in h̄ differt sensus ab itellu: q2 sensus corrumpit ab excellēti sensibili. Intells aūt habilitatur ꝛ confortatur ab excellēti intelligibili: igit nulla difficultas est ex pte nr̄i intells intelligere sbas separatas.

Ad oppositū tamē est Ar. 2° metaᶜᵉ in pn°: qui dicit: ꝙ difficultas: vel cā difficultatis nō est in rebus. sed in nobis: quod probat: q2 sicut oculi noctue. ꝛc.

In ista. q. pmo recitabit opinio Cōmē. ꝛ excludetur. 2° loco ponetur opinio ppria. 3° loco soluentur rationes in principio. q.

Circa pᵐ est opinio Cōmētatoris in 2° metaᶜᵉ. in cō. p ꝙ intells nr̄ pōt cōparari vel ad res imāles: vel māles. Si p mō difficultas cognoscēdi est ex parte itells nr̄i: q2 tales sube ex se sunt actu itelligibiles: ꝛ ex se sufficienter in actu vt possint mouere intellʒ sibi pportionatuʒ: sed intells nr̄ est iproportionatus talib⁹ cognoscibilibus: sicut sūt sube sepate: q̄m cognoscibilitas ipsaꝝ excedit v̄tutē cognoscitiuā itells nr̄i. Igit si itelligunt a nobis: cum difficultate itelligunt: q̄ difficultas ē ex pte itells nr̄i. Sʒ si itells nr̄ ꝯparet ad subas māles: tales sube sūt iproporcionate itellui nr̄o: ex defectu se tenēte ex pte ipsaꝝ. Qm̄ eaꝝ cognoscibilitas excedit a v̄tute cognoscitiua itells nr̄i Et ēt (quū talia itelligibilia sint tm̄ itelligibilia in po⁹: ꝛ fiūt in actu p opatione itells agētis.) sequr ꝙ si qua est difficultas itelligēdi ꝛ cognoscēdi: ista difficultas se tenebit ex pte ipsarū rerū: ꝛ nō ex parte itellectus. ¶ Sʒ istuʒ modum dicendi impugnat Sco. ꝛ Anto. An. sic. Si est difficultas ex parte intellectus nostri in intelligendo res māles ex parte rerū māliuʒ. Igitur cōparate ad quēcūq3 intellectum: erūt ex se cū difficultate cognoscibiles ꝛ ita cōparate ad intellectum diuinū: cuʒ difficultate intellus

gentur. ¶ Ista īpugnatio ꝯ Auerroym nulla est: ꝓpterea qꝛ sm̄ ipsum in .12. meta^ce. cōmē. 51. ⁊ in .3. de aīa. cōmē. 5. ⁊ .8. Intelligentia prima que est deus nihil itelligit extra se. Tamē presupponēdo ꝙ aliqd intelligat extra suaȝ essentiaȝ. videtur ꝙ qd̄cunqȝ intelligibile qd̄ est ex se cū difficultate cognoscibile cōparatum ad quēcunqȝ itellectuȝ mobilē a tali obiecto: aut saltem per se primo terminabileȝ: ⁊ nō virtute alteri⁹ erit a tali intellu cū difficultate cognoscibile. Modo itellus diuinus: neqȝ est mobilis a rebus mālibus: neqȝ terminabilis ab ipsis quemadmodum dictū est in .q. 25. vȝ. de intelligere diuino. Igitͬ tales res nō cognoscenͭ cum difficultate ab intellu diuino: qui virtute essentie vt obiecti mouētis: aut primo terminantis intelligit quicquid intelligit.

Quantū ad 2^m arti^m dōm est: ꝙ oīs difficultas in cognoscendo se tenet ex parte intellectus nostri. qd̄ declaraͭ prenotando duo. Primuȝ ꝙ potentia intellectiua habet difficultatē in cognoscēdo quādo est improportionata obiecto cognoscibili. Est aūt iproportionata: aut ꝓpter maximam entitatē obiecti: aut ꝓpter minimā. sed quelibet istarū iproportionū est ex defectu virtutis cognoscitiue qd̄ probaͭ. Nam qd̄ itellectus nō possit intelligere maxime cognoscibilia: hoc est: qꝛ virt⁹ eius cognoscitiua excediͭ a cognoscibilitate obiecti: ergo defectus est ex parte ipsius. Improportio etiā respectu eoꝝ que sunt minime entitatis ꝓuenit ex defectu ipsius intellectus: qd̄ probatur per Ar. in de sensu ⁊ sensato: qui vult: ꝙ si visibile decrescit in minus in infinitum necesse est visum crescere in mai⁹ in infinitū si debeat visibile percipere: ergo ad cognitionem minimi cognoscibilis requiriͭ perfectior virtus in cognoscēdo. ergo ꝙ intellectus nō possit intelligere minima: hoc est ex defectu virtutis cognoscitiue in intellectu. ¶ Scd̄o notandum est: ꝙ cognitio perfecta sm̄ ꝓportioneȝ est duobus modis. Uno modo sm̄ ꝓportionem rei ad virtuteȝ suam motiuam: aut terminatiuam itellectus. Et sic vnūquodqȝ eque perfecte cognoscitur sm̄ proportionem: qꝛ (quum virtus sequaͭ sbam ⁊ essentiam rei) in quāto gradu: ⁊ in quanta proportione est entitas sua: in tanto gradu est eius virtus motiua. Et q̄ȝtum est ens: tantum proportionabiliter mouet. Scd̄o modo pōt intelligi cognitio perfecta sm̄ proportionem rei ad potentiam tendentem in ipsam rem: ⁊ qꝛ intellectus noster plus tendit in sensibilia ⁊ mālia: ⁊ hoc qꝛ plures grad⁹ cognoscibilitatis attingit de sensibilibus q̄ȝ insensibilibus ꝓpter ordinem intellectus intelligentis ad sensum: ideo (sm̄ ꝓportionem hoc secundo mō potentie tendētis in obm̄) sensibilia perfectius cognoscunͭ: q̄ȝ isensibilia. ¶ Et per hoc soluiͭ ꝯdictio: que videtur esse iter doc. sub. in p̄ dist. 3. q. 2. ⁊ eundē in 1° meta^ce. Habet enim in primo loco preallegato: ꝙ intellectus noster pfecti⁹ sm̄ ꝓportionē cognoscit sensibilia ⁊ mālia: q̄ȝ isensibilia ⁊ imālia. Et in 2° meta^ce vult: ꝙ eque pfecte sm̄ ꝓportionē cognoscanͭ ab intellu materialia: sicut imaterialia. Ex his que dicta sunt apparet dissolutio difficultatis.

Ad argumēta principalia. Ad primuȝ pȝ rn̄sio ex dictis: ꝙ eque faciliter sm̄ ꝓportionē entitatis ad v̄tutem motiuā vel terminatiuā obti ⁊ eque pfecte mouēt: aut terminānt intellm̄ res māles sicut imāles⁹. Sed si qua difficultas est in cognoscēdo: ista est solū modo ex debilitate v̄tutis cognoscitiue tam respectu eoꝝ que sunt maxime cognoscibilia q̄ȝ respectu eoꝝ que sunt minime cognoscibilitatis. Nec obstat ꝙ intellus agēs respectu mālīū faciat actu itelligibile: qd̄ est po^a itelligibile: qꝛ solūmō hoc est ꝑꝑ ordinē cēnalē itells nr̄i intelligētis ad fantasmata: qꝛ nihil itelligit primo ⁊ mo tiue: nisi abstrahēdo a fantasmatibus. Unde obm̄ relucēs in fantasmate: quū hēat esse māle ⁊ extēsuȝ nō pōt mouere intellm̄ possibilē qui est imālis ⁊ in extēsus: qꝛ opȝ agens ⁊ patiens in q̄cūqȝ ordine esse ꝓportionata q̄ȝtum ad esse māle: ⁊ imāle: ⁊ ita quū obȝ in fantasmate nō possit sic mouere itellm̄ possibilē. necesse est itellectū agentē de ipso ꝓducere spēm itelligibilē: in qua relucet obm̄ qd̄ est ꝓportionatū mouens respectu intells possibilis: qd̄ obm̄ in spē habet esse imāle: ⁊ inextensum. Et per hoc apparet ad istantiā de po^a itelligibili ⁊ actu itelligibili. Et per hoc etiā pȝ rn̄sio ad ꝯfirmatōeȝ. ¶ Ad 2^m p̄ncipale rn̄detur. premittēdo ꝙ intells hȝ vno modo ꝯsiderari vt passiu⁹ ⁊ receptiuus actus itelligēdi: ⁊ vt est in pura po^a passiua respectu obti intelligibilis. Alio mō vt actiuus ⁊ opatiu⁹: qꝛ pono itellm̄ possibilē etiā actiue ꝯcurrere ad actū intelligēdi. Si p̄mo mō accipiatur itells: sic est summe dispositus nullā hn̄s resistentiam ad obm̄ cognoscibile vel ad actū itelligendi quē recipit. Si secūdo mō: ꝯsidereͭ vt est actiuus act⁹ itelligendi: ⁊ opatiuus (hoc est vt per actualē opationē que est act⁹ intelligendi formalr̄ intelligat) sic itellectus hȝ aliquā resistentiā ad obm̄ itelligibile ⁊ ad actuȝ itelligendi circa ipsuȝ ꝑꝑ debilitatem v̄tutis cognoscitiue: aut actiue in agendo ⁊ operādo circa ipsum obm̄: que resistētia est: ꝙ v̄tus eius cognoscitiua: aut actiua nō ꝓportionaͭ cognoscibilitati obti ꝑꝑ eius maximā: aut minimā cognoscibilitatem. Nec obstat ꝙ respectu alicuius itelligibilis virtus cognoscitiua itellectus excedat eius cognoscibilitatem: qꝛ ad cognoscendū tale imperfectū cognoscibile requiritur acutior ⁊ p̄stantior virtus in cognoscente: q̄ȝ sit virtus intellectus nr̄i. per Ar. in de sensu ⁊ sensato: vt superius allegatū est. ¶ Ad tertiū ⁊ vltimū argumentum pȝ per ea que dicta sunt. Nā lȝ intellect⁹ confortetur ab excellenti itelligibili ⁊ vigoreͭ ⁊ nō corrūpaͭ: quemadmodum sensus ab excellenti sensibili: tn̄ qꝛ virtus itellectus est debilis in cognoscendo: ꝓpter quā debilitatem non potest attingere obm̄ sm̄ omnē gradum sue cognoscibilitatis. Aut si attingiͭ imperfecte attingitur: difficultas ⁊ defectus istius cognitionis nō est ex parte rei: sed ex parte intellectus cognoscentis.

¶ Nescimus autem verum sine causa vnumquodqȝ maxime ipsum alioꝛuȝ est per quod alijs inest vniuocatio.

Tex. cōmē. iiij. **Questio. iij.**

Ucritur Utrū si demōstreͭ cā per effectū: possit dari regressus. ¶ Quidaȝ arguūt ꝙ nō: p̄supponēdo ꝙ demōstratio fit ex notiorib⁹. 2° p̄supponunt ꝙ itells nūq̄ȝ pōt aliqd itelligere nisi fantasia existe in actu. tertio p̄supponūt ꝙ vna no^a in intellu sit itēsior alia. Et 4° p̄supponunt ꝙ ista intēsio nō fit in aīa itellectiua vt itellectiua est: sed in viribus sensitiuis. Tum qꝛ in .7. phycoꝝ. in pte itellectiua nulla est alteratio. Tum qꝛ itensio ⁊ remissio fiunt successiue: ⁊ in tp̄e: ⁊ aīa nō subiacet motui ⁊ tp̄i: ergo ⁊c̄. Quibus suppositis stantib⁹ arguiͭ sic. Si per effectū demōstraͭ cā tūc opȝ ꝙ in ipa cogitatiua fiat intensior no^a effectus: siue ꝙ sit magis notus effect⁹ q̄ȝ cā: tenet ꝯn̄a per p̄mū presuppositū: si postmodū fiat regressus demōstrabiͭ effect⁹ per cām: sed cū effectus sit minus notus q̄ȝ cā: ergo per min⁹ notū demr̄abiͭ magis notū. ¶ Qȝ si tu dicas: ꝙ cū itells accipit aliqualē cognitionē ipsi⁹ cāe: tūc itells negociaͭ circa illā cāȝ: ⁊ negociando venit in maiorē notitiā ei⁹. ¶ Cōtra. certū ē ꝙ ista negociatio est gdā actus intelligendi ⁊ cū intellectus nō possit aliqd intelligere nisi fantasia sit in actu. si ergo ista intensio fit in aīa intellectiua: nō fit in ipsa: nisi quia fit ī anima sensitiua: ergo intenditur notitia effectus. ¶ Secundo p̄ncipaliter arguiͭ. Cōcesso isto regressu: sequereͭ ꝙ aliqua cognitio continue intenderetur: ⁊ tn̄ in fine intensionis illa cognitio prius habita corrumpereͭ ꝓbaͭ ꝯn̄a. p̄supponēdo: ꝙ scia qꝛ ⁊ ꝑꝑ qd. spē distinguunͭ ⁊ ex

ɔ̃iti numero. Tunc sic. si per cām demonstratur effect⁹: tūc acquirit̃ no^a ip̃i⁹ effect⁹ pp quid. sed hoc distinguit̃ spē a priori: ḡ prior ɔcorrūperet. q̄r ꝛc̃. ¶ Tertio pn̄cipalr̄ argui̇t. Data veritate isti⁹: sequeret̃ q̄ pfectius cognoscerent̃ supiora q̄ iferiora ɔ̃ña est falsū: ꝛ pbat̃ ɔ̃ña: q̄r nū q̄ pcedim⁹ a cā sup effectū in regressu: nisi habuerimus itensiorē cognitionē cause: hoc aūt nō erit: nisi cognouerimus cām illius cāe. Sed cāe istoꝝ iferioꝝ sunt cāe superiores: ḡ opꝫ nos cognoscē cās supiores: ꝛ cum per illas demōstrabim⁹ cās ppinquas effectuū iferioꝝ: erunt cause supiores notiores ip̃is effectibus inferioribus.

Ad oppositū tñ est cōis snia phoꝝ. Et tot⁹ pcessus Arꝫ. p̃° ꝛ scdo posterioꝝ.

Pro declarāda ista. q. sunt tres arti. In p̃ pmittet̃ aliq̄ necīa. In 2° ponet̃ determiatio q̄ōnis. In 3° ridebitur ad arg^a in pn. q.

Quantū ad p̃^m pmitto distōnes. Pria. q̄ multipliciter itelligere possumus dari regressum. Uno mō q̄ cognito aliq̄ q̄r. possit cognosci cognitōe pp q̄d. ꝛ h̄ p diuersa media: q̄rū vnū sit q̄r. alterū pp q̄d. vt si cogscim⁹ p eclypsim lune: q̄ terra iterponit̃ iter solē ꝛ lunam: possumus postea p solē eē in capite draconis ꝛ lunam in cauda vel eꝫ: cogscere euidenti⁹ ꝛ certi⁹ iterpōne terre dyametralr̄: qd̄ fuit prius demōstratū per eclypsim lune. ꝛ iste est p̄mus modus dandi regressum. Scdo mō possumus itelligere dari regressum itelligēdo q̄ aliquod vnū cognoscat̃ cognitiōe q̄r. per aliud: ꝛ illud per qd̄ cognoscit̃ postmodū cognoscit̃ cognitione pp quid. p ip̃m vt faciliter apparet in p̄misso exēplo de eclypsi respectu terre iterpōnis inter se precise. De p̃ mō dādi regressum nō est difficultas: sed de 2°. De p̄mo mō est textus Auerroys 2° phycoꝝ cōmēto. 22. ɔ̃ Auicē. qui volebat q̄ nullus artifex posset pbare suū subm̄ esse. Neq̄ cās subti in aliquo gn̄e demōstrationū: ɔ̃ quē iuehit̃ Cōmē. q̄ pn̄t demonstrari dmōstratione signi: ꝛ si ille cāe habuerint cās priores: poterunt demonstrari per illas demonstrationes simpliciter: ꝛ de hoc videas cōmentū allegatum. ¶ Secundo distō est ista. dari regressum pōt esse dupliciter vel in eadem scientia: vel in diuersis.

Quantū ad 2^m arti^m pono ɔ̃nes. Prima est. De regressu in diuersis sciētijs nō est difficultas quin talis dari possit ꝛ de facto det̃. pꝫ. Nā pn̄^m aliqd̄ in scia iferiori notū q̄r. p effectū aut expientiā: in scia supiori pōt esse notū pp q̄d. loquēdo. s. de regressu p̄mo mō in p̄ma diuisiōe posita in pcedenti arti. huius. q. ꝛ aliqualr̄ tanget̃ in. q. sequēti. arti. 2°. rōne 2^a ɔ̃ Egidiū Romanuꝫ in fine. ¶ Scda ɔ̃. In eadē scia s̄m pn̄cipia Arꝫ. nō est impossibile dari regressuꝫ. s. q̄ si cā demonstret̃ per effectuꝫ demonstratione q̄r. eadē cā demōstret effectū demōstratione pp quid. loquēdo de 2° mō p̄me distinctiōis in p̃°. arti. hui⁹ q̄ōnis. Hec ɔ̃ pbat̃ auct̃ib⁹ ꝛ rōne. Pria auctas est Arꝫ. p̃ poste. vbi Arꝫ. demr̄at dr̄iam iter demōstratōēꝫ q̄r. ꝛ pp q̄d. ꝛ h̄ vel respectu eiusdē scie: vl respectu diuersarū: ꝛ dicit q̄ possumus demōstrare q̄ planete sunt prope: q̄r nō sintillant: ꝛ sic demōstrant̃ esse ppe per nō sintillare: tanq̄ per effectū: ꝛ postmodū possum⁹ demōstrare nō sintillare per eē ppe. pp q̄d. ꝛ a priori. Cōsilr̄ demōstratur circularitas de luna per augmētū circulare luminis in luna a posteriori: ꝛ postmodū regredim⁹ ad demōstrandū aug^m circulare luminis per circularitatē. corpis pp quid. Nec valet dr̄e: q̄ Arꝫ. loquit̃ hic ɔditionalr̄. q̄r Arist. docet q̄ō habita demōstratione q̄r. pōt haberi demōstratio. ppter quid. sic. Si b. sit mediū a. maior extremitas c. minor. Fiat inquit a. medium b. maior extremitas c. minor: ꝛ tūc habetur demōstratio. ppter quid. Si aūt loqueretur ɔditionaliter si daretur regula nulla esset q̄r nullibi ista regula exerceri posset seu haberet locum. Mō nō est mos Arꝫ. aliq̄d docere aut tradere qd̄ nullibi habeat veritatē. ꝛ sit simpliciter ipoẽ. q̄r ꝛc̃. ¶ Ad h̄ fac. qd̄ dicit Auerroys primo posterioꝝ cōmento. 30. si sciuerimus q̄ luna est sperice figure. pp lucē que augmentat̃ in figura lunari: est poẽ nobis. vt ɔuertam⁹ ppōneꝫ maiorem. ꝛ dicam⁹ cām in essentia luminis cū hac dispositione: ppterea q̄ ip̃sa est sp̄ica: ꝛ ɔponet̃ demr̄atio h̄ mō. Luna est sp̄ice figure: ꝛ qd̄ est sp̄ice figure: opꝫ q̄ lux eius augmētet̃ cū hac dispōne. q̄ñ est cū hac figura. Iaꝫ. n. venimus cū h̄ɔ̃ dictione in cām: pp quā vr̄ luna cū hac dispositione: ꝛ h̄ est illud qd̄ denoiat̃ demōstratio q̄r: h̄ ille. Ecce q̄ō expresse cōmētator ponit regressuꝫ. ¶ Hac eandem sniaꝫ hꝫ Arꝫ. p̃ phycoꝝ. Et Cōmētator. p̃. 2. 3. cōmē. Habet Arꝫ. q̄ in notitia cārum rerū nāliū venimus ex cōpositis resoluendo in ptes: ꝛ in cās. Et hꝫ idē Cōmen. cōmento. 3. cui⁹ tex. est h̄. Et illa que sunt nota apud nos primo de reb⁹ nālibus sunt cōposita cāta ab elentis: ꝛ illa que sunt ignota apud nos nāliter sunt cāe: ꝛ certuꝫ est q̄ cognoscim⁹ ip̃sa cōposita p cās: dicēte pho. Tūc vnū q̄dq̄ arbitramur cognoscē: cū cās cognoscimus primas: ꝛ principia p̄ma: vsq̄ ad elemēta. ergo s̄m ip̄m datur regressus. ¶ Hoc idem hꝫ Aristo. 8. phycoꝝ. vbi pbat eternitatem primi motoris per eternitateꝫ motus: in pn̄°. 8. Et circa finē: pbat eternitatē motus: per eternitatē p̄mi motoris. demonstratiōe ppter quid. Et hoc dicit Cōmē. cōmēto. 53. Innitimur inq̄t in hoc sermone iducere cām ppter quā sunt necesse: vt p̄muꝫ motū a motore nō transmutabili sit eternum ꝛ motū in loco: ꝛ est ecōuerso ei qd̄ declaratū est in pn̄° istius tractatus. s. q̄ ex pbatione eternitatis istius motus fuit pbatum p̄mū motorē esse: ꝛ ex hoc apparet ꝛ illud qd̄ quesitū a pn̄^c. hibi. ¶ Respondet̃ q̄ Arꝫ. q̄ñ regredit̃ pbando eternitateꝫ mot⁹ per essentiam motoris: est regressus topicus. ¶ Cōtra. seq̄tur: q̄ cum regressus topicus seu syllogism⁹ topicus nō aggeneret scientiā: sed opinionem: de eternitate motus per essentiaꝫ primi motoris erit tm̄ opinio nō scientia. ¶ Q̄ si tu ɔcedas ɔsequens: sequitur q̄ cum nulla sit cognitio certior q̄ illa que est per suam causam: maxime vbi sit causa proxima: nulla alia no^a certior habebitur de eternitate motus. ¶ Si dicatur q̄ motus est etern⁹: q̄r mobile nūq̄ꝫ incepit esse: hoc est per causaꝫ. ¶ Contra. maior est depēdentia motus ad efficiens q̄ ad subm̄ aut materiaꝫ: probatur. q̄r dependentia motus ad subiectū nō est nisi per efficiens transmutans. ¶ Item habitudo efficientis ad motum est necessaria per Arist. sed mobilis ad motuꝫ. est contingens: q̄r circūscripta itelligentia mouente: mobile est sine motu: ergo ꝛc̃. ¶ Et confirmatur: ois potentia passiua est ɔtradictionis. 9. meta. tex. cōmen. 17. Sꝫ mobile est in potēna passiua respectu mot⁹: ergo ɔtradictionis: sed potentia efficientis primi ad motū est simplr̄ necessaria. ¶ Tiꝫ. ad principale argui̇t. Arist. 2° de anima primo inuestigat diffinitionem cōem ip̃ius aie. Postmodum ex ip̃sa inuestigat ppriā vniuscuiusq̄ partium aie. Et tertio demōstrat diffinitionē mālem ꝛ cōem per propriā ip̃ius. pp q̄d. ꝛ a priori. cōsimilē pcessuꝫ hꝫ p̃ posteriorum de diffinitione māli ꝛ formali ip̃ius demōstratōis: q̄r ꝛc̃. Sꝫ q̄r locus ab auctoritate est debilissimus. Scdo per rōnes ɔ̃ nr̄a pbat̃: p̄mo sic. Q̄ñcunq̄ habita noti^a de cā per effectū pōt hr̄i notitia itensior de cā q̄ sit illa que habet̃ per effectuꝫ: possum⁹ regredi a cā sup effectū: ꝫ sic est q̄ de cā cognita per effectū possumus hr̄e cognitiōeꝫ certiorē ꝛ pfectiorē de ip̃sa sine effectu: ḡ ꝛc̃. Maior est ɔcessa. minor pbatur. psupponēdo q̄ q̄cūq̄ due po^{te}s hn̄t sicut excedens ꝛ excessuꝫ: se hn̄t in pportione geometrica: iter se: sed inter actus aut habitus ip̃saꝝ est pportio Arithmetica. pportio Geometrica est vbi est similitudo pportionum: qualis est pportio. 9. ad. 6. ꝛ. 6. ad. 4. vbiq̄ est pportio sexqaltera: ꝫ est dissimilitudo excessuū. 9. excedit. 6. per. 3. sed. 6. 4. per. 2. proportio Arithmetica est dissimilitudo pportium: sed similitudo excessuum: talis est. 8. ad. 6. ꝛ. 6. ad. 4. 8. ad. 6. est pportio sexq̄tertia: sed. 6. ad. 4. sexquialtera: h̄ tñ est similitudo excessuꝫ. Nam. 8. excedit sex. per. 2. ꝛ. 6. 4. per. 2. Cū igit̃ due po^{te}s inequales

nunq̃ ↄsimili excessu excedat actus suos: inter ipsas est ꝓportio geometrica: ⁊ si aliq̃ ꝓportio dicatur eẽ in ipsis actibus pōaꝝ inequalium: erit tñ ꝓportio arithmetica cōparando ipsos ad suas potētias. Hꝫ hꝫ Sco. in p̃ snīarũ di. 17. circa finē: ⁊ in tertio sniaꝝ dis. 27. q. vnica in fine. ¶ His stantib' arguit̃ sic. Quecūq̃ due po^e sunt inequales ꝓducūt vel ꝓducere pñt suos effectus inequalis itensionis. Probat̃. sicut po^a ꝑfectior ꝓducit ꝑfectioreꝫ effectum in entitate: ita pōt in excessu inequali ip̄m intēdere: dato q̄ cooperet̃ sibi po^a iferior. ita q̄ cū po^a superior sit efficatior ad ꝓducendū suū actū: erit etiā efficatior ad intendendū ⁊ augmentādū: sed ita est q̄ intell^s ⁊ sensus sunt due po^e: quarum vna operat̃ ad notitiā cause. s. intellectus: ⁊ alia ad no^{am} effectus per t. ergo cū intell^s sit ꝑfectior virtus: poterit magis itendere notitiā cause: q̄ʒ poterit intendere sensus no^{am} effectus. ¶ Et confirmat̃: qꝛ aut intellectus ⁊ sensus operantur simul ad no^{am} cause habita prima no^a de causa per effectum: aut simul ad no^{am} effectus: aut intellectus ad notitiā cause: ⁊ sensus ad no^{am} effectus. Non scd̃o mō vt pꝫ: qꝛ intellectus habita no^a de causa discurrit circa ipsaꝫ: ⁊ nō circa effectū. Neq̃ tertio mō: qꝛ itellectus ⁊ fantasia subordinata sūt in operando. circa q̄dcunq̃ operat̃ intellectus: circa idē operatur fantasia: qꝛ iste po^e sunt subordinate: ⁊ oportet potentiam inferiorē habere actum circa idē: circa quod operat̃ potentia superior: ꝓpter ordinem essentialē. Dabitur ergo prim^9 modus: q̄ vterq̃ operabitur circa causam: ergo habebitur intentū: q̄ efficatior ⁊ intensior notitia habebit̃ de causa per vtranq̃ potentiā operantem circa eandē: q̄ʒ fuerat illa que erat de effectu. ¶ Cõ. 2°. si nō posset haberi intensior notitia de causa in intellectu nisi intenderetur notitia effectus: hoc esset vt dicis: qꝛ intensio nō posset fieri in intellectu in instāti: qꝛ talis itensio est successiua ⁊ in tp̄e. Sed cōtra: qꝛ ois illa intensio pōt fieri in instāti q̄ sit respectu subti indiuisibilis nullū habētis ↄ̃rium: sed itensio que fit in intellectu est huiusmodi. Nam intellectus est indiuisibilis nullū habēs cōtrariū scientie: cui nihil opponit̃ nisi ignorātia. Est etiā sūme disposit^9 per abiectionem ↄ̃rij: nō dico per equalē inclinationē ad intelligibile: ergo ois intensio in ipso poterit fieri in instanti. ¶ Cõ. 3°. si non daret̃ regressus: hoc esset vt tu dicis: q̄m notitia qꝛ. ⁊ ꝓꝑ quid. ipsius effectus vna ex altera nō posset itendi: quia sunt alterius speciei: ⁊ ex pluribus differentib' specie: nō fit aliquid intensius. Sed cōtra. quecūq̃ due notitie sunt de eodem obto oino sunt eiusdem rationis formalis: sed notitia qꝛ. effect^9: ⁊ ꝓꝑ qd. eiusdē sunt de eodem obto oino. Nam si cognoscatur q̄ hō est risibilis ex sensu: ⁊ cognoscatur q̄ sit risibilis per hoc: qꝛ est animal rōnale: p̃ma cognitio ⁊ scd̃a nō distinguunt̃: nisi sm̄ magis ꝑfectū ⁊ minus ꝑfectū: ⁊ isti gradus nō variant rōnē formalē alicui^9: sicut albedo intensa ⁊ remissa sunt eiusdeꝫ rōnis formalis. ¶ Et si dicas ↄtra. demonstratio ꝓꝑ qd. ⁊ qꝛ. sunt distincta sꝫ speciem. ergo ⁊ scia. ¶ Cõ. p̃ncipia demonstratiua in demōstratione qꝛ. ⁊ ꝓꝑ qd. sunt p̃ncipia scie: sed ista sunt distincta sm̄ speciē: ergo ⁊ no^e. ¶ Ad primū rñdetur: q̄ cāe efficientes instrāles distincte sm̄ speꝫ nō distinguūt. effectū specie. sicut sanitas iducta a nā ⁊ a casu nō distinguūtur specie. silr sectio que fit mediante securi ⁊ alio instrō: nō habet distinctionē specificā. Et q̄ cause efficiētes instrales nō distinguant suos effectus: maxime apparet eē de mente San Tho. qui vult q̄ causa instrālis nō agit neq̃ mouens: nisi qꝛ mota a principali agente. demonstratio ꝓꝑ qd. ⁊ qꝛ. ↄcurrūt precise instrāliter: quare ⁊c̃. ¶ Ad 2^m. qd̄ hꝫ maiorē difficultatē. Rñdeo q̄ quecūq̃ due cāe efficiētes prime effectus si sint ↄ̃cāe perse distinguūt suos effect^9: si vna nō ↄtinet̃ in alia: neq̃ ambe in vna 3^a. mō sic est: q̄ principia demōstrationis: quoꝝ vnū est ꝓꝑ qd. alteruꝫ qꝛ. continent̃ virtualr̃ in subō. de quo demōstratur passio: ⁊ p̃ncipia d̄mōstratiua nō cāant notitiā de cōclusione nisi virtute subti de quo aliqd demōstrat̃: vt statim dicet̃. q. sequēti de medio demōstrationis. ḡ ex quo virtute subti sic causant notitiā de ↄ̃ne nō distinguent ipaꝫ no^{am} sm̄ spēm: sed solū sm̄ magis perfectū: ⁊ min^9 perfectum in eadē specie. ¶ Itē ↄfirmat̃ hec rñsio. Habit^9 seu notitia specificatur magis ab obto: de quo est scia: q̄ʒ a p̃n^o efficiente: ⁊ declaratur in pulcherrimo exēplo. Geometria si infundat̃ intellectui nrō a deo erit eiusdē rōnis cū illa que erit nālr̃ acq̄sita per ꝓpriam spēm. ⁊ tñ hec ⁊ illa que sunt de eodē obto nō erunt ab eodeꝫ efficiente sm̄ spēm: sed a distinctis. ergo p̃n^a efficientia nō semꝑ distinguūt spē. quare ⁊c̃. ¶ Sed hic isurgit vna difficultas. si p̃n^a demōstratiua nō distinguūt sciētias: seq̃tur q̄ scia nālis erit mathe^{ca}. ↄñs falsuꝫ: ḡ ⁊c̃. ↄña ꝓbatur. eadem ↄ̃ ↄsiderat̃ a nāli ⁊ mathe^{co}: puta q̄ terra est rotūda: sed a nāli per hec partes equalr̃ tendētes ad centrū. a mathe^{co} .s. astrologo ꝑ vniformē ortū ⁊ occasuꝫ signoꝝ. ḡ si p̃ncipia demr̄atiua nō distinguūt: sed obm̄ de quo aliqd demōstrat̃: sequit̃ q̄ scia nālis sit mathe. ¶ Ad hoc rñdet̃: q̄ notitia qꝛ. ⁊ ꝓꝑ qd. de eodē ⁊ in eisdeꝫ terminis: vel que nō excedūt p̃ncipia alicuius vni^9 scie sm̄ genus sūt eiusdeꝫ spēi: alr̃ non: mō nō est sic in ꝓposito. Vel pōt dici: q̄ nō est eadē ↄ̃ formalis ↄsiderata ab vtroq̃ artifice. licet sit eadē mālis: neq̃ circularitas cōsideratur eodeꝫ mō a nāli: ⁊ a mathematico. Circularitas a nāli ↄsiderat̃ vt est passio corporis nālis: aut terminus eius: sed a mathematico vt est passio q̄ntitatis: ⁊ ita nō est eadem circularitas formalis vtrobiq̃ ⁊ talis notitia seu ↄsideratio distinguitur ex h̄ q̄ tale obm̄ de quo est no^a hꝫ in se multiplicē rōnem formalē sꝫ quā multiplr̃ pōt ↄsiderari. ⁊ nō tm̄ vno mō. ⁊ addendū est: q̄ iste rōnes formales: per quas cōsiderat̃ a mathe^{co} ⁊ a nāli sunt disperate: ⁊ vna nō subordinat̃ alteri. Nam aliud est ↄsiderare q̄ aliqd sit circulare: qꝛ nā corporis circularis determinat sibi talē figuraꝫ: ⁊ aliud est considerare aliquid esse circulare: qꝛ q̄ntum. aut rōne alicui^9 alteri^9 ꝑtinentis ad quantitatē. Sed rōnes cognoscēdi qꝛ. ⁊ ꝓꝑ qd. sunt subordinate. Nam ex accidētib' seu ex oꝑationib' cognoscim^9 effectus. Sicut ex ridere cognoscim^9 hoiem esse risibilē. Mō operatōes insequunt̃ nām ⁊ q̄ditatē rei: ergo rōnes cognoscendi qꝛ. ⁊ ꝓꝑ qd. ad seinuicē ↄsequūtur: subordinantur: quare ⁊c̃. Q, aūt de eodē diuerse scie ↄsiderēt: apparet ex. 2. phycorum. Nam de linea supficie: ⁊ corpore ↄsiderant nālis ⁊ mathematicus sub diuersis rōnib': ⁊ hoc hꝫ cōmen. ibi. cō. 16. Silr̃ Doc. sub. in. 6°. meta^{ce}. Nālis ⁊ mathema. cōsiderāt subām corporeā ⁊ quantitateꝫ circa ipsam. Mathema. n. ↄsiderat subāꝫ corporeā pro quāto subā corporea includit p̃ncipia q̄ntitatis: quēadmodū est mā prima ⁊ ita necessario ↄsiderat mām: lꝫ nō vt p̃n^m potentiale siue mobile: ⁊ ita mathematicus diffinit per mām: nō inq̄ntuꝫ p̃n^m mot^9. phycus vero ↄsiderat eandē subām corporeā inquantū in cōceptu: quē de corpe hꝫ: icluduntur p̃ncipia motus ⁊ operationis: ideo per mām sic diffinit: nō q̄ motum ponat in diffinitiōe: qꝛ ille est passio apud eum: sed mām sm̄ ↄsiderationem ↄ̃ctam: sm̄ quā est p̃ncipiū motus. ¶ Q, si tu dicas: iste diuerse ↄsideratiōes seu diuerse rōnes formales: sub q̄bus aliqd̄ vnū obm̄ cōsideratur: vident̃ esse distincta media ad demonstrandū diuersas passiones: vel eandē passionem alr̃ ⁊ alr̃ ↄsideratam: ergo scie diuerse sunt ex diuersis medijs demonstratiuis. ¶ Cõ. diuerse rōnes formales: sub q̄bus aliqd̄ vnū obm̄ ↄsiderat̃: arguūnt diuersas diffinitiones ⁊ diuersum modū diffiniendi: ⁊ distincte diffinitiones sunt distincta media demōstratiua: ergo scie distinguūtur ex medijs: qd̄ est ꝓpositum. ¶ Ad ista rñdetur: q̄ distincte scie habet distinctos modos diffiniēdi. Metaphysicus enī in diffiniēdo oino abstrahit a mā: qꝛ sicut ens qd̄ primo ↄsiderat: ita ⁊ quodlibet inquātum sub eius ↄsideratione cadit: nō includit materiā. Mathema. ⁊ nālis diffiniunt per mām alio ⁊ alio modo vt dictum est; ⁊ ita ex

diuersis

diuersis modis diffiniẽdi ↄcludit distinctio sniaꝝ. ¶ Ex hoc respondet ad vtrãqꝫ instantiã ↄcedendo totũ pces sum vsqꝫ ad vltimã ↄñtiam: cum tu infers: ergo scie disti guunt ex medijs. Dico ꝙ ꝛ si media aliquo modo distin guant: qđ nõ est negatũ: nõ tñ quecũqꝫ media: sed solum illa que sunt essentialr ordinata: ꝛ in eodẽ ordine ẽntiali ꝛ de istis loquitur cõmẽ. 3. meta[ce]. cõ. 2. Si eni sube fue rint diuersoꝝ pncipioꝝ: relinquit ꝙ ↄsideratio ipsoꝝ sit pluribꝰ qꝫ vni sciẽtie ꝛc. media accidẽtaliter ordinata nõ distinguunt: neqꝫ media in diuersis ordinibꝰ: sicut est mediũ pp quid: ꝛ qꝛ. ¶ Mediuꝫ pp quid est ẽntialiter or dinatum: nõ aũt medium quergo ꝛc.

His premissis quãtum ad 3[m] arti[m] rñdet ad argꝰ pncipalia admittẽdo pre supposita preter vlt[m]. Cõcedo intẽsionẽ fieri in habitu ꝛ in actu intellꝰ inqꝫtum ista sunt in intellũ. Et ad illud qđ adducit in. 7. physicoꝝ ↄcedit: ꝙ in parte itellectiua ꝛ in intellectu nõ fit ppꝛie alteratio: que est morꝰ succes siuus ꝛ in tpe. Ista enim alteratio nõ est in parte intelle ctiua: ꝛ ita intẽsio ꝛ remissio. ¶ Sed ↄ. eo mõ quo Arꝭ. negat partem intellectiuã alterari: eo mõ ↄcedit sensum sic alterari. Inquit eni ꝛ ipsi sensus alterant. patiunt. n. Actio enim ipsoꝝ motus est per corpus patiente aliqđ sensu. Sed certum est: ꝙ sensus nõ alterat alteratione q̃ fit motus successiuꝰ: ꝛ in tpe (loquendo de omni sensu) vt pꝫ de visu: ergo negat etiã alterationẽ instantaneã ab in tellectu: inqꝫtum intellectus est: ꝛ ita intensionẽ. ¶ Rñ deo Arꝭ. nõ ↄcedit alterationẽ esse ad aliquam qualitatẽ nisi que põt pmo acquiri. Sic ꝙ ipsa nõ tñ nõ ↄsequat per accidẽs ad formã inductam: queadmodũ est relatio sed nec eius inductio necessario sequat inductionẽ ali cuius forme prioris: ꝛ tũc fm ipsuꝫ in nullo sbto est alte ratio: nisi illa sit prima ꝛ imediata p alterãs in ordine al terationis: ꝛ in pmo ad sciam vel ad ↄsiderationẽ nõ est alteratio imediata p alteranti in illo ordie: qꝛ pꝰ alterãs est obꝫ extra. cognitio aũt in intellu nõ imediate causat ab obto extra: sed ab aliquo in aĩa. s. a spẽ. qꝛ intelligimꝰ cũ volumꝰ: ex. 2. de aĩa: qꝛ ad intelligẽdũ habemus obie ctum intra: ad sentiendũ requirit obm extra. Qꝫ aũt in telligat de tali alteratiõe de qua dcm est: apparet: qꝛ pa rum ante ↄcedit sensum alterari dicens: queadmodũ al legatũ est in opponẽdo tex. cõ. 12. ipsi sensus alterant: ꝛ postmodũ negat ptem itellectiuaꝫ alterari: in tex. cõmẽ. 20. ꝛ videt. assignare pro rõne: qꝛ notitia itellectiua acci pitur: nõ imediate ab obiecto extra: qđ est pꝰ alterãs in isto ordine: sed mediãte cognitione sensitiua. vnde ad p bandum ꝙ nulla mutatio est ad scientiam ait. Ex ea eni que est fm partem experientia vniuersalem accipimus scientiam: ꝛ sic illud verbum (sciens maxime ad aliquid dr) dꝫ intelligi sic: ad aliquid. i. ad obiectum intra: ꝛ non imediate ad obm extra: qđ est pmũ alterans: ꝛ ista con clusio sic particulariter intellecta de alteratiõe pma suf ficit ad ppositum suum ibi: qꝛ ↄnem illã ꝙ mouẽs ꝛ mo tum simul sunt: intẽdit pbare inductiue in oibꝰ motibus ꝛ spãliter in alterationibꝰ videt habere instantiã de illis qualitatibus que nõ imediate inducunt a pmo alterãte qꝛ alteratuꝫ: ꝛ si simul sit cum pximo alterante: nõ tamẽ cum pm illo ordine. ¶ Uel põt dici ꝙ Arꝭ. intelligit de alteratione que est motus: vel si est indiuisibilis: est mu tatio terminatiua vel cõtinuatiua motus: vel saltẽ que est subiecti mobilis vel mutabilis: ꝛ ab aliquo agente nã li. Nullũ istoꝝ inuenit in parte intellectiua: nam ipsa est indiuisibilis: ꝛ ita nõ susceptiua motus qui requirit sub iectuꝫ diuisibile. Ipsa etiã qꝛ indiuisibilis: ideo nõ est lo caliter psens alicui agẽti nãli: qꝛ nõ replet locũ. Agẽs aũt physicũ nõ est actiuuꝫ: nisi in passum sibi localiter psens sensus aũt per oppositum põt dici alterari: qꝛ sensus est sbm qꝫtuꝫ recipiens formã: ꝛ ab agente nãli cui est loca liter psens. Et per hoc pꝫ quid dicendũ sit de intellũ. Sed ad illud qđ dicit. intensio ꝛ remissio est successiua: ergo fit in tpe. Dr ꝙ lꝫ itensio ꝛ remissio fiat cũ aliq̃li successi one: nõ tñ ois intensio successiua fit in tpe: sed soluꝫ illa que fit. sbto diuisibili hñte ↄrium: ꝛ dispõnẽ oppositam forme in. ¶ Ad 2[m] pncipale pꝫ rñsio ex dictis in. 2. arti. rñdendo ad pmã istantiã ↄtra tertiã rõnem pncipaleꝫ: ꝛ etiã ad difficultatẽ deinde motã: ꝙ notiꝰ qꝛ. ꝛ pp qđ. de eodẽ ꝛ in eisdẽ terminis. vel q̃ notitie nõ excedunt ppꝛia pncipia scie sunt eiusdẽ spẽi. ¶ Põt etiã dici: ꝙ ille notiꝰ distinguunt spẽ ꝛ vna adueniẽte alia nõ corrũpit. Et ꝙ notitia que est pp qđ põt intendi: lꝫ alia que est qꝛ. nõ in tendat: neqꝫ inconuenit: ꝙ plures noꝰ actuales distincte fm spẽm sint in eodẽ: sicut plures habitꝰ: aut plures spe cies intelligibiles quarũ qlibꝫ põt itendi sine alia. ¶ Qꝫ si tu dicas. Arꝭ. 2ꝰ topicoꝝ hꝫ ꝙ ↄtingit plura scire: lꝫ nõ itelligere: qđ nõ videt verũ: si possumus hẽre simul distin ctas itellectiones actuales. ¶ Rñdetur dupl'r. pꝰ ꝙ phs vult ostẽdere ꝙ scire hituale necessario est pluriũ: sed in telligere actuale nõ necio est pluriũ: qꝛ põt esse vniꝰ. Qꝫ aũt sic intelligat. probo: qꝛ aut intelligit ꝙ scire possumꝰ plura habitualr: ꝛ nõ itelligẽ plura habitualiter: ꝛ pꝫ ꝙ nõ: qꝛ sunt idẽ. s. scire habitualr ꝛ itelligẽ habitualr. Aut itelligit ꝙ plura possumus scire actualr: ꝛ nõ intelligere actualr: ꝛ hoc ẽt est falsuꝫ: qꝛ sunt idẽ: g̃ intellexit de scire habituali qđ necessario est pluriũ: sed nõ intelligẽ actua le: necio est pluriũ: qꝫuis possit esse. ¶ Aliter rñdetur: ꝙ scia est ↄnũ intellꝰ pncipioꝝ: ex. 2. posterioꝝ. scire g̃ neces sario est pluriũ: qꝛ ad sciam necio ↄcurrit tota deductio syllogistica: sed itellꝰ pncipioꝝ nõ est pluriũ: sed vniuꝫ: nõ accipiẽdo pncipia pro dignitatibꝰ: que sunt ppõnes cõplexe: sꝫ pro diffinitionibꝰ que nõ sigñant eẽ vel nõ eẽ ex pꝰ posterioꝝ: ꝛ taliũ suppõnũ hitus est itellꝰ: qꝛ est me diuꝫ in demñratione. ¶ Sꝫ est aliud dubiũ vtrũ pres itel lectiões actuales eiusdẽ spẽi possint eẽ in eodẽ itellectu. De hꝰ alias. ¶ Ad 3[m] ꝛ vltimũ negat ↄña. ꝙ sequat: ꝙ su periora pfectꝰ cognoscant a nobis: qꝫ ista iferiora ꝛ sensi bilia. Ad pbationẽ rñdet: ꝙ non opꝫ cognoscere cãꝫ ali cuius effectus simplr ad hoc ꝙ talis effectus cognoscat pp qđ. ꝛ fm cõem modũ sue cognitiõis: sed sufficit ꝙ co gnoscat sub ea rõne sub qua est causa. Unde cognoscen do deum in ratione cãe prime sufficit cognoscẽ ꝙ est pri mũ ens: ꝛ independẽs: ꝛ ꝙ agit a se: ꝛ hoc sufficit vt co gnoscat eẽ primũ efficiens: ꝛ qđ est summuꝫ bonũ: vt cog scat esse cã finalis: ꝛ isto mõ superiora perfectius cogno scunt per discursum: ꝛ per negociationẽ itellectus qꝫtuꝫ ad aliquã rõnem sue cognitionis: qꝫ isti effectus inferio res. Et ista pfectior ꝛ maior cognitio superioruꝫ facit ad hoc ꝙ effectus isti inferiores possint cognosci ppter qđ ꝛ sic patet ad questionem istam.

¶ Et manifestũ est ꝙ res hñt principiũ ꝛ ꝙ cause rerum omnium nõ sunt infi nite. Tex. cõmen. v. Questio. iiij.

Queritur. Utruꝫ detur status in oi genere causaruꝫ. Et ar guitur ꝙ non. Primo. quia generatio est eterna: ꝛ nunqꝫ incepit esse: ꝛ hꝰ successiue vna post aliã: sꝫ cuilibꝫ gñationi corrñdet ppꝛia mãl: ppꝛia forma efficiens: ꝛ finis. igitur ꝛc. ¶ Maior pꝫ. quia motꝰ nunqꝫ in cepit esse: ex. 8. physicoꝝ. tex. cõmẽ. 4. 5. ꝛ. 6. ¶ Motus aũt est cã gñationis in istis inferioribꝰ: ex 2ꝰ de generatione tex. cõ. 54. ꝛ. 55. igitur ꝛc. ¶ Scđo. iter primã cãꝫ ꝛ quãli bet aliam est distantia infinita. Igitur inter primaꝫ cãm ꝛ quãlibet aliam possunt accipi infinita media. ergo ꝛc. Antecedens declarat: qꝛ quãdo distantia non accipitur penes quantitatem iteriacenteꝫ inter extrema: tanta est distãtia: qꝫtus est excessus pfectionis extremi: qꝛ distãtia nõ tm reperit in qꝫtitate molis: sed etiã in quãtitate per fectionis suo modo: sed prima causa excedit in infinituꝫ quamlibet aliam causam. Igitur ꝛc.

Ad oppositū est Aristo. scḋo metaphi. tex. cōmen. 5. ⁊ Cōmentator.

In ista. q. primo ponentur distinctiones. Scḋo respondebitur ad. q. Et tertio obijcietur contra determinationem.

Quantū ad primū. Prima distinctio est hec. Causarū quedā est per se: quedā per accidēs Illa est per se: que sm̄ ꝓpriam nām aliquid causat: sic ꝙ eius nā est per se ⁊ ꝓpria ratio formalis agendi: vt edificator respectu edificationis. edificator enim iportat artē edificandi: que est per se ratio formalis edificandi: ⁊ per se ⁊ essentialiter ordinat̄ ad edificium: sicut ad ꝓpriū effectū. Alia est causa: que dr̄ per accñs. que nō sm̄ ꝓpriā nām causat: sed est accñs ꝯiunctū: cū eo: qḋ est per se rō formalis agendi: vt musicū edificat. musica. n. est accñs eius: qḋ est per se ratio formalis agendi: qꝛ musica ꝯiungitur cū arte: ⁊ pro tāto musicū edificat: qꝛ edificator est musicus. ¶ Scḋa distinctio cāᷓrum: quedā sunt essentialiter ordinate: quedā accidētaliter ordinate: prime sunt que ordine quodā essentiali ⁊ necessario ꝯcurrunt ad aliquē effectū causandū vt sol ⁊ hō: respectu gn̄ationis hois Cause accidentalr̄ ordinate sunt: que ordine quodā accidentali ꝯcurrunt ad aliquē effectū causandū. vt Sor. ⁊ pater ipsius ꝯcurrūt ad gn̄ationē Martini: si Martinꝰ sit filius Sortis. ¶ Et est aduertendū: ꝙ ex alio orit̄ distinctio causaꝝ per se: ⁊ per accidēs: ⁊ ex alio scḋa distinctio. Prima oritur ex cōparatione cause ad effectum. 2ª orit̄ ex cōparatione duaꝝ causarū: inquantū ab eis ꝓuenit aliquis effectus ordine quodā essentiali vel accidentali: ⁊ inter causas assignatur triplex differentia in vtraqꝫ distinctione. Prima est: qꝛ cause essentialiter ordinate: sūt quarū vna depēdet ab alia in causando quicquid sit de esse ipsius: vtrū. vꝫ. in esse depēdeat causa superiorē vel nō? Unde qn̄qꝫ cause essentialiter ordinate dependēt in esse: ⁊ in causando: qn̄qꝫ dependēt nō q̄̃tum ad esse: sed q̄̃tum ad aliquē influxū: aut aliquā formā receptam a superiore: semꝑ tn̄ depēdet in agendo a superiore. Qn̄qꝫ vero ⁊ tertio: cause essentialiter ordinate nō depēdent q̄̃tum ad esse: nec q̄̃tum ad influxum: sed imediate attingunt effectū ordine quodā essentiali: sic ꝙ vna perfectius ꝯcurrit q̄̃ reliqua: vna tamē non mouet̄ ab alia: neqꝫ recipit aliquā formā: aut influxum. Exemplum primi. celū ⁊ ignis in gn̄atione ignis. Exemplū secūdi. manus ⁊ baculus in mouēdo pilam: ⁊ sm̄ Auerroym motor separatus ⁊ motor ꝯiunctus in mouēdo celū: vt in. 12. metaphy. cō. q̄rti. Exemplum tertij. pater ⁊ mater in gn̄atiōe prolis cōcurrit semen viri ⁊ semē femelle: ordine quodā essentiali: sic ꝙ quantūcūqꝫ intenderetur in infinitum: virtus seminalis viri nō posset sine semine femelle ingenerationē fetus. ¶ Si loquamur de causis accidentaliter ordinatis: nulla dependet ab alia in causando: licet forte in esse: ⁊ hoc presupposito ꝙ idētitas agētis requiratur ad idētitatem numeralē effectus. Quod hꝫ videri. 8. metaᵉᵉ. tex. cō. 11. ⁊ cōmen. 12. vbi Aris. nō assignat diuersitatē effectus: nisi ꝓpter diuersitatē mouētis aut materie. Qꝫ autē causa accidētaliter ordinata nō depēdeat ab alia in causando patet. quia Sor. potest generare patre suo existente mortuo. ¶ Secūda differētia que sequitur ex prima est: ꝙ in essentialiter ordinatis. causa prior semꝑ est perfectior: ⁊ alterius speciei seu rōnis a secūda: ⁊ in prima cōcurrit cōmuniter triplex prioritas: prima est nature. qꝛ prior cōmuniter est vniuersalior q̄̃ posterior in causando: ⁊ ad plures effectus se extendit: vt pꝫ de deo ⁊ intelligentia scḋa. Secūda prioritas est sm̄ perfectiōem essentialē in causando qꝛ prior semꝑ est essentialiter perfectior: ⁊ hoc cōpetit omnibus prioribus. Tertia prioritas que sequitur ex secunda est: ꝙ cause essentialiter ordinate semꝑ sunt alterius rationis: sed cause accidētaliter ordinate: nō habent istas cōditiones dictas: vt patet intuenti. Et hec secunda differentia sequit̄ ex prima: qꝛ ex quo posterior depēdet a priore. essentialiter in causando: ⁊ qḋ est vnius rationis nō dependet essentialiter ab alio eiusdem rationis: quia vnum istorū potest tantum intendi in sua virtute: ꝙ alterum superfluet. igitur ⁊c̄.

¶ Tertia differētia est: ꝙ cause essentialr̄ ordinate simul actu sunt: ⁊ actu causant. Accidentaliter ordinate sunt: ⁊ causant successiue: vna post aliam: ⁊ sequitur ex prima ⁊ secūda. Nam quia causa secūda depēdet in causando a prima: non poterit scḋa causare: nisi causante prima: ⁊ ex ꝯsequenti esse sine prima. Similiter ex eo ꝙ superior habet perfectiorem causalitatem supra effectum q̄̃ inferior: oportet ꝙ causante inferiore: superior causet aliogn̄ effectus posset esse sine eo a quo essentialius depēderet: quod est impossibile. quia tunc non dependeret effectus essentialiter ab ipsa: ⁊ vlterius aliqua per se causalitas deesset effectui: nisi omnes simul ꝯcurrerent ad causationem effectus.

De secundo articulo dicitur ad. q. ꝙ datur status in causis in quolibet genē cause. Tū quia hoc probat Aristo. 2. metaphysice. tex. com. 5. ⁊ postmodum sigillatim in quolibet genere cause: ⁊ vt videatur itentio Aristote. ponuntur tres propositiones. ¶ Prima est ista. In causis essentialiter ordinatis nō est possibilis infinitas. ¶ Secūda. in accidentaliter ordinatis nō est possibilis infinitas: nisi ponatur statꝰ in essentialiter ordinatis. ¶ Tertia. ꝙ negādo ordinem essentialem in causis: adhuc īfinitas est impossibilis. ¶ Iste tres propositiones colligūtur de mēte Cōmenta. 2º metaphysice cōmen. 6. Inquit enim Cōmētator. Necesse est si aliqua res nō fuerit primum: vt vniuersum: nō habeat causam omnino: ⁊ hoc manifestum est in motis que mouēt se: adinuicē habentibus situm. s. que sunt insimul: ⁊ ista impossibile est vt sint infinita: essentialiter aut accidentaliter. Si autem fuerit positum in vniuerso carenti situ tunc erit impossibile essentialiter quia vniuersum nō habebit motorem omnino: sed est necessarium accidentaliter. Quādo primus motor fuerit positus: nō motus omnino: quia tunc erit eternum: ⁊ mouebit vnū post aliud in eternum: ⁊ hec omnia declarata. in. 8º physicorū: hec Cōmētator. Ponit hic Cōmē. aliquas ꝓpositiones: Quarum prima est ista. Si cause essentialiter ordinate procedunt in infinitū: nulla erit causa. Secūda est. In causis habētibus sitū: siue essentialiter: siue accidētaliter ordinatis: nō est possibilis īfinitas. Tertia est. In causis eēnaliter ordinatis nō habentibus situm est ipossibilis infinitas essentialis. ¶ Prima propositio probatur ab Aristotele. sic. tex. cōmēti prefati. Si cause essentialiter ordinate procedunt in infinitum: ⁊ maxime efficientes: nulla erit causa efficiens. consequens est euidēter falsum: ⁊ cōtradictu antecedenti. igitur antecedens: cōsequentia probatur. presupponendo: ꝙ vbi datur in causis aliquid prius: ⁊ aliquid posterius: ⁊ aliquid medium: semper prius est causa motionis medio ⁊ vltimo: quia omnia mouent in virtute primi: ita ꝙ si primum non moueret: mouent alia: ⁊ si primum non efficeret: nō efficerent alia ⁊ sic remota causalitate primi: remouetur causalitas ab omnibus alijs: sed vbi est infinitas: ibi non est primum. ergo vbi est infinitas: ibi non est causalitas in primo: sed si non est causalitas in primo: non est in alijs. igitur ponere infinitatem in causis agentibus est remouere omnem causalitatē: sed hoc est impossibile. igitur primum scilicet esse infinitatem in causis agētibus. ¶ Secundo presupponit. ꝙ vbi est infinitas: ibi non est primum: sed in infinito omnes partes sunt medie. ¶ Pro cuius declaratione notandū est: ꝙ medium quod accidit in agētibus ⁊ causis habet tres conditiones. Quarum prima est: ꝙ eo ipso ꝙ est mediū: nō est primū in causantibus: nec habet virtutem super oīa causata: quia ipsū causatum non habet virtutē super seipsū. Scḋa conditio est. ꝙ mediū habet respectū ad primum: ita ꝙ sua causalitas per quā

tas per quaȝ potest causare nõ est nisi in virtute primi: iõ est mouẽs motum. Ultima cõditio est: ꝙ omne agẽs medium est mouens motum: quum enim medium moueat posteriora: est mouens: quum autem moueat virtute primi est motum: si autem daretur infinitas in causis: cause essent medie ſm primam proprietatem: qꝛ nulla ipsarum esset prima nec haberet virtutẽ super omnia causata. tamen ſm secũdã proprietatẽ nõ essent medie: qꝛ nõ haberent habitudineȝ ad aliquod primũ. Similiter cause non essent medie ſm tertiam proprietatẽ: quia lȝ quelibet eẽt mouẽs mota: nulla tamen moueret in virtute ꝑmi. ¶ Et per hoc soluiẗ obiectio cõtra Ar. ꝙ ratio probãs statum in causis petit ꝑncipiũ: qꝛ assumit ꝙ in causis datur primuȝ ⁊ vltimum: qꝛ hoc patet. qꝛ accipit mediũ tãtũ negatiue per priuationẽ primi ⁊ vltimi. nõ autẽ positiue i qõ hȝ habitudinẽ ad primum ⁊ vltimum. ¶ Secunda propositio Cõmẽ. ꝙ in causis habentibus situm nõ est possibilis infinitas: neqȝ essentialis: neqȝ accidẽtalis. Hec propositio pbaẗ. ꝑsupponẽdo ꝙ Cõmẽ. per causas habẽtes situȝ intelligit causas que nõ tantũ cõcernunt situm positionem ⁊ ꝗ̃titatem. veruȝ etiam sunt simul: quẽadmodum corpora celestia: elementa: mixta que simul actu existũt: per causas nõ habentes situm: intelligit causas nullã cõcernentes ꝗ̃titateȝ in esse: quẽadmodũ deus ⁊ intelligentie. Hoc presupposito probatur conclusio. Naȝ dato opposito ipsius sequereẗ ꝙ daretur infinitum in actu. ꝯñs est impossibile ex tertio physicoruȝ. ⁊ ꝑmo celi. igitur antecedens. consequentia probatur: quia ex omnibus istis causis infinitis actu existentibus fit vna magnitudo infinita: ⁊ vlterius: quũȝ omne corpus sit mobile: in tempore finito moueretur corpus infinitum: cuius oppositum demõstratur. 6. phys. ¶ Tertia propositio Cõmentatoris est: ꝙ si cause nõ habent situm in istis est impossibilis infinitas essentialis. Hec probatur: qꝛ in istis est deuenire ad motoreȝ oĩno imobilem: tam per se ꝗ̃ȝ per accidẽs: vt demonstratur. 8. phys. ¶ Alij exponũt Cõmen. dicendo ꝙ ſm ipsuȝ duplex est vniuersum: quoddaȝ habens situȝ ⁊ ista vniuersitas est causaruȝ essentialiter ordinatarum. Aliud est vniuersum carens situ: ⁊ est vniuersitas causaruȝ accidentaliter organicarum: quarũ vna est post aliã: ⁊ nõ simul. In ꝑmo vniuerso non est possibilis infinitas neqȝ essentialis: neqȝ accidentalis: qꝛ tunc daretur infinitum in actu: vt argutũ est. In alio vniuerso est possibilis ĩfinitas accidẽtalis: nõ eẽntialis. nam tale vniuersum est multitudo indiuiduoruȝ. que est accidẽtaliter ordinata: vt homo ab hoĩe in eadẽ specie. ¶ Sed pretermissa expositione Cõmentatoris. Uidẽduȝ est de trib⁹ propositiõibus: quas pono doctor subtilis in primo sen. di. 2. q. 2. ad mentem Ar. in hoc. 2. meta. ⁊ postmoduȝ arguenduȝ est cõtra ipsas: ⁊ rõnes soluende sunt. ¶ Prima ꝓpositio de mẽte Aristo. ſȝ ipsuȝ est ista. In essentialiter ordinatis nõ est possibilis ĩfinitas in quocũqȝ genere cause. ¶ Secunda. In accidẽtaliter ordinatis nõ est possibilis ĩfinitas: nisi ponaẗ status in eẽntialiter ordinatis. ¶ Tertia ꝓpositio. In accidẽtaliter ordinatis nõ est possibilis infinitas: etiaȝ si negetur ordo eẽntialis. ¶ Prima ꝓpter breuitatẽ dicaẗ a. 2ᵃ b. 3ᵃ. c. ꝑᵃ ꝓbatur ꝑsupponẽdo: ꝙ oĩs causa in eo ꝙ cã nõ est vltima: qꝛ vltima nihil causat: similiter oĩs causa causans in virtute alterius non est prima. Ex his duab⁹ suppositionib⁹ seqẗ ꝙ si cause eẽnt ĩfinite: quelibet causaret in virtute alterius: ⁊ ita nõ esset ꝑma nec vltima: sed oẽs medie. ꝯñtia probatur: qꝛ cause essentialiter ordinate sunt: quaruȝ vna dependet ab alia in causando ex dictis superius. ergo vna causaret in virtute alterius: ⁊ ita oẽs essent medie per abnegationẽ ꝑmi ⁊ vltimi. Ex hoc arguitur. Omnes cause medie simul accepte habẽt causalitatem ab aliqua vna cã: alioquin vniuersitas causarum mediarum nõ esset cãta. Qd̃ enĩ ẽ causatũ hȝ causalitatẽ ab eo a quo causaẗ: qꝛ hȝ virtutẽ causatiuam ab illo. sed quelibet causarũ mediaꝝ est cãta. ergo quelibet istaruȝ causarum mediaruȝ habet causalitateȝ ab aliqua vna causa. ista nõ est aliqua istius vniuersitatis: qꝛ tũc eẽt cã sui ipsius. ergo est extra istam vniuersitatem: ⁊ per ꝯñs est incausata ⁊ indepẽdens. ergo ista causa est prima. ¶ Scd̃o probaẗ eadem conclusio. Illa que oĩa sunt simul in actu nõ possunt esse infinita. sed oẽs cãe essentialiter ordinate sunt simul in actu igitur ⁊c. maior patet per Aristo. ⁊ oẽs ꝓbantes. minor probatur ex prima differentia posita superius inter causas essentialiter ordinatas ⁊ accidentaliter ordinatas. Nam infima causa essentialiter ordinata causante quelibȝ alia necessario causat. ¶ Tertio. vbi nõ est primum ibi non est essentialiter prius: sed vbi est infinitas: nõ est primum. ergo ibi non est essentialiter prius: maior patet: ⁊ minor probatur: quia illud est prius quod est principio propinquius. quinto metaphysice. sed vbi est infinitas nõ est principium. igitur neqȝ prius. ¶ Quarto in essentialiter ordinatis quanto causa est prior aut superior tanto est perfectior: ergo in infinitum superior: est in ĩfinituȝ perfectior. ⁊ si sic. ergo erit idepẽdẽter causans ⁊ nõ in virtute alterius: ⁊ per cõsequẽs prima.

Sed vt videatur ꝗ̃tum iste rationes cõcludunt. Arguitur cõtra ipsas primo contra primam: ꝙ eque bene cõcludat de causis accidentaliter ordinatis sicut de essentialiter ordinatis. Quia accipio omnes patres generantes si sint infiniti. igitur omnes sunt medij: ⁊ si sint medij: causalitas omnium est ab aliqua vna causa. Illa non est aliqua vna illarum: quia si sic illa esset causa sui ipsius. Igitur est aliqua causa prima que est causa omnium. ¶ Item est dubium circa cõmentum quintũ. vbi Aristo. ponẽs ꝙ cause non procedunt in infinitum ſm rectitudinem Cõmen. exponit ꝙ Aristo. forte intelligit per causas ſm rectitudineȝ: causas que sunt eiusdem speciei: vt homo ab homine: ⁊ per ſm specieȝ: intelligit causas que sunt de diuersis speciebus collocatis sub eodem genere: sed cause que sunt eiusdem speciei sunt accidentaliter ordinate: ⁊ in istis est processus infinitus. Et Aristo. intendit: ꝙ in causis ſm rectitudinẽ nõ est processus infinitus. ergo contradictio vel Cõmen. nõ exponit ad intentioneȝ Aristo. ¶ Tertio si esset processus in infinitum in causis accidentaliter ordinatis: esset numerus infinitus: ⁊ species numerorum sunt essentialiter ordinate. Igitur ponẽdo infinitatem in causis accidentaliter ordinatis ponitur infinitas in eẽntialiter ordinatis. ¶ Quarto arguitur. ꝙ rõ adducta prima: per quaȝ probatur status in causis petit ꝑnᵐ: qꝛ assumit oẽs causas eẽ medias. Igiẗ rõ ponit ꝑmũ ⁊ vltimuȝ: qꝛ mediũ hȝ habitudineȝ ad vtrũqȝ: vnde ponere mediũ sine extremis est impossibile. ¶ Itẽ rõ assumit ꝙ oẽs cause medie simul accepte habent cãm aliquã. Rñdens dicet ꝙ lȝ quelibet causa in ordine causatoruȝ ⁊ depẽdẽtiũ sit causata ⁊ depẽdẽs ab aliqua causa scilicet hec cã ab aliqua prior: ⁊ alia ab alia successiue: nõ tñ sequiẗ: ꝙ oẽs simul accepte sint causate ab aliqua vna: sȝ est fallacia figure dictionis cõmutatur enĩ singulare in plurale. ¶ Itẽ arguiẗ cõtra aliã rõneȝ: quũ diciẗ ꝙ causa in infinitũ superior est in infinitum perfectior: diceẗ ꝙ nõ datur causa in infinitum superior: accipiendo infinitũ cathegorematice: sed sincathegorematice: ad hunc sensuȝ: ꝙ quacũqȝ cã data: poterit dari superior: sȝ tñ nunqȝ deueniẗ ad aliquã que hẽat ĩfinitã distãtiã ad quãlibet assignabileȝ.

Ad hec respondetur ⁊ primo ad ꝑmum dicẽdo ꝙ ista consequẽtia est bona. Omnes cause sunt medie. ergo omnium causalitas est ab aliqua vna causa: presupposito ꝙ sint essentialiter ordinate. Naȝ si sic iste cause sũt simul ⁊ vna agit in virtute alterius: ⁊ per ꝯñs quelibet ps istius multitudinis agit in virtute vnius: sic ꝙ omniũ causalitas istius multitudinis ẽ ab aliq̃ vna cã. Igiẗ oium causalitas istarũ causarũ essentialr ordinataruȝ erit ab vna. Patet ꝯñtia. qꝛ illud qd̃ ꝑ se cõpetit cuilibet parti alicu⁹

totius: videt per se competere toti. ¶ Et confirmatur: qr multe cause simul accepte in proposito: habet causalitatez ab aliq vna ca: qr oes iste simul accepte sunt medie. Igitur quum in toto ordine causaru eentialr ordinataz oes sint medie: sequit q oium calitas toti' vniuersitatis erit ab vna. Neqz viteri' ista pntia valet simplr. Oes cae sut medie: igit oiuz calitas est ab vna: vt pz in instatia adducta de patrib' generatib': qr iste cause sunt accidetaliter ordinate: z vna no agit in virtute alterius. Neqz etiam simul regrunt: z ita no valet pntia in istis: sed bene in eentialiter ordinatis: valet eta pntia ex alio medio: qr si cause sunt essentialiter ordinate: opz q in istis sit aliqd essentialiter prius: qr prius z posterius sunt passiones ordinis: z si est ordo essentialis: in tali est prius z posterius essentialiter: sed no est prius essentialiter nisi sit pmuz eentialiter. qr 5. meta. ca. de priori. Prius est illud qd est pn' propinquius. igitur zc. ¶ Sed contra. qr in tempore z motu est prius z posterius. ex. 4° phys. quum tempus sit numerus: motus sm prius z posterius. igitur zc. ¶ Rndet q prius z posterius in tempore sunt ex assignatioe nostra assignando aliqd vnum nunc pro pn° respectu cuius aliqua pars temporis dicit prior: z alia posterior: z hoc declarat phs 5° meta. ¶ Ad 2m qd est contra Comen. dom est vno modo: q Aristo. pbat statum in causis etiaz accidentaliter ordinatis ex testimonio alioz: z maxime platonis: q posuit mundum incepisse ex tempore: z ex pnequeti habuit ponere causas eiusdez speciei non pcedere in infinitu z ita datur status in causis sm rectitudine tam accidetaliter ordinatis: qz essentialiter ordinatis. Comentator aute habens respectu ad opinione platonis dixit: q forte Aristo. intendit per causas sm rectitudinem causas eiusdem speciei: vt homo ab homine. Vel dicendu est: q Comen. in ista expositione secuda loquitur dubitatiue z cum forte: z istam no approbat: neqz acceptat: sed scdaz solum. ¶ Ad tertium respondet. q cause accidentaliter ordinate sunt successiue vna post aliam in infinituz: z sic poceditur processus infinitus in numeris z figuris: in potentia tantuz z no in actu. ¶ Et si dicas. ordo essentialis stat ad aliqd vnum primu z suppremu omniuz. ergo quu spes numeroz sint essentialiter ordinate: dabitur aliqua species numeri infinita z suprema: z ita numerus infinitus. ¶ Rndeo qcqd sit de numero infinito. Utrum sit dabilis vel non: de quo aliqualiter tetigimus in q. de prescientia dei futuroz contingentium: saltem pro nunc dicitur q in speciebus seu formis: que sunt de perfectione vniuersi: datur status numeri no sunt de perfectione vniuersi: z in istis no incoueniens esse processum in infinitum. ¶ Vel dicitur q numeri no sunt forme z species: qr vna sola est forma specifica omniuz numeroz. Nam trinari' no differt a binario in specie: sicut nec linea maior z minor: z hoc potest probari ex. 8. meta. tex. co. 10. vbi Arist. ponit numeri diffones assimilari diffinitionibus naturaruz z quiditatu. Vult enim vt exponit Comen. q diffinitio superioris .s. animalis ex additione alicuius dre fit diffinitio inferioris. s. hois: quemadmodu ex additione vnitatis na vnius nueri transfert ad alia naz: videas Come. ibi. Quemadmoduz qn ab aliquo numero. Ex qbus verbis cocludit: q vnitas in numero addita vel variata constituit numeri maiore aut minore. superiore z inferiorez. Sed ro e diffinitio superioris z inferioris no distinguit sm spez: vt diffinitio aialis z hois. ¶ Item numeri no coponunt nisi ex vnitatibus. ergo ptes vnius numeri que sunt vnitates: no differut ptibus alterius: z sic oe qd est realiter in vno numero: est in alio realiter: siue h sint vnitates: siue aliqua alia forma: vt dria formalis: qr talis forma aut dria formalis no pot sumi nisi ab vnitate: ex quo pcludit: q numerus est spes spalissima de genere qtitatis. z numeri distincti sunt indiuidua in eade specie: modo inter indiuidua no est ordo eentialis. igit zc. ¶ Sed ista rnsio no pot stare: qm ex hac rnsione sequit: q arithmetica no esset scia: qr est de numeris. si igitur numerus est species spalissima: sequit q numeri iduuduales erut de consideratione arithmetici: sed singularium z indiuiduoz non est scia. igit zc. ¶ Ite. Arithmeticus alia passionem pbat de trinario: qz no pbat de binario. ergo p aliqua pn° que sit per se: z si sic: sequit q illa passio competit p se trinario: tuc sic: quecunqz sunt indiuidua eiusdez spei qcqd per se copetit vni copetit alteri: sed binarius z trinarius sunt eiusdem spei: ergo qcqd arithmetic' demonstrabit de trinario: poterit demonstrare de binario: pns e falsum. igit illud ex quo sequitur. Unde oportebit dicere q nihil poterit demonstrari de binario z trinario: nisi p ronem numeri: no aute sub rone qua trinari' aut binari': qd est falsuz in arithmetica. Igitur dom est aliter: q numeri distinguuntur sm spem. ¶ Pro quo notandu q numerus minor no est pars numeri maioris nisi potentialiter acceptus: z qtu ad vnitates males: vnde si numer' trinari' pstituit ex binario: hoc ideo est: qr binarius pinet geminaz vnitate: ex qua cum alia vnitate costituit trinarius. Sed qtum ad formam specifica quaz importat binarius: vt est distincta spes ab ipso: z qtu ad vnitate formale insequete forma specifica sm qua binarius est per se vnus vnitate specifica: binarius no pstituit trinariu: z sic pot saluari Euclides in 5° Geometrie. z Aristo. 5° meta. ca. de colobon. vbi habet: q numerus minor est pars numeri maioris: z sic intellexit Comentator: q per additiones vnitatis: numer' trasfert ad alia nam. h est veru qtu ad ee male in numero: no qtu ad esse formale. ¶ Ad ista tiam. ergo que adducitur q datur infinitas in potetia in essentialr ordinatis. s. in numeris. Respondet: q Arz. negat processuz ifinitu in eentialiter ordinatis: vbi est ordo cu depedetia eentiali posterioris ad prius. No sic est in numeris: qtuz ad suu esse formale: vt dictu est. ¶ Ad quarta ratione pncipalez rndet: q ratio no petit pnm: qr assumit mediu priuatiue no positiue. Priuatiue: hoc est per abnegationem primi z vltimi: no q cause sint medie p habitudinem z respectu positiuum ad primu z vltimum. ¶ Ad quinta instatiaz rndetur: q ista pntia no valet de forma. Quelibet ca media est causata. igitur omnes simul sunt causate: neqz valet ista pnequetia. Uniuersitas causarum mediarum no est causata. Igitur aliqua no est causata: sz tenet gratia materie: qr si vniuersitas causarum no sit ab aliqua vna ca: no esset aliqua causa pma oium: neqz esset inter illa aliqua prior essentialiter alia: qr dictum est: pri' essentialiter est illud: qd est pn° propiquius. ergo si nullu primum: nihil est essentialiter prius. Ex quo concluditur q si oes cause sunt medie: z sit ordo essentialis inter illas: z oium causalitas est ab aliqua vna in accidentaliter ordinatis: no valet pntia: quare zc. ¶ Ad vltima instantiam respondetur ideo dari cam in infinitum superiore in eentialr ordinatis: quia tales cause sunt simul in actu: z vna est perfectior reliqua. Unde sicut in numeris si daretur multitudo infinita in actu daretur numerus actu infinitus cotinens in se infinitas vnitates. s. numerus qui coprehenderet in se totam ifinita multitudine: ita si darentur cause ifinite simul in actu: quaru vna cotineret perfectione alterius: oes perfectiones que essent in istis ifinitis causis vnitiue cotinerentur in aliq vna: ita q alicui' cause assignate ad aliqua cam superiorez eet distantia no solu ifinita: hoc est idetermiata: sed infinita per cotinentiam vnitiuam ifinitaru perfectionu. No eniz repugnat istas ifinitas perfectioes vnitiue pineri posse i aliq vna propter ordinez essentiale causaru: sm que vna continet pfectione alteri'. Ex quo videt q aliq ca inferiore data. possit dari distatia ifinita actualis ad aliqua cam i ifinitum superiore. Si eni quacuqz distatia finita data actualr alicui' cause ad alia dat maior actualis. g datur distatia maior i ifinitu qcuqz finita assignabili: sz distatia maior qcuqz finita assignabili e ifinita. g zc. ¶ Secunda propositio doctoris subtilis e. In eentialiter ordinatis no est possibilis

possibilis infinitas: nisi ponatur status in essentialiter ordinatis. ¶ Probatur: nulla successio aliquorum eiusdem rationis potest perpetuari nisi ab aliquo causa perpetuante in infinitum durante: a qua tota successio: et quodlibet eius dependet: sed successio accidentaliter ordinatorum est aliquorum eiusdem rationis: sicut successio hominis ab homine: et equi ab equo. ergo habet aliquam causam in infinitum durantem: a qua tota successio: et quodlibet ipsius dependet: talis causa non est aliquid istius successionis: quia omnia in ista successione quandoque sunt: et non sunt: et unum desinit esse post aliud. Ergo ista causa erit alterius rationis et ordinis ab istis: et per consequens erit aliquid a quo tota ista successio essentialiter dependet: sed in isto ordine est status: ut probatum est ergo etc. Totus iste processus est clarus: et maior principalis est nota: quia sicut aliquid non potest esse nisi a sua causa: ita non potest perpetuari nisi ab aliqua causa perpetuante. Unde Ar. perpetuitatem successionis in generando et corrumpendo reducit ad aliquod perpetuum dicens. 2. de generatione. tex. co. 55. Propter motum solis in obliquo circulo fiunt generationes et corruptiones in istis inferioribus. ¶ Tertia propositio doctoris subtilis est. quod negato ordine essentiali. adhuc datur status in accidentaliter ordinatis. ¶ Probatur: quia aliqua natura est effecta et causata: ut de se patet. ergo vel a se: vel a nullo: vel ab aliquo alio. non a nullo: quia quod nihil est: nullius est causa: neque a se: quia nulla res est que seipsam gignat ut sit. ex primo de trini. ca. primo: et 2° de anima. tex. co. 47. si ab alio: habetur propositum: quia ista causa est simpliciter prima et incausata negando ordinem essentialem. ¶ Sed dices forte: quod ista causa non est prima: neque incausata. ¶ Contra: quia ista causa aut causata est et independenter aut causat ab alio dependenter: et in virtute alicuius. si primo modo habetur intentum: quod est prima. si secundo modo: statim ponitur ordo essentialis: et sic ponis ordinem essentialem negando ordinem essentialem. Et sic patet ad questionem.

Ad argumenta in principio respondetur: quod posita generatione perpetua: cause infinite accidentaliter ordinate: in quocunque genere cause precesserunt una post aliam. sed dubium est de causa materiali: que manet eadem in generato et corrupto. Dicendum est: quod materia quedam est propinqua quedam remota: materia proxima est materia disposita quantitative et qualitative pro forma substantiali introducenda: et si ista materia habet dispositiones alterius et alterius rationis: et una est subiectum forme in virtute alterius. Iste materie sunt essentialiter ordinate: quemadmodum est materia prima respectu forme elementi et elementum respectu mixti: et mixtum respectu alterius. Materia elementum non est subiectum forme mixtionis: nisi ratione materie prime: et in istis non est processus in infinitum: ut ostendit Ar. in litera. tex. co. 5. meta. si vero materia sic disposita non habet ordinem ad aliam in ratione subiecti: ut est materia ligni et lapidis: iste accidentaliter ordinantur: et iste possunt esse infinite. si loquimur de materia prima et nuda: ista potest esse una numero omnium formarum ad se invicem succedentium alia tamen est in generante et alia in genito: et hoc declaravimus in quadam. q. ordinaria de hac materia. Ex quo conceditur: quod infinite materie accidentaliter ordinate successive sunt possibiles. ¶ Ad ultimum respondetur: quod duplex est distantia. quedam dimensionalis: quedam perfectionalis. Prima est secundum quam aliqua distant penes quantitatem interiacentem: ut de se patet. Secunda est per excessum perfectionis unius super aliud: ut ista distantia nihil aliud sit: nisi excessus perfectionis unius extremi super aliud extremum. Prima distantia est quanta secundum quantitatem medii interiacentis: et ista distantia nunquam est inter immediata: sed mediata. Secunda distantia est quanta secundum quantitatem perfectionis perfectionis extremi: ut tanta sit quanta est perfectio eius: et ista potest esse inter illa que sunt immediata: quemadmodum ponit Ar. 10. meta. et in predicamentis. Contraria sunt que maxime distant sub eodem genere: et tamen aliqua contraria sunt immediata per privationem medii interiacentis. Applicando ad propositum. Deus distat in infinitum a creatura distantia perfectionali non solum ab illa que habet aliquod medium secundum perfectionem ad ipsum: verum etiam a creatura suprema possibili. ¶ Sed contra hoc arguitur: quia si deus distat in infinitum a quacunque creatura. ergo videtur quod possit producere creaturam nobiliorem quacunque data in infinitum. Quia potentia infinita quemadmodum est potentia divina non adequatur per quodcunque finitum. ¶ Ad hoc respondetur: quod licet deus forte possit producere naturam perfectiorem in infinitum quacunque data quantum est ex se: tamen ex parte nature factibilis in istis naturis datur status: non quidem ex parte dei: sed ex parte nature: sicut forte non repugnat deum posse facere albedinem et nigredinem simul: quantumvis ex parte ipsarum formarum repugnantium et incompossibilium hoc non sit possibile. Tenendo: quod impossibilitas rei fiende sit ex parte rei factibilis: non ex parte dei facientis: quod habes videri in primo sen. di. 43. Et sic patet determinatio. q. et finis.

¶ Non enim fit ex generatione quod fit sed est post generationem. Tex. co. vii. Q. v.

Queritur questio. Utrum generatio substantialis distinguatur a termino. ¶ Et arguitur negative tribus argumentis: quorum primum est: presupponendo quod illa que distinguuntur realiter: habent aliquem ordinem. Isto stante arguitur sic. si est distinctio inter generationem substantialem et terminum eius. erit aliquis ordo inter generationem et formam genitam. Aut enim erit ordo temporis: aut ordo universalis ad particulare: aut ordo nature. Non est dicendum quod sit ordo temporis: propterea quia generatio est mutatio instantanea. Neque est ordo universalis ad particulare: de quo loquitur Ar. in predicamentis: et in 5° meta. quod est inter illa: a quorum uno non convertitur consequentia cum hoc verbo. Sum es est. sed non potest esse talis ordo inter generationem et formam. Tum quia generatio non est universalior forma: neque e converso. Tum quia non salvatur regula non convertendi consequentiam inter generationem et formam. ergo nec talis ordo potest esse inter ista. Nec etiam potest esse ordo nature: quoniam talis ordo est duobus modis inter aliqua: aut enim quia unum est prius origine reliquo: aut quia unum est causa et principium alterius. Non est dicendum quod generatio sit prior origine forma. quia tunc esset generatio sine forma. Nec secundo modo: propterea quia generatio non est causa forme: et preterea quod est prius natura primo et secundo modo est prius secundum esse. ergo si sic esset prior generatio forma staret generationem esse sine forma. Neque potest dici quod generatio habeat ordinem dignitatis ad formam: quod videlicet ipsa sit dignior forma: quia generatio est respectus: et forma est ens absolutum. ergo nullomodo generatio potest dici esse prior forma. ¶ Et per easdem rationes probatur: quod forma non sit prior generatione. Non prioritate temporis: ut patet. Nec prioritate que est eius a quo non convertitur subsistendi consequentia. Non prioritate nature secundum originem: quod videlicet ipsa prius originetur quam generatio: ut patet. Nec etiam ut forma dicatur esse prior generatione quod sit principium et causa eius: quia generatio fundaretur in forma tanquam in subiecto: et subiectum habet prius esse quam accidens quod fundatur in ipso. ergo prius forma haberet esse quam generaretur: quod est falsum. Neque potest dicere quod forma sit prior secundum dignitatem et perfectionem. quia si sic esset prior: aut generatio fundaretur in forma tanquam in subiecto: aut fundaretur in materia prima. Non est dandum secundum: quia nullum accidens fundatur in materia: nisi mediante forma substantiali: ut colligitur de mente Ar. primo physico. Materia et forma substantialis sunt causa omnium accidentium. Si detur primum redit argumentum quod prius: quod forma cum sit subiectum ipsius generationis: prius habebit esse quam generatio: ergo poterit esse et intelligi esse forma sine generatione. consequens est falsum: quia tunc forma non acciperet esse per generationem. Si vero tu dicas: quod generatio et forma sunt simul: Quero qua simultate sunt simul. nam ut habet Ar. in postpredicamentis. et 5° meta. aliqua sunt simul simultate temporis: aliqua simultate nature: et hoc duobus modis: aut loquendo de simultate nature requisita ad naturam correlativorum: aut de simultate nature: que est eorum que conveniunt in aliquo uno genere eo modo quo asinus et homo dicuntur esse simul in natura animalis. Si tu des primum: contra illa que sunt simul simultate temporis habent aliquem ordinem nature inter se: sed forma et generatio non habent

ordinē nāe. ergo non pñt dici sil simultate tpis. ¶ Si dicas ꝙ sint sil simultate nāe. Cōtra. forma ⁊ gñatio nō sūt correlatiua: quoniā vnū est de gñe substātie: ⁊ alterum de genere passionis: aut alterius predicamenti: neqꝫ etiā sunt simul natura: ꝙ conueniant in aliquo genere: vt de se patet. ergo nullo mō sunt simul. Ex hoc arguitur sic. Illa q̄ nullo modo sunt simul: ⁊ nō habēt aliquē ordinē inter se: videntꝰ esse idē realr: sed generatio ⁊ forma sunt huiusmodi. ergo gñatio ⁊ forma sūt idē realr. ¶ Scdo ꝑncipaliter arguitꝰ ꝑsupponendo duo ꝓ ꝙ gñatio instātanea de necessitate ꝑsupponit aliquē motū factū in tpe. Hoc vꝫ esse de mēte Cōmē. 4° phy. cō. 129. vbi vult ꝙ si illuminatio fiat respectu aeris: que illuminatio est actio instantanea. hoc hꝫ fieri per motū localem corporis luminosi ad aerē illuminabilē: ita ꝙ si nō esset talis motus: nō posset assignari rō ꝓpter quā iste aer magis illuminatꝰ in hoc instanti q̄ꝫ prius. ¶ Scdo ꝑsupponitur: ꝙ mutatio instantanea si hꝫ terminū a quo: qui est ꝑuatio forme: nō hꝫ rōne sui: sed rōne motꝰ ꝑcedentis: qḋ declaratꝰ. Nā si detur oppositū: qḋ. vꝫ. mutatio instātanea habeat terminū a quo rōne sui: sequeretur ꝙ duo ꝯdictoria eēnt sil in eodē instāti. vel mutatio instātanea esset diuisibilis: ⁊ ex ꝯñti in tpe. ꝯñtia ꝓbatur: ꝙ mutatio instātanea est in instāti. ergo hꝫ suos per se terminos in instāti: sꝫ terminus a quo ⁊ terminus ad quē sunt per se termini istius mutationis. ergo isti termini sunt in instāti: sed isti termini sunt ꝯtradictorij: qꝛ ꝑuatio ⁊ forma sunt ꝯdictoria circa subiectū aptū natū. ergo duo ꝯtradictoria eēnt simul in eodē instanti. Si aūt dicas ꝙ isti termini. puta ꝑuatio ⁊ forma sint in alio ⁊ in alio instāti: ⁊ inter quecūqꝫ duo instantia cadit tempus medium. ergo mutatio media inter terminos esse in tali tpe intermedio. ⁊ ita mutatio instantanea esset in tpe. ⁊ per ꝯsequēs diuisibilis. Ex istis arguitur sic. omnis mutatio distincta realiter a termino: accipitur vt via realis in terminū realem: sed gñatio forme substātialis non pōt accipi vt via realis in terminū realē. ergo nō distinguitur realiter a termino. maior videtur nota. Qm̄ mutatio aut accipitꝰ vt via in terminū: aut accipitꝰ vt terminus. Si accipiatꝰ vt terminus nō distinguitur a termino: si vt via in terminū (cū via distinguatꝰ a termino vie) vt sic accipitur vt distincta a termino. minor autem probatur: qꝛ mutatio vt via habet per se terminum a quo: ⁊ terminū ad quē: qꝛ non possumus imaginari viā eē sine terminis: sed gñatio non habet de se istos terminos. ergo non potest accipi vt via. ergo accipietur vt terminus: ex quo sequitꝰ: ꝙ nō distinguetꝰ a termino. ¶ Ultimo ꝓ ista pte arguitꝰ ꝑsupponēdo ex fundamētis Sco. ꝙ illa sunt idē realiter: quoꝝ vnū non pōt separi a reliquo. Habita ista maiore assumo istā minorē: sed forma subalis ⁊ terminus generationis nō pñt separi a gñatiōe. ergo generatio substantialis ⁊ terminꝰ eius sunt idē realiter: minor ꝓbatur. Certum est sm̄ Sco. ꝙ suba genita in eodem instanti ꝯseruatꝰ a corpibꝰ celestibꝰ a deo: ⁊ intelligētijs: sꝫ ista cōseruatio est gñatio: qḋ ꝓbatꝰ: qꝛ certū est ꝙ corpa celestia aliqd influūt in sbam genitā: aut corpa celestia influūt ꝑ se per assistentiā: aut ꝑ hꝰ ꝙ dant aliquā entitatē: ⁊ aliqḋ eē sube genite. Nō ē dicēdū ꝑm: qm̄ assistētia illa corpoꝝ celestiū ē relatio. ꝑ ipsā aūt relationē corpa celestia nō influunt i hec isteriora aut ꝯseruāt ipa. ergo influūt dādo aliquā entitatē: sꝫ vbi aliqḋ vnū recipit aliqꝫ entitatē ab alio. ibi ē actio ⁊ passio: actio aūt ⁊ passio fundantꝰ in motu. ex 3° phy. aut mutatiōe. ergo ibi erit aliq̄ mutatio: aut illa erit mutatio sbalis: aut accñtalis: nō accñtalis: qꝛ erit aut loci mutatio: aut augmētatio: aut diminutio: aut alteratio. Nullū istoꝝ est: vt pꝫ discurrendo per singula: qm̄ suba genita ꝯseruatꝰ in instāti sequēti ꝓductionē ipsius. ergo ista mutatio erit subalis: sꝫ ois talis mutatio ē gñatio vel corruptio. ergo suba genita qm̄ ꝯseruatꝰ semꝑ gñatꝰ. ¶ Et ꝯfirmatꝰ: ꝙ ista mutatio nō sit alteratio. qꝛ aut eēt ad accñs ꝯueniēs: aut ad accñs discōueniēs subto ⁊ sube genite. ¶ Nō est dīcꝫ ꝙ sit ad accñs discōueniēs: qꝛ tūc per tale accñs nō ꝯseruaretꝰ: sꝫ magis corrūperetꝰ suba: si sit ad accñs conueniēs (cū tale accñs depēdeat i eē ⁊ i ꝯseruari a suo subto) oporteret ꝑus subiectū ⁊ sbam ꝯseruari in se: q̄ꝫ cōseruaretur per accidēs. ⁊ tunc ista ꝯseruatio precedens erit terminata ad sbam rei: ⁊ non ad accidens. ergo erit generatio.

Ad oppositū tm̄ arguitꝰ ex auctē Ari. in 2° huiꝰ. vbi habetꝰ ꝙ illud qḋ fit est post gñationem: qḋ nō tantum est verum de cōposito: sꝫ etiā de forma. Et etiam ratione sic. Illa que sunt in distinctis ꝑdicamentis: distinguuntꝰ realiter: sed gñatio substantialis ⁊ terminꝰ siue formalis: siue totalis sunt in distinctis ꝑdicamētis. ergo ⁊c. maior probatꝰ: qꝛ ꝑdicamēta sunt ꝑmo diuersa. ex. 5. meta. ⁊ sūt simpliciter diuersa entia: ex 10. meta. ergo nihil vnius est idē ens alicui alteriꝰ. minor aūt ꝓbatꝰ. Nā gñatio vel est de ꝑdicamēto passionis: loquēdo de gñatione formalr sumpta: vel de ꝑdicamento relōnis. Forma aūt sbalis est de ꝑdicamēto sube. ergo ⁊c.

In ista. q. ꝑmo ꝑmittentꝰ distīnctiōnes. 2° loco determinabit qō. 3° ⁊ vltꝰ soluētꝰ argumēta i ꝑnꝰ.

Quantū ad ꝑm. Prima distictio est ista. Gñatio sbalis pōt accipi duobꝰ modis. vno mō sub rōne mutatiōis. alio mō sub rōne ꝓductiōis. Uel sub alijs v̇bis: vt est actio transmutatiua: vel vt est actio ꝓductiua. si ꝑmo mō sic est actus māe ꝑme. si 2° mō sic ē actꝰ forme: vt termini formalis: vel cōpositi vt termini totalis. ꝑma rō in gñatione respicit sbm mutatum. 2ª respicit terminū ꝓductū. ¶ Secūda distinctio est ista. ꝙ cū generatio i portet respectū. duplex est respectus i portatus in gñatione. Primus est extrinsecus adueniēs. Secundus est intrinsecus adueniēs: gñatio vt mutatio est respectus extrinsecus adueniēs. sed gñatio vt ꝓductio est respectus intrinsecus adueniēs. Qꝫ aūt gñatio vt mutatio sit sic respectus extrinsecus adueniēs declaratꝰ: qꝛ ille respectꝰ est extrinsecus adueniens: qui nō necessario oritur ex nā fundamēti posito termino: sꝫ posita mā ꝑma ⁊ posito gñante: hoc est illo qḋ gñat nō de necessitate ponitꝰ mutatio i mā ꝑma. ergo mutatio est respectus extrinsecus adueniens: sꝫ posito ꝓducto inq̄ꝫtū ꝓductū est de necessitate ponitꝰ ꝓducens: ⁊ ex vtroqꝫ posito necessario, insurgit ꝓductio: qꝛ nō est imaginabile esse aliquid qḋ ꝓducatur: ⁊ ꝙ sit ꝓducēs sine productiōe in eo qḋ producitꝰ. igitꝰ gñatio vt productio est respectus intrinsecꝰ adueniēs: qḋ nō est de ipsa mutatione: qꝛ ad hoc ꝙ mutabile mutetꝰ ab aliquo trāsmutante vltra māṁ transmutationis requiritꝰ debita applicatio. approximatio: ⁊ dispositio in transmutabili. ergo mutatio ipsa nō de necessitate oritꝰ ex ipsis extremis positis in esse solū: sed multa alia requirūt: que non requiruntur ad rōnē ꝓductionis: qꝛ statim ꝙ ponitꝰ productū ⁊ producens: imediate sequitur productio in producto.

His premissis. Quantū ad secūdū ꝑncipale ponūtur q̄tuor ꝯclusiones. ¶ Prima est ista. Generatio sub rōne mutationis est respectus de ꝑdicamento passionis. Probatur. Illud quo passum formaliter refertꝰ ad agens est de ꝑdicamēto passionis: qꝛ passū non refertur ad agens nisi mediante passione: sed subꝫ mutabile inq̄ꝫtū mutabile est: refertur ad agens. ergo mutatio ipsa est de predicamēto passionis. minor patet: qꝛ q̄cquid trāsmutatur: trāsmutatur ab agēte ⁊ transmutatur inq̄ꝫtum agens agit in ipsum producēdo aliq̄ꝫ formā in ipso transmutabili. vnde sicut actio est respectus agentis ad passum ita transmutatio est respectus passi ad agēs. ¶ Cōfirmatur hoc. Quia ois respectꝰ extrinsecꝰ adueniens aut est de ꝑdicamēto passionis: aut in aliquo alioꝝ generū: de qbus ꝑtractat auctor. 6. ꝑncipioꝝ: sed nō vtꝗ posset reduci ad aliqḋ genus q̄ꝫ ad predicamētū passionis: vt pꝫ discurrēdo ꝑ singula. ergo ⁊c. ¶ Scda ꝯclusio est ista. Gñatio vt ꝓductio est de ꝑdicamēto relationis. Ista ꝯclusio pꝫ. Ois respectus itrinsecꝰ adueniēs: qui de necessitate ⁊ eēntialr oritur ex ipsis extremis

termis positis in eē ptinet ad p̄dica^m relonis: q: ibi ponū tur illa que s̄m se ⁊ eēntialr sunt ad aliqd: s; ita ē: q̄ p̄ductio est h̄ȷ: vt dictū est. ḡ est de p̄dicamēto relonis. ¶ Tertia ↄclusio est ista. respect⁹ mãe vt p̄fectibilis: ad formaȝ vt p̄fectiuā ipsius mãe: ⁊ respect⁹ mãe ad formā p̄us p̄ficiētēȝ ipsaȝ vel ad p̄uationē forme: s̄m quā p̄ficit̄ isti duo respect⁹ sunt de eēntia mutationis. Et q: isti duo. s. q̄ mā p̄ficiat̄ p formā: ⁊ ordo ipsius ad p̄uationē p̄cedentē formaȝ depēdent ab agente: q: forma nō p̄ficit mām nisi ab agente: coexigitiue req̄rit̄ respect⁹ mãe ad agēs ad rōneȝ mutatiōis: ita q̄ mutatio est respect⁹ mãe vt p̄fectibilis ad formā p̄ficientē vna cū respectu ad p̄uationē p̄cedentēȝ formā: ⁊ vltimo cū ordine ipsius mãe que p̄ficit̄ a forma ad ip̄m agens. ¶ Ista ↄclusio sic intellecta probat̄ ex s̄nia Ar. 6° phy. Mutari (inq̄t ipse) est aliter se h̄ře nūc q̄ȝ p̄us idē manēs. Per h̄ q̄ dicit ideȝ manēs exp̄mit̄ s̄bm in ipsa mutatiōe. p h̄ q̄ dr̄ aliter q̄ȝ p̄us: exp̄mit̄ foꝛā s̄m quā s̄bȝ se aliter h̄ȝ nūc q̄ȝ p̄us. p h̄ q̄ dr̄ nūc aliter q̄ȝ p̄us: exp̄mit̄ respect⁹ mãe ad p̄uationeȝ oppositaȝ forme. ⁊ q: forma vt dictū est: nō est p̄fectio s̄m quā s̄bm aliter se h̄ȝ nūc q̄ȝ p̄n⁹: nisi v̄tute agētis. iō coexigitiue vl̄ cōcomitantur ponit̄ respect⁹ mãe ad ip̄ȝ agēs. ¶ 4ª ⁊ vltia ↄ̄ est ista. Gn̄atio distinguit̄ realr a termino. Ista ↄ̄ p̄bat̄ multipliciter: ⁊ p̄ sic: illō quo manēte: alterū nō manet: ⁊ quo corrupto: alteꝝ nō corrūpit̄ distinguit̄: realr ab illo altero: s; ita est q̄ termin⁹ gn̄ationis formalis: q est foꝛā manet nō manente gn̄atione. ḡ relinquit̄ q̄ gn̄atio distinguit̄ a forma realr. maioꝛ p̄ȝ. ex p̄ p̄n°. q: i̇possibile est ideȝ realr sil' esse ⁊ nō esse. Pꝛobationeȝ istius p̄pōnis videas in doc. subti. in 2° sen. di. 1. q. 5. circa p̄n^m. minoꝛ aūt p̄bat̄. h̄ȝ Ar. ⁊ cō. 6. phy. tex. ⁊ cō. 44. Q: i̇possibile sit ideȝ sil' esse sub trāsmutari: ⁊ vltimo trāsmutato esse: sed ita est: q̄ gn̄atio nō est nisi ip̄m trāsmutari. ḡ qn̄ forma h̄ȝ genitū eē seu cōpositū per formā nō est ampli⁹ gn̄atio. ¶ Hoc idē ↄ̄firmatur per Ar. in p̄mo de gn̄atione. tex. cō. 55. habitibus existentibus in mã cessat motus. ¶ Pꝛobat̄ ēt rōne sic. Illud dr̄ gn̄ari in aliquo instāti in quo p̄mo capit esse: sic q̄ eius esse imediate succedit nō esse: s; forma p̄mo capit eē in p̄mo instāti quo res generat̄ ⁊ fit: ⁊ nō in aliquo instāti sequēti: neq; suū esse imediate succedit nō esse. ḡ tm̄mō in p̄mo instāti sui eē gn̄atur: ⁊ nō in aliquo alio. ¶ Et cōfirmat̄. Quia res p̄manēs i hoc distinguit̄ a re successiua qm̄ totū esse sil' accipit in p̄ instāti: q̄ idē eē manet in quocunq; instāti sequēti: q: dēt oppositū q̄ nō maneat idem ergo suū esse esset successiuū ⁊ fluxibile. ḡ nō distingueret̄ res p̄manēs a successiua: sed ita est q̄ res p̄manēs totum suū esse capit in p̄mo instāti. ḡ tm̄mō in p̄mo instāti gn̄atur. ¶ Et cōfirmat̄ h̄ 2°: q: sicut motus ad terminū motus: sic gn̄atio ad terminū s̄balē. S; mot⁹ distinguit̄ realiter a termino. q: habito termino motus: cessat mot⁹. ḡ ēt sic se h̄ebit gn̄atio ad terminū: q̄ habito termino cessabit. ¶ Et ↄ̄firmat̄ vltio. Quia sic̄ corruptio ad terminuȝ corruptionis: ita in p̄posito. Sed corruptio ē in eo instāti quo res corrūpit̄ ⁊ termin⁹ formalis. s. forma corrūpenda tūc nō est. igit̄ ⁊c̄. ¶ Itē hec eadē ↄclusio p̄ȝ de mente Cōmē. 4. meta. cōmēto. 2. vbi vult: q̄ gn̄atio ⁊ corruptio sunt via in s̄bam: aut in negatiōes s̄ube. Uia autē distinguit̄ realr a termino vie: q: vt vult ip̄e Cōmē. ibi. ens aliō vt via: aliud vt terminus vie. ¶ Ex quo sequit̄. Q: sicut mot⁹ distinguit̄ a termino vt via: ita gn̄atio sic distiguet̄ a termino s̄bali. ¶ Itē arguit̄ sic. Nihil est idem realr alicui qō ē cā effectiua: vl̄ rō p̄ductiua eiusdē. S; gn̄atio est h̄ȷ. ḡ ⁊c̄. maioꝛ ē manifesta: q: nihil gn̄at seip̄m: aut est rō gn̄andi suip̄si⁹: vt h̄ȝ Ar. 2. de aīa. tex. cō. 47. nihil gn̄at se s; seip̄m ↄseruet. ¶ Pꝛobat̄ ēt rōne. Quia tūc ideȝ esset p̄us ⁊ posteri⁹ seipso: vt deducit beat⁹ Aug°. p̄ de tri. ca. p̄. S; gn̄atio ē rō p̄ductiua vel gn̄atiua respectu termini s̄balis: qō p̄bat̄. q: ad idē gen⁹ cāe ptinet ars ⁊ artifex. 5. meta. tex. cō. 3. S; ita est q̄ gn̄atio ē p̄n^m formale gn̄andi saltē vt via. ḡ distinguit̄ realr a termino°. ¶ Iteȝ arguitur sic. Generatio actiua nō est eadeȝ realr termino s̄bali producto. ḡ neq; generatio passiua. p̄ȝ ↄ̄ntia s̄m Tho. Actio ⁊ passio sūt idē realr. ḡ si vnū idētificat̄ alteri: ⁊ reliquū. Probatur modo añs. Gn̄atio actiua aut depēdet eēntialiter ab agente vli solū: aut ab agente p̄ticulari soluȝ: aut ab vtroq; sil'. Nō est dandū p̄^m aut 2^m. Qm̄ in gn̄atiōe est ordo eēntialis inter agēs vle ⁊ p̄ticulare. ḡ vnuȝ nō gn̄at sine reliquo. ergo nō gn̄ante agente p̄ticulari: non gn̄at agēs vle: s; h̄ito termino s̄bali gn̄ationis agēs p̄ticulare nō gn̄at: q: nihil i̇fluit in ipsuȝ genitū: neq; ab ip̄o genitū eēntialr dependet. Qō patet: q: nō existe agēte p̄ticulari termin⁹ s̄balis manet in eē. ḡ relinquit̄. q̄ agēs p̄ticulare nō gn̄at in quocūq; instanti quo genitū est: sed desinēte gn̄atione actiua: desinit eē generatio passiua. Tuȝ q: ista sunt sil' nā: cū sint respectus seinuicē ↄ̄ntes. Tū ēt q: p te sunt idē realr quoꝝ corrupto vno corrūpit̄ ⁊ reliquū: relinquit̄ q̄ nulla gn̄atio erit manēte termino s̄bali. ḡ gn̄atio nō est eadē genito: seu termino s̄bali gn̄ationis. ¶ Et ↄ̄firmat̄. Illa nō sūt idē realr: quoꝝ vno multiplicato realiter: reliquū nō multiplicat̄: sed gn̄atio multiplicat̄ (maxime gn̄atio actiua) nō multiplicato t̄mino s̄bali. Qō declarat̄. h̄ȝ. n. Cōmē. 5. phy. cō. 38. q̄ si for^a ē alia: ⁊ actio erit alia: s; ita ē q̄ foꝛā generātis vlis ⁊ for^a gn̄antis p̄ticularis (que sunt p̄n^a generatiua) sunt realr ⁊ eēntialiter distincte. ergo erunt distincte actiones. ¶ Iteȝ arguit̄ sic. Nullus respect⁹ extrīsecus adueniens est idē realiter fundamēto: sed ita est q̄ generatio sub rōne mutationis est h̄ȷ: vt patet in p̄mo arti. supius ergo ⁊c̄. maioꝛ p̄bat̄. Ille respect⁹ est nō idem realr fundamēto ⁊ termino: per quoꝝ positionem realem nō ponit̄ realr: s; ita est q̄ talis respectus extrinsecus aduenīēs est h̄ȷ: qm̄ nō de necessitate oritur: posito fundamēto realr: ⁊ termino ipsius req̄rit enim realeȝ positionē alicuius distincti essentialiter a fundamento ⁊ t̄mino. Nā actio ⁊ passio nō ponūt̄ realr i eē: posito actiuo ⁊ passiuo: nisi ponat̄ realr approximatio passi ad agēs que approximatio distiguit̄ eēntialr ab vtroq; extremoꝝ. s. actiuo ⁊ passiuo. ergo per realeȝ pōnē extremoꝝ. s. materie ⁊ agētis nō ponet̄ gn̄atio in eē de necessitate. ergo distinguet̄ generatio vt mutatio essentialr a termino. ¶ Et ↄ̄firmatur: qō fundat̄ subiectiue in materia p̄ma ante formā s̄ubaleȝ: distinguit̄ eēntialr a termio s̄ubstāntiali: s; generatio est actus materie p̄me ⁊ fundat̄ in ip̄a anteq; forma insit ipsi mãe: q: mã p̄us est sub trāsmutari q̄ȝ sub trāsmutato eē. ergo sequit̄ propositū. ¶ Itē ille respectus nō est idē eēntialr fundamēto q est ad terminū potem nō esse: ista p̄positio p̄ȝ: q: cū respect⁹ magis dependeat eēntiali⁹ a termino q̄ȝ a fundamēto: (cū diffiniatur p ipsuȝ: ⁊ nō p fundamētū) remoto termino desinit esse respect⁹: ⁊ cū termin⁹ distinguat̄ eēntialr a fundamēto respectus: remoto termino eēntialr distincto a fundamēto: poterit remanere fundamētū q̄ȝtū ad oēm suā realitateȝ: ⁊ tn̄ nō remanebit respect⁹. ḡ relinquit̄ q̄ respect⁹ nō erit idē realiter fundamēto: sed gn̄atio passiua est ad terminū. puta ad agēs qō est possibile nō eē: q: est a generāte p̄ximo p̄ticulari: qō agēs p̄ximū pōt nō eē. ¶ Q: si tu dicas: q̄ talis generatio nō est ad h̄ agēs p̄ticulare: sed ad agens in cōi. ¶ Cōtra. Eo mō q̄ gn̄atio actiua est ad terminū s̄baleȝ: eo mō gn̄atio passiua est ad agēs: s; gn̄atio actiua ē ad terminuȝ s̄baleȝ in p̄ticulari. Pꝛobat̄. Ad illud est gn̄atio vt ad terminū: qō p̄ inducit̄ p motū: s; ita ē: q̄ singulare ⁊ p̄ticulare inducit̄ p̄ p motū. ex s̄nia Ar. p̄ meta. Act⁹ ⁊ gn̄atiōes sunt circa singularia. ḡ isto mō generatio erit ad agēs p̄ticulare: q: nō est maioꝛ rō q̄ sit ad terminum substātialeȝ particularem q̄ȝ ad agens. ¶ Respondet̄ ad hoc: q̄ manente fundamento alicuius respectus: manet tota realitas respectus: sed nō manet respectus sub omni ratione: q: non sub illa rōne: sub qua erat respectus: ita q̄ desinit esse q̄ȝtum ad rōneȝ respectus: ⁊ nō q̄ȝtum ad p̄priam realitateȝ respectus: q: nō habet aliaȝ realitatem a realitate fundamenti. ¶ Cōtra. q̄ro de illa rōne respectus sub que

nõ manet: aut illa fuit aliqd qñ ierat fundamẽto: aut ni-
hil. si dicas φ nihil. ḡ nunq̃ fuo respectus fuit: ⁊ ita gñā-
tio sub rõne respect⁹ est nihil. si aũt dicas φ fuit aliquid:
aut fuit aliqd idẽ fundamẽto: aut fuit aliqd aliud a fun-
damẽto. Si dicas φ fuit aliqd idẽ fundamento. ergo ali
quid idem ipsi fundamento nũc nõ est manente ipso fun
damento: ⁊ ita aliqd simpliciter idez sil est: ⁊ non est. Est
quidez ad esse fundamenti: ⁊ nõ est ad desitionem istius
rõnis: quã tu ponis esse eandez fundamento: ⁊ ita idem
simul erit ⁊ nõ erit. ¶ Item vltimo arguit sic. Principia
distinctiua relationũ: ⁊ effectiua distinguunt essentialr a
relationib⁹: ⁊ hoc vl̃r est verũ de oibus principijs quorũ-
cunq̃ respectuũ: sed pn⁹ effectiua gñationis sunt funda
mentũ ⁊ termin⁹: q termin⁹ est forma substantialis indu
cta. ergo relinquit. φ forma sbalis distinguit essentialiter
a gñatione. ¶ Nunc tertio rñdet ad argumẽta principa
lia. ⁊ primo ad primũ pmittẽdo: φ triplex est ordo: qdam
est ordo tpis: qdã est ordo nãe: qdam est ordo originis: or
do tpis est inter illa: quoꝝ vnum pcedit tpe ⁊ actuali du
ratione aliud: ordo nãe est inter illa: quoꝝ vni non repu-
gnat esse sine ↄtradictõe absq̃ alio. De qua prioritate nãe
loquit Ar. 5. meta. ca. de pori. ⁊ in. 7. meta. tex. cõ. 4. vbi
vult. φ quelibet sba pcedit quodlibet accñs tpe: capien
do tps nõ pro actuali duratiõe: sed pro sepabilitate: sm
quã aliqd vnũ est sepabile ab alio: ⁊ in nullo iplicat ↄtra
dictionem esse sine illo. Ordo originis est inter ille: quoꝝ
vnum originatur ab alio: vel coexigit aliud: aut psuppo-
nit ad suũ fieri ⁊ gñari. Isti ordines sic se hñt: φ cũ simul-
tate opposita vni ordini stat alius ordo alteri⁹ rõnis. Ali
qua enim sunt simul tpe: que tñ hñt ordinẽ nãe. sicut sbm
⁊ ppria passio sunt in eodẽ instanti tpis ⁊ pducunt: ⁊ tñ
sbm est prius nã propria passione. Silr aliqua sunt simul
nã: quoꝝ vnũ est prius origine alio: sicut cã ⁊ cãtũ sunt sil
nã: inq̃tũ sunt correlatiua. ⁊ tñ cã origine pcedit ipsum
cãtũ. ¶ His stãtib⁹. rñdet ad argu^m discurrendo per sin-
gulas pbationes. Et dr̃ φ termin⁹ sbalis est prior nã q̃ sit
gñatio sub rõne mutationis: ⁊ ẽt sub rõne pductionis: lʒ
gñatio sub rõne mutatõis nõ sub rõne pductionis sit prior
origine termino formali qui est ipsa forma. Dico ergo φ
terminus formalis gñationis est prior nã gñatione: qr ab
ipso nõ couertit subsistẽdi ↄñtia qr sequit. generatio mu
tatio est. ergo termin⁹ est: ⁊ nõ ecõtra. terminus mutatio
nis est hʒ est ipsa forma substantialis: qui est terminus: er-
go gñatio est prima ↄñtia ↄcedit. 2ª negat. ¶ Aduertẽdũ
tñ φ ipsa forma põt accipi vel vt in fieri: vel vt in eẽ. Si
accipit v. in fieri ↄcedit φ est sil nã: hʒ est nãli intelligen
tia cum ipsa gñatione: que simultas nãe regritur ad nãm
correlatiuorum: ⁊ ita cũ fieri ipsius forme ⁊ ipm mutari
in subiecto mutabili sint correlatiua: forma vt in fieri est
simul cũ ipso mutari: ⁊ ex ↄñti cũ gñatione sub rõne mu-
tationis. Dicitur ẽt φ terminus qui est forma est prior nã
secũdo modo q̃ sit ipsa gñatio: ⁊ cuʒ tu infers poterit ḡ
esse terminus gñationis: ⁊ ẽt intelligi sine gñatione ↄce-
ditur. ¶ Q, si tu dicas ↄtra. Generatio vt via pcedit ter
minum vie. ¶ Dico φ pcedit ordine originis: ⁊ concedo
φ gñatio est prior origine ipsa forma: qr psupponit a fieri
ipsius forme: nõ tñ sequit: φ sit prior nã. Qñ nõ oẽ prius ori
gine ẽ prius nã. ¶ Et si tu arguas. Qd est prius nã: est pri⁹
tpe: vt vult Ar. 7. metaphy. ¶ Rñdeo prioritas tpis nõ ẽ
prioritas sm actualẽ durationẽ. sed pcise sm sepabilitatez
ab alio: quẽadmodũ dictũ est: ⁊ cũ nõ iplicet ↄdictionez
subaʒ posse separi ab accñte: relinqt φ suba sit prior isto⁹
q̃libet accñte. ¶ Q, si tu dicas. Si termin⁹ subalis ẽ prior
q̃libet accñte nã isto⁹. ḡ poterit sba pducta eẽ prius q̃ sit
ei⁹ pductio: ⁊ in aliq̃ istãti nãe erit sba accipiẽs eẽ: i quo
nõ erit ipsa pductio sm quã accipit esse. ¶ Rñdet cõce-
dendo ↄñs ⁊ ↄñtiã. φ prius in aliquo instanti nãe est ab
solutũ in effectu: qd est fundamẽtũ pductiõis passiue q̃
sit ipsa pductio passiua. ⁊ hʒ de mẽte doc. sub. p sen. dis.
35. Qui vult. φ abso^m in cã sin quocũq̃ respectu rei ⁊ rõ-
nis: sequat abso^m in effectu: ita φ in primo signo nãe est
cã sub rõne mere absoluta: ⁊ in 2° signo nãe est abso^m in
effectu: qd sequit ab ipsa cã. In 3° signo nãe est respect⁹ i
absoluto effect⁹ ad absolutũ in cã. In quarto signo nãe
⁊ vltimo sequit respectus cause ad effectum: ita φ pdu
ctio passiua nõ est nisi in tertio signo nature: ⁊ effectus
sub rõne mere absoluta est in scdo: ⁊ ita ↄcedit φ lʒ in se-
cundo signo effectus non pducat p actualẽ pductionez
passiuã in ipso: ↄcedit tñ φ in tali signo sequit absolutũ
in cã. Probationẽ istius psuppositi videas loco pallega
to. ¶ Cõcedit vlteri⁹ φ termin⁹ substãtialis est prior digni
tate q̃ sit gñatio. Et cum tu dicis: φ gñatio. tunc erit in
forma subiectiue. Dico φ licet gñatio sub rõne pductio
nis sit in forma tanq̃ in subiecto: vel in toto cõposito: tñ
sub rõne mutatõis est in ipsa mã prima. Et cum tu dicis.
Nullũ accñs põt fundari in mã prima. rñdeo φ nullũ ac-
cidens absolutũ ⁊ pfectuʒ põt fundari in mã prima. Sed
si loquamur de accñte respectiuo: ⁊ de accidẽtib⁹ iperfe-
ctis: multa talia fundant in mã prima sicut est potentia re
spectiua ad q̃libet formã gñabilẽ ⁊ corruptibilẽ: q po⁹ re
spectiualʒ dicat eẽ respect⁹ rõnis: qr ẽ ad nõ ens: nõ tñ ẽ
respect⁹ rõnis fabricat⁹ p opus intells: qr circũscripto oi
opere itellectus. mã sic est in po⁹ ad talẽ formã generãdã.
⁊ ita iste respectus lʒ sit rõnis ex parte termini: non tamẽ
est rõnis ex parte fundamẽti: sed competit sibi ex nã rei.

Sed cõtra rñsionẽ datã adducũt q̃dã sophysma-
ta. Tu dixisti: φ terminus subalis gñā
tionis est prior natura q̃ sit generatio. ¶ Ex hoc arguitur
sic. data ista ppõne: sequit φ termin⁹ subalis nõ incipet
esse per generationẽ: ↄñs est falsuʒ: ⁊ ↄtra oẽs phos. ergo
⁊ ans. ↄñtia probatur. Sum⁹ in illo instãti nature in quo
termin⁹ subalis precedit generationẽ saltẽ sub rõne pro
ductionis. Certũ est φ in illo instãti nature nõ est gñatio
⁊ iste termin⁹ habet eẽ ergo talis termin⁹ incipit eẽ: ⁊ nõ
per gñationẽ. ¶ Itẽ. arguit. Tu dixisti: φ absolutum in cã
pcedit abso^m in effectu sine oi respectu rei ⁊ rõnis. Argui
tur tunc sic. Terminus subalis in ipso priori in quo pcedit
respectuʒ hʒ eẽ a sua cã: qr aut est ens a se: aut ab alio: sed
qd hʒ esse ab alio: hʒ respectum ad illud vt ad dans esse: ḡ
ante oẽm respectũ rei ⁊ rõnis erit aliqa respectus in ipso
effectu: qd implicat ↄtradictionez. ¶ Cõfirmat hʒ. Quia
Ar. hʒ. 3. phy. φ eẽ ab alio ↄstituit ipam passionẽ: ⁊ esse
a quo aliud ↄstituit ipsaʒ actionem. ergo si effectus est ab
alio in isto priori: includit respectum passiuum ad ipsum
agẽs: q est passio: ⁊ omni passioni correspondet actio. ḡ effe-
ctus est ab alio p actionẽ ⁊ passionẽ: qui sunt respectus.
generationis passiue ⁊ actiue.

Ad primũ rñdet. premittẽdo φ incipe esse p gñā-
tionem potest intelligi duob⁹ modis.
Uno⁹ formalr p gñationẽ sibi formalr inexñtez. alio⁹ fũ
damẽtaliter sic φ sit fundamẽtuʒ cui non repugnat gñā-
tio: sed ei cõpetit simplr ⁊ absolute sine determinatiõe si
gni. Si primo mõ intelligat: negat hoc φ oẽ qd incipit eẽ
incipiat esse p gñationẽ. 2° mõ ↄcedit: qr talis termin⁹ ẽ
fundamentũ cui simplr ⁊ absolute cõpetit gñari sine q̃-
cunq̃ determinatione signi vel instãti: maxime loquen-
do de signis nãe. ¶ Ad 2^m sophysma: cuʒ tu dicis. esse ab
alio ⁊c. ¶ Dico φ eẽ ab alio formaliter necessario inclu
dit respectũ passionis ad agẽs: ⁊ sic itellexit Ar. 3° phy.
sed eẽ ab alio fundamẽtalr: nõ est verũ φ tale icludat ali
quẽ respectũ ad agẽs. maxime p illo signo p q nã pcedit
respectũ. ¶ Uel possumus dicere: φ eẽ ab alio põt itelli-
gi vel positiue vl negatiue. illd ẽ ab alio positiue qd rea-
liter ponit in eẽ ab agẽte p aliquẽ respectũ ad ipm agẽs.
Negatiue aliqd est ab alio: qr nõ est a se: sed ad sui eẽ pre
supponit aliqd dans eẽ. dicim⁹ tũc φ effect⁹ sub rõne ab
soluto est ab alio negatiue: qr nõ est a se: qr si eẽt a se esset
deus. Sʒ tñ cũ hʒ nõ ẽ ab alio positiue p iclusionẽ alicui⁹
respectus ad ipm agens pducens. ¶ Ad 2^m arg^m principa
le. Rñdetur ↄcedendo: φ mutatio instantanea rõne sui
habet

habet terminū a quo ⁊ terminū ad quem: ⁊ non ratione mot⁹ ꝑcedentis: qḋ declarat̃: q̃ sic termin⁹ ad quē mutationis istātanee distinguit̃ a termino mot⁹: ita ꝓuatiões correspondētes istis termis sūt alie: ⁊ alie inter se distincte ꝓbat̃. ꝓuatiões multiplicant̃ ad multiplicationē habituū ⁊ oppositoꝝ. g̃ si habit⁹ sūt distincti: ꝓuatiões erūt distincte. ſ3 ali⁹ est termin⁹ ad quē alterationis ꝑcedētis gn̄ationē ⁊ alius ipsius gn̄ationis. g̃ erūt distincte ꝓuatiões correspondētes istis terminis positiuis: ſ3 q̃tuor terminis correspondent due mutatiões ꝑ se distincte. g̃ mutatio instātanea ⁊ motus sunt mutationes distincte. Et cū tu dicis. si mutatio instantanea hēet terminū a quo rōne sui sequeret̃ ꝙ aut duo ꝯdictoria essent in eodē instāti: aut ꝙ mutatio instātanea esset visibilis. Neutrū ꝯcedo. Nego vtrāq3 ꝯñtiam. Et cū tu dicis. Mutatio istātanea est in instāti. g̃ termini q̃ sunt de rōne sui sunt in istāti. Nego ꝯñtiā: q̃ ad esse mutatiōis instātanee sufficit ꝙ termini oppositi sint imediati: sic etiā in ꝓposito: q̃ ꝓuatio forme s̄balis est in toto tpe ꝑcedente instans generationis: ⁊ ipsa forma est in ipo instāti imediate sequēte. sic ꝙ iter illud instās ⁊ tps mensurās ꝓuationē forme nihil mediat. ¶ Q̄ si tu dicas. Diuisibile non est imediatū īdiuisibili. ꝓpterea quoniā q̃cq̃d accipit̃ i ipso diuisibili inter ipm ⁊ indiuisibile aliq̃d mediat. R̄ndet̃ imediatū capit̃ duob⁹ modis. Vno⁹ dr̃ vnū esse imediatū alteri inter qḋ s̄m se totū ⁊ aliud nihil mediat. alio⁹ capit̃ imediatū qḋ s̄m se totū sequit̃ alterū. si capit̃ imediatū ꝓmo⁹ dicim⁹ ꝙ diuisibile est imediatū īdiuisibili: q̃ inter diuisibile s̄m se totū ⁊ indiuisibile nihil mediat: si v̇o capit̃ imediatū scḋo mō: sicut īdiuisibile ē imediatū diuisibili: ⁊ nō ecōtra: q̃ īdiuisibile s̄3 se totū ⁊ quālibet ei⁹ p̄tē nō pōt eē imediatū īdiuisibili. ex q̄ apparet: ꝙ ꝓuatio est imediata forme introducende eo mō q̄ mensura ꝓuatiōis est imediata istāti gn̄atiōis. Ex q̄ seq̄t̃: ꝙ cū gn̄atio hēat terminū a quo: ⁊ terminū ad quē: rōne sui generatio pōt accipi vt via in terminū s̄bale ⁊ generatio accipit̃ sicut via in q̄ntū est mutatio: ⁊ act⁹ ipsius mutabilis: q̃ sic origine ⁊ ordine generatiōis ꝑcedit terminū s̄balē.

¶ Ad vltimū argumentū. r̄ndetur p̄mittendo duo ꝓ⁹ ꝙ respect⁹ effectus ad cām dantē eē pōt cōparari vel ad non eē ipsi⁹ effect⁹ imediate ꝑcedēs eē: vel pōt cōparari ad esse quasi ꝓhabitū. si cōparet̃ nō eē imediate precedēs esse: sic iste respect⁹ dr̃ eē gn̄atio: vel ꝓductio: si cōparet̃ iste respectus ad ip̄3 esse q̄si ꝓhabitū: sic dr̃ ꝯseruatio. Vn̄ gn̄atio ⁊ ꝯseruatio nō distiguunt̃ nisi penes istos respect⁹: siue isti respect⁹ ꝯcomitātes respectū effect⁹ ad cām dantē eē sint reales: aut rōnis: in h̄ nō ē cura. ¶ Scḋ3 notādū ē ꝙ conseruatio nō est ꝓductio vel cāsatio alicui⁹ noue entitatis ⁊ ꝯseruare nō ē nouā entitatē influē: ſ3 ē rē exn̄tē in entitate h̄ita tenē vel facere ꝑsistē. Vn̄ ꝯseruatio describit̃ a theologis sic. Cōseruatio ē eiusdē entitatis i numero ꝑsistentis manutenētia ꝑ efficiētiā po⁹ potētis ipsam ꝯseruare. Ex his sequit̃. ꝙ cāsatio cāe dātis eē nō est gn̄atio: nisi in ꝓ⁹ instāti: q̃ in eo istāti cāsatio est gn̄atio in quo eē rei cāte imediate succedit nō eē. S3 ita est ꝙ in ꝓ instāti eē ipsius rei cāte imediate succedit nō eē. g̃ ⁊c. ¶ Per h̄ r̄ndet̃ ad formā argumēti negādo: ꝙ gn̄atio semꝑ maneat cū re gn̄ata: q̃ tm̄ manet in ꝓ istāti: vbi est ordo imediatiōis esse ad nō eē imediate ꝑcedēs: ⁊ desinente isto ordine. ipsa cāsatio nō est ampli⁹ gn̄atio. ¶ Et cū tu dicis. agētia sic sunt corpa cele⁹ ꝯseruātia: aut aliq̃d influūt in rē ꝯseruatā: aut nō. R̄ndeo ꝙ nō īfluūt aliquā entitatē nouā ꝑtinētē ad eēntiā seu s̄baz rei: ſ3 ꝑcise īfluūt ad eādē entitatē ꝓus h̄itā: faciēdo ipam ꝑsistē: ⁊ tenēdo ipsā rē in entitate ꝓus habita. ¶ Et si q̄ras. Vtrū corpa celestia agāt i rē ꝯseruatā. dico ꝙ agūt: nō ꝓducēdo aliq̃d de nouo: ſ3 agūt manutenēdo ⁊ ꝯseruādo s̄bam rei iā h̄itā. ¶ Et cū tu dicis: ꝙ actio fundat̃ in motu ⁊ in mutatiōe. ¶ Dico negādo ꝙ oīs actio fundet̃ in motu: aut in mutato esse: q̃ mutatio est vbi passum trāsit de ꝓuatione ad actū: sed vbi nullus est trāsitus de ꝓuatiōe ad actū: ibi nulla ē mutatio. post ꝓmū instans: in quo res accipit eē. nō trāsit ipsa res causata de ꝓuatiōe eē s̄balis ad ip̄3 eē s̄bale. g̃ ibi nulla mutatio. ¶ Et ꝯfirmat̃: q̃ q̄n forma est coeua subiecto: ibi est actio respectu forme in subiecto ꝯseruante formā: ⁊ tn̄ nulla est mutatio in subiecto: q̃ cū talis mutatio fit de ꝓuatione ad actū: in eodē instāti s̄bm esset sub ꝓuatione ⁊ forma coeua ipsi subiecto: g̃ h̄ nulla mutatio dato ꝙ hic sit aliqua actio: sic est in ꝓposito. Cōseruat̃ res s̄balis per aliquam actionē agētis ꝯseruātis: sine q̄cūq3 mutatione. ¶ S3 instat̃ adhuc. Corpa celestia influūt cāndo aliqḋ accidēs in re ꝯseruata: h̄ est mutatio: aut g̃ erit causatio s̄balis: aut aliq̄ alia mutatio ꝑtinēs ad alterum genus mutationis. S3 non vr̃ ꝙ possit ꝑtinere ad aliqḋ genus mutationis alteri⁹ a mutatione s̄bali: g̃ op3 ꝑmo s̄bam mutari in se: q̃3 mutet̃ ad tale accn̄s. ¶ Et ꝯfirmat̃: q̃ si est accidēs ꝯueniēs: tale accn̄s ꝯseruatur a s̄ba. g̃ nō pōt ipsa3 tale3 s̄ba3 conseruare. si est accn̄s disconueniens qḋ influitur a corpore celesti: tūc non ꝯseruabit substātiā: ſ3 corrumpet. ¶ Ad ista r̄ndet̃ ꝯcedēdo: ꝙ corpora celestia influūt aliqḋ accn̄s ꝯueniens: ⁊ ex ꝯñti cōcedit̃: ꝙ mutatio rei ad tale accn̄s est alteratio. Et cū tu dicis ꝙ non pōt esse mutatio in re quo ad illud accn̄s nisi sit mutatio in substantia. Negat̃ hoc. ¶ Ad ꝯfirmationem cū tu infers ꝙ accidens conseruatur a substātia ⁊c. R̄ndet̃ ꝙ substātia ꝯseruat ipsum accn̄s ꝯueniens q̄ntum ad esse: substantificando ipsum. Sed accidens non ꝯseruat esse substantie: nisi dispositiue: q̃ sicut accidens nō generat substantiā: nisi pro quanto disponit mām ad terminum substātiale3: nō attingendo tale3 terminū: ita accidens nō pōt cōseruare substantiā: nisi disponēdo ad hoc ꝙ corpora celestia possint effectiue ꝯseruare substantiā: q̄ntum ad suū eē. ¶ S3 instat̃: q̃ corpa celestia ⁊ substantia ꝯgenita vniformiter se habent: ita ꝙ nulla ē variatio: neq3 ex p̄te corporis celestis: neq3 est p̄te esse s̄balis ꝓducti: sed agente ⁊ passo vniformiter se habentib⁹: semꝑ est eadē actio ergo sicut actio ꝓueniens inter ista erat gn̄atio: ita ⁊ in quocunq3 instanti sequenti erit generatio. ¶ Ad hoc r̄ndetur ꝯcedendo istam ꝙ agente ⁊ passo vniformiter se habentib⁹: semper sequit̃ eadem actio vniformiter se habens. Sed negat̃ ꝙ agens gn̄ans: ⁊ ipm esse substantiale ꝓductum vniformiter se habeat in quocunq3 instāti: q̃ vt dictū ē aliū ordinē h̄3 ipm esse s̄bale in primo instāti: ⁊ aliu3 ordinē in quocūq3 instāti sequenti. Ordo. n. quē h̄3 in primo instanti: qui est ad nō esse imediate ꝑcedens esse: corrumpit̃ ⁊ desinit eē in quocūq3 instāti posteriori: ⁊ ita nō vniformiter se h̄3 actio agentis in primo instāti: ⁊ in alijs sequentib⁹. Ita ꝙ l3 daret̃ ꝙ esset eade3 actio qua agēs generat: ⁊ qua conseruat: eadem inquā materialiter: nō tamen est eadem formaliter vt dictū est penes alium ⁊ aliu͂m respectum ad nō esse precedens esse ⁊ ad esse prehabitum. Et sic est finis istius questionis.

¶ Quedā3 vero ad se inuicem reflectūtur. alteri⁹ enim corruptio est generatio alterius. Tex. cō. vij. Q̄ō. vj.

IN materia de rōnibus seminalibus. Cōcurrens meus arguit cōtra Sco. ꝙ aīa sensitiua non ꝓducat̃ imediate a deo. Propterea: q̃ sequeretur: ꝙ agens gn̄ans non posset corrumpere ipm viuens aīa sensitiua: ⁊ ꝓbat ipse sic. Difficilius est corrūpere q̄3 generare: sed per te agens generans non pōt generare animam sensitiuam: ergo non potest ipsam corrumpere. Assumptum pro maiori nititur multis rōnibus probare. ¶ Cōtra quē intendo arguere: ⁊ vt ordo hēat̃ in dictis nr̄is. Quero. Vtrū hoc sit veru3 qḋ ipse dicit. v3. ꝙ difficili⁹ sit corrūpere q̄3 generare Et arguit̃ ꝙ sic: q̃ sile pōt gn̄ari a sili: sed qḋ corrūpitur. nō corrūpit̃ a sili: sed req̄rit agens corrūpens ꝯtrari⁹ ⁊ ꝑfecti⁹. Nā exēpli grā. calidū vt 4^{or} pt gn̄are calidū vt 4^{or}

ꝛ frigidū vt 4ᵒʳ nō pōt corrūpere calidū: vt q̄tuor: ſꝫ bene frigidū vt q̄tuor corrūpit calidū vt duo. ḡ relinquit ꝙ difficili⁹ erit corrūpere q̄ḡ gn̄are: q: illa actio ē difficilior q̄ requirit intēſiue ꝛ ꝑfectius agens in agendo: ſed actio corruptiua eſt huiuſmōi: ꝛ nō actio generatiua. ergo ꝛc.

Ad oppoſitū tn̄ arguit. Sicut eſt in artificialib⁹: ita eſt in nālib⁹. ex. 2. phyſi. ſed ſic eſt in artificialib⁹: ꝙ facili⁹ eſt deſtruere q̄ꝫ ꝯſtruere. ḡ ſic erit in nālib⁹. ¶ Itē 2ᵒ ſicut eſt i actib⁹ itellcꝰ ita i actiōib⁹ ex̄ itellectū: ſꝫ in actib⁹ intellcꝰ facili⁹ eſt deſtruē q̄ꝫ ꝯſtruere: q: difficili⁹ ē ꝯſtruē ꝓpōnē vtcꝫ formatā ab itellu: q̄ꝫ deſtruere: vt hꝫ Ar. ꝑ prior. c. 23. ḡ ſequit ꝓpoᵐ.

In hac. q. ꝑmittent aliq̄ diſtinctiōes. 2ᵒ ponent ꝯnes. Deinde ſoluentur rōnes in pn̄. q.

Quantū ad pᵐ. Pria diſtinctio eſt iſta. aliqd eē ꝑfectius alio: vel eque ꝑfectū cum illo: aut minus ꝑfectū pōt eē duobus modis. Uno⁹ eſſentialiter ꝛ qditatiue. Alio⁹ accidentalr. Primo⁹ illud eſt ꝑfectius vel eque ꝑfectū: qd̄ ſꝫ ſuā eēntiā ꝛ qditatē excedit aliud: vel alteri equat: ſic nos dicim⁹ ꝙ homo eſt ꝑfectior qditatiue aſino: q: circūſcriptis oibus accn̄tib⁹ ꝛ oibus his que nō ſunt de qditate hoīs: ꝛ ſilr de qditate aſini: adhuc eſt verum dīc: ꝙ hō qditatiue eſt ꝑfectior aſino. Secūdo modo aliqd dī eē ꝑfectius accidētaliter: ſicut albedo vt quatuor eſt ꝑfectior albedie vt duo: que maior ꝑfectio ꝛ minor nō attendit ſm eē ſpecificū: ſed ſolū ſm eē māle: ꝛ indiuiduale: ꝛ ſm hoc nō incōuenit vt aliqd dicat eē ꝑfectius alio accidentalr: qd̄ tn̄ eſt imꝑfectius eēntialr ꝛ qditatiue. Exᵐ frigiditas vt q̄tuor eſt perfectior intēſiue accn̄talr caliditate vt duo: tamen caliditas vt duo eſt ꝑfectior frigiditate vt q̄tuor eſſentialr: qd̄ declarat. Qd̄ eſt demōſtrabile de aliq̄ ſpē: ē demōſtrabile de q̄libet indiuiduo illius ſpēi: ſed demōſtrat de caliditate: ꝙ eſt q̄litas ꝑfectior eēntialr frigiditate. ḡ demōſtrabit de q̄libet indiuiduo caliditatis: ꝙ hēat cōſilem ordinē ꝑfectionis ad quodlibet idiuiduū frigiditatis. Lꝫ frigidū accidētaliter poſſit excedere calidū: vt in exēplo dato. ¶ Secūda diſtinctio eſt iſta. Aliqd eē ꝑfecti⁹ vel eque ꝑfectū alio pōt eē duplr vel in eodē gn̄e: vel in diuerſis. Exᵐ primi. Quelibet ſb̄a cū alia ſb̄a ē ꝑfectior vel eq̄ ꝑfecta in eodē gn̄e: qꝛ in gn̄e nāe ſb̄alis. Exᵐ ſecundi. quelibet ſb̄a cū q̄libet accn̄te. aliud enim gen⁹ eſt nāe ſb̄alis: ꝛ aliud nāe accn̄talis. ¶ 3ᵃ diſtinctio eſt. Gn̄atio ſiue corruptio quedā ſimplicit. q̄dā ſꝫ qd. Prima eſt gn̄atio ſub̄e. Scd̄a ē accn̄tis.

Quantū ad 2ᵐ articulum. Primo ponā concluſiones preambulas. ſecundo ad. q. reſiuas.

Circa pmā ꝑtem q̄ōnis pono. 5. concluſiones. ¶ Pria ꝯcluſio eſt iſta. Gn̄atio ſiue ſimplr ſiue ſm qd requirit agens eque ꝑfectū ſiue ꝑfecti⁹ eēntialr ꝛ qditatiue. nō ſolū in eodem gn̄e: verum etiam in eadem ſpē: cuꝫ termino formali generationis. Prima ps iſtius ꝯcluſionis ꝓbatur. Nullus effectus pōt excedere ſuaꝫ cām. ¶ Nā effectus vel eſt vniuocus vel equoc⁹: ſi vniuoc⁹ ergo eſt eq̄ ꝑfectus cū ſua cā: q: eiuſdē ſpēi: ſi equoc⁹. ḡ eſt inequlis ꝑfectiōis. aut ḡ maioris ꝑfectiōis: aut minoris: non minoris: q: ois ꝑfectio effect⁹ cāe equoce v̄tualr ꝯtiet i cā. ḡ nulla ꝑfectio eſt in effectu que nō ſit in cā: ꝛ h̄ veꝝ ē de cā equoca totali in ſuo ordie: aut ꝑtiali: ſaltēꝫ pncipali. Iſta aūt ꝓpoſitio. ꝙ imꝑfecti⁹ ſimplr ſꝫ genus aut ſꝫ ſpeciē nō ſit neq̄ꝫ poſſit eē totale pnᵐ reſpectu ꝑfectionis: eſt eq̄ nota ſic̄ aliq̄ in phyſica: q̄ negata: nemo poſſet ꝓbare aliquē ordinē entiū. Uideas Sco. in 4ᵒ di. 12. q. 3. in corpore q̄ōnis. rñdēdo ſm mētē ꝓpriaꝫ. Iſta ſic ꝓbata: addo minorē iſtā. Sꝫ termin⁹ formalis. ꝓduct⁹ ꝑ gn̄ationē ſimplr aut ſm qd eſt aliqs effect⁹. ḡ nullus effectus ꝓductus ꝑ gn̄ationē excedit ſuā cām. ¶ Ex hoc pꝫ 2ᵃ ps cōcl̄onis. Qūa ſi ipꝑfecti⁹ ſꝫ gen⁹ poſſet gn̄are ꝑfecti⁹: accn̄s poſſet gn̄are ſb̄aꝫ: ꝯñs eſt falſuꝫ. ergo ꝛ illud ex q̄ ſequit. ¶ Et ſi dicas ꝙ accn̄s in v̄tute ſub̄e pōt gn̄are ſb̄am. ¶ Contra. aut illud in v̄tute cui⁹ agit eſt cā efficiēs ſub̄e. aut non: ſi ſic: habet ꝓpoſitū: q: nō eſt ſb̄a: in v̄tute cui⁹ aliqd agit: niſi increatum ſub̄a. ergo ſub̄a vt ſub̄a eſt cā efficiēs ſb̄e. qd̄ negat. ¶ Et ſi dicas ꝙ eſt efficiēs remotū. Eo habet magis ꝓpoſituꝫ: q: cā q̄to pōr: tanto verius cauſat. ex pma propone de cauſis. ¶ Si dicas ꝙ ſub̄a nō agit ſed eſt aliquid in cuius v̄tute agit accn̄s. ¶ Cōtra. in nullo gn̄e cāe videt aliqd cāre in virtute alteri⁹: niſi illud alteruꝫ pncipalius cāet in eodem gn̄e. ¶ Itē. ſi ſub̄a nō agit. ergo effect⁹ eſt ꝑfectior ſua ꝑ ſe cā efficiēte. Nā illud ꝑ te: in v̄tute cui⁹ agit nullo⁹ eſt efficiēs. Cōſequēs daf ab aduerſarijs. ¶ Sed contra. qꝛ lꝫ effect⁹ eēt ſimplex in re: tn̄ ſꝫ intellm pōt diuidi in duo. ſ. in illud in quo equat ſue cāe: ꝛ illud in quo excedit cām. Primuꝫ dicat a. 2ᵐ dicat b. Iſte effect⁹ ſm a ꝑ ſe ē effect⁹ adeq̄tus ſue cāe: q: ſimpliciter eq̄ ꝑfectū ens ſicut ſua cā. ergo b. vel erit a ſeipſo: vel a nullo. Nō eni pōt b. eē ſicut a ꝑ ſe cā a cā effect⁹ ſꝫ a. qꝛ cā nō pōt vltra effectū ſibi adeq̄tū: qꝛ iā effect⁹ nō eēt adeq̄tus: ſꝫ effect⁹ ſm a. eſt effect⁹ adeq̄t⁹. ergo ꝛc. ¶ Alias ꝓbationes hui⁹ ſcd̄e ptis videas in 4ᵒ ſen. doc. ſubti. di. ꝛ. q. allegatis. ¶ Scd̄a ꝯ. corruptio ſiue ſimplr ſiue ſm qd lꝫ requirat ꝑfecti⁹ corrūpens vel eq̄ ꝑfectū eēntialr ſm genus. Nō tn̄ ſemꝑ reqrit ꝑfecti⁹ ſpē. pma ps ꝓbat: q: accn̄s nō poteſt corrūpere ſb̄am: ſꝫ ſolū ſub̄a corrūpit ſb̄am. ergo ꝛc. ſecūda ps ꝓbat: q: aq̄ que eſt ipꝑfectior igne: q̄nq̄ꝫ corrūpit ipꝫ. ¶ Et ſi q̄ras. Un̄ eſt: ꝙ ipꝑfecti⁹ actiuū ſm gen⁹ nō pōt corrūpe ꝑfecti⁹: ꝛ tn̄ imꝑfecti⁹ ſm ſpēꝫ pōt. ¶ Rñdeo ipꝑfecti⁹ actiuū ſm gen⁹ nō pōt corrūpe ꝑfecti⁹ ens ſm genus: q: nō pōt inducere ſiue gn̄are niſi imꝑfectius ens ſm genus illud qd̄ ipꝑfecti⁹ nō pōt eē ſuccedens corruptiōi ꝑfectionis ſm gen⁹. Non eni pōt accn̄s eē ſuccedens corruptioni ſub̄e. q: ſi illud ſoluꝫ ſuccedere: ſub̄a vt ſub̄a eſſet q̄ſi ānihilata. Sed in ꝑfectius ſꝫ ſpēꝫ nō eſt ſic: qꝛ imꝑfecti⁹ in hoc qd̄ pōt inducere aliqd ſile ſibi: pōt inducere aliqd qd̄ pōt ſuccedere ipſi corrupto eiuſdē gn̄is: ꝛ ita ſub̄a non annihilat: q̄re ꝛc. ¶ 3ᵃ ꝯcluſio. Lꝫ gn̄atio ſimplr aut ſm qd q̄nq̄ꝫ ſit ab agēte perfectiori ꝑfectione accn̄tali q̄ꝫ ſit eius termin⁹ formalis: non tamē ſemꝑ. nec iſtud neceſſario reqrit. Pōt eniꝫ eē ab agente eq̄ ꝑfecto tali ꝑfectione. Hec ꝯ pꝫ. Nā calidū: vt. 8. pōt gn̄are calidū vt. 8. Silr in ſubſtātijs. Dato ꝙ forme eoꝝ itēdant: forma ſb̄alis ignis vt. 8. intenſa pōt gn̄are ignē intenſum vt. 8. quare ꝛc. ¶ 4ᵃ ꝯ. corruptio ſiue ſimplr ſiue ſꝫ qd de neceſſitate reqrit ꝑfecti⁹ agēs accidētaliter q̄ꝫ ſit forma corrūpenda. Nā calidū vt q̄tuor nō pōt corrumpere frigiduꝫ vt. 8. qꝛ a ꝓportione minoris inequalitatis nō ꝓuenit actio. neq̄ꝫ caliduꝫ vt. 8. pōt corrūpere frigidū vt. 8. ḡ ꝛc. ¶ 5ᵃ ꝯ. lꝫ. corruptio requirat ꝑfectius agens accn̄talr: nō tn̄ eēntialr. Iſta ꝯ patet ex ſcd̄a ꝯne: q: aq̄ que eſt ipꝑfectior igne: pōt corrūpere ignē. ¶ Ex his ꝯnib⁹ ꝛ maxime pma ſequunt duo correlaria: quoꝝ pmū eſt tale. Gn̄atio nō pōt eē ab ipꝑfectiori agēte: neq̄ꝫ eēntialiter. neq̄ꝫ accidētaliter: ſed ab eque ꝑfecto: vel a perfectiori: vt pꝫ ex dictis. ¶ Secundū correᵐ. corruptio licet non poſſit eē ab imperfectiori accidentaliter. poteſt tamen eē ab imperfectiori eſſentialiter. Hoc patet ex dictis.

Quantū ad 2ᵃᵐ ꝑteꝫ q̄ōnis pono duas pncipales ꝯnes. ¶ Prima quaꝝ eſt iſta. Gn̄atio per ſe eſſentialr eſt difficilior corruptione. Iſta ꝯ ꝓbat ſic. Illa actio eſt difficilior q̄ reqrit agēs ſimplr ꝑfecti⁹ eſſentialr. ſꝫ gn̄atio eſt h̄. ꝛ nō corruptio. ḡ ꝛc. maior pꝫ: ꝛ minor ē euidēs ex dictis. ¶ Itē 2ᵒ illa actio ſimplr eſt difficilior q̄ nec̄io a plib⁹ d̄pēdet: ſꝫ gn̄atio ē h̄: ꝛ nō corruptio ḡ ꝛc. maior pꝫ. mior ꝓ. Gn̄atio ē actio acquiſitiua: corruptio ē actio deꝑditiua. Mō in nālib⁹ mutatio acq̄ſitiua ꝑſupponit ordine nāe mutationem deꝑditiuā: q: agēs nāle nō iducit formam: niſi aliam corrumpēdo. ergo ꝛc. ¶ Q. ſi tu dicas: ꝙ ſicut generatio preſupponit corruptionem: ita econuerſo. ¶ Reſpondetur negando iſtud. Naꝫ poſterius ordine nature preſupponit prius non aūt econtra. Mō ſic ē: ꝙ corruptio ordine nāe precedit gn̄ationem. Nam

tionem. Nã lz corruptio forme corrũpende: ⁊ gñatio forme gñande sil' ⁊ in eodẽ istãti tpis sint: prius tñ nã corrũpitur forma corrũpẽda: q̃3 itroducat' fořa gñanda. Aliogn posset itelligi forma gñanda cũ forma corrũpẽda sil' esse in eodẽ subto. Põt aũt itelligi forma corrũpẽda corrũpi absq3 q̃ forma gñanda itelligat' itroducta. imo hoc põt eẽ in re per põaz diuinã. si eni in illo istanti in quo agens corrũpit formã suspẽderet deus actionẽ pductiuã agentis: agẽs corrũperet: ⁊ nõ gñaret. Nõ põt aũt deus facere q̃ agẽs itroducat formã nisi expellat incompossibilẽ. Aliogn due forme formalr repugnantes eẽnt sil'. q̃re ⁊c̃. ¶ Cõtra tñ istã ɔnem arguit' sic. Illa actio difficilior est que est iter terminos formalr repugnãtes: sed corruptio est hmõ ⁊ nõ gñatio. g̃ ⁊c̃. Discursus est bonus cu3 maiori ⁊ minor probat'. Nã gñatio est inter terminos similes: q2 ois gñatio est aliquomõ a sili. ex. 7. meta^{ce}. Corruptio aũt est iter dissimiles terminos: iter quos est repugnãtia formalis: vel virtualis. Gñatio iter terminos siles formalr vel virtualiter. ergo ⁊c̃. ¶ Rñdetur q̃ maior est vera vbi cetera sint paria. sic q̃ illa que est iter silia nõ psupponit necessario actionẽ que est inter terminos dissiles: q̃liter nõ est in pposito. q̃re ⁊c̃. ¶ Scđa ɔ. Corruptio accidentaliter est difficilior: q̃3 generatio. Probat'. Illa actio ẽ difficilior accñtaliter que dpẽdet ab agẽte pfectiori accidẽtaliter corruptio est hmõ: vt p3 ex dictis. ergo ⁊c̃. ¶ Ex istis sequit' vnũ correlariũ: q̃ nõ icõuenit eandẽ actionẽ esse faciliorẽ ⁊ difficiliorẽ diuersis modis. Na3 corruptio est facilior eẽntialr. difficilior aũt accidẽtalr: ⁊ ista nõ repugnant. ¶ Q; si querat' que ista4 põt dici facilior simplr. ¶ Rñdet' q̃ corruptio. qđ pbatur. Qñcunq3 aliqua duo dependẽt a duob⁹: ⁊ vnũ est tale simplr: alterũ est tale s3 quid: illud est simplr tale qđ depẽdet a simplr tali. Sed facilitas ⁊ difficultas in actiõe attẽdit' in ordine ad agẽs pfecti⁹ vel iperfectius: ⁊ agẽs perfectius essentialiter ⁊ q̃ditatiue est simplr perfectius: ⁊ nõ agẽs pfectius accidẽtaliter. Gñatio aũt fgit agẽs pfecti⁹ eẽntialr q̃3 corru⁹: ⁊ dpẽdet ab ipso: g̃ gñatio est difficilior simplr q̃3 corru⁹.

Et sic p3 ad qõne3: ⁊ ad arg⁹ adducta i pn⁹. Ex q̃ p3 q̃ ignorãter locut⁹ est in ista m̃rcõcurrens meus in 7. meta. ⁊ multũ equocauit de difficultate actiõis a facilitate: determinãdo qõnẽ ɔ Ar. ⁊ oẽs peripatheticos pp ruditate3 ⁊ indispõnẽ sue virtutis fantastice. quare ⁊c̃.

¶ Necce ẽ aggredi ad q̃sitã scia3. ⁊ infra.

¶ Quo nãq3 mõ possibile est mot⁹ pncipiũ eẽ in imobilib⁹. Tex. cõ. iij. Q. õ. j.

Queritur. Utrũ in intelligẽtijs possit esse motus subiectiue? ¶ Et arguit' q̃ nõ. Nullum accidens diuisibile põt fundari in subiecto idiuisibili. Angelus seu intelligentia est indiuisibilis. ergo ⁊c̃. ¶ Sõ. si esset verum q̃ angelus posset moueri motu locali. Sequeretur q̃ eius motus componeretur ex mutatis esse: ⁊ silr magnitudo super quã moueret' componeret' ex punctis: ɔña probatur: q̃m angelus motus sup aliquã magnitudinem semp dum mouet' est in spacio sibi equali. sit gratia exẽpli a. instãs: in a. instanti est in spacio sibi equali: ⁊ hoc per mutatũ eẽ immediate post hoc erit in spacio sibi eq̃li. sed spaciũ ei equale est indiuisibile ⁊ punct⁹: g̃ pũctus erit imediatus pũcto ⁊ sic cõmẽsurãdo totã magnitudinẽ: tot⁹ fluxus ipsius. cõponet' ex mutatis eẽ: ⁊ magnitudo silr ex idiuisibilib⁹.

Ad oppositũ m̃ arguit': oẽ receptiuu3 aliqua4 formaru3 qđ nõ est ex se determinatũ ad vnã illa4: neq3 illimitatũ ad oẽs q̃3tũ est ex se: pt mutari ab vna i altera3. Ista propositio patet: q̃m ex opposito pđicati infertur oppositũ subiecti. si eni nõ põt mutari ab vna in alterã vel hoc erit pp̃ter determinationẽ ad vnã. vel pp illimitationẽ ad oẽs: eo modo quo dicit' q̃ deus est illimitatus ad omnia vbi: ⁊ iõ nõ põt moueri ab vno vbi in alteru3: sed angelus est receptiu⁹ vbi loquẽdo de vbi diffinitiuo: ⁊ nõ determinat' ad vnu3: vt p3 s̃m theologos: neq3 ẽ illimitat⁹ ad oia vbi: q2 nõ est immẽsus: ergo poterit mutari ab vno vbi in alterum vbi.

Circa istã qõnẽ sunt tres arti. p̃mo ponet' vna opi. cũ suis motiuis quã nõ teneo. 2⁹ aliter dicam ad qõnem. 3⁹ ⁊ vlti. solua3 rõnes prioris opinionis: ac ẽt ad argumẽta in principio facta respondebimus.

Quantũ ad p̃^m est opinio quorũdã que tenet partem negatiuã qõnis. Pro qua adducunt rõnes Ar. hincide. p̃⁹ rõ est in. 6. phys. vbi Ar. pbat: q̃ omne qđ mouet' est corpus. Et rõ est talis: omne qđ mouet': partim est in termino a quo: ⁊ partim in termino ad quẽ (loquendo de ptibilitate se tenẽte ex parte mobilis:) sed angelus nõ põt esse ptim in termino a quo: ⁊ ptim in termino ad quẽ rõne sui: q2 nõ habet partẽ ⁊ partẽ: ergo nõ põt moueri. ¶ Scđa ratio est ista: quam h3 Ar. in. 4. phys. pbãdo q̃ motus nõ põt esse in vacuo: q̃lis ẽ pportio medij ad mediũ in subtilitate: talis est pportio mot⁹ ad motũ in velocitate ⁊ tarditate: mõ h ratio applicat' ad ppositũ sic. qualis est pportio mobilis ad mobile in subtilitate: talis est pportio motus ad motũ in velocitate: vt supra: sed angeli ad corpus nulla est pportio in subtilitate: ergo motus angeli ad motũ corporis nulla est pportio in velocitate ⁊ tarditate. Sed omnis motus possibilis ad aliũ motũ possibile3 est aliq̃ pportio: g̃ motus angeli nõ est possibilis. ¶ Itẽ 3⁹ si angelus posset moueri: poss3 moueri in eq̃li tpe per aliquod mediũ cũ corpore: ɔñs est falsum: q2 videt' q̃ mediũ minus resistat idiuisibili q̃3 diuisibili: ɔña probatur a simili eo mõ quo arguit phs. loco pallegato pbãs. q̃ si esset motus in vacuo q̃ aliqđ corpus moueret' in eq̃li tpe per vacuũ ⁊ plenũ. Probatur a sili. sit ita q̃ angelus moueat' in tpe a. corp⁹ moueat' in tpe b. tps b. habeat pportionẽ millecuplã ad a. ita q̃ sit maius b. in millecuplo q̃3 a. Accipiatur aliud corpus qđ se hẽat in subtilitate in tanta pportiõe ad primũ corpus qđ mouet' in tpe b. q̃nta pportio est ipsius b. ad a. ⁊ tũc tale corpus datũ erit subtili⁹ alio s̃m gradum millecuplũ. Sed quãto aliquod corpus est subtilius: tãto velocius mouebit': ⁊ in minori tpe: g̃ tps in quo tale mouet' est min⁹ tpe b. in millecuplo: sed tps min⁹ s̃m gradũ millecuplũ ipso b. est eq̃le tẽpori a. g̃ istud corpus mouebitur in equali tpe cum angelo: qđ videtur absurdum.

Quantũ ad 2^m principale. nõ obstantibus istis rationibus: teneo parte3 affirmatiuã questionis: pro cuius determinatione premittẽda sunt duo posita in. ij. q. de duplici successione ⁊ de duplici ɔparatione motus ad mobile ⁊ ad magnitudine3 super quam fit motus: que sunt vtru3 sub a nãlis sit subiectu3 in phia nãli respõdendo ad primũ principale. ¶ Quibus p̃missis pono hanc cõclusionem q̃ angelus põt moueri motu cõtinuo ⁊ nõ repugnat indiuisibili de genere quãntitatis aut de genere sube per se moueri (⁊ hoc loquẽdo de motu habente ɔtinuitatem ⁊ successionẽ a spacio.) Ista ɔclusio probatur: quãdocunq3 aliqua duo alicui competunt: quorum vnũ est per se: ⁊ alterũ per accidens: remoto eo qđ est per accidens remanet illud qđ est per se: sed motui cõpetit habere q̃ntitatem ⁊ diuisibilitatem ex spacio ⁊ magnitudine super quã mobile mouet': ⁊ hoc competit motui per se. q̃ aũt habeat q̃ntitatẽ seu diuisibilitatem ex mobili cõpetit motui per accñs. ergo remoto hoc q̃ mobile ex se hẽat diuisibilitatẽ ⁊ q̃ntitatẽ ῑmanẽte q̃ntitate spacij: poterit motus esse q̃ntus per se: ⁊ ex spacio. Maior est manifesta ex terminis: minor aũt probat' per Ar. 5. meta. cap. de q̃nto. vbi h3 Ar. dico autẽ nõ qđ mouetur: sed quod motũ est. nã per esse q̃ntum illud: ⁊ mot⁹ est q̃ntus: vt declaratum est in preallegata. q.

De tertio arti. His p̃missis p̃ rñdet' ad rõnes alterius opi. ⁊ p̃ ad p̃mã. q̃ illa rõ Aris. non

plus ꝯcludit nisi ꝙ illud qd̄ mouet̄ motu hn̄te ꝯpletam successionē ꝛ ꝯtinuitatē est q̄ntū ꝛ diuisibile. Si aūt intelligit illa rō de omni motu petit ṗncipiū: q̄m illa maior assumpta que dicit: ꝙ oē qd̄ mouet̄ ptī est in termino a quo: ꝛ ptim est in termino ad quem: aut intēdit de partibilitate mobilis: aut de ptibilitate forme que acquiritur: seu spacij: sup quo aliquid mouet̄ localiter. Si p̄ modo petit p̄nᵐ: nisi intelligat de motu hn̄te cōpletā successionē ex vtraq; cā successionis: vt dictū est in q̄one predicta. nam intēdit p̄bare ꝙ oē quod mouet̄ est corpus: ꝛ accipit istā maiorem: ꝙ oē quod mouet̄ hꝫ ptem ꝛ ptē: ꝛ p ꝯns est corpus. g̃ assumit quod dꝫ probare. Si vō intelligatur ptim ꝛ ptim p ptibilitate forme: vel spacij super quod aliqd mouet̄: sic nō est ꝯ propositū nr̄m. ❡ Ad 2ᵐ r̄ndet̄: ꝙ illa ꝓpositio. q̄lis est ꝓportio medij ad mediū ꝛc̄. vera est ceteris parib⁹. Et iō seq̄t̄ motū non eē in vacuo. aut saltē vera est ꝯ eos q posuerūt vacuum esse totam cām motus: vel successionis in motu. Sed in ꝓposito. arguendo hic silr̄ de mobilib⁹ sicut ibi de spacijs: ista propositio pōt negari. vꝫ. q̄lis est ꝓportio mobilis ad mobile in subtilitate: eadē est ꝓportio ꝛc̄. Et si accipias q̄ est proportio huius sub rōne qua mobile: ꝛ alterius sub rōne qua mobile. Cōcedo. sed tūc minor est falsa. Angelus enim nō solum vt indiuisibilis mobilis est motu cōtinuo: quemadmodū dictū est: verū ēt est mobilis continue inq̄ntū hꝫ virtualē q̄ntitatē sm̄ quā pōt coexistere loco q̄nto: ꝛ ita est ꝓportio angeli ad corp⁹ sub rōne que mobilis: ꝛ tūc non est verū ꝙ angelus vt sic sit indiuisibilis: sed sm̄ q̄ntitatem virtualē est diuisibilis. ❡ Per hoc r̄ndetur ad tertiā rōnē: ꝯcedēdo illud qd̄ infert̄: ꝙ in eq̄li tpe poterit moueri angelus ꝛ corpus. ❡ Pro quo notādum ꝙ motus hꝫ duplicem successionē vltra ea que dicta sūt de successione motus in iam sepe dicta. q. vna est successio eēntialis: alia est successio accn̄talis. successio eēntialis competit motui ex diuisibilitate spacij seu medij per qd̄ mobile mouetur: sed successio accidētalis cōpetit motui ex aliq̄ q̄litate supaddita spacio: vel medio que ē raritas vel dēsitas: penes quas medium est ꝓmotiuū vel impeditiuū ipsi⁹ mot⁹. vꝫ. penes subtilitatē mediū ꝓmouet penes densitatem impedit ipm̄ motum. Et rōne istarū qualitatū seu cōditionū accidentaliū q̄ superadduntur spacio aut medio: motus hꝫ successionē accidentalem: ꝛ velocitatē: lꝫ a spacio ꝛ medio habeat successionem eēntialem ꝛ velocitatē essentialem. inq̄ntū ista sunt quanta. s. medium ꝛ spaciū. Dicendū est igit̄ ꝙ si Angelus ꝛ corpus mouet̄ in equali spacio (si cetera sint paria) nata sūt moueri motu eque veloci velocitate eēntiali: ꝛ ī equali tpe: inq̄ntū tp̄s mensurans cōparatur ad motū essentialem: seu includentē successionē essentialē. ❡ Et cū tu dicis. medium plus resistit corpori q̄ꝫ angelo. Respondet̄ negando. loquēdo de medio inq̄ntū hꝫ ptes q̄ntitatiuas. ꝛ inquantū est quātū. Nā sicut corpus nō pōt pertransire de extremo ad extremū. nisi per oia media: ꝛ per oēs partes q̄ntitatiuas: ita ēt Angelus isto ordine ptransibit totū spaciū: ꝛ hoc si mouet̄ motu includente totā realitatem motus: ordo eni p̄sitꝰ a nā qui est inter aliqua ordinata: est idē respectu cuiuscūq; nāe limitate. cum igit̄ ordo ptium inter se: ꝛ respectu extremorū sit p̄sitꝰ a nā talis ꝙ vna ps est prior altera parte: ꝛ ptes intermedie p̄cedunt alterū extremorū: iste ordo hꝫ seruari a qualibet nā limitata: ꝛ ꝯ ꝯn̄s ab angelo. Et ergo sicut corpus prius ptransibit in aliquo tpe ptē priorē: q̄ꝫ partem posteriorē: ꝛ prius ptes iter medias: q̄ꝫ deueniat ad extremū sic ēt angelus consili ordine mouebit̄ ꝛ ita ab equali spacio erit eq̄lis successio essentialis ꝛ eq̄lis velocitas essentialis. lꝫ forte angelus vt īdiuisibiliter mot⁹ veloci⁹ moueretur velocitate accidētali q̄ꝫ corp⁹. Quia ꝯditio accn̄talis superaddita ipsi medio non tātum resisteret ipsi angelo sicut corpori: lꝫ concederetur ꝙ angelus motus diuisibiliter ꝛ coexistens loco quāto: motu eque veloci velocitate essentiali ꝛ accidentali moueretur cum corpore in equali tempore.

Jam secundo in hoc arti. r̄ndetur. Ad argumēta p̄ncipalia: ad p̄mū patet ex dictis i. q. ij. vtrū sub̄a nālis sit sbm̄ p̄hie nālis. ❡ Ad 2ᵐ r̄ndet̄ negādo ꝯn̄tiā: ꝛ cū tu dicis. ꝙ semp est in spacio sibi equali. aut ly semp distribuit pro oī instāti: ꝛ sic conceditur ꝙ in quolibet instāti est in spacio sibi equali: seu in aliquo indiuisibili supposito. si aūt ly semper. distribuat tam p istanti q̄ꝫ pro tpe: vt sit sensus ꝙ in oī instāti: ꝛ. in oī tpe est in spacio sibi eq̄li. negat̄. nā in. A. instanti est in spacio sibi eq̄li: ꝛ in tpe imediate terminato ad. A. istās est in spacio sibi ieq̄li: Nō eni idiuisibile: ꝛ imediatū idiuisibili: ꝛ ita post idiuisibile imediate nō ē ī spacio idiuisibili: sed diuisibili: ꝛ ita lꝫ in q̄libet instāti sit in spacio indiuisibili: in quolibet tamen tpe: ꝛ in qualibet pte tpis est in spacio diuisibili. ❡ Pro quorū intelligentia maiorum est notandum ꝙ cū dicimus idiuisibile moueri super aliquam magnitudinē dicimus ipsum in quolibet instāti esse in puncto sibi equali. In parte tamen accepta inter quelibet duo instantia est sup ptes magnitudinis supposite fluendo: quia mouet̄ cōtinue: nō signādo actualiter puncta in magnitudine supposita: sꝫ potius p cōtinuum fluxum ꝛ motū ꝯtinuādo punctum suppositum linee vel magnitudini. ꝛ magnitudinem pūcto: ꝛ hanc ptem magnitudinis alteri pti magnitudinis per mediū punctū: quia nō mouetur de puncto in punctum ꝛ de indiuisibili ad indiuisibile in spacio magnitudinis supposite: sed fluit potius ꝯtinuando oia que sunt in spacio. Ex quib⁹ apparet responsio. ꝙ Angelus nō mouetur commensurando semper magnitudinē suppositam: sed solū in quolibet instanti temporis mēsurantis. quare ꝛc̄.

❡ Impossibile autē p̄dicari aut spēs de ꝓprijs differentijs aut gen⁹ sine suis speciebus. Tex. cōmen. x. Q̄ō. ij.

Queritur. Utrū ꝓpositio per se cōuertat̄ in p se. ❡ Et arguitur ꝙ sic. Ista est per se. Ens est vnū: ꝛ ꝯuertit̄ in istā. vnū est ens: sed ista ē per se: in quā ꝯuertit̄: g̃ p se ꝯuertit̄ in p se. Añs ptū p̄bat̄ pro minori: ꝛ pro scd̄a pte ipi⁹. q: ista. vnū est ens: est necessaria. g̃ p se: antecedēs est euidens: q: aliter extrema istius ꝓpositionis vnirentur ꝯtingenter: sed hoc est falsū. g̃ ꝯn̄tia p⁹. Quia si ista vnum est ens: nō est per se: sed p accn̄s: aut est per accidens eo modo quo loquit̄ metaphysicus: qui vult ꝙ illa propositio sit per accn̄s quando p̄dicatū est ex̄ rōnem formalem subiecti: aut est per accn̄s eo mō quo loquitur logicus: ꝛ Ar. p̄ posterio. qn̄ propositio est talis ꝙ eius sbm̄ non hꝫ rōnem formalē inherentie p̄dicati. Si tu intelligas per accn̄s p̄ modo. contra. eque bene ista ē per accn̄s. ens est vnū. q: predicatum est ex rōnem formalem subiecti. sicut ista. vnū est ens. g̃ non pōt dici ꝙ ista sit per accn̄s p̄ modo. Si vō tu dicas ꝙ ista sit p accidēs secūdo mō. s. vnū est ens. ꝯ. si ista ꝓpositio. vnū est ens: ē necessaria: aut a se: aut ab alio hꝫ suā necessitatē. si dicas ꝙ a se ē necessaria p se. g̃ est ꝓpositio p se. Si tu dicis: ꝙ hēt necessitatē ab alio: q̄ro de cā ipsi⁹ necessitatis: aut cā ista causat necessario istā ꝓpōnē q̄ntū ad suā veritatē: aut cāt ꝯtigēter. Nō ē dōm ꝙ causat ꝯtingēter. q: tūc ista ꝓpositio eēt ꝯtingēs: ꝛ ꝯtingēter vā. Si dicas ꝙ cāt necessario veritatē ipsi⁹. g̃ ista ꝓpositio: vnū est ens. dpēdebit a cā ista necessario cānte depēdētia essentiali: sꝫ depēdentia semp est ad p̄us. g̃ ista ꝓpositio. vnū ē ens: hēt aliqd p̄us: sed nō pōt hr̄e aliqd p̄us: q: extremis istius nihil est p̄us. g̃ ista ꝓpō q̄ntū ad suā vitatē nō pōt depēdere ab aliqua cā necessario cānte. ❡ Itē p̄bat̄. Oē p accn̄s hꝫ reduci ad p se: sicut ad p̄us: sꝫ nulla ꝓpositio est p̄or ista. vꝫ. vnū est ens

est ens. ergo ista nõ põt eẽ vera p accñs. maior est Ar. 2. phiſi. minor pbaẗ. q2 ppoſitio illa est prior q̃ est ex terminis priorib9: ſz nihil ẽ prius: vt dictũ ẽ: terminis istius ppõnis. ergo 7c. ¶ Secũdo 7 vltimo arguiẗ. Qñcũq3 ſũt due ppoſitiões in quarũ vna est depẽdẽtia ad pdicatũ: in altera est depẽdẽtia ad ſubm: illa cui9 depẽdẽtia est ad predicatũ dr eẽ magis p ſe q̃3 alia. Probaẗ iſta: q2 dependẽtia ad pdicatũ est depẽdẽtia ad formã: cũ pdicatũ ſe hẽat ad modũ forme dependẽtia ad ſbm est depẽdẽtia ad mãm: q2 ſbm ſe h3 vt mã reſpectu pdicati. Sed eẽntialior est depẽdẽtia ad formã q̃3 ad mãm. ergo ppoſitio in qua est dependẽtia ad predicatũ dr eſſe magis p ſe: q̃3 ppoſitio cui9 dependẽtia est ad ſbm. ſed ita est: q in iſta ppõne: dicendo. vnũ est ens. ſbm depẽdet a pdicato: 7 in iſta. ens ẽ vnũ. pdicatũ dependet a ſubiecto. ergo iſta propoſitio. vnum est ens. dicitur eſſe magis per ſe. q̃3 iſta. Ens est vnum.

Ad oppoſitũ 7 pro pte negatiua arguiẗ Ar. p posterior h3: q ppoſitiones per ſe non cõuertuntur. Ita q per ſe non conuertitur in per ſe. ſed iſta est per ſe. homo est riſibilis ergo iſta i quã conuertitur. v3. riſibile est homo: non est per ſe.

In iſta. q. primo premittã diſtinctiones. 2° rñdebo ad. q. 3° ad rationes in principio.

Quantũ ad pm premitto diſtinctiones. Prima est: q ppoſitio est duplex: quedã per ſe. quedã per accñs: ppoſitio per ſe est illa cui9 pdicatũ h3 rõnẽ formalẽ intrinſecã inherẽtie in ſubto. Propoſitio per accidẽs per oppoſitũ est illa cui9 pdicatũ nõ h3 rõnẽ formalẽ iherẽtie intrinſecam in ſubto ppoſitio que habet talem intrinſecam rõnem formalem in ſubto adhuc ẽ duplex: qm̃ q̃dam ſic h3 talem rõnem formalẽ itrinſecã in ſubto: q pdicatum est itra q̃ditatem ſubti: 7 iſto mõ qñ idẽ pdicaẗ de ſeipſo: vel diffinitio d̃ diffinito: vel ps diffõnis de diffinito: predicatum ſic ẽ intra ſbm. Qñq3 v̇o predicatum ppõnis l3 hẽat talem rõnẽ formalem inherentie in ſubto: est tñ ex q̃ditatem ſubti. Et iſta propoſitio cuius pdicatum est ex ſubm hñs talẽ rõnẽ formalẽ inherẽtie in ſubiecto est duplex. Quedã enim est in cui9 ſubto includiẗ ratio nec̃ia formalis iherentie pdicati. q̃dã v̇o cuius pdicati inherentia non est nec̃ia in ſubto. pª ppoſitio est p ſe in 2° mõ. 2ª ppoſitio ẽ p ſe in 4° mõ. Exẽplũ pmi. hõ est riſibilis. Exemplum ſecũdi. volũtas vult. calidũ calefacit. In ſubto ſecunde ppõnis nõ est rõ nec̃ia reſpectu pdicati: 7 h̃ h3 Sco. in 3. ſniar. di. 7. diſtinguẽtẽ ppõnem per ſe ſecũdi modi a propoſitione p ſe q̃rti modi: p h̃ q ſbm vni9 h3 rõnẽ 7 cauſam nec̃iam inherentie predicati. 7 altera non. Ex quo ſm ipm 7 ſm rei veritatem: omnis propoſitio p ſe h3 cauſam itrinſecã in ſubto: p quam predicati in est tali ſubto. Ex h̃ est ſnia Auer. 2. d̃ aïa. cõmẽ. 66. ſup illud. viſibile est color. Ingt. viſibile enĩ in rei veritate est color: aut ẽ illud qd̃ p ſe est viſibile: 7 ẽ dr̃e p ſe. nõ ſm pmã itẽtionẽ itentionũ de qb9 dr illud qd̃ est eẽntialr: 7 est modus in quo pdicatũ est in ſba ſubiecti: ſ3 ſ3 itentionẽ ſcd̃ã: 7 est illud in quo ſbm est in diffõne pdicati. Color enĩ est cã vt res ſit viſibilis. Sed p h̃ qd̃ dixit ſed in eo iueniẗ cã: itẽdit ſ3 q color ẽ cã: vt in eo inueniẗ cã vt aliq̃d ſit viſibile. h̃ Auer. Ex qb9 cõcludit: q iõ iſta ẽ p ſe color est viſibilis: q2 pdicatũ h3 cã3 in ſubto. Et pm9 7 ſcd̃s modus hñt cõſilẽ cãlitatẽ in ſubto reſpectu pdicati q̃3tũ ad iherẽtiã: ſed nõ q̃3tũ ad inclusionẽ eẽntialẽ predicati in ſubto. h̃ idẽ h3 Cõmẽta in cõ. 67. Uñ h̃ ſunt v̇ba cõmẽtato. Ar. poſuit pñm: q color est viſibilis p ſe: 7 q ſile est dr̃e colorẽ viſibilẽ: 7 hoiẽ riſibilẽ. ſ. de gñe propoſitiõis eẽntialis in q̃ ſbm est cã pdicati: nõ pdicatũ cã ſubti. Hec Cõmẽ. Et itelligit ppõnẽ eẽntialẽ p ſe: q̃ p tanto dr eẽntialis: q2 pdicatũ icludiẗ eẽntialr realr in ſubto: nõ tñ eẽntialr q̃ditatiue: ſicẽ in p mõ vbi est icluſio pdicati in ſubto q̃ditatiua. ¶ 2ª diſtinctio ſit iſta. Dr̃ia est iter ppõnẽ p ſe: 7 ppõnẽ p ſe notã. illa ppoſitio est p ſe: vt dictũ est: que h3 itrinſecã cã3 7 neceſſariã iherẽtie in ſubto reſpectu pdicati. illa est per ſe neceſſaria cui9 extrema hñt imutabilẽ habitudinẽ vnionis int̃ ſe: q̃lecũq3 eẽ habeãt ipſa extrema ſiue in re ſiue in intellectu. Propoſitio per ſe nota est illa que habet euidentiam ex terminis propriis vt ſui ſunt: 7 nõ ab aliqua propoſitione priore.

His pmiſſis. Quãtũ ad 2m ponit iſta ꝯ. q propoſitio p ſe nõ ꝯuertiẗ i per ſe. h̃ ꝯ pr. pſupponẽdo q nõ est circulus in dependẽtia eẽntiali in eodem gñe cauſe. Iſto ſtãte arguiẗ ſic. cuiuſcũq3 ppõnis pdicatũ depẽdet a ſubto q̃3tũ ad rõnem formalem inherentie intrinſecã in ſubto: ſbm ipſius nõ poteſt ꝯſiſt depẽdẽtia dependere a pdicato: ſed in q̃lib3 ppõne p ſe: predicatum ſic depẽdet a ſubto. ergo ecõtra ſbm nõ poteſt depẽdere a predicato. ergo p ſe nõ conuertitur in per ſe. ¶ Et confirmatur. Quia iſta dependentia vr eſſe ad aliq̃d in rõne pncipij formalis: q2 oĩs depẽdẽtia q̃ est ſm rõnẽ formalẽ itrinſecã: reduciẗ ad gen9 cãe formalis. ſed in tali dependẽtia eẽntiali in eodẽ gñe nõ est circulus: ergo ſeq̃ẗ ppoſitũ. ¶ Et ꝯfirr 2°: q2 ſi p ſe ꝯuerteretẗ i p ſe. maxime ppoſitio p ſe pmi modi ꝯuerteretẗ in ppõne p ſe: q2 nõ est maior rõ q ppoſitio p ſe ſcd̃i modi ꝯuertaẗ in per ſe: q̃3 ppoſitio p ſe pmi modi. S3 ꝯñs est falſum: q ppoſitio pmi modi ꝯuertaẗ in p ſe. Qm̃ ſic iſta. hõ ẽ aĩal. ꝯuerteretẗ in iſtã: aĩal est hõ: ſicut in ppõnẽ p ſe. Sed cũ p ſe p ſupponat de oĩ: vt h3 Ar. p poſte. ergo ppoſitio vlis affirmatiua ꝯuerteretẗ ſimplr. ¶ Item 2° pñ arguiẗ. Ar. p poſte. vult q paſſio pdicaẗ p ſe 2° de ſubto. ergo in diffõne paſſionis ſbm cadit vt additũ. ex. 7. meta. tex. cõ. 17. 7. 19. i ex° d̃ ſimo. S3 qd̃ cadit in diffõne alicui9 vt additũ nõ est itra q̃ditatẽ ei9: nec cõpetit ei pſone p mõ: q2 nihil aliud ẽ eẽ aliq̃d additũ alicui: niſi eẽ extraneũ a rõne ei9 formali. ergo propoſitio in quã ꝯuertiẗ ppoſitio ſecũdi modi nõ est per ſe. ¶ Et ꝯfirmaẗ hoc per illud qd̃ dicit Ar. in primo poſte. de ſtatu pncipior: vbi vult: q propoſitiones per ſe non conuertuntur: 7 hoc habet veritatẽ ſm ipſum: tã in predicatis eſſentialib9 q̃3 accidẽtalibus: ergo cõclo noſtra vera.

Quantũ ad 3m arti. Rñdeẗ ad arg9 ante oppoſitũ. Ad pm cũ dicis. iſta est p ſe. ens ẽ vnũ: 7 cõuertiẗ in iſtã. vnũ est ens. iſta est nec̃ia. vnum est ens ergo p ſe. Rñdeo ꝯcedendo: q iſta propoſitio. vnũ est ens: est nec̃ia: 7 cum tu dicis. ergo per ſe. Nego ꝯñtiam. Ad probationem. iſta aut est nec̃ia de ſe: aut ab alio. Rñdeo q iſta est nec̃ia de ſe intrinſece 7 formaliter. 7 tñ non ſequitur q ſit per ſe. vnde ab alio hẽt propoſitio q ſit nec̃ia d̃ ſe. 7 ab alio habet q ſit p ſe. Dicimus ppõnem eẽ nec̃iã de ſe: quando extrema ipſius ſunt imutabiliter vnita in q̃cũq3 eẽ ꝯcipiantẗ: ſiue i re: ſiue i itellectu: ita q nec̃itas ppõnis est ex imutabili habitudine terminor: ſed ppoſitio est p ſe: q̃ñ in ſubto icludiẗ rõ formalis iherentie pdicati ad ipſum. Nõ ſtat aliq̃ extrema ppõnis eẽ imutabilẽ vnita. 7 hẽre nec̃iã habitudinẽ ad ſe inuicẽ: 7 vnũ nõ includere rõnẽ formalẽ iherẽtie alteri9. ſicẽ est in iſta. vnũ ẽ ens. ly vnũ. nõ põt hẽre rõnẽ formalẽ iherẽtie predicati: cũ in predicato ſit rõ formalis iherẽtie ſubti. Et cũ tu dicis ſi iſta est p accñs. vnũ est ens. ergo preſuppõit aliq̃3 priorẽ. Cõcedo 7 dico: q iſta. ens est vnũ. est prior q̃3 iſta. vnũ ẽ ens: 7 cũ tu dicis. q terminus iſtius ppõnis vnũ ẽ ens: nõ ẽ aliquis termin9 prior. ergo nulla ppoſitio prior. Nego argumẽtũ: qm̃ ex eiſdẽ terminis põt formari ppoſitio prior 7 poſterior. prior vbi predicamẽtũ directe predicaẗ de ſubiecto. poſterior vbi termin9 in prior ppõne predicaẗ idirecte: mõ paſſio q̃ ſe h3 vt act9 7 forma reſpectu ſubiecti predicaẗ directe. ſb3 aũt cũ ſe hẽat vt mã: predicaẗ: idirecte. ¶ Ad alterũ argm. Rñdeẗ negãdo aſſumptũ: q qñ i aliq̃ ppõne ẽ depẽª ad predicam: 7 in alia ad ſbm: illa in qua ẽ dpenª ad predicam dicaẗ eſſe magis p ſe: q2 pſeitas i propoſitione ẽ ex dependẽtia predicati ad ſbm. nõ aũt ex d̃pendẽtia ſubiecti ad predicatũ. ¶ Põt ẽt argui reducendo argm ꝯ ipſum. Qñcũq3 in aliq̃ propõne ẽ d̃pẽª ad predicatũ: illa propoſitio ẽ magis p ſe q̃3 ſit illa vbi nõ ẽ tas

lio dependētia. ista ē tua: sed in ista ppōne. ens ē vnum: ē magis dependentia ad predicatū qȝ i ista. vnū ē ens. Probat. illud magis hȝ rōnē predicari. qd magis hȝ rōnē forme. ꝛ illud hȝ magis rōnē subiecti: qd magis hȝ rōnem mãe. Ista est tua: sed passio hȝ rōnē forme respectu subiecti: ꝛ nō ecōtra. ergo maior erit dependentia in ista ppositōe: Ens est vnū: qȝ in ista. vnū est ens. ¶ Pōt ēt 2° rideri ꝙ vbi est depen^a ad illud qd est pdicatū ſm eē: ꝛ ſm dici. ibi est eēntialior ꝛ maior dependētia. Et cū dicis: ꝙ in ista ppōne: vnū est ens: est depen^a ad ipm predicatū. Respōdeo ꝙ lȝ ens dicat eē predica^m respectu vni^s ſm dici: non tñ est predicatū ſm eē. Vñ ens est p^m predicatū ſm eē respectu eoꝝ q̄ sūt i recta linea pdicamētali: ſȝ respectu passionū ppriaꝝ ꝛ dſiaꝝ: seu modoꝝ ꝯtentiū: nō est p^m pdicatū: sed respectu istoꝝ est primuȝ subiectū. quare ꝛc.

¶ Est scientia que speculatur ens inqꝫtum ens ꝛ infra.

¶ Unde nobis entis inqꝫtū ē ens pme cāe sūt accipiēde. Tex. cō. pmi. Qō. j.

Queritur Utrum ens inqꝫtum ens habeat pn^a. loquendo de pncipijs incōplexis: ꝛ vt inqꝫtuȝ. tenetur specificatiue. ¶ Et arguit ꝙ nō. Nam qñ dr ens inqꝫtū ens hȝ pn^a. aut ly inqꝫtum. specificat rōnē entis cōeȝ: aut aliquaȝ pticularē: nō rōnem cōem: qr rō cōis abstrahit a cā ꝛ a cāto. Neqȝ ēt specificat rōnē entis vt ē limitata ꝛ determinata ad sua iferiora: qr hinc sequeret ꝙ i aliquo inferiori ad ens eēt duplex entitas: vna cōis: altera pticularis: cōis in qua ꝯueniret ens creatū cū deo: particularis ſm quā ens creatū eēt cātū. ¶ Scdo pncipalr arguit sic. Cōfirmādo pcedēs arg^m qꝫtū ad lȝ: ꝙ ens vt limitatū nō hȝ pncipia: ꝛ arguit sic. Ens inqꝫtū ſbȝ meta. hȝ pncipia: ſȝ ens inqꝫtū ſbȝ metaphysice nō est ens limitatum: ergo ens vt limitatum non habet principia.

Ad oppositū est Ar. i pn° qrti metaphy. Ubi hȝ: ꝙ scia metaphysi. considerat ens inqꝫtū ens: ex eo ꝙ ꝯsiderat pmas cās: que sunt cāe entis inqꝫtū ens est. ꝛ hāc eadē sniaȝ hȝ in pn°. 6. ¶ Et pbat rōne. Effectus vlis hȝ reduci in cās vles: ſȝ esse ē effectus vlissimus: ergo hēt reduci in cās vlissimas: ſȝ tales cause sunt deus ꝛ intelligentie. igitur ꝛc.

In ista. q. pmo ponent quedā distōnes. 2° recitabitur opinio q̄ non tenet. 3° rndebit ſm mentē ppriā. Ultimo soluent rōnes in principio.

Quantū ad primū. ¶ Prima distinctio est ista pn^a entis quedā sūt cōplexa. quedā incōplexa. cōplexa sunt pncipia inherētie pprietatū ꝛ passionuȝ ad ens. principia incomplexa sunt principia entis qꝫtū ad esse. ¶ Scda distinctio est ista: ꝙ ens potest considerari qꝫtū ad essentiam ꝛ rationem entis. Aliomodo qꝫtuȝ ad eius scibilitatem: ꝛ vt de eo aliquid est scibile.

His stantib⁹ de scdo. Rndet a nōnullis ꝛ est snia San. Tho. in p^a parte. q. 45. ar. 5. ꝙ ens ꝛ eē est effect^s ipsi^s dei: ita ꝙ ad eē nō ꝯcurrit agens gñans: ſȝ pcise agēs pmū: qd est de^s. ꝛ fundamētū suū est illud qd adductū est ad oppositū. s. effect^s vlissim^s hȝ reduci in cām vlissimā. eē est hm̄. ergo ꝛc. ¶ Un imaginatur ꝙ in effectu pducto plures gradus ꝯcurrūt quoꝝ qlibet est termin^s actionis determinati agētis. Nā in aia h ꝯcurrit eē qui est qdā gradus pfectionis in ipso cōcurrit gradus sube gradus corporeitatis. gradus viuentis. gradus sensitiui. Gradus pm^s qui est eē: determinate est a deo. ꝛ gradus sube est determinate ꝛ pcise ab aliq̄ itelligētia citra deū. Et sic de oib^s alijs gradib^s: quoꝝ qlibet ꝯcomitat ipm cōpositū vt termin^s determinate actiōis respectu determinati agētis. ¶ Cōtra istā opinionē istat i pbādo ꝙ eē nō tm est a deo. verū ēt a generante. ¶ Et arguit sic. a quocūqȝ gñatur cōpositū: ab eodē est eē cōpositi. Sed cōpositū est a gñante. Igit ab eodē est eē cōpositi maior patet: qr gñatio est via ad eē. Et pbat etiam alia rōne: qr a quocunqȝ gñatur cōpositū per ei^s actionē forma est in mā. Sed formā esse in mā est cōpositū hēe esse: qr nō est imaginabile ꝙ forma sit in mā: ꝛ cōpositū non habeat eē: qr aut esse precedit cōpositū: aut sequit ipsuȝ. Si precedit: ergo in aliquo instāti priori erit eē cōpositi in quo nō erit ipsum cōpositū: qd est absurdū. Si vo sequtur ipm cōpositū: in aliquo instanti erit cōpositū i quo nō erit esse compositi: ꝛ tunc sequit ꝙ quū in aliquo pori sit ipm compositū in quo nō est ei^s eē: poterit sine ꝯdictione compositū separari a suo esse: qr pora ſm naturaȝ sunt quecunqȝ cōtingūt eē sine alijs: ꝛ alia nō sine ipsis. Testante Ar. 5. meta. ca. de priori. Quum igit cōpositū prius generet qȝ suū esse: non repugnabit composito fieri ꝛ generari sine suo eē. Nec valet dicere ꝙ eē necessario cōcomitat cōposito: qr nō cōcomitat ipm vt terminus actionis agētis nālis: sed vt terminus actionis diuine: ꝛ (quum deus nō agat ex necessitate nāe: sed libere ad extra: quū cōpositū fiat a gñante) poterit deus nō dare eē ipsi cōposito. ¶ Nec ratio adducta de effectu vniuersali ꝛ cā vniuersali aliqualiter cogit. Nam aut ipsa peccat p fallaciam equiuocationis. Aut minor rationis erit falsa. ¶ Pro quo notādū ꝙ vniuersali^s dicit duobus modis scilȝ ſm predicationem ꝛ perfectionē. Illud est vniuersalius predicatione: cuius ratio dicit aut repit in plurib^s. Illud aūt est vlius ſm perfectionē: cuius rō est pfectior aut pluriū perfectionū cōtentiua. Quādo ergo tu dicis. effectus vniuersalis hȝ reduci in causas vles: aut tu itelligis de vli ſm perfectionē (in maiori. ꝛ in minori) aut ſȝ predicationem: sic ꝙ in vtraqȝ premissa vniformiter accipiatur vlius: si sic: minor est falsa: ꝙ esse sit effectus vlior ſm perfectionē: qr qd stat cū im perfectissimo ente: non pōt esse vlius ſm perfectionē: qr nihil est primū imperfectissimo: aut stat cū ipso: nisi sit imperfectū. Esse autē est hmōi igitur minor est falsa. Si vo tu assumas i vtraqȝ premissa vlius ſm pdicationē. maior ē vera: ꝛ adhuc minor est falsa: qꝫtum ad istā partē: ꝙ deus sit cā vlior ſm pdicationē. Si vo aliter sumas vlius in maiore: ꝛ aliter in minore: argumentū est in quattuor terminis: ꝛ peccat ſm equiuocationē. ¶ Dōm est igitur: ꝙ genitū ſm eē est nō solū a deo: veꝝ ēt a gñante. ꝛ ab oibus causis eēntialiter ordinatis: ita ꝙ ad eundē effectū ſm eundeȝ gradū concurrunt oēs cāe predicte ordine essentiali. Non quidem sic ꝙ in aliquo priori nā deus causet esse cōpositi: in quo nō causat gñans: aut aliqua causa secunda. ¶ Pro quo notandū: ꝙ ordo nāe vno modo est inter aliq̄ q̄ possunt esse sine seinuicem (aut causate) sine ꝯdictione. Alio modo ordo nāe est inter aliqua: quoꝝ vnū est perfectius reliquo: aut perfectius ꝛ principalius agit. Si loquamur de ordine nāe pmo mō: nō est ordo talis inter primā cāȝ causantem esse: ꝛ ipsum generās: sed in quocūqȝ instanti nature prima causa causat esse cōpositi: in eodē istāti nature generans causat idē esse. Licet (scdomō loquēdo) prima cā principalius causet qȝ cā scda aut generās. ¶ Aduertendū tñ ꝙ lȝ ipsum esse sit a causa prima ꝛ scda siml: eē tñ in tali gradu determinato ꝛ determinate pfectionis: est a cā secūda. s. a gñante ꝛ nō a prima. Nam causa secūda nō addit prime ad pducendū effectum ſȝ esse. nisi vt addat ordiata ꝛ limitata pfectio effectui: que limitatio perfectionis nō posset esse a causa prima solū: ꝛ maxime ſm principia Ar. ponētis primā cām agere ex necessitate nāe. Quecūqȝ eni causant ab aliqua cā imediate agēte ſm vltimū virtutis sue (sicuti est cā nālis) sūt eque pfecta ꝛ in eodē gradu pfectionali. Igit si oia eēnt imediate a deo cānte ex necessitate nāe eēnt eque pfecta. ¶ Sȝ insurgit difficultas pp qd deus ꝛ intelligētie dicunt esse cāe entitas rei ſm Ar. vt superius allegatū est in. 4. ꝛ in 6. meta. ¶ Rndetur primo: ꝙ sic dicunt: qr entitas tāqȝ

effectus

effectus primus eis principalius attribuitur. Sunt eniʒ principaliores cause in essendo: ⁊ in causando. Igit cuʒ primū causatū in re sit rei entitas: dicēte. Proculo libro de causis. Prima rerū creataꝝ est esse. hoc ē. primū habitum ⁊ productū in re: est esse) entitas ⁊ esse tanquā pm⁹ effectus causis primis principalius dʒ attribui: ⁊ ita appropriate dicunt cause entitatis: non quidē qꝛ alie cause nō concurrant: sed qꝛ non sic primo ⁊ principaliter causant. ¶ Alio mō pōt exponi textus Ar. qꝛ entitas simplr dr esse a talibus causis: qꝛ specificatio ⁊ determinatio effectus ē ab agēte pticulari: ⁊ ab alijs causis pticularib⁹: vt dictū est superi⁹. Nā qꝛ vles cause nō specificāt: sʒ pticulares: ideo dr: ꝙ talis entitas est a pticularibus: sed entitas absolutis accepta ab vlibus. ¶ Tertio mō pt dici: ꝙ prime cause dicūtur cause entitatis: qꝛ aliqd causant et effectiue sine motu vt alias diximus in qōne. Utrum metaphysicus possit pbare sbas sepatas esse. Et tale causatū sine motu ⁊ mutatiōe est in sensibile ⁊ imāle. Esse ergo simplr est a causis vlibus. Sed esse sensibile aut māle a particularibus que non causant sine motu.

Ex his quātū ad 3ᵐ arti. Rūdetur ad qōnem sm duplicē ꝯnē. prima est hec. Ens inq̄ʒtū ens (spe cificatiue) hʒ principia icōpleta put ens includit in suis inferioribus: que ꝯ declarat. Nā qd cōpetit alicui inferiori contento sub ente: nō repugnat rōni entis sed aliqd contentum sub ente est pncipiatum ⁊ hʒ principia incōpleta. igitur non repugnat enti sub rōne absoluta entitatis habere principia incompleta. ¶ Scda ꝯ est: ꝙ ens inq̄ʒtum ens habet pn⁹: vt ly inq̄ʒtum. tenetur reduplicatiue que sunt pn⁹ inherentia proprie tantum ad ipsuʒ ens. Ista ꝯ probatur. Oē sbm habens ppꝛietates ⁊ passiones per se primo sibi inherentes habet pn⁹ per que tales ppꝛietates possunt sciri ⁊ demonstrari de ipso ens est hō. ergo ⁊c̄. De istis autē principijs locutus est Ar. p posteriorum. quum aū subiectū hʒ ppꝛietates ⁊ principia. Non eni intellexit de principijs in esse nature vt itelligat subiectuʒ scientificū necessarioꝝ habere talia principia: sed solū de principijs inherētie: que sunt principia subiecti non sm esse: sed in eo ꝙ scibile. Et sic patet ad questionē.

De vltimo arti. Ad argumēta pncipalia: ad pmū rīdet ꝙ ens pōt considerari vel in se: vel in suis inferioribus. Si in se ⁊ in cōi: nō hʒ principia icōpleta. Si vt includit in suis inferioribus: sic hʒ principia. Et ad iprobationem cū dicis: ꝙ tūc darent ꝯue entitates in re. Rūdet negando ꝯñā. Et ad pbationem: ꝙ entitas particularis limitata distinguit ab entitate in cōmuni. Dico ꝙ entitas que accipit vt limitata: est eadem cum seipsa accepta in cōi. eadē eni entitas pōt concipi cōceptu determinato ⁊ adequato ipsi rei: vel potest cōcipi conceptu indeterminato: ⁊ inadequato rei a qua accipit: ⁊ ita q̄ʒtūcunq̄ʒ sit vna entitas in re ⁊ in effectu: in intellectu tñ existens obiectiue distinguit sm ꝯceptū determinatū: ⁊ indeterminatū: ⁊ ita nō habes ꝙ alia sit entitas particularis in re ab illa que cōcipit vt in cōi cū semper sit eadē sm rem: differens sm intellectum abstrahentē ⁊ sm conceptū abstractū. ¶ Ad 2ᵐ responsuʒ est in corpore qōnis: ꝙ ens vt sbm metaphy. non hʒ principia incōpleta: qꝛ vt sic accipit in cōmuni. Sed bene hʒ principia cōpleta: que non sunt principia ipsius quātum ad esse: sed solū q̄ʒtuʒ ad eius scibilitatē: ⁊ sic dicunt potius principia inherētie passionū: q̄ʒ dicātur principia entis. Et quiʒ tu dicis ꝙ ens limitatū non hʒ talia, principia. Negatur: propterea qꝛ quicquid est medium ad sciēduʒ aliq̄ʒ passionem de inferiori: ergo ens limitatū habet talia principia. ¶ Potest etiam dici negando argumentū in ea forma qua deducit: qꝛ in ipso concurrit duplex fallacia: prima est: quia procedit ex puris indefinitis. Ex quibus nihil concluditur. Alia fallacia est: quia argumentū est in tertia figura minore existente negatiua: ⁊ sic nihil concluditur quare ⁊c̄.

¶ Ens autē multis modis dr ⁊ ad vnā aliquam naturā. Tex. cōmē. ij. Qō. ij.

Mouetur questio. Utruʒ ens qd est cōmune deo ⁊ creature: sit vniuocū: sic ꝙ habeat aliq̄ʒ vnā rationē formalē cōem deo ⁊ creature. ¶ Et arguit negatiue. presupponēdo tria. pmū ꝙ nihil est intelligibile: nisi includat ipʒ ens qditatiue. Istud psuppositum pbat. intelligibilitas est passio entis. passio non potest cōpetere alicui nisi cui cōpetit ratio formalis subiecti. sicut nihil pōt esse risibile nisi sit homo. ⁊ includat rationē formalē hois. ¶ Secundo presupponitur: ꝙ nullū cōe diuidit nisi sit in se vnum ⁊ vniuocū. Ista ppositio patet: qꝛ qd est in se diuisum non potest diuidi. ¶ Tertiū psuppositū est. ꝙ ꝯtens nunquam includit quiditatiue ipsum ꝯtibile. Silr diuidēs nunq̄ʒ includit qditatiue ipsum diuisum. Ista ppositio pbatur qꝛ si sic: aut icluderet pcise ipsum diuisum: aut aliqd aliud. Non est dandū primū. qꝛ tunc in diffōne cōmitteret nugatio: qꝛ in ea ponitur diuidens ⁊ diuisum (sicut i diffinitione hois ponit animal ⁊ rōnale.) Et si idē iportaretur per vtrūq̄ʒ: idē bis repeteret. si datur 2ᵐ sequit idem qd prius. s. ꝙ aliqd idē bis dr. ¶ His presuppositis arguitur sic. si ens sit cōe: vt dictū est (cū sit vnum ⁊ vniuocū) diuideret per aliqua diuidentia. sint illa exēpli gratia finitum ⁊ infinitum. Aut finitū includeret ens qditatiue: aut nō. Nō est dādū primū ex tertio psupposito. g dāduʒ est 2ᵐ. s. ꝙ nō includit ipm ens qditatiue. sed qd non est ens qditatiue: nō est itelligibile. igit finitū nō esse intelligibile. igit nec veꝝ. ¶ Sed ad hoc rīdent Sco. ꝙ nō oʒ ꝙ illud qd est itelligibile sit ens qditatiue: sed sufficit ꝙ sit ens realr ⁊ idēttice. ¶ Cōtra. omnis cōceptus vniuoc⁹ hʒ vnam rōnē formalē tm: ergo rō formalis entis erit tm vna. Antecedens est euidens: qꝛ si conceptus hʒ multiplices rōnes formales. nō esset vniuocus: vt patet ex diffinitione vniuoci ⁊ equiuoci. Tūc sic ista vna ratio formalis entis aut est realis: aut qditatiua. Si est realis: ergo tm realiter includetur in diuidēte: ergo ipsuʒ diuidēs nō erit intelligibile: vt prius argutū est. Si aūt est quiditatiua: ergo quiditatiue includetur in diuidēte: qꝛ qd est in se quiditatiuū: est cuilibet alteri quiditatiuū. ꝯñs est falsum: ⁊ cōtra tertiū presuppositū. igitur ⁊ antecedens. ¶ Itē ꝙ tm realiter ens includat in diuidēte. s. finito: im probatur. qꝛ certū est ꝙ finitū diuidens ens distinguitur ab ente: ergo est vnū. qd est vnum: est ens etiā quiditatiue: qꝛ impossibile est ꝙ passio (vt dictū ē) cōpetat alicui nisi illi cōpetat ratio subiecti. ¶ Itē. si in ente cōcurrunt realitas ⁊ quiditas. ita ꝙ ratio entis sit realis ⁊ quiditatiua: aut realitas entis est prior quiditate entis saltem sm rōnē. aut econtra. si dicas ꝙ est prior: ergo diuidentia in illo priori erunt precise ens realiter: ⁊ sic non erunt intelligibilia ex primo presupposito. Si autem quiditas ē prior: ergo diuidētia includet rōneʒ entis quiditatiue: ⁊ ita erit contra tertiū psuppositū. Ex quo sequit: ꝙ ens nullo modo pōt diuidi: ⁊ ex ꝯñti non est vniuocū. ¶ Secundo pncipaliter arguit. illa que vniuocant in aliquo cōi habēt aliq̄ʒ similitudinē: sed inter ens creatū ⁊ increatuʒ nulla pōt esse silitudo. Tum qꝛ in infinitū distant (qꝛ tanta distātia est inter extrema: q̄ʒtus est excessus pfectiōis extremi. extremū perfectius ē ens icreatū: ⁊ excedit creaturā excessu infinito: g distātia inter deū ⁊ creaturā erit ifinita. Ex hoc infert: ꝙ cuʒ inter ista nulla sit silitudo: ab istis nō potest abstrahi vnus ꝯceptus cōis vniuoc⁹) tum ēt qꝛ plus cōueniunt ars ⁊ artificiale: q̄ʒ deus ⁊ creatura qꝛ inter artē ⁊ ipsum artificiale nō est distātia ifinita: ⁊ tamē ab arte ⁊ artificiali. s. a domo nō potest abstrahi vn⁹ cōceptus vniuocus imediatus: ex eo: qꝛ domus est effectus equiuocus respectu artis: ergo si ab istis non abstrahitur aliquod vnū cōe vniuocū imediatū: multo minus

a deo ⁊ creatura. ¶ Arguitur tertio principaliter. ꝓsupponēdo ꝙ ens: qđ predicātur de deo: sit illud idem ens qđ est in deo. Quo stante arguit̄ sic. aut ens qđ ꝑdicat̄ de deo est summe necesse esse. aut nō summe necesse eē: si datur primū (cū istud ens includat̄ in creatura): sequitur ꝙ creatura erit summe necesse esse. si autē rō entis in se nō sit necesse esse. ⁊ ista ratio includit̄ in deo: ergo aliqđ icludet̄ in deo qditatiue ⁊ formaliter. qđ nō erit necesse eē: ergo deus non erit ens summe necessariū: ꝯñs est ipossibile. ergo illud ex quo sequit̄. ¶ Quarto arguit̄. si ens importaret vnū ꝯceptū realē ⁊ cōem vniuocū sequeretur ꝙ in deo essent due entitates: vel due rōnes formales entitatis. ꝯñs est falsum. ergo ⁊ añs. ꝯñs sic deducit̄. sicut se hꝫ aial in cōi ad hoiem (ſm viā Sco.) sic se hꝫ ens in cōi ad h̄ ens quod est de⁹ ꝗ sed sic habꝫ animal ꝙ importat anima sensitiua particulari i homine (quod probatur: quia animal in cōi ſm Sco. distinguitur ex nā rei a suo inferiori: ergo oīa sensitiua cōis sic distinguetur ex nā rei ab hac aia sensitiua pticulari: quo dato sequit̄ ꝙ in hoie erunt due aie sensitiue ex nā rei distincte) ex hoc infert̄ ꝓpositū ꝙ (cum entitas cōis distinguat̄ ex nā rei ab hac entitate pticulari.) in deo erunt due entitates distincte ex nā rei. ¶ Itez qnto ꝑncipalr arguit̄: ꝓsupponēdo: ꝙ qñ sūt duo termini ꝯuertibiles: ⁊ vnus ꝑdicat̄ de altero cū ista distictione inqꝫtū. ly inqꝫtū nō reduplicat aliqđ aliud a subto: sꝫ tm̄ illud qđ est ſbm. Ut dīo: hō inqꝫtū hō est risibilis: ly inqꝫtū. precise reduplicat illud qđ ē hō: sꝫ qñ termini nō sunt ꝯuertibiles ly. inqꝫtū reduplicat aliqđ cōe ad subꝫ. Ut dicēdo: hō inqꝫtū aial est sensitiuus. Isto stāte arguit̄ sic. Ar. 7. meta. hꝫ ꝙ accñs inqꝫtū ens diffinit̄ per ſbaꝫ: aut ly. inqꝫtū. reduplicat aliqđ ꝯuertibile cū accñte: aut aliqđ cōe. Si ꝑmomō habet̄ intentū: ꝙ ens qđ predicat̄ de accñte ꝯuertit̄ cum ipso. Si vo dicas ꝙ reduplicat aliqđ cōe: tunc sequit̄: ꝙ oē ens diffinit̄ per ſbaꝫ: q: sicut sequit̄: hō inqꝫtū aial est sensitiuus: ergo oē aial ē sensitiuuꝫ ita in ꝓposito: ⁊ tunc vltra. Oē ens diffinit̄ per ſbam: ergo ſba diffinit̄ per ſbam: ⁊ sic in infi^m. ¶ Ultimo arguitur. si ens sit sic cōe vniuocū. ergo ens de se erit potētiale: ergo (cū includat̄ in deo) aliqđ potentiale erit in deo ꝗ qđ ē falsum. 2ª ꝯñtia patet. Prima ꝓbat̄: q: oē ꝯtrahibile ē in potētia respectu ꝯtrahētis: ens est hꝫ: ergo ⁊c̄. ¶ Nec valet dicē ꝙ ens ꝯtrahit̄ per modos intrinsecos qui nō distinguunt̄ realiter: nec formalr ab ente. ¶ Quia stāte ista idētitate reali ⁊ ēt formali: quā tu ponis: cū ꝯcedas modū intrinsecuꝫ ꝯtrahentē nō esse de eēntia entis: neqꝫ includi in eius qditate. ita ꝙ ens cōsideratū ſm suā qditatē nō icludit modū contrahentē: ergo vt sic: ē in potētia ad ipsum: ⁊ cū vlterius ex potētia ⁊ actu fiat vnū per cōpositionē: sequitur ꝙ ex ente ⁊ modo: fiet vnum compositum: ⁊ cum tale includatur in deo: vel sit ipsemet deus: dabitur aliqua cōpositio in deo: quod sapit heresim.

Ad oppositū tm̄ arguitur. Nullū equiuocū potest esse ſbm primū alicuius scie: neqꝫ obiectū primuꝫ itellectus. Sed ita est ꝙ ens est ſbm primū scie metaphysice: ⁊ obiectū ꝑ^m itellectus. ergo ⁊c̄. maior ꝓbat̄. qꝫtū ad primā ptē: q: equiuocū importat tantūmodo vocē cōem: sed de voce nulla passio sciri pōt similiter scia demōstrat passiones de subto: sed hoc non pōt esse de aliquo ꝯceptu equoco. dicēte Ar. j. posteriorum. scia est vni⁹ gñis subiecti: hoc ē scia est de ꝯtinēte passionē scibilē de subto: qđ ſbm est vnū ſm rōnē formalem ⁊ vni⁹ gñis: hoc est habēs aliqꝫ vnitatē genericā: vel quasi genericā. equiuocū aūt nō hꝫ talē vnitatē. ergo ⁊c̄. Probat̄ ēt scđa ps. q: obiectū primū potētie cōparat̄ ad ipaꝫ potentiā: vt motiuū ad mobile: aut vt terminatiuuꝫ ad terminabile: sed qđ mouet aliquā potentiā: de necessitate hꝫ aliqꝫ formā: seu aliquā vnā rōnē formalem per quaꝫ mouet: aliogn nō moueret. Equocū aūt nullam vnā rōnem formalē hꝫ: ergo vt sic non pōt esse obiectū ꝑ^m potētie. Hoc idē ponit̄ ex rōne terminādi actū potētie. q: qđ i se terminat actū potētie ē in se vnū: ⁊ pp hoc dicit Ar. 4. meta. tex. cōme. 10. qui vnū nō itelligit: nihil itelligit. qsi dicēs ꝙ qcqd itelligit̄: itelligit̄ sub rōne vnius: ⁊ ex ꝯñti qđ terminat actū intelligēdi: terminat vt vnum. ¶ Minor principalis ꝓbat̄ qꝫtū ad ꝑmā ptē. Tū ex. 4. meta. in ꝑn⁹ ⁊ ex cō. ꝑ eiusdē. Tū q: si ens ꝯsiderat̄ in meta. aut ꝯsiderat̄ tanqꝫ ſbm ꝑmū: ⁊ sic habet̄ intētū aut aliqđ ꝯtentum sub subiecto ꝑ: ⁊ hoc nō pōt dari. qre ⁊c̄. Scđa ps eiusdē minoris ꝓbat̄ per Auicē. j. metaphi. ca. 5. dicētē. ens ꝑma ipressione iprimit̄ in aīa: nec pōt manifestari ex alijs notiorib⁹ ⁊ certiorib⁹ se. Ex qua snīa arguit̄ sic. qđ ꝑ occurrit potētie cognoscitiue ⁊ est notissimū inter oīa cognoscibilia a potētia: est obiectū ei⁹ ꝑmū: q: sicut ſbm in sciētia est notissimum in ipsa: ⁊ est primū qđ occurrit intellectui in tali scientia: sic est de obiecto ꝑmo respectu potentie. qđ primo occurrit ei vt sibi notissimū: sed ens est huiusmodi. per Auicē. respectu intellect⁹ nostri ergo ⁊c̄.

In ista. q. sunt tres arti. primo ponentur distictiones. secundo loco conclusio responsiua. tertio ⁊ vltimo respondebitur ad argumenta.

Circa ꝑmū arti. sunt qnqꝫ notāda. ¶ Primo notāduꝫ est: ꝙ ꝯceptus vnomō accipit̄ ex pte itellect⁹: ⁊ alio mō ex pte obiecti. Primo mō ꝯceptus appellat̄ ꝯceptus formalis. 2⁰ mō appellat̄ ꝯcept⁹ obiectiu⁹. ꝑmus ꝯceptus est act⁹ intelligēdi quo aliqđ cōcipit̄ ⁊ intelligit̄ scđs ꝯceptus est ipsum obiectū ꝯceptibile qđ ꝯcipit̄ ⁊ itelligit̄. ¶ Pro quo est notandū: ꝙ talis ꝯcept⁹ obiectiuus est obiectū pñs intellectui sub rōne mouentis: aut terminātis actū potētie: vel ſm aliquos qđ est in ꝓxima dispositione ad mouendū intellectū vel terminandum: quēadmodū est obiectū relucens in spē intelligibili: que vel actu mouet intellectū: vel saltē est in potentia ꝓxima ad mouendū. Sco. tm̄ in theorematib⁹ vr̄ dicere: ꝙ obiectū hñs relationē actualē ad itellꝫ sub rōne mouētis aut terminātis est ꝯcept⁹. Unde dicit: ꝯceptū dico oē actu cognitū ꝓut hꝫ esse in itellu nō sicut forma in re: sed ꝓut cognitū est in cognoscēte: ⁊ tale eē in. dicit relationē obiecti ad intellm̄ vel ecōuerso: vel vtriusqꝫ ad vtrūqꝫ. In. 9. tm̄ theoremate extēdit nomen ꝯceptus ad obm̄ intelligibile. Unde hꝫ hec vba. Conceptū dico: ꝙ actū itelligēdi terminat. hoc obm̄ dr̄: vel intelligibile vel intellectū vel intentio. ꝑmū cōissimū est ad oēs potētias. scđꝫ ad obiectū intellectus in potentia vel in actu. tertiū ad obiectū intellectus in actu. 4^m Arabes in vsu habent vt Auicē. ⁊ Auerroys. Unde sicut intētio dr̄ equiuoce de obiecto ⁊ actu: sic ⁊ ꝯceptus. hic autē accipitur per obiecto. Hec Sco. ex quo ꝯcludit: ꝙ nō tm̄ obiectū actu itellectū. seu actu terminans intellectionē est ꝯceptus: sed ēt obiectū qđ terminat in potentia. ¶ Ulterius est aduertendū circa hoc ꝙ ꝯceptus obiectiuus est prior conceptu formali respectu cuius est causa ⁊ principium: q: actus intelligendi causat̄ effectiue ab obiecto ꝯceptibili representato in specie intelligibili. Ex quo sequit̄. ꝙ cuꝫ queritur. Utrū ens importet vnū ꝯceptū cōeꝫ deo ⁊ creature: nō queritur de ꝯceptu formali: sed de ꝯceptu obiectiuo: q: de ꝯceptu formali nō est difficultas vtrū eodē actu itelligendi possimus intelligere ens qualitercūqꝫ cōe deo ⁊ creature. Sed querim⁹ vtrū huic nomini ens. correspondeat aliq̈ ratio obiectiua que de se possit terminare vnū actū itelligēdi: que rō sit cōis deo ⁊ creature. ¶ Secūdo principalr est notandū ꝙ inter ꝯceptū obiectiuū ⁊ ꝑmā intentionē nō est alia differētia: nisi ꝙ ꝯceptus ē ipa res ꝯceptibilis sub ea rōne que est presens itellectui vt actu itelligibilis vel intellecta: sed ꝑma intentio ē ipa res posita in esse cogñito ſm aliquē ꝯceptū imediate abstrahibilē ab ipsa re: sicut hō ꝯceptus vel intells inqꝫtum hō: hoc est sub rōne humanitatis vel sub rōne alia. s. aialitatis. viuentis. ⁊c̄. que sit imediate abstrahibilis: dicit̄ eē prima intētio. Un̄ diffinit̄ intētio prima a docto. subtili in ꝑmo snīaꝝ. di. 23. ꝙ est ꝯcept⁹ imediate abstrahibilis a re: quod

re: qd nihil aliud est dicere: qꝫ ꝙ rō ɔceptibilis imediate abstracta a re ⁊ ab intellectu ɔsiderata dr̄ est prima itentio. ex quo sequit̄: ꝙ cū ɔceptus entis sit aliq̄ rō ɔceptibilis: a re ipsa imediate abstrahibilis: pro q̄nto ista rō cōsiderat̄ ab itellectu: ⁊ est actu cognita per actū simplicem intelligendi dr̄ intentio prima: vel ɔceptus prime intentionis. ℭ Tertio p̄ncipalr̄ notandū ꝙ intellectus agens vel possibilis pōt abstrahere ab obiecto oēm rōnē intelligibilē seu ɔceptū inclusum in obiecto essentialr̄ vel virtualiter: puta ab albedine relucēte in spē intelligibili pōt abstrahere rōnē coloris q̄litatis: ⁊ entis: ⁊ pōt ferri ipse intellectus sup ipsam rōnē abstractā: absqꝫ hoc ꝙ ferat̄ sup illud a quo abstraxit. qꝛ (cū sit virtus abstractiua) ea que sunt vnita in re: potest separare ⁊ diuidere a se inuicē: ⁊ tūc potent ɔsiderare rōnem entis abstractā a re sensibili: nō ɔsiderādo rē ipsam sensibilē: ⁊ cū rō entis sic abstracta sit: illud in quo non tm̄ ɔuenit oē sensibile: verū ēt insensibile (qꝛ vere ē dr̄e ꝙ rō entis cōpetit tali obiecto: ⁊ vere enunciat̄ ⁊ p̄dicat̄ de ipso) ideo rō entis est rō cōis vtriqꝫ. ℭ Quarto notandū est: ꝙ cōceptus obiectiuus quidā est nois tm̄ ⁊ vocis: qdā est nois ⁊ rei. Primo mō est qn̄ aliquod nomen cōcipit̄ ab intellectu imediate significans plura: cui non ridet vna res significata. Ita ꝙ nulla vna res intelligit̄ sub vno noie significante. Sed plura imediate subintelligunt̄. 2° mō est: qn̄ nomini significāti corridet vna res significata que remāet eadē vt ɔcepta apud oēs cōcipientes. Ita ꝙ q̄ntūcūqꝫ vox ⁊ nomen variaret̄: semp remanet eadē res intellecta ⁊ fꝫ hoc distingunt Ar. voces a ɔceptib' p̄mo periermenias volens: ꝙ conceptus idē sit apud oēs. Licet non voces. ℭ Vltimo notandū est: ꝙ ɔcept' entis cōis deo ⁊ creature non dr̄ realis realitate subiectiua ⁊ existie: qꝛ quodlibet qd est sic reale est existēs ⁊ singulare: qd nō cōpetit cōceptui vlī entis: sed bn̄ est realis realitate obiectiua: qꝛ ē aliquod vnū obiectū ɔceptibile ex nā rei: hn̄s esse obiectiuū in intellectu mediante aliqua spē intelligibili repn̄tāte. Qd obiectū ɔceptibile in itellectu p̄cedit oēm actū intelligēdi ⁊ oēm actū collatiuū: cū cā ⁊ in itellectu actū intelligēdi de se vna cum intellectu agēte aut possibili: ⁊ qꝛ cā nā p̄cedit effectū: ideo ɔceptus entis obiectiuus ē prior actu intelligēdi: ⁊ vt sic dr̄ realis: qꝛ nō depēdet ab actu intelligēdi in fieri ⁊ in ɔseruari: cū maneat habitualiter in intellectu manente spē itelligibili. nō depēdet ēt ab actu collatiuo intellectus: ergo vt sic est realis: qꝛ ens rōnis p̄prijssime dictū ē: qd causatur per actū collatiuū intellectus: sicut omnes intentiones secunde: ergo vt sic est ens reale. Et etiam conceptus entis realis: quia immediate abstrahitur a re. ⁊ ei subsistit aliqua res in effectu ⁊ extra animam.

Quantū ad 2m arti. pono hanc ɔnē: ɔceptus entis est vnus ɔceptus vniuocus deo ⁊ creature. Primo p̄bat̄. Impossibile est eundē ɔceptū eidem intellectui oīno simul eē certū ⁊ dubiū: sed aliqs intellectus est cert' de aliquo qd est ens: dubitando: vtꝝ sit de' vel creatura: ergo ⁊c. ℭ Ad hoc ridet̄ ab aduersarijs concedendo maiorē: ⁊ ad minorē dr̄. ꝙ intellect' est cert' de aliquo vno disiūcto qn̄ dr̄ ꝙ deus est ens: ⁊ silr̄ creatura dubitat tn̄ de q̄libet p̄te disiuncti. ℭ Sed ɔ istā r̄nsionē instat̄. Impossibile est eundē ɔceptū oīno haberi sub disiunctione ⁊ sine disiūctione. Sed ɔceptus ergo a disputātibus de p̄mo p̄ncipio habet̄ sine disiunctiōe: ⁊ ɔceptus iferiores ɔcipiunt̄ ab ipsis cū disiunctiōe: ergo nō sunt idē ɔceptus maior est māifesta. Qm̄ dato opposito sequeret̄ ɔdictio: minor aūt p̄bat̄. Quia tm̄ p̄hs: qui ponebat illud qd p̄bebat primū p̄n^m eē icreatū: q̄ ille q ponebat tale p̄n^m eē creatū affirmabat illud p̄n^m eē ens. Dubitabat autem vtrum hoc vel illud. Disiunctio ergo nō cadebat super conceptum entis certum: sed super conceptus dubios: ergo conceptus entis est alius a conceptu dubio. ℭ Secundo aliter respondent dicendo: ꝙ ens quod dicitur de deo: ⁊ ens qd dr̄ de creatura nō iportāt vnū ɔceptū: sed duos ɔceptus: qui pp maximā p̄pinqtatē ⁊ silitudinē videnf eē vnus cōcept' ꝫ dnt vlteri' ꝙ ɔceptus entis qd dr̄ ɔ creatura: causat ɔceptū entis qd dr̄ de deo. ℭ Primū dictū impugnat̄. Impossibile ē intellectū ɔcipere aliquos duos cōceptus hn̄tes analogiam ⁊ ordinē essentialē inter se: nisi vnū cōceptū distiguat ab alio. ℭ Probo istā p̄positionē. Qm̄ sicut est ordo eēntialis ⁊ analogia inter aliquos ɔceptus in essendo: ita ⁊ in intelligendo. Qm̄ sicut res se hꝫ ad eēntia se hꝫ ad concipi ⁊ intelligi. Sed cōcipiendo ɔceptus qui fm̄ esse habent talem ordinē essentialē inter se de necessitate intellectus distinguit vnū a reliquo. Qm̄ cū ordo essentialis sit respectus fundatus in ipsis cōceptib' fꝫ se: ⁊ respect' non possit ɔcipi nisi cōceptis extremis. s. fundamento ⁊ termino. respectus ergo intellectus nō cōcipiet istos cōceptus in se: nisi distinguat vnū a reliquo. Et ɔfirmatur per Ar. 2. de aīa probantem dari sensum cōem: qui arguit: ꝙ qꝛ est aliqs sensus qui percipit differētiā inter sonū ⁊ colorē: ideo est dare sensum percipientē sonū ⁊ colorē qui est sensus cōis. Sic in p̄posito de cōceptibus hn̄tib' ordinē essentialē inter se ꝙ vterqꝫ erit proprius ⁊ distict' a reliquo. ℭ Et confirmat̄: qꝛ qn̄ intellectus intelligit ꝙ deus est ens ⁊ creatura est ens: q̄ro ad qd terminat̄ illa itellectio. aut terminat̄ ad cōceptū cōem entis: aut ad cōceptū p̄priū. Non primo mō per te: ꝫ secūdo mō. Sed intellectus ɔcipiēs ɔceptū p̄priū alicuius: ɔcipit sub rōne illi p̄pria. Sed rō que est p̄pria vni obiecto est alteri incōpossibilis: ergo intells sic ɔcipiēs ɔcipiet ipm ɔceptum sub rōne alteri icōpossibili. Sed intells ɔcipiēs rationē alteri icōpossibilē: distinguit talē rōnē a quacūqꝫ alia: ergo habet̄ p̄positū. ℭ Et ɔfirmat̄. nō magis isti duo cōceptus entis dicti de deo ⁊ de creatura sunt vn' vel videt̄ vnus q̄ duo ɔcept' de duobus indiuiduis in eadē spē. Sed q̄cūqꝫ intells hāet ɔceptus duoꝝ indiuiduoꝝ: distingueret vnū a reliquo: ergo sic erit in p̄posito. ℭ Itē ɔ 2m dictū cū dr̄ ꝙ ɔceptus entis dicti de creatura: causat cōceptū entis dicti de deo argnit̄ sic. Nullū obiectū creatū pōt causare ɔceptū p̄fectiorē suo p̄prio ɔceptu q̄ditatiuo: sed ɔcept' entis dicti de deo est p̄fectior: q̄ ɔcept' entis dicti de creatura (qꝛ iste ɔcept' creature hꝫ attributionē ⁊ analogiā ad illū ɔceptū dictū de deo: ⁊ analogia seu ordo eēntialis semp est ad prius ⁊ p̄fectius) ꝫ ɔcept' creature vel entis creati non poterit causare ɔceptū entis dicti de deo. maior p'. qꝛ cā equoca p̄pria. prima: ⁊ totalis: in suo ordine: nālr̄ agēs non pōt causare effectū p̄fectiorē effectu sibi adeq̄to: ⁊ sibi simillimo. Sed obiectū (respectu cōceptus q̄ditatiui) est h°. est eni cā totalis in rōne cause particularis: ⁊ est cā equoca respectu cōceptus q̄ditatiui: quē causat vt effectū p̄priū ⁊ sibi silimū: est ēt cā nāliter agēs: ⁊ cū causet fm̄ vltimū virtutis sue p̄ducit ɔceptū sibi adequatū: aliogn nō ageret fꝫ vltimū virtutis sue: ex quo sequit̄ ꝙ nō poterit causare illum cōceptum de deo. ℭ Itē scd̄o arguit̄ ad idē. Nam data veritate istius ꝙ ɔcept' entis creati causaret ɔceptū entis dicti de deo: sequeret̄ ꝙ aliq̄ creatura posset causare notitiā p̄fectissimā ⁊ intuitiuā que appellat̄ visio de essentia diuina: ɔns est falsum: ꝫ ans. ɔntia p'. ⁊ accipio illum ɔceptū de deo qui cāt virtute creature: que creatura causans talē ɔceptū sit exēpli gratia albedo. Iste ɔcept' causatus ab albedine hꝫ certū ⁊ determinatū gradū p̄fectionis: ⁊ accipio ɔceptū p̄fectissimū ɔ essentia diuina. Iste ɔceptus (q̄ntūcunqꝫ p̄fectior p̄cū sit creatura ⁊ ens creatū) hꝫ aliq̄ p̄portionē in rōne excedētis ad illum cōceptū qui causat̄ in nobis nāliter, virtute albedinis. Sit ergo p̄portio exēpli cā millecupla: ita ꝙ ista visio que est excedēs: excedat in millecuplo illū aliū ɔceptū in nobis nāliter causatū. Tūc accipiat̄ aliq̄ vna creatura que hēat talē p̄portionē ad albedinē datā fm̄ excedētiā: q̄lis est proportio visionis ad cōceptum datū. Ita ꝙ sicut illa visio

est pfectior in millecuplo priori conceptu:ita ꝙ creatura sit perfectior albedine sm gradum millecuplū: ⁊ tunc sequitur: ꝙ sicut albedo potuit causare mĩliter illum conceptum priorē entis: ita ꝙ creatura poterit causare visionē de essentia: ratio est euidens. Quoniam qualis pportio est albedinis ad conceptum entis datuꝫ: talis proportio est creature nunc date ad visionem de essentia diuina. Ꝯñs est falsum: qꝛ secundum oēs non ponitur talis visio posse causari in nobis nisi virtute eētie diuine. Secundo ad ꝯnē principalē arguitur. Impossibile est aliq̄ plura in eodē ꝯceptu omnino simul ꝯuēire ⁊ differre. Sed deus ⁊ creatura ꝯueniunt in ꝯceptu entis: ⁊ differūt in ꝯceptibus ppriis: ergo ⁊c. maior patet: qꝛ īpossibile est ideꝫ fundamētū fundare in se oppositos respectus: ⁊ respectu eiusdē termini: qm̄ tūc sequeretur ꝯdictio cū in q̄libet specie oppositionis includatur ꝯdictio: sed ꝯueniētia ⁊ discōuenientia sunt respectus oino oppositi: ergo ⁊c. ¶ Et confirmatur. īpossibile est idē agens respectu eiusdē passi vniformiter se hñtis cāre distinctos ⁊ oppositos effect⁹. Sꝫ ita est ꝙ ꝯcept⁹ quo deus ꝯuenit cū creatura: ⁊ ꝯcept⁹ quo differūt: sunt oino oppositi in intellectu possibile vniformiter se hñte. ergo nō possunt causari ab eodē obiecto: ergo obiectū causans vnū istoꝝ ꝯceptuū non causat reliquū. ¶ Sed ad hoc ridetur: ꝙ deus ⁊ creatura secluso oi ope intellectus non ꝯueniunt in aliquo vno ꝯceptu: ppterea qꝛ repugnat eis hr̄e aliquē vnū ꝯceptū cōem qui sit ꝯceptus realis: aut ex nā rei. ¶ Cōtra istā rñsionē instatur: pmo in qbuscūqꝫ eētialiter ⁊ realiter includitur vnū extremuꝫ ꝯdictionis: illis de necessitate est aliq̄ vna rō cōis realis ⁊ essentialis. Sed in deo ⁊ in creatura sic icluditur vnū extremū ꝯdictionis: ergo ⁊c. maior pbatur. Quia extremū ꝯdictionis ⁊ pfertim positiuum nō tm̄ hꝫ vnitatē nominis: sed nois ⁊ rei: vt dr̄ pmo elencoꝝ. Tūc isto stāte accipio hoc extremū ꝯdictionis qđ est. aliq̄ res huic extremo opponitur ꝯdictorie. nulla res seu nihil. Tunc queritur: aut de⁹ ⁊ creatura sunt aliq̄ res: aut nihil. si dicis ꝙ sunt alique res: habeo ppositū: qꝛ tūc q̄ro: aut sunt aliq̄ res realiter ⁊ essentialr: aut per rōnē ⁊ intellectū. Nō secūdo mō: qꝛ tunc sequitur: ꝙ deus nō esset vere ⁊ realr ens: sed pcise p intellectū: ergo pmo mō deus ē res: ⁊ silr creatura. Ex quo sequitur ꝙ in istis includitur hoc extremū ꝯdictōis: qđ ē aliq̄ res realr ⁊ eētialr. Si aūt dicas ꝙ deus ⁊ creatura non sunt aliq̄ res. ergo sunt nulla res: ⁊ per ꝯñs nihil. ¶ Item ꝯ rñsionē scđo arguitur: quecūqꝫ distinguuntur eētialr ⁊ non sm cōem rōnē inclusam in eis hñt aliq̄ vnā rōnem cōeꝫ in qua ꝯueniūt: sed deus ⁊ creatura sūt hōi: ergo ⁊c. Maior est nota: qꝛ ex opposito pdicati infertur oppositū subiecti: minor pbatur: qꝛ si distinguitur deus a creatura: aut distinguitur inq̄ꝫtū res ⁊ ens: aut nō: si dicas ꝙ non habeo ppositum: si dicas ꝙ sic: ergo oē ens ⁊ res distinguitur a creatura. Ista ꝯñtia patet: ab inq̄ꝫtū reduplicatiue tētū ad totum vle valet ꝯñtia eo mō: quo arguit Ar. p priorū. s. si iustitia esset bonū inq̄ꝫtū bonū: iustitia eēt oē bonū. sic in proposito. Ꝯñs tn̄ est falsum: qꝛ tūc creatura cū sit aliq̄ res: distingueretur a seipsa. Si aūt dicas ꝙ deus non distinguitur inq̄ꝫtū res ⁊ ens: habeo ppositū ꝙ deo ⁊ creature conuenit rō entis ⁊ rei. ¶ Et ꝯfirmatur. Nulla rō est distinctiua alicuius ab aliquo qđ nō cadit sub ꝯdictorio illi⁹ rationis (exēpli gratia. Albedo nō distiguit aliqđ nisi ab eo qđ cadit sub non albo. Non eni albedo distinguit albū ab albo. sed albū a nō albo) sed ita est ꝙ creatura nō cadit sub ꝯdictorio entis ⁊ rei: ergo ens ⁊ res nō distinguunt deuꝫ a creatura. ¶ Ad hoc ridetur. ꝙ ens nō hꝫ ꝯdim̄. propterea qꝛ in equocis nō datur ꝯdictio. ¶ Cōtra Ar. 4. meta. reducit oēm ꝯdictionē ad eē vel nō esse. Unde pbādo pmum pncipiū. tex. cōmē. 9. pbat: ꝙ oppositū pmi pncipij non pōt venire in mentē: qꝛ tunc opiniones ꝯrie eēnt in mēte vna: ⁊ pbat hoc: qꝛ ꝯdictionis opiniones sunt contrarie. ¶ Ex quo infertur: ꝙ cū eē ⁊ nō esse sint ꝯdictoria. nō possumus opinari idē esse ⁊ nō esse: silr pbat ꝙ ꝯdictōis nullū est mediū: per hoc ꝙ nō est medium inter veꝝ ⁊ falsuꝫ ⁊ hoc probat tex. cō. 27. Probat autē: assumptū per hoc: ꝙ veꝝ est esse qđ est falsum est esse qđ non est sed sicut nō est medium inter dicere ⁊ opinari aliquid esse qđ ē: ⁊ opinari aliqđ esse qđ nō est: ita inter veꝝ ⁊ falsum non ē dare mediū. Ex quo infert ꝙ inter cōtradictoria multo minus dabitur mediū. ¶ Itē secūdo ipse probat: ꝙ si inter esse ⁊ non esse daretur medium: inter generationeꝫ ⁊ corruptionem daretur aliqua mutatio media: que ratio nō valeret: nisi esse ⁊ nō esse eēnt contradictoria. ¶ Itē arguitur tertio. Omnes species oppositionis habent reduci ad aliquā primam oppositionem: ergo omnis oppositio contradictoria habet reduci ad aliquā primā oppositionē contradictoriā. Sed talis prima oppositio nō potest esse inter esse ⁊ nō esse alicuius in particulari. (qꝛ qua rōne esset inter hoc eē: ⁊ illud esse: pariformiter ēt īter quodlibet aliud eē ⁊ nō eē sibi oppositū.) ⁊ ita stabit ppositum. ꝙ enti est ꝯdic⁹. s. nō ens. ¶ Itē ad pncipale. vltimo arguitur. Unius potentie est vnum obiectū primū sm aliquā vnitatē. ¶ Probatur ista: qꝛ obiectū comparatur ad potentiā sicut motiuum ad mobile: ⁊ sicut actiuū ad passiuum. Modo si mobile est in se vnū: ⁊ motiuuꝫ erit vnuꝫ: qꝛ ista sunt correlatiua: ⁊ multiplicato vno: multiplicatur ⁊ reliquū: ergo si datur aliq̄ vna potentia que sit pmo mobilis: dabitur aliqđ qđ erit pmo motiuū. Sed ita est ꝙ intellectus est potentia mobilis ad omnē actū intelligendi ergo oportet assignare aliquod vnū qđ sit pmo motiuū: per cuius rationeꝫ cetera moueant ipsum intellectū. aut saltem terminēt actū intelligendi. Sed tale nō ē nisi ens inq̄ꝫtū ens: qꝛ intellꝰ possibilis inclinatur ad ens: ⁊ ad qđlibet ꝯtentū sub ente: ⁊ nāliter pficitur per quodlibet tale ergo ens inq̄ꝫtū ens sic erit obiectū potētie itellectiue: ⁊ tale nō est vnū sm rōnē (qꝛ precedit actū intelligēdi: cuꝫ sit cā effectiua ipsius actus: ergo nō erit aliquod vnū cōstitutum in suo esse: ⁊ in sua vnitate per actū itelligendi) ergo vnitas ei⁹ erit realis. ¶ Ad hoc ridetur. ꝙ obiectū primū potentie itellectiue comparatur ad tale potētiā mediante actu intelligēdi: ⁊ est aliquod vnum constitutum in suo esse per actum intelligendi. Unde nō est imaginādum ꝙ sit aliquod vnū cōe ex natura rei qđ moueat intellectum possibilē. sed solum ens in particulari sic mouet. ¶ Contra hoc primo arguitur. prior est habitudo obiecti ad potentiā q̄ꝫ sit ad actum. Quia prior est habitudo agentis ad passum: q̄ꝫ ad formā inductam in passo: que forma nō inducitur nisi agens ⁊ passum sint approximata. Sed ita est ꝙ obiectū se habet vt agens respectu potētie. ergo ⁊c. ¶ Item scđo sic causa nā precedit effectū. ergo obiectū intelligibile nā precedit intellectionē. ⁊ per ꝯñs non cōstituitur in suo esse per ipsam. ¶ Item tertio contra illud qđ dicis ꝙ ens in particulari mouet: certum est ꝙ hoc est vnum principium metaphysicale. Ens ē vnū: hoc totū complexum intelligitur: ⁊ qualibet pars ipsi⁹ ergo ⁊ subiectū istius propositiōis. Sed tale ens vel subiectum non est aliquod ens particulare: (qꝛ nullum ens particulare. potest esse primum subiectū respectu principij simpliciter primi: ī sciētia cōmunissima: qꝛ qua ratiōe vnū: eadem ratione ⁊ quodlibet aliud) ergo stabit ppositum. ¶ Et confirmatur. qꝛ intelligo ens qđ est obiectum intellectus primū ⁊ adequatum vnica intellectione simplici: quod vnica intellectione intelligitur habet vnum conceptum ⁊ vnā rationem intelligibilem. sed ens sic intellectū nō est aliquod ens particulare: ergo ⁊c. ¶ Multe alie rationes ad hanc eandeꝫ cōclusionē (quas cā breuitatis omitto) pertractantur ab Anto. An. in. 4. meta. ⁊ a doc. subtili in primo sententiaꝝ di. 3. ⁊. 8. ¶ Cōfirmatur cōclusio principalis auctoritatib⁹. Auctoritas ē Ar. 2. meta. tex. cō. 4. vbi habet ꝙ primū ens qđ ē de⁹: ⁊ vniuersaliter principia sempiternorum sunt maxime vera: ⁊ maxime entia: qꝛ sunt causa veritatis ⁊ entitatis in aliis. Unde facit istam ꝯñtiā. Principia sempiternoꝝ sunt

causa

causa entitatis in alijs & sic veritatis. ergo sunt maxime entia: & maxime vera. Ista ɔñtia tenet ſm ipsuz per hoc principium qḋ ponit ibi. Unum quodqꝫ maxime ipsum aliorum est: per qḋ alijs inest vniuocatio. Uult eni ex hoc sensu ꝙ illud est maxime ens: qḋ est cā entitatis in alijs vniuoca & nō equiuoca: & hoc apparet ex snia eius. Tum qꝛ dicit per quod alijs inest vniuocatio. Tuz secundo qꝛ exemplificat de igne: qui est maxime calidus: qꝛ est cā caloris in alijs. Sed certū est ꝙ ignis est causa vniuoca respectu caloris: ergo ꝓpositio assumpta per quaz tenet cōsequentia Ar. habet intelligi de causa vniuoca. Tum tertio: qꝛ hoc dicit Cōmenta. in cōmen. exemplificando de igne volens ꝙ hoc nomen ignis magis sit dignū habere hanc intentionem calidū: qꝛ est causa caliditatis in alijs. Tum arguitur sic. Illud qḋ est causa vniuoca entitatis & veritatis in alijs est maxime ens & maxime verum. deus est hm̄ ſm ipm Ar. ergo &c. Aut eni in minori accipitur ꝙ deus est causa vniuoca: vel equoca: seu analoga. Si primo modo habet intentum: qꝛ cum causa vniuoca & effectus eius sint eiusdem rōnis. Sequit ꝙ deus & creatura in ente sint eiusdem rōnis. Si vō accipiat in minori secūdo modo: argumentatū est in. 4. terminis: & nihil concludit. ¶ Ad idem facit qḋ dicit. Cōmen. in. 4. meta. cō. 2. vbi vult ꝙ scientia metaphysica. considerat de ente inqūtum est ens. & subdit. ꝙ in hoc genere inueniuntur ṗdicata essentialia sicut inueniunt in gn̄e qḋ dr̄ vniuoce: & habet ꝙ ṗdicata eēntialia nō inueniunt in gn̄e qḋ dicitur equiuoce. Auctoritas est expssa: ꝙ cū in ente sint ṗdicata essentialia: ens non dr̄ equiuoce. ¶ Nec obstat ꝙ dicas ꝙ ens dr̄ multipliciter. Quia ſm ipm ly multipliciter intelligit analogice que analogia (ſm nos) stat cū vniuocatione. ¶ Nec obstat scḋo ꝙ dicat ꝙ ens non dicit vnam intentionem cōem. Quia forte intelligit de intētione cōmuni que habet eundez moduz essendi & descendendi in sua inferiora: que vnitas intentionis non stat cum analogia: qꝛ analogum est illud qḋ predicat ſm prius & posterius: & ita cum ens sic predicet nō habet talem intentionem cōem. Et hoc est qḋ sepenumero dicit: ꝙ ens dicit analogice non equiuoce. ¶ Ad hoc etiam est auctoritas Aui. primo meta. ca. 2. vbi hꝫ ꝙ substantia & qualitas & cetera ṗdicamēta nō habent aliquam vnā cōez intentionem: nisi intentionē essendi: hoc est entis inqūtuz ens est: cui⁹ quedā sunt ei quasi spēs: quedā sunt ei quasi accidētia ꝓpria. Et in ca. 4. facit Auicē. Arm̄ qḋ facit Sco. de ɔceptu certo: & dubio. Inquit eni oēs imaginātur certitudinē entis: dubitant aūt. Utruz sit agēs vel patiens: & mihi hucusqꝫ nō patuit nisi per discursum. Unde vult ꝙ cū certitudie entis stat dubitatio: an aliquid sit agēs vel patiēs. ¶ Huius opi. ē Algacel in metaphysica sua in primo tractatu: vbi hꝫ ꝙ quidā hoies putauerunt: ꝙ ens nō ṗdicat aliū ɔceptū a suis inferiorib⁹ dicentes: ꝙ esse accidentis nihil aliud sit ab esse subē. i. ordo ad substantiā: & hoc est falsum. Nā certū est ꝙ qō qua queritur de aliquo an est: est alia a qōne qua querit qd est. Uolens ꝙ predicatuz qḋ est esse simplr: sit aliud a ṗdicato qḋ est eē in particulari qm̄ qōnes distincte sunt de obiectis distinctis.

Sed contra primā rōnem instatur primo: qꝛ ille modus arguendi de intellu certo & dubio non valet. Qḋ declarat. Sint exēpli gratia. tres in vna camera obscura qui vocētur hoc noie sor. volo ꝙ aliquis istoꝝ percutiat me exn̄tē in illa camera. Nūc certus sum ꝙ sor. me ꝑcussit: dubito aūt vtruz h̄ sor. vl ille. ḡ sor. īportat vnū conceptū cōem plurib⁹: qḋ est impossibile. ¶ Item scḋo cōsimile exēplū potest haberi: si ponatur piscis marinus qui vocat canis: & canis latrabilis: in vno sacho moueatur aliquis istoꝝ: sum certus ꝙ illud qḋ mouet est canis latrabilis: vel piscis marin⁹: dubito tn̄ vtrū hoc vel illud determinate. ergo canis īportat vnū conceptum cōem ad vtrūqꝫ. ¶ Itē tertio certū est qḋ Sco. concedit vle esse ens reale. S. Tho. dicit ipsuz ens rationis: vterqꝫ istoꝝ est certus ꝙ est ens: dubitat aūt vtꝝ sit reale: vel rōnis. ḡ intellectus hꝫ ɔceptū entis vnū & aliū a ɔceptu entis realis & rōnis. ḡ vniuocuz qḋ est falsum: vt pꝫ.

Pro responsione ad ista sunt tria ṗmittenda. Primo (ṗter ea q̄ diximus de ɔceptu nois & rei) est aduertendū: ꝙ ad hoc ꝙ ab aliq̄bus duobus vel pluribus possit abstrahi aliqs vn⁹ ɔceptus: opꝫ ꝙ in aliquo ɔueniant: & aliquo differant. Si enī in oibus ɔuenirēt: eēnt idē: & per ɔñs ɔceptus abstractus non esset cōis: sed proprius illis. Si etiam oino differrent & essent ṗmo diuersa: ab eis nō posset abstrahi aliqs vnus conceptus cōis: qꝛ primo diuersa in nullo cōueniunt. ex snia. Ar. 10. meta. tex. cō. 12. & in 5°. meta. ca. de eodem vel diuerso. ¶ Presupponitur scḋo ꝙ canis latrabilis & piscis marin⁹ nō possunt ɔuenire in aliq̄ rōne magis spāli: q̄z sit ratio aialis posito ꝙ aial sit vltimū genus istis: qꝛ si ɔuenirēt in aliqua rōne magis spāli illa rō esset media inter rōnez animalis & ꝓpriaz rōnez specificā que nō vr̄ posse dari: propterea qꝛ differentia spālis specifica cuiuslibet istoꝝ adueniens aiali ɔstituit spēm spālissimā vtriusqꝫ: vel saltez spēm subalternā: dato ꝙ ipsa spēs ɔstituta nō esset vltima spēs. ¶ Tertio notanduz est: ꝙ a pluribus suppositis non pōt abstrahi aliquis conceptus cōmunis suppositalis: quia ɔceptus suppositalis est simpliciter incōmunicabilis: vt alias declarauim⁹ circa suppositū: vt suppositū est vltimum in genere substantie: & est ens subsistens & incōicabile. cōceptus aūt cōis cōmunicabilis. ergo non est conceptus suppositalis.

His stantib⁹ respōdet ad oia argumenta vnica respōsione: ꝙ cū intells est certus de istis q̄situm ad casum datū. s. ꝙ sor. ꝑcussit: aut ꝙ canis mouet: & q̄sitū ad 3m̄: ꝙ vle est ens: loquendo de ente cōi enti reali: & enti rōnis. Dico ꝙ intellectus non habet aliquem vnū cōceptū obiectiuū ad illa: sed ṗcise cōceptum nois & vocis. Unde si suz certus: ꝙ sor. me ꝑcussit: nō suz certus nisi ꝙ aliquis homo cui impositū est hoc nomen sor. me ꝑcussit. Ita ꝙ certitudo cadit sup cōceptū hois. & non sup cōceptū aliquē suppositalez cōem a tenuitate qui sit inferior ad ɔceptū specificū: qꝛ impossibile est dari talez conceptum: qꝛ sequeret ꝙ cōceptus hois: nō esset cōceptus spēi spālissime: aut ꝙ conceptus suppositalis esset plurib⁹ cōicabilis: & ita cū sum certus ꝙ sor. me percussit nō sum certus: nisi ꝙ hic homo: aut ille hō quibus impositū est hoc nomen sor. me ꝑcussit. ¶ Q. si tu dicas. Idē dicā de ente: ꝙ cū sum certus ꝙ aliquis est ens. sum certus ꝙ est hoc ens aut illud ens: & dubito de qualibet istoꝝ determinate. ¶ Rūdet ꝙ nō est ɔsilis īpossibilitas abstrahēdi cōceptum cōem a plurib⁹ entib⁹: sicut a pluribus suppositis est possibile abstrahere cōceptum cōem inferiorez cōceptu spēi spālissime ꝓpter rōnes adductas. Et per hoc respōdet ad aliud ꝙ non suz certus de aliquo cōceptu obtuso: qñ sum certus ꝙ canis mouet in sacho: nisi de cōceptu aialis contracti ad hoc aial vel ad illud. Et sum certus ꝙ aliquod aial cui impositum est hoc nomez canis: mouetur: & nō sum certus de aliquo vno ɔceptu imediate significato per hoc nomen canis: qui cōceptus sit nomini significanti adequatus. & hoc qꝛ hoc nomen equocū canis īmediate significat plura sub vno nomine significāte. ita ꝙ variato isto noie canis apud diuersos & diuersa idiomata nō remanet aliquis vn⁹ ɔceptus qui sit idem apud oēs in mente ɔcipientis: qui ɔceptus huic nomini correspōdeat adeq̄te: sed nō est sic de ente. Quia q̄ntūcūqꝫ vox varietur īportās rem significatam per hoc nomē ens: semꝑ remanet idē conceptus apud oēs. Et ꝑ hoc rñdet ad 3m̄ ꝙ cū Sco. ē cert⁹ ꝙ vle ē ens. & sic. S. Tho. isti nō sunt certi nisi de conceptu nominis & vocis: & non de aliquo ɔceptu obiectiuo quē oino īpossibile est ab istis abstrahere: & certitudo nō est in itellectu nisi respectu huius: ꝙ vniuersale aut est ens reale: aut rationis: ita ꝙ certificatur itellectus inmediate de pluribus

indeterminate acceptis. quare &c. ¶ Insurgit alia diffi-
cultas circa ea que dicta sunt. Nā si ens ē vniuocum: erit
cōtrahibile & diuisibile: sed omne tale est potentiale: & in
potentia respectu cōtrahentis. ergo sequitur ꝙ ens de se
includit aliquā potentialitatē: quod repugnat ipsi deo.
¶ Ad hoc rīdet premittēdo ꝙ potentie est triplex. s. phy
sica metaphysica. & logica. Ista distinctio accipit penes
propositiones: de quibus considerant diuersi artifices.
Potentia physica est qua aliqd caret aliquo: & est capax
eius: sic ꝙ illud cuius est capax non competit ei in actu:
sicut superficies carens albedine est in potētia physica &
naturali ad ipsam albedinē. secūda est qua aliquid non
includit aliud qditatiue: siue in re: siue in cōceptu tertia
potētia est qua aliquid nō includit in suo cōceptu repu-
gnantiā aut ɔtradictionē: prima repugnat ei qđ ē neces-
sariū ex se: & etiā cōceptui entis: qđ est necessarium pmis-
siue. 2ª aut 3ª nō repugnat neqꝫ necessario: neqꝫ cōceptui
entis: & ista potētia non ponit aliquā imperfectionem.
¶ Q si tu dicas: ꝙ etiā talis potētia metaphy. non solū
reperit in ente: verū etiā reperit in quolibet alio vniuer
sali: vbi vniuersale non includit quiditatiue ipsum ɔtra-
hens. ergo non erit magis in ente potentia metaphy. qꝫ
in alijs. ¶ Respondetur negando cōsequentiā: pro quo
est notandū ꝙ quodlibet aliud ab ente quod est vniuer
sale contrahitur per aliquid habēs distinctā realitatem
& formalitatē ab ipso contrahibili: q2 quodlibet vniuer-
sale existens in recta linea predicamentali contrahit per
differentiā essentialē que iportat distinctam realitatem
& formalit tem cōtrahibili. Ens aūt & quodlibet vniuer
sale transcendens cōtrahit ad sua inferiora solū per mo-
dos intrinsecos nō dicentes distinctas formalitates: aut
realitates ab eo qđ ɔtrahit: & ita ens includit ipsum con
trahēs realiter & formaliter: & hꝫ ex se (pp infinitatem p
missiuā que sibi cōpetit. vel sub alijs v̄bis ex sua maria
illimitatione:) vnde sic includat idētice & formaliter ipm
cōtrahens qđ est modus intrinsecus. Cetera v̄o vniuersa
lia que nō sunt trāscedētia nō includunt idētice & forma
liter ipsū contrahens propter eoꝝ limitationem & finita
tē: q2 qđlibet tale cū sit finitum & limitatum: nō hꝫ ex se:
vnde includat ipsum contrahens realr: & per idētitatem.
Unde si ɔtrahentes est idē realiter cōtrahibili in istis vli
bus predicamentalibus: hoc est solum rōne tertij: in quo
cōueniunt contrahens & contrahibile: sicut animal & ratio
nale: dicunt esse idem realiter ratione hominis: quia ra-
tiōe huius sūt inseparabilia in esse: ꝙ etiā contrahibile nō
includat formaliter ɔtrahens apparet in istis: q2 semp ge
nus est extra rōnem formalem differentie: & econtra. Ex
quo sequit ꝙ in istis vltra potentiā metaphy. est etiam
potentia physica: que est ꝙ tale ɔtrahibile nō habet ex se
vnde includat p idētitatem seu identice: qđlibet quod
est secū ɔpossibile. Illud autē dicit esse in potentia phy
sica & naturali: qđ nō habet ex se vnde includat actualē
alterius: & ex hoc vlterius sequit ꝙ ex alio ē potētia phy
sica i istis: q2 cū quodlibet istoꝝ sic ex se careat actualita
te alterius. s. ɔtrahentis: & per ɔñs sit finitum: & quodli-
bet finitū dicat esse priuatū respectu alicuius gradus en
titatis: qui natus ē cōpetere ei inquantum est ens: ppter
hoc dicit esse in potentia ad talē gradū entitatis: & ita
carere simplr eo gradum: sicut talpa dr priuata visu: qui
natus est ei cōpetere inquātū est aial. Sed ista priuatio
& potētia nō repit in ente inqꝫtū ens est: & ita in eo nulla
est potentia physica: sꝫ solū potētia metaphy. ¶ Q si tu
dicas: ɔhēs distinguit formalr a ɔcto. g & modus intrinse
cus distiguet formalr ab ente. ¶ Rīdet ꝙ modus intrin
secū distingui formalr ab ente pōt eē vel positiue vel ne-
gatiue. positiue: ꝙ hēat distinctā formalitatē. negatiue
ꝙ nō sit de eēntia itrinseca & rōne formali illi' cui' est mo
dus. p̄mō negat ꝙ modus itrisecus & vlr qđlꝫ ɔhens sic
distiguat formalr a ɔcto. 2º mō ɔcedit: ꝙ modus nō est
de intellectu formali qditatis: q2 si ipsa diffinirer. mod'
nō caderet in diffinitione eius: sed ex hoc nō sequit mo
dū habere distinctā formalitatē: nec seqtur. modus nō ē
de eēntia. ergo haber distictā formalitatē: negat argumē-
tum. alias ista declarabunt. Ulterius ɔcedit ꝙ ente ɔtra
hibili est potētia logica: q̄ ēt nō repugnat necessario. Naꝫ
ppositio formata ex ɔtrahibili & cōtrahente dr esse polis
potentia logica: q2 oē tale est sic pose cui' extrema p intel
lectū cōposita nō iplicāt ɔtradictionē: & isto' ista ppō est
polis poª logica. de' est. ergo &c. ¶ Per hoc soluit obie-
ctio q̄ solet fieri d̄ d̄o: ꝙ oē disibile est potentiale: & ens in
potētia. ¶ Rīdet ꝙ oē diuisibile p aliqua realiter vel for
maliter disticta est ens in potētia: sꝫ vbi diuidit aut ɔtra
hit p ea q̄ sunt sibi idē formalr & realiter. nō est veꝝ: ꝙ sit
ens in potētia nisi eo mō quo dcm̄ ē. ¶ Sꝫ adhuc istat sic.
oē p̄dicatū i q̄le ē act' respcū illius de quo p̄dicat: q2 q̄li-
tas & act' ɔuertunt. ex 5º meta. tex. cō. 19. modi intrinse-
ci p̄dicant in q̄le dē ente vt ɔcedit. Sco. n. 8. di. p̄mi. q. 3.
rīdendo ad p̄m argumētū. igit modi erūt act' respectu en
tis. act' refert ad potētiā. igit ens erit poª respectu modi:
nec valet illa ɔtinētia idētica & formalis entis ad modos:
q2 saltē distinguunt ex nā rei. g. vt sic vident q̄lificare &
pficere ipm ens. Hoc argumētū est difficile tñ pro nūc rī
det ꝙ eo mō quo modus est actus eo modo presupponit
potētiā: ē. n. act' q̄lificans & nō pficiēs essentialr & qdita-
tiue: & sic p̄supponit aliqd nō sic q̄lificatū & pfectū & si ta
le debet dici esse in poª: hec est solū poª metaphysica aut
logica. & hec potētia est ꝙ lꝫ nō icludit. illō qditatiue seu
hoc nō repugnat illi. ¶ Sed ɔtra. dato ꝙ modus nō pfi-
ciat ens qditatiue: tñ vr ꝙ pficiat aliq mō fm Scotū: q2
ɔceptus quo res cōcipit sine modo est impfect'. ¶ Rū-
det ꝙ Scot' pro tanto ɔcedit ɔceptū eē impfectū: q2 nō
adequat rei que ɔcipitur: sꝫ nō iperfectus quia sit rei im
perfecte in se. ¶ Sed ɔtra. p̄scindat res a modo. certū est
ꝙ est impfecta respectu sumptius cū mō. ¶ Rūdet ꝙ est
impfecta q̄ꝫtū ad ɔceptū nō q̄ꝫtū ad rē: q2 illū realr & for-
maliter ɔtinet. ¶ Sed ɔ: res ɔcepta in eē qditatiuo nō hꝫ
illū modum. cū postmodū aduenit ei aut addit aliqd
aut nihil. nō secūdo mō. ergo p̄mo mō. & si sic pri' res erat
impfectā. ¶ Ad hoc dr ꝙ modus addit alqd rei modali
ter & ex nā rei. sed cū infert. ergo prius res erat impfecta.
negat ɔñtia. tū q2 nihil dr impfectū nisi careat pfectio
ne & signo in quo pfecto nata est in esse: sicut catulus nō
dr impfectus fm visum ante nonum diem: tū secundo
q2 res virtualiter ɔtinet modum sicut subiectum ppriā
passionem: & ens ex sua illimitatione & infinitate per-
missiua continet quemlibet modum sibi compossibilē
ēt in p̄mo signo nature virtualiter. ¶ Sed ad principale
insurgit difficultas: q2 si ens diuidit sequit ꝙ ens fm p
priam vnitatem nō erit in deo: & in creatura: q2 oē quod
diuidit corrumpitur fm ppriam vnitatem. ¶ Item aut
ens fm se totū q̄ꝫtū ad ppriā vnitatē est in deo: aut non.
si det p̄m. ergo extra deū nihil est ens: q2 totū est illud ex
qđ nihil ē. ex 3º phy. & ita sequit ꝙ creatura nō erit ens
si v̄o det 2m: sequit ꝙ deus erit ens fm qd: q2 non fm to
talē rōnē entis. ¶ Ad ista rīdet: & p̄ ad p̄m. dicendo: ꝙ nū
q̄ꝫ vnitas aliq' corrūpitur: nisi per pluralitatē oppositam
tali vnitati & hoc: q2 vnūquodqꝫ corrūpit per ei' opposi
tū: & incōpossibile: sed si pluralitas nō opponit vnitati.
sed est solū dispata & cōpossibilis: talis vnitas nō corrum
pit exēplū hui'. aial est vnū vnitate generica eius vnitas
nō destruit nisi per pluralitatē genericā: ita ꝙ si diuide-
ret in plura gña aialis: aial nō esset vnū gñe: nec remane
ret sic vnū: sꝫ q2 differētie aialis diuidētes aial habēt vni
tatē specificā: & ipse sibi hñt multitudinē specificā solū dis
peratā: & nō oppositā eius vnitate. iō diuisio facta per ta
les dñas nō tollit ei' vnitatē: q2 cū pluralitate specifica
stat vnitas generica q̄ tali pluralitati nō opponit. Et per
lꝫ rīdet de diuisōe: q2 qđ diuidit diuisiōe opposita sue vni
tati nō remanet vnū. Sꝫ falsū ē: qñ solū diuidit diuisiōe
dispata. ¶ Ad aliud rīdet: ꝙ tota rō entis ē in deo: & cū
tu dicis.

tu dicis. ergo nihil entis erit in creatura. Negatur argumentum.
¶ Ad probationem dico: q auctoritas Ar. sic itelligitur. Totum est il-
lud extra quod nihil est: hoc est cui nihil deest requisitum ad
naturam totius: et isto modo concedo: q totum ens est in deo quia
deo nihil deest requisitum ad naturam entis. Sed cum hoc
stat: q totum ens nō sit precise in deo. sic nō itelligitur illud
Ar. q aliquod totum sit in aliquo sic q sit precise in illo.

Respondetur modo ad argumenta principaliter adducta in
principio et primo ad primum. negādo primum presuppo-
situm. quicquid sit de alijs. ¶ Pro quo etiam notandum: q ens
habet duplicem cōitatē ad sua inferiora. vna est cōitas:
predicationis quiditatiue respectu dei et creature. 10. predica-
mentorum: et omnium que sunt in recta linea predicamentali: et
etiā primū essentialium generum preter differentias vltimas. Alia
est predicationis denominatiue seu identice quam cōitatē habet
ad differentias vltimas et passiones proprias: et modos intrinse-
cos. modo dicitur: q quodlibet qd est intelligibile vel est ens
quiditatiue: vel identice et realiter. Et si tu dicas conceptus
entis est simpliciter simplex: aut conceptus eius erit realis aut
quiditatiuus. dico q est vtrumque: et hoc quod dico reale et
quiditatiuum in ente nō importat duas rōnes: imo vnā: et
eandem: quia eadem ratio entis que est quiditatiua: quo ad pre-
dicationem respectu aliquorum est realis seu denoiatiua re-
spectu aliorum de quibus repugnat aliquid predicari quiditati-
ue: sicuti sunt primo diuersa. que ex sententia Ar. 10. meta. nō
sunt aliquid idem ens quiditatiue. ¶ Ad illud cum infere-
batur. ergo finitum diuidēs ens nō est intelligibile. ergo nec
verum. Nego realiter et denoiatiue. Cōcedo tamen quiditatiue.
Tum quia verum et quelibet alia passio entis nō predicatur de aliquo qui-
ditatiue: sed solum idētice. Tum etiā quia ipm diuidēs (cum sit sim-
pliciter simplex et modus itrinsecus entis) nihil includit
quiditatiue: quia est primo diuersum ab omni quiditate: vt alias decla-
rabitur. Et pro nunc sic declaratur: quia si modus intrinsecus
importaret aliquā quiditatem vel icluderet aliquid quiditatiue:
tunc quilibet modus et gradus itrinsecus adueniēs alicui consti-
tueret illud cui adueniret in esse quiditatiuo distincto (quē-
admodū differentie essentiales: que importāt distinctā quiditatē ex se
cuicūque aduenīut constituūt distinctū esse specificum et quidita-
tiuum) consequens autem est falsum: quia tunc quotcunque gradus in-
tensionis adueniret quiditati albedinis: constituerent in esse
distincta esse specifica et quiditatiua: quod est falsum: cum omnes
albedines (qualiscunque intensionis aut remissionis) sint
eiusdem speciei: et habeant eandē diffinitionem. Ex quo se-
quitur: q (cum diuidēs ens sit modus seu gradus intrin-
secus) nihil icludit quiditatiue: neque est ex se quiditas: et
ita si diuidens dicatur esse itelligibile et verū: est solū tale de-
noiatiue et realiter: et ex consequenti isto modo est ens. ¶ Aduerten-
dum tamen pro maiori euidentia istius responsionis: q nō solum
conceptus entis dicitur quiditatiuus et realis quantum ad modum
predicādi: sed etiā dicitur realis et quiditatiuus quantum ad modum
essendi. Est enim quiditatiuus in modo essendi: quia est determina-
bilis saltē per modos itrinsecos: et omnis conceptus determina-
bilis per conceptus determinātes dicitur quiditatiuus et conceptus deter-
minans qualitatiuus: sicut apparet in exēplo de genere et differentia.
est et conceptus entis realis: quia habet esse ex natura rei etiam abstra-
ctum per aliquod representatiuum ipsius ante omnem actū itelligēdi:
et ita in ipso concurrit quantum ad esse realitas: et et quiditas: nō
tamen itelligendo q ista iportent distinctas rōnes formales.
Per hoc respondetur ad aliud cū tu dicis. diuidens ipm ens di-
stinguitur ab ente. ergo est vnū. concedo: et cū tu infers. ergo est ens
quia vnum est passio entis ens. Rūdeo q est ens realiter seu de-
noiatiue: quia diuidēs eo quo est vnū realiter et denoiatiue: et
nō quiditatiue: est ens. ¶ Et per hoc apparet ad aliud: cum tu
dicis: aut realitas entis precedit: aut quiditas. dicitur q hoc nō est
ordo realis realitatis ad quiditatē eius: quia ordo est iter diuer-
sa: modo eadem rō formalis entis est quiditatiua et realis. Unde hoc
qd dico reale et quiditatiuū: licet competat vni et eidē rōni entis:
importat tamen diuersum modū predicādi: vt dictum est: qui mo-
di diuersi in vna et eadē rōne concurrunt: et nō est incōueni-
ens: q illud quod est simpliciter simplex sic habeat diuersum
modum predicandi: dūmodo habeat vnam simplicem
rōnem formalē. ¶ Quod si tu queras de istis modis predicā-
di: quis istorum sit prior: vel modus predicandi quiditatiue
vel denominatiue: seu idētice. ¶ Rūdetur. q cum modus
predicandi sumatur in ordine ad ea de quibus ratio forma-
lis predicatur: qualis erit ordo eorum de quibus ens predi-
catur talis erit ordo in modo predicandi: cuius declara-
tionem alias discutiendam relinquo. ¶ Ad secūdum princi-
pale rūdetur. Dicendo q deus et creatura conueniūt et sunt
similia conueniētia et silitudine in aliquo conceptu transcen-
dente. Dissimilia autem in rationibus specificis et proprijs
secundum quas distant in infinitū. Et cū arguitur probando mi-
norem primo: quia a duobus distantibus in infinitū non potest
abstrahi aliquis conceptus cōis: dicitur q eo quo distant ab eis
nō pōt abstrahi conceptus cōis: sed distant deus et creatura
in infinitū solum in conceptibus specificis. ergo vt sic nō pōt
ab eis abstrahi aliquis cōceptus specificus. imo nec generi-
cus. Tum quia deus non est in genere. Tum quia quilibet cō-
ceptus genericus distat in infinitum a conceptu deitatis.
¶ Sed contra istam rūsionē instatur: quia oportet illa a quibus
abstrahitur conceptus qualitercunque cōmunis aliquo modo
cōuenire et esse silia: sed deus et creatura in proprijs concepti-
bus: nullo modo sunt similia. ergo etc. ¶ Ad hoc respon-
detur dicēdo: q ideo conueniunt deus et creatura: quia reali-
tas essentie diuine et creature nata est concipi seu abstrahi
per intellectū a proprio gradu intrinseco: et cum realitas sic
abstracta causet conceptum cōmunē: pro tāto ab istis potest
abstrahi vnus conceptus cōis. ¶ Pro quo est notādum
q omnis realitas in effectu et in re habet gradum intrin-
secum inseparabilem secundum esse: separabilem tamen secundum con-
ceptum: per actum intellectus abstrahentis: et tunc reali-
tas sic abstracta concipitur ab intellectu cōceptu cōmu-
ni imperfecto. et inadequato: sicut si realitas albedinis vt
tria abstrahatur ab intellectu a tanto gradu intēsionis: et
consideretur inquantum albedo: tunc ista realitas sic abstra-
cta concipitur in conceptu albedinis: in quo nō tantum conue-
nit albedo vt. 3. verumetiam albedo vt. 4. et vt. 5. Potest
etiam concipi ipsa realitas albedinis cum tanto gradu: et
sic concipitur conceptu proprio sibi: et adequato. Ad proposi-
tum applicando essentia que est in deo habet gradum in-
trinsecū infinitatis. qui licet sit inseparabilis secundum rem: est
tamen separabilis secundum intellectum abstrahentem: et tunc
potest concipi essentia in se: non concepta infinitate: et cum
in tali conceptu essentie vt essentia est: nō tantum conueniat
essentia infinita verum etiam essentia finita (quia verum est
dicere q quelibet istarum est essentia) pro tanto dicimus
q a deo et a creatura abstrahibilis est conceptus cōmunis:
que natus est vtrique conuenire. Ex quo cōcludo q deus
et creatura in hoc cōueniunt: et sunt similia: quia realitas
cuiuscunque ipsorum nata est causare in intellectu vnum
conceptum obiectiuum cōmunem in quo conueniunt.
¶ Quod si tu dicas cōuenientia ista et similitudo habet fun-
dari super aliquam vnitatem. ex 5° meta. ca° de ad ali-
quid: et tunc querendum est de ista vnitate. ¶ Ad hoc re-
spondetur. q ista conuenientia fundatur super vnitatem cō-
ceptus obiectiui abstrahibilis a deo et a creatura. ¶ Et si
tu dicas: iste conceptus ante abstractionem intellectus
nō est in actu. ergo rōne ipsius nō erit cōuenientia actua-
lis inter deum et creaturam. ¶ Respondetur conceden-
do consequens et consequentiam: quia ante abstractionem
conceptus. inter deū et creaturā nulla est conuenientia actua-
lis seu similitudo: sed bene est conuenientia fundamētalis
et aptitudinalis: que conuenientia presupponit fundamen-
tum in aptitudine et nō in actu: et talis cōuenientia fun-
damentalis est: q qdlibet istorum natū est causare conceptum
cōem eodē modo quo dictum est. ¶ Ad 2am probationem minoris
scdē principalis rōnis: cum tu dicis minus cōueniunt de-
us et creatura quam ars et domus artificialis. Respondetur
negando illud: imo dico q plus distant ars et domus arti-
ficialis in conceptu abstrahibili specifico: quam deus et crea

tura in ↄceptu abstrahibili trāscēdenti: qꝛ a domo ⁊ arte
⁊ vniuersaliter ab omni effectu equiuoco: ⁊ cā equoca:
nō pōt abstrahi aliq̄s ↄceptus cōis specificus: qui sit vni
uocus illis: sꝫ bn̄ a deo ⁊ a creatura pōt abstrahi ↄceptus
cōis vniuocus trāscendens: nec distantie pfectionalis in
finitas que est dei ad creaturā tollit talem ↄuenientiā in
ter illa: sꝫ accidit qꝺ sic vniuoca paruꝫ vel multū distent.
¶ Ad tertiū pncipale rn̄detur: pmittendo ꝙ rō formalis
entis: ⁊ quecūqꝫ q̄ditas pōt cōsiderari hr̄e duplex eē. vnū
qꝺ est eē obiectiuū in intellectu: qꝺ hꝫ esse p actum eiꝰ ab
stractiuū. Aliud esse est eē subiectiuū: qꝺ habet i suis infe
rioribus. Isto stante rn̄detur: ꝙ si ↄsideret̄ ens ⁊ accipia-
tur sm̄ pmū esse: nō est de se necesse esse: neqꝫ de se nō ne-
cesse esse: sꝫ abstrahit ab vtroqꝫ: ⁊ est q̄ꝺlibet istoꝝ pmissi
ue. Si vero ↄsideret̄ 2° mō: sic in deo est necesse esse actu
⁊ positiue. Et quū dr̄ omne qꝺ est in deo est de se necesse
esse. Rn̄det̄ ꝙ omne qꝺ est in deo incōicabile ab extra si-
cut est deitas. ⁊ alia que cōpetunt deo: ⁊ non alijs: sunt
de se necesse esse. Sꝫ vbi rōnes aliq̄ formales sint in deo
que non repugnant creaturis cōicari: non oportet ꝙ sint
de se necesse esse: qꝛ per actum intellectus abstrahentis
pnt esse indifferentes ad necesse esse. ⁊ non necesse esse: sꝫ
in esse subiectiuo essentialiter sint necesse esse. ¶ Ad quar
tum rn̄detur negando: ꝙ si ens est vniuocum: ꝙ due rō
nes entis: vel due entitates sint in deo. Et ad pbationeꝫ
posset negari similitudo. Tamē admittit̄ vt videat̄ q̄ꝫtuꝫ
illa similitudo ↄcludat veritateꝫ. Et ad minoreꝫ dr̄: ꝙ rō
sensitiui in cōi distinguit̄ ex natura rei ab hac anima sen
sitiua: que distinctio est: ꝙ hec anima sensitiua supra sen
sitiuaꝫ in cōmuni addit drīam indiuidualem: vel forte
essentialem.: loquendo de sensitiua in homine: vt distin
guit̄ a sensitiua in bruto: ⁊ tunc illa ↄn̄a. (Ista sunt distin
cta ex natura rei: qꝛ vnuꝫ addit supra aliud aliquid distin
ctū ex nā rei. ergo hoc ⁊ illud sunt duo entia realiter di-
stincta) negatur. naꝫ ad hoc ꝙ aliqua dicant̄ esse duo ta-
lia: requirunt̄ due ↄditiones: quaꝝ pma est. ꝙ ambo cō-
ueniunt in vna rōne cōi. Et 2ª: ꝙ illa rō realiter numere
tur ⁊ plurificet̄ i illis sꝫ equalē vnitatē: aut pluralitateꝫ.
Vn̄ hō ⁊ asinus. sor. ⁊ pla. dr̄ duo aīalia: quia ista habēt
has duas ↄditiones: vt de se pꝫ: ⁊ pp hoc superius ⁊ infe
rius non dr̄ esse duo in ratione ipsius superioris: qꝛ non
ↄueniūt in tali rōne: sed vnū ↄtinet̄ sub alio. Ratio etiā
superioris: nō numerat̄ ⁊ plurificat̄ in supiori ⁊ inferiori
sm̄ equalē vnitateꝫ: qꝛ vnitas supioris est minor vnitate
inferioris: nō disperata: neqꝫ opposita respectu illius: ⁊
ita hec aīa sensitiua ⁊ aīa sensitiua cōis nō sunt due pp rō
nes pdictas: qꝛ eadē realitas ⁊ eadē res iportat̄ p sensiti
uum: vt sensitiuū est: ⁊ per hoc sensitiuū differēs solūmō
per drīam indiuidualē: que oīno est extra rōnem sensiti-
ui. ¶ Et per hoc rn̄det̄ ad rōnem de ente: dicendo ꝙ hoc
ens quod est in deo: ⁊ ens in cōi acceptum a pte rei sunt
vnum ⁊ idem: ⁊ non drīt nisi rōne alicuius extrinseci a
quiditate ⁊ rōne alicuius extrinseci a quiditate ⁊ ratio-
ne entis. Ex parte autē intellectus differt hoc ens: ⁊ ens
in cōi penes cōceptum determinatum: ⁊ indetermina-
tum: ⁊ ita nō habes ꝙ hoc ens sit aliud ab ente in cōi ac-
cepto in rōne entis. sed solummodo ꝙ hoc ens addit ali
quid ad rōnem entis: quod est extraneum ab ipso: ⁊ nō ē
de rōne ipsius. ¶ Ad 5m respondetur: quicq̄d sit de auc̄te
adducta: ꝙ ly inq̄ꝫtū. in ista auc̄te. accn̄s inq̄ꝫtū ens diffi
nitur per subam. tenet̄ specificatiue: ⁊ est sensus ꝙ acci-
dens acceptuꝫ sub rōne entis diffinit̄ per subam. Et ista
ppō est vera. Et cuꝫ tu isers. ḡ oē ens diffinit̄ per subam:
negatur argumētū: qꝛ nō valet a ly inq̄ꝫtū. ad ipm vl'e: nisi
qn̄ tenet̄ reduplicatiue. ¶ Pōt 1° rn̄deri tenēdo ly inq̄ꝫ-
tum. reduplicatiue: ⁊ tunc ly inq̄ꝫtū. reduplicat ↄceptuꝫ
cōem entis diffinibilis: ⁊ tūc seq̄tur ꝙ oē ens diffinibile
diffinit̄ per subaꝫ: qꝛ ens diffinibile aut est suba: aut acci
dens. si suba diffinit̄ per subam: si accn̄s etiā diffinit̄ per
subam. ex eodē 7° meta. ¶ Pōt 3° rn̄deri: ꝙ ens redupli
catū per ly inq̄ꝫtū. est ens qꝺ est in alio sicut in subto: siue
sit accn̄s: siue suba: ⁊ tūc dicenduꝫ est: ꝙ ens: qꝺ est accn̄s
diffinit̄ per subam que est eius subiectuꝫ. Silr̄. ens qꝺ est
suba extra in alio sicut in subto diffinit̄ per ipm subiectū:
sicut pꝫ ex 2° de aīa. de forma sbali que est aīa: que diffini
tur per corpus: ⁊ vl'r ois actus qui est in alio: sicut in sbto
siue sit sbalis: siue accidentalis diffinitur per ipm subm.
¶ Ad vltimum patet responsio in corpore questionis.

¶ Cū sicut sūt numeri inq̄ꝫtū numerus pprie passiones vt paritas ⁊ imparitas ⁊c. sic enti inq̄ꝫtū ens sunt quedaꝫ ppria. Textu cōmēti. v. Questio. iij.

Queritur. Utruꝫ ens transcendēter
sumptū: ⁊ vt subiectū me
taphy. hēat veras ⁊ proprias passiones de se
demonstrabiles. ¶ Et arguitur ꝙ nō. pmo
sic argumento cōi oium tho. Si ens hꝫ vas
⁊ pprias passiones: seq̄ret̄ ꝙ ens esset cā re
spectu istaꝝ passionū: sꝫ hꝺ est falsuꝫ. s. ꝙ ens sit cā respectu
suaꝝ passionuꝫ. ḡ aīs. ↄn̄a pbat̄: qꝛ passio cōpetit subie-
cto p se in 2° mō: sꝫ nullū pdicatū cōpetit in 2° mō dicē-
di p se: nisi hēat cāꝫ itrinsecā in subto. ḡ si ens hēret passio
nes: esset cā ipsarum. Falsitas ↄn̄tis pbat̄: qꝛ aut erit cā
finalis: aut mālis: aut formalis: aut efficiens (per sufficien
tē diuisionē.) Sꝫ nulla istaꝝ. ḡ ⁊c. Nō. n. est causa finalis:
qꝛ finis hꝫ rōneꝫ boni: vt habetur 2° ⁊ 5° meta. ⁊ 2° phy.
sed ens in isto priori quo pcedit suas passiones: nō pōt hr̄e
rōnē boni: qꝛ prius ens est vnū: verū q̄ꝫ sit bonū. Si ergo
ens diceret̄ in isto priori quo pcedit passiones suas: esse bo
nuꝫ: seq̄ret̄ ꝙ bonitas pcederet alias passiones. Nō est ēt
causa formalis aut mālis: qm̄ tales sunt cause intrīsece ⁊
quiditatiue rei: sed ita est ꝙ ens nō est de quiditate ista-
ruꝫ. ergo ens nō pōt esse cā mālis: neqꝫ formalis suaꝝ pas
sionuꝫ. Probat̄ ēt separatim ꝙ nō sit cā mālis: qꝛ aut mā
prima. Aut mā cōposita. Non pma. quia nullus diceret.
Nec cōposita: qꝛ tūc ens nō eēt simplr̄ simplex. Nec po-
test dici ꝙ ens sit cā efficiens respectu suaꝝ passionū: qm̄
efficiēs ⁊ effectꝰ distinguunt̄ realr̄. Sed ita est ꝙ ens nō
distinguit̄ realr̄ a suis pprijs passionibꝰ. ḡ ens nō pōt eē
causa efficiens suaꝝ passionuꝫ. ¶ Scdo arguit̄. de subie-
cto passionuꝫ psupponitur in sciētia q̄d est: ⁊ qꝛ est. Sed
ita est ꝙ sm̄ Sco. quia est distinguitur realiter a quid est.
⁊ quid est. est respectu passionis: ⁊ non quia est. ergo di-
stinguitur realiter passio a subiecto.

Ad oppositū est Ar. in 4° meta. tex. cō. 5. vbi
habet: ꝙ sicut numeri inq̄ꝫtū nu
merus est: sunt quedam pprie passiones: vt imparitas:
paritas: cōmensuratio: equalitas: excedentia: ⁊ defectio
sic entis inq̄ꝫtum ens est: sunt quedam ppria: ⁊ ea sunt
de quibus est phy perscrutari veritatem: ⁊ in eodeꝫ quar
to in principio habet Ar. ꝙ est scientia qua speculatur
ens: inq̄ꝫtum ens: ⁊ que huic insunt sm̄ se: vbi Cōmē. cō
mento primo. habet: ꝙ manifestuꝫ est per se hꝺ esse aliquā
scientiam que considerat de ente: inq̄ꝫtum ens est: ⁊ de
accidentibus essentialibus enti in eo ꝙ est ens: hec Cō-
men. ¶ Q. si forte diceres: ꝙ ista accidentia essentia-
lia entis non sunt passiones entis inq̄ꝫtum ens est: sꝫ infe
riorum ad ens. ¶ Cōtra hꝺ arguit̄ dupl'r. Tum qꝛ dicit ꝙ
ista ↄsideratio de accidētibꝰ eēntialibꝰ entis nō est alicu
ius sciētie sciētiaꝝ pticularium. Manifestū est. n. inq̄t ipse
ꝙ nō est alicuiꝰ scie sciaꝝ pticulariū ↄsideratio de ente sꝫ
ꝙ ens ē. Sꝫ tm̄ est sciaꝝ pticulariū ↄsideratio de accidēti
bus que accidūt alicui parti partiū entiū accipiēdo illā
partē quasi distinctā ab ente: sicut faciūt fnie metaᶜᵉ ⁊c.
Cum etiam qꝛ inferius dicit: maniᵐ est ꝙ nos querimus
in hac arte pncipia vltima: que sūt pncipia simplr̄: ⁊ sub
dit. Et intendit ꝙ pnᵃ simplr̄ debet queri de entibꝰ que
sūt simplr̄: ⁊ sic a ccidens q̄busdā vt sint sensibiles nō sim
plices: tunc

plices: tūc nō ꝯcrunt ista pn° nisi fm ꝙ sunt entia simplr: non fm ꝙ sunt entia. verbi gratia. mobilia aut mathematica. ¶ Modo ex hoc textu: arguitur sic. Metaphysicus non demonstrat aliquam passionem de subiecto suo. s. de ente: nisi per pncipia simpliciter entis: inq̄ʒtum ens est. Sed talia principia nō ꝯtinent ꝑpter quid passionis particularis entium particularium: igitur metaphysicus nō demonstrat aliquā passionē alicuius entis particularis de ente: igitur demonstrabit aliquam passionem entis inq̄ʒtum ens est de ipso ente in se: nisi diceres ꝙ metaphysica nullā habet demōstrationē. Questio. iiij.

Ed quoniā solō istius questionis depēdet ab vna questione generali. Utrū. vʒ. passio sit eadem realiter cuʒ subiecto: ideo ad soluendaʒ q̄ōnem h̄ specialiter motam in fīsto prius circa generaleʒ. ¶ Et arguit̄ pmo ꝙ nō: q: passio est in pdicamēto qualitatis in 3ª specie q̄litatis: subm quoqꝫ est in alio pdicamēto. Sʒ pdicamenta sunt ipermixta: ꝫ p diuersa: ex 5° meta. ꝗ nihil vni° ē aliqd alteri°. ¶ Cīs. 2° cā ꝫ cātū distinguunt̄ realr. Sed ita est ꝙ subm est cā respectu proprie passionis. igit̄ ꝛc̄. maior est manifesta. ex snia Ar̄. 2. de anima. tex. cō. 47. vbi hēt Ar̄. ꝙ nihil gn̄at: se lʒ seipsum saluet. Et hoc ꝯcludit̄ ppo™. ꝙ sicut nihil gn̄at: seipsum. ita nihil causat seipsum quo ad eē simplr: ꝫ ita cā ꝫ causatū in esse simplr distinguunt̄ realiter. minor est manifesta: q̄m passio fluit ꝫ causatur a principiis subiecti. ¶ Et confirmatur hoc: quia passio demonstratur de subto per diffinitionē subti fm cōem viam. Sed demonstratio est per ea que sunt cause in essendo ꝫ inferēdo: vt vult Ar̄. pmo posteriorum igitur ꝛc̄.

Ad oppositū tñ arguit̄. Oē abso™ prius eēntialr ꝫ realr distinctū pōt p aliquā potētiā esse sine posteriori. ista ꝑpositio pʒ: q: prius essentialr non dependet a suo posteriori in eē. Mō vnuʒ qdqꝫ pōt esse: vel saltē sibi nō repugnat esse sine eo a quo essentialr non dependet. ¶ Et ꝯfirmat̄ ista maior: q: fm Ar̄. 5° meta. ca° de priori. illa sunt priora fm nām ꝫ essentiā q̄cūqꝫ ꝯtingunt eē sine aliis ꝫ nō alia sine ipsis: ista maiore sic ꝑbata: accipio hanc minoreʒ (sed subiectū est prius essentialr ꝑpria passione ꝫ distinctum realr ab ipsa ꝫ est etiam absolutum respectu ipsius. ergo ꝛc̄.

Quoniā cōia sunt ꝑponēda pticularib° via doctrine. ex snia Ar̄. p phy. in pn°. ideo questio 2° mota pmo est determinanda: q: est gn̄alior q̄ʒ questio prima: que est de passionibus spālib° entis: pro cui° determinatione tria sunt videntia. Primo opinio thomistarum ponet̄ ꝫ impugnabit̄. Scd̄o opinio quam sequimur ex priori impugnatione concludet̄. Tertio ꝯtra determinationem instabitur ꝫ soluetur.

Quātuʒ ad primuʒ ē aduertendum: ꝙ opinio thomistarū tenet partem negatiuā q̄ōnis. vʒ. ꝙ passio nō est eadem realiter cū subto cuius fundamēta sunt habita in pncipio q̄ōnis. ¶ Cōtra quā opinioneʒ arguitur multipliciter. Primo sic. Si esset verū ꝙ passio sic distingueret̄ a subto sequeret̄ ꝑcessus in infinitum in passionib°: ita ꝙ daret̄ passio ante passionē in infinituʒ. ꝯn̄s est falsum. Q̄m scibilia non sunt infinita que pn̄t de aliquo sciri: passio scitur de subiecto. igit̄ ꝛc̄. Prima ꝯn̄a ꝑbatur. q: certū est ꝙ passio est nālis aptitudo ad aliquē actum. sicut risibilitas ad actū ridendi: inhibitas ad actū inhibiendi. Tunc sic. aptitudo ista nālis distinguit̄ realiter a subtō: ꝫ nō repugnat subto habere istam aptitudinē naturalem. ergo subiectum erit capax istius aptitudinis. ergo. erit aptū natū recipere istā aptitudinē. ergo ante aptitudinem dabitur aptitudo in subto. ¶ Et confirmat̄: q: circūscripta risibilitate ab hoie per intellectuʒ: aut homini repugnat ipsa risibilitas: aut nō. Non est dicenduʒ ꝙ sibi repugnat: q: passio egreditur a ꝑpriis pncipiis subiecti: ei gūt nō repugnat actus: qd̄ icludit ipsa pncipia eētialiter ordinata ad actum. principia speciei seu subiecti specifici sunt h°: ꝫ passio est actus ad queʒ essentialr ordinant̄ ipa pncipia. Igit̄ passio nō repugnat subto vbi ipsa per intellectū circūscribit̄ a subiecto. Sed illud cui nō repugnat aliquis actus est capax ꝫ receptiuū ei°. igitur ꝑpria passio p̄supponit in subiecto aliquā aptitudinē ꝫ capacitatem nālem: ꝫ tunc vlterius querit̄ de priore aptitudine ꝫ capacitate vtruʒ sit eadem realiter: vel distinguatur. si est eadem: pariformiter standuʒ erat in primo: ꝫ dicendum erat: ꝙ aptitudo naturalis. s. risibilitas respectu hoīs erat eadem sibi: si aūt distinguat̄ realiter: ꝑcedit̄ vt prius: ꝫ sic in ifinitū. Si v̄o detur scd̄m mēbrū pncipale: ꝙ ꝑpria passio circūscripta a subto per intellectum non repugnat subiecto: sequitur idem qd̄ prius. ¶ Secundo principaliter arguitur. sicut se hēt passio nature intellectualis ad ipsaʒ nām: ita se habet passio nature corporalis ꝫ nālis. Sed passio nature intellectualis est eadeʒ realiter sibi: qd̄ probat̄: q: si circunscribat̄ nā intellectualis per intellectuʒ aut fʒ rem ab omni re realiter differente: adhuc ipsa est intellectiua: ꝫ est apta nata intelligere ꝫ capax act° intelligendi. ergo talis aptitudo que est eius ꝑpria passio nō distinguit̄ realiter ab ipsa. ¶ Et confirmatur. q: circūscripta ab itelligētia oi re ab ipsa realiter differente: adhuc ipsa est motiua celi vel alicui° alteri° mobilis: igit̄ motiuitas nō est aliquid realiter differens ab ipsa. Sed motiuitas est eius ꝑpria passio. ergo ꝛc̄. ¶ Itē ꝯfirmat̄ hoc idē: ꝫ accipio corp° nāle vt nālr ē ꝫ vt icludit principia eētialia ipsius diffinitiua sibi cōpetētia per se in pmo modo: in quo signo prescendimus ab ipso oēs q̄litates sensibiles ꝫ nāles: sed tantuʒ includit pncipia subalia habentia habitudinem ad tales qualitates sensibiles nāles: ꝫ tunc querit̄: aut in ista precisione corpus nāle est mobile: aut nō. nō est dicendum ꝙ non: q: tale corpus includit mām: que est pncipiū potentiale ꝫ mobile ꝫ includit mām ꝫ formā: quarū q̄libet est nā. nā aūt est pn™ mouendi ꝫ quiescēdi eius: in quo est. 2° phy. ergo oē illud in quo sunt talia pnª est capax ipsius motus: qd̄ aūt sic est capax: est mobile. ergo corpus naturale precisum ab oi re realr dn̄te est mobile. ¶ Item ad ideʒ arguit̄. Posita cā in actu alicuius effectus: de necessitate ponit̄ effectus. 2. phy. ꝫ 5° meta. (qd̄ nō tm̄ est verum de istis vt sunt relatiua: verūetiā de istis quo ad absoluta: vt subsunt relationibus actualibus cause in actu ꝫ effectus in actu) sed ita ē ꝙ posita nā specifica (quocunqꝫ ab ipsa realiter dn̄te circūscripto) ponit̄ cā in actu que est sufficienter ꝑductiua ipsius passionis (cū passio fluat imediate dn̄tia vltima cōstitutiua spēi) igit̄ necessario (quocunqꝫ realiter dn̄te a natura specifica circūscripto) ponetur effectus in actu speciei qui est ipsa passio. ¶ Q. si tu dicas: ꝙ ista iplicāt ꝯtradictionem: ꝙ passio sit effectus: ꝫ nō distinguat̄ realiter. ¶ Contra. causa habens ordineʒ essentialeʒ ad actū ꝑducendi: distinguitur: realiter ab effectu: sed causa que tantuʒ habet ordinem ad pncipia ꝑductiua (que q̄ʒtum est ex se nata sunt ꝑducere ipsum effectū nisi eēt effectus in actu ꝑueniens eius causalitatem) nō distinguntur realiter ab effectu. hoc declarabit̄ amplius infer°. ergo ꝛc.

Quātuʒ ad 2™ huius q̄ōnis. Ex his oībus teneo istā ꝯnem quaʒ inducunt rationes adducte: ꝙ passio sit eadem realiter cuʒ subiecto: que tñ distinguuntur formaliter ꝫ ex natura rei.

Quantū ad tertiū hui° pme q̄ōnis ꝯtra istas rōnes instatur. naʒ videt̄ ꝙ argumenta adducta eque bene concludunt contra scotistas ponentes distinctionē formalē ꝫ ex natura rei iter passionē ꝫ subm: sicut contra thomistas ponentes distinctionē realem: quia ex quo hō distinguit̄ ex natura rei a risibilitate: prescindendo hoiem per intellectū a risibilitate: tunc quero: vtruʒ homini repugnet actus ridendi. vel nō ꝫ ꝑcedit̄ vt prius. ¶ Cīs. cōtra ꝯnem in se arguit̄. vʒ. ꝙ passio sit eadeʒ realiter. Nihil est prius naturaliter seipso: sʒ subm ē prius na

turaliter passione. igif passio nō est idez cuz subiecto. ma
ior est manifesta: ꝛ minor est etiaz euidēs: qꝛ subm natu-
ra precedit passionē. ¶ Tertio arguif. Nihil demonstra-
tur de seipso: qꝛ tunc idem esset precognituz q̄ꝫtum ad qꝛ
est. ꝛ etiam ignotum: qꝛ de subiecto ꝑsupponif quid est:
ꝛ qꝛ est: nō autez de passione: qꝛ est sed solum quid est. Sꝫ
ita est ꝙ passio demonstraf de subiecto. igitur ꝛc. ¶ Ad
hec rńdetur. ꝛ ꝑmo respondef ad primuz: ꝙ aliud est log
de precisione subiecti in esse quiditatiuo. aliud de preci-
sione in esse reali. ꝑma precisione abstrahif subiectuz ab
omnibus que sibi non cōpetunt in ꝑmo modo dicendi
per se: ꝛ in ista ꝑcisione nulla capacitas seu aptitudo ńā-
lis sibi competit: qꝛ ista aduenuīt in secundo modo: ꝛ ita
in tali ꝑcisione subiectum est tantuz capax ꝑuatiue seu
negatiue: sic ꝙ in tali precisione nō est capax actus cui⁹
est aptitudo. non tamen includit aliqd repugnans: sed in
precisione reali subiectum est capax positiue ꝛ actu: quia
in tali abstractione sibi non repugnat capacitas positiue
ꝛ actualis. cū subm tantū accipiaf cuz his que sibi iden
tificanf realiter siue sint qditatiua sibi siue non. ¶ Ad 2m
rńdef: ac etiaz ad tertiū ꝙ licet passio dicaf eē eadē reali
ter subto: distinguif tñ formalr: ꝛ hec distictio sufficit ad
hoc ꝙ aliqd idē realiter possit ꝑcognosci ꝛ demonstrari.
Silr idem oino non pōt esse prius nā ꝛ posterius seipso.
¶ Sed bene illud qḋ est idē realiter: ꝛ distinctū formalr.

Ex hoc determinatur prima questio tenendo partem affirmatiuam questionis. vꝫ. ꝙ ens habet veras ꝛ ꝓprias passiones de ipso de-
monstrabiles: circa quā ptē. Prima ꝯclusio itenta ꝓba-
bitur. 2° ꝯtra dicta arguetur ꝛ soluetur. Ultimo ad argu
menta in principio vtriusqꝫ. q. respondebitur.

Quantū ad primū ꝯclusio pꝫ auctoritatibus supi-
us inductis ex snia Arist. in quarto me-
taph. vt supra arguendo ad oppositū isti⁹ qōnis. ¶ Hoc
etiā ꝓbaf rōne prima est. qꝛ dato ꝙ ens inquātuz ens nō
hēret ꝓprias passiones. sequeref ꝙ metaphysica nullā ha
beret demonstrationē: ꝯńs est falsum qm̄ ꝓprium est me-
taphy. diffinire per eēntialia simplr: ꝛ demonstrare per
cās eēntiales simplr priores ꝛ notiores: ac etiaz per prin-
cipia entis simpliciter: inq̄ꝫtum ens est: vt vult Ar. ꝛ Cō
mentatorem in. 4. metaphy. locis preallegatis: ꝛ in. 6. in
principio. ꝛ hoc ꝑsequif Cōmentator in cōmento ꝑmo.
ꝯńa probatur. quia demonstratio est ex ꝑmissis: que sunt
per se perseitate primi modi ꝛ secundi. Mediū enim per
quod demonstraf ipsa ꝯclusio: que est propositio per se
secundi modi: est diffinitio subiecti: vel passio prior respe
ctu passionis posterioris: ex qbus integraf primus mod⁹
dicendi per se: aut secundus modus: ꝛ ita primus mod⁹ ꝛ
ꝛ secundus dicendi per se: necessario ingrediuntur ipsaꝫ
demonstrationez. Igif si nulla sit passio per se primo cō-
petens enti inq̄ꝫtum ens est. sequif ꝙ secundus modus
nō ingredief demonstrationem metaphysicā. Quo dato
sequif hoc absurdum ꝙ primus ꝛ secundus modus non
sint necessarij ad demōstrationē: vel ꝙ nullus syllogism⁹
in metaphysica erit demonstratiuus: ꝯsequens est falsuz.
quia tales syllogismi qui fiūt in metaphyca: aut sunt elē
chi: aut sunt thopici: aut domonstratiui. Non elenci vt de
se pꝫ: nec etiaz thopici: qꝛ tales ꝓcedunt ex probabilibus
tantum: ꝛ non necessarijs: igif tales erunt demōstratiui.
¶ Et confirmatur. qꝛ qḋ est perfectionis in habitu quo
cognoscif cōclusio per principia demōstratiua: nō est ne
gandū a metaphysica: que est habitus nobilissim⁹: quo
cognoscitur cōclusio per principia demonstratiua nobi-
lissima: sed habere ꝓprias passiones de subiecto demon
strabiles veras ꝛ reales: ꝛ principia quibus passiones de
monstrantur: attribuif cuilibet habitui: quo cognoscitur
conclusio per principia demonstratiua tanq̄ꝫ eoꝝ perfe-
ctio. igif ꝛc. Maior est māifesta: qꝛ que sparsa sunt in infe-
riorib⁹: collecta sunt in supioribus. Minor etiā pꝫ. qꝛ da
to opposito minoris sequeref ꝙ ꝑmus ꝛ scḋs modus nō
essent necessarij ad demōstrationez. cuius oppositū vult
Ar. primo posterioꝝ. ¶ Nec valet dicere ꝙ metaphysica
sit sapiētia ꝛ nō scia. qꝛ (cū de rōne formali scie inq̄ꝫtū hu
ius sit esse habitū quo cognoscunf ꝯclusiones per princi
pia demōstratiua: siue demōstratio ꝓcedat ex causis infe
riorib⁹: sicut est in scia que distinguif ꝯtra sapiētiam: siue
ex causis altissimis: sicut est sapiētia) cōstat ꝙ ꝑncipia de
mōstratiua repiunf tam in causis altissimis: q̄ꝫ in inferio-
rib⁹: ꝛ ex ꝯńti: ꝙ habitus qui est sapientia: est ēt scia: put
scia est ille habit⁹ quo assentif ꝯclusioni deducte ex prīci
pijs necessarijs ꝛ per se. ¶ Et ꝯfirmaf. qm̄ certissima scia
ꝯtinet passionē ꝓbatū de subto: ꝑp qd ꝛ a ꝑori. sed meta
physica ē certissima scia: vt vult Ar. in ꝓlogo metaphysi
ce: ꝛ Cōmen. in ꝑmo de anima. cōmē. ꝑmo. igif ꝛc. ¶ Q
si tu dicas: ꝙ metaphysica nō est scientia: ꝑp quid: quia
nō est scientia per cām in inferendo ꝛ in essendo. ¶ Con-
tra arguif. ꝛ sit scḋa ratio ꝓ conclusione. si prius ńāliter ꝛ
aliud (hoc est distinctum realiter a posteriori) pōt esse me
dium sciendi posterius naturaliter: ꝛ aliud (hoc ē ipsum
posterius distinctum realiter) hoc non ē inquantum est
aliud ꝛ distinctum: sed inq̄ꝫtuz est prius naturaliter: ꝛ vt
sic est prius notum ꝫm se. Et cum ab ipso dependeat cer
titudo posterioris: poterit esse principium cognoscendi
ipm posterius: lꝫ non sit realiter distinctū. Sed ita est in
ente: ꝛ in passionibus entis: ꝙ ens est prius naturaliter
eo qḋ ponif eius passio. ꝛ ab ipso dependet omnis certi
tudo ipsarū passionū. cū ꝯtineat virtualiter ipsas: qꝛ ab
ipso tanq̄ꝫ a radice ꝛ a fundamento fluūt omnes passio
nes metaphysicales. igitur stāte identitate earuz ad ens:
poterit ipsum ens esse principiū ꝛ ratio sciendi ipsas pas
siones. ¶ Et confirmatur hoc: qm̄ Aristo. in. 6. metaphysi
ce dicit. ꝙ ꝑncipia ꝛ cause querunf entium inquantū en
tia sunt in metaphysica. Sed ista principia non sunt en-
tis per se: qꝛ ens inq̄ꝫtum ens (intelligendo reduplicatiu-
ue ly inq̄ꝫtum) non habet ꝑncipia sui cōplexa siue incō-
plexa: sed solum entis in eo ꝙ scibile ē: ꝛ vt de eo aliquid
scitur ꝛ demonstratur. quemadmodum ostensum est ali-
bi. sed illud quod scitur ꝛ demonstratur non est nisi pas-
sio eius de quo demonstratur. ergo si entis sunt ꝑncipia
in eo ꝙ scibile. sequitur ꝙ eius sunt ꝓprietates ꝛ passio
nes. ¶ Et ad illud qḋ tu dicis ꝙ scia propter quid ē per
causaz in essendo ꝛ in inferēdo. ꝛ ex ꝑmo posterioruꝫ. Re
spondetur ꝙ causa est ad cuius esse sequitur aliud: sic ad
prius natura. ¶ Pro quo est nōdum ꝙ ad hoc ꝙ aliquid
sit causa necessaria respectu alicuius effectus. Primo re
quirif ꝙ ipsa posita: necessario ponatur effectus. Secun
duz qḋ requiritur est: ꝙ sit prior natura ipso effectu. Non
enim solū per hoc ꝙ vno posito: ponitur reliquum: ꝯclu
ditur aliquid esse causam alterius: qꝛ cū risibili posito in
esse ponatur humanitas siue homo: non tamen ꝑp hoc
esse risibile est causa huius: qḋ est esse hominem: ꝛ hoc qꝛ
esse risibile est posterius naturaliter esse hominis. Terti-
um qḋ requiritur ad hoc ꝙ aliqd sit causa vltra istas du-
as conditiones est: ꝙ tale habeat ordinem essentialē im-
mediatum: vel ad actum causandi respectu effectus: vel
ad ꝑncipia sufficienter causatiua ipsius: sic ꝙ quantū est
ex se possit illud causare vbi nō sit aliquod impedimen-
tum: vel habeat omnes conditiones requisitas ad actuz
causandi talis causa habens ordinem ad principia: ꝛ nō
ad actum causandi pōt appellari causa remota: quēad-
modum diceremus: ꝙ calefactiuum habens calorem in-
cludit ꝑncipiuꝫ sufficienter causatiuum caliditatis in li-
gno: ꝛ esset sufficienter principium ꝛ causa quantum est
ex se illius calefactiōis: vbi haberet calefactibile sibi ap
proximatum sufficienter: ꝛ ita esset causa quantuꝫ est ex
se ꝛ principiū calefactionis: lꝫ non haberet actum cale-
faciendi ꝓpter imoderatam distantiam calefactibilis ad
ipsum. Unde non est inconueniens ꝙ aliquid sine omni
actu calefaciendi sit aptum natuꝫ calefacere: immo apti
tudo pōt esse in aliquo respectu alicui⁹ actus: qui est oi-
no impossibilis

no impossibilis subiecto apto nato: sicut dicim⁹: ꝙ oculus cecus est aptus natus videre: cum cecitas sit negatio in subiecto apto nato. ex. 5. metaphysice. capitulo de priuatione. Et etiã in postp̃dicamentis. Ad ppõ^m applicando vult Ar. ꝙ scientia ppter quid sit per causam in essendo ⁊ in inferendo. intelligens per cãm in essendo: quicquid est prius naturaliter: aliquo habens ordinem essentialem ad actũ causandi: vel ad principia sufficiẽter causatiua. Sic etiam de ente. Nam ens licet nõ actu causet ipsas passiones ppter identitatem realez earũ ad ipsum ens: nec vt sic habeat actualem existentiã: sꝫ ab illa sit abstractum: tamen ens est illud quo posito imediate ponit̃ principiũ: per qꝫ vnaqueqꝫ suarum proprietatum possit sufficienter poni in esse: sicut omne aliud principiuꝫ: vbi habet conditiones illas que requiruntur ad actum causandi: sicuti est distinctio realis: ⁊ existentia actualis. prima nãqꝫ requiritur: quia nihil causat seipsum: ex secundo de anima. tex. cõmenti. 47. Requirit̃ etiam existentia actualis: quia singularis existentis sunt actiones elicitiue ⁊ terminatiue. primo metaphysice. ¶ Qꝫ autẽ detur talis causa abstrahens ab omni existentia ⁊ singularitate. patet de mente Aristo. secũdo physicorum. tex cõmenti. 38. ⁊ quinto metaphysice. text. cõmenti. 3. Ubi habet. Qꝫ effectus vniuersalis cause sunt vniuersales. ⁊ effectus particularis cause sunt particulares. passio autez est vniuersalis: vt habet videri primo posteriorum. capitulo de vniuersali. igit̃ eius causa erit vniuersalis. ¶ Itẽ hoc de causa vniuersali alicuius effectus probatur secũdo. quia in hoc distinguitur accidens proprium ab accidente per accidens: quoniam proprium fluit a proprijs principijs speciei. Accidens per accidens fluit a pprijs principijs indiuidui. ¶ Hoc idem confirmatur per Ar. 12. metaphysice. tex. cõmen. 19. vbi habet hanc eandem sententiã. ¶ Et confirmatur hec solutio: ⁊ põt esse tertia ratio pro ꝯclusione pncipali: qꝛ quecunqꝫ habent ordinez essentialem inter se: sic ꝙ vnum ex sui natura est pri⁹ altero: ⁊ dependet ab ipso: per prius poterit demonstrari posterius propter quid ⁊ a priori: nõ obstante identitate reali vnius ad alteruꝫ: quod declaratur: quia cuꝫ ordo essentialis dependentie consequat̃ extrema sm suas quiditates ⁊ rationes formales: non variatur talis ordo per ea que adueniunt rõni formali a posteriori. Ex hoc infertur propositũ sic. Sicut se habent aliqua vbi distinguũtur sm rem: sic se habent vbi distinguuntur sm rationez formalem. Sed vbi est distinctio sm rem: prius potest demonstrare posterius: ⁊ prius est ratio sciendi ipsiuꝫ posterius; igitur vbi talia non distinguuntur sm reꝫ: sed precise sm rationem formalem: prius in eo ꝙ prius poterit demonstrare posteri⁹. Exẽplũ: ista habẽt ordinẽ essentialem substãtia: virtus: potẽtia ⁊ operatio. Certuꝫ est: ꝙ vbi ista distinguuntur sm rẽ: per subaꝫ a priori possumus cognoscere virtutẽ: ⁊ per virtutẽ potentiã: ⁊ per potentiã operationẽ: ergo vbi ista tm̃ distinguunt̃ sm rõnẽ formalem: vnũ poterit esse rõ cognoscẽdi respectu alterius. Ex quo cõcludit̃: ꝙ cuꝫ sit ordo eẽntialis iter passiones entis sm suas qditates ⁊ rões formales: ⁊ ħ rõne entis qꝫ se habet vt pnципiũ respectu istaꝝ passionũ: passio prior poterit esse ratio cognoscẽdi posterioreꝫ. ¶ Aliter põt responderi ad ppõnem Ar. in pmo posterioꝝ. vꝫ. ꝙ mediũ ppter qd est cã in essendo: ⁊ in inferẽdo: dicẽdo ꝙ ipse accipit cãm extensiue p pncipio: ⁊ quacũqꝫ rõne pncipij: per nes quã aliq̃ hñt ordinez eẽntialez sm eẽ ⁊ sm pprias rões qditatiuas: sic sm aũt est pncipiũ ⁊ cã isto mõ ipsarũ passionũ qꝫtuꝫ ad ordinẽ essentialẽ: ⁊ est ratio essendi vniuscuiusqꝫ in suo esse: ⁊ per ꝯsequens est rõ cognoscendi ipsas Et nõ opꝫ ꝙ tale pncipium distinguat̃ realr a pncipiato.

Quantũ ad 2^m arti. cõtra conclusionem obijcitur vbi dr̃ ꝙ ens habet proprias passiões demonstrabiles de ipso sic. Data veritate huius: sequeret̃ ꝙ idem demonstraretur de seipso: consequentia probatur: quia passiones entis sunt idem realiter enti: ⁊ per te demonstrabiles de ente: igitur idem demonstrabitur de seipso. ¶ Preterea ad idem secũdo arguitur. Passiones entis sm Sco. distinguuntur formaliter ab ente. Sed illa que distinguuntur formaliter: distinguuntur ex natura rei: sm Sco. igitur passiones entis distinguuntur ex natura rei ab ente. Sed que distinguũtur ex natura rei: habent distinctas naturas ⁊ essentias: igitur ens ⁊ passio entis habebũt distinctas naturas: ⁊ ita natura entis erit extra naturam passionis: ⁊ econtra. Sed que habent distinctas naturas: distinguunt̃ realiter ⁊ essentialiter sm ipsiuꝫ Sco. igitur ens ⁊ passio entis distinguunt̃ realiter ꝯsequens est falsuꝫ. ergo aliqua premissaꝝ. Sed quelibet premissaꝝ sumit̃ ex fundamentis Sco. igitur sua fundamenta sunt falsa. ¶ Item tertio arguitur. Si ens in sua maxima cõitate haberet proprias passiones sequeret̃ ꝙ passio predicaret̃ per se in secũdo mõ de ente: igit̃ in ente erit ratio pncipij ⁊ cãe istaꝝ passionũ: qꝛ sm Cõmẽta. secũdo de anima tex. cõment. 67. ppositio per se secundi modi est qñ subꝫ est causa p̃dicati: ecõuerso aũt ẽ in ppõne per se pmi modi: vbi p̃dicatum est cã subiecti. Igitur ens in sua maxima cõitate habebit rõnẽ cause ⁊ pncipij: ex quo sequitur: ꝙ non erit qõdam cõe cause ⁊ causato pncipio ⁊ pncipiato. ¶ Item quarto ⁊ vltimo arguitur. Si subm vniuersaliter ponit̃ habere cãlitatez effectiuaꝫ respectu proprie passionis: sequit̃ ꝙ quicqd erit ens. erit sic cã effectiua ipsius passionis: ⁊ ita cum materia prima dicat̃ esse ens. sequit̃ ꝙ sic erit causa effectiua passionis entis: consequens est falsuꝫ. Tum qꝛ secundo phꝫcoꝝ dr̃: ꝙ materia ⁊ efficiens non coincidunt in idem numero. Tum etiam quia materia prima est ens in pura potentia: efficiens autem est in actu: dicente Ar. 3. physi. tex. cõmen. 17. Semper existimabitur species aliqua mouens. etiam hanc sententiam habet. 9. metaphysice. ¶ Ad ista respondetur: ⁊ primo ad primum: reflectendo argumentum contra arguentez: quia sm san. Tho. diffinitio ⁊ diffinitum sunt idem realiter ⁊ ex natura rei; ⁊ precise distinguunt̃ sm rõnez ⁊ intellectum: ⁊ tamen non negaret san. Tho. ꝙ passio sit per se nota de diffinitione: que non est per se nota de diffinitio: ergo distinctio rationis sm ipm sufficit ad hoc ꝙ aliquid demonstretur de vno: ⁊ tamen non sit demonstrabile de aliquo. Ideo respõdeo ⁊ dico: ꝙ vbicũqꝫ est distinctio formalis ⁊ ex natura rei inter aliqua: vnuꝫ potest demonstrari de reliquo. Sed vbi est omnimoda identitas ex natura rei: neutrum demonstratur de altero. Aut potest demonstrari: ⁊ ratio huius secundi est: quia sm phm. vij. metaphysice. tex. cõmen. 59. non potest formari questio propter quid ipsum est ipsum. Unde dicit ibi phs: ꝙ querere propter quid hõ: ẽ hõ aut homo est animal rationale: in quibus vtrqꝫ est identitas formalis: ⁊ ex natura rei: nihil est querere. Ratio autem primi est: quia vbi est distinctio formalis ⁊ quiditatiua inter p̃dicatum ⁊ subiectum: querendo propter quid predicatum inest subiecto: non est querere propter quid ipsum est ipsum. ¶ Ad secũduꝫ argumentum respondetur: negãdo istã ppõnez. Illa que distinguunt̃ ex natura rei habẽt distinctas naturas ⁊ essentias. Unde illa que distinguuntur ex natura rei precise sunt que possunt esse fundamenta cõtradictionis: siue habeant distinctas naturas: siue nõ: vt in formalitatibus diximus diffuse. Sicut dicimus ꝙ diffinitio ⁊ diffinitũ fundamẽtalr sumpta (nõ obstãte ꝙ iportẽt eãdẽ nãꝫ) dicunt̃ distigui ex nã rei: qꝛ vt sic possunt eẽ fundamẽta ꝯdictiõis. Diffinitio. n. ꝯstituit diffinituꝫ (fundamẽtalr loquẽdo) ⁊ diffinitũ nõ cõstituit diffinituꝫ: ḡl diffinitiõe ⁊ diffinitio saluat̃ ꝯdictio. ¶ Ulterius aduertẽdũ: ꝙ differt distictio ex nã rei a distictiõe eẽntiali: qm̃ distictio eẽntialis sp iportat distictas nãs existẽtes aut subsistẽtes: quaꝝ vna existit: aut saltẽ põt existẽ sine reliq̃ ¶ Sed ꝯtra. Illa que distinguuntur formaliter habent distincta qd rei: sꝫ illa q̃ hñt distincta qd rei distinguunt̃

realiter.ergo rc.¶ Rñdeo: ꝯcedo assumptū. Et cū dicis:
que hñt distincta qd rei: sunt distincta realr. Nego istam:
qm̄ dicimus oē illud hr̄e qd rei: qḋ exprimit̄ ꝑ aliqḋ vnū
nomē importans aliqd: cui nō repugnat aliquid subesse
in effectu. Et quia distincti conceptus formales sic expri
muntur per diuersa nomina importantia huiusmodi:
dicimus ꝙ ista habēt distincta quid rei. ¶ Pro quo no
tandum est: ꝙ quid rei potest intelligi vel vt accipitur a
realitate subiectiua: vel a realitate obiectiua. Si primo
modo: sic quecūqꝫ importat distincta quid rei. sunt di
stincta realiter. Si accipitur secundo modo: nego ꝙ illa
que habēt disticta quid rei distinguantur realiter. ¶ Sꝫ
contra arguitur: quod est formaliter distinctum ab alio
est extra realitatem alterius: ex quo habet distinctas rea
litates. Sed quod est extra realitatem alterius: distin
guitur realiter ab illo ergo quod habet realitatem distin
ctam ab alio: distinguitur realiter. ¶ Rñdetur: qḋ est ex
tra realitatem subiectiuam alterius distinguitur realiter
ab illo. Sed quod est extra realitatem quiditatiuam seu
obiectiuam precise distinguitur formalit er & nō realiter.
Et concedo ꝙ ipsum ens est extra realitatem quiditati
uam passionis. Et si tu infers. Ens est extra realitatē qui
ditatiuā passionis: ergo distinguitur realiter a passione:
ꝯsequētia nō valet. Arguis enim a distinctione realitatū
obiectiuaꝝ ad distinctiōēꝫ realitatū subiectiuaꝝ. ¶ Modo
nō sequitur sunt distincta realitate obiectiua. ergo & subie
ctiua: qꝛ in vna realitate subiectiua pñt cōcurrere multe
realitates obiectiue. ¶ Ad tertium respondetur: ꝙ ens
potest considerari tripliciter. Uno modo in se. Secundo
modo in ordine ad suas passiones: & tertio modo in ordi
ne ad inferiora. Si primo modo: ens nec est causa: neqꝫ
causatuꝫ: sed abstrahit ab vtroqꝫ: & est cōmune vtriqꝫ. Si
secundo modo: sic est causa: & concedo ꝙ quibuscūqꝫ cō
petit vt respiciant istas passiones: illa per naturam entis
isto modo sunt causa istarum passionum: eo modo quo
subm̄ est cā sue proprie passionis. Si vero ens tertio mo
do ꝯsiderat̄ (cū inferiora que ꝑticipant rōnem entis ali
qua sint cause aliqua causata) ꝑ h. bitudinem quā hꝫ ad
ista inferiora: abstrahit a cā & a cāto. ¶ Ad quartū & vlti
mū rñdet̄ nō esse incōueniēs ꝙ aliquid qḋ est ens in pu
ra potētia (sicut mā prima) ꝑ nām entis que est sibi eadē
realiter: sit cā efficiēs vnitatis: & aliaꝝ passionum transcē
dentiū: lꝫ per illud qḋ addit formalr ad ens (qḋ soluꝫ ens
icludit realiter & idētice) nullo modo sibi cōpetat cāliter
efficiētis: & sic cōcedo mām esse realiter & idētice efficiēs:
non aūt formaliter: sic ꝙ efficientia sibi cōpetat per pro
priam formalitateꝫ: sed solum per aliquid quod est idem
sibi realiter. ¶ Pōt etiam dici: ꝙ mā ꝯtum ad illud qḋ
addit supra ens: & sm̄ propriā quiditatem est causa effici
ens sue proprie vnitatis: qꝛ nō solū enti: sed cuilibet infe
riori ad ens correspondet ꝓpria vnitas: que competit si
bi in secundo modo dicendi per sei & per se primo: vt est
de mente Doc. subti. in secundo. di. 12. q. 1. & ostensuꝫ fuit
aliis plerisqꝫ locis. ¶ Et ad illud quod dr̄: ꝙ ꝯñs est fal
sum primo: quia materia & efficiens nō coīcidūt: & secun
do qꝛ mā esset in actu. ¶ Respondet̄ ad primum: ꝙ effi
ciens hñs imediatū ordinem ad actum efficiendi quod
est efficiens reale & physicum non coincidit cuꝫ materia
prima: qꝛ nihil est tale nisi sit in actu per formam sensibi
leꝫ & nālem. ¶ Et sm̄ hoc pꝫ ad alterum qḋ dixit Aꝛ. ter
tio physicoꝝ. superius allegatum. semp existimabit̄ spēs
aliq̄ mouens. Sed efficiens hñs solum ordinem ad aliqḋ
qḋ principiū essentiale intrisecū: qḋ est efficiēs metaphy
sicū: a quo nata ē seq aliqua passio: bñ pōt coincidere cuꝫ
mā: qꝛ tale nō opꝫ esse in actu per formā: sed sufficit ꝙ sit
in actu ꝑ suā eēntiā & qditateꝫ: & sic pꝫ secūdus articulus.
¶ Sed contra istā determinationeꝫ arguit̄. ens est subm̄
metaᵉᵉ: aut vt ꝯsiderat̄ in se: aut in ordine ad passiones:
aut vt respicit inferiora: si ꝓmo modo: ergo vt sic nō ha
bet passiones: quod est falsum: & consequētia pꝫ: qꝛ vt sic

abstrahit a passionibus: si scḋo modo: ergo ens est cā illa
rum: & vt sic est subiectum metaphysice: ergo nō est subie
ctum ens: vt indifferens ad causam & causatum. Si vt re
spicit inferiora: contra. prius ens respicit suas passiones
ꝙꝫ inferiora: qꝛ prior est habitudo entis ad predicata que
sibi competunt per se ꝙꝫ que competunt per accidēs: in
feriora accidunt enti ꝑ accñs. passiones ꝑ se: g̃ rc. ¶ Itē
ꝙ ens in se: vt indifferens ad causam & causatum non est
subiectum: qꝛ subiectū in scientia comparat̄ ad habituꝫ
cuius est subiectum: sicut causa ad effectum: ex sententia
Arι. 5. metaph. tex. cōmē. 20. qꝛ mensurat habitū: vt etiaꝫ
hoc vult Doctor subti. in prologo primi. q. 3. sed ens est
subiectum metaphysice: ergo sub ea ratione sub qua est
subiectum causat habitum: ergo non est subiectuꝫ: vt in
differens ad causam & causatum: sed precise vt causa: &
tunc rediret opinio eoꝝ: qui dicunt ꝙ causa vt causa est
subiectum metaphysice: quā improbat Auic. primo me
taph. capi. primo. & Albertus etiam in primo sue me
taphysice. ca. secundo. ¶ Ad hec respōdet̄ ꝙ ens sꝫ totaꝫ
suaꝫ indifferentiaꝫ & indeterminationem ad alia est subie
ctum metaphysice. quam indeterminationem habet ab
intellectu abstrahēte: & vt sic nullam passionem cōtinet
actualiter & positiue: sed solū potētialiter & permissiue. &
ita sub ista totali indifferentia ad illa de quibus predica
tur non est actualiter causa: neqꝫ causatum: sed bene per
missiue. ¶ Sed cōtra. sub illa ratione ens habet passio
nes actualiter: & est causa illaruꝫ: sub qua est subiectum:
sed ens sub rōne cōmunissima est subiectū. ergo rc. ¶ Ad
hoc respondet̄ distinguēdo maiorem: aut eniꝫ cuꝫ dicis.
sub illa ratione: intelligis rationem cōceptibilem obie
ctiuam: aut per rōnem itelligis modum cōcipiendi. pri
mo modo est vera: qꝛ quecunqꝫ ratio obiectiua formalis
ponatur esse entis: vt est subiectuū metaphysice: ab illa
actualiter & in refluunt omnes passiones metaphysice:
que sunt ipsius primo: si vero ratio intelligatur secundo
modo in maiori: maior est falsa: quia valde bene stat ꝙ a
tali ratione entis actualiter fluant ipse passiones in re &
in effectu: & tamen per intellectum abstrahentem ipsum
conceptum entis a rebus: etiam ante actum intelligen
di: si fit abstractio per intellectum agentem: aut per actū
intelligendi: si fit abstractio per intellectuꝫ possibilem:
ipsum ens habeat conceptum indeterminatum ad oīa
illa de quibus dicit̄: & tunc non continet illa nisi poten
tialiter: & vt sic nō est causa actualiter. Ad illud quod ad
ditur ꝙ ens prius respicit passiones rc. Hoc est falsum:
quia modi intrinseci prius aduenīunt enti: per quos cō
trahitur ad inferiora ꝙꝫ passiones: & prius ens respicit il
lud de quo predicatur quiditatiue ꝙꝫ de quo predicatur
per accidens: predicatur autem ens quiditatiue de deo
& creatura: de passionibus non nisi per accidens. ¶ Ad
secundum respondetur ꝙ subiectum comparatur ad ha
bitum non sm̄ conceptum eius simplicem: quia habi
tus scientie non est de simplicibus & incomplexis: sed de
complexis: & eorum cognitiuus: sed ens in eo ꝙ scibile
continet passionē demonstratam de ipso: & vt sic est cau
sa actualis ipsius: & sic licet ens sm̄ suam essentiam com
munissime acceptam sit subiectum metaphysice radica
le. & si potentialiter contineat virtualiter habitum: ta
mē nō ꝯtinet virtualr actualr habitū: nisi i eo ꝙ scibile.

Quantū ad tertium & vltimum arti. primo ad pri
me questionis argumenta principalia re
spondetur. ¶ Ad primum vt habitum est in corpore. q.
premittēdo. ꝙ efficiens est duplex quoddam remotuꝫ: &
quoddam propinquuꝫ: efficiens remotum est quod ha
bet in se principia effectiua alicuius: licet nō habeat oīa
necessario requisita ad ꝓducēdum istum effectū: & huius
habet̄ exēplū a Sco. in tertio sniaꝝ. dis. 22. q. 1. Dicimus
eni calefactiuū quod habet in se calorē: qui est principiū
sufficiēter productiuū respectu alterius caloris in ligno.
Si tale calefactiuū nō est approximatuꝫ ligno: dicit̄ esse
calefactiuum

calefactiuū remotū: ⁊ tale efficiēs remotū nō hꝫ imediatū ordinē ad actum: nec pōt attingere ip̄m actū. Sicut dicimus ꝙ mā q̄ est pars sp̄ei ⁊ nature specifice est ꝑnci piū corruptionis: vt abstrahit ab existentia: nō tñ talis mā est cā ꝓpinqua corruptiōis: ⁊ hoc est qḋ ītgt pħs. 7. metapħ. Quiditates ⁊ sp̄es nō corrūpūtur ⁊c̄. Efficiens ꝓpinquū est illud qḋ hꝫ in se ꝑncipia ꝓductiua respectu effectus cū oībus necessario requisitis ad actū. ⁊ isto mō dicimus: ꝙ tale efficiens vltra ꝑncipia productiua que includit: reqrit existentiā: singularitatē: ⁊ distinctionē in nā: iste sunt ꝯditiones necessarie ad hoc ꝙ aliqd dicat̄ eē efficiēs ꝓximū. vñ efficiens ꝓximū appellat̄ efficiēs phy cum ⁊ reale: ſꝫ efficiens remotū dr̄ esse efficiēs metaphy sicū. ¶ His premissis: dico ꝙ ens dr̄ ꝑnm respectu suaꝝ passionū: ꝑnm dico ⁊ cā remota ita ꝙ cālitas entis respe ctu suaꝝ passionū nō pōt reduci ad aliquā aliā cālitatē nisi efficientis ⁊ mālis. Et cum dicis efficiens ⁊ effectus distinguunt̄ realiter. Dico ꝙ efficiēs qḋ hꝫ imediatū ordinē ad actū distinguit̄ realr̄ ab effectu. Sꝫ efficiens remotum hñs ordinem imediatum ad principia essentialr̄ intrinseca: que sunt sua rō formalis i non habitis oībus necessario requisitis: nō distinguit̄ realiter ab effectu: ex quo nō realiter causat. ¶ Et si diceres. Efficiēs ē efficiēs ſm aliquā realitatem: sed ens abstrahit ab omni realitate existente ⁊ subiectiua. ergo ens nō pōt hr̄e rōnem efficientis. ¶ Dico ꝙ efficiens propinquum: seu physicū ⁊ reale est efficiens ſm realitatem singularē qꝛ hꝫ imediatū ordinē ad actū: ⁊ actus est singularis. g̊ tale efficiens est singulare. Tamen efficiens remotū .i. metaphysicū ⁊ abstractū: qḋ est efficiens ꝑ se ſm realitatē quiditatiuā ⁊ essentiam: abstrahens est a realitate existentie: ⁊ nō est abstractū a realitate quiditatiua. Sic qḋlibet subiectū vt in cōi dr̄ esse cā efficiens respectu proprie passionis. ⁊ tamen abstrahit a singularitate.

Sed circa dictā solutionē oriuntur tres difficultates. vꝫ. circa illud qḋ dicis ꝙ subiectū est efficiēs remotū passionis. Cōtra qḋ ꝑmo arguit̄ sic. Illud qḋ est efficiens remotum: qñqꝫ erit efficiens ꝓpinquum: sed per te tale efficiens est remotū. ergo qñqꝫ erit propinquū: ⁊ per ꝯñs nō tñ erit efficiens per hoc ꝙ icludit ꝑncipia essentialia ipsarum passionū: verūetiā erit efficiens in efficiendo ⁊ causando. ¶ Scḋo quia dicis ꝙ efficiens remotum icludit principia essentialia ⁊c̄. Cōtra. qꝛ ꝑncipium productiuum est illud quod est aptum natum producere. Sed quod est aptū natum producere quādoqꝫ producit. ergo principiū essentiale intrinsecum quandoqꝫ producet: vel saltē erit ratio ꝓducendi qḋ pꝫ: qꝛ dato opposito. s. ꝙ nunq̄ꝫ producat: seqtur ꝙ aptitudo in ipso ꝑncipio ad ꝓducendū erit frustra. ¶ Tertia difficultas. efficiēs hꝫ effectibile pro suo correlatiuo: sed vbi est vnū correlatiuoꝝ est ⁊ alterū. g̊ vbi est efficiēs ibi erit effectibile. ꝑ nām correlatiuoꝝ. Sꝫ per te ſbm est efficiens respectu passionum. ergo passio est effectibilis.

Ad ista ⁊ ꝑmo ad ꝑmā istaꝝ difficultatū rñdet̄ cū dr̄. efficiēs remotū ⁊c̄. Dico ꝯcedēdo istā: ⁊ hoc qñ conditiones requisite ad ꝓducēdū sunt possibiles tali efficienti. ꝯditio aūt reqsita ad causandum est distinctio realis: vt pꝫ in fine ꝑmi articuli huius. q. 2. ergo vbi tollit̄ talis distinctio ibi nō pōt esse efficiēs actuale. ¶ Ad scḋam cū dr̄. principiū ꝓductiuum ⁊c̄. Cōcedo vel aptitudine ꝓpinqua vel remota. Et cū dicis aptitudo que nō pōt ꝯiūgi actui est frustra. Dico ꝙ illa aptitudo est frustra que est respectu alicuius qḋ nullo mō pōt hr̄e suū esse. Sed vbi tale in suo esse ⁊ in sua actualitate ꝑuenit aptitudinē: aptitudo ad tale positū in esse nō est frustra. ¶ Ad 3m cum dr̄ vbi est efficiēs ⁊c̄. Cōcedo proportionabiliter. Dico tñ ꝙ ſbm est efficiēs remotū vt efficiens dicit ordinē ad ꝑncipia essentialia intrinseca: ⁊ nō vt dicit ordinē ad actū: ⁊ ꝯcedo: ꝙ sicut subiectū est efficiēs isto modo. ita ēt passio est effectibilis: ita ꝙ nisi in sua actualitate preueniret principia ꝓductiua ipsius subiecti quo ad ipsoꝝ causalitatē ipsa realiter efficeret̄. ¶ Ad scḋm arm principale quod fiebat. de subto passionum presupponit̄ in scia quid est: ⁊ qꝛ est. Rñdeo negando tibi: ꝙ (ſm Sco.) quid est: distinguat̄ realiter a qꝛ est. Sco. n. in 4o sniarum. di. 1. q. 2. hꝫ: ꝙ qꝛ est: est precognitio de esse essentie simplr̄. quid est. autem est precognitio de esse essentie in specie. Modo esse essentie simplr̄ non distinguit̄ realiter ab esse essentie specifice. Sicut homo non distinguitur realiter ab ente. Unde quando querit̄ de aliquo si est: queritur vtrum sit tale cui non repugnat esse existere. Cum vero querimus quid est: querimus qd (in particulari ⁊ in esse) sit. ⁊ questiones tales non distinguuntur realiter.

Ad argumēta ꝑncipalia 2e qōnis dr̄m est: ꝙ passio est equiuocū: ſm ꝙ distinguit̄ in 5o meta. in multa significata. Sꝫ passio que est in ꝑdicamēto qualitatis significat qualitatē ſm quā est alteratio: ⁊ tūc vel sumit̄ absolute: vel cum determinatione. Absolute sumpta est ꝯuertibilis cum passibili q̄litate vel est qḋdā supius ad ipsā. Sumpta aūt determinate distinguit̄ ꝯtra passibilē qualitatē put passibilis qualitas dr̄ illa a qua aliqd denoiat̄ denoiatione significante permanentiā forme in subto. Absolute igit̄ tertius modus specierū qualitatis est passio: que dicit cōparationem qualitatis ad subiectū natum alterari ſm eam: vel comparationem qualitatis ad sensum cui infert passionem. Sed capiendo passionem pro aptitudine naturali: que insequitur naturam specificam: non est per se in predicamento qualitatis: neqꝫ in alio aliquo predicamēto: sed solum reductiue in eo in quo est subiectum. ꝙ aūt non sit per se in predicamento: apparet per hoc qꝛ in eo reponeretur tanq̄ꝫ species. species autem est constituta ex genere ⁊ differentia: ex quibus duobus integratur diffinitio. Omne autem quod diffinitur hꝫ aliquā passionem scibilem de ipso per eius diffinitionem a priori: cū passio egrediatur a principijs intrinseci ⁊ formalibus speciei: vt patet in alio loco. de medio demonstrationis. Igitur passionis esset passio in infinitum. quod sic declaratur: qꝛ si passionis sit passio sit illa passio a. aut a. est per se in predicamento aut non. si secūdo modo. ergo prima passio non est etiā per se in ꝑdicamento: qꝛ eadē est rō de vna sicut ē reliqua. Si ꝑmo mō: seqt̄ ꝓcessus in ifinitū: qꝛ semꝑ quelibet erit per se in ꝑdicamento tanq̄ꝫ sp̄es. ¶ Cōcessa ēt illa maiore: ꝙ pao sit ꝑ se in ꝑdicamēto: pōt rñderi ad minorē ꝙ ꝑdicamēta sunt ꝑ diuersa q̄ꝫtū ad ꝯceptū formalē eoꝝ: ita ꝙ nullū illoꝝ formalr̄ includit alterū: nec aliqd alteri: ſꝫ ꝑ identitatem in extrāo ⁊ identice vnū ꝯtineat alterū. ¶ Ad 2m rñsum est in corpore qōnis: ꝙ cā que est cā ex imediato ordine ad actū cāndi distinguit̄ realr̄ a cāto: ſꝫ illa q̄ hꝫ ordinē ad ꝑncipia essentialia itrinseca: ⁊ nō ad actū imediate: nō distinguit̄ realiter: qꝛ causatū ꝑuenit in suo esse actuali actum cāndi: ſꝫ non preueniat ꝑncipia essentialia causatiua: ⁊ hoc est qḋ dixit Sco. in 2o sniaꝝ. di. 1. q. 5. loquēdo de relatione que ꝯtinet̄ ꝑ identitatē in fundamēto. Dicit. n. ꝙ ipsa ꝯtinentia q̄ est per identitatem relōnis ad fundamentum: quasi ꝑuenit ip̄m accitalitatē relōnis: ne ipsa relatio possit esse accñs: qꝛ ipsa ꝑfecte ꝯtinet̄ in sba: que tñ relatio: si nō sic ꝯtineret̄: ex se nō haberet forte ꝙ esset per identitatē sba. Sic dicimus de passione causata ꝙ ꝯtinet̄ idētice in cā. Ipsa. n. ꝯtinētia idētica preuenit ip̄ꝫ actū cāndi sic ꝙ per prius hꝫ eē actuale ip̄m cātum puta passio q̄ꝫ possit ab ipsa cā realiter ⁊ actualiter causari.

¶ Contraria vero est opio opinioni q̄ est ꝯtradictiōis. palam qꝛ īpossibile est simul existimare eundem esse ⁊ non esse

Queritur. Utrum opiniones contradictoriorum sint contrarie? Arguitur quod non: quia si sic: sequitur quod in intellectu erit proprie alteratio. consequens est falsum. et contra Aristo. 7° phy. tex. co. 20. igitur et antecedens. consequentia probatur: quia contraria sunt que mutuo se expellunt. Si igitur opiniones sunt contrarie posset intellectus transmutari ab una in reliquam: et ita in intellectu fieret transmutatio cum abiectione contrarij que transmutatio non esset nisi in genere qualitatis. ¶ Secundo. sicut se habent contradictoria ad opiniones contrariorum: ita contraria ad opiniones contradictoriorum. Sed opiniones contrariorum non sunt contradictorie. ergo neque contradictoriorum opiniones erunt contrarie. ¶ Tertio. entia diminuta secundum quid non possunt esse contraria: quia si sic: species albi et species nigri essent contrarie in medio: et in sensu: immo etiam in intellectu: quod est falsum: ut patet. Sed opiniones quorumcunque obiectorum sunt entia diminuta: quia sunt similitudines entium. igitur etc. ¶ Quarto arguitur. Opiniones debent conformari his quorum sunt opiniones: tum quia in anima representant que sunt extra animam: et sunt similitudines eorum: et propter hoc dicitur tertio de anima. intellectum esse omnia fieri: quod habet intelligi per species et similitudines receptas: tum quia pro tanto opinio et scientia in anima est vera: pro quanto conformatur rei intellecte: sed ita est: quod contradictoria extra animam non sunt contraria: quia contractio et contrarietas sunt oppositione diminute secundum speciem. ergo etc.

Ad oppositum est Aristo. 4° meta. tex. co. 9. et secundo periermenias in fine.

Pro determinatione istius questionis sunt tria notanda: quorum primum est quod omnis repugnantia aliquorum habet reduci aliquam speciem oppositionis: quia sicut compossibilia ex rationibus formalibus proprijs sunt compossibilia: ita repugnantia ex proprijs rationibus formalibus repugnant: et ista repugnantia non est nisi quedam oppositio quia si non illa que repugnant seinvicem compaterentur. ergo ubi non se compatiuntur unum alteri opponitur: et quum ista oppositio sit ex natura intrinseca ipsorum repugnantium: sequitur quod per se opponuntur: et ita secundum naturam ipsorum sunt in aliqua specie oppositorum. ¶ Secundo notandum: quod oppositio contradictoria est prior et maxima oppositio. quod sit prior patet: quia extrema ipsius sunt simpliciter priora. scilicet ens et non ens: et in entibus communissimis et ulitimis in essendo et in predicando reperitur contradictio: aut potest saluari ubi nulla alia species oppositionis saluatur: sicut patet inter ens et non ens. deum et non deum. ¶ Probatur etiam eius prioritas ex alio: quia talis oppositio contradictoria infertur ab omnibus alijs: et presupponitur et ipsa nullam aliam presupponit: et ulterius potest reperiri in omnibus entibus. non autem alie species oppositionis. ¶ Item in aliquo priori competit quiditati rei et nature: in quo non competunt alia opposita: quia capiendo quamcunque essentiam rei in esse quiditatiuo potest esse fundamentum contradictionis: sed non fundamentum aliarum oppositionum. homo. n. in esse quiditatiuo consideratus neque est idem: neque diuersus ab asino: et tamen sic consideratus est non idem asino: non tamen est idem: tum quia identitas est passio non competens rei in tali consideratione: tum quia si esset idem sic per nihil sibi adueniens posset fieri non idem: et sic patet prioritas contradictionis. ¶ Probatur etiam eius maioritas: quia quod est ratione repugnantie omnibus alijs oppositis magis repugnat: et habet maiorem repugnantiam. ¶ Contradictio est huiusmodi. ergo etc. maior est Aristo. 2° meta. tex. co. 4. Primum in unoquoque genere quod est causa essendi alijs in aliquo esse: ipsum est maxime tale. minor patet quia alia opposita pro tanto opponuntur: pro quanto includunt oppositionem contradictoriam: hoc videtur esse de mente Aristo. qui dicit 4°. meta. tex. co. 6. omnia contraria debere reduci ad habitum et priuationem: et priuatiue opposita ad contradictoria: que sunt ens et non ens. ¶ Secundo. ad principale arguitur. Que se totis opponuntur: magis opponuntur: quam que aliquibus rationibus ipsorum sicut que se totis sunt diuersa et in nullis sunt conuenientia magis differunt: quam que aliquo modo conueniunt. ex 5° meta. c. de eodem et diuerso: et 10. meta. tex. co. 12. sed contradictoria sunt se totis distincta: contraria et alia opposita non. igitur etc. ¶ Tertio. quando aliquod commune diuiditur per aliqua diuidentia: magis opponuntur immediate diuidentia: quam contenta sub altero diuidentium. Ista patet: quia quanto aliqua in paucioribus conueniunt: tanto plus differunt: et si ex se repugnant: magis opponuntur. Ex hoc infertur: quod magis opponitur diuisum et suum oppositum: quam diuidentia et diuisum inter se: sed ens et non ens immediate opponuntur. ergo plus opponuntur quam contenta sub ente: et diuidentia ipsum: sed contraria et alia opposita continentur sub ente: quod patet de relatiue oppositis et contrarijs. etiam priuatiue opposita aliquo modo continentur sub ente: quia priuatio connotat aliquod positiuum: quum sit negatio in genere. igitur etc. ¶ Sed contra istam determinationem instatur: quia inferius est perfectius superiore: quia addit ad ipsum sicut homo ad animal. ergo si contradictio sit superior ad omnes alias oppositiones: quia includitur in eis: alie oppositiones erunt maiores. ¶ Ad hoc dicitur: quod inferius vel includens aliquando addit ad superius perfectionem: quemadmodum homo ad animal: aliquando addit aliquid distrahens a ratione superioris inclusi. sicut color includit lucem: quia omnis color est lux: et tamen color non est ita perfecta lux sicut lux in seipsa. color enim est actus diaphani terminati: lux est actus diaphani interminati: loquendo de luce pura et simplici. Ita in proposito: omnis oppositio addit ad contradictionem conditionem distrahentem a maxima repugnantia. Patet de priuatione et habitu que addit positionem subiecti determinati: patet de contrarijs relatiuis: que addunt positionem in utroque extremo: et sic distrahunt a vera repugnantia. ¶ Tertio notandum: quod opiniones circa opinabilia non tantum dicunt cognitionem ipsorum: sed etiam assensum quendam seu adhesionem: quod idem est: qui assensus si sunt oppositorum maxime contradictoriorum sunt contrarij: et hoc seruatis conditionibus que requiruntur ad contradictionem. De quibus habetur primo elench. Hoc autem premissum probatur: quia sicut scientia est cognitio certa certitudine euidentie. ex primo posteriorum. quum euidentiam habet ex principijs demonstratiuis. et sexto elench. est habitus quo determinate verum dicimus: sic etiam fides et opinio est cognitio adherens uni parti contradictionis. est enim determinata enunciatio: sicut dicitur sexto ethico. et illud cuius est opinio est determinatum in extimatione opinantis.

His premissis. Respondetur ad questionem: ponendo istam conclusionem. Opiniones contradictoriorum sunt contrarie. Probatur ista conclusio. tum ex auctoritate Aristo. 2° periermenias: in fine. tum ratione: quia quum iste opiniones repugnent ista repugnantia aut est contrarietatis: aut relatiua: aut priuatiua: aut contradictoria: per sufficientem diuisionem. Sed ista non est priuatiua: quia istius repugnantie alterum extremum est formaliter nihil: licet connotet aliquid positiuum. Opiniones autem contradictoriorum ambe sunt positiue: nec repugnantia ista est contradictionis: per eandem rationem: quia alterum extremum contradictionis nihil est: quod non est in proposito nec etiam est repugnantia relatiua: quia tales opiniones date: non referuntur ad se inuicem: ut patet: sic quod una posita altera ponatur. Relinquitur quod talis repugnantia erit contrarietatis.

Sed hic insurgit difficultas: quia videtur eque bene contrariorum esse contrarias opiniones: tum quia contrariorum sunt effectus contrarij. Sed species et intellectiones in intellectu sunt effectus contrariorum. Igitur species et cognitiones intellectiue erunt contrarie: opinio et cognitio intellectiua. igitur etc. ¶ Confirmatur: quia cognitio conformatur rei cognite: alioquin non esset eius similitudo: nec vera in se sed falsa. igitur si obiecta extra animam sunt contraria: et opiniones erunt contrarie. ¶ Secundo. contraria pro tanto sunt contraria et repugnantia pro quanto includunt contradictoria. sed ubi est contradictio in re: erit etiam repugnantia contradictionis in cognitione: sed in contrarijs saluatur contradictio. ergo contrariorum erunt cognitiones contrarie.

Ad ista respondetur: et ad primum dicitur: quod contrariorum sunt contrarij effectus in agentibus uniuocis et totalibus. propter primam conditionem excluditur instantia de speciebus sensibilibus aut intelligibilibus contrariorum que sunt causa

sunt causa equiuoca spēꝝ ꝓpter 2m excludit instātia de intellectionibus simplicibus in intellectu: ac etiā sensationibus in sensu: vbi concurrunt ambe conditiones: q2 nec obiecta itelligibilia aut sensibilia sunt totalis cā intellectionis aut sensationis. vbi.n. agens est eiusdē rōnis cū effectu: si cause sunt ꝯtrarie: necesse est effectus eē cōtrarios. ¶ Et si dicas: ꝙ ista rīsio ꝯcludit: ꝙ etiā opiniones ꝯtradictorioꝝ nō erunt cōtrarie: quia cōtradictoria sunt cā equiuoca respectu opinionū. ¶ Rūdetur ꝙ ꝓcisse ꝯcludit: si vniformiter arguaꝫ de contradictorijs sicut argutū est de ꝯtrarijs opiniones ꝯtradictorioꝝ nō eē cōtradictorias: ⁊ hoc ꝯcediꝫ. ¶ Ad cōfirmationē3 dico: ꝙ cognitio simplex vt distinguiꝫ ꝯtra cōplexā ꝯformaꝫ rei in repn̄tando: q2 est silitudo ⁊ imago repn̄tatiua rei: sed nō in essendo: aliqñ si res cuius est imago eēt sb̄a: ⁊ ipsa imago esset sb̄a: qḋ est euidenter falsum. si v̇o loquamur de cognitiōe cōplexa: quū ista ꝑter silitudinē rei iportet assensum vel dissensum: nō pōt eadē cognitio siue actualis siue habitualis esse duoꝝ ꝯtradictorioꝝ simul in eodē intellu: aut etiā due qbus assentiaꝫ vtriqꝫ quo ad esse sil verū aut simul falsū3 de eodē. S3 bn̄ pn̄t due cognitiōes aut habitus: ⁊ etiā idē hītus quo assentiꝫ vnū esse verū: ⁊ aliud falsū3: ⁊ hoc totū est in cognitione cōplexa itell9. q2 nō pōt itellectus assentiri vel dissentire: nisi cōponat diuidat. ¶ Et per hoc rūdetur ad illud qḋ tangiꝫ in hac ꝯfirmatione: ꝙ nisi cognitio cōformareꝫ rei cognite: cognitio esset in se falsa ⁊c. ¶ Rūdeꝫ negando ꝯn̄am: q2 veritas nō est in cognitione icōplexa: ꝓut veritas opponiꝫ falsitati: ⁊ ſm hoc dixit Aꝛ. tertio de aīa. tex. cō. 26. circa qḋ qd est itellectus simplex semꝑ est verus: ⁊ hāc eande3 sn̄iā3 h3 9° meta. textu cō. penul. vbi dꝛ. circa qditatē simplicē nō est error aut deceptio. Vn̄ si in opatione icōplexa ꝯcediꝫ aliqua v̇itas: q̄ est ꝯformitas opōnis ad obm̄ ista veritas est talis q̄lis est vniuscuiusqꝫ effectus ad sua3 cām cui natus est ꝯformari: ⁊ l3 effectus realis extra aīa3 hēat silitudinē aliquā realē ad suā cām: vel saltem possit hr̄e: sic itelligendo ꝙ effectus sit talis in re ⁊ esse: q̄lis est sua cā: nō tn̄ hoc est verū in effectib9 intētionalibus aīe: vbi tales effectus ꝓcise sunt ꝯderiuate silitudines itentionales diminute ⁊ iperfecte: quū deficiāt a ꝑfecto esse rei cuius sunt silitudines: ⁊ ita ista obta realiter esse ꝯ̄ria in re extra ⁊ incōpossibilia: ⁊ tn̄ spēs ꝯtrarioꝝ aut cognitiones incōplexas nō esse ꝯ̄rias. ¶ Ad 3m rūdeꝫ: ꝙ si qd cōcludit ꝓcise ꝯcludit cognitiones esse ꝯtrarias rōne ꝯtradictionis: ⁊ ita ꝯcedo: ꝙ opiniones ꝯtrarioꝝ nō sunt ꝑ se ꝑmo ꝯtrarie: sed per accis: ꝓ quanto includunt ꝯtradictionem. ¶ Ex his patet ad q.

Ad argumēta

ꝑncipalia. ¶ Ad ꝑmū dixim9 in q̄ōne de regressu: quō in ꝑte itellectiua nō est ꝓprie alteratio. Et ad illā auctē in. 7. posset dici: ꝙ Aꝛ. nō loquiꝫ ibi ſm opinionē ꝓpriā: s3 ſ3 opinionē. Plato. ⁊ hoc attestaꝫ Cōmē. ibi. dicēs: in fine cōmē. Intelligit in hoc loco nō ꝙ hec sit opinio ei9: s3 itēdit declarare v3 opiniōis ei9 ⁊ hec ipe. sn̄ia aūt. Platonis quā itendit declarare est: ꝙ nr̄m scire est quoddā reminisci. Quā recitat Augustin9. 12. de trinitate. ⁊ Aꝛ. ꝑ posteriorum. Unde arguit sic Arist. ex ista opinione seqꝛ ꝙ acquirere cognitionē in ꝑncipio non est generatio neqꝫ alteratio: ⁊ ꝓbat hoc: q2 homo ſm hoc fit sciens ⁊ intelligens: quando quiescit: ⁊ firmatur quemadmodu3 quādo surgit a somno ⁊ in alia translatione Commenta. habetur ꝙ anima non mutatur in ꝑma acceptione scientie: sicut nec mutatur: quando post impedimentu3 somni vel ebrietatis potest vti scientia qua prius non poterat vti. vel dato: ꝙ Aristo. dicat hoc ſm opinionem propriam: responsum est in. q. predicta. ¶ Ad ꝓpositum tn̄ ⁊ ad formam argumenti concedimus alterationem posse esse in itellectu cum abiectione contrarij: nunqꝫ tamē ista est motus: aut per ipsam abijciꝫ aliqd a substātia itellectus: ⁊ talis alteratio corruptiua oino negaꝫ ab itellectu: quum sit icorruptibilis. Alteratio aūt corruptiua ꝑ abiectionē ꝯtrarij nō existis in sb̄a intell9: nō est ipossibilis itellectui. ¶ Ad 2m rūdeꝫ negando maiorē: ⁊ silitudinem. Nā due opiniones ꝯtradictorioꝝ bn̄ pn̄t esse ꝯtrarie: s3 due contrarioꝝ nō pn̄t esse ꝯtradictorie: ⁊ rō: q2 cōtradictoria sic se hn̄t: ꝙ alterū est pura negatio: s3 opiniones sunt ambe positiue. igiꝫ ⁊c. ¶ Ad tertium rūdeꝫ: ꝙ l3 deneꝫ entia diminuta simplr̄: que depēdent ab actu itelligendi in fieri ⁊ in ꝯseruari: seu ab actu collatiuo intell9 nō posse esse ꝯtraria quēadmodū sunt itentiōes scd̄e: aut entia simplr̄ rōnis: nō tn̄ est verū de entib9 diminutis: sicut sunt spēs itelligibiles: ⁊ ēt opiones: q̄ vltra h̄ ꝙ sunt forme itentionales: ēt sunt rōnes reales. sunt. n. itentiones: nō ꝓut itentio distinguiꝫ ꝯtra ens reale: sed ꝓut intentio appellaꝫ illud per qḋ potentia in alteru3 tendit: ⁊ dꝛ hec intentio quasi in alterum tentio: vn̄ cū forme iste iformāt sb̄m nō ꝑficiūt ipm̄ in se: s3 in ordine ad aliud. s. ad obm̄ in qḋ tendere faciunt ipsam potentiā cognoscētem. ¶ Ad vltimum p3 ex dictis in corpore q̄ōnis. ¶ S3 ꝯtra dicta insurgit vna difficultas: q2 vꝛ ꝙ opiones ꝯ̄dictorioꝝ nō sint contrarie: q2 pn̄t esse simul in eodē itellectu ſm Cōmē. nam si duo hoies cogitent duo ꝯtradictoria itell9 simul habebit duas opiones ꝯtradictorioꝝ igiꝫ ⁊c. ¶ Ad hoc rūdeꝫ ꝙ opiones ꝯtradictorioꝝ nō sūt ꝯtrarie: nisi sumanꝫ in ordine ad idē: ⁊ ſm idē: modo in ꝓposito nō est sic: q2 iste opiones sunt in itell9 in ordine ad diuersa fantasmata. ¶ Vel dm̄ est: ꝙ opiones ꝯtradictorioꝝ ſm Arist. nō sunt ꝯtrarie: q̄litercūqꝫ sumanꝫ ⁊ ad Aris. in quarto meta. ⁊ scd̄o periermenias dꝛ. ꝙ loquitur ex ypothesi: ⁊ ex ꝯcessis ab aduersario: qui ꝯcedit ꝯ̄dictoria dici ⁊ ꝓdicari de eodē: ⁊ arguit: ꝙ si ꝯtradictoria verificanꝫ de eodē: multo magis ꝯtraria que videnꝫ minus repugnare q̄3 ꝯtradictoria: vt ostensum est supra: ⁊ silr̄ rūdeꝫ ad illud scd̄i periermenias. ꝙ loqtur Aristo. nō ꝙ ita sit s3 solum ex concessis ab aduersario. ¶ S3 ꝯ̄. q2 ex ꝯcessis Arist. ibi conuinciꝫ contrariu3. nam arguit Arist. ꝙ siqs existimat ꝯtradictorias idē inesse contingit vt existimet ꝯtraria eidē simul inesse: ⁊ ꝓbat ꝯn̄am: q2 cōtraria est opinio opinioni q̄ est ꝯtradictionis. Et subdit ipossibile est simul existimare eūdē eē ⁊ nō esse idē: simul eni3 habebit ꝯ̄rias opiones. vbi vꝛ absolute loqui: ⁊ nō ex ypothesi: ⁊ Cōmē. ꝓsequiꝫ ꝙ si duo ꝯtradictoria verificanꝫ de eodem: ꝯtingit sic dicenti opinari: ꝙ duo ꝯ̄ria existāt simul in eodē in actu. v̇bi grā. ꝙ idē est calm̄ ⁊ frigidu3 simul: ⁊ ens ⁊ nō ens: qḋ est ipossibile: mō nō adderet hoc: qḋ est ipossibile: si esset ipossibile ex ypothesi ⁊ nō simpliciter. ¶ Ite3 si ꝯcediꝫ ab aduersarijs: ꝙ duo ꝯtradictoria simul insunt eidē: pariformiter ⁊ multo magis cōcedent ꝙ ꝯtraria sic isunt. igiꝫ ſm eos ꝯ̄nis rōnis Arist. nō erit manifestius ipossibile: q̄3 añs ꝯcessum. ꝗ rō ducens ad ipossibile nihil ꝯcludet: q2 talis d3 inducere aliqd ipossibilius aut saltē manifestius in ipossibilitate q̄3 ypothesis interimēda. ¶ Et per hoc ēt arguiꝫ contra illud dꝛ de scd̄o ꝑier. ꝙ ibi loquiꝫ ſm opionem ꝓpriā. Nam Arist. itendit ibi ꝓbare: ꝙ enūciationes ille q̄ sunt de extremis ꝯtrarijs: nō sunt ꝯtrarie: sed ille que sunt de ꝯtrario mō enunciandi: qḋ ꝓbat per hoc: q2 sicut se hn̄t enūciationes mentales: q̄tum ad contrarietatē ⁊ nō cōtrarietatem: sic se hn̄t enunciationes vocales: q2 ea que sunt in voce: sunt eaꝝ que sunt in aīa passionū note: sed enūciationes mentales q̄ sunt de ꝯtrario mō enūciandi sunt ꝯtrarie: ⁊ nō ille q̄ sunt de ꝯtrarijs extremis. igiꝫ ⁊c. minore3 ꝓbat. 8. rōnibus. ⁊ ꝑma est ꝙ opinio qua vnus opinaꝫ: ꝙ bonū est bonū: ⁊ opinio qua alius opinaꝫ: ꝙ malū est malū: nō sunt cōtrarie: q2 ambe sunt simul vere ⁊ tn̄ sunt de extremis ꝯtrarijs. igiꝫ ⁊c. Cōcludit igiꝫ Aꝛ. ꝓbando minorē ex itentione ꝓpria: ꝙ oōnes mentales que sunt de cōtrario modo enūciandi sunt contrarie: ⁊ non que sunt de extremis cōtrarijs: ⁊ itelligit per cōtrarios modos enunciandi illos: quorum vnus est affirma

tiuus: ꝛ alius negatiuus. ¶ Ad hoc facit .5. rō ad ꝓbationem ꝑdicte minoris: q̄ est: ꝙ ꝯtraria sunt que plūi distāt ſ₃ enūciationes de ꝯtrarijs modis enūciandi plus distant: q̄₃ ille que sunt de rebus ꝯtrarijs. ¶ Cōtra aliam rōnē instatur: q₂ hitudo seu depēdentia ad diuersa fantasmata nō tollit icōpossibilitatē istaꝝ opinionū q₂ impossibile est: ꝙ idem itell's firmiter assentiat vtriq₃ parti ꝯtradictionis: ēt ꝙ cognitio ad quā₃ sequiꝰ assensus depēdeat a diuersis ꝯtrarijs. opinio aūt est cognitio cū assensu: vt dictū est supra. ¶ Cō. l₃ cognitio itellectiua dependeat a ꝯtrarijs. fantasmatibus: non tñ assensus: ſ₃ totalr̄ ab aīa assentiēte. Nā si a quocūq₃ causaꝰ cognitio causaꝰ assensus. ita ꝙ cognitio ꝛ assensus essent idē: sicut vnus ꝛ idē₃ hō itelligit simul duo ꝯdictoria: qd̄ o₃ ꝯcedere: ita assentiret duobus ꝯdictorijs simul: qd̄ nō ꝯcediꝰ. ¶ Cō. l₃ cōtraria possint esse in eodē subto diuisibilis ꝑ cōparationē₃ ad diuersa: nō tñ in eodē subto idiuisibili: quēadmodum est intell's: q₂ ꝯtrariu₃ inexis toti: īformat ipm̄ ſm̄ qd̄l₃ sui: ꝛ ita vr̄ alterū nō posse inesse nisi vnū repugnās ꝛ incōpossibile fundeꝰ in altero incōpossibili: qd̄ est falsum. Et sic est finis istius questionis.

¶ Principiū qdē₃ dr̄ aliō qdē vñ. ꝛ ifra.

¶ Qua ꝑꝑ ꝛ natura ꝑncipiū et elemētū. ꝛ mens et voluntas et suba ꝛ qd̄ cuiꝰ causa. Tex. commenti primi.

¶ Ampliꝰ vt finis hoc ē qd̄ est cuiꝰ cā vt ābulādi sanitas tex. cō. ij. ꝛ postmodū.

¶ Et adinuicem causę sunt vt laborare causa est vechie ꝛc. Ibide₃.

¶ Et istud ꝑncipiū ē cā finalis. oēs enī₃ cāe nō sūt ꝑncipia nisi ꝑꝑ istud ꝑmū. Cōmen. j.   Qō. j. ij. iij. ꝛ iiij.

Querunt q̄ttuor de fine. Primo vtrū sit ꝑnm̄. 2° vtrū sit ꝑ se cā. 3° vtrū sit cā efficiēns. 4° vtrū sit nobilissima cāꝝ. ¶ Ad ꝑm̄ arguiꝰ ꝙ nō: q₂ de rōne ꝑncipij est eē ꝑmū. ex sniā Arist. 5. meta. ca. de ꝑn°. tex. cō. ꝑ. de rōne finis est esse vltimū vt hr̄ i eodē 5°. tex. cō. 21. vbi dr̄. finis vltimoꝝ aliqd est: ꝛ ad praua trāsferētes dicimus ꝑfecte ꝑditū ꝛ ꝑfecte corruptū eē cui nihil deest corruptionis ꝛ mali: ſ₃ in vltimo est ꝑmū ꝛ vltimū opponunꝰ. ergo ꝛc. ¶ Ad oppositu₃ tñ est Ar. in ꝑn°. 5. meta. vbi enumerat finem inter ꝑncipia.

Ad secundum arguiꝰ negatiue. si finis esset ꝑ se cā in eo instāti in quo agēs agit moueret actu causando effectū sic corrńdentē: ſ₃ nō mouet actu in eo istanti: igiꝰ nō est per se cā talis effectus maior est manifesta: q₂ cā in actu actualr̄ mouet. minor aūt ꝓbatur: q₂ cā que mouet actu est in actu: ſ₃ finis in tali istāti nō est in actu. igiꝰ nō mouet actu ꝛ ꝑ ꝯñs non actualr̄ cāt. maior ꝓbaꝰ. q₂ motio seqꝰ entitatē cāe. igr̄ si motio est actualis entitas cāe est etiā in actu. ¶ Cō. hoc idē ꝯfirmaꝰ. nullū exñs pōt fundari in nō existente: motio actualis est existens ꝛ fundaꝰ in entitate cause. minor aūt ꝓbatur. sanitas enim ꝑꝑter quā medicus operatur circa īfirmum in eo istanti quo operaꝰ nō est: q₂ nullum agens operaꝰ ꝑꝑter illud qd̄ ia₃ habeꝰ. ¶ Ad oppositū tamen est Aristo. in quinto meta. tex. cōmen. 2.

Ad tertium q̄situ arguiꝰ ēt negatiue. nam data veritate istiꝰ. q. sequiꝰ ꝙ idē respcū eiusdē erit cā ꝛ causatū. ꝯñs est falsum. igr̄ añs. ꝯña si deduciꝰ. nā sicut finis est cā efficiētis. ita efficiēs ē cā finis. Igiꝰ cōparando finē ad efficiēs: finis esset cā ꝛ causatū. Et vlterius seqtur: ꝙ idē respectu eiusdē esset prius ꝛ posterius: ꝛ alia multa incōueniētia que cōiter deducunꝰ. ꝯñe iste facilr̄ ꝓbantur ꝛ patent cuicūq₃ exꝑto in ꝑhia. ¶ Ad oppositum est Aristo. quinto meta. textu cō. 2.

Ad quartum q̄situ argr̄ sic negatiue. si finis esset nobilissima cāꝝ sequereꝰ ꝙ cālis finis cōpeteret nobilissimis entibus. ꝯñs est falsum: igiꝰ ꝛ añs. ꝯña ꝓbaꝰ. q₂ qd̄ est ꝑfectiōis in ente nō o₃ negari nobilissimis entibus: causalitas est ꝯditio ꝑfecta in ente ꝛ ꝑ te cālitas finis est nobilissima cālitas: sequitur ꝓpositu₃: falsitas ꝯñtis tñ ꝓbaꝰ: tum q₂ nobilissima causata nō hñt cām finalē: quēadmodū sunt imobilia: teste Ar. 3° meta. tex. cō. 3. Tu₃ ēt q₂ deus est agens respcū oium causabiliū: ꝛ tñ nō agit propter finem ipsoꝝ: quod ꝓbatur q₂ aut talis finis esse ipsummet agens primum: aut esset aliud ab ipso: non ꝑmo mō: q₂ cālitas primi efficientis nō esset simplr̄ ꝑma: sed esset causata ab aliquo priore. s. ab ipso fine qui. v₃. forte poneret esse amor quo se diligit ꝑmu₃ efficiens. Et tunc actio ꝑmi agentis eēt causata ex amore sui: sed talis actio est illud qd̄ sba ꝑmi agentis. igitur eius sba esset causata: qd̄ sapit heresim in ꝑhia. Si vero finis ꝑꝑter quem primum agens agit sit aliud ab ipso ꝑmo efficiente sequeretur ꝙ deus in agendo dependeret ab aliquo extra se ꝛ ordinaretur ad illud ꝯñs est absurdum ꝛ incōueniens. igitur illud ex quo sequitur. ꝛ ꝯsequentia p₃: quia in agens in agendo dependet a fine a quo actualiter mouet.

Ad oppositū tñ est Cōmen. capi. de ꝑncipio. cōmēto ꝑmo in q̄nto meta. vbi h₃ istud ꝑncipiū. Intendiꝰ ad sciendum in hac scia q̄uo est in se: ꝛ q̄uo est ꝑmū: ꝛ istud ꝑncipiū est cā finalis. oēs enim cause non sunt ꝑncipia: nisi ꝑꝑter istud ꝑmū. ꝛ cōmento 3°. Cōplementū: largitas ꝛ bonū nō inueniꝰ in rebus: nisi ꝑꝑter cām finalē. ꝛ hanc eandē sniam h₃ Ar. in scđo ꝑhyco., tex. cōmen. 31. hoc idem sentit Ar. 5. meta. tex. cōmen. 3. vt supra allegatum est.

Determinatio istaꝝ. q. diuiditur in tres articulos: in quoꝝ ꝑ ponunꝰ distinctiones. In scđo eliciunꝰ ꝯnes determinatiue. q. Et tertio obijcieꝰ ꝯtra solutionē₃ q̄ōnis: ꝛ ꝯtra ipsas ꝯnes.

Prima distīō est h: finis cu₃ habeat rōnem termini ꝛ vltimi aliquo mō: terminꝰ pōt ꝯsiderari 2°. Uno° simplr̄ ꝛ absolute: vt. v₃. terminat ꝛ finit aliud qd̄ terminaꝰ per ipm̄. Alio mō cōsideratur vt ꝯtrahitur ad actionem agentis: ꝛ est illud ꝑꝑter qd̄ agens agit. Primo modo finis seu terminus non h₃ rōne₃ cause: q₂ sic punctus in linea posset dici cā linee: qd̄ nō est verum. Scđo mō finis est per se cā: ꝛ vt sic includit duo: quoꝝ vnū est mālē ꝛ alterum formale: vnū per modū generis: aliud ꝑ modum dr̄e: mālē est rō termini: formale est ꝙ sit intentum ab agente: ꝛ istud ꝑꝑrie ꝯstituit finem in rōne cāe. ¶ Scđa distinctio est: finis est duplex quidam est finis quo: quidam est finis gratia cuius: vt est de mente Aris. scđo de aia. tex. cō. 35. ꝛ scđo ꝑhy. tex. cōmen. 24. Finis quo maxime principalis est operatio nobilissima potentie: ſm̄ quā a potentia attingitur nobilissimum obm̄: comō quo diceretur ꝙ visio pulcherrimi visibilis: est finis potentie visiue ꝛ hoc de mēte Ar. in. 10. ethico. Ubi h₃ ꝙ circa nobilissimum ꝛ perfectissimum obm̄ potentie est perfecta delectatio ꝛ quietatio potentie. Finis gratia cuius est ipsum obm̄ qd̄ attingiꝰ a potentia per talem operationem: maxime si sit optimū oium eoꝝ q̄ ꝯtinentur sub obiecto adequato potentie: vt colligitur ab Ar. in eodem libro. Ista distinctio est etiā Cōmen. scđo celi. cōmēto. 17. Cū dicit ꝙ duplex est finis. s. dictus ꝑmaria intentione: ꝛ finis dictus scđaria itentione: vbi per finē dictum ꝑmaria intentione debemus intelligere finem grā cuius: ꝛ finem rei operate: ꝛ per finem dictum secūdaria itentione: finem quo ꝛ finem operationis vel generationis. finis

nerationis. finis quo apud Scotistas cōiter appellat̄ finis formalis finis grā cui⁹ appellat̄ finis obtalis. ¶ 3ᵃ distinctio finis grā cui⁹: qdā est obm pductū inesse reali p motū: qdā est psuppositus in tali esse in actiōe ⁊ opōne po⁹. Exēplū pmi. forma nālis que per motū ⁊ gnātionem pducit̄ dr̄ finis gnātionis: vt vult Ar. 5. meta. c. de nā. tex. cō. 5. Exemplū scdi. deus est obm qd̄ attingit̄ per itellm ⁊ voluntatē: ⁊ est finis vltimate getatiuus eiusdē intellis ⁊ voluntatis. Qd̄ dixi de obto pfectissimo itellis ⁊ volūtatis idē dicat̄ de obto sensus. ¶ 4ᵃ distictio. finis adhuc est duplex. Quidā est finis attingendus solū per opōnez. qdā est finis qui est cā finalis: finis pmo mō dictus est oē illud in quo tanq̄ in obto getat̄ ⁊ satiat̄ po⁹. finis q est cā finalis est illud pp qd̄ amatū ⁊ desideratū efficiēs agit pducēdo aliqd in effectu: ⁊ isti duo fines sic distinguunt̄: qm̄ stat aliqd eē finē attingendū p opōnem respectu alicuius: qd̄ tn̄ respcū eiusdē nō est finis q est cā finalis. Exēplū deus. n. respectu sumpsius est finis attingendus p opationē: qr respectu sui pprij itellis ⁊ volūtatis est vltimate getatiuus: ⁊ in ipo est pfecta getatio ⁊ dlectatio po⁹ itellectiue: ac ēt volūtatis diuine: ⁊ tn̄ nō est sumpsius cā finalis: qr in tali opōne btifica ⁊ quietatiua sui itellis nō efficit aliud ad extra ⁊ talis finis: dictus isto mō est deus respectu oium creaturarū intellectualiū tm̄ ⁊ nō respectu aliop: sed finis qui est cā finalis vltimus: ⁊ vt Cōmēta. ingt: dictus pmaria itentione: est deus gliosus respectu oium cābiliū. qr pp se amatū ⁊ desideratū causat ad ex̄ qcqd causat. ¶ Quinta distictio cōiter. posita ab Auic. 6. meta. c. 5ᵒ est: q res pōt itelligi esse causata duplr. vel q̄rtū ad entitatē: vel q̄rtum ad cālitatē. Est. n. cāta a quo ad entitatē: qn̄ suuz esse recipit ab alio: ⁊ inesse aut in fieri essentialr dependet ab illo: vel pōt itelligi 2ᵒ mō esse causata qn̄ suā causalitatē hz ex motione alterius cause que causalitas ꝯsequit̄ suā entitatē. ¶ Sexta distictio. aliqd esse nobilius alio ꝯtingit duobus modis: vno mō simplr: alio mō sm̄ qd. simplr vnūqdq̄ ens reale qd̄ est sūba hz nobilius esse in se q̄z habeat in esse obtiuo itellectus creati. Exēpli grā: lapis hz nobilius esse in re ⁊ in effectu q̄z habeat in itellectu. Et hoc vel vt ibi repñtat̄ sub rōne actu itelligibilis: vel entis vt actu itelligit̄: ⁊ h̄ est verū de oi eo qd̄ est pfectius cognitione intellectuali in intellu creato: queadmodū est q̄libet sūba. hec. n. ponit̄ esse pfectior simplr in se: ⁊ in re q̄z si ipsa cognitio itellectiua que est acciñs: ⁊ cōparādo talē sūbam ad cognitionē itellectualē hō itellis talis sūba in se hz pfectius esse simplr q̄z habeat in cognitione actuali: aut in itellectu creato: sed vbi aliqd est inferius ipsa cognitione intellectiua: hz nobilius esse simplr in intellu creato q̄z habeat in se: pro tanto qr obm in itellectu hz tale esse participatiue quale esse hz ipsa cognitio intellectiua. Et hoc de mēte August. 8. de trini. c. 4. Superiora tn̄ ⁊ pfectiora q̄z sit itellectio hñt nobilius esse sm̄ qd in itellu q̄z in se: qr in intellu hñt esse imāle ⁊ icorruptibile q̄rtū est ex parte itellectus ⁊ nō in nā ppria. iferiora itellectiōe se hñt opposito mō. Cōparando tn̄ qdcūq̄ iferius: siue sit sūba siue accidens ad esse obiectiuū qd̄ hz de intellectu diuino hz nobilius esse simplr ⁊ perfectius q̄z habeat in se eo q habet tale esse participatiuū: quale esse hz formaliter ipsa cognitio diuina: quod pbatur. Per illud Augu. supra Jo. primo. cap. Quod factum est in ipso vita erat. Ubi hz Aug. Res cognita est in verbo vita creatrix ⁊ hoc ideo: qr cognitio eius est realr vita creatrix. Qz. n. de cognitio dr̄ obiectiue hoc in ipsa cognitione: opz iueniri realr. ¶ Ex his ponuntur quedā ꝯnes respōsiue ad questionem: ⁊ in hoc erit determinatio secundi articu.

Prima ꝯ. finis est pri͞m ⁊ causa per se. ista ꝯ determinatiua primaz duaz qonū: pz ex aucte Ar. secundo phyfi. ⁊ in. 5. meta. vt allegatum est supra. Nam certū est q illud qd̄ rñdet̄ ad interrogationē factā p qōnes querentē pp qd de aliquo est cā: qr pp qd: querit cāz vt hr̄ ex snīa Arist. in. 2. posterio. ⁊. 7. meta. tex. cō. penul. Et etiaz rōne pz. qr responsiuum dz assignari in spāli qd̄ interrogatiuū querit in gnāli. Sed finis rñdet̄ ad iterrogatione factā pp qd: vt si querat̄. pp qd. Sortes ambulat. Conuenienter rñdet̄. vt sanet̄. ergo ⁊c. Hec est ratio Arist. 2ᵒ phy. ⁊. 5. meta. vt allegatum est supra. Hoc idem pbat̄ per illud. 2. phyfi. tex. cō. 89. vz. finis in agibilibus se hz vt pncipiū in speculabilib⁹. Sed ita est q pncipiuz in speculabilibus est cā per se ⁊ essentialis notitie ꝯnis. g in agibilibus finis erit cā eoz que sunt ad finez. Hoc idē ꝯfirmatur. sm̄ Ar. in principio. 5. meta. vt etiā allegatuz est supra: finis hz rōnē principij: s; sm̄ ipm totiens dr̄ cā: quotiens dr̄ principiū. igr̄ finis est cā. Cōfirmat̄ etiā per illud qd̄ dicit Cōmē. ibi. Ubi ingt hoc nomē cā dr̄ de oibus rebus in qbus diximus q hoc nomē pncipiū dr̄ de eis. Et h̄ vr̄ snīa Ar. 4. meta. tex. cō. 3. vbi dic̄ q sic se hz vnum ⁊ ens: queadmodū pncipiū ⁊ cā. Et innuit q pncipiuz ⁊ cā inuicē ꝯuertunt̄ sicut vnū ⁊ ens. Probat̄ etiā rōne q̄rtuz ad hoc q finis sit per se pncipium. Omne p se agens agit pp finē. Igitur finis hz rōnez pncipij. ex h̄ q pmo. venit in mentem agentis sub rōne boni ⁊ appetibilis: cū sit bonū ⁊ optimū aliop: vt dicit Ar. in qnto. meta. Agens aut motum a fine pducit formā: que cōicatur māe: qua cōicata vltimo sequit̄ cālitas māe que est q ipsa substantificat formaz. Ex quo apparet q in toto isto pcessu: illud qd̄ est primū a quo oēs alie cālitates originantur est ipse finis: ans aūt assumptū in rōne ē Ar. 2. phyfi. tex. cō. 49. Et pbatur etiam sic. Omne agens in cuius actione pōt accidere error agit ppter finem: sed omne agens per se est hmōi. ergo omne agens per se agit ppter finem. Et hoc siue sit agens sm̄ nām: siue sm̄ ppositum: queadmodū pbatur loco pallegato. Et notanter dr̄. Omne agens per se: vt excludatur agens per accidens: qd̄ est casus vel fortuna. Maior assumpta in ista rōne probatur. ex. 2. phy. tex. cōmē. 62. Illa actio est frustra que non ꝯsequitur finem intentum igitur si nullus finis sit intentus nullum agens ageret frustra: nec erraret. igr̄ omne agens qd̄ pōt errare agit pp finez. tale aūt est agēs nāle: ⁊ etiam agens per intellm. Utrūq̄ enim pōt errare ⁊ frustrari in actione sua. ¶ Secunda cōclusio. finis est causa cālitatis efficiētis. Ista ꝯclusio pbat̄ sic. Agēs qdcunq̄ si est per se agens nō agit: nisi motū a fine. s; mouēs est cā nō solū motionis passiue eius qd̄ mouet̄: sed etiaz cuiuscunq̄ per se sequentis motionez passiuam: sed motionem passiuam agentis qua mouetur a fine: sequitur motio agentis ad extra in re: igitur finis est cā nō solum motionis passiue: sm̄ quā agens mouet̄: sed ēt motiōis actiue qua agens agit pducendo aliqd in effectu. ¶ Itē scdo hoc idem est pbat̄. eo mō finis hz rōnē cause quo hz rōnem pp qd: sed finis hz rōnez pp qd. nō solū respectu effectus extra in re: s; ēt respectu agentis. qd̄ pbat̄: qr nō solū illud qd̄ sit ordinat̄ ad finez: ⁊ est pp finē: s; ēt ipm agens per se agit pp finē. ergo finis est cā nō solū effectus ad ex̄ s; ēt agētis q̄rtū ad eius cālitatem. ¶ Cōfirmat̄. qr ipossibile est dari duo principia eque pria simplr respectu alicui⁹ effectus: vel duas cālitates eque primas simplr: s; si finis nō esset cā cālitatis agētis: tunc cālitas agentis ⁊ cālitas finis essent eque prime simplr. igr̄ ⁊c. ¶ Ista ꝯclusio cōfirmat̄ p illud qd̄ dicit Ar. in. 5. meta. ⁊. 2. phy. vbi supra. ¶ Tertia ꝯ. finis quo seu gnātionis est cā sm̄ esse qd̄ hz in itentione agētis. Hec ꝯ pbat̄ ex distōnibus premissis: nā scdo phyfi. cō. 24. vt dctū est ⁊ Cōmē. ibidem cō. 70. ponit q duplex est finis. qdā est finis gnātionis: qdā est finis rei genite: que distō coincidit cū distōne superius posita de fine quo. ⁊ grā cuius. Gnātio autez est duplex: qdaz est nālis: qdam artificialis: finis gnātionis nālis est forma pducta ab agente nāli: vt forma subalis ignis artificialis: vt forma domus in domificatiōe. Forma artificialis pōt hre duplex esse: vnum in mente artificis ⁊ est esse intentionale: aliud in re extra: ⁊ in effectu

¶ Difficultas qonis q est. Utrū finis sit p se cā in eē itētionali: aut ēt sit mouēs agēs ad agēdū: nō est de fine rei genite siue de fine gr̄a cui᷒ vltimato ꝛ pncipij: sꝫ solū de fine gñatōis ꝛ marie gñatōis artificialis. Et ita hō ꝯ q nūc ponit̄ pbabit̄ q̄tū ad istā gñatonē artificialez: lꝫ ēt de gñatōe nālī hoc possit intelligi ꝛ ad ipsaz applicari. Sit ḡ ꝯclusio talis. finis quo seu gñatōis ē cā p se: vt est in itentiōe agētis. pbat̄ ista ꝯ. Eo mō finis hꝫ rōnē cāe: q mō est pōr effectu: q2 ois cā nā pcedit effcm̄ ꝛ est pōr ipo: ꝫ finis ꝑm esse: qd̄ hꝫ ex̄. non est sic pōr effectu neqꝫ his q sunt ad finē: sꝫ solū est pōr vt in itentiōe agētis. Igit̄ finis ꝑm esse itētiōale hꝫ rōnez cāe. hec ē rō Auicē. 6. meta. c. 5. ¶ 2° argr̄ ad idē. Eo mō finis hꝫ rōnē cāe: quo mō nō hꝫ rōnē cāti: q2 idē sub eadē rōne nō pōt hr̄e rōnē cāe ꝛ cāti ꝫ finis scd̄m eē reale: qd̄ hꝫ ex̄ est realr̄ cātus. scd̄m eē qd̄ hꝫ in itentione agētis: nō ē cātus ab agēte: igr̄ finis vt est in itentiōe agētis sic est cā. ¶ 3° argr̄ ad idē. Eo mō finis hꝫ rōnē cāe: quo mō ꝯcurrit cū agēte ad cāndū effcm̄: q2 in oī cāsione est ꝯcursus cāꝝ adinuicez ad ponēdū effcm̄ in esse: ꝫ finis ꝯcurrit cū agēte vt est in itentiōe ipsi᷒. nō aūt vt est ex̄: q2 vt sic sequtur actionez agētis ꝛ nō vnit̄ ei vt cānti. igit̄ ꝛc. ¶ 4° ꝯ. finis gr̄a cui᷒ q est finis rei genite nō solū est cā: vt in itentiōe agētis: verū ēt in esse reali. Ista ꝯ pmo declarat̄ ex pmissis. s. ꝙ finis qdam est finis sub fine. qdā est finis vltim᷒. Exēpli gr̄a: in motu ad sanitatem ꝯtingit esse finē. qui est sanitas: ꝛ finē q est pfectio hoīs vel hō ꝑm corpus. ¶ Medicus. n. itendēs cāre sanitatem ꝛ appetens ipsam nō appetit sanitatē pp seipsam: ꝫ ppter pfectionē hoīs: ꝛ tūc finis qui est hō ꝑm esse reale perficit motui qui est ad sanitatē: ꝛ ꝑm suū esse reale mouet medicum ad operanduꝫ. Sanitas aūt vt pconcepta tanq̄ bonū ꝯueniens homini solū in tali esse mouet medicum ad operandū. pbat̄ ergo pmissa ꝯclusio ꝑm p̄hm scd̄o phẏsi. tex. cō. 24. hō est finis artificialiū. ¶ Constat aūt ꝙ hō est vere cā artificialium: ꝛ hoc in esse reali. ḡ finis gr̄a cui᷒ est vere cā: tā in esse reali: q̄ꝫ in esse itentionali. cū habeat vtrūqꝫ esse. Et hoc ꝯfirmat̄: p ea que dicta sunt: sub ea rōne finis est cā: sub qua mouet agēs ad agēdum: ꝫ ita est ꝙ finis gr̄a cui᷒ mouet agens ad agendū ꝑꝫ esse reale qd̄ sibi cōpetit: vt patuit in exēplo de motu ad sanitatē. Igit̄ ꝛc. ¶ 5° ꝯ. finis est nobilissima oīuꝫ cārum. Ista ꝯ pbat̄. auctibus ꝛ rōnibus. pma auctas est. Auicen. 6. meta. c. 5. vbi hꝫ. ꝙ si de vnaquaqꝫ cārum esset scia: illa que esset de cā finali esset nobilior alijs ptibus illius scie: ꝛ ipsa esset sapia: que ꝯsia nō valeret nisi finis esset nobilissima cārum: cū scia mensuret̄ ab obto ꝛ formatur suā dignitatem ꝛ pfectionē ab ipso: vt pꝫ ex p̄ mo de aīa in pn°. ꝛ. 5. meta. c. de ad aliqd. Ad idez est Cōmē. in capl̄i de pn°: vt allegatum est supra. Et silr in. 3. cōmē. eiusdez. 5. meta. pbatur etiā rōne ista ꝯ sic. Illa causa est nobilior que est mouens ꝛ nō mota actualr̄ ab alio: q̄ꝫ sit illa que est mouens mota actualr̄ ab alio. Sꝫ ita est ꝙ cāsitas finis est mouens non mota actualr̄ ab aliqua cā pore: ꝛ cāsitas efficiētis māe ꝛ forme sunt mouentes mote actualr̄: ergo cāsitas cāe finalis est simplr̄ nobilior ceteris causis. Discursus bonus: ꝛ maior est manifesta: q2 in mouentibus ꝛ motis mouens est prestantius moto. Et q̄to aliqua cā est independentior tanto est nobilior ꝛ pfectior: q2 sicut ens quāto est independentius tanto nobilius. Ita ēt cā que est pprietas ꝛ passio entis vel saltez motus diuidens ipsum ens. Et notanter dr̄ in maiori ꝙ cā mouens nō actualiter mota: pp instantiaz que posset fieri de po ꝛ obto sibi correspondente. vbi potentia mouet̄ ab obto in pductione actus pprij. Et tñ po est nobilior obto. Ad qd̄ dr̄ ꝙ in pductione actus po que cōcurrit actiue ad talē actuꝫ q̄uis simul cōcurrat cū obto vel cū specie sibi ipressa ab obto ad cāndum actū proprium: in eo tñ istāti quo pducit actū: nō mouet̄ ab obto: q2 nihil recipit ab ipso. Neqꝫ patitur: sed bene mota est ab ipso antecedenter recipiendo spēm representatiuam ipsius: sed potentia ꝛ obm̄ in eo instāti quo agūt ad actū pducendū ꝛ opōnem actualē potētie eliciendaꝫ p se ꝯcurrūt sine motione quacūqꝫ vnius ab altero. ¶ Dr̄ si instaret ꝙ finis nō semp actualr̄ mouet efficiens ad agendū: q2 hūis habitū nō deliberat. ḡ nō opꝫ ꝙ agens hēat semper actu itentionē finis: ꝫ sufficit ꝙ itētio finis moueat ꝟtualiter hūtez habitū: sicut ēt apparet ad sensum de multis qui faciunt plura nihil cogitādo de illo fine: ꝫ solum in habitu. Ex quo sequit̄. ꝙ nō est verū ꝙ agēs nō agat nisi motū actualr̄ a fine. ¶ Ad hoc videt̄ de mēte cōmēta. 2. phẏ. cō. 86. Dr̄ lꝫ agens artificiale in oībus actibus suis nō actualr̄ deliberet ꝛ cogitet de fine: vt est in arte texēdi ꝛ suēdi. In aliqbus tñ opꝫ ꝙ agēs artificiale in omni sua actione actualiter cogitet de fine: vt in arte medēdi ꝛ nauigandi: ꝛ sic hꝫ intelligi rō adducta ꝙ agēs pp finē actualr̄ mouet̄ a fine: in aliqbus artibus marie pncipalibus. ¶ Vel dr̄m est ꝙ mouēs motū ab alio pōt itelligi duobus modis: vno mō ꝙ motū recipiat aliquā formam in actu pmo respectu alicuius opōnis seu actiōis eliciēde a tali actu pmo: nō hꝫ tñ motionē actualē a priore mouēte: sic ꝙ cū mouet actualr̄ ad actū 2ᵐ nō dependet a cā priore: neqꝫ in habēdo ꝟtutē per quā mouet: neqꝫ ēt in actione actuali: sic ꝙ recipiat aliquē isluxum aut motionē in actu scd̄m quā exit in actualē opōnem. Alio mō ꝙ hō᷒ motū oīno hēat formā ꝛ ꝟtutē per quā mouet ab alio. pmō nos dicimus ꝙ potētia sensitiua mouet̄ ab obto recipiēdo spēm sensibilem. Sed potentia sensitiua agēs in pducēdo actū sentiendi: lꝫ ꝯcurrat cū spē sensibili: aut cū obto reputato in tali spē: virtutē tñ seu formaꝫ per quā sensus agit: nō recipit ab obto. neqꝫ ēt actualez motionem ad actū actualr̄ recipit. Et iō q̄uis ambo cōcurrant ordine quodā eēntiali: nulla tñ istarū cāꝝ actus sentiendi mouet̄ actualr̄ ab alia: ꝛ si sensus non moueat ista scd̄a motione: que est ad actualem sensationem: nisi motus aūter ꝛ remote priori motione que est ad actum pmū. 2° mō mouens motū nō solū recipit aliquem actū pmū: aut ꝟtutem p quā mouet ad actū 2ᵐ. sꝫ ēt motionē actualē ad talē actū scd̄ꝫ recipit ab aliquo pōri mouēte. Ita ꝙ vel in oī motiōe sua qua mouet ad extra actualr̄ mouet̄ a pōre mouēte: vel saltem motio sua actualis originat̄ a motione actuali pōris mouentis adeo ꝙ in mouente moto nō esset actualis motio ad effectū cāndum: nisi pcederet ꝛ esset in actu motio actualis pōris mouētis ad eundē effectū cōem. Vñ hoc posterius iō mouet: q2 est actualr̄ motū a pōre: ꝛ tunc dicimus ꝙ ista motio scd̄a istius scd̄i mēbri est motio virtualis proxima posterioris a pōre mouēte. motio aūt que est potētie ab obto recipiēdo spēm: est motio habitualis remota ꝛ p hoc apparet: ꝙ omne illud qd̄ est mouens: q2 actualr̄ mouetur ab alio aut saltem virtualr̄ primo: est ignobilius ipso mouente. Sꝫ si sit motum ab alio priore habitualr̄ remote. ꝛ antecedente[illegible] quit̄ motū esse ignobilius mouente: ex hoc dr̄ q̄ omnis motio qua agens mouetur a fine vel est actualis vel virtualis proxima.

Quantū ad tertiū arti. obijcit̄ ꝯtra determinationem qōnis. ꝛ pmo ꝯtra illud ꝙ finis sit cā: q2 cā est illud ad cuius esse sequit̄ aliud: vt hꝫ Boetius in topi. Sed ita est ꝙ ad esse finis nihil sequit̄. sed ipe finis sequit̄ ad alia. igit̄ ꝛc. ¶ Dr̄. scd̄m Cōmenta. vt habitum est supra: pbat̄ finem esse cām ex hoc qd̄ est pncipium. ¶ Contra hoc arguit̄. Si omne pncipium sit causa. sequit̄ ꝙ punctus in linea sit causa linee: consequens est falsum: q2 non videtur in quo genere cause possit esse vt patet discurrenti per singula.

Obijcitur ēt ꝯ ꝯnem scd̄am determinatiuā tertij q̄siti. vꝫ. ꝙ finis est cā cāsitatis agētis. ¶ Cōtra hoc arguit̄ p̄ p̄supponēdo ꝙ eiusdem ad se non potest esse ordo essentialis. Istud presuppositum pbat̄. q2 ordo essentialis est inter ea q sunt distincta essentialr̄. Id. n. non pōt ordinari ad seipsuꝫ essentialiter. ¶ Scd̄m presuppositum

psuppositum est: ordo essentialis nõ põt esse iter ea q̄ sunt eiusdẽ spẽi. hoc pz de mẽte Ar. 3. meta. tex. cõ. 11. Commendantis Platonẽ dicentez iter indiuidua eiusdẽ spẽi non esse hoc prius: z illud posterius essentialr: pp qõ vt dicebat ipse ponẽda erat idea speciei spẽlissime. vt posterius essentialr posset reduci ad aliqõ prius. ¶3m psuppositum est q agens vniuocũ: z ex pñti forma ipsius est eiusdem spẽi cum forma geniti hoc de se pz: qr gñatio vniuoca est illa que est iter extrema eadez vel silia sm spẽm. ¶Ultio psupponit q finis z forma coicidũt in idez nũero. ex. 2. phy. tex. cõ. 70. Hoc stãte argr sic. finis gñationis vniuoce q est forma est eiusdẽ spẽi cũ efficiẽte: z idẽ numero cũ forma: qr eadem forma que inducit p gñationẽ est finis actionis agentis. Igr nõ est ordo essentialis iter efficiẽs z finem. Sed si finis esset cã agentis: esset ordo eẽntialis iter finẽ z efficiens: qr cause sũt pcurrentes ad aliquẽ vnũ effectũ cãndũ diuersoz generũ ordine quodaz essentiali simul pcurrunt. Igr finis nõ põt simul pcurrere cũ efficiente: mouendo ipm ad pductionẽ effectus. ¶2o pncipaliter arguit. Finis sm q est in itentione agentis nõ est nobilior ipso esse agẽtis: qr nõ hz nobilius esse q̄ agens in quo est. g̃ sm illud esse nõ est cã agẽtis. ¶3o arguitur. Illud qõ est cã alicuius vr dare esse illi: aut aliqd ifluere in ipm. Ista ppõ pz: sed finis nihil dat: aut ifluit in ipm agens: qr si agens hrẽt eandẽ vim actiuã z nihil itenderet: eodẽ mõ pduceret effectũ. Et pfirmat. Nam certuz est q in itentiõe ignis qñ gñat ignẽ nihil est: qr det oppositum: tũc querit de isto mõ essendi in. nã aut iste modus essendi in. erit modus essendi accñtis in sbo: aut forme sbalis in mã: aut sicut locatũ in loco. Et nõ vr q finis in intentione agentis possit hre aliquẽ istoz modoz eẽndi in agente. ¶4o arguit. Deus sub rõnem finis vltimi ponit obm actus btifici. hoc aũt nõ est inqz̃tũ mouet aliqõ agens ad agendum vt desiderabile. ¶5o sic. cãlitas finis est opposita cãlitati agentis. primo metaphy. sed efficiẽs est pncipiũ motus. ergo de rõne finis nõ est initiare: sed terminare motũ: z si sic. sequitur q nõ possit primo mouere agens ad agendum. ¶6o arguit. Causalitas prima simplr nõ resoluitur in aliam causalitatez sed causalitas efficiẽtis est prima. Igit cãlitas efficientis nõ resoluitur in finez: neqz causatur ab ipso: maior est manifesta: qr qõ est simplr primum non resoluit in aliquid prius: minor aũt pbat: qr si cãlitas efficientis nõ est prima: hoc est qr dependet a fine: hoc aũt est falsum: qõ pbat. qr dato hoc sequit q finis solũ poneret effectũ in esse circumscripto omni efficiẽte: pñs est falsum. Igit z añs: z pña pbatur. Nihil causat efficiens: nisi mediante sua cãlitate que sit ab ipso: sed si finis sit cã: cãlitatis agentis: tũc cã finalis sola poneret in esse cãlitatẽ agentis: sine ipso agente: qõ pbat. Quia agens nullo mõ eliceret suã causalitatẽ: qr si faciat seipso: aut ipsamet cãlitate. Non seipso per te: qr ponis talem causalitatẽ esse causatã a fine: nõ etiã eliceret cãlitatem ppriam: seipsamet cãlitate: qr idẽ nõ est rõ cãndi seipsum. Igr agens nihil faceret ad effcm̃ cãndũ: qõ est impossibile. ¶Septimo ad idez pncipalr arguit. Quod pcedit primum causatũ: est in causatũ: sed cãlitas primi agentis pcedit primum causatum: igit est incãtat pña tenet cum maiori. minor aũt pbat. Nam cã pcedit causatuz. ergo quicquid est rõ causandi ipm causatũ sibi pcedit. Sed primũ agens est causa pmi causati: qr pmũ causatum est effectiuum primi agentis igr cãlitas primi agentis pcedit primũ causatũ. ¶Et pfirmat. Aut pmũ agens agit per essentiã ppriam: aut per aliud a se distinctum essentialr. Si pmo. Habet ppositũ. qr cum essentia sua sit ei rõ cãndi z sua cãlitas. sequit q eius cãlitas est in causata. Si det 2m. Cum illud sit causatum depẽdet ab ipso primo: sicut a causa. ¶Et tunc querendum est de eo quod est ipsi deo ratio causandi aut talis ratio est essentia propria dei aut aliquid aliud. Si primo mõ habetur intentũ. Si 2o modo proceditur: vt prius: z ita aut erit pcessus in ifinitũ: aut stabit in hoc q cãlitas pmi entis effectiua est in cãta. ¶Postremo argr hz Ar. p posterioz. nõ pringit cãs esse adinuicẽ cãs qr tũc idem esset cã z effect' respcũ eiusdẽ: z p pñs idẽ eẽt cã simplr. Et rursum idẽ esset prius z posterius seipso: z deniqz seqret q posset fieri demõstratio circularis: qõ est p pbm p posterioz. Et possent iste pñe oẽs pbari per istas maxias. Quicqd est cã cãe: est cã cãti. Quicqd est prius priore: est prius posteriore: z vlterius. oĩs cã pmaria plus influit in effectum q̄ causa secundaria.

Obijcit p pñẽ 3am superius positam. p sic. effectus cuiuslibz realis q̃lz cã ei' dz eẽ realis: tũ qr cã: q est nõ ens aut ens in po nõ põt esse pncipiũ entis realis z in actu: qr cũ effectus realis dependeat eẽntialr a sua cã z dependentia essentialis sit realis: igit termin' dependentie erit realis: qr nõ est relõ realis: nisi extrema sint realia z maxime terminus. Et vlterius cum dependentia essentialis sit semp prius: z aliquo mõ pfectius. sequitur q effectus realis nõ põt esse a cã nõ reali. Tum etiã qr cãlitas effectus realis est respectus realis. vt pꝫ. respectus nõ põt esse maioris entitatis q̄ sit suũ fundamentũ. Igit fundamentũ cãlitatis realis est ens reale: sz ita est q effectus proueniens a fine est realis: z finis: vt est in inten tione agẽtis nõ hz esse reale: sed solũ itentionale: scdm aũt esse qõ hz ex. est ens reale. igitur zc. ¶Scdo principalr arguit sic. eo mõ finis hz rõnem cãe quo mõ hz rõnem pp qd respectu agẽtis z respectu eoz que sunt ad finẽ: qr questio pp qd semp dicit cãz. ex. vij. meta. cõ. 59. sed agẽs qõcũqz qõ est p se agẽs agit pp finẽ ex: z non pp ter finẽ in itentione: nõ enim medicus opatur pp ter sanitatẽ preconceptam: qr illa hz esse diminutum sz opatur pp sanitatẽ acquirendam in effectu que hz pfectum eẽ. Igit finis est cã vt hz esse extra: z in effectu. Cõfirmat qr omne agẽs agit pp finẽ nõ habitum. nõ aũt pp finem habituz: qr habitibus pñtibus in mã cessat motus p mo de gñatione. tex. cõ. 55. sed finis: vt est in itentione agẽtis est habitus ante motionẽ eius: z solum est habendus: vt est ex. ergo solum vt extra hz rõnem cause. ¶Ex his põt formari sic rõ. Finis est cã sub illa rõne sub qua oĩa alia ordinant ad ipm: sz omnia entia que sunt ad finem ordinantur in ipsum sm esse reale z non itentionale: tum qr tale esse est diminutum: tum qr est iam habitum antequa ad ipsum aliquid moueat. igitur zc. ¶3o arguit. Finis nõ est causa sm illud esse quod est posterius entitate agẽtis: sed eẽ in itentione agentis est posterius entitate agẽtis: z ex pñti sua causalitate: qõ pbat. qr illud qõ hz esse obiectiue in aliquo est posterius eo in quo hz tale esse. Finis aũt hz esse obiectiue in ipso agente per te. ergo entitas finis est posterior entitate agẽtis. ¶4o principalr arguit. Eo mõ finis hz rõnem cau'e quo mõ distinguit ab agente: qr vt est idẽ agenti nõ facit ppriuz genus cãe sz reducit ad cãm agentẽ. Finis aũt nõ distinguit ab agẽte vt est in itentione ipsius: sz soluz vt est extra: qõ pbat. Quia obm qõcũqz ctñs in aĩa: siqd causat: cãt vt efficiẽs z vt extra in effectu cãt vt finis sz Auer. 12. meta. cõ. 36. in exemplo de balneo vbi hz balneũ in mente mouet vt agens desideratum z motũ: vt extra mouet vt finis. Igr in itentione non habet aliud genus cause ab efficiente. ¶Item quinto arguitur ad idez. de rõne finis sm pbm in. 5. meta. z 2. physicorum. vt supra allegatum est: sunt duo. s. q sit quid optimum z vltimũ. Ista pueniunt fini sm esse reale. ergo zc. pña tz cum maiori. minor aũt probatur. quia finis in itentione pcedit ea que sunt ad finẽ: z vlterius in tali esse nõ est quid optimũ: cuz perfectius sit esse finis in re z in effectu q̄ in itentione agẽtis. tex. cõ. 2. h vr esse itentio pbi in. 5. meta. ca. de causa. vltimo. vbi vult q finis z efficiẽs sunt sibiinuicem cause per se z non per accidens: sed agens est per se causa finis sm esse quod hz extra. ergo ẽt finis erit cã: vt est extra. pbat pña. Nã si finis sit cã: vt est in intentione agentis: z agẽs

est cā finis: vt est extra: tūc agens nō esset p se cā finis: sȝ φ finis hȝ rōnē cause per se: sed solū p accn̄s. Cui⁹ oppo^{m} dicit phs. vȝ. φ cāe sunt sibi inuicez cāe p se ⁊ nō p accn̄s hoc est q̄tum ad esse penes quod sunt cause.

Obijcit ēt 𝓅tra 5^{m} 𝓅clusionē dterminatiuā vltime qōnis sic. Causa est 𝓅ditio ⁊ ppzietas entis vel pars subiectiua ipsius. igr̄ eo mō quo dr̄ ens eo mō dr̄ cā: sȝ ens magis dr̄ de efficiēte forma ⁊ mā: q̄ȝ de fine: qꝛ certum est φ efficiens mā ⁊ forma sunt entia realia ⁊ in actu. finis aūt est tm̄ ens in po⁰. maxie loquēdo de fine quo: cū talis finis sit terminus motus. Igr̄ ens nō dr̄ maxime de fine. ⁊ per 𝓅ñs neq̄ȝ cālitas. ℭ Cōfirmat̄ ⁊ redit in idē. Cālitas simplr̄ ⁊ realis est nobilior causalitate ꝺm qd ⁊ metaphorica siue itentionali: cālitas agētis est causalitas simplr̄ ⁊ realis. Causalitas finis est metaphorica ⁊ itentionalis. igr̄ ⁊c. ℭ Itē ad h̄ arguit̄. Si finis eēt nobilissima causarū: tūc potissima demōstratio esset per finem. 𝓅ñs est falsum. Tum ex snīa Ar.i ꝑmo de aia. tex. cō. 11. vbi hȝ ꝑncipiū oīs demōstratiōis est ipm̄ qd̄ quid est. Finis aūt nō ꝑtinet ad qditatē rei cū sit cā extrīseca. Tum etiam: qꝛ qd̄ quid est: ⁊ qditas rei sumit̄ a forma ⁊ nō a causis extrīsecis. igr̄ ⁊c. ℭ Ad h̄ argumēta 𝓅tra determinationē qōnis rīdetur. Et ad primum rīdetur φ ad esse finis in itentione alia sequūtur ⁊ ipse finis in esse reali sequitur alia ordinata in finē ꝺm tale esse: ⁊ isto mō finis est causa ꝺm esse itentiōale ⁊ nō ꝺm esse reale. ℭ Ad scd̄m rīdetur ⁊ dicit̄ ad itentionem Cōmēta. cō. ꝑmo vt est allegatus. Q₂ omne pāципiū est cā: ⁊ pāципiū ⁊ causa se 𝓅sequūtur 𝓅uertibiliter. Et ad istātiam de pūcto. Rīdetur φ pūctus est causa linee. tum qꝛ linea diffinitur p pūctum: tum etiam qꝛ pūctus 𝓅tinuat lineam ⁊ terminat ipsam. Et dato φ pūctus nō esset de essentia linee in eo φ linea. est tamē de essentia linee in eo φ terminata ⁊ cōtinua: cum 𝓅tinuū sit illud cuius partes copulantur ad aliquē terminū cōem vt dicitur in predicamētis. Et ad illud qd̄ infertur φ nō est causa efficiens nec finalis. rīdetur φ est causa efficiens 𝓅tinuationem aut terminationē linee: vel pro quāto igredit̄ diffinitionē eius: vt est terminata ⁊ 𝓅tinua est cā formalis ipsius: qꝛ oēs partes diffinitiōis sunt forme: vt hȝ videri. vij. meta. tex. cō. 35. Albertus tamē. Scotus. ⁊ alij 𝓅tradicūt huic snīe Auer. asserentes causam ⁊ principium se hr̄e ꝺm magis cōe ⁊ minus cōmune. Ita φ omnis causa est ꝑncipium ⁊ non ecōtra ⁊ hoc capiendo ꝑncipium large: qꝛ capiendo ꝑncipium vt 𝓅trahitur ad causam ꝺm Cōmē. ꝑmo phys. co. ꝑmo. dr̄ tm̄ de causa efficiente. causa vero de causa finali: ⁊. 12. meta. cō. 23. causa dr̄ de oibus causis. ⁊ sic cā in plus se hȝ q̄ȝ ꝑncipium: capiendo ꝑncipium stricte ⁊ ꝓprie extensiue tamē capiendo ꝑncipium: ꝑncipium est communius causa ꝺm istos. Neq̄ȝ hoc dicit Ar. φ seinuicem 𝓅sequantur. sed solum inquit: quotiens dr̄ principiū: totiens dicitur causa. ⁊ subdit. omnes. n. cause ꝑncipia sunt. Ex hoc inueni causam multipliciter dici ꝺm multiplicationē pāципij. ℭ Sed 𝓅tra habitum est superius φ vnum ⁊ ens seinuicem 𝓅sequuntur sicut ꝑncipium ⁊ causa ens ⁊ vnum se 𝓅sequuntur 𝓅uertibiliter. ergo ⁊c. Maior ⁊ minor habentur ex. 4. meta. tex. cō. 3. ℭ Respondetur φ ꝑncipium ⁊ cā differunt formaliter: quēadmodū superius ⁊ inferius: siue magis cōe ⁊ min⁹ cōe: que differūt ex natura rei ⁊ formaliter ex parte vni⁹ extremi: qꝛ lȝ supi⁹ seu magis cōe sit d̄ eētia iferioris. Non tm̄ iferius est de essentia superioris. Aristoteles aūt volens osn̄dere distinctionē formalē ⁊ ex natura rei: iter vnum ⁊ ens 𝓅clusit: φ quemadmodum ꝑncipiū ⁊ causa sunt idē realiter ⁊ distincta formaliter. sic est de ente ⁊ vno. Sed quantum ad 𝓅uertibilitatem ⁊ ambitum cōmunitatis vtrobiq̄ȝ: non est similitudo.

Ad obiecta 𝓅tra tertiā qōnem que ꝓbant φ finis nō est cā cālitatis agētis ⁊ sunt 𝓅 scd̄am 𝓅nē ꝑncipalē. Rīdet̄ ⁊ ꝑmo ad ꝑmū admittēdo primū ⁊ 2^{m} ꝑsuppositū ad hūc sensum φ eiusdē ad se acceptuȝ scd̄m vnā ⁊ eandē rōnē nō pōt esse ordo eēntialis ⁊ silr̄ inter ea que sunt eiusdeȝ speciei quatenus sunt eadeȝ ꝺm spēm ⁊ ꝺm eandē rōnē accepta: nō est sic ordo essentialis. idē tn̄ acceptū ꝺm diuersas rōnes formales: ⁊ alterius rōnis pōt hr̄e ordinē essentialē ad seipsum sicut fortes acceptus scd̄m rōnē veri fundat ordinē essentialē ad se sub rōne boni. Et 𝓅similiter dicat̄ de his que sunt eiusdem spēi: cum in ipsis possint 𝓅currere diuerse rōnes formales. ex quo sequit̄ φ forma agētis vt est in actu per essentiā suam: aut ēt ipm̄ suppositū agens per formaȝ poterit esse agens ꝓducens aliquē effectuȝ: qꝛ ratio agendi ipsi agenti: est actus ⁊ forma ipsius teste Aristo. 3. phys. tex. 17. Semp existimabit̄ iquit species aliqua mouens forma aut geniti que est eiusdē speciei cum forma gñantis accepta sub rōne boni ⁊ appetibilis in itentione agētis poterit esse finis mouens agēs ad agendum ⁊ ita hr̄e ordinē essentialē ad ipsuȝ in rōne principij ⁊ cause. ℭ Ad 2^{m} rīdet̄. φ quicquid sit de ante 𝓅ña nō valet. Cuȝ ifert̄. ergo finis ꝺm illud esse nō est cā agentis: nam vt dicetur iferius. Ad hoc φ aliqd sit cā alicuius nō opȝ φ habeat nobilius esse simplr̄: nisi sit cā causans virtute ꝓpria: aut sit ꝑncipalr̄ causans: vel pōt dici φ arg^{m} 𝓅cludit φ finis nō est cā agentis quātum ad esse. Cuȝ hoc tn̄ stat φ sit cā ipsius q̄ȝtū ad eius causalitatē: de hoc amplius iferius p tractabit̄. ℭ Ad 3^{m} rīdetur admittendo maioreȝ. φ. vȝ. cā aliquid ifluit in cātum: ⁊ negat̄ minor. nam finis dat ⁊ ifluit in ipsum agēs artificiale amorē ⁊ desiderium respectu sui loquēdo de fine quo: p quē amorē: postmoduȝ agēs mouet̄ ad agendū. Vn̄ originaliter ⁊ ꝑncipatiue est cā motionis agētis ad extra respectu eiusdē finis in esse reali. Et quando dicis. φ si agēs haberet eandem vim actiuam ⁊ nihil itenderet. eodē modo produceret effectuȝ: negatur hoc: qꝛ vbi nō eēt intentio ⁊ appetitus vel rationalis vel sensitiuus vel naturalis: ibi nulla seq̄retur actio in agente. Et quādo queris: quid est in itentione quādo gñat ignē. Rīdetur φ in igne gñante est itentio ⁊ appetitus naturalis: qui est iclinatio naturalis ignis in ignē gñandū: tanq̄ȝ in illud quod est eius ꝑfectio: qꝛ semp genitum: cum faciat ad 𝓅seruationē spēi est aliquo modo ꝑfectio gñantis: vt est de mente Aristo. 2. de aia. tex. cōmē. 35. Et cum tu queris de modo essendi in. Dico φ finis est in agēte obiectiue: vel sicut cognitum in cognoscēte. in agētibus p cognitionē: ⁊ similiter sicut appetibile in appetēte. Et ex 𝓅ñti: qꝛ ibi repñtat̄ p aliquā spēm eius repñtatiuam: pōt reduci iste modus eēndi in. ad modum eēndi accn̄tis in subiecto ⁊ forme ꝑficiētis in proprio ꝑfectibili. ℭ Ad quartum rīdetur. Q₂ deus sub ratione finis vltimi est obiectum actus beatifici. Iste tn̄ finis nō est finis qui est causa finalis: sȝ est finis obiectalis attingēdus p opationē itellectus ⁊ volūtatis in quo vtraq̄ȝ potentia maxime quietatur: ⁊ talis finis obiectalis non hȝ ordinē ad aliquod agens quod moueatur ab ipso efficiendo ⁊ producēdo aliquid in effectu. Sȝ si loquamur de fine qui est causa finalis: cuius propria ratio est mouere efficiēs ad agēdum: vt amatus ⁊ desideratus talis finis de necessitate requirit agens: quod moueatur ab ipso: ⁊ isto modo respcū nullius est causa finalis: nisi respectu cuius est causa efficiens: ⁊ ex 𝓅ñti deus respcū sui nō est causa finalis: neq̄ȝ ēt respectu actus btifici. Sȝ solum finis obiectalis: qui nihil aliud est nisi obm̄ vltimate quietatiuum potentie opatis circa ipm̄. ℭ Ad q̄ntum rīdetur φ causalitas finis est opposita causalitati agētis multiplr̄: tum qꝛ motio finis est motio metaphorica p modum. s. amati ⁊ desiderati: q̄ motio cum terminetur ad obm̄ in esse amato est motio itentionalis ⁊ respectu effectus qui fit in esse reali est etiam realis motio aūt agentis est motio realis tn̄ terminata ad eē reale ipsius effectus: tum etiam qꝛ motio efficientis est initians motum ⁊ nullo mō terminās. de rōne aūt finis. nō est solūmodo initiare

nō initiare motum: ꝫ ēt terminare. tum etiam qꝛ motus proprie ⁊ realis initiaꝰ imediate ab ipso efficiēte sicut a principio imediato. a fine aūt sicut a principio remoto. quare ⁊c. ¶ Ad 6ᵐ ridetꝰ ꝯcedēdo maiorē: ⁊ negādo minorē. Et ad pbationē ipsius ꝯcediꝰ: ꝙ cālitas efficiētis resoluiꝰ in finē. Et ad iprobationē huius cū dꝛ: ꝙ finis solum poneret effcm̄ in esse ⁊c. negatur ꝯña. ꝗ ꝯṽtitur. Et ad pbationē ipsius ꝯceditur ꝙ efficiēs nihil cāt: nisi mediante sua causalitate. Et cū tu infers ꝙ talis causalitas est ꝑ se a fine. Rñdetur ꝯcedēdo. ꝙ est a fine mouentis ipsum efficiēs ad agēdū: tñ elicitiue est ab ipso efficiēte. vñ ꝫ originalr: siue, occasionalr sit a fine mouentis. nunq̄ꝫ tñ est ab ipso fine: vt actus elicitus: seu vt actio imediate ꝓueniens. vñ pro tanto finis causat causalitatē agētis pro quāto ex amore sui mouet ipsum agēs ad causalitatē eliciēdam: ſm quaꝫ causat postmodū finē ad extra. Uñ talis causalitas efficiētis motiue est a fine. elicitiue ab ipso efficiente. Et si dicas efficiēs moueꝰ passiue ad eliciendam suā causalitatē a fine. ergo finis est causa motionis passiue qua agēs mouetur. Sꝫ motio actiua ipsiꝰ agentis imediate sequiꝰ motionem passiuam ipsiusmet agentis. Et sꝫ vr̄ eēntialis ꝯsecutio motionis actiue ad motionē passiuaꝫ. Igitur motio actiua vr̄ causari a fine. Rñdetur ꝯcedendo. ꝙ ad motionē passiuam in agente: sequiꝰ motio actiua extra. Negaꝰ tñ ꝙ sit essentialis cōsecutio vnius ad alterum maxime in agētibus liberis: ⁊ etiaꝫ in nālibus que pñt īpediri ꝑ extrinseca. admisso tñ ꝙ esset eēntialis ꝯsecutio nō sequitur: ꝙ si motio actiua quam elicit agens ꝯsequaꝰ ad motionē passiuam. ꝙ nō sit motio actiua elicitiue ab agente: qꝛ agēs est illud: qḋ moueꝰ ad extra: ⁊ elicit ex se suaꝫ causalitatē: que est sibi rō agēdi ꝑ formam suam ſm quam est in actu. ¶ Ad 7ᵐ cum dꝛ qḋ ꝓcedit primū causatū est incausatum. Cōceditur maior. ⁊ etiā minor: ⁊ ꝯsequēter totus processus vsqꝫ ad vltimum ꝯñs illatum. qḋ etiā ꝯcediꝰ. vꝫ. Ois causalitas in ipso ente est icausata. ꝑut causatū dꝛ esse illud qḋ capit esse ab alio distincto ab ipso essentialiter. In ꝓmo ente tñ imaginamur duplicē cālitatē. quaꝝ vna est motio realis ad extra: ꝑ quam ꝓduciꝰ effectus in esse reali: que est realis saltē ex parte effectus: quicqd sit ex parte dei. Alia est motio metaphorica ꝑ quam primuꝫ agens vult ꝓducere aliqd ad extra ex amore sui. sic ꝙ ꝑꝑ se amatuꝫ ⁊ desideratū vult causare effectū in re: ⁊ tūc dicimus ꝙ ꝫ primum ens ex amore sui causet ipm̄ effcm̄ seu itendat ipm̄ causare: ⁊ ſm hoc saluetꝰ causa finalis in ipo nunq̄ꝫ tñ ꝯcediꝰ esse cā finalis respectu sui ipsius: ꝫ solū respectū effectus ꝓducti. vtraqꝫ tñ causalitas est incausata: ſm tñ nr̄m modū itelligendi ꝓus ꝯcipimus primum ens velle alia a se ex amore sui q̄ꝫ efficere ⁊ causare realiter illa: ⁊ ita vr̄ cālitas primi efficientis ꝑexigere causalitatē finis qui est ipmmet efficiens. pro q̄ꝫto nō efficit ad exᷓ nisi ex amore sui. ¶ Ad 8ᵐ cum arguitur ex ꝓmo posterioꝝ. c. 3. vbi ōndit ꝙ circulo impoīe est demostrare. nō contingit causas esse ad seinuicē causas: ⁊ ꝯsequēter deducēdo ad incōueniens: ꝙ idē esset cā ⁊ effectus respectu eiusdē ⁊c. Rñdetur ꝑ ea que ꝓmissa sunt supius: ꝙ aliud est loqui de efficiente ⁊ fine ⁊ aliis causis q̄ꝫtuꝫ ad entitatē ipsaꝝ aliud q̄ꝫtū ad eaꝝ causalitatē: ⁊ cōparando efficiens ad finem ſm entitatem: ponuntur alique ꝑpōnes. Prima est. ꝙ efficiens ſm entitatem est prius fine accepto ſm entitatem. Ista ꝑpositio ꝓbatur. qꝛ efficiens vel cōparatur ad esse qḋ hꝫ finis ad extra: vel cōparaꝰ ad esse finis in itentione. Si primo mō cū finis ſm tale esse sit effectꝰ agētis. effectus aūt est posterior sua cā. Igitur efficiēs est prior fine ſm tale esse. Cōfirmaꝰ. quantū ad hoc esse prioritas efficientis respectu finis: finis vel est sba vel accñs si est accñs ⁊ efficiens q̄ꝫqꝫ est sba. sequitur propositum ꝙ efficiens est prius. Si aūt finis est accidens ⁊ efficiēs silr ⁊ finis est causatum ab efficiēte ſm tale esse reale sequitur idem qḋ prius ex ordine nālī: qui est inter cām ⁊ causatū. Si ṽo finis accipiaꝰ ſꝫ eē itentionale sic adhuc efficiēs est prius fine: qꝛ finis in tali esse hꝫ esse obiectiuū in ipso efficiēte. ſꝫ eē obiectiuū est posteriꝰ illo in quo ē. igꝰ ⁊c. Et ita sequiꝰ ꝙ entitas efficiētis est prior fine in quocūqꝫ esse. ¶ Et si diceres ꝙ efficiēs est accñs ⁊ finis sba. ꝯ. nullū accñs pōt esse effectiuū sbe: qꝛ nō agit ad aliqd ꝑfectius se ⁊ vltra spēm ꝓpriā. igiꝰ tale efficiēs nō erit suba. ¶ Si ṽo loquamur de cālitate ꝑficiētis ⁊ finis. Sit ista scḋa ꝑpō. cālitas finis est prior cālitate efficiētis: qꝛ cālitas cause mouētis nō mote nō solū est nobilior vt ꝓbatum est supra. verūetiaꝫ prior causalitate cause mouētis mote. finis aūt mouet ⁊ nō est motus. Efficiēs aūt mouet motū. ergo cālitas finis est prior cālitate efficientis. Cōsilr dōm est de nobilitate: queadmodū dcm̄ est de ꝓritate. Naꝫ si loquamur de eoꝝ entitate vel efficiens cōparatur ad finē in re extra: vel in itentione si ꝓmo mō vel efficiens est vniuocum: vel equiuocū: si ꝓmo mō est eq̄ ꝑfectum: si scḋo mō est ꝑfectius. ¶ Si vero effectus cōparatur ad finē in intentione. Sit ista 3ᵃ ꝑpō. agēs est nobilius ſm esse entitate formali finis: qꝛ entitas simplr realis est nobilior entitate ſm qd ⁊ potētiali entitas efficiētis est hꝰ. ꝗ ⁊c. Et vlterius entitas q̄ est ꝑ se: est nobilior entitate q̄ est in alio: finis ſm suū esse: in quo est cā: est in efficiēte: ⁊ efficiēs hꝫ esse ꝑ se. igiꝰ ꝑpositum. ¶ Si ṽo loquamur de ipsoꝝ causalitate ⁊ q̄raꝰ q̄ ipsarum sit nobilior. Sit ista quarta ꝑpositio tenēda. causalitas finis est nobilior causalitate efficientis: qꝛ talis cālitas efficiētis est mouens mota ⁊ dependens a causalitate finis. ¶ Sꝫ ꝯtra cālitas isequens entitatē priorem ꝓcedit aliā: que isequiꝰ entitatem posteriorem: causalitas efficientis est hꝰ respectu cālitatis finis. igiꝰ ⁊c. Rñdeo negādo maiorem. nam certū est ꝙ sba ꝓcedit qualitatem in ipsa. ⁊ tñ qualitas prius agit: q̄ꝫ sba: qꝛ prius alterat q̄ꝫ gñet. Silr q̄ꝫtitas est prior nā albedine in ipsa: ⁊ tñ q̄ꝫtitas ad hoc ꝙ imutet sensum dependet a qualitate ⁊c. ¶ Sed alio modo formaꝰ rō: cā prior ſm esse non dependet a posteriori ſm esse: qꝛ depēdentia est ꝑexigentia huius ab hoc in alteritate nāe: ⁊ posterius ſm esse sic vr̄ ꝑexigere prius ⁊ nō eꝯ. sed efficiens ſm esse est prius fine. ꝗ nō dependebit a fine: vel si sic finis nō erit posterior ſm esse. Ad hoc rñdeꝰ glosando maiorem sic: ꝙ prius ſm esse nō dependet ſm esse a posteriori. adhuc tñ stat ꝙ dependeat q̄ꝫtū ad cālitatem: vel q̄ꝫtū ad aliquā eius ꝓprietatem: sicut sba q̄ꝫtum ad esse nō dependet ab albedine: ꝫ bñ q̄ꝫtum ad hoc qḋ est disgregare. Silr mā nō dependet a q̄ꝫtitate in esse: ꝫ bñ quo ad esse extēsum: ⁊ q̄ꝫtuꝫ. ¶ Ex his rñdetur ad instantiā principalem: q̄ erat vltima sumpta ex ꝓmo posterioꝝ: in qua dꝛ cause nō sunt ad seinuiceꝫ cāe. Rñdetur ꝙ verū est in eodē gñe cause: ꝫ in diuerso non incōuenit: neqꝫ ēt sunt sibiinuicem cause quo ad entitatem ipsaꝝ: qꝛ forma nō causat entitatem māe: ꝫ ꝓsupponit ipsam: cū sit ingñabilis ⁊ incorruptibilis. silr mā nō causat entitatem forme: ꝫ substantificet ipsam. Parisormiter dōm est de efficiente ⁊ fine: q̄ꝫtū ad hoc ꝙ ꝫ efficiens causet finem ſm suam entitatem. non tñ finis est cā efficientis q̄ꝫtū ad suū esse. ¶ Eodem modo rñdetur ad illam maximā. vꝫ. Quicqd est cā cause est causa causati. Et silr quicqd est prius priore ⁊c. Iste ꝑpōnes hñt veritatem. vbi cause accipiantur vniuoce ⁊ in eodem gñe. ¶ Sed si equiuoce accipiantur: ⁊ in diuersis generibus queadmodū est in ꝑposito: nō sequiꝰ incōueniens qḋ infertur. vñ in ista ꝑpōne. quicquid est causa cause est causa causati. variaꝰ ꝓma respectu medie: ⁊ media respectu vltime. ¶ Ad illud qḋ dꝛ. omnis cā ꝓma plus influit in effectu ⁊c. Rñdeꝰ hoc hr̄e veritatem in causis essentialr ordinatis ꝯcurrentibꝰ ad eādeꝫ effcm̄ in eodeꝫ gñe cāe.

Ad argumēta ꝯtra tertiā ꝯclusionem respōdetur premittendo ꝙ aliud est causam causare in aliquo esse: ⁊ aliud est ipsam causare pro aliquo esse. Stat. n. causam habere suam causalitatē

in aliquo esse: ꝛ tñ cãre. ꝛ ꝑ alio. sic ꝙ aliud esse termĩr et cãlitatẽ eiusdẽ: ſm hoc dr̃: ꝙ finis quo: seu q acquirit ꝑ motũ: dũmõ nõ sit vltimus ꝛ ꝑexis motum in eẽ itentionali causat ꝛ mouet efficiẽs ad agẽdũ. nõ tñ ꝑ esse itentionalis causat sed ꝑ esse reali. Ex quo sequit ꝙ si cã finalis sit cã in esse itentionali nõ est cã in tali esse simplr ꝛ absolute: ꝫ in ordine ad eẽ reale. Ita ꝙ vnũ ꝯcurrit obiue. s. itentionale nõ ꝑcise ꝛ absolute ꝫ in hitudine ad esse reale. ¶ Scdõ notãdũ est ꝙ esse obiectiuũ finis in itentiõe agẽtis: cũ sit eẽ ipsius finis pñtatũ agẽti sub rõne boni ꝛ appetibilis: ꝛ hoc per aliq̃ꝫ formã realẽ: que est spẽs ipsi⁹ repñtatiua: tale esse obiectiuuꝫ est aliqd esse ex nã rei: qꝛ nõ est aliqd ꝯstitutuꝫ in tali esse repñtato ꝑ actũ itelligẽdi aut per actũ collatiuũ alicuius potẽtie collatiue. Esse aũt obiectiuũ: qd̃ sequit actum itelligẽdi: ꝛ dependet ab actu collatiuo itellꝰ: sicut sunt itẽtiões scðe: est ꝑcise ens rõnis. ¶ Tertio nõndũ ꝙ loquẽdo de fine grã cui⁹ q est finis ꝑexistens motui talis est cã tã in eẽ itentionali q̃ꝫ in esse reali: vt si hõ edificat domũ: domus ẽ finis quo edificationis. Domus aũt ordinat ad hoiem ꝛ ꝯseruationẽ ipsius sicut ad finẽ pncipalem: qꝛ nõ itendit edificator edificare domũ: nisi ꝑꝑ salutẽ ipsius. ¶ Et si ꝯ hoc istat. Qꝛ hõ est causa efficiẽs artificialium. ergo nõ est cã finalis ipsoꝝ. ¶ Item scðo de rõne finis est ꝙ sit qd vltimũ. per Arꝫ. vbi supra. Homo aũt prior est artificialibus. Et rursum. Si sanitas sit cã deambulationis fortis: eo ꝙ intendit sanitatẽ. Silr ḡnatiões istoꝝ iferiorum erunt cause finales dei ꝛ itelligentiaꝝ: vel saltem actionis ipsaꝝ. itendunt. n. ḡnationes istoꝝ iferioꝝ: sicut fortes intendit sanitatem. Et ꝑpterea tu dixisti ꝙ finis in intentione est cã ꝑ esse reali ipsiusmet finis. ergo relinquit ꝙ ideꝫ erit cã sui ipsius. Nam finis in intentione ꝯcurrit simul cũ efficiẽte ad causationẽ finis ad ex̃. ergo sequit ꝓpositũ. ¶ Ad ista rñdet. ꝛ ad ꝓmũ dr̃ ꝙ nõ est icõueniens ꝙ idẽ sit finis saltem grã cuius ꝛ efficiens respectu eiusdeꝫ. Deus. n. est cã finalis: ꝛ efficiens oium creaturarũ. ¶ Ad scðm rñdetur. ꝙ dcm̃ pħi dꝫ intelligi de fine minus ꝓncipali qui dr̃ finis quo. si. n. itelligeret de fine grã cuius nõ posset saluari q̃liter deus esset cã finalis oium cãbiliuꝫ. ¶ Ad 3ᵐ dr̃ ꝙ nõ est incõueniens ista inferiora esse fines minus ꝓncipales actionum dei ꝛ intelligẽtiaꝝ: q̃uis deus sit finis grã cuius ꝛ principalis respectu ipsaruꝫ. ¶ Ad 4ᵐ ꝯcedit ꝙ idẽ est finis qui est causa ꝛ effectus in esse intentionali ꝛ in esse reali ꝛ ex ꝯñti ꝯcedit ꝙ finis ſm esse intentionale est cã suiipsius in esse reali neq; incõuenit ꝙ idem respctũ suiipsius sit cã ꝛ causatum penes diuersa esse: quoꝝ vnũ competit sibi vt causa. alterum vt effectus.

His statibus respondet ab obiecta ꝯ tertiam ꝯnẽ tertie q̃õnis. Et ad ꝓᵐ argᵐ rñdeo. ꝛ ad maiorem dico ꝙ cuiuslibet effectus realis. cã debet esse realis aliquo mõ: vt dictum est supra. Et ad ꝓbationem primam maioris ꝯcedit ꝙ illud quod est simpliciter nõ ens: aut ens in potentia nõ põt esse ꝓncipiuꝫ entis realis ꝛ in actu. Et ad illud qd̃ infertur ꝙ effectus realis dependet essentialiter a sua causa: ꝛ dependentia essentialis est realis: qꝛ dependentia semꝑ est ad prius ꝛ ꝑfectius: vel saltem nõ ad imperfectius. ex quo postmodum infertur ꝙ effectus realis nõ põt esse a causa nõ reali. Respondetur ꝙ iste ꝓcessus non ꝓcedit ꝯtra dicta in q̃õne. qꝛ ꝯceditur causa finalis aliquo mõ esse realis. Sꝫ ad illud qd̃ ꝯcludit. vꝫ. dependẽtiaꝫ essentialem effectus esse realem. respondetur negando hoc assumptũ: qꝛ non ois dependentia essentialis: est realis: qꝛ in entibus pure rõnis est dependentia essentialis: ſm quã aliqd dependet ab aliquo: ꝛ tñ non est realis. vnde dependentia eẽntialis est dependentia necessaria per quam vnum. s. dependens necessario ad suum esse requirit illud a quo dependet. ¶ Et cũ dicis ꝙ dependentia semper est ad ꝓus ꝛ perfectius. ¶ Respondetur negando: qꝛ dependentia necessaria seu ꝯnexio põt esse inter aliqua eque perfecta ꝛ põt aliqd esse ꝑexactũ ad esse alicui⁹: qd̃ tñ ẽ iperfecti⁹ ꝑexigẽte: quẽadmodũ forma sbalis ꝑexigit q̃ꝫtitatẽ in mã ad hoc ꝙ sit in mã ꝛ vniat ei: ꝛ tñ q̃ꝫtitas nõ est ꝑfectior forma sbali. Silr actus sentiẽdi depẽdet a spẽ sensibili ꝛ ꝑexigit ipsaꝫ: ꝛ tñ actus sentiẽdi est ꝑfectior spẽ sensibili. verũtamẽ illud qd̃ ꝓmo ꝛ ꝓncipalr terminat depẽdẽtiaꝫ alicuius. illd̃ est ꝑfectius depẽdẽte: ꝫ si terminet scðario aut ṽtute alterius nõ opꝫ ipm esse ꝑfectius. Sic est in ꝓposito de fine in agẽte artificiali. nã lꝫ effectus depẽdeat a fine in esse intẽtionali: tale esse nõ terminat depẽdẽtiaꝫ effectus virtute ꝓpria: ꝫ ṽtute esse realis. s. ṽtute itellꝰ ꝛ cognitiõis dirigẽtis. Hec dicta sunt ad ꝓbationes ꝓmi. añtis quatenus minus ꝯcludũt ꝓpositũ opponentis: ꝫ non ꝙ añs assumptuꝫ de fine ꝙ sit cã non realis sit ꝯcedendũ. qꝛ ꝯcedimus cãm finaleꝫ esse cãm realẽ. ¶ Scða ꝓbatio ẽt ipsiusmet añtis minus ꝯcludit ꝯtra intentionem nostram determinatam superius. ad quam dr̃ ꝯcedendo. ꝙ causalitas effectus realis est respectus realis: ꝛ vlterius ꝙ talis respectus qui est realis non põt fundari in ente pure intentionali: vt dictum est. Sed in ordine seu habitudine ad ens reale non inconuenit. aut virtute esse: quod participat in intentione agentis.

Ad secundũ principale cũ arguit. Eo mõ finis hꝫ rõnem cause ꝛc. Rñdet ꝙ finis ſm esse intentionale hꝫ rõneꝫ ꝑꝑ qd: ꝛ nõ tñ ſm esse reale lꝫ pro esse intentionali nõ sit ꝑꝑ quid. Et cũꝫ tu dicis. medicus nõ operat ad sanitatem preconceptaꝫ põt hoc negari: qꝛ etiã infirmus querit sanitateꝫ: ꝛ medicus agit ad ipsam: qꝛ ꝑconcipit eam tanq̃ꝫ obiectũ ꝯueniens: vel si ꝯceditur ista ꝓbatio ꝯcludit ꝙ sanitas pro esse itentionali non est finis: ꝛ etiam ꝙ pro illo esse agens nõ agit: ꝫ ꝙ in esse intentionali finis nõ moueat agens hoc nõ ꝯcluditur: ꝛ per hoc apparet ad ꝯfirmationẽ cũ dicitur. Omne agens agit ꝑꝑ finẽ non hitum ꝛc. Veruꝫ est si nõ habet sub omni rõne sub qua est sibi bonuꝫ. finis aũt in intentione agentis ꝑcise est hꝫ. Et cum infert ꝙ habitibus presentibus in mã cessat motus rñdet ꝙ present ib⁹ habitibus in mã in esse reali ꝛ sub hac rõne dicta cessat motus. Et vlterius cũ infertur ꝙ oia ad fineꝫ ordinant ſm esse reale. Negat hoc. imo ordinant ad ipm finẽ ſm esse intentionale: qꝛ penes illud esse entia que sunt ad finem: ordinant ad finẽ respectu cuius habent rõnem ꝑꝑ quid: sed entia ad fineꝫ nõ tñ includũt ꝑꝑ quid respcũ finis in esse reali: verũ ẽt in esse itentionali. Quia si queratur ꝑꝑ quid agens agit. s. edificator edificat domum. respondet qꝛ vult habere domuꝫ vt vtilem sibi: ꝛ vt bonum sue saluti conueniens: ꝛ ad illud qd̃ additur: ꝙ tale esse intentionale est diminutũ. rñdet ꝙ hoc est falsuꝫ: qꝛ forte hꝫ nobilius esse ꝑticipatuꝫ in mente Arꝫ. q̃ꝫ in se lꝫ nõ verius: vt dictũ est supra. ꝛ ẽt lucidius inferius declarabit. Et rursuꝫ ad illud ꝙ finis in esse itentionali est hitus ꝯceditur. Sed dr̃ ꝙ non est habitus in illo esse pro quo causat seu quod vltimate intenditur.

Ad tertiũ principale ẽt pꝫ q̃õ finis est cã ꝓor ſm causalitatẽ respectu agentis ꝛ non ſm entitatẽ quocũq; mõ: lꝫ quantũ ad esse ꝑticipatuꝫ a fine posset saluari prioritas entitatis finis ad entitatẽ agẽtis tñ tenẽdo ꝙ finis ſm entitatẽ sit posterior entitate agentis. Dicit ꝙ illa maior assumpta in argumento est falsa: qꝛ non opꝫ ꝙ cã mouens aliã cãm ſm esse sit prior oino entitate cause mote. sed sufficit ꝙ ſm cãlitatẽ sic sit ꝓor: quẽadmodũ dicimus ꝙ forma est cã mouẽs mãm ꝛ ꝓnᵐ causalitatis mãe necessitans ipsaꝫ: ꝛ tñ mã scðm entitatẽ est prior saltem origine forma.

Ad quartũ ꝓncipale cũ dr̃. Eo mõ finis hꝫ rõnẽ cause finalis: quo mõ distinguit ab agente. Cõcedit maior ꝛ negat minor. Et ad ꝓbationeꝫ cũ dr̃. obꝫ qd̃cũq; exis in aĩa causat effectiue effcm̃ sibi ꝯuenientẽ ꝛc. ſꝫ Auerroym. 12. meta. ad hoc rñdet. ꝙ in aĩa est duplex motio realis obti pñtatu: q̃rũ vna est motio intellectus

tio intellō polis a fantasmate vel a spē itelligibili ꝛ obm
repn̄tatū in istis mouet effectiue intelēm posēm ad actū
itelligēdi: ꝯcurrēte tn̄ itelēu agēte. Alia est motio realis
in volūtate ſm quā obm itelēm sub rōne boni ꝛ appeti-
bilis pn̄taſ seu offerſ volūtati: qꝺ obȝ sic pn̄tatū vna cū
volūtate agente mouet voluntatē pure passiuam: aut ēt
se ipsaȝ ad actū amoris ꝛ desiderij ꝛ q̄libȝ istaꝝ motionū
ptinet ad cāsalitatē effectiuā. Ita ꝙ sicut itellectio actua-
lis causaſ effectiue ab intellectu agēte ꝛ obto pn̄tato in
fantasmate. Ita volitio actualis: q̄ est amor vel desideri
um obti repn̄tati cogniti ꝛ apphensi sub rōne boni ꝛ ap
petibilis causaſ effectiue ab obto sic apphenso ꝛ a volū
tate agēte vt dcm̄ est: ꝛ sic volitio ipsa seu desideriuȝ est
effectus realis cāsatus realr a volūtate ꝛ obto volibili. In
volūtate ēt est motio metaphorica que est ipsius obti vo
libilis pn̄tis sub rōne boni: iquātū p amorē causatū: q̄ est
ipsa volitio. obm sic pn̄s capit esse volitū ꝛ amatū: qꝺ eē
volitū nō est nisi respectus rōnis in ipso obto sic pn̄tato.
¶ Pro quo duo sunt notanda quoꝝ pmum est ꝙ in istis
opationibus que sunt. sentire itelligere. ꝛ velle seu ama-
re: semp eaꝝ obta pducunſ per istas opōnes in aliquo
esse rōnis. s. sensibile terminās actualr actū sentiēdi pdu
citur p sentire in esse sensato: ꝛ obm in actu itelligēdi cō
silr pducıſ in esse itellecto ꝛ cognito p actualē itellectio
neȝ: ꝛ qꝺ dixi de sensu ꝛ itelēu ita: itelligēdū est de volū-
tate. dico ḡ ꝙ obm qꝺ causat effectiue vna cū volūtate
actū volendi p ipȝ velle īmediate capit eē volitū ꝛ ama
tum: ꝛ ista pductio appellaſ metaphorica: q2 nō terminaſ
īmediate ad aliqꝺ esse reale ex̄: sed precise ad esse rōnis.
ꝛ ſm hoc Arꝫ. 9. meta. tex. cō. 16. nō posuit istas opōnes
imanentes esse actus pductiōis: sȝ esse vltimos fines: ꝛ
pfectiones potētiaꝝ opatiuaꝝ: vt hꝫ ēt p ꝛ. 10. ethi. q̄uis
eadē pductio metaphorica remote seu mediate termine
tur ad finez ex̄ q2 mediāte agēte. ¶ 2° notādū: ꝙ pducto
obto volibili in esse amato ꝛ desiderato: vt dcm̄ est: obȝ
in quo fundaſ tale esse amatū: qꝺ est pn̄s ipsi volūtati
sub ea rōne: sub qua amaſ determinat agēs: cognoscens
appetens ad psecutionē ipsius obti volibilis ſm esse qꝺ
hꝫ ex̄ in re: ꝛ ita quantūcunqꝫ motio metaphorica fit ab
obto in esse itentionali. s. in eē amato ꝛ desiderato: termi
natur tn̄ ad esse reale ipsius obti qꝺ est finis in effectu ꝛ
in re ꝛ hoc p q̄to mouet agēs ad psecutionē finis in re.
¶ Ex hoc videſ ad itentionē Auerroys quo ad auctēm
preallegatam dꝺo: ꝙ ipse non plus vult in illa auctē nisi
distinguere motionē realē effectiuā in voluntate: que est
ab obto volibili cāūte actū desiderij ꝛ amoris: a motiōe
ꝛ pductione metaphorica: que est obiecti nō vt volibi-
lis ꝛ diligibilis: q2 hoc totū ptinet ad efficiēs: sȝ vt actua
liter amati ꝛ desiderati: que motio lȝ fit ab obto exn̄te i
aīa: tn̄ terminatiue est ad ex̄ ꝛ ad esse reale ipsius finis: ꝛ
per taleȝ motionē attingiſ finis ad ex̄: ꝛ efficiēs psequiſ
ipsuȝ ſm tale esse. Ex quo sequiſ ꝙ quātūcūqꝫ obm in eē
intentionali fit pn̄m ipsius motionis: terminus tn̄ ipsius
est ipmmet obm in eē reali. Et ita lȝ obm in mēte vt pn̄s
volūtati sub rōne volibilis moueat vt agēs: tn̄ vt actua-
liter amatū in mēte mouet vt finis ꝛ p tanto dı́ tale obȝ
mouere ad ex̄ in rōne finis: q2 motio eius vt est amatuȝ
terminaſ ad ipsum finem ex̄ determinando ipsum agēs
ad psecutionē finis in re. Et ad Auerroym dı́ ꝙ nō plus
vult: nisi ꝙ obm in mēte sub rōne appetibilis mouet vt
agens: sed nō vt actualiter amatū. ¶ Sed instaſ ꝯ istum
modum dicendi: tu dicis ꝙ obm vt amatū: est pncipiū
istius motionis metaphorice que attribuiſ finis. Cōtra.
ex hoc sequereſ ꝙ pncipiuȝ istius motionis qꝺ est obm
amatū ſm esse rōnis esset pncipiū ipsius: q2 certū est ꝙ
obm vt amatū est ens rōnis: sȝ tale p te est pncipiū cāu-
satis finalis. Igiſ talis cāsitas finis erit pcise rōnis: ꝛ p
ꝯn̄s nō erit cāsitas realis. ¶ Ad hoc pōt dici vno mō ꝙ
ois motio ꝛ pductio ꝛ vlr ois respect⁹ eēntiali⁹ depēdet
a termino ad queȝ q̄ a pn̄°: q2 diffiniſ p termino ꝛ nō p

pncipiū a quo. vn̄ Arꝫ. 5. phy. tex. cō. 4. Mutatio ꝛ mo-
tus magis hꝫ denoiari. s. denoiatiōe a pori ꝛ quo ad nāȝ
ab eo qꝺ est in qꝺ: q̄ȝ ab eo qꝺ est a quo ꝛ sic ibi distigunt
spēs mutationum. De ista denoiatione loquiſ Arꝫ. 2. de
aīa. tex. cō. 49. dicens. A fine vnūqꝺqꝫ denoiari iustū ē.
Cū igiſ terminus ad quē istius motiōis finalis fit realis
sequiſ ꝙ ista motio ꝛ cāsitas finis erit realis: ꝛ hoc q̄tū
ad rē: lȝ quo ad nos alr denoieſ: vt hitū est supra. ¶ Vel
pōt dici ꝛ melius ꝙ qn̄ dı́ obm vt amatū mouet in rōne
finis. ly vt amatū. pōt accipi tripl̄r. vno mō reduplicati
ue ꝛ tūc denotaſ illud qꝺ seqꝫ. ly vt esse pcisaȝ ꝛ adeq̄taȝ
cām iherētie pdicati ad ſbm. Sic ꝙ pdicatuȝ pdicaſ de
determinabili. per ly vt. vlr: qn̄ dı́ obm vt amatū mouet
efficiēs ad agendū: ꝛ tūc esset sensus ꝙ ista rō que est esse
amatū est pcisa ꝛ adequata rō pp quam obm mouet in
rōne finis ꝛ est cā finalis. Scdo mō capiſ. ly vt. pmissiue
ꝛ tūc denotat ꝯditionem aliquā quā ſbm secuȝ pmittit:
qn̄ pdicatū sibi inheret: vt dꝺo. Sor. vt hō. est albus. 3°
mō accipiſ specificatiue. ꝛ tunc specificat aliquā rōneȝ
necio requisitā ad hoc ꝙ pdicatū in fit subiecto. ¶ Hoc
premisso videtur ꝙ obm appetibile vt amatum mouet
in rōne finis: vt ly vt. teneſ pmissiue ꝛ specificatiue. nō
aūt reduplicatiue: ꝛ est sensus obm acceptuȝ sub rōne q̄
amatur mouet vt finis. vel denotat. scdo modo ꝙ obm
mouet vt finis si ipsum ꝯcomiteſ ista rō que est esse ama
tum ab agēte: ita ꝙ ista rō est necio cōcomitās ipm obm
vt est causa finalis: q̄uis nō cōpetat sibi per se: vt fit rō p
se ꝛ essentialis pp quā finis causat. Vn̄ illud qꝺ est rō mo
uendi ipsi fini formalis ꝛ per se est eius bonitas: vel for-
malis que sequiſ ipsam gditatē ppriam finis vel est bo-
nitas gditatiua: que appellaſ bonitas radicalis: ꝛ istam
bonitatē vt mouet efficiēs ꝯcomitaſ iste respectus rōnis
qui est esse amatū. Q. aūt possit esse aliq̄ ꝯditio necio re
quisita ad esse alicu⁹ que tn̄ nō cōpetit sibi p se: apparet
in multis. Nā ꝯnexio ꝛ vnio cāūrum adiuicē: approxima
tio passi ad agēs est cōditio necessario reqsita ad hoc vt
cause causent suū effectum: ꝛ tn̄ nullū istoꝝ est eis p se ꝛ
eēntialis rō cāndi: ꝛ tūc posset ꝯcedi ꝙ cāe vt ꝯnexe. vt
vnite ꝛ approximate causant effcm̄. Silr pōt exēplifica-
ri de mobili quod moueſ motu ppriē dicto: tale mobile
qꝺ moueſ ad formā accitalē: necio est in actu per aliq̄
formā priorem illa forma: ad quā moueſ: ꝛ tn̄ illa forma
per quam est in actu: nō est p se rō essentialis ſm quam
moueſ ad formā. Cū motus fit actus entis in potētia ſm
ꝙ in po°. ex. 3. physi. tex. cō. 6. Sic dꝺm est in pposito de
esse amato qꝺ est rō necio reqsita ad cāsitatem finis non
tn̄ p se ꝛ essentialis. Sȝ rō essentialis ꝛ p se ipsius obti: vt
est cā finalis est pfectio eius: seu bonitas: ꝛ h̄ vel gditati
ua vel formalis que est passio gditatis ꝛ nāe. vt est de mē
te Doctoris sub. in pmo sniaꝝ. dist. pma qō vlti. ¶ Sed
adhuc istaſ: q2 ex his dictis sequiſ ꝙ aliqs respectus rō-
nis ꝯcurrat necio ad effcm̄ realem seu ad cāsitatem eius.
ꝯn̄a pꝫ ex dictis. ¶ Ad hoc videſ. ꝯcedendo ꝯn̄s ꝛ ꝯn̄aȝ
vn̄ nō est icōueniēs ꝙ aliquis respectus: sic necio ꝯcur-
rat: dūmō nō fit p se ꝛ essentialis. Et si tu dicas. ḡ effect⁹
realis depēdebit ab aliquo ente rōnis. Negaſ ꝯn̄a. nam
secus est dı́re. ꝙ aliquid dependeat ab aliquo. aut pexi-
gat ipm in suo esse. Aliud ꝙ ad suum esse necio coexigat
vel ad ipm necessario consequaſ. Concedo igiſ: ꝙ talis
respectus rōnis coexigiſ ad esse ipsius effectus vel saltē
necessario consequaſ ad causalitatē finis. lȝ non per se ꝛ
essentialr requiraſ: ꝛ ꝙ hoc non videaſ mirum apparet
in exemplo de priuatione veritas istius dicti: q2 certum
est ꝙ ad eē compositi qn̄ fit ꝛ generaſ necessario ꝯcurrit
priuatio ꝛ coexigiſ: ꝛ tamen priuatio est purum nihil: ꝛ
ens rōnis: quantum ad suum formale significatum. ex
4. meta. tex. cōmen. 2. priuationes sunt non entia.

Ad quintū arg^m pncipale ꝯ tertiā ꝯneȝ pꝫ rn̄sio
ex his q̄ dcā sūt. ¶ Ad vlt^m vbi dı́ ꝙ
finis ꝛ efficiens sunt sibi inuicem cāe per se nō per acci-

dens. rñdet q ponẽdo finẽ esse cāz sz eẽ ītentiōale est cā p se cāsitatis agẽtis: ⁊ efficiẽs est p se cā finis sm esse qđ hz ex̄ in effectu. ℭEt cū īfertur: q efficiẽs est cā p accñs finis: si sit cā ipsi⁹ sm esse ex̄: eo q dz esse cā ipsi⁹, finis sz illud esse in quo causat. Rñdet q lz esse reale finis nō sit illud in quo cāt. tñ est eẽ p quo cāt. Et qr dcm̄ est q finis in esse ītentionali absolute nō est cā. sz in ordine ad eẽ reale ipsius finis ex̄: iō efficiẽs est cā finis q̄tū ad illud esse quod aliquo modo requiritur ad eius causalitatem.

ℭUltimo rñdet ad īstātias adductas ꝯ ꝯnē gntā supra positaz de nobilitate finis. Et ad pmā cū dr: q ens magis dr de forma efficiēte mā ⁊c. Rñdet ad aliqbus negādo assumptū. nā lz finis nō sit ens reale in eẽ in quo cāt: est tñ reale sm eẽ p quo cāt. vel pōt dici ⁊ meli⁹ q ly. magis ens. pōt ītelligi idẽ qđ realius ens vel id qđ nobilius ⁊ pfectius. Si pmo mō ītelligat: ꝯcedit q ens magis dr de mā efficientis ⁊ forma: q̄z de fine sm illud eẽ in quo cāt ⁊ sm esse formale qđ sibi cōpetit vt est cā: qcqd sit de eẽ qđ hz pticipatiue. Si vō ītelligat scđo mō negat assumptū. nec idẽ est eẽ reali⁹ ens ⁊ nobili⁹. Nā eẽ reali⁹ est hre veri⁹ eẽ tale in re. nobili⁹ aūt est eẽ pfecti⁹ in aliq̄ ꝯditiōe pfecta entis: que. s. in ente absolute sumpto ponit pfectionē. Exēplū. albedo in mente ꝯcepta hz nobilius esse qr est imālis: inalterabilis ⁊ incorruptibilis: q̄tuz est ex pte ītellis: que ꝯditiones ponūt pfectionē in ente. sed tñ nō est verior ⁊ realior albedo in mēte q̄z ex̄. Ex hoc ꝯcludimus: q ens simplr sumptū ⁊ absolute nō ꝯctuz ad esse specificū finis: magis hoc est nobilius ⁊ aliquo mō pfectius dr de fine q̄z de efficiēte ⁊ alijs causis. lz forte alie cāe sint veriores in suo esse specifico ⁊ determinato ⁊ habeant maiorē realitatē q̄z finis in eẽ in quo cāt. Et qn̄ dr q ens in potētia est ens diminutuz ⁊c. Rñdet ꝯcedēdo hoc esse veruz respcū realitatis ⁊ veritatis esse specifici ⁊ determinati ipsius finis: sz non est ens in potētia excludens oēm entitatē simplr. vñ nō valet ista ꝯña. hoc est verior lapis: g̃ verius ens. sicut nō valet. hoc est pfectissim⁹ lapis. g̃ pfectissimū ens. Ex quo sequit q finis in eẽ ītentionali pōt hre nobilius esse absolute ⁊ simplr: lz nō realius aut verius respectu esse determinati ipsius finis. De esse obĩuo finis nobiliori simplr aut sz qd in ītellu creato aut increato satis dcm̄ est superius in distōnib⁹. distōne. 6. in corpe qōnis: an ꝯnes detinatiuas qōnis. Et cōformiter ad illā distōnem rñdēdo pōt dici ad ppositū q finis quo: in ītentione agētis: ⁊ loquēdo de fine artificiali ⁊ de fine agentis p cognitionē: de quo est difficultas. quicqd sit de alijs: est ens reale pticipatiue: qr pticipat esse cognitionis: sm quam est obm mouēs ipsam volūtatez vel artificē ad operādū: ⁊ tūc ṽtute cognitionis q̄ est ens reale: aut etiā ītellis mouet ipm agens ad agendū: ⁊ talis finis sic ītentus hz pfectius esse ⁊ nobilius participatiue: q̄z sint entia quecūqz īferiora cognitione actuali intellis: seu ēt ipo ītellu dirigēte ⁊ volūtate īperante executionez finis. quēadmoduz determinat Scotus in. 4° dist. pma. q. pma. ⁊ in pmo dist. 3. q. 4. post quartū arti. vbi hz q obta in intellu diuino mouet ītellm creatū virtute ītellis diuini: a quo pducunt talia obta in esse obiectiuo: ⁊ in eẽ ītelligibili. ⁊ tūc ꝯcedit ipse q hꝰ obta hūt aliqđ esse ex nā rei: per qđ pñt mouere intellm creatū ad cognitionem ipsoꝝ. ⁊ ita ex hoc ꝯcluderet q nō soluz finis est realis in eẽ p quo cāt. verū etiaz in esse in quo est cā. ℭEt per hoc rñdet ad multas instantias pserti̅m ad istā. cā dū realr cāt hz esse reale: qr cāsitas sequit entitatē rei: sed ita est q cā finalis in eo īstanti quo agēs agit realiter causat: g̃ hz eẽ reale. Ad quā instantiaz rñdet ꝯcedēdo ꝯñs ⁊ ꝯñam: loquēdo de eẽ qđ cōpetit cāe vel formaliter vel participatiue. Et si dicas nō qđlibet agēs ppter finez mouet a fine in esse ītentionali: ex quo nō qđlibet agens est cognoscens finē ppter quem agit rñdeo q oē agens per se ītendit finem: qr appetit ipsum vel appetitu naturali vel sensitiuo aut volitiuo. Appetere aūt finē quocūqz istoꝝ modoꝝ est finē ītendere: ⁊ esse in ītentiōe agētis. Istud aūt appetere vel psupponit cognitionez in appetente vel in alio a quo dirigit. Si loquamur de appetente appetitu sensitiuo vel volitiuo: tale appetens est cognoscēs finē pp quē agit: ⁊ de talib⁹ pcedit rō adducta. Si vō appetens solū appetat appetitu nāli: cum appetat ṽtute dirigētis in finē: qđ dirigens est ipsa ītelligentia cognoscens. adhuc hr ītentuz. Et hoc est qđ ingt Auerroys. 11. meta. cō. 18. Opus nāe est opus ītelligētie. Ex quo seqtur q oīs finis vel formalr est in ītentione cognoscētis vel ṽtualr ⁊ participatiue: ⁊ ita pōt saluari isto mō realitas cāe finalis. Pōt tertio mō rñderi saluando hꝰ realitates per ea que dicta sunt superius de esse obĩuo rei intelligibilis ⁊ volibilis: qđ hz esse ante actum intelligendi: vt pmissum est supra.

Ad ꝯfirmationē argumēti principalis superius adducti. Cum dicitur causalitas simpliciter ⁊ realis est nobilior causalitate sz quid. patet responsio ex dictis. Nam ppositio assumpta pro maiori est vera si sint cause in eodem genere cause: in diuersis tñ nō incōuenit. Uel iuxta viam que nūc posita est dicitur q causalitas finis est realis: ⁊ est nobilior ceteris causis. vt pbatuz est supra. ℭEx hoc etiam rñdetur ad illud quod additur. vz. causalitas finis est causalitas sm quid: ⁊ metaphorica: respondetur negando hoc assumptuz q sit causalitas sm quid: qr finis realiter causat ⁊ concurrit simul cū efficiente ⁊ alijs causis. Conceditur tamen q est causalitas metaphorica: qr motio ipsius finis in ratione amati ⁊ desiderati: ⁊ mouere sic vt amatum: est mouere metaphoricuz: qr mouere isto modo est pducere vel constituere rem in esse amato ⁊ desiderato. Et pro quanto res capit sic esse amatum ab ipso fine dicitur istud causare metaphoricum: ⁊ sm quid penes esse amatuz qđ est esse sm qd attributū ipsi rei a fine mouēte vnde omne aggregatum ex pluribus: quoꝝ vnuz est tale simplr: aut ens reale: alterū est ens rōnis ⁊ sm qd: totuz natū est denoiari denoiatione a posteriori: ⁊ quo ad nos a debiliori: seu ignobiliori: sed non denoiatione quo ad nām ⁊ a priori de qua dcm̄ est supra. Cum igit ita sit q finis in esse obĩuo habeat aliqđ esse ex nā rei. vt pmissuz est: ⁊ aliqđ esse rōnis: quod est esse amatum rōne qua finis est amatus: appellat ens sm quid. Et causalitas pueniens ab isto toto aggregato denoiat ab ente sm qd. Et sic appellatur causalitas sm quid ⁊ metaphorica: qr denoiatio totius aggregati semp sequit debiliorem partem. Et ad illud qđ cōmuniter dicitur: q causalitas finis est intentionalis. responsuz est q est intentionalis: vt distinguitur contra materiale: ⁊ appellatur intentionalis: qr est quedam intentio agentis per quaz tendit in obiectum ⁊ in finem producendū in esse reali. ℭAd vltimū pro ista parte cum arguit. Si finis esset nobilissima causarum potissima demonstratio esset per finem. Respondetur vno modo. concedendo ꝯñs ⁊ ꝯñam. Unde cum omnes cause possint demonstrari per finez. ⁊ finis in agibilibus sit sicut principium in speculabilibus: cumqz principium in speculabilibus sit illud a quo dependet tota certitudo ⁊ euidentia ꝯclusionis seu demonstrationis: sequit q etiam a fine sumetur omnis certitudo ⁊ euidētia causati ⁊ etiam aliarum causarum dependentiuz ab ipso. Et cum dicitur. q qđ quid est: est principiuz demōstrationis. respondetur q qđ quid est intelligitur nō tm̄ pro eo quod dicit quid est esse rei: sz pro omni eo qđ dicit ppter qd: qđ maxime cōpetit fini. Et cum dicitur q qđ quid est maxime accipitur a forma. Negatur hoc. ⁊ si inueniat ab Aris. q qđ quid est sit forma: intelligit Aris. qđ quid est esse formam appropriate: pro q̄nto qđ qd est notificat diffinitū. sicut forma notificat illud cui⁹ ē forma vel accipitur a forma vt a parte pncipaliori ⁊ notiori intrinseca diffinito. finis aūt est cā extrinseca. Uel pōt dici ⁊ est scđa rñsio: q certitudo cognitiōis pōt accipi: vel qr sit de

sit de certiori obto in se ꝛ ꝫ ppriā entitatē que appellaẜ certitudo simplr: vel de certiori obto ſm pportionez ad potentiā cognoſcētē: vñ aliqd est certi⁹ in ſe: qd tñ nō est certi⁹ ſm pportionē ad potētiā. illud. n. est certi⁹ in ſe qd plꝫs gradus in ſe ꝯtinet cognoſcibilitatis. Illud aūt est certi⁹ in ordine ad potētiā cognoſcētē de quo ipa plures gradus cognoſcibilitatis attingit: cū igr̄ ita sit ꝙ forma in re sit nobis notior ꝛ euidentior q̄ ad nos: sic ꝙ de ipa plures gradus cognoſcibilitatis attingimus: q̄ꝫ de fine. ſequiẜ ꝙ certior cognitio quo ad nos ꝛ ſm pportionez potentie nr̄e itellectiue ad obm itelligibile habeẜ de forma q̄ꝫ de fine: cū hoc tñ ſtat: ꝙ p finem habeaẜ cognitio certior simpliciter ꝛ quo ad naturam. Et sic ad qōnem.

Ad argumēta adducta in p̄n° qōnis. ℭ Ad p̄mūꝫ pꝫ rn̄ſio ex dictis. vꝫ. ꝙ finis est p̄ncipiū ꝛ p̄mū in eē intentionali: vltimū aūt i eē reali: ꝛ p̄m ꝛ vltimū isto mō nō opponunẜ: qꝛ ista nō accipiunẜ ſm idē. ℭ Ad 2m argm ſcdi q̄siti. Cōcediẜ ꝙ finis i eo instāti in quo agēs agit mouet actu cāndo effectū sibi correſpōdētē: ꝛ ita ꝯcediẜ maior ꝛ negaẜ minor. Cū ad pbationē dr̄: cū q̄ mouet actu est in actu: ꝯcediẜ ꝙ est i actu ſm aliqd eē. ſ. aut ex̄ agēs: aut in itentiōe agētis ꝛ in eſſe obtiuo: neqꝫ reqriẜ ꝙ illd qd est actu mouēs: maxīe metaphoice sit actualr̄ ex̄ in re: ſꝫ sufficit ꝙ sit in actu ꝫ aliqd eē obtiuū: aut ex nā rei. ℭ Ad ꝯfirmationē p ista via ꝛ 2° q̄sito. Rn̄deẜ ad qōnē admittēdo ipaꝫ p nūc. ſꝫ negaẜ ꝙ entitas finis in eē in q̄ cāt nō sit extra: vñ lꝫ sanitas in eē reali in istāti quo agēs agit nō sit sanitas extra tñ in eē itētionali est aliqd extra saltē hn̄s eē ex nā rei. ℭ Ad argumēta tertij q̄siti. Cū dr̄ data vītate isti⁹ ſeqreẜ ꝙ idē respcū eiuſdē ꝛc. Rn̄ſio pꝫ ex his q̄: dicta sunt ad istātias adductas ꝯtra tertiā ꝯnē p̄ncipalē. ℭ Ad argumēta q̄rte. q. cū dr̄ si finis eēt nobilissima cāꝫ: ſeqreẜ ꝙ cāutas finis cōpeteret nobilissimis entib⁹. ꝯcediẜ ꝯn̄s ꝛ ꝯn̄tia. ꝛ ad p̄mā iprobationē ipsi⁹ rn̄deẜ ad itētionē Ar. loco p̄alle. ꝙ īmobilia q̄ sūt de⁹ ꝛ itelligētie nō hn̄t cāꝫ finalē: q̄ attingaẜ p motū aut mutationē: qꝛ in ipsis pductio aut actio nullū p̄ſupponit ſbm mutatū qd trāſeat de puatione ad actū: ſꝫ in ipsis est simplr̄ emanatio de nō eē ad eē. Deus aūt respectu oīum aliaꝝ itelligentiaꝝ a ſe est finis duplr̄. Vno° ē finis q est cā finalis: qꝛ ex amore sui pducit ipas itelligētias. Alio° est finis obiectalis: seu attingēdus per opōnē: qꝛ in ipo deo tāq̄ꝫ i pfectissimo itellibili ꝛ volibili vnaq̄qꝫ intelligētia qetaẜ ꝛ delectaẜ: de⁹ aūt respectu siuipsi⁹ est nullō mō finis attingēdus p opōnē qꝛ i seipo vltimate beatificaẜ p itellm ꝛ volūtatē. ℭ Ad ſcdaꝫ iprobationē. cū dr̄ ꝙ de⁹ ē agēs respectu oīuꝫ cāb'm. ꝛ tñ nō agit pp finē ipſoꝝ: negaẜ ꝟ assumptū. Et cū tu dicis: aut talis finis eēt ipmet agēs p̄mū ꝛc. Rn̄deẜ ꝙ est ipꝫ p̄muꝫ agēs in q̄ ꝯcurrit duplex cāutas. ſ. efficiētis ꝛ finis. Et cū tu dicis. g̃ cāutas p̄mi efficiētis nō eēt simplr̄ p̄ma: ſꝫ eēt cāta ab aliq̄ priore. negaẜ ꝯn̄tia. Et cum dr̄ ꝙ actio p̄mi agētis est cāta ex amore sui: dato ꝙ p̄mū agēs sit cā finalis. ℭ Rn̄deẜ ꝙ talis cāutas p̄mi efficiētis nō ē nisi velle vel amor determinatiu⁹ creature ad existēdū: ꝛ amor iste est qddā simplr̄ icātū: idē simplr̄ eētie diue. verū tñ ſm nr̄m modū itelligēdi itelligim⁹ ipꝫ velle diuinū vt terminaẜ ad creaturā: q̄ ad extitiā ipsius pexigere ipmmet velle aut amorē: q̄ de se deus diligit: ꝛ ex ꝯn̄ti cū pp se amatum ꝛ desideratū deus causet qcqd cāt: ſeqẜ ꝙ ipm velle quo se diligit sit q̄si cā amoris vt determinaẜ ad creaturam ꝛ ad extitiaꝫ eius. Et sic vr̄ ſm nr̄m modū itelligēdi ꝙ cāutas effectiua dei dependeat ꝛ sit q̄si cāta a cāutate finali pro quanto preexigit ipsam. ℭ Pōt etiam dici ꝙ deus agit pp̄ter finem alium a ſe: qui non est finis ipsius dei: ſed effectus ꝛ est finis minus p̄ncipalis propter quē agit vt dictum est in corpore questionis.

ℭ Ampli⁹ āt alia ſm nūerū sūt vnū alia ꝫ ſpēm ꝛc. Tex. cōmen. xij. Qō. v.

Queritur. Utrū indiuiduatio nāe fiat p hecheitatē seu pprietatē iduiduālē: vel p māꝫ ꝛ q̄ntitatez. ℭ Et arguiẜ ꝙ nō p pprietatē iduiduālez: qꝛ data vītate hui⁹: ſeqreẜ: ꝙ ordo iter iduidua eiuſdez ſpēi eēt ordo eēntialis ꝛ p ſe. ꝯn̄s est falsum. Tū qꝛ in iduiduis est pceſſus in ifinituꝫ: ſꝫ in ordine eēntiali nō est pceſſus in ifim. g̃ talis ordo nō est iter iduidua eiuſdē ſpēi. Tū ēt qꝛ ꝟ est ꝯ Ar. i 3° meta. tex. cō. 11. Ubi cōmēdat Platonē volētē: ꝙ in iduiduis eiuſdē ſpēi nō est hoc p̄us: ꝛ illud posteri⁹: pp qd ſm ipꝫ Platonez oīa iduidua vt posteriora reducebanẜ ad aliqd p̄us ſepatū: ad qd oīa talia hēbant eſſentialē ordinē: qd ſm ipm erat idea ſpēi ſepata ab iduiduis. Ar. ꝯcordat cū Pla. in p̄. ſ. ꝙ in iduiduis nō est ordo p̄oris ꝛ posterioris eēntialr̄: ꝛ discordat in alio. Cōſequētia p̄ma sic pbaẜ. p̄ſupponēdo ꝙ pprietas indiuidualis in ſor. nō est accńs ſor. ſꝫ est eadē cū ſba ſor. Et silr̄ in alijs. Preſupponiẜ ēt ꝙ ordo iter aliq̄ attēdiẜ penes p̄n° distinctiua: ita ꝙ talis ē ordo iter distincta: q̄lis eēt iter p̄n° distinctiua. Ex hoc argr̄ sic. Ordo q ē iter ſor. ꝛ Pla. ē penes dr̄ias ſbales. g̃ iste ordo erit ſbalis: ſꝫ oīs ordo ſbalis est ordo p ſe ꝛ eēntialis. g̃ ꝛc. minor vr̄ nō: qꝛ ſbale distiguiẜ ꝯ accn̄tale: ꝛ p ſe ꝯ p accn̄s. ℭ Et ꝯfirmaẜ ista rō: qꝛ ordo p̄n°ꝝ distinctiuoꝝ hꝫ reduci ad illud p̄dicam cui⁹ sūt ipsa p̄n° distinctiua: ſꝫ talia p̄n° sūt ꝺ p̄dicamēto ſbe respcū ipoꝝ iduiduorū q̄ distiguunẜ. g̃ talis ordo erit ſbalis. ℭ 2° p̄ncipaliter argr̄. Data ista pōne: ſeqẜ ꝙ dr̄ia specifica vltia ſpēi ſpālissime nō eēt pfectissima dr̄ia. ꝯn̄s ē falsuꝫ ꝛ ꝯ doc. ſubti. ſ. Tho. ꝛ alios. Et vr̄ eē de mēte Ar. 7. meta. vbi vult: ꝙ dr̄ia finalis sit tota ſba rei: ꝛ loqẜ de dr̄ia ſpeca: qd nō eēt: nisi talis dr̄ia cōprehēderet oēꝫ pfectionē rei. ꝯn̄a sic deduciẜ. Ois 1a dr̄ia est pfectior q̄ p̄ſupponit alias dr̄ias supiores: ſꝫ dr̄ia specifica nō p̄ſupponit oēs dr̄ias q̄ sūt in iduiduo: ꝛ eꝯ dr̄ia iduidualis sic p̄ſupponit tales dr̄ias g̃ dr̄ia iduidualis est pfectior dr̄ia ſpeca. ℭ Et ꝯfirmaẜ: qꝛ q̄ꝫto act⁹ est posterior: tāto pfectior. p Arist. 9° meta. Priora gnātiōe sūt posteriora ſm ſbaꝫ ꝛ pfectionē: ſꝫ ita est ꝙ actus iduidualis seu pprietas ipsi⁹ ē posterior act⁹ ipsa dr̄ia ſpeca. g̃ pfectior. ℭ Itē ꝯfirmaẜ hoc: qꝛ si sic eēt quēadmodū ista pō ponit: ſeqreẜ ꝙ dareẜ pfectio ifinita p̄ter deitatē ꝛ eēntiā diuā. ꝯn̄a sic deduciẜ. Nō. n. pp aliā cām poniẜ eſſe ipoſe ꝙ ſpēs multiplicenẜ in ifinitū: nisi pp hoc: qꝛ dareẜ pfectio ifinita. ſ. aliq̄ dr̄ia in ifinitū posterior: q̄ p̄ſupponeret oēs alias: ꝛ ista eēt in ifinituꝫ pfectior ista dr̄ia data. A silī arguiẜ. Si dr̄ia iduidualis est posterior p̄ſupponēs ifinitas dr̄ias: erit i ifinitū pfectior ſꝫ nō est possis ifinitas in iduiduis eiuſdē ſpēi. g̃ ſeqẜ ppositū. ℭ 3° p̄ncipalr̄ arguiẜ sic: p̄ſupponēdo: ꝙ q̄ntitas ē p̄nm p ſe diuiſiōis seu distōnis: ꝛ hoc pbaẜ: de mēte Ar. in. 5. meta. c. de q̄ntitate vbi diffinit q̄ꝫtuꝫ p eē diuisibile in ptes eiuſdē rōnis: q̄rū q̄libet nata est eē vnū aliqd: ꝛ ꝟ aliqd itelligēdo p ꝟ aliqd ipm iduiduū. Ex ꝟ p̄ſupposito arguiẜ sic. Data pōne ſcotistaꝝ ſeqtur ꝟ absurdū ꝛ incōueniēs: ꝙ idē iduiduū distigueẜ ab alio duplici distōne: ꝛ p duo p̄ncipia distinctiua: ꝯn̄s est falsuꝫ. g̃ aīs ꝯn̄a aūt pbaẜ. qꝛ pprietas iduidualis ꝫ istos est p̄ncipiū distinctiuū nūeralr̄ vni⁹ iduidui ab alio silr̄ q̄ntitas extēs i eo sic est p̄ncipiū distictiuū. g̃ idē distigueẜ ab alio distōne nūerali: ꝛ eiuſdē rōnis duob⁹ p̄ncipijs distinctiuis q̄ erūt eq̄ p̄ distictiua. ℭ Et ꝯfirmaẜ ꝟ: qꝛ q̄ntitas aut distiguit p ſe: aut distinguit p accn̄s. si dicas ꝙ p ſe: hr̄ ppositū. Si dicas ꝙ p accn̄s: ꝯ hoc duplr̄. Tū qꝛ hoc ē ꝯ Ar. loco p̄allegato: ꝛ i p̄dicamētis. Tū qꝛ nō magis distigueret q̄ntitas vnū iduiduū ab alio q̄ꝫ reliq̄ accn̄tia. ℭ Iteꝫ ꝯfirmaẜ hoc idē: qꝛ si q̄ntitas aduenit aliqbus iduiduis eiuſdē ſpēi: aut diuidit ipsa seu distinguit: aut iuenit ipa diuisa ꝛ distincta. Si p̄ mō: hr̄ ppositū: qꝛ illa nō sūt diuisa nisi p q̄ntitatē. si deẜ ſcdꝫ. g̃ cū alia accn̄tia adueniāt iduiduis in eſſe distinctoꝝ non magis q̄ntitas diuiderē

q̄ꝫ alia accñtis. ¶ 4° pn̄ˢ ar. Si sit verū. q̄ ꝓprietates individuales distinguūt ipa idi⁹: seq̄ret q̄ tales ꝓprietates individuales ꝯtinerent in nā specifica eo mō q̄ iferius ꝯtinet̄ i suo supiori. q̄ si ꝯcedit cū oē distiguibile possit distingui in oia illa quoꝝ pn̄ᵉ distinctiua ꝯtinet in se vir tualr: aut p se: seq̄ q̄ spēs spālissima possit diuidi p se in in īfinita. Probat̄ ista vltima ꝯña: q̄ idiuidua in eadē nā pñt multiplicari in īfinitū respectu quoꝝ nā ipsa ꝯtinet p se ꝓpetates idiuiduales. ḡ p se sic poterit diuidi in īfinita. ꝯñs est falsum. Tum q̄ citra driam specificā spēi spālissime nulla est dña p se: vt est de mēte. Porphirij in de vlib⁹. vbi vult: q̄ spēs spālissima sit athoma. vel idiuisibilis: q̄d nō ē itelligēdū de idiuisibilitate opposita cuicunq̄ diuisioni: q̄ certū est q̄ spēs spālissima diuidit̄ in idiuidua: sꝫ hꝫ itelligi ꝯ̄ idiuisibilitate opposita diuisiōi p se: ꝛ pp hoc dixit cōmēdādo. Platonē q̄ a gn̄alissimis ad spēs spālissimas descendēdo: iubet. Plato quiescere. ¶ Hoc idē ꝯfirmat̄ p Arꝫ. 10. meta. vbi vult: q̄ citra spēꝫ spālissimā q̄cūq̄ dña est: est accñtalis. ¶ 5° pncipalr arguit̄. data ista pōne seq̄tur q̄ ꝓprietas individualis erit dña eēntialis ꝛ q̄dā eēntia: ꝯñs est falsuꝫ. ꝛ ꝯña ꝓbat̄. In idiuiduo illud qd̄ p̄cedit eē actuale est eēntia: q̄ nō vr̄ in idiuiduo posse reꝑiri aliqd nisi sit essentia vel exña a q̄ est eē actuale ēt sꝫ Sco. sꝫ ꝓprietas idiuidualis p̄cedit eē actualis exñe sꝫ Sco. ḡ ꝓprietas idiuidualis est eēntia ḡ si distinguit: distiguit: eēntialr: ꝛ cū nā specifica distinguat̄ in īfinita: ipsa species eēntialr distinguet̄ in īfinita. ¶ Itē 6° argr̄. si ꝓpetas idiuidualis ꝯstituit idiuiduū. s. hecheitas: aut ꝯstituit idiuiduū p se. sic q̄ p se cōpetat ei: aut p accñs. Si 1° mō. ḡ poterit separi hecheitas ab indiuiduo ꝛ singulari: ꝛ ita remanebit idiuiduū: ꝛ nō p hecheitatem. si aūt cōpetat singulari p se: aut p se p̄ modo aut p se 2° mō: nō est dōm 2ᵐ: q̄ tūc hecheitas eēt passio singularis. Neq̄ est ēt dōm p̄mū. Tuꝫ q̄ ꝓprietas idiuidualis. p̄dicaret̄ q̄ditatiue de ipso singulari: qd̄ nō ꝯcedit a Scotistis: q̄ ꝓprietas talis est p̄ diuersa ab oī q̄ditate. Tū q̄ talis ꝓprietas est modus intrinsecus vt cōiter dr̄ ꝛ modus talis nō est de q̄ditate illi⁹ cui⁹ est modus. ḡ nō cōpetit singulari p se. ¶ Ultio arguit̄. hecheitas dr̄ ab h̄ hec hoc ꝓnomine demōstratiuo. cui si nō corridet aliqd demonstratū: cassuꝫ est ꝛ vanū sm̄. Priscianū in minori volumine. Isto stāte q̄rit̄. Utrū p hecheitatē aliqd demōstret̄: aut nō. si dicas q̄ sic. Si tale demonstratum nō est nisi ipꝫ singulare ergo seq̄tur q̄ hecheitati correspondet ꝛ subijcit̄ aliquod singulare. ergo hecheitas aduenit singulari constituto in esse singularitatis. Si autem dicas q̄ ipsi hecheitati non subijcitur aliquid demonstratum ergo hoc pronomen hecheitas est vanum ꝛ ficticium.

Ad oppositū tn̄ ꝛ p pte affirmatiua q̄ōnis ar. p̄ma sba per se opat̄ ꝛ p se terminat gn̄ationē. Ista ꝓpō pꝫ q̄ꝫtū ad p̄mā ptem ꝓpterea: q̄ actio est per se suppositi seu singularis. ex p̄ meta. q̄ꝫtū ad scd̄aꝫ appet per idē in p̄ meta. in ꝓlogo. Actus ꝛ gn̄atiōes versant̄ circa singularia. Ex hoc arguit̄ sic. sba p̄ma per se operat̄. ergo per se est ens. Ista ꝯña pꝫ: q̄ causalitas ꝛ actiuitas inseq̄tur entitatē rei. cū sit cōditio entis. ergo vnūquodq̄ sicuti operat̄ ita est ens. ergo si per se operat̄: per se est ens: sꝫ substantia p̄ma icludens q̄ꝫtitatem non est ens per se: sꝫ per accñs quatenus includit ipsam. ergo substantia prima non est talis per q̄ꝫtitateꝫ.

In ista. q. p̄ ponent̄ q̄dā p̄ambula. 2° determinabit̄ qd̄ sꝫ multiplr cē ꝯnē excludēdo opinionē. S. Tho. de idiuiduatiōe p q̄ꝫtitatē ꝛ māꝫ. tertio loco determiabit̄ qd̄ iuxta opi. quā seq̄mur. 4° v̇o loco videbim⁹ ad argu⁹: ꝛ difficultates īsurgētes ꝯ 3ᵐ artiᵐ. 5° soluemus auc̄tes ꝛ rōnes p̄me opionis q̄ est. s. Tho. 6° ꝛ vltimo soluentur argumenta in principio q̄ōnis facta.

Circa p̄mā ptē sunt q̄ttuor p̄ambula. p̄ est aduertēduꝫ q̄ cū q̄rimus de cā idiuiduatiōis ipsius idiuidui: nō accipimus idiuiduū aut ēt singulare: vt ista ipor tant itentiōes scd̄as: q̄ idiuiduū vt est itentio scd̄a idiuidual̄ effectiue ab itellectu: formalr aūt ab itentiōe scd̄a q̄ est idiuiduatio. Et ꝯsilr dōm est de singulari. Sꝫ q̄rimus de idiuiduo ꝓ substrato huius intentionis scd̄e. s. de Sor. Plato. aut Cice. ꝛ q̄rimus cū idiuiduū sit ens in istis iferiorib⁹ icōicabile: cui ꝯ̄dictorie repugnat plurib⁹ cōicari: ac ēt plurificari: q̄d est illud p qd̄ repugnat tali enti plurib⁹ cōicari. Et nō q̄rim⁹ de cā formali pp quā repugnat tali enti cōicari ad plura: q̄ talis cā formalis est ipsa formalis repugnātia: vñ sicut albū albedine formalr est albū: sic repugnās repugnātia ipsa formalr repugnat: sꝫ q̄rim⁹ de cā isti⁹ repugnātie q̄d est illō quo tanq̄ fundamēto prio ipsi⁹ repugnet idiuiduo plib⁹ cōicari. ¶ Scd̄ꝫ p̄ambulū est. q̄ cū q̄rim⁹ de singulari: nos nō q̄rim⁹ quo formalr singulare vel idiuiduū sit vnū numero: q̄ certū est q̄ vnū numero est vnū tale formalr p suā vnitatē nūeralē. sꝫ q̄rimus q̄ tanq̄ fundamētū primo ipsi⁹ vnitatis numeralis idiuiduū est vnū nūero: qd̄ est q̄rere: q̄d ē illō ad qd̄ imediate cōsequit̄ vnitas nūeralis. Ex q̄ appet q̄ male dicūt aliq: q̄ idiuiduū mālr est idiuiduū p materiā formalr p formā: q̄ꝫtitatiue p q̄ꝫtitatē: q̄ tunc qō facillima eēt: q̄ sic diceret̄ q̄ idiuiduū albificatiue ē idiuiduū p albedinē. Ita ꝯ̄r facile eēt assignare rōnē idiuidualē idiuidui i q̄ꝫtū tale aut tale. Tertiū p̄ambulū est: q̄ cū q̄rim⁹ de singulari idiuiduo: q̄rim⁹ de singulari signato ꝛ determinato: ꝛ nō de singulari cōi vago ꝛ ideterminato: qd̄ singulare signatū est simplr icōicabile: in quo cōcurrūt due rōnes: q̄rū vna est eē h̄ ꝛ singulare: alia rō est idiuisionis: sm̄ quā est idiuisum a se. singulare enim ꝛ est singulare ꝛ est idiuisuꝫ: pp quā idiuisionē sortit̄ h̄ nomē qd̄ est idiuiduū. De vtraq̄ rōne in ipso q̄rim⁹ ꝛ vtriusq̄ cām inq̄rimus ꝛ q̄rēdo de vna rōne q̄rim⁹ de alia. Et vlterius q̄cq̄d est cā vni⁹ est ēt cā alteri⁹ qd̄ declat̄: q̄ q̄n sūt duo effect⁹ eēntialr ordinati: q̄cq̄d est cā vni⁹ est cā alterius: ꝛ q̄cq̄d est cā p̄oris: est cā posterioris: sꝫ ista duo. s. eē singulare: ꝛ eē idiuisuꝫ: sūt duo effect⁹: q̄rū p̄or est eē singulare q̄ꝫ eē idiuisuꝫ. ḡ q̄cq̄d est cā singularis est cā idiuisionis: ꝛ ita si assignabim⁹ cām pp quā idiuiduū ē singulare: eādē assignabim⁹ eē cāꝫ idiuisiōis. ¶ Ultimū p̄ambuluꝫ ē. q̄ttuor sūt vnitates: q̄rū vna ē nūeralis: alia specifica. 3° gn̄ica. 4° trāscēdēs: ꝛ iste vnitates distinguunt̄ inter se quēadmodū entitates distiguunt̄: ad q̄s ipe vnitates ꝯsequunt̄. Et rō est: q̄ vnitas est pa° entis: multiplicato subiecto: multiplicat̄ ꝓpria pa°. Ex quo seq̄tur: q̄ cū singularitas sit alia a nā specifica: ꝛ natura specifica a natura gn̄ica: ꝛ natura gn̄ica a rōne formali entis in q̄ꝫtū ens est sequitur q̄ ēt iste vnitates erunt alie ꝛ distincte.

Quātū ad 2ᵐ articulū ē opio. s. Tho. ꝛ suoꝝ seq̄tiū q̄ idiuiduatio fiat p māꝫ sbtaꝫ q̄ꝫtitati signate. Ita q̄ cū in idiui° ꝯcurrāt duo. s. esse idiuisuꝫ a se: ꝛ diuisum a q̄libet alia. Primū idiuisiōis ē mā: sꝫ diuisionis est q̄ꝫtitas. p̄ᵐ pꝫ: q̄ i fūdaᵗᵒ nāe nihil ē distinctū. 2ᵐ ēt pꝫ: q̄ act⁹ separat ꝛ distiguit. ex. 7. meta. tex. cō. 49. Ex q̄ ꝯcludit̄: q̄ nō solū mā ē pnᵐ idiuiduatiōis: sꝫ ēt q̄ꝫtitas. ¶ Pro mā hn̄tur multe auc̄tes: q̄rū p̄ma est in. 7. meta. tex. cō. 28. vbi hꝫ Arꝫ. q̄ gn̄ans gn̄at aliud pp māꝫ. Calias ꝛ Socra. inq̄t ipse diuersa sunt pp māꝫ: eadē aūt specie. ¶ Itē in eodē. 7. hꝫ tex. cō. 41. q̄ in q̄busdā substāijs qd̄ q̄d erat eē: ē idē cū eo cui⁹ ē. i q̄buidā aūt nō. Sic i subijs mālib⁹. Et hāc eādē sniām hꝫ i. 8. meta. tex. cō. 8. Ex q̄ vr̄ (lꝫ nō ad itētionē. s. Tho. q̄ ponit māꝫ eē ptē q̄ditatis rei specifice) q̄ mā sit ex̄ q̄ditateꝫ rei: ꝛ nō cōpetat illi: qd̄ hꝫ p q̄ditateꝫ. Et ita cū mā sit i idiuiduo: ꝛ sit ex̄ q̄ditatē: vr̄ q̄ sit pnᵐ idiuidui i eo q̄ idiuiduū ē. ¶ Itē hr̄ v idē i. 12. meta. tex. cō. 49. vbi ꝓbat Arꝫ. q̄ nō pñt eē ples celi p̄mi q̄ nō pñt eē ples p̄mi motores. Ubi arguit q̄ si eēnt ples p̄mi celi foret pnᵐ inq̄t ipse circa vnūq̄dq̄ ipē vnū: nūero v̇o multa: sꝫ q̄cūq̄ sunt nūero multa hñt māꝫ multā. Ubi ꝯcludit. endelechia. n. vnū specie ꝛ numero. p̄mum mouens imobile. Arguit ḡ vnitatem celi ex vnitate p̄mi motoris

motoris p nō habere mām. ⁊ facit mentionē spālr de mā pma. ¶ Hoc idem habet in tertio de aīa. q aliud est magnitudo: aliud ,magnitudinis esse in mālibus. tex. cō. 9. ex qua aucte: vt pus. ¶ Silr a Cōmē. habet q si intells esset indiuiduatus: esset mālis: ⁊ silr species itelligibilis. ¶ Pro qntitate q sit pncipiū indiuiduationis: hr cō. 6. p phy si. ois multitudo ingt Cōmē. aut est sm formā: aut sm qntitatē. Ex quo sequit q cū multitudo sz formā sit formalis ⁊ specifica: sm qntitatē sit mālis ⁊ iduidualis sequit q qntitas sic est pncipiū indiuiduationis. ¶ Pro hac pte adducit rō talis. Quicunqz aliq passio p se pmo cōpetit alicui: cuicūqz cōpetit rōne illius. Sed ita est q diuisibilitas in ptes eiusdem rōnis per se p cōpetit qntitati: ex sniaz Ar. 5. meta. ca. de qntitate: ⁊ qntitas nō facit vnū p se cuz sba. qd declarat. Tū ex snia Ar. 5. meta. ca. de ente ⁊ vno. Tum p rōnem: qz vnū p se non fit: nisi ex p se actu: ⁊ ex p se potentia. quēadmoduz vult Ar. 8. meta. sed ita est q sba nō est per se potētia respectu qntitatis: qz vnū per se receptiuū ordinat essentialr ad actuz eiusdē gnis. g potētia substātialis ordinat p se ad actum sbalem: nisi qntitas nō est actus sbalis: sz accntalis: ⁊ sz gd g nō facit vnū p se cū sba. Ex hoc pcludit: q cū ex sba ⁊ qntitate nō fiat vnū p se: nō pōt sbe quante (vt includit totuz aggregatū ex sba ⁊ qntitate) p se p cōpetere diuidi in ptes eiusdē rōnis: sed si cōpetit sbe: cōpetit tm p accidens: ⁊ ita sbe p accns ⁊ qntitati per se p. Ex hoc arguit vltra. qd est pncipiū p se pmū diuisionis aliquorum: est pncipiū pmū eoz distōnis: sed qntitas est principium pmū diuisionis in aliqua plura eiusdem rōnis. ergo est principiū eoz distōnis in qntū sunt eiusdē rōnis: sed spēs spālissima diuidit tali diuisione. ergo cōpetit spēi spālissime p qntitatē sic diuidi. ¶ Et pfirmat hoc: qz vnū indiuiduū nō distinguit ab alio indiuiduo. nisi p aliā ⁊ aliā formam. Sed forma nō est alia a forma: nisi qz recipitur in alia ⁊ alia pte māe: sed mā nō hz ptem distinctam ab alia pte: nisi sit quāta. ergo p qntitatē vltimate fit hec distinctio numeralis. ¶ Et cōfirmat hoc: qz generans: vt dictū est superius generat aliud pter mām. g mā geniti est quanta: ⁊ pncipiū distōnis ei' est qntitas: q sit qnta talis mā geniti pbat: qz agens nāle agens in mām nō agit in mām nudam: sed in mām quātā. Aliogn ex nō quāto generaret qntuz: ⁊ ex nō corpe corpus: vt deducit Cōmē. in de sba orbis: ⁊ ideo vult q dimensiones interminate pcedūt in mā formam sbalem generandaz ⁊ generationē eius. Ex hoc infert ppositū q cū mā geniti sit qnta: ⁊ nō qntitate gñantis: qz illa qntitas nāliter precedit via gñationis qntitatē geniti. ergo illa qntitas gñantis nāliter precedit distōnem geniti: qz qd nāliter precedit esse alicuius naturaliter pcedit eius ,distinctionem. ergo qntitas generantis nāliter preexigitur ad distinctionem geniti. ergo est principium necessario preexactum ad hoc q genituz distinguatur a generante.

Con. 1a

Quantum ergo ad istū 2m articulū. Contra istaz opi. pono tres pclusiões. pma est ista. ¶ Materia nō pstituit aliqd in esse iduiduali. pbat pmo aucte. 2o rōne p Ar. hz in. 7. meta. tex. cō. 39. Q, mā accipit in vli: ⁊ in singulari. Unde hz hec vba. Palam q aīa quedam sba est. corpus vo mā: hō aut aial qd est ex vtrisqz: vt vlr. lz aliqui textus dicant: vt vle: ēt subdit: q sor. aut corascus: vt singulariter: ⁊ postmodū pcludit. Siquidem aia dr duplr. s. in vniuersali ⁊ in singulari: ⁊ subdit iferius: si vo simplr aia hoc: ⁊ corpus hoc vt qdem vle ⁊ singulare. Ex quo textu habet: q forma ⁊ mā possunt accipi in vli: ⁊ in singulari. ¶ Itez tex. cōmē. 35. habet hāc eandem sniam. Ingt enim homo ⁊ equus: ⁊ que ita sunt in singulis: vel sm alium tex. In singularibus non sunt substantia: sed quoddam simul totum. ex hac rōne ⁊ hac materia vt vniuersaliter: singulare ,vero ex vltima materia. Socrates iam est. Ex qua snia hz q homo ⁊ equus in cōi sunt ex hac materia: ⁊ hac rōne. hoc est forma: vt vlr acceptis. Socra. aūt ex hac mā ⁊ ex hac forma signata. ¶ Hanc sniam hz Arist. 12. meta. tex. cōmē. 27. vbi hz hec verba. Eoz que sunt in eadez specie: diuersa nō spē: sed qz aliud est mā tua: ⁊ spēs: ⁊ mouens: ⁊ mea: rōne aūt vli eadē. In qua snia vult. q pncipia sunt pportionata pncipiatis quo ad vnitatē ipsoz pncipiatorum ⁊ distōnem eorūdem. vnde concedit Arist. vnitatē māe ⁊ distōnez: quēadmodū ipsius forme. Ita q sicut forma hz vnitatez ⁊ distōnem in particulari ⁊ vli: sic etiaz mā. Ex his oibus auctoritatibus concludimus: qd materia vt materia est: nō hz de se vnitatē numeralē sz quā ei repugnet pradictoie pluribus cōicari: sed qntū est ex se: est pluribus cōicabilis. Ex hoc arguit. qd nō est de se incōicabile: nō pōt pstituere aliqd in esse incōicabili: sed ita est: q indiuiduū in istis inferioribus hz esse incōicabile ⁊ iplurificabile in plura. ergo mā non pōt constituere aliqd in esse indiuiduali. Maior est manifesta: qz quodcunqz est pncipiuz pstitutiuū: non constituit aliqd in esse opposito: ⁊ in vnitate aliqua opposita sue ppre vnitati: sicut implicat pradictionez: q albedo aliquid formaliter cōstituat in esse opposito albedini: qz forma non dat esse subiecto vel supposito formaliter: nisi tale esse quale est suum ppriuum esse formale. ergo si est aliqua entitas cōicabilis de se nō pstituet aliquid in esse incōicabili. minor est manifesta ex dictis. ¶ Et confirmatur ista ratio: qz si materia esset sic principiū indiuiduationis: sequeret q materie esset materia. Probatur: qz qd est natura vlis: nō contrahitur ad esse indiuiduale: nisi p materiaz: vt tu dicis: sed ita est q materia est quedam natura vniuersalis habens sub se indiuidua. ergo determinabit materia ad esse indiuiduale per aliam materiam. ¶ Item arguitur auctoritate Cōmen. 2. de anima cōmen. 8. vbi vult: q indiuiduum substantie sit indiuiduum p suam formam ⁊ non p suā materiā: ⁊ rō est ista: qz quodcunqz est pncipale principium entitatis in re: est etiā principiū pncipale vnitatis pitus entitatem: sed forma in indiuiduo est pncipium pncipale entitatis indiuidui. ergo sic erit ēt vnitatis indiuidui: ⁊ ita magis a forma erit vnitas numeralis: ⁊ indiuidualis qz a materia. Contra istam opinionez est ēt articulus dānatus parisius ⁊ excōicatus qui dicit q sigs dixerit deū nō posse multiplicare formas sine mā error. Itē alius articulus. qui dixerit formā nō recipere diuisionē sine mā. g error. ¶ Q, si dicat q ista snia nō ,est dānata vbiqz: dato q sit dānata parisius. ¶ Cōtra. snia dānata alicubi p vniuersitatē famosaz: vbiqz est dānata aut suspecta de heresi: nō solum ,auctoritate. Diocesani epi: sed ēt auctoritate. D. pape: vt pz extra d hereticis. c. ad obolendam. ¶ Scdo pncipalr p ista pne rōne argr. 1a rō. psupponendo: qd est de mente. S. Tho. q mā est pars qditatis rei specifice. cū quo puenit Sco. lz nō sit de intentione Auer. 7. meta. cō. 34. isto stāte arguit sic. qd est de quiditate: ⁊ de essentia nature specifice: nō est principiū indiuiduationis: qz detur oppositum sequeretur q natura specifica esset iduidua: sed per te mā est de qditate rei specifice. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc respondet. q mā sm suū esse pōt comparari vel ad formā a qua hz esse: vel ad ipz generans a quo pducitur forma dans esse māe. sm hoc materia hz duos gradus in esse: qui lz sint vnū ⁊ idem in re: ⁊ ex natura rei: distinguunt in rōne: ⁊ ita esse materie pōt psiderari sm gradū: qui est a forma vel sm gradum qui est a generante: sm gradū qui est a forma. esse materie est cōicabile. sm gradum qui est a generante eius esse est esse incōicabile. sm primum graduz pstituit spēm. sm alium gradum constituit indiuiduum. ¶ Contra istam rñsionem instatur: materia pstituit indiuiduū sm gradū qui est a gñante: sm q talis gradus est in re: ⁊ ex natura rei: aliogn nō pstitueret iduiduū reale: qz reale non pstituit nisi p illud qd est in re: ⁊ ex nā rei: aut g iste gradus in re est cōicabilis. aut incōicabilis: si cōicabilis. g non pōt pstituere idim: si icōicabilis nō poterit mā sm istum

gradū qui est in re constituere spēz: ⁊ ita materia nō erit pars spēi. ¶ Q. si tu dicas: ꝙ cōstituit ſm ꝙ ille gradus est a forma. ¶ Cōtra. q̄ro qd intelligis per istū gradū esse a forma: aut intelligis p̄cise ipm gradū esse in re: aut aliqd ꝯñs gradū: si p̄ mō: arguit̄ vt prius. vz. ꝙ est cōicabilis: aut nō. ⁊ p̄cedit̄: vt prius. Aut si intelligis aliqd ꝯñs gradū: aut illud est rei: aut rōnis: si aliqd rei: aut tale est idē gradui: vt est a generante: aut nō: si dicas ꝙ non: ergo dabit̄ distinctio realis in gradibus entitatiuis māe: ⁊ ita in esse māe vt mā est eēt distinctio realis: qđ est falsuz si vō dicis: ꝙ est idē gradui: vt est a generāte: ⁊ illud est icōicabile. g̃ ⁊ iste gradus vt est a forma. ¶ Q. si tu dicas nō sequit̄: q2 iste gradus vt a gñante distinguit̄ a seipso vt est a forma distinctione rōnis. ¶ Cōtra. nulla habitudo rōnis hʒ variare illud qđ est in re. Sed iste gradus ſʒ ꝙ est in re est incōicabilis: vt prius. ergo nō ꝯstituit spēz ſm ꝙ est in re sed soluz per ꝯsiderationem intellēs. ¶ Si vō dcs 2m principale: principalis diuisionis. s. ꝙ illud ꝯñs gradū est rōnis. g̃ mā ſm esse rōnis ⁊ per ꝯsiderationem intellectus est pars spēi: ⁊ nō vt in re. Item contra idē 2° si mā cū gradu vt est a forma ꝯstituit spēz. ergo mā vt sola rōne differens a gradu: qui est a generāte ꝯstituit spēz. ꝓbat̄ ꝯña. q2 mā vt est a forma nō distinguit̄ a seipsa vt est a generante nisi per respectum rōnis: q2 mā vt est a forma nō distinguit̄ a seipsa vt est a generante nisi ꝑ hoc ꝙ cōparat̄ ab intellectu ad ipsam formam. Sed vtraq3 cōparatio tam ad formaz ɋ̄ ad generans est respectu rōnis cū fiat ab intellectu. g̃ sequit̄ ꝓpositū ꝙ ipsa mā distincta distinctione rōnis a seipsa vt est a gñante ꝯstituit spēm. ¶ Et ꝯfirmat̄ hoc quādo dr̄ mā vt sola rōne differens a gradu qui est a generante: aut hoc qđ dicitur: sola rōne differens importat rōnem formalez predicati vt sit sensus: mā per hoc qđ est differre sola rōne a gradu qui est a generante constituit spēm. Aut per ly sola rōne differens: intelligit̄ aliquid ꝯñs rōnem formalez predicati. vz. huius qđ est constituere spēm. si p̄mo mō cuz hoc qđ est differre sola rōne. nō importet nisi relationem rōnis: ergo mā vt est relatio rōnis constituit spēm. Si vero importatur per ly differre sola rōne. aliquid consequens rōnem formalem predicati. tunc quero de illo respectu cuius illud: vt dicit rationem consequentem hoc: non est nisi materia ſm se. ergo non ſm gradum aliquem distinctum distinctione rationis constituit. sed materia ſʒ proprium esse qđ hʒ in re: qđ est ꝓpositū. ¶ Secunda rō principalis ad conclusionem primam est talis. Quicqd primo formaliter cōstituit in aliquo esse ⁊ in vnitate correspondenti tali esse se toto p̄mo repugnat ei diuidi diuisione opposita tali vnitati. Ita ꝙ circūscripto quocūq3 alio per possibile vel impossibile: quod est de intellectu illius constituti: manente solo intellectu eius formali non pōt tale diuidi diuisione opposita sue vnitati. ¶ Ista ꝓpositio assumpta ꝓbatur exemplo ⁊ ratione: p̄mo sic. rationale primo ꝯstituit hoīem in esse rationali: ⁊ in vnitate specifica manente ipso rationali quocunq3 alio circunscripto: qđ nō est de intellectu rationalis se toto repugnat rationali diuidi diuisione specifica que opponitur sue vnitati. Probatur hoc idez ratione: q2 esto ꝙ aliquid primo constituat aliquid aliud in esse formali ⁊ in vnitate correspondente tali esse. ⁊ non repugnet sibi se toto diuidi diuisione opposita sue vnitati. ex quo talis diuisio non repugnat ei se toto: si sibi repugnat aliquo modo: per aliud sibi repugnabit: sit illud aliud a. aut. n. a. se toto sic repugnat diuidi: aut per aliud. Si dicas ꝙ sic: habetur propositum: q2 istud a. erit illud per qđ ipm constitutum primo constituitur in suo esse formali. si autem dicas ꝙ per aliud sibi repugnat: tunc quero de illo ⁊ sit illud b. ⁊ sic aut erit processus in infinitum: aut vbicunq3 stabitur illud erit vltimum per quod constitutum constituitur in suo esse primo ⁊ in vnitate correspondente tali esse ⁊ ei se toto repugnabit diuidi diuisione opposita tali vnitati. Habita ista maiore que nūc probata est assumo istam minorem) sed materia primo constituit indiuiduum in esse indiuiduale: ⁊ in vnitate eius. ergo materie repugnabit diuidi diuisione opposita vnitati numerali: ꝯñs est falsum: q2 materia diuiditur ⁊ numeratur in plura numero distincta. ergo aliqua premissarum est falsa. Non maior vt ꝓbatū est. g̃ minor: q̄ est positio tua. Ad hoc rndet̄: ꝙ mā constituit indiuiduuz incōpletum. q2 solūmodo constituit ɋ̄tuz ad indiuisionē in se: sed nō quo ad diuisionem a quolibet alio. ¶ Sed contra: q2 si mā cōstituit indiuiduū: cōstituit ipm in vnitate numerali: q2 nihil pōt ꝯstituere aliquid in aliquo esse: nisi constituat illud in aliqua vnitate consequente esse cuz vnitas sit passio entis adequata. Sed per vnitatem vnūquodq3 est indistinctum a se. ⁊ distinctū a quolibet alio. ergo indiuiduum per vnitatem quā habet a mā distinguetur a qualibet alio. ¶ Et cōfirmat̄: q2 indiuiduū incōpletum ꝯstitutū per mām aut addit aliquaz entitatē supra mām specificam aut nō. nō est dicenduz ꝙ nō: quia tunc tale indiuiduū nihil esset p̄ter speciē: ⁊ ita nō esset indiuiduū aliquo mō. Si vera mā de se ꝯstituens indiuiduū addit ad nām specificam aliquā entitatē. ergo ⁊ vnitatez. que vnitas nō erit specifica: sed numeralis. Sed per talē vnitatem numeralez. illud cuius est vnitas est indistinctum numeralr̄ a se. ⁊ distinctū numeralr̄ a quolibet alio. g̃ ꝓpositū. ¶ Itē confirmatur hoc: q2 indiuiduū incōpletū per mām: aut est cōicabile: aut incōicabile. ⁊ hoc loquēdo de cōicabilitate per identitatē alicui. cui cōicat̄ ipm cōicabile. vel de icōicabilitate opposita cōicabilitati ꝑ identitatē. ⁊ est sensus. iduiduū incōpletū aut est cōicabile alicui vt idē illi. aut icōicabile icōicabilitate opposita tali cōicabilitati. nō est dādum primum. s. ꝙ sit cōicabile: q2 tunc nō esset indiuiduū aliquo modo. ergo erit incōicabile alteri ꝑ identitatē. ergo erit nō idē illi: q2 qđ ē sic incōicabile: ē nō idē illi respectu cuius ē incōicabile. Ex quo sequit̄. ꝙ si sit non idē illi. ergo erit diuersum ab illo: tenet ꝯña. q2 idem ⁊ diuersum sunt opposita imediata circa idē. ex. 10. meta. ⁊ a negatiōe vnius oppositi immediati ad positionē alterius: cum debito medio: valet argumentum: ⁊ ita sequitur ꝓpositū. Ultimo accipio hoc indiuiduū incōpletum: aut ē aliqd preter sor. ⁊ quodlibet aliud indiuiduū. aut nihil. si nihil. ergo nulla res est: ⁊ per ꝯñs nō est aliqd: nec aliqua res. ⁊ ita tanɋ̄ figmentum ⁊ nihil relinquat̄. si aūt des ꝙ sit aliquid p̄ter sor. ⁊ extra ipm. ergo est aliqua res. ⁊ aliquod vnuz extra ipm sor. ⁊ p̄ter ipsum. Sed qđ est aliquid vnum preter aliud: est distinctum ab illo: q2 distinctio immediate fundatur super vnitate rei. ⁊ est passio entis: ⁊ ita ꝓpositū. ¶ Ultima ratio ad principale: ꝙ mā non sit principiū indiuiduationis est (⁊ instat̄ argumento consueto de duabus animabus. vt ipm ꝯfirmemus ⁊ declaremus.) Nam certuz est ꝙ aīa intellectiua prius natura est terminus creationis ɋ̄ infundat̄ corpori. Sed in isto priori est hec ⁊ singularis. ergo sua singularitas nō est a corpore. maior ꝓbat̄. Tum q2 actio est singularis terminatiue: vt habetur primo meta. Tum etiam q2 priora ſm naturam sunt illa que contingunt esse sine alijs. ⁊ alia nō sine ipsis. vt est de mente Arist. 5. meta. ca. de priori. Ad quem modū prioritatis reducit omnes alios modos ibidez positos. ⁊. 7. meta. hʒ ipse. Esse substantie est p̄mum oium entiū. Et subdit. Aliorum. n. nulluz est separabile a substantia. Ex quo concludit̄: ꝙ cum non repugnet anime esse sine corpore: ipsa nō solū ſm sbam: sed ſm existentiam ⁊ singularitatez est prior natura corpore ⁊ materia. Et in isto priori cū sit terminus creationis: sequit̄: ꝙ prius erit singularis ⁊ hec: ɋ̄ infundatur corpori. vnde aīa nō pōt eē in re aliquo mō: aut in corpore sine sua singularitate vel extra singulari. ¶ Sed ad hoc rndet̄. aīa nō indiuiduat̄ per corpus: neq3 per vnionē actualez ad corpus: sed per aptitudinez ad hoc corpus. ¶ Contra hoc multipliciter

primo

primo aptitudo non conuenit alicui:ꝛ repugnat alteri per se per illud qđ est cōe vtrisqꝫ: sed necessario preexigit distinctionem illoꝝ: q2 detur oppositū. Aptitudo sicut competeret vni: ita ꝛ alteri. Sed ita est: ꝙ aptitudo ad hoc corpus cōpetit anime a.ª ꝛ repugnat anime b. ergo anima a. distinguitur ab anima b distinctione precedente ipsam aptitudinē. ergo prima distinctio ipsarū non est per aptitudines. ℂ Itē. 2° aptitudo nō est ens absolutū: sed respectiuū: quia rō aptitudinis nō pōt esse aut itelligi sine termino. ergo est ens ad aliud: ꝛ nō ad se: ꝛ ergo nō absolutū: sed absolutū semper est prius respectiuo. ergo cū sb̄a anime: in qua fundatur ipsa aptitudo sit absoluta: sequit̄ ꝙ erit prior ꝙ̄ sit ista aptitudo. Ex quo sequit̄ vlteri⁹ cū ista aptitudo sit ens singulare: ꝛ ens singulare nō potest fundari nisi in ente singulari. (q2 cū fundamentū sit cā fundati saltē mālis in qua: ꝛ effectus singularis causa est singularis) ꝙ aīa prius erit singularis: ꝙ̄ sibi adueniat ista aptitudo. ℂ Et confirmatur: q2 cā vt cā, nāl̄ precedit effectū: sed ita est: ꝙ sb̄a aīe est causa istius aptitudinis que est singularis. ergo in isto priori ipsa aīa erit singularis. Probat̄ hec vltima ɔ̄ntia: q2 cōditio cause necessario requisita ad causandū effectū singularem est ipsa singularitas. ergo si aīa causat aptitudinē singularē: in quocūqꝫ signo intelligit̄ cā: intelligit̄ eē singularis. ℂ Itē 3°. ipsa aptitudo non est ens in actu: q2 qđ preexigit non ens: nō est ens in actu. Aptitudo p̄exigit nō ens: q2 corp⁹ qđ non dū est vel saltē potest intelligi nō esse. ergo non est ens in actu. Sed ita est ꝙ h̄ aīa est actu singularis singularitate absoluta: ꝛ in actu. ergo nō est singularis per istā aptitudinē. ℂ Itē. 4° aīa nō est ꝑpter corpus. ergo nō distinguit̄ propter distinctionē corporis: aut habitudinis ad corp⁹: ɔ̄ntia est euidens: q2 sicut aliquid non est propter aliud: ita nō distinguit̄ propter distinctionē eius: q2 vnūquodqꝫ sicut se h̄ȝ ad eē: sic se h̄ȝ ad vnitatē ꝛ distinctionē ɔ̄ntēȝ eē: antecedēs aūt apparet: q2 potī⁹ mā ē ꝑꝑ formā: ꝙ̄ ecōtra. ℂ Et cōfirmat̄ hoc q2 Auerroys p̄mo de aīa. cōmen. 53. mēbra leonis nō differunt a mēbris ceruī: nisi q2 anima differt ab anima. Et 2° de aīa. cōmēto. 60. melius, est enī existimare: ꝙ distinctio formarū sit cā in diuersitate mā̄e: ꝙ̄ ꝙ diuersitas mā̄e sit causa diuersitatis formarū.

Con. 2ª ℂ Secūda ɔ̄clusio principalis huius secundi arti. nulla sub̄a pōt indiuiduari per aliqđ accidēs. Probat̄ ista conclusio tripliciter. p̄mo sic. Nō minus est possibile deū cōseruare sub̄aȝ sine quolibet accn̄te: ꝙ̄ ecōuerso. sed īpossibile est deuȝ cōseruare sub̄am in re sine sua singularitate. ergo nullū accidēs est rō singularitatis: in substantia maiorꝑbatur ēt s̄m p̄h̄m: qui attribuit sub̄e rōnē entis p̄mi simpl̄r respectu aliorꝫ. ḡ s̄m ip̄m si est possibile ens posterius simpl̄r eē sine ente p̄ori simpl̄r: multo magis concedet: ꝙ ens prius pōt eē sine posteriori: minor est euidēs: q2 nihil est in re ꝛ in effectu nisi sit singulare. ℂ Itē s̄c̄do arguit̄. sb̄a est p̄mū ens. cognitione diffinitione: ꝛ tp̄e. ḡ p̄ma sub̄a que est p̄fectissima sb̄a sic ē simpl̄r p̄⁹ respectu oīum aliorꝫ: ɔ̄ntia est euidens: q2 sicut simpl̄r ad simpliciter: ita maximū ad maximū. sed p̄⁹ sb̄a nō est nisi sb̄a singularis: sicut pꝫ p Ar. in p̄dicamētis. ergo ista p̄cedit triplici p̄mitate quodlibet accn̄s. ℂ Itē. Confirmat̄. h̄ subm̄ recipiēs s̄c̄dam p̄fectionē: vt subm̄ nāl̄ p̄cedit illam s̄c̄dam p̄fectionē. ḡ nō ɔ̄stituit̄ in suo esse p illā s̄c̄daȝ perfectionē: q2 tūc posterius cōstitueret in esse suū p̄us. ℂ Q2 si tu dicas ꝙ posteri⁹ nō cōstituit p̄us in eē: sed bn̄ in singularitate seu in eē singulari. ℂ Cōtra. subm̄ vt subm̄ alicuius accn̄tis singularis de necessitate est singulare: cum sit cā mālis ipsi⁹ accn̄tis. ḡ nō tm̄ p̄cedit accn̄s in eē: verū ēt in singularitate. vn̄ arguit̄ sic. sicut cā i suo eē p̄supponit̄ ad cāndū effectū: ita p̄supponit̄ ꝙ̄tū ad oēm conditionē necessario reqsitā ad cāndū ip̄m effectū: sꝫ singularitas ē h̄ō conditio ꝑpterea: q2 actiōes sūt singularū nō solū terminatiue: sic ꝙ terminēt̄ ad singulare: sꝫ ēt elicitiue: seu p̄ncipatiue sic ꝙ p̄ncipiant̄ a singularibus. ḡ cū subs sit cā accn̄tis mālis in qua: ꝛ ēt q2 ɔ̄seruat ip̄m: sequit̄ ꝙ nō tātū p̄supponit̄ in eē: verū ēt in esse singulari. ℂ Item 3° ad istā ɔ̄nē arguit̄ sic. In quolibet gn̄e per se est indiuiduū: circūscripto quocūqꝫ alio: igit̄ ꝛ rō īdiuidualis est per se in quolibet gn̄e. ɔ̄ntia pꝫ: q2 indiuiduū nō est sine ratiōe indiuidualis: antecedēs aūt ɔ̄clarat̄ tripl̄r. p̄mo sic. ī quolibet gn̄e per se dat̄ p̄mū predicabile. igit̄ ꝛ vltimū subijcibile. tenet ista ɔ̄ntia: q2 p̄dicabile ꝛ subijcibile sunt correlatiua. ḡ si dat̄ primitas ex pte vni⁹: dabit̄ primitas ex pte alteri⁹: qm̄ ista extrema debent eē ad seinuicem ꝑportionata. Sed primū subijcibile nō est sp̄ēs sp̄alissima: q2 ista est cōicabilis pluribus: vt patet ex diffone ipsius. Illud aūt qđ est cōicabile vel diuisibile in plures ptes subiectiuas nō est primū subm̄: ex quo aliqđ alterū ei subijcit̄: vt pars subiectiua. ḡ p̄mū subijcibile erit ip̄m indiuiduum. ℂ Et cōfirmat̄ hoc: q2 sp̄ēs per se p̄dicat̄ de indiuiduis: ꝛ includit̄ in ipsis per se. ergo quodlibet idiuiduum erit vnū per se: q2 detur oppositū. ḡ erit vnū per accidens. Sed eo mō quo aliqđ est vnū: eo mō recipit p̄dicationē alterius. ergo sp̄ēs tm̄ per accidēs predicaret̄ de indiuiduo. ℂ S̄c̄do ꝑbatur idē antecedēs: q2 sp̄ēs lꝫ per se p̄mo referat̄ ad genus: tn̄ per se nō p̄mo refert̄ ad indiuidua: ꝛ per se respicit ipsa: sed ordo per se ꝛ essentialis non est nisi ad ens per se. ergo indiuidua ad que refert̄ species sunt entia per se. ergo nō indiuiduant per aliqđ accidēs. Sed ita est ꝙ in genere substātie est per se sp̄ēs. ergo ibi erūt idiuidua per se. ℂ Et ɔ̄firmat̄ hoc. primū ꝛ perfectissimū esse in genere substātie nō est eē p accidēs: sed prima substātia que est indiuiduū h̄ȝ esse primū ꝛ perfectissimū in tali genere. ergo nō est talis per aliquod accidens. Antecedēs huius vltime ɔ̄ntie pro minori patet p Aristo. in predicamēto sub̄e. ℂ Tertio ꝑbatur idē antecedens: q2 coordinationes p̄dicamētoꝝ sunt primo diuersę vel saltē impꝑmixte: ita ꝙ nihil vnius est aliqd alterius ergo qđ est in ordinatione p̄n⁹ substātie: non includit aliquid alterius p̄n⁹. indiuiduū est h̄ō. ergo ꝛc. ℂ Q2 si tu dicas ꝙ indiuiduū existens in p̄dicamēto substātie ē incōpletū. ℂ Cōtra hoc argutū est sup̄ius: ꝛ arguit̄ nūc sp̄aliter dupl̄r. p̄ sic. Nā tale idiuiduū aut dicit p̄cise naturā specificā: aut aliqd aliud supra nāīm specificā. Nō ē dandū p̄rimū: q2 tūc idiuiduū, nō eēt idiuiduū: q2 indiuiduū d̄r esse illud qđ nō diuidit̄ in plura. vn̄ idiuiduū d̄r: quasi nō diuiduū: sed sp̄ēs ipsa ē per se cōicabilis ꝛ diuisibilis in plura: qđ p se patet: q2 ex nā̄ sua ītrinseca. indiuiduum aūt nō est ex nā̄ sua diuisibile. ergo sequit̄ ꝙ idiuiduū p se exn̄s in predicamēto nō est p̄cise ipsa sp̄ēs. Si autē d̄r 2ᵐ ꝙ indiuiduū incōpletū aliquid addit supra nāīm specificā: aut illud cōpetit nature specifice per se: aut p accidens. Si per se: habetur intentū. Si per accidens: arguitur vt prius. ℂ Itē. 2° omnis natura que est simpl̄r indiuisibilis ꝛ incōicabilis pluribus in istis īferiorib⁹: est complete indi⁹: q2 nulla rō videt̄ esse indiuidui incōpletū indiᵐ est in istis inferiorib⁹: nisi rō indiuisibilis simpl̄r ꝛ incōicabilis plurib⁹: sed indiuiduum per se exn̄s in genere: vt aliquid addit supra sp̄ēm: est sic incōicabile ꝛ indiuisibile. ergo est indiuiduū completū. ℂ Et cōfirmat̄ hoc. illa entitas que additur supra naturā specificam: aut est cōicabilis: aut incōicabilis. Non cōicabilis: vt tu etiā concedis: ergo incōicabilis: ergo cōstituet naturā in esse icōicabili. ergo constituet in esse idiuiduali completo: q2 nihil aliud requirit̄ ad hoc: ꝙ natura sit indiuidua. ℂ Tertia conclusio ꝛ vltima articuli secundi est ista. Quantitas non pōt esse p̄ncipiū indiuiduationis: ꝑbatur ista cōclusio octupliciter. Et primo sic. Nam si sic aut erit quantitas interminata: aut terminata. Non interminata. Tum q2 ista est in diuersis indiuiduis: vt est de mente Cōmē. ī de sb̄a orbis. Illud autē qđ sic est in diuersis indiuiduis: non pōt eē prin̄ᵐ indiuiduationis: vt p se pꝫ. Tum etiaȝ q2 quātitas interminata p̄cedit formā in mā̄: qđ autē sic p̄cedit formā: p̄cedit indiuiduū ɔ̄stitutū p formam. Rō Con. 3ª

autem individualis simul est cum ipso idividuo. q̄re ec.
Neq; pōt dici: ꝙ q̄titas terminata. primo quia ista seq-
tur formam in mā. sed ſm ponentes q̄titate ee͂ p̄n^m indi
viduationis: q̄titas individuās precedit formā: vt faci-
ens mām distinctam ab alia mā: ꝛ capacē forme distin-
cte: quia forma non distinguitur a forma ſʒ istos: nisi qꝛ
recipitur in distincta mā: que distinctio fit per q̄titatē.
Secundo ēt apparet propositū: quia q̄titas terminata
variatur per rarefactionem ꝛ condensationem nulla fa-
cta mutatione in ſbā rei ergo idem manens ſbāliter mu
taret ab vna singularitate in aliā. ¶ Hoc idē ꝯfirmat p
Aui. 3. meta. sue. qui vult q̄titatē mutari per diuersam
figurationē. ¶ Scd̄o p̄ncipalr. ad candē ꝯnē arguit quē
admodū argutū est superius ꝯ opinionē imediate p̄cedē
tē: ex hoc ꝙ ſbā est prior nā q̄titate: qd̄ nō tm̄ hʒ intelligi
de ſbā que est deus. sed de ſbā que est p̄^m diuidētiū ens:
qꝛ Ar. 7. meta. eo mō p̄bat ſbām eē primā: quo p̄bat esse
vnū diuidentiū ipsi^9 entis: qꝛ ibi tractat de ordine eoruʒ
que diuidūt ipm ens: ꝛ pertractādo de ſbā: videt vt ingt
ipse pertractari de oībus aliis entib^9. Ex quo vr̄ loq de ſbā
ſm totū genus sube. ¶ Q̄ si tu dicas (vt dictū est prius
de acc̄nte) ꝙ prima ſbā est prior q̄titate terminata i eēn
do: nō aūt in diuidēdo: qꝛ q̄titas est rō distinguēdi vnuʒ
individuū ab alio: sed nō est rō eēndi. ¶ Contra istā rn̄sio
nē instat: p̄pterea: qꝛ isto rn̄sio seipsam destruit. si eniʒ p̄^a
suba est prior in eēndo ipsa q̄titate: ꝛ p̄^a suba non pōt in
telligi esse p̄^a suba: nisi inq̄tuʒ hec. ḡ sequit propositum.
¶ Scd̄o. arguit: forma ē prior cōposito ex. 7. meta. tex. cō. 7.
Igit vel q̄titas erit prior p̄ma suba: vt suba p̄^a est: vel si
nō est sic prior: nō erit forma in eēndo: respectu p̄me sube
vt p̄^a est. Sed qd̄ nō est forma in eēndo: nō ē forma ī vni-
tate ꝯnte eē: ꝛ qd̄ nō ē sic forma q̄tū ad vnitatē: nō ē for
ma q̄tū ad distinctionē: que est passio vnitatis. ḡ quāti
tas nō erit forma ꝛ p̄n^m distinguēdi. Assūptū p̄bat: ide
vnitate ꝯnte esse: qꝛ a quocūq; res hʒ eē: hʒ vnitatē ꝯnteʒ
esse: ꝛ nulla alia ē cā vnitatis nisi ipsa entitas rei: ex quo
habet prima ps minoris: sed ꝙ suba tp̄e p̄cedat q̄titatē:
aut possit precedere p̄bat: p̄ter ea que dicta sūt. ex auc̄te
Ar. in. 7. meta. Nā certū est: ꝙ deus pōt creare ſbāʒ pa-
nis sine q̄titate: qꝛ si q̄titatē pōt creare sine suba: multo
to magis ecōuerso vt argutū est supius. Et tūc sequitur:
ꝙ panis creatus tp̄e p̄cedit q̄titatē: ꝛ ita sequit proposi
tum. ¶ Ad hoc pōt dici: ꝙ deus pōt creare q̄titatem si
ne suba: vt patet in sacro altaris: ꝛ postmodū creare aliā
subam ꝛ eā efficere q̄titate ꝯseruata. Ex hac rn̄sione se-
quunt aliqua que sapiunt heresim in theo^a. vʒ. ꝙ aliqs
panis idem numero nō trāsubstātiatus erit idē individu
um numero cuʒ pane trāsubstātiato: ꝛ ita idē numero p̄-
cise erit trāsubstātiatū ꝛ nō trāsubatum. ¶ Sequit 2° ꝙ
null^9 panis singularis in eucharistia erit trāsubat^9. ꝯnā
p̄batur. Nā certum est ꝙ nullū singulare transubatur in
aliud: nisi singularitas transubetur in singularitatē alte-
rius (qꝛ sicut suba nō transubatur in subam. nisi cui^9 desi
tioni succedit esse alterius: sic singulare nō trāsubstātiat
in singulare: nisi cuius desitioni singularitatis succedit
alia singularitas.) Sed ita est: ꝙ cū panis trāsubstātiat
in sacro altaris: manet singularitas istius panis: seu ra-
tio singularitatis que est eius q̄titas. ergo sequitur p̄posi
tum. ¶ Item tertio arguit ad p̄ncipale sic. Substātia est
maxime ens: per Ar. 7. meta. tex. cō. 2. ergo prima suba
erit maxime ens: ꝯnā est euidens. Et tunc vltra. illud
per qd̄ p̄ma ſbā est maxime ens est magis ens ipsa per rō-
nem Ar. loco preallegato. ꝛ 2° meta. tex. cō. 4. Sed quā
titas per te est illud per qd̄ ſbā est hec: ꝛ per ꝯsequēs pri
ma substātia. ergo quātitas erit magis ens q̄ʒ prima sub
stātia. ¶ Ad hoc rn̄detur: ꝙ quātitas nō est illud per qd̄
prima substātia sit substātia: sed solū est illud per qd̄ disti
guitur: ita ꝙ est ratio distinguendi. ꝛ nō est ratio essendi.
¶ Contra hoc argutū est supra: quia quod constituit sub
stantiam in esse singulari: non tm̄ est ratio distinguendi
verum etiam est ratio essendi: sed per quantitatē consti-
tuitur substātia primo in esse singulari. ergo quātitas est
principiū essendi. Item secūdo. quocunq; aliqd p̄mo cō
stituitur in esse: eodem formaliter distinguitur: cum eadē
sint principia essendi ꝛ distinguendi. ergo si per quātita
tem nō ꝯstituitur suba in esse prime substātie: sed p illud
erit principium primum distinguendi: ꝛ non quantitas.
¶ Itē. tertio arguit sic. contra istam responsionē. accipio
duas substantias primas que sint a. ꝛ. b. exempli gratia.
Certum est ꝙ a. ꝛ. b. precedunt nā ipsam q̄titatem. Tūc
sic. a. ꝛ. b. in isto p̄ori circūscripta quātitate aut manent
in suo esse: ꝛ in vnitate cōsequente esse: sic ꝙ a. non sit b.
aut nō. Si dicas ꝙ sic: habetur propositū: qꝛ a. manet in
suo esse qd̄ est esse singulare ꝛ incōmunicabile: ꝛ in vnita
te singulari sine quantitate: ꝛ ita manet distinctum a. b.
circumscripta q̄titate. Si vero dicas ꝙ non manet: aut
hoc est: qꝛ alterū corrumpitur ꝛ desinit esse circūscripta
q̄titate: aut qꝛ vtrūq; sic corrūpitur. Non est danduʒ pri
mū: qꝛ nō est maior ratio: ꝙ circūscripta q̄titate corrū-
patur. a. q̄ʒ. b. cū hēant equalē entitatē ꝛ vnitatē: neq; dā-
dum est 2^m: qꝛ tunc substātia prima nō esset prior nā q̄ti-
tate: vel nō posset intelligi sic esse prior. ¶ Ulteri^9 ad de-
structionem posterioris: sequeret destructio prioris eēn-
tialiter: ꝛ ita deus nō posset conseruare prius essentiali-
ter sine posteriori eēntialiter: a quo realiter differret: qd̄
videtur impossibile: qꝛ maior est dependentia essentialis
posterioris ad prius in esse: q̄ʒ econtra. ergo si deus con-
seruat posterius sine priori: multomagis ecōtra. ¶ Q̄ si
tu dicas: ꝙ a. ꝛ. b. manent circūscripta quātitate: sed nō
manent distincta. ¶ Cōtra. quodlibet istoꝝ est simplici-
ter in actu: qꝛ quodlibet hʒ propriam mām: ꝛ p̄priā for-
mā: aut ergo sunt vnum: aut distincta. Si secūdo modo
habetur propositum: si primo mō sequitur ꝙ ex duobus
simpliciter in actu fiet vnū: qd̄ est impossibile: prima cō
sequētia p̄batur: qm̄ idē ꝛ diuersuʒ nata sunt dici de quo
libet: ꝛ sunt imediate opposita circa ens. ex. 10. metaph.
¶ Et preterea improbat ꝙ a. ꝛ b. sint vnū: qꝛ quero de eē
actuali istoꝝ: aut eni est esse cōicabile: aut incōmunicabi
le circumscripta q̄titate. Si cōmunicabile. ergo vniuer-
sale. si incōicabile ergo quodlibet istorū esse erit singula
re. ¶ Itē. 4° ad principale arguit sic: presupponendo pri
mo ꝙ in re ꝛ in effectu nihil est reale nisi singulare: ſʒ vi-
am. S. Tho. Secūdo p̄supponit ꝙ dependētia entis rea-
lis est ad ens reale: ꝛ terminatur ad ipsum. Ex his duo-
bus arguitur sic. illa conditio que est necessaria simplici
ter in terminante dependentiā realem non est ab ipso de
pendente. (qꝛ tunc ipsum dependēs esset causa qua ter-
minus dependentie terminaret ipsam dependentiā realē:
ꝛ ita terminaret in virtute dependētis: qꝛ haberet ab ip
so dependente ꝙ sic terminaret. ꝛ vlterius cum terminās
dependētiam sit causa per se dependentis si dependentia
talis est cū causalitate ipsum causatū dependens esset cau
sa p̄pter quā terminans dependentiā esset sufficiens cau-
sa ipsius dependentis: ꝛ sufficiēter terminaret dependen-
tiam eiusdem:) sub ista maiore sic probata: accipio istaʒ
minorem. q̄titas est ens reale depēdens realiter ꝛ essen-
tialiter a suba. ergo suba terminans talem dependētiaʒ
est ens reale. Sed non est ens reale: nisi per singularitatē
ergo suba sic terminans est singularis. ergo singularitas
que est conditio requisita ad ſbām terminantē dependē
tiā q̄titatis nō erit a q̄titate. ¶ Et ꝯfirmat hoc: ꝛ redit
in idē. Causatum individue sube non est rō individua-
lis ſbe individue: sed quātitas est hm̄. ergo ec̄. maior pro
batur: qꝛ causatū nō dat entitatē sue cāe: ſʒ presupponit
ipsam: qꝛ dato opposito cā haberet a cāto suā virtuteʒ ꝛ
esse: ꝛ ita idē eēt cā sui ip̄sius. minor pʒ. ex sn̄ia Ar. vij. me
ta. vbi vult: ꝙ si ſbā est in actu: necesse est aliquaʒ alterā
ſbām esse in actu. Sed si q̄tū: aut quale sit in actu: nō ē
necesse p̄existerē q̄tū aut quale: nisi prius: ꝛ ex tex. cō. 32.
Ex qua sn̄ia sequitur: ꝙ suba est causa efficiens quanti
aut qualis.

aut qualis. Ut arguatur sic. nō pōt esse q̄ntū aut q̄le sine cā efficiente: sed pōt esse q̄ntū aut quale in fieri ꝛ genera ri sine quāto aut quali preexistente: ꝛ sic de alijs accñti bus. ergo q̄ntuꝫ aut quale erit a sub̄a effectiue. Hanc eā dem sniam hꝫ Arꝭ. in p̄n°. vij. ꝙ accñtia nō sunt entia: ni si q2 entis. per hꝫ. q2 denotādo aliquā cāsalitatē in sub̄a: q2 si negetur cāsalitas effectiua: saltē nō negabiꝛ cāsalitas ma lis. ꝛ tunc vltra: vt etiā argutū est supius. Effectus ꝑticu laris seu singularis presupponit cām singularē: vt est de mēte Arꝭ. 5° meta. ꝛ 2° phyſi. ergo sb̄a in eē singulari pre supponiꝛ a q̄ntitate. ¶ Itē ad p̄ncipale 5° arguitur. Qḋ ē de se nā ꝯbibilis ad singularitatē nō est de se hoc: ꝛ singu lare: ꝛ ex ꝯñti nō potest esse alteri rō iduiduādi. Ista pro positio pꝫ: quia semꝑ tale ꝯbitur per aliqd ad esse singu lare: ꝛ tunc illud aliud est ratio indiuiduandi: ꝛ nō nā cō tracta. ¶ Item nā sic ꝯtrahibilis est pluribus cōicabilis. qḋ est cōicabile nō pōt ꝯstituere aliqd inesse incōicabili: q2 nihil constituit aliud formaliter in aliquo esse opposi to suo esse formali: vel sub mō essendi sibi ꝯdicente ꝛ re pugnante: sed q̄ntitas est nā sic ꝯbibilis ad esse singulare ergo ꝛc. ꝯñtia est nota cum maiori. minor aūt ꝓbaꝛ. Tuꝫ q2 in gn̄e q̄ntitatis sunt per se spēs ꝛ gn̄a sicut in alijs: vt de se patet. Tum etiā q2 due q̄ntitates differūt vt forme: ꝛ per te oīs dr̄ia formalis per formas est dr̄ia, specificat ḡ iste due q̄ntitates sic differrēt specifice. ꝙ si tu neges ꝙ oīs dr̄ia formarū sit specifica: excipiendo q̄ntitatē ab ista ꝓpōne vli: que est fundamentuꝫ tui edificij ruinosi: per. qḋ teneo: ꝙ dr̄ia formaꝝ sit specifica. Tunc queriꝛ: quō due q̄ntitates differūt numeralr̄: ꝛ tūc diceo: ꝙ aut seip sis: aut per situs: q2 vna est in vno situ: ꝛ alia in alio. con tra primū arguiꝛ ꝙ nō seipsis differūt numeraliter: q2 tūc quecūqꝫ due q̄ntitates numeralr̄ differrent: ꝛ ita superfi cies ꝛ linea īmmō numeralr̄ differrent: qḋ est falsum. Si dicas: ꝙ per situs. aut eniꝫ tu accipis situm: vt est per se p̄dicamētū: ꝛ hoc mō situs nō est rō distinguendi nume raliter: q2 vt sic est posterior q̄ntitate: ꝛ nullū posterius est sic rō distinguēdi sui prius. Si aūt situs accipiaꝛ prout est dr̄ia q̄ntitatis: put dr̄ q̄ntitas ꝯstare ex ꝑtibus habēti bus positionē: certū est ꝙ talis situs nō pōt eē sic princi piū distinguēdi: q2 nihil aliud est dicere q̄ntitas a. distin guiꝛ a q̄ntitate b. per situm: ac si dicaꝛ q̄ntitas a. hn̄s par tes ꝑmanētes ꝛ ꝯtinuatas ad seinuicē distinguiꝛ ab alia q̄ntitate b. hn̄te huiuscemodi ꝑtes. Sed nō est noti° q̄nti tatem differre a q̄ntitate ſm ꝑmanentiā ꝛ ꝯtinuitatē sua rū partiū q̄ꝫ ſm se. ḡ nō est notius q̄ntitatē differre a q̄nti tate magis ſm situ: q̄ꝫ ſm se. Ista vltima ꝯñtia ꝓbaꝛ: q2 permanētia ꝑtiū in q̄ntitate: ꝛ ꝯtinuitas earundē ꝯstitu unt positionē ꝛ situ, put situs est dr̄ia q̄ntitatis. Ex q̄ seq tur ꝙ dicere q̄ntitatē differre a q̄ntitate ſm permanentiā ꝛ ꝯtinuitatem partiū: est dicere: ꝙ q̄ntitas seipsa differt a q̄ntitate: ꝛ tūc vltra. dato ꝙ ꝑmanentia ꝛ ꝯtinuitas in partib° faciat differre q̄ntitatē a q̄ntitate: aut ꝑtes in q̄nti tate a partib° alterius q̄ntitatis: vlterius est querendum q̄uō situs resultās ex ꝑmanentia ꝛ ꝯtinuitate partiū dif fert ab alio situ: ꝛ procediꝛ vt prius argutū est de quāti tate: q2 aut seipso aut aliquo alio. nō seipso: q2 talis situs nō est de se hic: ꝛ singularis. ḡ aliquo alio: ꝯtra remanet eadem qō que prius. ¶ Itē 6° ad p̄ncipale arguiꝛ: ꝛ pre sertim ꝯ fundamentū ipsoꝝ: ꝙ q̄ntitas ideo est p̄n^m indi uiduationis: q2 est p̄n^m diuisionis in ꝑtes eiusdeꝫ rōnis. Cōtra hoc fundamentū arguiꝛ sic. Qḋ est p̄n^m diuisiōis opposite diuisioni vlis in ꝑtes subiectiuas: nō est p̄n^m idu uiduatiōis: ſꝫ q̄ntitas est hm̄. ḡ ꝛc. maior ē nō: q2 nihil ē p̄n cipiū diuisionis alicuius qḋ ꝯtinet in se diuisionē oppo sitam illi: ꝛ est per se p̄n^m talis diuisionis. minor aūt ꝓba tur. Ule enī diuidiꝛ in suas ꝑtes subiectiuas sic: ꝙ q̄libꝫ pars subiectiua est ipsum vle in recto. Ita ꝙ veꝝ est dīcere: h̄ est hoc in recto: sicut appꝫ iductiue in oībus. Sed q̄ntū nō diuiditur in partes: quarū q̄libet sit ipsuꝫ q̄ntuꝫ diui sum: ita ꝙ ipm̄ q̄ntū nō p̄dicaꝛ de ipsa ꝑte q̄ntitatiua pre dicatione in recto: vt de se pꝫ. ḡ q̄ntitas nō est p̄n^m diuisi uū seu rō diuidendi vle in suas ꝑtes subiectiuas: ita ꝙ lꝫ diui sio quāti ꝯcurrat cū diuisione vlis: tñ diuisio quāti vt q̄n tum est: est alia a diuisione vlis: q2 ille diuisiones sūt op posite ꝛ distincte que hn̄t oppositos modos p̄dicādi to tius diuisi in suis ꝑtibus. diuisiones istoꝝ sunt hm̄oi. ḡ ꝛc. ¶ Et ꝯfirmaꝛ: qḋ est rō diuidēdi aliqḋ vnū diuisibi le: iest illi formalr̄: si sit per se rō diuidēdi: sed q̄ntitas nō inest formalr̄ ꝛ per se spēi que diuidiꝛ in suas ꝑtes subiecti uas: vt de se pꝫ. ꝛ etiā probaꝛ: q2 spēs est per se in p̄dica mento: ꝛ ēt per se diuidiꝛ: sed q̄ntitas facit vnū per accñs cū spē: ꝛ nō est per se ꝯtractiua spēi: q2 nihil vnius p̄dica menti per se ꝯbiꝛ per aliqd alterius p̄dicamenti. ḡ sequiꝛ ꝓpositū. ¶ Q. si dicaꝛ ꝙ lꝫ q̄ntitas nō faciat vnuꝫ per se in essendo: tñ facit vnū per se in diuidendo. ¶ Sed ꝯtra q2 spēs q̄ntum ad suū esse qḋ hꝫ per se in p̄dicamento est per se diuisibilis ꝛ cōicabilis plurib° iduiduis: sed spēs vt hꝫ esse per se in p̄dicamēto. (loquēdo de spē sb̄e) nō in cludit ipsam q̄ntitatē. ḡ vt sic: nō erit per se diuisibilis per q̄ntitatē. ¶ Itē. vij. principalr̄ arguiꝛ ꝯtra illud fundamē tum qḋ ponūt: ꝙ iō forma sit distincta a forma: q2 recipi tur in distincta mā: que mā est distincta per q̄ntitatē. Cō tra hoc arguiꝛ ꝛ primo ꝙ forma distinguaꝛ a forma per mām. q̄cunqꝫ aliqua duo sic se habēt: ꝙ vnū est potētia ꝛ alterū actus: potius potētia distinguiꝛ per actū q̄ꝫ ecō tra. Ista est Arꝭ. vij. meta. tex. cō. 49. vbi vult: ꝙ act° di stinguit ꝛ sepat: ꝛ Cōmen. in. 2° de aīa cōmēto 60° vt su perius allegatū est: vult: ꝙ mā magis distinguaꝛ per for mā: q̄ꝫ ecōtra. Et in ꝑ de aīa. cōmento. 53. Sed ita est: ꝙ mā se hꝫ vt po°. forma vt actus. ḡ magis mā distinguetur per formā q̄ꝫ ecōtra. ¶ Itē 8° ꝛ vltimo iꝓbaꝛ aliud fū damentū: q2 quecunqꝫ duo sic se hn̄t ꝙ vnuꝫ est subm: ꝛ alterū est accñs: magis hꝫ accñs distinctioneꝫ a subiecto q̄ꝫ subm ab accidēte. Ista ēt est tua: q2 ſm te accñs hꝫ esse a subto: ꝛ etiā vnitatē: q2 dicis: ꝙ in eodem subiecto non possunt fundari plura accidentia: solo numero differētia sed ita est: ꝙ mā est subiectum respectu q̄ntitatis: ergo po tius q̄ntitas distinguetur per mām: q̄ꝫ econtra.

Impugnata opinione. S. Tho. ꝛ alioꝝ: nunc de 3° articulo ponēda est positio Docto. subti. tenētis iduiduationē fieri per aliquā enti tatē positiuā simplr̄ incōicabilē. ꝛ hoc in nā creata: quā entitatē positiuā appellat hecheitatē: seu ꝓprietatē indi uidualem. ¶ Et pro declaratione istius positionis ponē tur alique ꝯclusiones: quarum prima est ista. Nā specifi ca contrahitur ad eē indiuiduale per aliquod positiuū. ¶ Ista ꝯclusio probaꝛ. primo rōnibus. ꝛ primo sic. Que cunqꝫ sunt vltime dr̄ie: q̄bus differūt alique positiue sūt entia positiua: sed ratio indiuidualis est hm̄. ḡ ꝛc. maior est manifesta: q2 illa quibus aliq̄ vltimate differūt sunt vl timata ꝯstitutiua rei differētis: ergo si faciūt differre po sitiue cōstituūt in aliquo esse positiuo. vltima ꝯñtia. pro batur: nullum ens priuatiuū facit differre positiue. mi nor aūt ꝓbatur. q2 dr̄ie indiuiduales seu rōnes tale sunt vltima quib° aliq̄ differūt positiue: cū indiuidua ꝯtenta sub spē sint entia positiua. ¶ Et probaꝛ etiaꝫ ista minor: q2 oīs dr̄ia differentiū reduciꝛ ad aliq̄ p̄mo diuersa: alio quin eēt ꝓcessus in infinitū in p̄ncipijs distinctiuis. Et est de mente Arꝭ. hoc assumptū 5° meta. c. 10. sed indiui dua differūt: ꝛ nō sunt p̄mo diuersa (q2 ꝯueniūt in natu ra: ꝛ vt sic sunt aliqd idē entia ad modū loquēdi: Arꝭ. 10. meta. tex. cō. 22. ꝛ 5. meta. ca. de eodeꝫ vel diuerso) ḡ opꝫ deuenire ad aliq̄ p̄n° distinctiua indiuiduoꝝ que sūt p̄° diuersa. Sed talia p̄n° sunt rōnes iduiduales: q2 sunt vl tima distinctiua. ḡ ꝛc. ¶ Itē scḋo hoc idē ꝓbaꝛ. illḋ per qḋ spēs est athoma ꝛ iduiisibilis est ens positiuum. ḡ multo magis illḋ per qḋ iduiduū ē iduiduū. ꝯñtia ꝓbaꝛ: quia vnitas nūeralis est maior ꝛ ꝑfectior q̄ꝫ sit vnitas specifi ca. ḡ sic vnitas specifica ē positiua ꝛ ē p° entis positiui ita vnitas iduidualꝭ erit positiua: ꝛ ꝯseq̄ꝛ aliqḋ positiuū.

Sed tale ad qd̃ ꝯsequit̃ nõ est nisi ꝓprietas idiuidualis. igit̃ rc. ¶Scd̃a ꝯ est ista. entitas positiua ꝯhens naturã ad eẽ idiuiduale est de se hec: idiuisibilis ⁊ incõicabilis simplr̃ in creaturis. ¶Et pro declaratione hui⁹ notãduʒ est: ꝙ sicut idiuiduũ in oĩ nõ siue creata siue icreata ẽ idiuisibile: ita rõ idiuidualis ipsuʒ ꝯstituẽs. ita ꝙ sic sor. est idiuisibilis in plures ptes subiectiuas: ita indiuiduũ increatũ qd̃ est hic de⁹: sed est dñia: qm̃ quodlibʒ idiuiduũ creatum est idiuisibile ⁊ incõicabile: sic ꝙ ei ꝯdictõe repugnat plurib⁹ cõicari: ⁊ diuidi: sed indiuiduo increato tñ repugnat diuidi ⁊ nõ cõicari: sed hoc hʒ ꝙ possit pluribus cõicari ab ĩfinitate sue essentie ⁊ nãe: vt apd̃ Theologos est manifestũ. ¶His positis ꝓbat̃ ꝙ rõ idiuidualis in creaturis sit sic idiuisibilis: ⁊ de se hec per rõnẽ adductã ꝯtra opinionẽ de mã ꝯstituẽte singulare. Illud qd̃ se toto primo ꝯstituit aliqd̃ vnũ in aliq̃ entitate ⁊ in vnitate ꝯnīte talem entitatẽ ei se toto ꝑmo repugnat diuidi diuisione opposita tali vnitati. Sed rõ indiuidualis que est ista entitas positiua: de qua habet̃ in ꝑma ꝯne est hmõ: quare rc. maior est manifesta ⁊ ꝓbata est loco ꝑallegato: quia rõnali qd̃ ꝯstituit aliquid in eẽ specifico: repugnat diuidi diuisione specifica. minor aũt ꝓbat̃: qr ꝓprietas idiuidualis de qua est mentio se tota primo ꝯstituit ipm̃ indiuiduũ in esse indiuiduali: ⁊ ꝯhit ipsaʒ nãm ad singularitatem. quare rc. ¶Tertia ꝯ est ista: entitas positiua se hʒ ad nãm specificã aliquo mõ: quẽadmodũ se hʒ dñia specifica ad genus: sicut enim gen⁹ ꝯhit̃ per modũ potẽtie per dñiam specificã tanq̃ per actũ distinguentẽ ⁊ cõtrahentẽ: sic proprietas idiuidualis per modũ actus vel quasi actus ꝯhit ⁊ determinat ipsaʒ nãm ad esse idiuiduale: sed est dñia: qm̃ dñia specifica ꝯhendo ⁊ diuidẽdo nãʒ: nõ excludit oẽm diuisionẽ seu diuisibilitatẽ: sed solũ illaʒ que opponit̃ diuisioni specifice: ita ꝙ repugnat dñe specifice (ad quã cõsequitur vnitas specifica sicut passio: ⁊ ipsi ꝯstituto per dñiam specificã. s. spẽi) diuidi in plures spẽs: sed proprietas idiuidualis adueniens nãe excludit oẽm diuisionẽ: ⁊ etiã diuisibilitatem. Et etiã ꝯuenientia dñe idiuidualis ad dñiam specificã: qm̃ sicut dñia specifica sumit̃ a forma vel a realitate forme: ita etiã dñia idiuidualis: sed est discõuenientia iter istas duas dñias: qm̃ specifica sumit̃ qñq; a forma distincta a forma a qua accipit̃ genus: qñq; genus ⁊ dñia specifica sumunt̃ ab eadem forma: sed ab alia ⁊ alia realitate forme: seu formalitate: qd̃ idẽ est: ⁊ ab alio ⁊ alio ꝯceptu formali: ⁊ tũc dñia specifica sumit̃ ab vltimo ꝯceptu formali forme: ⁊ ab vltima realitate eiusdẽ: ⁊ tunc est dñia vltima. ⁊ hʒ ꝯceptũ simplr̃ simplicẽ: ⁊ primo diuersũ ab oĩ alia dñia. Sʒ differẽtia indiuidualis semp sumit̃ ab vltima realitate forme: ⁊ semp hʒ ꝯceptũ simplr̃ simplicẽ: ⁊ est primo diuersa ab oĩ alia dñia. ¶Ex qbus oĩbus cõcludit̃: ꝙ se hʒ per modũ actus respectu nãe specifice: qd̃ declarat̃ sic. Omne illud qd̃ est vnũ per se ꝯstitutũ ex pluribus: ꝯstituit̃ ex vno vt actu: ⁊ altero vt po⁹. Ista ꝓpositio patet. ex. 8. meta. qr vnitas totius per se resultãns ex ptib⁹ nõ est nisi ex rõne actus: ⁊ ex rõne po⁹. Sed ita est ꝙ singulare est constitutũ ex nã specifica: ⁊ ex rõne idiuiduali vt est vnũ per se. ꝓbat̃: qr est per se in gñe ipsuʒ singulare: ⁊ nihil est per se in gñe: nisi sit vnũ per se. g̃ rc. ¶Aduertendum est pro declaratione isti⁹ ꝯnis: ꝙ nã que ꝯhitur per ꝓprietatem indiuidualẽ põt ꝯsiderari dupl̃r. Vno modo vt quiditas est: ⁊ vt ꝑnm̃ essendi intrinsecũ alicui in esse quiditatiuo. Alio mõ vt ens determinabile: diuisibile: ⁊ ꝯtrahibile p vlteriorem actualitatem: sic qd̃ nõ hʒ vltimã actualitatẽ. Si ꝑmo mõ cõsideret̃: sic nã hʒ rõnem actus: ⁊ forme ⁊ ꝯm hoc dixit Ar. 5⁰ meta. ca. de cã. ꝙ forma qd̃ qd est ⁊ 7. meta. tex. cõ. 35. vult ꝙ mã ⁊ forma sint ptes spẽi ⁊ qditatis: quã spẽm appellat ibi: quod quid erat esse. Et ꝑꝑ hoc Comen. cõmẽto. 34. 7. meta. vult. ꝙ quiditas sit tñ forma: ⁊ nõ mã: que ꝯm ipsuʒ est deferens quiditateʒ. Ex quo ꝯcluditur: ꝙ nã vt quiditas ⁊ ꝑncipiuʒ alicui⁹ in eẽ quiditatiuo hʒ rõnẽ forme ⁊ per oppo^m ꝓprietas indiuidualis cõparata ad nãʒ ꝯm tale eẽ: dr̃ mã: ꝓpterea: quia mã opponit̃ relatiue forme: sed cũ ꝓprietas indiuidualis sit ꝑ diuersa ab oĩ qditate: ⁊ hẽat oppositũ esse ipsi qditati: ꝑꝑ hoc: qr itelligẽdo q̃cunq; qditatẽ saltẽ limitataʒ: ⁊ in creaturis: in tali qditate sic itellecta nõ itelligit̃ aliqd: vnde ipsa sit h̃ idiuisibilis ⁊ icõicabilis: imo in ipsa hoʒ oppositũ itelligit̃: sed in ꝓprietate idiuiduali itelligitur: vñ ipsa sit hec idiuisibilis ⁊ icõicabilis. ergo ipsa est primo diuersa ab oĩ qditate: ⁊ ab oĩ esse qditatiuo. Et ꝑ ꝯñs si qditas est forma: ꝓprietas idiuidualis: que qditati opponit̃: appellat̃ mã. Et ꝑꝑ hoc dixit Ar. in. 7. meta. tex. cõ. 41. vt supra allegatũ est. ꝙ in quibusdã substãtijs: qd̃ quid est: est idẽ cum eo cui⁹ est: volens exp̃sse: ꝙ in substãtijs compositis mã ⁊ forma includuntur in qditate: vbi exemplificat de naso simo: ⁊ de curuitate: ⁊ postmoduʒ imediate subdit: ꝙ quecunq; ꝯcipiunt̃ cum mã: non est idem qd̃ qd est: cũ eo cuius est vbi per mãʒ nõ põt itelligere mãm que est altera ps cõpositi: qr oppositũ hui⁹ aũ ipsuʒ sit. ergo hʒ itelligere de mã que opponit̃ qditati: q̃ qditas est forma totius. ¶Ex hoc sequit̃ illud qd̃ dicũt logici: ꝙ in quacunq; ꝓpõne subm̃ hʒ rõnẽ mãe ⁊ ꝑdicatum forme: ex eo ꝙ ꝑdicatuʒ vr̃ inexistere: aut inesse ipsi subto. illud aũt qd̃ substat hʒ rõnem mãe: cũ aũt hecheitas seu ꝓprietas idiuidualis ꝯstituat nãm in vltimato eẽ subtiuo: sequit̃ ꝙ hʒ rõnem mãe: ⁊ ꝑsertim: qr eẽ ꝯstitutũ per ipsaʒ hecheitatẽ est ꝑ diuersum ab oĩ qditatiuo cum sit incõicabile ⁊ idiuisibile. Sed nã 2⁰ mõ ꝑncipalr̃ põt ꝯsiderari: vt ꝯhitur ⁊ determinat̃: ⁊ quasi diuisibile semp habeat aliquã actualitatẽ a diuidẽtibus ⁊ determinabile a determinãte: sequitur: ꝙ hecheitas vt determinans ⁊ distinguens: seu diuidens: habet rationem actus.

Quantũ ad 4^m articulũ ĩsurgũt alique difficultates. ꝑma est: qm̃ ꝓprietas idiuidualis est actus: ⁊ nã quã ꝯhit aliquo modo actus (vt dixi) ⁊ proprietas indiuidualis est posterior actu qditatiuo. g̃ vr̃ ꝙ talis act⁹ idiuidualis sit ꝑfectior actu qditatiuo. ¶Et cõfirmatur: qr 9⁰ meta. habet̃ ꝙ posteriora gñatione sunt priora ꝯm subãm ⁊ ꝑfectionẽ: actus idiuidualis est posterior actu qditatiuo. g̃ est ꝑfectior. ¶Ad hoc rñdet̃. negando istã ꝯñam. a. est actus posterior. b. g̃ perfectior: ista cõsequẽtia tenet. vbi actus prior ⁊ posterior sũt eiusdẽ rationis: in eẽ qditatiuo vel in eẽ singulari ⁊ suppositali: exemplum. caliditas sequit̃ formã s̃balẽ ignis in mã: ⁊ tñ nõ sequit̃ ꝙ caliditas sit perfectior forma s̃bali ignis: ⁊ hic qr caliditas ⁊ forma s̃balis nõ sunt eiusdẽ ordis ⁊ eiusdẽ generis: mõ singularitas est actus idiuidualis distinctus ꝯ actũ qditatiuũ: ⁊ oĩno alterius rõnis ab ipso. g̃ ex ei⁹ posterioritate nõ lʒ iferre maiorẽ ꝑfectionez. Et per hoc pʒ ad ꝯfirmationẽ adductã. ¶Secũda difficultas est: qr dictũ est: ꝙ dñia idiuidualis est dñia diuidens per se nãm specificã. Contra hoc arguit̃. qr Ar. 10. meta. circa finem vult. ꝙ vltima diuisio que est per se ⁊ essentialis: fiat per dñias specificas. g̃ nõ datur vlterior diuisio per se. Cuius oppositũ tu dixisti. ¶Item Porphiri⁹ dicit: ꝙ spẽs spẽcialissima est athoma ⁊ idiuisibilis: qd̃ nõ hʒ itelligi: nisi de idiuisibilitate opposita diuisioni per se. ¶Et cõfirmat̃: qr nulla diuisio per se est in infinita: diuisio spẽi est hmõ. g̃ non est in infinita. Vnde vr̃ vult Porphi. in diuisiõe spẽi iubet Plato quiescere. ¶Ad ista rñdetur. ⁊ ꝑ ad ꝑm̃ ꝙ Ar. loco ꝑallegato: itẽgit que sũt ille dñe vltime ⁊ eẽntiales que faciũt specificã ꝯuetatẽ: ⁊ determinando se dicit ꝙ vltima diuisio sic faciẽs specificã ꝯuetatẽ ẽ diuisio p differẽtias specificas. ⁊ si que sit vlterior diuisio: illa ẽ quasi per accidẽs: nõ ptinẽs aliquo mõ ad ꝯuetatẽ specificaʒ. Ex hoc nõ habet̃. ꝙ non fiat diuisio spẽi in idiuidua ꝯm ipm̃: imo magis sequit̃ oppositũ: qr vult ꝙ diuisio spẽi in idiuidua fiat p accñs: ⁊ h̃ veʒ est: qr sit p aliqd qd̃ ẽ oĩno ex̃ qditatẽ specificã: ⁊ alteri⁹ rõnis a qditate: eo mõ q̃ diuidẽs per accñs ẽ extra rõneʒ formalẽ illius qd̃ diuidit

⁊ omnino

& oĩno alteri rõnis ab ipso: neq̃ ptinẽs ad eẽ q̃ditatiuũ z̃stitutũ p tale diuidẽs. Et sic pcedo fieri diuisionẽ spẽi in indiuidua p accñs: vt diuisio p accñs distĩguit̃ z̃ diuisionẽ q̃ditatiuã & ẽẽntialẽ ĩ illa q̃ hñt ordinẽ ẽẽntialẽ iter se quali ter nõ est in pposito: q2 spẽs nõ diuidit̃ diuisione q̃ditatiua: h̃ est in aliq̃ z̃stituta in eẽ q̃ditatiuo p ipa diuidẽtia: neq̃ i aliq̃ hñtia ordinẽ ẽẽntialẽ: sicut sunt iduidua: queadmodũ est de mente Ar. 3. metaph. ¶ Et cõfirmat̃ h̃: q2 nec⁹ q̃l3 recte sentiẽs h3 ponere diuisionẽ spẽi i iduidua: cũ idiuiduũ sit in recta linea p̃dicamẽtali: sicut p3 in p̃dicamẽto sbe. vbi ponit̃ sba p̃ᵃ: que est p̃ᵐ sbm in tota illa linea predicamẽtali: qua remota: vt inq̃t ibi Ar. impõle est aliq̃d alioꝶ remanere. ¶ Post h̃ r̃ndet̃ ad Porphi. q̃ spẽs est athoma & indiuisibilis diuisione q̃ditatiua. ¶ Et ad 3ᵐ q̃ diuisio q̃ditatiua nõ ẽ vltra spẽ3 spẽalissimã & in infinita: q2 diuisio q̃ditatiua est in illa que hñt ordinẽ ẽẽntialẽ iter se: in q̃b⁹ nõ põt poni pcessus in ĩfinitũ: & iõ in tali diuisione iussit Plato q̃escere. & de ista diuisione nõ curauit Ar. q2 solũmõ curauit de diuidẽntibus que cum diuiso faciunt essentialẽ p̃dicationẽ de his in que diuidunt̃: & dicũt cãm pp̃ q̃d respectu passiõis scibilis & demr̃abilis de sbo: ita q̃ ad duo ptendebat. s. ad p̃dicationẽ essentialẽ: & ad p̃dicata essentialia que dñt pp̃ q̃d respectu passionis: q2 oĩa ista ordinabat ad sciam libri posterioꝶ. ¶ 3ᵃ difficultas. dcm̃ est q̃ hecheitas est dr̃ia z̃stituẽs vnũ p se iduiduũ cũ nã & q̃ditate. Dubitat̃ & q̃rit̃. vtrum illa hecheitas sit sba vel accñs. si sba: ergo iduiduũ erit sbale. si accñs: ergo q̃dl3 erit accñtale. ¶ Ad h̃ r̃idetur: q̃ pprietas iduidualis nõ est formalr̃ sba vel accñs: q2 realitas que h3 z̃ceptũ simpliciter simplicem: & est p̃ diuersa ab oĩ alio nihil q̃ditatiue & formaliter icludit: vt colligit̃ de mente Ar. 5. metaphysice. ca⁹ de eodẽ vel diuerso: & 10. eiusdẽ tex. cõmenti 12. Sed ita est q̃ pprietas iduidualis est h̃ṁ: q2 sicut in cõpositiõe physica. & nãli deueniendũ est ad aliq̃ q̃ sunt p̃ diuersa se totis distincta. & simplr̃ simplicia: sic q̃ nihil vnius est aliq̃d alterius: & vnũ nõ icludit aliud in suo cõceptu formali: sic in z̃positione metaphysicali seu formaliũ z̃ceptuũ. assumptũ pbat̃ pro p̃ma pte: q2 forma vltima dans esse cõposito nihil icludit ipsius mãe: sed est p̃ diuersa ab ipa: sic q̃ est p̃. actus & p̃ receptibilis: & nullo⁹ po⁹ receptiua in suo ordine: & mã est p̃ po⁹: & nullo⁹ actus & ita vnũ totalr̃ est ex̃ aliudi & se toto distinctum ab alioꝶ sic in cõpõne metaphysicali z̃cept⁹ vltimus actualis est z̃cept⁹ dr̃ie iduidualis cõceptus vltimus potẽtialis est cõceptus entis. ergo dr̃ia iduidualis q̃ñtũ ad suũ z̃ceptum formalẽ est ex̃ entis: & nõ icludit formalr̃ ipm: & sicut nõ includit ens formalr̃: ita nihil icludit iferius ad ens isto⁹. ¶ Aduertenduz tñ. q̃ l3 dr̃ia iduidualis non sit formalr̃ ens: aut sba vel accñs: illa tñ proprietas que determinat sbam ad esse iduiduale realr̃ & identice est sba: & illa que determinat accñs est realr̃ accñs: ita q̃ pprietas est talis idẽtice. qualis est nã quam z̃hit aut determiat. ¶ Quarta & vltima difficultas: q2 si pprietas iduidualis est sba: cum sba diuidat̃ ex 2⁰ de aĩa. & ex. 7. metaph. in mãm: formã: & cõpositũ: vi q̃ pprietas iduidualis sit aliq̃d istoꝶ. ¶ Ad hoc r̃idetur. q̃ sba vel accñs põt cõsiderari: vel vt nã & q̃ditas: vel vt ens in vltima actualitate. si p̃mo⁹. sic sba siue sit compositum: siue mã: siue forma abstrahit ab oĩ hecheitate. Si vero z̃sideret̃ sba in vltima eius actualitate: & q̃ñtum ad actum vltimũ eius: & vltimã eius realitatem: sic pprietas iduidualis est sba que est forma: & sba que est mã: & substãtia que est cõpositu3: ita q̃ cũ q̃dlibet istoꝶ acceptu3 vt nã sit determinabile per aliquas vltimas realitates actuales que sunt eedem nãe determinabili realiter. sequit̃ q̃ pprietas indiuidualis que est talis realitas vltima est idẽtice forma: idẽtice mã: & etiã cõpositũ. ¶ Q̃ si tu dicas. nã per te est eadem pprietati iduiduali. ergo erit inseparabilis a tali pprietate. ¶ R̃ndebit̃ in q̃õne de vnitate nãe. Pro nũc tñ dr̃: q̃ nã q̃ est i oc iduiduo: & est eadẽ isti iduiu⁹ ẽ iseꝑabilis a singularitate istius iduidui. ¶ Pro quo est notãdu3. q̃ nã p̃ut h3 aliq̃3 vnitatẽ cidẽtitatẽ ad singularitatẽ vel pprietatẽ indiuidualẽ est inseꝑabilis a tali pprietate: ita q̃ destructa singularitate: destruit̃ nã q̃ñtũ ad talẽ vnitatẽ quã h3 ab ipsa singularitate: & ita cũ nã informet̃ a pprietate iduidualis: & determinet̃ ad ipsa: est vna numero (l3 denoiatiue vt dicet̃ in q̃õne p̃allegata) ab vnitate numerali z̃hite ipsam pprietate3 iduidualẽ. Et z̃cedo: q̃ destructo sor. destruit̃ h̃ humanitas in sor. nõ tñ z̃cedit̃ q̃ destruat̃ humanitas s̃m vnitatem specificã q̃ per se p̃mo sibi z̃petit. Et ita l3 destructo sor. destruat̃ h̃ humanitas: q̃ñtũ ad vnitatẽ nũeralẽ: nõ tñ d̃struit̃ q̃ñtũ ad vnitatẽ specificã: l3 p̃cise q̃ñtũ ad hoc esse signatũ & singulare: q̃d hẽbat in h̃ singulari: rõne cuius nã erat eadẽ realr̃ singulari & etiã eius singularitati. vñ ptes in cõposito per se hñt idem esse q̃d h3 cõpositũ loq̃ndo de esse cõicato a cõposito ipsis partib⁹: & ita sequit̃ q̃ ad destructionẽ cõpositi destruit̃ esse ptiu3 q̃d hñt a cõposito. De eẽ ptiũ & toti⁹ videas Sco. in quol3 q̃õ. 9. ¶ Q̃ si tu dicas. nã specifica manet i Platone sor. corrupto. & ista est eadẽ cũ humanitate sor. & h3 eandẽ vnitatẽ. ergo h̃ distinguitur realr̃ ab illa. ¶ R̃ndet̃. q̃ nã in Platone est eadẽ s̃m spẽm: sed nõ eadẽ s̃m numeꝶ & ita nõ op3 q̃ h̃ destruat̃ q̃ est in Pla. illa destructa: q̃ est in sor. ¶ Et cũ tu dicis: q̃ h3 eandẽ vnitate3. de h̃ diffuse dicetur a nobis in q̃õne p̃allegata: vbi dicemus q̃ forte nõ est eadẽ vnitas positiua: l3 forte sit eadez p̃uatiua. videas ibi. ¶ Uel dõm ẽ: q̃ dato q̃ vna & eadẽ nã hñs vnã vnitatem positiuã sit in oĩbus iduiduis: & sit eadẽ realr̃ illis: nõ sequit̃ q̃ nõ possit separi ab illis h̃ est esse sine q̃cunq̃ istoꝶ sub disiunctione. Et cũ tu dicis: q̃ illa que separantur sunt distincta realr̃: verũ est. vbi possint separari s̃m esse ex̃ñte: ita q̃ illud q̃d est sep̃abile ab alio possit existere ppria existentia. nã aũt circũscripta singularitate nullam ex̃ñtia3 põt hr̃e de se: ergo vt sic nõ distinguit̃ a tali singularitate. ¶ Ultra iã3 dicta: solo p̃ncipalis q̃õnis. v3. q̃ nã iduiduet̃ per hecheitatem: z̃firmat̃ ex s̃nia Ar. in. 7. metaph. ca. de ptibus diffõnis. tex. cõ. 35. vbi h3 q̃ nã est pars q̃ditatis. Nõ q̃d est de intrinseca rõne q̃ditatis nõ ptinet ad rõnem iduidui inq̃ñtũ indiuiduũ est: seu nõ est rõ eius iduidualis: cũ iduiduũ s̃m ipsũ3 sit oĩno ex̃ q̃ditate3. ¶ Confirmat̃ eadem solo per Comẽ. 1. de aĩa. cõ. 8. vbi vult q̃ indiuiduũ nõ est hoc per suã3 mãm: sed per suã formã inq̃ñtũ hec. Sed certũ est s̃m ipsum q̃ sor⁹ vt sor⁹ ẽ tota q̃ditas spẽi & rõ singularis ẽ extra q̃ditatem. ergo forma vt forma nõ est rõ singularitatis: sed s̃m ip3 forma iq̃ntũ hec: est sic ratio singularis. ergo sub ratione hecheitatis est ratio indiuidualis.

De quinto arti⁹ p̃ncipali: his positis. respondet̃ ad rõnes. S. Tho. & p̃ ad auctẽm Ar. in. 7. Dicẽdo q̃ s̃nia Ar. ibi q̃ñ dicit. Gñans g̃nat aliud pp̃ nãm: est q̃ idee quas ponebat Plato: nõ erant necẽie ad generationẽ vniuocã: q2 ta3 distinctio que est g̃nantis a genito: q̃3 assimilatio põt seruari in g̃natione vniuoca que sunt z̃ditiões reqsite ad ipsa3: & hoc sine q̃cũq̃ põne ideaꝶ. agẽs g̃nans assimilat mãm in forma qua agit producẽdo in ipsã formã terminãtem g̃nationẽ: & ex q̃ pficit talẽ mãm per formã terminãte3: & mã eius nõ pficit̃ per ipsam: sed est iam pfecta per forma3: sequit̃ q̃ alia mã est ipsius g̃nantis & geniti ergo cõpositũ erit distinctũ a cõposito: q2 cui⁹ mã est alia: & ipsum cõpositũ ex mã erit aliud. Dico tñ q̃ forma est principalior rõ distinguẽdi g̃nans a genito: q̃3 mã: q2 illud q̃d est p̃n̄ᵐ principalius quo cõpositũ h3 vnitatẽ: est etiã principalius q̃ñtũ ad distinctionẽ ipsius. Forma aũt est p̃n̄ᵐ principalius vnitatis cõpositi q̃3 mã. ergo principalius distinctionis. Distinguẽdo tñ p̃n̄ᵐ. assimilatiuũ z̃ p̃n̄ᵐ distinctiuũ: forma est p̃n̄ᵐ assimilandi cõpositũ in vnitate forme pducte: nõ quidẽ nũali: sed nature & speciei: & mã cũ nõ sit pñcipiũ assimilatiuũ: q2 nõ est actus: & qualitas essentialis: vt est forma. dicit̃ esse p̃n̄ᵐ distinctiuũ distinctũ z̃ assimilatiuũ: q̃ñ ergo Ar. di-

cit. Gñans gñat aliud pp mãm: aut tu itelligis pp mãm tanq̃ pp pn^m distinctiuũ simplr. Et hoc nõ itellexit Ar. Aut intelligis pp mãm tanq̃ pp pn^m distinctiuũ distinctũ ꝯ assimilatiuũ. Et isto mõ ꝯcedit. ¶ Uel põt dici q̃ gñans gñat aliud pp mãm: sicut pp cãm pertinẽ alietatis ꝛ distõnis. mõ ꝫ forma genitꝰ dicaꝭ eẽ cã distõnis. nõ est tñ cã pertinẽs alietatis ꝛ distõnis: ꝫ sola eius mã est sic cã pertĩs. ¶ Ad 2^m aucto. cũ tu dicis. In aliqb⁹ sbĩjs idẽ est qd̃ qd est: cum eo cuius est. Rñdeꝭ q̃ eo mõ q̃ aliqd̃ ens hꝫ: qd̃qdest eo mõ qd̃qdest est idẽ sibi. Et ita cũ spẽs hẽat qd̃qdest per se pmo: qd̃qdest: est idẽ sibi p se p̃: ꝛ q: singulare hꝫ qd̃qdest nõ p̃: ꝫ solũ per ptẽ. s. p nãm specificã que est ei itrinseca. Ita qd̃ qd est singularis: est idẽ sibi per se nõ primo. ¶ Uult ḡ Ar. q̃ in qbusdã sbĩjs: qd̃ qd est: nõ est idẽ cũ eo: cui⁹ est per se p̃: ꝛ maxime in ꝯceptis cũ mã: qd̃ est verũ ꝭm ipsum capiendo mãꝫ: nõ pro mã que est altera pars ꝯpositi: sed pro mã que opponiꝭ forme totius ꝛ quiditati: sicut est hecheitas. Nã in oĩbus hñtibus talem mãm ꝯhentẽ qditatẽ nõ est idem qd̃ qd est: cũ eo cuius est: ꝛ hoc loquẽdo de idẽtitate ꝭm quã aliqd̃ vnũ est aliqd idẽ alicui per se pmo. ¶ Utruꝫ autẽ hoc sit verũ: q̃ in ꝯceptis cũ mã intelligendo per mãm illud qd̃ est altera pars cõpositi: qd̃ cũ forma facit vnuꝫ per se: qd̃ qd est dicaꝭ esse idẽ cũ eo cuius est? ¶ Dicendũ est ad itentiõeꝫ Ar. q̃ in istis est oĩmoda identitas qditatis ad illud cuius est qditas: ꝛ rõ est: q: ꝭm ipsum nã illa que caret illa mã est implurificabilis i plura idiuidua: q: si esset sic plurificabilis plurificareꝭ in ifinita: imo esset actu plurificata in ifinitis: q: qcq̃d põt eẽ in nã necessaria: ibi de facto est: q: po^a in istis non distat ab actu. Dicẽte Aris. 9. metaphy. Est aũt po^a nihil sempiternũ. tex. cõ. 17. cũꝫ igiꝭ nã que caret mã sit nec̃ia. Si est plurificabilis: in ifinita est plurificabilis. ergo ĩfinita idiuidua essent in tali nã: ꝯñs est falsum: q: nulla multitudo ĩfinita idiuiduoꝝ põt esse in aliq̃ nã specifica simul in actu. Assumptũ aũt q̃ natura plurificabilis in plura sit plurificabilis in infinita. pbatur: q: nã plurificabilis nõ determinaꝭ ad certũ nũeꝝ suppositoꝝ: q: qua rõne est in trib⁹ ꝛ in. 4. eadem rõne ꝛ in ifinitis. vt declarat doc. subt. q. 2. q̃libet. Et hoc ꝯcluditꝭ ppositũ: q̃ nã nec̃ia (cũ nõ sit plurificabilis ꝛ determinabilis per plures ppꝛietates idiuiduales: imo p nullam) sit de se hec ꝛ singularis: ꝛ nõ per aliq̃ꝫ entitatẽ positiuã sibi aduenientẽ: sed solũ seipsa. Ex quo sequiꝭ q̃ quiditas: vel qd̃qdest: ꝛ illud cui⁹ est sunt oĩno idẽ: ꝛ illud cuius est qd̃qdest nõ ꝯcipiꝭ cũꝫ mã. vꝫ. put mã accipiꝭ pro contrahente ipsam mãm: neq̃ꝫ put mã est altera pars cõpositi. Et sic apparet intentio Ar. que ꝯfirmaꝭ per hoc: qm̃ talis nã que est necessaria est nã cui nulla cõpetit po^a vt declaratur. 12. metaphy. cõmẽ. 41. ꝛ 9. metaphy. vt allegatũ est: ergo talis nã nec̃ia nõ hꝫ aliq̃ꝫ po^{am} ad aliq̃ꝫ hecheitatẽ: quare ꝛc̃. ¶ Et per hoc apparet ad 3^m qd̃ adductũ est de. 12. metaph. q̃ si plures essent primi celi. plures essent pmi motores itendit ibi Ar. excludere a p̃ motore nõ solum mãm que est altera pars cõpositi: sed etiã mãm que est ꝯhens qditatẽ: q: talis mã ꝯhens nõ potest esse in aliquo: nisi illud sit potẽtiale ad aliud: hoc est ad aliq̃ꝫ realitatẽ ꝯtrahentẽ: ꝛ quasi pfectibile per ipsaꝫ. Sꝫ cuꝫ ꝭm ipsum Ar. primus motor sit endelechia: ꝛ purus actus: sequitur q̃ nullaꝫ habebit mãm: loquendo de mã vtroq̃ꝫ modo. ¶ Per hoc respondeꝭ ad quartã auctem que est. 3. de aĩa: vbi dꝭ. q̃ aliud est magnitudo: ꝛ magnitudinis esse. Dico q̃ per magnitudinẽ itelligatur singulare mãle: ꝛ q: icludit mãm hoc est hecheitatẽ que est extra qditatem. Ideo aliud est eẽ magnitudinis ab ipsa magnitudine. Et cũ dicit. q̃ in quibusdam est idem qd̃qdest illi cuius est. Non est intellꝰ eius: q̃ in mãlibus: hoc est in icludentibus materiaꝫ que est altera pars cõpositi nõ sit idem quodqdest cum eo cuius est: sed vult habere: q̃ in quibusdam: hoc est in his que non ĩcludunt aliqd qd̃ sit materiale ꝯdistinctũ ꝯtra qditatẽ etiã q̃ includat materiam que est altera ps cõpositi: qd̃ qd est: est idẽ sibi. ꝛ hꝫ apparet ex textu suo: q: exẽplificat dicens. Sicut caro ꝛ carnis esse sunt idẽ: sed certũ est q̃ caro ẽt abstracta a singularitate includit mãm: vt de se pꝫ. Ergo mã talis non ipedit idẽtitatẽ qditatis: ad illud cui⁹ est qditas. Neq̃ꝫ est verum (quicqd dicat Cõmen. in. 7. meta. cõmẽto. 34.) q̃ mã sit extra qditatẽ rei specifice: q: hoc expsse est de mente Ar. in eodẽ. 7. tex. cõmen. 35. vbi habet. mã est ps spẽi. Specie aũt dico: qd̃ qd erat esse. ergo ꝭm ipsuꝫ mã est ps qditatis. ¶ Rñdetur etiã ad illud qd̃ dicit Cõmen. 3. de anima. Qd̃ si intellectus esset indiuiduatus: esset mãlis. Ad hoc patet ex dictis. ¶ Uel dõm est ꝭm ipsum q̃ si intellectus esset idiuiduatus multiplicareꝭ ad multiplicationem corpoꝝ humanoꝝ: ꝛ esset forma informãs materiã: ꝛ in esse dependẽs a mã: ꝛ ita eẽt extensus ꝛ mãlis: ꝛ reciperet extense ꝛ mãliter spẽm intelligibilẽ. ¶ Ad auctẽꝫ Cõmen. in pmo physicoꝝ: que facit pro quãtitate vbi dꝭ q̃ oĩs multitudo est per formã vel per q̃ntitatẽ. Rñdetur vnico verbo: q̃ multitudo entiũ mãliũ est per q̃ntitatem a posteriori: ꝛ ꝯcomitanter. Unde verũ est q̃ ad quãcũq̃ꝫ distinctionẽ numeralẽ que est per ppꝛietates idiuiduales necessario ꝯcomitaꝭ in re mãli distinctio q̃ntitatiua: non tñ q̃ talis distinctio sit precise cã distinctionis numeralis. Et ad illud qd̃ dꝭ: q̃ multitudo est ꝭm formã. Rñdeꝭ q̃ aut ipse accipit formaꝫ vt est forma ꝛ nã: aut inq̃ꝫtum hec. Si inq̃ꝫtũ forma ipsa est pn^m distinctiõis specificeꝫ ꝛ nõ numeralis: q: forma ꝭm ipꝫ in. 7. metaphy. cõmen. 34. est tota qditas rei: ḡ nõ põt esse pncipiũ distinctiuuꝫ distinctione opposita distinctioni qditatiue. Si võ accipiaꝭ inq̃ꝫtũ hoc: ꝯcedo formã esse pncipiũ distinctionis nũeralis: ꝛ multitudinẽ nũeralẽ esse per formã. ¶ Ad rõnes adductas ad primã: risum est aliqualiter reducẽdo ipsam rõnem ad oppositũ opinantis. Nã certũ est q̃ q̃ntum non diuidiꝭ in suas ptes eo mõ quo vniuersale diuiditur in ptes subiectiuas: q: nulla pars in quã est diuisio est ipsum totũ quantũ diuisum. Bene veꝝ est: q̃ in ipso vli omogeneo per accñs ꝯcurrũt due diuisiones: quarũ vna est vlis in ptes subiectiuas: alia est totius q̃nti in partes q̃ntitatiuas. sed iste diuisiones sunt alterius rõnis: ꝛ ꝯcurrũt in eodẽ per accidẽs: q̃ sint alterius rõnis pꝫ: q: pars subiectiua est ipsuꝫ totũ vle diuisum: pars aũt q̃ntitatiua nequaq̃ꝫ. Similiter totũ vle maxime specificũ diuidiꝭ in ptes eiusdẽ rõnis: sed totũ q̃ntitatiuũ nõ sic diuiditur tali diuisione: q: si vnus numerus ꝯstituaꝭ ex alioꝝ numer⁹ diuisus in suas ptes q̃ntitatiuas nõ est in partes eiusdẽ rõnis. Silr Ar. nõ dicit q̃ q̃ntum diuidaꝭ in ptes eiusdẽ rõnis. 5. metaphy. c. de q̃nto. Sed dicit q̃ q̃ntuꝫ diuidiꝭ in ptes que insunt: quoꝝ singulũ: aut vtrũq̃ꝫ natuꝫ est esse vnũ aliqd: per hoc qd̃ dicit que isunt: excludit diuisionem vlis in ptes subiectiuas. q: vult Aristo. q̃ ptes in quas est diuisio q̃nti insunt toti diuiso ꝛ actualr cõponũt: sed ptes subiectiue nõ insunt toti diuiso: neq̃ꝫ actualiter componũt. ḡ hec diuisio nõ est illa: per hoc qd̃ dicit natũ est esse vnũ aliqd: excludit diuisionẽ ꝯpositi in partes essentiales. s. mãꝫ ꝛ formã: quoꝝ nullũ natũ est eẽ vnũ aliqd. hoc est per se exñs: ppterea quia mã nõ põt per se esse sine forma. Neq̃ꝫ ecõtra ꝭm pncipia Ar. per hoc qd̃ dicit: ꝛ hoc aliqd i excludit diuisioneꝫ gñis in suas spẽs: quaꝝ nulla est hoc aliqd. ex quo ꝯcludim⁹. q̃ lꝫ in eodeꝫ sit rõ toti⁹ q̃nti: ꝛ totius vniuersalis: alia tñ est rõ totius inquãtũ est totũ quantũ: ꝛ alia inquantũ est totum vle. Unde sicut diuisiones sunt alie ꝛ alteri⁹ rõnis: ita ꝛ ipsa tota diuisa. ¶ Ad ꝯfirma. cũ tu dicis: q̃ generans generat aliud pp mãm: ꝛ q̃ gñat de mã q̃nta. ¶ Ad p^m risum est in corpe q̃õnis: q: agens naturale nõ agit nisi in passum qd̃ est in opposita dispõne forme per quã agit. ergo materia passi est alia a materia generãtis. ¶ Uel põt dici: q̃ generat aliud pp materiam put materia opponiꝭ forme totius. ¶ Ad 2^m. s. de materia q̃nta ꝯcedo q̃ forma alia ꝛ alia est in alia ꝛ in alia materia: nõ tñ q̃ alietas ꝛ distinctio materie

ctio materie sit cũ distõnis forme quẽadmodũ ꝓbatum. est sup⁹ ex sniã Cõmẽ. p̄ de aĩa. cõmẽ. 53. ⁊ in. 2. cõmẽ. 60. Neqꝫ ẽt q̃ntitas est cũ distõnes meterie: ꝓpterea: qꝛ mã recipit ipsaꝫ q̃ntitatẽ: ⁊ hoc aliqd nõ põt recipi: nisi in eo ꝙ est hoc aliqd. Ita ꝙ sicut vnũ p̄supponit aliud quãtũ ad entitatẽ: ita etiã p̄supponit q̃ntũ ad vnitatem. ¶ Et ad illud quod tu dicis: ꝙ dimẽsiones p̄cedunt in materia formã substantialeꝫ: ⁊ presupponunt ab ipsa: quicqd sit de intentione Auerroys: nego istam.

Propterea ꝙ tales ita ponẽtes sont gnqꝫ rõnes prima qꝛ forma que determinat ad ꝓpriũ susceptiuũ. sicut ad pfectibile nõ potest pficẽ aliõ susceptiuũ. sicut albedo angelũ: ⁊ sapia lapidẽ. Sꝫ forma s̄balis: cũ sit act⁹ determinat ad mãm s̄balem: se ad po^m talẽ. ḡ non poterit pficẽ tanq̃ ꝓpriũ susceptiuũ ipsas dimẽsiones. ¶ Itẽ 2° forma cũ ꝓprio susceptiuo facit vnuꝫ per se: sed ita est ꝙ forma s̄balis nõ facit vnuꝫ per se cuꝫ q̃ntitate: qꝛ q̃ntitas est actus per accñs: dans esse s̄m qd: ⁊ mã po^a per se. vt per se respicit actũ s̄balẽ. ḡ ⁊c. ¶ Iteꝫ 3° actus p̄supponit po^m ordine originis: sꝫ nihil gñe priori p̄supponit aliqd (ordine originis aut pfectionis) de gñe posteriori. ergo forma s̄balis nõ presupponit q̃ntitatem. ¶ Itẽ 4° illud qd̃ est rõ terminãdi depẽdẽtiã alicui⁹ nõ depẽdet ab illo. Sed forma s̄balis est ratio terminãdi dependentiã cuiuscũqꝫ accñtis: qꝛ forme cũ mã est cã oiuꝫ accidẽtiũ. vt est de mẽte Arist. p̄ phycoꝝ. tex. cõ. 80. ergo forma s̄balis non dependebit a q̃ntitate. ¶ Ultimo. nihil dependet ab aliquo vt potẽtiali ⁊ susceptiuo: nisi de eius po^a educat. Sꝫ ita est ꝙ forma s̄balis non educit de po^a dimensionũ: qꝛ act⁹ s̄balis non educit nisi de po^a s̄bali. ergo ⁊c. Ex quo ꝯcludim⁹: ꝙ forma exñs in mã nõ presupponit q̃ntitateꝫ: sicut illud in quo imediate recipiat. Dicit tñ ꝙ de s̄ba q̃ta que p̄sunt vsqꝫ ad istans gñatiõis (tanq̃ de corrupto) gñatur aliud quantũ. ¶ Et ad illud Auerroys: ꝙ ex nõ corpe gñaret corpus: dico ꝙ ex non corpe: vt de corrupto nõ gñatur corpus: sed bñ in instanti gñatõis de nõ corpore gñatur corpus: qꝛ de eo qd̃ fuit corpus quãtitate sibi inherente vsqꝫ ad istans gñationis gñatur aliud corpus alia q̃ntitate sibi inherente: ⁊ nõ est inconueniens ꝙ ex nõ corpore isto⁹ gñetur corpus: qꝛ sicut de nõ toto ꝯposito: ⁊ de eo qd̃ est pars gñatur ipsuꝫ compositũ vt de parte: ita de eo qd̃ nõ est corpus in istanti gñationis poterit gñari corpus. ¶ Et ad illud qd̃ dicitur cõiter. ꝙ agens nãle non agit: nisi in s̄bam quantaꝫ: ⁊ nõ attingit ad mãm nudã. ¶ Ista auc̃tas nõ est multuꝫ magnifacienda: qꝛ agens attingẽ passium nõ est nisi ipsuꝫ perficere: cuꝫ aũt agens naturale per formã s̄balem imediate perficiat tanq̃ ꝓpriuum susceptiuum ⁊ ꝓpriũ pfectibile essentiã mãe p̄me ⁊ s̄bam eius: sic agens nãle attingit essentiam materie: ⁊ ita materiã nudam.

Quãtũ ad 6^m ⁊ vltimũ arti. Ad argumenta p̄ncipalia rñdetur. p̄mo ad p̄^m premittendo: ꝙ ordo essentialis est ille qui per se cõsequit rõnes formales ipsoruꝫ terminoꝝ seu extremoꝝ. Unde ad ordinem eẽntialem duo ꝯcurrunt: quoꝝ p̄^m est: ꝙ est ordo extremorũ s̄m esse quiditatiuuꝫ. 2^m quod ꝯcurrit est: ꝙ posito vno extremo nec̃io isurgit habitudo ordinis ad aliud extremũ. Ex quo sequit: ꝙ ordo eẽntialis est tñ iter q̃ditates ⁊ essentias q̃ditatiuas: ⁊ vlterius sequit ꝙ est ordo nec̃ius de necessitate isurgens posito extremis ipsius ordinis. ¶ 2° p̄supponit ꝙ ordo s̄balis põt intelligi eẽ s̄balis vel extrinsece: hꝫ est per p̄ncipia distinctiua s̄balia: vel itrinsece ꝙ sit s̄baliter vel eẽntialr ꝯcomitãs ipsa p̄ncipia distinctiua. p̄mo⁹ ordo s̄balis nõ ẽ nec̃ius semꝑ ⁊ vñr: neqꝫ vt sic põt dici essentialis. alio⁹ ẽ nec̃ius ⁊ essentialis. ¶ His positis: rñdet ad arg^m ꝯcedendo: ꝙ ordo iter indiuidua est per p̄n^a distinctiua: que sunt s̄ba saltẽ identice: ⁊ realr vel denominatiue: loquẽdo de indiuiduis in p̄dicamento s̄be. Et cum tu infers. ergo iste ordo ẽ s̄balis: ꝯcedo ꝙ iste ordo est s̄balis extrinsece: hꝫ est penes extrema s̄balia nõ tñ est s̄balis itrinsece: ⁊ vt sic nõ ẽ eẽntialis. ¶ Et per hoc rñdet ad aliud quñ dicit: ꝙ iste ordo erit per se: quia penes p̄n^a que sunt per se diuisiua nãe specifice: dicit ꝙ iste ordo est per se extrinsece ⁊ denominatiue: nõ aũt intrinsece ⁊ formaliter: qꝛ solũ talis ordo est p se qui de necessitate insegtur extrema posita in esse qd̃ nõ est iter idiuidua eiusdẽ speciei: qꝛ posito sor. ⁊ posito pla. nõ de necessitate isurgit habitudo posterioris ad prius: aut econtra. Et rõ est ista: qꝛ quecũqꝫ sunt eiusdẽ rõnis formalis: quicqd cõpetit vni: nõ repugnat alteri. Ergo si alicui individuo in gñe s̄be cõpetit eẽ prius respectu alterius: nõ repugnabit alteri idiuiduo sic esse prius. Unde ista solutio initititur huic fundamẽto: ꝙ quilibꝫ effectus vnus numeraliter possit esse a quolibet pluriũ agentiũ eiusdẽ rõnis cõcurrente eadem materia. quã opinionẽ insequitur doct. sub. in 2° sniaꝝ. di. 20. q. 2. ex quo ꝯcludit: ꝙ iter indiuidua nõ est ordo per se: neqꝫ essentialis proprie. ¶ Ad scd̃m argumentũ respondet: negando ꝙ dña idiuidualis dicat pfectior dña specifica: lꝫ nõ cõcedat: ꝙ dña vltima specifica sit tota s̄ba rei. nisi finaliter: ⁊ completiue vt hꝫ videri in. 7. metaph. Et cũ tu dicis dña. Dña p̄supponens alias dñas est pfectior: ꝯcedit si dña presupponens ⁊ p̄supposita sint eiusdem ordinis q̃ditatiui: ita vt si vna est q̃ditatiua ⁊ altera q̃ditatiua: sed vbi dña p̄supponens sit alterius generis ⁊ ordis q̃ntũ ad esse q̃ditatiuum: nõ opꝫ ꝙ p̄supponens sit perfectior presupposito: mõ sic est ꝙ dña idiuidualis est extra oẽm ordinẽ rei q̃ntum ad esse q̃ditatiuuꝫ: qꝛ nõ pertinet ad quiditatem. vt dictum est: neqꝫ ad eẽ essentiale quiditatiuũ: sed est p̄mo diuersa ab oĩ q̃ditate. igit nõ est perfectior quacũqꝫ presupposita: ⁊ ita nõ est pfectior dupli͛r. Tũ qꝛ nullam illaꝝ p̄suppositarũ includit in suo ꝯceptu. Tuꝫ qꝛ est alterius rationis ⁊ ordis a qualibet tali p̄supposita. Et cum tu dicis. Actus qui est posterior via originis est pfectior. Uerum est: si sit eiusdeꝫ ordis ⁊ coordinationis essentialis: ⁊ eiusdem generis cum priore: sed vbi sit alterius generis vel ordis: non sequit. modo dña indiuidualis est actus hypostaticus: dña specifica est differẽtia q̃ditatiua. ergo iste dñe sunt oĩno alterius rationis ⁊ ordis. ¶ Et confirmatur hoc: qꝛ certum est ꝙ in cõposito quod gñatur prius via originis inducitur forma s̄balis in passo: q̃ꝫ aliqua qualitas ꝯña formã subalem: ⁊ tñ certuꝫ est: ꝙ qualitas nõ est perfectior forma subali iducta. ¶ Per hoc rñdet ad vltimam ꝯfirmationẽ negando ꝙ sequat aliq̃ꝫ dñam esse infinitam. Et ad probationem dr̃ ꝙ qñ aliqua dña p̄supponit dñas infinitas ordine quodã essentiali ⁊ per se: illa differentia est infinita: qd̃ non est in ꝓposito: quẽadmodũ dictuꝫ est. ¶ Ad tertiũ principale arg^m rñdetur negando ꝙ idem distinguatur duobus p̄ncipijs distinctiuis que sint primo distinctiua: qd̃ declaratur: qꝛ ex rõne q̃nti vt q̃tuꝫ est nõ habet ꝙ distiguatur in partes eiusdem rõnis precise: qꝛ si quantũ distinguat in bicubitum ⁊ tricubitũ: ⁊ ista sint alteri⁹ spẽi. tunc diuisio: q̃nti in eo ꝙ q̃tum nõ sit in ptes eiusdeꝫ rõnis. Sed quicqd sit de hoc. dr̃ ꝙ principiũ p̄mo distinctiuuꝫ alicuius in aliqua plura eiusdẽ rõnis est hecheitas seu ꝓprietas idiuidualis Q̃libet aliud quod sic est. p̄n^m distinctiuuꝫ ꝯcomitãter est p̄n^m distinctiuũ in ꝯsimiles partes ⁊ nõ primo. Unde idem potest distingui ab alio per duo p̄n^a distinctiua distinctione alterius ⁊ alterius rõnis: sicut est distinctio vl̃ diuisio que sit per hecheitatem vel q̃ntitatẽ. Naꝫ hecheitas sic est principiũ distinguendi ꝙ illud in quod totum diuiditur: est ipsuꝫ totuꝫ diuisum: ⁊ includit rõnem eius: quod nõ est sic in diuisione q̃nti: vt q̃tuꝫ est: qꝛ ratio q̃nti nõ includit rõnem totius: sed aliq̃ꝫ aliam rõnem que est cõis toti diuiso ⁊ parti in quã diuidit. Et p hoc ꝯcedit: ꝙ lꝫ indiuiduũ p̄mo ⁊ per se indiuiduet per hecheitatẽ ⁊ a priori: tñ per accñs ⁊ a posteriori idiuiduat per q̃ntitatem. ¶ Et ex hoc rñdetur ad ꝯfirmationẽ primã ⁊ scd̃am qñ infert. Q. si q̃ntitas adueniit idiuiduo precõstituto in

esse indiuiduali: non magis quiditas erit prima diuisionis et indiuiduationis: quam alia accntia. Rndetur negãdo pñaz: qr cum quiditas sit prium ens iter oia accntia: qd immediate inest sbe: prius sba accntaliter iduiduabif per quitatez quam per alia accntia: et sic etiã pri' erit prim diuisionis. ¶ Ad 4m argm cũ dr q oẽs dñe iduiduabiles per se cõtinent in spẽ que diuidif: transeat ista: et cum isert q spẽs per se diuidet in ifinita pceditur etiã hoc pñs: et ad iprobationem ipsius: q spẽs est athoma et iduisibilis: pceditur q est athoma: hoc est iduisibilis iduisione opposita diuisioni quiditatiue: sed nõ opposita diuisiõi simplr. Quia nullus hz negare qd spẽs non diuidaf in iduidua de quibus predicat per se: et in pmo° et per hoc apparet etiã ad illud Plato q sistendũ est in diuisione spẽi spẽalissime in arte et scientia: qr solũ in arte pñderantur predicata que faciunt ad speciale ordinẽ pdicationis essentialis: et que possunt dicere propter qd respectu passionis scibilis de sbto: qualr nõ repenf in descensu spẽi ad iduidua: qr in spẽ terminaf ois ordo essentialis eoz pdicabiliũ que faciunt ad sciam hñdam de aliquo sbo scibili quẽadmodũ dictũ est superius. ¶ Ad Ar. 10. metaph. dictũ est supra. pñ solutionẽ pncipalẽ. ¶ Ad 5m rndef p pmittendo: q esse capif duobus modis: et silr essentia. Uno° prout est illud quo aliqd pmo recedit a nõ eẽ: et ẽ ex itellectũ et po^m sue cause. isto mõ qdlibet ens qd est pter actum itellect' siue sit totũ siue pars habet esse. Alio° accipif esse pro actu vltimo rei cui nõ aduenit vlterior. actus sic q nõ est altera ratio essendi. Et isto mõ nulla pars intrinseca alicui' vel quasi pars dr hre esse: sed solũ illud qd est in actu vltimate cõpleto. Ex quo sequif. q (cũ vnũqdq sicut hz eẽ: ita hz eẽntiaz) nõ solũ pstitutũ per aliqua pstituentia hz esse et essentiã: verũ etiã ipsa cõstituentia. Esse etiã vltra hoc qd dictũ est capitur pro exntia vel subsistẽtia rei. que est modus intrinsecus vtriusq esse p mõ et scdo mõ sumpti. posterior nã quolibet ipsoz. ¶ Scdo pmittif. q essentia quedã est qditatiua: et est illa cui nõ repugnat: pdictione pluribus cõicari siue sit totalis siue partialis rei. Alio° capif eẽntia pro eẽntia iduiduali cui essentie repugnat pluribus cõicari: que eẽntia iduidualis põt accipi vel pro essentia totali iduidui: vel pro pstituẽte ipm in eẽ indiuiduali. ¶ Ex his rndef ad argm pcedendo q dña indiuidualis est formalr eẽntialis et ẽt pstitutiue: qr pstituit vnaz eẽntiã iduidualẽ per se. Et cũ tu isers. g dña iduidualis facit differre essentialr. si tu itelligas essentialr qditatiue nego pñam: qr dña talis est p diuersa ab omni qditate. vt dictũ est. Si tu itelligas essentialr. iduidualiter: pcedo: et vlterius q sic facit differre accñtalr. vt distinguitur ptra differre eẽntiale qditatiuũ. Concedif etiam q facit differre accidentalr: qr talis dña nõ ponit aliquẽ ordinẽ eẽntialem in nã: que pstitur et diuidif per ipsam: quẽadmodũ dictum est superius. ¶ Ad 6m et penultimũ rndetur: q proprietas indiuidualis competit singulari per se in primo°: et cum tu isers. ergo qditatiue cõpetit ei: nego argm. Unde predicatio in pmo° nõ solũ est qñ pdicatum iportat qditatẽ sbi: vel partẽ qditatis. Uerũ etiã quãdo rõ pdicati icludif intrinsece et formalr in rõne sbi: sicut pars essentialis ipsius: vel qsi pars: et hoc siue illud pdicatum sit qditas: vel primo diuersum a qditate: sicut est entitas iduidualis. ¶ Os si tu dicas: q primus modus est qñ diffinitio predicaf de diffinito: vel pars diffõnis. rndetur q extendendo nomẽ diffõnis ad quamcunq rationem exprimentẽ eẽntialia itrinseca rei: ppositio Ar. hz veritatem. Sed si accipiatur diffõ solum pro rõne qditatiua exprimẽte qditatem diffiniti: vel partem qditatis. nõ est verum q solum illa predicatio sit per se in primo modo: in qua sic predicatur diffinitio de diffinito. ergo 7c. ¶ Pro quo est notandum: q si aliqua ratio possit exprimere quicqd conuenit ad entitatem iduidui: non tamẽ illa rõ erit perfecta diffinitio: qr nõ exprimit quod quid erat esse. Et sm phm primo thopi. Diffinitio est exprimens quiditatem rei. Et ideo pcedo q singulare nõ est diffinibile diffõne alia a diffõne spẽi: et tamẽ est per se ens addens aliqz entitatẽ entitati spẽi: sed illa per se entitas quã addit. nõ est entitas qditatiua: et sicut nõ hz ipm singulare ppriam diffõnem eo mõ quo dictũ est: ita non hz aliqz passionem: sed tm passiones spẽi: et ita eius non est demfatio: neq scia alia a scia spẽi. ¶ Ad vltimũ rndef pcedendo q pnomen demfatiuũ: qd nihil demfat cassum est et vanum. Et dico q pprietas iduidualis est hecheitas in predicatione denoiatiua. Qm hecheitas est scda itentio: que nõ predicaf de pma: nisi denoiatiue et a posteriori. Et cum tu dicis. ipsum demõstratuz: aut est iduiduũ: aut non. dr q hecheitas in abstracto nõ demõstrat totũ iduiduũ: sed partem eẽntialẽ ipsius: illam. vz. que est vltimatũ pstitutiuũ ipsius. s. pprietatẽ iduidualem: puta sorteitatẽ vel platoneitatẽ. Si tñ accipiatur hecheitas in pcreto demõstrat ipsum iduiduum totuz. Et cum tu dicis: g hecheitas nõ pstituit ipsum iduiduuz: sz aduenit pconstituto. Rndetur qd hecheitas vt est scda itentio nõ pstituit iduiduũ: sed illud qd est denoiatũ ab hecheitate vltimate et partialr pstituit: qr iduiduũ non tm pstituif ex pprietate iduiduali: verũetiam ex nã specifica penes quã hz esse qditatiuũ: et sm hoc dixit Porphirius: q species dicit totam qditatem iduiduorum. Ex pprietate autem iduiduali habet esse iduiduale primo diuersum ab omni quiditate.

¶ Scdm se vero dnr qcũq significant figuras pdicatiõis: quotiẽs. n. dr toties eẽ significat. Tex. cõ. xiiij. Qõ. vj.

Uia cõcurrens meus. 7. metaph. pro tractat mãz de eẽ et eẽntia determinãdo ipsam pñ doct. subti. iõ pñ ipsuz mouef hec qõ. ¶ Utrũ esse et eẽntia distinguãtur realr. ¶ Et arguif p q sic auctnb°. et 2° rõnibus. pma auctas est Ar. 2° posteriorũ dicentis: q eẽ nõ est sba rei. Ex hoc arguif sic. Illa distinguuntur realr: quoz vnum nõ est aliud realiter: sz esse nõ est eẽntia realr. g 7c. Maior est nota: et minor probaf. Aliqua essentia est sba: sed nullum eẽ est sba. ergo nullũ eẽ est essentia. Scda auctoritas est Aui. 5. metaphy. cap. p. vbi hz q eẽ accidit enti: in eo q nõ est necesse eẽ. Ex hoc arguitur sic. illud qd accidit alicui nõ est illud realiter cui accidit: sed ita est q eẽ accidit essentie in eo q non est necesse eẽ. ergo relinquitur: q eẽ nõ est essentia. ¶ Tertia auctas est Algazelis in logyca sua: et eandẽ sniaz hz Illarius. 10° de trini. quã etiã approbat Boeti' in lib. de hebdomadibus: vbi vult: q diuersum est eẽ et illud qd est. ¶ Ex secunda via probaf etiã rõne pmo sic. Illud qd est indifferens ad aliud distinguif realr ab illo sed eẽntia est indifferens ad eẽ et ad suum oppositum. s. ad non eẽ ergo essentia distinguitur realiter ab eẽ. maior nota: qr quod est indifferẽs ad opposita non includit aliquod istoz realiter: et eẽntialiter. minor autẽ de se patet. Illam eẽntia potest hre eẽ et non esse. Sicut essentia rose in hyeme non habet eẽ: et in estate habet eẽ. g 7c. ¶ Item scdo ois creatura est cõposita ex actu et po^a realr. igitur actus et po^a in creatura distinguunf realiter: sed essentia est potentia respectu eẽ: et eẽ est actus. ergo 7c. ¶ Et confirmatur: qr creatura est possis eẽ: sed quodlibz tale hz potentiã et actum realiter distincta: qr ex quo est in potẽtia nõ est purum nihil. et ex quo recipit esse ab agente includit actum: et ista duo se habent sicut res et res. igitur 7c. ¶ Item 3° arguif. Qd hz eẽ ex alio distinguif realiter ab eo: qd cõpetit rei ex se: sed ita est q eẽntia rei cõpetit rei ex se. eẽ autẽ ab alio: qr ab efficiẽte. ergo eẽntia distinguif ab esse realiter minor pbaf. circũscripto omni efficiente. et omni extrinseco ab hoie: hõ est hõ: et hõ est aial: sed hõ nõ põt eẽ circumscripto efficiente. ergo sequif propositũ.

¶ Item 4°

¶ Item quarto arguitur. Omne esse per se subsistens est infinitū: sȝ nulla creatura est infinita. ergo nulla creatura hȝ eē p se subsistēs: sȝ illud esse qd̄ nō est per se subsistēs: est in alio receptuȝ: ergo eē creature distinguit realr ab eo in quo recipit: sȝ recipit in essentia rei. ergo distinguit realr ab essentia rei. maior probatur: q2 sicut albedo si esset per se subsistens nulli inherens: includeret totā pfectionem possibilē cōpetere albedini: et esset infinita in tali nā: sic dicendum est de sba: et de eē sbali: q si esset in se: et p se subsistens: icluderet pfectionē cuiuscūqȝ eē. et ita eēt infinituȝ. ¶ Itē 5° arguit. Nullū eē subsistens est creatū: oē eē creature est creatū. g̃ nullū eē creature est subsistēs. Discursus bon⁹. maior pbat. Nā esse subsistēs cōpetūt nobilissime pditiones entis: sicut sunt eē pmū ens eē neče eē: et unde pendēs: q2 tale eē subsistens est nobilissimum esse. Ex ista maiori cuȝ aliis ppōnib⁹ assumptis: que sunt de se euidētes: sequit pclusio itenta: et nulluȝ esse creature sit esse subsistens. Et tunc vltra. Nullum esse creature est subsistens. ergo est receptuȝ in alio. Sed omne receptum distinguit realiter a recipiente. ergo esse creature distinguit realiter ab eo in quo recipit: sed recipit in essentia: sicut actus vltimus et completiuus essentie. ergo et c.

Ad oppositū tñ arguit. Cōmen. 4. metaph. cō. 3° hȝ: q ens et vnū significant eādem nām et essentiā: et nō distinguunt realr. Idē enim fm ipsuȝ et Arist. est ens: et hō. homo importat essentiam: ens ipsum esse. ergo esse et essentia sunt idem.

In ista. q. sunt quatuor articuli. In pmo recitabit opi. Thomistarum et impugnabit. ¶ In 2° ponent quedā necia pro via Doct. subti. in hac materia. ¶ In 3° ponet opi. Doct. subti. ¶ In quarto respondebitur ad argumenta in pnci. q.

Quātū ad pmū articulū. Est opi. Thomistarū q esse et essentia in oib⁹ citra deū differūt realr: ita q eē est act⁹ p se vltim⁹ eēntie: et pfectio eius. et ita fit vera cōpositio et realis ex esse et eēntia et cū eēntia sit per se po⁰ respectu eē: in oib⁹ est cōpositio ex actu et po⁰. Fundamēta istius positionis sunt tacta arguēdo ad partez affirmatiuam qōnis. Tum q2 eēntia est indifferēs ad eē et nō esse: pp quā indifferētiā pcludit etiā distinctio realis. Tum q2 esse recipit in eēntia: sicut per se actus: in per se potētia. et recipiens et receptum distinguuntur realiter.

Sed ptra istam positionē instat octo mediis: et pmo arguit ptra fundamētuȝ acceptuȝ ex parte indifferētie sic. Manēte eadē rōne: manet ideȝ effectus. Sed tota ratio quare ponit ab istis eēntiam differre ab esse: est pter indifferētiā eēntie ad esse: et ad nō esse. Nam vt dicunt. lapis est in potētia vt sit: et vt nō sit. ergo vbi talis indifferentia inuenit ibi ponēda est talis distinctio: sȝ ita est q est cōsimilis indifferentia esse ad esse et nō esse. Esse enim rose in hyeme nō est: in vere est. Consimilis etiā indifferētia est eēntie ad eēntiam et nō essentiam. Eēntia enim creature ab eterno nō est eēntia (nisi ponas eēntias eternas modo platonico.) Eēntia autez creature est essentia post creationeȝ. ergo esse differt realiter ab esse: et essentia ab essentia: quod est ridiculosum dicere. ¶ Et cōfirmat q̃tū ad hoc q essentia rei create nō sit ab eterno: q2 eternitas et duratio sunt pditiones rei existentis. Eternitas enim est existentia interminabilis vite fm Boetiū: sed essentia creature non existit ab eterno. ergo et c. ¶ Confirmatur secūdo. Quia si essentia creature haberet esse ab eterno: creatura nō posset de nouo creari: q2 creatio creature non esset de simpliciter nihilo sui. Ex quibus sequitur: q in creatura nō solum erit compositio ex esse et essentia. verūetiam ex esse cum esse: et ex essentia cum essentia. ¶ Itē. secūdo arguit sic. Realitas rei non differt a re: nec facit realem cōpositionem cum ipsa. (Dicere enim q aliquid cōponit cum sua realitate videtur ridiculum.) Sed actualitas rei et esse rei nihil aliud est q̃ȝ realitas rei. (Qd̄ pȝ: q2 nihil aliud est dicere rem esse actualiter: q̃ȝ esse realiter: et hr̃e esse nihil aliud est q̃ȝ hr̃e realitateȝ: sicut nihil aliud est dicere: rem nō esse: q̃ȝ rem nō hr̃e realitatē.) ergo esse nullā realē cōpōnē facit cuȝ essentia. ¶ Itē. 3°. Dicere q hō verus cōponat cum sua veritate: vel hō affirmatus cum sua affirmatione: nō vi bñ intelligibile. Cum igit rei actualitas. et per pñs esse: non sit aliud q̃ȝ positio veritatis: et affirmatio rei. (Res. n. i po⁰ nō est res vera simplr: sȝ est res diminuta. vt apparet. 9. metaph.) impole est q esse faciat cōpōnem cū essentia. vel q ab ipsa realiter distinguat. ¶ Itē. 4° esse et eēntia: hñt eandē pradictioneȝ. Nihil enim priuat esse: qd̄ nō priuet eēntiaȝ: nec est aliud nihil qd̄ priuet eēntiaȝ a nihilo priuante eē: quare et affirmatio erit eadē. ergo est ideȝ eē et eēntia. ¶ Itē. quinto act⁹ et potētia diuidunt ens: sicut conditio distrahēs et pficiens: quēadmodū si diceres: q homo viuus et homo mortuus diuidunt hoiem ipsum. Licet nō sit oīmoda similitudo. sicut ergo licet inferre: hō mortuus. ergo nō hō simpliciter: sic lȝ inferre. Ens in po⁰. ergo non ens simplr. sit lapis in po⁰. ergo non lapis simplr. Econtra aūt sequit. Lapis in actu. ergo lapis simplr: sicut sequit: hō viu⁹. ergo hō simplr. sicut ergo hō viuus nō facit cōpositionem cuȝ hoie: sed excludit distractionē ei⁹. et affirmat ipm esse simplr sic actualitas ad lapidem nō ponit cōpositioneȝ: sed affirmat lapidem simplr: quem potentia distrahebat aliquo mō. Actualitas igitur rei quā importat existere vl esse: nullā distinctionem realem vel cōpositionē facit cuȝ lapide qui nominat essentiam: sic nec reȝ esse simpliciter: facit cōpositionē realem ad illam rem. Et hec ratio fundatur in dicto cōmen. 9. metaph. cōmen. 7. dicit enim q essentie que non sunt extra animā: nō dicunt eē simplr: sȝ dicunt esse in anima appetitiua aut cognoscitiua. Illud enim qd̄ est in potētia: nō di eē: q2 entia in pprio aspectu sunt illa que sunt in actu et induxit hoc Ar. ad declarandum causam latentie pter quaȝ hoc nomē ens nō dicit simpliciter apud vulgus de eo qd̄ est in potētia: et si sit in anima in actu. Hec Cōmentator. Ex quo sequit: q nullā cōpositionem ponit esse in actu: sed excludit distractioneȝ: diminutionē: et imperfectionem rei: et ponit eaȝ in eē simplr. ¶ Item sexto arguit. Si essentia cōponitur cum esse: et distinguit realiter ab ipso esse: aut est sba: aut est accidens. si dicas q est accidens. ergo ex eē et eēntia fit vnū per accidens saltem in substantiis. Quod est contra ponentes istam opi. et contra veritatem: si dicas q est substantia: aut est materia: aut forma: aut cōpositū: sed nullum istoȝ. est ergo relinquit: q eē nō est substantia: et per pñsequens non facit cōpositionē substantialē cum eēntia. ¶ Q si tu dicas: q eē est substantia: et neges diuisionem istam substantie in tria membra dicendo: q ista diuisio ē eorum que sunt in gñe: modo eē non est p se in gñe. ¶ Cōtra. materia et forma non sunt p se in gñe: sed reductiue: ergo similiter poterit dici de eē: quia omne quod est substantia (qualitercunqȝ est substantia citra deum) est p se aut reductiue in gñe substantie. Esse non est p se in gñe (vt tu dicis.) ergo erit reductiue. Sed cōtra. quod est reductiue in gñe reponit vt pn̄m ipsius: sȝ eē nō ē pncipiū gñis substantie. (q2 tale pn̄m ē materia vel forma sbalis: vel agens substantiale. quod ē compositum.) ergo eē nullo mō poterit poni in gñe substantie. vt pn̄m. ¶ Q si tu dicas: q eē lȝ nō sit pn̄m quo aliquid existit in gñe substātie. ē tñ pn̄m quo aliquid simplr existit. ¶ Contra omne quod ponitur in gñe vt pn̄m illius: est illud quo aliquid existit vt in tali gñe (sicut apparet discurrēdo per omnia pn̄a generū.) sed eē vt tu dicis non est illud quo aliquid existit: vt in gñe substantie. ergo nō pōt poni vt pncipiū eius: et per pñs nō poterit eē in tali gñe reductiue. Neqȝ est in gñe p se. ergo erit nihil et vnum chimericū. ponēdo ipsum realr distinctū ab eēntia. ¶ Item arguitur 7°. Dato q eēntia et eē distinguerētur realr: et etiā eēt actus eēntie: sequeretur: q in qualibet gñatione eēnt duo termini totales: et duo formales. pñs ē falsuȝ. ergo añs. pñsequēns

ꝓbaᷦ ꝑſupponendo duo: quoꝝ ꝑmū eſt ꝙ cōpoſitū ꝑ ſe vnuꝫ fit ex per ſe actu: ⁊ ꝑ ſe poᵃ. hoc vult Ar. 8. metaph. vbi nullā aliam rōnem aſſignat: quare cōpoſitū ſbale eſt per ſe vnuꝫ: niſi q2 materia eſt per ſe poᵃ: ⁊ forᵃ ſbalis eſt ꝑ ſe actus. Scd̄o ꝑſupponiᷦ: ꝙ eſſentia eſt per ſe poᵃ reſpectu eſſe: ⁊ eſſe eſt per ſe actᵘ eſſentie. Ex hoc ꝯcludiᷦ ꝓpoſituꝫ: ꝙ illud qd̄ ꝯſtituiᷦ ex eſſentia ⁊ eſſe: erit per ſe vnū. Quo dato: ſequiᷦ ꝙ erūt duo cōpoſita hn̄tia per ſe vnitatem: quoꝝ vnū erit cōpoſituꝫ ex mā ⁊ forma ſbali: alterum erit ex eſſentia ⁊ eſſe: ſ3 vnūqd̄qꝫ cōpoſitū ꝑ ſe vnum natuꝫ eſt eſſe terminus totalis alicuius actionis. ergo in generatione ſbali erunt duo termini totales: ⁊ etiaꝫ duo termini formales: quoꝝ vnus erit eſſe: ⁊ alter forma ſbalis. Quod probatur: q2 ille eſt terminus formalis gn̄ationis quo aliqd gn̄atur: ſ3 ita eſt: ꝙ eſſe ⁊ forma ſbalis ſunt hᵘ. ergo ⁊c̄. Probaᷦ minor. eo mō quo aliqd eſt rō eēndi: eoᵒ eſt ratio gn̄andi: ſed rō eſſendi eſt ipm̄ eſſe. ergo erit ēt rō gn̄andi. Uel poteſt formari iſta ratio ſic. Eoᵒ quo aliquid gn̄atur: eoᵒ eſt. ſi ꝑ te ipm̄ cōpoſitū nō gn̄aᷦ per eē: ſic ꝙ eſſe ſit terminus gn̄ationis. ergo nō habebit eſſe per ipm̄ eſſe. ꝯn̄s eſt falſuꝫ. ḡ aliqua premiſſaruꝫ: nō maior. ergo minor. ¶ Itē arguiᷦ vltimo: ſequereᷦ: ꝙ dareᷦ ꝓceſſus in infinitū in eſſentijs: q2 ſi eſt eſſe ⁊ eēntia ſit cōpoſitū per ſe vnū reſultabit 3ᵃ entitas diſtincta realr̄ a ꝑncipijs ꝯſtituentibᵘ: q2 nō eſt maior rō ꝙ ex mā ⁊ forma reſultet vna tertia entitas diſticta realr̄ a ſuis ꝑtibᵘ: (vt tu ꝯcedis:) q̄꜄ ex eē ⁊ eēntia. cū ſint iſta per ſe potentia: ⁊ per ſe actᵘ: ⁊ ḡ ſicut ex illis duobᵘ reſultat vna ꝑ ſe vnitas. ita reſultabit vna ꝑ ſe eēntia. Et tūc q̄reᷦ de illa eēntia: q̄ō ſe hꝫ ad eſſe vt prius: ⁊ ſic ꝓcedeᷦ in infinitū. Nec valet dicere: ꝙ eē nō ſit terminus gn̄ationis: q2 ipm̄ nō eſt: nec fit: ſed eſt illud. quo aliqd eſt: q2 ſic etiam forma nō diciᷦ eē: nec fieri: niſi ratione cōpoſiti. ⁊ tn̄ eſt terminus formalis generationis ſm̄ oēs. ſic dicendū eſt de ipſo eē: ⁊ q̄cūqꝫ ratio aſſignabitur de eſſe ꝙ nō ſit terminus: poterit aſſignari de forma.

Dimiſſa ergo iſta opinione. ¶ Quātū ad ſcd̄m artiᵐ pro introductione opinionis ſecūde ꝯtradictorie ad ꝓcedentē quā ſequiᷦ Doct. ſubti. ꝙ eē ⁊ eēntia nō diſtinguunᷦ realr̄: vidēdū eſt: qd intelligatur per eſſe: ⁊ qd ꝑ eēntiā. ¶ Pro quo ꝑmo notanduꝫ eſt: ꝙ eē vnoᵒ accipitur pro eē eēntie. Alioᵒ pro eē exiſtentie. Primoᵒ eē ⁊ eēntia nō diſtinguunᷦ: niſi penes moduꝫ cōcipiēdi in cōcreto ⁊ in abſtracto que diſtinctio eſt diſtinctio rōnis: q2 penes modos ꝯcipiēdi logicales: qui ſunt intētionales: ⁊ entia rōnis. ⁊ hoc modo intelligit Sco. in 3. ſn̄iaꝝ. di. 6. q. prima. ꝙ eſſe ⁊ eēntia diſtinguunᷦ quēadmoduꝫ dictum eſt. 2ᵒ eē accipiᷦ pro eſſe exiſtere. ⁊ tūc tale eſſe importat exiſtētiam actualem que eſt modus intrinſecᵘ eēntie ⁊ q̄ditatis. ¶ Scd̄o ē aduertēduꝫ ꝙ eadē res ē eſſentia ⁊ q̄ditas. Res n. que hꝫ eē exiſtētie. vel ſaltē cui nō repugnat eſſe exiſtentie dr̄ eēntia. ⁊ ille res q̄bus ſic repugnat eē exiſtere: nō hn̄t rōnē eēntie: neqꝫ dicunᷦ eēntie. Jō cbiᵘ: aut entia ipoſſibilia nō dn̄r hr̄e eēntia: ita ꝙ eēntia vel eſt res ꝯiuncta cuꝫ exn̄tia: vel cui nō repugnat exiſtere. Quiditas aūt eſt eadem res vt abſtrahit ab exn̄tia: ⁊ q̄ditas eſt oē illud qd̄ icludiᷦ eēntialr̄ in alio. ⁊ quiditatiue. vel pertinet ad q̄ditatem ⁊ eſſentiaꝫ rei. ſiue illud ſit diffinibile: ſiue nō. ¶ Tertio eſt aduertēdū. ꝙ eēntia ⁊ q̄ditas ſe hn̄t. ſicut ſuperius ⁊ iferius. oīs eniꝫ eſſentia eſt q̄ditas. cui ſaltē nō repugnat ꝑlibᵘ cōicari. ⁊ nō econtra. Qd̄ declaraᷦ. q2 in diuina nā ſunt multe q̄ditates ⁊ formalitates: etiā ſm̄ Ar. ſ. q̄ditas itellectus. voluntatis. entis ſbe ⁊ ipſiꝰ. ⁊ tn̄ eſt vnica eſſentia. ⁊ rō eſt illa. q2 ille q̄ditates dn̄r hr̄e ꝓpriuꝫ eē eſſentie. quibus nō repugnat eſſe. ⁊ hr̄e eſſe ſine altero. ſed iſte quiditates in deo non poſſunt eſſe aut exiſtere ſine eſſentia diuina ⁊ exiſtētia eius. ergo iſte quiditates non ſunt plures eſſentie. Ex quo ſequitur. ꝙ eēntia ⁊ quiditas l3 ſint idē ſm̄ rem. tamē dn̄t. q2 eēntia eſt illud. cui nō repugnat eē. q̄ditas aūt eſt illud qd̄ exprimitur per diffōnē. ⁊ ꝑtinet ad q̄ditateꝫ rei. ¶ Ulterius 4ᵒ eſt aduertēduꝫ ſm̄ docto. ſubti. in quolibeto. q. 9. ꝙ eē accipiᷦ duobᵘ modis: ⁊ ſilr̄ eēntia. vnoᵒ ꝓut eē eſt illud quo aliqd recedit a nō eē: ⁊ ꝑ illud aliqd recedit a nō eſſe. per qd̄ eſt ex̄ ſuaꝫ cām ⁊ itellm̄: ⁊ illoᵒ vnūqd̄qꝫ qd̄ eſt ex̄ potētiaꝫ ſue cauſe ⁊ intellm̄ hꝫ ꝓpriū eſſe: ⁊ vt ſic dr̄ hr̄e ꝓpriā eſſentiā: ⁊ illoᵒ mā ⁊ forma in cōpoſito ſbali hꝫ proprium eſſe ⁊ ꝓpriaꝫ eēntiā. Alioᵒ accipiᷦ eē pro actu vltᵒ ipſius rei cui non aduenit actus vlterior: ⁊ illoᵒ eē eſt illud quo aliqd vltimate eſt: ⁊ illud nō eſt rō vlteriᵘ eēndi. ſicut ſuppoſituꝫ ſbale: ⁊ ſolum illud ſic hꝫ eſſe: ⁊ etiam eſſentiam.

His poſitis. Pono tres ꝓpōnes: quarū prima eſt iſta. Eſſe eēntie ⁊ exiſtētie nō habent ordinē durationis ⁊ originis iter ſe: ita ꝙ eēntia duratione ꝓcedat ipaꝫ exn̄tiā. vl̄ origineᷦ eēntia prius: q̄꜄ exiſtētia: aut ꝙ exn̄tia origineᷦ ab eēntia. ¶ Iſta ꝓpoſitio patet q̄ntuꝫ ad primā ⁊ ſecūdam partē. Quia quodcunqꝫ eſt prius duratione alio eſt ſingulare ⁊ exiſtēs. q2 duratio eſt ꝯditio exiſtentis inquātū exn̄s eſt: ſed eēntia vt eēntia de ſe nō exiſtit. ſ3 abſtrahit ab exn̄tia. cuꝫ ſit indiffns ad exiſtere: ⁊ nō exiſtere. ergo eēntia nō eſt prior duratione exiſtentia. ¶ Et vlterius ſequiᷦ per eandem rōnē: ꝙ nō eſt prior origine: q2 quicqd originaᷦ eſt exiſtens. ¶ Et ꝓpō vlteriᵘ pꝫ q̄ntuꝫ ad tertiā partē. ſ. exiſtētia nō originaᷦ ab eēntia: q2 nullū eē reale: ⁊ i actu originaᷦ ab eo qd̄ nō eſt in actu exiſtentia eſt ens reale ⁊ in actu: cū ſit realitas ⁊ actualitas rei. eſſentia aūt (circunſcripta exiſtētia) nō eſt in actu: ſ3 indiffns ad actum: ⁊ potentiaꝫ. ergo inter eēntiam ⁊ exiſtētiaꝫ nō eſt ordo originis. ¶ Scd̄a ꝓpoſitio eſt iſta. Inter eſſentiā ⁊ exiſtētiam eſt ordo nāe: q2 ordo nāe eſt inter illa quoꝝ vnū ꝑſupponit reliquū: ſed exiſtentia ꝑſupponit eſſentiā: ⁊ nō econtra. ergo eſſentia eſt prior nā exiſtentia. ¶ Itē qd̄ cōpetit alicui ꝑ ſe in ꝑmoᵒ ex ꝑus nā: eo qd̄ cōpetit ei per accidēs. ſ3 eēntia cōpetit rei per ſe in ꝑmo modo. exiſtētia aūt nō: ſed accidēs: q2 accidit eēntie ꝙ ſit in actu actualitate exiſtētie ꝓꝑ indifferētiā quā hꝫ eēntia ad actuꝫ ⁊ potētiaꝫ ⁊c̄. ¶ Tertia ꝓpō eſt iſta. Eſſentia ꝓcedit ordine ꝑfectionis ipſam exiſtētiā ꝓbaᷦ. Illud qd̄ ꝑtinet directe ad genᵘ ſbe: eſt ꝑfectius quacūqꝫ alia ꝑfectione ſcd̄a ſibi aduenitē: que nō ꝑtinet ad illud genus: eēntia eſt huiuſmodi: ⁊ nō exiſtētia. ergo ⁊c̄. Maior vr̄ nota: q2 cū ꝑdicamentū ſbe dicaᷦ eſſe ꝑfectiſſimum inter alia: q̄cqd eſt directe in illo: eſt ꝑfectius quocūqꝫ nō exiſtēte in illo. Minor ꝓbatur: q2 ꝑdicamenta ſunt de eē eſſentie: ⁊ nō de eſſe exiſtētie. vt hꝫ Boetius ſuꝑ ꝑdicamēta: qd̄ ꝓbatur ab ipſo: q2 ſi ꝑdicamenta eēnt de eſſe exiſtētie: roſa in hyeme non eſſet in predicamēto. ¶ Confirmaᷦ iſta tertia ꝓpoſitio. Nobiliſſima ꝑfectio cōpetit cuicunqꝫ per ſuuꝫ ꝓpriū genus: ⁊ ꝑ ſuā ꝓpriā drīam. ideo homo eſt ꝑfectior aſino: q2 hꝫ drīam nobiliorē eēntialem q̄꜄ ſit drīa aſini ſ3 genus ⁊ drīa ꝑtinent ad q̄ditatē ⁊ eēntiam rei. exiſtētia aūt non. ergo (cum eēntia ſit illud per quod nobiliſſima ꝑfectio cōpetit rei: ⁊ nō exiſtētia) eēntia eſt nobilior exiſtētia. Et confirmaᷦ ſcd̄o. Certum eſt ꝙ homo plus excedit aſinū in ꝑfectiōe: q̄꜄ hō in potētia hoiem in actu: ſ3 ita eſt ꝙ homo excedit aſinū per eſſentiam. ⁊ hō in actu hoiem in poᵃ excedit ꝑ exn̄tiam. ḡ relinquiᷦ ꝙ eſſentia ē qd ꝑfectius exn̄tia. Maior aſſumpta vr̄ nota. q2 hō in poᵃ ⁊ hō in actu ſunt eiuſdē ſpēi cū habeāt eandē diffōnē. hō autē ⁊ aſinus ſunt alteriᵘ ſpēi: ⁊ nō illa que ſūt diuerſaꝝ ſpecierum hn̄t maiorē diſſimilitudinē in ꝑfectione ⁊ in equalitate q̄꜄ illa que ſunt eiuſdē ſpeciei: quare ſequiᷦ ꝓpoſitū.

Ex iſtis ꝓpoſitiōibus. Jam quantū ad 3ᵐ articulum reſpōdeᷦ ad queſitū: ponēdo quattuor ꝯcluſiones: quaruꝫ prima eſt iſta. Eſſe eſſentie ⁊ exiſtentie nō diſtinguunᷦ formaliter. Iſta ꝯcluſio ꝓbatur ſic. Illa que ſunt oīno idem ſm̄ diffinitionē nō diſtinguunᷦ formaliter: ſ3 eſſe eēntie ⁊ exiſtētie ſunt hᵘ. qd̄ ꝓbatur: q2 hō nō dr̄ eſſe alterius rōnis formaliter vt in poᵃ: aut in actu: ſed actᵘ nō addit ad eſſentiā: niſi exiſtentiā. ergo exiſtētia non diſtinguiᷦ formaliter ab eēntia. ¶ Et confirmaᷦ. Qd̄ diſtinguitur formaliter

guit formaliter ab alio: si addat illi ↄstituit aliqd formaliter distinctū. sicut pȝ inductiue in oībus hītibus distinctas formalitates. Sed existētia addita nature ⁊ essentie nō constituit aliquid formalr distinctum ⁊ alterius rationis ab eēntia ⁊ natura siue existētia. ergo relinquit ꝙ exīntia nō distinguit formalr ab eēntia. ¶ Scda conclusio. Essentia ⁊ existētia nō distinguūtur realiter. ista ↄclusio pbat tripliciter. pmo sic. qꝛ in eēntiali ter ordinatis ⁊ realr distictis per aliqȝ potentiam videt prius posse separari a posteriori. sic ꝙ nō implicat ↄtradictionē ex rōne pore: vt prius est esse sine posteriori: sed ita est, ꝙ essentia nō pōt separari ab existentia p aliqȝ potētiā. ergo ⁊c. ¶ Maior psupponit pro nūc: ⁊ pȝ ex his que diximus circa tractatum formalitatū ad mentē Doct. subti. minor aūt pbatur: qꝛ actio cuiuscunqȝ potentie pductiue terminat ad exīs ⁊ singulare; qꝛ actiones sunt singulariū. ex pmo metaph. ȝ oē quod est singulare existēs: nō pōt separari ab existētia. ergo ⁊c. Scdo probat. Quod manet alio nō manēt: vr habere aliquā realitatē: ȝ eēntia sine existentia nullaȝ hȝ realitatē: qꝛ existentia rei est actualitas ⁊ realitas rei. ergo ppositū. ¶ Itē tertia que distinguunt realiter se hñt sicut res: ⁊ res: qꝛ distinctio realis est inter rem ⁊ rem: ȝ eēntia ⁊ exīntia nō sunt hꝫ: quī res loquēdo de vera ⁊ reali re est tm existens: ⁊ ↄuertitur cū ente in actu actualitate existētie put hȝ videri in tractatu nostro pallegato circa pn^m. ¶ Tertia ↄclusio. Essentia ⁊ existentia distinguunt: sicut qditas ⁊ modus intrinsec⁹. Probatur: qꝛ modus intrinsec⁹ est ille qui adueniens vel discedens a re nō variat ei⁹ rōnē formalē vel ↄstitui p ipsuȝ. Sȝ existētia nō variat rōnē formalē essentie neqȝ etiā ↄstitui: vt pbatū est: qꝛ hō exīs nō distinguit formalr ab hoīe in po^a. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio. Essentia ⁊ esse existere distinguunt ex nā rei. Probat illa ↄclusio: illa nō sunt penitus idem: quoꝝ vnū est indifferēs ad alterum: ⁊ ad oppositū ipsius circunscripto omni opere intellectus. Ista ppositio pȝ: sȝ essentia est indifferēs ad existere ⁊ nō existere nullo intellectu ↄsiderāte. vt etiā ↄcedunt aduersarij. ergo ⁊c. ¶ Et cōfirmatur pmo. Quia illa que sunt penitus idem: qcquid cōpetit vni: cōpetit alteri: ⁊ quicqd repugnat vni: repugnat etiā alteri: sȝ po^a obtiua repugnat existentie reali: ⁊ nō repugnat eēntie. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur hoc 2°. Illud qd accidit alicui: hȝ aliquā distinctionē ex nā rei ab illo: qꝛ nihil idem accidit sibi ipsi. sed existentia accidit essentie. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur. Si enim existentia non accideret essentie. ergo esset de rōne sui. ergo non posset quiditas ⁊ essentia intelligi sine existētia: qꝛ nihil pōt distincte intelligi sine eo qd est de eēntia sui. Oppositū tamen experimur: qꝛ intelligimus eēntiam intellectum diffinitiuo: cuȝ diffinitio sit ipsius essentie vt abstrahit ab existentia. vt habetur. 7. metaphy. tex. cōmen. 53. ergo essentia non est omnino idē cū existentia. ¶ Cōfirmat hoc tertio. Essentia cōpetit rei per se in primo mō. ⁊ existētia per accidēs. ergo essentia ⁊ existentia non sunt idem omnino.

Quibus premissis. Quantum ad vltimū articulum. Respondetur ad argumenta in pncipio qōnis: ⁊ primo ad auctoritatem Arist. dicendo ꝙ illa auctoritas facit pro 4^a conclusione quatenus inter esse ⁊ essentiā fundat distinctio seu nō identitas ex nā rei. Sed ex hoc nō sequit distinctio realis inter essentiam ⁊ esse. ¶ Ad scdam auctē que est Aui. pōt rńderi pmittendo: ꝙ essentia (extēdendo nomē essentie) quedam simpliciter determinatur ad esse existere: quedam determinat ad nō esse. Quedam est cui ↄtingens est esse. Et quedam cui ↄtingens est nō esse. Prima essentia est nā simplr necessaria que sic determinatur ad esse: ꝙ nō hȝ po^{am} intrinsecā p quā possit nō eē. Scda eēntia dr eē eēntia ipossibilis: que si determinat ad nō eē: ꝙ nō hȝ po^{am} ad esse. Tertia ⁊ 4^a essentia est qlȝ nā possibilis: cui ↄtingenter cōpetit eē: aut nō eē. Hoc stante pōt dici sm vnā opinionē: ꝙ in nā necessaria esse existere est de essentia talis nāe. sicut nōnulli Scotiste ponunt: ꝙ existētia est de rōne formali eēntie diuine. Sic sm istos in quolibet necessario eē est de rōne formali essentie. in alijs aūt nō. ¶ Sed ↄtra istā opinionē instat: qꝛ ista rńsio nō est ad mentē Doc. subti. Tenet eni ipse Doctor: ꝙ qcūqȝ sunt in creaturis: ⁊ in deo: sunt eiusdē rōnis formalis: sed existentia repitur in vtroqȝ tā in deo qȝ in creatura: ⁊ existētia in creatura nō est de qditate eēntie sm ipm. ergo nec existentia sic erit de quiditate eēntie diuine. ¶ Et improbatur hoc ēt rōne duplici. pma. Quecūqȝ duo in suis ↄceptib⁹ formalib⁹ simplicissimis ⁊ abstractissimis nō se inuicē formaliter icludūt: in nullo inferiori vniunt: vt vnū sit idem formaliter alteri. (Ista ppositio pȝ: qꝛ si conceptus formalis vnius nō includit formalem cōceptū alterius) manētibus istis sub ppria rōne in aliquo (vnuȝ nō includit formaliter alteruȝ.) Sed ita est ꝙ existentia ⁊ essentia sic in suis cōceptibus formalibus distinguunt: vt pȝ per Boetium sup predicamēta volentē ꝙ pdicamēta sint de esse eēntie: ⁊ non de esse existētie. ergo ⁊c. ¶ Itē quādo duo cōceptus sunt ordinati ad aliquē vnū tertiū conceptuȝ: si ↄceptus prior nō est idem formaliter illi tertio: nec posterior sic erit idem. sed ita est: ꝙ ens importat cōceptum ad quē isti alij ↄceptus ordinātur scilȝ ↄceptus vnitatis: veritatis: ⁊ aliaꝝ passionuȝ entis: ⁊ isti ↄceptus sunt propinquiores enti qȝ exītia (qd pbat: qꝛ passiones entis cōpetūt per se scdo modo: ipsi enti. existētia aūt cōpetit nō per se i pmo modo: neqȝ in secūdo mō.) ergo sicut passiones entis distinguunt formalr ab ente sequit etiaȝ ꝙ existētia. ¶ Sed ↄtra: qꝛ dictuȝ est ꝙ esse existere non distinguit formalr ab eēntia. ¶ Rńdet ꝙ lȝ non distinguat formaliter positiue: distinguit tamē formaliter negatiue. sic ꝙ non est de intellectu formali eēntie vt eēntia est. pmo mō intelligēda est pma cōclusio posita superius. scdo mō intelligit hec rō nūc adducta. dria inter distinctionē formalem positiuam ⁊ negatiuam patet in tractatu nostro formalitatuȝ vbi agitur de distinctione formali. ¶ Ideo rńdenduȝ est ad secūdaȝ auctoritatē aliter. Premittendo ꝙ accidēs pōt accipi tribus modis. vno modo pro eo ꝙ accidētaliter pficit rē in suo esse cōpleto atqȝ pfecto: sicut albedo est accńs hoīs: alio mō pro eo qd extraneat a conceptu formali ⁊ qditate alicuius. eo modo quo differentia dicit accidere generi: ⁊ inferius accidere suo superiori: ⁊ tale accidens nō est accńs pmo modo. Tertio mō dicitur accidens quodlibet mutabile: cuius esse est contingens. Loquendo de accidente primo mō: nulla existentia in aliquo est eius accidēs. Sed scdo mō capiendo accńs: existētia in quolibet siue sit creatū: siue increatuȝ est eius accńs. pro quāto in nullo tali quiditatiue includit: i sȝ est modus sue qditatis. Si capiat tertio mō. sic in quolibet creato: eē est accńs: quatenus tale esse est mutabile. In increato aūt cū excludat omnē mutabilitatē ⁊ ↄtingentiā: esse nullo mō est accidēs eius: ⁊ ita intelligitur ꝙ ens increatū est de se suū esse. quatenus tale incōmutabiliter ⁊ necessario sequit suā essentiaȝ. ¶ Ad algaçelē ⁊c. pȝ rńsio ex dictis: ꝙ. s. diuersū est eē: ⁊ qd est: pter distinctionē rei a sua existētia que distictio est ex natura rei: lȝ non realis. ¶ Ad rationes rńdet. Et pmo ad pmā in qua cōsistit totū fundamētū opinionis Tho. ꝙ. vȝ. iō eēntia distiguit ab esse realiter: quia eēntia est indifferēs ad esse ⁊ nō esse. Respondet negādo istā propositionē: quando aliqd est indifferens ad vnū ⁊ ad opositum eius: ꝙ distinguat realiter ab illo nisi addendo ꝙ illud indifferēs hēat verā ⁊ ppriā realitatē: ppterea qꝛ distinctio realis est inter rē: ⁊ rem: loquēdo de re existentie vel subsistentie nō aūt de re essentie. Unde inter hominem in potētia obiectiua ⁊ asinū in potentia obiectiua nō est distinctio realis actualis: qꝛ ista non se habent sicut res ⁊ res illo mō. Essentia aūt vt distinguit ab esse existere: non est res isto mō: neqȝ hȝ ppriā ⁊ verā realitatē: cum sua realitas sit existentia ⁊ actualitas. ergo vt sic essentia nō distinguitur realiter ab

esse. ¶ Ad scdm quo tu dicis: q vnuqdq creatu est cópositú ex actu e potétia. Si tu intelligas q ista cópositio ex actu e po fit ex re e re positiuo: negatur. Si aut intelligas q ista compositio fit: sicut ex habitu e priuatione: cócedit. Primu pbat: qr accipio ista cóponentia que sunt actus e po p te: e sint A. e B. e qro: aut a. e b. sunt cóposita sic ex actu e po: aut non. Si dicas q sunt cóposita. qro de cóponétibus vt prius: e sic. aut erit pcessus in infinitu: aut opz stare i hoc: q aliqd creatu nó est cópositu tali cópone. 2m dcm pbat: qr nullu ens creatu hz entitaté sm oém gradu pfectionis qui natus est cópetere entitati in se: pp qd caret illo gradu entitatis inqtu est ens: e ita dr eé puatu illo gradu inqtum est ens: sz nó sub róne ppria specifica: eo mó quo dr. 5. metaph. ca. de priuatione: q talpa est puata visu inqtu aial: nó tn inqtu talpa. sic dr in pposita: q oé ens creatum est cópositu ex ente: pro qto includit ipm: e ex priuatione alicuius gradus entitatis: e ita ex positiuo e priuatiuo: seu ex actu e po: itelligédo p actu aliqd positiuum: e p pom aliqd priuatiuu. Sz lz sic icludat ipm ens creatu habitu e puationé: nó tamé intelligo q ipsa puatio sit de essentia entis creati cu nulla puatio includat qditatiue in ente positiuo. sed intelligo q ad esse qditatiuu entis creati sequitur talis puatio: e ita 2siter seu 2comitanter ipsa creatura est priuatio seu ens priuatiuu: nó tn qditatiue. ¶ Ad 2firmationé respondetur: q qr vnuqdq est 2positu ex actu e potétia mó pdicto segtur qlibet creatura eé in po obiectiua pro qto pót esse terminus po pductiue simplr. ¶ Qz si tu arguas 2firmádo argm Tho. qr ois creatura: aut est purus actus: aut pura po: aut cóposita ex actu e po: non primo: aut scdo mó. ergo tertio mó. ¶ Rndeo q argm nó 2cludit: q creatura sit cóposita ex actu e po: sicut ex re e re: sz solu eo mó quo diximus. vnde ista cópo nó solu tenet e 2cedit in oibus citra deuz a theologis: verutn etiá ab Ar. qr lz poneret qualibet intelligétiá citra primá esse actu puruz priuatiue (p priuationé ois potétialitatis ad aliqz formaz siue sbalem siue accidentalez: vt hz videri de méte sua in 12. metaph. e de méte Cómen. ibidé. cómé. 30. e. 41. vbi negat oéz potétialitaté in sempiternis e necessarijs) tn nó poneret ipse Ar. siue Cómétator qlibet intelligentiaz citra primá esse actuz puru positiue per exclusioné ois actualitatis e pfectionis possibilis reperiri in entibus. vt de se pz. quare rc. ¶ Ad tertiam róné principalez dr: q quotiens dicit causa totiens dicit per se: e ex se sicut enim causa quedaz est formalis quedá est efficiens: ita pót dici aliquid esse ex se tale formalr: e aliquid esse ex se tale effectiue: nec ista duo contradicunt. s. q aliqd sit ex se: formaliter tale: hoc est intrinsece e qditatiue: e tn ab alio effectiue. vn 2cedimus muscam esse sbam ex se formaliter: e tn non esse sbaz ex se effectiue. Quia nulla sba dicit esse sba ex se formaliter: e a se effectiue nisi deus. vt etiá hz 2cedere san. Tho. de méte Ar volentis oém intelligentiá secundam dependere effectiue a prima. ¶ Ex ista distinctione apparet rnsio ad argm: 2cedédo q illud qd é ex se tale: nó est illud qd est ab alio tale. Si tu accipias vniformiter e in eodé gnie cause ly ex se. Sed si tu intelligas difformiter ly ex se accipiédo formalr: e ly ab alio: effectiue: nego illá ppositioné assumptaz intelligendo: ista distingui realiter e túc negatur minor que accipitur sub illa maiore: q homo sit sua substátia ex se effectiue: imo est ab alio: e sicut homo sm existentiá est ab alio effectiue: ita etiam sz eentiaz: qr esse essentie e existétie nó separant in generatione e corruptione: vt allegatu est superius de méte Ar. in. 4. metaph. Et per hoc multa argta 2silia soluunt. ¶ Contra istá rnsioné instat: qr vr q eentia abstrahat ab oi motu: e ab oi mutatione. e per 2ns ab efficiéte. ergo ista nó est ab alio effectiue. ¶ Et 2firmat. Quia essentie reruz sm Ar. dnr eé eterne e icómutabiles. g nó sunt effectibiles: e per 2ns nó depédétes ab efficiéte. ¶ Ad hoc rndet: q eentia sm róné essentie vt prior nã existentia abstrahit ab oi motu e mutatione: ita q pcise 2siderata sm suam rónez formalez abstrahit ab oibus his que sibi isunt per accns: tm includés ea que cópetút rei in pmo mó dicédi per se: aut in scdo: e vt sic abstrahit ab oi efficiéte: sz eentia nó 2siderata sic pcise: sz in ordine ab extitá: e ad ea que sibi isunt per accns: nó abstrahit ab efficiéte: neqz a motu: aut mutatione. Ita q lz ista qditatiue e formalr nó includat: tn ista sunt sibi copossibilia: e sic itelligo eentiá eé effectibilem. Loquédo de essentia creata. Quia qñcuqz res creata pducit sz esse existétie: pducit et sz esse essentie. ¶ Ad 2firmationé de eternitate alias dixim. Quod essentia é eterna negatiue: non positiue. Negatiue: qr nó est ex tpe: neqz includens de se coexistentiá ad qlibet partem tpis. Sed tn nó est eterna positiue: qr eternitas positiue est códitio extis: e illius qd hz coexistentiá ad qlibet dríam tpis de se formalr. Cósilr vr de icómutabilitate: q est icómutabilis e necessaria eentia rei negatiue: nó positiue. Negatiue: qr nó est possibile aliter se habere in sua róne formali e qditate: non tn essentia est necessaria positiue: qr tale necessariu positiue est qd de se hz extitá indefectibilé: qd nó cópetit essentie e qditati create. ¶ Ad 4m. Rndet negando maioré: pro quo est notandu q ens subsistens sm significationé vocabuli est ens incóicabilr existens: sicut est suppositu in nã substantiali: seu in gñe sbe: vnde solu illud suppositu dicit subsistens qd nó est alteri cóicabile: tn capiendo subsistens pro existéte: dico q aliquod est subsistens ex se: e a se. Isto modo est tn vnu subsistens qd est deus: qr de se existit: e a nullo habet suaz existentiá. Aliqd subsistit ex se: e nó a se: sicut sba creata hz enim ex se intrinsece e formalr (lz nó qditatiue) subsistentiá per quam subsistit: sed tn nó subsistit a se: sz per dependentiá ad primaz cáz a qua in existentia essentialiter dependet. Aliqd vero non subsistit: nec a se: nec ex se. sed in alio existit absolute tn: quia suu esse nó est ad aliqué terminuz. Et isto modo accidés absolutu existit in sba. e róne sbe subsistit: sed tale accns in alio subsistés nó subsistit ad aliud: h é ad aliquem terminu: sic q sua entitas sit relata ad terminu. qr cu sit entitas absoluta: nó refertur ad aliqué terminu aliquid vero vltimo subsistit in alio: e ad aliud: sicut omne accidens respectiuu. Per hoc rndetur. q omne subsistens ex se: e a se: est infinituz: sed negat q eentia creata. s. sba: subsistat ex se: e a se. Et ad pbationé cum dicis. Albedo si esset subsistens: iterum nó inherens esset infinita. Nego istam ppositionez: e ad pbationez cum tu dicis: q haberet totá perfectionem sue speciei: negat hoc: qr si aliquod indiuiduuz alicuius speciei ex hoc solo q nó est in mã: haberet totam perfectioné speciei: (cuz ipsa qtuz est ex se: possit esse in infinitis indiuiduis: qr sibi non repugnat sic esse in ifinitis ex sola causa puatiua: que est carere mã: e nó esse in subiecto) videret q ipsum indiuiduuz haberet perfectionez infinitam. Sed quicqd pót habere pfectionez infinitam est infinitum: quia in necessarijs nó differt esse a posse. ergo ipsa species per separationé a mã haberet pfectioné infinitá: e ita species ipsa nó haberet determinationé: specificationem: e limitationem ab vltima sua dria que dria vltima addita generi cóstituit spéz. Cósequés vltimum illatu est inconueniens: qr si pcise aliqd indiuiduu accidentis separet a mã (nihil positiue faciendo. aut ponédo circa ipsum) ex sola separatione caréntia materie nihil de nouo esset in ipso accidente quod nó prefuerit. ergo sicut antea nó erat infinitu: ita nec mó: vt separat a suo sbto. Si aut tu intelligas: q forma sepata a mã nó hz esse pticipatu nisi ab ipa mã qñ talis forma numeret e diuidat p ipam mãm (loquédo de mã in q) ppó tua assumpta est falsa: e petis pnm 2 me: qr dico formam specificá posse pticipari: diuidi: e nuerari: alr qz p materiam: qr dico ipsaz nuerari e diuidi p pprietates indiuiduales que sunt ipe hecheitates. ¶ Per h pz ad vltimuz 2cedendo. Qz nullu subsistés ex se e a se est creatu: sed bn subsistés ex se. e nó a se ponit esse creatu. Et ad pbationé respondeo.

respondeo. subsistenti primo nõ cõpetunt nobilissime cõditiones: et nõ scdo mõ. Et sic patet ad istam questionẽ.

¶ Quecũq in eadẽ spẽ entia differẽtia hñt: eadẽ pro spẽ his opposite dicta. Ante textũ cõmẽti. xvj. Q̃. vij.

Queritur vtrũ plura accidentia possint esse in eodem subiecto vno sm numerum: que precise distinguantur numeraliter? Et arguitur q nõ: qr a quo res habet entitatem: habet vnitatẽ: sed ita est q accidẽs hʒ entitatẽ a subiecto. ergo hʒ vnitatẽ a subiecto. ergo si sbm ẽ vnũ numero: accidentia que nõ habẽt aliã drĩam q̃ numeralẽ: erũt vnũ numero. ¶ Et cõfirmatur: qr sicut vnitas specifica est ab vna forma sm speciẽ: ita vnitas numeralis est ab vna materia sm numerum (sm Ar. 5. metaphy. ca. de vno.) Sed ita est q subiectũ est materia accidentis. ergo si subiectuʒ est vnũ numero: accidens erit vnum tali vnitate.

Ad oppositũ tamen arguitur. In causa extrinseca alicuius stãte vnitate: põt esse pluralitas in effectu: sed ita est q subiectum est causa extrinseca respectu accidentiuʒ. ergo stante vnitate in subiecto possunt plurificari ipsa accidentia.

In ista. q. sic pceditur. qm primo impugnatur fundamentũ cuiusdã opinionis. Scdo improbatur ipsa opi. in se. Et tertio respõdet ad argumẽta.

Primo arguitur contra fundamentum opi. s. Tho. Fundamẽtũ eius est: q qr accidẽs hʒ entitatẽ a subiecto: habet vnitatẽ. et ex hoc q habet vnitatẽ: qualis erit vnitas in subiecto: talis erit vnitas in accidẽte. ¶ Cõtra hoc fundamẽtũ arguitur. Aut eniʒ itelligit q accidẽs habet vnitatẽ a subiecto formaliter: aut effectiue aut materialiter. Si formaliter: tunc est sensus q vnitas subiecti formalis est vnitas accidẽtis: maxime sm istam opi. que dicit q ens non habet entitatẽ formalẽ nisi per sbam: sed si vnitas subiecti est vnitas formalis accidentis. ergo nõ poterit esse accidens: neq itelligi sine suo subiecto. Probatur cõsequentia: qr impossibile est aliqd eẽ: aut intelligi sine propria vnitate formali: sed vnitas subiecti est huiusmodi. ergo etc. Si tu intelligis q accidens habet vnitatem effectiue a subiecto. Tunc si stante vnitate in causa efficiente potest esse pluralitas in effectu. ergo dato q subiectuʒ sic vnuʒ numero: potest plurificari ipm accidens: quod est effectiue ab ipso subiecto. ergo nõ pbatur intentuʒ: q vnitas subiecti sit cã vnitatis accidentis adequate: sic q non possit causare aliud accidens: et vlterius sibi inherere. Si vero intelligat: q accidens habet vnitatẽ a subiecto mãliter: est sensus q accidens sm suuʒ esse: et sʒ suã vnitatẽ fundatur in subiecto. Si vo concludẽs: qr subiectum est illud in quo accidẽs fundatur: et ẽ cã materialis in qua: si est vnum numero non possunt in ipso plura accidentia numero fundari. Tu petis contra me. hoc habeo probare: qr de hoc est questio.

Secundo arguitur cõtra positionẽ in se. et pbatur q plura accidẽtia solo nũero differẽtia possunt esse in eodẽ sic. In omni ordine ẽẽntiali stãte vnitate in priori essentialiter: põt esse pluralitas posterioris nõ per se: nec adequate inherẽtis priori. (Ista propositio patet inducẽdo in omnibus habentibus ordinẽ essentialem. Nã causa) qr est prior essentialiter causato (stãte vnitate in ipsa: potest eẽ pluralitas in causato. Et q dicatur q causatũ nõ iheret ipsi cause vniuersaliter. Hoc nõ arguit q sit maior repugnãtia ad pluralitatẽ eius qd inheret q̃ illius quod nõ iheret: et maxime quãdo illud qd inheret nõ inheret per se: neq adeqte. Si enim inheret per se: necessario iheret: et illo stãte forte subiectuʒ nõ posset aliqd recipere eiusdẽ rationis vbi inherẽs perficeret totã capacitatẽ subiecti cui inheret. ergo per oppositũ vbi nõ per se: neq adequate iheret: sic q nõ pficiat totã capacitatem subiecti cui iheret: dato q sbm sit vnum: põt tñ id plurificari in eo. Ista ergo sit maior sic probata.) Sed accidens de quo est mentio habet ordinem essentialem ad subiectũ: et non per se: neq adequate ei inheret. q nõ per se apparet: qr nõ necessario cum sit delebile: neq adequate: cum possit sbm aliud recipere intensiue et extensiue (hoc est q aliud intensius potest recipere: et ad aliud eiusdẽ rationis potest se extendere) ergo tale nõ inheret ei adequate extẽsiue. ergo stante vnitate in subiecto poterit tale plurificari. ¶ Preterea secũdo arguitur q ista opinio sit falsa in accidentibus respectiuis. Tum primo: quoniam (presupponendo: q paternitas in cõmuni fundatur sup genuisse: igitur hec paternitas super hoc genuisse. Similiter filiatio fundatur super genituʒ esse. ergo hec filiatio super hoc genitum esse) isto stante arguitur. Multiplicato fundamẽto alicuius relationis: multiplicatur et ipsa relatio: qr multiplicato priori essentialiter multiplicatur posterius: sed ita est q multiplicatur fundamentũ relationis que est paternitas: quoniaʒ distincti actus generãdi sunt alij atq alij. ergo multiplicatur paternitas fundata in ipsis. Tum scdo hec paternitas in isto patre ad hunc filium signatũ est hec: et singularis: aut per hanc paternitateʒ per se primo refertur ad hunc filiũ: aut ad filiuʒ in cõmuni: nõ ad hunc filiũ vt tu dicis. ergo ad filiũ in cõi. ¶ Sed cõtra. Quecũq due relationes sunt mutue. et seinuicẽ respiciẽtes. si vna est singularis: et alia est singularis. Sʒ paternitas in isto patre est singularis. et hec. g relatio sibi correspondens tanq̃ terminus primus illius relationis: erit vna vnitate singulari. Sed destructa hac filiatione: destruitur hec paternitas. ergo per hanc paternitatem nõ põt pater referri ad alium filium: quoniã eadẽ simul esset et nõ esset. esset eniʒ ad existentiã filiationis A. et nõ esset ad destructionem filiationis B. ergo eadem esset et non esset. Tum tertio. hec paternitas alio modo: seu per aliaʒ habitudinem respicit hunc filiũ signatum. et per aliaʒ respicit aliũ filiuʒ. ergo per habitudines diuersas. Sed iste habitudines sunt diuersi respectus eiusdem rõnis (Quia ad terminos eiusdem rõnis fundatos in eadem paternitate.) ergo plures respectus eiusdem rationis poterunt eẽ in eodem numero. ¶ Et cõfirmatur: qr isti respectus non fundantur in paternitate vt distincti ab ea: vt dicit ista opinio. ergo sunt idem realiter paternitati. Tunc sic. multiplicato aliquo eiusdem rõnis quod est idem realiter alicui: multiplicatur etiam illud cui est sic ideʒ. Sed ita est: q respectus isti multiplicantur qui sunt ideʒ realiter paternitati. ergo multiplicatur paternitas. ¶ Pñ. tertio tripliciter arguitur. Plures potentie respectiue sunt ad distinctas formas numerales. ergo positio falsa. Antecedens pbatur. Presupponẽdo q potentia respectiua materie est ad hanc formã primo: et nõ ad formã in cõi: qd pbatur: qr ad illud est primo potentia mãe: qd primo in ipsa mã inducitur per motũ. Sed ita est q forma singularis primo inducitur per motũ. Quoniam actus et gñationes sunt circa singularia: ex primo metaphy. ergo qd inducitur p motũ in mobili: primo est singulare. ¶ Q. si tu dicas q ly circa in auctoritate predicta importat circunstantiam subiecti motus: et nõ termini: et est sensus: q illud circa qd (tanq̃ circa sbʒ) est motus: est singulare: nõ tñ illud circa quod est motus tanq̃ circa terminuʒ. ¶ Cõtra. Qd iducitur in singulari primo tanq̃ in subto est primo singulare: sʒ qd inducitur p motuʒ inducitur in subto singulari primo. g tale est singulare. et per cõñs nõ tñ subiectũ circa qd est motus: veꝝ etiã terminus est singularis: et hoc est qd dicit Auctor sex principiorum. q natura occulte operatur: et pducẽdo singulare: producit vniuersale. ¶ Pñ. 4° arguitur. Esto eniʒ q sit potentia ad albedinẽ A. in mã: et potentia ad albedinẽ B. que numeraliter distinguuntur. Adueniat albedo A. ipsi mãe que postmodũ desinit eẽ. aut est eadẽ potentia ad albedinem B. que fuit ad albedinem A. aut alia. Si scdo mõ habetur intentũ. Si primo mõ: cuʒ ad albedinẽ preteritã nulla sit

potētia: sequit̄ ꝙ eadem potētia simul erit ⁊ non erit. Est enim potētia ad albedinē B. ⁊ eadem ad albedinem. A. ⁊ ista nō est put respicit albedinē. A. ⁊ est prout respicit albedinē B. ergo eadem simul erit. ⁊ nō erit. Uel potest formari ratio sic. Eadē est potentia ad albedinē A. ⁊ ad albedinem B. sed A. est impossibile naturaliter iduci B. autem est possibile. Ergo eadē est potentia ad id qd̄ est possibile ⁊ ipossibile naturalr̄ induci. ¶ Item arguit̄ quinto. potentia que est in te: ⁊ in me: aut distinguunt̄ in rōne subiecti pcise: aut distinguūtur ratione termini. Si secūdo mō. habet̄ propositū. Si primo modo. ergo oīs potētia que est in te ⁊ in me precise numeraliter distinguunt̄ consequētia patet: quoniam principia distinctiua precisa ⁊ adequata numeraliter distinguuntur.

Ex his apparet responsio ad argumentum adductū in pn°. Nam dicit̄ ꝙ accidēs hȝ entitatē effectiue a subiecto: ⁊ p ꝯñs vnitatē. Silr̄ hȝ talē vnitatem ⁊ entitatē mālē a subiecto: ꝙ aūt dependeat a subiecto in hoc duplici gñe cause: apparet de mēte Ar. 7. metaphy. vbi vult ꝙ si sbā est in actu: necesse est sbām pexistere in actu: vt si animal est in actu: necesse ē vt aliquod animal pexistat in actu a quo fit. Sed si fit q̄le: aut q̄ntum in actu nō est necesse pexistere q̄ntuȝ: aut quale: nisi potestate. Ex quo ꝯcludit̄: ꝙ pōt causari q̄ntas ⁊ q̄litas effectiue: ⁊ pduci solū a sbā nulla pexistente quātitate aut q̄litate. Qꝫ aūt dependeat accñs a sbā in gñe cause materialis: patet per eundē pbm̄ ibidē. vbi vult ꝙ accidentia diffiniunt̄ p sbm. Sed ex hoc nō ꝯcludit̄: ꝙ entitas accidentis ⁊ eius vnitas dependeat a sbā seu a subto in genere cause formalis. Sed solū in gñe cause efficiētis ⁊ materialis. Modo idē efficiens pōt pducere plures effectus distinctos sm̄ numerū. silr̄ in eadē mā: ⁊ in eodē subto numero possunt fundari plura numeraliter distincta. Et si tu accipies oppositum contra me tu petis principium.

¶ Principia ⁊ cāe q̄runt̄ entium. et īfra.
¶ De ipso quod quid est nullā rationeȝ faciunt. Tex. cōmēti. j. Q̄ō. j.

Queritur vtruȝ medium in demonstratione potissima sit qd̄ quid est subiecti: vel passionis? Et videtur ꝙ diffinitio passionis sit tale mediū. Nam secundo posterioꝝ habet̄ ꝙ diffinitio maioris extremitatis est tale mediuȝ quod appellat rationeȝ primi termini. Sed primus terminus: aut maior extremitas est passio. ergo ⁊c̄.

Ad oppositū est Ar. 4. phy. tractatu de loco. vbi vult: ꝙ diffinitio loci dȝ esse talis: ꝙ per ipsaȝ sciam⁹ nō solū quid est locus: verū etiaȝ ꝙ per ipsam sciamus ⁊ possimus demōstrare oēs passiones loci. Ostendit eni quatuor ꝯditiones que debent cōpetere diffinitioni loci. quaꝝ prima est ꝙ ipsa sit talis: vt per ipsam sciamus qd̄ est locus. Secūdo ꝙ per eā soluātur oēs difficultates ⁊ q̄ōnes circa locū. Tertio ꝙ per eaȝ possimus demōstrare oēs passiones loci de ipso. Quarto ꝙ per ipsam possit ostendi causa erroꝝ ⁊ discordie in opinionibus circa locum. Ex quo sequitur propositum.

In ista. q. sunt quatuor articuli. Primo adducit̄ impugnatio cōcurrentis cōtra Egidium: ⁊ impugnatio ipsa excluditur. secūdo arguit̄ cōtra Egidium ex intentione ppria sub cōclusiōe determinatiua q̄ōnis. tertio adducentur alique difficultates ad oppositū. Ultimo soluetur ratio in principio questionis.

Circa primū est aduertēdum: ꝙ in mā de medio demonstrationis recitat Cōcurrens meus duas opiniones. Quaꝝ vna est Egidij Romani tenentis: ꝙ medium in demonstratione potissima dr̄ diffinitio passionis: non diffinitio idētica: sed diffinitio dicēs. pp qd̄. volens vlteri⁹ ꝙ passio prima est demōstrabilis de subto p passioneȝ abstractionis gñis: ⁊ per diffōneȝ subti nisi sit per se nota de subiecto: ꝙ si ita esset remanet simplr̄ indemonstrabilis. ¶ Et ꝯtra hoc arguit sic Cōcurrēs. sit exēpli grā disciplinabilitas prima passio hoīs: que habeat demōstrari per sensibilitatē: que sensibilitas est passio aialis. aut ergo disciplinabilitas demōstrabit̄ p sensibile absolute acceptuȝ: aut p sensibile ꝯtractū. Nō est dicendum ꝙ demōstret̄ p sensibile absolute acceptū: qm̄ demōstratio nō ēēt p cām propriaȝ ⁊ adequatā: ergo demōstrabit̄ disciplinabilitas per sensibilitatē cōtractā: aut ergo sensibile ꝯtractum est post rationale: aut ante rōnale. Si est post rōnale. Certuȝ est ꝙ sensibilitas est in predicamento qualitatis: ⁊ qd̄ est in pdīto q̄litatis ꝯtrahitur per ppriā drīā illius gñis. Cōtractum autem per drīā generis qualitatis est spēs qualitatis: ergo sensibile cōtractū est spēs qualitatis: ⁊ est post rationale: ergo est passio: q: qd̄ est imediate post rationeȝ specificaȝ est passio illius cui cōpetit: ergo sensibile ꝯtractuȝ erit prima passio: ⁊ nō disciplinabilitas: q: tale sensibile ē prius q̄ȝ disciplinabile vel disciplinabilitas. Si dicas ꝙ tale sensibile contractū est ante rationale. ergo est quid cōmunius q: illud qd̄ ē ante drīam ppriā specificā est quid cōmunius ⁊ vniuersalius. ergo nō poterit ēē mediū ad demōstrandū disciplinabilitatē. q: nō mediū adequatū. Et vlterius sequit̄: ꝙ quū tale sensibile mediet inter rōnale ⁊ hominē: aliqd mediabit inter ptes diffinitionis: aut iter diffinitū ⁊ diffinitionē: qd̄ est ꝯtra pbm̄. vij. metaphysice. ¶ Secūdo arguit̄ ꝯtra illud qd̄ dicit Egidius. s. ꝙ passio prima sit indemonstrabilis de subiecto. aut eni passio prima est indemōstrabilis de subiecto demonstratiōe quo ad nos: aut demōstratione quo ad nāȝ. Si demōstratione quo ad nos. ergo etiā passiones posteriores erūt indemonstrabiles. pbatur ꝯña: q: passiones posteriores sunt nobis notiores q̄ȝ passiones priores. Probatur hoc: q: passiones posteriores magis habēt rationē effectus q̄ȝ passiones priores. Sed quecūq̄ȝ habent magis rōnem effectus sunt nobis notiora. ergo ⁊c̄. Maior pbat̄: q: passiones posteriores plus distāt a cā. ergo magis habēt rōnē effect⁹. Si dicas ꝙ ē indemōstrabilis. demōstratione quoad nām. Contra. ista passio prima habet cāȝ intrīsecā in subto: sed oē habēs cāȝ pōt demōstrari p illā. ergo ista passio poterit demōstrari. Sed ista non est nisi diffinitio subiecti. ergo passio prima poterit demōstrari per diffinitionem subiecti. ¶ Ad ista rñdet̄: pmittēdo de mēte Egidij: ꝙ qñ ipse dicit vnam passionē demōstrari de subto p passionē abstractionis generis: intelligit ꝙ talis passio cōtrahitur per diffinitionē subiecti. Ita ꝙ totuȝ mediū erit vnuȝ aggregatū ex diffōne subiecti: ⁊ passione abstractionis gñis. Et quando arguit̄ sensibilitas vel sensibile est in predicamēto q̄litatis. Cōcedo sm̄ Egidiuȝ: lȝ nō ꝯcedere sm̄ Scotuȝ. Et quū dr̄: opȝ ꝙ ꝯtrahatur. ꝯcedo ergo per ppriā drīā istius gñis. Nego ꝙ in rōne medij habeat cōtrahi per drīā propriaȝ istius gñis. Et quū dicit̄: illud qd̄ est in vno gñe: habet ꝯtrahi per drīaȝ ppriaȝ illius gñis. Dico: ꝙ sicut duplex ē indeterminatio: ita duplex est cōtractio. Indetermiatio eni quedā est ad singularia. ⁊ ista est vniuersalis vel gñis ad particularia. Quedaȝ est indeterminatio ad effectum: ⁊ ista ē indeterminatio cause vel principij ad pncipiata. Si loquamur de indeterminatione vlis ad singularia: tale indeterminatum ad plura singularia habet determinari per ppriam differentiā illius gñis. Sed indeterminatuȝ secundo modo. i. indeterminatione cause: non opȝ ꝙ determinet̄ per aliqd illius generis in quo ē. sed sic est ꝙ medium habet rationē cause respectu ꝯclusionis. ergo si est indeterminatum: est indeterminatuȝ indetermiatiōe cause: ⁊ ita determinabitur per aliquid alterius gñis. Et quū tu dicis. sensibile cōtractū: aut ē ante rōnale: aut post. Dico ꝙ nec ē post: nec ante. Sed est aggregatum ex sensibili ⁊ rōnabili. Et dato ꝙ eēt post: nō sequit̄ ꝙ eēt ppria passio ⁊ adeq̄ta respectu hominis: sed est aliqd pcedēs primā passioneȝ: qd̄ se habet vt mediuȝ

vt mediū demonstratiuū. ¶Ad scōm rñdet: sequēdo principia egidij: ꝙ passio prima est indemonstrabilis de subiecto demōstratione simplr: ⁊ hoc qñ est ꝑ se nota. Et ita ꝯcedo ꝙ est indemōstrabilis demonstratione quo ad naturā: ⁊ demonstratione quo ad nos: qꝛ nō pōt demōstrari ꝑ aliquod mediū nobis noti⁹ ⁊ certi⁹. Et quū tu dicis. Certū est: ꝙ passiones posteriores dicuntur nobis notiores ꝙ̄ prima passio. Nego tibi istā. Et ad ꝓbationē: qñ dicis passiones posteriores magis hñt rationē effect⁹. ergo sūt nobis notiores. Rñdetur ꝙ aliqd hēre magis rōnē effect⁹: pōt eē duplr. Aut qꝛ plus distat a cā per elongationē a cā: aut 2° mō per hoc ꝙ excludit oēm causalitatē. Si tu itelligis primo mō: ꝙ illud qd̄ hꝫ magis rationē effect⁹ ꝑ elongationē a cā: dicat̃ esse nobis notius. Nego tibi istam: qꝛ certū est ꝙ relatio insequēs fundamētū ⁊ terminū magis elongat̃ a cā ꝓducente ipsam ꝙ̄ termin⁹ a fundamētuꝫ: ⁊ tñ relatio non est nobis notior. Uñ gloso illaꝫ ꝓpositionē sic. ꝙ ꝙ̄to aliqd magis distat a cā: ⁊ est sensibilius: vel distat a cā in rōne sensibilis: tale est nobis notius. Sꝫ vbi tale est min⁹ sensibile: ꝙ̄ illud qd̄ min⁹ distat: non est veruꝫ ꝙ sit nobis notius: imo qd̄ est ꝓpinqui⁹ cause dr̄ notius. Sed si intelligis distare a cā: vel hēre magis rationeꝫ effect⁹: ꝑ exclusioneꝫ cuiuscūqꝫ causalitatis. adhuc nego illaꝫ ꝓpositionē: qꝛ ꝙ̄to aliqd magis distat a cā: sit nobis notius qꝛ multa sunt que sic magis distant a cā per exclusioneꝫ causalitatis: ⁊ tñ non sunt notiora: sicut in exēplo dato de relatione. Relatio eni excludit oēꝫ causalitatē: ⁊ tñ non est notior fundamēto ⁊ termio. Applicādo ad ꝓpositū. passio prima est euidētior de subiecto: qꝛ sensibilior. Et lꝫ nō plus distet ꝑ elongationeꝫ a cā ꝙ̄ alie passiones posteriores: tñ passio p᷑a (qꝛ est sensibilior) ē nobis notior: ⁊ non habeo ꝓ inconueniēti ꝙ idē dicat̃ eē nobis noti⁹: ⁊ quo ad nām vbi in ipso ꝯcurrit maior sensibilitas: ⁊ ita passiones priores subiecti sunt nobis notiores: quia sensibiliores: ⁊ etiam sunt notiores quo ad naturam.

Dimissa impugnatione Cōcurrentis: ꝙ̄tū ad scōm articulū arguo ꝯtra Egidiū tenēdo istā cōclusionē determinatiuaꝫ qōnis: cuius ꝓbatio erit impugnatio opinionis Egidij. vꝫ. diffinitio subiecti est medium in demonstratione potissima: per quam diffinitionē nō repugnat primā passionē posse demōstrari. ¶Pro hac ꝯclusione arguit̃ multipliciter. Et prima ratio fundatur in sententia ⁊ dicto Ar. secūdo metaphy. tex. cōmen. 4. Ubi habet: ꝙ vnūquodqꝫ maxime ipsum aliorum est per quod alijs inest vniuo°. Et exemplificat: sicut ignis est calidissimus: qꝛ est causa caloris in alijs: ⁊ subdit Ar. Quapropter semper entiuꝫ principia esse verissima necesse est. Ex quo concludit: ꝙ quando in aliquo ordine est aliqd̄ primum: penes cuius accessum ⁊ recessum alia sunt talia: illud est maxime tale. assumatur ergo ista maior. Illud qd̄ est principiuꝫ ⁊ causa alioꝝ: ꝙ sint talia: est maxime tale. Ad istā maiorē addo istā minorē. Diffinitio subiecti est primū ⁊ cā alioꝝ: vt sint media ⁊ prin° demōstratiua. Probatur. Nā ꝙ̄to magis aliquid appropinquat ad diffinitionem subiecti: tāto magis hꝫ rōnem demōstrādi in passionib⁹ eni ecīntialr ordinatis: quanto passio est prior: tāto magis est ratio demōstrādi: ⁊ quāto posterior: tāto min⁹. Quod nō est: nisi quia quelibet talis accedit vel recedit ab illo quod est maxime ratio demonstrandi. qualis est ratio seu diffinitio subiecti. Unde passio prima est magis ratio demōstrādi ꝙ̄ scđa: lꝫ magis ⁊ min⁹ attendit̃ in cōparatiōe ad maximū. Ita ꝙ si nō est maximū tale: nō ē magis tale. Ergo diffinitio subiecti maxime est rō demr̄andi. ¶Sed ad lꝫ rñdet. Q. ꝙ p᷑m ⁊ maximū prin^m demr̄atiuū est diffō prime passionis. ¶Sꝫ ꝯ͂ arguit̃. ꝑmittēdo: ꝙ est dña iter syllogismū demr̄atiuū ⁊ dialeticū. Nā dialeticus ꝯcludit ꝑ mediū ꝓbabile. Syllogism⁹ demr̄atiuus per mediuꝫ necessariū: qd̄ est cā nečia passionis: qd̄ gdē vocat̃ ꝑꝑ quid. Ita ꝙ querere demonstrationē est querere ꝓpter qd passionis de subiecto. Ex quo sequitur ꝙ ois passio que hꝫ propter qd: demonstrabilis est. Ois aūt ꝓpositio que non hꝫ ꝑꝑ qd est indemōstrabilis. Sꝫ fm Ar. 7. metaphy. ca. vltimo. Tex. cōmē. 59. In ꝓpositionib⁹ in qbus ꝑdicat̃ aliud de alio: ꝯtingit querere ꝑꝑ quid: ⁊ reddere cām predicati de subiecto. In ꝓpositionibus aūt vbi idem ꝑdicat̃ de seipso: nō ꝯtingit querere ꝑꝑ qd: nec reddere cāꝫ ꝑdicati. Tales aūt ꝓpositiones sunt: in qbus ꝑdicat̃ diffinitio de diffinito. Si ergo ita est: opꝫ ꝙ ꝓpositiones in qbus ꝑdicant̃ passiones de subiecto sint demr̄abiles. Ille aūt i qbus ꝑdicat̃ diffō de diffinito sint idemr̄abiles. Qñ eni ꝑdicat̃ passio de subiecto: ibi ꝑdicat̃ aliud de alio. ⁊ per ꝯñs ibi ꝯtingit querere ꝓpter qd. Qñ aūt ꝑdicat̃ diffō de diffinito: ꝑdicat̃ idē de seipso. Quia diffinitio ⁊ diffinitū sūt idē realiter ⁊ formalr: lꝫ distinguant̃ ex nā rei. ⁊ ideo tales ꝓpōnes nō habent ꝓpter qd. Uñ imaginādū est: ꝙ si tres passiones oriant̃ a qditate. tertia reducit̃ ad secūdā: tanꝙ̄ ad ꝑꝑ qd: ⁊ per illā demonstrat̃. Scđa aūt reducit̃ ad nāꝫ ⁊ qditateꝫ subiecti. Quiditas aūt est indemōstrabilis de subiecto: qꝛ qñ qditas ꝑdicat̃ de eo cuius est qditas: idē ꝑdicat̃ de seipso. singulum enī qd̄ quid est: nō est aliud a sitmet sba: ⁊ qd̄ qd erat eē dicit̃ singuli sba vt dicit̃ in. 7. metaphy. Et ita sunt duo genera ꝓpositionuꝫ. Quedam enīꝫ est ꝓpositio resolubilis ad priorē. ⁊ hec est ois ꝓpositio in qua ꝑdicat̃ aliq̄ passio de sbiecto: quedā est ꝓpositio irresolubilis: ⁊ est illa in qua ꝑdicat̃ diffinitio de diffinito: ⁊ sicut ꝓpositiones irresolubiles sunt radix ⁊ fundamētum ꝓpositionum resolubilium: quo ad manifestationeꝫ veritatē de eis: ita demonstratio in qua ꝑdicat̃ diffinitio subiecti de diffinito i que demonstrat primaꝫ passionē: est radix ⁊ fundamētū oīuꝫ demr̄ationū sequētiuꝫ. Uñ rō sic formari pōt. Ois ꝓpositio que hꝫ ꝓpter quid ꝑdicati de subiecto est demr̄abilis. Sꝫ propositio in qua ꝑdicat̃ prima passio de subiecto ē hmōi. ergo ⁊c. ¶Sꝫ ad istā rōnē pōt rñderi dicēdo ꝙ propositio in qua ꝑdicat̃ p᷑a passio de subiecto: nō est demr̄abilis i lꝫ habeat ꝑꝑ qd predicati de subiecto ⁊ ratio. Quia talis passio prima est euidens de subiecto: ⁊ ideo ꝓpositio in qua predicat̃ talis passio de subiecto est per se nota. Et ita intelligendū est: ꝙ propositio q̄ habet ꝑꝑ quid demr̄abilis. Uerum est vbi predicatum nō inest euidenter subiecto: ⁊ sic nō est propositio per se nota: qd̄ nō est in proposito. ¶Cōtra. propositio ꝑ se nota est illa que est euidēs ex terminis: ita ꝙ euidens est predicatum inesse subiecto ex sola notitia ꝯfusa terminoꝝ qꝫqd sit de notitia distincta: sicut ista est ꝑ se nota. (Oē totū est mai⁹ sua parte) apud geometraꝫ ex notitia confusa terminoꝝ. Quoniaꝫ Geometra nō ꝯsiderat distincte terminos suaruꝫ ꝓpositionū inqꝫtuꝫ geometra: sed solū metaphysic⁹. Et tamen geometra vtit̃ ista propositione pro prin° per se noto: ⁊ hoc hꝫ ex sola cōfusa notitia terminoꝝ: ⁊ multis alijs sic vtitur: sicut est de ista. Linea est lōgitudo sine latitudine ⁊c. Et nō ꝯsiderat istā ꝙ̄tū ad terminos distinctos. Nō eni considerat. Utrū linea sit sba vel accidēs distincta ꝯtra corp⁹ ⁊ superficiē ⁊c. Quibus stātibus arguitur sic. Omnis illa propositio est demōstrabilis que non hꝫ oēm euidentiā possibilem haberi de inherētia ꝑdicati ad sbm. Sed propositio in qua predicat̃ prima passio de subiecto est hmōi. ergo ⁊c. Maior probat̃: qꝛ ꝙ̄diu propositio nō habet oēm euidentiā sibi possibilē: de ea ꝯtingit dubitare ⁊ querere ꝑꝑ qd. ⁊ ita est propositio dubitabilis: ⁊ per ꝯñs demonstrabilis: patet maior. minor aūt probat̃. Presupponēdo: ꝙ duplex ē euidētia propositionis. Una est ex terminis. sic ꝙ notis terminis: statim euidēs est itellectui ꝑdicatū inesse subiecto. ⁊ ista euidētia facit propositionē per se notā. ⁊ sic locutus est Ar. primo posterioꝝ. Principia cognoscimus inquantum terminos cognoscimus. Secunda euidentia est ex notitia cause: ⁊ ista est distincta a prima euidentia. Non habita notitia ⁊ euidentia. ꝙ maioritas inest toti: ⁊ minoritas parti: adhuc possumus ignorare causam que est: ꝙ totum continet partes: ⁊ aliquid vltra: ⁊ sic demōstrat Alacen. qd̄ totū est ma

tus sua pte p hoc q̃ ꝯtinet: partē: ⁊ aliqd̄ vltra. Silr lȝ sit euidēs apud intellectū q̃ motus inest mobili. ex sola notitia terminoꝝ: nō est tñ euidēs ex notitia cause. s. ex diffinitione corporis mobilis. ex qua diffōne habet̄ notitia de cā motus. Ista aūt scḋa euidētia nō requirit̄ ad per se notitiā ꝓpositionis: sinequa ꝓpositio pōt esse per se nota quēadmodū dictū ē. Ex hoc arguit̄. Illa ꝓpositio nō habet oēm euidētiā sibi possibilē: q̄ hȝ euidentiā ex termis: ⁊ nō ex notitia cāe: sȝ ꝓpositio in qua p̄dicat̄ pma passio de subto est hȝ: dato q̃ sit p se nota. g̃ ꝯclusio vā. ¶ Sed ꝯtra istā rōnē instat̄. Ar. 2° phys. dicit q̃ tentare demonstrare nām eē: ridiculū est: ex eo q̃ nām esse est manifestū p se: ⁊ per se notū nō debet demōstrari. Et hoc idē hȝ Cōmē. 6° querat̄ ibi. ¶ Ad hoc r̄idet̄. Q p se notū. inq̄tuȝ est notum ⁊ manifestū nō debet demonstrari. Quia tunc sequeret̄ q̃ p imanifesti⁹ ꝓbaret̄: vt deducit Ar. ⁊ cōmētator. ⁊ ita cū ꝓpositio p se nota q̄nq̄ȝ sit euidens ex notitia ꝯfusa terminoꝝ: q̄ est notitia q̄re a posteriori: nō pōt a posteriori declarari: q̄ illud posterius esset manifestius: sed bene ꝓpositio per se nota ex notitia ꝯfusa terminoꝝ q̄ntuȝ ad euidentiā distinctā que est ex notitia cāe: sȝ quā euidētiā nō est p se nota: pōt ꝓbari: ⁊ hoc nō est ꝯtra Ar. Naȝ habita ista ꝓpōne tanq̄ȝ manifesta: q̃ nā est in reb⁹. Ar. inuestigat diffōneȝ nāe per quā distinctus cognoscit nām esse: ⁊ in alio gn̄e notitie ab illa p quā ꝓpositio in q̄ enunciat̄ esse de nā est manifesta p se. q̄re ⁊c. ¶ Per hoc r̄idet̄ ad illud qḋ dicit Ar. pmo posteriorum. in pn° scḋi tractatus q̃ pncipia nō ꝯtingit demonstrare. Uer est i illa sciētia vbi vt̄itur p pncipijs p se notis: sed bene in alia pori. Tñ aduertendū q̃ ꝓpositio p se nota nō demōstrat̄ q̄ntū ad euidētiam ex notitia cāe: nisi p ꝯceptū distinctū terminoꝝ: qui inuestigat̄ per pn° metaphysicalia: ⁊ p ꝯceptus spectātes ad metaphysicā: q̄ diffō q̄ditatiua rei nō habetur nisi p viā cōpositiōis ⁊ diuisionis. In qbus ꝓcedim⁹ p ꝯcept⁹ metaphysicales. ex quo sequitur. q̃ pncipia in sciēijs spālib⁹ p se nota ex terminis nō pñt ꝓbari in ipsis: sȝ in supiori scia ⁊c. ¶ Scḋa rō principalis est ista pmittendo pmo: q̃ quecūq̄ȝ sunt pn° essendi: sunt pn° cognoscēdi. 2° pmittitur q̃ illa q̄ exprimunt̄ p diffōneȝ sunt pn° essentialia ⁊ intrinseca diffiniti. 3° psupponit̄ q̃ passio fluat a subiecto p rōnē formalē spēi: ⁊ a pncipijs eētialibus intrinsecis. His stantibus arguitur. Quecūq̄ȝ sunt pn° essentie subiecti hūtis passiones sunt pncipia inherētie illaꝝ passionū: sȝ q̄cunq̄ȝ sunt pn° inherētie passionū: sunt pncipia cognoscēdi respectu illaꝝ. talia aūt sunt illa que exprimunt̄ p diffinitiōeȝ subiecti. g̃ diffinitio subti ē pn^m cognoscēdi respectu passionū: sed hȝ nō est nisi in demonstratiōe potissima. g̃ ⁊c. maior pȝ ex 3° pmisso minor ex pmo. alia minor assumpta pȝ ex 2° q̄re ⁊c. ¶ Tertia rō est: psupponēdo q̃ sola ꝓpositio imediata est indemōstrabilis. Immediata aūt est duplex: q̄dā imediatiōe subti: q̄dā imediatiōe cāe: ⁊ cuȝ illa que est imediata imediatiōe subti nō sit simplr imediata q̄ aliq̄ ꝓpositio dat̄: iter cuius sbm ⁊ p̄dicatū nō est mediū in rōne subti: ⁊ tñ pōt eē aliqd medium in rōne cāe: ⁊ cuȝ imediatio cāe sit simplr imediatio excludēs oēm mediationē: ⁊ nō illa imediatio que est subti: ꝓpositio imediata quacūq̄ȝ immediatione subti hȝ reduci ad imediatā imediatiōe cāe: sicut ad ꝓpōneȝ simplr idemōstrabileȝ. Sicut illud qḋ est fm qd reducitur ad illud qḋ est simplr. Ex hoc arguitur sic. Propositio imediata est idemīrabilis: ⁊ mediata demōstrabilis. g̃ q̄nto aliqd est imediati⁹: tāto idemīrabili⁹: ⁊ q̄nto mediatius: tāto demīrabili⁹: sȝ nulla ꝓpō in qua p̄dicat̄ passio de subto est simplr imediata: sȝ mediata. ergo est demonstrabilis. Et vlterius sequitur: q̃ (si aliqua ꝓpō in q̄ p̄dicatur scḋa passio de subto demonstraret̄ p pmā passionē: cū ꝓpositio in q̄ p̄dicat̄ pria passio de subto. nō sit simplr imediata) poterit hr̄e euidētiaȝ ex alio. vȝ. diffone subti. ⁊ ita p⁹ passio seu diffō ei⁹ nō demīrabit simplr passionē scḋaȝ: nisi resoluat̄ in diffōneȝ subti: ⁊ demīraretur p illā q̄re ⁊c.

Circa tertiā partē isti⁹ q̄ōnis mouentur q̄dā dubia: p^m est q̄ mediū p qḋ demōstratur passio: ⁊ ipsa passio debēt esse eiusdeȝ gn̄is: sed diffinitio subti ⁊ passio nō sunt eiusmodi. ergo ⁊c. Maior ꝓbatur: q̄ mediū ⁊ passio sunt vni generis: ⁊ eiusdē rōnis: seu gn̄is. Nō eni ꝯtingit demōstrātē descēdere de gn̄e in gen⁹ minor aūt pȝ: q̄ diffō subti q̄nq̄ȝ est de gn̄e subē: ⁊ passio semp de gn̄e q̄litatis. ergo ⁊c. ¶ Secūdo arguitur. Mediū in demōstratiōe dȝ hr̄e rationē medij: sic q̃ sit posteri⁹: ⁊ priuo p̄dicato. si eni esset posteri⁹ vtroq̄ȝ nō eēt mediū iter vtrūq̄ȝ: sed tertium ad vtroq̄ȝ. silr si eēt prius vtroq̄ȝ non eēt mediū: sed pmū. Mediū igit̄ dȝ esse prius vno. s. p̄dicato: ⁊ posteri⁹ alio. s. subto: sed diffinitio subti est prior subto ⁊ passione. ergo non hȝ nām medij: sed nām primi. ¶ 3° arguitur. Si diffō subti sit mediū ad demōstrādū: aut ergo ad demōstrāduȝ pmā passionē: aut demonstrādū ꝯsītea pmā: non ad demōstrādū pmā: q̄ illa immediate inheret subto. ⁊ est euidens: seu per se nota de sbto. Nec ad demōstrādū ꝯsītes: q̄ sic demonstratio nō esset ex ꝓprijs ⁊ imediatis: q̄ scḋa passio nō fluit a subto: nisi mediāte prima: ⁊ ita ꝓpositio in qua predicatur scḋa passio de diffōne depēdet a priore ꝓpōne. s. ab illa in qua p̄dicatur pma de diffinitione: q̄re si demōstratur 2ª passio. p diffone subti: nō erit ex imediatis: neq̄ȝ ēt ex ꝓprijs: q̄ diffō nō solū est cā scḋe passionis: sed ēt oium aliaruȝ. q̄re ⁊c. ¶ Quarto arguūt nōnulli. Si diffinitio subiecti esset mediuȝ ⁊c. sequeretur q̃ hoc pn^m oriretur a pmissis demīrationis. vȝ. de quolibet ente dr̄ eē vel nō eē: ⁊ non pmisse ab eo. ꝯñs est falsum: ⁊ falsitas ꝯñtis ꝓbat̄: q̄ tale pn^m est maxima dignitas que ingredit̄ q̄libet demōstrationeȝ virtualr ⁊ nō formalr: qḋ nō esset: nisi virt⁹ isti⁹ pncipij saluetur in q̄libet pmissa. ergo pmissa orit̄ a pn° non econuerso. Probatur ꝯñtia: q̄ tale pn^m oritur a q̄ditate rei. q̃ eniȝ hō sit hō: ⁊ nō sit nō hō: hoc est ex q̄ditate hoīs. Nam sicut repugnātia repugnāt ex rōnib⁹ formalib⁹: ita q̄cūq̄ȝ sunt compossibilia ex rōnib⁹ formalib⁹ sunt compossibilia: ⁊ ita ex sua rōne formali hȝ q̃ sit hō: ⁊ hoc sit sibi incōpossibile. s. nō homo. Si g̃ ratio formalis hoīs sit mediuȝ in demonstratione in qua demīrat̄ passio de hoīe (cū esse hominē vel nō hoīem oriat̄ a rōne formali hoīs) ꝓpositio in qua enūciant̄ duo ꝯtradictoria sub disiūctiōe de hoīe (q̄ est pn^m p^m) orietur a pmissis demīratiōis in qua demīrat̄ aliq̄ passio de homine: ⁊ ita tale pn^m nō ingrediēt v̄tualiter q̄libet demonstrationem.

Ad ista r̄idetur. Et pmo ad p^m ꝯcedendo maiorē: ⁊ negando minorē. Nō eni passio est per se in aliquo p̄dicamēto. cuius vna ꝓbabilitas est: q̄ dato opposito esset spēs alicuius p̄dicamēti. ergo h̄ret diffinitioneȝ. ergo passionē: cū a dr̄ia vltima rei semp fluat aliqua passio. ergo passiōis esset passio in infinitū. Dōȝ igitur q̃ passio in nullo est predicamēto p se ⁊ directe: sed solū reductiue. Et cuȝ tu dicis q̃ passio est in tertia spē q̄litatis. dico q̃ talis passio in tertia spē q̄litatis nō est passio que est nālis aptitudo: sed passio in 3° spē est q̄litas sensibilis de facili mobilis ꝯñs actū appetitus sensitiui: hoc appet in p̄dicamētis a Sco. ca. de q̄litate. ⁊ ēt a Burleo eodem ca°. Neq̄ȝ ēt passio que p̄dicatur p se in 2° mō est nālis potētia de gn̄e q̄litatis: que est secunda spēs q̄litatis: nā illa scḋa spēs est nālis facultas ⁊ agilitas ad agendū vel patiēduȝ. hoc patet per exēpla Ar. que ponit ibi de pugillatore ⁊ cursore. Uñ nālis potentia vno mō pōt accipi pro respectu potētie ad opationē: ⁊ sic ptinet ad gen⁹ relatiōis. Uel pōt accipi pro fundamēto talis respectus: qḋ est sbȝ ⁊ pn^m talis opationis: sicut intellc̄s ⁊ volūtas sunt pn° ꝓductiua intellectionis ⁊ volitiōis. Uel pōt accipi pro facilitate ⁊ agilitate vtēdi hō potētia hoc tertio modo sumitur nālis potētia. ⁊ hoc fm Doc. in 2° di. ix. Potētia aūt 2° mō nō distinguit̄ eētialr ab eo cui⁹ est po^a: ēt fȝ Aug. 5. de trini. Ingt eni de itellectu ⁊ volūtate sūt vna mens: vna eētia: vna vita. non sunt ergo accñtia ipsi⁹ aie quare ⁊c. Pōt ēt dici tenendo q̃ si passio in secundo modo

sit in tertia

sit in tertia specie qualitatis: ista propositio est glosanda: mediū & passio sunt vnigenea seu eiusdē rōnis: non qdez eiusdē gnīs: sed eiusdē coordinatiōis & eiusdē ordis. Nō enī diffō triāguli ordinaf ad demonstranduz passionem de q̄drato: q₂ diffō triāguli & passio q̄drati nō sunt infra eundē ordine & eandē coordinationez: sed bñ diffō subti qd̄ est triāgulus & passio ei⁹ sunt eiusdē ordis. Nam diffō triāguli p̄ respicit triangulū. 2° p̄mā passionē. 3° scdam. & sic de alijs: & ita oēs passiones triāguli hñt ordinez ad diffōnez triāguli s̄m p̄us & posteri⁹: qd̄ nō est de passionibus q̄drati. ¶ Ad 2ᵐ r̄ndef p̄mittendo q̄ duplex est mediū. quoddā mãle: qd̄dā formale: & s̄m cālitatez. Medio p̄ mō accepto repugnat hr̄e rōnez p̄ois. Nā est posteri⁹ p̄ & p̄us 2°. S₃ mediū cāle: pp qd̄. v₃. vnū declaraf de alio seu reducif in ip̄m: bñ pōt hr̄e rōnem p̄oris. isto mō diffō sbti est mediū. est enī cā iherētie p̄petatū & passionū ad ipsuz sbm: cū oēs passiones ordine q̄dā fluant a sbto per rōnem formalem ei⁹: & ita rō formalis subti est cā per quā reducif passio ad subm: & declaraf de ipso. cā autē in eo q̄ cā h₃ rōnem p̄mi: vt h₃ videri in. 5. meta. tex. cōmēti p̄mi. ¶ Ad 3ᵐ r̄ndef dicēdo q̄ diffō est mediuz formale ad demonstrandā p̄mā passionem de subto. Uirtuale āt ad demonstrandū ǭñteos: & cū dr̄ q̄ p̄ma passio ē p se nota ō subto. Esto q̄ ita sit. ergo nō est demōstrabilis &c. negaf ǭña: vt declaratū est in corpe q̄ōnis in p̄ arti. ¶ Aduertendum ñ q̄ qñ demonstraf 2ª passio de subto: non demonstraf per diffōnez subti sed per p̄mā passionē: q₂ talis passio est ratio formalis iherētie scd̄e ad sbm: & aliquo mō est cā ipsius. ¶ Pro quo notandū vt h₃ Sco. in p̄. & in. 4° & in multis locis: q̄ qñ plures effect⁹ pueniunt ab eadē cā ordine quodā: cā nō est cā p̄pinqua respectu posterioris: nisi p̄ore posito in eē: & ita effect⁹ p̄or vr̄ ǭstituere illud qd̄ est cā posterioris in rōne cāe p̄pinque: ex quo sequif: q̄ posterior a p̄ore essentialr̄ dependet: ex q̄ sua cā nō est in actu sufficiēter: & in po⁹ p̄xima ad cāndaz ipsaz passionē posteriorē: nisi ipsa p̄ore posita in esse: & sic prior passio est aliquo mō cā nō tm̄ in iferēdo: sed ēt in eēndo: & dr̄ cā sine q̄ nō: s̄m q̄ cōiter dr̄: s₃ s̄m Sco. est cā perigitiua non elicitiua: & illo mō p̄ª passio respectu scd̄e est rō formalis iherētie: q̄re &c. ¶ Ad 4ᵐ & vltimū r̄ndef. Q₂ B p̄nᵐ de q̄libet ente &c. pōt accipi: vel in termis gñalib⁹ & trāscēdentib⁹: vt formādo ip̄m: quēadmodū dictū ē. s. de q̄lib₃ ente dr̄ eē vel nō esse. Alio & scd̄o mō pōt accipi in termis sp̄ālib⁹: vt dicendo: de hoie dr̄ risibile vel non risibile: quomodocunq₃ accipiaf: semp accipif a q̄ditate. Sed acceptū cōiter & gñalr̄ oritur a q̄ditate entis cōissime accepti. In sp̄āli aūt acceptū orif a q̄ditate i sp̄ē. Ex B r̄ndef ad argᵐ: q̄ siue diffō subti: siue passionis sit mediū: semp p̄misse oriunf & depēdent ab isto p̄n° qd̄ declaraf. Nā veritas p̄missaꝶ virtualr̄ ǭtinef in termis: & hoc duob⁹ modis. s. effectiue: & cognitiue. Effectiue: q₂ termini app̄hensi in itellu: & cōpositi si sūt ǭformes: cāñt ǭformitatē ǭplexionis: q̄ ē veritas p̄pōnis. Cognitiue etiam tales termini ǭtinēt v̄tualr̄ v̄itatē p̄pōnis: pro quāto no⁹ ipsius ǭnis nō p̄t hr̄i sine notitia terminoꝶ: & maxie sbti ī quo ǭsistit p̄ncipalr̄ rō ǭnis. termini aūt p̄missaꝶ (v̄tualiter saltem) radicalr̄ ǭtinenf in termis p̄mi p̄ncipij sic̄ iferius & min⁹ cōe v̄tualr̄ ǭtinef in magis cōi. Cum autē p̄mū p̄nᵐ q̄ztū ad ǭnē & v̄itatē ǭtineaf in suis termis: sequif q̄ v̄itas cuiuscūq₃ p̄misse depēdeat a p̄ p̄n° cū depēdeat a termis ei⁹. & sic p̄misse dr̄r oriri ab isto p̄n° & ǭtineri v̄tualr̄ i ipso. dr̄ ēt igredi v̄tualr̄ q̄libet demr̄ationē: q₂ aliqd formalr̄ igredif: qd̄ v̄tualr̄ & radicalr̄ ǭtinef i ipso.

Ultimo ad argᵐ p̄ncipale adductū in p̄n° r̄ndef: q̄ duplex est rō seu diffō: q̄daz est qd: q̄daz pp qd. Diffō dicēs qd est diffō idicās q̄ditatē & eēntiā diffiniti. Diffō dicēs pp qd. ē illa q̄ dicit rōnē iherētie formalis p̄dicati ad sbm: & cū passio iħereat formalr̄ subto p rōnez ei⁹ formalez: q₂ fluit ab ipso p talez rōnez: rō diffinitiua sbti dr̄ diffō passiōis nō qdē dicēs qd. & isto rō passionis pp qd. nō qd. ē med⁹ in demr̄atiōe potissima. q̄re &c.

¶ Qm̄ vo physica scia est circa qd̄dā genus entis: nā circa talē ē sb̄az in q̄ ē p̄ncipiū mot⁹ &c. Tex. cōmēti. 1. Q̄o. ij.

Utrum sb̄a nālis possit eē sbm p̄muz p̄hie nālis. ¶ Et p̄ arguif negatiue. Si eēt vex q̄ sb̄a nālis eēt sic sbm: sequeref q̄ angelus & intelligētia posset moueri. ǭns falsum. ḡ antecedēs. ǭña est euidens: q₂ angelus est sb̄a nālis s̄m aduersarios. Falsitas ǭñtis septupliciē p̄baf. Et p̄. Si āgelus moueref: mot⁹ recipef subiectiue in ipso āgelo: sed oē accñs recipit suū eē a subto. mot⁹ aūt ē accñs fundatū in angelo & angelus est indiuisibilis: ḡ mot⁹ erit idiuisibilis: ǭns falsum. & ǭ Ar. & oēs peripatheticos. ¶ Et cōfirmaf ista ratio. ǭtinuitas ē de ratione mot⁹. ḡ in q̄cunq₃ est mot⁹ illud erit ǭtinuū. ḡ angelus erit ens ǭtinuū: & hēbit ǭtinuitatem. ¶ Scd̄o arguif. p̄bando eādē falsitatē ǭñtis. si enim angelus posset moueri moueref in instanti. ǭns falsum: q₂ motus tp̄e mēsuraf. 4° phy̆si. Probaf ǭña. illud mouef in instāti cui nulla est resistētia: sed ita ē q̄ angelo nihil resistit. ḡ angelus mouef in instanti. maior p̄batur: q₂ successio in motu est ex aliq̄ resistētia mobilis ad motorē: vel medij ad mobile vel vtriusq₃ ad ipsuz mouens: ex cōmen. 4. phy̆si. tractatu de vacuo. cōmē. 71. s₃ nullū tale pōt dari respectu angeli. ḡ angelus mouef in instāti. ¶ Item 3° eadē falsitas ǭñtis arguif. Nam dato veritate isti⁹ q̄ mot⁹ reciperef in idiuisibili: sequeref q̄ motus eēt abstract⁹ ab oi mā: & ita (cū mot⁹ consideref a p̄ho nāli) aliquid abstractū a mā cōsideraref. a p̄ho nāli. ¶ Itē 4° sequeref q̄ p̄hs nālis: eque bñ ǭsideraret de intellectu & volūtate angeli: sicut de motu illius: q₂ q̄ hñt equalē abstractōez a mā videnf ptinere ad eundē artificem: sed eq̄ bñ est abstract⁹ mot⁹ a mā in casu isto: sicut intellect⁹ & volūtas ipsi⁹ angeli. ḡ si p̄hs nālis ǭsiderat motū: ǭsiderat ēt intellm & volūtatē. ¶ Itē 5° oē qd̄ mouef (citra corpus celeste qd̄ mouef motu regulari & vniformi) pōt sistē se: & aliqn̄ velocitare & tardare motū suū: sed angelus p se sic mouef. ḡ poterit sistē se: & velocitare motum suū: & ita poterit tripudiare & saltare. ¶ Itē 6° arguitur eadem falsitas sic 6° phy̆si. t. 8. habef q̄ mot⁹ est diuisibilis: & est respectu ei⁹ qd̄ est diuisibile: vt p̄baf in. 6°. illud qd̄ est indiuisibile nullo mō pōt moueri. ¶ Et ǭfirmatur. qd̄ eni mouef diuidif in ptem motā: & ptem mouentē. 8. phy̆si. qd̄libet tale est diuisibile. ¶ Itē vltimo ad idem. omne qd̄ mouetur ab alio. angelus mouef. ḡ &c. & tunc vltra. illud a quo angelus h₃ motum nō vr̄ esse nisi magnitudo: sed nō vr̄ in quo gñe cause magnitudo sit cā motus nisi in gñe cause mãlis: sed hoc nō q₂ mā est intrinseca rei. magnitudo est extrinseca. quare &c.

Ad oppositū & pro pte affirmatiua arguitur. aucte Ar. 6. meta. tex. cōmē. p̄mi. vbi h₃ Ar. qm̄ vo physica est scia circa quoddā genus entis: & circa sb̄am in q̄ est p̄nᵐ mot⁹: & stat⁹: & parū post subdit. Physica est theorica: sed theorica circa ens qd̄ ē possibile moueri: & circa sb̄az. ḡ s̄m ip̄m sb̄a in q̄ est p̄nᵐ mobilitatis dr̄ esse sbm p̄hie nālis: tale p̄nᵐ mobilitatis in sb̄a appello nālitatez. ḡ sb̄a nālis sub rōne nālitatis dr̄ esse sbm p̄hie nālis. ¶ Itē cōmen. 2. phy. cōmen. 3. Sciendum q̄ sbm istius libri est nā: & principia naturalia: que sunt cōia oibus entibus naturalibus.

In ista. q. primo ponā ǭnez r̄nsiuā. 2° soluā rōnes in p̄ncipio. 3° mouebo dubia: & soluam.

Quantū ad p̄muz sic B ǭ. v₃. q̄ nālis sb̄a est subiectū p̄hie nālis. ¶ Et pro ista ǭclusione arguitur sic. Illud est subiectū p̄mū formale in aliqua scia: s̄m cuius rōnē ip₃ est cognoscibile pfectissima cognitiōe posi hñ de tali subto in scia p quā rōnez alia cognoscun-

tur:sed ita est q̄ nālitas sub rōne nālitatis est illud ꝑ qḋ
sb̄a ipsa est cognoscibilis ꝑfectissima cognitione possibi
li h̄ri de tali sb̄a in scia nāli.ꝰ sb̄a nālis dr̄ esse sb̄m ꝑmuꝫ
scie nālis. maior est manifesta. Et amplius declarat expo
nēdo qd itelligit ꝑ nālitatē. Intelligo eni per nālitatē qdi
tatem ꝛ formalitateꝫ ipsi' sb̄e:per quā appropriat sb̄e:vt
sit sb̄m motus vel mobilitatis ꝛ aliaꝝ passionū nāliū cō
uenientiū cū tali sb̄a : de qbus ꝯsiderat ph̄us nālis. Ista
maior sic ḋclarata pbat. Perfectissima no⁰ alicui' sb̄i sci
bilis est sua no⁰ qditatiua:vt habet ex.7.meta. sed sub̄m
ꝑmū formale in scia ꝑfectissimo mō ꝯsiderat in scia cui'
est sub̄m ꝑmū.ꝰ h̄ꝫ ꝯsiderari sm̄ rōnem eius qditatiuaꝫ.
pbat ēt:qꝛ si nō cognosceret ꝑfectissimo mō in scia cui'
est sub̄m.ꝛ posset sic cognosci in alia nō magis vr̄ eē sb̄m
in ista q̄ꝫ in illa:cū presertim subꝫ sit sim̄s obiectalis scie
ꝛ sub rōne ꝑfectissima que pōt sciri de ipo in tali sciētia
Probat ēt minor ꝑ qōdā exemplū. Certū est: q̄ hō pōt i
telligi ab itellectu q̄ttuor modis. Uno mō inq̄ꝫtū est aial
rōnale. alio mō inq̄ꝫtū est aial precise. 3⁰ mō inq̄ꝫtum est
aial māsuetū natura. 4⁰ mō inq̄ꝫtuꝫ est nobilissimū aia
liū. Ultima cognitio de hoie : que est de ipso in respectu
ad aliud:nō pōt esse ꝑfectissima. Tum qꝛ ipsa ꝑsupponit
cognitionē eius sub aliq̄ rōne absoluti ad quā vt ad prio
rem reducit. Tū ēt qꝛ respect' est ignobilior absoluto. Co
gnitio ēt que habet in penultimo gradu nō pōt esse ꝑfe
ctissima:qꝛ ista est de subiecto sub rōne passionis mō cogni
tio in ꝯceptu passionis ꝑsupponit cognitionē qditatiuā
subti.ꝰ ista non est ꝑ⁰:neq̄ꝫ ꝑfectissima. Cognitio q̄ dr̄ de
hoie in 2⁰ gradu sub rōne aialis nō pōt ea ꝑ⁰ ꝛ ꝑfectissi
ma:qꝛ ꝯfusa. ꝰ ꝑfectissima cognitio de hoie erit q̄ꝫtū ad
rationē formalē eius qditatiuā. Ex h̄ sequit q̄ itelligēdo
nālitatem sub̄e pro illa fořalitate per quā sttuit a sb̄a mo
bilitas ꝛ cetere passiones nāles cognitio ꝑma ꝛ ꝑfectis
sima de sub̄a in scia nāli est sub rōne nālitatis. ¶ 2⁰ ꝑnci
paliter arguit. Illud est sub̄m ꝑᵐ scie nālis qḋ est ꝑ v̄tua
liter ꝯtētiuū oium passionū nālium;sed sb̄a nālis est h̄ꝰ:
qꝛ sub̄a nālis ꝑ ꝛ v̄tualr̄ ꝯtinet ꝑmā passionē nāleꝫ que ē
mobilitas:vt cōiter dr̄.ꝰ v̄tualr̄ ꝯtinet quālibet aliā pas
sionē sequentē. ¶ Itē vltio ad sub̄am nālem oia ꝯsidera
ta in ph̄ia h̄ńt ordinē essentialeꝫ:ꝛ attributionē:vel vt p
tes sb̄tiue vl vt ꝑtes essentiales. vel quocūq̄ꝫ modo quo
aliqḋ vnum consideratum in scientia debet h̄re attribu
tionem ad subiectum primū. ergo habetur propositum.

De secūdo ꝑncipali. Nis ꝑmissis rńdet ad argᵘ ad
ducta in ꝑn⁰ cū dr̄. Data v̄itate ꝛc. si
quereret q̄ angelus posset moueri : ꝯcedo ꝯńs ꝛ ꝯńtā. Et
ad iprobationē ꝑᵐ ꝯńtis rńdet ꝑmittēdo duo ꝑsupposi
ta. Primū est q̄ mot' localis pōt h̄re duplicē successioēꝫ
ꝛ ꝯtinuitatē. Unā a magnitudine sup quā fit mot'. aliā
a diuisibilitate mobilis. Et essentialior est motui illa quā
acqrit a magnitudine que est ꝑ⁰ : q̄ꝫ illa quā acqrit a mo
bilis diuisibilitate q̄ ē 2ᵘ. ꝑᵐ sic declaro. signet vn' pūct'
in mobili:pri' mobile s̄ꝫ illū pūctū ꝑtrāsit ptē priorē ma
gnitudis:q̄ꝫ ptē posterioreꝫ : ꝛ sic quālibꝫ ꝑteꝫ ipsi' ordie
quodā:ꝛ s̄ꝫ illū pūctū in mobili ps posterior succedit p
ti priori:ꝛ sic h̄r successio in mobili: ꝛ ꝯtinuitas mot' ab
ipsa ꝯtinuitate ꝛ successiōe in magnitudine. Silr̄ succes
sio ꝛ ꝯtinuitas pōt eē a diuisibilitate mobilis. Signetur
punct' in magnitudine. mobile diuisibile pri' ꝑtransit il
luꝫ punctū s̄ꝫ ptē ꝑorē q̄ꝫ s̄ꝫ ꝑteꝫ posterioreꝫ: ꝛ ita ps po
sterior succedit pti priori i mobili i ꝑtrāseūdo illū pūctū:
ꝛ sic ex ꝯpatiōe mot' ad mobile ꝛ ad spaciū:mot' acqrit
duplicē successioneꝫ. Probat ēt 2ᵐ ꝑ Ar.5.meta.ca.ḋ q̄ꝫ
to. in fine illi' capli vult q̄ mot' sit diuisibilis:nō ꝑꝑ mo
bile:s̄ꝫ ꝑꝑ magnitudineꝫ:ꝛ ista sūt v̄ba ei'. Dico āt n̄ qḋ
mouet:s̄ꝫ qḋ motū est ꝛc. Et vult Ar. i illo loco:q̄ mot'
sit q̄t' ꝛ diuisibil':nō ab eo qḋ mouet: qḋ est ipꝫ mobile:
sed ab eo qḋ motū est:itelligendo ꝑ illḋ qḋ motū est: illḋ
s̄ꝫ qḋ fit mot':ꝛ mobile mouet. Illḋ aūt sm̄ qḋ mot' est:
est ipsa magnitudo ꝛ spaciū:ꝛ huic ꝯsonat tex.ꝯmē. vbi

habet q̄ mot' nō est q̄t'us ꝑꝑ id qḋ mouet: sed ꝑꝑ id q̄
aliqd mouet:per illud quo aliqd mouet itelligendo ma
gnitudineꝫ ꝛ spaciū.ꝰ q̄ttitas ꝛ diuisibilitas mot' eēntia
lius est a magnitudie spacij q̄ꝫ a mobili. ¶ Scḋo ꝑmitto
q̄ Mot' pōt ꝯparari vel ad mobile respectu sue entitatis
que subiacet motui:vel pōt ꝯparari ad ipm̄ spaciuꝫ. Si
ꝯparet ad mobile q̄ꝫtū ad suā entitatē:extendit ad extē
sioneꝫ mobilis:ꝛ h̄ꝫ ꝑtes sil' existes:q̄ ꝑtes sil' sunt in ipso
mobili. si ꝯparat ad spaciū:nihil h̄ꝫ sil' in actu nisi idiui
sibile qḋ est mutatū esse. qḋ ꝯtinuat ꝑteꝫ prioreꝫ cuꝫ ꝑte
posteriori motus. Qꝫ aūt mot' h̄eat ꝑtes sil' existes:q̄ di
uidunt ad diuisionē mobilis:accidit sibi: qꝛ accidit enti
successiuo inq̄ꝫtū successiuū:q̄ h̄eat ꝑtes sil' existes:cum
de rōne successiui sit h̄re ꝑtes isluendo:ita q̄ vna imedia
te fluat post alterā. Qꝫ aūt mot' sit diuisibilis ad diuisio
neꝫ magnitudis:ꝛ sic sit q̄t'. h̄ ꝯpetit sibi ꝑ se: vt appet
ex snīa Ar. loco ꝑallegato. ¶ Ex his arguit. Remoto eo
qḋ est per accńs a motu:manet id qḋ est ꝑ se. Ista pꝫ:sed
ꝑ accńs ꝯpetit motui:q̄ diuidat ad diōneꝫ mobilis : ꝛ
ꝑ se ꝯpetit sibi q̄ diuidat ad diōneꝫ magnitudis. ꝰ stat
motū esse idiuisibileꝫ ex ꝑte mobilis:lꝫ sit disibilis ex ꝑte
magnitudis. Ex quo rńdetur ad formā argumenti. Cū di
cis:motus erit i angelo:ꝯcedo.ꝰ mot' erit in angelo idi
uisibilis. Dico negādo ꝯńtā;q̄. vꝫ. talis mot' sit idiuisi
bilis idiuisibilitate opposita disibilitati q̄ per se cōpetit
motui;qꝛ istā disibilitateꝫ h̄ꝫ mot' in angelo q̄ est magni
tudine. Si tu itelligas q̄ sit idisibilis idisibilitate opposi
ta disibilitati q̄ ꝯpetit sibi ꝑ accńs quā h̄ꝫ a mobili:ꝯce
do q̄ talis mot' ē idisibilis:qꝛ nullā disibilitateꝫ h̄ꝫ a mo
bili:lꝫ ista disibilitas sic dr̄ ꝑ accńs. Et cū tu dicis:accńs
h̄ꝫ esse a subto. Nego istā loq̄ndo de esse fořali:qꝛ dico q̄
accńs sic nō h̄ꝫ vnitateꝫ fořaleꝫ a subto:ita nō h̄ꝫ entitatē
formalē a subto. Nō h̄ꝫ aūt vnitatē fořalē a subto qꝛ tūc
non posset itelligi tale accńs sine subto:qꝛ nihil pōt itelli
gi sine ꝑpria vnitate formali: ꝛ ita nō opꝫ q̄ motus dice
tur eē in se talis simplr̄;q̄le est suū sub̄m. Et si dicas:mo
tus est disibilis.ꝰ nō pōt fundari in idisibili. Nego ꝯńtā
qꝛ lꝫ q̄ttuꝫ disibile h̄ńs ꝑtes sil' existes nō possit fundari i
aliquo idisibili:tn̄ disibile cuius ꝑtes nō sunt sil' in actu:
sed successiue ꝛ in fieri:ꝛ ipsi' nihil est in actu sil' nisi idisi
bile:bn̄ pōt fūdari in idisibili subiectiue:ꝛ sic se h̄ꝫ mot'. q̄
re ꝛc. ¶ Et per h̄ rńdet ad 2ᵐ argᵐ. qḋ erat ꝯfirmatio pri
mi cū dr̄. Cōtinuitas est de rōne mot':ꝯcedit ista. ergo si
mot' est in angelo. seqtur q̄ angel' erit ꝯtinu'. Rńdet ne
gādo ꝯńtā:qꝛ nō seqtur subꝫ eē ꝯtinuū nisi qn̄ accńs qḋ
sibi inexistit est ꝯtinuuꝫ h̄ńs suas ꝑtes sil'. qḋ nō pōt dici
de motu ꝯtinuo. Cōtinuū eni cui' nihil est sil' in actu nisi
idisibile:pōt fūdari in idiuisibili. tale ꝯtinuū est ipe mo
tus:cū sit ꝯtinu' ꝛ successiu'. ¶ Uel possum' alr̄ rńdē ad
hāc ꝯfirmationē:ꝛ ad argᵐ ꝑmū q̄ denomiatio subti ab
accńte pōt esse vel q̄ꝫtū ad esse accńtis: vel q̄ꝫtuꝫ ad iesse.
Quā duplicē denoiationeꝫ innuit Ar. in ꝑn. scḋi topicoꝝ
Un̄ sub̄m cui iest albedo:pōt denoiari vel per h̄ qḋ ē h̄ńs
albedineꝫ:ꝛ cui inest:vel ꝑ hoc qḋ est eē albū. Sꝫ non sp̄
sub̄m denoiat q̄ꝫtū ad eē forme:sed q̄nq̄ꝫ q̄ꝫtū ad iesse:sic
appꝫ de scuto : cui' vna medietas est alba ꝛ alia nigra:
q̄ nō denoiat sm̄ esse:vt dicat eē albū:aut nigrum:sꝫ bn̄
denoiat q̄ꝫtū ad iesse:qꝛ est veꝝ dīce q̄ ei inest albedo:ꝛ ēt
nigredo. Et tūc a denoiatiōe q̄ fit per inesse ad denoiati
oneꝫ s̄ꝫ eē in accńtib':nō valet ꝯńtia. Ex his pōt dici q̄
mto' ꝯtinu' ꝛ disibilis denoiat angelū q̄ꝫtū ad iesse:sꝫ nō
q̄ꝫtū ad eē:sic q̄ veꝝ est dīce q̄ āgelus ē i q̄ cui iest mot' cō
tinu' ꝛ disibilis. Et cuꝫ infert.ꝰ ipse est diuisibilis aut cō
tinu'. Nego ꝯńtā. ¶ Ad scḋaꝫ iprobationē ꝯńtie. Qn̄ dr̄
ꝰ angelus mouet in istāti:nego argᵐ. Ad ꝓbationē. An
gelo nihil resistit:dico q̄ successio q̄ ē in motu cāt vl ex
resistētia mobilis ad motorē. vl medij ad mobile. vl vtri
usq̄ꝫ ad mouēs. Resistētiā mobilis ad motorem nō est q̄
mouēs nō possit vincere ipꝫ mobile:qꝛ tūc nullo' moue
ret. Neq̄ꝫ talis resistentia est q̄ mobile contra inclinetur
ad terminum

ad terminū intentū ab ipso mouēte: q₂ talis resistētia est ꝓcise in motu violēto: sed resistētia talis ad motorē est: ꝙ mobile semꝑ est sub aliq̄(dū mouet̄) cui repugnat immediate succedē terminꝰ intētus. Un̄ mediū resistēs mobili ꝛ mouenti est oē illud qđ mediat iter formā quā hꝫ mobile: ꝛ terᵐ ad quē mouet̄: ex quo medio ꝓuenit resistentia respectu agētis virtutis limitate: q₂ nulla virtus limitata pōt mouē ipsum mobile ad terminū intentū: nisi per media ordinata nālr iter formā quā hꝫ mobile ꝛ terᵐ ad quē mouet̄. Cū aūt ita sit: ꝙ angelus moueat se ex virtute limitata ꝛ finita: q̄libet ps spacij ꝛ magnitudis mediās inter illā ptē₃ in qua est: ꝛ ptem illā ad quā mouet̄: dr̄ esse meᵐ resistens: ꝑ cuiꝰ resistentiā ꝓuenit successio ꝛ ꝯtinuitas in motu angeli. ¶ Ad 4ᵐ qn̄ dr̄. Sequeret̄ ꝙ phs nālis ꝯsideraret de itellectu ꝛ volūtate angeli sicut de motu: nego ꝯn̄tiā. Et cū dicis ꝙ motꝰ etiā abstractus sicut intellectꝰ ꝛ volūtas angelica. Nego ħ assumptū: q₂ motus nō pōt esse successiuus: neq₃ ꝯtinuꝰ que sūt de rōne ipsius: nisi per habitudinē ad mā₃ sensibilē. s. ad spacium ꝛ ad magnitudinē₃. Intellectus aūt angelicus vt intellectus est: ꝛ volūtas silr nullā hꝫ habitudinē₃ ad mā₃ sensibilē: ꝛ maxime quo ad ꝑmā eius oꝑationē que est itelligere ꝛ velle. g̃ iste poᵉ nō sunt de ꝯsideratione phi nālis: ꝫ bn̄ motꝰ. ¶ Ad 5ᵐ argᵐ cum dicis ꝙ angelus si posset moueri posset sistere se. concedo ꝯn̄tiā: q₂ est mouens per intellectū ꝛ volūtatē. Falsum est tn̄: ꝙ oē qđ mouet se potest sistere se: vt tu assumis in arguēdo. ꝛ hoc ꝓpter motū grauiū ꝛ leuiu₃: que mouent se: ꝛ tn̄ nō pn̄t sistere se: ꝫ opꝫ addere ꝙ illud qđ mouet se per cognitionē. pōt sistere se. ꝛ quū dicis. ergo posset tripudiare ꝛ saltare. ꝯcedo ꝯn̄s ꝛ ꝯn̄tiam. ¶ Ad 6ᵐ. Qn̄ arguitur. oē qđ mouet̄ diuiditur ⁊c̃. per phm̄. 8. phys. ꝛ in. 6. g̃ si aliqđ mouet̄ est diuisibile. Rn̄detur ꝙ aliqđ moueri: vt dictū est in corpore q̄ōnis: ꝯtingit duobꝰ modis: vel motu hn̄te ꝯpletā₃ successionem ꝛ ꝯtinuitatē: vel motu nō hn̄te completā successionē₃. Si loq̄mur de motu ꝑmo mō: oē qđ mouet̄ tali motu est diuisibile. Un̄ oē qđ mouet̄: ex cuius rōne accipitur ꝯtinuitas ꝛ successiōe diuisibile: q₂ est tale quod prius ꝑm ptē₃ priorē ipsius ptrāsit aliqđ idē in spacio q̄₃ ptranseat ꝑm ptem posteriorē. Et hoc mō Ar. in. 6. physico. negat indiuisibile posse moueri: q₂ tale nō est illud ex rōne cuius possit accipi talis successio ꝛ continuitas in motu. Sed cum hoc n̄ stat: ꝙ tale mobile possit moueri accipiendo ab alio ꝯtinuitatem ꝛ successionē₃: nec rationes Ar. in. 6. phys. plus ꝯcludunt: nisi ꝙ indiuisibile nō potest moueri motu habente hꝰ cōpletā successionem. Et qđ adducitur in cōfirmatione de. 8. physico. Q. omne qđ mouet̄: diuidit̄ in duo: quoꝝ vnū est ꝑ mouens: ꝛ alterū motum. Dico ꝙ verū est de eo qđ mouet̄ organice: q₂ nō tn̄ ibi est distinctio iter aiam mouentem ꝛ corpus motū: verū etiā inter ptem ꝓpinquam potētie organice mouētis: ꝛ ptē₃ remotā: q₂ tale mouet̄ organice: sicut aia mouet vnā ptē₃ per aliā. Et per ħ vult hr̄e Ar. ꝙ grauia ꝛ leuia nō mouent se isto motu q est motus aialium: ex quo vult hr̄e ꝯnē intentā. ꝙ grauia ꝛ leuia nō mouent se ꝑ motu. Tū q₂ nō mouēt se per cognitionē. Tū q₂ nō mouēt se organice. sed si idiuisibile qđ est angelus mouetur. nō mouet̄ isto mō. s. motu organico. ꝛ ita nō oꝫ ꝙ diuidat̄ in ptē₃ mouentē. ꝛ ptē₃ motam. ¶ Et si instares adhuc ꝓbādo ꝙ tale mobile ē diuisibile. q₂ mouetur ad locū. locus est q̄ntus. g̃ qđ mouet̄ est q̄ntu₃. ¶ Rn̄det̄. qđ mouet̄ ad locū. n̄ recipit locū. ꝫ recipit vbi. ita ꝙ mouet̄ ad locum tanq̄₃ ad terminū extrinsecu₃. ꝛ mouet̄ ad vbi vt ad terminū itrinsecū. sed vbi ē duplex. quodda₃ ē vbi circūscriptiuū. quoddā diffinitiuu₃. Angelus nō recipit vbi circūscriptiuū. sed vbi diffinitiuū. qđ aūt recipit tale vbi nō est diuisibile. sic nec vbi ē diuisibile. ¶ Ad vltimū qđ est. Si indiuisibile mouet̄. mouet̄ ab alio. Rn̄deo magnitudo in gn̄e cae mālis ē cā motꝰ ꝛ ꝯtinuitatis ꝛ successionis in motu. Et cum dicis ꝙ magnitudo nō pt eē cā mālis motꝰ: q₂ est extrīseca. ꝛ mā ē itrinseca. Dico ꝙ mā ex qua est itrinseca. ꝫ mā in q̄. aut circa quā ē extrīseca: ꝛ a tali mā hꝫ successionē ꝛ cōtinuitatē ipse motꝰ extrīsece ꝛ mālr̄ ꝛ a v̄tute motiua angeli. q̄ mouet se motꝰ hꝫ suu₃ eē effectiue. ¶ Aduertēdū tn̄ ꝙ ista positio. ꝙ suba nālis ē subꝫ ꝑᵐ phie nālis. est de mēte theologoꝝ tenēdo suba₃ nāle₃ eē illā. cuiꝰ nālitas est rō formalis ꝑ quā appropriat̄ ipi sbe vt sit subm̄ motꝰ. Et sic sub tali suba nāli cōprehēdunt̄ itelligētie. ꝓter ꝑmā itelligētiā. q̄ nullo mō pōt moueri. Sed seq̄ndo ꝑnᵉ phoꝝ dicimꝰ ꝙ sba nālis est subm̄ ꝑmu₃ phie nālis. intelliᵍ per subam nālem illā subam. cuius esse ꝛ diffiniri ꝯpēdet a mā sensibili. Et isto mō suba naturalis idē est qđ corpus naturale: ꝛ sub tali suba ꝑm phos nō ꝯtinent̄ intelligētie: q̄ intelliᵉ ꝑm ipsos sunt imobiles. Tum q₂ ex pte ipsaꝝ non pōt accipi successio ꝛ cōtinuitas in ipsis. Tū ēt q₂ ꝑm phos sunt actus puri ꝛ sum̄ plicissimi: ꝛ ex ꝯn̄ti nō in poᵃ ad vbi. Et tunc si queratur. qd ꝑm Ar. est subm̄ phie nālis: seq̄ndo viā Sco. loquētis physice. Dōm est ꝙ corpꝰ physicū est subm̄ phie nālis.

Quantū ad 3ᵐ articulū circa solutionē argumētoꝝ ꝛ ꝓsertim circa solutionē sexti argumenti sumpti ex. 6. phy. Dubitat̄: vtrū rō quam facit Ar. ꝙ oē qđ mouet̄ ptim ē in termino a q̄: ptim in termino ad quē ꝯcludat de idiuisibili: ꝛ vr̄ ꝙ sic: ꝑ rōnē ceiꝰ. Quia idiuisibile qđ mouet̄: aut est totalr̄ in termino a q̄: aut totalr̄ i termino ad quē: aut pti in termino a q̄: ꝛ pti in termino ad que₃. Nō ꝑ mō: q₂ tūc nō moueret̄ nec 2ᵒ mō: q₂ tunc hr̄et mutatū eē. g̃ dat̄ 3ᵐ. s. ꝙ pti₃ est in termino a q̄: ꝛ pti in termino ad quē: ꝛ si sic: vr̄ ꝙ rō sua ꝯcludat ꝓpositū suum: per quā vult ꝓbare ꝙ oē qđ mouet̄ est corpus. ¶ Ad hoc rn̄det̄ dicēdo: ꝙ rō eo mō q̄ accipit̄ ab Ar. nō ꝯcludit de idiuisibili: sed solū de diuisibili. ¶ Pro q̄ notādū: ꝙ duplex est ptibilitas. Una ptibilitas mobilis: alia ptibilitas termini qui acq̄rit̄. si loq̄mur de ptibilitate mobilis: ꝛ vlteriꝰ termini qui acq̄rit̄: oē qđ mouet̄: ex cuiꝰ rōne accipit̄ successio ꝛ ꝯtinuitas motus: ptim est in termino a quo: parti₃ in termino ad quē: loquēdo de vtraq₃ ptibilitate. Et per hoc hꝫ Ar. ꝓpositū suū: ꝙ oē qđ mouet̄: ex cuius rōne habet̄ ꝯtinuitas ꝛ successio in motu: est diuisibile ꝛ ptibile: sed si loq̄mur tn̄ de ptibilitate termini q acquiritur: dicimus ꝙ indiuisibile qđ mouet̄ ptim est in termino a quo: ꝛ ptim in termino ad que₃ pro q̄nto est in aliquo medio qđ est aliqđ vtriusq₃. Un̄ indiuisibile existens in aliquo vbi diffinitiuo qđ est finis motus preteriti ꝑm prius vbi: ꝛ ꝑnᵐ motus futuri ꝑm posteriꝰ vbi: per illud vbi mediū dr̄ eē ptim in termio a q̄: ptim in termino ad quē: nō tn̄ est ptim isto mō ꝓut ptibilitas accipit̄ ex pte ipsiꝰ mobilis: ꝛ ex ħ ꝯcludit̄: ꝙ nō pōt moueri motu habēte ꝯpletā successionē: de q̄ ꝑncipalr̄ itēdit Ar. 6. phy. ¶ Circa solutionē datā ad vltimū argᵐ: ꝙ motꝰ accipit successionē ꝛ diuisibilitatē a magnitudine. Quia dictū est ꝙ magnitudo est cā mālis motꝰ. Dubitat̄ vtrū magnitudo possit eē cā efficiens respectu successionis motꝰ: ꝛ vr̄ ꝙ sic: q₂ oē illud qđ accipit suū esse ab aliq̄: vt a cā extrinseca: vr̄ accipe suū esse ab illo tanq̄₃ ab efficiēte: vel tanq̄₃ a fine. motꝰ aūt accipit ꝯtinuitate₃ ꝛ successione₃ (vt dictū est) a magnitudie tanq̄₃ a cā extrinseca. g̃ vel ab ipsa vt a fine: vel ab ipsa vt ab efficiēte. Nō ab ipsa vt a fine: q₂ finis in esse reali est posterior hīs q̄ sunt ad fine₃. Magnitudo aūt ꝓcedit ipm motū in eē reali. vr̄ g̃ ꝙ motꝰ dependeat a magnitudine: vt ab efficiēte. ¶ Ad ħ rn̄det̄. Concedēdo ꝯn̄s ꝛ ꝯn̄tia₃: q₂ est de itentōe Sco. in. 5. metaphi. q. qua q̄rit vtrū ꝓpria rō q̄ntitatis sit diuisibilitas. Ita ꝙ motꝰ nō tn̄ (ꝑm ipm: ꝛ ēt An. an. in eode₃ loco) depēdet a magnitudine: vt a cā māli: veꝝ ēt vt a cā efficiente. Q. si tu dicas: mā ꝛ efficiens nō coincidunt. g̃ ⁊c̃. Dico ꝙ mā ex qua nō coincidit cū efficiente: ꝫ bn̄ mā in qua: seu circa quā. Magnitudo aūt est cā mālis circa quam: aut in qua. ¶ Et sic patet quid sit dicendum de intentione doctoris subtilis ad totam questionem. quare ⁊c̃.

aptitudine.igit̃ ↄdictio. ¶ Sc̃o.arguit̃ 4° s3 Auic.2° meta.ca.primo sb̃a est illud de cuius nã est eẽ in se.ergo a sbĩ accidens est illud de cui⁹ nã est esse in alio.igit̃ si eẽ in se: est rõ eẽntialis sb̃e:esse in alio erit ratio formalis accidẽtis. ¶ Et ↄfirmat̃ per Boetiũ ⁊ Porphiriũ in de vlib⁹. Accidẽtis esse est iesse. Et Cõmẽ.7.meta.cõ.2.ens pñcipaliꝰ dr̃ de sb̃a.secundario ⁊ determinate hoc est relatiue:vt ipse exponit dicitur de accidente.

Ad oppositũ arguit̃. Data veritate huiꝰ: ꝙ inherẽtia aptitudinalis esset de essentia accñtis:sequeret̃ ꝙ gñ̃a gñ̃alissima accñtium nõ essent gñ̃alissima:sed hẽrent aliqd̃ supueniens genus. ↄña ꝓbatur. qꝛ certũ est ꝙ ab oĩbus gñ̃ibus gñ̃alissimis põt abstrahi ↄceptus inherẽtie aptitudinalis:si sit de cõceptu formali ipsoꝝ:que inherẽtia predicabit̃ in quid: ⁊ eẽntialiter de oĩbus istis: qui conceptus erit cõmunioꝛ quolibet ipsorum generum: ⁊ minus cõmunis q̃3 conceptus entis.ergo iste conceptus qui est esse inherens:erit conceptus genericus cõmunis omnibus istis.

In ista.q. primo ꝑmittent̃ aliq̃ distinctiões. 2° videbitur de opiniõe Ar.3.recitabit̃ opinio tenentium partem affirmatiuam.q.⁊ impugnabit̃. 4° ponetur opinio Doct.subtilis.

Circa primum articulũ ponitur distinctio cõmunis: que est ꝙ duplex est inherentia accidẽtis ad subiectum:quedã est actualis:quedã aptitudinalis.prima inherẽtia actualis: quedam est in actu actualitate essentie quedam est in actu actualitate existentie ⁊ singularitatis. Prima inherentia est vnio aliquorum precise: sm̃ esse eẽntie:⁊ qditatiuũ: eo mõ quo imaginamur albedinem:sm̃ suã nãm ⁊ essentiã vniri sb̃e ⁊ exemplificãdo in sb̃is concipimus formã subslãtialem sm̃ nãm essentiã3 suam vniri materie accepte sm̃ esse essentie ⁊ quiditatiuum ipsius: ⁊ ex forma sb̃ali vnita materie sm̃ tale eẽ:vt ista abstrahunt ab omni singularitate: ⁊ existẽtia resultat vnũ cõpositũ substãtiale in cõmuni: ꝓpterea:qꝛ pñcipia ista vel abstrahentia ab existentia singularitate causant cõpositum ꝓportionabiliter sm̃ illud esse qd̃ causant: ⁊ de tali cõposito sb̃ali in cõi in quo imaginamur forma3 sic vnire materie.ꝓbant̃ multe passiones phice. ⁊ nñles sic possumus imaginari vnionẽ actualẽ accñtis ad sub̃a3 que vnio eo mõ quo est in actu ꝓsupponit sua extrema sic esse in actu.v3.sm̃ actualitatẽ essentie: que vnio tñ est per accñs:ꝓpterea:qꝛ sub̃a in rõne potẽtie passiue ⁊ receptiue:nõ determinat̃ ad actũ accñtale3: sed subalem. Sc̃da inherentia actualis est vnio aliquoꝝ extremoꝝ in esse existentie ⁊ singulari.prima vnio abstrahit ab existẽtia ⁊ singularitate. 2ª concernit existentiam: ⁊ ea ad que consequit̃ existentia. Inherẽtia aũt aptitudinalis est ipsorum vnibilium in po ͣ: ⁊ nõ in actu.v3. accñtis cu3 substantia:ita ꝙ licet accidẽs sit separatũ a subiecto: adhuc tñ includit istam inherentiam aptitudinalem. Iste autẽ inherentie sic differũt: qm̃ 2ª que est actualis circũscribit̃ a demõstratione.pma ⁊ tertia possunt demõstrari. si iste applicent̃ ad sb̃a in ordine ad ꝓprias passiones sibi cõpetentes.vnde demõstrat̃ de corpore phẏco in cõi:ꝙ est cõpositũ ex materia ⁊ forma sb̃ali per vnionẽ actualem vnius ad alterum. De accñte demõstratur ab Ar. in lib. 7.tex.cõmen.3.ꝙ est inseparabiliter vnitũ sb̃e: ⁊ in pmo phẏ.tex.cõ.39.ꝙ intelles querẽs separationem passionũ a subiectis:querit impossibilia. Ex quo vult de necessitate ipsum accidens sm̃ nãm ⁊ essentiam includere vnionem actualem ad sub̃am. Inherentia etiã aptitudinalis nõ circumscribit̃ demonstratione: qꝛ dato ꝙ intellus concipiat accñs actualiter separatu3 a sb̃a:isti tñ accidẽti cõpetit inherentia aptitudinalis ad ipsa3 sb̃am: ⁊ hoc dato ꝙ tale accidens sic conceptum nõ abstrahatur seu prescindatur a ꝑdicatis sc̃di modi:que nate sunt sibi cõpetere. ¶ Sc̃da distictio est ista.ꝙ accñs põt capi pro cõceptu formali accidẽtaliter: vel pro denominato ab ista accidẽtalitate.de ista distictiõe videas Anto.An.⁊ Scoti in 4° sniaꝝ.di.12.q.1. ¶ Tertia distinctio est: ꝙ aliud est esse de essentia alicui⁹.aliud est eẽ idẽ eẽntialiter.pmo mõ illud est de essentia alicui⁹ qd̃ est ide3 illi qditatiue: ⁊ in pmo mõ quẽadmodũ aĩal est idem qditatiue hoĩ. Esse idem eẽntialiter est ↄuenire in eadẽ nã:exñte ⁊ singulari: ⁊ ꝓpter hoc ꝑsone diuine dñr eẽ eadem eẽntialr̃ inter se: qꝛ habẽt vna3 ⁊ eandẽ nãm singularẽ ⁊ exñtem. Iste idẽtitates sic se hñt adinuicẽ: ꝙ si teneat̃ ordo eẽntialis iter spẽs idẽtitatũ:sic ꝙ vna sit prioꝛ: ⁊ altera posterioꝛ:vna maioꝛ ⁊ altera minoꝛ.dicem⁹:ꝙ quicqd est de eẽntia alicui⁹:isert illud eẽ idem sibi essentialiter: ⁊ nõ econtra.qꝛ certum est:ꝙ subm̃ ⁊ ꝓpria passio sunt idẽ sic eẽntialr̃:qꝛ habẽt vnã nãm ↄctam ad existentiã ⁊ singularitate3:penes quã neutrum istoꝝ est separabile ab alio: ⁊ tñ neutrũ istoꝝ est de essentia alterius:qꝛ passio nõ est de eẽntia sbĩ nec subm̃ de eẽntia passionis:cum cadat in diffinitione ipsius vt additum ex.7.meta.tex.cõ.17.⁊.19.

Quãtũ ad 2m̃ artĩ ponunt̃ due ↄnes. quarũ prima est ista. subm̃ nõ est de eẽntia accñtis siue absoluti:siue respectiui: ⁊ hoc loquẽdo de accñte denoiatiue sumpto. ¶ Ista ↄ ꝓbat̃:qm̃ dato opposito ipsi⁹:seqretur ꝙ subm̃ ⁊ accñs nõ facerent vnũ per accñs: ⁊ ita hõ albus nõ esset vnũ per accidens:quod est ↄtra Ar.5.meta.ca.de ente ⁊ vno.tex.cõmẽ.13.⁊.14.⁊.vij° meta.tex.cõ.42.ↄña ꝓbat̃:qꝛ addendo aliqd alicui qd̃ est de eẽntia eius:non sit vnũ per accñs:maxime si illud cui addit̃ est vnũ per se.subm̃ aũt per te est de eẽntia accidẽtis: ⁊ accidens est ens per se:vt est de mente Ar.tex.cõ.ꝑallegati v3.14.vbi vult ꝙ ens per se diuidit̃ in decẽ gñ̃a.ergo seqtur ꝓpositum. ¶ Et ↄfirmat̃: qꝛ si subm̃ esset de essentia accñtis.accñs nõ diffiniret̃ per subam ex additione.ↄñs est ↄtra Ar.in.vij.meta.tex.cõ. 17.⁊.19. vt supra allegatu3 est.ꝗ ⁊c.ↄña est euidẽs. Illud nõ diffinit̃ ex additione:in cuius diffinitione nõ ponit̃ aliqd ex nã3 ⁊ essentiã eius:sed sic est in ꝓposito.igit̃ ⁊c. ¶ Item dato ꝙ subm̃ sit de essentia accñtis questio quam proponit Ar.in 4° phẏ.tex.cõmẽ.58.nõ esset rõnabilis:sed implicaret ↄtradictionẽ. Querit enim si eẽt spaciũ in quo nõ esset nisi sonus ⁊ coloꝛ:an tale spaciũ esset vacuu3: an nõ? ⁊ rñdet ꝙ si tale spaciũ nullũ hẽret corpus: ⁊ esset receptiuũ corpis: esset vacuũ: sed si de essentia soni ⁊ coloris esset subm̃ qd̃ est corpus:ex primo intellu istius q̃siti sequeret̃: ipm̃ spacium nõ esse vacuũ: ⁊ etiã esse vacuũ:qꝛ posito ꝙ ibi esset sonus aut coloꝛ: ex itellu istius sequeret̃ ipm̃ spaciu3 esse corpore repletum: ⁊ ex altera parte ponit̃ esse vacuu3.ergo posita ista ẏpothesi:sequeret̃ ↄdictio: ꝑꝑ quã3 ista q̃stio esset irrõnabilis:neq3 esset ad ipsa3 rñdendu3:qꝛ non possent saluari regule disputationis. Concedendo ↄñs: ⁊ negando repugnas. Ex quibus videt̃ eẽ de mente Ar. subm̃ nõ esse de eẽntia accidẽtis. ¶ Sed hic insurgit vna difficultas.si subm̃ nõ est de eẽntia accñtis:ꝑꝑ quid Ar. ponit accidens sm̃ esse inseparabile a sb̃to: ponendo ips̃ essentialiter dependere a subiecto. ¶ Rñdetur ꝙ ideo Ar. hoc posuit:qꝛ vult inter causam primã ⁊ sc̃dam respectu effectus prouenientis ab vtraq3 esse ordinẽ eẽntiale3:qui ordo sm̃ ipsum est simplr̃ necessarius: itaq3 causante prima:quum sm̃ ipsum causet nãliter ⁊ necessario: etiã necessario causat causa secũda: ⁊ hoc est quod inquit Commẽ.9.meta.cõmẽ.vij.quu3 entia nõ habuerint actiones ꝓprias:nõ habebunt essentias:volens ex hoc: ꝙ quum multa entia citra primum ens sint necessaria in eẽ: sicut nõ possunt nõ eẽ:ita nõ possunt nõ habere cãlitatem sibi cõpetentẽ: ⁊ ita seqtur:ꝙ si nõ causarent effectus sibi cõpetẽtes: destruerent̃ eẽntie istarũ causarũ ⁊ sm̃ ipm̃ sicut ↄñs est ipossibile:ita ⁊ añs. Hoc est qd̃ ↄfirmat Aug.li°. de libero arb. Deus res q̃s ↄdidit sic administrat:vt eas ꝓprios motus agere sinat. Ex his sequit̃ ꝙ quu3 sb̃m sit aliqua cã respectu accidẽtis nõ solũ malis in qua: verũ etiã effectiua ⁊ ↄseruatiua:vt colligitur de mẽte Ar.vij.

meta.cõ.tex.32.nõ poterit ipm esse sine sbto: ⁊ ita nõ propter hoc: ꝙ sbm sit de essentia accidẽtis: sed ꝑpter ordinẽ essentialez prime cause ad scđam: nõ poterit accidẽs esse sine subto. ¶ Scđa ↄclusio istius scđi articuli que sequitur ex prima est ista. Neutra inherẽtia: siue actualis: siue aptitudinalis est de essentia accidentis denoĩatiue sumpti siue sit absolutum: siue respectiuũ: pro accidente absoluto. Probatur. Quĩ dato opposito: tale accidẽs in suo itellectu: quantũ ad suum per se cõceptum quiditatiuũ implicaret contradictionẽ. vz. esse ad se: ⁊ nõ ad se: ad aliud ⁊ non ad aliud: ↄñs est falsum. igit illud ex quo sequit: ⁊ ꝙ sequat arguit. Quia vtraqꝫ inherentia est formaliter respectus quarũ vna est actualis respectus altera aptitudinalis: vna est ad terminũ in actu: altera ad terminũ in po^a: ⁊ cum neutrius cõceptus: aut ratio possit intelligi aut esse nisi ad aliquem terminũ: sequitur vtrãqꝫ inherẽtiam esse formaliter respectum. Illa enim entitas est formaliter respectus: que non põt sm intellectum ꝑscindi a termino: qualiter est in proposito. ¶ Et cõfirmatur hoc: qꝛ Ar. 4. meta. tex. cõ. 26. infert tanq̃ incõueniens ↄtra dicentes omnia apparentia esse vera. Q, data opinione ipsoꝝ oia erunt formaliter ad aliquid. Tũc accipio istud ↄñs illatum: aut hꝫ pro incõuenienti: ꝙ oia sint ad aliqđ idẽtice ⁊ denoĩatiue: ⁊ si sic: hoc non tm̃ nõ est impossibile: verũetiã maxime necessariũ: ꝓpterea quia oia entia citra primum ens hñt dependentiã ẽẽntialẽ ad ipsuz primũ: que dependentia est eadem realiter nũc dependenti a qua vnũquodqꝫ denoĩatiue dicit dependẽs. Igitur denoĩatiue ⁊ idẽtice oia: sunt ad aliquid ꝑter primũ ens. Si vero intelligat ↄñs illatum: ꝙ oia essent formaliter ⁊ quiditatiue ad aliquid: sic ꝙ respectus icludatur in ẽẽntia: ⁊ intellectu formali cuiuscũqꝫ habetur ꝓpositũ: quia sm istum intellectum vnũqđqꝫ absolutuz in suo ↄceptu implicaret ↄtradictionẽ: que ↄtradictio nõ est: vbi respectus idẽtificatur fundamento solũ realiter ⁊ idẽtice ⁊ nõ q̃ditatiue: qꝛ cum idẽtitate reali respectus ad fundamentum stat distinctio formalitatũ: ⁊ ex natura rei pp quam euitat ↄ̃dictio. Ex quo ↄcluditur: ꝙ si absolutũ includeret quiditatiue ipsuz respectũ: ex eo ꝙ absolutũ esset ad se: ex eo ꝙ esset formaliter respectus esset ad aliud: ⁊ ita nõ ad se: ⁊ sic sm eundem ↄceptũ formalẽ qui sibi cõpeteret inquantũ tale ens eẽt ad se: ⁊ nõ ad se: ⁊ sic etiaꝫ ad aliud: ⁊ nõ ad aliud. ¶ Pro accidente respectiuo probatur hec eadem ↄclusio. In omni eo qđ refert est assignare aliqđ qđ per se primo refert: ⁊ aliqđ: qđ denominatiue seu fundamentaliter refert: ⁊ aliqđ qđ est p̃n^m referendi: seu quo aliquid refert. Exemplũ pater per se p̃mo refert ad filium. Fundamentũ seu subm qđ denoĩatiue refertur est Sortes aut plato. principiũ seu ratio referendi est ipsa paternitas. Ista est mens Augustini. vij. de trini. ca. 2. ⁊ 3. Omne qđ relatiue dicit est aliquid excepta relatione. Si igit accidens respectiuũ refert: opꝫ ꝙ sit aliquid ꝑter ipsam relationem. Sed inherentia: siue actualis: siue aptitudinalis accidẽtis respectiui est formalis respectus. Igit accidẽs respectiuũ est aliqđ preter talẽ inherentiam. Sed illud qđ est tale sm suum ↄceptum ꝑter aliud: nõ includit illud tanq̃ aliquid de essentia sui. Igitur accidens respectiuũ nõ icludit inherentiam formaliter ⁊ quiditatiue. Ex quibus ↄcludimus: ꝙ lꝫ inherẽtia vel actualis vel aptitudinalis necessario sm Arist. cõsequat vtrũqꝫ accidens: nõ tñ cõpetit alicui istoꝝ per se ꝑseitate primi modi. Unde aliud est dicere: ꝙ aliqđ necessario cõsequit ad aliquid aliud ꝙ ei per se cõpetat. primũ conceditur: ⁊ 2^m negatur. Multa enim sunt necessaria que nõ sunt per se: vt in primo phy̆sicorum. tex. cõmẽ. 66. In exemplo de priuatione que necessario requiritur ad generationem compositi: sed tñ per accidens.

Sed ↄtra istaꝫ ↄnem instat Joannes de Gãdauo volens: ꝙ de mente Aristo. ⁊ Cõmen. est ꝙ non solum inherentia aptitudinalis: verũetiaꝫ actualis est de essentia accidentis ẽt absoluti: ⁊ adducit rõnes pro ista ↄne quas facit Doctor Subti. in. 4. sniaꝝ. disti. 12. q. prima ↄtra se positas ab An. an. in. vij. meta. q. p̃ma Quaꝝ prima est. Illud quo aliquid formaliter est ens: est de essentia sui: sed sba vel dependentia ad sbam est illud quo accidens formaliter est ens: testante Ar. vij. meta. tex. cõ. 2. Accidẽs est ens: qꝛ entis. ly qꝛ videt eẽ nota cãe formalis. igit ⁊c. ¶ Item Ar. dicit ꝙ ens dr̃ de sba ⁊ accidente: sicut sanum de sanis: sed vrina est sana per depẽdentiã ad animal sanũ. Ita ꝙ ille ordo ad sanitatẽ i animali est rõ formalis sanitatis in vrina: ergo a sili erit in accidẽte. igit ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ si inherẽtia est alia ab albedine inherente. inheret aut seipsa: aut aliquo alio: si seipsa: standum erat in hoc: ꝙ albedo iherebat nõ per aliud a se si per aliud: datur ꝓcessus in infinitũ. ¶ Itẽ 4°. Respectus creature ad deum est idem essentialiter creature ergo respectus accĩtis ad sbm est idem accidẽti essentialiter. ↄña ꝓbat: qꝛ talis respectus accidẽtis ad sbm videtur esse intimioꝛ accidẽti q̃ꝫ respectus creature ad deuꝫ. quia accidẽs diffinitur per sbm: ⁊ creatura nõ diffinitur per deum. ¶ Itez inherẽtia si sit alia ab accidẽte. s. albedine: ergo erit posterioꝛ ipsa albedine. qꝛ fundatũ est posterius fundamento: quũ dependeat ab ipso: ⁊ dependẽtia semꝑ sit ad prius: igitur poterit albedo esse sine isto respectu dependẽtie ad subm: ⁊ vlterius concipi ⁊ diffiniri sine isto respectu: sed accidens nõ requirit terminum respectus: nisi propter respectum: ergo poterit esse ⁊ diffiniri sine termino respectus.

Ista sunt argumenta Joan. de Gandauo que vult ipse demonstrare ↄtra intẽtionez Doct. subti. posterius ponẽdam. Sed qꝛ Doc. soluit ista diffuse breuiter ꝑstringẽdo. Rñdet negando ꝙ inherẽtia vel actualis: vel aptitudinalis sit illud quo accidẽs est formaliter ens. ⁊ ad Ar. vt superius allegatũ est: accidẽtia sunt entia qꝛ entis. ly qꝛ. est nota cause materialis: ⁊ efficiẽtis propterea: qꝛ quotiens dr̃ causa: totiens dr̃ in eo ꝙ sm se: ⁊ qꝛ: hꝫ habitudines: que oia sunt note causalitatis: in illo qđ sequitur aliqđ istoꝝ: ⁊ quia sba aut entitas substãlis: nõ est causa formalis entitatis accidentis: sed tñmodo materialis ⁊ efficiens. Pro tanto ly. qꝛ. iportat habitudinem talium causarũ designataꝝ in sba. Unde causatum vniuersaliter est illud quod est: pro q̃to est a sua causa in quocunqꝫ genere causet: nõ tamẽ ꝙ ordo ⁊ dependentia ad ipsam sit de essentia ipsius causati: qꝛ tũc nullum causatum esset absolutũ. ¶ Ad 2^m argumentũ rñdetur. ꝙ sanitas in vrina est quedã forma respectiua que est respectus signi ad signatũ: qui respectus fundat in aliquo absoluto. s. in coloꝛe: digestione: ⁊ dispositione aliq̃ qualitatiua vrine: propter quã vrina significat sanitatẽ. Sed entitas in accidẽte nõ est precise respectus accidẽtis ad subam: sed est aliquod absolutuz ad qđ consequit talis respectus. Exemplum autem Ar. valet quãtum ad hoc: ꝙ vtrobiqꝫ est respectus ⁊ dependentia essentialis vrine. vz. ad animal: ⁊ accidentis ad subiectum ⁊ in hoc est similitudo. Dissimilitudo autẽ q̃tum ad illa que dicta sunt. ¶ Ad tertium respondetur. ꝙ albedo iheret accidenti inherentia distincta ab albedine: saltẽ formaliter ⁊ quiditatiue. Et quũ queritur de inherentia inherente. Utrum inhereat seipsa: vel aliquo alio. Dicendum sm aliquos: ꝙ seipsa inheret ⁊ statur in secũdo: non in p̃mo quia omne per accidens habet reduci ad per se: testante Aristo. 2° phy̆sicorum. tex. cõmen. 66. in exemplo de casus per se: ⁊ per accidẽs. Sed ista est pure per accidẽs. Albedo inheret inherentia actuali: ita ꝙ nullo modo est ꝑ se. Ista autem inherentia iheret. est per se. igatur ⁊c. Unde forsan sm istos non est incõueniens concedere istam propositionẽ. inherentia inheret: esse per se in primo modo: ⁊ non tantum in secundo. Sicut quecunqꝫ similes: similitudo est similis: idẽtitas est eadem: ⁊ hꝫ: ⁊ hoc concedendo ꝙ effectus formalis predicetur de causa formali: ⁊ ꝙ idem

⁊ ꝙ idem posset denominare seipsum sicut Scotus concedit: ꝙ calor calefacit: ⁊ vlterius ꝙ calet: ⁊ in intentionibus generalibus ⁊ transcendentibus ens est entale. vt in. 3. distin. primi. q. 3. ¶ Sequendo tamen cōmunē opinionem: ꝙ in principijs formalibus deueniendū sit ad illud quod est ita quo: ꝙ nullo modo potest eē quod: vt in alijs. s. efficiente: materia ⁊ fine. Dicendū est: ꝙ inherentia nō inheret: sed est illud quo aliquid inheret: sicut albedo nō est alba: sed est illud: quo aliquid est album: ⁊ tunc dicendum esset: ꝙ ipsa inherentia albedinis inherentis: si quam habitudinem habet ad fundamentū ipsius. puta ad albedinem: quocūqꝫ nomine vocetur: habitudo illa est eadem realiter ipsi inherentie ⁊ predicat saltem per se in secundo modo de ipsa inherentia: quod amplius declarabitur inferius. ¶ Et si dicas: sicut conceditur ista. inherentia seipsa inheret: ita videtur ista cōcedenda: albedo inheret seipsa: presupposito ꝙ inherentia actualis albedinis sit eadem sibi realiter: sicut vr̄ cōcedendum de mente Aristo. ¶ Ad hoc respōdetur. ꝙ hoc presupposito: inherentia actualis est intimior inherentie (etiam ꝙ non sit eadem sibi quiditatiue) ꝗ̄ albedini. Nam inherentia actualis vel est eiusdem generis cū inherentia inherente: vel saltem magis conueniunt in differentia diuisiua entis que est esse ad aliud ꝗ̄ inherentia cum albedine: propter quod dicendum est: ꝙ minus aliquo distincto a se inherētia inheret. ꝗ̄ albedo: de hoc amplius inferius. ¶ Ad 4ᵐ respōdetur negando: ꝙ dependentia accidētis ad subm sit eēntialior fundamento suo: ꝗ̄ dependentia creature ad deum. ¶ Et ad probationem contra hoc respondetur: ꝙ terminus depēdentie non ponitur in diffinitione fundamenti respectus: quia respectus sit essentialis vel idem fundamento: quia tūc creatura magis diffiniretur per deum: ⁊ primā causam ꝗ̄ accidens per subiectū. Sed ratio huius est q꞉ fundamentum respectus quandoqꝫ est forma informans aliud ⁊ perfectio eiusdem: dās sibi esse simpliciter: aut ſm qd ⁊ quum perfectio non possit pfecte ⁊ distincte intelligi conceptu quietatiuo intellectus: nisi intelligatur illud cuius est forma. propterea termin⁹ respectus cadit in diffinitione fundamenti: quum sit perfectibilis per talem formam: que est ipsum fundamentū respectus: ⁊ hoc habet veritatē non tantū in formis accidētalibus que sunt ꝑfectiones ſm quid substātie. sed etiam in formis substantialibus: vt patet per Aristotilē diffinientē animā: in 2° de anima. Qui in eius diffinitione ponit ipsū corpus organicum: quod est terminus dependentie forme sbalis: vt informantis ⁊ perficientis ad ipsum corpus: vt informabile ⁊ perfectibile per ipsam animā. Est tn̄ differētia in formis substantialibus ⁊ accidētalibus. Quia in sbalibus ponitur in diffinitione ipsarum aliqd: quod facit vnum per se cum forma sbali que dat sibi esse simpliciť. In accidentalibus aūt non ponitur aliquod perfectibile: per talem formā accñtalem: ꝙ faciat vnū per se cum ipsa: sed solū vnum per accidens: icū ipsa forma tali pfectibili nō det esse simplr: sed ſm quid. Sicut etiam ipsa est ens ſm quid: ⁊ hoc q꞉ perfectibile sbale nō determinatur per se: vt potētia: nisi ad actum substātialem: ⁊ generaliter potentia ⁊ actus faciunt vnum per se: quando sunt eiusdem generis: quod nō est in cōposito accidentaliter. ¶ Ex his ꝯcludimus: ꝙ respectus depēdentie creature ad deum est essentialior fundamēto: ⁊ magis idē ꝗ̄ respectus dependētie accidētis ad subiectū. ¶ Primum patet: q꞉ essentialior est dependētia cuiuscūqꝫ ad primā causam: ꝗ̄ ad causam secundā. Quum virtualiter ⁊ eminenter ꝯtineat causalitatē cuiuscūqꝫ cause secūde: ⁊ ita cum deus sit prima causa respectu creature: subm autē sit causa scḋa respectu accñtis: sequiť ppositū. ¶ Scḋm etiā pbať: q꞉ respectus est idē fundamēto: sine quo fundamentū eē est impole: ⁊ implicat ꝯdictionē: sed magis impole est creaturā eē sine respectu depēdentie ad deū: ꝗ̄ accidēs sine depēdētia ad subm. Quod declaratur: q꞉ sicut est magis impole creaturā eē sine deo: ꝗ̄ accidens eē sine sbio: ita est magis impole creaturā esse sine respectu depēdētie ad deum: ꝗ̄ accidēs sine respectu depēdētie ad sbm: quia compossibilitas vel incōpossibilitas respectuum ad fundamēta est ex cōpossibilitate vel incompossibilitate terminoꝝ respectuū: ex quib⁹ ipsi respect⁹ essentialiter originantur. ¶ Confirmať ista solutio de idētitate essentiali respectuū ad fundamēta in pposito: q꞉ dependētia siue actualis siue aptitudinalis creature ad deum est illa sine qua fundamentū esse implicat ꝯtradictionem: sed dependētia accidētis ad subm nō est h꞉: q꞉ licet accidēs nō possit eē sine depēdētia aptitudinali ad subm: non implicat tn̄ ꝯtradictionē esse sine depēdentia actuali ad ipsum saltē ſm theologos: quicquid sit de intentione Ar. vt diceť inferius. ¶ Ad aliud respondeť cōcedēdo. ꝙ respectus inherētie: siue actualis: siue aptitudinalis est posterior fundamēto: ⁊ pertractando argumētum de inherētia actuali. Respondeť. ꝙ accidēs absolutum est prius isto respectu inherētie: ⁊ distinctū essentialiter ab ipso: ⁊ conceditur: ꝙ ex rōne qditatiua accidentis nō repugnat sibi separari ab isto respectu: ⁊ vlteri⁹ cōcipi ⁊ diffiniri sine ipso. Ista tamen diffō non erit diffō metaphysice loquēdo: sed logice: quia nō erit cōceptus quietans intellectum: vt dictum est prius. Et quū inferť ꝙ accidens poterit esse sine termino respect⁹. Negatur ꝯñtia: ⁊ ad probationē dicitur: ꝙ accidēs non in eodem ordine requirit respectum ⁊ terminū respectus. Nam respectum coexigit vt ꝯñtem ipsum: sicut respectus consequitur fundamentū: ⁊ nō tanꝗ̄ aliquid requisitū ad naturā fundamēti: qḋ est ipsum accidēs: q꞉ nullū prius sic requirit ad suū esse illud quod est posterius: ⁊ ita conceditur: ꝙ accidēs requirit terminū respectus ppter respectū: vt ly ppter. est nota alicuius ꝯsequētis illud qḋ reqrit ipsum eo modo quo diceret ꝙ hō reqrit rōnale ppter risibilitatem: in ordine tamē prioris: ⁊ cuiusdā requisiti ad naturā accidentis ipsum accidens reqrit terminū respectus: qui est subiectum seu sba: ⁊ ita nō in eodem ordine prioritatis ⁊ posterioritatis: vtrūqꝫ requiritur ab accidente vt visum est.

Sed contra istā determinationē instať ex principijs Doctoris subti. cui innititur ista solutio: inferendo ꝙ ipsa ꝯtradicat Aris. sic. Istud est vnū principiū apud Scotū 2° sniaꝝ. dis. prima. q. 5. Quilibet respectus est idē realiter fundamēto: sine quo fundamentū esse est impole. habita ista maiore: accipio istā minorem: ⁊ infero oppositū sue ꝯclusionis sic. Sed impossibile est accidēs absolutum esse sine respectu actuali ad subm ſm Ar. ergo talis respectus erit idē realiter accidēti absoluto: minor est Ar. Nam pmo physicoꝝ dr̄: intellsquerens separationē passionū a subiectis: querit īpossibilia. ¶ Cōfirmatur. q꞉ nō minus est impole apud Ar. ꝙ accñs sit sine sbto: ꝗ̄ ꝙ sit sine prima causa: q꞉ vt tactū est superius ſm ipsū: est necessaria cōnexio in causando inter cām primā ⁊ scḋam. vt sicut cā prima necessario requiriť ad effectū: ita etiā cā scḋa: ergo sicut pp necessariam depēdentiā ad primā nō potest effect⁹ esse sine respectu ad primā: ita erit de respectu ad secundā. ¶ Item si respectus dependentie actualis ad fundamentum accidentis respectiui est idem realiter fundamēto: ⁊ ei⁹ propria passio: pariformiter erit de accidente absoluto: quecunqꝫ ratio assignabitur de respectiuo: eadem assignabitur de absoluto: ſm Aristo.

Ad hoc respōdeť. ꝙ ex alijs ⁊ alijs pncipijs: necesse est iferre alias ⁊ alias ꝯclusiones. Istud est vnū principiū apud Ar. ꝙ accidēs necessario simplr depēdet a sbto: nō solum dependentia aptitudinali: sed etiā actuali. Scotus ⁊ alij theologi negant hoc ppter sacramentū altaris. Igiť oportet discordare ab eo in ꝯclusione. s. tenere ꝙ depēdētia actualis ad subiectū non est

eadē realr accidēti absoluto: quū separef ab ipsa: melius
est enim theologo dissentire a pħo in ꝯne vbi dissentit ī
principio: q̄ꝫ ꝯuenire in ꝯne ꝫ dissentire in pncipio: quā
ꝯnem nō teneret: si principiū cū theologo ꝯcederet. Di-
cēduꝫ tñ est: ꝙ ille respectus est idē fundamēto realr: etiā
ſm Ar. sine quo fundamētum esse est impoſe simplr: ꝫ h̄
ex nā intrinseca fundamēti: ꝫ per pncipia intrinseca specifi
ca: nō ex aliqua cā extrinseca. Exemplū: mobile primū. s.
celū nō pōt esse sine motu: nō q᷑ repugnet mobili: quum
sit tantū in poᵃ passiua ꝫ ꝯdictionis respectu motus: sed
hoc est ex habitudine necessaria itelligentie mouētis ad
mobile ſm Ar. Ita in ppoſito: si accidēs nō pōt eē sine
inherētia actuali: hoc nō est ex idētitate accidētis ad ſbꝫ
sed ex habitudine necessaria inter primam cām ꝫ ſbm in
causando accñs. ¶ Ad ꝯfirmationē rñdebif in 4º artiº
Et per hec que dicta sunt rñdetur ad 2ᵐ ꝙ inherentia ac
tualis nō est propria passio accidentis absoluti sicut re-
spectiui. Tum q᷑ nō est eadem realr sibi vt pbatū est. Tū
q᷑ nō insequif nām accñtis per se: ꝫ intrinsece: quo ad pn
cipia essentialia specifica ꝫ formalia ipsius: sꝫ tm̄ princi-
pia indiuiduātia ꝫ materialia: q᷑ talis inherētia cōpetit
accidenti ab efficiente: quod efficiēs respicit accidēs in
esse existentie ꝫ indiuiduali.

Quātū ad 3ᵐ arti. est aduertendū: ꝙ Jo. de Ganda-
uo in. 7. meta. q. 2. tenet partē affirmatiuam
questionis: cuius determinatio stat in. 4. ꝯnibus: cōtra
doctorem in. 4. sniaꝝ distin. 12. q. prima. ¶ Prima est: ꝙ
demonstratio nō abstrahit ab existentia: ꝫ ab inherentia
actuali: q᷑ demonstratio nō est de nō ente. Sed nullo ho
mine existente: homo est non ens: ergo de ipso sic absolu
to nulla est demonstratio. ¶ ꝯ. si nullus hō esset: ꝫ tñ risi
bilitas demonstraretur de ipso: oportet ꝙ risibilitas sit
aliquid vel nihil: si nihil igitur de hoie nihil demonstra-
tur: si aliquid vel est ens in subto: vel ens nō in subto. Si
primo modo ergo actu inheret: si 2º modo: sic est substā-
tia. ergo. ¶ Scđa ꝯclusio. ꝙ accidens non pōt separari
ab actuali inherentia. pbatur. Nam sicut ppriuꝫ sube est
esse per se: ita accidētis est esse in alio: si igif accidens nō
actualiter inheret: si est ens: erit ens qđ est ſba: ꝯñs est fal
sum: igitur illud ex quo sequif. ¶ Confirmatur. q᷑ eē per
se: ꝫ esse in alio diuidunt ipsuꝫ ens: ergo sicut impoſe est
esse subam: ꝫ nō esse per se actualiter: ita impossibile est
esse accñs: ꝫ nō esse actualiter in alio. ¶ Tertia ꝯclusio.
ꝙ inherentia est de essentia accidētis absoluti: que ꝯclu-
sio directe est ad qōneꝫ: que pbatur per rōnes adductas
in pncipio qōnis. ¶ Et rñdet ad rōnes Scoti ꝯtra istam
ꝯclusionē. pſertim ad illam. Nullus respectus est de eēn
tia accidens absoluti. Dicit ad maiorē: ꝙ nullus respe-
ctus est de essentia alicuiꝰ totaliter absoluti: sed bene re
spectus pōt esse de essentia alicuiꝰ absoluti a termino: li-
cet non sic absolutuꝫ a ſbto. modo accñs. s. albedo q̄uis
sit absolutū a termino ad quem nō est ſm suā entitatem:
quēadmodū pater est ad filiū: nō est tñ absolutuꝫ a ſbto:
q᷑ ab ipso essentialr depēdet. vnde nihil est absolutum a
ſbto: nisi ſba. ¶ Quarta ꝯclusio. Aptitudo naturalis di-
stinguitur realiter ab eo: cuius est aptitudo: quam ꝯnem
pbat sic. Illa sunt diuersa essentialiter: quoꝝ vnum est re
spectus: ꝫ aliud absolutum. aptitudo nālis est respectus
illius cuius est aptitudo: ꝫ illud cuius est aptitudo est ab
solutuꝫ. igitur ꝛc. ¶ Et ad probationē oppositi istius cō-
clusionis quā adducit Scotus rñdendū est quum dicit:
que eadem gñatione gñanf: ꝫ eadem corruptione corrū
puntur: sunt eadem realiter. Si ista esset vlr vera: suba ꝫ
q̄ntitas essent idē realr: q᷑ nō gñatur ſba: nisi sit quāta: vt
dicit Boetius sup predicamenta. vnde si illa propositio
Ar. in. 4. meta. tex. cō. 3. hꝫ veritatem dꝫ sic intelligi: que
eadem generatiōe gñantur eque primo sunt ideꝫ eēntia-
liter: si tñ gñanf ſm prius ꝫ posterius: tunc nō oportet.
¶ Et si dicas: ꝙ sic gñaf aptitudo: ꝫ illud cuiꝰ est aptitu
do: negatur. Nam lꝫ in eodē instāti tēporis generef subꝫ
ꝫ aptitudo: prius tñ nāliter gñatur subm q̄ꝫ aptitudo: q᷑
cā nālr est prior effectu. ¶ Ista sunt q̄ ponit ꝯ doctoreꝫ.

Contra quā opinionē arguif: ꝫ pmo ꝯ pmaꝫ ꝯnem
oppositā ꝯclonī docto. vꝫ. ꝙ demonstratio
sit existentis. Cōtra demōstratio nō est singularis. Igitur
nō est existētis. antecedēs est Ar. 7. meta. tex. cō. 53. ꝫ pri-
mo posterio. Probaf ēt rōne: q᷑ demōstratio est passiōis
de ſbto: que fluit ab ipso: per pncipia specifica ſbti: ꝫ nō
indiuiduantia: q᷑ in hoc distinguif accñs per accñs ab
accidēte per se: q᷑ vnū causatur a pncipijs intrinsecis ꝫ
essentialibus. s. accñs per se: aliud a pncipijs mālibus ꝫ
idiuidualibus. s. accñs per accñs. vnū inest per pncipia
necessaria: aliud per pncipia contingētia. pbatur ꝯñtia.
Singularitas est intimior nāe specifice: ꝫ qditati q̄ꝫ exi-
stētia: q᷑ nā specifica alicubi reperif cū singularitate: vbi
nō reperif cū exñtia. Nam Boetius super predicamēta
vult: ꝙ pñta: ꝫ tota coordinatio pñtalis abstrahit ab exi
stentia: ꝫ nō a singularitate ꝫ pbaf etiā: q᷑ certum est: ꝙ
coordinatio pñtalis est finita in sursum ꝫ deorsum. p po-
steriorum. Primū predicatum est plurificabile in plures
spēs ꝫ indiuidua: vt cōiter dicitur: vltimū subm dꝫ sic eē
implurificabile: sed nihil est sic implurificabile: nisi indi
uiduū ꝫ singulare. igitur ꝛc. ¶ Et cōfirmaf: q᷑ saltē apđ
intellectū aliqd potest ꝯcipi vt singulare ꝫ iplurificabile
dato ꝙ nō existat: ꝫ nō econuerso: q᷑ omne existens ē sin
gulare. Nam existētia in his inferioribus est incōicabilis
ergo indiuidua ꝫ singularis. ¶ Sed cōtra istā rōnem in-
statur: nā existentia est modus intrinsecus quiditatis: sin
gularitas nō: vt est de mēte Doct. i. 2. di. 3. q. 6. q᷑ ſm ip
sum iportat propriā realitatē. modus intrinsecus est inti
mior quiditati q̄ꝫ realitas que non est modus. ergo ꝛc.
¶ Ad hoc rñdetur. ꝙ in his que sunt per se modus est in
timior quiditati quacūqꝫ alia formalitate ꝫ realitate sibi
aduenìente: sicut prius ens est finitum: q̄ꝫ sit suba predi-
camentalis: aut corpus: ex eo ꝙ finitas ꝫ infinitas sunt
modi qui cōpetunt enti per se: quum quilibꝫ istoꝝ sit de
monstrabilis de eo: existentia autē cōpetit enti saltē crea
to per accñs quū non sit demōstrabilis de ente: nūq̄ꝫ per
rōnem hois est demōstrabile ꝙ sit exñs: sed bñ ꝙ sit fini-
tus: ꝯceditur igitur modū esse intimiorē qditati si per se
cōueniat qditati: si per accñs. sicut exñtia nō opꝫ vel aliť
ꝫ magis ad ppositū. quiditas ꝫ nā pōt cōsiderari vel q̄̄-
tum ad eē per se: ꝫ vnitatem correspōdentē tali eē: vel 2º
mō quantū ad distinctuꝫ eē. si primo mō sic singularitas
est intimior quiditati. q᷑ facit vnū per se cum illa: singu-
laritas enim nata est magis facere vnum per se: cū qdita
te q̄ꝫ existētia: si vō ꝯsideref quiditas 2º mō minus disti
guif (vbi qditas hꝫ veꝝ esse ab existentia) q̄ꝫ distinguaf a
singularitate: vt pbatū est. nec valet ista ꝯñtia. a. est inti-
mius: ḡ minus distinguif: q᷑ ista intimitas nō est intimi-
tas idētitatis: sed ordinis in cōstituēdo aliquod vnū per
se: ꝫ ſm hoc illa que magis distinguunf hoc est minꝰ sūt
idē magis possunt facere vnū per se: nā mā ꝫ forma ſba-
lis minus sunt idē q̄ꝫ subm: ꝫ ppria passio ſꝫ aliquos: ꝫ
pſertim Scotistas: ꝫ tñ mā ꝫ forma faciunt vnum per se
nō tñ subm cū ppria passione. ¶ ꝯ. ad pncipale arguif.
qđ est pncipiū contingētie: nō est pncipium demōstratio
nis: sed existentia in istis inferioribus est hmōi: ergo ꝛc.
Maior apparet: q᷑ demōstratio est necessariorum: minor
etiam: q᷑ nihil gñatur: aut corrūpif per se: nisi singulare
existens: ꝫ ppter hoc dixit Ar. 7. meta. tex. cō. 35. ꝙ singu
lare cognoscif cū itelligētia ꝫ sensu cū actu videf. abeun
te vero ex actu non palā est vtruꝫ sit aut non sit: ꝫ paulo
post subdit. mā ſm se est incognita: siue sit sensibilis: siue
intelligibilis: qđ non potest intelligi: nisi de materia con
tracta ad existentiam que est principium proximū corru
ptionis. ¶ Et ad illud qđ adducit: ꝙ homo non existens
est nō ens. Negaf. q᷑ ens ꝫ eius quiditas: quum abstra-
hat a singulari: ꝫ ab omnibus suis ptibus subiectiuis: dī
tam de non existēte: q̄ꝫ de exñte: lꝫ ſm prius ꝫ posterius
vel analogice

vel analogice. Alioquin non diuideref ens per actum ⁊ potentiam .in. 6. meta. ⁊ 9. nisi diceref de vtroq;. vnde oē illud est ens: cui non repugnat esse existere: ⁊ potest esse terminus alicuius potentie productiue: ⁊ per hoc apparet ad formam prime rationis: ꝙ minor assumpta est falsa. ¶ Ad aliam respondef. ꝙ inherentia aptitudinalis risibilitatis est eadem cum inherentia actualis ipsius: q2 risibilitas est eadem res cum subto quodcunq; est aptum natum inesse alicui: cui est idez: illud etiam actualiter inest. sed sicut inherentia aptitudinalis abstrahit ab existentia: ita etiam actualis in his que sunt per se: ⁊ vnum trāsit in identitatem alterius. secus est de his qui sunt per accidens: ⁊ important distinctas naturas ⁊ essentias: sicut est in ꝓposito. ¶ Contra secundā ꝯclusionez arguitur sic. Per se esse quod cōpetit sbē: aut est per se esse subsistens: aut per se esse: vt distinguif contra ens in alio: aut per se esse: quod est ens in se ⁊ solitarie acceptum. Si ꝑmo° sic nihil est sba: nisi suppositū ⁊ singulare in predicamento sbe. Substantia secunda nō est sba isto modo: nec q̄ditates ꝑdicamentales. Si scđo modo: sic forma sbalis non est sba: q2 est in alio tanq̄ in subiecto. Si tertio modo sic accidens est ens per se: q2 pōt esse ens solitarie acceptuz: saltem apud theologos. in sacramento altaris. ¶ Ad formaz argu. Rñdetur. ꝙ proprium est substantie esse ens ꝑ se hoc est nō in alio per inherentiam: intelligendo illud esse inherens. qđ dat esse sm quid alicui enti priori simpliciter: ⁊ nō facit vnū per se: cuz illo cui dat esse: isto modo per se esse cōpetit omni sbe ⁊ accidens seclusum ab inherentia actuali: lȝ sit ens per se ꝑseitate tertij modi: non tn̄ per se vt distinguitur ꝯtra inherens actu vel aptitudine: sed est inherens aptitudinaliter. ¶ Ad ꝯfirmationez dicif: ꝙ esse per se qđ diuidit ens est esse cui repugnat inherere: ⁊ esse in alio est illud. cui nō repugnat inherere. ꝑmuz negat aptitudinē ad inherendū. 2^m ponit talez aptitudinē: ⁊ ista duo diuidunt ens: ⁊ vnum cōpetit substantie. s. esse per se: alteruz accidenti. s. esse in alio: ⁊ iste nō important esse actuale: sed aptitudinale: ⁊ lȝ ab esse aptitudinali ad actuale valeat ꝯña negatiue. vȝ. hoc non est aptū natum inesse: ergo nō actualiter inest: tñ affirmatiue non valet. vȝ. hoc est aptuȝ inesse ergo actualiter inest cōmittitur fallacia ꝯñtis. Dicendū igif ad formaz argumenti ꝙ ista vt diuidunt ens necessario cōpetunt substātie ⁊ accidenti: ⁊ sic nihil mali sequif. ¶ Contra tertiam ꝯclusionez instaf sic. Ens absolutū vt distinguif ꝯtra respectiuū: est ens absolutuȝ a termino: q2 respectiue diffinif per esse ad aliud: sicut absolutum diffinif per esse ad se. Nam esse ad se ⁊ ad aliud sunt differentie modales ꝯtrahentes ens ad absolutum ⁊ respectiuum: ⁊ sicut absolutum prescinditur a termino: ita respectiuum sm se est ad terminum: sicut ergo idem non pōt esse ad se: ⁊ nō ad se: q2 hoc est cōtradictio: sic in proposito. ¶ Cū. omne quod includit habitudinem ad terminuz: tanq̄ aliquid de essentia sua est ad terminum: sed omne accidens est huiusmodi per te: igitur ⁊c. Maior videtur nota: quia dato opposito: aliquid esset per se ad terminum ⁊ absolutuȝ a termino. minor probatur. Nam quodlibet accidens includit inherentiam actualem quiditatiue ⁊ essentialiter per te. Sed inherentia actualis est habitudo ad terminuȝ. probatur. Nam inherentia actualis albedinis ad superficiem fundatur in albedine: inherentie: quum sit actus eius: ⁊ terminatur ad superficiem: quia ille est terminus inherentie: cui albedo inherens inheret: supꝑficies est huiusmodi: igitur ⁊c. ¶ Ad rationes que fuerunt pro ista cōclusione soluentur. ¶ Respondendo ad argumenta principalia. ¶ Cōtra quartā ꝯclusionē arguif. Quia data ista cōclusione: sequeref processus in infinituȝ in aptitudinib⁹. ꝯñs est falsum. igitur ⁊ antecedens: consequentia probatur. Aptitudo naturalis in aliquo indicatur ex nō repugnātia ad illud ad qđ est aptitudo: seu ex inclinatione naturali ad ipsum pro tanto lapis non habet aptitudinez naturalem ad locū sursum: q2 repugnat lapidi inq̄tum grauis habere inclinationeȝ ad locum sursum: ⁊ ꝯtra ipsum naturaliter inclinaf. ¶ Isto stante arguitur. sit. a. illud cuius est aptitudo: prescindaf ab omni re realiter differente: remanente precise in esse quiditatiuo saltem per intellectum. Tunc in ista precisione: aut ipsi. a. repugnat habere aptitudinem naturalem realiter differentem: aut nō si sic: nunq̄ sibi poterit competere ista aptitudo: nisi violenter. sicut locus sursuȝ competit: graui: ⁊ ratio est: quia ipsuȝ. a. contra naturaliter inclinatur. si. a. non repugnat: ergo ante aptitudinem. a. est aptum natum: ⁊ per consequens habet aptitudinem naturalez: ⁊ tunc queretur de ista sicut de priori: ⁊ sic in infinitum. ¶ Contra istam conclusionem sunt rationes posite in quadam questione nostra vbi probatur identitas realis passionis ad subiectū. Nec glosa ad auctoritatem Ar. in. 4. meta. que facit ꝑ ista conclusione: ꝙ passio est subiectum sunt idem: est ad intentionem eius: imo magis ad oppositum. Nam si intelligat Arist. ꝙ illa sunt eadem: que eadem generatione simul generantur: simultate temporis ⁊ nature: nihil probaret de eo quod intendit: sed magis concluderet oppositum propositi. Intendit enim probare: ꝙ ens homo: ⁊ vnus homo sint idem: q2 quotiēcunq; generatur aut corrumpitur ens generaf ⁊ corrumpitur vnum: sed certum est: ꝙ ens est prius natura vno: sicut quodlibet sbm est ꝑus propria passione. Igitur non simul ens ⁊ vnum generantur eadem generatione: ⁊ sic non includerentur esse vnuȝ ⁊ ideȝ: quod est contra propositū. ¶ Ad illud quod adducitur de quātitate est substātia. negaf ꝙ ista duo generenf eadem generatione: q2 certum est: ꝙ alia mutatio est ad subiectum: ⁊ alia ad quantitatem. Prima est generatio simpliciter: ⁊ alia est sm quid. quare ⁊c.

Quantum ad t^m artic. Dicendū est: ꝙ pars negatiua questionis est vera: pro cuius determinatione ponuntur tres conclusiones: de mente Doctoris subti. quarum prima est: ꝙ neutra inherentia est de essentia accidentis absoluti fundamentaliter sumpti: sm rei veritatem. Ista conclusio pȝ: ex primo artic. superius posito: declarando intentionem. Aristo. ¶ Secūda conclusio. inherentia aptitudinalis est propria passio accidentis absoluti substractiue sumpti: ⁊ non inherētia actualis. Prima pars pȝ: ex dictis: q2 talis inherētia est aptitudo naturalis: ⁊ aptitudo naturalis est passio nature specifice. ¶ Secunda pars ꝓbaf: q2 illud est ꝓpria passio alicui⁹ nature: sine quo naturaȝ esse in re implicat contradictionem: sed accidens absolutum esse sine inherentia actuali non implicat contradictionem. igitur ⁊c. Maior probatur: q2 quuȝ passio fluat a natura specifica per differentiā eius essentialem: sicut impossibile est naturam esse sine propria differentia specifica ⁊ essentiali absq; contradictione: ita impossibile est naturam esse sine propria passione: minor autem apparet: q2 si implicaret contradictionem accidens absolutuȝ esse sine dependentia actuali ad subiectum. Articulus fidei: qui tenet hoc esset simpliciter falsus: q2 repugnans vitati: ⁊ ex hoc sequitur ꝙ lȝ sm Aristo. inherentiā aptitudinalis sit propria passio nature non tamen inherentia actualis. Prima pars pȝ: quia non est imaginabile sine ꝯtradictione naturam specificam accidentis esse in re sine inherentia aptitudinali: ⁊ hoc ex natura intrīseca accidentis: ⁊ propter hoc forte dixit Aristo. ꝑmo physicoruȝ. Intellectus querens separationem passionum a subiectis ⁊c. vt superius dictum est. Innuens ꝙ ille intellectus implicat contradictionem: qui separat actu ⁊ aptitudine accidentia a subiectis: lȝ ex quiditatiua ratione accidentis sibi non repugnet separari: q2 si sic: questio ponens sonum in vacuo esse sine corpore: ex suo intellectu implicaret contradictionez: ⁊ esset irrationabilis: vt superius dictū est. Ipsam tamen proponit disputandaȝ in. 4. physicoꝝ: vt pretulimus superius quare separatio actualis accidens

tis ab^{ns} a subiecto: licet sit impossibilis sm Aristo. non tn̄ implicat ɔtradictionē: ⁊ per ɔñs nō est passio: q̄nūs ɔcederet q̄ esset accñs iseparabile: ⁊ necessariū respectu ipsius accidentis. Et tunc sm Aris. respectus aptitudinalis ipsius accidentis ad subiectū esset magis necessarius q̄ respectus actualis: sicut ɔcederet dependētiā ad sbm esse necessariā; nō tn̄ necessariā tanta necessitate: q̄nta necessitate est dependētia ad pmā cām: quia maius impossibile est accidens esse sine prima cā: sm pħm: q̄ esse sine subiecto: ergo oppositū est magis necessariū: ⁊ ita stat q̄ primū impossibile implicet ɔtradictionē: ⁊ nō alterū: ⁊ determinādo sic: questionē quātum ad istā ɔclusionē: neganda esset illa ꝓpositio vlis: q̄ oīs respectus identificet fundamento sine quo fundamētum esse est impole: sed solū q̄n fundamētum esse sine respectu implicaret ɔtradictionē ex terminis: ⁊ ex natura itrinseca fundamēti: sicut est de respectu aptitudinali accidētis ad sbm: nō autem actuali. Silr stando in respectibus actualis: nō pōt natura accidētis sine cōtradictione esse sine dependētia actuali ad deum; sic q̄ ipsum eē sine tali dependētia est simplr impole: ⁊ hoc ex nā accidentis: quum ex nā qua est accidens: est ens posterius. ergo depēdēs: ⁊ si sic. ergo ab alio: ⁊ vlterius: ergo a pma cā: ⁊ ita ab ipsa dependēs. Nō est tn̄ sic ipossibile ipm esse sine dependētia actuali ad sbm: vt premissum est. Et ex hoc sequit: q̄ vna depēdētia identificat fundamento: ⁊ est propria passio: ⁊ alia nō. ¶ Tertia conclusio. inherētia actualis est propria passio accidētis respectiui: pbat ista ɔclusio: psupponēdo: q̄ due sunt habitudines accidentis respectiui: vna est esse in. que est ipsa inherentia actualis: alia est esse ad. que est habitudo ad terminū. Prima est propria passio eius: ⁊ cōpetit ei in scd̄o modo dicendi per se. Secūda est de q̄ditate eius: ⁊ competit ei in pmo modo: ⁊ iste habitudies habent talē ordinem inter se: q̄ secunda prius ordine nature videt competere accidēti respectiuo: q̄ prima: tuz q: qd̄ est de itrinseca rōne alicuius prius cōpetit sibi ordie nature q̄ illud quod est extraneum: a rōne eius q̄ditatiua. habitudo ad terminum est hm̄. ergo ⁊c̄. ¶ Minor probat: q: respectus si diffinit: semper diffinit per terminū: ⁊ nō per fundamētum: vt pz in diffinitione eoruz que sunt ad aliqd. vbi dicit Ar. ad aliquid dicuntur quecunq; hoc ipsum q̄ sunt alioꝝ dicunt: vel quōlibet aliter ad aliud: vbi semper exprimit habitudo ad terminum: ⁊ nō ad fundamentum. ¶ Sed si tu dicas: q̄ Aristo. 5. meta. distinguit species relatiuoꝝ penes fundamenta. ⁊ nō penes terminos: ex quo sequitur: q̄ a fundamentis sumunt esse specificum. Respondetur: q̄ ideo hoc facit Aristo. quia fundamēta sunt nobis manifestiora q̄ termini: sed hoc non obstante habitudo ad terminos est intimior relationibus q̄ ad fundamēta. ¶ Secundo probat idez psuppositum sic. q̄cunq; aliquid cōmune diuiditur per duas differentias formales: pro quocunq; signo vna ɔstituit speciem seu minus cōmune: ⁊ alia: sed ens diuiditur per absolutum ⁊ respectiuum: ergo pro eodem signo: pro quo absolutum est ad se: pro eodem signo respectiuum est ad aliud: sed absolutum prius natura est ad se: q̄ insit alteri: ergo respectiuuz prius natura erit. ad aliud q̄ insit suo fundamento. Discursus bonus: ⁊ maior est nota. Nam quum substantia diuidatur per corporeum. ⁊ incorporeum: pro quocunq; instanti nature corporeum constituit corpus pro eodem incorporeum constituit spiritum. Diffinitio eniz constituitur ex genere ⁊ differētia diuidente: minor est manifesta: quia ista duo absolutuz ⁊ respectiuū sunt immediate opposita circa ens: ⁊ euacuant totā naturā entis. ¶ Hoc presupposito probatur cōclusio: quia ille respectus idētificatur realiter fundamento: ⁊ est propria passio eius: sine quo fundamentum esse implicat contradictionem ex natura fundamenti. Sed respectum esse sine inherentia actuali ad fundamentum: implicat contradictionem ex natura fundamēti. igit ⁊c̄. ¶ Maior pz ex dictis. minor probat. quicqd est essentialiter habitudo inter duo extrema necessario ad sui esse requirit illa extrema. Naz si tollantur extrema: tollit ipsa habitudo que eēntialr dependet ab ipsis in esse. Sicut ergo tollere terminū respect^{9} ē destruere ipsuz respectū: ita tollere fundamētū respectus est destruere ipsum respectū: ergo ipossibile est respectuz esse sine fundamento: ⁊ ex ɔñti respectū esse absq; hoc: q̄ actualiter inhereat fundamento. quare ⁊c̄.

Ad argumenta principalia. Ad primum pz ex dictis in pmo arti. ¶ Ad secunduz respondet. q̄ illa aptitudo nō est essentialis accidenti: hoc est quiditatiua: est tn̄ essentialis ɔcomitanter: quia concomitat essentiam accidentis: essentialiter ⁊ necessario: ⁊ isto modo concedo analogiam ⁊ ordinez inter accidens ⁊ substantiam esse essentialem: q: necessario ⁊ essentialiter concomitātem: q: talis ordo necessario oritur inter ista duo extrema: positis rōnibus formalibus ipsorum: quocunq; alio circūscripto: Et quum tu dicis: si aptitudo est accidenti essentialis: ergo cōpetit accidenti per se ⁊ intrinsece. Respondetur. q̄ competit accidenti per se secundo modo: nō primo modo: ⁊ isto modo est intrinseca accidenti: quia nō distincta realiter ab ipso. Nō tamen intrinseca q̄ditatiue: ⁊ de intellectu formali ipsi^{9}. ¶ Ad tertium respondetur. concedendo. q̄ ipsum accidens potest concipi sine illa inherentia: vt dictum est in corpore questionis in primo articulo: ⁊ quum dicis: aut concipietur vt ens in se: aut vt in alio. Respondetur vno modo: q̄ ad hoc q̄ concipiatur quiditas accidentis non opz: q̄ concipiat vt ens in se: aut non. Nam mathematicus considerat q̄ntitatem: ⁊ non considerat eaz vt est ens in se: aut in alio: quia non considerat quantitatem vt est substantia vel accidens: quia hec consideratio non pertinet ad mathematicum sed ad metaphysicum: ⁊ ita mathematicus nō considerat naturam accidentis: vt ens p se: aut vt aptum natum inherere. ¶ Vel potest dici: q̄ in ista abstractione considerat vt ens per se perseitate tertij modi: hoc est solitarie. non cum habitudine ad aliud. Et cum tu dicis: tale ens per se est substantia. Negatur. quia ens per se quod est substantia: est ens cui omnino repugnat inherere: modo nature accidentis in tali precisione non repugnat inherere. ¶ Sed ɔ: quia ista responsio destruit seipsam sic. Omne illud est aptum natum inherere: cui nō repugnat sic inherere: sed accidens in tali precisione est huiusmodi. ergo ⁊c̄. ¶ Respondetur q̄ aptitudo ad inherendum est duplex: quedam est fundamentalis ⁊ remota. quedam formalis ⁊ propinqua. Prima aptitudo est ipsum fundamentum: ⁊ natura cui nata est competere ipsa aptitudo formalis: sicut dicimus: q̄ homo seclusa risibilitate est risibilis fundamentaliter tantū: hoc est: est fundamentum cui non repugnat risibilitas: que est aptitudo formalis ad ridendum. Aptitudo formalis ⁊ propinqua est respectus quidam adueniens fundamēto constituens ipsum in esse formali propinquo: ad eliciēdum actum ad quem est aptitudo. Primo modo capiendo aptitudinem: dico q̄ capiendo accidens in tali precisione: accidens est aptum natum inherere aptitudine remota ⁊ fundamentali. Si capiatur secūdo modo sic negatur accidens esse aptuz natum inherere. sed ex hoc nō sequitur: q̄ aptitudo formalis sit de intellectu accidētis: qd̄ erat propositu;: sed solū aptitudo fundamētalis que nihil positiuum ponit vel absolutum vel respectiuum supra fundamētum. Hoc qd̄ dictū est: potest declarari exēplo. Nam alio modo homo est aptus natus disgregare visum: ⁊ alio modo homo albus. Primo modo est aptus aptitudine remota. Secūdo mō aptitudine propinqua. ¶ Ad 4^{m} ⁊ vltimū rñdetur. q̄ dictū Auicēne sic hz intelligi. Accidens est ens de cuius natura est esse in alio: hoc est ad cuius naturam sequitur inherentia aptitudinalis ad aliud. Sba est ens ad cuius naturam non sequitur ista aptitudo: imo ei repugnat: ⁊ isto modo sba est ens in se:

vt ens in se:

vt ens in se opponitur enti: quod est aptum inherere. Ex hoc tñ nõ sequit: ꝙ ista aptitudo sit de essentia ⁊ nãa itrinseca accidẽtis. Per hoc respondet ad Boetiũ: ꝙ accidẽtis esse est inesse: ꝓpter hoc: q2 h3 de nã sua: ꝙ insit: saltem in aptitudine: nõ tñ ꝙ inherẽtia talis sit de intrinseco cõceptu ⁊ formali ipsius accidẽtis. Unde ꝙ accidẽtis eẽ est inesse: põt intelligi vel essentialiter ꝑ se: ⁊ quiditatiue: vel concomitanter. Primo modo ꝓpositio. Boetij est falsa. Secũdo modo vera: q2 ad essentiã ⁊ quiditatẽ accidẽtis sequitur inherentia aptitudinalis: sed ista inherentia nõ est quiditatiue ipsum accidens: ⁊ sic intelligit Boetius Et sic est finis istius questionis.

¶ Sed substãtia oĩum primũ ratione et notitia et tp̃e. Tex. cõmẽ. iiij. Dõ. ij.

VTrum Intentio nõ sensata recipiatur cum intentiõe sensata in sensu exteriori. que difficultas oritur ex cõcurrẽte ꝯtra Anto. an. ¶ Et arguitur primo ꝙ non. Qñcũq3 aliqua qualitas est principium respectu alicuius actionis ⁊ alicuius actus: vbicunq3 ponitur talis qualitas: ibi ponitur actio ipsius qualitatis (stante dispositione materie:) sed ita est ꝙ species obiecti sensibilis: siue sit intentio sensata siue sit intentio nõ sensata: est principium actionis in sensu3. ergo si intentio non sensata recipietur in sensu exteriori: ibi erit sensatio obiecti representati per talem speciem: sed sensus exterior non percipit nociuum ⁊ vtile. ergo intentio nociui ⁊ vtilis non recipitur in sensu exteriori. ¶ Et si tu dicas: ꝙ ista sensatio respectu nociui ⁊ vtilis pertinet ad potentiam nobiliorem: ⁊ respectu istius sensationis sensu exterior est materia indisposita. ¶ Contra: q2 species existẽs in potẽtia nobiliori potest inmutare potentiam ignobiliorem: sicut p3 in somnis. Nam species existentes in memoratiua mouent qñq3 cogitatiuam: ⁊ alios sensus interiores. ergo species existens in virtute nobiliori poterit imutare virtutem inobiliorem: ⁊ si sic per oppositu3 sequitur: ꝙ species existens in aliqua virtute: ignobiliori poterit mouere eandem virtutem vel aliam nobiliorem. ¶ Scdo principaliter arguit: species sensibilis aut est eadem cum sensatione essentialiter: aut distinguit essentialiter ab ipsa. Si tu des primu3: ergo in quocunq3 recipit spẽs alicu9 obiecti: recipiet sensatio: ⁊ ita sensus exterior recipiens intentionem nõ sensatam: percipiet obiectum ipsius. Si vero dicas ꝙ distinguit essentialiter. ergo sensatio erit spiritualior ⁊ nobilior q̃3 sit: sed semꝑ forma nobilior ⁊ spiritualior habet recipi in subiecto perfectiori ⁊ spiritualiori. ergo nunq̃3 poterit recipi species ⁊ sensatio in eodem subiecto: aut in eadem parte subiecti. ¶ Et confirmat. quia quecunq3 sunt alterius ꝑfectionis (loquendo de formis receptibilibus in aliquo sbto) forma ꝑfectior requirit subiectũ nobili9 ⁊ ꝑfectius.

Ad oppositu3 tamen arguit. Agens qd' agit in aliquod passum distans: prius ordine essentiali agit in medium: sed ita est ꝙ obiectũ sensibile causans intentionem non sensata3 immediati9 respicit sensum exteriorem q̃3 interiorem. ergo prius immutabit sensu3 exteriorem producendo formã ⁊ itentionem nõ sensatam: q̃3 moueat sensum interiorem.

In ista .q. tenetur pars negatiua a nõnullis sequẽtibus principia san. Tho. Ideo primo arguo contra illam opinionem. ex quibus rationibus apparebit veritas partis affirmatiue. Secundo respondebo ad argumẽta in ꝑncipio q̃ faciebãt ꝓ dicta opinione.

Quantũ ad ꝑmu3 arguit. Primo ex parte obiecti. 2° ex parte reꝑñtatiui. 3° arguit ex principijs aduersarior3. ¶ Primo est parte obiecti arguit sic Aut itentio nõ sensata cãtur imediate ab obiecto. Aut a spẽ sensibili multiplicata ab obiecto. Si ꝑmo mõ habetur ꝓpositũ. Quia cũ obm extra imediate moueat sensu3 exteriorẽ: imediate causabit in ipso itẽtione3 nõ sensata3. Si aũt dicas ꝙ ista intentio causat a specie sensata arguitur sic. Quecũq3 sunt eiusde3 rõnis: hñt eandẽ formã actiuam: ⁊ eande3 ṽtutẽ seu eiusdẽ rõnis in ꝓducẽdo aliquem vnu3 effectũ in passo apto nato recipere dato ꝙ effectus sit receptibilis in aliquo: s3 spẽs sensate que recipiunt in sensu exteriori ⁊ in sensu interiori sunt eiusde3 rõnis ergo hñt eandem virtutẽ actiuã respectu effectus ꝓducibilis. maior videt de se nota. minor ꝓbat. Spẽs iste multiplicate: aut distinguunt ex obto: aut ex po9 receptiua. Nõ distinguuntur ex obiecto: vt p3. nec ex subiecto. Probo. diuersitas recipientiũ respectu receptibiliu3 nõ ꝯcludit neq3 causat diuersitate3 receptibilium: sicut albedo que ẽ in hoie ⁊ in asino: nõ distinguit specifice: sed est eiusde3 rõnis: sed ita est ꝙ receptiua istar3 specier3 sunt sensus interior ⁊ exterior. ergo penes diuersitate3 istar3 virtutũ ⁊ potẽtiar3 spẽs sensibiles recepte in ipsis nõ distiguunt s3 spẽm. ergo sequitur. ꝙ si spẽs sensata in extimatiua: aut in cogitatiua producit intentionẽ nõ sensatã (cũ ista sit eiusde3 rõnis cum specie sensibili existen tin sensu exteriori:) illa eadẽ que est in tali sensu exteriori causabit eandẽ intẽtionem nõ sensatam in ipso. ¶ Et si tu dicas. ꝙ intentio nõ sensata non recipit in sensu exteriori: q2 sensu9 exterior nõ est nãã apta nata recipere. ¶ Contra hoc arguit. Forma eiusdẽ rõnis habet i subiecto dispositione3 vni9 (ista ꝓbat. ꝑmo q2 cõpossibilitas vel cõpossibilitas forme ad subiectum est ex rõne formali ipsius forme. ergo vbi forma sit vnius rõnis: est eque cõpossibilis vel incõpossibilis subto. Probatur secundo ista ꝓpositio: q2 dispositio cõprehenditur sub ꝑncipio mãli. ꝑncipiũ aũt mãle habet distingui per formã: ⁊ nõ e contra: vt habet Cõmenta. secundo de anima. cõmen. 60. diuersitas materier3. est propter diuersitatẽ formar3: ⁊ ꝑmo de anima cõmen. 53. membra leonis non differunt a membris cerui: nisi q2 anima differt ab anima. Ergo si forma est eiusdem rõnis: habebit dispositionem in subiecto vnius rationis:) sed ita est ꝙ spẽs sensibiles multiplicate ab obiecto sensibili sunt eiusdem rõnis. probatur hec minor de mente Ar. secundo ð anima. tex. cõ. 71. ⁊. 76. ⁊. 118. ⁊. 119: vbi ꝯcedit ꝙ medium ⁊ organum sunt eiusdem rõnis: q2 recipiunt spẽs sensibiles ab ipso obiecto sensibili que ratio nõ valeret: nisi diceret ꝙ ipse species sensibiles essent eiusde3 rõnis: q2 dato opposito nõ oporteret medium ⁊ organum esse eiusdem rationis. Ex hoc sequit: ꝙ si species sensibiles habent dispositionem vnius ratiõis in proprio susceptiuo. ergo ⁊ in sensu exteriori q̃tum ad receptionem intẽtionis nõ sensate. ¶ Et ꝯfirmat. Quia licet maior vel minor dispositio in susceptiuo faciat ad hoc ꝙ forma intensius vel remissius suscipiatur in ipso: tamen maioritas dispositionis non impedit quin ipsa forma possit recipi in tali susceptiuo. ¶ Sꝫ. secundo principaliter arguit. Spẽs sensibilis multiplicata in medio ⁊ in sensu aut est causa equiuoca: aut vniuoca respectu intentionis non sensate: Si dicas ꝙ est cã vniuoca. g̃ eque ꝑfecta cũ suo effectu. ergo in quocũq3 recipiet: vna poterit recipi reliqua. Si dicas ꝙ est cã equiuoca: ⁊ ꝑ te ẽ cã equiuoca totalis respectu intentionis nõ sensate: ⁊ causa equiuoca totalis semper est prestantior effectu: (q2 omnis perfectio que formaliter ꝯtinetur in effectu virtualiter continetur in causa:) ergo causa est perfectior effectu: sed in quocũq3 põt recipi forma ꝑfectior: videt ꝙ non repugnat in eode3 recipi formã imꝑfectiore3. ergo si in sensu exteriori recipit spẽs sensibilis: recipiet ⁊ itentio nõ sensata vel saltẽ poterit recipi. ¶ Et si tu dicas: ꝙ argumẽtũ meũ ꝯcludit ꝙ etiam sensatio nociui ⁊ vtilis poterit recipi in sensu exteriori. ¶ Cõtra. q2 sensatio per me nõ tñ dependet a spẽ sensibili: sed etiã a sensu agente i sensus exterior non h3 virtute3 actiua3 respectu sensationis obiecti nociui ⁊ vtilis. ⁊ hoc ꝑꝑ debilitatem virtutis cognitiue in sensu exteriori. g̃ nõ seqtur ꝙ sensatio possit recipi i tali sensu: s3 bñ spẽs eius.

Ex scdo medio. s. ex parte repñtatiui arguit illud qd est repñtatiuũ formale alicui°: est representatiuũ virtuale respectu oium que virtualiter ptinẽtur in ipo (Sicut repñtatiuũ formale hois est repñtatiuũ vtuale respectu aialis: z respectu risibilis.) ¶ Sz spẽs sensibilis multiplicata in sensu exteriori ab obiecto sensibili est repñtatiuũ formale respectu ipsius obiecti. ergo erit etiã repñtatiuũ virtuale cuiuscũqz virtualr ptenti in eo. Sed intentio nociui z vtilis virtualr ptinet in obto sensibili. ergo virtute spẽi sensibilis repñtabit talis intentio cuicũ qz potẽtie cui repñtatur ipz pamũ obm. ¶ Et cõfirmat. Quecũqz sunt imutabiliter vnita: z vnũ hz ordinez essentialẽ ad reliquũ: vt imutabilr repñtatiuũ ipsius: vnuz nõ representatur sine reliquo: sed ita est: q intentio nociui z vtilis hz ordinem essentialem ad aliqua accidentia sensibilia: z est vnita illis imutabiliter. ergo quicqd repñtabit ipsa accidentia sensibilia representabit nociuum z vtile.

Ultimo arguit ex fundamento san. Tho. hz. n. san. Tho. q agens naturale prius agit in mediũ actione eiusdem rõnis qz agat in extremuz. z dicitur hoc esse de mente Ar. 7. phisicoz. tex. cõ. 9. z. cõmen. 10. qui vult. q mouens est simul cũ moto: z est imediatũ ipsi moto per cõtactum realẽ z mathematicũ nõ per cõtactũ solũ vtualẽ: z etiã scdo de anima. tex. cõmẽ. 74. vbi habetur: q si esset vacuuz nihil videret: qz spẽs coloris nõ posset ptingere ad oculum. Et pbat san. Tho. in pma pte. q. 8. arti°. 1. q deus est vbiqz: p hoc qd agit z operat vbiqz. Ex qua pclusione cõcluditur: q agens corporale nõ agit in passum corporale: nisi sit imediatũ illi: vel ei localiter pñs. Sed obz sensibile extra nõ est imediatũ extimatiue aut cogitatiue: nec sibi localiter pñs. ergo nõ poterit causare in tali potẽtia ipsaz intentionez nociui. ¶ Qz si tu dicas: q illa causatur immediate a specie in tali potentia. ¶ Cõtra species non causat nisi in virtute obiecti: z pro quãto est ipm obm repñtatiue: sed obm quod habet esse essentialiter extra: est perfectius qz sit ipsum obiectuz representatiue quod est ipa species in sensu. ergo si obiectũ extra non causat relinquitur q species etiam non possit ipsam intentionem causare.

Quo ad 2m arti. principalem. q. His positis respondetur ad argumenta ante oppositũz. Et pmo ad pmuz pmittendo pmo q spẽs põt esse in aliqua potentia duobus modis: vno modo subiectiue tantum alio modo subiectiue z pceptiue. dicit species esse subiectiuẽ tantũ: qñ habet esse in potentia precise in actu primo: z nõ in actu secundo: ita q obm representatum per ipsam nõ pcipit a potentia: in qua species subiectat: sed spẽs est in potentia subiectiue: z perceptiue: qñ potentia nõ solũ recipit ipsam spẽm: sed pcipit etiam ipsum obiectuz repñsentatũ per ipsam. ¶ Scdo notandum q multiplicatis speciebus sensibilibus in sensu exteriori z interiori deueniendum est ad aliquam vnam potentiam que est pmo pceptiua obiecti repñsentati per talem speciem: ita q tale obiectuz lz possit percipi ab alijs potentijs nobilioribus: a nulla tñ potẽtia iferiori pcipi põt z cognosci.

His stantibus. Respondeo ad argumentuz cuz dicis: quecunqz qualitas est principiũ alicui° actionis in quocũqz est: ponit actio respectu cuius est principium. Cõcedo istam cum illa glosa quã tu dedisti. vz. vbi materia z subiectũ natum sit recipere talem actionẽ. Sed negat: q sensus exterior sic sit aptus natus recipere sensationem nociui z vtilis. Et cuz dicis: spẽs existẽs in potẽtia nobiliori p defluxũ ipsi° põt imutare potẽtiã inobiliorẽ. g p oppositũ spẽs in po° ignobiliori poterit imutare potentiam nobiliorẽ. Respondet pcedendo: q spẽs existens in potentijs nobilioribus per defluxũ possunt imutare ignobiliores. sed tñ idez est deuenire ad aliquam vnam ignobiliorem que erit pmo perceptiua ipsorũ obiectoz: z a nulla alia iferiore percipiũtur h° obiecta. Unde si tu arguas. Spẽs existẽs in nobiliori potentia põt imutari ignobiliorẽ potentiam. ergo quamlibet ignobiliorez: nego pñsequentiã. qz cõmittis fallaciam pñtis. Qm si species põt mutare aliquã ignobiliorez: nõ sequitur q possit quãlibet imutare per rõnez dictam: sed tñmodo illam que potest cõcurrere cuz obiecto ad causandã sensationez: z que potest cooperari ipsi obiecto: vt in ipsa eliciat sensatio: z actus sentiedi. Quod nõ cõcedit de sensu exteriori. ¶ Ad 2m argumẽtũ rñdetur negando: q species sensibilis sit idez essentialiter qd sentire. ¶ Qd probat. Presupponẽdo primo q (quẽadmodum dictum est in corpe questionis: z aliqualiter probatuz.) Spẽs sensibiles in medio z in organo nõ possunt diuersificari sm speciez: neqz ex pte agentis: neqz ex parte passi: seu subiecti. Hoc psuppositũ pbat sic. Agens est idẽ respectu speciei in medio z in organo. Quoniaz obiectuz sensibile est illud a quo effectiue causantur tales species: medium autem z organum que sunt receptiua spẽrum sunt eiusdem rationis. Ex secundo de anima. ergo ipse species dicunt esse eiusdem rationis. Que ratio põt sic declarari. Ubicũqz est agens z passuz eiusdem rõnis: ibi est effectus eiusdẽ rationis. (Actio enim z quicũqz respectus diuersificant vel ex fundamẽto: vel ex termino. ergo si fundamentum z terminus sunt eiusdem rationis: z actio erit eiusdez rationis: qz nõ videt vnde possit diuersificari actio sm spẽz nisi ex altero extremorum.) Sed ita est q agens z patiẽs respectu speciei sensibilis in medio z in organo sunt eiusdem rõnis. ergo actus prouenient inter ista erit eiusdem rationis. Et ex pñsequenti sequitur q effectus productus: erit etiam eiusdem rationis: z ita species in medio z in organo. ¶ Secundo psupponit: q quando sunt duo indiuidua eiusdem spẽi: quicquid essentialiter z realiter cõpetit vni: competit etiam reliquo. ista de se patet. si eniz igni a. competit esse calefactiuum: z etiã igni. b. illud idẽ sibi competit: quia esse calefactiuũ est idez realiter igni. ¶ Istis stantibus probatur propositum tripliciter, z primo q si species sensibilis sit idem essentialiter quod sentire: mediuz sentiet z cognoscet ipsuz sensibile: qz in quocunqz recipitur species sensibilis: recipitur z ipsum sentire. Ex quo sunt idem realiter: sed species in medio est idẽ realiter quod sentire (probo istaz. Quia species in medio est eiusdem speciei z rationis specifice cuz spẽ in organo: sed species in organo sensus est idez (per te) realiter q sentire. ergo etiam species in medio. Et in quocunqz est sentire: illud formaliter sentit z cognoscit: (qz impossibile est formam esse in aliquo: z nõ cõmunicare illi suum effectũ formalez: qz hoc propriũm est cuiuscunqz forme q constituat suum sbm sm suuz esse formale.) ergo si sentire est in medio: medium sentiet. ¶ Item secũdo ab effectu arguitur. Certum est q in vigilante vehementer distracto ad alia imprimunt species visibiles multorum obiectoz visibilium: z tñ iste nõ videt. Similiter in dormiente oculis apertis imprimit species visibilis z tñ nõ videt. Similiter dormiens per sonum excitatur: quod nõ esset nisi reciperet spẽm sonii z tñ iste dormiens nõ percipit sonum: qz nõ dormiret neqz sentiret. Itẽ deus põt imprimere actũ imaginandi in imaginatiua sine spẽ imaginabili: sicut fecit in visionibus prophetaz. ¶ Item tertio pñtradicit sibi ipsi san. Tho. in pma parte. q. 12. arg. 2. Dicit enim q in patria habebit visio intuitiua de essentia diuina: z tñ sm ipm nulla species intelligibilis põt abstrahi de essentia diuina. ergo de aliquo obiecto intelligibili potest haberi actus z opatio actualis sine specie: sm ipsum: z pbatuz est et. q spẽs põt haberi sine actu. ¶ Et pfirmatur hoc. Certuz est q spẽs sensibilis est pn̄m actus sentiendi z cã ipsius: sed pn̄m z cã distinguunt realiter a causato. ergo spẽs distinguet ab actu sentiẽdi. ¶ Per hoc respondetur ad argumentum tuum. Quuz tu dicis. Si sensatio distinguit essentialr a spẽ: ergo erit pfectior ipsa sensatio qz species. ergo recipiet in sbto nobiliori z spũaliori: qz recipiat spẽs. Rñdeo q sensatio recipit in subiecto spiritualiori

sensatio recipit in subo subtilius q recipiant species

tualiori q̃ sit subiectuȝ in quo recipitur species sensibilis: tm̃ subiectiue: sed non oportet ꝙ subm in quo recipit̃ sensatio sit spūalius subiecto in quo recipit̃ spēs sensibilis ⁊ subiectiue ⁊ pceptiue. Unde si tu arguas. Subiectū aliqd in quo recipit̃ spēs sensibilis est materiali⁹ illo subiecto in quo recipit̃ sensatio: ergo quodlibet in quo recipitur species sensibilis est materialius quocunqȝ subiecto in quo recipitur sensatio. Negatur argumentuȝ: quia tu committis fallaciam consequētis: ponēdo ꝯsequens. Et sic patet quantum ad istam difficultatem.

Aliorū eni cathegorcumatū nulluȝ ē separabile. Tex. cōmē. iiij. Dō. iij.

Utrum sba sit sba' sit separabilis a q̃libet accidente. Et primo arguit̃ negatiue. loquendo de sba in compa ratione ad accidens cōmune. Et arguit̃ sic. aut suba inq̃ȝtum suba est separabilis sic a quolibet accidente: aut inquantuȝ hec. Si primomodo ergo redibit opinio illa ꝙ q̃ sba puta dei p̃cedit quodlibet accidēs sequit̃ ꝙ sba vt sba precedit quodlibet accidēs. Si v̓o dicat̃ ꝙ sba vt hec pōt separari a q̃libet accidente. Contra arguitur sic. Data veritate istius sequitur ꝙ homo poterit esse sine quolibet accidēte: ⁊ per ꝯsequens sine q̃ntitate ⁊ qualitate. ꝯsequens est falsum igitur ⁊ antecedens. falsitas cōsequentis pȝ. nihil potest separari ab eo qd̓ est de essentia ipsi⁹: sed qualitas ⁊ quātitas sunt de essentia hominis. ergo ⁊c. maior huius prosyllogismi pbat̃. q̃ illa que sunt insepabilia sm ꝯceptuȝ: vident̃ esse inseparabilia sm esse. Sed illud quod est de essentia alicuius est inseparabile ab illo sm cōceptuȝ. ergo erit insepabile sm esse. minor aūt prosyllogismi pbat̃. Certum enim est ꝙ ista homo est animatus. est p se in primomodo: ⁊ anima est de essentia hominis: sed omne animatum est corpus organicum. corpus aūt organicum importat q̃ntitatem ⁊ qualitatem ergo homo inquantū homo includit q̃ntitatem ⁊ qualitatem: q̃ sicut includit organizationem, ita etiam q̃ntitateȝ ⁊ qualitatem sine quibus corpus nō est organicum. Item pbat̃ secundo falsitas ꝯñtis primo illati. nō potest aliquod esse corpus nisi sit figuratū: sed figura est de predicamento q̃litatis: ergo cuȝ homo sit corpus nō poterit esse sine qualitate. Tertio pbat̃ ideȝ: nō pōt esse homo: neqȝ intelligi: nisi cōstet ex suis ptibus: sed quecūqȝ ptes hoīs sic se habent ꝙ vna est extra aliā: sed hr̄e ptē extra ptē est per q̃ntitatē. igit̃ homo in suo cōceptu ⁊ sm rē de necessitate includit q̃ntitateȝ ꝯñtia prima ⁊ p̃ncipalis est euidens. pptere a. q̃ q̃ntitas ⁊ qualitas sunt accidentia cōia ipsius sbe. Secundo p̃ncipaliter arguit̃. probando ꝙ falsum sit sbm specificum posse separari a ppria passione: q̃ȝtum ad dependētiam vt dicunt Scotiste ⁊ Anto. an. dicit̃ eniȝ ab istis ꝙ quodlibet sbm est prius tpe sua passione q̃ȝtum ad independentiam: nō tamen sm causalitatem. Nam q̃ est causa necessaria sbm respectu sue passionis: de necessitate simul est cum effectu qui est ipsa passio: ⁊ vt sic est inseparabile ab ipsa: ⁊ ex ꝯñti simul tempore. His premissis pbat̃ intentuȝ. s. ꝙ homo ⁊ quodlibet sbm specificum simpliciter ⁊ per se est inseparabile a ppria passione quocunqȝ modo. Et arguit̃ sic. Illud qd̓ includit cāl'itatem necessariam respectu alicuius effectus tanq̃ȝ aliqd de essentia sui: nō potest aliquo modo separari ab effectu. Ista propositio pȝ. Nā si nō pōt fundamentuȝ respectus separari a respectu: nec pōt ēt separari a termino respect⁹: sed ita est ꝙ homo ⁊ quodcūqȝ sbm specificum includit cāl'itateȝ necessariā respectu ppria passionis tanq̃ȝ aliqd de eēntia sui. ḡ hō ⁊ quodcunqȝ specificuȝ sbm vt sic nō poterit separi a passione. minor aūt pbat̃. Aut eniȝ hō ⁊ quodlibet sbm specificū includit cāl'itatem necessariā passiōis tanquā aliquid de essentia sui: aut tanquam accidēs. Si primo modo habetur intentum. Si secūdomodo arguitur sic. Aut enim causalitas ista est accidens per accidēs subiecti. Aut propriuȝ. si primomō. ergo talis causalitas nō competeret subiecto per se ⁊ necessario: q̃m accidēs p accidēs est qd̓ cōtingēter cōpetit subiecto: ergo si talis cāl'itas est accidēs: ꝯtingēter competit subiecto. Si autē dicatur ꝙ est accidēs proprium. sequitur processus in īfinitum in causalitatibus respectu proprie passionis: q̃ cāl'itas ista necessaria. est propria passio. ex quo est accidēs propriū ⁊ respectu cuiuscunqȝ passionis est assignare causam intrinsecam ipsius in subiecto cuius est passio. ergo respectu illius causalitatis erit assignare aliam causalitatem: ⁊ sic in infinitum.

Ad oppositū tamē est Ar. in. 7. meta. circa principiuȝ. Qui vult: ꝙ substantia sit prior quodlibet accidente: ⁊ illa prioritas est prioritas nature: ⁊ sm ipsuȝ. 5. metaphy. cap. de priori. illa sunt priora sm naturam quecunqȝ contingunt esse sine alijs: ⁊ alia non sine illis. Et est tex. cōmen. 16.

In ista. q. sunt. 4. arti. In primo aliqua necessaria premittentur. In scd̓o determinabitur questio de accidente. communi iuxta primum argumentum in prin. In 3° terminabitur. q. de accidente proprio iuxta 2m argumentum. In 4° respondebitur ad argumēta in principio questionis.

Quātū ad primū primo notandum est: ꝙ possibile accipit̃ dupliciter. Unomodo pro eo quod potest esse terminus potentie pductiue alicuius agentis nālis: ⁊ istomodo nihil est possibile: nisi quod est pducibile ab aliquo agente naturali. Secūdomodo capitur possibile p illo quod nō iplicat ꝯtradictionē in se ⁊ repugnātiam in suo cōceptu: ⁊ tale appellat̃ ab Ar. possibile logicuȝ. 5. meta. cap. de potētia. ⁊ est. tex. cō. 17. Unde possibile logicum est compositio formata ab intellectu cui⁹ termini nō iplicant contradictionem. Secundo notādum ꝙ alteratio ⁊ generatio simpliciter dicuntur eē due mutationes realiter distincte: ⁊ q̃ ista ppositio negatur ab aliquibus presertim a concurrente. ideo dupliciter pbatur. ⁊ primo sic. Ille sunt due mutationes: quarū sunt quatuor termini: sed alterationis ⁊ generatiōis sunt quatuor termini. ḡ ⁊c. Maior assumpta est māifesta: ⁊ minor pbat̃. q̃ mutatio est inter duos terminos per se. Alteratio eni est ab eē sm quid ad eē sȝ qd. Gñatio est a nō esse simpliciter ad eē simplr. 5. physico. tex. cō. 6. Isti aūt sunt quatuor termini. igit̃ actiones ⁊ passiones medie erunt distincte. Et ꝯfirmat̃ hoc: q̃ mutationes distinguunt̃ ex p̃ncipijs effectiuis: q̃ cā effectiua nata est distinguere suuȝ effectū saltē originaliter ⁊ effectiue. Distinguuntur etiaȝ ex terminis. ex s̄nia Ar. 5. physico. qui distinguit mutationes penes terminos ad quos: ⁊ magis distinguunt penes terminū ad quem ⁊ denominant̃ q̃ȝ ex termino a quo. tex. cō. 4. Sed terminus ad queȝ alterationis est accidens: generationis aūt est sba. Isti aūt sunt termini distincti; ergo ⁊ mutationes sunt distincte. Secundo cōfirmat̃ hoc idē: mutatiōes ille sunt distincte realiter quarum vna pōt esse altera nō existente pȝ hoc per p̃muȝ p̃ncipium. sed ita est ꝙ existente alteratione pōt nō esse gñatio: vt pȝ in multis: ergo alteratio ⁊ gñatio distinguunt̃ realiter. Sȝ si dicas: ꝙ alteratio que ordinat̃ ad gñationeȝ est eadeȝ realr gñationi: sed alteratio que nō ordinat̃ ad gñationeȝ distinguit̃ ab ipsa. Contra hoc arguo sic. Alteratio ordinata ad gñationē pōt esse sine gñatione: ergo ista alteratio distinguit̃ realr a gñatiōe ꝯñtia bona: ⁊ aūs pbat̃. Esto eniȝ ꝙ sit aliqd̓ vnuȝ alterans qd̓ alteret ipm alterabile p aliq̃ȝtū tpo: sit illud tpo. A. in vltimo instāti tpis. A. corrūpat̃ p aliquā potētiā ipm alterans: qd̓ sit ignis exēpli gratia. Certum est ꝙ ad istam alterationē nō sequit̃ forma substantialis: q̃ nō potest pduci forma sbalis sine gñante: sed ita est ꝙ in isto istāti nō ē gñans. ḡ in isto istāti nō generat̃ forma substantialis: neqȝ cōpositū: erit ergo alteratio ordiata ad generationē dato ꝙ nō

sit gñatio. Per oppositū ꝓbaṫ. ꝙ sit gñatio ab aliquo generãte: qḋ tñ nõ sit alterans: qꝛ pono ꝙ ignis alteret stupã: ⁊ volo ꝙ in fine illius alterationis destruaṫ vt prius ignis alterans: ⁊ ꝓducaṫ de nouo aliꝰ ignis: tũc in illo alterabili disposito gñabitur forma sbalis ignis a gñante: qḋ nõ erit alterãs. qre ⁊c. ¶ Jñ. 2° arguiṫ aliter ad idẽ sic. Si gñatio est eadẽ alterationi: aut est eadẽ in ꝑncipio alterationis aut in fine: si in ꝑnº: ⁊ nõ est gñatio sine genito: ꝗ in ꝑnº alterationis erit sba genita. si võ dicis ꝙ gñatio ẽ eadẽ alterationi in fine alterationis. Tũc sic. Alteratio a ꝑnº vsqꝫ ad finẽ est vna simplex mutatio: ⁊ nõ minus simplex ꝗ̃ terminus eius: sed ita est ꝙ in ꝑnº alteratio ẽ vnica ⁊ simplex mutatio. ergo ⁊ in fine. Ex quo sequiṫ ꝙ nõ erit in fine mutatio alteratio. ⁊ mutatio generatio.

His premissis. Quantum ad scḋm arti. pono ꝯclusionẽ istã. Non repugnat sbe vt sba est esse sine quolibet accñte (loquendo de accidente cõi ⁊ absoluto.) ¶ Ista ꝯclusio ꝓbaṫ dupl̄r. ꝑmo ĩ ꝑticulari de accidẽte cõi absoluto. scḋo gñaliter de oi accidente. ꝑmo sic. Quecũqꝫ sic se hñt ꝙ sunt duo absoluta eẽntialr̄ ordinata ꝑm prius ⁊ posterius ⁊ realr̄ diuersa: nõ repugnat ꝑori eẽntialr̄ separi a posteriori. ¶ Ista ꝓpõ ꝓbatur: ⁊ declaraṫ. ꝑmo in ipsa sumiṫ hoc qḋ dico. duo absoluta: qꝛ si vnũ eẽt absolutum ⁊ alterũ respectiuũ dato ꝙ ista hñent alias cõditiones: adhuc staret ꝙ absolutũ non posset eẽ sine respectiuo: qꝛ albedo a. ⁊ albedo b. cõparata ad respectũ silitudinis qui fundaṫ in ipis albedinibus ꝗ̃uis ⁊ isti ⁊ respectꝰ sint duo eẽntialr̄ ordinata ⁊ realr̄ diuersa: nõ poterit separi albedo a silitudine ambabꝰ albedinibꝰ positis in esse. Scḋo dico. Duo eẽntialr̄ ordinata sic ꝙ vnũ sit prius altero: qꝛ vbi essent silr̄ nã nõ possent separi abinuicẽ. 3° dico. Duo realr̄ diuersa qꝛ vbi essent eẽntialr̄ ordĩata, ⁊ nõ realr̄ diuersa: sꝫ eadẽ: nõ posset vnuꝫ separi a reliquo. sicut appꝫ de eẽntia creature: ⁊ de respectu ipsius ad deũ. Silr̄ de essentia cõpositi sbalis: ⁊ depẽdentia ad ptes intrinsecas eẽntiales a qua dependentis fundamẽtũ absolutũ nullomõ põt separi. ¶ Ista propositione sic declarata assumo istam minoreꝫ sub ipa) suba vt sba ⁊ accñs cõe sunt duo absoluta (saltẽ loquendo de aliquo accñte cõi) essentialiter ordinata: ⁊ realr̄ diuersa: ergo nõ repugnabit sbe vt sba est (que quolibet tali accidẽte cõmum est prior) esse sine ipso. ¶ Et ꝯfirmaṫ ista rõ: qꝛ ꝑus in suo ꝑori nõ dependet a suo posteriori ꝗ̃tũ ad esse: qꝛ cũ sit ꝑus: in aliquo ꝑori hꝫ esse in quo nõ intelligitur posteriꝰ: iõ sibi nõ repugnabit esse sine posteriori: ⁊ habetur ex. 5. meta. vt allegaᵐ est. t. c. 16. vbi dr̄ ꝑora ꝑm sbaꝫ ⁊ nãꝫ sunt ꝗ̃cũqꝫ ꝯtingunt esse sine alijs ⁊ alia nõ sine ipsis: ad quẽ moduꝫ ꝑoritatis reducit oẽs alios modos: sed sba ⁊ accñs cõe absolutuꝫ sunt hõ: ergo ⁊c. ¶ Scḋo ꝓbaṫ eadeꝫ ꝯclusio gñaliter sic. Illa que sunt termini distinctorũ ꝓductionũ eẽntialr̄ ordinatarũ vni nõ repugnat esse sine reliquo (sicut ꝓductioni priori non repugnat eẽ sine ꝓductiõe posteriori) sed ita est ꝙ substãtia ⁊ accñs sunt termini distinctaꝝ ꝓductionũ (qꝛ sba gñatiõis: accñs alterationis: aut alicuius alterius mutationis seu ꝓductionis accidẽtalis: que distinguiṫ ꝯtra gñationeꝫ simpl̄r) ⁊ gñatio est prior realr̄ alteratiõe ⁊ quacũqꝫ alia mutatione: igiṫ substãtie nõ repugnabit esse sine accidente. maior est manifesta: ⁊ minor ꝓbaṫ: ꝗ̃tũ ad secũdã parteꝫ. ꝙ gñatio sit prior alteratione eẽntialr̄: ⁊ alijs mutationibus accidentalibus: qꝛ mutationes accipiũt esse ex ꝑncipijs ⁊ terminis ipsoꝝ: ⁊ silr̄ ordinẽ accipiunt ex ipsis. Tum qꝛ hoc dicit Ar. 5. physicoꝝ: vt allegatũ est superius ꝙ mutatiões specificanṫ a terminis: ⁊ pariformiter nõ negat ꝙ a principijs formalibus elicitiuis. Tum qꝛ mutationes sunt relatiões ⁊ respectus de ꝑdicamẽto passionis ⁊ relationes accipiũt spẽm ⁊ ordinẽ a fundamẽtis ⁊ terminis. Igitur ꝗ̃lis ordo iter ꝑnᵐ gñationis: qḋ est sba: ⁊ terminum eiꝰ ⁊ ꝑnᵐ: ⁊ terminuꝫ alteratiõis seu aliaꝝ mutationum accidẽtaliũ talis erit ordo iter gñationẽ ⁊ alias mutatiões: ⁊ ita (cum sba sit ꝑor eẽntialr̄ ꝗlibet accñte: ex hoc. 7. meta. tex. cõ. 4.) sequiṫ ꝓpositũ: ꝙ gñatio erit ꝑor essentialr̄ qualibet alia mutatiõe accñtali. ¶ Q̃ si dicas. ꝙ ordine originis alteratio ꝑcedat gñationẽ. qꝛ nõ põt agens nãle generare: nisi prius alteret sbm generationis. ¶ Cõtra. si agens nãle ꝑus alteret ꝗ̃ gñet hoc est ꝑꝑ imꝑfectioneꝫ ⁊ limitationẽ ṽtutis actiue ipsius agẽtis. Nõ eniꝫ põt agẽs limitatũ ⁊ imꝑfectũ imediate ex sua limitatiõe attingere terminũ: ꝑmo ⁊ ꝑncipalr̄ intẽtũ: qꝛ (quũ agẽs imꝑfectuꝫ ex sua imꝑfectione ꝓcedat de imꝑfecto ad ꝑfectũ) terminus ꝑmo intentꝰ a gñante est sba terminꝰ intẽtꝰ ꝑ accidẽs est forma accñtalis: ꝗ ꝑus tale agẽs inducit formã accñtalẽ ꝗ̃ sbaleꝫ: sed si eẽt aliq̃ virtꝰ actiua ꝑfecta: nõ habẽs aliqḋ ꝯtrariũ in passo qḋ subijciṫ eius actiõi: ꝑmo introduceret terminꝰ ꝑ intẽtus: ꝗ̃ illud qḋ ꝑ accidẽs itẽderet. Ulteriꝰ cũ agẽs nãle iueniat in passo dispositiones ꝯtrias forme itroducẽde: corrũpit eas ꝗ corruptio nõ põt eẽ nisi ꝑ alterationẽ: ⁊ totũ hoc ẽ ex resistẽtia passi ad agens ꝑꝑ imꝑfectionẽ ṽtutis actiue agẽtis nãlis. Ex quo sequiṫ ꝙ vbi eẽ ꝑfectũ agẽs itroducẽs formã subalẽ ꝑus esset gñatiuꝫ ꝗ̃ alteratiũ: qꝛ nõ introduceret formas accñtales disponẽtes passuꝫ. sꝫ solũ ꝯseruãtes formã subaleꝫ in passo: ꝗ posteriꝰ ordine nãe itroducerenṫ ꝗ̃ forma substantialis.

Quãtũ ad tertiũ arti. Utrũ sba possit separi a quolibet accidẽte ꝓprio sic ꝙ talis separabilitas nõ iplicet ꝯtradictionẽ. Notandum est ꝙ duplex est opinio de sbto respectu passionis: ⁊ de cãlitate eiꝰ. Una opinio tenet: ꝙ sbm est tñ cã mãlis passiua ⁊ in qua fundaṫ ipa passio: ita ꝙ sbꝫ nõ hꝫ nisi cãlitatẽ mãlẽ. que opinio ẽ san. Tho. ⁊ sequatium eiꝰ dicẽtiũ. ꝙ nõ cãtur passio a sbto: sꝫ a cãnte sbm effectiue: ꝑ moduꝫ seq̃le: sicut cuꝫ gñaṫ sba: gñatur ꝗ̃titas: nõ ꝙ sba sit cã effectiua respectu ꝗ̃titatis exñtis in ipsa: sed solũ ꝑ viã sequele: qꝛ quũ sba gñaṫ: gñatur ⁊ ꝗ̃titas. Alia est via Doct. sub. que tenet. ꝙ sbm nõ tantũ est cã mãlis respectu sue passionis: sed ẽt est cã effectiua eiusdem ex eo ꝙ subiectũ icludit ꝑnꝰ eẽntialia sufficiẽter ꝓductiua ipiꝰ passionis que sunt genꝰ ⁊ dña subiecti: ⁊ ꝓpria passio fluiṫ a differẽtia specifica: ⁊ ideo subiectuꝫ põt dici esse ꝑnᵐ efficiẽs talis passionis. ¶ Si teneatur ꝑma via respõdeṫ ponẽdo istaꝫ cõclusionem ꝯñter. ꝙ suba vt substãtia est: est seꝑabilis a ꝓpria passione nec (posito ꝑncipio istorum) põt oppositũ huius cõclusionis teneri: que cõclusio probaṫ sic. Omnis potẽtia passiua est potẽtia ꝯtradictõis que est indifferẽs ad quodlibet extremuꝫ eiusdem: sed potentia subiecti respectu passionis est potẽtia passiua nõ productiua. ergo ⁊c. ergo poterit subꝫ eẽ sub ꝓpria passione. ⁊ sub nõ eẽ ipsiꝰ maior ꝑncipalis ꝓbaṫ auctoritate ⁊ ratiõe. Auctoritate sic. Ar. 9. meta. tex. cõ. 17. ꝓbat: ꝙ omnis potentia passiua sit potentia ꝯtradictionis: sic eniꝫ vult probare: ꝙ actus sit prior potẽtia hoc mõ. Incorruptibile. est ꝑus nã corruptibili. Sed ĩcorruptibile est actus: corruptibile potẽtia. ergo. ⁊c. Probat aũt minorẽ: qꝛ corruptibile põt esse ⁊ nõ eẽ sꝫ potẽtia est q̃ aliqḋ põt eẽ vel nõ esse vel simpl̄r vl̄ sꝫ quid. ꝗ ⁊c. Tũc arguiṫ sic. aut ista est diffinitio adeq̃ta potentie passiue: aut nõ. Si sic: ꝗ ois potẽtia passiua est talis: ꝙ respicit eẽ ⁊ nõ eẽ: saltẽ successiue: Si nõ: ꝗ potẽtia terminaṫ ad alteram ptẽ ꝯtradictiõis: sꝫ nullũ tale ẽ possibile eẽ vt dicit Cõmẽ. ergo eẽt possibile esse: ⁊ nõ esset pole esse. ¶ Jñ. 2° Ar. dicit: pole aũt oẽ ꝯtingit nõ actu eẽ. Aut intelligit ꝙ possibile nõ sit in actu absolute ⁊ sit purum nihil simpl̄r aut intelligit ꝙ non sit in actu: qꝛ est possibile ⁊ in potẽtia: non primo modo: qꝛ secũdũ ipsum purũ nihil non transmutatur ad esse. ergo secũdo modo: ⁊ ita intelligit ꝙ possibile est illud quod est sub non esse alicuius: ⁊ postmodum est sub esse. ¶ Jñ. tertio ista sunt verba Ar. Est autem potentia nihil sempiternũ. Ratio vero hec: omnis potentia simul ꝯ̃dictionis ẽ. qḋ qdẽ enĩ non possibile existẽ: nõ vtiqꝫ existit in aliquo. Possibile aũt oẽ ꝯtingit non actu esse. Ex qua sñia colligitur: ꝙ oẽ quod est possibile potentia passiua

passiua: includit negationē actus τ cē. ¶ Scdo principa liter maior pncipalis arguit rōne. passiones disiūcte en- tis sunt tales q̄rū vna includit negationē alteri⁹: ḡ po⁹ i- cludit negationē actus: τ p p̄ñs potētie vt po⁹ est nō repu gnat esse sine actu: τ ex altera pte pōt eē in actu: ḡ po⁹ cō tradictionis. ¶ Rñdet q̄ nō repugnat po⁹ passiue eē si- ne actu inq̄ntū po⁹ est: sed bene ei repugnat inq̄ntū hec: hoc est inq̄ntū est po⁹ passiua determinata in spē: sicut re pugnat homini: vt hō esse sine risibilitate: sed nō inq̄ntū sba aut po⁹ passiua in nā. ¶ Cōtra: aut tenet vniuocatio po⁹ passiue ad quālibet po^{am} passiuā: τ silr act⁹ ad actū quēlibet receptibilem in po⁹: aut nō: si dicas q̄ sic: sic ar- guit. q̄cq̄d essentialr cōpetit supiori essentialr cōpetit in- feriori: sz essentialiter cōpetit potentie passiue: vt passiua est eē in re sine actu receptibili: ergo non repugnabit po- tētie passiue: vt in determinata spē: τ ita nō repugnabit homini inq̄ntū potētia passiua talis τ determinata eē si- ne risibilitate. Si vō teneat equiuocatio potētie τ act⁹. Cōtra. pñtia Ar. nō valeret. s. hic actus p̄cedit hanc potē tiā. ergo oēz potentiā. stat. n. q̄ actus qui importat p hoc qd̄ dico incorruptibile p̄cedat potētiā ipoitatā p hoc qd̄ dico corruptibile: τ tn̄ q̄ act⁹ nō p̄cedat quālibet poten- tiam. imo pñtia ipsa cōmitteret fallaciā psequētis: q: bñ sequeret: act⁹ incorruptibilitatis p̄cedit omnē potētiam ergo potētiā corruptibilitatis: sed arguere econtra nō va let. s. hāc potentiā p̄cedit ergo oēm: q: arguit ab inferiori ad suū supius affirmatiue vlr τ distributiue. Un̄ Ar. intē dit pbare: q̄ act⁹ simpliciter est p̄or po⁹: τ ex pñti q̄cunq; potentia. ¶ Rñ. scdo p̄tra respōsionē datā tu dicit q̄ huic po⁹ inq̄ntū hec repugnat eē sine actu: sicut mē celi repu gnat esse sine forma sbali sz aliquos. ¶ Cōtra quero quid addit ly hec. supra potentiā passiuā. aut addit aliqd ptī- nēs ad causalitatem mālē p̄cise: aut ad aliquā aliā causa litatem. Si p̄mo: mō cū causalitas mālis tm̄ sit esse in quo aliqd est: τ istud sic esse in quo non ponat aliquā necessi tatē: neq; ex pte subm: neq; ex pte forme: ergo adhuc nō repugnabit mē eē sine forma. Si vero des 2^{m}. habet intē tuz: q̄ ipsa necessitas intrīnsece forme nō ē ex pte subi vt subm est. hoc est vt cā mālis in q̄. Neq; valet fugere ad in clinationē mē respectu forme: q: si penes istā inclinatio nē forma esset in mā necessario: ergo omnis forma neces- sario esset in mā: q: ad ipsam nālit inclinat. ¶ Q, si di- cat. q̄ magis inclinat in istā. ¶ Contra. maior aut minor inclinatio nō necessitat māteriā sub forma nisi forma esset illa ad quā mā summe inclinaret: q̄ nulla est: vt nūc pre- suppono quod alibi hz declarari. ¶ Item secunda rōne arguit ad hanc maiorē principalē q̄ omnis potentia pas- siua sit po⁹ cōtradictionis sic. Possibile distinguit p̄tra necessariū τ ipossibile. ipossibile eni ita respicit non esse. τ ad ipsum determinat: q̄ nullomodo respicit esse. Un- de impossibile est illud quod nullo modo potest esse. Ne cessarium aūt ita respicit esse: q̄ nullomodo nō esse: quia necessarium est illud quod ita habet esse quod nō potest non esse: vt pz per Ar. 5. meta. ca. de necessario. tex. cō. 6. Si ergo possibile dictū a po⁹ passiua determinaret ad eē sic: q̄ nō possz esse sub nō esse illius respectu cuius est po⁹ passiua: esset simplr necessarium: si vero ad nō esse deter- minaret: si q̄ nō posset recipe esse: esset impossibile. ḡ cū possibile sit mediū inter necessariū τ impossibile sic respi cit eē: q̄ etiā potest eē sub nō esse: τ ita ad neutrum istoꝝ determinat. ¶ Item ad idē 3⁹ arguit sic. Ideo potentia passiua est ad esse: q: ēt potest ab alio recipere. s. ab agen- te. Si autem ab alio recipit esse q̄ntū est ex se illo circun- scripto: est sub nō eē: quia omnis mutatio est inter oppo- sita: si ergo po⁹ passiua de se est sub nō eē: τ sibi non repu gnat habere eē per agēs. ḡ respicit esse τ nō eē. ¶ Ad illud qd̄ dicit. q̄ passio insequēs sbm: g̃riatur ad g̃riationē sub iecti per modū sequele. ¶ Cōtra hoc argutū est superius: q: termini distincti requirūt actiones distinctas: quēad modū est in pposito de ppria passione τ de subto: quoꝝ vnū est qualitas sm viam cōem: τ alterū est sba: loquēdo de subiecto in g̃ne sube: ergo ista duo diuersis acquisitio nibus τ actionibus inducunt ab agente seu pducuntur. ¶ Et p̄firmat hoc. q: illud est cā p se alicuius qd̄ circun- scripto quocūq; alio ipso posito. pducit effectus in esse: sed circūscripto g̃ñante ad imaginationē: τ posito subie- cto in esse: sequit de necessitate ipsa passio que fluit a dif ferētia specifica subiecti: τ ex pprijs pncipijs ipsius. ergo subiectū est: causa respectu passionis. Assumptū p maio- ri. pbat. Licet sit de se euidēs: q: cā est illud ad cuius esse sequit aliud. ¶ Itē cōfirmat: q̄ sbm sit cā passionis p se: q: illud est cā p se alicuius effectus: qd̄ p̄tinet in se pnci- pia sufficiēter pductiua ipsius. Sed ita est q̄ sbm est hōi cū a pncipio ipsius fluat ipsa passio: vt dictū est: τ videt q̄ sit cā effectiua. Tum ex rōne superius adducta de po- tētia passiua: que est potētia p̄tradictionis. Tum q: posi to subto in eē reducit ipsa passio de nō eē ad esse: i in re τ existētia actuali. Q, aūt sic reducit effectū de nō esse rea li ad esse reale: est cā efficiēs: cuius causalitas pncipaliter respicit effectū quo ad existētiā actualē. ¶ Item ista rñ- sio: q̄ passio pducit per modū sequele: tollit oēm viā ad pbandū aliquid eē per se τ realiter effectū alicui⁹ agētis: q: dicaz q̄ calor nō capit eē effectiue ab igne: sed ē seque la ignis. Similiter q̄ mundus nō est effectus a deo: sed est sequela dei: τ breuiter q̄ omnis effect⁹ est sequela sue cāe: τ nō a sua cā effectiue. ¶ Ex his apparet determina- tio tertij articuli sm primā opinionē. ¶ Q, si teneat opi- nio q̄ sbiectuz nō tantuz sit cā mālis: sed ēt effectiua. Rñ detur ad difficultatē negatiue. vz. q̄ sbm nō est separabi- le ab accidente pprio. Et hoc est qd̄ dicit Sco. in meta. q̄ lz sbm possit separari a passione q̄ntū ad indepēdentiā: q: in nullo sbm dependet ppria passione: nō tamen est se parabile q̄ntuz ad causalitatem: q: est cā necessaria eius: τ q: posita causa necessario causante effectum necessitate simplr: de necessitate ponitur effectus: ideo posito subie- cto: necessario ponitur passio. Hec que dicta sūt de sepa rabilitate: q̄ sbm est separabile ab accidente: intelligan- tur de separabilitate: sm potentiā logicaz: que potentia est non repugnantia terminoꝝ: τ ēt po⁹ metaphysica que est q̄ in conceptu formali ipsius sbe vt sba est: τ inq̄ntum hec sba nō includit aliquod accidens: τ pp hoc nō repu gnat sbe vt sba est eē sine quodlibet accidēte: saltem cōi. Sed si loquamur de sepabilitate sm potētiā physicam τ nālē (cū talis potētia respiciat māteriā sensibilē τ q̄ntam. de qua hz pduci cōpositum sbale: τ ēt cū agēs nāle nō agat nisi mediantibus qualitatibus actiuis aut passiuis) non potest sba vt sba est: naturalis separari vlr a quolibet ac- cidente cōmuni: τ sic ad questionem responsum est τc.

Modo de vltimo arti. respondetur ad argumēta pnci. Et pmo ad pmū dicendo: q̄ ne- duz sba in cōi. sed ēt in pticulari potest separari a quoli- bet accidente. Et cū dicit. ergo hō poterit esse sine quāti tate: concedo p̄ñtiam: τ p̄ñs: q: hoc nō est impossibile: vt dicit Sco. in reportationibus parisiensibus di. 42. q. 2ª. primi. Rñdendo ad tertium argu^{m}. q: sba vt sic cōcludit precise in suo cōceptu formali illa que sunt in g̃ne sbe: nō autem que sunt in alijs predicamentis. ergo quelibet sba poterit habere p̄ceptum formalē quiditatiuum nō inclu dendo nec intelligendo q̄ntitatē. Et cum dr̄ homo est cor pus organicuz τ aiatū. Dico q̄ corpus organicum quod ponitur in diffinitione anime non dicit q̄ntitatem: sed di cit totum habens plures partes specifice distinctas: nō tamen vt extensas per q̄ntitatem. τ breuiter in nulla diffi nitione sbe requiritur necessario accidens. ¶ Notanduz tamen q̄ manus: caput: τ cetere partes que sunt organi- ce possunt cōsiderari vnomodo vt sunt dispositiões quā titatiue seu qualitatiue: alio modo vt dicūt partes speci ficas essentialiter diuersas: penes diuersas formas subtā tiales. Primomodo vt organicum dicit tales dispositio nes: non ponit in diffinitione hominis: sed bene secūdo

sit gñatio. Per opposituꝫ ꝓbaꝛ. ꝙ sit gñatio ab aliquo generãte: qd̄ tñ nõ sit alterans: qꝛ pono ꝙ ignis alteret stupã: ⁊ volo ꝙ in fine illius alterationis destruaꝛ vt prius ignis alterans: ⁊ ꝓducaꝛ de nouo aliꝰ ignis: tũc in illo alterabili disposito gñabitur forma sb̄alis ignis a gñante: qd̄ nõ erit alterãs. q̃re ⁊c̄. ¶ Sꝫ. 2º arguiꝛ aliter ad idē sic. Si gñatio est eadē alterationi: aut est eadē in ꝑncipio alterationis aut in fine: si in ꝑnº: ⁊ nõ est gñatio: sine genito: ḡ in ꝑnº alterationis erit sb̄a genita. si v̄o dicis ꝙ gñatio ē eadē alterationi in fine alterationis. Tũc sic. Alteratio a ꝑnº vsq3 ad finē est vna simplex mutatio: ⁊ nõ minus simplex q̃3 terminus eius: sed ita est ꝙ in ꝑnº alteratio ē vnica ⁊ simplex mutatio. ergo ⁊ in fine. Ex quo sequiꝛ ꝙ nõ erit in fine mutatio alteratio. ⁊ mutatio generatio.

His premissis. Quantum ad scd̄m arti. pono ꝯclusionē istã. Non repugnat sb̄e vt sb̄a est esse sine quolibet accñte (loquendo de accidente cõi ⁊ absoluto.) ¶ Ista ꝯclusio ꝓbaꝛ dupl'r. ꝑmo i ꝑticulari de accidēte cõi absoluto. scd̄o gñaliter de oi accidente. ꝑmo sic. Quecũq3 sic se hñt ꝙ sunt duo absoluta ēntialr ordinata ꝯm prius ⁊ posterius ⁊ realr diuersa: nõ repugnat ꝑori ēntialr separi a posteriori. ¶ Ista ꝓpõ ꝓbatur: ⁊ declaraꝛ. ꝑmo in ipsa sumiꝛ hoc qd̄ dico. duo absoluta: qꝛ si vnũ eēt absolutum ⁊ alterũ respectiuũ dato ꝙ ista hñt alias cõditiones: adhuc staret ꝙ absolutũ non posset eē sine respectiuo: qꝛ albedo a. ⁊ albedo b. cõparata ad respectũ sĩlitudinis qui fundaꝛ in ipis albedinibus q̃tũcũq3 ista ⁊ respectꝰ sint duo ēntialr ordinata ⁊ realr diuersa: nõ poterit separi albedo a sĩlitudine ambabꝰ albedinibꝰ positis in esse. Scd̄o dico. Duo ēntialr ordinata sic ꝙ vnũ sit prius altero: qꝛ vbi essent sĩl nã nõ possent separi abinuicē. 3º dico. Duo realr diuersa qꝛ vbi essent ēntialr ordiata, ⁊ nõ realr diuersa: sꝫ eadē: nõ posset vnuꝫ separi a reliquo. sicut appet de ēntia creature: ⁊ de respectu ipsius ad deũ. Silr de essentia cõpositi sb̄alis: ⁊ depēdentia ad ptes intrinsecas ēntiales a qua dependentie fundamētũ absolutũ nullomõ põt separi. ¶ Ista propositione sic declarata assumo istam minorē3 sub ipa) sub̄a vt sb̄a ⁊ accñs cõe sunt duo absoluta (saltē loquendo de aliquo accñte cõi) essentialiter ordinata: ⁊ realr diuersa: ergo nõ repugnabit sb̄e vt sb̄a est (que quolibet tali accidēte cõmuni est prior) esse sine ipso. ¶ Et ꝯfirmaꝛ ista rõ: qꝛ ꝑus in suo ꝑori nõ dependet a suo posteriori q̃tũ ad esse: qꝛ cũ sit ꝑus: in aliquo ꝑori hꝫ esse in quo nõ intelligitur posteriꝰ: igr̄ sibi nõ repugnabit esse sine posteriori: ⁊ habetur ex. 5. meta. vt allegaᵐ est. t. c. 16. vbi dr̄ ꝑora ꝯm sb̄aꝫ ⁊ nãꝫ sunt q̃cũq3 ꝯtingunt esse sine alijs ⁊ alia nõ sine ipsis: ad quē moduꝫ ꝑorita nõ reducit oēs alios modos: sed sb̄a ⁊ accñs cõe absolutũ sunt hꝰ: ergo ⁊c̄. ¶ Scd̄o ꝓbaꝛ eādeꝫ ꝯclusio gñaliter sic. Illa que sunt termini distinctarũ ꝓductionũ ēntialr ordinatarũ vni nõ repugnat esse sine reliquo (sicut ꝓductioni priori non repugnat eē sine ꝓductiõe posteriori) sed ita est ꝙ substãtia ⁊ accñs sunt termini distinctaꝝ ꝓductionũ (qꝛ sb̄a gñationis: accñs alterationis: aut alicuius alterius mutationis seu ꝓductionis accidētalis: que distinguiꝛ ꝯtra gñationeꝫ simpl'r) ⁊ gñatio est priori realr alteratiõe ⁊ quacũq3 alia mutatione: igiꝛ substãtie nõ repugnabit esse sine accidente. maior est manifesta: ⁊ minor ꝓbaꝛ: q̃tũ ad secũdã parteꝫ. ꝙ gñatio sit prior alteratione ēntialr: ⁊ alijs mutationibus accidentalibus: qꝛ mutationes accipiũt esse ex ꝑncipijs ⁊ terminis ipsaꝝ: ⁊ silr ordinē accipiunt ex ipsis. Tum qꝛ hoc dicit Ar. 5. physicoꝝ: vt allegatũ est superius ꝙ mutatiões specificanꝛ a terminis: ⁊ pariformiter nõ negat ꝙ a principijs formalibus elicitiuis. Tum qꝛ mutationes sunt relatiões ⁊ respectus de ꝑdicamēto passionis ⁊ relationes accipiũt spēm ⁊ ordinē a fundamētis ⁊ terminis. Igitur q̃lis ordo iter ꝑnᵐ gñationis: qd̄ est sb̄a: ⁊ terminum eiꝰ: ⁊ ꝑnᵐ: ⁊ terminuꝫ alteratiõis seu aliaꝝ mutationum accidētaliũ: talis erit ordo iter gñationē ⁊ alias mutatiões: ⁊ ita (cum sb̄a sit ꝑor ēntialr q̃libet accñte: ex hoc. 7. meta. tex. cõ. 4.) sequiꝛ ꝓpositũ: ꝙ gñatio erit ꝑor essentialr qualibet alia mutatiõe accñtali. ¶ Q, si dicas. ꝙ ordine originis alteratio ꝑcedat gñationē. qꝛ nõ põt agens nãle generare: nisi prius alteret sb̄m generationis. ¶ Cõtra. si agens nãle ꝑus alteret q̃3 gñet hoc est ꝑp impfectioneꝫ ⁊ limitationē v̄tutis actiue ipsius agētis. Nõ enĩ põt agēs limitatũ ⁊ impfectũ imediate ex sua limitatiõe attingere terminũ: ꝑmo ⁊ ꝑncipalr intētũ: qꝛ (quũ agēs impfectuꝫ ex sua impfectione ꝓcedat de impfecto ad ꝑfectũ) terminus ꝑmo intentꝰ a gñante est sb̄a terminꝰ intētꝰ ꝑ accidēs est forma accñtalis: ḡ ꝑus tale agēs inducit formã accñtalē q̃3 sb̄aleꝫ: sed si eēt aliq̃ v̄tꝰ actiua ꝑfecta: nõ habēs aliqd̄ ꝯtrariũ in passo qd̄ subijciꝛ eius actiõi: ꝑmo introduceret terminꝰ ꝑ intētus: q̃3 illud qd̄ ꝑ accidēs itēderet. Ulteriꝰ cũ agēs nãle iueniat in passo dispositiones ꝯrias forme itroducēde: corrũpit eas q̃ corruptio nõ põt eē nisi ꝑ alterationē: ⁊ totũ hoc ē ex resistētia passi ad agens ꝑp impfectionē v̄tutis actiue agētis nãlis. Ex quo sequiꝛ ꝙ vbi eē ꝑfectũ agēs itroducēs formã sub̄alē ꝑus esset gñatuꝫ q̃3 alteratũ: qꝛ nõ introduceret formas accñtales disponētes passuꝫ. sꝫ solũ ꝯseruãtes formã sub̄aleꝫ in passo: q̃ posteriꝰ ordine nãe itroducerenꝛ q̃3 forma substantialis.

Quãtũ ad tertiũ arti. Utꝝ sb̄a possit separi a quolibet accidēte ꝓprio sic ꝙ talis sepabilitas nõ iplicet ꝯtradictionē. Notandum est ꝙ duplex est opinio de sb̄to respectu passionis: ⁊ de cãlitate eiꝰ. Una opinio tenet: ꝙ sb̄m est tñ cã mãlis passiua ⁊ in qua fundaꝛ ipa passio: ita ꝙ sb̄ꝫ nõ hꝫ nisi cãlitatē mãlē. que opinio ē san. Tho. ⁊ sequatium eiꝰ dicētiũ. ꝙ nõ cãtur passio a sb̄to: sꝫ a cãnte sb̄m effectiue: ꝑ moduꝫ seq̃le: sicut cuꝫ gñaꝛ sb̄a: gñatur q̃titas: nõ ꝙ sb̄a sit cã effectiua respectu q̃titatis existētis in ipsa: sed solũ ꝑ viã sequele: qꝛ quũ sb̄a gñaꝛ: gñatur ⁊ q̃titas. Alia est via Doct. sub. que tenet. ꝙ sb̄m nõ tantũ est cã mãlis respectu sue passionis: sed ēt est cã effectiua eiusdem ex eo ꝙ subiectũ icludit ꝑnª ēntialia sufficiēter ꝓductiua ipiꝰ passionis que sunt genꝰ ⁊ dr̄ia subiecti: ⁊ ꝓpria passio fluiꝛ a differētia specifica: ⁊ ideo subiectuꝫ põt dici esse ꝑnᵐ efficiēs talis passionis. ¶ Si teneatur ꝑma via respõdeꝛ ponēdo istaꝫ cõclusionem ꝯñter. ꝙ sub̄a vt substãtia est: est sepabilis a ꝓpria passione nec (posito ꝑncipio istorum) põt oppositũ huius cõclusionis teneri: que cõclusio probaꝛ sic. Omnis potētia passiua est potētia ꝯtradictõis que est indifferēs ad quodlibet extremuꝫ eiusdem: sed potentia subiecti respectu passionis est potētia passiua nõ productiua. ergo ⁊c̄. ergo poterit subꝫ eē sub ꝓpria passione. ⁊ sub nõ eē ipsiꝰ maior ꝑncipalis ꝓbaꝛ auctoritate ⁊ ratiõe. Auctoritate sic. Ar. 9. meta. tex. cõ. 17. ꝓbat: ꝙ omnis potentia passiua sit potentia ꝯtradictionis: sic enĩ vult probare: ꝙ actus sit prior potētia hoc mõ. Incorruptibile. est ꝑus nã corruptibili. Sed icorruptibile est actu: corruptibile potētia. ergo. ⁊c̄. Probat aũt minorē: qꝛ corruptibile põt esse ⁊ nõ eē sꝫ potētia est q̃ aliqd̄ põt eē vel nõ esse vel simpl'r vl ꝯꝫ quid. ḡ ⁊c̄. Tũc arguiꝛ sic. aut ista est diffinitio adeq̃ta potentie passiue: aut nõ. Si sic: ḡ ois potētia passiua est talis: ꝙ respicit eē ⁊ nõ eē: saltē successiue: Si nõ: igr̄ potētia terminaꝛ ad alteram ptē ꝯtradictiõis: sꝫ nullũ tale ē possibile eē vt dicit Cõmē. ergo eēt possibile esse: ⁊ nõ esset posse esse. ¶ Sꝫ. 2º Ar. dicit: posse aũt oē ꝯtingit nõ actu eē. Aut intelligit ꝙ possibile nõ sit in actu absolute ⁊ sit purum nihil simpl'r aut intelligit ꝙ non sit in actu: qꝛ est possibile ⁊ in potētia: non primo modo: qꝛ secũdũ ipsum purũ nihil non transmutatur ad esse. ergo secũdo modo: ⁊ ita intelligit ꝙ possibile est illud quod est sub non esse alicuius: ⁊ postmodum est sub esse. ¶ Sꝫ. tertio ista sunt verba Ar. Est autem potentia nihil sempiternũ. Ratio vero hec: omnis potentia simul ꝯdictionis ē. qd̄ qdē enĩ non possibile existē: nõ vtiq3 existit in aliquo. Possibile aũt oē ꝯtingit non actu esse. Ex qua sñia colligitur: ꝙ oē quod est possibile potentia

passiua

passiua:includit negationē actus ⁊ eē. ¶Scđo principa
liter maior pncipalis arguit rōne. passiones disiūcte en
tis sunt tales q̄rū vna includit negationē alteri⁹:ḡ po⁹ i
cludit negationē actus:⁊ p ꝯñs potētie vt po⁹ est nō repu
gnat esse sine actu:⁊ ex altera pte pōt eē in actu:ḡ po⁹ cō
tradictionis. ¶Rñdet q̄ nō repugnat po⁹ passiue eē si
ne actu inq̄ztuz po⁹ est: sed bene ei repugnat inq̄ztū hec:
hoc est inq̄ztuz est po⁹ passiua determinata in spē:sicut re
pugnat homini:vt hō esse sine risibilitate : sed nō inq̄ztuz
sba aut po⁹ passiua in nā. ¶Cōtra : aut tenet vniuocatio
po⁹ passiue ad quālibet po^{tem} passiuā:⁊ silr act⁹ ad actuz
quēlibet receptibilem in po⁹:aut nō: si dicas q̄ sic:sic ar
guit.q̄cq̄d essentialr cōpetit supiori essentialr cōpetit in
feriori:sz essentialiter cōpetit potentie passiue:vt passiua
est eē in re sine actu receptibili:ergo non repugnabit po
tētie passiue:vt in determinata spē : ⁊ ita nō repugnabit
homini inq̄ztuz potētia passiua talis ⁊ determinata eē si
ne risibilitate. Si vo teneat equiuocatio potētie ⁊ act⁹.
Cōtra.ꝯñia Ar.nō valeret.s.hic actus pcedit hanc potē
tiā.ergo oēz potentiā. stat.n.q̄ actus qui importat p hoc
qđ dico incorruptibile pcedat potētiā iportatā p hoc qđ
dico corruptibile:⁊ tñ q̄ act⁹ nō pcedat quālibet poten
tiam.imo ꝯñia ipsa cōmitteret fallaciā ꝯsequētis:q: bñ
sequeret:act⁹ incorruptibilitatis pcedit omnē potētiam
ergo potētiā corruptibilitatis: sed arguere econtra nō va
let.s.hāc potentiā pcedit ergo oēm:q: arguit ab inferiori
ad suū supius affirmatiue vl̄r ⁊ distributiue.Un̄ Ar.intē
dit pbare:q̄ act⁹ simpliciter est prior po⁹:⁊ ex ꝯñti q̄cunq̄
potentia. ¶Itē.scđo ꝯtra respōsionē datā tu dicis q̄ huic
po⁹ inq̄ztuz hec repugnat eē sine actu:sicut mãe celi repu
gnat esse sine forma sbali fz aliquos. ¶Cōtra quero quid
addit ly hec.supra potentiā passiuā. aut addit aliq̄d ptin
nēs ad causalitatem mālē pcise: aut ad aliquā aliā causa
litatem. Si pmomō cū causalitas mālis tm̄ sit esse in quo
aliq̄d est:⁊ istud sic esse in quo non ponat aliquā necessi
tatez:neq̄ ex pte subti:neq̄ ex pte forme :ergo adhuc nō
repugnabit mãe eē sine forma. Si vero des 2^{m}.habet intē
tuz: q̄ ipsa necessitas inexitie forme nō ē ex pte subti vt
subm est.hoc est vt cā mālis in q̄. Neq̄ valet fugere ad in
clinationē mãe respectu forme : q: si penes istā inclinatio
nez forma esset in mã necessario:ergo omnis forma neces
sario esset in mã:q: ad ipsam nālr inclinat. ¶Q, si di
cat.q̄ magis inclinat in istā. ¶Contra.maior aut minor
inclinatio nō necessitat mãm sub forma nisi forma esset
illa ad quā mã summe inclinaret:q̄ nulla est: vt nūc pre
suppono quod alibi hz declarari. ¶Item secunda rōne
arguit ad hanc maiorē principalē q̄ omnis potentia pas
siua sit po⁹ cōtradictionis sic. Possibile distinguit ꝯtra
necessariū ⁊ ipossibile.ipossibile eni ita respicit non esse.
⁊ ad ipsum determinat : q̄ nullomodo respicit esse. Un
de impossibile est illud quod nullo modo potest esse. Ne
cessarium aūt ita respicit esse:q̄ nullomodo nō esse :quia
necessarium est illud quod ita habet esse quod nō potest
non esse: vt pz per Ar.5. meta.ca.de necessario.tex.cō.6.
Si ergo possibile dictū a po⁹ passiua determinaret ad eē
sic:q̄ nō possz esse sub nō esse illius respectu cuius est po⁹
passiua:esset simplr necessarium : si vero ad nō esse deter
minaret:si q̄ nō posset recipe esse : esset impossibile. ḡ cū
possibile sit mediū inter necessariū ⁊ impossibile sic respi
cit eē:q̄ etiaz potest eē sub nō esse: ⁊ ita ad neutrum istoz
determinat. ¶Item ad idez 3⁹ arguit sic. Ideo potentia
passiua est ad esse:q: ēt potest ab alio recipere.s. ab agen
te. Si autem ab alio recipit esse q̄ztuz est ex se illo circun
scripto:est sub nō eē:quia omnis mutatio est inter oppo
sita:si ergo po⁹ passiua de se est sub nō eē: ⁊ sibi non repu
gnat habere eē per agēs.ḡ respicit esse ⁊ nō eē. ¶Ad illud
qđ dicit.q̄ passio insequēs sbm:ḡnatur ad ḡnationez sub
iecti per modū sequele. ¶Cōtra hoc argutū est superius:
q: termini distincti requirūt actiones distinctas : quēad
modū est in pposito de ppria passione ⁊ de subto :quoz

vnū est qualitas sm viam cōem: ⁊ alterū est sba:loquēdo
de subiecto in ḡne sube:ergo ista duo diuersis acquisitio
nibus ⁊ actionibus inducunt ab agente seu pducuntur.
¶Et ꝯfirmat hoc.q: illud est cā p se alicuius qđ circun
scripto quocūq̄ alio ipso posito. pducit effectus in esse:
sed circūscripto ḡnante ad imaginationē: ⁊ posito subie
cto in esse:sequit de necessitate ipsa passio que fluit a dif
ferētia specifica subiecti: ⁊ ex pprijs pncipijs ipsius.ergo
subiectū est:causa respectu passionis. Assumptū p maio
ri. pbat. Licet sit de se euidēs : q: cā est illud ad cuius esse
sequit aliud. ¶Itē cōfirmat : q̄ sbm sit cā passionis p se:
q: illud est cā p se alicuius effectus: qđ ꝯtinet in se pnci
pia sufficiēter pductiua ipsius. Sed ita est q̄ sbm est hm:
cū a pncipio ipsius fluat ipsa passio:vt dictū est: ⁊ videt
q̄ sit cā effectiua. Tum ex rōne superius adducta de po
tētia passiua:que est potētia ꝯtradictionis. Tum q: posi
to subto in eē reducit ipsa passio de nō eē ad esse : in re ⁊
existētia actuali. Q, aūt sic reducit effectū de nō esse rea
li ad esse reale:est cā efficiēs:cuius causalitas pncipaliter
respicit effectū quo ad existētiā actualez. ¶Item ista rñ
sio:q̄ passio pducit per modū sequele: tollit oēm viā ad
pbandū aliquid eē per se ⁊ realiter effectū alicui⁹ agētis:
q: dicaz q̄ calor nō capit eē effectiue ab igne: sed ē seque
la ignis. Similiter q̄ mundus nō est effectiue a deo : sed
est sequela dei : ⁊ breuiter q̄ omnis effect⁹ est sequela sue
cāe:⁊ nō a sua cā effectiue. ¶Ex his apparet determina
tio tertij articuli sm primā opinionē. ¶Q, si teneat opi
nio q̄ sbiectuz nō tantuz sit cā mālis:sed ēt effectiua. Rñ
detur ad difficultatē negatiue.vz. q̄ sbm nō est separabi
le ab accidente pprio. Et hoc est qđ dicit Sco. in meta.
q̄ lz sbm possit separari a passione q̄ztū ad indepēdentiā:
q: in nullo sbm dependet ppria passione:nō tamen est se
parabile q̄ztuz ad causalitatem:q: est cā necessaria eius:⁊
q: posita causa necessario causante effectum necessitate
simplr:de necessitate ponitur effectus:ideo posito subie
cto:necessario ponitur passio. Hec que dicta sūt de sepa
rabilitate:q̄ sbm est separabile ab accidente : intelligan
tur de separabilitate:sm potentiā logicaz : que potentia
est non repugnantia terminoz:⁊ ēt po⁹ metaphysica que
est q̄ in conceptu formali ipsius sbe vt sba est:⁊ inq̄ztum
hec sba nō includit aliquod accidens: ⁊ pp hoc nō repu
gnat sbe vt sba est eē sine quodlibet accidēte: saltem cōi.
Sed si loquamur de sepabilitate sm potētiā physicam ⁊
nālē(cū talis potētia respiciat mãm sensibilez ⁊ q̄ztam.de
qua hz pduci cōpositum sbale : ⁊ ēt cū agēs nāle nō agat
nisi mediantibus qualitatibus actiuis aut passiuis)non
potest sba vt sba est:naturalis separari vl̄r a quolibet ac
cidente cōmuni:⁊ sic ad questionem responsum est ⁊c̄.

Modo de vltimo arti.respondetur ad argumēta pnci.Et pmo ad pmū dicendo: q̄ ne
duz sba in cōi. sed ēt in pticulari potest separari a quoli
bet accidente. Et cū dicit.ergo hō poterit esse sine quāti
tate:concedo ꝯñtiam: ⁊ ꝯñs:q: hoc nō est impossibile:vt
dicit Sco.in reportationibus parisiensibus di.42.q.2^{a}.
primi. Rñdendo ad tertium argu^{m}.q: sba vt sic cōcludit
precise in suo cōceptu formali illa que sunt in ḡne sbe:nō
autem que sunt in alijs predicamentis.ergo quelibet sba
poterit habere ꝯceptum formalē quiditatiuum nō inclu
dendo nec intelligendo q̄ntitatē. Et cum dr̄ homo est cor
pus organicuz ⁊ aiatū. Dico q̄ corpus organicum quod
ponitur in diffinitione anime non dicit q̄ntitatem:sed di
cit totum habens plures partes specifice distinctas : nō
tamen vt extensas per q̄ntitatem. ⁊ breuiter in nulla diffi
nitione sbe requiritur necessario accidens. ¶Notanduz
tamen q̄ manus:caput: ⁊ cetere partes que sunt organi
ce possunt cōsiderari vnomodo vt sunt dispositiōes quā
titatiue seu qualitatiue:alio modo vt dicūt partes speci
ficas essentialiter diuersas:penes diuersas formas substā
tiales. Primomodo vt organicum dicit tales dispositio
nes:non ponit in diffinitione hominis: sed bene secūdo

modo: qꝛ caput vel manus vt sunt organica scd̃o mō: nō dicunt nisi plures ptes ꝓ̃bales: ⁊ cōposita plura specialia ex mā̃ ⁊ formis substātialib⁹ specifice distinctis: ⁊ ita nō describit aiatū per organicū iportans q̄titatē ⁊ q̄litatē: ʒ solū iportās plures rōnes ꝓ̃bales eēntialr ⁊ specifice disti ctas. ¶ Ad secūdā ꝓbationē falsitatis ꝯn̄tis: cū dicit corpus est figuratum ⁊c. Dico ꝙ figura dupl̄r accipit. Uno modo positiue. alio mō ꝑuatiue. Primo mō dicit q̄dam determinationē extrinsecā alterius ḡn̄is a q̄titate: ⁊ hec figura ē in ꝑ̄dicamēto q̄litatis put dicit determinationē q̄dā q̄litatiuā extrinsecā alterius ḡn̄is ⁊ extraneam. s. a corpe ⁊ a q̄titate: q̄uo loquit Ar. de figura in ꝑ̄dicamentis. in ca. de q̄litate. secūdo mō figura accipit ꝑuatiue. ⁊ isto mō dicit determinationē q̄dā intrinsecam que nihil positiuum addit vltra corpus de genere q̄titatis aut de ḡn̄e subē: sed tantum ꝑuationē ad vlteriores ptes: sic loquit auctor sex ꝑncipiorū de figura. ꝙ artifex facit figuraꝫ incisionis nihil addendo: sed poti⁹ remouēdo. Ex his videtur ꝙ si capiat figura priuatiue: nō est possibile corpus de ꝑ̄dicamēto subē ⁊ multo minus hoiem esse sine figura: sed hoc iplicat ꝯtradictionē: ⁊ est simpliciter ipossibile: sed si capiatur figura positiue: nō repugnat corpori ꝑ̄dicamēto subē: nō solū vt corpus sed vt in spē eē sine figura: ⁊ ita nō repugnabit corpori de ꝑ̄dicamēto subē esse sine q̄titate: sicut et sine q̄litate absq; eo ꝙ ista separatio iplicet ꝯtradictionē. ¶ Ad tertiā ꝓbationē cuꝫ dicit. Nō pōt eē hō nisi ꝯstet ex suis ptibus ⁊c. Dico ꝙ hic ptes eē ptē pōt itelligi dupl̄r. Uno mō eēntialr ⁊ entitatiue. alio modo dimēsionalr ⁊ extēsiue. Primo mō ps est extra ptē: qn̄ suaꝫ eēntiam nō est illa ps extra quam dicit esse: ⁊ hoc mō circūscripto quolibet accn̄te: caput est extra pedeꝫ. ⁊ distinguit ab illo: ⁊ sic vnū esse extra aliud nō est per q̄titateꝫ: sed ꝑ essentiā rei que ab alia eēntia distinguit. scd̃o mō pteꝫ esse extra ptem de necessitate est per q̄titatem. Ad ꝓpositū applicando. homo necessario ex sua ratione formali constat ex suis ptibus: quarum vna est extra aliā eēntialiter: non dimensionaliter ⁊ extensiue. ¶ Ad secundum principale ⁊ vltimū respondetur. ꝙ causalitas intrinseca in subto potest accipi dupliciter. Unomodo pro causalitate actualis: aliomodo pro causalitate aptitudinali. Primomodo est accidēs ꝑ accidēs: ⁊ tñ necessariū ⁊ insepabile: ⁊ negat ꝙ oē accidēs per accidēs cōtingēter insit sic ꝙ nō necessario. secūdomodo causalitas est ꝓpria passio ⁊ accidēs ꝓprium. Et cuꝫ tu dicis: ꝙ ante istā causalitatē: erat alia causalitas prior. Negat. qꝛ sicut actionis non est actio: ex. 5. phyſi. tex. cō. 10. Et motus est nō motus in ratione ꝑncipij elicitiui: neq; in ratione termini: ita causalitatis nō est causalitas i tali genere ꝑncipij aut termini: vnde cā̃litas nō cātur: sed est quo aliqd causat: sicut albedo nō est alba: sed est illud quo aliquid est album.

In q̄ igit̃ nō icrit rōne ip̄ꝫ dicēte ip̄ꝫ ĥ rō ei⁹ qd̄ qd erat eē. T. cō. xj. Q̄. iiij.

Trum predicata pertinētia ad quod qd est sint ꝑ se per opus intellectus. Quia in ista. q. adducitur opi. san. Tho. que ab An. an. improbatur: ideo. M. Fran. Mentonen̄. sustinēdo ipsam: ꝓbat tribus argumentis: ꝙ ꝑ̄dicata ptinentia ad qd̄ qd est: sunt collecta ẜm rationē ⁊ intellectū: cuius oppositum tenet An. an. ⁊ alij Scotiste. ¶ Et pro ꝑmo argumēto presupponit duo. Primum ꝙ scientia est de eternis ⁊ incorruptibilibus: ista ꝓpositio patet: ex snia Ar. primo posterio. ⁊. vij. meta. tex. cō. 53. Scd̃ꝫ qd̄ presupponit ē: ꝙ quotiēscūq; intellectus intelligit ꝯclusiōes ⁊ ꝑncipia necessaria semp pariformiter intelligit. nec est veꝝ: ꝙ diuersificetur in intelligendo. ¶ Istis stātibus arguit sic. Dis scia est de eternis ⁊ necessarijs: ʒ cōclusio scibilis ⁊ ꝑncipia nō sūt eterna ⁊ necīa nisi per intellectū. ḡ ꝑncipia cōclusionis hñt eē per intellectū. Discursus ē bon⁹: ⁊ maior patet per ꝑmū suppositū. Q; aūt cōclo sit eterna: ⁊ ꝑncipia sint eterna patet. Sed ꝙ nō sint nisi ꝑ intellectuꝫ apparet. Naꝫ ꝯclusio est ꝯtingens: puta ista. hō est risibilis. silr hō est aīal rōnale. ergo si habent eē eternuꝫ: est ꝑ q̄to ꝯsiderant ꝑ intellectū. ¶ Scd̃o ꝑncipalr arguit. ⁊ ꝑsupponit ꝑmo: ꝙ ʒ vnio mā̃e cū forma dicat accidētalis: tñ est necessario requisita ad hoc: vt forma informet mām̃. ¶ Presupponit scd̃o: ꝙ licet aliqd nō sit i re: ⁊ in actuali exn̄tia: tñ intellect⁹ pōt id itelligere ac si esset in se. Istud declarat. Rosa eniꝫ nūc nō est corpus: intellectus tamen pōt intelligere rosaꝫ esse corp⁹ cū possit intelligere omne qd̄ pōt esse. ¶ Istis stātib⁹ arguit sic. Esto ꝙ corpus sit ꝑmuꝫ predicatuꝫ qditatiuū rose: quero: aut hoc est vt rosa est in actu corpus aut in aptitudine: si primo mō. ḡ vnio actualis rosa cuꝫ corpore est in actu: sed hoc est falsum: qꝛ rosa nūc nō est corpus in actu sed in aptitudine: igit rosa est corpus q̄tuꝫ ad vnionem aptitudinaleꝫ extremoꝝ: qꝛ ꝑꝑ istā vnioneꝫ ꝓpositio est vera ⁊ necessaria: hoc aūt nō pōt esse: nisi ꝑ quāto intellect⁹ ꝯsiderat rosam q̄tum ad istā aptitudinē: ḡ corp⁹ nō inest rose nisi ꝑ ꝯsiderationem intellectus: sed tale corpus est predicatuꝫ quidditatiuū: ergo ꝑ̄dicata qditatiua nō sunt nisi per ꝯsideratione intellectus. ¶ Tertio arguit ꝑmittendo duo. ꝑmū. Certū est ꝙ Ar. attribuit incorruptibilitateꝫ vniuersalib⁹. primo posterioꝝ. ⁊ 2° de ḡn̄atione: qꝛ cum scia sit de vlibus. ḡ vlia sūt icorruptibilia. Scd̃o ꝑsupponit: qd̄ Ar. 2° de ḡn̄atione vult ꝙ sicut de corporibus elemētalibus est scia: ita de ḡn̄abilib⁹ ⁊ corruptibilibus. Probat eniꝫ in scd̃o de ḡn̄atione de mixtis cōpositis ex elemētis corruptibilitas: sed ista sunt vlia. ergo vlia sūt ḡn̄abilia ⁊ corruptibilia. ¶ Ex his arguit. Ista sunt opposita. s. corruptibile ⁊ incorruptibile. ergo Ar. diuersimode de istis locutus est: vt arguat in forma sic. Nulla opposita possunt competere vni ⁊ eideꝫ ẜm idē esse: sed esse ḡn̄abile ⁊ inḡn̄abile: esse corruptibile ⁊ incorruptibile sunt opposita: ⁊ attribuit ab Ar. ipsis vlibus. ergo ẜm idem esse non competunt vlibus: sed ꝙ sint ingenerabilia ⁊ incorruptibilia non potest esse nisi per considerationem intellectus: ergo talia sunt per considerationem intellectus.

Ad oppositū arguit: probādo ꝙ principia cōclusionis in demonstratione habent aliquod eē ex natura rei: ⁊ arguit primo sic: illud est ens reale qd̄ est principium alicuius effectus realis. Sed sic est ꝙ ꝑncipia demōstratiua sunt cause ⁊ ꝑncipia alicuius effectus realis: ergo ꝑncipia demōstratiua habēt aliquod eē reale. maior est manifesta: nā causatio realis non debet nisi enti reali: qꝛ impossibile est ꝙ effect⁹ realis dependeat ab ente rōnis: ens enim reale est illud quod non presupponit ens rationis. Minor vero ꝓbat. Nam principia demonstratiua sunt cause notitie. conclusionis: sed cognitio est effectus realis: qꝛ quodlibet quod est in predicamento est ens reale: vt patet: ex. 5. meta. vbi distiguit phs ens reale in. 10. ꝑ̄dicamenta: ergo cum notitia ꝯclusionis causet a principijs: principia sunt realia. ¶ Et confirmatur hoc. Illa que sunt principia agendi ⁊ mouendi intellectum sunt realia: qꝛ actio in intellectu ⁊ motio est realis: ⁊ ex natura rei. Non enim lapis agit in intellectū: qꝛ cōsiderat ab intellectu: sed ꝑus agit ⁊ mouet itellectū q̄ꝫ ꝯsideret ab illo: igit̃ illa actio ⁊ motio est realis. Sed ꝑncipia demōstratiua agunt ⁊ mouēt itellectū: ergo habent esse reale. ¶ Itē scd̃o ex pte termini: illud quod per se terminat actū intelligendi: ⁊ a quo dependet actus intelligendi est ens reale: sed ꝑncipia demonstratiua per se termināt actū intelligendi: ⁊ ab eis dependet ⁊ mensuratur actus itelligēdi: ergo talia sunt entia realia. Discursus est bonus: ⁊ maior est manifesta: q̄tū ad q̄libet sui pteꝫ: qꝛ terminare actū realē cōpetit enti reali. Un̄ Ar. 5. physicorū remouet a relōne ꝙ possit ꝑ se terminare motū ꝑꝑ minimā ei⁹ entitatē. Sꝫ relatio realis hꝫ maiorē entitateꝫ q̄ꝫ ens rōnis: qꝛ ens rōnis ē respect⁹ rōnis: respect⁹ aūt rōnis

est minoris

est minoris entitatis q̄ respectus realis. g̃ si relatio realis
nō pōt p se terminare actū realē: multo min⁹ ens rōnis
poterit terminare actionē realē: g̃ q̄d p se terminat actū
itelligēdi est ens reale: cū actus itelligēdi sit actio realis:
pn⁹ dēmr̄atiua sic termināt. g̃ ꝛc. ¶ Quātū ad aliā ptē
maior pbaf. q2 ipole est q̄ ens reale dependeat ꝛ mēsuref
ab ente rōnis. q̄re ꝛc. minor aūt pbaf. Nā act⁹ itelligēdi
in demr̄atiōe p̄us terminaf ad pn^m q̄ ad 9nē. Ulterius
mēsuraf a p̄ncipijs: q̄to. n. pn⁹ sunt pfectiora: tāto actus
intelligendi est perfectior. ergo mensuratur a principijs.

In ista. q. ponā p̄ aliqua notāda ex q̄bus patebit veritas partis negatiue. q. 2° respondebo ad argumenta in principio.

Quātū ad p̄mā ptē sunt q̄ttuor notāda quoꝝ p̄mū
est: q̄ ppōnes p̄mi ꝛ scd̄i modi verificanf ꝛ
sunt vere q̄tū ad eē eēntie: vt eē essentie abstrahit ab esse
exn̄tie: ꝛ itelligo sic: q̄ ppō p̄mi modi ē sic vā: q̄ p̄dicatū
verificaf de subo in eē q̄ditatiuo: ꝛ icludif in 9ceptu for
mali ipsius. Sȝ ppō scd̄i modi sic v̄ificaf: q̄ p̄dicatū: lȝ
nō icludaf in sb̄to ħ est in 9ceptu formali ipsius: tn̄ cōpe
tit sibi rōne nāe ꝛ q̄ditatis. Q̄d declaf sic. Nā est dr̄ia i
ter accn̄s cōe: ꝛ accn̄s ppriū. accn̄s cōe egredif a p̄ncipijs
īdiuidui. accn̄s aūt ppriū egredif a nā specifica ꝛ q̄ditate.
¶ 2° notādū est: q̄ eē eēntie tā in effectu ꝛ in re: q̄ in
itellu obtiue abstrahit ab eē exn̄tie: sicut. n. eē eēntie abstrahit
a supposito ꝛ singulari: ita ab oī exn̄tia. Certū ē. n.
q̄ in re esse eēntie nō determinat sibi singularitatē tanq̄
aliq̄d de eēntia sui: sȝ nā ꝛ eēntia est p̄or nālr ipā singulari
tate: ꝛ sicut est p̄or ipsā singularitate: ita est p̄or nālr exi
stentia. Silr in itellu obtiue nā ꝛ eēntia repn̄tanf itellui
abstracta ab oī singularitate ꝛ exn̄tia: sicut pȝ: q̄n sp̄es in
telligibilis lapidis repn̄tat lapidē i cōi nō repn̄tādo hūc
aut illū. ¶ 3° est notādū: q̄ duplex est eē obtiuū: vnū est
an̄ actū itelligēdi: aliud post actū itelligēdi. Et p̄mo mō
adhuc duplr. Uno mō vt actu mouēs itellm̄ ad actū itel
ligēdi 2° mō habitualr: nō vt actu mouēs: sȝ vt imediate
motiuū. Exēplū vtriusq̄ mēbri. Lapis hn̄s esse in itellu
p sp̄em itelligibilem repn̄tantē ip̄m: vt ista sp̄es actu mo
uet itellm̄: hȝ esse obtiuū actualr ꝛ p̄mo mō: sȝ q̄n hȝ esse
p sp̄em itelligibilē que nō mouet actu itellm̄: sȝ est in pxi
ma disp̄one ad mouēdū: hȝ esse in itellu obtiue hitualr.
Scd̄o mō p̄ncipalr aliq̄d dr̄ eē in itellu obtiue post actū
itelligēdi dependens ab ipso actu itelligēdi in fieri ꝛ in
9seruari. q̄d hȝ eē in itellu obtiue an̄ actuȝ itelligēdi: siue
actualr: siue habitualr: hȝ aliq̄d eē ex nā rei. Q̄ aūt hȝ eē
in itellu obtiue post actū itelligēdi: hȝ p̄cise esse rōnis: ꝛ
isto modo figmenta ꝛ intētiones scd̄e hn̄t esse in intellu
obtiue. ¶ 4^m ꝛ vltimum notādū est: q̄ esse eternuȝ pōt
accipi duplr vt alās diximus. Uno mō positiue. alio mō
negatiue. Illud est eternū positiue: q̄d nō soluȝ caret pn⁹
durationis: sȝ vltra hoc hȝ coexn̄tiam ad oēm dr̄āȝ tp̄is.
Sȝ eternum negatiue est p̄cise illud q̄d nō est ex tp̄e: seu
nō incepit esse: ꝛ nō hȝ p̄ncipiū durationis. p̄mo mō di
cimus singularia exn̄tia sua principio durationis: (sicut
itelligentia s̄m viā Ar.) sunt eterna. Scd̄o mō q̄ditates
ipse abstrahētes ab omni exn̄tia i ꝛ omni duratiōe tp̄ali
dn̄r esse eterne q2 nō sunt ex tp̄e nec hn̄t p̄ncipia duratio
nis: cū abstrahāt ab omni duratione. ¶ Q̄d dixi de eter
no: dico de necessario. Necessariū. n. pōt accipi positiue
q̄d hȝ exn̄tiā idefectibilem. ꝛ isto mō dicimus itelligentias
esse necessarias s̄m Ar. Alio mō necessariū capif ne
gatiue: pro eo q̄d est ipossibile alr se hr̄e: ꝛ isto mō eēntie
rerum pn̄t dici esse necessariū q̄tum ad p̄dicata sua q̄di
tatiua: q2 impole est tales q̄ditates ꝛ essentias aliter se
habere: quantum ad talia predicata.

Quantū ad scd̄am ptē. q. Dis p̄missis r̄ndef ad ar
gumēta: ꝛ ad p̄mū p̄supposito 9cedēdo
q̄ scia ē de eternis negatiue: q2 de eēntijs ꝛ q̄ditatib⁹ reꝝ
q̄ sic sūt nec̄ia maxie loquēdo de scia istoꝝ iferioꝝ. Et cū
dicis: pn⁹ demr̄atiua non sunt nec̄ia nisi q2 itellr̄: sic ea
itelligit. Negaf ħ: imo sunt nec̄ia ꝛ eterna ex se negatiue
q2 abstrahētes ab oī exn̄tia ꝛ dr̄ia tp̄is. Cōsilr ipsa pn⁹ de
mōstratiua anteq̄ actu itelligant: cū hēant esse in itellu
obtiue p sp̄es repn̄tātes ipā: q̄d eē est ex nā rei in tali esse
obtiuo: dn̄r eē eterna ꝛ nec̄ia p Ar. q2 talia repn̄tatiua i
itellu an̄ oēm actū itelligēdi repn̄tāt ipsa p̄dicata q̄ditatiua:
vt imutabilr vnita suis subtis: ꝛ sic apta nata sunt
eternalr repn̄taf: q̄d eē obtiuū: (cū sit aliq̄d eē ex nā rei)
dicimus pn⁹ demr̄atiua hr̄e ex nā rei an̄ actū intelligēdi.
¶ Ad 2^m arg^m. r̄ndef p̄supponēdo: q̄ corpus q̄d p̄dicaf
de rosa nō exn̄te: sicut abstrahit ab eē exn̄tie sic vnio fo͛e
sbalis rose ad suā mām abstrahit ab eē exn̄tie. Et sic 9ce
dif: q̄ corpus q̄d p̄dicatur de rosa nō exn̄te nō est in actu
actualitate exn̄tie: neq̄ vnio ipsius. Concedif tn̄ q̄ est in
actu tam corpus: q̄ vnio: actualitate eēntie: nō simplr
sȝ obtiue in itellu. Uñ ad hoc q̄ corpus v̄ificef p se in p̄
mō de rosa: sufficit: q̄ hēat tale eē obtiuū in itellu: in ali
quo repn̄tāte i ꝛ in aliq̄ sp̄e itelligibili mouēte itellm̄ vel
potēte imediate mouere ad 9cipiēdū foīaȝ sbalē rose cū
sua mā vt vnitā. Et q̄cūq̄ sic hn̄te tale eē obtiuuȝ i itellu
ante actū itelligēdi hn̄t aliq̄d eē ex nā rei. Unde nō dico
corpus v̄ificari de rosa: q2 forma rose cum sua mā 9cipif
vt vnita: vt tu dicis: sȝ dico q̄ sic v̄ificaf: q2 illa ex nā sui
sunt sic nālr 9ceptibilia: ꝛ vt vnita mouent itellm̄ p sp̄eȝ
aut sunt in potētia pxima ad mouēdum. ¶ Et si dicas.
Nō est vnio in cōi nisi in aliquo pticulari. ¶ Dico q̄ verum
est. q̄ nō est vnio in cōi ꝛ in vli in re: nisi sit vnio in
pticulari in effcū ꝛ actuali exn̄tia. Sȝ in eē obtiuo apud
intellm̄ negaf hoc. ꝛ dato q̄ daref: q̄ ista nō pn̄t eē vni
ta obtiue in itellu nisi in aliquo pticulari eē obtiue: non
sequif pp hoc q̄ tale pticulare sit exn̄s in effectu: ppte
rea q2 singulare iq̄tū singulare pōt repn̄tari apud itellm̄
sine q̄cūq̄ exn̄tia actuali: sicut Sor. nō exn̄s pōt repn̄tari
p sp̄em q̄ sit ppriū ꝛ formale repn̄tatiuuȝ ipsius: que
sp̄es vniformiter repn̄tat: siue Sor. exn̄tat: siue nō. ¶ Ad
vltimum r̄ndef. p̄mittendo vt alias sepe dcm̄ est: q̄ duplex
est corruptibile: q̄ddam est corruptibile potētia remota:
q̄ddaȝ est corruptibile potētia ppinqua. Corrupti
bile po⁹ remota est q̄d hȝ in se p̄ncipiū corruptiōis: nō tn̄
hȝ oēs 9ditiones nec̄ias requisitas ad corrūpi: sicut sunt
exn̄tia ꝛ singularitas. Et isto mō dicimus: q̄ illud est calefactiuū
potētia remota: q̄d hȝ formā in se: q̄ pōt eē pn^m
calefaciēdi: nō tn̄ hȝ illas 9ditiones nec̄ias requisitas ad
actualē calefactionē: q̄ sunt approximatio passi ad ip̄m
calefactiuū: ꝛ remotio ipedimēti: ꝛ isto mō q̄libet nā cō
posita ex mā ꝛ forma circūscripto singulari est corrupti
bilis po⁹ remota: q2 hȝ in se pn^m corruptionis: q̄d est mā
p̄ma. Sȝ q2 mā p̄ma nō est p̄ncipiū corruptionis: nisi 9
cta ad exn̄tiam ꝛ singularitateȝ: iō nā cōis vt abstrahit a
singularibus: nō est corruptibilis po⁹ ppinq̄. Corruptibi
le aūt po⁹ ppinq̄ est ip̄m singulare: mālē: sensibile: maxie
sbale: q2 tale hȝ p̄ncipiū corruptiōis itrinsecū: ꝛ oēs 9di
tiones nec̄ias reqsitas ad corrūpi: q̄ sunt exn̄tia ꝛ singula
ritas. Sicut dcm̄ est de corruptibili: ita dcm̄ est de icor
ruptibili. Incorruptibile. n. vno mō accipif p eo q̄d nō
hȝ potentiā ppinquaȝ ad corrūpi: ꝛ tale pōt dici icorru
ptibile potētia ppinq̄. Alio mō pōt accipi icorruptibile
q̄d nō hȝ potentiā ppinquā: nec remotā ad corrūpi: ꝛ ta
le pōt dici icorruptibile nō solū potentia ppinq̄: verū ēt
potentia remota. Incorruptibile p̄mo acceptū est illud
q̄d tn̄ excludit potentiā ppinquā ad corrūpi: sȝ nō potē
tiam remotā: sicut est nā cōpositi vlis: q̄ lȝ nō hēat potē
tiam ppinquā ad corrūpi: tn̄ hȝ potentiā remotam q̄ est
ipsa mā cōis abstracta ab exn̄tia: vt dcm̄ est: ꝛ tale icor
ruptibile potētia ppinq̄ accipif tn̄ negatiue: q2 lȝ nō ha
beat potētiā ppinquā ad corrumpi: nō tamen ponit ali
q̄d itrinsecū p q̄d sibi repugnet actualis corruptio. Aliud
est icorruptibile. q̄d excludit nō tn̄ potentiā ppinquā:
sȝ ēt potentiam remotā: ꝛ tale accipif non tn̄ negatiue:
verum etiā positiue: q2 vltra hoc q̄ excludit oēm poten

tiã ad corrumpi: ponit oino aliqd repugnans ipsi corruptioni: sicuti quelibet intelligẽtia sm Ar. nõ tm nõ põt corrũpi: verũ et hz intrinsece nãm p quã semp est: et necẽ est: et oino repugnat corruptioni. ¶ Quib⁹ expositis dicimus: q scia est de icorruptibilib⁹ simplr: que sũt icorruptibilia positiue: sicut sunt deus et itelligẽtie. Silr scia est de incorruptibilib⁹ po⁹ ppinqua: que sunt incorruptibilia tñ negatiue: sicut sunt nãe vles gñabiliũ et corruptibiliũ: que vltra hoc q sunt icorruptibiles po⁹ ppinqua: sunt corruptibiles po⁹ rẽmota: et ista nõ ɔtradicũt. ¶ Q si tu dicas. Nã vlis est incorruptibilis potentia ppinq. ergo nõ põt pdicari de corruptibili potentia ppinqua: nec icludi ẽentialr in ipso. ¶ Rñdet dicẽdo: q icorruptibile po⁹ ppinq positiue acceptũ repugnat oino corruptibili po⁹ ppinqua: vt de se pz: qr quodlibet tale hz nãz simplr necessariam repugnantez oino nãe possibili: que vz. põt esse et nõ esse: sed icorruptibile po⁹ propinqua negatiue: nõ repugnat corruptibili potẽtia ppinq: ex eo q lz nõ habeat potẽtiã ppinquã ad corrũpi: tñ hz potẽtiaz remotã: et nõ ponit aliqd qd repugnet corruptõi. qre etc. ¶ Pz ergo responsio ad omnia argumẽta: et ista sufficiãt quantum ad istam questionem.

¶ Quedã. n. et illic eadẽ et ex spmate fiũt et sine spmate. Tex. cõ. xxiij. Qõ. v.

Ueritur. Utrũ genita p putrefactionez et genita ex semie sint eiusdẽ spẽi. Argr q nõ pmo auctẽ Ar. de gñatõe aialiũ dicẽtis. qcũq nõ ex aialib⁹: sz ex corrupta mã hec gñant qdẽ: alterũ aũt genus et qd scñ ẽ: neq femella: neq mascul⁹. ¶ 1⁹ arguit Ar. 2⁹ de aia. tex. cõ. 34. nãlissimũ. n. operũ viuẽtib⁹ est qcũq pfecta et nõ orbata: neq spontaneã gñationẽ hñtia facere alterũ q̃le ipm est: sed que hñt spontaneam gñationez sunt q gñanr p putrefactionẽ. ergo etc. ¶ Itẽ Cõmen. 8. phys. cõ. 46. contra Auicen. arguit q vnius nature est tñ vnus modus cõicandi: quã ppõnẽ probat multiplr. pmo qr diuersis gñationibus sm spẽm corrñdent materie distincte spẽ et alterius rõnis: gñatio vniuoca et ex semine est distincta spẽ a gñatiõe equiuoca. ergo etc. Maior pbaf. qr gñationi vniuoce correspondet semen pro materia: gñationi equiuoce corrñdet corpus putrefactũ. iste sunt materie alterius rõnis. Et tunc vltra. vbi materie sunt alterius rõnis: ibi et forme inducte sunt hmõi: sed vbi materia et forma sunt alterius rõnis ab alijs ibi sunt nãe distincte spẽ. igr gñationi vniuoce et equiuoce corrñdẽt nãe distincte sm spẽm. maior hui⁹ psyllogismi pbaf ex snia Ar. 2. de aia. tex. cõ. 24. et 26. actus actiuorũ sunt in patiente disposito. et 2⁹ ait. actus vniuscuiusq in ppria mã aptus natus est fieri. ¶ Confirmaf per Aris. 5. phys. tex. cõ. 7. distinctarum mutationũ sm spẽm sunt distincti termini spẽ: ex qñti distincte forme penes quas Ar. distinguit ipsas mutationes. igif gñationis vniuoce et equiuoce erũt distincte forme sm spẽm terminãtes hmõi mutationes. ¶ Probaf 2⁹ pncipalr ppõ Cõmen. si eadem nã posset cõicari ex semine: et p putrefactionẽ: eadẽ nã fieret nãlr et a casu. pbaf que fiũt vniuoce: et ex semine fiũt naturalr: et que equiuoce: fiunt a casu: ɔñs illatũ est euidẽter falsum: qr qd fit a casu est oppositũ ei qd fit a natura nã pmiũ fit sm intentionẽ nature. 2ᵐ pter intentionem nature: ex hoc et sequeref q aliq vna tota spẽs posset fieri a casu. Et tũc vltra cũ illud qd fit a casu possit fieri indifferẽter ex quolibet: et ex ifinitis materijs: aliq vna spẽs sic fieri posset ex semine asini et idifferẽter ex q̃libet mã. ¶ Itẽ qd fit a casu est monstruosum: et quodlibet tale est impfectũ: et hoc nõ intendif a nã. igif talis natura nõ poterit fieri vniuoce. ¶ Itẽ. 3⁹ pncipalr pbaf ppõ Comẽ. si gñabile aliqd vnũ sm spẽz põt gñari vniuoce et equiuoce: aut gñabif equioce sp: et de necẽitate: aut frequẽter: et vt i plibus: aut raro: et in paucioib⁹: nõ p mõ: qr nunq gñaref vniuoce: neq 2⁹ mõ: qr qd frequẽter euenit naturalr euenit: igif talis effect⁹ ẽet effectus naturalis sue eẽe: qd nõ ɔcedif. igif tale gñabif raro: sz qd raro euenit casualr euenit: et qdlibet tale est oppoᵐ ei qd fit a natura: vt paulo an deductũ est. igr tale gñabile nũq gñabif vniuoce.

Ad oppositũ est Ar. 7. meta. tex. cõ. 23. vbi hz qdam. n. et illic eadẽ et ex spmate fiũt et sine spermate: ex hoc arguif sic. si eadẽ aialia fiunt ex spermate: et sine spermate: aut Ar. intelligit q eadẽ sz nũerũ sic fiũt: aut eadẽ sz gen⁹: aut eadẽ sz spẽz. nõ p mõ qr nihil vnũ et idẽ nũero fit aut fieri põt vtroq mõ sic q fiat ex spermate et sine spmate: et pterea aialia que fiũt sine spermate nõ pñt eẽ eadẽ nũeralr: cũ his q fiũt ex spermate: qr nihil idez nũero gñat se: ex 2⁹ de aia tex. cõ. vij. Nec auctoritas Ar. intelligit: q eadẽ sm genus: qr sm̃o Ar. eẽt valde in artificialis et nullus: cum oẽ hñs sensum quomodocũq fit et generef est aial. igr Ar. intelligit per ly eadẽ. identitatez specificã: et si sic habef propositum.

In ista. q. pmo recitabunf due opiones extremales: que nõ tenenf. 2⁹ ponef opio media probabilior: vltimo respondebif ad argumenta pncipalia.

Circa pmũ est opinio Auerrois cõmen. pallega. in. 8. phycorũ tenẽs nulla aialia genita p putrefactionez seu equiuoce esse eiusdẽ rõnis cũ aialibus genitis ex semine: q̃uis in multis accñtibus videanf silia: pro qua opinione sunt rõnes adducte supius in pede qõnis que opinio falsa est: si sic intelligaf de oibus aialib⁹ vlr: sicut rõnes sue ptendere videnf: que eque pcedunt de aialibus impfectis: sicut de perfectis: cui ɔdicit magn⁹ theologus Aug. 3. de trini. ca. 5. Aialia tã multa nulla marium feminarũq cõmixtione pcedẽte: siue in terra: siue in aq: que tñ crescunt: et coeũdo alia pariũt: cũ illa nullis coeũtibus parẽtibus orta sint: et rõ Augustini est: qr genitum per putrefactionẽ ppagat alia iterũ ppagantia: sed aial ppagans aliud ex semine est vniuocũ ppagato: qr gñatio que est ex semine est vniuoca: gñatio aũt vniuoca est gñ pncipiũ formale: qd est forma generantis et terminus formalis qui est forma geniti sunt eiusdẽ rõnis formalis vel eiusdem spẽi. igif genitũ per putrefactionez: et p propagationem sunt eiusdẽ spẽi: assumptũ aũt pz: in apibus et muribus: et euidens est de plantis: qr plante equiuoce generãte pducũt semen: ex quo generanf alie plãte eiusdez spẽi. Silr ipsemet Comẽ. ɔcedit in accñtibus gñationez fieri ab vniuoco et equiuoco. vñ 2⁹ de celo et mũdo. cõ. 42. ɔcedit calorẽ gñari vniuoce a calore in substãtijs et et equiuoce ex motu et ɔcursu radiorũ. Concedit pterea lz idẽ de substãtijs. s. de igne 3⁹ de celo. cõ. 56. vbi hz q exitus ignis de lapide non est de cap. translationis: sed de cap. alterationis: hoc est non generaf p lationem: sed p alterationem: generaf et ignis per motũ localem: vt expresse ponit. 12. meta. cõ. 18. et pmo methaurorũ de ipressionibus ignitis: hoc idẽ affirmat Auer. in gñatione aialium. 12. meta. cõ. 18. cõmendando opinionẽ Themistij. vespe inquit ipse videnf fieri de corporibus equorũ mortuorũ et apes de corporibus vacarũ: q aũt oia pdicta generata equiuoce: sint eiusdẽ spẽi cũ generatis ex semine et vniuoce. pbaf. qr que habent easdem opationes circa eadem obiecta: et ab eisdem causis ɔseruanf ab eisdez corrumpunf: eosdem habent motus: siue q̃tũ ad sursum: siue q̃tum ad deorsum: siue q̃tum ad motũ pgressiuum: et habent eadem organa motus progressiui: sunt hec oia eiusdem spẽi: sed aialia genita per putrefactionẽ: et per propagationez sunt hmõi. ergo etc. Maior pz. discurrendo per singulas pticulas eius: operatio enim facit scire formã: sicut transmutatio mãm: nã sicut transmutatio est actus mãe: ita opatio forme: et si consequif cõpositi: hoc est rõne forme. opationes aũt circa eadẽ obiecta sunt eiusdez rationis: vt ostẽdit Ar. scđo de anima qr potentie distinguuntur per

guunt p actus z actus p obta: z rō est: q2 effectus hȝ distingui spē a cā pticulari: z nō vli: poª aūt est cā vlis respectu actus z opōnis: obm aūt est cā pticularis: igr ab obto opō magis distinguit specifice. ¶ Cōfirmat: q2 visio albi z visio nigri distinguunt fm spēȝ: qd nō eēt nisi obm pmo distinguere actū: z sicut obm ɔcurrit vt pncipium distōnis specifice: ita ɔcurrit ad vnitatē specificā. Neqȝ valet qd dr a nōnullis q opōnes distinguunt ex poª que recipit opōnem: cū mā distinguat actum z formam ex. 8. meta. tex. cō. 11. nā qcqd fit de mā ex qua de q ɔcedit q distinguit aliquo mō efficiū spē: loquēdo de mā compōnis: que inexistit rei: tñ mā in q nō sic distinguit. alioqn albedo in ligno z in lapide nō esset eiusdē spēi z ēt si daret q talis mā distingueret in formis sbalibus: non tñ ɔcedendū est de formis accntalibus. z postremo si daret de formis accntalibus q educunt de poª mäe: nō tñ de his que nō sic educunt: quēadmodum sunt opōnes sensitiue: que sunt circa eadē obiecta: z fm spēȝ: z fm genus. Cause ēt eedē ɔseruatiue aut eedē corruptiue cōcludunt idētitatē effectus: q2 effectus distincti fm spēm hñt cās distinctas fm spēm ɔseruatiuas z corruptiuas. Cōsilr motus ɔsiles arguūt vnitatē in nā quā ɔsequunt vt ostendit Ar. pmo celi. z Cōmēta. ibidē cō. 8. motus vnus nō puenit nisi ex vnitate näe. Deīde eadē organa morᵒ ɔcludunt ppositū. Nā vt dicit Cōmē. p de aia. cō. 53. mēbra leonis nō differunt a mēbris cerui: nisi q2 aia differt ab aia: si mēbra nō distinguunt spē seu organa aialium: neqȝ aie ipsoꝝ. ¶ Confirmat hoc p Galie. p cōplonē z alios medicos qui voluīt q cōpō z figura sequit cōplonem aialis: est enim cōpō dispō quedam: siue ordinatio membris officialibus attributa cōplonem ɔñs. Arguit ergo cōpositio cōplonem: cōplo vero eadē formā eandē cū sit ppriū forme instrm in eodē instāti iductū in mā in quo forma sbalis inducit: hoc idē dr de figura: cū figura sit ex qlitatibus essentialibus associatis formis sbalibus perfectis. Et sic pȝ. maior assumpta in pncipali argumēto q quecunqȝ media generalr possunt ɔcludere vnitatem specificam siue sumptam ex accidentibus: siue ex opationibus ɔcludunt cōpositum sic vel sic gñatorum. ¶ Preterea. ɔdicit Auerroys Ar. magister suus in. 7. meta. tex. cō. 23. vt argutum est ad oppositum. q. vbi vult q sicut aliqua fiunt ab arte z a casu: qñ. s. pncipium est in materia sine arte qd esset pncipiū motus factōis: si idē fieret ab arte ita vult q quedam naturalia fiant a natura z casu: quedam nō: z Cōmē. in eodē. vij. cō. 31. vult q illa possunt gñari sine semine: z p ɔñs equoce: in quoꝝ materia pōt induci virtute celesti aliqua virtus similis virtuti seminis in ppagatis. ¶ Aduertendū tñ q Cōmē. non vult aialia genita per putrefactionem cōnumerari inter genita a casu: vnde in. 12. meta. cōmē. 13. habet hec verba. Et fm hoc sbe que fiunt ex putrefactione collocant in eis que fiunt ex conuenientibus non in eis que fiunt ex casu: ea enim que fiunt ex casu nō habent ordinem: neqȝ sunt spēs intente a natura: iste autem vident esse spēs intente a nā: sed tñ diminuunt a spēbus gñatis a patre z matre: z plura eoꝝ fiunt in temporibus determinatis: nihil est igr in istis dre q fiāt casu. Hec Cōmē. Unde si vnqȝ inuenit dcm̄ a Cōmē. aut ab Alexādro q hᵒ aialia fiāt a casu hoc pōt exponi duobus modis vno modo fm viā cōem q aial genitū p putrefactionē relatum ad diuersas causas pōt dici esse per se: z a casu: si. n. referat ad cām pticularem que est calor putredinalis fit a casu: q2 talis calor nō intendit nisi resoluere corpus in elementa: z nō intendit nāliter gñationem aialis qd fit: quemadmodum intendit virtus que existit in semine: de quo natum est gñari aial si vō hᵒ gñatio aialis putrefacti referatur ad cām vlēm: que est virtus celi regitiua olum que fiunt nāliter hic inferius: non euenit a casu: sȝ est p se intenta. nā de intentione vlis cause est: vt omnes forme que sunt in potentia mäe ad actum deducantur.

Uel aliter pōt dici ad intentionē Cōmen. q generatio putrefactoꝝ quo ad situ mäe putrefacte in tali loco sub tali constellatione est euentus casualis: sed postqȝ mā est sic disposita p influxū celestē: z p calorē inductū: ab influxu celesti: q pducat talis spēs aialis vel talis ad quaȝ hᵒ pportio: seu habilitas mäe disponit: z hoc a virtute formatiua: que est tali influxu. hoc est p nām. z naturalr aial generat: z p se. Nec rōnes Cōmē. p opione sua cōcludūt ɔ aduersariū: vt dicet rndendo ad argumēta pncipalia.

¶ Est z alia opinio penitus huic ɔria que est Auicē. dicētis qdlibet aial qntūcunqȝ pfectū posse gñari vtroqȝ mō equoce z vniuocē: ita q nō incōuenit hoiēȝ posse gñari ex putrefactione z ex semine: z hoc hȝ ipse in tractatibus de diluuijs que fiūt p ignē z aquā: voluit. n. q stelle cōmixte viribus elemētoꝝ oīa formare possint z pficere: z naturā nō reqrere seminā: nisi pp locū bū accōmodatuȝ gñationi: z iō dicit matricē nō exigi ad gñationē: nisi vt melius formet embrio: z q2 raro reperitur pfectus locus gñationis alicuiᵒ aialis sicut est hois pp repētinas mutationes elemētoꝝ: ideo puidit natura certū locuȝ: qui est matrix feminē. sȝ tñ ɔtingit qñqȝ locū gñationis cuiuscūqȝ aialis esse cōtemperatū in elemētis: z tūc asserit stellas pducere illius aialis spēm: cuius locus est ɔtemperatus z dispositus in ipsis. Et fundamenta istius opīonis pñt esse ista. vnūqdqȝ est naturalr gñabile ex his in que resoluitur: sȝ qdlibet aial imediate resoluit in elemēta. igr qdlibet aial est imediate gñabile ex cōmixtione elementoꝝ sine semine: vt arguat sic: quoꝝ est silis modus resolutionis: est etiam similis modus generationis: sed omnium animalium est similis modus resolutionis: quia omnia animalia imediate resoluuntur in terram. ergo omnium animalium est similis modus generationis ex terra: z p consequens si aliquod animal pōt gñari immediate ex terra: z quodlibet sic potest gñari. ¶ Secundo arguit. pro ista opinione. contrarioꝝ sunt cause contrarie: sed gñatio z corruptio hominis sunt mutationes contrarie ergo generationis z corruptionis sunt principia contraria. Constat autem q corpora celestia cuȝ elementis sunt sufficientia principia corruptionis omnium animaliuȝ absqȝ agente vniuoco sue speciei. ergo similiter corpora celestia cum elementis contrario modo se habentibus sunt sufficientia principia generationis omnium animaliuȝ absqȝ agente vniuoco proprie speciei: q2 non est maior ratio: quare corpora celestia cum elementis sint principia sufficientia corruptionis: z non sint pncipia sufficientia generationis. ¶ Tertio arguitur. qd potest vrtus inferior potest superior: z eo amplius z nobiliori modo. probatur ista. q2 virtus inferior agit mota a superiori: z causalitas sua est totaliter dependens a superiori: igitur omnis causalitas cause inferioris virtualiter z eminenter continetur in superiori: sed agentia particularia producunt animalia perfecta: cum semine: vt homo hoiēȝ. ergo multo eminentius virtus celestis poterit ea generare sine semine: cū tota virtus seminis cōtineatur virtualiter in virtute celesti. ¶ Confirmat. z redit in idem corpora celestia habent determinatū aspectum stellarū fm queȝ ipse stelle hñt virtutē gñatiuā respectu hoꝝ inferiorum: sed stelle fm aliquē determinatū aspectuȝ generāt animalia imperfecta sine semine: igitur fm aspectuȝ nobiliorēȝ poterūt generare aialia perfectiora sine semine: z fm aspectum nobilissimū aialia nobilissima. ¶ Quarto arguit. que sunt propinquiora pmo principio in esse: vident imediatius posse ab eo pduci: sed animalia pfecta sunt ppinquiora in esse pmo pncipio. ergo imediatiᵘ produci possunt ab ipso. ¶ Et ɔfirmat. q2 sicut se hȝ ars in artificialibus: ita se hȝ natura in naturalibus. ex scdo physico. Sed ars pducit artificialia eiusdē spēi ex diuersis materijs. vȝ. duas statuas eiusdem figure: ex lapide z ligno. ergo etiam natura pducere poterit duo naturalia eiusdem speciei vnum ex materia spermatica: z aliud

ex materia putrefacta. ¶ Sꝫ ista opinio est falsa qꝛ quicquid sit de aialibus imperfectis: tñ aialia pfecta: sicut est hō aut equus: nō videnť posse gñari nisi vniuoce ⁊ ex semine: qꝛ hʒ perfecta aialia plures cās ad sui esse: ⁊ ad sui gñationē requirit q̄ȝ imperfecta nō. n. sufficit cā equoca solū: sꝫ cū hac reqriť ēt vniuoca ad eoꝝ gñationē: cū pfectiōis vniuoca supra equocā addat aliqd pfectiōis in cāndo: vbi equoca sit limitata ⁊ finita: ⁊ ita aliqā aia ꝑꝑ sui pfectionē reqrit vtrāqꝫ: q̄s tñ nō reqrit aial iperfectū: qꝺ ꝑꝑ sui impfectionē pōt gñari solū ab equoca: que vt sic supplet vicē vni⁹. Nec rōnes sue ꝯcludūt. ¶ Et ad pmā rñdeť cū dr. vnūqꝺqꝫ est gñale. ꝯcedať maior cū ista determinatione. vnūquodqꝫ imediate resoluiť in ea ex qb⁹ imediate gñať: ⁊ econuerso. qꝛ vltimū via compōnis ⁊ gñationis est pmuȝ via resolutionis: sed negať minor. ꝙ aial imediate resoluať in elemēta: sed in cadauer ⁊ in corpus. Et preterea dr scdō ad maiorē ꝙ nō est ꝯsilis modus gñationis ⁊ resolonis: qꝛ ꝑ plura media gñať animal pfectuȝ q̄ȝ resoluať: prius. n. in tali gñatione animalis gñať fetus ⁊ embrio: postea cor ⁊ epar q̄ȝ ipm animal: ⁊ tñ nō resoluiť prius in cor ⁊ epar q̄ȝ in embrionē: ⁊ ita nō eodē modo fit aliqd quo mō resoluiť: qꝛ ꝑ plura media fit q̄ȝ resoluať: imo si modus suus arguēdi teneret nulluȝ aial gñareť ex semine qꝛ vnūquodqꝫ aial resoluiť in elemēta. ¶ Ad scdm dr ꝙ si corpora celestia: cū elementis modo ꝯtrio se hūtibus sunt sufficientia pncipia corruptiua aialium: nō tñ sequiť ꝙ sint sufficiētia pn⁹ gñatiua: qꝛ facilius est corrūpere q̄ȝ gñare: si. n. rō Auicē. ꝯcluderet nullū aial gñareť ab vniuoco: qꝛ nullū corrūpiť ab vniuoco. ¶ Ad tertiū negať maior. Ad ꝓbationem dr sequēdo pncipia Ar. ꝙ cālitas cuiuscūqꝫ cāe iferioris v̇tualr: hoc est eminenter ꝯtineť in pma: qꝛ sicut pma excedit scdāȝ in entitate ita ēt in cālitate. sꝫ tñ nō obstāte hoc nō pōt cā pma aut supior sine iferiori: ⁊ hoc ex duplici rōne: nō. n. aliqd pōt eē a pma simplr ⁊ imediate nisi talis effect⁹ sit simplr pfectus: qꝛ a cā simplr pfecta cāute ex necītate nāe: qꝺ est cāre ſm vltimū v̇tutis sue: nō pōt aliqd ꝑuenire: nisi sit simplr pfectū in esse. aial quodcunqꝫ sic nō est simplr pfectū ens. ergo nō pōt aial imediate cāri: sed opꝫ ꝙ concurrat aliq̄ cā media nō solū in rōne pncipij mālis: sed ēt efficientis: vt habeať determinata ⁊ limitata perfectio aialis que sibi debeť. ⁊ hoc est qꝺ dixit Cōmenta. 7. metaphysice tex. cō. 28. ⁊. 31. vbi hꝫ. ꝙ ipossibile est: vt sbe separate imediate trāsmutēt māstory: qꝛ omne tale est in mā ⁊ corpus: vñ a cā media cuȝ sit limitata in entitate ꝑueniet limitata pfecno effectus. scdā rō est ꝙ de his que cōcurrūt ad transmutationem māe talis est ordo in cāndo ista iferiora gñabilia ⁊ corruptibilia ꝙ ex eoꝝ ordine cētrali qꝺlibet natū est dare suo cāto aliq̄ȝ actualitatē ⁊ pfectionem: ⁊ ex hoc ꝑuenit ꝙ in istis iferioribus q̄ȝto aliqd est pfectius: tanto a pluribus causis depēdet. ex qbus oibus pꝫ istā ꝓpōnem assumptā esse falsam: qcqd pōt cā iferior pōt supior: quā tñ theologus ꝯcederet. qꝛ ſm ipm deus agit mere libere ⁊ ꝯtingenter ad extra. ¶ Et ꝑ hoc rñdeť ad ꝯfirmationem ꝯcedendo corpora celestia hre determinatū aspectum ad hec inferiora: nō tñ ex se sunt sufficiētia ad ꝓducendos oēs effectus maxime pfectos sine causis vniuocis: nam edificator hꝫ determinatum aspectū ad edificiū: nō tñ pōt illud sine instrīs ꝓducere. dato ꝙ corpora celestia haberent optimū influxū respectu gñationis hoīs: sicut possibile est haberi: adhuc tñ non possent generare hoiem: nisi cōcurrat hō. ¶ Ad 4m rñdeť. ꝙ mālia ⁊ imālia mō opposito se habent cū cāntur a suis causis. imālia cū possint eē simplr pfecta q̄ȝto sūt ꝓpinquora p̄ pn° tanto idigēt paucioribꝰ causis: mālia vō cū sua pfectio sit in mā: q̄ȝto sunt pfectiora: tanto ꝑ plura media ꝓducunť. ¶ Ad ꝯfirmationem ꝯcediť maior: ꝙ silitudo in aliquo: nō in oibus: qꝛ qꝺ in oibus est sile est idē. nam lꝫ duo artificialia eiusdē speciei possint fieri ex diuersis materijs distinctis specie: vt ratio ꝯcludit non tamen plura aialia eiusdē spēi hñt māos diuersaꝝ specieꝝ loquēdo de mā cōpositionis: ⁊ nō alterationis: naȝ forme artificialiū sunt accītia. forme aialiū sunt sbe. ¶ Dimissis igiť istis duabus opionibus extremalibus. s. Auicē. ⁊ Auer. tenēda est via media: ⁊ ꝯ quā ꝓsequunť rñsiōes date ad fundamēta vtriusqꝫ opionis. vꝫ. ꝙ aialia impfecta pñt gñari vniuoce ⁊ equoce: qꝛ ꝑꝑ impfectionē istoꝝ aialiuȝ: cā equoca pōt supplere cālitatē cause vniuoce sꝫ in aialibus pfectis reqriť necessario vtraqꝫ cālitas ꝑꝑ pfectionē ipsoꝝ aialiū: qꝛ vniuoca addāt aliquā pfectionē in cāndo cāe equiuoce: vt q̄si pficere ⁊ cōplere cālitateȝ cause equoce: ad hunc sensum itelligendo ꝙ eoꝝ ꝯcursu vtriusqꝫ cause respectu aialis gñandi ꝑueniet vna causalitas totalis pfectior q̄ȝ sit causalitas partialis que esset precise ab altera ipsarum: ⁊ hoc ad qōnem.

Ad argumēta

pncipalia. Ad auctē Ar. pmo de gñatione aialiuȝ. Rñdeť ꝙ ibi Ar. nō plus vult: nisi ꝙ aliq̄ aialia impfecta genita ꝑ putrefactionē (cū ꝑ̄ gñant) qdē alterū genus aialiuȝ: qꝺ postmodū redit ad spēm ꝓpriā gñantis ꝑ aliq̄ inter media; sicut rane genite ex mā putrefacta gñant ranūculos qui videnť pisciculi puuli: qui appellanť marsiliones: ⁊ isti postmodū efficiunť rane: ⁊ ꝯsilr dr de qbusdaȝ vermibus qui faciūt sericū: qui ꝑ̄ gñant oua: ex qb⁹ generanť pāpiliones: qui postmodū trāsmutanť ad pmā spēm: vñ ꝓcesserūt. ¶ Ad aliā auctem scdi de aia intēdit Ar. que cūqꝫ aialia sunt pfecta ⁊ nō orbata: neqꝫ spontaneā gñationē hñtia gñant tale q̄le ipm est: sꝫ ex hoc nō pōt iferri ꝙ si pfecta gñant sile ꝙ impfecta non gñant: sꝫ vult hre ꝙ sic gñare cōpetit oibus aialibus pfectis vlr: sꝫ nō cōpetit vlr impfectis: qꝛ nō aliqbus impfectis. pmū ꝓbatur. nam dr. 4° methauroꝝ. tex. cōmē. 19. vnūqꝺqꝫ pfectum est cū pōt gñare sibi simile: ⁊ ita sequiť saltē in aialibus: hoc est pfectū. ḡ pōt facere sibi sile: qꝺ nō sequiť de impfectis: ita ꝙ auctoritas Ar. hꝫ intelligi affirmatiue non negatiue. seu ꝯstructiue nō destructiue: vñ si tu arguas. hoc est pfectū. ḡ gñat sibi sile. ḡ si nō est pfectuȝ nō gñat sibi sile: tu cōmittis fallaciaȝ ꝯñtis destruēdo añs. ¶ Ad rōnes Auer. negatur illa maior assumpta vlr de omni nā ꝙ vnius nature sit tm̄ vnus modus cōicādi. ista ꝯcediť in naturis pfectis nō in impfectis. ¶ Et ad pmam ꝓbationem: qꝛ diuersis gñationibus ⁊c. Rñdeť ꝙ triā q̄dam est alterationis: quedam compositionis. pma est ex qua transmutata ⁊ corrupta aliqd gñatur: ⁊ hec nō inexistit ei qꝺ fit. alia est cōpositionis ex qua intrinsece cōstituiť illud qꝺ fit. Loquēdo de pma mā diuersis gñationibus ſm spēm corrñdent diuerse māe alterationis: ⁊ sic gñationi equiuoce corrñdet materia putrefacta ⁊ generationi vniuoce materia seminalis seu semen. sed istis nō corrñdent diuerse māe cōpositionis: qꝛ in mā putrefacta induciť virtute solis ⁊ aliaꝝ stellaꝝ quedā virtus formatiua ita ꝑ se ordinata ad gñationē aialis eiusdē in spē: sicut virtus formatiua existis in semine: ⁊ hoc vult Cōmen. 12. meta. tex. cō. 18. vbi vult ꝙ calores gñantes q̄lLibet spēm specieꝝ aialis hñt ꝓprias mensuras ex q̄ȝtitate motuuȝ celestium: ⁊ dispōnibus stellaꝝ in ꝓpinqtate ⁊ remotione ipsaꝝ: que q̄ȝtitas motuū est velocitas ⁊ tarditas motuum planetarū. qbus alteranť māe istoꝝ iferioꝝ ꝑ influxus caloꝝ q debenť ad hec iferiora mediāte motu ⁊ lumine. dispōnes aūt stellaꝝ in ꝓpinqtate ⁊ remotiōe hñt intelligi: vel penes distantiā formalē: ⁊ silr ꝓpinqtatem vel penes distantiā mālem seu situalē. pmo modo calor gñans aial in mā putrefacta mēsurať: ⁊ hꝫ ꝓpriā mēsurā respectu determinati aialis ex distātia vel ꝓpinquitate ad gradū mediū totius latitudinis caloris. ita ꝙ sicut ex diuersa distātia vel ꝓpinqtate ad gradū mediū imixtione q̄litatū pmarū resultat. alia ⁊ alia mixtio elemētoꝝ q̄ mixtio est dispō ad diuersa mixta ſm spēm. ita dōnt est de caloribus gñantibus aialia. vt tngt Auer. hñt determinatam mensuram ad gñationē determinati aialis in

specie ex

spẽ ex remotione vel propinquitate formali istoꝝ caloꝝ ſm φ isti calores plus vel min⁹ appropinquant ad gradū mediū totius latitudinis caloris in mã putrefacta: ꝛ vt sic sub tali dispõne ita determinatur ad vnū aial in specie φ nõ ad aliud. ¶ Põt ẽt scđo intelligi dispõ scđm ꝑpinquitatẽ ꝛ distantiã mãlem stellaꝝ ſm situm ꝛ locuꝫ penes que põt accipi alia ꝛ alia ꝓportio in istis calorib⁹ influxis a celo: pro q̃to stelle plus vel minus ↄiungunt cū sole ſm ꝑpinquitatẽ vel distantiã ad zenit mãe putrefacte: aut seminalis. ꝛ sic est alius ꝛ alius calor cõmixti⁹ ex viribus stellaꝝ influxus ad vitam aialis gñandi. ¶ Ad ↄfirmationẽ distinctaꝝ mutationuꝫ spẽ sunt distincti termini spẽ. Rñdet φ ista ꝓpõ nõ est ꝑma ꝛ imediata: sꝫ dependet ab alijs duab⁹ q̃ si sint vere erit ꝛ ꝓpõ vera. si võ vna illaꝝ sit falsa: ꝛ ista ꝓpõ assumpta pro maiori erit falsa. prima ꝓpõ a qua dependet veritas ipsius maioris est ista. forme fluentes vel forme ſm quas est fluxus sunt alterius rõnis. scđa ꝓpõ est forma fluens vel ſm quam est fluxus est eiusdẽ rõnis cū forma terminante fluxū ꝛ motum. Q2 aũt oporteat istas ꝓpões esse veras si illa data dꝫ eẽ vera pꝫ: q2 idẽ vbi põt acqri ꝑ motū rectū ꝛ circularem: qui mot⁹ sunt ad seinuicẽ incõparabiles. vij. phys. tex. cõmẽ. 22. Et hoc ideo est: q2 forma terminans nõ hꝫ in se talẽ distõnẽ specificaꝫ seu alterius rõnis: sicut forma fluens vel ſm quã est fluens. Hic tñ posset dici φ vbi fluens ſm lineã rectã ꝛ circulareꝫ sunt eiusdẽ rõnis: sꝫ si sint alterius rõnis sunt q̃tum ad aliqua accñtia sibi cõpetẽtia: que sunt rectitudo ꝛ circularitas: ꝛ quo ad ista sit incõparabilitas nõ quo ad vbi fluẽtia: aut quo ad motus ꝑ se: sed quicquid sit de exẽplo: saltẽ hoc est verū φ existẽte forma fluente alterius rõnis a forma terminãte: nõ opꝫ ex distinctiõe motuū ↄcludere distõne terminoꝝ. ¶ Ad argumentum igr̃ forme fluentes in gñatione vniuoca ꝛ equiuoca: vel etiã ipsi fluxus sunt eiusdẽ rõnis: q2 dicim⁹ φ virtus formatiua in semine ꝛ in mã putrefacta ꝛ calores qui sunt infra vtriusqꝫ sunt eiusdẽ rõnis: ꝛ hoc ↄcedit Auerro. vt allegatum est in. 12. meta. Ex quo postmodum sequit φ cū iste forme fluentes sint eiusdẽ rõnis cū formis terminantibus: loquẽdo de formis ſm quas est alteratio vltimate disponens ad formã aialis aialia ipsa genita erunt eiusdẽ rõnis. ¶ Ad scđm ꝑncipale Auerro. negat ꝑma ↄña. Ad ꝑbationem. que fiunt equoce fiunt a casu. negat hoc etiã ſm ipm. vt dcm̃ est in. q. Ex cõmẽ. ꝑallegato: nisi dicat φ mã putrefacta q̃tum ad aliqua accñtia que sibi accidunt sit ꝑncipiū casuale aialis putrefacti. vt dictum est infra: sꝫ q̃tum ad dispões a celo influxas est per se ꝑncipiū ꝛ non casuale. Et ad illud qđ sit equiuoce euenit ꝑter intentionem ꝛc̃. negat hoc. ita. n. virtus formatiua in materia putrefacta per se ordinatur ad gñationẽ muris. sicut virtus in semine. Et alia que inducunt nõ sunt ↄ̃ ꝓpositū: cuꝫ dr̃ φ tota vna spẽs posset fieri a casu: si idẽ aial ſm spẽm generaret vniuoce ꝛ equiuoce: negat ↄña: q2 generatio equoca nõ est casualis: nisi ex aliquo accñte ipediente generationẽ aialis: ꝛ influente ad aliqđ esse diminutū ꝛ imperfectū ipsius: sed cuꝫ tale accñs nõ natū sit euenire frequẽter: ꝛ in pluribus in tali generatione tota spẽs nõ fiet isto mõ: q2 natura facit de possibilibus qđ melius est. Et ↄcedo φ illud qđ fit sic a casu: fit: aut põt fieri ex infinitis materijs: q2 ex infinitis accñtibus que pñt accidere materijs putrefactis: imo ẽt materie seminali. Et tale casuale est monstruosum ꝛ nõ intentū a natura: q2 natura intendit esse ꝑfectum aialis: sed impedita ꝑducit illud ſm esse imperfectū. ¶ Ad 3m Auerroys respondet φ raro venire incõparationem ad causam a qua ↄuenit sic φ nõ eueniat per se a tali causa itendente ipm: sed aliud: facit effectū esse casualẽ. vt dictum fuit in. q. de diuina prescientia. ¶ Et concedo φ si aliqđ aial in specie generatur equiuoce: ꝛ ex materia putrefacta nõ generat ex ista semper: ꝛ de necessitate: quia tunc tale aial in specie nunq̃ꝫ generaret ex semine; neqꝫ etiaꝫ ex ista materia generat raro: vt cõparat ad istã materiaꝫ putrefactã alteratã ꝛ dispositã ꝓ generatiõe ipsi⁹: sed frequẽter ꝛ in pluribus. Et cū dr̃. quod frequẽter euenit naturalr̃ euenit ↄcedit hoc. Et φ tale aial naturalr̃ fit ꝛ generat. ꝛ ex hoc nihil mali sequit. Concedit tñ φ si raro euenire cõparet ad generationẽ equiuocã ꝛ vniuocam: ꝛ querat vtruꝫ aial equiuoce fiat raro vel vniuoce ↄceditur φ raro fit equiuoce icõparatione ad vniuocaꝫ generationeꝫ: ita φ si iste determinationes raro ꝛ in pluribus comparent ad generationem equiuocam ꝛ vniuocam raro animal fit equiuoce: ꝛ vt in pluribus vniuoce: ꝛ hoc est cõparare istas determinationes ad disperata. Si autem ista determinatio raro comparetur ad causaꝫ equiuocã a qua fit animal: ꝛ queratur vtrum aial fiat ab ista causa raro vel nõ: vt in pluribus vel nõ. Conceditur φ fit nõ raro: sed vt in pluribus: ꝛ hoc est cõparare istas determinationes ad causam equiuocam sub disiunctione ad ↄtradictoria. vt dicit doct. subti. in primo. dis. 2. q. quarta. Et sic est finis.

¶ Calias ꝛ socrates diuersa qdem ꝑꝑ materiã. Tex. cõ. xxviij. Q. vj.

Queritur. Utruꝫ materia possit eẽ hec ꝛ singularis propria singularitate: ꝛ non singularitate cõpositi cuius est materia. ¶ Arguit φ nõ. Illud qđ est hoc ꝛ singulare est actualr̃ hoc aliquid ꝛ singulare: sꝫ materia non est hꝫ. igitur ꝛc. Consequentia nota: ꝛ maior est manifesta. q2 nihil hꝫ propriam singularitatẽ: nisi sit actualiter tale: minor aũt est Arist. 2. de aia. tex. cõmẽ. 2. Ubi hꝫ φ materia est po⁹ hoc aliqd. igr̃ nõ est actu hoc aliqd. ¶ Et ↄfirmatur. si enim materia esset de se indiuidua: ꝛ singularis: sequeretur φ vnū indiuiduum esset plura. ↄñs est falsum. igr̃ ꝛ añs: ꝛ ↄña ꝑbat. Quandocūqꝫ est aliqđ totum homogeneum eiusdẽ rõnis in toto ꝛ in partibus: quicqd aduenit per se toti: nõ repugnat partibus: sꝫ ita est φ singularitas aduenit alicui materie determinate. s. materie hui⁹ ignis. grã exẽpli. Igr̃ non repugnabit ꝑ se partibus eius: ꝛ si sic sequit: φ vnū indiuiduū poterit esse plura maior est manifesta. silr̃ minor cum dr̃ia indiuidualis sit per se determinatiua illius materie cui aduenit ex quo facit vnū per se cum illa. ¶ Et ↄfirmatur: q2 vnio actualis partium in toto: cū sit relatio realis: ꝑsupponit extrema realiter diuersa: ꝛ in actu. Quia nihil vnitur sibi ipsi: sꝫ semꝑ vnituꝫ: ꝛ cui vnitur sunt realiter ꝛ actualiter diuersa: sed ita est φ partes eiusdẽ rõnis in materia realiter vniuntur in tota materia. ergo iste partes sunt sic diuerse: φ vna numeraliter distinguit ab alia. ¶ Scđo ꝑncipalr̃ arguit. si enim materia sit singularis ꝓpria singularitate: aut determinatur precise ad vnã singularitatẽ: aut ad plures. Nõ ꝑmo modo: q2 natura materie est vlis. ergo de pluribus singularibus predicabilis ꝑdicatione ꝑ identitatẽ: ꝛ in recto: ꝛ si sic: sequit φ est ↄtrahibilis ad qđlibet tale singulare. si võ detur φ nõ determinat ad vnã singularitatẽ. habetur ꝓpositum: q2 nõ est de se hoc ꝛ singularis. ¶ Tertio arguitur. data veritate istius ↄ̃nis. materia esset per se in genere tanq̃ꝫ species. Et vlterius sequit: φ simpliciter simplicia in aliquo ↄuenirent quiditatiue. Utrunqꝫ ↄñs est falsum igitur ꝛ antecedens. Prima ↄña sic deducitur. Omne constitutuꝫ ex actu ꝛ potentia est per se in genere: vel tanq̃ꝫ indiuiduū: vel tanq̃ꝫ species: sed ita est φ materia esset hꝫ: q2 certum est φ hec materia includit naturam materie: ꝛ proprietatem indiuidualem: que est actus eius. Igitur hec materia esset composita ex actu ꝛ potentia: q2 omnis natura que est cõtrahibilis ꝑ aliquẽ actum: est potentia respectu eius. igitur materia sic esset potentia respectu actus indiuidualis: sed sicut non repugnat huic materie habere actum determinantem ipsaꝫ circunscripta omni forma: que nata sit perficere ipsam

mām in esse formali. Ita nō repugnat materie in cōi acceptę: sic determinari per aliquē actū seu dr̄iam essentialem ante oēm formā sibi aduenientē. Sed oē ꝯstitutum est dr̄ia essentiali est per se spēs in aliquo gn̄e. igr̄ mā esset p se in gn̄e tanq̄ spēs. ¶ Scōa ꝯn̄a sic deducit. Hec mā signata includēs nām māe ⁊ ꝓprietatē indiuidualem est eque bn̄ simplr̄ simplex: sicut mā in cōi: sed plures māe signate ꝯueniunt q̄ditatiue in materia cōi ⁊ vniuersali. igr̄ ꝓpositū. vʒ. ꝙ simplr̄ simplicia ꝯuenirent in aliquo q̄ditatiue. Cōfirmat: qr̄ sicut mā absolute accepta est pura poᵃ: ita hec mā signata. Quum sit imediate receptiua forme sb̄alis: que forma recipitur tanq̄ in subiecto ṗmo ⁊ imediato in essentia māe: vt nūc ṗsuppono: quicquid dicat Auerroys. ſʒ potentia pura est simplr̄ simplex: ⁊ ṗ° diuersa ab omni actu. igr̄ ⁊c. ¶ Quarto ṗncipalr̄ arguit si materia ꝯtraheretur ad singularitatē: cuʒ possit esse in alia singularitate ab illa: posset trāsmutari ab vna singularitate in aliam. ꝯn̄s est falsum: qr̄ singularitas est eadeʒ realiter nature. igitur est iseparabilis ab illa. ꝯn̄a ꝓbatur. Omne illud qḋ recipit aliquē actū: qui est extra q̄ditatē ipsius: q̄truʒ est de se: pōt esse sine illo: ⁊ ex quo est capax ipsius. ꝯr̄iter est capax cuiuscūq̄ eiusdē rōnis cū illo: sed ita est ꝙ singularitas est extra rationem a formalem materie. si materia contrahitur per ipsam singularitatem: ⁊ quelibet alia singularitas est eiusdem rationis cum singularitate sibi adueniente: sequitur ꝙ sic poterit transmutari ab vna in aliam ex quo infertur: ꝙ materia nullo modo est determinabilis per singularitatem propriam.

Ad oppositū m̄ arguit. Effectus singularis cā est singularis. 2° physico. tex. cōmenti. 38. ⁊. 5. meta. tex. cōmen. 3. Sed materia est causa compositi singularis. igitur ⁊c. sed non est singularis singularitate compositi: quia illa sequitur materiam: ⁊ est effectus eius. igitur ⁊c.

Determinatio istius questionis diuiditur in tres articulos. In primo ponuntur quedam distinctiones. In secūdo eliciūtur quedam conclusiones. Et tertio respondebitur ad argumēta principalia.

Circa primam partem ṗmittitur ꝙ duplex est vnitas materie: q̄dam est vnitas priuatiua: q̄dam positiua: priuatiua ſm quam materia nata est esse vna vel potius ipsius nata est vniri cum alia materia: ⁊ facere vnū totū ꝯstitutum ex partibus: ſʒ ꝙ non vniatur est per aliquem actum formalem sb̄alem aut accidentalem: per quem distinguit ab alia ⁊ separat ab illa: circunscripto tn̄ actu distinguente: materia hec ⁊ illa facerent vnū indiuiduū ⁊ singulare in tali natura: vnitas positiua materie est vnitas quam positiue includit ipsa materia: vt est sub acto formali distinguente: que vltra hoc qḋ distinguit ab alia materia per formam: cuʒ ipsa sit realiter diuersa a forma se ipsa etiaʒ distinguit ab alia materia determinata per aliam formā. ¶ Scōo notanduʒ est: ꝙ indiuiduū esse in actu ꝯtingit dupliciter. s. vel existentie: vel subsistentie. Primo modo omne illud dr̄ esse indiuiduū in actu qḋ est tale extra intellm̄ omnino per aliquam essentiam: seu entitateʒ ex natura rei: ad quaʒ imediate insequit aliqua distinctio. Queadmodū partes homogenee: in toto homogeneo: que partes sic se hn̄t: ꝙ vna hʒ actū distinctum ab alia. Licet non hēat esse separatū ab illa: sed vnitū. Indiuiduū aūt dr̄ esse in actu subsistentie: qn̄ non solum hʒ distinctū esse ab alio: verūetiam hʒ esse separatum: ⁊ subsistens seorsum ab illo ⁊ isto modo partes in toto non sunt in actu subsistentie ⁊ separationis. ¶ Tertio notandū: ꝙ materia pōt ꝯsiderari dupliciter. vno modo vt natura quedā distincta ab omni proprietate idiuiduali: ⁊ vt sic est natura quedam vl̄is ṗdicabilis de pluribus idiuiduis indifferens ad qḋlibet tale. scōo modo materia pōt ꝯsiderari vt determinata per hecheitatē seu ꝓprietatē indiuidualem. Primo modo est in potentia ad qualibet singularitatem. Ita ꝙ nullam sibi determinat: sed qualibet secū cōpatit respectu cuiuscūq̄ indiuidui materialis. ¶ Scōo mō necessario est singularis saltē denominatione differentia indiuiduali sibi adueniente: ⁊ vna numero ab vnitate singulari ⁊ numerali: que insequit ꝓprietatē indiuidualem sibi aduenientem: sicut passio suū sb̄m. Nam cuʒ vnitas sit passio entis: multiplicato ente: multiplicat vnitas. Cuʒ igitur ratio nature ⁊ ratio singularitatis sint distincte entitates: correspondebit eis distincta vnitas. Quarum vna erit vnitas nature pluribus cōmunicabilis alia erit singularitatis incōmunicabilis. ¶ Quarto notandū: ꝙ trāsmutatio est duplex: quedā est physica: quedā meta. ṗmo est subiecti vnius numero realis ad formam essentialiter distinctā. scōa est nature non determinantis sibi aliquē actū: qui natus sit esse p se actus ipsius. ¶ Quinto ⁊ vltimo notanduʒ: ꝙ hoc aliqd ⁊ singulare ad mentem Aristo. quoddam est vltimatuʒ qḋ non est ordinabile ad aliquem actuʒ vlteriorem: qui possit esse actus eius per se ⁊ ṗmo: aut participatiue. Et tale hoc aliqd est tantūmodo singulare per se subsistens: qḋ est ipsuʒ suppositū. Aliud est hoc aliquid: qḋ nō est vltimatū. sed ordinabile ad actū vlteriorem: qui actus est ipsius tantūmodo participatiue: ⁊ alterius ab ipso per se primo. Primo modo sumendo hoc aliquid nihil quod est alteri ratio: aut ṗncipium essendi intrinsecum respectu alterius pōt sic dici hoc aliquid: qr̄ qḋlibet tale ordinat ad esse ipsius ꝯstituti seu compositi: per tale principium: qḋ est actus ipsius cōpositi per se primo: ⁊ cuiuscūq̄ intrinseci constitutiui participatiue: ⁊ tale esse qḋ est compositi hʒ ordinem ad esse principij: qualis ordo est forme ad materiaʒ ita ꝙ tale esse est prius esse principij prioritatis forme ad materiam: quamuis esse principij sit prius prioritate materie ad formam: que prioritas est prioritas originis ⁊ generationis: ⁊ prioritas esse compositi ad esse ṗncipij est prioritas perfectionis: ⁊ hoc de mente Cōmentatoris septimo meta. cōmen. 35. vnde pro tanto esse compositi est prius esse cuiuslibet partis itrisece: quia quelibet pars est: ⁊ hʒ esse communicatum sibi a composito.

His premissis ponunt ꝯclusiōes. ¶ Prima ꝯclusio. Materia est vna nūero priuatiue omnium generabiliū ⁊ corruptibiliuʒ. Ista ꝯclusio pʒ ex qōne precedenti de vnitate materie. Pro nunc tn̄ probat sic. Illud est vnuʒ numero priuatiue qḋ non hʒ vnitatem quam natuʒ est habere propter aliqua extrinseca ipm̄ distinguentia: quam tn̄ haberet circūscripto extrinseco distinguente. Ista propositio pʒ ex diffinitione vnitatis priuatiue: sed materia omnium generabilium ⁊ corruptibilium circunscriptis formis distinguētibus nata est sic hr̄e vnitatem si ab ipsa circunscriberentur omnes forme: siue substantiales: siue accidentales distinguentes ipsam. igr̄ oēs tales materie essent vna numero. ¶ Secunda ꝯclusio. Materia vna numero positiue pōt esse in genito ⁊ corrupto: ⁊ ex ꝯn̄ti pōt esse eadem omnium generabiliū ⁊ corruptibiliū successiue. Probatur ista ꝯclusio. Illud qḋ ſm omnem suam entitatem est in diuersis indiuiduis successiue est penitus idem numero: ex quo de se nullam includit amissioneʒ entitatis que sibi debet: ⁊ ex consequenti sue vnitatis super quam fundatur identitas eius. Sed ita est ꝙ materia ſm omnem suam entitatem nulla facta variatione circa ipsaʒ potest esse successiue in genito ⁊ corrupto: ⁊ ex consequenti in omnibus generabilibus ⁊ corruptibilibus: igitur propositū. ¶ Tertia conclusio. Alia est materia numero in generante: ⁊ alia in genito. Ista conclusio pʒ: tum ex auctoritate Aristo. vij. meta. tex. cōmen. 28. vbi hʒ. Generans generat aliud ꝓpter materiam. Et similiter. 12. metaph. tex. commen. 27. vbi habet Aristo. Que sunt in eadem specie diuersa non specie: sed quia singulariuʒ aliud tua materia ⁊ species ⁊ mouens ⁊ mea: vniuersali aūt rōne eadem: tum

eadem: tum etiaz rõne. Quia generans naturale nõ producit aliquid nisi ex aliquo: in quo recipitur actus eius: sed hoc nõ põt esse materia generantis: q2 patiens est in opposita dispositione ad ipsum agens. Talis opposita dispositio nõ est in materia generantis: q2 nihil est in opposita dispositione respectu sui ipsius. igitur generans agit in aliam mãm. ¶ Quarta conclusio. Materia est eadem numero: ⁊ indiuidualiter in omni transmutatione physica ⁊ naturali: respectu geniti ⁊ corrupti: sic ꝙ idem indiuiduuz in actu existentie: vel subsistentie qð prefuit sub forma corrumpenda est postmodum sub forma generanda. Ista cõclusio pz per Aristo. primo physicorum: ⁊ ex Auerroy ibidem. cõmen. 63. vbi hz. Cum considerauerit illud qð defert vtranqz transmutationem inueniunt ipsum idem numero ⁊ est corpus demonstratum ⁊c. Et inferius. Est igitur vnum subiectum numero non habẽs dispositionem substantialem: sed habens nãm recipiendi istas dispositiones substantiales ⁊ est in potentia ens oẽs dispositiones substantiales ⁊ accidentales: ⁊ hec dr̃ pma mã: ⁊ primum hyle. ¶ Ex ista conclusione sequitur vnũ correlariũ. vz. ꝙ quantũcũqz fiat dispersio ⁊ diuisio materie in transmutatione: semper tamen remanet idez indiuiduum vel fm existentiã vel subsistentiam. Probatur hoc correlarium. omne homogeneũ diuisibile in partes eiusdem rõnis cõtinet in se plures singularitates seu hecheitates in actu existentie: sed materia sic est homogenea ⁊ diuisibilis in partes eiusdem rõnis igitur ⁊c. pbatur maior. Omne totuz continens in se actualiter plures partes realiter distinctas: quaz quelibet põt seorsuz existere ab alia continet principia distinctiua illaruz partium. Talia principia sunt ipse singularitates: vt de se pz igitur ⁊c. ¶ Quinta conclusio. Materia est singularis alia singularitate a singularitate compositi: ⁊ constituti per ipsam. Ista conclusio probatur. Quocunqz aliquid est in actu extra causam ⁊ intellectum eodem est hoc ⁊ singulare. primo ⁊ q2 sic esse extra causam ⁊ intellectum non competit nisi singulari: immo vniuersale siue non singulare non potest competere alicui: nisi in intellectu sito biectiue. Sed ita est ꝙ materia cuz sit realiter diuersa a forma vt nunc presuppono ⁊ multomagis a composito est aliquid in actu preter formam ⁊ compositum extra suam causam ⁊ intellectum: ⁊ hoc seipsa primo. ergo materia est hec ⁊ singularis seipsa primo: ⁊ non singularitate forme aut compositi: maior est manifesta: q2 quicquid est extra intellectum. vt dictum est: est singulare. minor autem probatur. Quia omnis entitas precipue absoluta seipsa primo est in suo esse: q2 seipsa primo recedit a non esse ad esse. Naz licet multa concurrant ad suũ esse: quemadmodum materia ad esse forme: ⁊ forma ad esse materie: tamen nullum concurrens est prima ratio essendi sibi in suo esse. Igitur seipsa primo est hec ⁊ singularis. materia prima est entitas absoluta. igitur habebit propriam singularitatem distinctam a singularitate cõpositi. ¶ Et confirmatur: q2 sicut materia habet entitatem essentialiter distinctaz ab entitate compositi extra intellectum ⁊ suam causam: ita habet vnitatem consequentem suam entitatem isto modo. Sed talis vnitas non est nisi vnitas singularis. igitur ⁊c. Hoc est quod hz Aristo. 12. metaphy. textu cõmen. 27. vt sic allegatum est vbi vult: quia tam causa materialis q̃z formalis ⁊ efficiens habent vnitatem ⁊ distinctionem specificam ⁊ numeralem proportionataz ipsis principiatis: per illud qð dicit. singularium aliud tua materia ⁊ motus ⁊ mouẽs ⁊ species numero: ratione autem vniuersali eadez. Verũ q2 enim per se pncipium compositi. opz habere indifferẽtiam consimilem idifferentie compositi: ⁊ determinationem similem determinationi compositi: q2 neqz indifferens constat ex determinatis: neqz determinatum ex indifferentibus indifferentia vniuersalitatis. ¶ Preterea. ⁊ secundo principaliter ad hanc conclusionez arguitur. Quecunqz sunt pora fm nãm: videntur etiã esse pora duratione ad hunc sensum: ꝙ eis non repugnat esse sine posteriori: q2 hoc posito: intellectus intelligens prius esse sine posteriori: nõ includet cõdictionẽ. hec videt̃ esse snia Aristo. quinto metaphy. capitulo de priore: vbi Aristo. cõmendat Platonẽ diffinientẽ pus fm naturam dicens pora fm substantiã ⁊ naturam sunt: quecunqz ꝯtingunt esse sine alijs: ⁊ alia non sine ipsis: sed ita est ꝙ materia saltẽ via originis ⁊ generationis est prior natura forma ⁊ cõposito. Igit̃ mã in isto priori habebit proprium esse extra intellm. ⁊ consequenter erit hec ⁊ singularis non ab aliquo extrinseco sue entitatis. ¶ Itez ⁊ tertio arguitur. Nulla conditio que requirit̃ in causa ad actũ causandi: habet esse ab ipso causato: q2 tunc causa in causando dependeret a causato. ⁊ inquantũ sufficiens ad causanduz esset causata a causato: ⁊ esset illud causatum sui ipsius causa. ⁊ pro tanto posset dare cause causationẽ sui ipsius sed singularitas materie est necessaria conditio ad causandum ipsum compositũ: q2 causatum singulare requirit causam singularem. ergo impossibile est singularitatem materie esse a singularitate cõpositi: vel alterius extrinseci a materia. ¶ Preterea singularitas materie que est extra intellectum videtur esse eadem realiter materie sicut ⁊ vnitas eius singularis. ¶ Ex hoc arguitur sic. Impossibile est aliquid dependens a posteriori naturaliter esse idem priori realiter: quia tunc esset prius ⁊ non pus materia est prior naturaliter ipso composito prioritate originis. vt dictum est. Igitur nihil causatum per ipsuz compositum siue qualitercunqz preexigens naturam cõpositi: potest esse idem materie. Maior probatur. Ubi est vera ⁊ realis identitas: lz non sit formalis: ibi impossibile est hoc esse: ⁊ illud non esse. Quia tunc idem realiter esset: ⁊ non esset. Sed possibile est prius naturaliter esse sine posteriori naturaliter. igitur multo magis absqz eo ꝙ derelictum est vel causatuz a posteriori naturaliter: ⁊ ita poterit esse materia hec ⁊ singularis sine singularitate compositi. ¶ Ultima conclusio. Materia non est de se hec ⁊ singularis. Probatur ista conclusio. Nulla natura potentialis ⁊ perfectibilis per aliquem actum est de se hec ⁊ singularis: sed materia sic est potentialis ⁊ perfectibilis per diuersos actus. igitur non est de se hec. Maior probatur: quia natura de se hec est actualissima: nullo modo determinabilis per diuersos actus. igitur si sit determinabilis: non est de se hec. consequentia probat̃: quia non potest talis natura perfici per formas realiter diuersas a tali natura: siue per diuersas realitates actuales: que aliquo modo ipsam perficiant vt actus ipsius: quemadmodum sunt nature intelligentiarum que sunt necessarie simpliciter: ⁊ actus puri. vt testatur commentator. 12. metaphysi. commenta. 30. ⁊ alibi frequenter. minor est manifesta. igitur ⁊c. Cõfirmatur ista conclusio nam illud non est de se singulare quod de se est pluribus communicabile cum sui diuisione. materia est huiusmodi. ergo ⁊c. Maior probatur: quia quod est cõicabile sic ꝙ plurificatur in illis non est de se hoc ⁊ singulare: sz diuidit̃ ⁊ numeratur per actus diuidentes ipm ⁊ sic est singulare denominatiue ⁊ quasi per accidens.

Ex his respondetur ad argumẽta adducta i pncipio. ¶ Ad primum patet ex dictis in corpore. q. ¶ Ad secundum conceditur ꝙ materia est vnum indiuiduum quantum ad actum subsistentie ⁊ separationis ab alijs materijs. Est tamen plura indiuidua in potentia seu in actu existẽtie. ¶ Ad tertium respondetur: ꝙ materia vt natura non magis determinat sibi vnam singularitatem quam aliam: sed solum determinat sibi singularitatem vbi est sub aliqua formã determinata: quia plures partes ⁊ portiones materie requiruntur ad subsistentiam sub vna forma q̃z ad subsistentiam alterius. Et cum tu infero. ergo non esset vna numero omnium generabiliuz ⁊ corrupti-

bilium. Respondetur negando consequentiam. Est enim vna numero omnium generabilium priuatiue: vt dictum est in corpore questionis. Positiue autem adhuc posset esse vna numero successiue. vt dictum est. ꝙ si tu diceres. Plures portiones ⁊ partes materie requiruntur ad vnam formam ꝙ ad aliam. ergo non posset sic esse vna ⁊ eadem respectu omnium. Dicitur ꝙ licet non possit esse vna ⁊ eadem respectu omnium quantum ad actum totalem subsistentie: esset tamen eadem quantum ad aliquem actum existentie. ¶ Ad quartum respondetur negando ꝙ materia esset per se in genere tanꝙ species. Quia omne quod reponitur in genere isto modo includit genus ⁊ differentiam essentialem quiditatiue: materia nullum genus includit neqꝫ aliquam differentiam isto modo. Quia est pars essentialis: ⁊ principium in genere primo diuersa ab omni genere: ⁊ similiter a differentia essentiali. Igitur sibi repugnat ratio speciei. Assumptum probatur: quia capiendo materiam primam: pro potentia pura ⁊ realitate potentiali vltima ad formam est simpliciter simplex: nihil includens quiditatiue: quia actus ⁊ potentia sunt primo diuersa: sic ꝙ nihil vnius est aliquid alterius: ⁊ ita materia non includit actum essentialem generis: aut differentie quiditatiue in predicamento substantie. igitur ⁊c. ¶ Ad id quod additur: ꝙ simpliciter simplicia in aliquo conuenirent ⁊c. ¶ Ad hoc respondetur: ꝙ quot modis dicitur compositum: tot modis dicitur simplex. Compositum est duplex. Quoddam est compositum compositione essentiali quoddam est compositum ex actu ⁊ potentia. qualitercunqꝫ se habeant actus ⁊ potentia: siue se habeant sicut res ⁊ res: siue vt realitas ⁊ realitas. Prima compositio appellatur compositio physica ⁊ realis. secunda metaphysica. Loquendo de compositione physica ⁊ reali: ista est ex partibus essentialiter ⁊ realiter distinctis: quemadmodum est compositio hominis ex materia ⁊ forma: seu ex anima ⁊ corpore. secunda autem est ex aliqua realitate determinabili ⁊ contrahibili per aliam realitatem determinantem. Quarum illa que est determinabilis se habet vt potentia respectu determinantis. Ex illa que est determinans se habet vt actus: ⁊ hoc siue iste due realitates se habeant vt distincte res: siue se habeant vt distincte formalitates solum quarum vna non includit reliquam quiditatiue ⁊ in primo modo. Istis duabus compositionibus correspondent due simplicitates: quarum vna excludit compositionem ex partibus essentialiter distinctis: alia excludit compositionem ex actu ⁊ potentia. Prima compositio non requiritur ad hoc ꝙ aliquid sit per se ⁊ directe in genere: quia accidentia vt albedo sunt in genere isto modo: ⁊ tamen non sunt composita huiusmodi compositione. vt habet videri. 8. metaphysi. textu commen. 12. Secunda compositio bene requiritur ad hoc: ꝙ aliquid sit directe: ⁊ per se in genere. ¶ Ulterius est aduertendum: ꝙ tale simplex quod excludit compositionem ex partibus essentialiter distinctis quoddam est simpliciter simplex quoddam vero non simpliciter simplex: sed absolute simplex. simpliciter simplex voco quod non resoluitur in plures conceptus seorsum conceptibiles: quorum vnus sit determinabilis: ⁊ alius determinans: qui conceptus includantur quiditatiue in eo quod resoluitur: sed simplex absolute est ille qui non resoluitur in plures partes essentialiter diuersas. Licet resoluatur in actum ⁊ potentiam: seu in conceptum determinabilem ⁊ determinantem: quorum quilibet potest terminare actum intelligendi seorsum sine alio. ¶ Tertio est aduertendum: ꝙ simpliciter simplex est primo diuersum ab omni alio conceptu: ⁊ nihil includit quiditatiue vt in. 5. metaphy. capi. de eodem: vel diuerso. ⁊. 10. meta. textu commen. 12. Licet includat aliquid identice: aut denominatiue. Simplex autem quod includit actum ⁊ potentiam quocunqꝫ modo includat i continet in se aliquod predicatum: quod predicatur quiditatiue de ipso. Et dato ꝙ tale esset primo diuersum conceptum ad quiditatem generis ⁊ differentie essentialis: ita ꝙ nihil per se includeret in primo modo dicendi per se: quod esset per se in genere ⁊ directe: tamen ei non repugnat vt contineat aliquid quiditatiue: quod est transcendens.

Ex his respondetur ad argumentum. Quia licet materia prima accepta in se: ⁊ vt est pura potentia: nihil actualitatis includat: neqꝫ physice: neqꝫ metaphysice: tamen hec materia prima signata seclusa omni forma substantiali ⁊ accidentali: non est simpliciter simplex: sed includit materiam in communi quiditatiue: ⁊ potest resolui in conceptum materie in communi accepte. ⁊ in hecheitatem sibi aduenientem: ⁊ ita quantumcunqꝫ sit simpliciter simplex quantum ad quiditatem genericam ⁊ specificam: ⁊ etiam quantum ad differentiam essentialem: non tamen est simpliciter simplex quantum ad omnem quiditatem transcendentem seu predicamentalem: dummodo talis predicamentalis non sit directe in genere. ¶ Ad quintum argumentum respondetur: negando ꝙ hec materia prima: seu materia signata per hecheitatem non sit in pura potentia respectu cuiuscunqꝫ actus physici ⁊ naturalis: quia talis materia signata nullam formam sibi materialem determinat quemadmodum: neqꝫ materia in communi: sed bene talis materia non est in pura potentia respectu actus metaphysici. Qui est conceptus obiectiuus realis determinans naturam materie ad esse hoc ⁊ singulare. ¶ Ad vltimum quum dicitur: ꝙ si materia determinaretur per talem singularitatem posset materia transmutari ab vna singularitate in aliam. Negatur consequentia. Uerum est ꝙ quodcunqꝫ est indifferens ad aliquas realitates realiter ⁊ formaliter diuersas: quantum est ex se: potest transmutari ab vna in reliquam: modo differentie indiuiduales sunt eedem realiter: licet non formaliter materie prime. ¶ Et si dicas materia prima manet singularitate corrupta. ergo sunt distincte realiter materia ⁊ singularitas. ¶ Respondetur: ꝙ licet natura materie maneat in se singularitate corrupta: non tamen esse singulare materie ⁊ signatum manet corrupta singularitate. modo singularitas non est eadem realiter materie secundum essentiam eius ⁊ quiditatem: sed secundum esse singulare: quod habet in hoc indiuiduo materia: quod indiuiduum non manet corrupta singularitate ⁊ ratione: que erat principium indiuiduandi materiam i neqꝫ hoc repugnat ei quod dicitur in primo physicorum. Quia materia est ingenerabilis ⁊ incorruptibilis: quia hoc intelligitur de materia vt est essentia ⁊ natura extra intellectum ⁊ potentiam sue cause: sed non de materia vt hec ⁊ singularis.

¶ Horum autem non est diffinitio: sed cum intelligentia aut sensu cognoscuntur. Tex. commenti. xxxv. Quo. vij.

Utrum singulare per se ⁊ directe intelligatur ab intellectu. ¶ Et arguitur primo ꝙ non i quod quid est: est per se ⁊ primum obiectum intellectus: singulare non habet quod quid est. Tum quia esset diffinibile. Tum quia singulare inquantum singulare dicit aliquid incommunicabile: quod quid est autem est communicabile: vel saltem sibi non repugnat communicari. ergo singulare non habet quod quid est: ⁊ ex consequenti non potest per se primo intelligi. ¶ Item 2° arguitur. Si singulare esset primo intelligibile ⁊ directe: aut per eandem speciem cum specie vlis: aut per aliam ⁊ aliam speciem: non per eandem: quia nulla vna species potest aliquid representare sub ratione indistincti ⁊ distincti: sed species vniuersalis representat indistincte species singularis distincte. ergo non per eandem speciem: neqꝫ etiam per aliam ⁊ aliam: quia sicut per vnum singulare caret species vlis: ita ⁊ per quodlibet singulare caret species eiusdem. vlis: quo dato: sequitur:

sequit: aut ꝙ īfinite spēs vl'is essent in itellectu: aut ꝙ ea dem spēs posset itendi in infinitū: ꝯñs est falsum. ergo ⁊ añs: ꝯña est euidens: q2 spēs vl'is gignit a specie singularis. ergo sicut gigneret ab vno singulari: sic posset gigni a quolibet alio: sed cū3 talia possint ire in īfinitū sequit ꝓpositū ꝙ talis spēs vl'is vel possit multiplicari in infinitum vel saltem intendit in infinitum.

Ad oppositū tñ arguit: qcqd pfectiōis cōpetit potētie inferiori: nō ꝺ3 denegari a potētia nobiliori: sed perfectionis est in potētia sensitiua ꝙ cognoscat singulare. ergo hoc non debet denegari a potentia intellectiua que est nobilior.

In ista.q. primo ponet ⁊ oppugnabit opi. s. Tho. Scd̄o dicet ad q̄ōnem s̄m viā ꝓpriam. Tertio mouebunt difficultates ꝯtra 2m articu. ⁊ soluent. Quarto respondebit ad rationes in principio.

Quantum ad p̄mū est opi. s. Tho. in p̄ma parte. q. 86. articu. p̄mo. ꝙ singulare nō potest per se primo intelligi a nobis: sed si itelligitur: intelligitur indirecte: ⁊ per reflexionē ad fantasmata. p̄. dicti rō est talis. Intellectus nihil itelligit nisi abstrahendo a mā ⁊ ꝯditionibus materie: sed mā ⁊ ꝯditiones māles sunt principia indiuiduātia: qd̄ aūt abstrahit a cōditionibus indiuiduantibus est vl'e. g̃ intellectus nihil p̄mo intelligit nisi vniuersale. Secūdi dicti. ꝙ intellectus intelligit ipsum singulare reflectendo se ad fantasmata: rō est: q2 lz spēs vl'is maneat in intellectu: nunq̄3 tñ per tale3 spēm pōt itell gere ipm singulare: nisi intellectus hñs talē spēm sibi impressam ꝯuertat se ad fantasma: ⁊ tunc ex ista ꝯuersione cognoscit singulare relucēs in fantasmate. Cōtra istā opi. instatur pmittendo: ꝙ duplex est abstractio. est eni3 abstractio speciei intelligibilis a fantasmate: ⁊ abstractio vniuersalis a singularibus: abstractio speciei intelligibilis fit ab intellectu agente abstractio vniuersalis a singularibus fit ab itellectu possibili. ⁊ est quando talis intellectus cōsiderat naturam in se: vt indifferentem. ad quodlibet suppositū ⁊ singulare de quo talis natura est predicabilis potētia proxima. Unde nūquam aliquod obiectum est potentia proxima vniuersale nisi ex comparatione intellectus comparantis tale obiectum ⁊ predicabile ad suppositum de quo natū est dici ⁊ p̄dicari. Isto stante arguitur sic. Abstractio que fit per itellectū possibilē nō est nisi ab obiecto cognito: sed abstractio vniuersalis a singularibus fit per intellectum possibilem. ergo intellectus possibilis prius cognoscit singulare a quo abstrahit vniuersale alioquin abstraheret ab incognitis. ¶ Et confirmatur intellectus cognoscens naturam representatam per speciem intelligibile3 intelligit ipsam sub aliqua vnitate: q2 4. metaphysice. tex. cōmen. 10. qui vnū non itelligit: nihil intelligit. Ista vnitas nature que attingitur: aut est vnitas vniuersalis: aut singularis: sed per te est vnitas vniuersalis. ergo cognoscitur sub rōne vl'is: sed cognito vl'i cognoscit singulare: (q2 singulare ⁊ vl'e sūt simul nāli itelligētia) ergo in quocūq3 instāti intelligit vl'e: itelligit etia3 singulare ⁊c. ¶ Scd̄o principaliter arguitur ex fundamētis. s. Tho. ꝙ ista opinio ꝯdicat fundamētis suis. Tenet enim ipse: ꝙ quicqd est in re: ⁊ in effectu: est singulare. ¶ Ex hoc p̄supposito arguit sic. Illud qd̄ est in re est singulare. qcqd primo intelligitur est in re. ergo quicqd primo intelligitur est singulare. maior est ipsius: minor aūt pbat. Causa nā precedit effectū. ergo qd̄ primo itelligit p̄cedit actū intelligendi: q2 tale obiectum est cā ⁊ mēsura ipsius actus a qua talis actus essentialiter dependet: sed mēsura ⁊ vl terius cā dr̄ esse prior essentialiter: ergo qd̄ primo itelligit est prius oī actu itelligendi. ¶ Et ex hoc arguit sic: qd̄ p̄cedit oēm actū itelligēdi est in effectu ⁊ in re: sed qd̄ p̄mo intelligit est h'mōi. ergo erit in effectu ⁊ in re ergo erit singulare: ⁊ ita habet ꝓpositū. ¶ Itē 3° arguit ex fundamentis ipsius in p̄ma p̄te. q. 84. ar. vij. ⁊ q. 86. artī. p̄. dicit enim ⁊ intells noster cōiunctus nihil intelligit nisi p ꝯuersionē ad fantasmata. ¶ Et h' arguit. Iste actus cōuersiuus quo intellect' se ꝯuertit ad fantasmata nō est nisi actus cognoscitiuus quo cognoscit se. actū ꝓpriū. ⁊ obiectum relucens fantasmate: sed tale obiectū relucēs in fantasmate est singulare. ergo in omni suo actu itelligendi itelligit singulare. ¶ Ite3 4° arguit. ista cōuersio ad fantasmata s̄3 opinio. Cōcurrētis nīe nō est nisi act' discursiuus quo intellectus discurrit ab actu itelligēdi ad speciē itelligibilē: ⁊ a specie intelligibili ad ipsu3 fantasma. ¶ Ex hoc arguit. Omnis discursus presupponit notitiā simplicē illius ad qd̄ discurrit (q2 sicut discursus presupponit cōpositionē ⁊ diuisionē: ⁊ cōpositio seu diuisio intelligentiā simplicē: ita discursus p̄supponit simplicem intelligentia3:) sed per te intellectus in ista ꝯuersione discurrit ad fantasmata. ergo preitelligit ipsu3 fantasma: aut obiectū repn̄tatū in ipso: sed tale obiectū est singulare. ergo ante reflexionē ⁊ ꝯuersionē ad fantasma itelligit singulare. ¶ Nec obstat ꝙ dicat ꝙ singulare pre cognoscitur ante ipsum discursum. quātū ad qd̄ nominis sed nō quātū ad qd̄ rei: q̄m de hoc nulla est difficultas: siue eni3 cognoscat vno modo: siue alio modo: semp habet ꝓpositū ꝙ singulare p̄intelligit ante reflexione3. ¶ Scd̄o. 5. arguit. Si in ista reflexione itelligitur singulare: aut intelligit per spēm intelligibilē: aut per spēm fantasticam: siue per fantasmata. nō per spēm intelligibilem: quia ista species intelligibilis per te tm̄ repn̄tat nām abstractā ab omni singularitate: ⁊ ab omni mā indiuiduali ergo tm̄ per talē speciem intells intelligit nām in se: ⁊ nō in singulari nec per speciē fantasiabile3. Tum q2 ista tm̄ mouet fantasiā. Tum etiā q2 talis spēs est improportionata itellectui possibili: cum sit extensa: ⁊ mālis: ⁊ intellect' inextensus ⁊ imālis. ergo nullo mō in ista reflexione ex p̄ncipijs suis pōt itelligi oīm singulare. ¶ Ite3 arguit ꝯtra positionē in se. Si singulare nō est per se primo itelligibile: aut hoc est rōne singularitatis: aut rōne materie. Non ratione singularitatis. vt etiam ꝯcedit. s. Tho. in q̄stionibus preallegatis: quia tunc deus qui est singularissimus ⁊ angelus nō possent seipso intelligere. Si rōne singularitatis materialis que est per materiā. Contra. materia non impedit intelligibilitate3 rei: quia s̄m san. Tho. est pars quiditatis rei specifice. Sed species ipsa est per se intelligibilis ⁊ directe. ergo materia nō impedit per se intelligibilitatem rei. Et per hoc probatur secunda pars disiunctiue assumpte: ꝙ materia non est illud per quod singulare non est intelligibile per se. Qd̄ si tu dicis materia contracta ad singularitatem ipēdit talem intelligibilitatem. Quero de illo quod addit singularitas super materiam in se: tale non est nisi ens: nō diminuēs de entitate rei: sed quod est tale nō diminuit de intelligibilitate: quia vnumquodq3 sicut se habet ad entitatem: sic ad intelligibilitatem. ergo istud superadditum materie: non impedit intelligibilitate3 rei cuius est talis materia contracta. ¶ Et confirmatur. quia tale includens materiam contractam est ens vltimatum ⁊ completu3 in actu. Unde phylosophus in predicamentis. capitulo de substantia. Prima substantia est maxime substantia: ⁊ maxime in actu: sed quod est ens maxime in actu est maxime intelligibile. ergo singulare erit maxime intelligibile de se: ⁊ directe: ⁊ per hoc patet falsitas istius opi.

Quantum ad secundu3 arti. Dicendū est aliter ad questionem. pro qua. Premittentur primo alique distinctiones. Secundo elicientur conclusiones responsiue ad questionem. Prima distinctio sit ista: ꝙ singulare est duplex. qd̄dam est singulare signatū. quoddā est singulare vagum: singulare vagum nihil aliud est q̄3 nā determinata proprietate idiuiduali vaga ⁊ indeterminata. s. hac vel illa indeterminate sicut ꝯcipiendo naturam in aliquo suppposito indeter

initate accepto. Singulare signatuz est ipsa nã determinata ppnetate idiuiduali signata ⁊ determinata .s. Sorteitate vel Platoneitate. ¶ Scđa distictio ꝙ singulare signatű pőt itelligi duobus modis. vno° vt est vnű p se: ⁊ sic nihil aliud est q̃ȝ nã cű ppnetaté indiuiduali: q2 ista duo se hñt: sicut po° per se: ⁊ act° per se: ex qb° duob° resultat vnitas per se ex .8. meta. scđo mő pőt itelligi vt est vnű per accñs: ⁊ tale est aliqđ vnű nő tñ icludens nãm ⁊ singularitaté: verű etiá multa alia accñtia mãlia: ⁊ idiuiduantia: sicut locus: tps magnitudo: figura: que dicűtur principia induiduãtia a posteriori ⁊ per accñs. Proprietas aűt induiduális est pn^m induiduans a priori ⁊ per se. ¶ Ultima diuisio est ꝙ aliqd esse intelligibile pőt esse vel ex nã sui: vel per cőparationé ad intellm cognoscenté. Aliqd enim est de se intelligibile: qđ tñ nő pőt attingi ab itellectu pp aliqȝ improportioné ipsius ad obȝ. ¶ His stantib° sit ista pma cőclusio. Singulare quodlibet modo sumptű est per se intelligibile. Ista conclusio pȝ ex dictis. singulare .n. quocűqȝ sumptű iquantű tale: nihil diminuit de entitate rei: sed potius addit ad entitatem. ergo nihil diminuit de cognoscibilitate: q2 vnűqđqȝ sicut se hȝ ad entitaté: sic ad cognoscibilitaté. ergo tale singulare ex nã sui taliť est intelligibile ⁊ cognoscibile: ⁊ de oibus his diffusius videbitur in .7. metaphysice. ¶ Scđa cőclusio singulare signatum acceptum sub propria rőne singularitas non est intelligibile ab intellectu cőiuncto: ⁊ hoc cőparando tale obm ad virtuté cognoscitiuá itellꝰ nri ɔiűcti. Ista ɔclusio diffuse declarabiť in vij. metaphysice. pro nűc tñ ꝓbať sic. Potétia q̃ cognoscit aliqđ vnű obȝ distincte ⁊ ꝑfecte: cognoscit ꝭȝ ppriá vnitaté. Sed intellectus noster ɔiunctus non cognoscit vnitaté ppriá singularis. ergo nő distincte ⁊ perfecte cognoscit singulare sub ppria rőne singularitatis. Maior est manifesta: qm̃ ipossibile est po^m cognoscere aliquaȝ entitaté distinctá: nisi cognoscat qcqd est idé realr eidez entitati: vbi talis sit absoluta: sed ita est: ꝙ vnitas vniuscuiusqȝ entis est eadé realr enti. ergo si ens cognosciť ꝑfecte ⁊ distiŭcte: cognosciť ɔñter sua propria vnitas. Minor aűt ꝓbať: q2 si intellꝰ distincte cognoscit vnitaté singularitatis: cű per vnitaté ppriá vnűqđqȝ sit idistinctű in se: ⁊ distinctű a quolibet alio: cognosceť tale obm esse distinctű a quolibet alio: ⁊ per ɔñs ꝙ hoc nő est illud. ꝭȝ intellꝰ non sic distinguit singulare a singulari. vt statim ꝓbabiť. ergo sequiť ppositű. ¶ Et ɔfirmať. Naȝ cognitio ꝑfecta ⁊ distincta alicui° est respectu alicui° itétiőis vel realitatis quá intellꝰ distincte cognoscit. Sit exépli grá. ista itétio qua intellꝰ cognoscit. distincte. A. posito. A. circűscripto quocűqȝ alio extrīseco: nő distigunt itellꝰ ipsuz A. a quolibet alio circűscribať ab A. ďra locus: tpis magnitudinis ⁊ figure: que aduenīunt singulari a posteriori: ⁊ ipsi itentioni A. Nő. n. A. ďr esse hoc ⁊ singulare: q2 sit in hoc loco: ꝭȝ ideo est in hoc loco: q2 est hoc. Silr nő ideo singulare est hoc: q2 hȝ hác magnitudiné ⁊ hác figurá: sed potius ideo magnitudo ⁊ figura est hec: q2 sunt in hac sba. ¶ Et hoc ɔfirmať ex pncipijs san. Tho. q2 accñtia capiunt vnitaté ⁊ distőneȝ a sbis. ex hoc seqtur: ꝙ cum oibus istis circűscriptis A. nő possit distigui a qualibet alia itentione eiusdé rőnis: ⁊ spéi. intellectus non distincte ⁊ ꝑfecte cognosciť A. ꝭm propriam eius vnitatem. ⁊ ergo A. (qđ ponitur ratio singularitatis) nő cognoscitur ꝑfecte ⁊ distincte ab intellectu: ⁊ ratio huius dicti est: q2 singularis nő est ratio agendi in intellectű: sed nã. Intellectus aűt cognoscit obiectum sub ea rőne sub qua mouet: ⁊ que est sibi ratio agendi. ergo intellectus cognoscit obiectű sub rőne nãe: ꝙ aűt singularitas nő sit ratio agendi: apparet per hoc: q2 illud est rő agendi qđ est pncipiű assimilandi passum. singularitas nő est pn^m assimilãdi: sed distinguédi. ergo nő est rő agédi: de qbus superius in .s. q. ¶ Ité ponit singularitas cőditio determinata agentiois ita principium limitatiuű ⁊ determinatiuű actiőnis: ⁊ nő pn^m agédi. Pro euidétia tñ duaꝝ ɔclusionű positaꝝ ac duaꝝ subsequétiuȝ sűt aliq̃ notáda: quoꝝ pmű est: ꝙ aliud est singulare intelligi sub rőne singularitatis: sic ꝙ singularitas sit rő intelligédi. Aliud est ꝙ singularitas dicať esse obm intellectuȝ aut ps obiecti itellecti. Primo mő singularitas nő ɔcipitur a nobis: q2 sic ɔcipe singularitaté est ɔcipe ipsam distĭcte ⁊ seorsuȝ ab alia singularitate: ⁊ a nã seu qditate. Scđo mő singularitas bñ cőcipiť ⁊ intelligiť a nobis: q2 qñ aliqđ vnű obm ɔcipiť adequate: qcqd é intualr includiť in illo: secűdario ⁊ ex cősequéti ɔcipiť. Sed totű singulare sic intelligiť tanqȝ obm adequatű vnu° itellectionis. ergo ét ɔcipieť singularitas in ipso: non tñ sic: ꝙ sit modus obiecti itellecti: aut rő itelligédi. Scđo est notádű ꝙ in hoc ɔueniűt sensus ⁊ itellectus: ꝙ neuter apphédit singularitaté seorsuȝ a nã: aut ab alia singularitate loquédo de singularitate que est ppnetas idiuidualis cőstituens per se, vnű cű ipsa nã quá vocamus hecheitaté: sed tñ differűt in hoc ꝙ itellect° apphédit ipsaȝ qditateȝ seorsum a singularitate. sensus aűt nunqȝ apphédit nãm seorsum a singularitate. ¶ Ultimo est notádum ꝙ aliud est aliquid pmo itelligi: aliud per se intelligi: aliud est directe itelligi. Illud ďr pmo itelligi qđ pmo pmitate originis itelligiť: vel pro pmitate adeq̃tionis: ⁊ hoc 2^oo dupľr: vel ꝭm adequationé ad potentiá: vel ꝭm adequationé ad vnű actű itelligédi. Primo (.i. pmitate originis) aliqd itelligiť qđ via origis p° mouet itellectű. scđo mő q est primus modus adeq̃tionis qñ est tale ꝙ p ei° rőnem potétiá attingit qcqd attingit. 3^oo .s. adeq̃tionis ad vnű actű: qđ adequate: ita ꝙ nő vt ps terminat aliqué vnuȝ actű itelligédi. Isto modo nos dicimus: ꝙ q̃ȝtű bipedale adeq̃te intelligiť: ⁊ pmo pmitate adequationis: pars aűt eius non sic adeq̃te neqȝ primo intelligiť. Per se intelligi est intelligi p rationem ppriá: sicut per accidés itelligi per rationé alterius. vt de sensibili scđo de aia patet. Directe aűt itelligi est intelligi p propriá spém: ⁊ nő per reflexioné potétie ad ipsam spém: aut ad aliquod representatiuű ipsius obiecti. Ex qbus oibus nos ɔcludimus: ꝙ ꝭȝ singulare signatuȝ nő sit per se itelligibile sub ppria rőne singularitatis. vt dictű est: neqȝ directe itelligibile vt ꝓbabiť in sequéti cőclusione. Nec p° intelligibile pmitate originis: vt ét ꝓbabiť in eadé ɔclusione. Ipȝ tamé singulare est primo itelligibile ꝭm adequationem ad actű itelligédi: q2 potest intelligi ab intellectu nő vt pars alterius: neqȝ vt aliqd é intualiter inclusum in alio. ¶ Sit ergo ista 3^a ɔclusio. singulare signatuȝ itelligiť ab itellectu ɔiűcto reflexe. hoc patet per expositioné cőeȝ. tex. cőmé. to. 3° de aia. vbi habeť ꝙ si per idé pn^m abstractű ⁊ separatű: sicut est intellectus: cognosciť ⁊ itelligiť caro. i. idiuiduű carnis: ⁊ carnis eé: hoc est quiditas carnis: istud pn^m in cognoscédo carnis esse ⁊ ipsam carneȝ se hȝ vt linea extéſa ad seipsam vt circűflexam: qcqd dicat Bur. ¶ Probať ét rőne: ꝙ idiuiduű signatű itelligatur reflexe. Illud qđ itelligiť nő per propriam spém: ꝭȝ p reflexioné potétie ad aliqđ representatiuum ipsius intelligiť reflexe. Sed ita est: ꝙ intellectus noster cőiunct° in intelligédo singulare signatű nő itelligit ipsum p propriá spém imediate reptñtanté ipsiuȝ. Sed per reflexioné ad fantasmata. ergo tale singulare signatű itelligitur reflexe. Maior pȝ ex descriptione eius qđ est itelligi reflexe. minor declarabiť in 4^a ɔclusione imediate sequéti. ¶ Que sit ista. Singulare vagű pmo pmitate originis ⁊ directe intelligitur ab intellectu cőiuncto: que cőclusio directe est contra .S. Tho. Ista cőclusio ꝓbať breuiter. Ars ⁊ cognitio intellectualis insequiť nãm: sed ita est ꝙ in actione nãli agens producens nő pmo intendit vlẽ: qm̃ tűc ꝓducto vniuersali pute corpore: non ꝓtenderet vlterius actionem. Neqȝ tale agens primo intendit singulare signatum: quoniam producta tali singulari adhuc cessaret actio nature. Sed primo intendit producere naturam

re naturā in aliquo supposito qd̄ est īdiuiduū vagū. ergo sic erit in cognitione itellectuali: q̄ spēs repn̄tatiua obti p̄mo repn̄tabit nām in aliquo supposito indeterminate accepto. (Repn̄taē.n.nā. p̄ cū multis accn̄tib⁹ nām ipaʒ ꝯbentibus: ⁊ seinuicē mutuo) 2° repn̄tat ipaʒ nām in se: qm̄ intelso pōt abstrahere o͛ obm īclusuʒ in p̄ obto: ⁊ sic oēm rōnē itelligibilem separ. ab alia rōne intelligibili: ⁊ tūc ista spēs scd̄ario repn̄tabit ipsaʒ q̄ditatē ⁊ nām in se. 3° spēs repn̄tat nām ipsam determinatā multis circūstā̄ nijs signatis relucentibus in fantasmate distinctiori mō ad quam nām intelligendā cuʒ istis circūstā. ijs signatis determinantibus ad hoc vt distincte possit ipsa itelligi: opʒ itellm̄ reflecti ad tales circūstātias in fantasmate relucentes: ⁊ tunc itelligit distincte: eo mō quo distincte cognosci pōt ip̄m singulare signatū ⁊ non cognoscimus singulare signatū distinctius: q̄ʒ ex cognitiōe istaꝝ circūstātiaꝝ q̄ repn̄tanē in fantasmate: ⁊ signū hui⁹ est: q̄ ip̄m singulare cognoscimus ex cognitione istaꝝ circūstātiaꝝ: qꝛ sicut obm intelligimus: ita ip̄m significamus. Unde si volumus significare soꝛ. dicimus q̄ soꝛ. est homo lōgus: grossus: crispus: niger ⁊c. Et ita nos hēmus: q̄ p̄mū cognitū p̄mitate originis est singulare vagū. Loquēdo de cognitione itellectiua. 2m cognitū est ipsa nā ⁊ q̄ditas in se. 3m cognitū est singulare signatū: qd̄ sic itelligit reflexe quemadmodum dictum est ⁊c.

Quantū ad 3m articulum sunt alique difficultas. Cōtra 2am ꝯnē arguit tripl'r. p̄ qꝛ illud est maxie itelligibile qd̄ est maxie sensibile: sʒ vnitas singularis sub rōne singularitatis est hm̄ō. ergo ⁊c. maioꝛ est nota. ⁊ minoꝛ p̄baē: qꝛ vnitas est p se sensibilis. ex scd̄o de aīa. ḡ maxia vnitas est maxie sensibilis. ꝯn̄a est euidēs. Sicut simpl'r ad simpl'r: ita maximū ad maximū vnitas singularitatis est maxima. Tum qꝛ īdiuisibilis ⁊ īplurificabilis. Tum qꝛ maxime realis vt de se notū est. igiē ⁊c. ¶2° arguiē. Si.n. ideo singularitas nō itell'r ab itellectu nr̄o: qꝛ nō sit rō agendi respcū itelso: sequiē q̄ ipsa nō poterit ab aliquo itellectu passiuo alicui⁹ obti itelligi: ⁊ cognosci: ⁊ ita non ab intellectu angelico: ꝯn̄s est falsuʒ. ꝯn̄a est euidens. Nihil.n. cognosciē sub aliqua rōne distincte sic q̄ illa rō sit modus obti intellecti: ⁊ rō cognoscendi: nisi sit rō agendi ⁊ mouendi intellm̄. singularitas nō est hm̄ō. ḡ a nullo intellectu poterit aliq̄d intelligi sub rōne singularitatis. ¶Itē 3° arguiē. intelso noster cognoscit exn̄tiam sub rōne exn̄tie: sʒ exn̄tia non est isto mō rō agendi: qꝛ nō est natura: neq̄ʒ quiditas. ergo relinquiē q̄ aliq̄d pfecte ⁊ distincte intelligiē qd̄ tn̄ nō est rō mouēdi intellm̄. ¶Ad p̄mū r̄ndetur q̄ sensibile cōe nō p̄ducit p̄priam spēm in sensu per quā faciat ad sbam imutationis: sicut sensibilia p̄pria: sʒ tm̄ facit ad modū vel d̄riam imutationis vt hʒ videri. scd̄o de aīa. Et ideo nō sentiē numerus: aut vnitas nisi mediantibus qualitatibus sensibilibus. sic ergo nō sentimus vnitates rōne singularitatis. s. duo obta sensibilia in q̄ʒtuʒ duo: sed solū vt duo distincta loco: tp̄e: figura: coloꝛe: ⁊ sic de alijs: ita q̄ vnitas: aut numerus nō p̄cipitur sine alijs accn̄tibus sensibilibus. Et ad formam argumēti quū d̄r: illud est maxime itelligibile ⁊c. Cōceditur maioꝛ ⁊ negaē minoꝛ. Naʒ vnitas nāe est magis sensibilis: qꝛ accn̄tia sensibilia p̄pria que īsequunē nām. efficatius mouent sensum q̄ʒ accn̄tia que īsequunē singularitatem. Nam p̄ma accn̄tia sequunē entitateʒ que est rō agendi in sensum ⁊ intellm̄: sʒ non accn̄tia que īsequunē singularitateʒ. Et ad illud thopicoꝝ. sicut simpl'r ad simpliciter ⁊c. R̄ndeē q̄ tenet in his que sunt per se: ⁊ nullo mō per accn̄s. Sicut non sequiē. albū est extensum. ergo magis album est magis extensum: album est dulce. ergo magis album est magis dulce: ita in p̄posito. vnitas nō sentitur nisi mediante sensibili p̄prio cui accidental'r cōiungitur: ⁊ qꝛ sensibilia p̄pria nature vt natura est: efficatius mouent: q̄ʒ accidentia sensibilia singularitatis: qꝛ sunt accidentia eius quod est proxima ratio mouendi ⁊

nō accn̄tia singularitatis. ideo h̄ vnitas sentiē ⁊ nō illa. ¶Ad 2m r̄ndeē p̄mittēdo q̄ duplex est actio q̄dā est actio nālis: q̄dam itellectualis. Actio nālis est illa q̄ hʒ fieri respectu māe sensibilis aliquo mō. Actio itellectualis q̄ hʒ fieri respcū itelso ⁊ māe abstracte ab oī q̄litate sensibili. Si loquamur de actione nāli: p̄ncipiū istius actionis formale passiuū aut actiuū est ipsa nā ⁊ q̄ditas. vt pʒ p p̄hm̄. 2. physicoꝝ. Nā est p̄ncipiū motus ⁊ gētis eius in quo ⁊c. Si loquamur de actione itelso: respectu istius actionis pōt aliq̄d esse p̄ncipiū agēdi: dato q̄ nō sit nā ⁊ q̄ditas. dūmō sit entitas actualis: qꝛ actus ⁊ itelligibile ꝯuertunē. ¶Dis p̄missis: r̄ndeē negādo istā ꝯn̄am. Intelso nr̄ nō pōt itelligere singularitateʒ. ḡ neq̄ʒ itelso angelicus. ⁊ rō est ista: qꝛ si itelso nr̄ recipit itellectionē ab obto: recipit mediante actione naturali q̄ fit in sensu: respcū cui⁹ nihil pōt eē rō agēdi: nisi natura. Sʒ si itelso angelicus recipit itellectioneʒ ab obto: nō recipit mediāte actione naturali vt distinguiē ꝯ itellectualē. Sʒ imediate patiē ab obto: ⁊ ita pōt imutari ab oī entitate actuali. ¶Pōt ēt ali'r r̄nderi ad p̄mam istantiā iterū negādo ꝯn̄am eandē. ¶Pro quo est notan. . :q̄ defectus in cognoscibili arguit itensioꝛē virtutē in cognoscēte: vt vult Ar. in li. de sensu ⁊ sen. Si.n. visibile diminuereē in īfinituʒ: oporteret visum crescere in infinitū ad hoc vt p̄ciperet visibile: cuʒ aūt singularitas ipsa sit minime cognoscibilitatis incōparatione ad nām: non opʒ cognoscentē nām cognoscere singularitatem: sed intelsoangelicus: qui est maioris virtutis cognoscitiue q̄ʒ intellectus humanus ꝯiunctus: pōt cognoscere ipsam singularitatē dato q̄ ipsa nō p̄cipiaē ab intellectu humano: ex eo q̄ talis intelso angelicus est pfectioris virtutis cognoscitiue. ¶Sʒ ꝯ istā r̄nsioneʒ adhuc instaē: itelso noster est summe dispositus respcū cuiuscūq̄ʒ itelligibilis q̄ est oīa fieri: ex 3° de aīa. Sed passum summe dispōituʒ pōt imutari a quocūq̄ʒ agente. igr̄ poterit intelso noster imutari a singularitate. ¶Cōfo. q̄to passum est minoris poͤ: tanto agens debilius pōt ip̄m mouere ⁊ agere in ip̄ʒ pp minoꝛē resistentiā passi ad agēs. Sʒ itelso noster est impfectius passum q̄ʒ sit intelso angelicus. ergo obm debilius in actualitate poterit efficatius mouere intellm̄ nostrum posem q̄ʒ intellm̄ angelicuʒ: ⁊ ita singularitas sic poterit mouere ip̄m. ¶Ad p̄mū istoꝝ r̄ndeē dicendo: q̄ aliq̄d esse summe dispositū pōt esse vel priuatiue vel positiue. illud est summe dispositū priuatiue qd̄ hʒ carentiā cuiuscūq̄ʒ ꝯtrarij forme inducende: sʒ positiue summe dispositū est illud qd̄ hʒ oēm pfectionē nec̄io requisitā ad actuʒ agentis. Intellectus d̄r summe dispositus primo⁰: qꝛ nō hʒ formam ꝯriam forme itroducēdet nō tn̄ est summe dispositus 2⁰⁰ qꝛ nō hʒ pfectā virtutem cognoscitiuam in cōparatione ad intellm̄ angelicū: Intellectus.n. noster nō tm̄ est receptiuus ⁊ passiuus: verū etiam operatiuus: ⁊ lʒ ipse inq̄ʒtū passiuus ⁊ receptiuus dicaē esse impfectus: tn̄ inq̄ʒtū operatiuus est pfectus: ⁊ esse operatiuū in ipso nihil aliud est q̄ʒ ip̄m esse cognoscitiuū. Unsuum opari est itelligere ⁊ hoc arguit pfectionē in ipso: qꝛ ergo intelso angelicus perfectius est operatiuus q̄ʒ noster. iō aliq̄d pōt cognoscere pfecte ⁊ distincte saltem qd̄ noster sic distincte attingere nō pōt. ¶Et si tu arguas. passiuū a pluribus v͛ esse impfectius. ergo itelso angelicus erit impfectioꝛ itellectu nostro. ¶R̄ndeē negando assumptuʒ: q̄ passiuū a pluribus sit impfectius. Nam vbi passum nō pōt pfici nisi patiaē: si est a plibus passiuū ex hoc nō d̄r impfectius. ¶Ad 2m argumentuʒ r̄ndeē negādo: q̄ q̄ñ passum est debilius q̄ sp agēs possit ip̄m mouere. Uerū est tn̄ hoc assumptū: vbi passum non magis determinaē ad actū pfectū q̄ʒ ipfectū ⁊ hoc essential'r: ⁊ ordine quodā eēntiali. Certū est.n. q̄ mā p̄ma est iperfecti⁹ passuʒ: q̄ sba corp̄ea: ⁊ tn̄ nō sequiē q̄ si aliq̄d agēs pōt imutare sbam corporeā īducēdo aliquā formā accn̄talē in ipsam imediate q̄ possit imutare mām p̄mā imediate ad formā accn̄talē. Et hoc est: qꝛ mā p̄ma deter

minat de se vt ppriu susceptiuu ad actu pfectiorez q3 sit accntalis actus: r ex3 actus fbalis determinatur de se ad tale susceptiuu: qd est ma pma. In pposito itells nr l3 sit iperfectior itellectu angelico ex ordie eentiali quē h3 ad sensum q patit passione nāli: r a nā determinat ad agēs pfectn: r ad formā pfectiorē: q3 sit entitas singularitatis: r hoc qstuz ad cognitionē pfectā ei9 r distinctā: vbi aūt nō eēt iste ordo eentialis: sicut forte est in aīa sepata: pcederem itellm posset pati r imutari ab ipsa singularitate. ¶ Ad 3m argm factū in pn° articuli ridet negādo ēt istaz pñam. Existia pcipit ab intellectu nro. g r singularitas. existia. n. nō tm distat a qditate r nā qstum singularitas. Existia. n. l3 nō sit de essentia nāe r qditatis: tn nō h3 distinctam formalitatē a qditate. est. n. qd r actus actualitate r qditate ipsius nature. ergo qcūq rō est pnm formale cognoscēdi nām: pōt esse pncipiū formale cognoscēdi existiam. singularitas aūt non est de essentia nature: imo pmo diuersa a natura: r h3 distinctam formalitatem a natura: r ita mouens ad cognitionem nature nō mouet de necessitate ad cognitionem singularis rc.

Deinde arguit. p istā pnē vltimā. Tu dicis q singulare vagū p itellr ab itellectu piuncto. Contra. qr obm d3 pportionari po°: s3 ita est q singulare vagum nō pportionat itellectui possibilis. g itells possibilis nō itelligit p singulare vagū. ¶ 2° af. Si singulare vagum pmo itelligeret: sequeret q frustra poneretur itells agēs. Intells. n. agēs nō ponitur nisi ad abstrahēdū qditatem a pditionibus mālibus r iduiduātibus: s3 p te qditas ipsa pōt appхehēdi imediate ab itellu cū pditionibus iduiduātibus. g supflueret actio itells agētis. ¶ Itez 3° arguit q ista positio nō sit ad mentē Doctoris subti. Ponit. n. Doctor subt. in. 3. di. p. i pn° q spēs spālissima pmo itellr ab itellu nro cui9 singulare fortius r efficatius mouet sensum (qd ēt positū est supra in alia. q. arti° scdo in pn° pro pma pclusione.) S3 si singulare vaguz pmo itellr. g nō spēs spālissima. ¶ Ad pmū istoz ridet q inter obm r pom d3 esse pportio: s3 pportio sp est iter dissimilia sm spēm r nām: sicut iter actū r posm: actiuū r passiuū: totū r ptes: mām r formā: q oino sunt diuersa in nā r in spē: r ista sic se hnt q nō hnt eundē modū essendi nālem. Ex quo sequit q cū obm respcū po° hēat talē pportionē: nō op3 itellm hre talez modū essendi nālem: qlē modū eēndi h3 ipm singulare qd mouet ipm. ¶ Pōt ēt dici in spāli: q itells assimilat obto: nō qdē qstū ad eē nāle: s3 qstū ad aliquē actū receptū ab obto: q est spēs intelligibilis: aut actus itelligēdi: r hoc est q dr. 2. de aīa q cognitio sit p assimilationē cognoscētis ad cognituz. Iste aūt actus receptus in itellu possibili in quo repntatur ob3 cū sit eius nālis silitudo: eque bn est imālis: sicut ipsemet itells: qr itells sicut nō est forma extēsa in mā: r in esse dependēs a mā: ita qcūqz actus recipit in ipso itellectu est sic imālis r inextensus: qr oē qd recipit in aliq: recipitur p modū recipientis. Un si sensus qui est po° in materia recipit spēm ab obto sine materia extēsa: tn multo magis itells q est imaterialis. Ex quo pcludit: q itells possibilis assimilat singulari qd recipit qstū ad spēz ipaz que est ipm obm repntatiue. Assimilat in quā qstū ad eē imateriale r inextensuz: qd h3 ipm obm rōne spēi in qua repntat. ¶ Ad 2m ridetur negādo: q supfluat actio itells agentis posita ista opinione. Actio. n. intellectus agentis nō tm ponitur ad abstrahendū qditatē a conditionibus materialibus: verūetiam ad hoc vt virtute ipsius gignatur spēs intelligibilis in itellectu. In qua spē intelligibili h3 obm esse imateriale: qd pus habebat esse in fantasmate materiale: r extensum: r hoc est qd egregie inqt Auerro. 3. de anima. cōmen. 18. actio intellectus agentis est vt transferat obm de ordine in ordinem: hoc est de ordine esse materialis r extensi ad ordinem esse imaterialis: r inextensi. Est. n. duplex actio intellectus agentis. Una est actio realis sm quam de fantasmate gignit spēz intelligibilem in itellectu possibili. Alia est actio metaphorica sm quā de obto materiali r extenso gignit obm sm esse imateriale r inextensuz. Un cū obm hēat tale esse quale esse h3 suū repntatiuū: r cū fantasma hēat esse materiale extensuz: qd est esse sensibile r imaginabile: obm repntatū in fantasmate scdario r ex pnti h3 sic esse materiale: r extensum. Et cū spēs itelligibilis hēat esse spūale r inextensum: sic tale esse h3 obm ipm repntatuz in spē: r sm hoc verū est qd inqt Cōmē. qd obm transfert de ordine in ordinē: hoc est de ordine materialiū r sensibiliū ad ordinē spūaliū r itelligibiliū. Isto mō nos dicimus: q singulare vagū trāsfert sic de ordine in ordinē: qr de esse qd h3 in fantasmate: ad esse qd h3 in spē itelligibili: que spēs intelligibilis: nō pōt pduci a fantasmate solo: qr nunqz effectus equiuocus excedit suā cām equocā totalē. vt superius. q. alia in pn° primi arti. est ostensuz. S3 spēs itelligibilis est effect9 equiuoc9 respcū fantasmatis: r est pfectior fantasmate. ergo non pōt gigni solū virtute fantasmatis. ergo vt sic necessario requirit actio itells agētis. ¶ Q si tu dicas Cōmē. r Ar. dicunt: q si qditates essent separate: vt posuit Plato: frustra poneret intells agens. ¶ Dico q hoc sequit expositione Platonis: qr forma separata r imaterialis pōt sufficiēter mouere intellm possibilem. Sed quiditates sm Platonē erant sic separate. ergo sufficienter poterant nō cōcurrere alio agente imateriali mouere ipm intellm possibilez: qr agens imateriale pōt mouere passum imateriale. ¶ Ad vltimū dubium dr: q Sco. in positione illa dicit q spēs specialissima est primum cognitū. quicquid sit de cognitione singularis: ita q omittendo difficultatem de cognitione singularis que alibi sm ipm erat pertractanda (quēadmodū r nos in. q. alia istum passum reportauimus ad hanc. q. vbi h3 locum) r loquendo de his que sm oium opi. sunt per se cognoscibilia: spēs spālissima sm ipm est pmuz cognitum ab intellectu piuncto pmitate originis r in notitia pfusa: ita q comparat magis vle ad minus vle: quo ad cognitionem nostram: r non vle ad singulare. ¶ Uel possumus dicere: r est quasi idez: q ipse loquitur de his cognoscibilibus que possunt cognosci sm propriam eoz rōnem r sm propriam eoz vnitatē. singulare aūt inqstū singulare, sm ipsum non est cognoscibile sm propriam vnitatem. loquendo de singulari per se: r signato: r qdlibet vniuersale potest cognosci a nobis sm propriaz vnitatem. ergo loquendo de istis cognoscibilibus. vt dictū est: procedit po° sua.

Quantum ad vltimū articuluz. ¶ Ad argumēta pncipalia ante oppositum adducta ridetur. r pmo ad pmum: pmittendo q obm pmum alicuius potentie pōt accipi quattuor modis. Uno mō pmū pmitate adequationis: sm adequationē ad potentiam. Scdo modo pmū pmitate pfectionis. Tertio mō pmū pmitate originis. Quarto mō pmū pmitate precisionis seu exclusionis. Pmuz obm intells pma pmitate est ens inqstuz ens: r hoc ex natura potentie intellectiue que est totius entis r sm oēm ambitum entis dicente pho. 3. de aīa. q op3 itellm esse imixtū ad hoc vt oia intelligat. Obiectum pmū scda pmitate respectu intellectus: est deus gloriosus: de quo habetur in. 10. ethicoruz. q in ipso psistit felicitas nostra naturalis. Obiectum pmum tertia pmitate: est singulare vagū: vel cōparando vle ad vle: pceptus speciei spālissime: cuius singulare fortius mouet sensum. Quarto mō obiectum pmuz est ipm qdquidest: seu quiditas abstracta a singularitate: qr qdquidest: seu quiditas sic separata precise attingitur ab intellectu: r non ab aliqua alia potentia: loquendo de attingentia in cognoscendo. Ex ista distinctione apparet rnsio ad argumentum. ¶ Pōt etiam dici: q quodquidest est pmum obiectum intellectus pmitate originis respectu singularis signati vel singularis cognoscibilis sm ppriam rationem singularitatis: qr

ritatis: qꝛ qditas ipsa pintelligit ante singulare signatū: quēadmodū habitū est in corpe.q.ꝛc. ¶ Ad aliud argm̄ videt pmittēdo ꝙ illud qđ est formale alicuius repñtatiuū: est virtuale repñtatiuū respectu alterius: vel saltem pōt esse. Dico aūt formale repñtatiuū respcū alicui⁹: qđ p̄ ꝛ adeq̄te ipm repñtat sꝫ v̄tuale repñtatiuū est respectu alicuius: qñ illud repñtat vt po qditatiua: vel essentialis vel vt aliqđ iclusū quocūqꝫ in obto p̄. ¶ 2° est notandū: ꝙ sicut se hꝫ singulare ad vle in essendo: ita repñtatiua ipsoꝝ. que sunt spēs ipse talia obta repñtātes se hñt in re presentādo: sꝫ singulare ꝯtinet vle eēntialr. ḡ repñtatiuū singularis v̄tualr repñtabit ipm vle. ¶ 3° est notādū: ꝙ sꝫ qđlibet repñtatiuū singularis sit v̄tuale repñtatiuū respectu vlis: nō tñ opꝫ: ꝙ quot sunt spēs singulariū. tot dicant esse spēs vliū: qꝛ ista repñtatiua singulariū q̄ sunt v̄tualia repñtatiua respcū vliū: nō repñtāt nisi vnū obꝫ vle: ꝛ ita in rōne repñtādi oēs iste spēs ꝯcurrūt: ꝛ pñt dici vnū v̄tuale repñtatiuū. Tū qꝛ ꝯcurrūt in vna rōne repñtādi respcū vlis. Tū qꝛ tm̄mō vnū obm repñtāt: ꝛ ita ex rōne repñtādi: ꝛ ex rōne repñtabilis pñt dici vna spēs ꝛ vnū repñtatiuū. ¶ Per hoc videt ad formā argumēti. dicēdo ꝙ p eandē spēm itellr vle ꝛ singulare: q̄ spēs p̄ est singularis: vel iduidui vagi. scđario ꝛ ex ꝯñti est ipsius vlis. ¶ Et cū tu dicis. ꝙ eadē spēs nō pōt repñtare vle ꝛ singulare. Rñdeo ꝯcedēdo ꝙ eodē mō nō pōt eadē spēs ista duo repñtare: sꝫ bñ alio ꝛ alio: qꝛ p̄ singulare scđario ꝛ v̄tualr ipm vle. ꝛ hoc fit v̄tute itellis abstrahētis qditatem ꝛ nām ab oibus ꝯditiōibus iduiduātibus: q itellis est pcisiuus ꝛ abstractiu⁹ cuiuscūqꝫ rōnis itelligibilis: q̄ icludit i obto. Et qñ dr̄ ꝙ eadē spēs nō pōt repñtare sub istis rōnib⁹ distīcte ꝛ idistīcte. Dico ꝙ eadē spēs nō pōt repñtare sub istis rōnib⁹ p̄ ꝛ imediate illud qđ repñtat: sꝫ repñtādo aliqđ vnū p̄: pōt illud distīcte repñtare: repñtādo aūt aliqđ iclusum in illo: pōt idē repñtabile repñtare idistīncte rōne illius qđ scđario repñtat. In quo repñtato illud pmo repñtabile aliquo mō cōtinet: sicut ps subiectiua in toto vli. Et sic finis q̄stum ad istam qōnem.

¶ Primū.n. sbā que vniuscuiusqꝫ ꝓpa vniuscuiusqꝫ que nō inest alij ꝛc. Textu cōmenti. xlv. Qō. viij.

In septimo meta. Cōcurrēs igredit mām de vnitate nāe. ¶ Pro cui⁹ argumētoꝝ solone. Querit vtrū pter vnitatē singularē sit dare aliquā vnitatē realē minorē vnitate nūerali. ¶ Et arguit negatiue: qꝛ data veritate istius positionis: sequit ꝙ in aīa erūt due anime itellectiue: ꝯñs est falsum. ḡ ꝛ añs. Et ꝯñtia pbat. Certū est ꝙ hō in cōi hꝫ ꝓpriā vnitatē distīnctā ab vnitate Soꝛ. vt ꝯcedit Sco. sꝫ ista cōis ꝛ vlis realr distinguit ab vnitate Soꝛ. Qđ pbat ex fundamētis ipsi⁹ Sco. Quecūqꝫ sic se hñt: ꝙ vnū pōt manere alio nō manēte. illa distinguunt realr: sꝫ ita ē ꝙ manet hō cōis: nō manēte soꝛ. ergo hō cōis distinguet realr a soꝛ. sꝫ in hoie in cōi est mā: ꝛ forma que est aīa itellectiua: ꝛ illa est alia a forma soꝛ. pp aliā ꝛ aliā vnitatem vtriusqꝫ. ergo existe hoie cōi in soꝛ. ibi erūt due aie itellectiue. ¶ 2° pncipalr arguit. Vle est ingñabile ꝛ incorruptibile. ex. 7. meta. sꝫ corruptibile ꝛ incorruptibile differunt plusqꝫ gñe: loquēdo de gñe physico. ḡ qcqđ est ipsi⁹ cōis: erit alterius gñis physici ꝛ susceptiui ab eo qđ est singularis corruptibilis. Quo dato sequit: ꝙ aīa intellectiua hois in cōi nō possit recipi in eodē susceptiuo: cuꝫ anima formis: ꝛ ita anima itellectiua hois in cōi erit quedam anima abstracta ꝛ separata ab omni mā. ¶ Ultimo arguitur. Si animal hꝫ vnitatem ꝓpriam distinctam ab vnitate singularis: vel ab vnitate proprie speciei: sequit ꝙ animal poterit transmutari realiter ab vna specie in aliam: ꝛ ita poterit trāsmutari a forma asini ad formam hois: ꝛ ecōtra. ꝯñs est falsum. ḡ ꝛ añs. ꝯña pbat. Qđ cūqꝫ est indifferens ad aliq̄ plura distincta realr: q̄ztū est ex se pōt trāsmutari ab vno in reliquū: sed ita est: ꝙ aīal est hō respectu suarum specierum. ergo ꝛc. Hoc idē probatur de homine respectu suorum indiuiduorum ꝛc.

Ad oppositū ꝛ p pte affirmatiua qōnis argr. Illud est ens reale: vel ex natura rei qđ est pncipiū agēdi (vel actiōe reali in passū trāsmutabile: vel actione intēonali in sensum ꝛ intellm̄) est ēt distinctū ens ex nā rei ab eo cui nō cōpetit sic esse pncipium ꝛ rō agēdi. Sed ita est ꝙ nā est hō: ꝛ nō singularitas seu rō singularitatis. ergo ꝛc. Maioꝛ est manifesta: qꝛ actio realis nō debet: nisi pncipio reali. silr actio itentionalis in sensū ꝛ intellm̄ (cū ipsa sit ens reale: ꝛ depēdeat a pncipio elicitiuo ipsius) de necessitate opꝫ dare ꝙ ei⁹ pnm̄ sit ens reale. minoꝛ aūt pbatur. Illud est pnm̄ agēdi in actione nāli ꝛ in actiōe intētionali. in quo agēs assilat sibi passum. sꝫ illud in quo passum assimilat agēti est ipsa nā ꝛ rō nāe. Qđ pbat: qꝛ ignis generās ignē nō assimilat igni genito in vnitate singulari: aut in singularitate: sed assimilat tm̄mō in nā specifica. ergo natura sic erit pnm̄ ꝛ ratio agendi: vt distinguitur a singularitate.

In ista.q. sunt q̄ttuoꝛ articuli. In primo sunt aliq̄ necessaria pmittenda. In 2° ꝯnes elicīde. In 3° difficultates mouende ꝛ excludende. In q̄rto rationes in principio facte sunt soluende.

Quantū ad pmū q̄ttuoꝛ sunt notanda. ¶ Primo notandū est: ꝙ est drīa iter singulare: nāꝫ ꝛ vniuersale. Singulare enim est illud qđ est incōmunicabile pluribus: ꝛ indiuisibile in illa. maxime hoc est verum in creaturis. Ratio enim cōmunis indiuidui tam creati q̄ȝ increati est: ꝙ sit impluriϐcabile: ꝛ indiuisibile in plura. Ratio enim incōmunicabilitatis competit tm̄ indiuiduo creato. Ex quo sequitur ꝙ indiuiduum creatum: ꝛ est incōmunicabile ꝛ indiuisibile in plura. ꝛ propter hoc appellatur indiuiduum: quasi non diuiduum: seu non diuisum: ꝛ qꝛ tale indiuiduum est incōmunicabile: vt dictum est: opꝫ vt cōstituat in tali esse per aliquā entitatē incōicabilē: ꝛ simplr idiuisibilē. Ista aūt entitas vltimate cōstitutiua ipsius est ipsa singularitas: quā nos appellamus proprietatem indiuidualem seu hecceitatē ꝛ qꝛ vnicuiqꝫ entitati corrñdet sua propria vnitas (vt hꝫ Sco. in 2° sniaꝝ. di. 3. q. 6. ꝛ in eodē li. di. 22. q. pma). Iō singularitati indiuisibili corrñdet sua ꝓpria vnitas: q̄ est eius passio per se pmo sibi cōpetens: a qua totū singulare est vnū. ꝛ ista vnitas dr̄ esse realis: ꝛ ēt maxima: realis talis quidem qꝛ est pter oēm actū itellis in actuali exñtia ꝛ in re maxima ēt: qꝛ idiuisibilis ꝛ incōicabilis pluribus. Nam cū de rōne vnitatis sit idiuisio (saltē ꝯcomitanter) ois illa vnitas dr̄ esse maxima: q̄ est maxime idiuisa ꝛ ita vnitas indiuidualis est maxima vnitas ꝛ realis. Natura v̄o seu ens nāe est illud qđ est actu cōicabile pluribus: vł ēt actu participatū ꝛ diuisū in plura: ꝛ est ipsa natura ꝛ qditas in multis singularibus que q̄ztū est de se nō determinat ad aliqđ singulare: sꝫ si est in vno singulari q̄ztum est de se: sibi nō repugnat esse in alio: ꝛ ita ista natura est ideterminata indeterminatione puatiua ad qđlibet singulare ad hunc sensum: qꝛ de se non est determinata ad hoc singulare magis q̄ȝ ad illud: sꝫ bñ est apta nata determinari. Ista ēt nā est ideterminata ad vlitatem in actu: ꝛ ipsa vt actu pticipata a pluribus iduiduis nō est vlis in actu: sed solū in po². Uniuersale enim in actu est illud qđ hꝫ duas conditiones. quaꝝ vna est: ꝙ est abstractū a quolibet supposito: ꝛ est vnum obm numero potentia proxima dicibile: ꝛ predicabile de omni suo supposito. hoc aūt nō cōpetit nature: vt est in pluribus suppositis: qꝛ natura vt est in vna existentia: aut singularitate non est indifferens ad quodlibet singulare vt dicibilis de quolibet tali predicatione in recto: ꝛ per identitatem dicente. hoc est hoc: sed solummodo hoc est verum de

ipsa natura vt abstracta a quolibet singulari: ⁊ vt est vnū
obm̄ itelligibilē nūero hn̄s aliquā vnitatē s̄m quā pōt p̄=
dicari de quolibet: dicēdo ꝙ hoc est ip̄m. Ista aūt abstra
ctio nāe a quolibet supposito fit: vel ab itellc̄u agente. vel
ab itellectu possibili s̄m diuersas opiones de opatione
ipsis vl̄is in actu. Scd̄m aliquos.n. itellectus agēs facit
vl̄e in actu ꝑ q̄̄to de fantasmate ꝓducit sp̄ēm itelligibilē
reprefentātē obm̄ vl̄r ⁊ abstracte. Et actio itellc̄s agētis
terminaꝛ ad nām in esse obiectiuo abstracto a quolibet
singulari. ⁊ talis nā in tali eē est vl̄is in actu. Scd̄m alios
vl̄e in actu fit ab itellectu possibili: q: actio intellectus
agētis terminaꝛ ad sp̄ēm itelligibilē abstractā s̄m esse sed
nō abstractā obiectiue repn̄tatiue: q: p̄mum qd̄ ꝓduciꝛ
ab itellectu agente de fantasmate in intellc̄u possibili est
sp̄ēs itelligibilis repn̄tans ip̄m singulare vagum: vt aliq̄=
liter ꝓbatū est supra. q. 35. articulo scd̄o ꝯclusione 4ª. In
tellectꝰ aūt possibilis. cuius est abstrahere omne obm̄: ⁊
oēm rōnē intelligibilē inclusam in p̄mo itellectu abstra=
hit ipsā nām a ꝯditionibus iduiduantibus: ⁊ ꝯsiderat
ipsam in se. ⁊ talis nā ꝯsiderata ab intellc̄u possibili in ta
li esse abstracto: dr̄ esse vl̄is in actu. hoc est: est vnū obm̄
nūero potentia proxima dicibile ⁊ predicabile de omni
supposito: cuius est nā. Scd̄a ꝯditio quā hꝫ vl̄e in actu
est actualis attributio p̄dicationis ipsius nāe ad suppofi
tum de quo p̄dicaꝛ: ⁊ talis actualis attributio (que non
est nisi cōparatio itellc̄s in ipsa nā per modū p̄dicabilis
ad quodlibet suppositū: de quo predicaꝛ) fit ab intelle=
ctu: ⁊ est relatio rōnis in ipsa nā: que relatio rōnis est ipsa
vniuersalitas: ⁊ intentio scd̄a. de qua ꝯsiderat logicus.
Et de ista verū est qd̄ dicit Cōmentator in p̄mo de aia.
cōmento. 8º. Intellectus est qui facit vniuersalitatē in
rebus: sed ipsa natura substrata ipsi vniuersalitati ꝯiun=
cta appellaꝛ vniuersale metaphysicum (considerata in
tali esse abstracto) q: de ipsa cōsiderat metaphysicus: de
ipsa format diffinitiones: ⁊ de ipsa demonstrat proprias
passiones. ¶ Ex hoc sequiꝛ vnū correlarium: ꝙ cū hoc
concretum vl̄e sit ꝯcretum denominatiuū: opꝫ assigna
re in significato istius ꝯcreti illud quod denominatur. ⁊
illud qd̄ denominat. Quia omne cōcretum significans
aliquam formam: supponit pro vtroq;: ⁊ pro fundamen
to: ⁊ pro forma. Fundamentū aūt denominatū ab vl̄ita=
te (que est intentio scd̄a) est ipsa nā. forma aūt denomi=
nans est ipsa vniuersalitas: ⁊ ita vl̄e duo iportat: quēad=
modum dictum est. ¶ Sed est hic aduertendū: ꝙ vl̄itas
non attribuiꝛ nature vniformiter. Nam s̄m maiorem ⁊
minorem cōuenientiam in rōnibus formalibus ꝯtentis
in indiuiduis repertam ab intellectu: idē intellectus at
tribuit aliam ⁊ aliam rōnum vl̄is: istis rōnibus formali=
bus ⁊ intentionibus primis: de qbus considerat meta=
physicus: q: enim itellectus nō percipit tantā ꝯuenien=
tiam iduiduoꝝ: vel specieꝝ eiusdē gn̄is: q̄tam percipit
in iduiduis eiusdem speciei. ideo attribuit ꝯceptui gn̄is
seu nature istam intentionē scd̄am vl̄itatis que est genus
⁊ quia maiorē reperit in indiuiduis eiusdē sp̄ei: attribuit
sp̄ei istam intentionem vl̄itatis que est sp̄ēs. Quī hoc no
men sp̄ēs est impositum ad significandā ipsam vl̄itatem
specificam. ⁊ hoc est qd̄ inqt Themistius in p̄mo de aia.
ꝙ intentio generis: seu hypostasis: est collecta ex tenui si
militudine ipsorum singularium: q: singularia talis ge=
neris: vel species ipse habent minorem ꝯuenientiam q̄̄
indiuidua sp̄ei sp̄alissime. Ex his sequitur qd̄ premissum
est: ꝙ ad rōnē vniuersalis in actu requiritur natura ipsa
que est actu participata in multis: ⁊ ipsa intentio vni=
uersalitatis attributa nature per actū itellectus cōparā
tis talem naturam vt predicabilem ad indiuidua: de q=
bus nata est predicari. Et hoc est qd̄ inqt ph̄s in p̄mo po
sterioꝝ: ꝙ vniuersale est vnū in multis: ⁊ de multis (sup
ple) p̄dicatum: ita ꝙ vtraq; ꝯditio requiriꝛ. Loquendo
aūt de natura substrata vniuersalitatis (logice) isti natu=
re correspondet sua propria vnitas que est vnitas realis
minor vnitate nāli. Q; sit realis: ꝓbabiꝛ inferius: ꝙ sit
minor: apparet: q: diuisibilis ⁊ plurificabilis in plura:
nō pluralitate specifica: que sibi opponiꝛ: sꝫ pluralitate
disperata. s. iduiduali: cū qua stat ipsa vnitas nature. oīs
autē vnitas in pluribus plurificabilis seu cōicabilis est
minor vnitate iplurificabili. Ex hoc apparet tertiū mē
brum: vel tertia cōditio cōpetens vl̄i in actu: ꝙ. s. tali vl̄i
in actu (formalr̄ accepto pro itentione scd̄a vl̄itatis: que
originaꝛ ab itellectu) corr̄idet vnitas rōnis que insequiꝛ
ipsam itentionē scd̄am vl̄itatis: sicut passio suū sbm̄. ⁊ de
isto vl̄i in actu formalr̄ acceptomō pro denoiato possunt
exponi oēs auctēs que dicunt vl̄e causari ab intellectu.
¶ Scd̄o p̄ncipalr̄ est notandum: ꝙ nā ipsa cui corr̄idet
vnitas ex nā rei alia ab vnitate numerali hꝫ duplex esse:
quoꝝ vnū est in actuali exn̄tia: ⁊ in re (nō enim est sepa=
ta ab indiuiduis ⁊ singularibus s̄m esse.) Aliud esse ha=
bet obiectiuum in mente: sed tale esse obiectiuū pōt esse
duobus modis. vnomodo in habitu. aliomō in actu. In
habitu illud hꝫ esse in intellectu qd̄ hꝫ esse ante actū itel
ligendi: aut p̄ter actū itelligēdi. In actu vō quādo actu
mouet intellm̄. Si loquamur de p̄mo esse. tale primum
esse dr̄ esse reale: ⁊ ex nā rei: ⁊ tale esse pōt hr̄e ipsa nā per
aliquod representatiuū representans ipsā in esse abstra
cto ab oībus singularibus. ⁊ istomodo nos dicimus: ꝙ
omne vl̄e metaphysicum hꝫ de necessitate tale esse obie
ctiuū in mente. Si loquamur de esse actuali obiectiuo:
aut istud esse obiectiuū est ante actū itelligendi (eo mō
quo obm̄ mouens intellm̄ ordine nature precedit actū
intelligendi) aut sequiꝛ ip̄m: ⁊ ab eo causaꝛ. Si p̄mo mō
tale esse adhuc appellamus esse ex natura rei. q: solū dici
mus illud esse ens rōnis: qd̄ dependet ab actu collatiuo
intellectus: vel ab actu intelligendi in fieri: ⁊ in ꝯseruari
⁊ sic vl̄ia. ⁊ natura ipsa pōt ēt hoc mō hr̄e ex natura rei
esse obiectiuū. Si scd̄o mō accipiꝛ vt sequiꝛ actū itelligē
di ⁊ causaꝛ ab ipso: eo mō quo causanꝛ intētiones scd̄e ⁊
figmenta. Istomō quodlibet tale est ens rōnis: ⁊ nō dici
mus naturam ipsam hr̄e tale esse. Ex quo ꝯcludimus ꝙ
ipsa natura vt in singularibus hꝫ vnitatē ex natura rei: ⁊
eadem natura vt in esse obiectiuo intellectus in habitu
aut in actu: ante actū itelligēdi: dr̄ ēt hr̄e vnitatē ex na=
tura rei. Hanc distōnem esse obiectiui posui ēt superius
in quadam alia qōne. ⁊ in tractatu nostro de formalitati
bus. ⁊ alibi diffuse. ¶ Tertio est notandū: ꝙ duplex est
indeterminatio nature. Una est idterminatio p̄uatiua.
alia est ideterminatio positiua. Indeterminatio p̄uati=
ua est: s̄m quā natura nō est determinata: sꝫ est apta nata
determinari. ⁊ isto mō dicimus ꝙ natura ex sua rōne for
mali nō est determinata ad singularitatē: sibi tn̄ nō repu
gnat ex rōne sua formali determinari. Cōsilem idetermi
nationē priuatiuā ponimus in ipsa natura respcū vl̄ita=
tis. Nō.n. est determinata ex sua rōne formali ad ipsam
vl̄itatē. que est ab intellectu agēte: aut possibili. est tn̄ de
se apta nata determinari. vn̄ ista duo esse: qd̄ est esse vl̄e:
⁊ singulare: cōpetunt ipsi nature ꝑ accńs: ⁊ ꝑ aliqd̄ extri
secum. singularitati.n. cōiungiꝛ a gn̄ante. vniuersalitati
aūt ab itellectu agēte. vel possibili ꝯcurrente obiecto in
fantasmate. Et hoc est qd̄ inqt Aui. in. 5. metaphy. eqni=
tas est tn̄ eqnitas: neq; vl̄is: neq; p̄ticularis: nec in aia:
nec ex̄ aiam: qd̄ intelligēdū est de ipsa eqnitate s̄m rōnē
suā qditatiuā s̄m quā est indeterminata s̄m qd̄libet isto
rum esse. scd̄a indeterminatio p̄ncipalis: quā hꝫ ipsa nā:
dr̄ indeterminatio positiua ⁊ ꝯria determinatiōi singu=
laritatis: que indeterminatio est talis: ꝙ natura non tn̄
nō est determinata ꝑ singularitatē: verū ēt hꝫ esse abstra=
ctū oīno a q̄libet singularitate virtute itellectus agētis
aut possibilis: ⁊ istud esse abstractū a quolibet singulari
appellaꝛ ideterminatio positiua ⁊ ꝯria: q̄ ideterminatio
de necessitate reqriꝛ ad hoc ꝙ ipsa nā sit vl̄is in actu: q:
vl̄e in actu est illud qd̄ hꝫ idr̄iā ad quodlibet singulare.
Nunq̄̄ aūt natura: aut quodcūq; obiectum pōt habere
talem

talem indifferentiã: q̃diu ↄcipit̃ in aliquo singulari: q̱ vt in singulari nõ est idẽ oĩb⁹ aliis: sȝ ꝓcise illi in quo ↄcipit̃. Ergo ad hoc ꝙ nã sit cõplete vlis ĩ actu: opȝ ꝙ hẽat eẽ abstractũ ab oĩbus singularib⁹. Ex quo sequit̃ ꝙ ꝓma ĩdeterminatio que est ꝓuatiua nõ sufficit ad h̃ ꝙ nã dicat̃ esse vlis in actu: sȝ cũ illa requit̃ 2ᵃ que est positiua. ❡ 4° ꝛ vltimo notãdũ est ꝙ triplex est opinio sequatiũ Doc. subti. de ipsa vnitate nãe. Primi dicũt nãȝ nõ hẽre in singularib⁹ aliquã vnã vnitatẽ positiuã: sȝ ꝓcise ꝓuatiuam. ❡ Pro quo est notãdũ ẽm istos: ꝙ vnitas positiua ẽ ẽm quã aliqđ vnũ actu ꝛ positiue est vnũ. sic ꝙ est in se idistinctũ: ꝛ distinctũ a q̃libet alio. Unitas ꝓuatiua est vnitas ẽm quã aliqđ vnũ nõ hȝ vnitatẽ ꝑ aliq̃ extrĩseca distinguẽtia ꝛ diuidẽtia ipm: tñ circũscriptis ipsis distinguẽtibus: natũ est hẽre ꝓpriã vnitatẽ eo mõ q̃ dicim⁹: ꝙ mã ꝓma in oĩb⁹ gñabilib⁹ ꝛ corruptibilib⁹ nõ hȝ vnã vnitatẽ: neq̃ est vna: q̱ mã soꝛ. distinguit̃ loco ꝛ subto a materia pla. ꝛ hoc est ꝑ formas diuersas ↄhẽtes ꝛ diuidẽtes istas materias circũscriptis tñ formis diuidẽtib⁹ ꝛ distiguẽtibus: materia Soꝛ. ꝛ materia Plato. eẽnt vna nũero ꝛ ẽm h̃ põt itelligi qđ dic̃ Ar. ꝓ phy. ꝛ ꝓ de gñatiõe. Q̱ materia est vna nũero oĩuȝ gñabiliũ ꝛ corruptibiliũ: non q̃deȝ vna nũero positiue: sȝ ꝓuatiue: q̱ circũscriptis formis distinguẽtib⁹ ipaȝ hẽet materia vnitatẽ ꝓpriã sibi cõpetentẽ: ẽm hoc dicũt isti sequẽtes Doc. subtilẽ: ꝙ natura in multis nõ hȝ aliquã vnitatẽ positiuã: sȝ tñ ꝓuatiuã nõ q̃dẽ positiuã: q̱ distinguit̃ ꝛ numerat̃ natura ꝑ dĩas ĩdiuiduales ↄhẽtes ipaȝ ad diuersa esse singularia penes q̃s dĩas est alia ꝛ alia: in alio ꝛ in alio singulari: sed ista alietas ꝛ distictio est tñ ꝑ extrĩseca: q̱ circũscriptis istis dĩis ↄhentibus ipsa simplr̃ remaneret vna. ꝛ hoc saltez ad imaginationem. ❡ Altera opi. scotistaꝝ est: ꝙ natura in singulari ꝓter vnitatẽ numeralẽ hȝ aliam vnitatẽ positiuam ex natura rei circũscripto omni opere ĩtellectus: que vnitas cõpetit ipsi nature: vt est in oĩbus ĩdiuiduis nec est inconueniens ẽm istos: ꝙ vna natura hñs vnam vnitatẽ positiuã distinguat̃ ꝛ numeret̃ in pluribus ĩdiuiduis: q̱ lȝ cũ vnitate nature nõ stet multitudo opposita tali vnitati. põt tamẽ cũ tali vnitate stare multitudo opposita vnitati maiori: que multitudo est disperata respectu vnitatis nature: ꝛ nullomõ ei opposita. Neq̃ sequit̃ ꝙ natura ista vna sic plurificata in plibus dicat̃ esse silis vnitati nature diuine: ꝑ tres dĩas. ꝓma dĩa est: q̱ natura diuina ẽm ꝓpriã vnitatẽ determinat̃ ad exñtiam. ꝛ est de se exñs per essentiã. Natura aũt creata nõ determinatur ad existere neq̃ ad nõ existere: sȝ abstrahit ab vtroq̃. si. n. determinaret̃ ad existere: esset de se: ꝛ per essentiã exñs. si ad nõ existere: esset impoẽ ipsam esse: qđ est falsum. Scđa dĩa est: q̱ natura diuina est implurificabilis in pluribus. si est in pluribus suppositis: est sine diuisiõe ꝛ numeratione sui. Quia vna numero est in tribus: sed natura creata est plurificabilis ꝛ diuisibilis ĩ plura. Tertia dĩa est: q̱ suppositũ nature diuine nõ participat naturam diuinã: sed totã in se cõprehendit: ꝛ appellat̃ suppositum ꝑ essentiã: q̱ totã essentiã diuinã in se cõprehẽdit. suppositũȝ aũt nature create est suppositũ ꝑ participationeȝ nature create: que natura est alia ꝛ alia: alietate numerali in pluribus suppositis ꝛ singularib⁹. ❡ Tertia opinio est aliquoꝝ dicentiũ: ꝙ natura creata hȝ vnitatem ꝛ entitatẽ positiuã ex natura rei. ꝓter vnitatẽ nũeraleȝ: que vnitas alia est in natura sortis: ꝛ alia in natura plato. ita ꝙ in duobus ĩdiuiduis nõ tñ sunt due vnitates singulares: veꝝ ẽt due vnitates nãe. ❡ Q̱ si tu dicas. Omnis vnitas que est ꝓter vnitatẽ singularẽ est vnitas specifica. Si ergo in Soꝛ. ꝛ plato. sit alia ꝛ alia vnitas nature. g̃ in Soꝛ. ꝛ plato. erit alia ꝛ alia vnitas specifica. ꝛ sic sortes ꝛ pla. distinguunt̃ ẽm speciem. ❡ Rñdet̃ ꝙ aliquid habere vnitatẽ nature specifice distinctam ab alia vnitate specifica potest eẽ duobus modis. vno mõ in se ꝛ intrinsece. alio mõ ꝑ acciñs ꝛ extrĩsece. Natura in sorte ꝛ plato. nõ hȝ diuersas vnitates ex se: ꝛ ex nã itrinseca sȝ ꝑ acciñs: q̱ per dĩas ĩdiuiduales diuidẽtes ꝛ distinguẽtes. ipsam nãm. Modo illud qđ hȝ aliã ꝛ aliam vnitatez per aliq̃d extrinsecũ diuidẽs ipȝ nõ dr̃ distingui ẽm speciẽ si talis vnitas dicat̃ esse specifica. sed solum illud qđ hȝ aliam ꝛ aliam vnitatem nãe specifice ex se: ꝛ ex sua rõne formali. Ideo homo ꝛ asinus distinguũtur ẽm speciem. Non autem Soꝛ. ꝛ Plato vt dictuȝ est. Quia circũscriptis a Soꝛ. ꝛ platone ad imaginationẽ differentiis ĩdiuidualibus diuidentibus ipsam nãm: talis natura nõ haberet distinctas vnitates: sed precise vnam. ergo cõpetit sibi per acciñs: ꝛ nõ per se ꝙ habeat distinctas vnitates. ❡ Que autem istarum triũ opinionuȝ sit verioꝛ: ꝛ magis ad mentem Doc. subtilis. Existimo ꝙ prima ꝛ tertia sunt magis ad mentem ipsius.

Quantũ ad secũdum articuluȝ in questione. pono quattuoꝛ ↄclusiones. ꝓma est hec. (Quomodocũq̃ det̃ vnitas nature: siue vno mõ: siue alio) preter vnitatem numeralem realẽ: dat̃ in singulari aliq̃ vnitas nãe realis minoꝛ vnitate numerali. Et ad hoc adducunt̃ nouem rõnes. ❡ Prima rõ adducenda est talis. Natura lapidis habet aliquã vnitatẽ realeȝ aliã ab vnitate numerali. ergo vnitas nãe que est in lapide realis: nõ est vnitas numeralis. ↄñia est euidens: añs autez probatur. Accipio nãm lapidis que est in hoc lapide: aut ista nã est talis: ꝙ ex sua rõne formali sibi repugnat pluribus cõicari: aut nõ. Si dicas ꝓmuȝ. ergo nõ poterit natura que est in lapide itelligi sub ratione cõicabilis. aut vlis sine ↄdictione. Probatur ↄñia: quotienscunq̃ aliquid concipit̃ sub modo cõcipiendi sibi repugnante ille conceptus est falsus: ꝛ implicans ↄdictioneȝ: ꝛ est ratio in se falsa: ꝛ de omni falsa: ꝛ đ ipsa nihil põt vere affirmari ex snia Ar. 5. metaphysice ca. de falso. Sed ita est in proposito. Quia ista natura est de natura sua incõmunicabilis: ꝛ intelligitur vt cõmunicabilis. ergo ratio ista siue cõceptus quo concipitur vt cõmunicabilis erit falsus. Et confirmatur sicut conceptus ille esset falsus implicans contradictionem: quo conciperet̃ deus sub ratione vniuersalis: aut diuisibilis in plura: ita in proposito. Iterum confirmatur: sicut intelligere hominem irrationalẽ est conceptus implicans contradictionem. Sic in proposito. Cum modus concipiendi repugnet nature: ex modo concipiendi ꝛ ex natura concepta fiet vnum in intellectu aggregatum ex duobus. quorum vnum alteri repugnat. Si vo detur secunduȝ: ꝙ nature ex sua ratione formali: non repugnat pluribus communicari. ꝛ hoc circunscripto omni actu intellectus. Singularitati autem cuicunq̃ ex natura ipsius repugnat pluribus communicari. ergo natura circunscripto omni opere intellectus distinguitur a singularitate. Sed vnicuiq̃ enti correspondet propria vnitas. ergo isti nature correspondebit vnitas realis alia ab vnitate numerali. Antecedens istius vltime cõsequẽtie declarat̃. Quia multiplicato subiecto: multiplicatur passio. ergo si natura est distinctum ens a singularitate: ꝛ hoc ex natura rei: sequitur ꝙ etiam vnitas insequens naturam distinguat̃ ab vnitate numerali. ❡ Secundo principaliter arguitur. Unius actionis in sensuȝ est vnũ obiectum ẽm aliquam vnitatem realeȝ. Sed ista est alia ab vnitate numerali. ergo dat̃ alia vnitas realis ab vnitate numerali. maioꝛ est manifesta. Quia actio sensus. vel ipsa sensatio terminat̃ ad aliquod vnum qđ vnuȝ nõ potest esse ẽm rõnem ꝛ intellectum: cum tale vnum precedat ꝛ actum sensus. ꝛ actum intellectus minoꝛ autez ꝓbat̃. Sub illa vnitate obiectuȝ sensus terminat actum sentiẽdi: sub qua mouet ipm sensum: sed mouet sub rõne nature: ꝛ non sub rõne singularitatis. Probatur hoc: q̱ illud est ꝓncipium formale agendi in quo agens assimilat sibi passum. hoc est principium apud omnes ꝑhos: ꝛ apud sanctum Thomam. sed agens assimilat sibi passum sub ratione nature: ꝛ non sub ratione singularitatis

vt etiam conceditur ab aduersarijs.ergo nã est principiũ
agendi:tam in actione reali:q̃ȝ in actione intẽtionali in
sensum.Ex hoc arguitur:sicut principium agẽdi in sensuȝ
est ipsa nã:ita ratio terminãdi actum sensus est ipsa nã.
Probo hoc dupliciter.Primo gñatio vniuoca h̃ȝ pro princi
pio formali et termino formali aliquid eiusdem rõnis:qr
gñatio vniuoca est illa in qua principium formale et ter
minus formalis sunt eiusdem rationis:sed gñatio cõce-
ptus in mẽte.et ẽt in sensu est aliqualiter vniuoca:qd̃ ꝓ-
batur ex snĩa Ar.7.metaphy.tex.cõmẽti.30.qui vult ge-
neratione domus extra a domo in mẽte eẽ vniuocam.er
go similiter gñatio vel ꝓductio obiecti in sensu erit vni-
uoca.ergo si ꝑncipiũ formale istius actionis erit nã:et termi
nus formalis etiã erit natura:vt distinguitur a singulari
tate.Ex hoc arguitur sic.qd̃ est ratio terminãdi actionem
sensus ex nã rei circunscripta singularitate est aliqd̃ ens
reale h̃ñs vnitatem realem:sed natura est h̃mõi.ergo nã habe
bit vnitatem realem aliã ab vnitate singulari.Secundo
probatur:idest(vȝ.q̃ rõ terminandi actũ sensus sit ipsa nã)
sic.Sub ea ratione aliquid terminat actum sensus:sub
qua cognoscitur.Sed obm sensibile non cognoscitur sub
rõne singularitatis:sed solum sub ratione nature.ergo etc.
Maior est manifesta:minor autem ꝓbatur:qr obiectũ sen
sibile sm ꝓpriam vnitatem numeralem non cognoscitur a
sensu:neq̃ȝ ab itellectu:qr circunscripto situ:loco.et alijs
que adueniunt a posteriori ipsi singulari:si singulari sũt
simillima:nulla istarum potentiarũ distinguit vnum ab
alio:sed tñ cognoscitur sm aliquã vnitatẽ.ergo sm aliam
vnitateȝ ab vnitate numerali.Et confirmatur.Quia neq̃ȝ
sensus:neq̃ȝ intellectus cognoscat singulare sub ꝓpria ra
tione singularitatis:qr detur oppositũ.ergo sensus et itel
lectus cognoscunt ipsum obiectum sm conceptum sibi
ꝓprium:et alteri incompossibilem:sed quecunq̃ȝ poten-
tia sic comprehendit obiectũ distinguit illud a quocũq̃ȝ
alio.ergo poterit talis potentia distinguere tale obm:sȝ
hoc est falsum.igitur illud ex quo sequitur.Hec ratio vide
bitur magis in.7.metaphysi.(domino concedente)vbi
fundabitur efficacioribus fundamentis.Item arguitur
tertio principaliter.Mensura ꝑma alicuius generis h̃ȝ
aliquam vnitatem realem:et non nisi aliam ab vnitate
numerali.ergo ꝯclusio vera.Antecedens probatur.Pre
supponendo ꝑmo q̃ Arist.10.meta.tex.cõmenti secũdi
et tertij:probat q̃ rõ mensure maxime competit vni:seu
vnitati:ita q̃ vnitas est conditio intrinseca mensure:et
ratio mensurandi.Presupponitur secũdo:q̃ ens rea-
le non põt mensurari ab ente rõnis:qd̃ probatur:qr cũ mẽ-
suratum dependeat a mensura essentialiter(si sit mensura
in genere.eo mõ quo loquitur Arist.in.10.meta.)et ens rea
le non potest dependere essentialiter ab ente rationis.
ergo si mensuratum est reale:et mensura est realis.Pre
supponitur tertio q̃ inter idiuidua eiusdem speciei non
est ordo essentialis.hoc p̃ȝ de mente Aristo.3° metaphy.
tex.cõmenti.xj.vbi in hoc ꝯcordat cum Pla.Nec valet
qd̃ dicit Cõmen.q̃ inter indiuidua eiusdem speciei non
est prius et posterius.posterius in quam.qd̃ ꝯstituatur per
prius.Quia hoc non est ad intentionem Arist.qui vult
assignare rationem ꝓpter quam Pla.ponebat ideam
speciei specialissime:per cuius participationem indiui-
dua erant illud quod sunt:et non ponebat ideaȝ generis.
Ratio ipsius erat:qr in speciebus est ordo essentialis:ꝓ-
pter quem posterius potest reduci ad prius.In indiui-
duis autem non est talis ordo.et ideo indiuidua habent
reduci ad ideam spẽi:sicut ad prius:cuius ꝑticipatione
hñt esse.His stantibus arguitur sic.Illud qd̃ est prima
mensura gñis(vt prima mensura)est aliquod vnum vni
tate reali:et non est vnum vnitate numerali.ergo datur
alia vnitas realis ab vnitate numerali.ꝯña est euidens:
et antecedentis prima pars est nota ex ꝑmo supposito:et
etiam ex secundo.(Sicut enim mensura a qua depen-
det ens reale est realis:ita ois conditio que cõpetit sibi
in eo q̃ mensura erit realis.Sed conditio mẽsure est ipsa
vnitas.ergo ista vnitas erit realis.)Secũda pars añtis ap
paret ex vltimo.Nam prima mensura gñis nõ est aliqd
singulare:dicente Ar.q̃ in istis nõ est prius et posterius.
ergo erit alia vnitas ab vnitate numerali.Item arguitur
quarto.Forme sȝ quã proprie est comparatio est vnitas
realis:et ista est alia ab vnitate numerali.ergo propositũ.
Añs probatur pro prima parte certum est q̃ nihil vnum et
idem comparatur sibi ipsi.oportet enim q̃ illud sm qd̃ fit
comparatio sit aliquod in diuersis:et si sm istud fit cõpa
ratio sm equalitatem aut similitudinem maxime essen-
tialem opȝ q̃ tale per qd̃ fit cõparatio sit vnuȝ:et habeat
vnitatem vt ꝓbat inferius.Ista aũt vnitas non põt esse
rationis.Nam si ista vnitas esset rõnis:sequeretur q̃ sicut
fit cõparatio sm Ar.7.phy̅si.in spẽ spãlissima:ita posset
fieri in gñe.Quod ꝓbatur.Nõ minus genus est vnũ vni-
tate rõnis in intellectu et vnuȝ itelligibile numero apud
itellectũ q̃ȝ sit spẽs et forma specifica.ergo si illud in quo
fit cõparatio sit vnũ vnitate rõnis:ita q̃ ista vnitas suf-
ficiat:non magis erit cõparatio in spẽ q̃ȝ in gñe.Sȝ hoc
ꝯñs est ꝯtra intentionẽ Ar.ergo etc.Secũda pars añtis
p̃ȝ.Nihil ꝓprie comparatur sibi ipsi:neq̃ȝ idem proprie est
simile sibi ipsi.ergo comparatio nõ fit respectu alicuius
qd̃ sit vnum et idem numero:et tale de necessitate habet
aliquã vnitatẽ.ergo h̃ȝ aliam vnitateȝ ab vnitate nume-
rali.Item arguitur quinto.Similitudo:equalitas:idẽ-
titas sunt relationes reales.ergo hñt fundari sup aliqd̃
vnũ reale:qr nõ maioris entitatis est fundatum q̃ȝ fun-
damentũ.Assumptũ ꝓbatur.Quia iste relationes cuȝ sint
equiparantie fundantur imediate sup vnũ:sicut primũ et
imediatũ fundamentũ:vt h̃ȝ pħs.5.meta.cap.de ad ali-
quid.sed istud vnum nõ est aliquid vnũ numero:qr simi
litudo specifica siũr identitas.nõ possunt fundari super
vnitatẽ singularis:sed sup vnitatẽ nãe in spẽ:qr singulare
in q̃ȝtum singulare est:et ꝑ rõnem singularitatis est oino
diuersum ab alio.Ista aũt vnitas nãe que est realis:vt
ꝓbatuȝ est:est alia ab vnitate numerali.ergo propositũ.
Quod si tu dicas vt dicit Herueus:q̃ est vnitas confor-
mitatis:qr vnum singulare est conforme alteri singulari
in eadem specie:et non singulari alterius speciei:que cõ
formitas fundatur in vno:et terminatur in altero.Contra
hoc arguitur.Quecũq̃ȝ mutuo referuntur:referuntur relatiõi
bus fundatis in ipsis formaliter.Sed duo idiuidua eiusdẽ
speciei.dñr similia similitudine mutua.ergo quodlibet
istorum fundat in se similitudinem.similitudo autẽ ista
fundatur in aliqua vnitate:aut ergo fundabitur in vnitate
numerali:aut in aliqua alia vnitate.Non est dicendum
primũ:qr in singularitate(vt singularitas est)talia idiui-
dua sunt oino dissimilia.ergo fundabitur ista similitudo
in aliqua alia vnitate ab vnitate numerali.et cum ista si-
militudo sit realis(qr h̃ȝ esse circunscripto omni opere in
tellectus)sequitur q̃ ꝯclusio erit vera.Itẽ sexto arguitur.
Si ois vnitas realis est numeralis.ergo ois diuersitas rea-
lis erit numeralis.Cõsequẽtia ꝓbatur.Ideȝ.n.et diuersum
sunt imediate opposita.ex.10.meta.et quot modis dicitur
vnũ oppositorum:tot modis dicitur et reliquum.ex ꝑ thopicorum
ergo quot modis dicetur vnuȝ:tot modis dicetur diuersum
qd̃ sibi opponitur(idẽ enim iportat idẽ qd̃ vnũ)ergo si omne
vnũ reale est numerale.oẽ diuersum erit numerale.Pro
batur ẽt eadẽ ꝯña:qr vnũ est illud qd̃ est idistinctũ in se:
et distinctũ ab alio.ergo eo mõ quo aliqd ẽ vnũ:erit ab alio
diuersum.Falsitas ꝑncipalis ꝯñtis probatur.Quia si ois
diuersitas realis esset numeralis.ergo omnia diuersa
realiter:equaliter differrent.consequens est euidenter
falsum:et ꝯña probatur.Ubicunq̃ȝ principia sunt equalia
et equaliter distinctiua:ibi est equalis distinctio:sed vni
tates numerales sunt principia distinctiua respectu di-
uersitatis numeralis:et iste vnitates sunt eq̃les in oibus
singularibus:et equaliter distinctiue.ergo diuersitas
proueniens ab istis vnitatibus erit equalis.minor pro

prima parte

prima parte pz. pro secunda probatur. Non. n. vna vnitas numeralis est maior aut minor alia vnitate numerali: cũ eque sit quelibz incõicabilis ꝛ idiuisibilis realr ꝛ extra itellm. ergo vna non magis distinguet ꝙ reliqua. ℭ Qꝫ si tu instes. Si. n. ista ppõ assumpta sit vera (quecũqꝫ pn cipia distinctiua sunt equalia ꝛc.) sequitur ꝙ diuersitas numeralis erit maxima diuersitas: quia sumpta illa maiore addo minorem: sed vnitates ille numerales sunt maxime vnitates in se: ꝛ reales. ergo diuersitas correspondens istis vnitatibus erit maxime diuersitas: quod est falsuz. ℭ Ad hoc respondetur: ꝙ maior sic hz itelligi. Quecunqꝫ pncipia distinctiua sunt equalia: ꝛ equalr distinctiua: diuersitas correspondens proportionabilr istis pncipijs distinctiuis est equalis. Sed tunc dico ꝙ vnitates iste numerales non sunt pncipia distinctiua maxima distinctione: sed solum distinctione numerali: que proportionabilr istis pncipijs correspondet. Unde bene sequitur ꝙ si pncipia ista distinguant ꝛ sint equalia: ꝛ eqliter distinctiua: diuersitas illa que insequitur ista pncipia (qualiscunqꝫ sit) in gradu suo erit equalis: qꝛ vbi eadem causa ꝛ eque perfecta: ibi idem effectus: ꝛ eque pfectus. ℭ Item 7° arguitur ad ꝯclusionem pncipalē. Nulla vnitas realis amouetur ab aliqbus: nisi illa includát aliquam diuersitatem oppositá tali vnitati. Ista ppõ probatur: qꝛ oppositũ non remouetur ab aliquo: nisi per aliud oppositum: aut per pũnam eius: sed ita est: ꝙ indiuidua eiusdē speciei nõ includunt aliquá diuersitatem extra intellm oppositá vnitati nature specifice. ergo ab istis numeralr distinctis nõ remouebitur vnitas nature extra itellm. maior pbata est: minor de se pz: qꝛ diuersitas aliquorꝫ eiusdē speciei est diuersitas numeralis. Ista aũt diuersitas non opponitur vnitati nãe specifice: sed soluz vnitati numerali. Et ꝯfirmatur ista rõ. Quecunqꝫ non sunt distincta neqꝫ diuisa extra intellm: necessario sunt indistincta ꝛ idiuisa extra intellm. Ista propositio pz. Sed indiuidua eiusdē speciei sunt indistincta ꝛ indiuisa extra intellm in eadez specie: qꝛ circumscripto omni opere intellectus Sor. nõ distinguitur specie a Platone. ergo ista sunt indistincta ꝛ indiuisa extra intellm: sed omnis indiuisio ꝛ idistinctio presupponit vnitatez. ergo ista idiuidua eiusdem speciei habebunt aliquá vnitatez extra intellm. ℭ Item arguitur octauo ad pncipale. Diuersitas maior superueniens diuersitati minori remouet aliquá vnitatem extra intellm quam minor remouere non põt. Ista ppõ pz: qꝛ imperfectum non põt in effcm cause perfectioris: sed diuersitas specifica remouet vnitatez specificá extra intellm: ꝛ ista est minor diuersitate numerali. ergo diuersitas numeralis extra intellm nõ poterit remouere vnitatez specificá sine diuersitate specifica. ꝛ per ꝯñs cum diuersitate numerali stat vnitas nãe specifice extra intellm. ℭ Item nono ꝛ vltimo arguitur. Quecunqꝫ distinguuntur realiter: ꝛ non sm oẽm rõnem inclusam in eis: habent aliquaz vnitatem realr. Ista propositio pz: qꝛ si a: ꝛ b: distinguuntur realr ꝛ non sm oẽm rõnem inclusam in eis: ꝯueniunt in aliqua vna rõne: ꝛ si non distinguuntur realr: conueniunt realiter. Sed indiuidua eiusdem speciei distinguuntur realiter: ꝛ non sm oẽm rõnem inclusam in eis. ergo ꝛc. Probatur minor pmo. Quia exempli grã. Sor. extra intellectum distinguitur a Platone inqꝫtum homo: qꝛ si sic. ergo omnis homo distingueretur a Platone. Quia ly inquantum reduplicatiue tantuz infert vle. ꝯñs est falsuz. igitur ꝛ añs. Probatur scdo eadem minor. Nulla ratio est distinctiua alicuius ab aliquo: qd non cadit sub ꝯdictorio illius (sicut albedo non distinguit albuz: nisi ab eo qd cadit sub non albo) ergo humanitas in sorte non distinguet Sortem ab aliquo: nisi cadat sub ꝯdictorio hominis. s. sub non homine: sed Plato nõ cadit sub non hoie nec est verum ꝙ sit non homo. ergo humanitas in sorte non distinguet sorté a Pla. ergo Sortes ꝛ plato sunt idistincti in humanitate. ℭ Alie rõnes possent adduci ad hanc eandez ꝯnem pbandam: quas (grã breuitatis: ꝛ ne multitudo rõnum fastiduz afferat) omittimus. ℭ Scda ꝯclusio pncipalis est ista. Unitas nãe est realis: non tm vt hz esse extra intellm in suis singularibus: verum etiaz vt hz esse in intellectu obiectiue. ℭ Hec ꝯclusio declaratur premittendo duas ppões. prima est ꝙ aliquid hz esse duobus modis. vno modo extra intellm omnino. alio modo in intellectu. In itellectu aũt duobus modis. vno modo subiectiue. alio modo obiectiue. Subiectiue sicut actus intelligendi: habitus: species intelligibilis. Obiectiue adhuc duobus modis. vno modo habitualr ꝛ pmo. Alio modo actualr ꝛ secundario. Pmo modo sicut obm in specie que non actualr mouet intellm: sed est in põa pxima ad mouendum. scdo mõ quando ipsa spẽs actu mouet intellm. Obiectum in specie dr habere esse actualr in intellectu obiectiue. Sed iste secundus modus adhuc subdiuiditur: qm aliqd hz esse obiectiuum actualr in intellectu ante actuz intelligendi saltem ordine nãe. Aliqd hz esse post actũ intelligendi: accipiens esse per ipsum: aut per actũ cõparatiuuz intellს. Pmo mõ nã vlis in actu idetermínate positiue hz esse: qñqꝫ in itellectu per spẽm representanté ipsam. scdo mõ. itentiones scde sic hñt esse in intellectu: que itentiones scde causantur per actũ collatiuũ intells: ꝛ tam diu manent in ipso intellecto: ꝙdiu manet actus intelligendi. ℭ Scda ppõ que facit p declaratione ꝯclusionis est: qꝛ Arz. distinguẽs ens in aia: ꝯtra ens extra animaz: non accipit ens in aia subiectiue: neqꝫ etiam in aia obiectiue: siue habitualr siue actualiter ante actũ intelligédi. pma pars declaratur. Nam. 5. metaphysi. distinguit ens in ens in anima. ꝛ ens extra animam. ens extra animaz imediate diuidit in. 10. genera. ergo qdlibet qd est in genere sm ipz est ens extra animam: sed species intelligibilis ꝛ habitus siir actus intelligendi sunt vere qualitates existẽs per se in pdicamento qlitatis: ꝛ sunt entia in aia subiectiue. ergo entia in aia subiectiue sunt entia extra aiam ad modũ loquendi ipsius. Scda pars ipsius ppõnis probatur: qꝛ genera ꝛ spẽs sm ipm: capiédo ista p intentionibus pmis sunt in aia obiectiue: sed ista sunt extra animaz: qꝛ sunt per se in genere. ergo entia in aia obiectiue sunt entia extra aiam. Ex quo sequitur ꝙ ens in anima distinctũ ꝯtra ens extra aiam est pcise ens obiectiue in anima actualr post actuz intelligendi: vel accipiens esse per aliqué actũ collatiuũ intellectus: de quo dcm est in vltimo mébro istius distinctionis. Ex hoc apparet ꝯclusio nostra: ꝙ siue capiatur nã vt hz esse obiectiuũ in anima habitualr siue vt actualiter ante actũ intelligendi: nã isto modo accepta est ens ex natura rei. ergo sibi corridet aliqua vnitas ex natura rei. ꝯña pz: quia vnicuiqꝫ entitati corridet sua propria vnitas: cum vnitas sit passio entis. ℭ Tertia ꝯclusio. Qꝫ vnitas vniuersalis in actu est vnitas rõnis. ℭ Pro cuius itelligentia est aduertendum: ꝙ vle cum sit nomen concretum: vt dcm est superius põt accipi: vel pro cõceptu quez per se importat hoc nomen vle: vel pro denominato a tali ꝯceptu: qd est fundamentum ipsius ꝯceptus. Si capiatur vniuersale pro per se ꝯceptu: tunc vniuersale isto modo nihil aliud est ꝙ relatio rationis. qua intellectus comparat vnam intentionem pmam in intellectu ad aliam intentionem pmam per modum predicabilis: ꝛ subijcibilis. s. comparando animal ad hominez: ista comparatio non est nisi respectus rationis in anima li derelictus ab actu collatiuo itellectus. Qui respectus rationis est parte animalis appellatur genus: ꝛ ex parte hominis respectus derelictus in eo appellatur species: quia ista nomina genus ꝛ species sunt imposita ad significandos istos respectus: ꝛ isti respectus sunt intentiones secunde fundate in intentionibus pmis: ꝛ in cõceptibus prime intentionis. Hoc est in ipsis quiditatibus ꝛ rationibus formalibus intellectis ꝛ consideratis ab intellectu. Ex quo sequitur ꝙ vniuersalitas que est p se

ꝯceptus vlis: est eni rōnis: ⁊ ei⁹ vnitas est mere itentionalis. Et ſm h̄ pōt itelligi illud cōe dcm̄: ꝙ vle depēdet ab itellu: ⁊ est de ꝯſideratōe logice. Alio mō pōt accipi vle nō pro per ſe ſignificato. ſed pro denoiato a ꝯceptu vnitatis: qḋ denominatum est fundamentū ipſius vlitatis: ⁊ tūc tale denoiatū pōt capi: vel ꝑ fundamēto remoto vlitatis: vel ꝑ fundamēto ꝓximo: ⁊ imediate denoiato ab vlitate. Si capiat̄ vle ꝑmo mō ſic nā ipa actu exñs in ſingularibus: ⁊ participata ab ipſis dr̄ vlis. dr̄ ſic in quā: qꝛ nō est de ſe hecꝫ ſibi nō repugnat eſſe in multis: ⁊ vlterius cum ſit ideterminata priuatiue ⁊ negatiue: (q̄ indeterminatio facit ad ipſam vlitatē) nā iſto modo dr̄ vlis: non qdem in actu: ſed remote ⁊ in pōa. Alio modo capiendo vle: nā abſtracta ab oibus ſingularibus indeterminata poſitiue: ⁊ ꝯñe: dr̄ vlis in actu: qa tota rō vlis ⁊ completa ꝯſiſtit in ideterminatione nāe reſpcū cuiuſlibet ſingularis. Un̄ ſicut rō ſingularis ꝯſiſtit in h̄ ꝙ ipſa nā ſit determinata per ſingularitatem: ita rō vniuerſalis ꝯſiſtit in hoc ꝙ ipſa nā est ideterminata indeterminatione oppoſita determinatōi q̄ hꝫ fieri ꝑ ſingularitatē. Iſtā aūt ideterminationē poſitiuā nō hꝫ nā niſi ab itellu agēte ꝓducēte ſpēm itelligibilem repñtantem ipſam abſtracte. Uel ab itellu poſſibili ſm aliam opinionē: cuius est abſtrahere qditatē ⁊ nām ab oi ſingularitate. Et ſm hoc pōt exponi illud Cōmen. in ꝑmo de aia. cōmeo. 8. Q in tellectus agens est ille qui facit vlitatē in rebus. Ex quo ꝯcludit̄: ꝙ vle fundamētale (vel ꝑ fundamēto ꝓrimo: vl̄ ꝑ fundamēto remoto) hꝫ vnitatē ex nā rei. De vli ꝑ fundamēto remoto pꝫ ex dictis in ꝑma ꝯne ꝙ hēat talē vnitatem ex nā rei. De vli ꝑ fundamēto ꝓrimo. hoc idē apparet ex dictis in ſcd̄a ꝯne. Nā illud qḋ hꝫ eſſe ex nā rei. hꝫ vnitatē ꝓportionalr̄ ſibi corñdentē. Sꝫ nā exñs obiectiue in itellectu: determinate ⁊ poſitiue hꝫ eſſe ex nā rei qꝛ ſic hꝫ eſſe ante actum intelligendi vel oꝛdine tpis: vel oꝛdine nāe. ergo talis nā hꝫ eſſe ex nā rei. ⁊ ꝑ ꝯñs hꝫ vnitatem ſibi proportionaliter correſpondentem.

Sed quantuꝫ ad 3ᵐ artᵐ circa ea q̄ dicta ſunt inſurgūt due difficultates. Prima difficultas est: qꝛ dcm̄ fuit in ꝑma ꝯne ꝙ nā hꝫ aliq̄ꝫ vnitatem realem minorē vnitate numerali ⁊ diſtinctā ab illa. Contra hoc arguit̄. Quicqd est in vno numero ⁊ ſingulari est vnum numero ⁊ ſingulare. Sed ita est ꝙ nā ſpecifica est in ſingulari qḋ est vnū numero. ergo iſta nā erit vnū numero: ſꝫ: quicqd est vnū numero est pluribus incōicabile. ergo iſta nā vt est in ſingularibus aut in quocunqꝫ ſingulari erit incōicabilis. ¶ Ad hoc argᵐ rñdet̄: qꝛ a ſimili dicerem. Quicqd est in vna ſpecie est vnū ſpē: ſed ita est ꝙ natura animalis est in vna ſpecie puta in homine. ergo non poterit diuidi in plures ſpecies: neqꝫ pluribus ſpēbus cōicari. Et iō rñdendū est ꝙ ſicut aliquid est animatū denoiatiue. ⁊ aliqd ꝑ ſe ꝑ̊. (denoiatiue: ſicut corpus dr̄ eſſe animatū. per ſe pmo: ſicut homo: qꝛ iſta est per ſe in pmo modo. homo est animatus: ſic etiā in predicatis accñtalibus ſuperficies est alba denoiatiue. ſuperficies alba est alba. vel includit albedinem ꝑ ſe pmo: quia ſbm includit ꝑ̇dicatū.) Ita dōm est in ꝓpoſito ꝙ aliquid est per ſe pmo vnū numero: aliqd per ſe non pmo vnum numero. aliquid vero pure denoiatiue: ⁊ ꝑ accñs est vnum numero. Exemplū pmi. dicimus ꝙ ꝓprietas indiuidualis. ſ. ſorteitas est vna numero ꝑ ſe pmo: qꝛ vnitas numeralis est paſſio ꝑ ſe pmo inſequens talē ꝓprietatē iduiidualem ꝑ quā vnitatē ſingularitati ſeu ꝓprietati iduiiduali repugnat ꝑ ſe ꝑmo diuidi in plura: ⁊ pluribus cōicari. Exēplū ſcdi. Soꝛ. ꝯſtitutus ex ſorteitate: ⁊ ex nā est ꝑ ſe vnuꝫ numero: ſꝫ nō pmo. est. n. ꝑ ſe talis: qꝛ per ꝑtem: vel quaſi partem intrinſecā ⁊ eſſentialem. ſ. ꝑ ꝓprietatē iduiidualē que est vltimate ꝯſtitutiua ipſius Soꝛ. nō tn̄ pmo est talis: qꝛ ſolū est vnū nūero ꝑ vnitatē imediate ꝯſitem ſuā ꝓprietatē indiuidualē. Exemplum tertij. nā ſpecifica que est in ſorte dr̄ eſſe vna numero denoiatiue: qm̄ ſicut denoiat̄ ſingularis a ꝓprietate iduiiduali ꝯhente ipſā: ita denoiat̄ vna ab vnitate ꝯñte talē ꝓprietatē. Unde est verū vle: ꝙ qḋcūqꝫ pōale ⁊ ꝯhibile iformat̄ ab aliquo ꝯhēte: ꝯñter iformat̄ ab vnitate ipſius ꝯhētis: ⁊ denoiat̄ ab ipſa. Ex h̄ rñdet̄ ad formā argumēti. cū tu dicis: qcqd est in vno nūero: est vnū nūero. ꝯcedo. vel per ſe ꝑmo: vel ꝑ ſe nō ꝑmo: vl̄ denoiatiue ⁊ ꝯcedo ꝙ nā iſto mō est vna numero denoiatiue. ¶ Et cū tu dicis. Qḋ est vnū nūero est icōicabile: ꝯcedo. ſi ſit vnuꝫ numero ꝑ ſe: ſi ꝑ accñs ⁊ denoiatiue. ego nego. Et ꝯcedo vlterius ꝙ illud qḋ est ſic vnum numero pōt eſſe vle ſꝫ nō vnū nūero alijs modis. ſ. ꝑ ſe: aut ꝑ ⁊c. ¶ Scd̄a difficultas cōis est. Iſta nā hꝫ vnitatē ꝓpriā ⁊ diſtinctā ab vnitate numerali. aut ḡ tota iſta nā est in vno ſingulari: aut non. Si dicas ꝙ nō. ḡ tale ſingulare est impfectuꝫ in nā: ⁊ nō includit rōnē formalē nāe ſpecifice: ſm oēm ſui pfectionē: qḋ est abſurdum. Si aūt dicas ꝙ tota iſta nā ſit in ſingulari: ⁊ totū est illud cuius nihil est ex̄. ex 3ᵒ phyſi. ḡ nihil iſtius nāe erit ex̄ tale ſingulare: ⁊ ita nō erit in alio ſingulari. ¶ Ad hoc rñſum est alias: ꝯcedendo: ꝙ tota nā ſpecifica est in vno ſingulari. ſꝫ nō ꝑciſe: neqꝫ adequate in illo: ita ꝙ dato: ꝙ tota ſit in vno: est etiā tota in alio. ¶ Et cū tu dicis. Totum est illud cuius nihil est ex̄. iſta diffō ſic hꝫ itelligi: cuius nihil est ex̄. i. cui nihil deficit reqſitū ad eē totius. ⁊ ſic ꝯcedo ꝙ in ſorte. exēpli grā. nihil deeſt qḋ ſit requiſitū ad eſſe hois. non tn̄ dico: ꝙ totum requiſitū ad eſſe hois ſit ꝑciſe in ſorte: ⁊ ꝑ hoc apparet determinatio iſtius queſtionis.

Quantū ad 4ᵐ articulū. Reſtat ſoluere argumenta ꝑncipalia adducta ante oppoſitum. ¶ Ad ꝑmū igr̄ argᵐ rñdeo: negando ꝯñā. ſ. ꝙ ſequat̄: ꝙ due aie intellectiue ſint in ſorte. Et ad ꝓbationē rñdet̄ premittendo tria notanda. ꝑmū ꝙ ois entitas qditatiua alicuius gñis: ſiue ſe habeat vt totū: ſiue vt pars: poteſt accipi vt nā: vel vt hoc ⁊ ſingulare: vt nā: est ꝑor nālr̄ ſeipſa vt hec: ⁊ ipſa vt nā: non diſtinguit̄ a ſeipſa vt hec: niſi per hecheitatem: que hecheitas cuꝫ ſit eadem realr̄ ipſi nāe: ipſa ⁊ nā non ſunt aliqua duo diſtincta realr̄: qꝛ tamen hecheitas diſtinguit̄ formalr̄ a nā: ⁊ est pmo diuerſa ab ipſa in nullo conueniens cum ipſa quiditatiue, eo modo quo dr̄a eſſentialis est ꝑmo diuerſa a gñe: diſtinguit̄ ipſa hecheitas a nā formalr̄ ex nā rei: ita ꝙ ipſa nā vt nā diſtinguit̄ a ſeipſa vt hec diſtōne predicta. ¶ 2ᵒ notandum est ꝙ aliqua duo non dr̄ eſſe duo talia: niſi habeant duas ꝯditiones: quarū vna est ꝙ ſit aliqua rō cōmunis vtriſqꝫ. ſcd̄a est ꝙ illa rō realr̄ diſtinguat̄: ⁊ numeret̄ in ipſis. Anima intellectiua vt nā: ⁊ anima itellectiua vt hec: non conueniunt in aliqua vna rōne formali qꝛ ſuperius ⁊ inferius non dicunt̄ ꝓprie conuenire: ſed vnum ipſorum est illud quod continet alterum. ⁊ in quo alterum conuenit. Item cum anima intellectiua vt nā: ⁊ anima vt hec. ſe habeant vt nā ⁊ hecheitas. ⁊ iſta ſint ꝑmo diuerſa non conuenientia in aliqua vna rōne quiditatiua: nō habet̄ ꝑma ꝯditio que est de ꝯuenientia in rōne formali. ⁊ ex ꝯñn non habet̄ ſcd̄a ꝙ rō aliqua numeret̄ ⁊ diſtinguat̄ in ipſis. nō enim rō nāe diſtinguit̄ in nām ⁊ hecheitatem: neqꝫ ecōtra: neqꝫ hecheitas ꝯuenit cum nā in rōne nāe: neqꝫ ecōtra. ergo hec nā ⁊ nā nō dr̄ eſſe aliqua ſcḋo diuerſa realr̄. Ex quo ſequit̄ ꝙ hec aia intellectiua ⁊ aia intellectiua nō ſunt due res neqꝫ duo diſtincta realr̄. ¶ Ultimo notanduꝫ est ꝙ ſicut compoſitū in cōi accipit̄ vt nā cōpoſita (loquēdo de compoſito ſbali) ita ꝑtes eſſentiales cōponentes ꝯſtituūt ipſum cōpoſitum accepte ſub rōne nāe: ⁊ ita ſi aia itellectiua ꝯſtituit hominem in cōi: ꝯſtituit vt nā: ⁊ ſilr̄ mā ꝑma vel corpus. Per oppoſitum compoſitum ſbale ſingulare cuꝫ ſit hoc. conſtituit̄ ex anima intellectiua vt est hec: ⁊ ex corpore: vt est hoc. Ex quo ſequit̄ propoſitum: ꝙ cum nā non diſtinguat̄ realr̄ a ſeipſa vt hec) homo in cōi non diſtinguit̄ realr̄ ab hoc homine. Et ita non ſequit̄ per ea que dicta ſunt: ꝙ anima

sunt: q̄ aïa itellectiua hoïs in cōi distinguat̃ ab aïa itellectiua hoïs singularis. quia ista sunt vnū ⁊ idem ſm rem. ¶ Q si tu dicas: saltem hec aïa itellectiua per te distinguit̃ ex nã rei ab aïa itellectiua in cōi. ḡ saltē due erūt aïe itellectiue ex nã rei. ¶ R̄nr q̄ si h̄ aïa itellectiua distiguerẽ ab aïa itellectiua in cōi per aliquā essentiã que esset in ipsa: ⁊ nō esset in aïa itellectiua in cōi: tūc sequeret̃ q̄ essent due. Sed nō est sic in ꝓposito: qꝛ solū ista duo distinguunt̃ penes hecheitatem: que est vltimus gradus: ⁊ vltima realitas essentie: ⁊ nō est aliq̄ essentia: aut q̄ditas. imo ꝑmo diuersa ab oï q̄ditate ⁊ essentia. ¶ Sed ꝯ̄ hoc arguit̃. Singulare dic̃ aliq̄d 3^m distinctum a partibus: ⁊ aliq̄d ꝯstitutū ex hecheitate ⁊ nã quã ꝯ̄hit. ergo hoc singulare q̄d est hec aïa itellectiua ꝑ aliquã essentiã distinctam a partibus ꝯstituētibus distinguet̃ ab essentia aïe itellectiue. ¶ R̄idet̃: q̄ nō q̄dcūq̄ singulare dicit aliq̄d 3^m distictū a partibus ꝯstituētibus: nisi sit vltimatū hoc aliq̄d ⁊ singulare: sed vbi sit alteri rō essendi nō importat aliq̄d 3^m distictū a nã ⁊ hecheitate. ¶ Uel pōt dici: ⁊ redit in idem: q̄ quotiēscūq̄ nã ꝯ̄hit̃ ꝑ se per ꝓpriã hecheitatem ꝑcise ⁊ vltimate. fit vnū 3^m aliquo mō distinctum vel quasi distinctū a ꝑtibus: vel q̄si ꝑtibus ꝯstituētibus. Sed nã aïe itellectiue nō ꝯ̄hit̃ per ꝓpriã hecheitatē isto mō: sed per hecheitatē totius singularis. ⁊ quasi ꝑ accñs ⁊ ita efficit̃ hoc ꝑ hecheitatē totius vltimate. ¶ Nō illud q̄d sic ꝯ̄hit̃ per accñs nō ꝯstituit aliq̄d vnū 3^m a ꝯstituētibus. Ex quo sequit̃ q̄ hec aïa itellectiua nō dic̃ aliquod 3^m distinctū ab aïa: vt nã. ¶ Pro declaratiōe istius r̄nsionis est aduertēdum: q̄ esse seu essentia pōt accipi tribus modis. Unomodo accipit̃ esse ꝓut est illud per q̄d aliq̄d ꝑmo recedit a nō esse. Per illud aūt aliq̄d ꝑmo recedit a nō esse: per quod est ex̄ pōam sue cause: ⁊ itellm. ⁊ isto modo omne illud h̄z ꝓpriū esse: seu essentiam: q̄d est ex̄ nihil: ⁊ ex̄ itellm ⁊ pōam sue cause. Aliomodo capit̃ esse pro essentia ⁊ q̄ditate: ⁊ istomodo illud h̄z ꝓpriū eē q̄d est quiditas: vel aliquid ꝑtinēs ad quiditatem ꝯstitutiue: vel ꝑdicatiue. Terciomodo capit̃ esse prout esse est actus vltimus: cui nō aduenit aliquis alius actus: dans simplr̄ esse: ⁊ illud sic h̄z ꝑmo esse q̄d nō est ordinabile ad aliud: neq̄ est alicui alteri rō essendi. ⁊ istomodo tm̄ compositū sbale. s. ip̄m suppositū dr̄ hr̄e ꝓpriam essentiã: ⁊ ꝓpriam esse q̄d esse nulli alij cōpetit a singulari. Capiēdo esse ꝑmomodo: ꝯcedimus q̄ quodcūq̄ singulare vt distinguit̃ ꝯ̄ nãm: ⁊ ēt ipsa hecheitas h̄z propriū esse ex nã rei distinctum a nã. ⁊ sic hec aïa itellectiua ſm aliquam essentiam: istomodo distinguit̃ ab anima vt nã: sed distō ista per tale esse nō ꝯcludit aliqua esse plura ſm aliquã rōnem specificam: sicut gradus albedinis vt tria h̄z proprium esse istomō distinctū ab albedine: ⁊ tamen gradus itensionis: ⁊ ipsa albedo non plurificant̃ in rōne formali albedinis. Neq̄ dr̄r due albedines: sic in proposito de hoc singulari q̄d est hec anima intellectiua: vt hec ⁊ anima intellectiua vt nã: ⁊ rō propter quã ista non dr̄r sic plurificari: assignabit̃ in sequenti responsione. Si capiat̃ etiã secūdomodo. sic singulare vt singulare est. aut ipsa hecheitas non habz proprium esse distinctū a nã: neq̄ aliquam essentiam: qꝛ quicquid dicit singulare vt singulare est (de singulari creato loquendo) est ex se incōmunicabile: sed quiditas vt quiditas est cōmunicabilis ⁊ ei vt sic non repugnat pluribus cōmunicari. ergo singulare vt singulare non distinguit̃ a natura per aliquã essentiam vel esse q̄d dicat̃ esse essentie quiditatiuum. ⁊ ſm hoc dicit Porphirius q̄ spēs dicit totã q̄ditatē seu totã essentiã indiuiduoꝝ: qꝛ illud q̄d addit singulare supra spēm ⁊ naturã nō ꝑtinet ad q̄ditatē: sed est ꝑmo diuersum ab omni q̄ditate. Capiendo esse terciomō: sic solum singulare cōpletū ꝑ se exñs: q̄d nō est alteri rō essendi h̄z ꝓpriū esse ⁊ cū hec aïa intellectiua nō sit singulare cōpletum. istomō nō distinguit̃ ꝑ aliq̄d esse ab aïa itellectiua vt natura. ¶ Ex his sequit̃ vnū correlariū: q̄ licet illa que dr̄r distincta esse ꝑmomō non dicant̃ plurificari ſm rōnem specificã. illa tm̄ que habent distincta esse secūdomō aut terciomō possunt plurificari. ⁊ hoc si illa que habent distincta esse secūdomodo hn̄t distinctã existentiam: vel saltē sibi nō repugnet: q̄d dico ꝓ hominem ⁊ asinum in pōa obiectiua. que (qꝛ habēt distinctas essentias istomō: cuz non repugnet eis habere distinctas existentias) pn̄t dici ⁊ dr̄r plura aïalia: ⁊ plura indiuidua aïalis. Loquēdo aūt de his que habent distincta esse 3° mō: illa dicuntur plurificari in rōne indiuiduali: ⁊ in rōne specifica ꝯ̄tracta ad esse idiuiduale. ¶ Potest alr̄ r̄nderi ad argumētū breuius (per q̄d ꝓbat̃. q̄ hec aïa itellectiua. ⁊ aïa intellectiua vt nã sint due aïe itellectiue formalr̄ distincte: ⁊ ex nã rei) ꝑsupponēdo q̄ (cū pluralitas sit fundamentū diuersitatis: qꝛ diuersitas est relō disquiparãtie: q̄ h̄z fundari sup multa in q̄tū multa sunt) ad hoc q̄ pluralitas sit fundamentum diuersitatis aliquorum in aliqua vna rōne: op̄z q̄ pluralitas ista accipiat̃ ⁊ ꝯstituat̃ ex vnitatibus ꝯsilibus ⁊ ꝯformibus: qꝛ si vnitates difformiter accipiant̃: diuersitas inter ista nō īfert pluralitatē in illa rōne in qua notat̃ eē diuersitas. vnde nō dr̄ ꝯueniēter q̄ hō ⁊ aïal dicant̃ esse plura gñã: aut plures spēs spālissime ex eo q̄ ista multitudo que est hoïs ⁊ aïalis non accipit̃ in vnitatibus ꝯsilibus: ad hoc eniz vt sint plura genera op̄z vtrobiq̄ accipere vnitatē genericã: ⁊ pluralitatem ꝯstitutã ex talibus vnitatibus. hoc q̄d apparet in itentionibus logicis: apparet ēt in itentionibus realibus: qꝛ hō ⁊ aïal nō dr̄r plura aïalia: neq̄ plures hoïes: nō obstante diuersitate aliqua ex nã rei inter hoïez ⁊ aïal. ex eo q̄ ista diuersitas nō fundat̃ super multitudinē ꝯstitutã ex vnitatibus ꝯsilibus. Ex quo sequit̃ q̄ cū quodcūq̄ singulare distinctū ꝯ̄ nãm non distinguat̃ a nã penes ꝯsimilem vnitatē: ſm quam nã ecōuerso distinguit̃ a singulari: ex istis vnitatibus nō pōt inferri pluralitas ⁊ multitudo in nã: ⁊ ita hec aïa itellectiua: ⁊ aïa itellectiua vt nã: nō pn̄t dici due aïe itellectiue ēt q̄ hec aïa itellectiua distinguat̃ ꝑ aliquod esse ex nã rei ab anima itellectiua vt nã eo mō quo dcm̄ est superius. ¶ Sed tm̄ Concurrens meus nitit̃ ꝓbare q̄ aïa intellectiua vt nã: ⁊ vl̄r quodlibz superius respcū inferioris distinguit̃ realr̄: ⁊ ſm rem ꝑ ꝑncipium sumptū a Sco. qꝛ illa distinguunt̃ realr̄ quoꝝ vnū pōt esse sine reliquo. ¶ R̄ndet̃ q̄ illa ꝓpō sic itellr̄ a Doc. q̄ illa distinguunt̃ realr̄: quoꝝ vnū pōt existere ꝑ se: ⁊ ꝓpria exñtia sine reliquo: vel saltē sibi non repugnat. Sed vl̄e seu nã cōis nō pōt existere ꝓpria exñtia sine singulari q̄d desinit esse: l3 existat in alio singulari ad exñtiã eiꝰ. Ex quo sequit̃ q̄ illa nō distinguit̃ realr̄ a singulari corrupto ⁊ rō. qm̄ distō realis attendit̃ penes esse ⁊ esse: exñtie vel subsistentie. nã aūt circūscripto singulari: non est res existentie. ergo non potest fundari distō realis inter nãm cōem: ⁊ singularem. Hec que dicta sunt ad ꝑmum argūm sunt dicta ſm opi. Scotistarū qui dicunt nãm habere aliquam vnitatem positiuã in omnibus. quã opi. sequendo r̄nsum est ad ꝑmū argumentū per ea que diximus: que via maiorē h̄z difficultatē: q̄ȝ relique due opi. quas sequendo facilis est r̄ndeo. ¶ Ad scōm argumentū r̄ndet̃: ꝑmittendo: q̄ corruptibile ⁊ icorruptibile pn̄t accipi duobus modis. quemadmodū alr̄ diximus: ⁊ est de mente Doctoris subtilis. in 3° sniaꝝ. di. 22. Unomodo capit̃ corruptibile: vt est tale pōa remota. aliomodo. vt est corruptibile: pōa ꝓpinqua. ꝑmomodo illud dr̄ corruptibile: q̄d h̄z in se. vnde possit dici corruptibile: non tm̄ pōt attingere actum corruptionis: qꝛ non h̄z aliquas cōditiones requisitas ad actum corruptionis. Sicut calefactiuum pōa remota q̄d h̄z in se calorem: vnde possit dici calefactiuum: ⁊ non h̄z passum approximatum: ⁊ alia que requirunt̃ ad actū calefaciendi. Tale tamen corruptibile pōa remota non potest exire in actum: nisi fiat in pōa propinqua: sic nec calefactiuum pōa remota (quod habet in se calorem: ⁊ non passum approximatum: ⁊ alia

que requirunt ad actū calefaciendi)nō pōt exire in actū
calefaciēdi:nisi fiat in pōa ꝓpinqua.Corruptibile vero
pōa ꝓpinq̄ nō solū hꝫ in se:vt possit corrūpi:verūetiam
immediate pōt attingere terminum corruptionis deducto
quocūqꝫ alio.Applicādo ad ꝓpositū:qꝺ qd est:ꝛ qditas
sbe mālis est corruptibilis pmo mō.s.pōa remota:nō tñ
pōa ꝓpinq̄.Ita ꝙ ista est ꝑ se scꝺo mō.Quiditas ignis ē
corruptibilis tali corruptibilitate:sicut ista est per se 2ᵒᵒ
color est visibilis.ꝙ aūt hoc sit verꝫ declaraẜ.qꝛ certū est
ꝙ mā pma icludiẜ ꝑ se in quiditate sbē mālis ꝺ̄ sm scm̄
Tho.Sꝫ mā est ex qua res pōt esse ꝛ nō eē.ex.7.meta.ergo vt
sic.talis qditas est corruptibilis pōa remota.Sed loquē
do de corruptibili 2ᵒ mō.i.pōa ꝓpinqua(cū nihil sit cor
ruptibile:istomō nisi id qꝺ hꝫ mām ꝯctā ad actualē exn̄
maꝫ)solūmodo singulare exns est per se corruptibile pōa
ꝓpinqua.Et ꝑ hoc rñdeẜ ad argumētū.cuꝫ tu dicis.Cor
ruptibile ꝛ icorruptibile differūt plusq̄ꝫ gñe:ꝯcedo ca
piendo vniformiter corruptibile ꝛ icorruptibile.s.in pōa
ꝓpinqua actualr ꝛ positiue:ꝙ si difformiter capiant:ne
gaẜ.Unde illud qꝺ est icorruptibile pōa ꝓpinq̄ negatiue
pōt eē corruptibile pōa remota.hoc amplꝰ declarabiẜ isfe
rius.¶Sed ꝯ̄ ea que dicta sunt istaẜ.Tu dicis.ꝙ ipsa q
ditas est icorruptibilis saltēꝫ pōa remota.ꝯtra:qꝛ scia est
de eternis ꝛ necessarijs:ꝛ icorruptibilibus.ergo(cū tales q
ditates sint corruptibiles sꝫ te:ꝛ per ꝯñs nō eterne:neqꝫ
necessarie)cognitio quā hꝫ itells de istis qditatibus nō
erit scientifica.¶Ad hoc rñdeẜ:quēadmodū alr dcm̄ est:
ꝙ eternū capiẜ duobus modis.Unomō capiẜ eternum
positiue.Aliomō negatiue.Eternū positiue est illud qꝺ
hꝫ durationē ifinitā ꝛ coexn̄tiam de se ad oēs drās tpis.
Eternū negatiue est illud qꝺ abstrahit ab omni drā tpis
ꝛ qꝺ nō hꝫ pncipiū durationis:neqꝫ finē.Cōsilr necessa
riuꝫ pōt accipi duobus modis.Unomodo positiue.alio
modo negatiue.Primomō illud est necessariuꝫ qꝺ de se
hꝫ exn̄tiam idefectibilē.Necessariū negatiue est illud qꝺ
ipōe est aliter se hrē.Uñ lꝫ pmuꝫ iferat 2ᵐ:nō tñ ecōtra.
Aliqd.n.pōt sic se hrē:ꝙ ipōe est ipm alr se hrē:ꝛ tñ non
hꝫ exn̄tiam idefectibileꝫ:qꝛ de se abstrahit ab oi exn̄tia:ꝛ
ab oi drā tpis.Cōsilr dcm̄ est de eterno:ꝙ eternū positi
ue acceptū ifert eternū negatiue:ꝛ nō ecōtra.Stat.n.ꝙ
aliqd nō habeat pncipiū durationis ꝛ tñ nō coexistat de
se oi drē tpis:sicut qditates sm Ar.nō hñt pncipiū du
rationis:ꝛ tñ de se nō coexistūt alicui drē tpis:qꝛ abstra
hunt de se ab omni tali exn̄tia.Applicādo ad ꝓpositū.
Scia est de incorruptibilibus pōa ꝓpinqua negatiue:ꝛ
de eternis negatiue.ꝛ silr de necessarijs.¶Et tūc rñdeẜ
ad obiectionē motam superius que est.Corruptibile ꝛ in
corruptibile.Eternū ꝛ temporale.Necessariū ꝛ ꝯtingēs.
Ista sunt opposita:ꝛ differūt plusq̄ꝫ gñe.ergo si natura ꝛ
qditas est icorruptibilis.necessaria ꝛ eterna:nō vr ꝙ pos
sit esse eiusdē rōnis cū corruptibilibus:tpalibus:ꝛ ꝯtin
gentibus:neqꝫ stabit cū istis.Rñdeẜ ꝙ capiēdo ista vni
formiter:ipsa differūt plusq̄ꝫ gñe.Naꝫ icorruptibile pōa
ꝓpinqua negatiue:qꝺ negat aptitudineꝫ ꝓpinquam ad
corrumpi dr de ipsa qditate:ꝛ tñ ista qditas est eiusdem
rōnis cū corruptibili pōa ꝓpinqua positiue.¶Pro quo
est notandū:ꝙ icorruptibile pōa ꝓpinqua pōt accipi vl
positiue ꝛ actualr vel negatiue ꝛ quodāmō potentialr.
Incorruptibile pōa ꝓpinqua actualr ꝛ positiue est illud
qꝺ pūat potentiam ad corrūpi:ꝛ actum corruptionis:ꝛ
vlterius ponit aliqd ꝑ qꝺ sibi repugnat talis pōa ad cor
rumpi:ꝛ actus corruptiōis.Scꝺomō icorruptibile pūat
tm̄ actum ꝛ non potentiaꝫ ad corrūpi:nisi loquendo de
pōa ꝓpinqua.ꝛ tale incorruptibile pōa ꝓpinqua dr esse
tale negatiue.hoc est non habens pōam ꝓpinquam ad
corrumpi.Cum quo tñ stat:ꝙ hēat pōaꝫ remotā:qꝛ nihil
in se includit per qꝺ sibi repugnet pōa:aut actus corru
ptionis.ꝛ ita negat actum ꝛ pōam propinquam ꝛ ponit
pōam remotam:vt declaratum est superius.Incorrupti
bile primomodo sm pōam propinquā omnino opponi

tur corruptibili sm pōam propinquam.ꝛ istomō ꝯcedo
ꝙ corruptibile ꝛ icorruptibile differunt plusq̄ꝫ gñe ꝛ spē
sꝫ icorruptibile sm pōam ꝓpinquam 2ᵒᵒ:non opponiẜ
corruptibili pōa ꝓpinqua:sed stat cū ipso:ꝛ loquēdo de
tali icorruptibili.Corruptibile ꝛ icorruptibile non distin
guunẜ sm spēm:neqꝫ sunt alterius gñis.Ex quo apparet
rñsio ad argumētū.¶Ad vltimū argᵐ rñdeẜ negādo istā
ꝓpōnem:ꝙ illud qꝺ est indifferēs ad plura:q̄ꝫrum est ex
se possit realr trāsmutari ab vno in reliquuꝫ.dr tñ ꝙ ista
ꝓpō est vera aliqbus ꝯditionibus reseruatis:quaꝝ pma
est ꝙ illud qꝺ.est ens mutabile sit singulare:ex eo ꝙ(cuꝫ
motus ꝛ opō dicaẜ esse singularis)hꝫ fieri circa singula
re tanq̄ꝫ circa sbꝫ:qꝛ singulare nō recipiẜ nisi in subiecto
singulari:ꝛ hoc est qꝺ egregie ingt phs pmo meta. Actꝰ
ꝛ opōnes sunt circa singularia.Scꝺa conditio est ꝙ illa
sm que fit trāsmutatio nō sint cōpossibilia.lac.n.est idē
terminatū ad albedinē ꝛ dulcedinē.ꝛ tñ non realr trans
mutaẜ ab vno in reliquū:ꝛ hoc qꝛ silr ambo sunt cōpossi
bilia.Tertia ꝯditio est:ꝙ illud qꝺ est idrns ꝛ transmuta
bile nō necio determinat sibi aliqꝺ vnū illoꝝ:nam dato
ꝙ sibi aliqꝺ illoꝝ necessario determinet:nō trāsmutabiẜ
ab vno in reliquū.Ultima ꝯditio est:ꝙ ex ipso idifferēti
ꝛ illo ad qꝺ est idrns nō fiat aliqꝺ vnū idētice ꝛ realr.Ex
quo sequiẜ:ꝙ(cū nā idrns ad singularia nō sit quoddaꝫ
singulare exns)necessario tñ est exns in aliquo singulari:
lꝫ de se:ꝛ ex sua rōne formali nō icludat talē exn̄tiā ꝛ vlte
rius(cū ipsa singularia sint cōpossibilia in tali nā.ꝛ vltio
cū ex nā ꝛ singulari fiat aliqꝺ vnū identice ꝛ realr.)non
sequiẜ ipam.s.nām posse realr transmutari ab vno in reli
quum.Ex quo appet argᵐ nō ꝯcludere:ꝛ ēt appet qd sit
dōm in ista mā de vnitate nāe sꝫ pnꝰ Doc.subti.Sit igr
finis istius qōnis cū dei benedictione. Q̄ō.ix.

Consequenter qriẜ.Utrū
vle sit aliqd
reale exns ex̄ aiam.Et arguiẜ ꝙ nō.ꝓ
prietas ꝛ passio vlis est eē semꝑ ꝛ vbiqꝫ
sed nihil est ex̄ aiam qꝺ hēat esse semꝑ ꝛ
vbiqꝫ.ergo nihil est ex̄ animā qꝺ sit vle.
ꝯñā nō:ꝛ maior simul cū minori est eui
dens.¶Scꝺo pncipalr ad idēꝫ arguiẜ.Omne qꝺ est ex̄
aiam in istis iferioribus est corruptibile:sed vle nō est cor
ruptibile(cum de ipso habeaẜ scia:scia est de incorrupti
bilibus.)ergo vniuersale non est extra animam.

Ad oppositū in arguiẜ.vle est aptuꝫ natū dici
de multis.ergo vle est aliquid in re
antecedens est manifestum est pmo posterioꝝ.ꝯñā pbaẜ
quia ista aptitudo ad dici de multis:aut repugnat rei:
aut non. Si dicas ꝙ non.habeo ꝓpoᵐ:ꝙ est aliquid in
re sic aptum natum dici de multis. Si dicas ꝙ sic.ergo
intellectus nunq̄ꝫ poterit attribuere istam aptitudineꝫ
alicui nōe:nisi faciat ꝯceptū in se falsum:hoc est nisi ꝯci
piat ipsaꝫ rē sub ꝯditione sibi repugnāte:sꝫ hoc est falsuꝫ.
Oñ ꝯceptus nāe sic vlis non est ꝯceptus in se falsus.ergo
ista aptitudo non repugnat rei q̄ est nā.¶Scꝺo arguiẜ.
Obiectum nālr pcedit actū:sicut eā suū effcm̄:sed obm
itellectus est ipm vle.ex 3ᵒ de aīa.ꝛ ex scꝺo.vbi habeẜ:ꝙ
singulare est dū sentiẜ:vle dū itelligiẜ.ergo relinquiẜ ꝙ
vle pcedit actū itelligēdi.Sꝫ qꝺ pcedit actū intelligendi
est aliqd in rebꝰ.ergo vle est ens reale.¶Ad idē argr.Subm
scie pcedit ipam sciam ꝛ actuꝫ eius:sed sbm est aliqd vle:
loquēdo de sbo pmo.ergo vle pcedit actum itelligendi.
¶Et ꝯfirmaẜ hoc de mente Auic.pmo meta.ca.5.Ens
ꝛ res pma ipressione iprimunẜ in aīa:nec pnt manifesta
ri ex alijs notioribus ꝛ certioribus se.Ex hoc arguiẜ sic.
qꝺ pmo occurrit itellectui tanq̄ꝫ obiectuꝫ pmum cogno
scibile pcedit oēm actum itellectus:sed ens in sua maxi
ma cōitate ꝛ res sic pmo occurrunt intellectui.ergo ens
ꝛ res in sua maxima communitate pcedunt actū intells.
¶Et scꝺo confirmatur ex sententia sancti Tho.qui vult
ꝙ pmuꝫ cognoscibile ab intellectu est magis vniuersale.
ergo primum

ergo primum cognoscibile via originis: et in cognitione confusa est ens et res: et ista sunt cõmunissima.

In ista .q. primo premittenda sunt aliqua que dicta sunt in precedenti qõne. ¶Secũdo ponende conclusiones. ¶Tertio rationes soluende que facte sunt in principio questionis.

De primo premittendũ est: q duplex est itentio. Una est intentio pma: alia est intentio scda. Intentio pma est cõceptus imediate abstrahibilis a re: vt hꝫ Sco. in primo snia .d. 23. q. 1. Unde res cognita dr esse itentio pma: et nõ quocunqꝫ mõ: sꝫ vt cognita. Lapis. n. non est intentio prima: sed lapis vt cognitus. Intentio scda nõ est nisi respectus rõnis qui derelinquitur in obiecto cõsiderato ab itellectu: qui respectus causatur p actum itellectus: nõ quẽcũqꝫ: sed p actuꝫ cõparatiuũ: quo itellectus cõparat aliqua plura sub habitudine superioris et inferioris. magis cõis et minus cõis. pdicabilis aut subiicibilis: et iste respectus rõnis est ipsa cõparatio passiua: sm q vnum obm itellcm cõparatur ad aliud obm itellectum: que comparatio sortitur diuersas denominationes. puta vlis aut pticularis: spẽi aut gñis: et sic de alijs itentionibus secundis: de qbus cõsiderat logicus. ¶Scdo pmittendum est illud qd dcm̃ est de vli in pcedenti qõne, q vle vel põt capi logice. et vle sic sumptuꝫ nõ est nisi ipsa scda intentio vlitatis que est relatio rõnis. vel potest capi vle metaphysice. pro re substrata et denominata ab itentione vlitatis: et hoc dupl’r: vnomõ pro fundamento remoto ipsius vlitatis: qd nihil aliud est: nisi ipsa nã actu existens in singularibus. vel secũdomõ pro fundamento ppinquo: qd imediate natũ est denominari ab ipsa vlitate: et est ipsamet nã abstracta ab omni singulari per actũ abstractiuũ intellectus agentis aut possibilis: (vt dictuꝫ est) indeterminata positiue aut cõrie. ¶Ultimo notandũ est: q aliquid põt esse in anima vel subiectiue vel obiectiue: obiectiue duobus modis: vnomodo habitualiter alio modo actualiter. Et actualiter adhuc duobus modis. vno modo ante actum intelligendi saltem ordine nature. alio modo potest actuꝫ intelligendi vt dependens ab ipso in fieri et in conseruari.

Quibus premissis de secundo principali ponuntur 6. cõclusiones. pma cõclusio: q vle logice sumptuꝫ est nisi in itellectu vltimo mõ obiectiue: et nullo mõ est extra itellectum. ¶Ista cõclusio pꝫ: nullus respectus rõnis qui est purum ens rõnis est extra itellectum: cum tale oĩno dependeat queadmodũ dictũ est ab actu itelligendi in fieri et in cõseruari: imo et ab actu collatiuo itellectus. Sed vle logice sumptuꝫ est purũ ens rõnis: et est intentio scda. ergo nullo mõ est extra intellectum et c. ¶Secunda cõclusio. vle sumptũ metaphysice. pro fundamento remoto vlitatis est aliqd extra intellectum et ens reale. Ista conclusio pꝫ ex dictis in pcedenti qõne. ¶Tertia cõclusio: vle sumptum metaphysice tertiomõ pro fundamento proximo vlitatis est aliqd ex nã rei. Ad hoc faciunt rõnes adducte in pcedenti qõne: et rõnes et adducte in opponendo ad istaꝫ qõnem. ¶Quarta cõclusio est ista: vle sumptuꝫ logice de necessitate est in itellectu actualiter et obiectiue. Ista pꝫ ex dictis. ¶Quinta cõclusio est ista. vle sumptum metaphysice p fundamento remoto nõ est de necessitate in itellectu actual’r: imo neqꝫ et habitual’r: qꝛ ipsa nã circũscripto omni actu itellectus et oĩ repñtatiuo: est actu exñs in suis singularibus: et hꝫ aliqꝫ vnitatem vel positiuã vel pũatiuam extra itellm oĩno: sꝫ talis nã est fundamentũ remotũ vlitatis: ergo vle sumptuꝫ metaphysice isto mõ est aliqd in rebus. ¶Ultima cõclusio vle sumptũ p nã vt est fundamentũ proximum vlitatis de necessitate est in itellectu obiectiue habitual’r: sꝫ nõ actual’r. Prima pars pꝫ: qꝛ nihil põt esse abstractũ ab oĩbus singularibus qd sit obm in põa prima motiuũ intellectus: nisi per aliqd repñtatiuũ exñs in itellectu: sꝫ quolibet tale hꝫ esse obiectiuũ in itellectu habitual’r de necessitate: ergo cõclusio vera. Secunda ps pꝫ: qꝛ nõ est necessariũ nãm in tali esse obiectiuo abstractã actual’r mouere ipm intellectum ad cõsiderationẽ sui: sed põt hre tale esse obiectiuũ abstractũ habituale circũscripto oĩ actu itelligẽdi. vt arguitur in forma. Sicut se hꝫ spẽs itelligibilis ad intellm: sic se hꝫ obm repñtatum per spẽm: sed spẽs intelligibilis in intellectu põt manere: cessante omni actu itelligẽdi: dicẽte pho. 3º de aĩa. cõmendãdo antiquos textu cõmenti. 6 q aĩa est locus spẽꝝ non tota. sed intellectus: et appellatur itellectus locus spẽꝝ: qꝛ locus hꝫ vtutem cõseruatiuam locati: et qꝛ intellectus cõseruat spẽs intelligibiles etiam cessante actu intelligendi: ideo intellectus est locus spẽꝝ intelligibiliuꝫ: qꝛ igr sic est: sequitur q nã nõ de necessitate in esse obiectiuo qd hꝫ in intellectu: actualiter mouet ipsum. Ex quibus apparet determinatio questionis.

Sed restat nunc 3m pncipale. vꝫ. soluere argumẽta adducta ante oppositũ. Ad quoꝝ pmũ dr: q nã vlis sm qd est fundamẽtũ proximum et imediatum vniuersalitatis respicit ipsa singularia vt abstrahunt ab omni actuali existẽtia: ab omni loco: et ab omni situ: qꝛ sicut tota coordinatio presenti abstrahit ab omni existentia (cũ ipsum singulare sit per se in pñto.) abstrahit ab omni existentia et ab omni loco. Uniuersale ergo metaphysicum pro ipsa nã determinata positiue et cõtrarie abstrahit ab oĩ esse vbiqꝫ sicut abstrahit a loco: et ab existentia: imo põt et dici q ipa nã sic abstracta ab oĩ singulari est indifferens ad quodlibet tale. Sed nunqꝫ aliqd sic est idifferens a quodlibet singulare: nisi sit abstractuꝫ a quolibet singulari. et ita nã ista vniuersalis abstrahit ab esse vbiqꝫ. qd cõpetit singularibus existentibus inquantum existentia sunt: que abstrahunt ab oĩ predicamento. Et cum dicis q ppriuꝫ vniuersalis est esse vbiqꝫ. Dico q hoc nõ est ppriũ sibi cõpetens per se: sed solũ per accidens rõne singularium: et non rõne singularium inquantum singularia sunt: veruꝫ inquantũ sunt existẽtia: et habent respectũ ad vbi: et ad locum. que oĩa sunt extra rõnem singularis: vt singulare est. Hoc ideꝫ dicimus de vniuersali logice sumpto. tale vniuersale nõ hꝫ habitudinem ad singularia: nisi eo modo quo dictuꝫ est: et hoc vt vniuersalitas est intentio secunda imediate applicabilis intentioni prime et nature. ¶Ad secundũ argumentum responsuꝫ est in precedenti qõne: et cõcedo q aliquod vniuersale metaphysicum: qd. s. est compositum ex materia et forma est corruptibile põa remota: et est incorruptibile potentia propinqua: et ista nõ cõtradicunt vt dictum est in precedenti qõne. Scientia aũt est de his que sunt incorruptibilia potentia propinqua. Sed cuꝫ hoc stat: q sit de corruptibilibus potẽtia remota: et per hec sit dcm̃ sufficienter ad istam questionem.

¶Ex predictis itaqꝫ syllogizare oportet. et infra.

¶Dico materiã sbaꝫ q nõ est hoc aliqd ens actu et c. Textu cõmẽti. iij. Cõ. j.

Queritur. Utrꝫ mã possit separari a forma. Et q nõ possit separari a forma adducuntur tres rõnes satis efficaces. Et arguitur psupponendo pmo. q si mã debeat separari a forma: opꝫ q pducatur in eẽ a deo. ¶Presupponitur et scdo q mã est ens in pura potentia: et qcqd est extra eẽntiam mãe est in actu: istud pꝫ. qm quicquid est extra puram potentiã de necessitate est in actu: ergo quodcunqꝫ est extra essentiam materie cuꝫ sit extra puram põam: de necessitate est in actu. ¶Tertio psupponitur quod illud quod additur predicatis quiditatiuis inclusis in materia: est extra essentiam materie: sicut illud quod additur predicatis quiditatiuis inclusis in

hoīs: est extra essentiā hoīs. ¶ Istis stantibus arguit̄ sic. Esto q̄ deus ꝑducat mām in esse: q̄ro qd ꝑducit̄ in illa creatione: aut aliquid de nouo. aut nihil. nō est dōm q̄ nihil. q2 oīs ꝑductio realis ꝛ noua est ad aliqḋ esse. ḡ opꝫ q̄ ista ꝑductio terminet̄ ad aliqḋ esse nouū. Sꝫ certū est q̄ tale esse qḋ de nouo ꝑducit̄ est ex̄ essentiā māe. Sꝫ qḋ est extra essentiā māe est ens in actu. ꝑ 2ᵐ ꝓsuppositū. ḡ illud esse est aliq̄s actus: ꝛ in isto esse ꝑducit̄ mā: ḡ relinquit̄ q̄ mā nō pōt ꝑduci sine actu. ¶ Sc̄o. arguit̄ sic. Illud esse qḋ ꝑducit̄: aut est aliqd additū ꝑdicatis q̄ditatiuis māe: aut nō. Nō est dōm 2ᵐ. q2 illud esse qḋ ꝑducit̄ non cōpetit māe semꝑ ꝛ de necessitate ꝑdicata aut q̄ditatiua cōpetūt nec̃io māe: ḡ illud eē qḋ ꝑducit̄ est aliqd supadditū ꝑdicatis q̄ditatiuis: sed qḋ est ex̄ ꝑdicata q̄ditatiua māe est ens in actu. ḡ illud eē est aliq̄s actus in quo ꝑducitur mā. ¶ Et ꝯfirmat̄. illud qḋ īest alicui: ꝛ nō semꝑ ꝛ nec̃io īest: est aliqd ꝑter illud qḋ inest. ei sꝑ ꝛ nec̃io: sꝫ ita est q̄ illud esse qḋ ꝑducit̄ nō inest māe nec̃io ꝛ sꝑ ꝛ ꝑdicata q̄ditatiua in sunt nec̃io ꝛ sꝑ. ergo illud esse est aliqd ꝑter ꝑdicata q̄ditatiua. Tūc sic. Illud qḋ est aliud ꝛ magis distinguit̄ ex nā rei ab aliquo q̄ꝫ distinguat̄ illud qḋ distinguit̄ solū ex nā rei: distinguit̄ realr̄: q2 oīs distō maior distōne ex nā rei vr̄ esse distō realis: sed ita est: q̄ aliqd necessario inest ipi māe: ꝛ semꝑ: ꝛ distinguit̄ ex nā rei a tali sbto: ḡ relinquit̄: q̄ illud qḋ sibi nō cōpetit semper ꝛ necessario maiori distōne distinguit̄ a mā q̄ꝫ illud. Sed exn̄tia actualis distinguit̄ magis a mā: q̄ꝫ ꝑdicata q̄ditatiua. ergo ista exn̄tia actualis distinguit̄ realr̄ a mā: sed q̄ distinguit̄ realr̄ a mā est forma: ergo mā erit per illud esse in aliquo actu formali. ¶ Scḋo ꝑncipalr̄ arguit̄ sic. Certum est q̄ mā si creat̄ a deo est sbm ꝛ fundamentū creationis: sed illa creatio est acc̃ns māe: ꝛ ꝯseruatio ipsius. qḋ ꝓbat̄. Nam creatio q̄nq3 inest māe: ꝛ q̄nq3 nō. sumus ergo in ꝑmo instāti in quo mā accipit esse: mā hꝫ tūc creationē. post aūt illud instans non hꝫ illam creationem: ergo creatio dicet̄ esse qḋdam acc̃ns respectu materie. Omne aūt acc̃ns est actus: ergo qñ creat̄ est fundamentuꝫ illius actus ꝛ forme. ¶ Et ꝯfirmat̄ hoc: certū est. n. q̄ sbm alicuius mutationis distinguit̄ realr̄ a termino illius mutationis: sed sbm est mā: ergo opꝫ assignare aliquē terminū qui nō est realr̄ mā: sed talis terminus nō pōt esse nisi forma: ergo de necessitate opꝫ dicere q̄ qñ creat̄ mā creat̄ sub aliqua forma terminātē creationē: ḡ nō ꝯ̄ āabit̄ sine forma. ¶ Tertio ꝛ vltimo arguit̄ ex fundamentis Scoti. Materia. n. per ipm est in ꝑ̄dicto reductiue: non directe. Indiuiduū aūt cōpletum est per se in ꝑ̄dicto directe. isto stante arguit̄ sic. Si ꝑducit̄ mā sine forma: tunc mā esset indiuiduū cōpletū. sed omne tale est ꝑ se in ꝑdicamento ergo mā esset in ꝑdicamento. Discursus bonus: ꝛ maior assumpta ꝓbat̄. omne qḋ est hoc aliqd ꝑ Arist. 7. meta. est singulare cōpletū: sꝫ in isto casu in quo ꝑducit̄ mā est hoc aliqd ꝓbat̄. Naꝫ ꝑductio terminat̄ ad exn̄s ꝛ singulare: sꝫ q̄dlibet tale est hoc aliqd. ḡ ꝑductio ista terminata ad māam terminabit̄ ad hoc aliqd. ex hoc infert̄ ꝓpositū. nam omne tale singulare est in ꝑ̄dicto per se ꝛ directe. ergo mā erit directe in predicamento.

Ad oppositū arguit̄ ꝓbando: q̄ mā possit separari a forma: q2 non minus dependet acc̃ns a sba: q̄ꝫ materia a forma: sed acc̃ns pōt separari a sba. vt pꝫ. ergo ꝛc. sꝫ q2 maior negat̄ a Thomistis. probatur sic. Magis dependet posterius a priori q̄ꝫ dependeat prius a suo posteriori. (semper enim dependentia est ad aliquid prius: vt pꝫ ex diffinitione dependentie que talis est. Dependentia est preexigentia huius ab hoc in alteritate nature. semper enim id quod preexigit̄ est prius preexigente ꝛ si sic relinquitur q̄ illud quod est posterius magis dependet a priori q̄ꝫ econtra) sed acc̃ns est posterius substantia. materia autem est prior forma via originis. ergo magis dependebit accidens a substantia: q̄ꝫ materia a forma. ¶ Sꝫ forte diceret̄: q̄ sicut acc̃ns dependet a sba sic mā dependet a forma: ꝛ sic forma est ꝑor mā: q2 mā recipit esse a forma ꝛ in hoc est q̄d posterius forma: ꝛ forma simplr̄ est ꝑor mā. ꝑoritate simplr̄. ¶ Sꝫ ꝯ̄ hoc argr̄. Naꝫ dato q̄ mā sit posterior forma in aliquo ordine: tñ simplr̄ mā est ꝑor forma: vt arguat̄ sic. q̄cūq3 sunt alq̄ duo ordines: quoꝝ vnus est simplr̄ ꝑor alio: q̄cq̄d est in ordine ꝑori: est simplr̄ ꝑus quocūq3 exn̄te in ordine posteriori. Exemplū grā. ordo sbaꝝ est simplr̄ ꝑor q̄ꝫ ordo acc̃ntiū: ꝛ q̄cq̄d est in ordie sbaꝝ est simplr̄ ꝑus quocūq3 exn̄te in ordine acc̃ntiū. sꝫ ita est q̄ ordo originis: ꝛ ordo ꝑfectionis sunt duo ordies. q̄ sic se hn̄t q̄ ordo originis est simplr̄ ꝑor ordine ꝑfectionis. ꝛ hoc loquēdo in nā limitata ꝛ finita: ḡ q̄cq̄d est ꝑus origine: est simplr̄ ꝑus quocūq3 ꝑori ꝑfectiōe: sꝫ ita est q̄ mā est ꝑor origine forma: sꝫ forma sit ꝑor ꝑfectione. ergo mā simplr̄ erit prior forma. Discursus bonus. ꝛ minor ꝓbat̄ q̄ ordo originis sit simpliciter ꝑor ordine ꝑfectionis: ꝛ ꝑ ꝯ̄ñs q̄ q̄cq̄d est in isto ordine sit simplr̄ ꝑus quocūq3 exn̄te in ordine posteriori. Nam isti ordines sunt tales in nā limitata: q̄ ordo originis precedit ordinē ꝑfectionis: q2 illa q̄ sunt priora gn̄atione sunt posteriora ꝑfectione. Natura. n. semꝑ ꝓcedit de iꝑfecto ad ꝑfectū: ꝛ hoc est ex limitatiōe ꝛ imperfectione cū nō possit imediate attingere terminū itentū. Tunc sic. Agens nāle ꝑus attingit imꝑfectū q̄ꝫ ꝑfectū: ḡ quicq̄d est imꝑfectius est simplr̄ ꝑus quocūq3 ꝑfectiori: sꝫ mā ꝑma est imꝑfectior forma: ergo simplr̄ prior. Tunc vltra. Materia ꝑma est simplr̄ ꝑor forma: ꝛ omne simplr̄ prius in suo priori nō depēdet a posteriori: ḡ nō repugnabit māe esse sine forma. Nec obstat q̄. 7. meta. tex. cō. 7. dicat̄ forma esse prior materia ꝛ cōposito q2 ibi. Ar. loq̄t̄ metaphysice. vt forma est actus simplr̄ ꝛ absolute: ꝛ non physice vt forma est perfectio seu actus perfectiuus materie dependens ab ipsa vt a substantificante: ꝛ hoc patet ex probatione ipsius.

In ista. q. teneo ꝯ̄ñeꝫ quā ꝓbat ista rō. q̄ ꝓbata ꝑ̄missione ad argᵃ in ꝑnᵒ premitto duo dicta de mte Sco. ꝑᵐ q̄ eē eēntie ꝛ eē exn̄tie ex̄ itellm̄ semper se comitant̄ ita q̄. vnū nō pōt esse sine reliquo ꝛ hoc habet̄ a Sco. ꝑmo sniaꝝ [illegible]. 36. si. n. ꝑducitur aliqd in eē exn̄tie: ꝑducit̄ etiam in esse essentie. si aliqd est in pōa ad vnū istoꝝ: est etiā in pōa ad alterum. ¶ Scḋm deñ esse essentie in itellu obiectiue separat̄ ab esse exn̄tie. hoc ꝓbatur. Predicamenta. n. vt dicit Boetius sunt ꝑm esse eēntie: ꝛ tñ abstrahūt ab omni eē exn̄tie: q2 ista sunt vlia: ꝛ tñ dicūt esse essentie: ꝛ hoc ꝑ intellm̄ abstrahentē. Sꝫ ergo esse essentie ꝛ exn̄tie separent̄ in intellectu: tñ extra intellectum nunq̄ꝫ separantur.

His stantibus rideo ad argᵃ in pede q̄ōnis adducta: ꝛ grā disputatiōis: ꝛ de grā ipāli admitto ꝓsupposita: sꝫ illa pn̄t negari. Et cuꝫ dr̄ mā ꝑma ꝑducit̄: ḡ acq̄rit aliqḋ eē nouū: qḋ ē aliud a mā. Dico q̄ illud eē nouuꝫ qḋ acq̄rit mā est esse eēntie ꝛ esse exn̄tie: q2 omne qḋ ꝑducit̄: ꝑducit̄ in esse essentie ꝛ existentie. Et cū dr̄ illud de nouo ꝑductū: est extra eēntiam māe. Dico qḋ illud de nouo ꝑductū est ens reale ꝛ ipīmet esse essentie: ꝛ exn̄tie ꝛ non est aliqd ꝑter essentiā cuꝫ sit ipsamet eēntia realis māe. Et cū arguit̄ ꝯ̄. q̄ illud de nouo ꝑductū est aliud a ꝑdicatis q̄ditatiuis: ꝛ ꝑdicata q̄ditatiua semꝑ in sunt ꝛ nec̃io māe. esse aūt existentie nō semꝑ inest māe: ḡ illud qḋ acq̄rit mā in tali ꝑductione est ex̄ eēntiā māe: ꝛ ꝑ ꝯ̄ñs est aliq̄s actus ꝛ forma. Dico q̄ esse exn̄tie acq̄situm in ꝑductione aliquo mō est ex̄ essentiā māe: exn̄tia. n. est ex̄ q̄ditatē ꝛ essentiam māe: nō realr̄. q̄ sit distincta res neq3 formalr̄: q̄ hēat distinctam formalitatē. Sꝫ ex̄ hoc mō: q2 nō est de itellu formali: ꝛ q̄ditatiuo māe. Dicimus. n. aliqd eē ex̄ duplr̄. Uno modo realr̄ qñ distinguit̄ realr̄ ab illo: ꝛ sic exn̄tia nō est ex̄ eēntiā māe. Alio mō formalr̄: ꝛ hoc duplr̄: vel positiue vel negatiue. Illud. n. dr̄ esse ex̄ essentiā alicuius formaliter positiue: qñ habet distinctā formalitateꝫ ab illo: sicut diciꝰmus: q̄

muo: ꝙ asinus est extra eēntiaʒ hoīs. Illud aūt ꝙ̄ esse ex̄ eēntiā alicui⁹ formalr̄ negatiue qd̄ nō ē de ꝗditate ipsi⁹ nec de itellu formali: nec p̄dicat̄ de eo in p̄ mō dicēdi p se: ⁊ sic dicim⁹ ꝙ gradus albedis est ex̄ eēntiā ei⁹ formalr̄ negatiue: qꝛ si albedo diffinit̄: nō diffinit̄ p ḡdus itensionis: sʒ tn̄ gradus nō est ex̄ eēntiā albedis formalr̄ positiue: qꝛ est modus itrinsec⁹ ei⁹: ⁊ modus itrisecus nō hʒ distinctā formalitatē ab eo cui⁹ est modus: qꝛ nō pōt distīcte ꝯcipi sine eēntia ei⁹ cui⁹ ē modus: ⁊ qd̄cūqꝫ hʒ distīctā formalitatē ab aliq̄: pōt ꝯcipi distīcte sine illo. Ad ꝓpositū aūt dico ꝙ eē exn̄tie qd̄ distiguit̄ a p̄dicatis ꝗditatiuis: nō est ex̄ eēntiā māe formalr̄ ⁊ positiue: sʒ bn̄ negatiue ⁊ ē realr̄ eadē res cū ea. ¶ Q̄ȝ si dicat̄. Ista exn̄tia aliq̄ mō est ex̄ eēntiā: ḡ est actus. Cōcedo ꝙ ista exn̄tia q̄ est ex̄ essentiā māe est actus: sʒ nō est actus opposit⁹ pōe s̄btiue māe p̄me: sʒ est actus oppositus pōe obtiue ipsi⁹. Sʒ mā p̄ma est in pōa s̄btiua nō obtiua. Et dico ꝙ mā p nullaʒ pōaʒ pōt separi ab actu exn̄tie in re ex̄ itellm oīno. ¶ Cū postea in ꝯfirmatione arḡr. Illud qd̄ inest nō sp ⁊ nec̄io distinguit̄ maiori distōne ꝙ̄ȝ illud qd̄ sp ⁊ nec̄io inest. Dico p̄mittēdo ꝙ qn̄ aliq̄ duo p̄dicata cōpetūt alicui vniformiter accepto: ⁊ p eadē p̄n⁹. si vnū competit nec̄io: ⁊ aliud nō: maiori distōne distinguit̄ illud qd̄ non cōpetit nec̄io ⁊ sp ꝙ̄ȝ illud qd̄ semp ⁊ nec̄io cōpetit ⁊ tūc dico ꝙ p̄dicata ꝗditatiua nō cōpetūt ipsi māe vniformiter accepte: ⁊ p eadē p̄n⁹ p que cōpetit exn̄tia. Exn̄tia. n. cōpetit māe realr̄ ⁊ ex̄ itellm oīno p̄dicata āt ꝗditatiua cōpetūt rei in eē obtiuo ⁊ abstracto nec p eadē p̄n⁹. Nā exn̄tia cōpetit nec̄io per p̄n⁹ indiuidualia. p̄dicata aūt ꝗditatiua per p̄n⁹ essentialia itrinseca q̄ abstrahunt ab actuali exn̄tia ⁊ singularitate. Ex quo nō sequit̄: ꝙ (qꝛ exn̄tia nō cōpetit semp ⁊ necessario: ⁊ p̄dicata ꝗditatiua cōpetūt sp ⁊ necessario) maiori distōne distinguat̄ exn̄tia a mā ꝙ̄ȝ distinguant̄ p̄dicata ꝗditatiua. ¶ Itē. dato ꝙ esset veruʒ ꝙ exn̄tia distingueret̄ maiori distōne ꝙ̄ȝ p̄dicata ꝗditatiua sequit̄ ꝑꝑ hoc ꝙ talis distō sit distō realis: eo mō: quo capit̄ distō realis ꝓprie: que. vʒ. est iter rem ⁊ rem: nec isto mō exn̄tia distinguit̄ realr̄ ⁊ maiori distōne. Exēpli gr̄a. accipiat̄ ista ꝓpō hō. est aīal: ⁊ ista alia. hō est exn̄s. maiori distōne distinguit̄ exn̄tia ab hoīe. ꝙ̄ȝ aīal: qꝛ aīal cōpetit homini in p̄ mō dicēdi per se: ⁊ distinguit̄ ab eo ex nā rei. Exn̄tia aūt nō cōpetit homini in p̄ mō dicendi p se: ḡ distinguit̄ maiori distōne ꝙ̄ȝ distinguat̄ aīal: ⁊ tn̄ exn̄tia non distinguit̄ realr̄ ab hoīe. Et cum ꝺ̄. oīs distō maior distōne ex nā rei est distō realis. Dr̄ negando hoc: qꝛ dat̄ latitudo in distōne ex nā rei: aīal distinguit̄ ab homīe ex nā rei: ⁊ aīal rōnale silr̄: sʒ plus aīal ꝙ̄ȝ aīal rōnale: qꝛ p̄mū dicit partem. ⁊ 2ᵐ dicit totum. ⁊ tn̄ aīal nō distinguitur realr̄ ab hoīe: ⁊ ita cū exn̄tia non distinguat̄ realr̄: non erit actus formalis. ¶ Pōt etiaʒ dici breuiter ꝙ exn̄tia semp ⁊ necessario cōpetit eēntie: vt hʒ verū esse ⁊ reale: nō [illegible] hʒ esse s̄m ꝗd: ⁊ obtiuū. ¶ Ad scd̄m p̄ncipale cū dr̄ [illegible] creatio māe fundat̄ in mā: ⁊ est accn̄s ⁊ nō potest creari mā sine creatione. Ad hoc video p̄mittendo: ꝙ creatio dicit dependentiā in essendo rei create ad deuʒ: ⁊ ista pōt h̄re duplicem habitudineʒ: vnā ad nō esse imediate precedens esse: aliaʒ ad ipsum esse rei create: quasi p̄habitū: exempli gr̄a. sumus in p̄mo istanti creationis lapidis. in illo istanti lapis pōt h̄re respectū ad ip̄m non esse qd̄ imediate p̄cessit. pōt etiā in quocūqꝫ istāti posteriori esse lapidis cōparari ad seipʒ: qn̄ p̄habitū in aliquo istanti priori: qlibet istoruʒ respectuū est respectus rōnis. Tunc dico ꝙ dependentia quā hʒ in p̄mo istanti ad deū s̄m respectuʒ ad nō esse imediate precedens: est creatio. Illa aūt dependentia penes respectum ad esse p̄habituʒ est ꝯseruatio rei create. Et ista dependentia ad deuʒ est eadem res cū creatura: cui dependentie adueniunt duo respectus rōnis. quoꝝ vno ipsa dependentia est creatio: ⁊ alio est conseruatio: ⁊ talis dependentia non est accidens creature. loquendo de accidente eo modo quo loquit̄ Porphi. qd̄ adest ⁊ abest p̄ter s̄bti corruptionem: sʒ est accn̄s meta. hoc est extraneuʒ ab eēntie rei create: qd̄ accn̄s isto mō est idē realr̄ cuʒ re creata. Et cū ꝺ̄. creatio qn̄qꝫ inest: qn̄qꝫ nō inest. Dico ꝙ ꝙ̄ȝtū ad illud qd̄ p se importat creatio: qd̄ est ipsa depēdētia semp manet ad deū dante eē: sʒ non est formalr̄ creatio nisi vt hʒ respectū ad non esse: ⁊ ita dependētia corrūpit̄ ꝙ̄ȝtū ad respectū rōnis quē hʒ ad nō eē p̄cedēs: nō ꝙ̄ȝtū ad entitatē. Cum ꝺ̄ creatio est accn̄s. Nego ⁊ dico ꝙ est idē cū mā p̄ma. Et si dicas: qd̄ distinguit est actus formalis: ꝯcedo. si formalr̄ distinguit. creatio aūt non distinguit formalr̄: sʒ entitatiue ⁊ essentialr̄. ¶ Ad ꝯfirmationē cū ꝺ̄. s̄bm alicui⁹ mutationis distinguit̄ realr̄ a termino ⁊c. Dico ꝯcedendo maiorē: negādo minoreʒ. vʒ. ꝙ qn̄ ꝓducit̄ mā fit s̄bm. Est enim bene s̄bm simplr̄: nō tn̄ in ꝓposito: sic ꝙ qn̄ ꝓducit̄ p creationē fit s̄bm trāsmutationis. Un̄ duplex est ꝓductio. vʒ. simplr̄ ⁊ est subita ꝯuersio: ⁊ trāsitus de nihilo in aliqd. alia est ꝓductio trāsmutatiua. Si loquamur de ꝓductione simplici: sic dico ꝙ terminus ꝓductiōis ⁊ s̄bm non distinguuntur realiter: sʒ bene loquēdo de ꝓductiōe transmutatiua. ⁊ sic Cōmen. ⁊ Aris. locuti sunt: ꝙ s̄bm ⁊ terminus distinguuntur realr̄. In creatione aūt non est aliqd̄ s̄bm transmutatū. Ergo nō est mutatio. Nunꝙ̄ȝ. n. est mutatio vbi nō est s̄bm mutatū qd̄ trāseat de p̄uatiōe ad formā: ordine durationis ⁊ tp̄is. ¶ Ad vltimuʒ videt̄ ꝙ hoc aliqd ⁊ singulare pōt intelligi. Uno mō ꝓ singulari vltimato qd̄ non pōt esse rō alicui essendi in esse singulari. ⁊ appellat̄ singulare: ⁊ hoc aliqd vltimatū. Alio mō pōt accipi hoc aliquid ⁊ singulare qd̄ ita est hoc aliqd ꝙ pōt esse alteri rō eēndi. Et isto mō mā pōt esse hoc aliqd. Et ad hanc itentionē loquit̄ phs 2° de aīa tex. cōmē. 2. dicens ꝙ mā est pōa hoc aliqd. sp̄es aūt s̄m quā aliqd ꝺ̄ hoc aliqd 3ᵐ qd̄ est ex ipsis: est simplr̄ hoc aliquid. s. p se subsistens h̄ns actualitatē vltimā nō ordinabileʒ p se ad aliquem actū vlteriorem: ⁊ isto 3° modo mā non est hoc aliqd. sed bene p̄mo modo: qꝛ in isto casu vbi mā crearet̄ sine forma esset talis entitas ꝙ posset esse p̄ncipiuʒ essendi alicui inesse indiuiduali ⁊ singulari.

¶ Actus alius alteri⁹ est materie ⁊ forma. Textu commenti. vj. Cō. ij.

Queritur. Utrum in cōposito s̄bali sint plures forme s̄bales realr̄ diuerse. Et arguit̄ ꝙ non. Unius entis vnicū est esse. sed esse est a forma. ergo vniuʒ ens hʒ vnaʒ formā. maior est manifesta. esse enim ⁊ ens se ꝯsequunt̄: qꝛ se habent sicut effectus formalis ⁊ cā formalis. minor etiā est nota: qꝛ cuʒ forma sit p̄n^m essentiale intrinsecū dat p̄mo ⁊ p̄ncipalr̄ esse. ꝙ si erūt plures forme: erūt plura esse. ¶ Et ꝯfirmat̄ p̄mo hoc per Ar. vij. meta. cap. de vnitate diffōnis. vbi vult qd̄ genus nihil est p̄ter ea quoꝝ est genus. ¶ Cōfirmat̄ 2° qꝛ vult p̄terea ibi: ꝙ dr̄ia vltima sit tota s̄ba rei ⁊ diffinitio. ¶ Et 3° ꝯfirmat̄ qꝛ vult ibi vlteri⁹ ꝙ in substantijs nō est ordo. Sʒ si in cōposito essent plures forme nulla istaꝝ ꝓpositionum esset vera: qꝛ genus esset aliud preter dr̄iam. ꝓpterea qꝛ genus sumeret̄ a forma priore: ⁊ dr̄ia a forma posteriore. Silr̄ dr̄ia nō esset tota suba rei qꝛ nō iportaret formā ḡnis: ⁊ 3° esset ordo in substantijs: qꝛ vna esset prior: altera posterior.

Ad oppositū arguit̄. Illa distinguunt̄ realiter in aliquo: quoꝝ vnum nā aut tp̄e precedit reliquuʒ. Sed ita est ꝙ forma s̄balis corporis (put corpus est altera pars compositi) p̄cedit tp̄e ꝙ̄ȝcunqꝫ aliā iductam in viuente. ergo ⁊c. maior est nota minor aūt pbat̄: qꝛ oportet formā p̄ficientē aliqd̄ vnū ꝑfectibile p̄supponere ip̄m in esse: sed corpus organicum est ꝑfectibile ab aīa. ḡ p̄supponit̄ ab aīa. ¶ Et ꝯfirmat̄. Omne extensuʒ de necessitate distinguit̄ realr̄ ab eo qd̄ est inextēsuʒ: sed forma corporeitatis de ḡne s̄be est extē-

sa. anima aũt itellectiua est simplr iextẽsa: ğ forma corpo
reitatis distinguit̃ realr ab anima itellectiua in homine.

In ista. q. dimissis alijs opinionibꝰ. tm̃mõ recita-
bitur opinio Tho. cum suis fundamen-
tis ⁊ motiuis ⁊ impugnabitur. ¶ Secũdo ponetur opio
doc. subti. ¶ Ultimo articulo soluẽtur rõnes. San. Tho.
Deinde rationes in principio q̃onis.

Circa pꝛimũ articulũ ẽ opinio. s. Thome ⁊ suoꝝ
sequatuꝫ: ꝙ in quolibet cõposito
sbali sit tm̃ vna forma sbalis dans esse cõpletũ ⁊ pfectuꝫ
ipsi mãe. Pro quo est notanduꝫ ꝙ lꝫ sm ipm forma sba-
lis sit vna simplr in re: ⁊ vna simplex reo: ẽ tñ plures vir-
tualiter: ⁊ hoc ꝑ quãto põt esse pñm plurĩũ: ⁊ distinctaꝝ
operationũ: in ipso cõposito: ⁊ sm hoc est quoddã pnci
piũ illimitatũ virtualr ↄtinẽs plures formas: illas. s. que
nata sunt esse pñ illaꝝ opationũ q̃rũ ipsa est vtualr ↄtẽ
tiua: ⁊ hec vr esse snia Ar. in. 2. de aia. tex. cõmen. 31. vbi
vult: ꝙ vegetatiuũ ↄtineat̃ in sensitiuo: sicut trigonũ in
tetragono: ⁊ sicut iperfectũ ↄtinet̃ in pfectioꝛi: ita ꝙ sen
sitiuũ ⁊ vegetatiuũ sit vnũ sꝫ sbaꝫ: plura aũt in rõne pn
cipij operatiui. Et rõ istius est: ꝙ quãto aliqd est pfectiꝰ
tanto vr posse esse pñm plurĩũ operationũ sine distinctio
ne i sui sba. Ex quo sequit̃ ꝙ aia itellectiua in hoie pote
rit esse vnũ pñm respectu oĩum opationũ. que sunt a vir
tute vegetatiua ⁊ sensitiua. ¶ Pro qua opione adducũ-
tur. 14. rõnes. pma rõ est ista. naꝫ data opi. Scoti ꝙ sint
plures forme sbales in eodeꝫ: sequit̃ ꝙ oĩs forma sbalis
post primã formã erit accñs. ↄñs est falsuꝫ: ğ ⁊ añs: ↄña p
batur per dñiam quã ponit cõmentatoꝛ in pmo phr. iter
formã sbaleꝫ ⁊ accidentalẽ: qꝛ sbalis aduenit enti: in põa
⁊ accñtalis aduenit enti in actu. ¶ Q. si tu dicas. Acci-
dentalis aduenit enti in actu cõpleto: sbalis aduenit en
ti in actu incõpleto. ¶ Cõtra. certũ est ꝙ Cõmẽ. ꝑ phys.
ↄtra Auicẽ. vult pbare: ꝙ nulla forma sbalis est de essen
tia materie pme ⁊ arguit: qm̃ dato hoc sequeret̃: ꝙ que-
cũq; forma aduenir et mãe prime: esset accñs: sed certum
est: ꝙ data hipotesi: ꝙ forma sbalis aliqua esset de essen-
tia mãe prime illa esset icõpleta ğ relinquit̃ ꝙ erit forma
accñtalis sm ipꝫ qd aduenit enti in actu icõpleto. ¶ Itẽ.
scdo Ar. primo de generatione ↄtra antiquos: arguit ꝙ
si elementũ esset principiũ mãle in gñatione sbali: seque
ret̃ (inquit) ꝙ omnis gñatio sbalis esset alteratio: sed cer
tum est ꝙ alteratio est ad formã que est accidens: ğ gña
tio que fieret exñte principio mali qd est elementũ esset
ad formam accidentalem. Sed certuꝫ est ꝙ forma elemẽ
ti est actus incompletus. ergo qd aduenit enti in actu in
cõpleto est accidens. ¶ Itẽ. tertio aut tu itelligis ꝙ forma
sbalis prioꝛ aduenicõs materie pme sit icõpleta: qꝛ iperfe
cta: aut qꝛ põalis ad aliã formã. si tu itelliges pmũ certũ
est: ꝙ forma sbalis asini est imperfectioꝛ q̃ꝫ forma sbalis
hominis: aut equi: ⁊ tñ certũ est ꝙ illd qd aduenit asino
in suo actu sbali est accñs. Si autem itelligas secũdo mõ
cõtra. Sicut materia pma se hꝫ ad actũ: sic forma sbalis
ad potẽtiã. Sed materia pma de se nullo mõ est in actu:
ergo forma de se nullo mõ est in potentia: ⁊ per ↄñs non
põt esse põalis ad aliã formã subaleꝫ vlterioꝛeꝫ. ¶ Itẽ. 4°
forma sbalis dat esse simplr: sed qd dat esse simplr dat eẽ
completũ. ergo forma sbalis dabit esse cõpletũ. ¶ Item
quinto arguit̃ sm Ar. pmo de gñatione. Gñatio vnius
est corruptio alterius: ⁊ ecõuerso: sed si in aliquo cõposi
to sbali sint plures forme: tunc hec ppositio nõ erit vera
qꝛ separata aia itellectiua ab hoie: exẽpli gratia. nõ gña-
tur aliquid: sed remanebit illud qd prefuit in hoie. ergo
relinquit̃ ꝙ ista propositio est falsa. ¶ Q. si tu dicas: ꝙ
Ar. itelligit de corruptione totali: nõ autem de partiali.
¶ Contra. nihil dr simplr de aliquo nisi illud sit tale sm
oẽs partes: aut sm plures ⁊ potioꝛes. (vt hꝫ videri in. 5.
phys. Sicut nihil dr esse calidũ nisi habeat plures par-
tes caliditatis: aut potioꝛes) sꝫ potioꝛes partes in gñatio
ne ⁊ corruptiõe sunt forme vltime. ğ nihil dicet̃ corrũpi:

nisi corrũpat̃ sm oẽs eius ptes. Ex quo sequit̃: ꝙ corrũ-
pet̃ sm vltimaꝫ formã q̃ faciebat ad esse ipsius. ¶ Itẽ 6°
arguit̃: data veritate istius opi. sequeretur: ꝙ oẽs forme
sbales pcedentes vltimam essent frustra ⁊ ociose: ↄñs est
falsum. ergo ⁊ añs falsitas ↄñtis pꝫ: qꝛ natura nihil agit
frustra. scdo meta. ⁊. 3. de aia: ↄña pbat̃: qꝛ sm Ar. 2. de
aia. pus ↄtinet̃ in posterioꝛi sicut trigonũ in tetragono.
ergo vegetatiuũ ↄtinet̃ virtualr in sensitiuo ⁊ itellectiuo
sed qd ↄtinet̃ virtualr in alio supfluit ⁊ est ociosũ in nã
si ↄtineat̃ formalr. ğ ⁊c. ¶ Q. si tu dicas: ꝙ prius ↄtineri
in posterioꝛi hꝫ itelligi tm̃ virtualr: modo quo impfectũ
ↄtinet̃ in perfecto: nõ tñ hꝫ intelligi ꝙ tale prius ↄtineat̃
in posterioꝛi sm essentiam ⁊ sbam rei: qꝛ cũ ista ↄtinẽtia
virtuali stat distinctio sm essentiã ⁊ sbam. ¶ Sed ꝯ. Nã
Aris. loco pallega. dicit: ꝙ trigonũ ↄtinet̃ in tetragono.
Sed certum est ꝙ trigonũ nõ est impfectius tetragono:
imo pfectius: qꝛ figura triãgularis ẽ pfectioꝛ q̃drãgulari
sicut ternarius est pfectioꝛ numerus q̃ꝫ quaternarius: vt
docet Aris. pmo celi ⁊ mundi. ergo nõ p se est ↄtinẽtia
virtualis vegetatiui in sensitiuo. ⁊ sensitiui in itellectiuo
sed est ẽt ↄtinentia sm essentiã ⁊ sbam rei. ¶ Itẽ septimo
arguit̃: quecũq; pdicabilia accipiunt̃ a diuersis formis:
vnũ nõ pdicat̃ de altero: nisi per accñs: sicut apparet de
istis pdicabilibus grãmaticũ ⁊ logicũ. Nã qꝛ grãmatica
⁊ logica sunt diuerse forme: iõ ista est per accñs: grãmati
cum est logicuꝫ. Sed ꝑ te in hoie sunt diuerse forme: aut
in aliquo indiuiduo sbali: ergo pdicata que sumunt̃ ab
istis: pdicabunt̃ de se inuicẽ pdicatione ꝑ accñs: ⁊ ita cũ
viuũ aial ⁊ hõ accipiant̃ a diuersis formis vt tu dicis: vi
uum pdicabitur de aiali per accñs. ⁊ aial de hoie: qd est
euidenter falsuꝫ. ¶ Q. si tu dicas: ꝙ ppositio sumpta est
vera. vbi forme diuerse nõ habent ordinẽ essentialẽ inter
se neq; ad aliqd vnũ 3m: aliter ipa est falsa. ¶ Cõtra. eque
bene logica ⁊ grãmatica hñt ordinẽ essentialẽ iter se sicut
anima vegetatiua ⁊ sensitiua: ita ꝙ nullã rõnem poteris
assignare de istis formis q̃ possit assignari de logica ⁊
grãmatica: sed ista nõ predicant̃ de se inuicem precise. er
go ⁊c. ¶ Itẽ. octauo arguit̃ ad pncipale. In hoie nõ sunt
plures forme sbales. De quo magis vr. ergo neq; in alijs
ↄña est euidẽs: ⁊ añs pbat̃: qm̃ dato opposito sequit̃ (cũ
prioꝛ sit aia vegetatiua aia sensitiua: ⁊ sensitiua prioꝛ aia in
tellectiua: vt cõcludit opi. de pluralitate formarum) ꝙ
planta fiet aial brutum: ⁊ aial brutũ fiet hõ. Prima ↄña
pbat̃. qꝛ sm Aris. de plantis. triplex est genus viuentiũ.
quoddam viuit vita vegetatiua sicut plãta: quoddaꝫ vi
ta sensitiua: sicut aialia: quoddaꝫ vita itellectiua. sicut
hõ. ergo aia vegetatiua ↄstituit plantã in quocũq; igr̃ in
stanti embrio in matrice viuit vita vegetatiua: erit plãta
qꝛ ipossibile est ↄstitutiuũ essentiale alicui cõpetere: nisi
illud ↄstituat̃ ꝑ tale ↄstitutiuũ in esse ↄueniẽti tali ↄstitu
tiuo. sed ↄstitutiuũ plante est aia vegetatiua que cõpetit
embrioni in aliquo pori. ğ talis embrio erit plãta. ¶ Q.
si tu dicas: ꝙ aia vegetatiua ↄstituat plãtã. si ipsa nõ est
ordinabilis ad aliã formã sbalẽ: sꝫ in ppposito non est sic.
¶ Cõtra. vnaqueq; forma nata est dare suũ esse formale
suo ꝓpꝛio sbto: siue ordinet̃ ad aliud siue nõ: ⁊ ergo foꝛa
vegetatiua dabit aliqd esse formale embrioni: sed tale eẽ
formale nõ est nisi esse vegetatiuũ qd cõpetit plãte ğ ⁊c.
¶ Scda ↄña probat̃. s. data opinione de plu. formaꝝ: seq
tur ꝙ brutum fiet hõ: qꝛ certum est ꝙ sensitiua dat aliqd
esse sensitiuũ ipsi embrioni: ⁊ nõ dat esse rõnale. ergo est
sensitiuuꝫ irrationale: sed tale sensitiuũ perficit̃ postmo-
dum per rõnale. ergo brutuꝫ fiet hõ: ⁊ irrationale fiet rõ
nale. ergo idem transmutabit̃ ab opposito in oppositũ.
¶ Item ad pncipale nono arguitur Data ista opinione
sequitur ꝙ erit aliqua forma in materia perpetua ⁊ eter
na. ↄñs est falsum: ergo ⁊ añs: ↄña pbat̃. Agens generãs
nihil corrũpit: nisi illud sit icõpossibile forme generãdeꝫ
vt cõcedit ois schola phorum: sed ita est: ꝙ si ex aliq̃ sba
composita ⁊ corporea generaret̃ alia substãtia corporea
forma

forma corporeitatis que est in corrūpēdo: nō repugnat forme gñande: imo ē sibi cōpossibilis: ⁊ necessario reqsita ad esse ipsius: ergo ista forma corporeitatis nō corrūpetur ab aliquo agēte: generante: g̃ erit forma corporeitatis coeterna mãe: ⁊ ita redibit opi. Auic. ¶ Et ꝯfirmatur. Ar. 2. de gñatione. tex. cō. 34. h3: ꝙ in habētib⁹ simbolū. s. in elemētis facilior est trãsitus; s3 illa facilitas sꝫ ipm nō est nisi: q2 cū elementū trãsmutaꝛ in elemētū3: si h3 qualitates simbolicas: agens gñans nō corrūpit illas q̃litates. Et ex hoc ꝯcludit: qꝺ cū difficilius sit trãsmutare plura q̃ pauciora: in talibus hn̄tibus q̃litates simbolicas facilior est trãsmutatio. Uñ rō Ar. fundatur in ista ꝓpositione: agens trãsmutans aliquod passu3 inueniēs in tali passo formā cōpossibilē forme introducēde nō corrūpit ipsa3. Erḡ sequiꝛ intētū: ꝙ cū forma corporeitatis sit cōpossibilis oi forme mãli: nunquā corrūpetur a generante. ¶ Itē ad pncipale 10⁹ arguiꝛ. Si in aliquo indiuiduo sbe cōposite eēnt plures forme sbales: aut ille forme educerenꝛ de eadē potētia mãe: aut de alia ⁊ alia. Si pmo mõi cōtra arguiꝛ dupliciter. ¶ Tum q2 Cōmentator. 12. meta. cōmē. 11. vult: ꝙ potentie in mã numerenꝛ ⁊ distinguanꝛ fm distinctiones spēꝝ ⁊ formaꝝ: g̃ si spēs seu forme sunt plures: relinquiꝛ: ꝙ potētie sunt plures: ⁊ hoc est qꝺ vult Ar. 3. phyſi. ꝙ si posset egrotari ⁊ sanari sunt idē. sanitas ⁊ egritudo erūt idē. ¶ Tū et q2 duo act⁹ pficerent eandē potētiā. (Nā quelibet istaꝝ formaꝝ substantialium esset perfectio mãe fm eandē potentiā) ꝯñs est falsum: q2 actus pficiens vnā potentiā adequate: pficit fm vltimū capacitatis sue: g̃ talis capacitas ⁊ potentia nō poterit pfici per aliā actualitatē. Et vlterius seqtur ex auctoritate preallegata. 3. phyſi. ꝙ si sit idē3 posse respectu egritudinis ⁊ sanitatis ꝙ erit idē sanitas ⁊ egritudo. ¶ Si aute3 dicas: ꝙ iste forme substãtiales educūtur de mã fm diuersas potentias. Cōtra. iste potentie in mã nullū hebēt ordinē essentiale3 inter se cū sint imediate fundate in mã: ⁊ imediate consequantur essentiā materie. ergo neq3 iste forme substantiales que educūtur de talibus potētijs habebunt ordine3 interse essentialem: ⁊ ergo in eodē erūt plures forme substãtiales: nullū habentes ordinē inter se. ¶ Itē. 11⁹ arguiꝛ. si in aliquo indiuiduo substãtie essent plures forme substãtiales sequeretur ꝙ dareꝛ aliqd simplicius in corporibus q̃3 sit elemētū: ꝯñs est falsum. g̃ ⁊ añs: ꝯña pbaꝛ: q2 elementum puta ignis. ⁊ est ignis: ⁊ est corpus. ergo inquãtū corpus icludit aliquā formā priorem q̃3 sit forma per quā est ignis: forma aūt per quā est corpus est prior: ⁊ cōstituit in isto priori aliqꝺ cōpositū qꝺ est solū includens formā corporeitatis ⁊ mãm primā: forma aute3 sbalis ignis cōstituit cōpositū icludēs formā substãtialē ignis formā corporeitatis: ⁊ mã3 primā. ergo habeꝛ ꝓpositū: ꝙ aliqd erit simplicius igne. ¶ Itē. 12⁹ arguiꝛ: q2 data veritate isti⁹ opinionis sequiꝛ ꝙ simplex erit cōpositū aut mixtū: pbaꝛ ꝯña: q2 cōpositū qꝺ est mixtū: aut ꝑ eandē formā est corpus ⁊ mixtū: aut ꝑ aliā ⁊ aliā. Si per eandem habeꝛ ꝓpositū. si per aliā ⁊ aliā: ⁊ cū forma corporeitatis pus cōstituat cōpositū q̃3 forma mixtionis: ⁊ tale cōpositū ꝯstitutū nō sit nisi corp⁹ simplex. g̃ corp⁹ simplex fiet mixtū ꝑ forma3 mixtiōis sibi aduenientē. ¶ Itē. 13⁹ argi⁹ ad pncipale. Si in aliq̃ idiuiduo sbe sunt ples forme sbales aut iste habebūt ordinē iter se: aut nō. Si dicas ꝙ nō. g̃ totū cōpositū ex ipsis formis erit vnū vnitate aggregationis. si aūt dicas ꝙ habeant ordinē: aut iste ordo est eēntialis: aut accñtalis. Si dicas ꝙ ē ordo accñtalis. g̃ poterit nō eē iste ordo iter istas formas: ⁊ ꝑ ꝯñs seqtur idē qꝺ prius ꝙ totū cōpositū erit vnū ꝑ aggregationē. si aūt dicas ꝙ ē eēntialis. g̃ iste ordo erit de eēntia forme que ordinaꝛ ad alterā: ⁊ tūc grã exēpli. sit illa forma aia sensitiua q̃ ordinaꝛ ad itellectiuā: aut. n. iste ordo erit de eēntia aie sensitiue iquãtū sensitiua est: aut inq̃tū sensitiua hois. Si 2⁹ mō: g̃ aliqd erit in eēntia spēi qꝺ nō ꝯtinebiꝛ in genere aut diffinitione speciei: cōsequens est falsu3: ergo ⁊ antecedēs: cōsequētia patet: q2 ordo iste nō est de eēntia aie sensitiue accepte i genere: ⁊ anima sensitiua: vt est in aiali tanq̃3 in genere ponitur in diffinitione hominis. (Ita ꝙ diffinitio hominis non cōprehendit nisi ratione sensitiui in cōmuni: ⁊ propriam differentiā specificā.) g̃ cum iste ordo essentialis inclusus in specie nō includatur in diffinitione: sequitur: ꝙ aliquid erit essentiale in spē qꝺ nō ꝯtinebitur in diffinitione eius: qꝺ erat probandum. Si pmo mō. ergo omnis anima sensitiua erit ordinabilis ad intellectiuā: ex quo ordo ad intellectiuam est de ratione sensitiui vt sensitiuu3 est. ¶ Item. 14⁹ ⁊ vltimo arguiꝛ. data illa positione sequeretur ꝙ eēnt due anime sensitiue in homine. (Dato ꝙ sensitiua in homine ordinetur ad intellectiuā) probatur cōsequentia: q2 certum est ꝙ hō ⁊ asinus ꝯueniūt i rōne sensitiui: ⁊ nō in illa rōne que sit ordinabilis ad animā itellectiuā. (Differūt. n. q2 hō habet sensitiua3 ordinabilē ad intellectiuā: asinus nō) ergo alia est ratio sensitiui in q̃ ꝯueniūt hō ⁊ asin⁹: ⁊ alia in que differūt: ⁊ ꝑ ꝯñs erunt due sensitiue in hoīe.

Licet ista opinio videaꝛ apparēs ex argumentis adductis: tamen ipsis nō obstantib⁹ teneo aliā opinionē tanq̃3 pbabiliorē ⁊ magis ꝯsonam veritati catholice: ⁊ phie. ¶ Et ꝓpterea pmo argi ꝯ ipsam ex fundamentis Aristo. ⁊ Auer. scđo per rōnes. ¶ Primo sic. Auerroys sup 4⁹ physicoꝝ. Cōmē. 71. tractatu de vacuo: ponit differentiā inter motū aialiu3 ⁊ motū elemētoꝝ: dicēs. necesse est ꝙ inter motorē ⁊ rem mota3 sit resistentia: ⁊ ipsa resistētia aut erit ex ipso moto (qñ. s. motū ex se diuiditur in motorem in actu: ⁊ rē motam in actu sicut est dispositioni in animalibus ⁊ corporibus celestibus:) aut erit ex ipso medio in quo mouetur: ⁊ hoc erit quando res mota non diuiditur in motorem ⁊ rem motam in actu sicut est dispositio in corporibus simplicibus. ¶ Hoc idem sententialiter dicit Aristo. 8. physicoꝝ tex. cōmen. 28. Ex ista auctoritate manifeste habetur: ꝙ animal mouens sic diuiditur in duo. s. in motore3 ⁊ motum: quoru3 vtrūq3 est in actu: sed si in animali: ⁊ per cōsequens in homine non esset nisi vna forma substantialis. s. anima rationalis: non essent in ipso duo in actu: s3 solummodo vnum. s. anima rationalis. aliud aute3 esset in potentia. s. materia prima. ergo in homine ⁊ quodlibet alio animali sunt ad minus due forme substãtiales. s. anima. ⁊ forma dãs esse corporis: qꝺ est altera pars eius: vt sit in ipso motor in actu. s. anima: ⁊ motū i actu aliud ab ipso. s. corpus. ¶ Ad hoc dicunt quida3: ꝙ anima nō mouet corpus fm ꝙ vnitur corpori vt forma: s3 per potētiam motiuam cuius potentie motiue actus presupponit corpus effectum in actu per animam: ⁊ sic anima s3 vim motiuam sit pars mouens: ⁊ corpus animatum sit pars mota. ¶ Sed hec responsio non soluit argumētu3: q2 fm hoc non magis diuidereꝛ animal in motorem ⁊ motum in actu: q̃3 elementum. q2 eodem modo diceꝛ ꝙ forma elemēti nō mouet fm ꝙ forma: sed per potentiam motiuam: cuius actus presupponit corpus elemēti ꝯstitutu3 in esse per formā elemēti: vt illud qꝺ est forma elemēti sit mouēs fm vim motiua3: ⁊ corpus elemēti sit motum. Concordant autem Aristo. ⁊ cōmentator ꝙ aial diuiditur in motorem ⁊ motum in actu: nō autē elemētū. ergo hoc est solū: q2 illud qꝺ mouet in aiali ꝑ se est ꝑ aliā formā substãtialem in actu a forma mouente. ¶ Itē. secundo anima ⁊ forma corpis ⁊ aia vt mouens per potentiā motiuā nō est aliud ⁊ aliud in actu: sed est vnu3 ⁊ idem in actu: fm duos modos: videlz dare esse seu actū pmū ipsi corpori: ⁊ actū scđz qui est mouere. S3 Auerroys dicit ꝙ aial mouens se: diuidiꝛ actu in motorem ⁊ motu3: ideo op3 ꝙ motum sit actu diuisum a mouente. qꝺ esse non poteſt nisi mouens sit actu diuisum ab actu moti. Unde Cōmētator. 8⁹ physicoꝝ ꝯmē. 30. facit quod dam argumentu3 volēs ostēdere: ꝙ etia3 elementa diui

dantur in motorē ⁊ motum: ⁊ soluit dicens. Si igitur ali
quis dixerit ꝙ corpora simplicia sunt composita ex ma-
teria ⁊ forma: quorū vtrūq; est distinctum ſm diffinitio-
nem a reliquo: dicemus ad hec ꝙ prima mā non est exi
stens in actu: ⁊ illud qđ mouetur ex se debet diuidi ī mo
torem ⁊ motum in actu: qm̄ illud qđ est in potētia neq;
mouet: neq; mouetur. Si igitur lapis. verbi gratia. mo-
ueretur ex se contingeret vt esset mouens ⁊ motū eodē
modo ſm formā: qm̄ non est existens in actu nisi ſʒ for-
maʒ. ¶ Sꝫ. 3° Aristo. pmo de anima tex. cōmē. 71. pbat
ꝙ anima non est numerus compositus: ex punctis que
sunt in corpore: quia tunc impossibile esset animam se-
parari siue absolui a corpore per corruptionem ipsius
anime: vel per alium modum: qꝛ īpossibile est puncta a
corpore separari nisi corpus diuideret in puncta: qđ est
impossibile: vt patet. 6° phisicoꝝ: ⁊ ideo si anima esset
numerus cōpositus ex punctis que sunt in corpore: ani
ma non posset a corpore separari: sicut nec puncta pos-
sunt. Habet ex his. Aristo. pro impossibili ꝙ anima non
possit a corpore separari: qm̄ tūc animal mori nō posset:
nisi per corruptionem sui corporis: quod etiam Ar. ha-
bet pro impossibili. vnde in hoc loco dicit Commenta-
tor sic. Deinde dedit eis. s. Ar. aliud impossibile. s. dicen
tibus animam esse numerum compositum ex punctis
que sunt in corpore: ⁊ est ꝙ anima nō est abstracta a cor
pore: ita ꝙ īpossibile est ꝙ animal moriatur nisi per cor-
ruptionem sui corporis. Ex his aperte ꝯcludit ꝙ apud
Aristo. est impossibile ꝙ animal nō possit mori nisi per
corruptionem sui corporis: sed si in animali esset tm̄ vna
forma. s. anima nō solū hoc esset impossibile imo necessa
riuʒ. Quare ⁊c. ¶ Sꝫ. 4° Aristo. primo de anima tex. cō-
mē. 72. probat ꝙ anima nō est corpus: qꝛ tunc duo cor-
pora essent simul. s. corpus qđ esset aīa: ⁊ corpus in quo
esset anima: quoniam ipsa est vbiq; in corpore viuo. Ex
hoc apparet: ꝙ opinio Aristo. fuit: ꝙ anima animalis
ita esset forma corporis animalis: ꝙ tamen nō esset pars
formalis intrinseca ipsius corporis aīalis: qꝛ si sic nō se-
queretur ꝙ in animali essent duo corpa quorū ipsa esset
corpus: sicut nō sequit ꝙ in homine sint due anime: qꝛ-
uis anima rōnalis que est anima: sit in homine tanquā
pars ipsius hominis sed solum sequeret si anima esset
pars corporis animalis: ꝙ in animali esset corpus ⁊ ali
quid aliud: posito ꝙ anima sit corpus. Sicut etiam qꝛ
anima est pars animalis: bene sequitur. igitur si in ani-
mali est anima: in animali est aliud ab anima: quia sem
per totuʒ includit aliquid aliud a parte. ¶ Sꝫ. ⁊ quinto
principaliter sic arguitur: ſm Aristo. 2. de anima. tex. cō
men. vij. Anima est actus corporis physici ⁊c. Sed cor-
pus physicū est aliquid in actu per formam substantia-
lem. ergo anima informans corpus presupponit ex par-
te ipsius perfectibilis aliquā formam substantialem in
actu. Nam detur oppositum. ergo anima nō esset actus
corporis: sed tm̄ esset actus materie prime. ¶ Sꝫ ad hoc
respondetur ꝙ anima continet in se virtualiter formam
mixti seu formaʒ corporeitatis ⁊ anima sub ratione qua
anima presupponit seipsam: vt supplet formam mixti.
¶ Sed contra istam responsionem instatur. Aut enim
ipsa anima propter continentiam virtualem ſm quam
ꝯtinet formam mixti: habet aliquā distinctionē realē in
se ⁊ ī ēēntia sua: aut nō. Sꝫ dicas ꝙ sic. Cōtra q̄druplici-
ter. Tum quia habet intētū: quia est ista cōtinentia vir-
tualis cōceditur distinctio realis forme mixti ab anima:
Tum etiā qꝛ hoc est falsum: ꝙ. vꝫ. ipsa anima vt vna for-
ma habeat distinctionem realeʒ in essentia. Tū tertio qꝛ
forma que est anima non esset eque simplex sicut forma
mixti. Tum quarto: qꝛ si aliqua distinguunt realiter in
essentia aīe sint ista. A. ⁊. B. aut eniʒ. A. se tenet ex parte
informātis: aut ex parte informabilis. Si detur pmuʒ. g
erit actus mãe ⁊ non erit actus corporis. Si detur secū-
dū ergo relinquitur ꝙ materia ſm. B. presupponit ali-

quid ex parte informabilis: qđ erit. A. Sꝫ quecūq; duo
in forma sic se habēt ꝙ vnū est informās alterū informa
bile: illi sunt distincti actus ⁊ distincte forme realiter: qꝛ
nihil informat seipsum. ergo. A. ⁊. B. in aīa erunt distin
cte forme. Si autem tu dicas ꝙ ꝑpter cōtinentiā ṽtua
lem aīe respectu forme mixti nulla sit distinctio realis in
ipsa anima ⁊ forma mixti: sequitur ꝙ anima ſm rem est
actus materie: ⁊ non corporis: cuius oppositum ꝫ Ar.
Unde non est dicendū: ꝙ (quum Aristo. loquitur de ani
ma prout est principium reale) posuerit ipsam esse prin-
cipium ⁊ actum primum corporis ſm rationem ⁊ intel
lectum: quia pertractat ibi de principio viuentium rea
liter: ⁊ physice. ⁊ nō logice. ¶ Aliter respondēt aliqui di
cētes: ꝙ anima est actus corporis in quo corpore inclu-
ditur anima: ⁊ corpus constituitur per animam: qꝛ per
animam corpus est organicum: ⁊ est potentia vitam ha
bens. Dicitur autem anima actus primus corporis re-
spectu actus secundi qui est operatio. Talis enim potē-
tia ad actum scđʒ non est abijciens ⁊ excludens animā:
⁊ dicunt ꝙ ista locutio anima est actus corporis: est simi
lis huic. calor est actus calidi: ⁊ lumen est actus lucidi.
non ꝙ seorsum sit lucidum sine luce per aliam formam:
sed quia est lucidum per lucem. Similiter dicunt ꝙ ani
ma est actus corporis: non quidem constituti in esse cor
poris sine anima per aliam formaʒ: sed qꝛ est corpus per
ipsam animaʒ. Et probant hoc per textum Aristo. 2° de
anima. tex. cōmen. 10. vbi dicit. ꝙ cum dicit: anima est
actus corporis potentia vitaʒ habētis: tale non est abij-
ciens animam siue excludens. ergo sequitur ſm Ar. ꝙ
in tali corpore includitur anima. ¶ Sed contra istam
solutionem instatur. Nam Aristo. 2° de anima. tex. com
men. 4. dicit. ꝙ anima non est corpus: qꝛ corpus nō est
in alio tanq̄ʒ in subiecto: immo corpus est subiectum ⁊
materia ipsius. Et ex hoc concludit ꝙ anima est forma
ipsius corporis: quia corpus est sibi subiectuʒ: sed si hoc
est verum: impossibile est vt in corpore: cuius anima est
actus: includatur anima: ita ꝙ sit pars formalis ipsius
corporis. qꝛ tunc anima esset actus suiipsius: ac etiā sub
iectum. Unde aliter anima est actus animati: aliter cor
poris. est enim actus animati: non tanquā subiecti: sed
tanquā pars formalis ⁊ actualis ipsius. quum enim de
essentia ipsius animati sit anima: si esset actus animati
tanq̄ʒ subiecti: tunc anima esset subiectum anime. Et si
dicit ꝙ anima rationalis est forma corporis humani.
Hoc habet intelligi subiectiue qꝛ. s. corpus humanum
est subiectum anime rōnalis. ¶ Et per hoc apparet ꝙ
corpus per animam non est organicum. Nam corpus
cuius anima est actus (sicut forma est actus materie) nō
includit animam. ergo sicut non est corpus per animaʒ
ita per eandem non est organicum: sicut enim corpus
est subiectum ⁊ materia anime: ita corpus organicum.
¶ Quod etiam dicitur. ꝙ per animam est potentia vi-
tam habens. Contra. anima est vita corporis: ergo sicut
impossibile est animam esse in potentia ad vitam que
est anima cum habet eam: ita impossibile est vt anima
sit in potentia ad vitam. non enim idem potest esse in
potentia ad seipsum. ¶ Quod etiam dicunt ꝙ anima
est actus corporis primus qui est in potentia ad actum
secundum. ¶ Contra. Illud quod est in potentia ad ope
rationem vite: non est in potentia ad vitam. immo actu
habet vitam. Aristo. autem dicit ꝙ anima est actus cor-
poris habentis in potentia vitam. ¶ Preterea secūdo.
dato ꝙ posset intelligi (quēadmoduʒ dicunt) ꝙ corpus
cuius anima est actus; sit in potentia ad vitam (hoc est
ad operationem vite.) Quum dicitur ꝙ ista potentia
animam non excludit ſm Aristote. Contra. ex hoc non
concluditur: ꝙ anima sit constituens corpus tanquam
forma ipsius: sed solū ꝙ in tali corpore est anima in actu
sicut in materia existēte sub forma ignis: est potentia ad
comburere: que potentia nō excludit formam ignis: sed
quāuis

quãuis talis materia actu habeat formam ignis: non pp̃ hoc sequit̃ q̃ talis forma sit pars materie siue de essentia eius. ¶ Quod autẽ dicunt q̃ ista locutio. aĩa est act⁹ corporis. est similis huic calor est actus calidi: τ lumẽ est actus lucidi. ¶ Dicẽdũ q̃ hoc est falsuȝ. imo potius est similis huic. Calor est actus ignis: τ lumẽ est actus sol: quãtũ ad hoc videlicet. q: sicut corpus est qd materiale respectu aĩe de cuius essentia non est aĩa: ita ignis est subiectũ: τ quid mãle respectu caloris: de cuius essentia nõ est calor: τ ita ẽt sol est subiectũ lucis de cuius eẽntia nõ est lux: siue lumen: sed ista locutio: anima est act⁹ animati: bene est similis huic. Calor est actus calidi. Nam anima est act⁹ animati: q: est pars formalis ei⁹: τ silr̃ calor est actus calidi: q: calor est pars calidi. Q̃ autem hoc sit veruȝ: manifestum est: quoniam hec est falsa. Calor est actus calidi potentia calorem habentis. ĩpossibile est. n. vt res sit in potentia ad aliquam partem sui. Nunc autem Ari. dicit: q̃ anima est actus corporis potentia vitam habentis siue animam habentis in potentia: sed ista (anima est actus animati) bene est similis huic (calor est actus calidi) quia sicut impossibile est: vt calidum sit in potentia ad calorem: ita impossibile est: vt animatuȝ sit in potentia ad animam. appello autem calidum: illud cuius pars est calor: τ similiter animatuȝ cuius pars est anima.

Postmodum per rõnes arguit̃ contra ipsam opinionem in se p̃ncipalr̃. Et primo per rõnes nãles. Secundo per rõnes theologicas

Quantuȝ ad p̃m̃ q̃ntupliciter arguit̃. Primo sic. Impossibile est eundẽ effectum τ eiusdeȝ rõnis causari a quibuscũqȝ τ q̃tĩcũqȝ diuersis agentibus. ista ppõ p̃bat̃: q: diuersa agẽtia alterius rõnis: habent formas per quas agunt alterius rõnis: τ actiões alterius rationis: τ hoc colligatur ex mẽte Cõmenta. in. 5. physicoꝝ cõmen. 38. Nam s̃m ipsum alia τ alia forma τ alterius rationis: concludit aliã τ aliam actionẽ τ alterius rationis: τ ex consequenti alium τ alium terminum. Hec eadem sententia habetur ex. 8. metaphy. tex. cõmẽ. 12. Si. agens aliud: τ actio alia. ¶ Probatur etiam ratione hec eadem ppositio. q: agentia alterius rationis non videntur posse aliquid efficere τ generare q̃d sit terminus mutationis substãtialis: nisi alterando ipsum passum alterationibus diuersis τ alterius rationis. Sicut etiã ipsorum qualitates alterantes sunt alterius rationis. Ista maiore principali sic pposita τ p̃bata subsumo istam minorem. Sed corpus viuuȝ qualitercũqȝ τ a quocũqȝ corrumpatur: semper in ipso remanet idem cadauer: τ idem effectus eiusdem rationis. hec minor patet ad sensum τ experientiam: quoniaȝ tale cadauer habet accidentia eadem τ eiusdem rationis cum accidentib⁹ que erãt in ipso viuente. Idem quoqȝ apparet ex motu τ ex operationibus eius: quoniam easdem operationes habet τ motus cadauer in quod corrũpitur viuum: q̃ corrumpitur ab igne: cum operationibus τ motibus cadaueris in quod corrumpitur idem viuuȝ ab aqua: τ ab alijs corrumpentibus. Motus autem τ operatio eiusdem rationis arguit ipsum suppositum esse eiusdem rationis ex sententia Cõmenta. primo celi τ mundi. commento. 8° Motus vnus non p̃uenit nisi ab vnitate nature: ergo (cum tale cadauer derelictum non possit idẽ produci a diuersis agentibus) non est aliquid de nouo productum: s̃ tñ est aliquid derelictum. Sed ita est: q̃d nunc habet vnam formam substantialeȝ que non est anima: ergo prius habebat duas: per quarum vnam constituebatur viuens. τ per alteram corpus. ¶ Et confirmatur: τ in idem redit. Corrumpentia diuersarum rationũ non nata sunt inducere in idem passum effectuȝ eiusdeȝ rationis. Sed ita est q̃ corrumpentia (per suppositum) sunt diuersarum rationum: ergo nunquaȝ effectus erit eiusdeȝ rationis. seu forma inducta in materia: ergo per oppositum si effectus est eiusdem rõnis: sequitur q̃ non est aliquid de nouo productum ab agentibus sic diuersis. ¶ Item arguitur secũdo principaliter. presupponendo: q̃ materia τ forma substãtialis sunt causa omnium accidentium saltem absolutoꝝ. Ista propositio probat̃: quia forma substantialis est prima perfectio materie nata immediate perficere τ actuare materiaȝ. Non enim nata est prius perficere aliquod accidens q̃ȝ substantiaȝ materie. Tum quia forma perficiens presupponit suum perfectibile prius ordine nature τ originis: substãtia autem non potest presupponere aliquod accidens ordine nature: quum sit prior quolibet accidente natura: ex septimo methaphysice. textu cõmenti quarti. Tum q: perfectio determinata ad aliquid perfectibile nata est constituere vnum per se cum illo. Modo ex forma substantiali τ accidente non potest fieri vnum per se. Et quo cõcludimus q̃ materia prima prius nata est habere omnẽ suam perfectionem actualem a forma substantiali: q̃ȝ sibi adueniat aliqua alia forma accidentalis. ¶ Isto presupposito stante arguitur. Nulluȝ accidens maxime perfectum τ absolutuȝ fundatur immediate in materia prima: sed solum mediante forma substantiali: sed eadem accidentia sunt in animali viuo τ mortuo. ergo in mortuo presupponitur eadem forma substantialis: que prius. Sed talis forma substãtialis nõ est anima: ergo ẽ aliqua alia forma que prefuit in viuente. Maior est nota ex dictis: minor autem apparet ad sensum τ experientiam: quia si equus sit albus: eadeȝ albedo remanet in cadauere: que prefuit in ipso viuente. ergo τc̃. Consequentia primo illata est euidens: quia nisi esset eadem forma substantialis: non essent eadem accidentia: quum accidentia non migrent de subiecto in subiectum. ¶ Sȝ ad hoc faciliter respondetur dicendo: q̃ ista accidentia nõ sunt eadem: sed similia: que consequuntur aliquam formam de nouo genitam. Quod declaratur. quia agens corrumpens: generando aliquid de aliquo corrumpendo: assimilat ipsum illi corrumpendo: quum non possit perfecte ipsum genitum sibi ipsi agenti assimilari. Ex quo sequitur: q̃ generat cadauer cum accidentibus similibus corpori corrumpendo. ¶ Contra responsionem in se primo instatur: quia agens generans nihil generat de accidentibus: nisi que per se insequuntur formam generandam. τ habent ordinem essentialem ad ipsam. Sȝ talia accidentia nõ per se competunt forme cadaueris. sed per accidens: neqȝ habent ordinem essentialem ad ipsam formam cadaueris. ergo τc̃. Maior est manifesta: quia agens quantum dat de forma: tantum dat de accidentibus cõsequentibus ad formam: vbi sit ordo essentialis τ per se: s̃ vbi sit ordo accidentalis: sicut agẽs nõ intendit illa accidentia: ita non generat illa: τ quum sit ordo accidentalis forme generande ad talia accidentia: poterit generare cadauer sine istis accidentibus: q̃d est euidenter falsuȝ. ¶ Item si dicas: q̃ ista accidentia per se competũt forme ex natura generationis. Aut hoc erit ex ratione agentis aut ex ratione materie: aut ex ratiõe forme que inducitur. Non ex ratione agentis seorsuȝ: q: tale agens semper induceret consimilem effectum. Nõ ex ratiõe materie vt de se patet. Nec ex ratione forme inducte: q: semper induceretur cum similibus accidentibus: q: vbi agens eiusdem rationis: τ materia eiusdem rationis: ibi sequitur effectus eiusdem rationis: vt colligitur de mente Aristo. 8° methaphysice. Si agens idem τ materia eadem: quod factuȝ est: est idem. Et probatur etiam ratione. Quia inter extrema eiusdem rationis nõ nata est sequi nisi habitudo τ actio eiusdeȝ rationis. Ex quo sequitur: q̃ a consimili agente in ipsa materia: semper produceretur forma cadaueris cum similibus accidentibus: quod est euidenter falsum. ¶ Item arguitur secundo contra fundamenta istius responsionis. q: agẽs producẽs intendit sibi assimilare passum in forma qua

agit ⁊ nõ ipsi corrumpendo. quia tunc quiuz corrumpendum sit oppositũ actioni agentis ⁊ forme qua agit: agẽs producens assimilaret effectum suuz suo opposito: ⁊ ita calidum assimilaret effectum suum frigido: quod est impossibile. Unde forma qua agit agens corrũpens ipsum viuum: opponitur ipsi corrumpendo: quia magis impedit actionẽ eius q̃3 pmoueat. ergo sequitur ꝙ per actionem agentis naturalis: ex natura actionis cadauer non assimilatur animali corrumpendo. ¶ Itẽ3 tertio ad principale arguitur. Si esset verum quod dicit ista opinio: sequeretur ꝙ homo non vere generaretur: neq3 nutriretur. Et vlterius ꝙ nõ posset corrumpi. Ista sunt absurda inconuenientia. ergo ⁊ antecedens ex quo sequuntur. Primum cõsequens deducitur sic: Aristo. in primo physicorum. vult ꝙ tria sunt principia ipsarum rerum naturalium. videlicet materia: forma: ⁊ priuatio. Habet etiã in .7° metaphysice ꝙ forma est terminus formalis generationis. Sit ista maior. (ita intelligendo. s. ꝙ licet generatio sit compositi vt termini totalis: est tamẽ forme vt termini formalis. Et ratio ipsius est: quia nihil potest esse illud quod terminat generationem: nisi ipsum habeat aliquid quo terminet ipsam generationem: q2 vnicuiq3 quod correspondet proprium quo. Si enim aliquid agit vt quod. de necessitate aliquid est sibi ratio agendi vt quo. Similiter si aliquid terminat aliq̃3 actionem vt quod: oportet dare ꝙ aliquid sit ratio terminandi eãdem actionem. vt quo.) Isto stante assumitur ista minor sub illa propositione maiore. Sed in generatione hominis (stante ista positione) nullus potest assignari terminus formalis generationis q sit de essentia hominis (probatur ista minor: q2 illud est aut materia: aut forma que est anima intellectiua: aut aliqua forma precedens animam intellectiuam. Non materia: vt de se patet. Non anima intellectiua: quia ista non: est terminus actionis agentis naturalis. Non forma precedens: quia illa corrumpitur in instanti quo homo generatur: ⁊ per consequens terminat actionem corruptiuã: ⁊ non generatiuam) ergo relinquitur: q̃3 homo: aut cõpositu3: quod est hic homo: non posset dici vere generari. ¶ Et confirmatur. Nihil est quod respectu alicuius actionis: nisi p aliquid quod est quo sed in tali casu nihil est quo respectu hominis. ergo homo non potest esse quod. respectu generationis. ¶ Secundum consequens deducitur: ⁊ deductio eius patet ex deductione primi. Certum est ꝙ in nutricatione aliquid generatur vt terminus formalis: sed per istam positionem nullus terminus formalis potest assignari. ergo ⁊c̃. ¶ Q3 si tu dicas ꝙ ipsum cõpositum terminat actionem virtutis nutritiue. Hoc improbatum est: quia nihil potest terminare actione3 in ratione quod: nisi per aliquem terminum formale3 sibi inexistentem qui nullus est in proposito. ¶ Q3 si tu dicas ꝙ producitur anima intellectiua: vt in materia que aduenit per nutricationem. ¶ Contra dupliciter. Primo q2 producere animam intellectiuam vt in materia est agere ad vnionem anime intellectiue cum materia: ⁊ nõ est agere ad aliquem terminum substantialem formalem. Sed actio terminata ad vnionem non est generatio: ergo ⁊c̃. ¶ Item secundo quia omnis actio substantialis noua est ad aliquem terminum formalem substantiale3 nouum: alioquin aliquod compositum generaretur de nouo: ⁊ nihil esset sibi ratio generandi de nouo acquisitum: sed ista sunt absurda ⁊ inconuenientia: ergo actio nutritiua non potest esse ad compositum quod nutritur neq3 ad vnionem forme cum materia: nisi ponatur forma que sit ratio generandi passiue: ⁊ terminandi actionem agentis. ¶ Tertium consequens sic deducitur. Corruptio substantialis est ad aliquem terminum substantialem formalem (vt priuas) qui desinit esse per actione3 corruptiuam agentis: sed nullus est talis in proposito: vt est euidẽs ex dictis. ¶ Q3 si tu dicas ꝙ corrumpitur ipsum compositum quod est hic homo. ¶ Contra dupliciter. Tu3 quia nihil potest corrumpi: nisi sit sibi aliqua ratio corrumpendi. Tum etiam quia (scd̃m opi. san. Thome.) idem esse hominis est ipsius anime separate a corpore: ⁊ totius. ita ꝙ anima habet ide3 esse cu3 toto. Alioquin (dicit ipse) non posset idem homo numero resurgere: dato ꝙ esse hominis esset interruptu3: ⁊ totaliter corruptu3. Sed anima intellectiua remanet post separationem a corpore in suo eẽ: ⁊ h3 idẽ esse extra corpus: quod habet in corpore. ergo sicut esse anime intellectiue non corrumpitur: esse totius non corrumpitur: quum hoc ⁊ illud sint idem. ¶ Item quarta ⁊ penultima ratio contra vnitatem formaru3 presupponit duo. Primo ꝙ nulla forma cõtinet virtualiter aliam esse realiter: quia essentialiter illa que non potest continere virtualiter effectus illius alterius ⁊ non potest esse principium operationu3 illius alterius. Ista propositio patet. quia sicut effectus sunt repugnantes ⁊ contrarij. ita forme videntur esse cõtrarie ⁊ repugnantes. ¶ Secundo presupponit: ꝙ esse quantum extensibile: esse compositu3 ex contrarijs: esse corruptibile: isti effectus repugnant anime intellectiue. Nam anima intellectiua est immaterialis ⁊ spiritualis. ideo non potest esse principium aliquorum istoꝝ effectuum: qui effectus proueniunt a forma corporeitatis: ⁊ a forma mixti. Ex his arguitur sic: illa forma non est essentialiter eadem alteri: nec continet virtualiter illam: que de se ⁊ per se nõ potest esse principium operationum illius: nec continet virtualiter tales operationes. Sed ita est ꝙ anima intellectiua non potest esse principium operationum prouenientium a forma corporeitatis: qm̃ nihil potest esse ratio essendi alicui in aliquo esse: quod est sibi omnino incompossibile ⁊ repugnãs. Sicut albedo non potest dare esse alicui quod sit repugnans albedini: sed esse corporeum: quantum: ⁊ extensibile sunt effectus omnino repugnantes anime intellectiue: ⁊ sunt effectus forme corporeitatis. ergo anima intellectiua non continet virtualiter formam corporeitatis: nec est sibi eadem essentialiter. ¶ Et confirmatur. Quandocũq3 de aliquibus duobus verificantur duo cõtradictoria realia ⁊ realiter distincta illa realiter distinguũtur: sed de anima intellectiua ⁊ de forma corporeitatis verificantur sic duo ɔtradictoria: q2 forma corporeitatis est quãta: anima intellectiua non. immo habet in se positiue ⁊ actu aliquid quod repugnat extensioni. ergo anima intellectiua ⁊ forma corporeitatis distinguuntur realiter. ¶ Item quinto ⁊ vltimo arguitur ad principale presupponẽdo duo. primũ (quod dicit Aristo. scd̃o de aĩa. tex. cõ. 24.) ꝙ actus actiuoꝝ sunt in patiente disposito: ⁊ in tex. cõ. 26. Actus vniuscuiusq3 in propria materia natus est fieri. Ex quo infertur ꝙ in materia substantiali in qua debet recipi forma substantialis vltima ⁊ specifica: prius op3 ponere aliquã formã imediate disponentẽ ad vltimã formã. ¶ Secundum presuppositu3 est ꝙ forma vltimate disponens necessitat ipsam materiã ad formã vltimã. Ista propositio p3: quonia3 passu3 summe dispositũ natum est perfici immediate ab agente circũscripto quocũq3 alio. vt colligitur de mẽte Aristo. 9°. metaphy. tex. cõ. 10. ¶ Quibus stantibus arguit̃ sic. Sit ita ꝙ ex semine habeat produci ⁊ generari aliqua forma substantialis vltima: que sit verbi gratia. forma specifica asini: istam formam specificam de necessitate precedit forma vegetatiua: quia ex sententia Aristo. in. 16. libro de animalibus. Embrio prius viuit vita plante quam vita sensitiua. Tunc arguitur. ista forma substantialis precedens: aut manet cum forma vltima introducta: aut desinit esse. Si dicas primu3. habeo propositum: ꝙ due substantiales sunt simul. Si dicas secundum.

Quoniã ista forma precedens imediate disponit ad formã vltimã: ideo cõtra istos negantes tales dispositiones imediatas ⁊ necessarias. Arguit̃

multipliciter

multipliciter ꝙ tales non corrumpantur. ¶Et primo diminue sic. si habet corrumpi: corrumperetur ab aliquo contrario: aut tale cōtrarium erit forma vltima. aut erit ipsa materia: aut agens generans. Non est dicendum primū: propterea: quia dispositio ad illud ad quod disponit ipsa dispositio non habet oppositionem ⁊ contrarietatem. immo conuenientiā ⁊ conformitatem. ergo virtute istius forme non corrumpetur ista dispositio. Non est dandum etiam secundū: ꝙ scilicet corrumpatur a materia. Tum quia materia non agit: sed est principiū mere passiuum. Tum etiam quia ista dispositio est ratio proportionis ⁊ assimilationis materie ad ipsam formam. Nec dandum est tertium: ꝙ corrumpatur ab agente: quia illud non corrumpitur ab agente: quod est maxime ꝓmotiuū: ⁊ nullo modo impeditiuum actionis agentis. Sed ista dispositio est huiusmodi: quia maxime est consona agenti: siue facilitans ⁊ perficiens eius actionem. ergo ⁊c. ¶Et confirmatur: quia agens generans: per actionem suam assimilat sibi passum in quod agit: sed materia sub ista dispositione assimilatur agenti: ⁊ simile non corrumpitur a simili: ergo ⁊c. ¶Et iterum confirmatur: quia agens generās: ⁊ per se generat: ⁊ per accidens corrumpit. per accidens autem corrumpit propter incompossibilitatem alicuius forme existentis in passo ad formam quā generat vltimate. (ita ꝙ tota ratio corruptionis alicuius in passo est repugnantia ⁊ incompossibilitas forme ad formam vltimate introducendam.) Sed hic nulla potest reperiri repugnantia: ⁊ incompossibilitas. ergo hec forma precedens formam vltimā non corrumpetur ab ipso generante. ¶Item arguitur secundo ad idem generaliter de omni forma disponente. Et presuppono vnum: videlicet ꝙ forma vltimate disponens ad formam vltimam siue sit substantialis: siue accidentalis: talis inquā forma vltimate disponens in quocūqꝫ instanti causatur: non stat cum forma corrumpenda. patet hoc presuppositum: quia tunc forma corrumpenda esset in materia cum dispositionibus omnino repugnātibus tali forme. Tunc sic. Ista forma vltimate disponēs in eo instanti in quo vltimo introducitur: aut simul erit cum forma generāda: ita ꝙ in quocunqꝫ instanti est ista dispositio: est illa vltima forma generanda: aut in alio ⁊ alio instanti. Non in alio ⁊ alio instanti: quia (quum inter quecūqꝫ duo instantia cadat tempus mediū) sequeretur ꝙ in aliquo tempore materia esset sine vlla forma substātiali. Quod probatur: quia vltima dispositio vel forma disponens ad vltimam formam generandam: non stat cū forma corrumpenda: ergo in illo instanti in quo est talis vltima dispositio non erit forma corrumpenda. ergo nulla forma substantialis erit in materia. Nec potest dici ꝙ sit aliqua dispositio accidentalis in materia sine forma substātiali sꝫ Thomam. ⁊ ita remanebit materia nuda in toto illo tempore. ¶Si autem dicas ꝙ in eodem instanti est illa forma disponens: ⁊ forma vltima generanda. ¶Contra arguitur sic. Aut illa forma disponens est prior origine ⁊ natura forma vltima generādat aut posterior. Si tu dicas ꝙ est prior: habetur intentū: quia quum illa vltima dispositio: sit in materia mediante aliqua forma substantiali quā presupponit: ⁊ illa forma substantialis non sit illa forma generanda: quia illa non presupponitur: sed sequitur ordine nature illam dispositionem vltimam: sequitur ꝙ in eodem instanti erit aliqua forma substantialis cum forma vltima generanda in materia. Si vero dicas ꝙ ista dispositio est posterior forma generanda. Contra sequeretur ꝙ alteratio precedens dispositiones ad illam formam generandā non haberet aliquem terminum ⁊ esset infinita. ꝯña declaratur: quia talis terminus aut est forma substantialis vltimo genita: aut est aliqua forma accidentalis sequens talem formam. Non est dandum primum. probatur hoc tripliciter. primo: quia forma substantialis est per se terminus generationis: ergo nō est per se terminus alterationis: ⁊ maxime hoc sequitur expositione magistri Francisci de neritono: qui vult: ꝙ generatio nō distinguatur realiter a forma genita. ergo sicut forma substātialis distinguitur realiter a forma accidentali: ita generatio ab alteratione: ⁊ ergo quod est per se terminus vnius: nō est per se terminus alterius. Itē 2° oīs mutatio finita prius est finita intrinsece quam extrinsece. forma substātialis est terminus extrinsecus alterationis. ergo prius hꝫ aliquē terminū intrinsecum quo intrinsece finit᷑: qui nō videt᷑ posse assignari sequendo opinionem istoꝝ. Itē 3° motus ⁊ terminus sunt eiusdē rōnis: sed ita est ꝙ forma sbalis non est eiusdē rōnis cū alteratione: neqꝫ cū forma que per alterationē acquirit᷑. ergo forma substantialis non pōt sic esse terminus. Si vō dicitur 2m mēbrum. s. ꝙ terminus per se alterationis sit forma accidentalis illa. s. que per se sequitur formā sbalē vltimo genitā. Istud destruit᷑: quia in quocunqꝫ est mutatio: in eodē est terminus mutationis: hoc est de mente Ar. in multis locis: ⁊ presertim in primo de gñatione. tex. c. 13. ⁊ rō huius est: quia mouens per motū intēdit ꝑficere ipsum mobile: ⁊ nō destruere: ⁊ mot9 est act9 ⁊ perfectio mobilis. Et propter hoc dicit Ar. ibi. ⁊ in ꝓ phys. tex. 5. O3 idē sbm manet vtroqꝫ termino mutationis. Stante ista maiore assumo istā minorem. Sꝫ forma accidētalis sequens formā vltimā genitam non est in eodē subiecto in quo est alteratio precedens: (quia alteratio est in cōposito ex mā ⁊ forma corrumpenda. Ultima dispositio est in cōposito ex mā ⁊ forma generanda). ergo nō idem sbm sub mutatione ⁊ termino mutationis. ¶Sed ad hāc generalē rōnē cū in ꝓn° dr. aut forma disponēs est in eodē instāti cū forma generāda ⁊c. ab istis videt᷑: ꝙ in quocūqꝫ instāti est vltima forma generanda corrūpit᷑ ⁊ desinit esse vltima forma disponēs: ⁊ ipsa dispositio inducta ab agēte in mā. ita ꝙ ꝓm esse forme generāde est ꝓm nō esse ipsaꝝ dispositionū: ⁊ tūc agēs generās inducit in materiā nudā formā generādam. ¶Contra (quicqd sit de incipere esse: ⁊ desinere esse.) Nos loqmur de esse forme vltime disponētis. Et querit᷑: vtrū talis forma vltima disponens: quū habeat suū esse: in quo instanti hꝫ ꝓmū esse: ⁊ procedit argumētū vt prius: quia aut in eodē instāti: aut in alio: ⁊ ita vt prius. ¶Preterea cōtra illud quod hic dicit᷑ ꝙ. vꝫ. in ꝓmo eē forme vltime gñande vnit᷑ ipsa forma mãe nude. ¶Cōtra hoc arguit᷑: quia licet in eodem instāti in quo forma vltima disponēs hꝫ ꝓmū nō esse: introducat᷑ forma generāda: tñ prius nā disponēs ipse corrumpunt᷑ quam forma vltima introducat᷑ ⁊ prius est imaginari mām nudā carentē quacūqꝫ forma quam mā ipsa perficiat᷑ forma vltima. Ex hoc arguitur sic. Agens nullā formā generat de mā: nisi ad quā materia determinatur per aliqd intrinsecum. ergo forma genita nō vnitur materie nude. ꝯña pꝫ. Et antecedēs est cōmē. in. 12. meta. commē. 18. vbi vult: ꝙ agens nihil extrahat de mā: nisi in ipsa sint ꝓportiones ⁊ habilitates ad formam extrahendam. ¶Hoc etiā cōfirmat᷑ rōne: quia sicut se hꝫ agēs in causando effectiue: ita mā in causando subiectiue ⁊ mãliter. Sed agens sic se hꝫ in agendo ꝙ nihil agit nisi determinet᷑: vel sit determinatū ad propriū effectum ꝓducendū. Ergo sic se habet materia: ꝙ nihil causabit materialiter respectu forme in substātificando formā: nisi per aliquod intrinsecū determinetur ad ipsam. ¶Q3 si tu dicis ꝙ agēs ꝓducit determinatam formam in materia ex ꝑtia ipsius ad mām nō habentē contrarium ⁊ repugnans agenti. ¶Contra. quia agens physicum in agendo presupponit mām que prius ordine originis ⁊ via gñationis presupponit᷑ quam ipsum agēs agat (Propter hoc dixit Ar. ꝓ phys. ꝙ mā est in genita de qua agēs generat.) Et agens presupponens talē mām: presupponit ipsam magis inclinatā ad vnā formā: quam ad aliam: si de ipsa dꝫ ꝓducere determinatā formā. ¶Hec secūda ꝓpositio arguit᷑ sic. sicut se hꝫ agens ad mām in generāda

sic se hz ad iclinationē mãe q̄ ad dętminatã formã gñandã. Sz sic se hz agēs gñans i gñando q̄ p̄supponit mãm ad hoc q̄ producat formaz. ergo ad hoc q̄ producat de ipsa determinatã formã presupponit ipsam magis determinatam ⁊ inclinatã ad illã. Ista p̄pōne assūpta pro maiore ⁊ probata: subsumit̄ ista minor) sed ita est q̄ in illo īstanti mãe in quo mã considerat̄ vt nuda: hz eq̄lem inclinationē ad oēm formã: ⁊ nō magis ad vnam q̄z ad aliaz. ergo de ipsa oēs forme educent̄: aut nulla.

Hec argumēta lz videant̄ p̄cedere ꝯ ponētes fieri resolonem vsq3 ad mãz p̄mã: tñ efficati⁹ p̄cedūt ꝯ san. Tho. q̄ pōit nullã vltimã dispōnē p̄euiã ad formã gñandã manere i aduentu forme. Uñ mã (ex ista opinione) nō determinat̄ intrīsece ad formã: q̄z p nullã formã sibi inexistentē. Nec3 extrinsece: qr nō p agens. (qđ p̄bat̄.) Tū qr agēs nō determinat mãz per formã suã s̄balem: qr illa immediate non agit. p ipsum Thomã. Nec3 p formam accidentalem: qr illa nō attingit in actione sua terminum s̄balem vt alias declaraui: ⁊ est de mente doctoris subtilis in. 4. di. 12. q. 3. Tū qr maior dispositio requirit̄ in mã: ⁊ in maiori gradu respectu forme perfecte q̄z imperfecte. Lz daretur: q̄ respectu imp̄fecte sufficit determiatio que fit p agēs: nō tñ vr̄ h̄ sufficere respectu p̄fecte. ¶ Et ꝯfirmat̄ hoc qa si in mã nulla fiat dispositio preparans mãm positiue ad formã: s̄z solũ p̄uatiue disponēs: p̄cise in illo gradu fiet dispō quo forma corrūpit̄: ⁊ tunc dispō corruptiua i mã eēt. sufficiēs p gñatiōe cuiuscūq3 forẽ siue p̄fecte: siue ip̄fecte: ⁊ tūc vr̄ seq̄ q̄ quolibet posset gñari ex quolibet ⁊ nō determinatũ ex determinato: qđ est falsuz. Nec vz fugere ad ordinē formaꝝ: sic q̄ imp̄fecta p̄cedat p̄fectã: q̄ nihil ē: qr mã nuda pōt imediate p̄fici ab agēte p̄ite s̄m illã formã quã ꝯtinet v̄tualr: ⁊ quũ sit idifferēs ad quãcūq3 formã: poterit quãcūq3 recip̄e: vbi nō sit impediēs. ¶ Preterea. vltio argr̄ ꝯ corruptiōes istaꝝ dispōnũ. dũ tales affirmãt q̄ in aduētu cuiuscūq3 forme corrūpant̄. Nã certũ est q̄ alteratio seu aňs iductũ p alterationem positiue dispōnēs ad formã gñandã hz eē p̄fectuz i illo ḡdu: quo vltimate disponit ad formaz. alioqn alteratio non esset finita aut terminata. Aut ergo tale accidēs corrūpit̄ in istāti quo hz eē acquisitũ ⁊ cōpletũ: aut in alio. Nō p̄mo modo: qr accidēs sil̄ esset ⁊ non esset in eodem īstāu: si in alio: ḡ iter hoc ⁊ illud mediat tēpus. ḡ i toto tp̄e iter medio alteratũ q̄esceret quo dato sequitur: q̄ generatio forme substãtialis non est finis alterationis precedentis: qđ est contra Auerroym primo physicoꝝ: ⁊ ita generãs nō generaret alterãdo: s̄z moueret imediate ad formã substãtialē: qđ est ꝯtra Ar. ⁊ oēs philosophãtes: ⁊ contra sensum. Et vlterius sequit̄: q̄ passum vltimate dispositũ nō perficeret̄ imediate ab agēte p̄ite nō ipedito: qđ est ꝯtra Arist. 9. meta. Unde pōt sic formari ratio. Nullũ accidēs corrūpit̄ in fine alterationis per quã acq̄rit̄: qr in illo istāti p̄ficit̄. Igitur si in illo instāti corrūperet̄: in illo instāti sil̄ eēt: ⁊ nō eēt. Sed p te forma substantialis nō gñat̄ nisi accidentia inducta per alterationem corrūpant̄. ⁊ in illo instāti gñat̄ quãdo accidētia illo corrumpit̄. ḡ forma nō generat̄ in fine alteratiōis: vel si sic. sequit̄: q̄ forma gñat̄ qñ accidētia inducta per alteratione adhuc manēt: qđ est p̄positũ. Ista rō p̄cedit contra san. Tho. qui ponit dispōnē ad formã substãtialē terminari ad aliquē gradũ ad quē necessario sequit̄ corruptio forẽ corrūpēde: ⁊ gñatio forẽ gñande p moduz sequele. Nō sic Sco. q̄ pōit tm̄ terminũ extrīsecũ isti⁹ alteratiōis ⁊ nō intrīsecuz: ⁊ ēt q̄ nullus ē ḡdus i alteratiōe iduct⁹ ab alterãte: vt alienãs ē: q̄ sit incōpossibilis forẽ corrūpēde s̄z talis iducit̄ vel a gñante: vel a substãtia genita: ⁊ ita alteratio finit̄ extrīsece: ⁊ rōne agētis: ⁊ rōne termini. De h̄ videas in. 4. di. 12. q. 3. Sz tūc ex ista opinione respondēdum esset ad obiecta superius contra responsionem de termino extrinseco: de quo alias.

Postremo arguitur theologice: q̄r. vz. hec via negãs pluralitatē formaꝝ contradicat fidei catholice ⁊ veritati: cũ ex ea sequat̄ q̄ corpus iesu christi viuũ nō fuisset idē corpus qđ erat mortuũ: qđ est cōtra doctores catholicos sacratissime fidei: ⁊ presertiz cōtra Aug ⁊ Ambro. qui multis rōnibus nituntur ostēdere q̄ idē fuerit oino corpus christi viuũ ⁊ mortuum. Et p̄mo presupponit̄ vnũ fundamētũ: q̄ ad vnitatē numeralē effectuũ req̄rit̄ vnitas forẽ: sicut ēt mãe. Et hoc colligit̄ ḋ mēte Ari. 12. meta. tex. ꝯmē. 27. Et rōne p̄bat̄ Sicut eni cōpositũ depēdet eēntialr a mã: ⁊ ita ⁊ a forma ⁊ principalius a forma q̄z a mã: quũ forma sit p̄n^m ⁊ p̄ncipalius cōstitutiuũ cōpositi. Ex hoc argui̅t. illud quod depēdet ab aliquo essentialiter q̄ztũ ad eē depēdet ab eodē essentialr̄ q̄ztũ ad vnitatē ꝯitē eē: qr quocūq3 aliqđ ē ens: ē ēt vnũ: cũ ens ⁊ vnũ ꝯuertant̄. ex. 4. meta. tex. cō. 3. Sz ita est q̄ cōpositũ dependet essentialr a forma: q̄ztũ ad esse. ḡ ēt q̄ztũ ad eius vnitatē: ⁊ ita nō erit vnum ⁊ idē: nisi habeat vnã ⁊ eandē formam. ¶ Isto stante data ista positione dupliciter probat̄ ꝯsequētia p̄ncipalis. p̄mo ex vnitate corporis in se. 2° ex nã diuine hypostasis p̄mo sic: qr in corpore christi mortuo nō remãsit aliqua forma que prefuit in corpore viuo: s̄z alia p̄te virtute diuina fuit in christi corpore creata. Ex quo sequit̄ q̄ totũ cōpositũ resultãs ex mã p̄ma ⁊ ex forma 2ª creata nō habebat idē esse: nec3 eadē vnitatē: quēadmodũ p3 ex premisso superius. ¶ Et cōfirmat̄ q̄ hoc corpus s̄z suũ esse distinguebat̄ realr̄ a b illo: qr ab alia ⁊ alia forẽ vel diuersa resultat aliud ⁊ aliud esse cōpositi realiter diuersuz: s̄z in p̄posito fuerũt forme realr̄ diuerse. ḡ diuersa cōposita: ⁊ diuersa esse cōpositi realiter. ¶ Etiã ꝯfirmat̄ 2°. Nã s̄m san. Tho. cōpositũ dicit tertiã entitatē distinctã realiter a suis p̄tibus: sed ita est q̄ ex forã illa creata ⁊ ex mã sua resultabat vna 3ª entitas realiter diuersa ab entitate totius cōpositi: que resultabat ex vnione aie intellectiue ad mãm christi. ergo hec entitas ⁊ illa erãt realiter diuersa. Sz 3ª entitas ⁊ ipsiz cōpositi substãtiale sunt p se oino idē ex nã rei. (Licet distiguant̄ s̄m rōnē. ergo relinquit̄ q̄ hoc corpus iesu christi viuum: ⁊ illud mortuũ distinguebant̄ realiter ⁊ eēntialiter. Sed quecūq3 distinguunt̄ sic realiter ⁊ essentialiter sunt simpliciter diuersa. ergo corpus christi viuũ ⁊ mortuũ erãt simpliciter diuersa. ¶ Et 3° ꝯfirmat̄ hoc ex fundamentis san. Tho. sic. Totuz esse hominis est esse aie intellectiue: vt dicit ipse: ergo totũ esse iesu christi viui q̄ztũ ad esse hominis erat esse aie intellectiue. sed tale esse anime intellectiue nō habuit corpus christi mortuum: qr in eo nō erat anima intellectiua. ergo relinqtur q̄ hoc corpus ⁊ illud erant simplr̄ diuersa. ¶ Sz forte tu dices q̄ fuit idē rōe mãe: ⁊ rōe hypostasis. ¶ Contra. Quum ex igne gñat̄ aer: certum est q̄ eadem mã est igne: ⁊ in aere genito. ⁊ tñ nō conceditur q̄ ignis ⁊ aer sint idem numero. Ex quo sequit̄ q̄ non maiorē idētitatem ⁊ vnitatem haberet corpus christi viuũ ⁊ mortuum: q̄z ignis corruptus: ⁊ aer genitus ex ipso. ¶ Et cōfirmat̄: qr opposita ꝯtraria ad se inuicē succedunt in eodē subiecto: ⁊ i eadē mã. Et tñ nō ꝯcedit̄ q̄ vnũ sit aliđ: aut q̄ hēat idētitatē cũ ip̄o p̄p̄ idētitatē subiecti: ⁊ ita corpus christi viuũ ⁊ mortuũ nō h̄ent maiorē idētitatez q̄z duo ꝯtraria ⁊ opposita ad se inuicē succedētia in eodez subiecto. ¶ Itē 2° ꝯfirmat̄. Illa que sunt idē s̄z materiã: sunt idē s̄z q̄d ⁊ diuersa simplr̄: sicut appet ḋ igne q̄ gñat̄ ex aere. ḡ corp⁹ christi viuũ ⁊ mortuũ eēt idē s̄z q̄d: ⁊ diuersus simplr̄. Ex q̄ seq̄t̄ q̄ iste p̄pōnes q̄s ꝯcedũt theologi. vz. idē corp⁹ christi iacuit in sepulchro qđ prefuit in cruce. ⁊ silr̄ ista. idē corp⁹ christi qđ fuit in sepulchro resurrexit ad vitã: essent false simplr̄: ⁊ vere s̄m q̄d. Et ita articulus fidei esset falsus simpliciter: ⁊ verus s̄m quid: qđ abhorrēt aures catholice audire: ⁊ sapit manifestissimaz heresim. ¶ Immo probat̄ q̄ illud corpus qđ iacuit in sepulchro simpliciter nō poterat resurgere ad vitã: qr

illud nō pōt resurgere ad vitā: cui repugnat simplr ois vita. Sz ita est q illi corpi repugnat ois vita: qd pbat: qz qd destruit oino et desistit eē pp vitā ei sic repugnat viuere: sz tale corp⁹ qd erat in sepulchro est hō: qd pbat: qz tale corpus erat qddā ɔstitutū realr diuersuz fz san. Tho. ab oibus ptibus simul sumptis. s. mā et forma illa que dabat esse illi māe quā tu appellas formā vicariā. Sz certuz est q cū fuit vnita aīa intellectiua māe desijt esse: et corrupta fuit forma vicaria: et ex ɔnti 3ª entitas corporis inquantum tale corpus. ergo nullo modo isti corpori potuit vita competere: aut ipsum viuificare.

Ex parte hypostasis diuine deducit 2ᵒ pncipalr pᵐ ɔña psupponēdo q sicut verbū diuinum assumpsit nāz humanā ad vnitatē hypostasis et persone: ita potuit assumere lapidē et nām diaboli: imo simul et semel pōt ipsum vbum vtrāqz nām suppositare: et ad vnitatem sui suppositi assumere. ℭ Isto stante arguit: illa q sunt diuersa simplr et sm pprias formas specificas pnt i eodem supposito vniri ad vnitatē suppositi. g nō maiorem idētitatē habuit corpus xpi viuū et mortuū qz duo diuersa simplr. imo cū opposita pnt sic assumi ad vnitatem suppositi: sequeret q corpus xpi viuum et mortuuz nō maiorē idētitatē hret qz duo opposita simplr que ad vnitatē hypostasis assumerent. vz. exēpli cā. si stāte assumptione hois verbum assumeret asinum: idem suppositū esset rationale: et irrationale: et ita q̄lis eēt idētitas rōnalis ad irrationale: talis est corporis xpi viui ad corpus mortui. ℭ Multe alie rōnes possent adduci: q sunt ipsorum theologoz: sed iste pro nunc sufficiant.

Dico ergo aliter ad qōnē: ponēdo aliqua notanda. ℭ Primo notādū est: q quecūqz due forme sbales specifice vltimate sunt incōpoles i eodem supposito. loquēdo nāliter. Rō huī⁹ est: qz forā specifica vltima dat vltimatū esse cōpletū et pfectuz. Nihil aūt hz esse cōpletuz et pfectum in actu duab⁹ rōnib⁹: qz tunc aliqua istaz circūscripta: nil minus suppositū hñs esse vltimatū p aliā formam cōplete et sufficiēter hret eē: et ita aliquid esset cōpleta ratio essendi alicui sufficiēter et pfecte: quo tñ subtracto nihil min⁹ suppositū hñs esse hret cōpletū et pfectū eē. Ex quo sequit: q cuicūqz cōpetit vna forā specifica vltima: nō pōt ei altera cōpetere. ℭ 2ᵒ notādū est: q forme ille sbales dicūr incōpoles i qrū vna ɔtinet vtualr alterā: illa aūt forā vtualr ɔtinet aliā cui⁹ effectus et opationes pōt supplere et cāre ipsa circūscripta: sed forā mixti pōt eē pnᵐ opationū et effectuū puenientiū a forā corporeitatis. g forā mixti vtualr ɔtinet forāz corporeitatis. Declarat assūptū p minori. Certū ē q effectus forme corporeitatis sunt eē qūtuz: et esse extēsibile: eē corruptibile. Modo aūt istos effectus pōt supplere forma mixti et elemēti sine forā corpeitatis. g sequit ppositū. q forā mixti ɔtinet vtualr formā corpeitatis etc. Silr. vlterius cuz aīa intellectiua possit esse pnᵐ oium opationuz et effectuū puenientiū ab aīa sensitiua: qz nullus effectus talis repugnat aīe intellectiue. Sequit q aīa itellectiua ɔtinet vtualr aiam sensitiuā. et qd dixi de aīa sensitiua: dico etiā de vegetatiua: et p oppᵐ cū aīa intellectiua nō possit esse pnᵐ effectuū puenietū a forma corporeitatis: qz ex rōne aīe itellectiue nō pōt sequi esse qūtū: esse extēsibile: eē cōpositū ex cōtrarijs. et esse corruptibile: cū oia ista repugnēt aīe intellectiue: sequit q aīa intellectiua nō ɔtinet virtualiter formā mixti: aut formā corpeitatis. ℭ Ex quibus sequunt duo: quoz pmū est q aīa sensitiua et aīa itellectiua vt distincte forme sunt incōpoles in eodē subiecto: hoc pz ex dictis. ℭ Scdm qd sequit est forā corporeitatis et forā mixti vt disticte forē sunt incōpoles in eodē. ℭ Sed ɔ istud pᵐ corrᵐ instat. pᵐ qz nō vr q aīa itellectiua vtualr ɔtineat aīaz sensitiuā et ei⁹ effect⁹ possit supplere: qz certū ē q aīa sēsitiua ē qūta et extēsa. itellectiua aūt iextēsa. g sensitiua nō pōt ɔtineri vtualr i itellectiua. ℭ Itē 2ᵒ aīa sensitiua hz opōnes organicas. itellectiua aūt nō organicas. g vna nō ɔtinet aliā. ℭ Ad pᵐ rndet q illud qd est de se inextēsum et qūtuz: nō pōt ɔtineri virtualr neqz realr et idētice in eo qd est inextensum et imāle de se. Sz illud qd est extēsuz p accñs et ab extrinseco: bene pōt ɔtineri i māli et i extēso. Nō sic ē de aīa sensitiua: qz ipsa tm̄ p accñs est extēsa. s. p quātitatez sibi aduenientē. g nō repugnabit ei sic ɔtineri in aīa itellectiua. ℭ Ad 2ᵐ Rndet san. Tho. q aīa intellectiua hz aliquas operationes que cōprehēdunt a mā et sunt imerse māe: aliqs vero opatiōes que supegrediunt māz: et sunt oino eleuate a mā. Prime opatiōes sūt sensitiue q exercent per organa et dependent ab organis secunde opationes sunt operationes itellectiue: que sunt intelligere et velle: in qbus aīa nō vtit organo. Et sm hoc pōt dici: q aīa itellectiua est forma cōprehēsa a materia inqūtum sensitiua. sz inqūtū itellectiua est forma supegrediēs māz. Dicit. g: q nō est icōueniēs q eadē aīa itellectiua sit pncipiū illimitatuz istaz opationū alteri⁹ et alterius rōnis: potēs vtrāqz opationē exercere: aut per seipsam: aut mediāte organo corporali. ℭ Sed ɔ ista dicta: et pᵐ ɔ qd dicit q aīa intellectiua vt intellectiua: est forma eleuata a mā arguit dupl'r. 2ᵒ ɔ hoc qd dicit aīaz intellectiuā nobiliorē p hoc q est minus imersa māe. ℭ Primo sic. hō nō est hō mediāte aīa intellectiua nisi prout aīa itellectiua iformat corpus. g nō operat opatione ppria hois nisi prout aīa itellectiua informat corpus et ipsaz materiā. g hō vel nō intelligit sz aīaz vt per pncipiū formale ipsius: vel si intelligit sz aīaz: intelligit per ipsaz vt informat corpus: ɔña pma est euidēs: qz sicut se hz aīa in essendo i ita se hz in operādo. probat aūt assumptū. Nā cōpositū ex suis partibus nō est illud qd est nisi ex suis partibus: et nō ex partibus vt sunt diuise et separate: sz vt sunt vnite. sicut apparet de mente Ar. in. 7. metaphy. circa finem de syllaba ba. qz non cōponit ex. b. et. a. nisi vt vnitis: et hoc est verum sm ipsum nō solum de partibus mālibus quas vocat elemēta: veruz etiā de partibus essentialibus que sunt materia et forma. Ex quo seqt q anima itellectiua quomodocūqz se habeat ad operatiōes suas: semper est cōprehēsa a materia et immersa materie. ℭ Arguit scdo. Aīa intellectiua sz gradū supremuz sue pfectionis essentialis informat materiā: sz intelligere nō pōt competere aīe intellectiue sm aliquē gradū supiorē qz sit supremus gradus. g intelligere nō ɔpetit sibi vt excedit materiam sed solum vt informat. Ans est manifestū. Qm̄ dato opposito: sequit q hō per aīam intellectiuā non erit species proxima angelo: qz hō non est hō nisi vt aīa informat materiam: et ergo si nō iformaret sm gradū supremū: nō esset homo spēs pxima angelo: qz anima itellectiua sm suū gradū supremū est imediata angelo. ℭ Ctra scdo tu dicis q anima intellectiua per itelligere superegredit materiam: qz quāto forma est nobilior tanto minus est immersa materie. ℭ Contra. istud immergi est verbū metaphoricum. aut per illud magis: aut minus immergi intelligit maior et minor gradus nobilitatis: et si sic i nō est veruz: q maior et minor gradus nobilitatis faciat formā superexcellere māz: sic q ipsa nō iformet: qz certū est. q forma mixti est nobilior qz forma elemēti: et tamē vtraqz forma informat māz. Aut tu intelligis illud imergi sic. q minus immergi est abstrahere a situ et a loco: et si sic intelligis: nō est ad ppositū. vz. q aīa intellectiua dicatur minus imergi māe: qz abstrahat a situ. qz certū est cū ipa sit sba imālis (quomodocūqz se hz ad corpus) abstrahit ab oi situ: qz per te nulla sba imālis est situalr in loco (gc gd sit de positiōe nra.) g adhuc posito q abstrahat a situ de se: ipsa tñ est imersa māe: qz ipsaz actualiter informat. Ex quo sequit q rñsio ꝺ superegressione māe et minori imersione nō satis faciat. ℭ Ideo iuxta premissuz correᵐ est dicēdū q forma imālis pōt ɔtinere virtualr formam mālē. Pro quo modus ponit talis. Quia forma que est pnᵐ illimitatū quodāmō: et est pnᵐ plurīū operationuz

dissimiliū que nō pñt exerceri p vnā determinataȝ ptez corporis: sed reqrit diuersas ptes dissimiles ꝛ difformes in cōplexiōe: poterit talis forma exercere illas opatiōes organicas p diuersa organa: nō obstāte: φ ipsa sit imālis in se. Sȝ ipsa sicut in eēndo pficit totū corpus organicū ꝛ quālibet ptez ei⁹ itā ꝛ in operādo ꝛ ita reqrit ad h̄ vt possit pfecte opari in tali corpe opatōes ꝯuenientes toti ꝛ partib⁹ suis: φ suum pm ꝛ adeqtū pfectibile hēat partes dissimiles: ꝛ difformis cōplexiōis. Ex quo sequit: φ cū aīa itellectiua sit pfectissima forā physica iter oēs alias forās: ꝛ sic actus corpis: poterit ipsa supplere vicē aīe sensitiue: ꝛ ita ꝯtinebit ipsam aīam sensitiuā v̇tualr: ꝛ ēt sbāliter. Ex quo apparet: φ ppō assūpta est falsa: φ forā imālis: q̄ tñ ē act⁹ corpis pficiēs corp⁹ i eē: nō possit ꝯtinere v̇tualr foraȝ aliquā mālē eductam de pōa materie.

Quātū ad 2m arti^m. Ex his ponunt (nidēdo ad qōnē) q̄ttuor ꝯnes. q̄ꝝ pma est ista. Q̄ imixto inaīato. silr ꝛ in corpore elemētari est tm̄ vna forā sbālis. Ista ꝯclusio pbat. qꝛ forma ꝯtinēs v̇tualr aliaȝ est incōpossis illi: vt distincta realr ab ipsa. Sed forma mixti cōtinet virtualr formā corporeitatis. Cōsilr dōȝ est de forā specifica elemēti ꝛ de forā corporeitatis. g̊ ꝛc. ¶ 2ª ꝯclusio. In quolibet aīato de necessitate opȝ dare ad minus duas forās sbāles. Ista cōclusio lȝ satis pateat ex dictis priorē opi. tñ adhuc ꝯfirmat auctoritatib⁹ Ar. ꝛ Cōmē. ac ēt rōne. ¶ Primo sic. pª auctoritas Cōmen. est primo meta^ce: cōmē. 17. Genus iquit ipse est aliud a mā. Gen⁹ enim est forā vlis: mā aūt lȝ φ est in ea: nō dȝ eē in actu aliqd oīno: ꝛ ex eis q̄ recipit nullā hȝ formam oīno: neqȝ vlem: neqȝ particularē: sed pºrecipit formā vlez: ꝛ postea mediāte forma vli recipit formas alias vsqȝ ad idiuiduales: ꝛ est vna numero: sm φ est subiectuȝ formaꝝ idiuidualium: ꝛ multa sm formas: qꝛ diuidit in eas. Et postmoduȝ subdit. Genus aūt est vnū in forma media inter actum ꝛ potentiaȝ in multis. Ecce q̄ clare dicit Cōmē. φ mā pma pºrecipit formas vniuersales: ꝛ postmodum alias vsqȝ ad formas idiuiduales. ¶ Ad ideȝ est qd̄ dicit Cōmē. 7. meta. cō. 35. Nomē forme dr̄ de forā vli que declarat qditatem spēi: ꝛ de forma pticulari que est forma materie demōstrate. Et in eodē. cōmē. 43. ¶ Manifestum est φ diffinitio est sermo cōpositus ex driis: ꝛ non dicit ex driis ꝛ gnē: qꝛ genus apud ipm est forā vlis: ꝛ dria est particularis. Et φ ipse itelligat de forma que est altera ps cōpositi: ꝛ nō pcise de forā declarāte: appet p illd̄ qd̄ dicit in p̊ phy. cō. 1. Que eni iquit ipe sunt pter māȝ pmā ꝛ vltimā formam sunt māe cōposite: ꝛ forē cōposite. Si datur forā vltima: cuȝ vltimū hēat ordinē ad prius opȝ dare pus in rōne forē. ¶ Item in 6º phyſi. cō. 59. ostēdit: φ ptes organice aīalis hñt distinctas formas specificas. vñ ait. Est ꝛ motus gñati alicui⁹ toti⁹ cōpositus ex motibus ptium in gñationibus cōpositis ex motibus diuersis. Et postea dicit. Non sequit vt trāsmutatū qd̄ pcedit in ea sit de spē trāsmutati posterioris: sȝ de alia spē lȝ trāsmutatio dicat esse eiusdeȝ spēi. Ex q̄ snīa vult. φ in gñatione in q̄ generantur ptes organice aīalis non opȝ vt trāsmutatum posterius: hoc est genitum: sit de specie geniti prioris: lȝ trāsmutatio sit eiusdē spēi, in hoc qd̄ est trāsmutatio sbālis. Et exēplificat ipse: sicut dom⁹ cōponitur ex gñatiōe aliorꝫ corporꝫ: nō sequitur vt ptes trāsmutationis sint eiusdē spēi: ꝛ hoc silr inqt ipse paꝝ post. Accidit in gñatiōe aīaliū ꝛ aliorꝫ corporꝫ organicorꝫ. ¶ Itē dicit. 12. meta. cō. 27. cāe inqt istaꝝ sunt eedē in forā gñali ꝛ diuerse in forā spāli. Et uēdit (inqt ipse) p hoc qd̄ dicit in eadē forā: formā gñalē: ꝛ p hoc qd̄ dicit ꝛ differūt sm forās: forās spālissimas. ¶ Multe alie auctoritates possent ad hoc propositū induci sm Ar. ꝛ cōmē. sed qꝛ locus ab auctoritate nō multū est efficax: iō iste adducte pro nūc sufficiāt. ¶ Rōne ēt ꝯfirmat sic. Qm̄ stati seqret ꝯdictio dato opp⁹ illius ꝯnis. qd̄ declarat. qꝛ corrupto aīato se queret: φ aliqd̄ vnum esset in actu sine generatiōe substantiali: corrupta forā sbāli in ipso. Et vlterius seqret ꝛ φ nō esset i actu: qꝛ nō p formā sbālē corruptā: neqȝ p aliquā aliā: qꝛ illa nō potuit gñari i tā puo tpe: aut i instāti in quo corrūpit viuēs: vt declaratū est ipugnādo priorē opinionē. g̊ ad vitandā ꝯdictionē opȝ ponere ad minus duas formas sbāles. ¶ Et ꝯfirmat h̄ de hoie: qꝛ aīa itellectiua si sit forma hoīs sbālis: nō pōt supplere vicē forē corporeitatis: vt declaratū est supius. g̊ ad minus i hoie erūt due forē sbāles. ¶ 3ª ꝯclusio est ista. Nō sunt tot forme sbāles in cōposito: quot sunt pdicata qditatiua. Ista ꝯclusio pbat. Ille forme nō sunt disticte realr: q̄ruȝ vna ꝯtinet alia virtualr. Sȝ forme sbāles que sumunt a diuersis pdicatis essentialib⁹ vna ꝯtinet aliaȝ virtualr. vt pȝ ex dictis. g̊ relinquit φ nō sunt tot forme sbāles distīcte. ¶ 4ª ꝛ vltima ꝯclusio. In quolibȝ ꝯposito sbāli tot sunt forme sbāles realr distincte ptiales: quot sunt ptes organice realiter disticte. Ista ꝯclusio pȝ ex dictis: ꝛ maxime ex snīa Auer. in. 6. phy. cōmē. 59. allegato.

Quantuȝ ad vltimuȝ arti. ad rōnes alteri⁹ opi. rñdet. Et pº ad pmā: dādo eandē rñsioneȝ quā ipsi dant. Q̄ illud qd̄ aduenit enti in actu pfecto ē accñs. ¶ Sȝ ad istātias que adducunt de forma corporeitatis sm Auic. dr̄ φ rō cōmē. in p̊ phy. pcedit ꝯ ipsuȝ. Tenebat. n. ipse φ forā corpeitatis esset coeterna māe: ꝛ de eētia ipsi⁹ ita φ ex mā pma: ꝛ ex forā tali fiebat vnū ens in actu ꝛ vnū suppositū in actu ꝯpleto ꝛ pfecto: qd̄ suppositū erat ita pfectū in eē forāli cōpetēte tali nāe. s. māe: sicut forma vltima hoīs ꝯstituit hoīeȝ q̄ sicut vltimare ꝯstituit hoīeȝ q̄tū ad oē eē forāle qd̄ debet hoī in quātū hō ēnta ista forma ꝯstituebat mām ꝛ eēntiā māe i vltimo eē formali qd̄ possit sibi cōpetere inquātū talis nā aut suppositū subsistēs in tali nā. g̊ sequit. φ qcqd aduenisset māe cū aduenisset ei sic in actu. vltimo ꝯpleto: ꝛ esset ei q̄tū ad suū esse pfectū aduentitia ꝛ extnea: fuisset sibi accidens ppea: qꝛ accñs est illud ad qd̄ sba nullo mō in rōne susceptiui: ꝛ q̄tuȝ ad suū esse qd̄ sibi cōpetit inq̄tū sba: p se ꝛ eēntialr ordinat. Sic dicēdū est de māe φ ex quo habuisset actū vltimatū in eē suo formali in rōne susceptiui nō fuisset per se ꝛ essentialr ordinata ad aliam formā sbālē: ꝛ ita oīs forma sibi adueniēs fuisset accidens. ¶ Per idem rndet ad 2m de p̊ de gñatione. Q̄ si elementū fuisset pn^m māle in trāsmutatione substātiali: φ gñatio fuissȝ alteratio. Quia elementū est ens in actu cōpleto: nullo mō in quātū tale ordinabile per se ad aliquā formam siue sbalem siue accididentalem. Loquēdo de illis formis que sunt ppue passiones insequētes proprias formas substantiales. Et tūc sequit φ gñatio substantialis esset alteratio: ppterea qꝛ tale susceptiuum qd̄ est elemētū nō esset p se ordinatū ad illā formā que esset terminus alterationis: qꝛ ex susceptiuo ꝛ ex susceptibili nō fit vnū per se: nisi vnū sit per se ordinatuȝ ad aliud ꝛ cum in alteratione sbm non per se ordinet ad formā sm quā est alteratio. ideo talis forma est omnino tali subiecto accidētalis: ꝛ ita ex rōne imperfectionis nō ꝯcludit rō Ari. sed ex ordine subiecti ad formam. ¶ Ad 3m arg^m. Rñdet pmittendo φ potentia ꝛ actus possent accipi dupliciter. vno modo potentia ꝛ actus sunt differētie entis diuisiue: ꝛ sic potētia capit p potētia obiectiua sȝ quaȝ aliqd pōt esse obiectuȝ alicuius potentie pductiue. De qua potentia loquit Ari. in. 9. metaphy. ꝛ act⁹ sibi corñdens est actus exñtie: ꝛ ista sunt diuisiua entis: qꝛ oē ens ꝛ aut est in actu exñtie: aut in potentia obiectiua: sic φ est possibile esse alio mō capiunt actus ꝛ potētia pro potētia subiectiua vel actiua: ꝛ actus sibi correspondens est actus formalis. De qua potentia loquit Arist. in. 5. metaphy. ca. de potētia: ꝛ etiam in. 9. Loquendo de potentia ꝛ actu primo modo. Quādo arguis in fine rōnis. Cōcedo maiorem assumptam: φ sicut se habet materia ad potentiam: sic se habet forma ad actuȝ. Et cum tu dicis materia non est in actu. Nego istā. Loquēdo de actu opposito

posito po^e^ obiectiue. Si vo loquamur de pōa ꝛ actu secundo modo. Nego maiorem: q2 mā est ens in pura pōa sed forma non est ens in pura actualitate: quia solū act^9^ purus simplr oio competit ipsi deo. Unde sicut deus est pmū simplr in actualitate: ita mā prima pᵐ in pōalitate loquēdo de pōalitate subiectiua. Act^9^ aūt formalis quicunqȝ sit vel accidētalis: vel sbalis ex impfectione sui hēt ꝙ vltra hoc ꝙ est actus possit eē pōa subiectiua vel receptiua alicuius actus. Ex hoc rñdet ad^9^ illud in pn^o^ ratio nis diuisiue. Cū eniȝ tu dicis: aut forma por adueniēs est pōalis: q2 impfecta ꝛc. Dico ꝙ vtroqȝ modo est pōalis sic intelligēdo ꝙ totū compositum ex mā ꝛ forma priore est pōale per se ꝛ perfectibile per formam vltimam: ꝛ q2 totum sic est pōale: ideo ex ꝯñti forma dicit pōalis: q2 qḋ cōpetit toti per se: cōpetit parti per accñs: vel saltē p se nō primo. ¶ Aduertendū tñ: ꝙ lȝ totuȝ cōpositum vt dictum est recipiat formā vltimā per se pmo. rō tñ recipiendi nō est ipsa forma prior: sed mā prima: que est receptaculuȝ ꝛ fundamētū primū oium formaꝝ. ¶ Qȝ si tu dicas: dictuȝ est ꝙ forma sbalis est aliquo modo pōalis ad aliā formam. Forma pōalis est forma imperfecta. forma imperfecta est illa cui deficit aliqd: sicut habet. 5. meta. cap. de perfecto. tunc querit. Aut sibi deficit aliquid sbale: aut accidentale. Non accidentale: q2 tunc forma vltima esset accidens. Non etiaȝ sbale: q2 tunc forma vltima eēt de essentia ipsius forme prioris: qḋ non ꝯcedit. ergo ꝛc. ¶ Ad hoc rñdet ꝙ forma prior est imperfecta ꝛ deficit sibi aliquod accidētale. Pro quo aduertēdum: ꝙ accñs accipit pro eo ꝙ accidētalr pficit aliud ꝛ sm qd informat. Uel pro eo qḋ est extraneū a qditate: sic ꝙ non est de eēntia ipsius: eo mō quo dña extraneat generi: ꝛ inferius in recta linea pdicamētali suo superiori. Et sicut duplex est accidēs: ita duplr pōt dici aliqd accidentale. Un̄ si accñtale accipiat pro extraneo: dico ꝙ forme priori aduenit aliquid accidētale. Si aūt accñtale alio mō accipiat p eo. vȝ. ꝙ dat esse sm qd: ꝛ non per se informat: dico ꝙ forme priori nō sic aduenit aliqḋ accñs: ꝛ per ꝯñs nō est sit impfecta. ¶ Ad 4ᵐ rñdet: ꝙ esse simplr pōt intelligi vel pro esse vlr sumpto: vel pro esse cōpleto ꝛ pfecto. pmo mō negat ꝙ forma sbalis det esse simplr: q2 nō est veruȝ ꝙ talis forma det quodcūqȝ esse. ergo nō dat eē vlr. scḋo mō cōcedit ꝙ aliqua forma sbalis dat sic eē simplr. alia vo nō. Illa forma que est vltima dat esse simplr hoc est pfectuȝ ꝛ cōpletū: alie vo nō dant sic esse: sed oēs ordinant essentialr ad tale esse. Si tñ esse simplr accipiat vt distinguit cōtra eē sm qd: ꝛ esse simplr sit esse sbale qḋ distinguit cōtra esse accidentale: sic quelibȝ forma sbalis dat esse simplr. ¶ Ad 5ᵐ respondet dando eandem responsionē que data est superius. ꝙ gñatio vnius est corruptio alterius: ꝛ econtra. loquendo de corruptione totali ꝛ gñatione. ¶ Animaduertēdū tñ ꝙ nō hȝ intelligi: ꝙ generatio vni^9^ est corruptio alterius in predicatione essentiali. Sed solum modo hȝ intelligi causalr ꝛ cōcomitanter: q2 ad gñationē totaleȝ vnius: sequit corruptio alteri^9^: ꝛ econtra: ꝛ cū tu dicis: ꝙ hoc hȝ intelligi in quacunqȝ generatione ꝛ corruptione: q2 nihil dicit simplr tale: nisi sit tale sm oēs eius ptes: aut saltē priores. Rñdetur concedendo: ꝙ nihil dr simplr tale nisi sit tale ꝛc. intelligendo denominationeȝ fieri simplr. quia nihil denominatur simplr ab aliqua forma: nisi habeat esse cōpletuȝ ꝛ perfectum sub illa forma. Et ita nihil dr esse genitum complete ꝛ perfecte: nisi sit aliqd corruptum ꝛ econuerso. ¶ Possumus ēt dicere: ꝙ corruptio vni^9^ est gñatio alterius: vel in fieri: vel in facto esse. Et ita nihil corrumpit quacunqȝ corruptione siue partiali: siue totali: nisi aliqd generetur vel in fieri: vel in facto esse: ꝛ p hoc soluit ois qō. ¶ Ad 6ᵐ rñdet ꝙ vegetatiuū ꝛ sensitiuū continet in itellectiuo vtualr sicut dictū est in corpore qōnis. Sed corporeū vel forma corporeitatis nō pōt cōtineri virtualiter in intellectiuo: ꝛ ēt sensitiuo: inqȝtū sensitiuuȝ est. ¶ Et cum tu dicis: ꝙ forma corporeitatis ꝯtinet in sensitiuo aut intellectiuo: sicut trigonū in tetragono. ꝯcedo ꝙ sic continet vtualr in illo sicut impfectū ꝯtinet in perfecto. eo mō quo dicimus ꝙ vnūquodqȝ impfectū cōtinetur vtualr in suo pfectiori. nō tñ pp hoc sequit: ꝙ impfectū ꝯtineat in pfectiori sbalr. ¶ Et ad Ar. in pmo celi ꝙ ternarius est pfectior quaternario. Rñdetur ꝙ vnū nūerū eē pfectiorem alio ꝯtingit dici duplr. vel q2 cōior: vel q2 actualior ꝛ pfectior. Si loquamur pmo mō ꝯcedo: ꝙ ternarius est pfectior qternario q2 ternari^9^ in oib^9^ entib^9^ repitur: ꝛ vbi nō repitur qternari^9^. In oi eni ente citra deū ē ternari^9^. vnitas: spēs: ꝛ ordo: vt docēt theologi: ꝛ ēt phi. In oi ente ēt siue limitato: siue illimitato est ipe ternarius vnitas: vnitas ꝛ bonitas. In omni ente etiam repitur quid: quale ꝛ qȝtum. Loquendo de quantitate perfectionali: vt docet Ar. 10. metha. volens: ꝙ omne ens oi enti comparatuȝ: est sile: vel dissimile: eqle vel ineqle: idē vel diuersuȝ identitas: vel diuersitas: fundat super ens inqȝtū qd. Silitudo vel dissilitudo sup ens: inqȝtū qle. eqlitas vel ineqlitas sup ens inqȝtū: qȝtuȝ. Ex quo sequit ꝙ iste ternarius est nūer^9^ pfectior quia cōmunior ꝛ vniuersalior. Et hoc est qḋ dicit Ar. in pmo celi ostēdēs ꝙ iste nūer^9^ repit in oibus corpib^9^: q2 corpus est qḋ est diuisibile scḋm tres diuisiones: ꝛ ita sm nūeruȝ ternariū. ꝛ pbat postmoduȝ ex trib^9^ signis talē nūeruȝ eē cōiorē. ꝛ pmū est hoc qḋ allegatur. s. ꝙ iste numer^9^ datus est nobis a nā ad sacrificationē deoꝝ: in quo laudamus deos: q2 multiplex ternarius repit in deo: ꝛ in intelligentijs. Repit eni in ipsis memoria intellectiua intelligētia: ꝛ volūtas. Silr sbstātia: vtus ꝛ opatio. Quaternarius vo nō sic hȝ locū in intelligentijs. Sed si loquamur de nūero perfectiori sm actualitateȝ ꝛ essentiā: negat ꝙ ternari^9^ sit pfectior quaternario: q2 ternarius ꝛ qlibet nūer^9^ minor (pōalr acceptus: ꝛ qȝtum ad ei^9^ vnitates māles) ꝯtinet in maiori. Qȝ aūt ꝯtinet aliud est pfecti^9^ illo. q̄re ꝛc. ¶ Ad 7ᵐ rñdet pmittēdo: ꝙ pdicata qdā accipiunt a forma priori: quedā a forma posteriori. Exēplū. hō sumit ab aia itellectiua: album ab albedine. pdicata. que sic sumunt a talib^9^ formis quedā sumunt a formis nō hñtib^9^ ordinē eēntialē inter se: sed accñtalē sicut albū ꝛ hō. quedā vo sumunt a formis habētib^9^ ordinem talē: sicut aial sumit a forma priore: que est aia sensitiua. Ratiōale sumit a forma posteriore. s. aia intellectiua. Predicata que sumunt a formis habētibus ordinē accidentalē: vnū nō predicat de alio p se: sed bñ pdicata que sumunt a formis hñtib^9^ ordinē essentialeȝ. ¶ Aduertēdū tñ ꝙ si illa predicata essentialia pcise sumant ab ipsis formis: vnuȝ nō predicat de alio per se: neqȝ illud qḋ sumit a forma priore: neqȝ illud qḋ sumit a forma posteriore. Un̄ ista nō est va p se in pmo mō neqȝ in scḋo mō. Rōnale est aial. neqȝ ista: aial est rōnale. Sed vbi predicata nō pcise sumunt ab ipsis formis: sed ab aliquo includente formā priorē ꝛ formā posteriorē: qḋ tñ pncipalius includit formā posteriorem qȝ priorem: predicatum sumptū a forma priori pōt p se pdicari de eo quod sumitur a forma posteriori: lȝ nō precise sumat ab ea. Sicut ista est p se: hō est animal. Naȝ homo lȝ sumat principaliter ab anima intellectiua: tñ nō precise sumit ab anima intellectiua: q2 vltra animā intellectiuam homo includit animaȝ sensitiuā. Per hoc rñdetur ad formā argumenti concedendo maiorem cum istis ꝯditiōibus quas diximus. ¶ Et cum tu dicis ꝙ non valet ēt in hñtib^9^ ordineȝ eēntialē: q2 grāmatica ꝛ logica habēt ordinē eēntialem: ꝛ tñ grāmaticū nō pdicat de logico. Rñdeo ꝙ lȝ daret ordo eēntialis inter obiecta de qbus ꝯsiderāt iste artes: nō tñ sequit: ꝙ sicut ē ordo eēntialis ꝛ necessari^9^ in obiectis: ꝙ sic sit ordo eēntialis inter artes ꝛ scias in ordine ad intellectū adiscentē ipsas. Veruȝ est tñ: ꝙ vbi scie habētur pfecte: ꝙ eēt ordo eēntialis inter ipsas: ꝛ tūc ista erit necessaria logicū est grāmaticū: q2 ad pfectioneȝ logice reqrit perfecta a scia grāmatice. ¶ Aduertendū vlterius ꝙ predicatum sumptum a forma prio

re: nõ pdicaẽ p se de pdicato sumpto a forma posteriori nisi ex forma priori & forma posteriori possit fieri vnũ per se. Unde lz detur ordo eẽntialis iter formas qui est necessari⁹: nõ tñ iste ordo est per se pseitate in predicando nisi ambe forme faciãt vnũ per se: qr qd nõ est p se & de se vnũ nõ est alicui p se vnũ: & ita nihil põt per se pdicari de ipo. ¶ Ad ppositũ: lz sit ordo eẽntialis ex psupposito inter logicã pfectã & grãmaticã pfectã: ista tñ non erit per se logicũ est grãmaticũ. ppterea qr logica & grãmatica nõ faciunt vnũ per se: sed vnũ p accñs: & hoc: qr vnũ istoꝝ nõ est per se forma respectu alterius. ¶ Ad octauũ respõdeẽ dicendo q forma vegetatiua dat eẽ plãte loquẽdo de forma vegetatiua que nõ est per se ordinabilis ad aliaz formã sic q nõ est p se in potentia ad illã. Et cũ tu dicis forma vegetatiua in aĩali dat eẽ vegetatiuũ: g dat esse plante. Nego ñntiaz: ppterea: qr ista nõ est forma vltima: sed est forma potẽtialis ad aliã formã vlteriorẽ. ¶ Et per hoc respõdeẽ ad pbationẽ secũde ñntie de sensitiua. q si ponaẽ distingui ab intellectiua: dat eẽ sensitiuuz: sed nõ esse sensitiuuz in aliqua spẽ determinata. Et cũ tu dicis: dat esse irrationale: dico q dat tãtũ esse irrationale negatiue & priuatiue. sic q illud cui dat esse. s. ipm cõpositum: nõ est rõnale: est tñ aliqd cui nõ repugnat rõnalitas: & tale sensitiuum qd sic dat esse irrationale (. s. negatiue & priuatiue tñ) nõ constituit brutũ: sed sensitiuũ qd dat esse irrationale positiue & ꝯrie: ꝯstituit brutũ. Unde irrationale positiue & ꝯrie est illud qd nõ tñ negat rõnalitatẽ: veꝝ ẽt ponit aliquid qd repugnat rõnalitati. sicut forã specifica asini sensitiua nõ tñ negat rõnalitatem in asino: veꝝ etiã ponit aliquid repugnans rõnalitati. ¶ Oꝫ si tu dicas sensitiuũ ordinabile ad formã vlteriorẽ est in aliquo gñe: ergo erit in aliqua determinata spẽ. ¶ Dico q esse in determinata spẽ: põt esse in fieri: vel in facto esse: mõ nihil est in genere: quin sit in determinata spẽ: altero istorum modoꝝ: & ꝯcedo q tale sensitiuũ qd ordinaẽ ad aliaz intellectiuã est in fieri in spẽ humana si autẽ intelligas q illud qd est in gñe sit in determinata spẽ in facto eẽ. negatur hoc. & hoc nõ est ipossibile: sed maxime necessariũ: sequendo pñcipia Arꝫ. ¶ Ad nonuz argumentũ rñdeẽ negando ꝯñtiam: qm forma corpeitatis: & forma mixtionis: dicunẽ esse idẽ realr̃ sm viã quã teneo. cũ igitur formaꝝ pducibilium mixtiones sint opposite & disperate: sequitur q ẽt forme corporeitatis erũt opposite & disperate: qd declaraẽ sic. Ois trãsmutatio est ex oppositis: ergo forma dans eẽ vltimũ rei: que hꝫ corrũpi: est opposita forme gñande. Sed forma corporeitatis & mixtionis sunt dispositiones ad formã vltimã: ergo erunt opposite tales forme mixtionis & corporeitatis. ¶ Potest ẽt rñderi tenendo: q forma corporeitatis & mixtionis nõ distinguantur realr̃. negando ꝯsequentiã rõnis principalis: & ad pbationem diceretur: q agens generans nõ tñ corrumpit illud qd sibi repugnat formalr̃: veruꝫ ẽt virtualr̃. Uñ repugnantia v̊tualis est respectu effectuũ vel dispositionũ eoꝝ que formalr̃ repugnant. sicut dicimus q cã intẽsionis albedinis virtualiter repugnat caliditati. cuꝫ. igitur ita sit q forma generãda & corrũpenda formaliter repugnẽt: dispositiones faciẽtes pro istis formis virtualiter repugnabunt: & per ꝯñs agens intendens corrũpere formã aliqꝫ sbalem secũdario: & ex ꝯsequẽti corrũpit oẽs eius dispositiones: que faciebant pro ꝯseruatione ipsi⁹. Item si iste dispositiones aliquo mõ ꝯseruarentur a forma ipsa que corrumpiẽ. corrupta ipsa forma ꝯseruante: secundario ex ꝯñti corrumpunẽ ipse dispositiones ꝯseruate. Ex quo ꝯcludimus q agens corrũpens: & corrumpit ea que sibi repugnant formaliter & ea que sibi repugnant virtualiter: & quasi per accidens: qr rõne forme cuius vltime corruptio intenditur ab agẽte. ¶ Et ad confirmationez cum dicit in habẽtibus simbolũ (in scdo de gñatione) facilior est transitus dico q pro tanto h est verũ: qr q̃litas simbolica non ita resistit agenti: & resistendo debilitatur: sicut q̃litas ꝯria. Uñ si resistit: per accñs resistit: & non p se. Modo difficili⁹ est (vt inqt Arꝫ. ibi.) trãsmutare plura quoꝝ quodlibꝫ p se resistit agẽti q̃ꝫ trãsmutare pauciora. Ex quo seqẽ: q facilius possit trãsmutari elemẽtũ habẽs q̃litatẽ simbolicã: q̃ꝫ aliud elementuꝫ hñs q̃litates oĩno repugnãtes. Ulterius agẽs corrũpẽs: in agẽdo non agit in q̃litatẽ simbolicã: sꝫ tm̃ in q̃litatẽ ꝯriã. Sꝫ qr corrũpit formã sbalẽ corrũpendaꝫ secũdario & ex ꝯñti corrũpit q̃litatẽ simbolicã. Et sm hoc possum⁹ dicere: q q̃litas illa simbolica manet dupl̃r. Tũ qr non est de intentione corrũpẽtis: vt ipsaꝫ corrũpat: neqꝫ agit in ipsaꝫ per se corrũpendo. Tũ qr ꝯsilis regñatur: & ita remãet in suo sili. & sm hoc põt intelligi intẽtio. Cõmẽ. in. 2. de gñatione. q qualitas simbolica manet. q̃re &c. ¶ Ad decimuꝫ. Rñdeẽ pmittẽdo distinctionẽ ꝯsuetã dari a Scotistis de põa: qr duplex est põa. subiectiua. & obiectiua: que distinctio dicta est a nobis in tractatu nostro formalitatum & alibi diffuse. Põa subiectiua q̃dã est absoluta & fundamẽtalis: q̃daꝫ respectiua: vt hꝫ videri in pmo phẏsi. qua distinctiõe pmissa. Rñdeẽ q põt dari vtrunqꝫ: q iste forme sbales educunẽ de eadeꝫ põa subiectiua fundamentali. Et cum tu dicis de mente Cõmen. q põe numeranẽ ad numerationem actuum. Rñdeo q ipse intelligit vel de põa obiectiua que sic numeraẽ ad numerationeꝫ actus existentie. Uel si intelligat de po ͣ subñtiua: intelligit de po ͣ respectiua non absoluta. Et ad illud quod dr̃. 3. phẏ. Oꝫ si posse sanari & posse egrotari sunt idẽ: sanitas & egritudo erunt ideꝫ. Dico q loquiẽ de po ͣ obiectiua: & actu sibi corrñdente. Et ꝯcessum est talem põam numerari ad nũerationeꝫ actuuꝫ. Potest ẽt dari aliud membrũ: q de eadem po ͣ educanẽ iste forme. Et cum tu dicis q forme nullũ ordinẽ essentialẽ habebũt. Rñdetur negãdo h. imo põt esse ordo essentialis inter formas: dato q nullus esset ordo ipsaꝝ põaꝝ in exñdo suo subto: qr po ͤ pñt ordinari q̃ꝫuũ ad terminos & terminatiue: lꝫ non ordinẽtur inter se. ¶ Põt ẽt dari: qd iste forme hñt ordinẽ eẽntialeꝫ inter se. Et cũ tu dicis: imediate fundanẽ in mã pma. g nulliũ hñt ordinẽ. Negaẽ ꝯñtia: qr a sili ppe passiones imediate fundanẽ in suo ppo subto: & tñ hñt ordinem eẽntialẽ inter se. Ita q p prius vna inest suo subto: q̃ꝫ alia. Nõ tñ sequiẽ q illa que pri⁹ inest sit rõ recipiẽdi aliã: qr pximũ & imediatũ susceptiuũ est ipm sbm: qd tñ nõ ẽ po ͣ ppinq̃ receptiuuꝫ scdẽ passionis nisi p ͣ passio sit in ipso recepta. ¶ Ad vndecimũ argm̃ rñdeẽ: negando q deẽ aliqd simplici⁹ elemento: sꝫ viã quã teneo: qr forma corporeitatis & forma mixtiõis sunt vna forã realr̃ & sbalr̃. Sꝫ sꝫ aliã viã habenti⁹ dicere: q daẽ aliqd simplici⁹ ipso elemẽto. Nõ qdeꝫ in facto esse. lꝫ in fieri. Et ad Arꝫ. q elementa sunt corpora simplicia rñdeẽ. q sunt corpa sũme simplicia in facto esse: qr nõ daẽ aliqd cõpositũ in actu cõpleto: & pfectoꝝ qd sit simplici⁹ elemẽto: lꝫ bñ aliqd est simplicius in fieri vt dictũ est. Neqꝫ ẽt elemẽtũ dr̃ corpus simplex simplicitate opposita cõpõni ex ptib⁹ eẽntialib⁹ sed simplicitate opposita mixtiõi: & cõpositiõi ex mixtibilibus. Et ex his appet solo ad seqũẽs qd est. 12ᵐ argumẽtũ. ¶ Ad 13ᵐ rñdeẽ ꝯcedẽdo: q iste forẽ sbales hñt ordinẽ inter se. Et cũ tu dicis: iste ordo eẽntialẽ erit de essentia forme que ordinaẽ ad alterã. Dico q tu es valde grossus: si existimas q ideo ordo alicuius dicaẽ essentialis. qr sit de essentia ei⁹: & sed iõ ordo est eẽntialis: qr est necessari⁹ inter aliq̃ que sic necẽo ordinanẽ essentialr̃: & ita cũ ordo sensitiue hois ad aiaꝫ intellectiuã sit necessari⁹: iõ iste ordo dicẽ eẽntialis. Et cũ tu dicis: aut iste ordo est eẽntialis sensitiue hois in q̃ꝫtũ sensitiua ẽ. aut inq̃ꝫtũ sensitiua hois. Dico q est ipi⁹ sensitiue hois: inq̃ꝫtũ sensitiua hois est. Et cum tu dicis: q diffõ hois nõ indicaret totã eẽntiã hois & qcqd ptinet ad totã eẽntiã hois. Rñdeo q diffõ hois indicat quicqd ptinet ad qditatẽ hois. Iste aũt ordo cũ sit respect⁹ & relatio nõ ẽ de qditate hois: qr nullũ rñspectiuũ ẽ de eẽn ͣ eiꝫ absoluti: & ita diffõ hois nõ exꝑmit istũ ordinẽ. Uñ tu nõ distinguis inter

stinguo inter

stinguis liter illud qd est p se: et illud qd necessario ocurrit. aliqd eni necio copetit alicui: qd tn non per se copetit. sicut puatio est pncipiu neciu trasmutationis: et tn est per accns pncipiu. sic e in pposito. ordo necio ocurrit ad ee hois: et tn no est de ecntia hois: et dato q esset de essentia adhuc no sequit: q sensitiuu: qd ptinet in aiali: qd diffinit hoiez: no exprimat istu ordine salte pmissiue: et potentialiter: queadmodu exprimit ecntia hois pmissiue: et potentialr: et h loquedo de aiali vt est altera ps diffonis hois et no vt determinat per dria specifica q est ronale. ¶ Ad vltimu argm. Rndetur negado ontia. Pro quo est notadu q sic vle et pticulare distinguutur sm rone ex opinione tua (ita q ide pot care distinctos ocept obiectiuos rone tn distictos) ita sz opi. mea eade res otinet in se distinctas rones formales obiectiuas hntes in se aliqz no idetitate et distone ex na rei. Sensitiue g hois pot accipi vel in rone sensitiui vel in rone ppria et pticulari. Et iste sunt distincte rones formales obiectiue: que lz distinguatur ex na rei: sunt tn idez realr. Si accipiat sensitiuu sub rone comuni: sic ouenit sensitiua in hoie cu sensitiua in asino: et vt sic sub ista rone no est ordinabilis sensitiua in hoie ad aiam intellectiuaz: nisi potetialr et pmissiue. Si vero osideret sensitiua in hoie sub rone ppria: sic distinguitur a sensitiua in asino: et vt sic positiue et actu est ordinabilis ad intellectiua. Ex q sequit. q lz eade sensitiua sint due rones formales obiectiue que relucet in ipsa sensitiua: no tn sequit q sint due aie sensitiue: nisi essent realr distincte. sicut datur exemplum. Duo gradus caliditatis in eade caliditate numero: non sunt due caliditates: nisi quando sunt realiter distincti et separati.

Ultimo tam ad rone pncipale in pn. q. respodet. Premittedo: q sicut ens et vnum diuidit in compositu et simplex: ita ee: et vnu ee. sic q ee non magis determinat ad copositu qz ad simplex: queadmoduz nullu diuisuz sibi determinat aliquod diuidetiuz. Unde no est imaginadu: q ecntia alicuius sit composita: et tamen esse sit simplex: sicut ergo ens compositu qd vnum includit multa entia pticularia: ita esse copositum: multa esse particularia. Falsum est g q vnum esse compositu sit ab vnica forma: tn dicendu est q esse totale ipsius copositi vltimate et coplete est ab vnica forma. s. a forma vltima per qua totu qd est in ipso coposito se hz vt potetiale et vt ma respectu illius vltime forme. et sic totu esse illius compositi totalis est ab illa vnica forma copletiue et perfecte. ¶ Ad cofirmationem cum dicebat: q genus nihil est preter eas que sunt generis species. Rndetur q illa auctoritas truncate adducitur. Sed subdit Ar. si est aliqd: est quidem vt ma. Unde si dria specifica esset tota et qditas rei: supflueret genus in diffone: qz differentia specifica sufficienter explicaret totam essentiaz diffiniti. Unde vult Ar. ibide: q genus iportat quicqd est diffinito preter differentia vltima et forma vltima a qua accipit dria et totum illud iportatuz per genus se hz vt potetiale et vt materia respectu vltime drie. Unde pertractat ibi de vnitate diffinitionis qua pmisit in posteriorib Analeticis: et qua pertractat in. 8 meta. de vnitate copositi: et sicut vult ibi. q vnitas per se copositi est ex per se actu: et per se po: ita vult conceptu diffinitiuu esse per se vnu: qz est ex per se conceptu actuali et cocepto potentiali. Et sicut in. 8 meta. vult q actus sit pncipalior causa copositi enitatis: et ex oni vnitatis eius. Ita in pposito vnitas diffonis principalr est a dria vltima rei. Ex quib non sequitur: q in potentiali qd iportatur per genus: no includantur multe forme: qrum qlibet se tenet ex parte mae: queadmodu in coposito sbali includunt multe ptes organice que differut sm spem per formas specifice distinctas: et tn qz totu icludes illas formas ordinat vt qddam pfectibile et potetiale ad vna forma vltima. Ideo ex istis et illa sit vnu per se. Unde vlr est veruz q in compositio qto aliquid est pfectius copositu: tanto plures ptes organicas essentialr distinctas includit. Et tn no obstate illa pluralitate: copositu tale est pfectius vnuz: qz illud qd no tot ptes includit: et sic dr esse verius vnu: qz pfectius no est qz indiuisibilibus. ¶ Per hoc rndet ad secunda cofirmatione: q dria vltima est tota sba rei. Hoc no est intelligedus sicut vba sonant: qz tuc in oi diffone comitteretur nugatio: qz vel genus no ptineret ad sbam rei: vel rone differetie vltime bis diceret. ¶ Intelligendu est ergo q tota substantia rei copletiue et pfectiue est ab vltima dria: hoc est q ipsa coplet et pficit totam sbam rei. ¶ Ad tertiam ofirmatione cu dicebat: q in substantijs non est ordo: intelligendum est: non q forme in aliquo vno composito non sint essentialr ordinate: sed non est ordo faciens aut tollens nugationez: qz sicut dicit Ar. ibi. si est nugatio in diffone addendo driam priorem posteriori vt dicendo aial bipes hns pedes: alius ordo addendo driaz posteriorez priori non tollit ipam nugatione: vt dicedo aial hns pedes bipes. Ita q ali et ali ordo non facit et tollit nugatione: et hoc maxie seqtur negado: q dria vltima sit ca vnitatis diffonis: vt declaratu est in metaphysicis. Q. de termino acquisito per motus distinctos specie.

¶ Eadez est materia vt pncipiu oib que fiunt etc. Textu cometi. xj. Qo. iij.

Queritur. Utrz materia sit eadez numero omnium generabilium et corruptibilium. Uidetur q non. 7. meta. Generans gnat aliud propter mam.

Ad oppositu est Ar. p phys. et p de generatioe.

Respodetur primo: in qone ista ponet triplex distinctio. ¶ Scdo multiplex conclusio: ex quo patebit respondeo ad argumetum in pncipio. ¶ Tertio difficultas mouebitur et soluet.

Quatu ad pmu pma distinctio e: q vnitas nuealis est duplex: queda e vnitas actualis. qdaz est vnitas aptitudialis. Unitas actualis e: qua aliqd actualiter est vnu nuero. Unitas aptitudinalis qua est vnum in aptitudine: sicut due aque aut aliqua duo eiusdez ronis: et homogenea nata sunt vniri et esse vnu. ¶ Scda distinctio est hec. Unitas actualis queda est insequens forma toti: que distinguit o mam oppositaz qditati: qdam est inseques forma ptis que distinguit o mam: que est altera ps copositi. Quedaz est vnitas que insequit ens sm q ens. p et 2 vnitas e vnitas formalis. 3 vnitas e vnitas entitatiua. ¶ 3 distictio. duplex e ma: qdaz est ma p seu remota: qda scda seu ppinqua. hec disto pz ex terminis.

De scdo. His pmissis ponunt ones. pma e ista. Diuersis gnationib sm numeru correspondet distincte mae scde: numeraliter distincte. Ista pz. Qm alie dispones qlitatiue et qntitatiue numeraliter distincte sunt in ma Sor. et alie sunt in ma Pla. ¶ Scda oclusio e: q ma pma est vna nuero oiuz gnabiliu et corruptibilium per priuationem distonis formalis que sumit a forma ptis. Istud pbat. Qm illud qd nullam forma hz de se: sed e p diuersuz ab oi tali forma: non pot distingui ab alio intrinsece p aliqz vnitate que cosequit forma: in eo q forma. Sz ma p de se nulla forma icludit: et est p diuersa ab oi forma ptis. ergo etc. ¶ 3 o est q loquendo de vnitate actuali: qua oseqt ens sm q ens: ma p pot esse vna nuero respcu oiuz formaz ad seinuice succedetiu: et h vult Ar. in p phys. et p de gnatione. Qm dato opposito no esset trasmutatio ab vno in altez. cofirmat et sm ipz. Ide sbm in transmutatione sbalis manet sub vtroqz termino trasmutatiois. ¶ 4 coclusio est ista. q coparando mam. pma ad indiuidua simul actu exitia: materia talis est alia et alia sm vnitatez numeralem positiuam insequente ens sm q ens: hoc est vt vnitas est passio entis: et cuiuslibet iferioris ad ens. pbat dupli. Primo sic. generans sz Ar. gnat aliud pp maz: que ma non tn est alia

alietate forme: et pp vnitatez formalē que insequit ipsam formā quā hz: verū ēt est alia alietate ppria que insequit vnitatē ipsius vt ipsa est distincta a forma. Nā sicut materia in cōposito sbali loquēdo de mā pma est pncipiū distinctū eēntialr a forma sic hz ppriā vnitatem distinctaz ab vnitate forme: que vnitas non tm̄ est vnitas specifica sed etiam numeralis: qz cōpositi singularis sunt pncipia singularia. ¶ Probat scdo hec eadez pclusio. Gñans hz mām suā pfectā forma sbali: sed māz geniti vel gñandi pficit ipsiuz gñans psili forma in spē: sz ipossibile est eandez mām habere formā in esse qeto aut esse pfectam formā: et carere forma: seu habere ipsam in fieri: ergo mā gñantis et geniti nō sunt eadē. ¶ Loquendo de vnitate que insequit formā toti⁹ que est qditas: ponitur ista pclusio que est qnta. vz. omnes mãe sunt vnuz qditatiue. pbat. qz nā mãe qditatiue accepta predicat eēntialr et in recto in primo modo dicendi per se de hac mā et de illa: et hz rōnem vniuersalis predicabilis de istis. igit oēs mãe singulares sunt vnuz in nā mãe eoruz. ¶ Sed 𝔠 Auerroys. 12. meta. cōmēto. 14. habet qp mā pma non hz cōitatē alicuius pdicabilis de pluribus sed precise cōitatez sm causalitatē intrinsecam: et in hoc distinguit ipsam a cōitate generis predicabilis. et hoc dicit esse de intentione Ar. declarantis nām mãe. igitur materia nō est sic vna. ¶ Itē instatur contra aliam conclusionem vbi dicitur qp loquendo de vnitate insequente ens in se et in suis inferioribus ois mā in quocūqz cōposito naturali ē vna numero positiue. Cōtra. habet ipse in eodez cōmento qp materia circūscripta forma nullā hz vnitatem nisi priuatiuaz per carentiā formarū et diuaz indiuidualiuz. igitur conclusio falsa. ¶ Ad hec respondetur qp nā materie in esse abstracto a suis indiuiduis hz rationem vniuersalis predicabilis vt declarat in. q. de indiuiduatione. ¶ Ad cōmentatorē dr qp intentio sua est qp resoluendo aliqd compositū singulare in materiā primā saltē per intellectum remanet materia prima nuda: que licet sit cōicabilis per modū principij materialis pluribus indiuiduis per causalitatez intrinsecā: que sibi debetur inquantum est materia: ista tamen mā nō est cōmunis cōitate vniuersali: que cōitas insequitur formaz licet potentialem ad aliaz formam vel saltem ad aliam realitatem forme: cōitas aūt materie sm causalitatem insequitur hanc naturam pure potentialem ad formam. Ex hoc non sequitur qp abstrahendo nām mãe ab oibus indiuiduis non fit talis natura vniuersalis. ¶ Et si dicat qp materia in cōi predicatur de hac materia non in recto sed in obliquo. Contra: qz hec. ppositio hec mā. est materia est essentialis. quia predicatū includit in ratione subiecti: sed predicatū de eēntia subiecti predicatur in recto. ¶ Itē. quod dicit totam quiditatem alicuius pdicatur in recto. materia in cōi est hō respectu hui⁹ mãe: qz hec materia nō addit supra materiā nisi hecheitatez: que non pertinet ad quiditatez. Nec obstat qd dicit cōmētator primo physicoz cōmēto. 69. materiā nō habere quiditatem. ¶ Respōdetur qp pro tāto dicit hoc: qz vult totam quiditatem cōpositi naturalis esse formam partis a qua mā est primo diuersa. Loquendo igit de quiditate que est forma partis materia nullam talem habet quiditatem: sed loquendo de quiditate que sumitur ab ente seu ab eēntia sic materia hz qditatē. ¶ Ad secūdū respōdetur qp loquēdo de vnitate que sumitur a forma partis indiuiduali vel a differentia eius sic materia pª non est vna numero positiue: sed tm̄ priuatiue. vnam tetigit cōmētator et aliam presupposuit. Nec valet: istā nō posuit. ergo negauit ipsam. ¶ Sexta cōclo: qp loquendo de vnitate aptitudinali: q̄ apta nata ē cōpetere ipsi materie: alr dōm ē sz aliqs Scotistas: alr sz alios. Pro opinione aliquoz ponit ista 𝔠. v. qp oiuz gñabiliū et corruptibiliuz est eadē mā nūero. Probat qcūqz sunt eiusdē rōnis: et oino homogenea ipa nata sunt pstituere aliqd vnū nūero. Sz oēs mãe sunt eiusdē rōnis: qz nō dant duo pma in genere causē mãlis: sicut neqz in alijs: g̃ ex oibus materijs pōt fieri vna mā: et dicunt isti: qp oēs mãe dicunt esse vna mā nūero priuatiue: seu aptitudinalr. Naz qp sint diuerse seu diuise: hō est ab ipsis formis originalr pẑentib⁹ et diuidētib⁹ ipsas mãs. ita qp ipsis circūscriptis. vz. circūscripta forma sbali: qntitate: loco: et situ: oēs mãe eēnt vna. ¶ Alia Scotistaz opinio ē opp̄m. Pro qua ponit ista 𝔠. Q. oēs mãe diuise et sepate circūscriptis ēt oib⁹ formis sbalibus seu accñtalibus: adhuc distinguunt: vtputa si due mãe fierent ex̄ vniuersum adhuc vna esset distincta ab alia. et hoc per suas eēntias: ita qp seipsis distinguerent: q̄ distinctio tm̄ eēt nūeralis: et nō specifica: cū distinctionis pn⁹ essent ipse hecheitates. Nūqz tm̄ pcedit: qp iste mãe distinguerent formalr: vt distinctio formalis est a forma: vt forma est altera pars compositi: quare etc. Per hoc pz rñsio ad argumentum adductum in principio.

De tertio pncipali isurgit vna difficultas: qz Aris. dicit qp gñans gñat aliud pp māz et non pp formā: cū. 7° meta. dicat qp forma sepat et distinguit. Ad hāc difficultatē rñsum est alias. epilogādo tm̄ ad hoc pmittunt alique ppōnes. ¶ Prima ppō est ista. qp forma est principiū distinctiuū sicē mā. probat. qz eadē sunt principia eēndi et distinguēdi: sed forma est eque bñ pncipium eēndi sicut mā. g̃ etc. ¶ Scda ppō. qp forma magis distinguit q̄z mā: qz qd est magis pncipiū et pncipalius eēndi. est magis pncipiū distinguēdi: sz forma est pnᵐ pncipalius eēndi. g̃ etc. ¶ Tertia ppō: forma appropriate nō est pnᵐ distinguēdi: pbat. illud qd est pnᵐ assimilādi: nō est pnᵐ distinguēdi: qz assimilare et distinguere sunt opposita: vl saltē disperata. sz forma est pnᵐ assimilādi: qz agēs p formā suā assimilat sibi passuz: et hō nō in singularitate: sz in nā: et in specie: ergo nō est pncipiuz distinguendi appropriate. ¶ Ultima ppositio: materia appropriate dr ee pncipiuz distinguēdi: qz nullo mō est pncipium assimilatiuū. ergo ei magis conuenit distinguere appropriate: q̄z forme. Ex hoc patet solutio difficultatis.

¶ Quecūqz vtiqz sic transmutantur ad inuicem ad materiam oportet redire. Textu cōmenti. xiiij. Questio. vij.

Ueritur Utrum idē nūero p pōtez diuinaz possit repari qd est corruptū. ¶ Ista questio nō est ptractāda ex principijs nālib⁹: sz tm̄ theologicis. solū hic introducit vt videat q̄ntum ex pncipijs. Libo. et alioz ptineat veritatē. Et arguit pnegatiue. Si. n. corruptū iterz reparat: ista gñatio aut est eadē cū pma gñatione: aut est distincta: si dicas qp est distincta. Arguit sic. Ubicūqz sunt due pductiones et due gñationes: ibi sunt duo genita distincta: sed per te hic sunt due gñationes. g̃ sunt duo genita seu pducta. Si dicas qp gñatio 2ª est eadem cum prima Aut. n. pma est 2ª. Aut 2ª est pª. si dicas qp pª est 2ª. gñatio 2ª psupponit priorē. ergo si prima est 2ª: psupponit isti 2ª gñationi altera gñatio prior. Si dicas qp 2ª est pma. Arguo sic. qd gñat pma gñatione: p capit eē: et nunqz amplius fuit. g̃ si 2ª est prima sequit qp per gñationē: p capit esse ipsum regeneratū g̃ nō est regñatū. sed primo gñatū. Sed pbat pmū assumptū pro maiore. s. qp si sint due gñationes distincte: qp sint duo genita. qz gñatio est eadē cuz re genita. probat. qz si nō est eadem: aut pcedit ipsam rez genitā. aut sequit: aut est simul cū ipsa. Nō est dicenduz qp precedat. qz gñatio est mutatio instantanea: et in eodē instanti est cū re genita. Et per idē non potest dici qp sequatur: sequeret etiā qp (si ipsa gñatio sequeretur.) prius res genita esset q̄z gñaret: qd est impossibile. si vero dicas qp gñatio ē simul cū re genita. ergo est eadē: qz nō vr qp ista simultas possit eē nisi ex identitate vnius ad alteꝝ: q̄re sequit: qp si due gñationes. ergo duo genita. ¶ Secūdo principaliter arguit. Si destructū est regñatū: certuz est qp in aliquo

ꝙ in aliquo tpe fuit pmo gñatũ: sit illud tps A. cuꝫ postmodũ regñat: in aliquo tpe regñaf: sit istud tps B. tunc arguit sic. Si idẽ nũero genitũ i tpe A. regñiet in tpe B. ꝫ tps A. fiet tps B. Qm̃ si mensuratũ est idẽ: ⁊ mẽsura dꝫ esse eadẽ. Sed hoc est impoe: qm̃ tunc pteritũ inquãtuꝫ preteritũ fieret pñs: ⁊ ẽt illud regñatum inquantũ preteritum fieret pñs. ergo impoe est ꝙ destructũ regñetur.

Ad oppositum ⁊ pro pte affirmatiua qõnis arguit Aug. 22. de ciui. dei. ca. 20. inqt de carne nr̃a reparanda in resurrectiõe: si oĩbus modis ista pijsset: neqꝫ ei⁹ mã vllis nãe latebris mansisset. vñ vellet eam reparet ops. Ex quo ꝯcludit: ꝙ si totalr destrueref caro humana: posset ipsa eadẽ numero reparari.

Circa istam qõnem. Pmo est opi. s. Tho. in. 4. snia. di. 44. q. 1. q tenet ptẽ negatiuaꝫ qõnis: ⁊ vt meli⁹ videaf opi. sua: erũt. 4. faciẽda. Pmo ponã opi. san. Tho. cuꝫ eius motiuo ⁊ fundamento. Scdo arguã ꝯ. Tcio soluã eius fundamentũ seu motiuum. Ultimo rñdebo ad argumenta in principio. q.

Quantum ad pm̃: sm ipsuꝫ est aduertẽdũ ꝙ corruptibile est i duplici dr̃ia qõdã corruptibile qd totalr corrũpif: ⁊ desinit eẽ: sic ꝙ hꝫ eẽ totale interruptũ: qõdã est corruptibile: cui⁹ eẽ totale ⁊ idem manet. Pmũ corruptibile ẽ: sicẽ nã brutoꝝ: ⁊ alioꝝ: quorũ forma totalr corrũpif seu desinit eẽ: qõdã est corruptibile cui⁹ forma manet: ⁊ idẽ eẽ totius: sic nã hũana: cui⁹ for⁹ que est aĩa itellectiua post corruptionẽ manet in suo esse. Et hꝫ idẽ eẽ (sm ipm) qd est eẽ toti⁹ ⁊ cõpositi: qm̃ si hẽet aliud eẽ a corpe ⁊ a cõposito: seqref ꝙ vnio fore sbalis cuꝫ mã eẽt accñtalis. Si loqmur de tali corruptiõe talis corruptibilis: cui⁹ eẽ idẽ manet post corruptionẽ: ideꝫ numero põt repari p põam diuinã. si loquamur de alio corruptibili. cui⁹ eẽ totale est iterruptũ ⁊ desinit eẽ: ⁊ nõ retinet idẽ esse: illud nõ põt repari in idẽtitate numerali neqꝫ reparari idem numero de imensa potentia dei.

Quantum ad 2m̃. Cõtra istam põnem instaf. Et arguit pmo ꝯ fundamẽtũ sue põnis per qd tenet: ꝙ idẽ numero in nã humana põt repari: ⁊ nõ in alijs. 2° ꝯ ꝯnem: ⁊ arguit sic pmo. Et psuppono illud qd dicit. s. Tho. in pma pte. q. 89. ar. p. ꝙ aĩa intellectiua hꝫ esse iperfectũ ex̃ corpus: ⁊ in corpe hꝫ esse perfectũ: ex quo psupposito arguif ꝯ fundamentũ suũ. Habens oĩno idẽ esse nõ videf esse impfectũ ex eo ꝙ pfectionem suã seu suuꝫ esse nõ cõicat alteri. Sed aĩa intellectiua extra corpus per te retinet idem eẽ qd hẽbat in corpe: ⁊ idẽ esse totius. ergo non est iperfecta sepata a corpe: ex eo ꝙ suum esse nõ cõmunicat corpi: maior pbatur qꝛ cõicare suum esse alteri vel pfectionem alteri: nõ est recipere pfectionem ab illo: sed magis dare. Uñ lꝫ ad aliqd qd est perfectũ in se cõsequaf cõicare suã pfectionẽ alijs: sicut est de itelligentia: ad quã ꝯsequif ista pfectio: que est cõicare esse alijs in mouẽdo orbẽ: tñ ex ista cõicatione itelligẽtia nõ pficif in se: qꝛ tũc sequeref ꝙ deus nõ cõicando eẽ istis iferioribus eẽt impfectior in se: ⁊ ita pfectionẽ aliqꝫ reciperet a creatura: minor aũt est tua: qui dicis ꝙ aĩa separata hꝫ oĩno idem esse: qd est eẽ totius. ¶ Itẽ arguitur scdo. Quecũqꝫ hñt idẽ esse oĩno: vnũ respectu talis eẽ nõ potest dici impfectius reliquo. Sꝫ aĩa itellectiua ⁊ totũ compositũ qd est homo hñt idem esse. ergo aĩa intellectiua nõ dr̃ imperfecta in tali esse: si sit sepata: ⁊ tamẽ totuꝫ compositũ est perfectius in tali esse. ¶ Et ꝯfirmaf. Impossibile est ꝙ sit eẽ alicuius: nisi sit illud qd est hñs esse. Sed ita est ꝙ eẽ aĩe itellectiue est idẽ esse cũ esse totius. ꝫ sequif: ꝙ si eẽ totius est: ⁊ totũ hñs idẽ esse. ¶ Item 3° arguitur ex alio fundamẽto ꝯ. s. Tho. tenet ipse ꝙ cõpositũ dicit tertiã entitatem distinctã realiter a suis ptib⁹. Ista tertia entitas totaliter desinit eẽ in morte hominis: alioquin hõ nõ vere moreref: sed quodcunqꝫ hꝫ esse interruptũ ⁊ destruitur qñtum ad suũ esse: nõ põt idẽ numero reparari. ꝫ idẽ hõ nũero nõ poterit reparari. ¶ Itẽ 4° sm ipsum pprie passiões distinguunf eẽntialr a sbis potẽtie: ⁊ maxime potentie sensitiue: que (sm Ar. in de sensu ⁊ sen. in pn°. ⁊ in de somno ⁊ vigilia) fundantur imediate in cõposito. sılr qñtitas distinguif essentialr a sba: ista oĩa corrũpunf: ⁊ desinũt eẽ in morte hoĩs. ergo eadeꝫ passio: ⁊ eadeꝫ qñtitas nõ poterit per potentiaꝫ diuinã reparari.

Secundo pncipalr. Contra ꝯclusionẽ in se arguif etiaꝫ. Si. n. deus pducat aliqd in instanti a. ⁊ ꝯseruet ipm in tpe imediate sequẽti: certuꝫ est: ꝙ tale corruptuꝫ erit idẽ numero per te in istãtia. ⁊ etiã in tpe sequẽti medio: atqꝫ etiã instãti b. ad qd terminaf tale tps intermediuꝫ. ꝫ vbi pducat aliqd in instãti a. ⁊ in tpe medio nõ ꝯseruet: ⁊ iterũ in instãti b. ipsuꝫ pducat relinquitur ꝙ erit ideꝫ esse in instãtia. ⁊ in istãti b. pbaf ista ꝯña. Idẽtitas ipsius esse in istãti b. ⁊ in istãti a. si depẽdet eẽntialiter a ꝯseruatione ipsius esse in tpe itermedio dependet in aliquo gñe cause: aut in genere cause mãlis: aut formalis: efficiẽtis: aut finalis. Non põt dari ꝙ ab illo eẽ sic ꝯseruato essentialr dependeat in aliquo genere cãe: vt pꝫ discurrẽdo per oẽs. ergo nullo° eẽntialr idẽ eẽ in istãti a. ⁊ in istãti b. dependet ab ipso ꝯseruato in tpe intermedio. ¶ Probaf ista ꝯña alio me°: qꝛ si esset illud qd tu dicis: ꝙ identitas istius eẽ in vtroqꝫ instãti dependeret ab ipso esse ꝯseruato in tali tpe medio. ꝫ deus ꝙ erat in instanti priori nõ posset creare in istãti posteriori. ¶ Probaf ꝯsequentia. Nã idẽtitas esse in istãti isto posteriori dependet essentialr ab ipso esse cõseruato in tpe medio dependẽtia essentiali: sꝫ nihil idẽ ⁊ vnũ põt esse ⁊ pduci sine eo a quo essentialr depẽdet. ergo nõ poterit idẽ esse ⁊ pduci in istãti posteriori. nisi ab eodem agẽte eẽt ꝯseruatũ in tpe intermedio ⁊c. ¶ Iteꝫ 2° arguif. presupponẽdo pmo ꝙ qcũqꝫ sic se hñt ꝙ vnũ est pus eẽntialr: ⁊ aliud posterius: vnitas ⁊ identitas prioris essentialr non dependet a posteriori essentialiter. Unde lꝫ ad distinctionem prioris distinguatur posterius. non tamen econtra. vt pꝫ in exemplio. Nã stante vnitate in causa põt esse pluralitas in effectu. ¶ 2° psupponif: ꝙ duratio ⁊ diuersitas tpis seu instantiuꝫ in qbus aliqua fiunt est posterior essentialiter ipso esse quod fit ⁊ generaf. Isto stante arguif sic. Diuersitas posterioris essentialr nõ ꝯcludit diuersitatẽ prioris in sua vnitate ⁊ identitate: sꝫ instãtia ⁊ tps in quo ipsum esse pmanens durat: sunt posteriora essentialr re durãte. ergo lꝫ instãtia diuersificenf siue tps res pmanẽs ⁊ esse posituꝫ in tpe nõ diuersificaf. maior pꝫ ex suppositis. minor appet. qꝛ siue instantia in tpe cõiceant ad seinuicẽ: siue nõ: semper remanet idem esse. Nam esse permanens distinguif essentialr a successiuo: ⁊ remanet idem in esse qbuscunqꝫ instãtib⁹ ad seinuicẽ succedentib⁹. Itaqꝫ non obstãte ꝙ instãtia diuersificenf: semp tñ remanet idẽ esse: loquẽdo de esse creato ⁊ pducto. ergo cũ vnitas ⁊ idẽtitas ipsi⁹ nõ dependeat essentialr a tpe: variato tpe: ⁊ ipso non cõseruato in tpe: adhuc poterit idem reparari. ¶ Hoc põt sic confirmari. Si esse esset idem in a. ⁊ in tpe sequẽti: ⁊ vlterius sit in b. intelligendo per b. instãs ad qd tale tps mediũ terminatur: ꝯcederes ꝙ ipsum esse est oĩno idem. ergo etiã vbi eẽt in a. ⁊ in b. ⁊ nõ cõseruaref in tpe itermedio: adhuc esset idem. Probo qꝛ in isto casu nõ destruif nisi hoc quod est durare in tpe intermedio: quod est posterius essentialiter ipso esse durante. ergo ppter diuersitatẽ huius qd est durare: qd est posterius esse durante nõ variabif ipsum esse. ¶ Q, si tu dicas: mensuratum dependet essentialiter a mensura: sed ita est: ꝙ tempus est mensura istius esse. ergo non poterit esse idem esse nisi sit idem tempus. ¶ Rñdeo ꝙ mensuratum dependet essentialiter a mensura que est eius mensura essentialis: sed non dependet essentialiter a mensura que est eius mensura accidentalis: modo esse permanens dependet accidentalr a tpe: qꝛ tps nõ mensurat ipsuꝫ eẽs permanens inqñtum permanens est: sed vt hꝫ esse in fluxu: ⁊ in motu: ex. 4. phys. Sed vbi mensuratum depẽdet eẽntialr a mensura: variata mensura: varia-

tur mensuratū. Isto° dicim° : q̄ scia mensurat a scibili: ⁊ ita variato scibili variat scia. ¶ Itē 3° arguit p̄supponendo p̄mo: q̄ mutatiōes ille q̄ hn̄t terminos eiusdē rōnis: hn̄t eq̄lē cōpolitatē vel incōpolitatē: ⁊ q̄z ipaz est polis vel ipolis in se. Presupponit ēt 2° q̄ mutatiōes opposite hn̄t terminū eiusdem rōnis: sicut gn̄atio ⁊ corruptio hn̄t ipm nō eē: vna pro termino a quo: altera pro termino ad quē: ita q̄ nō esse ipi° gn̄atiōis qd̄ est termin° quo ipius est: eiusdem rōnis cū nō esse: qd̄ est terminus ad quē corruptionis. Isto stante arguit sic. Si aliqd gn̄at: nihil p̄cedens gn̄ationē est eiusdē rōnis cum nihilo destructionis in qd̄ cedit ipm destructū. Probo hanc maiorē: q̄z vtrobiq̄ nihil p̄uat ipz eē: ⁊ hz eq̄lē incōpolitatē respectū eē: ⁊ ei equalr opponit. Sed nihil p̄cedens gn̄ationē nō ipedit qn̄ ipz eē idē possit gn̄ari. ḡ ⁊ ipz nihil in qd̄ cedit ipm destructū nō ipediet: qn̄ ipm destructū possit reparari. ¶ Probat ꝯn̄ia. Q̄z si nihil sequēs destructionē alicui° ipedit p̄ductionē eē cui opponit: hoc esset pp̄ maiorē oppōnē ipi° nihil ad eē: aut q̄z vnū nihil magis p̄uaret eē q̄z reliquū. Sz nullū istoꝝ ē. Est. n. eq̄lis oppō ⁊ eq̄lis p̄uatio respcū eē. ḡ si nihil p̄cedēs gn̄ationē nō ipedit qn̄ idē esse p̄ducat ⁊ possit p̄duci: sequit etiā: q̄ nihil sequēs destructionē nō ipediet. ¶ Et ꝯfirmat. Q̄z est eq̄lis potestas ex p̄te p̄ducentis ⁊ eq̄lis polītas ex p̄te rei p̄ducibilis: q̄z nō vr̄ q̄ ipa res p̄ducibilis qn̄ est destructa icludat maiorē ꝯdictionē ad eē: q̄z vbi nō eēt destructa: ⁊ ipz nihil i qd̄ cedit ipz destructū: nō magi p̄uat eē: neq̄ magis oppōit q̄z alteꝝ nihil p̄cedēs ipaz gn̄ationē. ḡ seq̄t q̄ idē esse destructū poterit reparari: seu nō iplicat ꝯdictionē qn̄ ipz possit in vnitate numerali reparari. ¶ Sed h̄ surgit vna difficultas. Utrum idem numero possit reparari p̄ po^{am} nālem ¶ De hoc videas Sco. in. 4. snīaꝝ. di. 43. q. 3. q̄ tenet p̄tē affirmatiuā ꝯtra san. Tho. ⁊ ibi videbis mirabilia.

Quātū ad 3^{m}. art. ¶ Ad arg° in p̄n° q̄ faciunt ad oppositū q̄ōnis r̄ndet: ⁊ p̄ ad fundamēta q̄bus nitit san. Tho. p̄bare: q̄ eē interruptū nō possit idē nūero reparari. cū dicit: q̄ si aīa itellectiua desineret eē q̄ntū ad oēm sui entitatem: nō posset eadē numero reparari. Negat ꝯn̄ia: silr negat: q̄ aīa itellectiua hēat idē eē cū esse toti° cōpositi. hoc. n. est falsū: vt p̄batū ē. Et ad rōnē ei° cū dicit: q̄ tūc vnio aīe intellectiue cū corpe eēt accn̄talis: negat ꝯn̄ia. Nā vnio nō est nihil ad ens: sed entis ad ens: ⁊ vnūq̄dq̄ qd̄ hz entitatē extra suā cām: hz ēt p̄priū esse: q̄z nō est imaginādū q̄ aliqd sit ens ex se: ⁊ nō hēat p̄priū esse: sz aīa itellectiua vnit corpi. ḡ aīa itellectiua hz p̄priū esse: ⁊ ēt corpus vt tactū est. q. 19. sup°. de indiuiduatiōe. vn̄ ista vnio est per se receptiui cum p̄ se recepto. Nihil āt pōt recipe seipz. ergo p̄ se receptiuū: ⁊ per se receptū hn̄t p̄priū esse. Nec sequit q̄ ista vnio sit accidentalis: q̄z qn̄ receptiuū est tale per se: ⁊ receptibile est etiam per se (ad qd̄ p̄ se ordinat ipm receptiuū) totū est p̄ se resultans ex ipsis. ⁊ vnio p̄tis cū p̄te est etiā p̄ se. ḡ (cū corpus sit per se receptiuū aīe: ⁊ p̄ se ordinet ad ipsam aīam: vt ad per se receptibile) totū resultans ex istis erit vnum per se.

Quātū ad vlm^{m}. Ad arg° in p̄n°. ¶ Ad p̄^{m} qd̄ adducebat in p̄n° q̄onis: dīco q̄ ipsum arg^{m} multiplr peccat: ⁊ nulla est p̄pō assūpta q̄ nō sit falsa: qd̄ declarat discurrēdo p̄ ipas. Cū tu dicis. illa q̄ hn̄t distinctas p̄ductiōes nō p̄nt eē idē nūero. R̄n° q̄ verū ē q̄ illa q̄ sic distictis p̄ductiōib° totalib° p̄ducūt: illa nō sūt idē nūero. Sz si illa hēant distictas p̄ductiōes successiue seu mutatiōes: nō opz q̄ ad distictas p̄ductiōes sequat distictio termi p̄ducti: qd̄ declarat: ⁊ theolo^{ce} ⁊ p̄hyce. Theologice: q̄z resuscitatio erit disticta productio seu mutatio a gn̄atiōe: ⁊ tn̄ tu ꝯcedis: q̄ idē nūero hō poterit resuscitari. Hoc ē qd̄ vult Aug. 3° d̄ trini. ca. 9. Uult. n. q̄ idē possit gn̄ari vniuoce ⁊ equoce. Iste sūt disticte mutatiōes: ⁊ tn̄ idē termin° nūero: vl saltē nō repugnat eidē termīo nūero p̄duci distictis mutatiōib°. Probo ēt p̄hyce: q̄z idē vbi p̄t acq̄ri p̄ motū circularē ⁊ rectū: q̄ mot° adeo sūt alteri° rōnis q̄ sūt ad seīuicē icōparabiles. ex. 7. phy. tex. cō. 22. Un̄ ē fallacia ꝯn̄tis ex distōne mutationū inferre distōnē terminoꝝ. bn̄ eni ex terminis distinctis ꝯcludim° in ꝯn̄ia bona ⁊ formali distōnē mutationū: sz nō eꝯ: sz rō peccat sz ꝯn̄s. Silr videt: q̄ dato q̄ eēnt disticte mutatiōes: nō sequit q̄ mutatio p̄terita sit mutatio p̄ns: itelligēdo de p̄terita inq̄ntū p̄terita. ⁊ de p̄nti inq̄ntū p̄ns ē. vn̄ ego dico q̄ sic de° posset repare idē p̄ductū numero: ita posset reparare eadē mutationē. Et cum tu dicis: aut mutatio 2^{a} fiet p̄^{a}: aut p̄^{a} fiet 2^{a}. Dico q̄ illa mutatio q̄ est p̄^{a} fiet illa que est 2^{a}: tn̄ p̄a vt p̄^{a}: nō erit 2^{a} vt 2^{a}. ¶ Pro quo notandū q̄ in illa mutatiōe q̄ repat a deo ē cōsiderare duplicē respectum. Primus respect° est ad tp̄s p̄teritum cui coextit: est ēt ꝯsiderare respectū in ipsa ad tp̄s p̄ns cui coexistit. Lz ḡ ipsa mutatio ⁊ sb̄a idest eēntia mutatiōis varient sm̄ istos respect°: nō tn̄ diceret variari sm̄ suā essentiā: ⁊ q̄ntū ad respectū coexūtie: ad tp̄s p̄teritū. De° nō pōt facē q̄ ista mutatio nō fuerit sub isto respectu: ⁊ ita nō potest facē p̄teritū nō fuisse: tn̄ potest facē, illud qd̄ ē p̄teritū: ⁊ habuit exn̄tiā ad p̄teritū hēre coexn̄tiā ad tp̄s p̄ns. ⁊ per h̄ appet r̄nsio ad argumentū. ¶ Ad 2^{m} cū tu dicis. Si idē effect° nūero repat: fuit p̄duct° in aliq̄ tp̄e ⁊c. ꝯcedo totū vsq̄ ad hūc passum: cū tu dicis. ḡ non poterit ipse effectus idē nūero reparari: nisi tp̄s a. fiat tp̄s b. Ista ꝯn̄ia nō est nec̄ia: q̄m ad distōnē posterioris nō seq̄tur (in ꝯn̄ia fo°ali ⁊ nec̄ia) distō p̄oris: sz bn̄ eꝯ. Nō tp̄s a. ⁊ b. sūt posteriora eēntialr effectu repato: ⁊ disticta eēntialr ab ipso. ḡ ad distōnē tp̄is nō seq̄tur distō rei permanentis. Si ēt diceret q̄ idē tp̄s a fieret tp̄s b. nō esset incōueniens. Et cū dicis. p̄teritū inq̄ntū p̄teritū fiet p̄ns. Nego h̄ assumptū: q̄z tp̄s p̄teritū vt p̄teritū ē: dicit respectū ad aliqd imaginatū ꝯtrāsitū. vt tp̄s p̄ns respectū ad aliqd imaginatū coexn̄s ipi tp̄oi p̄nti. Isti sunt respectus rōnis: ⁊ ita q̄ntūcunq̄ variarent isti respectus: non tn̄ sequit q̄ variaret eēntia tp̄is in se. ¶ Et si dicas. Unitas tp̄is est eius ꝯtinuitas: ⁊ silr vnitas mutatiōis ⁊ motus ē ꝯtinuitas. ḡ destructa ꝯtinuitate destruit ei° vnitas sed tp̄s a. non ꝯtinuat b. ḡ non pōt esse idē. ¶ R̄ndeo q̄ alia est vnitas sm̄ quā aliqd est vnū in se. Alia est vnitas sm̄ quā vnitur alteri. Prima est vnitas absoluta. scd̄a est vnitas respectiua. Continuitas tp̄is: lz sit vnitas p̄tis ad partem: cui vnitur: ⁊ sic vnitas respectiua: non tamē est vnitas ipsius partis temporis sm̄ quā est eadem sibi ipsi. Unde ista vnitas non est continuitas: sed manet semper manente essentia istius partis temporis: dato q̄ alteri parti non continuetur.

¶ De primo quidem igitur ente ⁊ ad qd̄ omnes. et infra.

¶ Quoniam vero est horum quidem vltimum vsus vt visus visio: et preter hanc nullum sit alterum a visu opus

Textu cōmenti. xvj. Questio. j.

Queritur. Utrū actio possit diuidi in actionē imanentē ⁊ trāseuntē. Et p̄bat: q̄ nulla sit actio imanēs: p̄supponēdo q̄ actio est ab agente in passum. Agēs aūt est tale per pōaz actiuā: q̄ po° actiua est p̄n^{m} trāsmutādi alterū inq̄ntū alterū. Ex hoc arguit sic. Illa actio nō manet in agente que recipit in altero ab agente inq̄ntū alterū est: sed actio est h°: q̄z transit in passum qd̄ sm̄ Ar°. est alterū ab agente. ergo relinquit q̄ nulla actio possit eē imanēs: cū nō maneat in agēte. Si eni maneret in agēte: seq̄ret q̄ actio eēt for° absoluta: qd̄ est absurdū. ¶ Et ꝯfirmat: q̄z sz auctorem sex p̄ncipioꝝ. Actio est sz quā in illud qd̄ subiicitur agere dicimur. Si ḡ dicimur agere in illud qd̄ subiicitur ergo sb̄m ⁊ passum recipit actionē. ¶ Item 2° arguit ex fundamentis.

fundamētis Doc. subt. φ oīs actio sit trāsiens: q2 bʒ ipʒ po^a passiua ⁊ actiua distinguunt ex nā rei: ſʒ actio trāsit a po^a actiua in passiuā; ḡ oīs talis actio recipit ex^a po^am actiuā. ḡ est actio trāsiēs. ¶ Itē 3° arguit ɔ̄ Doc. subti. φ ista diuisio sit supflua ſm ipm: q2 ex fūdamētis suis: ⁊ ſʒ ei^o opi. oīs actio fundat in agēte. ḡ oīs actio est imanēs. Ex q sequit ēt ſm ipʒ: φ oē agēs mutabit: q2 oē illud mutat qd recipit aliquā formaʒ de nouo: ſʒ agēs est hm̄oi. ḡ ⁊c.

Ad oppositum tn̄ est Ari. 9. meta. vbi vult: φ actio sufficiēter diuidat i imanētē ⁊ trāseuntē. Et exēplificat de imanēte. Sic visio est in vidēte: speculatio in speculāte. De transeūte. sicut contextio est in cōtexto: edificatio in edificato.

In ista. q. Declarabunt ꝑ multa de actiōe imanēte ⁊ transeunte: ex quib^9 patebit determinatio qōnis. Scd̄o instabit ɔ̄ dicta in ꝑ articulo ⁊ soluetur. Tertio respōdebit ad argumēta in principio.

Quantū ad ꝑ^m est ꝑ sciēdū φ actio trāsiēs ſʒ doct. subti. est illa ſʒ quā aliqd ꝓducit i eē reali: vl' est termin^9 actionis de gñe actiōis recept^9 ex^a supp^m agēs: que actio trāsiens hʒ duas ɔditiōes: q̄rū vna est φ trāsit in aliqd ex^a ſbtiue ⁊ terminatiue: exēpli grā. Edificatio trāsit in aliqd ex^a: puta in domū: vt in terminū: ⁊ etiā trāsit in ipsaʒ domū vt in ſbm: q2 edificatio recipit ſbtiue in domo edificata. Actio imanens q̄tum spectat ad ꝓpositū est illa per quā nihil ꝓducit ad ex^a in eē reali: sed bñ i esse intētionali: q̄ lʒ trāseat ad aliqd ex^a vt in ter^m: nō tn̄ transit in aliqd ex^a vt in ſbm. Exēpli grā. Uolitio trāsit in obm volitū vt in terminū: q2 volitio hʒ fieri circa volibile: nō tn̄ trāsit subiectiue in obm volituʒ: sed manet in volūtate: aut in supposito volēte per volitionē: etiā lʒ obʒ ꝓducat in aliquo esse ſm qd (puta in esse volito) per ipaʒ tn̄ nihil ꝓducit in eē reali sicut sit per actionē transeūteʒ. Qd̄ dixi de volitiōe: dico de speculatione: de visiōe: ⁊ de oībus istis opationib^9 q̄ manēt in ipso opante. ¶ Scd̄o notandū φ ista actio imanēs distinguit ab actione transeunte: de qua est mētio in ꝓposito: q2 ista actio imanens est de gñe q̄litatis: actio transiens est de gñe actiōis vel est termin^9 actionis talis qui recipit vel pōt recipi extra agens. Silr ista actio imanēs est grā sui: ⁊ eē vltim^9 finis po^e opantis: nō grā alicui^9 alteri^9 ꝓducibilis per ipsaʒ in eē reali. vt dcm̄ est: ſʒ actio trāsiens est ḡgrā alterius vel est aliqd ꝓductū per ipsaʒ ex^a agēs. de ꝑma actiōe facit mētionē Ar. ꝑ ⁊. 10. ethic. volēs. φ iste actiōes sint vltimi fines phōꝝ. Silr in. 10. meta. vult: φ ꝑter opus qd op^9 vocat istas opatiōes imanētes: nō sit aliqd aliud: ⁊ aliqua alia actio. Iste aūt actiōes dr̄ opationes ab Ar. ꝑp duas ɔditiōes q̄s hñt que ɔueniūt ꝓprijssimo mō actioni de gñe actiōis. ꝑ^a ɔditio est φ illa actio depēdet cōtinue a sua cā in fieri ⁊ ɔseruari. sic calefactio ab igne calefaciente. scd̄a ɔditio est φ trāsit in aliud vt in terminū. Istas duas ɔditiōes hʒ ista opatio imanēs que est volitio: aut intellectio. Intellectio eni depēdet ɔtinue a sua cā: puta ab intellu ⁊ obto in eē. nō dico in fieri successiuo: q2 esse itellectiōis est esse pmanēs idiuisibile qd totū sl' acqrit. Sed dico φ depēdet in suo eē (qd accipit in ꝑ instanti) ⁊ in ɔseruari a sua cā: qua circunscripta nō est ipsa intellectio in itellectu. 2ª ɔditio est φ de necītate ꝑsupponit aliquid ex^a: vt terminū ipʒ: ⁊ ꝑpter has duas ɔditiōes dicimus ipaʒ itellectionē ⁊ q̄cūqʒ ɔsilem operationē eē actionē: nō qdē de gñe actiōis: sed de gñe q̄litatis. Ex quo sequit correlariū φ actio trāsiens ſʒ assignata: q̄ agens formalr agit: iportat relationē ⁊ ē for^a respectiua: q2 de gñe actiōis. Sed actio imanēs ſʒ assignata est for^a absoluta: qd appet de mēte Ar. locis ꝑallegatis: vbi vult φ tales opatiōes sunt ꝑfectiones po^e opantis: respect^9 aūt nō ē for^a ꝑficiēs ſbm in aliq̄ gradu ꝑfectiōis. ḡ ⁊c. ¶ 3° principalr est notādū: φ actio trāsiens pōt accipi ſm viā Sco. vel pro actiōe qua agēs formalr agit: vel pro actiōe que est terminus istius actionis formalis que appellat actio acta. Si loquamur de actiōe ꝑma: ita hʒ duas ɔditiōes: quaꝝ ꝑma est: φ ꝑ ipsam aliqd in eē reali ꝓducit: vel educitur. 2^a ɔditio est: φ ipsa transit in aliqd vt in terminuʒ accipientē eē reale per ipsaʒ: trāsit qdē terminatiue: ſʒ nō ſbtiue: φ recipiat in aliquo extra ipm agens. Propterea q2 actio qua agens formalr agit: nō separat a fundamento primo ipsius: ⁊ ab eo qd est prima rō fundādi: sed potentia actiua est prima rō fundandi ipam actionē ⁊ relationeʒ ɔñtem actioneʒ: potētia aūt actiua est in agente. ḡ ⁊ actio. Sed loquēdo de actione acta: actio ista est talis: φ ꝑ ipsaʒ nihil in eē producit: sed est termin^9 productus: trāsit tn̄ in aliqd extra agens nō solū vt in terminū. verūetiā vt in ſbm: φ aūt ista actio vere appellet actio appet de mēte Simplicij super ꝑdicamēta: vbi dr̄t ꝑp qd facere ponit ꝑdicamentuʒ: ⁊ nō factio: ⁊ videt φ factio dr̄ de actione ⁊ effectu actionis: facere āt tm̄mō de actione: ſʒ certū est qd effect^9 actionis nō est ipsa actio de gñe actionis: sed effect^9 eius: ⁊ tn̄ ſʒ ipsuʒ talis effectus actiōis est actio ergo nō tm̄ datur actio qua agens agit: verūetiam actio acta. Actio qua agēs agit semꝑ est de gñe actionis: ſʒ actio acta est in omni predicamēto in quo pōt eē mot^9: aut aliqua forma q̄ possit terminare actioneʒ realr. Q2 ēt dat ista actio acta: apparet de mente Ar. in. 2. de aīa. tex. cōmē. 140. vbi hʒ φ actio visus est ipsa visio. visio. n. nō ē actio de gñe actionis: sed termin^9 ei^9. ḡ ſʒ ipm dat actio ꝓducta. Hoc ideʒ hʒ Cōmē. in. 3. phyco. cōmēta. 18. vbi hʒ φ motor ⁊ motuʒ sunt diuersa: actio tn̄ est eadē iter ipsa ⁊ loquit de actione que est motus: capiēdo motū pro forma fluente. ¶ Ex his apparet φ cū dcm̄ sit in ꝑmo notādo: φ actio trāsiens est illa ꝑ quā aliqd in eē reali ꝓducit vel educit: intelligit de actione de gñe actionis. Quū vo dr̄ φ actio trāsiens trāsit in aliqd extra ſbtiue: ⁊ terminatiue: hʒ intelligi de actiōe acta ⁊ ꝓducta. Lʒ Sco. in quolibet. q. 13. circa finē dicat: φ actio trāsiēs est: de gñe actionis: hoc hʒ intelligi ſm ipm de actione qua agens formaliter agit: ſʒ loquēdo de actiōe acta verū est illud qd dr̄ φ ipa recipit in aliquo extra ipʒ agēs. ¶ Pro cōplemēto istius articuli ꝑmi ē 4° ⁊ vltimo aduertēdū: φ actio que de ꝑdicamētū pōt distingui in actionē imanentē: ⁊ in actionē trāseuntē. Lʒ hoc nō sit ac intētionē phi. in. 9. meta^ce. Pro quo est notandū: φ sicut ad formā inductā in aliqd passum: extra suppo^m agēs est aliq̄ actio de gñe actionis: ita ad formā iductā in ipso agente est aliqua actio eiusdē gñis. Sicut. n. calor induct^9 in ligno presupponit actionē de gñe actionis in ipso igne gñante: ita volitio ⁊ intellectio que sunt forma imanēte ꝑsupponunt actionē de gñe actionis per quā tales forme in esse reali inducunt: ⁊ tūc illa actio de gñe actiōis que est ad formā inductā in ipsomet agente. dicit esse actio imanens: illa vero que est ad formam transeuntem extra suppo^m agens dicet actio trāsiens. Sed ista distinctio. vt dixi: nō est de mente phi: dicit. n. in. 9. meta. φ ꝑter actionem imanentem non est aliquod aliud opus. Opus aūt vocat terminum operatuʒ: sed preter actionem de genere actionis que est ad formā imanenteʒ est aliquis actus operatus: puta ipsa volitio: aut intellectio. ergo actio imanens ſm ipsum nō est de genere actionis. ¶ Aduertenduʒ tn̄ φ agens pōt habere respectum vnum ad terminum qui primo producitur: qui est terminus totalis ⁊ adequatus. Alium respectum pōt habere ad formā quā inducit in ſbm vel in passum. tertiū respectū pōt hr̄e ad ipsum passum. Isti respectus sunt distincti. Aliud. n. est terminus totalis ipsius generationis: qui est ipsum cōpositum. Aliud est forma que inducit in materia. aliud est ſbm siue materia substantificans formam. Respectus āt distinguunt ad distinctionem terminorum. ergo isti respectus sunt alij ⁊ alij. primus respect^9 appellat productio actiua. scd̄s appellatur inductio: vel eductio actiua. tertius respectus appellat transmutatio actiua: seu actio qua agens formalr agit. Istis tribus respectibus actiuis correspondent tres respectus passiui.

vnus in termino totali: q appellať ꝓductio passiua. Ali⁹ in termino formali seu in forma: q appellať inductio passiua. terti⁹ in sb̄to siue in materia q appellať trāsmutatio passiua: siue passio. Penes p̄ᵐ respectū terminus totalis ꝓducíť p se: ⁊ p̄mo: p respectū for⁹ nō ꝓducíť nisi p accidens: sȝ bn̄ p se ⁊ p̄mo inducíť. Penes 3ᵐ respectū sb̄ȝ trāsmutať ⁊ patiť: sȝ ab isto respectu nō denoiať terminus totalis: neqȝ formalis: qꝛ falsum est dicere: ꝙ cōpoᵐ sb̄ale trāsmutať. ⁊ sil̄r forma: sȝ bn̄ sb̄m: cui⁹ trāsmutatio ē act⁹. Primi duo respectus actiui: ⁊ etiā passiui correspōdētes sūt de gn̄e relonis ſm Sco. in. 4. di. 13. q. i. ⁊ in q̄ōnib⁹ de aia. Respect⁹ aūt tertius q est trāsmutatio actiua ⁊ ali⁹ respectus sibi correspōdēs sunt de gn̄e actiōis ⁊ passionis. ¶ Pro quo est notādū ꝙ respect⁹ ſȝ Sco. sunt in duplici dr̄ia: qdaȝ sunt respect⁹ intrinsec⁹ aduenictes: qdā sunt respectus extrinsec⁹ aduenictes. Respect⁹ p̄mo⁹ sunt illi q oriunť ex nā fundamēti posito termio: sicut posita albedie A. ⁊ albedie B. de necessitate isurgit silitudo a. ad b. Respect⁹ intrisec⁹ aduenictes sunt illi q nō oriunť de necitate ex nā fundamēti posito termio: sicut posito igne agēte ⁊ ⁊ ligno cōbustibili nō de necitate seqť cōbustio ⁊ actio in ipso cōbustibili: sed reqriť applicatio agētis ad passum: ⁊ dispō passi. p̄mi respectus sunt de gn̄e relonis. scd̄i respect⁹ sunt de gn̄e actiōis: vel passionis: vel alioꝝ p̄dicamētoꝝ: de quibus agit auctor. 6. p̄ncipiorū. Ad ppoᵐ respect⁹ agētis q est ꝓductio actiua ad totalē terminū ꝓductū: ⁊ respect⁹ inductiōis actiue ad formā iductā est de genere relonis: qꝛ non pōt poni agens ⁊ terminus totalis in fieri: aut ipa forma: quin tales respectus de necessitate oriantur. Sed respectus agentis ad sb̄m transmutatum cum sit extrinsecus adueniens. vt dictum est: est de genere actionis: ⁊ ex ꝯsequenti dicendum est ꝯsimiliter de respectibus passiuis correspondentibus istis actiuis.

Ex his inferť correlariū missiuū ad q̄ōnē motaȝ in p̄n⁹ ꝙ distō actiōis i trāseūtē ⁊ im̄anentē nō est distō actiōis q̄ est p̄dicamētuȝ seu de gn̄e actiōis. (Ita ꝙ vtraqȝ actio dicať esse de gn̄e actionis ad mētē ph̄i.) sȝ q̄lȝ est ex tale p̄dicamētū actiōis: ⁊ vtraqȝ est actio ꝓducta: qr̄ vna manet i agēte: nō qd inq̄ȝtū agens est: sȝ inq̄ȝtū pfectibile p ipaȝ actionē. Alia v̄o est pfectio alicui⁹ extrinseci opati. Ita ꝙ distō Ar. actiōis in actionem imanētē ⁊ trāseuntē est distō actionis acte ⁊ ꝓducte.

Quantum ad 2ᵐ arti. Contra ea que dicta sunt argiť: qꝛ dictū est superius in 3° notato primi articuli: ⁊ ꝓbatū: ꝙ actio qua agens formaliter agit est in agēte. Cōtra. ergo oē agens mutareť. ꝯn̄ia probatur. Tū qꝛ q̄ꝺ recipit aliquā formā de nouo mutať ſm illā. Tū ēt qꝛ Ar. 5. physico. dicit ꝙ ad actionē nō est actio qꝛ ad motū nō est motus. Ista ꝯn̄na nulla eēt: nisi diceret ꝙ actio esset motus. ¶ Ad hoc r̄ndeť negando ꝯn̄naȝ. Et cum dicis. oē quod recipit aliq̄ȝ formaȝ de nouo: mutať. R̄n̄°: ꝙ q̄dā est mutatio ad se ⁊ q̄dā est mutatio ad alterū ſm Sco. in. 2. di. i. q. 5. Mutatio est ad se ſȝ quaȝ acquiritur forma absoluta: que potest acqri ꝓpria acq̄sitiōe alio mō acq̄sito. Mutatio ad alterū est respectu forme q̄ acqriť aliquo alio acq̄sito Ar. nō ponit ad aliq̄ȝ formaȝ esse motū: nisi que pōt p se acqri: ⁊ ideo negauit ad relonē eē motū: qꝛ relo nō pōt acqri nisi aliquo absoluto acq̄sito i aliquo. Si loquamur de mutatione in se: nego ꝙ oē illud q̄ꝺ recipit aliq̄ȝ formam mutať ad se: nisi illa forma sit ad se. hoc est absoluta. Sȝ si forma sit forma ad alterum: ꝯcedo ꝙ tale recipiens formā mutať ad alterum. Actio autē nō est forma absoluta ⁊ ad se: sed est forma ad alterum: qꝛ ad terminū ꝓductū: ⁊ ita recipiens actionē mutatur ad alteꝝ: ſȝ est actio nō aduenit ipsi recipiēti: nisi per hoc ꝙ terminus aliquis productus absolutus alicui alteri acqritur: ⁊ ita mutatur ad alterum. Motus aūt aut mutatio proprie dicta ſm Ar. nō est ad formā respectiuam preter vbi. sed ad formam absolutam. ¶ Uel possumus aliter dicere scd̄o ꝙ mutatio est de duplici opposito i ad duplex oppositū: hoc est de p̄uatione mutationis ad ipsaȝ mutationeȝ: ⁊ de p̄uatione termini mutationis ad ipm terminuȝ. Agens aūt recipiens actionē non transit de duplici opposito ad duplex oppositum. ḡ vt sic nō mutať. minor pȝ: qm̄ precise trāsit de p̄uatione actionis ad ipsaȝ actioneȝ: sȝ non trāsit de p̄uatione termini ad ipm terminum: ⁊ hoc loquēdo de agēte actione trāseūte. ¶ Datur etiā ad hoc tertia responsio. Negando: ꝙ oē recipiēs aliquā formaȝ muteť. ꝙ si tu dicas: saltē sequiť: ꝙ oē agēs recipiens actionē pateretur. Negať ꝯn̄na: qꝛ nō oē recipe est pati. q̄ꝺ declaratur: qꝛ certuȝ est ꝙ actio p̄cedit passioneȝ. Sicut cā nā p̄cedit effectum: in eo istanti in quo agens recipit actionē: in eo istāti nature nulla est passio: qꝛ in illo instāti nature in quo est prius nā: nō est posterius nā: ⁊ in eo instāti nature in quo actio aduenit agēti est ipa receptio. ergo receptio nō est passio. qꝛ passio nō p̄cedit actionē: sȝ seqtur actionē. Dico ergo ꝙ omne q̄ꝺ recipit aliq̄ȝ formā receptione passionis: ⁊ passione insequente actionem: patiť. ⁊ q̄ꝺ recipit aliquā foȝaȝ p simplicē iherētiā ꝯ actualeȝ forme inherentis ad ipsum sb̄m: nō patiť. nam iste respectus inherentie actionis ad fundamētū est de gn̄e relatiōis: sicut etiā quecūqȝ iherentia cuiuscūqȝ respect⁹ ē hꝰ. ¶ Ad 3ᵐ ꝓbationē ꝯn̄ie. R̄ndeť dicēdo: ꝙ Ar. in. 5. physico. nō probat: ꝙ ad actionem nō sit motus per hoc medium. ꝙ actio sit motus: sed per sile. vȝ. si ad motū nō sit motus. ergo neqȝ ad actionem est actio: ꝯn̄na patet a simili: ⁊ tunc vltra. Ad actionē nō est actio. ergo ad actionē nō est mot⁹. Ista ꝯn̄na pȝ. quoniā ex opposito ꝯn̄tis: inferť oppositum antecedentis. Da. n. ꝙ ad actioneȝ sit motus. (cum motus sit necessario cātus ab aliquo agente) ergo motus p̄supponit actionem: ⁊ ex ꝯn̄ti sequiť: ꝙ si ad actionem sit motus ꝙ ad actionem erit actio. Ulterius sequeretur ꝓcessus in infinitum: qꝛ sit ad actionē est motus: ⁊ cā motus vel effectiua vel formalis: qua agens agit: est ipsa actio. igiť actionis est actio. Et tunc vltra. aut. n. illa actio que est cā motus p̄supponit motum aut nō. Si nō pari formiter standuȝ erat in p̄ma: ⁊ dicenduȝ erat ꝙ ad actionem nō erat motus. Si sic: ergo p̄supponitur aliqua actio prior: ⁊ tunc q̄riť de ista vt p̄us: ⁊ tūc aut erit ꝓcessus in infinitū. aut stabiť ad hoc: ꝙ ad actionem nō est motus. ¶ Pōt etiā dici: ꝙ arguᵐ Ar. tenet p locū a minori. vȝ. ad motum nō est motus: ergo ad actioneȝ nō est actio. Motus. n. est actus potentie passiue. Actio aūt potētie actiue. Si ergo potētia passiua sine motu p̄cedente pōt exire in actum suū qui est motus: multo magis vr̄ ꝙ po⁴ actiua possit exire in actionē: nulla actione p̄cedēte: ⁊ tunc postmodū sequiť ꝓpositū ph̄i: ꝙ ad actionē nō est motus: ex quo ad actionem non est actio.

Quantū ad vltimuȝ arti. R̄ndeť ad argumenta ante oppositum concedendo: ꝙ actio est ab agente: ⁊ dico ꝙ actio qua agens formal̄r agit est ab agēte: ⁊ etiam actio acta. Sed prima semper manet in agente. secunda q̄nqȝ recipiť in alio extra agens. Et cum tu dicis ꝙ actio qua agens agit transit in passum ⁊ est transiēs qꝛ potentia actiua agentis est p̄ncipiuȝ transmutandi alterum: inq̄ȝtum alteꝝ. Dico ꝙ passum q̄nqȝ est simpliciter alterum ab agente. q̄nqȝ est alterum ſm qd. vbi enim agens agit in aliquid extra se: passum est alterum simpl̄r. Sed vbi agens agit in se ꝓducendo aliq̄ȝ formā: passum est alterum ſm qd. ꝓpter q̄ꝺ dicit Ar. ꝙ potentia actiua est p̄ncipium trāsmutandi alteꝝ. inquantū alteruȝ. denotando: ꝙ potentia actiua vel est principiū transmutandi alterum simpl̄r quod est simpl̄r diuersuȝ ab agente: aut si non est principium trāsmutādi alterū inquantum alteruȝ ſm quid: ꝓpterea qꝛ agens ꝓducens in se aliquā formaȝ nō recipit ipsam inq̄ȝtū agens: ⁊ sed inquantum passum. Unde sicut potentia actiua per accidens est in passo inquātum passum est (sicut ars medicine ⁊ sanādi per accidens est in sanato inquantuȝ sanatuȝ est. sicut dr̄ 2° physicoruȝ: ꝙ medicus per accns sanat seipsum.) Ita dicimus ꝙ actio

ꝙ actio ſm quā agens formalr agit: per accñs eſt in ipſo paſſo: ſed per ſe eſt in ipſo agēte. ⁊ ecōuerſo actio acta per accñs eſt in agente: ⁊ per ſe eſt in paſſo. Et qḋ dicis: ꝙ ſe queret ꝙ actio eēt forma abſoluta. Nego ꝯñtiā: qꝛ actio nō pōt īelligi eſſe ſine termino. mō illa forma eſt reſpectiua que ſm ſuū eſſe nō pōt pſcindi a termino. Ex quo cōcludit ꝙ cū actio ſit ad terminū eſt for^a reſpectiua. Per iam dicta pꝫ ad ꝯfirmationem de auctore ſex pncipioꝝ. ¶ Ad ſcḋm argumentū. Rñdeṫ ꝙ iſta ꝯña nō valet: actio recipitur in potētia paſſiua que diſtinguiṫ ex nā rei a po^a actiua. ergo iſta actio eſt trāſiens: qꝛ actio nō eſt tranſiens: niſi qꝛ recipiṫ ex̄ ſuppoſitū agens: vel ſaltē nata eſt recipi: mō lꝫ detur: ꝙ aliqua actio recipiaṫ in aliquo ex̄ potentiam actiuā: nō tñ ſequiṫ: ꝙ quelibet talis recipiatur ex̄ ſuppoſitū agens. ¶ Ulterius iſta ꝯñtia non valet. Actio recipitur in po^a paſſiua vel in paſſo: ergo recipiṫ in aliquo extra po^{am} actiuā. ꝯñtia nulla eſt. ¶ Pro quo notandū: ꝙ duplr accipiṫ potentia. Uno mō pro fundamento potētialitatis actiue: aut paſſiue. Alio mō pro reſpectu potētialitatis actiue aut paſſiue. Primo mō po^a eſt aliquid abſolutum eo mō quo dṙ ꝙ calor eſt potentia calefactiua. Scḋo modo potentia eſt forma reſpectiua ⁊ reſpectus. Si capiatur pōa primo mō (cum eadem res abſoluta ſit ratio agendi ⁊ recipiendi) eadem res abſoluta eſt potentia actiua ⁊ paſſiua. Si aūt accipiatur ſcḋo modo: ſic ꝯcedo: ꝙ potentia actiua ⁊ paſſiua diſtinguūtur formalr ⁊ ex natura rei: ex quo apparet falſitas ꝯñe. ¶ Ad tertium argumentū diceṫ in queſtione ſequenti: quia tangetur eadem difficultas.

¶ Quoꝝcūq; igiṫ alterum aliqḋ eſt qḋ ſit p̄ter viſuꝫ boꝝꝫ actus in facto eſt. Textu. cōmenti. xvj. Queſtio. ij.

Trum actio fundeṫ in agente tanq; in ſbto^m. ¶ Et arguiṫ pmo ex fundamētis Scoti hoc eē falſum. Naꝫ data iſta pōne: ſequiṫ ꝙ diuiſio quam ponit ipſe actionis in imanentē ⁊ tranſeuntem eſt ſuperflua ⁊ ſuperuacanea: qꝛ ſi actio qua agens formalr agit manet in agēte. ergo ois actio erit actio imanēs. ¶ Et ſi tu dicas ꝙ actio eſt duplex. Actio reſpectiua: ⁊ actio acta: ꝓpoſitio Sco. intelligiṫ de actione reſpectiua ⁊ nō de actiōe acta. ¶ Cōtra ex hoc ſequitur ꝙ argumentū qḋ adducit in pmo metaph. q. 6. ad declarandam intentionē Ar. nihil ꝯcludit. Dicit. n. arguendo ad intentionem eius: ꝙ actio vera manet in agente: ⁊ actio acta tranſit in mām exteriorem. Ex hoc arguit volendo probare: ꝙ ex actione ꝯcludimus ſbum eius eſſe ſingulare: qꝛ actio ſingularis recipitur in ſingulari: gñatio autēꝫ eſt actus ſingularis. ergo hꝫ recipi in ſubiecto ſingulari. Ex hoc ꝯcludit. ipſe ꝙ ex actione acta nos īueſtigamus illud in quo eſt talis actio: eſſe ſingulare. Si autēꝫ actio acta nō eſſet vera actio. tunc nō rñderet ad intentionem Ar. ¶ Item arguiṫ ꝯ iſtam diſtinctionē de actiōe reſpectiua ⁊ de actione acta: qꝛ data iſta diuiſione ſequiṫ: ꝙ vni paſſioni corrñdebunt due actiones. ſit ita ꝙ ignis a. agat in b. In igne a. erit vna actio reſpectiua. ⁊ in b. actio acta. b. autē habet tm̄modo vnaꝫ paſſionē: qꝛ eſt vnū paſſum. ergo vni paſſioni correſpōdebunt due actiones. ¶ Itē ſcḋo arguiṫ pncipalr. Si eēt veruꝫ ꝙ actio reſpectiua reciperet in agente: cū ſm Sco. diſtinguaṫ realiter ab agente: ⁊ recipiat ipſam. ergo omne agens inq̄tum agens moueretur: ⁊ ſemp moueretur: ꝯñs eſt falſum. igiṫ ⁊ añs. Qꝛ ſequaṫ arguiṫ. Omne qḋ recipit aliq̄ꝫ formaꝫ realē de nouo: poſt priuationē eius mutatur ſeu moueṫ. Sed agens recipiens ipſam actionem recipit formā realiter diſtinctā ab ipſo agente: ⁊ trāſit de p̄uatione iſtius forme ad ipſaꝫ formā. ergo realr mutaṫ. Ad hoc facit qḋ dicit phs in. 5. phyſico. ꝙ ad actionem ⁊ paſſionēꝫ nō eſt motus: ⁊ ꝙ actionis nō eſt actio. Nam tunc eſſet ꝓceſſus in infinitū: vt ꝓbare tex. cōmen. 13. ꝙ actio non recipiṫ in agente: qꝛ ſi reciperet actionē: hoc eſſet mediāte actione: ⁊ illa actio iterū reciperetur mediante alia actione: ⁊ ſic in infinitum. ¶ Ultimo arguitur. Data veritate iſtius poſitionis: ꝙ actio recipiaṫ in agēte: ſequiṫ ꝙ vni actioni corrñdebunt due paſſiones. ꝓbatur ꝯſequētia. Certuꝫ eſt ꝙ omnis receptio alicuius forme eſt paſſio: ſed agēs recipit formā que eſt actio reſpectiua. ergo recipiēdo ipſam patitur. ſcḋo actio acta recipitur in paſſo. Receptio autem iſtius actiōis adhuc eſt paſſio. ergo actioni reſpectiue correſpondent due paſſiones: quarum vna eſt receptio actionis reſpectiue: alia eſt receptio actionis producte ⁊ ſic due paſſiones.

Ad oppoſitum tñ arguiṫ. Impoſſibile eſt aliquā formā eē in aliquo ſbto: niſi cōmunicet ſuū eē formale ſbto: qꝛ dū forma eſt in aliquo ſbto informat ipm: ⁊ informando dat eē formale: ⁊ vlterius ꝯſtituit ipm in tali eſſe formali. Sicut albedo ſi eſt in ſba: neceſſario cōſtituit ſbam in eſſe albo: ſed per te actio reſpectiua recipiṫ in paſſo. ergo omne paſſum aget ⁊ erit agens per talem actionem.

In iſta. q. quīq; ſunt videnda. Primū vtrum actio fundeṫ i agēte. Scḋm eſt vtrū actio fundetur in motu. Tertiū vtruꝫ actio diſtinguaṫ eſſentialr a motu. Quartū mouende ſunt inſtantie ꝯ dicta. Quintuꝫ ſoluende ſunt rationes in principio queſtionis.

Circa primum poniṫ iſta ꝯcluſio: ꝙ ois actio qua agēs formalr agit fundatur in agente. Et pmitto epilogādo breuiter diſtōnēꝫ datam in p̄cedēti q̄ōne q̄ talis eſt. Actio capiṫ duobus modis. vno modo pro actione reſpectiua. alio mō pro actione acta ⁊ ꝓducta. Actio reſpectiua vel eſt ad terminum tranſeuntem extra agens: vel ad terminuꝫ manentem in agente. Si primo modo diciṫ tranſiens: vt dictum fuit. Si ſcḋo modo dicitur imanēs: ⁊ nō dicitur tranſiens rōne ſui: qꝛ ipſa recipiaṫ extra agens: ſed rō termini ꝓducti p ipſaꝫ: ſcḋo mō dṙ actio imanēs ⁊ rōne ſui ⁊ rōne termini. Actio alio mō pōt capi pro actiōe acta ⁊ producta: ⁊ iſta eſt terminus p̄dcꝫ actionis: que ſi manet in agente: ⁊ eſt imanēs: ſi recipiaṫ extra agens eſt tranſiens. Que diſtinctio (vt diximus) eſt ad mentē. Ariſt. ⁊ nō pma. ¶ Loquēdo de actione pmus dicta pono ꝯcluſionēꝫ: ꝙ actio talis quecūq; manet in agente. Que concluſio probatur aliq̄b^9 medijs. ¶ Et primo ſic. Quoꝝcūq; principioꝝ effect^9 ſunt incōpoſſes: ⁊ ipſa pn^a ſunt incōpoſſibilia. Sꝫ ita eſt ꝙ effectus actionis ⁊ paſſionis ſunt icōpoſſibiles in eodēꝫ: probatur. Agere eſt effectus actionis. l. effectus formalis. pati effectus formalis paſſionis. Sed ita eſt ꝙ agere repugnat paſſo. Sicut pati repugnat agenti. ergo ⁊ pn^a iſtoꝝ erunt icōpoſſibilia: ⁊ ita actio nō erit cōpoſſibilis paſſo: neq; recipietur in ipſo. ¶ Item ſcḋo arguiṫ. ſit ita ꝙ aliqḋ agens agat in duo paſſa. Aut. n. iſtud agens agit vnica actione: aut plurib^9. Si dicas ꝙ agat vnica actione: ⁊ iſta recipitur in paſſo. ergo idē actio numero recipitur in pluribus. Si dicas ꝙ idē agens agit plurib^9 actionib^9. ergo idem agens ſimul habebit duas actiōes eiuſdem ſpeciei. ꝯñs eſt cōtra viam tuam. ꝙ idem ſimul poſſit habere plures actiones: ergo ⁊c. ¶ Item tertio q̄cūq; referuntur mutuo relatione reali referūtur proprijs relationibus exñtib^9 in ipſis formalr. Iſta propoſitio ꝓbatur. Tuꝫ qꝛ relatio hꝫ referre propriū fundamentū. Et qꝛ alioquin relō nō eſſet mutua. Uñ in hoc diſtinguitur relō realis: a relōne rōnis: qꝛ relatio rōnis nō eſt in fundamento qḋ refertur per ipſam: ſed bñ relatio realis: ſed ita eſt ꝙ agens refertur ad patiens relatione reali: ⁊ refertur per actionē: ⁊ per reſpectuꝫ actionis. ergo talis reſpectus fundabitur in agēte. ¶ 4o. cauſa nō p̄cedit ſuū effectuꝫ: ſed effectus ipſius actionis eſt paſſuꝫ inq̄tū paſſuꝫ. ergo actio nō fundabitur in paſſo: vt paſſum. eſt. minor

ꝓbaẗ q: passum: vt passum est nõ ꝯstituiẗ in tali esse: nisi per actionez. ergo actio est ꝑor nã ipso passo in ratione passi.

Quantū ad 2ᵐ videndū est vtrū actio fundeẗ in motu ⁊ vr ꝙ sic: ꝑ auctorē. 6. ꝑncipiorū. Actio in motu firmabiẗ. ergo fm ipm sbm ⁊ fundamentum ipsius actionis est motus. ¶ Ad hoc argᵐ rñdeẗ dicēdo ꝙ actio qua agens formalr agit: fundaẗ in agente: sed actio que est terminus istius actionis est motus ipse. Ad auctorez. 6 ꝑnᶜᵖ dico: ꝙ ipse non vult ꝙ actio respectiua fundeẗ in moto. Sicut in sbto: q: (cum dicat ipse: ꝙ motus est in actiõe) sequereẗ ꝙ sicut mot⁹ est fundamētū ⁊ sbm actionis: ita actio esset sbm ⁊ fundamentū motus: ⁊ ita dareẗ circulus in fundatis ⁊ fundamētis. i. in dependentia eēntiali fundati ad fundamentū. Uult ergo ꝑdictus auctor: ꝙ actio est in motu: hoc est ꝙ nõ põt eē sine motu. prout motus se extendit tam ad mutationē diuisibilē: ꝙ etiam indiuisibile: ⁊ hoc loquēdo de actione respectiua que est respectus agētis ad passuz ⁊ nõ de actione que est simplr ꝓductiua: quarū distõ in fine ꝑmi arti. ꝑcedentis qõnis declarata fuit. Loquēdo de ista actione productiua: ista põt eē sine motu ⁊ quacūqz mutatione diuisibili vel indiuisibili: q: nõ est respectus agentis ad passum qõ transeat de ꝑuatione ad formã: vbi nulla est mutatio: sed loquendo de actione trãsmutatiua ista nõ est sine motu aut mutatione: sz sicut ista nõ est sine mutatione: aut sine motu: ita ecõ motus: aut mutatio non est sine actione. Uult ergo ꝙ actio sit in motu nõ qdēsbtiue: sz ꝯsecutiue. sic ꝙ seinuicem ꝯsequuntur actio transmutatiua ⁊ ipse motus.

De tertio videndū est. Utruz actio realr distinguaẗ a motu aliquo mõ: ⁊ arguit vna opi. ꝙ nõ. Quoꝝ opposita sunt eadē: ⁊ ipsa sunt eadē: sz ita est ꝙ illud: ꝙ opponiẗ motui opponiẗ ēt actioni. Probaẗ ista. quies opponiẗ motui: ⁊ quies etiaz opponiẗ actioni. Sicut. n. mobile qõ nõ moueẗ: qescit: ita agens qõ nõ agit: quiescit ab actione. ergo vtriqz quies opponiẗ: relinquitur ergo ꝙ motus ⁊ actio sint idem: maior vr de se nota. maxime vbi opposita que sunt eadem dicr esse opposita ꝑuatiue: q: vbi eadez ꝑuatio: ibi idez hitus: cū ꝑuatiões numerenẗ ⁊ distinguanẗ ad nūerationē ⁊ distõnez hituū. ¶ Itē arguiẗ scdo ad idem. oē illud qõ est forma fluens ⁊ successiua hñs ptē post ptē in successione: vr esse motus: sed ita est ꝙ actio est forma successiua hñs ptē post ptē in fluendo. ergo actio est motus: maior ē mãifesta: q: successio ⁊ fluxus sunt de rõne mot⁹. minor ēt est manifesta ⁊c. Contra istaz opi. q̄ tenet ꝙ actio sit eadez realr motui: arguiẗ sic. illa distinguunẗ realr: quoꝝ vnū põt manere: alio nõ manēte. Istã ꝑsuppono pro nūc: qñ dato opposito sequitur oppoᵐ ꝑmi ꝑncipij: sed ita est: ꝙ actio põt manere: non manente motu: aut mutatione. ergo actio distinguiẗ realr a motu: minor ꝓbaẗ. Nam certum est ꝙ graue existens in loco deorsuz hz aliq̄ opationez sibi ꝓpriã trãseūte motu. ergo ꝓpoᵐ. ꝓbaẗ assumptū: q: qõ est in meliori dispõne: ⁊ hz esse ꝑfectius nõ vr ꝑuari: eo ꝙ est ꝓpria ꝑfectio ipsius: ⁊ finis ꝓpri⁹ ei⁹. Sz opatio (extēdēdo nomen opatiõis ad opationē siue imanentē siue trãseuntē: siue sit opatio ad formã siue nõ) est ꝑfectio ⁊ finis ꝓprius ipsi⁹ opantis. ergo graue extñs deorsuz ⁊ quiescēs qete oppoᵃ motui (cū hēat eē ꝑfectius ⁊ sit in meliori dispõne: q̄ vbi hz eē sursuz) nõ caret ipsa operatiõe que est propri⁹ finis: ⁊ vltima ꝑfectio ei⁹. ¶ Per h rñdeẗ ad argᵘ: ⁊ ꝑmo ad ꝑmū ꝯcedēdo maiorē: sz negãdo minorē. ¶ Pro quo notãdū: ꝙ alia est qes q̄ opponiẗ motui: alia q̄ opponiẗ actioni. qes que opponiẗ motui dr qes simplr. sed qes opposita actioni: est qes fm qd. ⁊ tūc dico ꝙ ista duo. vz. vtraqz qes nõ est vna: ⁊ eadē: sz alia ⁊ alia ⁊ vna opponiẗ motui ⁊ nõ actioni. Et ita qescens fm motū: nõ qescit fm opationez aut actionez. ¶ Per hoc rñdetur ad scdm argumētuz ꝯcedēdo maiorē ad hūc sensum: ꝙ illa forma q̄ fm se fluit. ⁊ hz ptes fluentes rõne sui: ⁊ nõ rõne alterius illa est motus: cum motus formaliter sumptus (ex tertio phy.) nõ sit nisi fluxus forē. Sed vbi aliq̄ fora non fluat ꝑmo: ⁊ ꝑ se. sed ꝑ accñs rõne alteri⁹: nego ꝙ ista dicaẗ eē motus. Et tūc nego minorē ꝙ actio sit forma ꝑmo. ⁊ ꝑ se fluēs: sz est fluens ꝑ accñs: ⁊ rõne motus: cū quo accñtalr ꝯiungitur. ¶ Qñ aūt aliqd sit forma fluēs: ⁊ nõ sit mot⁹ ipse formaliter sumpt⁹: aut ēt mãlr ꝑ forma fluēte declaraẗ. Ubi enĩz ad qõ est motus localis nõ est motus q est fluxus forme: neqz est motus acceptus ꝑ forma fluēte: qñ est tale ꝙ in ipso qescit: mobile tñ vbi põt eē fluēs: vbi ꝯiungaẗ cuz motu: ⁊ ita ratione mot⁹ cū quo accñtalr ꝯiungiẗ vbi dr esse forma fluēs. ¶ Sed īsurgit vna difficultas: vtrū actio ⁊ passio sint idē realr: cui⁹ difficultati teneẗ ps negatiua. ꝓbaẗ tñ sic. Illa nõ sunt idē realr: quoꝝ vnū põt eē sine reliqua: sz actio põt eē sine passione. sic est in agēte ꝓducēte aliqd nullo ꝑsupposito subto. ergo actio distiguiẗ realr a passione. ¶ Itē 2ᵒ ois propositio negatiua in qua remoueẗ. vnū genus gñalissimū ab alio gñe gñalissimo: est simplr ꝑᵃ ⁊ imediata. ergo ista erit imediatissima. Nulla actio ē passio. ¶ Aduertendum tñ ꝓ intelligentia istius difficultatis ꝙ hoc nomen actio est equiuocuz (vt hz Sco in. 4ᵒ snĩarū. di. 13. q. 1.) primo ad actionez que est opatio imanēs (put intellectio ⁊ volitio dr actio: ⁊ tñ in rei vitate sūt q̄litates) 2ᵒ ad respectū q est ꝓducentis ad ꝓductū. 3ᵒ ad respectū inducētis ad inductū. 4ᵒ ad respectū trãsmutãtis ad trãsmutatū. 5ᵒ ad formã actã ⁊ ꝓductã inq̄tū icludit respectū: q est eē ab. Respectus tñ importatus ꝑ eē ab: põt eē multiplex vel esse ab: hoc est ab agēte inq̄tū ꝓducens: vel eē ab agēte inq̄tū est inducens vel educens: vel ab agēte inq̄tū est transmutans. in 5ᵃ supra posita significatione nõ accipiẗ eē ab: vt importat respectū qui est ab agēte inq̄tū ꝓducēs: neqz inq̄tū inducēs. Sed ab agēte inq̄tū trãsmutans: ⁊ eē ab ipoztat respectū de gñe passionis: ⁊ tūc actio in ista 5ᵃ significatione ipoztat duo. Unuz tanq̄ aliqd ꝯnotatū: ⁊ aliud tanq̄ ꝑncipale significatū. Cõnotatū est ipsa fora acta. formale significatū est ipse respectus ipoztat⁹ per esse ab: de gñe passionis. Omnibus istis modis põt accipi ⁊ dici actio equoce. Scdm 4ᵐ moduz actio diffiniẗ ab auctore sex ꝑncipiorū: dicendo: ꝙ actio est illa fz quã i illud qõ subijciẗ agē dicimur. Scdz quintã significationez ⁊ 5ᵐ moduz accipiendi actionem Ar. 3ᵒ phys. exponiẗ q̄tum ad oĩa que dicit de actione: ita ꝙ ea que ponit ibi: intelligit fm qntã significationez: ⁊ ꝑꝑ hoc dicit de actione: de qua loquiẗ: ꝙ est opus ⁊ finis hui⁹. s. actiui. opus autem ⁊ finis hui⁹ est ipsa forma absoluta que vt fluēs est motus. vnde pmittit ibi ꝙ motus est actus actiui ⁊ passiui actiui vt ab ipso. passiui vt in ipso. dicitur ergo actio ipsum actum siue opus vel finis agentis: inq̄tum est ab ipso agente.

Quãtū ad 4ᵐ arti. Cõtra ea que dicta sunt obijciẗ. Tu dixisti ꝙ actio acta includens respectum ad agens: qui ipoztaẗ per esse ab. est actio: ⁊ iste respectus ipoztatus per esse ab. est respectus de gñe passionis: qm ly esse ab. ipoztat idē qõ eē ab agente: inq̄tū est transmutans: sed sic ipoztare est ipoztare transmutationē passiuã: ergo ly esse ab. impoztat respectum de genere passionis. Hec dicta sunt in vltimo ꝓcessu superiori. Sed ꝯtra. Ar. 3ᵒ phys. tex. cõmē. 22. distinguit actionez per esse. ab. ab ipsa passione. volens ꝙ actio ⁊ passio sint idez: sed distinguiẗ solum per istas habitudines: que ipoztanẗ ꝑ eē ab. ⁊ per esse in. ergo actio acta q̄tuz ad istam habitudinē que est eē ab. distinguiẗ a passione. ergo nõ importabit respectuz passionis fm istã habitudinez. ¶ Item arguiẗ. tu dixisti ꝙ actio acta includens respectum qui est esse ab. ꝑncipalr ⁊ formaliter significat istū respctū. ꝯnotat aūt istaz formã ꝓductã que est termin⁹ actiõis de genere actiõis. Contra. Nomē significans respectuz passiuū ⁊ formaz absolutam: sic ꝙ pzincipalius significat respectum q̄ formaz: debet imponi magis a respectu q̄ a forma: sed ita est ꝙ nomen impositum respectui passiuo est hoc quod dico passio. ergo totum hoc actio acta: ⁊ respectus qui

est esse

est esse ab magis dz significari τ noiari noie passionis: q̄ȝ noie actiōis: τ p ɔ̄ns actio in 5ª significatione magis dicetur eē passio q̄ȝ actio. ¶ Ad h̄ rndeť. Ad p̄mū. ꝙ Ar. dicens ꝙ esse ab. in actione distinguit a passione: nō loqȝ de actione q̄ est gen᷒ τ p̄dicamētū: sed de actione q̄ est forma producta: τ termin᷒ actionis: put actio est p̄dicamentū: τ qd̄ sit vex apparet ex tex. cō. 19. Quū. n. p̄misisȝ: ꝙ necesse est aliquē vnū actū esse actiui τ passiui: τ dixisset ꝙ actus actiui est actio: actus passiui est passio: p̄bando p̄mū. s. ꝙ actio sit actus subdit. Opus. n. τ finis est actus hui᷒. s. actiui. Actionem igiť appellat ip̄m opus opatū: τ finēȝ actiōis agētis. Tale opus operatū est ipa forma p̄ducta q̄ vt in fluxu: τ vt fluens est mot᷒ m̄aliter sumpt᷒. Ista aūt forma pro q̄ȝto est ab agēte: τ est effect᷒ ei᷒ appellať actio. Pro q̄ȝto aūt recipiť in passo: appellať passio. Unde eē ab agente τ recipi in passo sunt distincte hītudines: τ ad diuersos terminos. Alia. n. habitudo est eē aliqd p qd̄ passum trāsmutať ab agēte: τ alia est hītudo eē aliqd qd̄ recipiť in passo. Quilibet tn̄ istox respectuū est de gn̄e passionis: quox vnus est transmutatio passiua: vel rō s̄m quā aliquid trāsmutať passiue. Alius respectus passiuus est forme receptibilis ad ip̄m passum: vt receptiuū. p p̄mūȝ respectuȝ distinguiť actio acta a passione: quā circūloquiť Ar. p istaȝ hītudinē que est eē in. Unde nō distinguit Ar. actionē a quacūqȝ passione seu respectu passionis: s̄ȝ solū ab illa que ip̄ortať p esse in. q̄ respectus passionis eundē᷒ ip̄ortať p talē hītudinē: τ ex hoc apparet r̄nsio ad arg᷑. ¶ Ad 2ᵐ arg᷑ r̄ndetur p̄mittēdo vnā regulā: ꝙ q̄n sunt aliq̄ duo: quox vnuȝ intelligiť τ cognosciť ab intellectu altero ignorato: vel vnū est māifestius reliquo: illud qd̄ est imanifestū: hȝ significari τ declarari per illud qd̄ est manifestū. Respectus passiuus qui est trāsmutatio passiua ē nobis imanifestior forma acta. τ p̄ducta est nobis manifesta. ergo respectus hȝ significari noie ipsi᷒ forme. forma autem talis dr̄ actio: q̄ effectiue est ab actione trāsmutatiua. ergo totū icludens respectuȝ τ formā significabiť noie actionis. ¶ Q̄ si tu q̄ras. Unde est ꝙ forma p̄ducta denoiať actio. ¶ Rn̄deť. ꝙ effect᷒ q̄nqȝ imanifestius denoiať noie cause. vbi cā est manifesta: q̄nqȝ econuerso circumloquimur ipsam cām per nomen impositum effectui. (Sicut charitas est qdā hītus volūtatis. vt dicit Theologus quē ignoram᷒ ip̄m significamus per effectū: τ imponiť nomē isti habitui ab ipso effectu. Charitas. n. ideȝ est qd̄ dilectio.) Sic in p̄posito. Actio. n. que est qdā forma respectiua: est formaľr τ fundamētaľr in agente: loquendo de actione que est genus. Ipsam tn̄ formā respectiuam ignoramus: τ q̄ intelligimus τ cognoscimus effectum: significamus ipsam p effectuȝ τ dicim᷒: ꝙ effectus est actio: q̄ effectiue est ab actione. Hoc apparet etiaȝ 2° ethico. vbi hr̄: ꝙ actus iparatus a volūtate est electio: nō quidem vt sit formaľr electio: q̄ actus qui est formaľr electio: est ipsa volitio: sed est electio: q̄ effectiue τ causaliter est ab electione. ¶ Ex his oībus sequunť aliqua correlaria. P̄mū est ꝙ actio s̄m quintā sigīationeȝ τ mot᷒ sunt ideȝ realr. Motus. n. nihil aliud est q̄ȝ ipsa forma vt fluens: forma vt fluens est motus. τ eadē forma vt est ab agēte est actio acta. q̄ actio acta τ motus sunt idem realr. distinguunť tn̄ s̄m rōnē formalē: q̄m ex alia cōparatione: τ respectu alterius termini forma p̄ducta est motus: τ ex alia dr̄ eē actio. p respectū ad agēs dr̄ actio. per respectū ad formā p̄fectā ad quā fluit τ tendit dr̄ esse motus: τ sic ex alia atqȝ alia hītudine actio τ mot᷒ sunt idem τ distinguunť. ¶ Scd̄m correlariū: ꝙ actio motus τ passio sunt ideȝ m̄aliter τ realr. Probať: q̄ forma p̄ducta penes diuersas habitudines dr̄ esse motus: actio τ passio. Per habitudinē ad agens: est actio. vt dictum est. Per habitudinem ad formaȝ p̄fectaȝ diciť esse motus. Eadē forma per hītudinē ad passuȝ in quo recipiť dr̄ eē passio. loquendo de istis terminis actione τ passiōe m̄aliter: q̄m sicut actionem actā dicimus ipsam formā q̄ est ab agēte: ita passionem appellam᷒ ipsaȝ formā receptā in passo: τ dr̄ passio recepta. ¶ Utrūqȝ correlariū apparet ex dictis Ar. in 3° phy. qui vult ꝙ vn᷒ mot᷒ sit actio τ passio m̄aliter. Diciȝ ista duo distinguanť s̄m rōnem: τ s̄m esse ab. τ s̄m esse in. τ est. tex. cōmē. 22. ¶ Apparet hoc idē p aliud exemplum qd̄ ipse ponit de distantia q̄ est inter locū sursum τ deorsuȝ: volens ꝙ sit eadeȝ distātia m̄alis a sursum in deorsuȝ: τ ecōtra: s̄ȝ nō est idem distare. Distare. n. nō tm̄ importat ipsam distātiaȝ: τ spaciū itercepttū inter ipsa extrema: verūetiam ipsos terminos᷒ distātie. τ tūc alia distantia formalis est a deorsum in sursum. τ alia a sursum in deorsuȝ. Ista sunt ideȝ m̄aliter: s̄ȝ distinguunť s̄ȝ rōnē. ¶ Huc vsqȝ hec que dicta sunt sint dicta exponēdo menteȝ Ar. in 3°. physco. de actiōe acta q̄ȝtū ad illa que dicit de ipsa actione. Sed p̄tractando itentionē Ar. de actione: put actio est gen᷒ distictū ɔ̄ passionē realr τ ēntialr: est aduertēdū: ꝙ formale in actiōe s̄ȝ ipȝ Ar. est eē ab h̄ eē aūt ab hoc pōt intelligi vt importat respectū passiuū: vel vt importat respectū actiuū vt ip̄ortat respectū passiuū significat idē ꝙ aliquid eē ab aliquo. Un̄ ista ɔ̄uertunť: vel saltē se ɔ̄sequunť a. est ab hoc. τ a. est aliqd qd̄ est ab alio. eē aūt ab alio ip̄ortat respectū passiuum: τ hoc p̄tinet ad gen᷒ passionis s̄ȝ esse ab hoc: pōt accipi vt ip̄ortat respectū actiuū: τ significat ideȝ ꝙ esse illud a quo est aliqd. τ tūc ly esse ab hoc: est formale in actiōe. put actio est p̄dicamētū τ genus: q̄ actio est s̄m quā ab aliquo est aliquid. passio aūt est s̄m quā aliquid est ab aliquo: modo esse aliqd s̄ȝ ꝙ ab aliquo est aliqd: τ eē aliqd s̄m ꝙ aliqd est ab aliquo. Iste sunt distincte rōnes: τ tūc capiēdo ly eē ab hoc put importat respectuȝ actiuū: τ actionē de gn̄e actionis: τ ly ab hoc put ip̄ortat respectū passiuū: τ passionē de gn̄e passionis: ista nō sunt motus realr: τ entitatiue. Sed bn̄ ista duo actio τ passio hn̄t aliqd ideȝ m̄alr. Motus. n. qui est forma fluens est illud ad qd̄ terminať actio. τ ita possumus dicere: ꝙ actio est ipse mot᷒ m̄aliter: τ termīatiue. de rōne. n. materie est terminare actionē agentis. ergo cū motus terminet actioneȝ: vr̄ motus esse m̄ale in actione. Silr passio est motus materialiter τ s̄btiue: non q̄dem. ꝙ passio fundeť in motu: q̄ ois respectus ipsius forme fluentis ad agens fundatus in ipsa est respectus intrinsecus adueniēs de genere resolutionis: sed q̄ passio τ motus se inuicē ɔ̄comitanť in eodē s̄bto. ideo pn̄t dici esse ideȝ m̄aliter τ s̄btiue: q̄ sicut motus est imobili: ita passio est in mobili s̄btiue: cum passio sit respectus mobilis ad mouens: τ ista sufficiunt ad saluanduȝ intentioneȝ Ar. q̄ȝtū ad ea que dicit de actione τ passione. Dicit. n. ꝙ actio τ passio sunt idē τ sunt vn᷒ motus. sicut via ab Athenis ad Thebas: τ ecōtra: qd̄ est intelligendū de via accepta pro ipsa magnitudine m̄ali: τ nō pro ipso motu facto supra tale magnitudineȝ. motus. n. hinc illuc: τ illinc huc sunt diuersi τ aliȝ penes diuersos termios. Alius. n. est mot᷒. vt est ab Athenis ad Thebas: alius qui est econuerso: s̄ȝ sint idem m̄aliter. hoc p̄ȝ per aliud exēplum qd̄ ponit ipse de distantia: q̄ s̄ȝ sit eadeȝ distantia a sursuȝ in deorsum: τ econtra nō tn̄ ideȝ distare: q̄m distare vt dictū est nō tm̄ iportat distātiam τ magnitudineȝ: verūetiā ɔ̄notat terminos distantie: ita ad p̄positū actio τ passio sunt vnus motus m̄aliter. Actio. n. est vnus mot᷒ m̄aliter terminatiue: q̄ actio terminať ad motū. hoc est motus est illud p qd̄ agens est agens: per respectū iportatū p eē ab hoc. intelligēdo per esse ab hoc: eē a quo. Agens. n. s̄m Ar. est agens per istuȝ respectū actiuū qui est esse a quo. Silr passio est idē motus m̄aliter τ s̄btiue: nō q̄dem ꝙ fundeť ipa passio in tali motu: (vt dicit Bur.) q̄ (vt dictū est) ois respect᷒ fundatus in tali motu: est respectus inducti ad inducens: vel educti ad educens: τ ois talis respect᷒ est intrinsecus adueniens de gn̄atione relatiōis. ergo null᷒ istox respectuū est passio de gn̄e passionis: sed passio τ mot᷒ sunt idē m̄alr s̄btiue cōcomitāter. Quū in quocūqȝ fundať motus: fundatur ipsa passio: ꝙ aūt actio sit in agente subiectiue clos.

quendo de actione respectiua)⁊ passio in passo: apparet
per tex. Ar. dicētis in hoc capi. oportet actuȝ in esse virtu-
q3.s. motiuo ⁊ mobili. motiū. n. est in ipso posse. Motiuū
aūt in operari. ꝙ vult ꝙ ille actus q̄ est operari insit ipsi mo
tiuo. ¶ Q. si tu instes. Quia dicit etiā Ar. in isto cap. ꝙ
cui insunt hec. s. actio ⁊ passio: motus est. ergo sm̄ ipȝ vr.
ꝙ mot⁹ sit illud in quo vt in sb̄to fundaf actio ⁊ passio.
¶ Rn̄def dicendo. ꝙ alia lr̄a ⁊ alius tex. hȝ: cui hec isunt
mot⁹ inest. ⁊ hoc erit verū: qꝛ actio est in passio termina-
tiue: qꝛ terminatur ad passum. Passio autē sb̄tiue est in
passo: ⁊ in eodeȝ sb̄to recipif motus: qui est forma fluēs.
ergo cui isunt hec duo. s. actio ⁊ passio (alterū. s. termina-
tiue. ⁊ alteruȝ sb̄tiue) motus inest. ¶ Uel possum⁹ diceret
stante ista lr̄a: motus est ꝙ cui hec duo insunt (nō qdem
sb̄tiue: vt in sb̄to seu in fundamento: sȝ vnū terminatiue.
vt dictū est: alteȝ sb̄tiue) motus est: qꝛ cū passio fundaf in
mobili in quo mobili: fundaf etiā motus: videf sequi ꝙ
actio insit motui. Non quidē tanq̄ȝ in fundamento: sed
ꝯcomitanter subiectiue: quia in quocūq3 est vnū tanq̄ȝ
in sb̄to: est etiam reliquū. Unde videtur ꝙ qñ aliqua vna
forma fundaf in aliquo vno sb̄to: quicq̄d recipif in tali
subiecto: videf ꝯcomitanter recipi in forma recepta: mo
tus inest mobili ⁊ passo: passio inest passo. ergo videf qua
si ꝯcomitāter recipi ipsa passio in ipso motu: quia recipi
tur in subiecto ⁊ fundamento cōmuni.

Quantum ad vltimuȝ articu. Restat mō soluere
argumenta pncipalia adducta ante
oppositū. ¶ Dico ergo ad primū negādo: ꝙ distō data
ab Ar. 9. metaph. ⁊ a Doc. subti. de operatione imanen-
te ⁊ trāseunte sit supflua. Et ad ꝓbationē rn̄sum est in. q.
pcedēn. arti. pmo. notando 2° vbi dictū est: ꝙ distō actio
nis in duo mēbra pdicta nō est ipsius actionis que est p-
dicamētum: sȝ est actiōis acte ⁊ pducte. Un̄ nō plus vult
Ar. ibi nisi ꝙ actio acta: aut recipif in agēte: (nō qdeȝ in
q̄ztum agens est: sed inquantū perfectibile. vt dictuȝ est:)
aut recipif in aliquo extra ipm̄ agens: illa que manet in
agente est imanens: illa que recipitur extra est transiens.
¶ Pōt etiaȝ dici tenendo: ꝙ distō detur de actione que
est genus negādo quod inferf: ꝙ ois actio dicaf esse ima
nens: qm̄ illa actio de gn̄e actionis est imanens que non
tm̄ recipif in agente: verūetiaȝ est ad tertiuȝ in ipso agen
te receptuȝ: ⁊ sic dupliciter manet ipsa actio: for⁹. s. ⁊ ter-
minatiue. Actio aūt trāsiens est illa: que lȝ maneat in agē
te forma⁹: mō tamē est ad ter^m in agente receptum: sed in
aliquo extra: ⁊ ita lȝ maneat formalr̄ in agente tm̄ transit
terminatiue. ¶ Ad motiuū qd̄ statim taugif: ꝙ si ponaf
actio relatiua qua agens agit: ⁊ actio acta ꝙ duab⁹ actio
nibus corrn̄debit vna passio. ¶ Rn̄detur ꝯcedendo ꝯn̄s
⁊ ꝯn̄iam dicendo: ꝙ non tantuȝ hoc est verū ꝙ duabus
actionibus: quaruȝ vna est actio de gn̄e actionis alia de
gn̄e aliquo absoluto corrn̄det vna passio: verūetiaȝ dua-
bus actionibus de gn̄e actionis pōt corrn̄dere vna pas-
sio: ⁊ sic declarat Sco. in 4° sniaȝ. di. 6. q. 2. Certuȝ est. n.
ꝙ deus ⁊ sol: vel hō ⁊ sol producunt ipsum gn̄abile dua-
bus actionibus. Quia testante Cōmen. in. 5. phys. cōmē.
38. Si forma est alia ⁊ alia: actio erit alia ⁊ alia: ⁊ tn̄ cum
sit vnum genitū ⁊ productū: ⁊ vnū passum ibi tantuȝ erit
vna passio. Q. si tu dicas: ꝙ idem passum transmutatur
a duobus agentibus. ergo idem referf per se primo ad di
uersa. ⁊ ad duo. Dico ꝙ tota ratio propter quaȝ aliquod
vnum relatiuum non potest per se primo referri ad duo.
est qꝛ (cum terminus dicaf esse causa relationis seu respe
ctus.) si vnus terminus causat sufficienter ⁊ adequate
ipsam relationem. non poterit idem essentialiter depen-
dere ⁊ primo a duobus. qꝛ impossibile est eundeȝ effectū
dependere a duobus causis totalibus ⁊ sufficientibus.
¶ Ex hoc sequitur contra Thomistas: ꝙ (cum per vnum
filium sufficienter causetur ipsa paternitas in patre) non
poterit pater per eandem paternitatem referri ad plures
filios: sed vbi terminus non sit causa totalis ⁊ sufficiens

ipsius respectus seu relationis: poterit idem per se primo
referri ad diuersa. sic in proposito genitum quod genera
tur a duobus agentibus: a nullo eoruȝ generatur tanq̄ȝ a
causa sufficienti ⁊ totali: sed a duobus simul. ergo respe-
ctus passiuus qui erit vnus dependebit essentialiter ab
istis duobus agentibus: ⁊ ista stantibus duabus actioni
bus erit tantuȝ vna passio ex vnitate passi: aut termini p
ducti. ¶ Sed quia istatur. Q. si actiōi respectiue: ⁊ actio
ni acte correspondet vna passio: ⁊ dicaf ꝙ actio acta nō
est vera actio. Ergo argumentum quod adducit Scotus
contra se: non esset ad propositū: neq3 etiam rn̄sio ad ipȝ.
¶ Rn̄def negando ꝯn̄iam. vult. n. Doctor ꝙ per actio-
neȝ actaȝ transeuntē in mām̄ exterioreȝ ꝯcludimus obie
ctuȝ ipsius: ⁊ sb̄m esse singulare. Et instat ꝯtra se: ꝙ actio
manet in agente: ⁊ nō trāsit extra. ergo ex hoc nō pōt cō-
cludi ꝓpositū. Rn̄det ipse ꝙ lȝ actio qua agens agit ma-
net in agente: non tn̄ actio acta. De qua est itentio in p-
posito: ⁊ per quā ꝯcludif in ꝓposito: nō curando: vtrum
illa actio acta dicatur esse vere ⁊ eēntaliter actio: vel nō:
quia de hoc nō facit mentionē Aristo. sed solum vult ha-
bere: ꝙ actiones ⁊ generationes qualescunq3 sint: habēt
fieri circa singularia: tanq̄ȝ circa obiecta: ⁊ sic habef intē
tum. ¶ Ad 3ᵐ argumentuȝ patet responsio ex q̄ōne p-
cedenti: dicif tn̄ ꝙ sicut in pncipijs que se habēt vt q̄3:
nō est processus in infinituȝ: ita etiaȝ in pncipijs forma
libus seu elicitiuis (siue sint pncipia in rōne actus pri-
mi: siue in ratione actus secundi pductiui) datur status.
¶ Pro quo est notandum: ꝙ in omni actione veniendū
est ad aliquod vnum pncipium effectiuuȝ: quod est ita
quod: ꝙ nullo modo pōt esse quo sicut (exempli gratia):
ignis agens in lignum: ita est illud quod agit ꝙ nullo mo
do pōt esse alteri quo: seu ratio formalis agendi. Aliquid
vero est ita quo: ꝙ nullo modo potest esse quod. sicut (exē
pli gratia.) Potentia intellectiua est ita quo homo intel
ligit ꝙ nullo modo pōt esse quod itelligit: quia omnino
ista est falsa: intellectus pro potentia intelligit. Sicut da
tur status in pncipijs effectiuis ⁊ formalibus: ita etiaȝ
in terminis ipsis qui sunt ab aliquo agente. Aliquis. n.
terminus ita terminat vt qui ꝙ non pōt esse alteri ratio
terminandi: ⁊ aliquis ita est quo: ꝙ nullo modo pōt esse
qui. Applicando ad propositum. Actio respectiua est il-
lud quo agens formalr̄ agit: ⁊ est ita quo: ꝙ ei repugnat
esse qd̄: nō solū in ratione pncipij: verūetiā in rōne ter-
mini: ⁊ propter hoc dixit Aristo. 5° physico. Q. actionis
nō est actio: neq3 vt termini: neq3 vt subiecti. Un̄ sicut dr̄
de similitudine: ꝙ similitudo non assimilaf: sed est quo
aliquid assimilatur. pductio non producitur: sed est quo
aliquid producif. Albedo non est alba. sed est quo aliqd
est album. ita dicimus ꝙ actio non agif neq3 agit. sed est
quo aliquid agit: ⁊ ita negatur. ꝙ actionis aliquo mo-
do possit esse actio. Et cum tu dicis. ꝙ Ar. 5° phys. tex.
cōmen. 13. probat hoc. ꝙ actio non sit in agente. Nego
tibi hoc quia de hoc nullam facit mentionem ibi Aris.
¶ Ad illud quod tu dicis. ꝙ probat ad actionem ⁊ passio
nem non esse motum per hoc. quia ad motum nō est mo
tus. quod argumentum non valeret nisi actio esset mo-
tus. Nego tibi ꝙ argumentum procedat per hoc medi-
um. (verbi gratia. Actio est motus) sed solum modo per
simile. ⁊ per locum a minori. quēadmodum dictum fuit
in q̄ōne precedenti. ad instantiam motam in pncipio se-
cundi articuli. vȝ. ad secundam ꝓbationem illius ꝯn̄tie.
Et ita apparet qualiter instantie. Heruei ⁊ tue nihil con
cludunt. ¶ Ad vltimum argumentū respondef negando
ꝙ vni actioni corrn̄deant due passiones. nō qdeȝ negaf
hoc tanq̄ȝ impōle. sed qꝛ nō sequif expositione mea. Et
cū tu dicis. Actio recipif in agente. ergo agēs in recipiē-
do patif. Dictū est in q̄ōne precedenti. ꝙ actio ista non
recipif in agēte. mediante aliquo respectu de genere pas
sionis. qꝛ ista receptio non est passio: vt probatū fuit ibi.
sed recipif mediante respectu de genere relōnis: que est
ipsa inherentia

ipsa inherentia actionis ad agens. Dico tñ ꝙ ꝯñs illatū non est impossibile: qꝛ sicut super idē fundamentū possunt multiplicari respectus intrinsecus aduenientes qui cōsequunt naturam fundamenti: multo magis poterunt multiplicari respectus extrinsecus aduenientes. qui nō ꝯsequunt naturam fundamenti posito termino. Exemplū primi. super eadē albedine possunt multiplicari plures similitudines respectu plurium terminorum: que similitudines de necessitate oriunt: positis extremis. Respectus aūt de gñe passionis sunt extrinsecus aduenientes. ergo poterūt multiplicari isti respectus passiui respectu pluriuz terminoꝝ: ꝛ ita idem passum potest hr̄e vnuz respectū passiuum ad formam quā recipit: ꝛ aliū respectū passiuum ad ipsum agens a q̄ trāsmutat. Erit ergo tñ vna actio de genere actionis in agente: ꝛ tamē duo respectus passiui in passo: quoruz vnus est trāsmutatio passiua: alius est receptio forme in subiecto. Primus respectus īportat habitudinē ad agēs transmutans. Scd̄s respectus īportat habitudinē ad formā: vt receptibilē in ipso passo: tanq̄ in pposito susceptiuo. Et sic pȝ quantum ad istam questionem. quare ꝛc̄.

¶ Vnū qꝛ multis modis dicitur. ꝛ īfra.

¶ Dicit aūt ex contrario: ꝛ ostendit ipsum vnum ꝛc. Tex. cōmen. ix. Q̄ŏ. j.

Trum pluralitas ꝛ diuisibile sit prius indiuisibili. ¶ Arguitur ꝙ non: qꝛ pluralitas ꝛ multitudo diffinit per vnitatē. dicendo. multitudo est aggregatio vnitatū. ergo vnitas ꝛ indiuisibile non diffinit per multitudinē. pȝ ꝯñtia: qꝛ aliter daretur circulus in prioritate ꝛ posterioritate essentiali. ¶ 2° que sunt per se sensibilia vnū nō magis diffinit per reliquū. q̄ ecōtra: sed vnitas est per se sensibilis: sicut multitudo. ergo ꝛc̄. tenet ꝯñtia cum minori. ex 2° de aīa. tex. cōmen. 133. ꝛ tex. cōmen. 64. maior probatur: qꝛ que sunt per se sensibilia. sunt cognoscibilia a sensu: non per alteruȝ: sed per rationem ppriam. ¶ Tertio. illa que sic se habent ꝙ vnuȝ est prius altero: ꝛ prius includit in rōne posterioris: posterius diffinit per prius: ꝛ nō econtra: ista pȝ: sed vnitas est prior essentialiter multitudine: ꝛ includitur in ipsa. ergo ꝛc̄. ꝯñtia patet. ꝛ minor est etiam euidens: nā vnitas ꝯstituit multitudinem: ꝛ est etiā de intellectu formali ipsius: qꝛ non potest multitudo intelligi quin intelligatur collectio seu aggregatio vnitatum.

Ad oppositū tñ est Ar. 10. metaphy. tex. cōmen. 9. vbi ꝯcludit. Dicit aūt ex cōtrario. ꝛ ostēdit ipm̄ vnū ex diuisibili indiuisibile ppter magis sensibilē multitudinē eē ꝛ diuisibile q̄ indiuisibile. quare rōne prior multitudo indiuisibili propter sensum.

In ista. q. pmittit distinctio de vno. 2° recitabitur opinio que nō tenet. 3° dicet ad q̄ōnez.

Circa primū vnum capit duobus modis. vno mō simplr̄ ꝛ absolute. alio mō determinate ꝛ scd̄m qd. primo mō est passio ꝯuertibilis cū ente simplr̄: sic ꝙ de quocunq̄ dr̄ ens. dicit vnū. ꝛ sic nō distinguit ꝯ̄ multitudinē: imo multitudo est vna: sicut ens. Alio mō vnū distinguit ꝯ̄ multitudinē: ꝛ opponitur ei. de primo loquit Ar. 4° metaphy. tex. cōmē. 3. ꝛ Commen. ibidē ꝯ̄ Auicē. ꝛ in. 10. metaphy. cōmento. 5°.

Quātuȝ ad scd̄m articulum est opinio Cōmenta. in. 10. metaphy. cōmen. 9. que consistit in duabus conclusionibus. Prima ꝙ vnitas est pura priuatio: quia priuatio diuisibilitatis. scd̄a ꝙ vnitas opponit multitudini tm̄modo oppositione priuatiua. ¶ Ad primam conclusionē ponit hec verba Cōmenta. Quia indiuisibilitas est priuatio diuisibilitatis. ꝛ diuisibilitas est quasi habitus. dedit tamē in hoc ꝙ diuisibilitas est magis manifesta indiuisibilitate: ꝛ qꝛ diuisibile est multū. ꝛ multum est manifestius singulari: ꝛ etiam diuisibile est maius. ꝛ maius est manifestius minori. ergo concedere multum est ante concedere indiuisibile. ¶ Probat igit Cōmen. ex triplici medio: ꝙ diuisibile est prius indiuisibili. Primo: qꝛ diuisibilitas est magis manifesta q̄ indiuisibilitas: qm̄ habitus est manifestior priuatione: propterea qꝛ priuatio diffinitur per habitum. īdiuisibilitas est priuatio diuisibilitatis. Et est aduertendum ꝙ Cōmēta. dicit ꝙ diuisibilitas est quasi habitus: qꝛ qđ est simpliciter priuatio est nō ens. indiuisibilitas vnitatis p̄supponit in eo cui cōpetit realitatem positiuam: que est perfectior q̄ illud qđ presupponit diuisibile: qꝛ indiuisibilia aliqua: sicut in sb̄a: quēadmodū deus ꝛ intelligentie sūt perfectiores substātijs diuisibilib⁹: quod autē est priuatio simplr̄ respectu alterius est simplr̄ īperfectius. ¶ Secūdo pbat Cōmē. qꝛ multū est manifestius q̄ vnū. diuisibile est multū. indiuisibile vnū assumptuȝ probatur: qꝛ multitudo includit vnitatē. ꝛ nō ecōtra. ergo multitudo est magis sensibilis. ¶ Vltimo arguit. maius est manifestius minori. omne diuisibile est maius indiuisibili sibi correspondente ceteris paribus. Et addit Cōmen. ꝙ phylosophus dixit multitudinē esse magis manifestam: ne aliquis dicat ꝙ multum est priuatio vnitatis: quoniam tunc multitudo cognosceretur per vnitatem. ¶ Secundam conclusionem determinat dicens. vnū opponitur pluri scd̄m habitum ꝛ priuationem. indiuisibilitas enīȝ est priuatio diuisibilitatis. multum ergo ꝛ vnū sunt ꝯ̄ria ea ꝯ̄rietate scd̄m quam sunt ꝯ̄ria priuatio ꝛ habitus: ꝛ vocauit priuationem ꝛ habitum cōtraria: qꝛ ꝯ̄ria reducuntur ad hoc genus. ¶ Contra istam determinationem instat. ꝛ primo ꝯ̄ primam ꝯclusionem primo sic. nulla pura priuatio cōstituit aliquid intrinsece ꝛ essentialiter quod sit per se ꝛ directe in genere. sed vnitas ꝯstituit intrinsece ꝛ essentialiter ipsum numerū. de genere q̄titatis. ergo ꝛc̄. maior est nota: ꝛ similr̄ minor. naȝ in. 10. metaphy. tex. cōmen. 4. dr̄ ꝙ numerus est pluralitas vnitatū. 1° qđ est mensura entis positiui: ꝛ primū metrum in genere q̄titatis nō est pura priuatio. Ista pȝ: qꝛ mensuratum essentialiter dependet a mensura: maxime si sit mensura intrinseca ꝛ essentialis rei mensurate: qꝛ dependentia talis semper est ad prius ꝛ perfectius. vnitas autē est mensura intrinseca numeri. ex sententia Ar. 10. meta. tex. cōmē. 21. ¶ Tertio qđ attribuit pfectissimo enti non est priuatio: sed vnitas est hm̄oi: qꝛ deus est sūme vnus. ergo ꝛc̄. ¶ Q̄rto perfectio simpliciter nullā dicit priuationeȝ: qꝛ est quid melius ipsuȝ q̄ nō ipsuȝ: vt dicit Ansel. monologion. 15. vnitas est perfectio simplr̄. qꝛ ei nō repugnat īfinitas formalis: sed bñ priuationi repugnat. nā deus hȝ īfinitā vnitatē. ¶ Vltimo nulla priuatio suscipit magis ꝛ min⁹: cū sit simplr̄ nō ens q̄tū ad suū formale significatū. vnitas suscipit magis. ꝛ minus: qꝛ simplex est magis vnuȝ q̄ cōpositū. ¶ Scd̄o arguit ꝯ̄ scd̄am ꝯnem: qꝛ expositio cōmē. ta. destruit lr̄am Ar. Nā phs vult ꝙ vnum ꝛ multa opponunt scd̄m priuationeȝ: ꝛ ēt oppositione ꝯ̄ria. vñ hȝ hec verba. Qm̄ ergo quatuor modis oppositiones dicuntur: ꝛ hoꝝ scd̄m priuationem dicitur ꝛ alterum cōtraria vtiq̄ erunt: ꝛ neq̄ ꝯ̄dictio: ꝛ neq̄ vt ad aliquid dicta. dicitur aūt ex ꝯtrario: ꝛ ostendit ipm̄ vnum. Ex quibus v̄bis pȝ ꝙ Ar. ab oppositione que est inter vnum ꝛ multa tm̄ excludit oppositionem relatiuā: ꝛ ꝯ̄dictoriam. Unde pōt sic argui cōtra Cōmenta. vnum ꝛ multa non contrariantur scd̄m Cōmentatorē: nisi cōtrarietate que est inter habitum ꝛ priuationē: sed ꝯtrarietas que faciunt vnum modum oppositionis distinguntur ab oppōne: que est inter priuationem ꝛ habituȝ. ergo ab oppōne que est iter vnū ꝛ multa. excluduntur tres alij modi oppōnis. Cuius oppositū dicit phs. qui vult ꝙ opponant oppōne priuatiua: ꝛ etiam ꝯ̄ria. ¶ Iteȝ si phs dixit: ideo vnum ꝛ multa opponi ꝯ̄rie: qꝛ ꝯ̄ria reducunt ad habitum ꝛ priuationeȝ. o sili debuisset dicere ꝙ opponunt cōtradictorie: qꝛ habitus ꝛ priuatio reducunt ad ꝯ̄dictionē: cuȝ habitus ꝛ priuatio sint ꝯ̄dictoria circa sbm̄ aptum natum. ¶ Ex quis

bus apparet iprobatio istius modi dicēdi quo ad vtrāq3
ↄclonē. Sed ȝelatores Auerroys nitunt̄ defendē ip3 dicē
tes ad instantias ↄ̄ vtrāq3 conclusionē. Ad primas dicūt
ꝙ in vno siue accipiat̄ in ↄcreto: siue in abstracto est cō-
siderare duo. Unū.s. formale. aliud māle. Formale est ipa
indiuisio quā iportat vnitas. ⁊ sic vnu3 dicit simplr̄. ꝑua
tionē aliud māle est ipsa entitas: que est fundamētū indi
uisionis. ⁊ sic vnū est qd positiuū. Et per hoc soluūt istā-
tias ad ꝑmā ↄ̄nē: dicendo ꝙ ↄcludūt q̄ntū ad substratū
⁊ māle in vno: sed nō q̄ntū ad formale. Silr̄ ad instantias
ↄtra scdām ↄclonē dicūt. ꝙ vnum rōne substrati ⁊ mālis
repugnat multitudini repugnātia ↄ̄rietatis: ⁊ sic intelle-
xit Ar. sed vnū q̄ntū ad formale ꝑcise repugnat repugnā
tia que est sm habitū ⁊ ꝑuationē: ⁊ sic intellexit Cōmēta
tor. Unde possumus dicere ꝙ vnū repugnat simplr̄ repu
gnātia ꝑuatiue multitudini. ⁊ sm qd repugnātia ↄ̄rieta-
tis. ꝑmū ꝓbat̄: qr qd̄ repugnat sm formā repugnat sim-
plr̄. p3 ista. vnū aūt est h9 respcū multitudinis repugnat
eni3 rōne indiuisionis: que est forma vni9: eo modo quo
scdo ph̄y. . dr̄ ꝙ ꝑuatio est quodāmodo spēs. tex. cōmē. 15.
scdm ꝓbat̄. qd̄ repugnat ratione māe : repugnat sm qd.
vnū repugnat multitudini rōne māe repugnātia ↄ̄rieta-
tis. qr rōne entitatis q̄ est māle in ipso: vt dictū est. igr̄ re-
pugnat sm qd assumptū ꝑ maiori. p3: qr mā nō ꝑncipalr̄
ↄstituit esse: s3 forma. ḡ s3 qd in. cōpatiōe ad formā. ¶ Cō
tra vtrāq3 excusationē. primo ↄ̄ ꝑmā. vnū est vȧ passio en
tis: vel rōne fundamēti: vel rōne alicui9 additi supra ens:
non ꝑmo mō: qr idē foret passio simpli9 sm idē: ⁊ sic esset
ꝑus ⁊ posteri9 sm idē ⁊ respcū eiusdē. si scdo mō: vel illud
additū est positiuū: vel negatiuū. si ꝑmo mō. habet̄ inten
tu3. si scdo mō : ↄ̄ dupliciter. Primo qr nulla negatio vel
ꝑuatio est eadē realr̄ enti positiuo: qr tūc idē realr̄ eēt ne-
gatiuū ⁊ positiuū: ⁊ ita ens reale ⁊ rōnis : sed vnu3 vt est
passio entis : ⁊ sub ea rōne sub q̄ est passio est idem realr̄
enti. ḡ vnū nō est simplex negatio: aut ꝑuatio. 2° qr nega-
tio ⁊ ꝑuatio est realr̄ ⁊ formalr̄ nihil. si igr̄ vnū vt ē passio
entis est negatio. igr̄ qd̄ est formalr̄ nihil est passio entis:
⁊ qd̄ dictu3 est de vno : vt est passio entis in cōi dicat̄ de
quolibet ente: ⁊ vno in ꝑticulari : qr teste Ar. 4° meta.
tex. cōmen. 3. idem est ens ⁊ ens homo: ⁊ vnus homo.
¶ Cōtra secundā expōnē arguit̄ : qr si vnum repugnat repu
gnātia ↄ̄rietatis rōne entis ipsi multitudini : igr̄ multi-
tudo non erit ens: qr nullū ↄ̄rīū ⁊ oppositū ꝑdicat̄ de op
posito. ↄ̄ntia est euidēs: qr rō ↄ̄rietatis in vno: est ipsa en-
titas per te. ¶ Itē. sub ea rōne vnu3 repugnat multitudi-
ni sub qua non ↄstituit multitudine3: qr nullū repugnās
⁊ ↄ̄rium inq̄ntū tale ↄstituit intrinsece suū ↄ̄rīū ⁊ opposi
tum: sed vnū ↄstituit multitudinē inq̄ntū ens: ⁊ nō sub rō-
ne indiuisionis: qr ↄcedit̄ ꝙ multitudo est ens : ⁊ non ꝙ
sit indiuisa. igr̄ ⁊c̄. vnu3 non ↄ̄riat̄ multitudini rōne en-
tis. ¶ Sed hic insurgit difficultas: qr si vnū rōne illi9 qd̄
addit supra ens: siue sit positiuū: siue negatiuū ↄtrariat̄
multitudini: quo mō vnū inq̄ntū vnū ⁊ sm ꝓpriā forma3
ↄstituit multitudinē: ⁊ est ps eius. ¶ Rūdet̄ sm. S. Tho.
⁊ satis bene: ꝙ non est inconueniens aliqua esse opposita
vno modo. s. si ↄsiderent̄ sm se vt hñt formas proprias. ⁊
alio mō non esse opposita si ↄsiderent̄ vt alteru3 includit̄
in altero: ⁊ est ps alterius. Exēplificat̄ de corpore de gñe
sube si accipiat̄ vt est inalatū ⁊ sub rōne tali opponit̄ aia
to: vt sub tali forma. Si vo corpus accipiat̄ vt ꝑfectibile
ꝑ aiam: ⁊ ꝑ se ordinabile ad ipam: nec nō ad esse toti9 cō-
positi vt ps intrinseca eius. sic nō opponit̄: sed magis cō
stituit aial. Exēplificat̄ in nūeris ēt binarijs s3 formā qua
est binari9 nō ↄstituit trinariū: qr vna spēs nō ↄstituit aliā.
Si vo ↄsideret̄ q̄ntū ad māle in nūero: qd̄ ē vnitas sic cō
stituit. Applicādo ad ꝓpo[m] ip3 vnū in se acceptū: vt ha-
bēs suā formā ꝓpriā oppōit̄ multitudini: qr nec vnu3 est
multa nec econuerso: opponunt̄ aūt non alr̄ q̄3 ↄ̄rie ꝓpe
accipiēdo oppōne3 inter ea: qr ⁊ si aliquo mō opponant̄
priuatiue: sicut indiuisibile: ⁊ diuisibile : vt dicit Aristo.
tū nō ꝓpe : qr ꝑuatio nihil dicit formalr̄ positiuū: s3 sola3
negationē: l3 hēt ↄnotatiue. vnū vo nō tm̄ ↄnotatiue: sed
ēt formalr̄ iportat positiuū. si aūt vnū ↄsideret̄ vt qd̄da3
icōpletū: ⁊ vt icludit̄ in multitudine. ⁊ ē ps ipsius: sic nō
cōponit̄ sibi. ¶ Sed ↄ̄: qr vnū sm illud qd̄ est: ⁊ s3 ꝓpria3
formā cōstituit multitudinē. ¶ Respondet̄ ꝙ ⁊ si s3 pro
priam formā constituit: nō tamen vt sic precise acceptū:
⁊ vt completum in suo esse: sed vt sm talem formā est or-
dinabile ad aliud: ⁊ ita vt incompletum.

Dimissa igr̄ opinione Auer. Alr̄ dr̄ ad. q. ponendo
duas ↄclusiones. q̄rū ꝑ9 est. vnū siue simplr̄
sumptū: siue sm qd dicit aliā realitate3 positiua3 ab ente
distinctā formalr̄ ⁊ ex nā rei ab ipso : que tñ est eadē realr̄
enti. Prima ps p3 ex dictis supius: hoc forte innuit Auer.
4°. meta. tex. cōmē. 3. dum dixit. ꝙ ens ⁊ vnu3 significāt
eandē re3: s3 modis diuersis. eadē eni3 res induens duos
modos positiuos est ens ⁊ vnū: nā pro q̄nto est illud quo
aliquid recedit a nō esse. ⁊ est extra nihil simplr̄ denoiat̄
ens. pro q̄nto vo eade3 res induit hunc modū: ꝙ est illud
qd̄ est: ⁊ non est alterū. est vnū. ⁊ vnitas isto mō accepta
non est ꝑuatio diuisionis. q̄ntū ad suū formale significa-
tu3: sed est positio ꝓprie identitatis: que non est aliud ni
si ipm esse ipsu3: ⁊ nō alte3. Sed qr credo Cōmentatore3
fuisse alteri9 opinionis: vt premissu3 est supra. iō dimittat̄
auctas: ⁊ teneat̄ rō supra posita. ¶ Scda ps ↄ̄nis ēt p3: qr
passio distinguit̄ formalr̄ a subto: cū sb3 cadat in diffōne
passionis: vt additu3 ex 7° metaphysice tex. cōmen. 17.
vnū: qualitercūq3 sumptū est passio entis. igr̄ ⁊c̄. ¶ Ter
tia ps ↄ̄nis p3 ꝑ Ar. 4° metaphysi. vt superius allegatu3
est. ens ⁊ vnū inquit ipse important eandē nām: ⁊ se ↄse-
quunt̄: queadmodu3 ꝑn[m] ⁊ cā: que non distinguūt realr̄:
sed solū rōne formali. ¶ Secunda conclusio. vnū qd̄ di-
stinguit̄ ↄ̄ multa est posterius sm rōnē pluritate ⁊ diuisi-
bili quo ad nos: prius tamē simplr̄ ⁊ quo ad nā3. Prima
pars istius ↄclusionis p3 per rōnē Ar. in lr̄a: vt superius
expositū est a Cōmētatore : qr qd̄ est sensibilius est nobis
notius eo qd̄ non est sic sensibile. pluralitas ⁊ diuisibile
est h9 respectu indiuisibilis qd̄ est vnū. ergo ⁊c̄. Scda ps
ꝓbat̄: qr vnū est mensura diuisibilis per qua3 cognoscit̄:
vt h3 Ar. supra. tex. cōmenti. 2. ⁊. 28. ⁊ est ꝑncipiu3. men-
sura aūt ⁊ principiu3 est prius nā principiato ⁊ mensura
to. igr̄ ⁊c̄. non eni3 est inconueniēs idem respcū eiusdem
in diuerso gñe noti tie ⁊ prioritatis esse ꝑus ⁊ posterius: ⁊
silr̄ notius ⁊ ignotius. Ex quo sequit̄ ꝙ quecunq3 rō seu
diffō assignabit̄ de vno per multitudinē illa erit mālis re
spectu illius que erit de multitudine per vnitate3. prima
erit ꝑ notiora ⁊ priora quo ad nos. Scda erit per notiora
quo ad nām: ⁊ ꝑ priora simplr̄. ¶ Aduertendū tñ ꝙ mul
titudo vno modo considerata est prior vnitate : que alio
modo considerata est posterior. ⁊ non incōuenit ide3 sm
diuersas rōnes ↄsideratum esse prius ⁊ posterius aliquo.
multitudo enim importat diuisionem. ⁊ secundo diuiso
rum aggregatione3. seu diuisa ipsa simul accepta. Si cō-
sideretur multitudo q̄tum ad diuisionē: sic est prior vni-
tate quo ad nostrum modu3 intelligendi: nec sic diffinit̄
multitudo per vnu3: sed vnu3 per multitudinem: dicen-
do ꝙ vnum est quod non diuiditur: sed multitudo consi
derata sm se: vt aggregat vnitatem: seu ipsa diuisa est po
sterior vnitate: ⁊ diffinitur per ipsam dicendo: pluralitas
seu multitudo est aggregatio vnitatu3. ¶ Ulterius est ad
uertendum ꝙ diuiso que presupponit̄ vnitati. que cōue-
nit cum ente non est diuisio continui : que preintelligit̄
vnitati que est ꝑncipiū numeri : sed est diuisio quam cāt
ↄtradictio. s. ꝙ hoc ens ⁊ illud ens dnr̄ diuisa: eo ꝙ h̄ ens
nō ē illud. vñ est iste ordo ex nā rei: ꝙ in ꝑ signo nature: in
telligitur ip3 ens. ⁊ in 2° ipa diuisio. ⁊ in 3° ip3 vnū q̄ntu3
ad ens realitatē que priuat ipsa3 diuisionem ⁊ in 4° ipsa
multi[tu]do q̄ ex vnitatib9 colligitur ⁊ aggregatū: q̄uis. n. ea
q̄ diuisa sūt multa sint: nō tñ hñt rōne3 multo3: nisi postq̄3 isti
⁊ illi attribuit̄ ꝙ sit vnū. ¶ Ex his appet determinatio. q.
¶ Ad argumēta

Ad argumenta pͥncipalia pꝫ rn̄deo ad pͥm̄ argͫ ex his q̄ dicta sūt. ¶ Ad 2ᵐ dr̄ ꝙ lꝫ vnitas sit p se sensibilis: sicut multitudo. ista tn̄ nō sentiunt sine sensibilibus ppriis. Et si ista duo sint applicata ad sensibilia ppria: multitudo est magis sensibilis q̄ꝫ vnitas: qꝛ qcqd sensibilitatis ē i vno: ē in multitudine cū additiōe: nā sit a. vnitas. a. nō fac̄ multitudinē nisi a. addat̄ alia vnitas q̄ sit b. Et ista duo aggregata faciūt aliqd sensibili⁹ q̄ꝫ a. ¶ Ad vltimū pꝫ de ordine prioritatis ꝛ posterioritatis vnius ad multitudinem. vt dictum est.

¶ **Drīa gn̄e sūt: quoꝝ nō est cōis materia: nec gn̄atio adiuicē: vt quoꝝ alia figura cathegorie. spē xᵒ quoꝝ idē est gen⁹: sꝫ diūsa fōa. Tex.cō.xij. Q̃o.ij.**

Ueritur Utrū idē termin⁹ possit acqri p diuersos mot⁹ spēcifice distictos. ¶ Arguit̄ ꝙ lꝫ sit falsuꝫ. ꝛ pͥ sic. si daret̄ ꝙ fōa fluēs nō eēt eiusdē rōnis cū forma terminante: seq̄ret̄ ꝙ fōa nō flueret vt pficeret̄. sed magis vt corrūperet̄. ꝯn̄s est falsuꝫ. g̃ añs. ꝛ ꝯn̄a ē euidēs: qꝛ in termino flux⁹ nō ē aliqd eiusdem rōnis cū forma fluēte. g̃ fōa flueret ad sui corruptionē. ¶ Pꝫ. 2ᵒ via in terminū nō hꝫ aliō eē specificū a termino: qm̄ via vr̄ eē eiusdē rōnis cū termino: sicut hꝫ Cōmē. i 5ᵒ phy. cōmē. 9. vbi hꝫ: ꝙ ire ad frig⁹ nihil aliō est q̄ꝫ ipꝫ frig⁹ ad qꝺ̄ tēdit mobile: sꝫ fōa fluēs ē via ad terminū flux⁹ g̃ erit eiusdē rōnis cū termino. ¶ Pꝫ. 3ᵒ ꝛ vltimo. fōa fluēs hꝫ rōnē icōpleti: termin⁹ vō entis cōpleti. cōpletū ꝛ incōpletū: pfectū ꝛ impfectū nō variāt spēꝫ. ergo forma fluens ꝛ impfecta: ꝛ termin⁹ qui est pfectio ad quam tendit forma: nō distinguent̄ f̄m spēm.

Ad oppositum tn̄ ar̄. qꝛ idē vbi pōt acqri p motū rectū ꝛ circularē: qui motus f̄m Ar. 7ᵒ phy. tex. cōmē. 21. nō sūt ad seinuicē cōparabiles: ꝛ ita dispari: ꝛ alteri⁹ rōnis. Ex hoc ar̄: sic terminus qui acqrit̄ p vtrūqꝫ motū: aut est idē cū forma fluēte f̄m vnū motū: ꝛ non f̄m aliū: aut est idē fōe fluēti f̄m vtrūqꝫ motū. nō pōt dari scōm. qꝛ tūc idē f̄m nūerū ꝛ f̄m spēꝫ esset idē duob⁹ distictis spē si dat̄ pͥmū: habet̄ ppoᵐ: qꝛ idē termin⁹ f̄m nūerū ꝛ f̄m spēm: erit idē pcise alteri motui ꝛ fōe fluēti: ꝛ distinct⁹ ab altero motu. ꝛ si sic seqt̄: ꝙ aliq̄ fōa fluēs nō ē eiusdē rōnis cū fōa terminānte. ¶ 2ᵒ ar̄. idē vbi pōt acqri p motū sursuꝫ: ꝛ p motū deorsuꝫ: qui vident̄ differre spē. silr̄ idē pedale in q̄ntitate vr̄ posse acqri p motū augmētatiōis ꝛ diminutiōis q̄ sunt mot⁹ distīcti f̄m spēꝫ. g̃ seqt̄ idē qꝺ̄ pri⁹. ¶ Ultio ar̄ theologice: qꝛ in diuinis (eo mō quo possum⁹ ibi imaginari motū ꝛ fluxū) fōa fluēs nō ē eiusdē rōnis cū fōa terminānte. Nā flux⁹ fōe vl̄ fōa f̄m quā ē flux⁹: sunt dicere ꝛ spirare: lꝫ est pducere p modū itellc̄. ꝛ pducere p moduꝫ volūtatis: q̄ fōe sūt alteri⁹ rōnis: ꝛ tn̄ termin⁹ istoꝝ motuū ē eēntia diuina: q̄ ē alteri⁹ rōnis a dicere ꝛ spirare. qꝛ dr̄e ꝛ spirare importāt respect⁹ ꝛ relōnes. eēntia diuina ē ens absolutū. q̄re ꝛc.

Pro rn̄sione ad istā difficultatē p̄ pmittent̄ due distinctiones. 2ᵒ rn̄debit̄ argumentis in principio.

Quātū ad pͥmū notādū est: ꝙ motus capit̄ duobus modis. vno modo formalr̄. alio modo mālr̄. vt hꝫ Cōmen. in 3ᵒ phy. vbi vult ꝙ motus vel accipit̄ p fluxu forme: vel accipit̄ pro forma fluente. ꝛ scōs modus accipiendi motum est verior ꝛ primus famosior. ¶ Secunda distinctio est ista. forma fluēs pōt accipi vnomō vt impfecta. alio mō vt pfecta. pͥ mō capit̄ fōa fluens inq̄ꝫ tuꝫ fluēs: ꝛ vt sic dic̄ ordinē ad vlteriorē pfectionē. 2ᵒ mō capit̄ vt terminās motū. si capiat̄ fōa fluēs vt impfecta: sic pfectū ꝛ ipfectū nō variāt spēꝫ: ꝛ ita fōa fluēs pōt eē eiusdē rōnis cū fōa terminānte. si ēt capiat̄ fōa fluens vt dic̄ fluxū ꝛ ordinē ad vlteriorē pfectionē. sic ēt pt̄ eē eiusdē rōnis cū fōa terminānte. ppterea qꝛ accīo sepabile sic est ille flux⁹ ꝛ ordo nō variat spēꝫ. ¶ Sꝫ ꝯ instat̄: qꝛ vr̄ ꝙ successiuū ꝛ pmanēs distiguāt̄ spēᶜᵉ: sicut pꝫ p Ar. i p̄ditis. sꝫ fōa vt fluēs hꝫ eē successiuū: ꝛ terminās hꝫ eē pmanēs. g̃ ista nō sūt eiusdē spēi. ¶ Ad lꝫ rn̄det̄ ꝙ successiuū pōt capi formalr̄ vl̄ fundamētalr̄. 2ᵒᵒ capit̄ p eo cui cōpetit successio: q̄ successio nihil aliud ē q̄ꝫ ordo alicui⁹ succedētis ad aliqd cui succedit. ꝛ istoᵒ successiuū ꝛ pmanēs sūt eiusdē spēi. Si capiat̄ successiuū pͥᵒ: successiuū iportat illō qꝺ̄ succedit: ꝛ ipꝫ ordinē successiōis: ꝛ adhuc successiuū ꝛ pmanēs nō distiguūt̄ f̄m spēꝫ. Et ad Ar. rn̄det̄: ꝙ ipē accipit successiuū ꝛ pmanēs: vt sūt q̄dā modi attributi ipsi q̄ntitati magis vsitati: ꝛ notiores q̄ꝫ sint drīe eēntiales q̄ntitatis: p q̄s circūloqt̄ ipsas drīas eēntiales icognitas. Ita ꝙ successiuū ꝛ pmanēs q̄ꝫtū ad ea que circūloquunt̄ distinguunt̄ f̄m spēm: non tn̄ q̄ꝫtum ad ipsos modos in se.

Nunc ex his rn̄det̄ ad argᵃ. Et ad pͥᵐ dr̄: ꝙ fōa fluēs fluit vt pficiat̄. Pro q̄ ē notādū ꝙ termin⁹ motus q̄dā est intrisec⁹: q̄dā extrisec⁹. Exᵐ i alteratiōe terminata ad gn̄ationē fōe sbalis: termin⁹ intrinsec⁹ est q̄litas vltimate disponēs ad formā sbalē gn̄andā: sꝫ termin⁹ extrinsec⁹ est ipsa fōa sbalis gn̄anda. ¶ Hoc stāte rn̄det̄. ꝙ ois fōa fluens vel ordiat̄ ad aliqd eiusdē rōnis tanq̄ꝫ ad terminū: vel ad aliqd alteri⁹ rōnis. si pͥᵒ: tūc fluit vt pficiat̄ in se: sꝫ 2ᵒ mōi vt pficiat̄ in alio: ꝛ aliq̄ mō ēt in se: qꝛ nō est dare fluxū forme fluētis sine aliquo termino intrinseco ipsius flux⁹ eiusdē rōnis cū forma fluēte: lꝫ postmoduꝫ extrisece terminet̄ ad aliud. ¶ Per lꝫ rn̄det̄ ad scōꝫ. Uia dr̄ eē eiusdē rōnis ꝛ gn̄is cū termino intrinseco vel extrinseco: sꝫ nō est eiusdē rōnis cū termino q̄litercūqꝫ terminānte: ꝛ sic intellexit Cōmē. loco pallega. ¶ Ultio rn̄det̄ ad vltimū: qn̄ dr̄ ꝙ termin⁹ hꝫ rōnē cōpleti. Dico ꝙ cōpletū pōt itelligi vl̄ vltimate: sic ꝙ nō ordinabile ad aliō simplr̄: vel sic ꝙ nō sit ordinabile ad aliud eiusdeꝫ rōnis. si pͥmomō termin⁹ intrisecus vel extrinsecus hn̄t rōnē cōpleti ꝛ tale cōpletū pōt eē alteri⁹ rōnis ab icōpleto: ꝛ ēt eiusdē rōnis cū eo qꝺ̄ est icōpletū. si vō capiat̄ aliomodo dico ꝙ aliqd eiusdē rōnis cū forma. fluēte: pōt hr̄e rōneꝫ cōpleti: lꝫ nō vltimati. cum hoc tn̄ stat ꝙ terminus vltimatus sit alterius rationis a forma fluente.

¶ **Quod quidē igitur sapientia circa pͥncipia scientie. ꝛ infra.**

¶ **Propter qꝺ̄ ꝛ mathematicā sciaꝫ partes sapientie prime eē est ponendum. Cap.ij. prima parte in fine. Q̃o.j.**

Q **ueritur** Utrꝫ metaphysica sbalternet sibi oēs alias sciētias. Que qꝺ̄ mouet̄ pp Cōcurrētē male determinātē istā māꝫ. ¶ Et arguit̄ pͥ ꝙ sic. Illa scia sbalternat sibi alias: q̄ruꝫ subta pōt demonstrare: sꝫ metaᶜᵃ pōt demrāre sbm phie. nālis: ꝛ sic subiecta aliaꝝ sciarū. g̃ metaᶜᵃ sbalternat sibi sciaꝫ nālē ꝛ alias. maior vr̄ nota. minor aūt pbat̄. qm̄ ex pͥncipiis metaphysicalib⁹ vr̄ posse pbari corpus mobile. seu ens mobile esse. Istud enim est vnum pͥnᵐ meta. vniuersum est perfectū ex suis ptibus: sed ps vniuersi ē ens mobile. g̃ ens mobile est. Silr̄ metaphy. pbat entia imobilia eē. g̃ vr̄ posse pbare entia mobilia esse. ¶ 2ᵒ pͥncipaliter arguit̄. pͥma cā est de cōsideratione scientie metaphysicalis: sed in prima causa virtualiter cōtinet̄ effectus omniū rerum: ꝛ metaphysicus pōt pbare pͥmaꝫ cām esse vel saltem considerat ipsaꝫ primaꝫ cām esse. ergo poterit pbare quelibet effectum esse virtualiter contentum in ipsa.

Ad oppositū tn̄ argr̄. Data vītate istius: seq̄ret̄ ꝙ scie speculatiue non essent tres ꝯtente sub scia speculatiua in cōi. Cōsequēs est falsuꝫ: ꝛ ꝯ Ar. 6. metaphy. tex. cōmē. 2. ꝙ sequat̄ argr̄. Nā Ar. diui-

dit sciam speculatiuā in cōi in tria mēbra. In mathematicā:phycā:ꝛ metaphycā:aut in ista diuisiōe cōprehēdit scias subalternas:aut nō. si dr̄ pm̄. ergo fuit diminut⁹ ꝛ insufficiens:q2 nō nūerauit scias subalternas. q̄ sūt plures q̄3 due. si dr̄ scdm̄. habet ppo^m:q2 cū in ista distinctiōe cōphēdat scias istas:que nō sunt subalterne. ergo mathematica ꝛ physica hic enumerate non sunt scie subalterne.

In ista.q. pmo pmittent̄ qdā distōnes. 2° ponent̄ qdā cōclusiones. Ultio ridebit̄ ad arg⁹.

Quantū ad pmū arti^m. Pria distō est ista. Aliquid potest ꝯtrahi duob⁹ modis. Unomō per dr̄iaȝ eēntialē. Alio mō p dr̄iā accn̄talē. Primo mō ꝯtrahit aliqd qn̄ cū ꝯhente facit vnū p se:eo mō quo aīl. ꝛ qdlibet supi⁹ in recta linea pdicamentali ꝯhit̄ ad inferi⁹ p ppuas dr̄ias eēntiales. Scdo mō aliqd ꝯhit̄:qn̄ ex ꝯhibili ꝛ ꝯhente fit vnū p accñs. ¶Scda distō est ista:q̄ aliqd dr̄ subalternari duob⁹ mōis. vno mō p denoīatiōeȝ extrisecā. alio° p denoīatōeȝ itrisecā. Scia sbalternat̄ alti scie p denoiationē extrisecā qn̄ sbalternat̄ rōe sbti qd ꝯtinet̄ sub alio sbto:. ꝛ ex subalternatiōe subti scia dr̄ extrisece sbalternari. scdo mō scia dr̄ subalternari intrinsece:q2 ex se ꝛ ex nā sui subalternat̄ alteri scie: sicut min⁹ cōe sub magis cōmune. ¶Ex his infert̄ ꝛ declarat̄:qd sit subalternatio: subalternare enim nihil aliud est:q̄3 sbm: vel mediū alteri scie pticularit̄ mistrare:ꝛ hoc loquēdo de subalternatione scie ad moduȝ loquēdi Ar. pmo poste. Et ex ꝯn̄ti seqt̄ q̄ subalternari est accipere ab alio ptem subti:vel saltem partem medij:vel mediuȝ. ¶Ultima distō est:q̄ ad subalternationeȝ q̄tuor requirunt̄. quoꝝ pmū est: q̄ scia subalternata hēat sbm ꝯtentuȝ sub sbto alterius sicut min⁹ cōe sub magis cōi. scda ꝯditio q̄ scie subalternata addit dr̄iā accidentaleȝ ad sbm scie subalternātis:que ꝯstituit vnuȝ per accñs sub tali subto. 3° ꝯditio est: q̄ scia subalternās est scia pp quid respectu principiorum scie subalternate: ꝛ scientia subalternata est scientia quia. quarta conditio est: q̄ scia subalternata subalternat̄ ad minus duabus scientijs:ꝛ non tantum vni.

Quantum ad 2^m arti^m eliciunt̄ q̄tuor ꝯnes:q̄ruȝ pma est ista: q̄ scia subalternata non attendit̄ penes supi⁹ ꝛ inferi⁹ p se accepta. Probat̄ ista: q2 dato opposito:seq̄ret̄ q̄ quot sunt supiora ꝛ iferiora in recta linea pdicamētali:tot eēnt subalternationes. ꝯn̄s ē falsuȝ:vt de se pȝ. ergo ꝛ añs. falsitas ꝯn̄tis ēt pbat̄:q2 sicut se hȝ subm ad sbm:ita scia ad sciam: sed p se inferius est ps subtiua supioris. ergo scia de inferiori est ps scie de supiori. ¶Scda ꝯ est ista. Scia subalternata est de subto vno p accñs. hec pbat̄ iductiue i pspectiua ꝛ musica. ¶Probat̄ ēt auctē Linco. in pmo posterioꝝ. sbm inqt scie subalterne addit supra sbm scie subalternātis ꝯditionē accn̄talē:que nō est egrediēs a nā sbiecti. ¶Ex h̄ appet qualr̄ sbm scie subalterne addit dr̄iā accn̄talē: ꝛ h̄ est qd cōiter dr̄:q̄ sbm scie subalterne supaddit aliqd alterius gn̄is ad sbm scie subalternātis. Nā si supadditio alicui⁹ eiusdem gn̄is cū eo cui fit supadditio faceret sciam subalternā: sequeret̄ q̄ scia de triāgulo hȝ q̄ hȝ tres: subalternaret̄ scie q̄ habet̄ de figura. Probat̄ etiā q̄ sbm talis scie subalterne fit vnū ens p accñs. Nā q̄3diu pcedit̄ in ꝯceptib⁹ per se:ex rōne pmi subti pn̄t sciri pncipia p se ad ꝯcludendū passionē de iferiorib⁹. ergo semp scia que erit de iferioribus quo ad istas passiones ꝯclusas per pncipia v̄tualr̄ ꝯtēta in ipso subto cōi. erit ps scie de tali sbiecto: vel erit eadeȝ sm gen⁹ cū ipsa:sed ens p accñs:q̄3uis si notū ex sensu:ꝛ silr̄ pncipia ei⁹:tn̄ nō pn̄t sciri pp qd: nisi p rōnē vtriusq3 ptis: vel alteri⁹ q̄ ptinēt ad sciam supioreȝ: sicut pncipia linee visualis nō pn̄t sciri pp qd:nisi p rōneȝ linee ꝛ visualitatis. ¶Tertia ꝯ. Scia subalterna subalternat̄ pluribus scientijs. Probat̄ ista ꝯ. Illa scia subalternat̄ plib⁹ scientijs: q̄ accipit pn̄a ꝛ euidētiā pncipioꝝ a plib⁹. Sȝ scia subalterna est h̄. ergo ꝛc. maior vr̄ nota: q2 scia subalternās tribuit pncipia subalternate:cū ipsa sit pp qd respectu pncipiorum scie subalternate:respectu quoꝝ ipsa scia subalternata ē q2. Ita q̄ ꝯnes demōstrate in scia subalternante sunt pn̄a ad demrandas passiones in scia sbalternata. minor aūt pbat̄. illa scia accipit pn̄a a plurib⁹ scientijs:cui⁹ sbm est cōpositū ex realitatib⁹ diuersaꝝ rōnū. ista ppō pbat̄. Nam sbm sic cōpo^m ꝯtinet oppositas passiones:vel saltē disperatas. ergo opposita pn̄a: aut dispata p q̄ demōstrant̄ passiones. ergo si ista pn̄a debēt cognosci:nō cognoscunt̄ in vna ꝛ eadē scia:sed in plib⁹ (Exēpli grā. Istud est vnū pn̄^m in pspectiua:visio sm lineā rectā est pfectissima visio. si hoc pn̄^m hȝ pbari: pbabit̄ in duab⁹ scientijs. ꝛ p pn̄a sciaruȝ. s. mathematice ꝛ nālis. in mathematica enim pbat̄ q̄ linea recta est breuissima ꝛ pfecta:in nāli p⁹: q̄ agens nāle. q̄3to est magis approximatū passio:tanto pfectius agit. Ex quo ꝯcludit̄. q̄ cū linea recta sit breuissima. obȝ approximatū po^e: p ipsaȝ pfecti⁹ attingit̄. Et ita sequit̄ q̄ obȝ visibile approximatū po^e visiue sm lineā rectā causat pfectissimā visionem. duo pn̄a accipiunt̄ in pbatiōe istius. quoꝝ vnū demrat̄ i mathematica: ꝛ alteꝝ i scia nāli) Tūc si. scia que accipit pn̄a ꝛ euidētia ab alijs subalternat̄ illis. ergo scia sbalterna: plibus scientijs subalternabit̄. ¶4° ꝯ est ista. scia metaphysi. non subalternat. sibi alias scias. q̄ ꝯclusio seqt̄ ex alijs. Ista ꝯ pȝ. Tū q2 subta aliaꝝ sciaꝝ nō addūt ad sbm metaphysice dr̄iā accn̄talē: sȝ poti⁹ eēntialeȝ. Tū q2 alie scie nō accipiūt pn̄a sua spālia. ꝛ euidentiā ipsoꝝ a metaphysica: qm̄ vnaquecq3 scia (maxime nālis ꝛ mathematica) hn̄t ppria pn̄a imediata ꝛ p se nota in suo pprio gn̄e ex ꝯceptu terminoꝝ ꝯceptoꝝ in talib⁹ scientijs. Un̄ lȝ aliqd pn̄^m in meta^ca (qd geometer tn̄ ꝯfuse cognoscit) possit pfecti⁹ ꝛ distinct⁹ cognosci a metaphysico (cui⁹ est cognoscere oēs qditates: ꝛ oēs ꝯcept⁹ terminoꝝ distincte) tn̄ geometro illd pn̄^m est imediatuȝ ꝛ p se notū. Nec pbat̄ p illud pncipiū metaphysici:sȝ ex ꝯceptu ꝯfuso terminoꝝ sit geometro ꝯ euidēter v̄a: sȝ q̄3diu scia nō recipit euidētiaȝ suoꝝ pncipioꝝ ab alia scia nō subalternat̄ illi. ergo mathematica non subalternat̄ metaphysice. Qd dixi de mathematica. dico etiam de nāli. in qua multa sunt pn̄a p se nota. ꝛ euidētia ex terminis:-quorum euidentia nō ē a metaphysica: sicut sunt ista. Plura entia esse motū esse nām esse:ꝛ multa alia que sunt de se euidentia.

His positis de scdo arti° ridet̄ ad pmuȝ argumentū ꝯcedo maiorē:ꝛ negādo minoreȝ. ¶Et ad pbationē dr̄ q̄ ens mobile est ps vniuersi: sȝ ens mobile eē nō ē euidēs:nisi ex nālib⁹:nō ex meta. Et cū tu dicis q̄ metaphysic⁹ pōt pbare entia imobilia eē. hoc negaret̄ a Cōme. pmo physi. cōmē. vltimo. ꝛ alibi frequēter. tn̄ admittendo q̄ metaphysic⁹ possit probare entia imobilia eē:nego istā ꝯn̄tiā. Pōt pbare entia imobilia esse. ergo entia mobilia. Rō isti⁹ est:q2 nihil pōt probare metaphysic⁹ in scientijs spālibus:tanq̄3 passionē de aliquo subto nisi illa passio includat̄ pp qd ꝛ virtualr̄ in subto metaphysice: ꝛ pn̄a illius passionis adeq̄te sic virtualr̄ icludant̄ in tali subto:sed in subto cōissimo: qd est ens:nō includit̄ pp qd respectu passionis spālis:sed solū respcū passionis cōissime: ꝛ cum passio demrata in scia nāli sit passio spālis nō potenit metaphysic⁹ ex pncipijs acceptis ab ente demrare aliquā talē passionē: ꝛ per ꝯn̄s non pōt demonstrare ens mobile: aut corpus mobile. ¶Sed cōtra arguit̄. q2 videt̄ q̄ sicut posset demonstrare entia imobilia esse: q̄ possit etiam demōstrare ens mobile esse. ¶Rn̄det̄ negando ꝯn̄tiam. qm̄ entia imobilia si possunt demōstrari in meta^ca. pn̄t demōstrari p pn̄a sumpta imediate ab ente: q2 ppetates ꝛ passiones entis:que sūt necessariū vel ꝯtingēs act⁹ vel po^a. depēdēs: vel independēs:que oēs dicunt̄ eē passiones entis. ¶Ps. nō valet: q̄ sic demrat vnū: demonstret ꝛ reliquū. ppterea q2 vnū ptinet ad ꝯsideratiōnē metaphysici. puta ens immobile: ex eo q̄ est principium ꝛ causa subiecti primi metaphysice. s. entis inquantum ens est: vt dicit̄ in sexto metaphy. in principio vel pro q̄to est prima pars subiectiua entis inq̄3tum

tis inquantum ens est. quod non potest dici de ente mobili. cum sit po subiectiua entis valde remota ab ente. et non sit principium ipsius. ex quo sequitur quod dato quod metaphysicus possit probare entia im mobilia esse (vel tanquam principia sui subiecti. vel tanquam partes sub iectiuas primas et principalissimas) non sequitur quod possit probare entia mobilia esse. sed oportebit habere principia specialia multa ad ista probanda preter principia que sumuntur ab ente. ¶ Ad secundum dicendum quod artifex considerans aliquam vnam causam totalem alicuius effectus. et probans ipsam potest probare effectum esse. sed vbi causa non sit totalis et adequata. non sequitur quod possit effectum demonstrare. Deus autem non est causa totalis et adequata respectu effectuum consideratorum in scientia naturali. ergo si probat deum esse. non sequitur ipsum posse probare effectum naturalem esse. ¶ Vel aliter potest dici. et melius: quod considerans causam alicuius effectus: vt est causa talis effectus inquantum talis. habet considerare ipsum effectum. et demonstrare ipsum esse. Sed tunc negatur quod metaphysicus consideret deum. vt est causa effectuum naturalium. inquantum naturales sunt sed precise inquantum entia. ergo ad ipsum spectat considerare effectum naturalem inquantum ens. et vt est pars subiectiua entis. et non vt tale ens est. ex quo nihil mali sequitur. quare etc. Questio .ij.

Sub eodem

textu queritur. Utrum scientie medie. sicut perspectiua. musica. et astronomia sint magis physice quam mathematice. ¶ Et arguitur quod sint magis physice. primo auctoritate Aristotelis 2° physicorum. tex. commen. 20. vbi habetur. Demonstrat autem. et que magis physica quam mathematica. vt perspectiua et armonica. et astronomia auctoritas est expressa. quod iste tres scientie sunt magis physice. Rursus ibidem Aristoteles inquit. Geometria quidem enim considerat de physica linea. non inquantum physica. perspectiua vero considerat de linea naturali inquantum naturalis est. Ex hac habetur quod perspectiua considerat lineam consideratione naturali. ¶ Item ad hoc facit quod dicit Commentator in hoc loco dicens. Quia Aristoteles dicit quod perspectiuus considerat de linea mathematica: non secundum quod mathematica: sed secundum quod naturalis: non debet intelligi quod consideratio eius est consideratio naturalis: sed intendebat quod consideratio eius est propinquior considerationi naturali. ¶ Arguitur etiam ratione: nam mathematicus abstrahit a qualitate sensibili. perspectiuus non: imo considerat lineam vt est in qualitate sensibili. ¶ Item conclusiones perspectiue vt plurimum sunt naturales. ergo etc. consequentia est euidens: quia scientia habet denominari a fine. ¶ Item conclusiones perspectiue concluduntur per maiorem mathematicam: et minorem naturalem. ergo magis debent dici physice quam mathematice. tenet consequentia: quia minore cognita et sumpta sub maiori simul tempore cognoscitur conclusio. non sic est de maiore. ¶ Ultimo scientia capit vnitatem distinctionem et denominationem a ratione formali subiecti. subiectum autem perspectiue componitur ex quantitate mathematica tanquam ex materiali. et ex qualitate physica tanquam ex formali. ergo magis debet dici physica quam mathematica.

Ad oppositum

est Commentator. Et arguitur ratione: quia scientia capit vnitatem et denominationem a principiis demonstratiuis: non a conclusionibus: sed principia demonstratiua in istis scientiis mediis principaliter sunt mathematica. ergo etc. maior est nota: quia principium in speculabilibus est sicut finis in agibilibus: vt dicitur 2° physicorum. tex. commen. 89. et a fine vnum quodque denominari iustum est. 2° de anima. tex. comment. 49. probatur etiam ratione: quia de hac conclusione: quod terra est rotunda considerat astronomus et naturalis: sed tamen penes diuersa media: quia astronomus penes medium a materia abstractum: et naturalis per medium circa materiam consideratum. hoc etiam dicit S. Thomas in prima parte. q. 1. ar. 1. minor patet: quia principia in istis scientiis mediis vt plurimum sunt mathematica que applicantur ad conclusiones aliquas non naturales. vnde primo posteriorum dicitur quod per principia geometrie concluduntur passiones medicine. scilicet curari tardius de vulneribus circularibus. ergo iste scientie videntur magis mathematice quam naturales.

Ad hanc

questionem primo premitto quod distinctio scientiarum primo non est penes diuersa subiecta in ordine ad diuersa predicata: nam illa distinctio non est simpliciter prima: quia datur aliqua prior et essentialior: scilicet ista distinctione obiectorum penes diuersa predicata est alia prior et essentialior. igitur etc. maior patet. et minor probatur: nam distinctio obiectorum presupponit distinctionem suorum principiorum a quibus fluunt et emanant passiones diuerse: quia idem vt idem non est natum facere nisi idem. ex 2. de gen. tex. comment. 55. igitur diuersa obiecta habentia distincta predicata non sunt prima causa distinctionis scientiarum. et hoc est quod inquit Aristoteles primo poste. ca. 25. Altera autem scientia est ab altera quorum cunque principia non sunt ex eisdem: neque ex alterutris. ¶ Secundo premitto quod a diuersis principiis obiectorum scibilium sumuntur diuersi modi diffiniendi. ex quibus consequenter habetur distinctio scientiarum. et hoc ponit Aristoteles 6. metaphysice. tex. comment. 2. distinguens physicam a mathematica et diuina. ¶ Tertio premitto: quod cum triplex sit scientia quantum spectat ad propositum. videlicet pure mathematica: pure naturalis: et media. Iste tres scientie habent triplicem modum considerandi et diffiniendi. scientia pure mathematica considerat quantitatem simpliciter et absolute preter qualitatem sensibilem. nam geometria et arismetica considerat quantitatem siue continuam: siue discretam abstrahendo a qualitatibus sensibilibus. scientia vero naturalis considerat per se et directe qualitates sensibiles in quantitate siue continua: siue discreta: ita quod per se et primo considerat qualitates sensibiles. et principia earum: cum per se primo consideret corpus naturale: vt includit principia harum qualitatum: que sunt materia vt principium potentiale et mobile: et forma vt principium operationis et motus: quantitatem autem in qua sunt hee qualitates considerat secundario et indirecte. et non nisi in habitudine ad motum. Scientia vero media non considerat quantitatem simpliciter et absolute: nec qualitates sensibiles in quantitate: aut principia ipsarum prima intentione: sed econuerso quantitatem siue continuam: siue discretam in qualitate sensibili considerat primaria intentione: ita quod intentio eius per se et primo fertur super quantitatem. secundario super qualitatem sensibilem. et econuerso est de scientia naturali: nam per se primo fertur super qualitatem sensibilem. secundario super quantitatem. Ex quo sequitur quod scientia media conuenit in aliquo cum vtraque. scilicet mathematica et naturali: cum mathematica: quia eius intentio prima est circa quantitatem: quemadmodum est intentio mathematice: sed differt ab ipsa: quia non considerat quantitatem simpliciter abstrahendo a qualitatibus sensibilibus: sicut mathematica conuenit etiam cum naturali: quia considerat qualitates sensibiles: de quibus etiam considerat naturalis differt autem ab ipsa: quia non primo et per se considerat has qualitates et principia ipsarum: quemadmodum considerat naturalis: magis tamen conuenit cum mathematica quam cum naturali: quia hec scientia principaliter considerat quantitatem: et non qualitates sensibiles. ¶ Ex quo sequitur quod scientia media magis est de genere scientiarum mathematicarum quam naturalium: et eis magis subalternatur. ¶ Ex his apparet determinatio questionis.

Ad argumenta

in principio. Ad primum respondeo quod Aristoteles in illa auctoritate non plus vult: nisi quod iste tres scientie medie sunt propinquiores naturali: et magis communicant cum ipsa quam mathematica pura. et hoc est verum vt dictum est. ¶ Similiter ad secundam auctoritatem dicitur: quod perspectiua considerat lineam mathematicam: non inquantum mathematica. hoc est: non pure mathematice sed inquantum physica. applicando eam ad materiam sensibilem: et hoc etiam dicit auctoritas Commentatoris. et ita considerat talem lineam consideratione quasi mixta ex duabus considerationibus: principalius tamen consideratione mathematica quam physica.

¶ Ad rationes patet. Ad primam dico quod ex hoc mathematicus differt a perspectiuo: quia abstrahit a talibus qualitatibus sensibilibus. perspectiuus non: neque alie scientie medie: vt dictum est: propterea differunt a mathematica pura. ¶ Ad aliam posset negari antecedens: tamen admisso: negatur consequentia: quia si scientia denominatur a conclusionibus denominatur a posteriori. a principiis autem que vt plurimum sunt mathematica in proposito denominatur a priori et essentialiter. Et cum dicis quod a fine vnumquodque denominatur: conceditur hoc in naturalibus. in speculabilibus autem non oportet. Vel si concedatur etiam in scientiis: hoc non est contra propositum: quia principium in speculabilibus: vt dictum est: se habet vt finis in agibilibus. ¶ Ad aliam concesso antecedente: negatur consequentia cum eius probatione: nam habita maiore de omni: et minore sub ipsa simul tempore cognoscitur maior et minor. et conclusio. et quia discursus syllogisticus si dependet a premissis: principalius dependet a maiori: si maior sit mathematica. videtur totus discursus principaliter esse mathematicus. ¶ Ad vltimam videtur quod scientia capit vnitatem et denominationem a ratione formali subiectiua si sit differentia per se et essentialis subiecti materialis: et non si sit differentia accidentalis: sicut est in proposito. Hec ad questionem.

¶ De substantia quidē theoria: nā sub stantiarum principia. ꝛ infra.

¶ Etenī si totum quoddā oē: hec est pri ma pars. Textu cōmenti. ij. Q̃ō.j.

VTrum ens sit genus. ¶ Et arguit ꝙ sic ꝑ aucte Cōmenta. 12. meta. cōmē. 2° circa finē. vbi declarādo expositionē Alexādri sup lrāʒ Ar. ibi. (Q̄m si hoc totū fuerit q̄si aliqͦd vniuersum) Cōmē. posuit hec vba. Et accipit Ar. vniuersuʒ loco generis: ne accideret dubitatio que accidit Alexandro: cū gen⁹ dr̄ quādoq̄ȝ vniuoce: q̄nq̄ȝ ſm prius ꝛ posterius. Et iō omisit hoc nomē gen⁹: ꝛ accepit vniuersum in suo loco. Et iō si hꝭ genus fuerit intellectū per vniuersū: erit vā expositio. Hec Cōmē. Sed certū est ꝙ Ar. per vniuersum intelligit ens. ḡ ens ſm Cōmen. est genus. ¶ Scd̄o arguit ad idē. 4° thopicoꝝ. in fine. vbi ponit ꝯsiderationes ꝯstructiuas ad termināduꝫ ꝓblemata generis inquit si aliqd semꝑ sequit̄ ad aliud: ꝛ nō ꝯuertibit̄ difficile est sepāre ab eo ꝙ nō sit genus ens: sequit̄ semꝑ ad quodlibeꝫ ꝑdicamentū: ꝛ ꝑdicat̄ in qd: ꝛ vniuoce: vt statiʒ ꝓbabit̄. igit̄ ens erit genus. ¶ Tertio arguit̄. illud est genus: cui cōpetit diffō gn̄is. ens est hmōi. ḡ ꝛc. maioꝛ est nota minoꝛ ꝓbatur. ens ꝑdicat̄ in quid pluribꝫ differentibus spē. Q, ꝑdicet̄ in qd. probat̄. Tum q: ꝑdicat̄ per moduꝫ determinabilis ꝛ ꝯtrahibilis. Tum q: predicat̄ per moduꝫ essentie: vel subsistētie: seu per se stātis: cuꝫ entitas rei sit primū habitū ꝛ productū in re. ꝛ quilibet istoꝝ modoꝝ ꝑdicandi est modus ꝑdicandi in qd. igit̄ ꝛc. ¶ Et confirmatur: q: ſꝫ Sco. in ꝑ. di. 8. q. 3. ens ꝯtrahitur ad sua īferiora per aliquos ꝯceptus dicētes: q̄le. sed quodlibet sic ꝯtractum hꝫ rōnem potentie respectu ꝯtrahentiū: q: ois conceptus qualitatiuus est actꝰ respectu ꝯtrahibilis: quemadmodū est dr̄ia essentialis respectu gn̄is. igit̄ ens ꝑdicat̄ per modū potentie: sed sic ꝑdicari est ꝑdicari in quid: qui est modus predicandi proprius generis. igitur ꝛc.

Ad oppositū tamē est Ar. 3° metaphy. tex. cōmen. 10. vbi hꝫ: ꝙ si ens ꝛ vnum essent genera nulla dr̄ia eēt ens: qͦd est intelligendū ꝙ nulla dr̄ia esset ens quiditatiue: cū ois dr̄ia sit extra genꝰ qditatiue: sicut formale est extra m̄ale. genus eniꝫ est m̄ale respectu dr̄iaꝝ ꝯtrahentiū: ꝛ ēt respectu spēꝝ: vt vult Ar. 7. metaphy. tex. cōmen. 43. igit̄ omnis dr̄ia esset extra ens quiditatiue. ꝯn̄s est falsum: q: ꝛ si ens nō predicat̄ quiditatiue de differentia vltima: cum sit simplr̄ simplex. ꝑdicatur tn̄ quiditatiue de nō vltima. alioquin quelibet differentia esset simpliciter simplex: qͦd non ꝯceditur ꝯn̄ia ꝓbat̄: q: si sic. ois dr̄ia esset primo diuersa a genere: ita ꝙ nullū genus includeret quiditatiue: vt vult Ar. 6. thopicorum. ca. 8. quare esset primo diuersa ab ente.

In ista. q. primo ponent̄ quedaꝫ distinctiones. 2° ponent̄ ꝯnes. 3° r̄ndebit̄ ad argͣ in ꝑn°.

Prima distinctio est ista: genus ꝛ dr̄ia q̄nq̄ȝ sumunt̄ a diuersis rebus: q̄nq̄ȝ sumunt̄ ab eadem re: sed a diuersis realitatibus: intelligendo per realitates diuersas qditates que sunt distincta obiecta formalia. Exemplum primi. ponendo plures formas in hoīe realiter diuersas: ab aīa sensitiua sumit̄ aīal: ab aīa itellectiua sumit̄ rōnale. Exemplū scd̄i. in albedie que est vna simplex res color sumit̄ a realitate potentiali: ꝛ perfectibili per realitatem quandā actualem: a qua accipit̄ hec dr̄ia que est esse disgregatiuuꝫ: que due realitates lꝫ sint vna simplex res: vna tn̄ realitas ꝯcipitur vt perfectibilis per aliaꝫ: ac si esset distincta res ab alia: ꝛ ita realitas a qua accipit̄ dr̄ia perficit illam a qua accipit̄ genus. alioquin spēs cōstituta ex gn̄e ꝛ dr̄ia non esset per se vna: q: sicut in cōposito reali non est per se vnitas: nisi ex per se actu. ꝛ per se potentia: vt vult Ar. 8. meta. tex. cōmē. 15. sic in ꝯposito rōnis. vn̄ in. 7. meta. tex. cō. ꝑallegati. assignat Ar. vnitatē diffinitionis: eo mō quo ꝑmisit in posterioribꝰ analeticis: ꝛ declaraturus erat in. 8. vbi supra. Ex quo ꝯcludimus diffōnē ꝯstitutā ex gn̄e ꝛ dr̄ia esse per se vnū ꝯceptū q: est ex per se actu: ꝛ ꝑ se poͣ: ꝛ appello per se actū ꝛ ꝑ se pōaꝫ illa que sunt in eodē ꝑdicamēto. ¶ Scd̄a distictio ē duplex est ꝯctio: vna est ꝑ aliquā realitatē ꝛ formalitatē distinctā a ꝯtrahibili: alia per modū intrinsecū: qui nullaꝫ ponit realitatē ꝛ formalitatē distinctā a re: quā ꝯtrahit. Exēplū ꝑmi. oē genus qͦd ꝯtrahit̄ ꝑ dr̄iam que semꝑ īportat saltē realitatē distinctā a ꝯcto: vt color per disgregatiuitatē ꝛ aīal ꝑ sensibile. Exēplū scd̄i. Albedo ꝯtrahit̄ ꝑ gradū itēsionis: vt duo aut tria ad diuersa īdiuidua: quoꝝ nullus ponit formalitatē distictā ab albedine. cuꝫ albedo vt duo: ꝛ vt tria sint eiusdē rōnis formalis. q: hn̄t eandē diffōnem.

His positis ponunt̄ ꝯnes. Quarū ꝑma est ista. nullū idifferēs ad finitū ꝛ infinitū intensiue: aut ēt cui repugnat hr̄e rōneꝫ poꝰ ꝑfectibilis ꝑ aliud pōt esse genꝰ. ista ꝯ pꝫ ex dictis: que ꝓbat̄ sic. oē genus est potētiale ad dr̄iam: sicut realitas ad realitatē: sed nullū indifferens ad finitū ꝛ infinitum est potentiale ad aliquā realitatem. igit̄ ꝛc. maioꝛ est nota ex ꝑmissis. minoꝛ etiā pꝫ: nā qͦd est potētiale ꝛ ꝑfectibile per aliquā realitatem: necessario est finitū: nullū finitum est indifferens ad finitū ꝛ infinitū: q: qͦd est actu finituꝫ nō potest stare cū infinitate intēsiua. igit̄ ꝛc. ¶ Sed ꝯ hoc qͦd dr̄ ifinitatem ꝓhibere aliquid esse genus: ꝛ reponi in gn̄e arguit̄: nā Ar. 6. thopicoꝝ. cap. 19. reꝑhendit diffōnē linee recte que est linea recta est: cuiꝰ mediū nō exit extrema. ꝛ subdit rōnem: q: si linea recta esset infinita sibi nō cōpeteret hꝫ diffō: q: linea infinita nō hꝫ extrema. Ex hoc arguit̄. nulla diffō est increpanda: q: nō cōpetit ei cui incōpossibile est esse in genere. diffō linee recte: que dicta est reprehēditur ab Ar. q: talis nō competeret linee recte īfinite igitur nō est incōpossibile linee infinite recte eē in genere. ¶ Ad hoc breuiter posset r̄nderi ꝙ rō nō ꝯcludit ꝯtra ꝓpositū. nō eni dicimus ifinitatē extensiuā tollere ab aliquo rōnem gn̄is: aut ꝙ nō sit in gn̄e: sed solū intensiuam Ar. aūt in ꝓposito loquit̄ de infinitate linee extēsiua: cū qua posset stare ratio generis. Vel aliter r̄ndendo ad intētionem Ar. reprehenditur diffō data: q: recto non repugnat formalr̄ infinitas. linee bene repugnat talis ifinitas q: linea est longitudo: cuius extrema sunt duo puncta. si ergo assignanda est aliqua diffō linee recte dꝫ assignari vna diffō: q̄ sit recti: ꝛ alia que sit linee: q: linea recta cū sit vnū per accñs nō potest hr̄e vnā diffōneꝫ. illa aūt diffinitio que est recti nō dꝫ repugnare ifiniti: q: recto nō repugnat infinitas: q: si repugnaret diffō recti infiniti: ꝛ rectum repugnaret ei: q: cuicunq̄ȝ repugnat diffō. repugnat ꝛ diffinitū. hꝫ aūt diffō. linea recta est: cuiꝰ mediū superadditur finibus: vel ēt cuiꝰ mediū nō exit extrema. repugnat ifinito: ꝛ ꝓpterea hec increpat̄ ab Ar. nō q: non sit bn̄ data respectu linee: sꝫ respectu recti: nā linee inq̄ntum linea est: bn̄ repugnat ifinitas: cū sit lōgitudo sine latitudine ꝛ ꝓfunditate: cuiꝰ extrema sunt duo puncta: ꝛ sic linea icludit eēntialiter terminationē ꝛ finitatē: sed rectum nequaq̄ȝ. ¶ Sed est difficultas. si dare ifinita albedo intensiua: vtrū ista esset in gn̄e. R̄ndet̄ ꝙ sic: q: solum ifinitas itensiua que facit illud cuius est ifinitas esse ens perfectū simplr̄: excludit rōnem gn̄is: sed ifinitas intensiua in albedine: aut q̄ntitate nō ꝯcludit illud cuius est ifinitas sic esse ꝑfectū: q: nō seqtur. hꝫ est ꝑfectissima albedo. ḡ ꝑfectissimū ens simplr̄. ꝛ silr̄ de q̄ntitate nūq̄ȝ enim ad summū in īferiori seqt̄ summuꝫ in supiori: seu vlī: nisi illd̄ sit ꝑfectissimū ꝯtentum sub illo vlī. q̄ntitas aūt ꝛ albedo nō sunt ꝑfectissima ꝯtenta sub ente. igit̄ nō excludūt potentialitatem respectu alicuiꝰ actus ꝑfectiui ipsoꝝ: ꝛ per ꝯn̄s possent eē in gen̄. illud aūt qͦd est ꝑfectio simpliciter quēadmodū ens non pōt hr̄e actualr̄ in se aliquā potentialitatē ad talē actū. alioquin nō posset hr̄e infinitatem intensiuam

intēsiuā que est in ente simplr perfecto: cui repugnat ab
alio excedi. igit nō pōt indistinctū tale ens hre potētialitatē
que reqrit ad rōnem gnis: quare ens nullo mō pōt eē gen⁹.
¶ Scda pclo que sequit ex pma. nullum ens cui repugnat
pbi per distinctā realitatē ab ipsa pōt eē gen⁹. Ista pclo
pz ex dictis: nā oē gen⁹ est potētiale: & pfectibile p dnaz:
sed oē tale pficit p realitatē: que est ex rōne formalē eius:
cū dnā iportet hȝ realitatē. igit si cui repugnat pbi & de-
terminari p talē realitatē nō pōt esse genus. Ex hac pclo
ne sequit q ens nō pōt eē gen⁹. qr si repugnat sic ptrahi.
Tū qr est indifferēs ad finitū & ifinitū intensiue: sm quā
ifinitatē illō cui⁹ est ifinitas ē pfectio simplr: & nullo mō
limitata: & ex pñti nō pōt pfici p aliud a se. Tū quia illud
qd sic pbitur hȝ rōnē ptis ēentialis respectu illius ad qd
ptrahit. enti repugnat hre rōnē ptis: qr ps hȝ rōnē iper
fecti. ex 3° phy. tex. cō. 64. Nullū ens qd icludit ēentiali
ter in nobilissimis entibus: & in pñte simplr pfecto pt
esse hmōi: igit &c. ¶ Ex his oib⁹ sequit hoc correlariū i q ge-
nus pdicat in qd: qr pdicatur p modū po: & per moduz
ptis ēentialis. ¶ Sz adhuc istatur i qr saltez ens pdicatur
modū determinabilis. ergo per modū po. ¶ Ad hoc rñ
detur negādo pñtiā: qr nulluz determinabile pdicat per
modū po nisi determinet per distinctas realitates. ens
aūt determinat per modos itrinsecos: q nō hñt distictaz
realitatē & formalitatē ab ente: vt alias visum est. ¶ Sed
p: qr ens nō icludit istos modos: tanq aliqd de essentia
eius. g videt q sit in qdā pōa determinabilitatis respe-
ctu ipsoz. Rñdet q ista pōa nō est pōa physica: & realiter
sicut est pōa determinabilitatis in gñe: vt declaratuz est
in qōne de vniuocatione entis: sed hec est solū metaphy
sica: que est q hoc in suo pceptu formali nō icludit hoc
tanq aliqd de essentia sua. & sic cōcipit quasi vnuz sit ex
aliud: sed hoc nō est eē ex realr: ac eē formalr per disticas
formalitates: sic albedo qūtuz ad suū intellectū formalez
est ex suū gradū intensionis. & tñ suus gradus nō hȝ disti
ctam formalitatem ab albedine: sicut nō hȝ distinctam
pceptibilitatem. gen⁹ aūt est extra dnam pbentē forma-
liter per distinctas formalitates: ac etiā realiter qūtū est
ex pte sui. sed si includit idētice dnam. hoc est solū rōne
tertij: in quo genus & dnā pueniunt. ens aūt hȝ ex se rō-
ne sue infinitatis permissiue: & ex sua maxima illimitati
one: vnde includat per idētitatem quicqd ptrahit ipsuz:
immo quodlibet qd est sibi compossibile.

Ad argumenta pncipalia. ad Cōmen. dr q
gen⁹ qñq dr vniuoce de su
is spēbus: qñ. vz. inter spēs nō est ordo essentialis depen-
dētie: sic inter hoiem & asinū: iter quos qūuis sit ordo eēn
tialis pfectionis: non tñ dependētie. sic tale gen⁹ non dr
sm prius & posteri⁹ sm dependentiā: sed solū sm eminē-
tiam: & vt sic dr pdicari vniuoce respectu illius qd pdica
tur sm ordinē dependētie. qñq vero gen⁹ recedit ab ista
vniuocatione: & pdicatur de spēb⁹. quaz vna depēdet in
eē ab alia. & vna est cā alteri⁹: quēadmoduz est numer⁹ &
figura vna. spēs eni numeri pstituit in esse ab alia saltem
qūtum ad māles vnitates. istud genus qd est numer⁹ i p-
dicat sm prius & posterius sm dependentiā & cālitatem
qr igit ens dr de entib⁹ sm prius & posteri⁹ ordine depē-
dentie ēentialis: noluit Ar. accipere & dicere q totū ens
se hȝ ad sua iferiora: seu ad suas ptes: vt genus: ne vide-
retur negare iter partes entis istum ordinē cālitatis & de
pendentie: quū aliqd gen⁹ dicat vniuoce. hoc est nō sm
istū ordinem: sed loco generis posuit vniuersuz i ex qbus
nō sequitur q Ar. velit q ens sit gen⁹. & ad illud qd dic
Cōmen. supra. post pñm cōmēn. ibi. s. Dico aūt q Ar. in-
tendebat dicere apud me: q ens: aut demrat vnū gen⁹:
& vnā nām: aut genera diuersa: dico q ista disiūctiua Cō
mentatoris est vera pro 2ª parte. & ex ea nihil mali seqt.
¶ Ad 2ᵐ argᵐ: qd sumit ex 4° thopicoz: rñdet q Ar. in
illa psideratione dicit: q si aliqd semp seqt ad aliud &c.
difficile est euadere q nō sit genus: sed nō dicit q sit im-
possibile. qd. n. ipole est: neq facile: neq difficile dr. quā
uis g ens sequat semp ad qdlibȝ: & pdicet in qd & vniuo
ce: non tñ ipole est ab eo separe rōnez gnis: vt osñsum est:
Sūt tñ aliq terministe q pcedūt ens eē pmū pdicamen-
tuȝ. & dicūt hoc esse de intentiōe phi: quoz intētiōi oīno
aduersatur pħs hic in textu pallegato dicēs. Si aliqd qd
sequit ad oia: ponatur eē gen⁹ ad oia: male ponit: & sub
intulit plura sunt que oia sequunt vt ens: & vnū. Ex hoc
seq⁹ur q ens nō est gen⁹. Sed ad hoc rñdent q Ar. dicit
ens nō eē gen⁹ ad oia pdicamēta. Sed h euasio nulla est:
qr Ar. infert. Si g ens genus assignauerim⁹: palam qm
gen⁹ erit oiuz: eo q pdicatur de eis. de nullo eni gen⁹: nisi
de spēb⁹ pdicat. ¶ Sed ad hoc dicūt q ens est gen⁹ oiuz
de qbus pdicatur qditatiue: sed non alioz. p. pħs isert q
si ens sit genus oīnm. g vnū erit spēs entis: & tñ certū est
q ens nō magis pdicatur qditatiue de vno: q de qūto &
quali: & alijs pcretis alioz pdicamētoz: cū vnū sit passio
entis: & pcedūt isti pcreta pdicamentoz se hre ad ens: si
cut passiones eius. ¶ Ad 3ᵐ rñdetur: pcedendo maiorez
si pdicatur in qd per modū ptis essentialis: sed tūc nega
tur minor: vt declaratū ē in corpe. q. ¶ Ad pfirmationez
dr q oē ptrahibile per aliq realitatē distinctā hȝ ordinez
ad ipsuz: sicut po ad actū. Si vo pbitur p modos intrin
secos nō est veȝ: vt declaratū est pma. q. de vniuocatiōe
entis. ¶ Sed p: qr ois qlitas est act⁹. ex 5° meta. ca. de q-
li. & qd pdicatur in qle: pdicatur p modū act⁹. act⁹ autez
refert ad pōaȝ: cū sint relatiua. igitur si modi itrinseci di
cūt qle circa ens iportāt aliquē actū qlificantez ipȝ ens.
Rñdetur q modus est qlificās ens: sed nō pprie pficiēs
Tū qr ens pñnet ipm idētice & formalr ex sua illimitatio
ne & ifinitate pmissiua. Tū qr etiā in pō signo nāe cōtinet
modū sibi cōpossibilē virtualr: sicut subm pñnet pprias
passiones. ex quo seqtur q si sibi aduenit formalr nihil si
bi addit qd nō sit ptentū in ipso. ¶ Sed p: qr cū modus
aduenit enti in esse formali: aut addit aliqd enti: aut ni
hil. 2° mō non: qr modus est aliqd ex nā rei. si pmo mō
hētur itentū: qr pcipiēdo ens sine mō: ens vr aliqd iperfe
ctū. ¶ Et pfirmat: qr illud est impfectū qd natuȝ est hre
aliqd: vbi pcipitur sine illo: sed ens natū est hre modū in
trinsecū. puta ifinitatē: & per itellectū pcipit sine illo. igr
ens sic pceptū est impfectū. ¶ Cōfirmatur 2° qr Sco. in
octaua di. pmi dicit q qñ res pcipit sine mō: pcept⁹ est
iperfect⁹. & qñ pcipitur cū mō est pfect⁹ i sed pcept⁹ non
est talis vel talis: nisi qr pformat rei pceptibili. igitur &c.
Ad h rñdetur pcedēdo q mod⁹ aduenięs enti addit ali-
quid ex nā rei. Et cū infert. igitur pcipiēdo ens sine mō:
ens erit aliqd imperfectū. negat pñtia: solū sequit q cō-
ceptus enti iperfect⁹ etiā iproprie: hoc est nō adeqtus rei
que pcipitur. & ita si ens erit impfectū. hoc erit qūtuȝ ad
pceptū & modū pcipiendi. nō aūt qūtū ad rem cōceptā.
¶ Et ex hoc pȝ rñdeo ad pmaz pfirmationē: nā maior as
sumpta est falsa si itelligat de impfectiōe ex pte rei. que
pcipitur. si vo ex pte pceptus pceditur: vt dcm ē. ¶ Ad-
uertendū tñ q si ens pcipitur sine mō pcise pcipiēdo ipȝ
sm suā rōnē foralez. in quo pceptu abstrahitur a mō qui
nō est de essentia sua: ens sub isto pceptu nō dr eē iperfe
ctū. ¶ Et ad probationez: cū arguitur. illud est impfectū
qd natū est hre aliqd &c. Rñdetur pcedēdo ppōnem cū
ista additione. si hō qd dr impfectū careat aliq pfectiōe
aut etiā itelligatur esse sine illa in aliq signo. in quo talis
pfectio nata est sibi in esse. aliter nō i nam catulus añ no
nū diem nō dr pprie priuat⁹ visu: aut impfectus sm vi-
sum: qr p tali tpe nō natus ē vidē. aut hre visum. Ad pro
positū applicādo: qñ pcipitur ens qditatiue i isto signo
non natū est hre aut pcipi cū mō qui nō ingredit qdita-
tem ei⁹. igr ex hoc non pōt dici impfectuȝ: lȝ forte posset
pcedi: qūuis ē iproprie: q pcept⁹ esset impfect⁹: qr nō de
terminatus nec adeqtus rei a qua accipit: lȝ nō diceret
impfect⁹ ex pfectione deficiente sibi in tali signo i q nul-
la deesset. ¶ Ad secundaz pfirmationem patet ex dictis.

¶ Sempiterna autez cuius elemēta necesse est accipe. Tex. cōmēti. v. Q. ij.

Veritur. Utrū methaphysic⁹ possit pbare primas sbas separatas esse. ¶ Et arguit q nō: aut enim mediū p qd pbaret sbas separatas eē: esset nāle: aut innāle. Si det pᵐ. g erit medium physicū ꝛ nāle: qꝛ oē icludēs mām: aut aliq mō cōcernens ipsam est physicum ꝛ nāle: cū Ar. velit physicū diffinire per mām sensibilez. Si vo det q tale mediū sit abstractū a mā. g intelliget ab itellectu possibili si per ipz mediuz dz induci ꝯclusio intenta. quo dato: sequit q circa tale mediū erit opatio itellect⁹ agentis: qꝛ testāte Cōmēta. 3. de aia. cōmēto. 18. Intellectus agens facit po⁹ itelligibilia actu intelligibilia: ꝛ sir po⁹ itellecta actu itellecta: ꝛ hoc idē vult Ar. ibi par an. Et tūc sic. Intellectus agēs nō hz aliquā opationez: nisi qꝛ abstrahit qditatem a mā: ꝛ a ꝯditionib⁹ mālibus. ergo tale mediū abstractuz habebit habitudinē ad mām ꝛ cōditiones eius: sed qdlibet tale est māle: g ꝛc. ¶ Scdo pncipaliter arguit. quicūqꝫ pōt pbare substātias separatas esse: pōt pbare numez sbaz separataz: ꝛ earū ordinē: sed metaphysicus nō pōt hō. g ꝛc. maior pz. ꝛ minor pbatur qꝛ nulla via vtitur Ar. 12. metaphy. ꝛ. 8. physi. ꝛ alibi ad pbandū numez intelligentiaz: nisi via motus. g circunscripto motu nō potest haberi numer⁹ ꝛ ordo itelligētiarum: sed metaphysicus abstrahit a motu. g ꝛc. ¶ 3° ꝛ vltimo arguit. mediū per qd metaphysicus pbat ꝯnez datam: aut est puz nāle: aut puz metaphysicuz. si pmo mō habetur itentū. si 2° mō. g tale mediū est abstractū a mā. ꝛ ꝯsilr a motu. Ex hoc arguit sic. Mediū per qd demrātur aliq ꝯclusio dz esse noti⁹ ista ꝯne. g tale mediū erit notius. ꝯns est falsum: qꝛ tunc abstracta essent nobis notiora ꝛ euidentiora: qd non conceditur.

Ad oppositū est Auicē. ꝛ Alexāder afrodiseus. Alber. Sco. ꝛ cōplures alij.

In ista. q. p ponūt qdā distictiōes. 2° determinabitur. qō. 3° soluent rōnes in pn° qōnis.

Circa primū notandū ē q po⁹ actiua est duplex (vt ēt dixi alias) quedā est po⁹ productiua simplr abstracta a rōne mutationis ꝛ mot⁹. quedam est po⁹ actiua trāsmutatiua que est pnᵐ pductiuū p motū ꝛ trāsmutationē. de pma po⁹ pductiua simplr facit mentionez Ar. in pn° octaui meta. vbi vult q po⁹ actiua simplr dr in pluribus qꝫ aliq eoz que dicunt fm motū. vbi hz Cōmen. cōmen. p. q potentia ꝛ act⁹ dicunt in pluribus qꝫ in reb⁹ trāsmutabilib⁹. De ista po⁹ pductiua facit mentionē Cōmē. in 7° metaphy. cōmen. 31° circa finē vbi vult q illud qd mouit Ar. ad ponendū agens separatū a mā fuit factio virtutū imāliū: qꝛ illud qd nō est mixtum cū mā necesse est fieri ab eo qd nō est mixtū cū mā. De ista po⁹ pductiua sine transmutatione facit mentionem Auicē. 9. metaphy. vbi vult q itelligentia superior causat intelligentiā inferiorē per simplicē emanationez ꝛ productionē. Cum quo ꝯcordat Ar. 12. metaphysi. tex. comenti. 36. vbi vult q prima itelligentia mouet scdam ad actuz appetendi intelligendi. ꝛ per ꝯns causat talem actū: qui cū fm ipm Ar. sit sba scde intelligentie: causat sbam eius: ꝛ h per simplicez pductionez: qꝛ ibi nō subijcitur aliqd sbm. ꝛ ex ꝯnti ibi nō est trāsmutatio. Hanc eandem sniaz hz Cōmē. in cōmen. ipsius tex. preallegati. ꝛ in cōmē. 44. vbi ꝯ Auicē. inuehit: qui dicebat duo. pmuz erat q itelligentia pducit intelligentiā. 2° q vna tm̄ vnā pducit: ꝛ q vna actio tm̄ cōsequitur vnū agens in ipsis intelligentijs: Cōmen. ꝯdicit Auicē. in secūdo dicto: ꝛ nō in pmo imo ꝯuenit cum eo in pmo: dicens q ibi nō est ꝯuentus actio: ꝛ cōsecutio: vt vna ꝯsequat vnum agens sed tm̄ est illic cā ꝛ causatū: quēadmodū intellectū est cā intelligentis. Et ita ꝯcedit: q sicut intellectum (hoc est obiectū itelligibile) est cā itelligētijs inqꝫtuz intelligēs ē: per hoc qd in eo causat actū intelligēdi: sic intelligentia superior causat intelligentiā iferiorē: sed tale obz causans actū intelligendi in itellectu est cā effectiua: qꝛ obm itelligibile respectu itellectionis nullaz aliam hz cāli atem: nisi efficientis: vt etiā declarat Cōmen. in. 36. cōmen. 12. metaphy. in exemplo de balneo: qd fm ipsuz mouet (sicut efficiēs) in mente. ꝛ extra mouet vt finis. ex quo seqtur fm ipm: q itelligentia effectiue causat aliaz itelligentiam. ꝛ hoc sine quocūqꝫ motu aut mutatiōe. qꝛ ibi nullum sbm trāsit de puatione forme ad ipsam formaz. que est ipsa itellectio: q est fm ipm ꝛ Ar. eadē cum sba itelligentie. ¶ Scda distinctio pncipalis est ista: q quattuor cāe pñt ꝯsiderari duobus modis: vno mō metaphysice. alio mō nāliter. pmo mō ꝯsiderant quattuor gña cāɽ. vt dant esse circūscribēdo motū ꝛ mutationē. vt exēpli grā. efficiēs ꝯsideratur a meta^co inqꝫtuz est pducēs: ꝛ nō trāsmutās. rō eni pductiōis ꝛ trāsmutatiōis in efficiente sūt diuerse: ꝛ respiciūt diuersa. vt alias dictū est. qꝛ trāsmutatio est act⁹ mutabilis inqꝫtum mutabile est: ꝛ ita respicit sbm mutatuz. Productio aūt est act⁹ pducti: ꝛ ita respicit ipsum pductū. mō termin⁹ pduct⁹: siue formalis siue totalis distinguit realiter a subiecto mutato. g ēt iste due rōnes: quarū vna est pductio: ꝛ alia trāsmutatio: sūt simpliciter diuerse: ꝛ ēt ad scinuicē separant: vt ostēsuz est in p notabili. Uñ rō pducentis: seu dantis eē est prior ꝛ cōior rōne trāsmutantis: vt declarabit inferi⁹: ꝛ qꝛ rōnes cōes ꝛ vles maxime abstrahentes a motu ꝛ a mutatione hñt ꝯsiderari a metaphysico. Jō efficiēs inqꝫtū pducēs maxime ꝯsiderabitur in meta^co. Silr finis seu cā finalis pōt cōsiderari vno mō vt attingitur per opationē ꝛ motum. alio mō vt est ad qd fm esse res fm suā eēntiā ordinatur: ita q lz res nō possit attingere finē suum: nisi mediante opatione ꝛ motu: tñ prior est rō ipsius finis inqꝫtuz est ad qd res fm esse ordinat: qꝫ sit illud ad qd ordinat fm opationē ꝛ motū: qꝛ sicut eē rei est prius motu ordine nāe: ꝛ opationē ipsius: ita ēt ordo rei fm esse: pcedit ordine nāe ordinē rei fm opationē ꝛ motū. Et vt sic finis in isto prior hz ꝯsiderari a metaphysico. Silr mā ꝛ forma ꝯsiderantur ab eodē artifice: inqꝫtū sunt pn^a entis ꝛ qditatis: mā pro qꝫto est po qditatis rei specifice fm Sco. ꝛ fm. S. Tho. Uel pro qꝫto fm Cōmen. est deferens qditatez. sed mā ꝛ forma: vt dāt eē per motū sunt de ꝯsideratiōe phie nālis. ¶ Sed ꝯ hoc vltimū dcm̄ instat: qꝛ Cōmē. in p phy si. cōmē. p. vult q metaphysicus ꝯsideret tm̄ de trib⁹ causis. s. de motore: h est efficiēte: forma ꝛ fine. Nālis aūt ꝯsiderat de oib⁹ qꝛtuor causis. g fm ipm metaphysicus nō ꝯsiderat de mā. ¶ Ad h rñdetur q tres cāe tm̄ appropriantur metaphysico: ꝛ ab eo appropriate ꝯsiderant que sūt iste nūc dicte. s. efficiens: forma: ꝛ finis. ꝛ mā nō appropriat meta^co. Rō ē: qꝛ metaphysic⁹ oino abstrahit a motu: ꝛ trāsmutatiōe: mō iste tres cāe nō ita ꝯcernūt motū ꝛ mutatiōez: sicut mā: qꝛ mot⁹ est act⁹ ꝛ pfectio mā: ꝛ diffinitur per ipsaz: que ē pmū pnᵐ potēciale ꝛ mobile. ꝛ mā nō sic appropriat meta^co: q aūt materia sit de consideratiōe metaphysici. appet de mēte Cōmē. in. 2° phy. cōmē. 21. vbi vult q ꝯsideratio de mā in ordine ad formā sit cōsideratio nālis: sz inqꝫtū est vnū entiū: ꝛ vt est po subtiua entis: ē ꝯsideratio p phy. ꝛ ita vt ē pnᵐ eēntie: vel vt est po subtiua entis: abstrahēs a motu ꝛ mutatiōe: ꝯsiderat a p pho. qꝛ sic ens qd p considerat abstrahit a motu: ita ꝛ qdlibet ens inqꝫtuz cadit sub cōsideratiōe metaphysici.

His positis de 2° ponunt due ꝯnes pro terminatione qōnis. ¶ Prima ꝯ est ista. Metaphysicus pōt pbare substātias separatas esse. Et arguit sic. illa demōstratio ē metaphysica respectu alicui⁹ ꝯnis: p quā demrāt ipsa ꝯ. p aliqd mediuz abstractum a motu ꝛ a mutatiōe. qd ē certi⁹ ꝛ euidētius ꝯne illata: sed sbas sepatas eē pōt demrāri p tale mediū. g ꝛc. maior vr nō: ꝛ minor pbat: qꝛ p rōnē effectibilis inqꝫtū effectibile est per rationem

est p rõnē depēdētis inq̃ʒtū depēdēs est pōt demr̃ari ṗdicta ɔclo:ʒ effectibile inq̃ʒtū effectibile nō icludit motuʒ ⁊ mutationem eēntialr ⁊ p se: sʒ soluʒ accñtalr: ⁊ p accñs qꝛ si sic. Oē effectibile esset trāsmutabile: cui⁹ opp^m ostēsum est in ṗ° notabili. g̃ tale mediū: qd̓ sumit ex effectibili: ē purū metaphysicū: ⁊ nō nāle. Silr tale mediū ē euidētius intellui q̃ʒ sit ɔclo illata: qꝛ euidēti⁹ est apd̓ itellm ꝙ aliqd sit effectibile sʒ ṗductionē: q̃ʒ ꝙ sb̃a separata sit. g̃ ⁊c. Et qd̓ dictū ē de effectibili dicat̃ et de depēdēte: qꝛ depēdentia ṗscindit a motu: ⁊ a mutatione. ℂ Sed ad hᷓ rūdet̃ ꝙ mediū metaphysicū hᷓ sumptū nō hʒ euidentiaʒ nisi ab aliq̄ nāli sensibili cū abstrahat̃ ab ipso. ℂ Cōtra hᷓ arguit̃. Lʒ intellēs dependeat a sensibili nāli q̄ ad notitiā simplicem terminoꝝ: nō tñ q̄ ad no^{ciam} cōplexā ṗncipioꝝ ⁊ ɔ̃nuʒ deducendaꝝ ex ṗncipijs. Quo ad ṗn^m. Probat̃: qꝛ ṗn^a cognoscim⁹ ex lumine nāli intellēs hita no^a simplici terminoꝝ dicente Ar. ṗ poste. Principia cognoscim⁹ inq̃ʒtū terminos cogn̄scim⁹. Ita ꝙ dato qd̓ intellēs nō pcipiat ex sensu extrema ṗncipij eē ɔiuncta in re: adhuc tñ intellēs euidenter cognoscit veritatē ṗncipij: ⁊ vt sic nō depēdet ab aliqua notitia cōplexa sensitiua in re. sic dato: ꝙ nunq̃ʒ sensus pciperet extrema vnita in re isti⁹ ṗncipij. Oē totū est maius sua pte: adhuc facta cōpōne terminoꝝ in itellectu istius ṗncipij: itellēs firmiter assentiret ꝙ omne notū est mai⁹ sua pte. Hoc idē pʒ de ɔ̃nibus: qꝛ no^a ɔclusionū nō dependet nisi ex no^a ṗncipiorū ⁊ deductione ipsaꝝ ɔ̃num ex ṗncipijs. Principia autē sunt ex se nota vel saltem possunt esse euidēter nota. Et deductio ipsaꝝ ɔ̃num ex principijs est de se euidens: dicente Ar. ṗ prioꝝ. Syllogismus pfectus nullius indiget vt appareat euidēter necessarius. ergo no^a taliū ɔ̃num loquēdo de no^a cōplexa accepta a sensibilib⁹ ⁊ nālibus. ℂ Itē ɔfirmatur hoc: qꝛ passiones entis sunt p se note de ente sʒ multos: siue sint passiōes simplices siue disiuncte. Tū quia tales passiones hñt ɔceptus simplr simplices: ⁊ ito nō hñt mediū per qd̓ demr̃antur de ente: qd̓ sit diffō earū ⁊ silr ens. Tū etiā: qꝛ dato qd̓ aliq̄ passio eēt posterior alia: nō videt̃ per quā passionē priorē possit ondi de ente: nec facile est vidē istū ordinē passionū ad ipsum ens. Tū etiā: qꝛ dato ꝙ pciperet̃ iste ordo queadmodū ponit Anto. A. ⁊ demr̃aret̃ passio posterior p priorē: ṗmisse: p quas demōstraret̃ ɔclusio: nō essent multū euidētiores ɔ̃ne. Ex quo infert̃: ꝙ cū cā vel cātū: effectiuū vel effectibile: dependēs vel independēs sint passiones disiuncte ipsius entis. sunt per se note de ente. quarū euidentiā ⁊ notitiā q̃ʒtū ad iherentiā formalē istaꝝ passionū ad ens nō accipit itellect⁹ ex sensibilib⁹ nālib⁹: sed ex solo lumine nāli intellēs habitis terminis in itellectuʒ: qbus cōpositis ad seinuicē: statim est euidens ipsi itellectui ex suo lumine ṗdicatū in eo sb̃o. ⁊ pp hᷓ dixit Ar. 6. ethico. ꝙ habitus quo itellēs assentit principijs per se notis appellatur intellectus. Ex hoc arguitur. per se notum est apud intellm per habitū metaphysicalē ꝙ aliqd̓ ens est effectibile: ⁊ ex ɔ̃ñti. ꝙ aliqd̓ ens est effectiuū. Tunc ex hoc ṗncipio meta^{co} a quo in sua cognitiōe ⁊ euidētia nō depēdet metaphysicus a nāli: arguit̃ sic. Tale effectiuū aut ē effectiuū a se: aut ab alio. si a se. g̃ est ṗmū ṗncipiū ⁊ ṗmū ens: si ab alio: q̄ro de illo: ⁊ cū nō sit pcessus in ifinitū: in ordine eēntiali effectiuoꝝ: deueniendū est ad aliqd̓ vnū qd̓ est effectiuū simplr ieffectibile: qꝫ nō est effectiuū virtute alterius. Ista rō tota pcedit ex ṗncipijs ⁊ ex terminis metaphysicalib⁹. ℂ Itē ⁊ 1° ṗncipalr arguit̃. ṗsupponendo tria. ṗmū est ꝙ lʒ sit idē ṗmū ens: ⁊ ṗmū ṗncipium: ⁊ ṗmū mouēs: nō tñ pbando vnū: pbam⁹ reliquum. Et hᷓ: qꝛ lʒ ista sint idem ṡm rem: distinguunt̃ tñ ṡm ɔceptū formalē: qꝛ stat ꝙ aliqd̓ vnū sit ṗmū ṗncipiū ⁊ ṗmū ens: qd̓ tñ nō est ṗmū mouens ad hūc sensuʒ: ꝙ cāet realiter ṗmū motū i celo. Multi. n. ɔcedūt primā itelligentiā esse ṗmū ṗncipiū finale: ⁊ ṗmū ens: ⁊ tñ nō eē ṗmuʒ mouēs. Assumptū pbat̃. vʒ. ꝙ illa que sunt idē in re ṗmū ens: ⁊ ṗ^m mouēs pbādo vnū nō pbam⁹ reliquū. Idē eniʒ est hō: aīal rōnale: ⁊ risibile: ⁊ tñ si pbam⁹ risibile de aliq̄ s. de hoīe: nō probam⁹ aīal rōnale de illo. ℂ Presupponitur 2° ṗncipalr ꝙ rō dātis esse: est prior ordine nāe: q̃ʒ sit rō mouētis: lʒ rō mouētis sit prior ordīe originis quo ad nos: q̃ʒ sit rō dātis eē. hᷓ ṗsuppositū pbat̃. Tū qꝛ rō dātis eē est cōior ⁊ vlior q̃ʒ rō mouētis: qꝛ oē mouēs est dās esse aliq̄ mō: ⁊ nō ecōtra. Et illud est prius aliquo ordine nāe a quo nō ɔuertit̃ subsistēdi ɔ̃ña: ex libro ṗdicamētoꝝ. ⁊ ex. 5. meta. ca. de priori. tex. cōmē. 16. Tū ēt qꝛ rō dātis eē respicit ṗmū effectū: qui est eē ex s̄nia Ar. 4. meta. ⁊. 6. in ṗn° ⁊ auctor de cāis hoc ɔfirmat dicēs. Prima reꝝ creataꝝ est eē. g̃ cālitas q̄ respicit ipsuʒ esse est cālitas ṗ^a simpliciter: ⁊ nō cālitas q̄ respicit motū. Ex quo isert̃ ppositū: ꝙ rō dātis eē est prior rōne mouētis. ℂ 3° ṗsupponit̃ ꝙ qcqd demr̃at nālis: demr̃at p motū: aut p ṗn^a motus inq̃ʒtū sunt ṗn^a potētialia ⁊ mobilia. hoc apparet discurrēdo p oēs libros phie nālis. ℂ His stātib⁹ arguit̃ sic. Nālis nō pōt pbare p media nālia ṗmū ṗn^m ⁊ ṗmū ens esse g̃ si hʒ pbari ab aliq̄ artifice. pbabit̃ a metaphysico: ɔ̃ña est euidēs. ⁊ aña pbat̃. Illud nō pbat nālis qd̓ nō icluditur essentialr in motu: aut in ṗncipijs ei⁹ inq̃ʒtū mobilia sūt: aut ordine eēntiali nō sequit̃ ad ista: sed eē ṗmū ens nō includit̃ eēntialr in motu: neq̃ʒ in pricipijs mot⁹: nec ordine eēntiali: sequit̃ ad motū eius ad ṗn^a motus: qꝛ in ɔ̃ñtia eēntiali nō sequit̃: hoc est ṗn^m mouēs. g̃ est primuʒ ṗn^m: aut ṗmū ens. ergo cum nālis nihil pbet: nisi coacceptō motu: sequit̃ ppositū. ℂ Et ɔfirmat̃: hoc qꝛ ille cōcept⁹ nō cāt aliū ɔceptū in itellectu quē nō ɔtinet ṽtualiter vel eēntialr. Sed ita ē ꝙ ɔcept⁹ physicus de deo nō ɔtinet ṽtualr: neq̃ʒ eēntialr ɔceptū metaphysicū de eod̓ g̃ ⁊c. Maior est nō: qꝛ qd̓ nō ɔtinet aliud in entitate. aut in cognoscibilitate nō pōt facē illud actu cognitū in itellectu. ɔtinere in entitate est ɔtinē eēntialr. ɔtinē in cognoscibilitate est ɔtinē ṽtualr: sed qd̓ neutro mō sic continet nō pōt ducere intellectū in cognitionē alteri⁹. minor pbat̃: qꝛ eē primi mouēs nō ɔtinet eēntialr esse ṗmū ens: qꝛ eē ṗmū ens nō sequit̃ ad ṗmū mouēs in ɔ̃ñtia eēntiali. vt dictū est: neq̃ʒ ēt sic ɔtinet ṽtualiter. qꝛ ɔtinēs ṽtualiter aliud est pfectius ɔtēto: vel saltē nō iperfecti⁹: qꝛ cōtinētia ṽtualis vel est equoca vel vniuoca si est ɔtinētia cāe equoce: cā equoca totalis in suo ordine ē pfectior suo effectu: qꝛ oēm pfectionē quā hʒ effect⁹ hʒ a sua cā. g̃ ois pfectio in effectu virtualr repit̃ in cā. Et istā ppositionē ꝙ cā equiuoca totalis in suo ordine sit prestātior effectu ṗsuppono pro nūc: cuius pbatio habet̃ superi⁹ in. q. vtrū sb̃a pōt fundare relationē po^e actiue. ar. 1. in ṗn° ⁊ in 4. s̄niaꝝ. di. 12. q. 3. a Doc. subti. Ex hoc isert̃ ppositū: ꝙ cū ɔceptus primi mouētis sit iperfectior q̃ʒ ɔceptus primi entis: ɔceptus ṗmi mouētis: nō ɔtinet virtualr ɔceptū primi entis: ꝙ aūt talis ɔcept⁹ sit iperfectior. pbat̃. Tum qꝛ cōcept⁹ primi entis est absolut⁹: ⁊ ɔcept⁹ primi mouētis est respectiu⁹: ⁊ ɔcept⁹ absolut⁹ est perfectior respectiuo. Tū qꝛ ɔcept⁹ ṗmi entis cōpetit deo ex se. ⁊ per nāʒ ppriā. Cōceptus ṗmi mouentis cōpetit ex alio: ⁊ extrinsece ipsi deo. g̃ ⁊c. ℂ Sed ɔ̃ istā rōnem istatur. qꝛ fantasma pducit spēm intelligibilē in intellectu possibili: ⁊ tñ spēs itelligibilis ē pfectior fantasmate. nō obstante ꝙ ipsuʒ fantasma sit cā equoca respectu spēi intelligibilis. Silr obm sensibile ex̄ī est ipfecti⁹ spē sensibili recepta in sensu: qꝛ obm extra est māliꝰ: ⁊ spēs sensibilis est imālior g̃ ppō assumpta est falsa. ℂ Rūdet̃ ꝙ ppō de obto cognoscibili sic hʒ itelligi. nullū ipfectius eēntialr ⁊ obtiue pōt ducere itellectū in notitiā pfectioris. fantasma aūt lʒ sit iperfectius q̃ʒtū ad esse respectu spēi itelligibilis: non tñ est iperfecti⁹ obtiue: imo pfecti⁹. Quia fantasma repñtat ipsum singulare: spēs itelligibilis nāʒ abstractā a singulari. mō singulare inq̃ʒtū singulare est perfecti⁹ obiectū in re ⁊ in effectu q̃ʒ sit ipsa nā. ℂ Ad hoc facit quod dicit Ar. in ṗdicamēto subs volēs ꝙ prima sb̃a que est singu-

lariorest maxime fba. ꝛ p ꝯñs maxie ens ꝛc. ita cũ fantasma: qꝫtũ ad illud qḋ repñtaꝛ per ipm: dicaꝛ eē pfecti⁹: poterit cāre spēm itelligibilē: sꝫ ad ppoᵐ ꝯcept⁹ pmi mouētis: neqꝫ eēntialr: neqꝫ obtiue est pfectior qꝫ ꝯcept⁹ pmi entis. ꝑ iste ꝯcept⁹ nõ ducet ĩ cognitionẽ alteri⁹. Ad hoc ēt de fan^{te} põt dici, breuiꝛ qꝛ cũ fantasmate ꝯcurrit itellꝰ agēs ad cāndā spēm itelligibilē. ꝛ iõ fantasma nõ ē cã totalis. sicut assumiꝛ in ppofito. ❧ Ad illud de spē sensibili cũ ipa spēs sensibilis sit silitudo deriuata ab obto: ꝛ vlterius diminuta deficit aliq mõ a pfectione obti. obm. n. hꝫ esse realius tale vel tale in seipo: qꝫ in spē sensibili. Uñ color hꝫ verius eē coloris: ꝛ realius ꝛ ēt actualius: qꝫ spēs coloris que nõ est color: nisi repñtatiue. Et iõ lꝫ daretur qꝫ qꝫtũ ad eē imāle ipsa spēs sensibilis eēt pfectior: nõ tñ obtiue: ꝛ qꝫtũ ad tale eē: respectu cui⁹ est fōa imitatiua: ꝛ imago repñtatiua ipsi⁹. Et vlterius spēs sensibilis est māis ꝛ extēsa in organo: ꝛ si dꝛ itentionalis: qꝛ per ipsaꝫ poᵃ sensitiua tendiꝛ in obm vt iterminũ: nõ tñ est intentionalis vt distinguiꝛ ꝯ māle. vñ qꝛ spēs pficiūt subiecta nõ in se: sed in ordine ad obta iõ dñr itentionales. ❧ Ex hoc ad ppositũ. (quũ ꝯceptus pmi entis: nec qꝫtũ ad esse: nec qꝫtũ ad rõnes obtiuā sit impfectior ꝯceptu pmi mouētis: nec qꝫtũ ad eē: nec qꝫtũ ad obm adequaꝛ ꝯceptui pmi entis.) Seqtur. qꝫ ex hꝫ nõ possit illud cogsci. Et per hoc hꝫ euidentiā 2ᵃ rõ adducta. ❧ Itē 3° pncipalr arguiꝛ. Illa scia nõ pbat pmũ pncipiũ eē qḋ est deus: q nõ dat euidentiā premissis: ex qbus hec ꝯclusio iferꝛ: s. scia nālis nõ dat euidētiaꝫ pncipijs demrãtiuis ꝛ pmissis ex qbus hec ꝯclusio iferꝛ. metaph. sic. ꝑ ꝛc. maior vꝛ nota. ꝛ minor pbaꝛ: qꝛ cognitio metaph. de deo excedit cognitionẽ phi nālis de eodē: tam extēsiue pp multitudinẽ pprietatũ ꝛ passionũ cognitaꝝ de deo: qꝛ plures ppetates de ipso cõsiderat metaphysica qꝫ nālis extēsiue: qꝫ ēt itēsiue pp pfectiorẽ cognitionẽ. ꝛ altiorẽ modũ cognoscēdi quẽ hꝫ meta. ēt loquēdo de cogne qꝛ. Nã ĩ tali cogne est dare latitudinẽ ꝛ excessum sm magis ꝛ minus. Uñ ad altiorẽ cogneꝫ loquēdo de cogne: qꝛ attingit meta. qꝫ nālis qꝛ pfectius est cognoscē deũ inqꝫtũ pmũ, ens qꝫ inqꝫtuꝫ est pmũ mouēs. Ex quo apparet vitas ꝯnis: qꝛ si pfectior cognitio habeꝛ ḋ deo a metaph. nõ ergo certitudo ꝛ euidentia istius ꝯnis. Pmũ ens est. hꝛ a nāli. ❧ Et ꝯfirmatur hoc: qꝛ lꝫ meta. depēdeat a nāli quo ad notitiā incõplexam habendā de termis suoꝝ pncipioꝝ ac eciā ꝯnũ nõ tñ dependet quo ad notitiā cõplexam de istis. ❧ Itē quarto pncipalr arguiꝛ. si esset verũ qꝫ metaph. nõ posset pbare pmũ ens: esse qꝛ mediuꝫ per quod pbareꝛ est abstractũ a sensibilib⁹: ꝛ nālibus ex qua abstractione ab ipsis habet tale mediũ euidentiam: sequereꝛ qꝫ nulla demonstratio posset fieri in metaphysica ꝛ mathematica q nõ esset naturalis. Cõsequēs est falsuꝫ. igiꝛ ꝛ añs: ꝛ ꝯñtia arguitur. qꝛ per te tot a rõ pp ter quam mediũ ordinatuꝫ ad istam probandā. pmũ ens est nāle: qꝛ abstrahit a nālibus: sꝫ qḋlibꝫ mediũ in qcũqꝫ demrãtiõe abstrahit a nālibus: aut est abstractũ. ꝑ ꝛc. ❧ Item vltimo arguiꝛ. Illa scia que probat pmũ ens esse dat euidentiā oibus ꝯnibus in scia metaphysice. vel pmissis ad oēs tales ꝯnes. Sed scia naturalis nõ dat euidentiā oibus ꝯnibus metaph. neqꝫ pmissis ad oēs tales ꝯnes: meta^{ca} vero sic. ergo ꝛc. ꝯñtia est nota. cũ minori. maior aũt probaꝛ: qꝛ eēntialior est ordo ꝛ depēdentia scie ad pnᵃ sbti: ꝛ ad ipꝫ sbm qꝫ ad alia: ꝛ ergo si scia nõ hꝫ euidētiā ab altera scia quo ad alias ꝯnes: nec quo ad istā ꝯnem: in qua demonstraꝛ principiũ sui sbti. ❧ Confirmaꝛ hoc. Tuꝫ qꝛ detur qꝫ scia hēat euidentiā ꝛ certitudineꝫ quo ad pncipia sui sbti ab alia scia (cum tota certitudo scie sit ex certitudine sbti: ꝛ pncipioꝝ ipsi⁹) sequiꝛ qꝫ ois ꝯ in tali scia hñte certitudinẽ ab alia: certificabiꝛ per illā aliā sciam. Tum etiam qꝛ ꝯnes in scientia virtualr ꝯtineñꝛ in sbto primo illi⁹ scie: cui⁹ est obm primũ. ergo ois certitudo obti erit certitudo illaꝝ ꝯnuꝫ deducēdarũ ex principijs in obto virtualr

ꝯtentis. ❧ Et ꝯfirmaꝛ scḋo. qꝛ si vna scia depēdet ab alia quo ad illa a qbus eēntiali⁹ dependet: vel respectu quoꝝ est ordo scie essentialior: multo magis quo ad alia. Et pp hoc hꝫ euidentiā rõ Auic. ꝯ Auerroym: qꝫ. vꝫ. physica esset simplr prior metaph. ppterea: qꝛ ab ipa physica metaph. acciperet oēm euidētiā posseꝫ haberi de pncipijs sbti ipsi⁹. Mõ ex hoc põt sic argui. Illa scia est simplr prior alia: q accipit ab alia oēm euidentiā ꝛ certitudineꝫ possibilē haberi de pncipijs sui sbti. (ꝛ notāter dꝛ oēꝫ euidentiā possibileꝫ hri: qꝛ vt est de mēte Auerro. 2. physicoꝝ. cõmē. 22. In eadeꝫ scia ĩ qua est aliqḋ subꝫ: pñt demrãri pncipia illius subti: ēt demrãtione signi ꝛ a posteriori: sed demrãtione pp qd nõ pñt ipsa demrãri. Ex quo seqꝛ: qꝫ eadem scia in qua est tale subm. nõ hꝫ oēꝫ certitudineꝫ ꝛ euidētiā posseꝫ hēri de pncipijs ipsius subti. Sꝫ vbi hret taleꝫ euidentiā nõ posset euadere qn eadeꝫ scia eēt simplr prior seipa. Mõ assumpta ista maiore: que declarata est: accipio istā minoreꝫ:) sꝫ metaph. hꝫ a physica oēm euidentiā ꝛ certitudinẽ posse in haberi de pncipijs sui subti. ergo simplr est prior physica metaph. minor pbaꝛ: qꝛ de⁹ ꝛ itelligētie sunt pnᵃ entis inqꝫtũ ens est: ex. 4. ꝛ. 6. metaph. dicente Ari. ĩ pnᵒ. 6. Principia ꝛ cause queriꝛ entiũ inqꝫtũ entia sunt. vbi cõiter p pricipia entiũ exponiꝛ de⁹ ꝛ itelligentie. Et. 4. metaph. ostēdit Ari. metaph. ꝯsiderare primas cās: qꝛ ꝯsiderat effectũ primaꝝ cāꝝ. mõ de deo: ꝛ de intelligētijs quo ad suũ esse nõ põt hri rõ declatiua nisi in physica naturali. ꝑ seqꝛ ppositũ: qꝫ physica naturalis est simplr prior. ❧ Scḋa ꝯclusio est. qꝫ metaph. nõ põt pbare subas separatas eē a priori. hec pꝫ. Tũ qꝛ sunt cāe subti primi metaphy. vt pꝫ ex dictis. Tuꝫ qꝛ sunt prime ptes subtiue. Oꝫ cause subti nõ demonstrenꝛ a priori: pꝫ p Auerro. 2. physico. cõmen. 22. vt allegatũ est: ꝛ. 12. metaph. cõmen. 5. Oꝫ prime ptes subtiue sic nõ demrãenꝛ: pꝫ p ipꝫ. 2. de aia. cõmē. 27. ꝛ. 6. metaph. cõmē. 1. Ratio primi est: qꝛ nihil est prius isto in scia. Ratio scḋi est: qꝛ si qcqd est euidēs de subto primo est euidens ēt de primis ptib⁹ ei⁹. ergo sicut nõ fit demratio a priori de subto: ita nõ fit de ptibus subtiuis. ❧ Sed contra Auerro. instaꝛ: qꝛ hꝫ ipse locis pallegatis. vꝫ. scḋo physicoꝝ cõmē. 22. ꝛ. 12° metaph. cõ. 5. qꝫ cause subti primi pñt demrãri a posteriori. ꝑ deus ꝛ intelli^{e} poterunt demrãri in meta^{ca}: item dicit qꝫ subm nõ põt demrãri esse a priori: quare ex causis subti cognitis cognitiõe qꝛ nõ poterit demrãri esse a priori de subto. ❧ Itē ꝯtra Auic. qꝫ cõtradicat sibi: qꝛ negat artificem posse pbare principia sui subti eē siue a priori siue a posteriori. ꝛ tñ ꝯcedit hāc sciaꝫ metaph. pbare primas cās esse. p̊ sue metaph. ca. p̊ q sunt cause sui subti qḋ est ens. ❧ Ad hec rñdeꝛ. Et ad primum qꝫ cause subti pbanꝛ vbi nõ sũt prime ptes subtiue subti primi adequati: itelligentie aũt sunt hꝫ respectu entis: ꝛ sic etiam subꝫ primũ primitate pfectiõis in scia non vbi prima sit pars subtiua subti adequati. vnde in scia de aia non pbaꝛ aiam itellectiuā esse: sed solũ qꝫ est principiũ intellectionis in homine. psupposito qꝫ sit si pbaꝛ per hitũ cõem tori scientie naturali. ❧ Ad scḋm dꝛ qꝫ esse est ostēsibile de subto p rõneꝫ formaleꝫ subiecti seu p pricipia ei⁹. nõ tñ demrãbile. ens. n. qḋ iportaꝛ p eē nõ solũ est primũ qḋ iest vnicuiqꝫ: sꝫ etiā est p se notũ sꝫ se de illo: qꝛ p nihil certi⁹ ꝛ euidentius de re iest ipsi rei sꝫ se: ꝛ quo ad nãꝫ qcqd sit de ordie ꝛ cognitiõe quo ad nos. si igiꝛ esse demrãreꝛ de subiecto p rõnẽ ei⁹ aut pricipia sua nõ demrãbiꝛ p illud qḋ sit cũ iherēte esse ad ipm subꝫ: ex quo imediatissime iest ei: ꝛ ista demrãtio nõ erit pprie demrãtio: sed qdā ostensio ēt a posteriori respcũ pdicamēti ostensi. Demratio pprie est per priora ꝛ notiora quo ad nãm si sit pp qd qḋ non est in pposito. vel aliter põt dici qꝫ si esse demrãꝛ de subto p pncipia sua nõ demrãbiꝛ nisi p pricipia nota notitia qꝛ in scia cui⁹ ē subꝫ. ꝑ si demrãbiꝛ esse hoc erit tñ a posteriori ꝛ in pcessu: qꝛ nunqꝫ erit pcessus pp qd: nisi resoluanꝛ ipa pricipia ĩ pricipia sua priora: qḋ nõ potest fieri in eadeꝫ scia in qua est tale subiectũ de quo demonstratur esse:

stratur esse: sed prima rnsio magis est ad mentē auctoris. Ad Auic. dr̄ q̄ intellig° pbanť eē in meta° nō ex eo q̄ sint esse subiecti: s3 q3 principaliores ptes subtiue sbti primu: ⁊ tūc negādū eēt sm Auicēnā q̄ qcqd est euidens seu notu3 de sbto sit notū de primis ptib° sbtiuis. stat. n. q̄ aliqd in scia sit noti° q̄ ad nos q̄3 esse de ptib° subtiuis: s3 primo de sbto sit notissimū quo ad nos ⁊ psuppo° toti scie.

Modo quātū ad 3ᵐ articu. Ad argumēta pricipalia rndeť. Et p ad primu3 dr̄ q̄ mediū per qd demr̄ať primū pricipiū eē: est imāle abstractu3 a materia: inq̄3tū est subm trāsmutatiōis ⁊ mot° ⁊ put ipsa est pricipiū pōale ⁊ mobile: sed tale mediū nō est imāle abstrahēs a materia: vt est principiū essentie ⁊ qditatis rei: vel saltē vt est deferens qditatē: ⁊ alio quo mō nec̄io ꝯcurrēs ad ipsa3 qditatē: ⁊ eēntiā: ⁊ ꝯceditur q̄ tale imāle est effect° ipsius dei pducentis inq̄3tu3 producens est: ⁊ nō inq̄3tū trāsmutās: ⁊ sīlr dei finientis inq̄3tu3 finis est cā rei sm essentiā: ⁊ non sm oponem: ⁊ motum. vt dcm̄ est in corpe q̄onis. ¶ Q. si tu dicas: q̄ illud mediū nō cognosciť nisi per habitū phycū ⁊ naturalem. ¶ Conceditr̄: q̄ ad cognitione3 istius deueniť ex cognitione naturali. Sed dr̄ q̄ hito isto medio ⁊ cognito phyce ⁊ naturaliter itellect° abstrahēdo cōsiderat ipsum mediū per aliū habitū ab habitu naturali: q3 per habitū metaph. quo cognito per ipm demr̄at ipsa3 ꝯnem: mere metaph. Vn̄ ab ipso medio abstracto ab oi motu ⁊ mutatiōe ⁊ ab oi materia sensibili incipit ꝯsideratio metaphysica ⁊ demr̄atio pmi ph̄i. ex his ꝯcediť: q̄ phyca est prior metaph. ordie origis: ⁊ via doctrie: sed ordine nāe metaph. ē simplr̄ prior. Et hoc ēt cōcedit Cōmē. 6. metaphy. ꝯmen. 3. vbi habet q̄ metaphysicam discimus post physicā: s3 metaphysica sit prior nā ⁊ ita non plus ꝯcludit instantia: nisi q̄ ordine originis phyca pcedit metaphy. ⁊ psupponiť ab ipsa. quo ad notitiā simplicē terminoꝝ hndā: tam de principijs q̄3 ēt de ꝯnibus: nō tn̄ quo ad notitiā ꝯplexam ipsoꝝ. ¶ Ad scd̄3 argu. Rn̄deť: dr̄ q̄ ex ordie mobiliū: nō tm̄ inq̄3tu3 sunt mobilia: sed etiā sm esse: possunt cognosci itelligētie ⁊ numerus ipsaꝝ. vn̄ celi nō tn̄ dependēt ab itelligentijs sm motū: verū etia3 esse: q3 itelligentia dat ipsi celo figurā ⁊ q̄ntitate3 ⁊ cetera accn̄tia q̄ reqruť ad motū circularē: ⁊ h̄ vr̄ eē de mente Auer. in de sba orbis. Vbi vult q̄ corpus celeste non indiget v̄tute mouēte in loco tm̄: sed v̄tute largiente ipsi celo in se: ⁊ in sui suba permanentiā eternā. ⁊ multa alia dicit ibi q̄ dn̄r facere ad istā ꝯnem. Et nos cōcludim° q̄ ex mobilibus inq̄3tum hnt ordinem essentialem sm esse possumus cognoscē metaphysice ipsas intelligētias: ita q̄ s3 prius phyce ⁊ nāliter ex mobilibus cognoscamus. Ipsas intelligentias inq̄3tū sunt mouentes ordine originis: tn̄ ex mobilibus q̄3tū ad essentiā ipsoꝝ ⁊ ordinē eēntialē qui ꝯsequiť eēntias eoꝝ possumus metaphysice abstrahendo per intellectu3 a motu ⁊ mobilitate cognoscē ipsas intelligentias inq̄3tu3: sunt cause istoꝝ mobiliū s3 esse. ¶ Ad vltimum. Rn̄deť: q̄ illud mediu3 est metaphysi. ⁊ est abstractum sm ꝯsideratione3. Et cum tu dicis q̄ abstracta nō sunt nobis cognita pfecte. Respondeť q̄ si hoc est verum: hoc h3 intelligi de abstractis sm esse ⁊ s3 consideratione3: sicut sunt deus ⁊ itelligentie: sed loquēdo de abstractis tm̄ sm considerationem: hoc est falsum. Alioquin cōmunissima ⁊ vniuersalissima nō eēnt nobis primo ⁊ perfecte cognita ordine nature ⁊ in cognitione distincta: quod falsum: ⁊ contra Auic. primo metaphy. caplo. 5. vbi vult q̄ ens ⁊ res pma ipressione imprimuntur in aīa: nec possunt manifestari ex alijs notioribus ⁊ certioribus se. Ex quo ꝯcludit qd nihil est nobis noti° ⁊ certi° cognitiōe distīcta ipso ente cōmissime sūpto. q̄re ⁊c.

¶ Sensibilis vo substātia mutabilis. si autem mutatio est ex oppositis et medijs ⁊c. Textu cōmē. vj. Questio. iij.

Eruz media ꝯrioꝝ sint cōposita ex ꝯrijs. Arguiť q̄ sic. primo auctē Ar. 10. metaph. tex. cōmē. 23. ⁊ i de sensu ⁊ sen. c. de coloꝛ: vbi h3 q̄ medij colores sūt ex extremis. Et h̄ idem sentit d̄ saporibus ⁊ odoribus medijs. Hoc cōfirmat Cōmen. p phy. cōme. 56. ⁊. 47. ⁊. 5. phy. ꝯmē. 52. ⁊ alibi frequenter. ¶ Probať etiā rōne. Illud qd pticipat aliq̄ sm magis ⁊ min° est cōpositū ex illis: s3 media iter ꝯria pticipāt ipsa ꝯria sm magis ⁊ minus. g̃ ⁊c. Maior vr̄ nota ⁊ minor pbatur. fuscū. n. vr̄ magis album q̄3 rubeum: quare ⁊c.

Ad oppositū vr̄ eē auctor sex pncipioꝝ q dic̄ q̄ forma est cōponi ꝯtingēs simplici ⁊ inuariabili essentia ꝯsistens: sed media ꝯriorū sūt forme. vt patet. quare ⁊c.

In ista. q. p recitabiť opio quā nō teneo. 2° poneť opinio Doct. subti. 3° rn̄debitur ad argumenta in pn°.

Est vna opinio que tenet partē affirmatiuā3 q. pro qua adduciť alique rōnes quarū prima est ista. Agēs nāle qd agit in sbm hns forma ꝯriā nō subito itroducit totā formā intensiue: sed in tpe ⁊ partē post partē. tūc sic: ista successio aut ē incōpossibilitate partiū forme: aut ex insufficiētia agētis: aut ex sbto nō potēte recipe totā formā: aut postremo pp q̄litates ⁊ dispōnes ꝯrias. Nō primo mō q3 ptes forme sunt eiusdē rōnis ⁊ sunt portiones eiusdē forme nate ꝯstituere vnā formā totalē. Neq3 2°: q3 si agens est impfectum amoueať iperfectio ⁊ querať vt prius. Nō ēt tertio°: q3 sicut iste ptes forme sunt eiusdē rōnis iter se: ita ⁊ in ordine ad sbm ⁊ susceptiuū: ⁊ etiā in fine oēs ptes forme sunt simul in eodē sbto. igiť ista successio est per dispōnes ꝯrias in subto repugnātes fore introducēde: ⁊ sic simul sunt ꝯria in formis remissis. ¶ Scd̄o sic. Oē illud qd stat cum motu ad aliq̄3 formā stat simul cū esse remisso illius fore ista p3: q3 in motu qui fit sm aliq̄3 formā fora introducēda sm quā fit mot° h3 eē impfectū qd semp pficiť. nā talis motus nō est nisi fora fluens ⁊ incōpleta. vt dr̄. 3. physico. Sed fora ꝯria ex qua subm mutať stat cū motu: q3 talis est cū successionis in motu sm Cōmē. 4. phys. cōmē. 71. q3 successio non pōt esse nisi rōne foꝛe ꝯrie in mobili exn̄tis. igiť ⁊c. ¶ Tertio sic. Certū est q̄ imixto manēt q̄litates elementoꝝ remisse. aliter nō magis disponeretur materia ad forma3 mixti q̄3 ad formam elementi. igitur cū q̄libet pars mixti sit mixta ⁊ q̄litates elementoꝝ sint ꝯrie sequiť q̄ in eade3 parte māe sint q̄litates remisse ꝯrie. ¶ Quarto sic. Sint aliqua agētia ꝯria que sint apta agere mutuo ad seinuicē in dispōne debita ad agendum ⁊ patiēdū: ⁊ iter ista sit mediū qd sit aer: ⁊ ista agētia sint calidū ⁊ frigidū sub talib° gradib° q̄ alteꝝ possit agē in reliquum per mediū hoc totu3 est posse. tūc cum agens non possit agere in distans: nisi agendo in mediū vt h3 videri ex scd̄o de aīa. tex. cōmen. lxxiiij. ⁊ vtrūq3 istoꝝ agat in reliquū: sequiť q̄3 vtrūq3 aget in medium: ⁊ cū actiones sint ꝯrie. igiť forme ꝯrie permanentes erūt in eodē subto sed nō erunt ibi sm esse intensu3. ergo sm esse remissum. ¶ Quinto sic. Si ꝯria nō psūt nāliter eidē simul inesse: sequiť q̄ qn̄ aliqd subm transmutať ꝯtinue de vna fora in aliā formā ꝯriā forma corrūpenda h3 vltimū instans sui esse vel de forma gn̄anda dareť pmu3 inductū per motū ꝯns vtrūq3 est falsu3. ex. 6. physi. tex. cōmē. xlvij. ⁊. 8. phy. tex. cōmen. 69. igitur illud ex quo seqtur. ꝯntia p3. nā totu3 tps in quo subm est sub forma corrūpenda: ⁊ totum in quo est sub fora gn̄anda totū h̄ ⁊ totu3 illud totalr̄ se excludūt si ꝯtraria nō poniť sil: ⁊ vlteri° nullu3 tps mediū est iter illa: alr̄ sbm per aliqd tps careret vtraq3 fora. Ex hoc argi. Si aliqd frigidū altereť ad caliditatē: mot° remissionis frigoris erit vsq3 ad aliqd instans datū citra qd nihil erit iductū de caliditate. g̃ in illo istanti erit vltimum eē friditatis: vel si nō: saltē dabiť pmū iductū de calita: e: ⁊ ita pn̄ i motu calefactiōis. ¶ Vel alr̄ formeť rō. istans co

pulans vtrunq; ipo: vel se tenebit ex pte forme que corrumpitur vel ex parte forme que acquiritur. si primomodo frigus habebit vltimū sui esse. si scd'omodo dabit prima mutatio in calefactōe. ¶ Sexto Agēs naturale nihil corrūpit nisi cāndo aliqd icōpolē corrūpēdo: ⁊ ita ēt nō remittit aliq̄; formā: nisi cāndo aliqd icōpolē illi sm aliquē graduz ⁊ sm q̄ illud cāt in maiori gradu vel minori corrūpit gradū ipsius perimis. quare ⁊c. ¶ Ult° arguit. Oē qd mouet hz aliqd vtriusq; ex tremi. igit cū mot° sit a ꝯrio in ꝯriuz hz aliqd vtriusq; ꝯrij: q̄ ppō Ar. in. 6. tex. cōmē. 32. nō eēt vera nisi ꝯria seinuicē cōpaterent in eodem sub gradibus remissis. ¶ Sz nō obstantibus istis rōnibus teneo partē negatiuā. q. p qua pte p̄ arguit aucte Aristo. 4. meta. tex. cōmē. 27. vbi hz q̄ si ꝯria eēnt simul: tunc ꝯdictoria essent simul. vn̄ dicit sic. Qm̄ aūt ipolē est ꝯtradictionē sil' esse veraz de eodē: palā q̄ nec ꝯtraria sil' inesse eidē ꝯtingit. ¶ Et imediate subdit pbationē: q̄ vt dicit vnū ꝯtrariū est puatio alteri°: qd nō est itelligēduz q̄ vnū ꝯtrarioꝶ sit puatio alteri° eēntialr: q̄ qdlz ꝯrioꝶ est formalr aliqd positiuū: sz itelligit illatiue seu ꝯsecutiue. nā ad pōnē vni° seqt negatio alterius. Et hᵒ q̄ eēntia vnius est icōplis eēntie alterius. sequit. n. in hᵒ sbto est albedo. g̃ in hᵒ nō est nigredo ⁊ ecōuerso ⁊ p pōnē tuā pōnēdo ꝯtraria simul seqt. in hᵒ sbto est albedo ⁊ ēt nigredo. g̃ ista duo verificabunt de eodez sil'. vz. q̄ in eo sit nigredo ⁊ nō sit nigredo: nec valet fugere ad denoīationez: dicēdo q̄ hᵒ sbz nō denoiat nigrū nisi nigredo sit vltra dimidiū totius latitudinis: aut in esse itenso respcū albedis: nam vnus gradus albedinis est eēntialr albedo. ⁊ in ipsa saluat cōplete rō specifica albedinis: q̄ simplex in quocūq; est sm se totū est: albedo est for° simplex: sz p Ar. essentia vnius ꝯrij icludit puationē alterius. ergo si in aliq̄ sbto sit albedo necio seqtur in ipso esse puationē nigredis. Cōfirmat: q̄ si euaderet tale sbz nō denomiari q̄ntū ad eē: q̄ denomiatio hz fieri per concreta denoīatiua nō m̄ euadit denoīatione q̄ntū ad inē: de q̄ denominatione hr 2° thopi. c. 2°. g̃ lz daret q̄ tale sbm nō esset nigrū: nō tn̄ hz istā pōnē dz ꝯcedi q̄ in eo nō sit nigredo: q̄ tūc posito ꝯcederet q̄ nigredo iesset tali sbto. ⁊ nō inesset: qd ē ꝯdictio. ¶ Sᵒ. ad pncipale. Diuersitas diuersificās aliqd genus in spēs est ꝯrietas. hoc pbat aucte Ar. in. 10. metaph. tex. cōmē. 24. ingrit. n. ibi que sūt ille dr̄ie que faciunt specificā ꝯrietatē: ⁊ determinādo se dicit q̄ dr̄ie specifice sunt tales alie aūt sunt dr̄ie māles ⁊ accn̄tales nō ptinentes ad spēm: sed ad iduidua. Et pbat ēt hoc assumptū rōne: q̄ dr̄ie p se diuidētes genus in spēs sunt opposite: alioqn possent ꝯuenire vni ⁊ eidē: qd ē falsuz: q̄ diuersificant ipz gen°: ⁊ faciūt ipm diuersuz in diuersis ista oppō nō pōt eē nisi ꝯtrarietas: q̄ nō est oppō cōtradictoria: q̄ spēs ꝯstituit p dr̄iā: ⁊ nō ꝯstituit i eē p simplicē negationē: sicut ē negatio ꝯtradictiōis: neq; p eandē rōnē est oppō puatiua: q̄ puatio formalr est pura negatio: dr̄ia spe°a nō ē formalr negatio: neq; ē oppō relatiua: q̄ talis oppō est accidētalis. g̃ a sufficiēti diuisiōe talis oppō inter dr̄ias specificas est oppō ꝯrietatis. ¶ Ex hᵒ ad ppo'm. vbicūq; reperit dr̄ia spe°a ꝯrioꝶ ibi reperit oppō ⁊ repugnātia ꝯrietatis: sz in formis accn̄talib° sub gradib° remissis reperit eēntialr talis dr̄ia spe°a. g̃ ibi est oppositio ꝯrietatis. igit sic in gradib° itēsis nō se cōpatiunt adiuicē: ita neq; in remissis. pbat ista vltima ꝯña: q̄ nā ꝯrioꝶ est q̄ mutuose expellāt ⁊ vicissim ifint. Confirmat: q̄ vbi est equalis rō repugnātie ibi est eadez incōpossitas. sic est in pposito: ⁊ psertim hᵒ hz efficatiā ꝯ pōnē. s. Tho. q vult q̄ in introductionē gradus forme tota eēntia forme introducat: ⁊ p ꝯñs ibi est tota rō repugnantie ꝯrietatis. ¶ Tertio principaliter arguit. Impolē est duas spēs que sunt eēntialr actus ꝯstituere vnam per se spēm eque simplices cū ꝯstituentibus. pz ista: q̄ vnitas p se in conceptibus: ac etiā in rebus est ex p se actu ⁊ p se potentia igit si qdlz ꝯstituēs est eēntialr eque in actu nō facient vnū per se ⁊ maxie qd sit eque simplex cuz ꝯstituentibus. nam vr implicatio ꝯtradictiōis q̄ aliqd sit ꝯstitutū ex plibus formis: ⁊ tn̄ sit simplex. pz ista maior assumpta: sz due forme ꝯtrarie: ēt sub gradibus remissis sunt essentialr actus. q̄ sunt for°: ⁊ for° ⁊ actus formal' ꝯuertunt: sunt ēt actus vltimi specifici quoꝶ nā determinat per vltimas dr̄ias specificas: ⁊ ois dr̄ia vlterior preter specificā spēi spālissime est mālis: ⁊ p accn̄s ex 10° metaph. tex. cōmen. allega. igit tales for° ꝯrie nō pnt facere vnū per se. sic est mediū inter ꝯtraria: tale ēt me'm ꝯstitutū est for° eq̄ simplex: sicut extrema: q̄ ois forma accn̄talis est simplici ⁊ iuariabili eēntia ꝯsistens. Et pbat ēt rōne: q̄ for° accn̄tal solū cōponit ex gn̄e ⁊ dr̄ia: ⁊ nō ex diuersis rebus. Confirmat tota ista rō. nā si albedo ⁊ nigredo cōponūt rubeū: aut fuscuz: seqt q̄ totū cōpositū qd est vnū p se resultās ex istis eēt pfectius suis ptib°: ⁊ ita fuscū erit pfecti° albedie. ꝯña pbat: cū totū ꝯpositū vnū p se sit aliqd distinctū a suis ptib° ēt sil' sumptis. vt vult Cōmē. 7. metaph. tex. cōmē. vltimi: tale includit oēz pfectionē suaꝶ ptiū: ⁊ vltra hᵒ addit actualitatez ⁊ pfectiōez totius: quā ipm totuz superaddit ptib°. igit ⁊c. ¶ Rn̄det q̄ totū p se vnuz est pfectius suis ptib° sm entitatē ⁊ eēntiā: nō tn̄ sm virtutē ⁊ actualitatez. nam lz mixtuz sit pfectius in entitate q̄ elm̄ ignis: ignis tn̄ est actualius ⁊ actiuius. sic est de medio respectu extremoꝶ. est. n. perfectius in entitate: sed nō in actualitate ⁊ v̄tute. ¶ Sed ꝯtra. q̄ v̄tus ⁊ actualitas insequitur entitatē rei ⁊ proportionat ei: q̄ eēntia ⁊ q̄ditas vniuscuiusq; est act° eius. per Ar. q qd quid erat esse vbiq; appellat actū ⁊ formaz igit qd est pfectius in eēntia ⁊ entitate: est etiaz pfectius in actualitate ⁊ v̄tute. Et ad instātiā de igne dz. q̄ lz ignis sit actiuius mixto quātuz ad actiōez corruptiuā: tn̄ nihil ꝓhibet mixtū hēre aliquā actionē perfectiuā q̄ est eius pfectio intrinsecā nobiliorez q̄z sit actio ignis. ¶ 4°. principalr arguit. Si q̄litates ꝯtrarie nō se cōpatiunt in gradibus intēsis: sequit q̄ nec ēt in remissis. ꝯña pbat: q̄ repugnātia sm gradus itēsus in formis: aut est formalr: aut v̄tualis formalis attenditur penes formā specificam v̄tualis penes virtutem ⁊ excessuz alicuius vnius super alterum: si formalis: cū ista sit a forma specifica: sequit q̄ ista repugnātia erit sm totam spēm: ⁊ qdlibet indiuiduū eius: vt de se pz. si v̄o sit v̄tualis: qua rōne gradus itensus forme secū cōpatit graduz remissum. vbi est ppor° repugnātie ex pte intensi supra remissum maioris ineq̄litatis: multo magis gradus itēsus secū cōpatietur aliū itensum ꝯtrariū: vbi gradus q est corrūpēdus magis resistit q̄z vbi est remissus: ⁊ hoc maxie hz v̄itatem in esse permansiuo: quicquid sit in via ad corruptionem.

Teneo igit ꝯclusionē istaꝶ rōnū. p quo est nōn'm q̄ extrema in medio nō ꝯueniūt nisi v̄tualiter quemadmoduz: dr̄ de elementis ꝯcurrentibus ad gn̄ōnez mixti: ⁊ ad esse ipsius: in quo non est ꝯueniētia formalis sed solū v̄tual': tn̄ quia forma elti manet in mixto: sicut impfectuz in pfecto: sicut vegetatiuū ē in sensitiuo. ⁊ trigonuz in tetragono. ex 2° de aīa. tex. cōmē. 31. Tuz ēt q̄ lz in mixto nō sint qualitates eltoꝶ: sunt tn̄ q̄litates siles qualitatibus ipsorum: quib° mixtum cāt siles effectus: sicut elta. vz. mixtuz hūectat desiccat infridat ⁊ calefacit: ⁊ alsoꝑationes ꝯsiles oꝑonibus eltaribus. Tuz q̄ in mixto est vna forma sbalis ꝯtinēs in v̄tute sua actiua formas eltoꝶ non sm sbam vt ptes suas: sed sm v̄tutē. Tum postremo: q̄ mixtū hz potentiā q̄ndaz nō solū subiectiuam: sed ēt formalē seu primā p quā est prime resolubile in elta. Et hᵒ vr̄ eē intētio ph'y. pmo de gn̄atiōe tex. cōmē. 84. cū dicit: q̄ elta manet in mixto in potētia ⁊ v̄tute ex his ad ppo'm: dico q̄ colores medij nō sunt ꝯpositi ex extremis q̄cunq; cōpone actuali: sz soluz virtuali que cōpō nihil aliud est nisi nālis ꝯueniētia medij cuz extremis magis q̄z sit vni° extremi cuz reliquo. Ex q̄bus seqtur q̄ media inter ꝯtraria. vt exēpli grā. colores medij non dicunt medij per ꝑticipatiōem extremoꝶ: nec ēt q̄ sint media p

obnegationē

abnegationē extremoꝝ: sicut vtus moralis est me^m inter
duo vitia ſʒ dñr medij 4^r. ꝑ pp nālem ꝯuenientiā medij
ad extremū:ac etiā p approximationē quā non hʒ vnum
extremū cuʒ reliquo. ſcđo qꝛ alterans remouēdo extremū
non inducit statiʒ aliud :ſʒ trāſmutat alterabile p formas
medias prius ꝙ̄ perueniat ad extrema. tertio propter re
spectum ad ſenſuʒ quē imutat. naʒ colores medij nec per
fecte cōgregāt viſuʒ:nec pfecte diſgregant. quarto qꝛ te-
ste Ar. in de ſenſu ꝛ ſenſa. ab eiſdeʒ cāis gñantur quāuis
diuerſimode ſe hñtibus:a quib^9 gñantur extrema. ℂ Ad
uertendū vltimo ꝙ ſicut ē compō eēntialis ex mā ꝛ forā:
ꝛ cōpō ꝙ̄titatiua que ex partibus integralibus:ac poſtre
mo compō hʒ gradus perfectionales: ita per oppoſitum
est ſimplicitas i ꝛ ſimplicitate oppoſita pmis duobus
modis forma intenſibilis est ſimplex: ſed non ſimplicita-
te tertiomō :qꝛ in tali forma ſunt diuerſi grad^9 pfectiōis:
ꝛ ꝟturis ꝗ cōpō nō repugnat ſimplicitati eſſentie forme.

Quibus ꝑmiſſis rñdenduʒ est ad rōnes op-
poſite opinionis ꝗ contra
dicta nullo mō cōcludunt. ℂ Ad pmā cuʒ dr. agens na-
turale qđ agit pro materia argumēti ꝛ alioꝝ ſequētiū pre-
mittit ꝙ ſucceſſio in acquiſitiōe forme p motuʒ nō est ex
incompoſſitate prium forme: neqʒ ex inſufficientia agen-
tis:ſʒ poſſet dici ꝙ ex limitatione ſua hoc prouenit:qꝛ est
agens finituʒ ꝛ limitatum: ꝛ oē tale agit cū reſiſtentia: ꝛ p
ꝯñs ſucceſſiue: ſed ħ dimittit dico aūt ꝙ ſucceſſio est ex
diuiſibilitate forme in ptes graduales:que ſūt portiones
ipſius eiuſdeʒ rōnis. nam albedo. exēpli grā. est forma ho
mogenea eiuſdem rōnis in toto ꝛ in ptib^9: ꝛ ex quo ē ho-
mogenea est diuiſibilis in infinituʒ: ex quo est diuiſibilis
in infinituʒ est acqſibilis p motū ꝛ ſucceſſiue: ꝛ ex quo est
acqſibilis p motū est forma hñs ꝙ̄dā cōtinuitatē ꝑmum
pbat: qcqđ ē demrābile de toto in homogeneis ē demrā-
bile de ptib^9 ei^9: cū totū ꝛ ptes in iſtis ſint eiuſdeʒ rōnis:
ſed diuiſibilitas in partes eiuſdeʒ rōnis est demrābile de
toto homogeneo. ergo hoc demrābit de ptib^9. ſcđm pʒ:
qꝛ qđ est diuiſibile in partes poteſt ptibilr ꝛ ſucceſſiue ac
qri. Ultimum pbatur : qꝛ niſi forma habeat cōtinuitateʒ
in ptibus non acqrit:niſi per mutatiōes inſtantaneas: ꝛ
iſta continuitas est virtualis ꝛ intenſiua. Succeſſio etiā
in motu pōt eſſe ex parte mobilis. Ex eo ꝙ vna ps ei^9 est
ppinquior mouenti : ꝛ ex ꝯñti nata prius pfici ab ipſo ꝙ̄
alia ꝛ hoc accipiendo ptē ante ptē in infinitū:ſʒ ēt poſſit
dari ps que tota ſimul poſſit pfici ab agente ppter perfe
ctionē eius. vt vr velle Ar. 8. phyſico. tex. ꝯment. 23. vt ēt
exponit Cōmē. Succeſſio poteſt etiā eē ex pte diſpōnū re
pugnantiū forme introducende: iſte nī diſpōnes ſunt for
ma ꝯtraria abijcenda pro cuius abiectione inducitur ab
agente forma media :ad cuius inductioneʒ abijcit aliqs
gradus extremi ꝯtrarij. exēpli grā. Cū calidū incipit alte
rare frigidum nō est intelligendū ꝙ introducatur gradus
caliditatis per ſe diſtinct^9 a gradu frigiditatis: ſed intro-
ducitur forma media que ꝙ̄uis. ſit eque ſimplex ſicut ex
treme: mī hʒ aliquid de vtroqʒ extremo: qꝛ pticipat ratio
nem vtriuſqʒ virtualiter eo modo quo dcm̄ est. Et ex hoc
apparet quō mobile duʒ mouet pticipat de vtroqʒ extre
mo in forma media. Et quō frigiditas expellit qꝛ intro-
ducitur aliquid ſibi incōpoſſe. ſ. forma media que cōpata
ad extremum tenet locū alterius: nec ēt ex hoc ſeqtur vl-
timuʒ eſſe in frigiditate ſi fiat cōtinua deperditio per for
mas medias appropinquando ad extremuʒ introducen-
duʒ. ſ. de tepido ad^a intenſius tepidum: que tepiditas in
eſſe itenſo totalr excludit frigiditatē: ꝛ in eo inſtanti quo
hʒ eā in aliquo certo gradu in illo inſtāti frigiditas hʒ ꝑ^m
nō eē: i quo iſtāti calitas hʒ vlti^m nō eē pcedēs eē: ꝛ ſic nō
dat ꝑ^m in calefactiōe friditatis. ℂ Sʒ ꝯ ħ iſtat: qꝛ in ꝯrijs
imediatis: ſi ꝯrū corrumpendū remitti vſqʒ ad aliqđ in
ſtans: ꝛ nihil alterius ꝯrij itroducit vſqʒ ad illud iſtās: cō
trariū corrūpēdū hēret vltimū ſui eē: vl daret ꝑ^a mutatio
ꝯrij inducēdi: vtrūqʒ ꝯñs est ꝯ Ar. 8. phy. vt allegatuʒ est.

ſupra. Et ꝯñtiaʒ pbat Scot^9. 2° ſnīaꝝ. di. 2. q. 9. ſi. n. ſit ſo
lus motus remiſſionis egritudis vſqʒ ad aliqđ inſtans: ꝛ
tūc ꝑmo: inducat aliqđ ſanitatis: vel egritudo remouēda
haberet vltimū ſui in eſſe: qđ negat pħs vel ſi nō: ſanitas
ſaltem imediate ſequens egritudineʒ hēret ꝑmū ſui eſſe: ꝛ
tunc eſſet prima mutatio motus ſanationis. qđ est ita in
cōueniens ſicut de prima remiſſione motus egritudinis
incōueniēs eēt. vr ꝙ agens remittat egritudinē: niſi cāu
do aliqđ incōpoſſe ſibi inquit ipſe. ℂ Ad hoc rñdet Sco-
tus in poſtpredicamētis. q. 39. ꝙ impoſſe est accipere vlti
muʒ inſtans forme ꝑcedentis que habet eſſe pmanens in
ſbto qđ tranſmutat in quo termino illa forma precedens
corrūpenda hēbat eē: ſʒ vltimus termin^9 forme ꝑcedētis
est primus termin^9 forme ſubſequentis : in quo termino
est forma ſubſequēs ꝛ nō ꝑcedēs. Et ad illud qđ infert ꝙ
daretur ꝑma mutatio forme ſubſequētis: negat ꝙ. dcī ꝑ
ma mutatio initians motū ad formā ſubſequētē: qꝛ iſ mo
tus integratur ex motu depditiuo forme ꝑcedentis ꝛ ac
quiſitiuo forme ſequētis mot^9 iſte est vnus ex vnitate ter
mini ad queʒ pncipalis ex vnitate mobilis ꝛ tpis: neqʒ
est verum detur prima ſanatio : qꝛ non tm̄ motus ad ſa-
nitateʒ est ex introductione ſanitatis: ſʒ etiā ex depditio-
ne egritudis. ℂ Ad intentionē doctoris vbi allegat expo
nendus est. aliter ſibi ꝯtradiceret. ℂ Ad illud ꝙ ꝯtrariuʒ
expellit p incōpoſſe dicetur inferius. Hec dicta ſint p ſo
lutione ꝑmi argumēti ꝛ mā alioꝝ que ſequunt. ℂ Ad 2^m
ꝯcedit maior. ꝛ ad minoreʒ dicit: ꝙ lʒ forma ꝯtraria ſtet
cum motu: imo ipſa ſit motus mālīter ſumpt^9 loquendo
de forma ꝯtraria que acqritur in fine motus: ꝛ vlteri^9 ſtet
cum ꝯtrario ſm quid qđ. est mediuʒ inter ꝯtraria ſimplr.
vt Cōmen. vult. 5. phyſicoꝝ. cōmē. 19. ꝛ. 12. metaph. cōmē.
6. nō nī ſtat cū forma ꝯria ſimplr. Et cū dr ꝙ forma que ē
alterū extremū ꝯtrarioꝝ est cā ſucceſſionis in motu ꝯce-
dit: ſed nō est ꝑciſa cauſa ꝛ totalis hu^9 ſucceſſionis: ſʒ etiā
diuiſibilitas forme que acquiritur: ꝛ alia vt ꝑmiſſum est.
ℂ Ad 3^m negatur: ꝙ qualitates elementoꝝ maneant in
mixto. vt dictum est: ſed ꝯſimiles gñantur. Et ad pbatio
nem ꝙ materia non magis diſponeret ad vnam formaʒ
mixti ꝙ̄ ad formam elementi : negatur ꝯſequentia. nam
ad formam mixti diſponit materia per alterationem ele
mento nō tātū alteratoꝝ: ſed etiam corruptorum in inſtā
ti quo generat mixtū. Unde ſm diuerſam mixtioneʒ ele-
mentoꝝ ꝯcurrentiū in gñatione mixti mā magis diſponi
tur ad gñationem vnius ſm ſpecieʒ ꝙ̄ alterius : vt. vʒ. ex
ipſis corruptio ſm ſbas ꝛ qualitates ſuas agens nāle de
mā educat formā ꝯuenienteʒ mixtioni elementoꝝ prius
alteratoꝝ. elemēta aūt nō ſimul ꝯcurrūt ad gñationē ele
menti: ſed vnuʒ pōt ꝯuertere aliud in ſui nām. ℂ Ad 4^m
admiſſo caſu: dico ꝙ agētia ꝯtraria agunt in mediū ſʒ di
uerſas ptes medij ppter diuerſam approximationē agen
tiuʒ ad partes medij : que nō pñt eſſe eque approximata
cuilʒ pti medij: illa prius pficit ab agente que est ei ppin
quior: ꝛ tunc ptes alterate ad ꝯtraria: aut ſunt eq in actu
p formas ꝯtrarias: aut nō: ſi ſic: cū vnū ꝯtrariū ſit actuo
us reliquo : illa que erit in actu ſm illud ꝯtrariū actiui^9:
ceteris parib^9 alterabit aliā ptem ad qualitatem ꝯſimilē
ſibi: ꝛ aget in ipſam corrūpendo formaʒ ꝯtrariaʒ per for-
mas medias. vt dictuʒ est ſupra vbi ꝑo ꝯtraria eēnt equa
lis ꝟtutis in agēdo ꝛ reſiſtendo: qđ nō dat: ſi cetera eſſent
paria: puta agētia extrinſeca: eēnt eq efficaciter agentia:
neutra pars alteraret aliam: aut agens extrinſecū nō trāſ-
mutaret illā corrūpēdo oppoſitā q̄litatē in ipſa. ℂ Ad 5^m
pʒ rñſio ex dictis: ꝙ in actionibus ꝯtrarij in alterū ꝯtra-
riuʒ nō dat vltimū corrūpendi: qꝛ agens ꝯtrariū agit per
formas medias. vt dcm̄ ē. Et cū dr ꝙ tps menſurās eē corrū
pēdi excludit totū tps for^e ꝯrie iducēde: trāſeat. Et cuʒ tu
dicis ꝙ i illo iſtāti me^9 qđ ꝯtinuat vnū tps cū alio erit vl
timū eē ꝯrij corrūpēdi. negat hoc : imo anteꝙ̄ ſit itrodu-
ctus aliqs gradus calitatis p itroductionē for^e medie in
eē itēſo: puta tepidi: erit depdita tota latitudo frigiditas-

tis. Exépli gr̃a. Cũ itroducet̃ tepiditas vt octo frigiditas hēbit primũ nõ esse ei⁹: ⁊ in illo instãti erit vltimũ nõ esse caliditatis p̃cedens esse ipsius: ⁊ imediate post hoc itroducetur aliq̃s gradus caloris ⁊ remittet̃ tepiditas: i instãti ergo medio vtriusq̃ tp̃is illud qd̃ alteratur est sub neutro ꝯtrarioꝝ: sed est sub for̃a media in esse intenso in quo for̃a corrũpenda hꝫ primũ nõ eẽ: ⁊ si arguat̃ de ꝯ̃rijs imediatis. dictũ est supra. ¶ Ad .6. etiã risum est: ꝙ agens naturale corrũpit formã extremã ꝯ̃riaꝫ per aliq̃d icõpoſſe ei: q: teste Cõmẽta. vt allegatũ est supra mediuꝫ ꝯ̃riat̃ aliquo modo extremo nõ repugnantia incõpoſſitatis: sed solum quo ad esse pfectũ ipsius acquirendũ. ¶ Ad vltimũ ꝯcedit ur maior. ⁊ ad minoreꝫ dr̃ ꝙ subm̃ alterabile qñ est sub forma media hꝫ aliq̃d vtriusq̃ extremi pro q̃ꝫto mediũ hꝫ conueniẽtiã naturalem cum ipsis magis q̃ꝫ vnũ extremũ cum altero. Et si instet̃ de ꝯ̃rijs imediatis ꝙ ppõ Ar. nõ põt verificari. Rñdet̃ ꝙ alterabile duꝫ est sub ꝯtrario qd̃ corrũpit̃ in esse remisso disponit̃ ad alterũ ꝯ̃riuꝫ. Et ex eo ꝙ sic disponit̃ dr̃ hr̃e aliq̃d de termino ad queꝫ: ⁊ siłr oĩs dispõ inducta que fit via ad corruptionẽ forme abiciẽde: sicut est gradus forme qui remittit̃ est incõpoſſe ⁊ repugnans forme ⁊ essentie eius quo ad esse pfectũ ipsius. eẽntia sm̃ esse pfectũ deperdit̃ p graduꝫ remissuꝫ ab alterãte cãuꝫ. Uel melius dicendũ est ꝙ corruptio forme fit p incõpoſſe: sꝫ nõ remissioꝛ hoc est verũ. vt pꝫ. Uel tertio modo põt dici ꝙ incõpoſſe vel est intrinsecuꝫ vel extrinsecũ. ad corruptionẽ forme nõ requiritur incõpossibile intrinsecuꝫ: sed extrinsecum: qd̃ est ꝯtrariuꝫ agens ad expulsionem forme: quare argumentum nihil concludit.

Ad argumenta in p̃ncipio ad Ar. pꝫ. q̃d dicendũ sit ex dictis in corpore. q. ¶ Ad Cõmẽ. dicit̃ ꝙ est opinionis opposite. ⁊ ideo auctes sue non cõuincũt. ¶ Ad rõnẽ rñdetur ꝙ participatio illa non est sm̃ esse: sed solum sm̃ ꝯuenientiam naturalem ⁊ ꝯtinentiam virtualem sm̃ quam medium magis conuenit cum extremis q̃ꝫ extrema inter se.

¶ Est igit̃ aliq̃d tertiũ p̃ter cõtraria materia ⁊c. Tex. cõmẽ. vj. Q̃o. iiij.

VTrum metaphysic⁹ ꝯsideret de duabus cãis que sunt materia ⁊ efficiens. vĩ ꝙ non p Cõmẽ. in .12. metaphysice. cõmẽ. 6. vbi hꝫ ꝙ nãlis ꝯsiderat duo gñ̃a cãruꝫ. vꝫ. mãm ⁊ efficiens: primus phs. alia duo. s. formã ⁊ fineꝫ tñ. ¶ Iteꝫ ꝙ metaphysicus non ꝯsideret mãꝫ apparet p eundẽ Commẽ. cõmẽ. p̃ physico. p̃mo vbi vult ꝙ physic⁹ considerat de quattuor cãis: metaphysicus. tñ de tribus. s. motore forma ⁊ fine. ¶ Item ꝙ materia non sit de ꝯsideratione metaphysici arguit̃. nam mã non est scibilis: nisi p analogiã ad formã forma est p̃cipiũ opationis, ⁊ motus. talis ꝯsideratio in ordine ad formaꝫ est tñ nãlis. ergo ⁊c̃. Confirmat̃ p illud qd̃ ponit Commẽ. scd̃o phyc. commẽ. 21. vbi hꝫ h̃ qd̃ p̃missuꝫ est. vꝫ. ꝙ ꝯsideratio de mã vt est subꝫ for̃ est nãlis: ⁊ lꝫ dicat ibidem ꝙ si ꝯsideret̃ vt vnũ entiuꝫ: ista ꝯsideratio est primi phy. hoc non ꝯcludit nisi ꝙ materia ꝯsiderat̃ a metaphysico inq̃ꝫtũ est ens: ⁊ est vna pars subtiua entis. ꝫ sic ꝯsiderare mãꝫ non est ꝯsiderare ipsam. vt ẽ p̃cipiuꝫ ⁊ cã: de quo q̃rit̃ in p̃nti. igit̃ ⁊c̃. ¶ Item si mã ⁊ efficiens ꝯsiderant̃ a meta. aut ꝯsiderant̃ a priori: aut a posteriori. nõ p̃mo modo. vt testat̃ Cõmẽ. p̃ phy. cõmẽ. vltimo. q̃ꝫtuꝫ ad mãm: sed q̃ꝫtũ ad efficiẽs ostendit ipse. cõmẽ. 5. ⁊ .6. 12. meta. ꝙ nulla alia via põt demrãre materiam ⁊ efficiens esse nisi via motus: omnis alia inutilis est ⁊ vana. sed: via motus est tantum naturalis. igitur.

Ad oppositũ est ipsemet Cõmẽ cõmẽ. 5. p̃allegato. 12. meta. vbi dicit ꝙ cõicant iste due scientie. vꝫ. naturalis ⁊ metaphysica in ꝯsideratione de principijs substãtie sensibilis: q̃ꝫuis aliter ⁊ aliter ꝯsiderent hꝫ p̃cipia: q: nãlis ꝯsiderat ea vt sunt principia subẽ sensibilis i eo ꝙ sensibilis: sꝫ metaphysic⁹ i eo ꝙ subã: huius opionis est Auicẽ. p̃ metaph. c. 1. Alexander afrodiseus. vt recitat Cõmẽ. 12. meta. ꝯmẽ. 5. Albert⁹ mag. in principio sue metaph. c. 3. Scotus. s. Thomas ⁊ alij.

Pro determiatiõe istius. q. Primo ponũtur q̃dã notãda. Scd̃o ponet̃ ꝯclo determinatiua. q. tertio rñdebit̃ ad argumẽta.

Circa primũ est primuꝫ nõnduꝫ ꝙ q̃ꝫuis q̃nq̃ ad trãsmutatiõeꝫ nãlem 4^or^ cãe ꝯcurrant: due tñ p̃ncipali⁹ ꝯcernũt motuꝫ ⁊ p̃ncipia mot⁹. vꝫ. materia ⁊ efficiẽs q̃ꝫ forma ⁊ finis. p̃ma ps declarat̃: ⁊ p̃mo quo ad materiã: q: illud maxie ꝯcernit motuꝫ qd̃ ponitur in diffõne mot⁹: materia est h̃mõi. g̃ ⁊c̃. Maior est manifesta: ⁊ minor declarat̃. nã diffiniat̃ mot⁹. dr̃ ꝙ est actus entis in potẽtia sꝫ ꝙ in potẽtia. materia aũt est ens i pura potẽtia sb̃iua ⁊ passiua. igit̃ materia. includit̃ in diffõne mot⁹. Et p̃terea non declarat̃ natura trãsmutatiõis ⁊ motus: nisi p mãꝫ. vt pꝫ p̃mo physico. pẽio de gñ̃atiõe. ⁊ .12. meta. nã dr̃ ibi ꝙ nõ est trãsmutatio ⁊ motus: nisi sit sb̃m deferẽs trãsmutatiõeꝫ. inq̃t. n. Cõmẽ. p̃ phy. ꝯmen. 71. ꝙ si trãsmutatio eẽt sine mã alterũ istoꝝ accideret: aut ꝙ trãsmutatũ eẽt sine trãsmutatiõe: aut ꝙ trãsmutatio esset in nihilo tanq̃ꝫ in subto. Quo ad efficiẽs. pbat̃ ipm̃ ꝯcernere motuꝫ: q: vbicũq̃ loquit̃ Ar. de efficiẽte semp appellat ipꝫ p̃ncipiũ vñ motus: ex eo ꝙ efficiẽtia actio: passio: vt ꝯsiderant̃ nãli nõ sunt sine motu: a q̃bus põt abstrahi aliꝫ rõe s nõ ꝯcernẽtes motũ: sic sũt pductiuũ: ⁊ opatiuũ: õ q̃b⁹ ꝯsiderat meta. ¶ Ex h̃ nõndo seq̃t̃ h̃ cor^m^: ꝙ q̃ꝫuis he due cãe ptineãt ad nãlem ⁊ appropriant̃ ei: magis tñ ei appropriatur mã q̃ꝫ efficiẽs. pbat̃: q: illa cã que tñ inuenit̃ in nãlib⁹ trãsmutabilib⁹ est magis physi. ⁊ nãlis q̃ꝫ illa q̃ aliq̃n inuenit̃ extra illa: materia ẽ h̃mõi ⁊ nõ efficiẽs: q: nusq̃ est materie sine trãsmutatiõe: efficiẽs aũt inuenit̃ vbi nulla est trãsmutatio: q: in itelligẽtijs iuenit̃ efficiẽs sine motu. pficiunt. n. seinuicẽ p moduꝫ intelligẽtis ⁊ itelli ex 3° de aĩa. cõmẽ. 14. ⁊ .12. meta. cõmẽ. 36. ⁊ .44. intellis aũt ẽ cã itelligẽtis i istis effectiua sine motu. Due aũt cãe q̃ sũt forma ⁊ finis appropriant̃ meta. Tum q: in istis prior est rõ dantis eẽ q̃ꝫ sit rõ mouẽtis. vt dictũ est als. Tum q: he due cãe repiunt̃ in imobilib⁹ ⁊ abstractis. ¶ Scd̃o notãduꝫ principalr̃: ꝙ quattuor cãe ꝯsiderate a meta. abstrahũt a seipsis vt ꝯsiderant̃ a nãli. naꝫ vt ꝯsiderant̃ a meta. abstrahunt a motu: ⁊ ab his q̃ ꝯcernũt motu: ⁊ p̃cise ꝯsiderant̃ inq̃ꝫtuꝫ dant eẽ vel extrĩsece vt efficiẽs ⁊ finis: vel itrĩsece vt mã ⁊ for̃a. sũt. n. ista vt ꝯsiderant̃ a meta. p̃n^a^ eẽntie cõpositi ptinẽtia ad eẽ ⁊ ad q̃ditatem. rei. Et hanc ꝯclusionẽ teneo nõ tñ de mẽte Albti Sco. ⁊ alioꝝ: sed ẽt de mẽte Auer. ꝙ. n. sm̃ ipm̃ efficiẽs for̃a ⁊ finis ꝯsiderentur a meta. pꝫ p ipm̃. vt allegatũ est p̃ physico. cõmẽ. p̃. ꝙ materia cõsiderat̃ a meta. pꝫ per ipm̃. scd̃o phy. cõmẽ. 21. Sꝫ forte tu dices: meta. nõ ꝯsiderat mãm ⁊ efficiẽs: nisi a posteriori ⁊ ꝯsideratione q: sed a priori ꝯsiderant̃ a nãli. Cõtra. q: in .12. cõmen. 5. ⁊ .6. ⁊ p̃ physi. cõmẽ. vltio ⁊ scd̃o physi. cõmẽ. 22. ista p̃n^a^ nõ demõstrant̃ eẽ: nisi demrãtiõe signi. igit̃ a nãli nõ magis ꝯsiderant̃ seu pfectiori mõ q̃ꝫ a meta. ¶ Tertio notãdũ: ꝙ ꝯsideratio de cãis sb̃e sensibilis siue gñ̃abilis ⁊ corruptibilis siue eterne põt eẽ duob⁹ modis. vno⁹ q̃ꝫtuꝫ ad esse: alio⁹ q̃ꝫtuꝫ ad rõnẽ p̃ncipiãdi: ⁊ q̃ꝫtũ ad q̃d ẽ. Siłr p̃n^a^ sb̃e sensibilis põt ꝯsiderari. vno⁹ inq̃ꝫtũ p̃ncipia sb̃e sensibilis: alio mõ i eo ꝙ sb̃a simplr̃. Et h̃ colligunt̃ ex cõ. 5. 12. meta. vbi Cõmẽ. hꝫ h̃ v̀ba: post h̃ incepit Ar. declare p̃ncipia eterne sb̃e: ⁊ posuit ẽt h̃ ꝙ declarã ẽ i nãlib⁹ ⁊ ꝯsiderauit de eis ꝯsideratiõe ꝓpria huic scie. v̀bi gr̃a. ꝙ est sb̃a ⁊ p̃ma ⁊ for̃a: ⁊ ꝙ est p̃n^m^ ⁊ finis. Et postmodũ iferi⁹ subdit: nãlis declat ea eẽ sꝫ ꝙ sunt p̃ncipia sb̃e mobilis phs aũt ꝯsiderat de eis sꝫ ꝙ sũt p̃ncipia sb̃e i eo ꝙ sb̃a ẽ nõ subẽ mobilis. Ex quo cõmẽto eliciunt̃ duo: q̃rũ primũ ẽ ꝙ ad physi. spectat pbare esse principia vtriusq̃ sb̃e: ⁊ ꝙ meta^c^ accipit ea ⁊ presupponit tanq̃ꝫ pbata in scia nãli: ꝙ. n. mã ⁊ for̃a sint: ⁊ ꝙ sint subẽ corporis

mobilis:

mobilis et vlterius quod substantie abstracte sint probat physicus et metaphysicus: igitur ad hoc accipit a naturali. Secundum quod ponit commentum est quod cum dicit quod ad metaphysicum spectat ingrere et considerare principia substantie sensibilis siue corruptibilis siue eterne: verum est in ratione principiandi et quantum ad quid: et non autem in ratione essendi et quantum ad quia est. non enim probat metaphysicus materiam et formam esse: neque substantias separatas a materia esse: sed hoc accipit a physico probat autem hec omnia esse principia: sed non eodem modo quo physicus. nam physicus probat ea esse principia substantie sensibilis inquantum mobilis: metaphysicus vero probat ea esse principia substantie sensibilis in eo quod substantia: et in hoc reprehendit Commentator Alexandrum qui dixit: quod physicus ingreditur principia substantie sensibilis: corruptibilis etiam vtroque modo tam in ratione essendi quam in ratione principiandi. et consequenter quod metaphysicus ingreditur principia substantie sensibilis eterne etiam vtroque modo. primum approbat commentator. secundum negat. ¶Sed contra. Commentator 6. meta. commento primo. habet quod eiusdem scientie est considerare de aliquo si est et quid est. igitur si metaphysicus considerat de principiis substantie incorruptibilis quid sunt: etiam considerat si sunt: vel per oppositum si physicus naturalis considerat de istis si sunt. habet etiam considerare quid sunt. Respondetur quod eiusdem scientie est considerare de aliquo si est a priori: et per causam et quid est. si enim aliqua scientia considerat de aliquo si est propter quid siue per causam: eadem considerat de illo quid est: aliqua tamen considerat de aliquo si est per effectus que non considerat quid est: sicut physicus naturalis respectu substantiarum separatarum vt dictum est. ¶Sed quamuis secundum dictum immediate supra positum improbet Commentator Auicennam Scotus et alii sentiunt cum Alexandro quam disputationem determinauimus in quadam questione ordinaria. de hac materia sufficit tetigisse intentionem commentatoris quam hoc anno non pro veritate: sed pro reuerentia scholarium sequimur.

Quantum ad secundum articulum conclusio determinatiua questionis est quod metaphysicus considerat de materia et efficiente consideratione propria: et non tantum consideratione pertinente ad naturalem. Ista conclusio patet ex dictis: et ex illa parte commenti 6. preallegata. vbi dicit Commentator. Aristoteles incipit has duas causas. et post materialem et declarauit eas per illas propositiones easdem quibus fuit vsus in scientia naturali. et ideo videtur quod hic consideratio non est propria huic scientie: sed est pars scientie naturalis: sed quia vicine sunt he considerationes: et necesse est vti vna earum in altera quasi primo fecit rememorationem de hoc quod declaratum est in scientia naturali: sed tamen hoc magis generaliter perscrutatur quam in naturalibus. Ex quo commento ergo elicio quod: quia materia et efficiens sunt de consideratione principali physici naturalis: forma autem et finis de principali consideratione metaphysici Aristoteles primo determinauit in hoc libro de consideratione materie et efficientis. vt ex his facilius determinaret. de forma et fine: et determinando de materia et efficiente prius declarauit materiam esse per illas easdem propositiones quibus vsus est in naturalibus demonstrando ipsam esse: non quod consideratio de materia hic in 12. meta. sit omnino naturalis sicut in veritate vterque artifex scilicet naturalis et metaphysicus habeat propriam considerationem de materia et forma: sed quia iste considerationes sunt multum propinque: necessarium est vt consideratio physica introducatur in metaphysica per modum principii: sicut si geometer in geometria probaret quod omne continuum est diuisibile in infinitum: vt facilius probaret istam conclusionem. super datam rectam lineam triangulum equilaterum collocare. prima probatio non esset propria geometrie: sed physice naturalis introduceretur in talis demonstratio vt esset principium demonstrandi conclusionem dictam: ita fecit Aristoteles. nam vt facilius probaret quod materia et forma sunt principia substantie: inquantum substantia est: premisit considerationem de materia et forma: secundum quod declaratum est in naturalibus per modum principii: et non per modum proprie considerationis. Ex quo concluditur quod tam naturalis quam metaphysicus considerat de materia et forma: sed non eodem modo: quia metaphysicus generalius considerat quam naturalis et vlterius. Considerat enim physicus de materia et forma: inquantum sunt principia substantie in eo quod sensibilis vel mobilis metaphysicus autem non considerat aliquem istorum modorum: sed considerat materiam et formam inquantum sunt principia substantie in eo quod substantia. vt supra dictum est. Constat autem quod conceptus substantie in eo quod substantia est conceptus communior quam conceptus substantie mobilis. Considerat ergo metaphysicus vtrum materia et forma sint principia substantie vt substantia est. Et si sic vtrum sint principia aliorum predicamentorum: aut non: et si sic: vtrum sint principia vlteriora aut preclariora: sed certum est quod iste considerationes sunt metaphysice non naturales et vlteriores quam physice. ¶Sed contra. quia Commentator prefato commento circa finem dicit: quod sermo Alexandri verificabitur cum dicit: quod consideratio naturalis est de substantiis: que sunt in motu secundum quod accipit principia istorum a philosopho primo si intelligatur quod ista principia sunt causa formalis et finalis: hec naturalis et mouens. Et iterum addit ista autem principia sunt naturalis tamen: cum fuerint intellecta ex istis hec duo tamen principia. causa scilicet materialis prima et primum mouens. ¶Item instatur per argumentum quod adducit Commentator contra hoc quod asserit quod principia vtriusque scientie. scilicet naturalis et metaphysice. sunt alia et distincta arguit sic. si principia scientie naturalis sunt alia a principiis metaphysice. vt tu dicis. ergo iste scientie sunt distincte et non sunt vicine: neque communicant in consideratione de materia et forma que sunt principia substantie sensibilis. et ideo materia et forma non considerantur hic propria consideratione pertinente ad metaphysicam cuius oppositum dictum est. ¶Ad hoc respondetur et ad primum quod Commentator non plus vult: nisi quod causa materialis et mouens sunt de principali consideratione physici: non autem forma et finis: sed ista duo secundario et ex consequenti pertinent ad ipsum: ad metaphysicum vero forma et finis principaliter spectant: secundario materia et efficiens: considerat naturalis materiam et efficientem absolute demonstrando primam materiam esse et primum motorem esse: formam autem et finem non considerat absolute: quia non potest probare sic euidenter et immediate ex medio naturali aliquod primum esse primam formam et similiter finem vltimum considerat enim primo et per se formam vt est perfectio materie transmutate et finem vt est terminus motus agentis. Vel aliter naturalis probat materiam et formam esse. et similiter substantias separatas esse: ac etiam efficientem et finem: quia sunt: sed ista quid sint demonstrat metaphysicus: metaphysicus demonstrat quid est prima forma: sed non potest demonstrare: quia est. Metaphysicus igitur accipit a naturali aliquem esse primum motorem simpliciter immobilem: et concludit illum esse primam formam et vltimum finem. primam formam per quanto est actus simplicissimus et actualissimus imitabilis a quocunque secundum determinatum gradum perfectionalem: et quasi exemplar omnium producibilium: quod vt sic est etiam efficiens. per quanto ponit vnumquodque in suo esse: aut in gradu sue perfectionis: finis vltimus per quanto est summum bonum et appetibile: per necessitatem cuius accessum vel recessum cuncta mensurantur in esse. ¶Vel etiam metaphysicus ostendit primum principium esse vltimum finem dupliciter. vno modo vt est illud propter quod amatum et desideratum vnumquodque fit in actu secundum suam operationem. alio modo vt est perfectissimum ens in quo qualibet natura intellectualis habet perfecte quietari: ista autem non potest demonstrare physicus: sed tamen metaphysicus supposito tamen aliquo principio naturali: sed remote. et ideo forma et finis sunt principia appropriata metaphysice et efficiens vero et materia sunt appropriata naturali que si considerantur a metaphysico etiam propria consideratione pertinente ad metaphysicam oportet ipsum vti aliquo principio naturali vt tandem deueniat ad propriam considerationem metaphysicam. videndum de ipsis. ¶Aduertendum tamen quod licet in prima forma que est deus concurrat ratio efficientis. Commentator tamen non concedit quod metaphysicus demonstret primum principium esse primum efficientem sicut concedit ipsum demonstrare esse primam formam: eo quod secundum ipsum efficientia actio proueniens et hec concernunt motum et mutationem. vt ostendit ipse. 12. meta. 44. commento vbi reprehendit Auicennam qui ponebat ista in intelligentiis concedit enim ibi causam et causatum per modum intelligentis et intellecti. et tamen negat ibi proprie actionem et consecutionem propter rationem dictam. Intellectum tamen est causa intelligentiis in genere cause efficientis. quia secundum ipsum obiectum in mente mouet vt efficiens. vt dicit in eodem. 12. commento. 36. in exemplo de balneo: quod in intellectu mouet effectiue: vt extra mouet vt finis. ¶Sed contra hoc instatur. nam si physicus immediate et ex medio naturali probat substantiam separatam a materia esse: videtur probare substantiam separatam esse primam formam. ¶Respondetur negando consequentiam: quia licet ista duo concurrant in eodem substantia separata et prima: forma quia tamen distinguuntur ratione non sequitur quod probando vnum probetur alterum. ¶Ad secundum respondetur quod principia vtriusque sunt alia: non quidem secundum esse: quia sunt idem subiecto. vt dicit Commentator. sed precise differunt in modo considerandi: non est autem inconueniens diuersas scientias considerare eandem rem modis diuersis: sicut quantitas consideratur a naturali et a metaphysico: sed diuersis considerationibus: aut modis considerandi: et per hoc patet ad questionem.

Ad argumenta principalia. ad primum patet ex dictis. ¶Ad secundum dicitur quod commentator pretacto dicit metaphysicum considerare primum motorem: quia talis minus appropriatur naturali quam materia: quia primus motor reducitur in primam formam. vt dictum est loquitur enim de his in auctoritate adducta: que per aliquam appropriationem possunt dici pertinere ad metaphysicam. quando autem in istis consequentiis excludit mouens a consideratione metaphysica. loquitur de mouente secundum eius absolutam appropriationem et non comparatiue ad aliud principium. ¶Ad tertium respondetur quod licet forma sit ratio cognoscendi materiam via originis et quo ad nos tamen secundum se: cum ab ipsa dependeat forma non est verum. est enim vnum principium de se cognoscibile. Vel dicendum est quod quamuis

forma notificet materiam quo ad ꝯsiderationem hñdaȝ a naturali: nõ tñ quo ad ꝯsideratioñe metaphysicaȝ que est per abstractioñe a sensibilibus. Et ad illa: ꝙ forma est ꝑncipiũ opationis ꝛ mot⁹: dr ꝙ est etiã ꝑncipiũ essentie rei ꝛ qditatis: ꝛ vt sic ꝑtinet ad metaphysicũ: ꝛ ꝑ hoc ad ꝯfirmatioñe dr ꝙ nõ solũ ꝯsideraꝛ vt pars ſbtiua entis: ſꝫ etiã vt est ꝑnm cõpositi quo ad eẽ ꝛ qditateȝ. vt dictũ est in corpore. q. ¶ Ad vltimũ ridetur ꝙ concludit mãm ꝛ efficiens esse: nõ posse demrari nisi a nãli. Et hoc ꝯcediꝛ ſm Cõmẽ. sed in rõne ꝑncipij: ꝛ ꝙ sint ꝑna ſbe sensibilis hoc põt ꝑbare metaphysic⁹: ꝛ ꝯcedo ꝙ ista ꝑna esse nõ pñt ꝑbari nisi via mot⁹ ꝛ a posteriori: ſꝫ in rõne ꝑncipiandi pñt ꝑbari metaᶜᵉ saltẽ a posteriori: ꝛ ꝙ aliqd possit ꝑbari in rõne ꝑncipij: ꝛ nõ quo ad esse patet ex ſcdo de aia. vbi ꝓbatur aiam esse ꝑnm vegetandi sentiendi ꝛc. Ex quo medio: qꝛ est quo viuimus sentim⁹ mouemur ꝛ itelligimus. Et tñ non probaꝛ aiam esse: qꝛ est ſbm primũ ꝛ adequatũ libri de aia: tale nõ probaꝛ esse: sed ꝑsupponiꝛ tonscie ſm Auerro. ꝛ Auicẽnam: quicqd dicat Scotus. ꝛ Albertus. Uel alr ista ꝑna ſube sensibilis non pñt ꝑbari quantũ ad qꝛ est: nisi a naturali ꝛ via motus: sed q̃tũ ad qd est pñt ꝑbari a metaphysico: cuius est ꝯsiderare quiditates oium entiũ ꝛ ꝑsertiȝ qditates abstractas ſꝫ esse a motu ꝛ a mã: ista tñ qd sunt considerata posteriori: ꝛ si dicaꝛ que ꝯsiderantur quiditatiue consideranꝛ a priori ista sunt hõ. vt tu ꝯcedis. ergo ꝛc. respondeꝛ cõcedendo maiorem si sit consideratio pure quiditatiua per simplr priora: sed istaȝ cõsiderationeȝ nõ habemus nos: ſꝫ qditates tales cognoscimus per quasdam descriptiões sumptas saltem originaliter ex effectibus a quibus abstrahẽdo venamur huiusmodi descriptiones.

¶ Oia. n. materia sunt ꝛ ei⁹ que maxime sunt substãtie vlñe. Hec hẽt translatio noua: ſꝫ antiqua cõmẽtatoris sic hẽt. Et hec substãtia est illud: qđ est mai⁹ valde. Textu cõmẽ. xv. Q. õ. v.

Ueritur vtrũ cõpositũ ſbale per se vnum sit ꝑfectius forma. Et arguiꝛ ꝙ nõ aucte Cõmẽ. 2° physicoꝝ. cõmen. 4. vbi hꝫ forma est dignior hre hoc nomẽ ſba q̃ꝫ cõpositũ: qm per illaȝ est compositum in actu ꝛ cũ est dignior cãto: hoc idem vult Cõmẽ. 7. metaph. cõmẽ. 7. vbi dicit: ꝛ intendebat ꝙ quũ forma sit prior cõposito ex mã ꝛ forma ꝛ compositum est substantia: sequitur ꝙ forma sit magis substãtia q̃ꝫ compositum. Pro hac parte arguitur etiã ratione: quia illud quod est essentialiter act⁹: est ꝑfectius eo quod tantuȝ est actus participatiue forma est essentialiter act⁹. ergo ꝛc. ꝯsequẽtia nota cũ minori. Maior ꝓbaꝛ: qꝛ act⁹ est ꝑfectio simplr cũ reperiaꝛ formalr perfectissimo ente simpliciter: ꝛ actus q̃ꝫ est ex se potest eẽ formaliter infinitus. igitur ꝛc.

Ad oppositum tamen videꝛ esse hic Aristo.

In ista questione primo videndũ est de ordine prioritatis forme ad materiã ꝛ cõpositũ. Secundo de perfectione.

Circa primum ordo accipitur multipliciter: ad propositum tamen duobus modis accipitur. vno modo ſm originem. alio modo ſꝫ perfectionem: ꝛ isti duo ordines in creaturis sunt oppositi: quia que sunt priora via originis: sunt posteriora ſm perfectionem. Et hoc est ex limitatione seu imperfectione nature: quia natura limitata semper procedit de imperfecto ad perfectum: in nã illimitata ꝛ simplr perfecta est totum oppositũ. nam que sunt priora via originis ibi: sunt priora etiam via ꝑfectionis: qꝛ ordo istoꝝ duoruȝ sit oppositus in creaturis patet per illud Aristo. 9. metaph. tex. cõmen. 15. vbi dicitur. priora ĝñatione sunt posteriora ſm ſbam ꝛ ꝑfectioñe. ¶ Aduertendũ tñ ꝙ prius: origine est posterius ꝑfectione in creaturis: vbi sic ordinata comparanꝛ ad idem ꝛ nõ ad diuersa: ꝛ vbi ista se hñt in eodeȝ genere. primum declaratur. nam actus est simpliciter prior potentia: ex 9° metaph. tex. cõmen. 13. vbi de actu probatur triplex prioritas respectu potentie scilicet diffinitione generatione ꝛ perfectione. ꝛ inter alias probationes hec vna scilicet probans prioritatẽ temporis seu ĝñationis: omne quod est potẽtia ens: fit ab actu ente. vt de se patet. sed illud a quo fit potentia ens: est distinctum suppositaliter ab ente qđ fit: sed vbi in eadẽ natura limitata concurrat potẽtia ꝛ actus semper potentia precedit actum. secundum probatur. s. ꝙ ista debeant comparari ad idem genus: quia in materia cum aliquid generaꝛ formam substantialem consequitur aliqua forma accidentalis: quia aliqua qualitas. Et tamen ista qualitas. nõ est perfectior forma substantiali.

His premissis ponuntur conclusiones. prima est ista forma est simpliciter prior materia: ista conclusio pꝫ: quia actus est simpliciter prior potentia. vt hic imediate premissum est forma est act⁹ materia est ens in potentia. ergo ꝛc. ¶ Iteȝ forma est causa per quaȝ materia est in actu. vt supra allegatum est. Et hoc etiam vult. Cõmen. secũdo physicorum cõmen. 30. ſꝫ causa est prior causato. igiꝛ ꝛc. ¶ Sed contra hanc cõclusionem. instaꝛ: qꝛ Cõmenta. ibidem dicit: ꝙ materia est causa forme ſm ꝙ forma non potest inueniri nisi ꝑ materiam. igitur materia erit prior forma. ¶ Item ordo originis in corruptibilibus videtur simpliciter prior ordine perfectionis. materia precedit origine formam. igitur materia est prior. Confirmaꝛ: quia saltẽ ſm aliquos theologos materia est separabilis a forma ꝛ non econtra. sed prius non est impossibile separari a posteriori: sed bene e conuerso igitur ꝛc. ¶ Ad ista respondetur ꝛ ad primum ꝙ mã ꝛ forma sunt sibinuicem cause q̃tuȝ ad causalitatem eis competenteȝ: non quantum ad esse. Et hoc vult Cõmenta. 3° physicoruȝ. cõmen. 65. vbi dicit materia inueniꝛ per formã ſꝫ ꝙ forma est perfectio eius: forma aũt inueniꝛ per mãm ſm hoc ꝙ mã est subiectuȝ eius. Et 2° physicorum. cõmen. allegato: postq̃ꝫ dixit ꝙ materia est causa forme subdit: forma aũt est causa materie ſꝫ ꝙ materia non potest esse in actu demõstrato nisi per illã. Hoc ideȝ confirmatur per illud quod habet etiaȝ Cõmenta. ꝑmo physicoꝝ cõmen. 70. vbi habet hec verba. ſbm sustẽtat formam ſm ꝙ forma non potest esse sine subiecto: forma aũt sustentat subiectuȝ ſꝫ ꝙ est cõplementum eius: ꝛ ſꝫ ꝙ subiectuȝ non potest denudari a forma. Ex his sequitur ꝙ cuȝ causalitas forẽ sit prior causalitate materie qꝛ materia non sustentat formaȝ: nisi forã informet ipsaȝ sequitur formaȝ esse simpliciter potiorẽ materia. Ad hoc facit ratio adducta de mente Aris. in 9° metaph. qꝛ nihil quod est in potentia fit in actu nisi per actum aut habẽs formaȝ ꝛ actuȝ. igiꝛ forma non est in materia nisi per formaȝ igitur forma precedit materiaȝ. ¶ Sed contra. quia si compareꝛ priuatio ꝛ forma sibi opposita ad materiaȝ prius natura inest priuatio materie q̃ꝫ forma. ergo materia prius est priuata q̃ꝫ formata. Respõdetur ꝙ ꝑuatiue opposita que habent ordineȝ nature si cõparanꝛ ad tertium: quod denoiatur esse prius natura non sic est prius q̃tum ad inesse: sed solum q̃tum ad aptitudinem: quãuis. tale prius natuȝ est inesse q̃tuȝ ex natura subiecti: nisi oppositũ eius inducaꝛ per agens extrinsecuȝ: sic est de forã respectu priuationis: qꝛ priuatio inesset materie nisi agens extrinsecũ induceret formaȝ. In habẽtib⁹ ordineȝ nature positiue qđ est ꝑus nã q̃tũ ad aptitudinẽ est etiã prius q̃tũ ad inesse. ¶ Sꝫ ꝯ. qcqd sit de ordine īter priuationẽ ꝛ formã in cõmuni. saltẽ loquendo de forma signata ꝛ in particulari ꝛ ꝑuatione sibi opposita. ꝑuatio natura ꝛ tẽpore precedit formã quantũ ad in esse: ꝛ ita materia sub priuatione

teria sub priuatione precedit formã. Respondet ꝙ forma ⁊ materia si comparentur ad idem numero materia precedit formam. si vero ad idem specie forma est simpliciter prior: ⁊ sic intelligitur conclusio proposita ꝙ forma precedit materiã quantũ ad esse: ⁊ etiam quantũ ad causalitatem que debetur forme respectu causalitatis materie: vbi ista respiciunt idem in specie. Si vero respiciunt idem numero: forma est prior solum quantum ad causalitatem: semper intelligendo de prioritate nature: non temporis: quia in quocunq3 instanti temporis forma informat materiam materia substantificat formã. ¶ Ad illud quod adducitur cõtra conclusionem de ordine originis dicitur ꝙ argumentum precise concludit de materia ⁊ forma relata ad idem numero. ⁊ hoc conceditur. ¶ Ad aliud de separabilitate materie a forma. hoc non concederet phs: non quidem propter hoc: ꝙ esse materie sit esse forme: aut totaliter causatũ a forma: sicut aliqui ignorantes naturam materie temerarie affirmant: sed tamen hoc est propter cõnexionem causarum simpliciter necessariam: secundum phm: quia impossibile est cãm primam causare sine causis secundis. Cum igitur forma sit causa materie: pro quãto est in actu formali: licet nõ in actu essentie: pro tanto deus non potest causare materiam sine forma: quia forma est causa secũda respectu cause formalis materie. Sed si teneremus viam theologorum: secundum Doctoris subtilis: sicut non implicat contradictionem deũ facere materiam sine forma: ita neq3 formã sine materia. quia non plus dependet forma substantialis a materia q3 accidens a subiecto. Si igitur potest facere accidens sine subiecto: vt in sacramẽto altaris: ita in proposito. ¶ Sed contra: quia tunc iste forme essent spirituales. ⁊ si sic essent intellectuales. ¶ Respondetur negando consequentiam: quia sicut quantitas est eiusdem nature si sit separata a substãtia: sicut si esse in substãtia: ita in proposito: nam iste forme si esset sine materia: essent eiusdem nature: que licet nõ essent extense in materia: essent tamen extensibiles per materiam quod repugnat forme pure intellectuali. Vel potest dici ꝙ quamuis forma sit magis ens: ⁊ substantia q3 materia: nõ tamẽ est minus dependẽs imo magis: propter quam dependentiam non repugnat materie separari a forma: sed bene econuerso. ⁊ hec dicta sint sequendo Doctorem subtilem in secũdo distin. 12ª. q. 2. ¶ Secũda conclusio forma est prior composito ista patet: quia forma est prior materia: vt dictum est. ⁊ materia est prior composito: sicut principium est prius principiato: ⁊ quicquid est prius priore: est prius posteriore. igitur ⁊c. ¶ Tertia conclusio. compositum est magis ens ⁊ substãtia q3 forma. probatur. illud quod includit omnem perfectionem alterius. ⁊ vltra hoc aliam superaddit est perfectius illo compositum est huiusmodi respectu forme igitur ⁊c. minor patet: quia compositum addit ad formam perfectionem materie. ¶ Dices materia est imperfecta: item est ens in potentia. Contra. materia habet gradum perfectionalem determinatum in entibus. per quem distat a summo ente: ⁊ mensuratur ab ipso. ¶ Itẽ materia est substantia: cũ sit principiũ intrinsecũ compositi substantialis: ⁊ ex nõ substantijs non sit substantia. ¶ Item materia est perfectior quolibet accidẽte: ⁊ causa ipsius. ex primo phy. tex. cõmen. 80. materia cũ forma est causa eorum que sunt. inquit Ar. Rursum: sicut quodlibet accidẽs in suo genere habet suã perfectionẽ determinatã: ita materia. ¶ Item. materia habet propriã essentiã: cum sit extra suam cãm ⁊ intellectũ. essentia ⁊ actus essentialis cõuertũtur. ¶ Itẽ bonũ dicitur equaliter enti. primo ethicorum. ergo materia cũ sit distinctũ ens a forma habebit propriam bonitatem. ¶ Contra illud quod dicitur ꝙ materia est ens in potẽtia: arguitur: quia materia nõ est ens in potẽtia obiectiua: cũ tale sit purũ nihil. quẽadmodum est nunc antichristus: sed materia est ens in potẽtia subiectiua: ⁊ tale ẽ essentialiter ens: vt dicit Cõmẽta. cõmẽto. 8. 12ⁱ metaphysi. est enim tale ens primũ receptaculũ ⁊ fundamentũ omniũ formarũ: vt dicit Ar. 2° de generatione. tex. commẽ. 4. vbi Arist. vocat materiã pandoxes. i. receptaculum. Probatur etiam rõne: ꝙ materia sit per se ⁊ essentialiter ens: quia quod cunq3 recedit ab vno extremo contradictionis imediate. ⁊ statim est sub reliquo: sed materia est extra nihil: quod est contradic. oriũ entis. igitur continetur per se sub ente: aut saltem est realiter ens. ¶ Confirmatur: quia quod per se ⁊ directe continetur sub diuidente alicuius vnius cõmunis diuisi continetur sub diuiso: sed materia continetur sub potentia: que diuidit ens: quia ens diuiditur per potentiam etiam subiectiuam ⁊ actum formalem aliquo modo. licet ista non sint prima diuidentia: sed potentia obiectiua ⁊ actus existentie. igitur ⁊c. ¶ Preterea arguitur ad principale. illud quod ordinatur ad aliud tanq3 ad finẽ ẽ ignobilius illo ad quod ordinatur. esse forme ordinatur ad eẽ compositi: sicut ad finẽ. ergo ⁊c. maior ẽ manifesta: quia finis est nobilior his que sunt ad finem. Unde Cõmen. 5. metaphy. cõmen. 3° complementũ largitas ⁊ bonum nõ inuenitur in rebus: nisi propter finẽ. minor etiam patet: quia forma non inducitur ab agente in materiã: nisi propter esse compositi. ¶ Et preterea. quod sit per accidens est propter illud quod sit per se: quia omne per accidens habet reduci ad illud quod est per se: sicut ad prius ⁊ perfectius. ex secundo phy. tex. cõmenti. 66. forma sit per accidẽs: compositum sit per se. igitur ⁊c. ¶ Iterum confirmatur: quia Cõmen. 7. metaphysice. tex. cõmẽti. 35. Ordo totius ad partes est ordo forme ad materiam: ⁊ ordo partis ad totum: ⁊ ordo materie ad formam: sed quicquid habet rationem forme est actualius ⁊ perfectius eo quod habet rationem materie. igitur totum est actualius ⁊ perfectius forma. ¶ Item tertio physicorum. totum ⁊ perfectum conuertuntur. igitur quod habet rationem partis est imperfectum. consequentia patet: quia totum ⁊ pars sunt correlatiua. igitur si vnum est perfectum. reliquum est imperfectum: cum presertim sint relationes disquiparantie: ⁊ sint superpositionis ⁊ suppositionis. ¶ Item 7° metaphy. tex. commenti. 8. esse hoc aliquid subsistens: ⁊ esse separabile ab alijs maxime competit substantie: sed ista competunt composito. non forme: nam forma non est subsistens: cum sit in alio tanq3 in subiecto: neq3 etiam est separabilis a materia ⁊ ab alijs: sed ista competunt composito: vt de se patet. igitur ⁊c. ¶ Sed contra istam conclusionem instatur: quia Aristote. septimo metaphysice. textu commenti septimi. concludendo dicit ex intentione. quare si species est prior materia: ⁊ magis ens: ⁊ ipso quod ex vtrisq3 est: prior erit propter eandem rationem. In ista auctoritate ponit formam esse priorem composito eo modo quo est prior materia: sed ponit formam non tantum priorem prioritate simpliciter ⁊ ordine originis vt dictum est supra. sed etiam ordine perfectionis. igitur forma consimili prioritate precedet ipsum compositum. ¶ Ad hoc respondetur ꝙ auctoritas non cogit: quia Aristoteles premittit ꝙ forma est prior: ⁊ magis ens materia: ⁊ sic tangit duo comparando formam ad materiam scilicet prioritatem ⁊ maioritatem in entitate ⁊ substantia. Cum vero comparat formam ad compositum: comparat secundum prioritatem: non secundum maioritatem. Et hoc innuit cum dicit. prior erit propter eandem rationem: nam qua ratione forma est prior materia: quia sicut principium principiato: cum sit aliquo modo principium materie: ita forma eadem ratione est prior composito: sicut principium principiato: sed quantum ad perfectionem substãtie ⁊ entitatis hic nulla fit cõparatio. ¶ Sed contra: quia in forme respectu materie cõcurrit duplex prioritas. s. nature seu originis ⁊ perfectionis: ⁊ vtraq3 prioritate forma precedit materiam. igitur cum consimili prioritate precedat compositum: quia dicit ꝙ prior erit forma ipso composito propter eandem rationem. sequitur propositum vt prius. ¶ Respondetur ꝙ in forma concurrit duplex prioritas: vt tu dicis: sed prioritatẽ nãe. Ar. distin-

guit ꝯtra prioritatē pfectionis: ⁊ ſm prioritatē nature cō parat formā ad vtrūqꝫ tā ad mām qꝫ ad cōpoſitū: ſed nō ſm prioritatē pfectionis: nā ſi ſic cōparaſſet: ſicut expſſit in ꝯpatiōe forē ad mām vtrūqꝫ prioritatē ita ēt feciſſet in cōparatione forē ad cōpoſitū: qḋ non fecē. Uel dōꝫ eſt ſꝫ Doc. in qlibe. q. 9. ꝙ cū forā ſit pn^m pncipale cōpoſiti. ly prīus. ⁊ magis nō intelligiꝭ ſꝫ pfectionē: ſꝫ ſꝫ pncipalitatē ⁊ independētiā: qꝛ entitas pncipij pncipalioris: qḋ eſt forā eſt independēs reſpectu pncipiati qḋ eſt cōpoſitū: ⁊ reſpectu pncipij minꝰ pncipalis: qḋ eſt mā. pncipiatū. n. depēdet a pnº ⁊ pcipue pncipalioꝛ: ⁊ non ecōuerſo. Aduertēduꝫ tñ vt dicit Doctoꝛ noſter: forā in cōpoſito hꝫ duplex eē. vnū eſt eē ppꝛiū qḋ nō tñ eſt eē eſſentie: verū ēt eſt eē exiſtie qḋ cōpetit forē: vt diſtiguiꝭ eēntialr a cōpoſito. Aliud eſt eſſe cōicatū ſibi a cōpoſito. p pꝛ^m eſſe forma hꝫ eē p ſe. p 2^m hꝫ eē p accñs: qꝛ ad eē totiꝰ ptes ſūt: ⁊ exiſtūt p accñs quo ad pꝛ^m eſſe: forma eſt pꝛioꝛ compoſito: ⁊ ē pn^m eiꝰ. quo ad ſcōm: forma eſt poſterioꝛ cōpoſito. ⁊ eēntia compoſiti eſt pn^m eſſendi vnicuiqꝫ pti. ⁊ reſpectu talis eē compoſiti forā ſit p accñs: qꝛ forma hꝫ ppꝛiū eē ordinaꝭ ad eē cōpoſiti vt ad finē. ⁊ ſꝫ hoc dixit Ar. vij. meta. tex. cōmē. 59. ꝙ qditas hꝫ rōnē cāe: qꝛ ē ratio eſſendi oībꝰ ptibꝰ ſuis intrīſecis ⁊ eſſentialibꝰ. ¶ Sed ꝯtra h̄ arguiꝭ: qꝛ ſꝫ h̄ vr̄ ꝙ forma generēꝭ p ſe. nā ex quo forā hꝫ ppꝛiū eſſe. quo eſt ens p ſe: vt diſtinguitur ab eē compoſiti: ⁊ vnūqḋqꝫ eo mō ſit quo hꝫ eſſe: ſeqtur ꝙ forā ſit p ſe. ¶ Ad h̄ rn̄deꝭ ꝙ eſſe p ſe vno mō accipiꝭ p eo qḋ hꝫ vltimā actualitatē: ſic ꝙ non. eſt p ſe ordinabile ad aliquē actū ſimplr vltra illū quē hꝫ alio mō p eſſe quo aliqd pꝛimo recedit a nō eē pꝛio aūt recediꝭ a non eſſe p illud quo aliqd eſt ex̄ intellectū ⁊ potētiā ſue cāe. ſi loquamur de pꝛimo eē certū eſt ꝙ forā non ē ens p ſe i nec ſit p ſe: qꝛ eē forē p ſe ordinaꝭ ad eē compoſiti: qḋ eſſe eſt actꝰ vltimꝰ forme participatiue: vt dictū eſt. Si vō loquamur de 2º eē: qḋ eſt ppꝛiū forme: cuꝫ tale eē ſit ex ppꝛia nā in alio: tanqꝫ in ſbto. iſtud eē neqꝫ eſt eſſe p ſe: neqꝫ ſit p ſe: vt diſtinguiꝭ ꝯtra eſſe in alio. Sed qūo. ḡ forma eſt ens per ſe qꝫtum ad ppꝛiū eſſe. ¶ Rn̄deo forma dr̄ eſſe p ſe. hoc eſt eſſentialr. ⁊ per nām intrinſecam: qꝛ nō per aliud. ⁊ ſic per ſe perſeitate pꝛimi modi: ſꝫ cū hoc ſtat ꝙ in alio ſit ens: ⁊ ſic ſiat i ⁊ ſic nō ſit p ſe perſeitate tertij modi. hoc eſt ſolitarie. hec dicta ſint ad queſtionem.

Ad argumenta pncipalia rndeꝭ. Ad pꝛimū ꝙ auctas Cōmen. nō cogit: qꝛ ipſe eſt opīonis oppoſite ad qōnē. Ad rōnē q̄ vtiꝭ in confirmādo opīonē ſuā dr̄. vno modo ꝙ ſi ratio ſua valeret: nulla cā eēt eq̄ pfecta eēntialr cū cāto i entitate aut i ſba: qꝛ vnūqḋqꝫ cātū eſt illud qḋ ē in entitate ⁊ ſba: a ſua cā: qḋ ſi ꝯceditur: nulla erit cā vniuoca cuꝫ cāto. qꝛ iſta ſunt eiuſdeꝫ ſpēi: ⁊ ita eque pfecta. Alr pōt dici ꝙ ratio ſua ſolū ꝯcludit in cauſis efficientibus ⁊ vniuocis. iuxta illud Ar. ſcōo meta. tex. cōmē. 4. Unumqḋqꝫ maxīe ipm alioꝝ eſt p qḋ alijs ieſt vniuocatio ſꝫ in cauſis formalibus non tenet: qꝛ ſi ſic. ſeqreꝭ ꝙ effectus formalis pdicaretur de cā formali. ⁊ tūc iſta ꝯña eēt bona. albedo eſt cā q̄re lignū eſt albū. igitur albedo eſt magis alba. 3º dr̄ ꝙ ratio Cōmen. tenet in cauſis totalibus: ſꝫ forma non eſt totalis cā: q̄re cōpoſitū ē in actu actualitete eēntie: qꝛ eēntia cōpoſiti nō ſolū eſt p formā: ſꝫ ēt p mām: qꝛ teneo māꝫ ptinere ad qditateꝫ ⁊ eēntiā rei. ¶ Ad rōnē vltimā: ꝙ forma eſt eēntialr actꝰ: ꝯcediꝭ ꝙ eſt actꝰ formalis: ⁊ vt ſic nullo mō mā eſt actꝰ de ſe: qꝛ repugnat māe oīno informare: cū ſit ſbm ſubſiſtēs oī forme: ac ēt vltimū: cū hoc tñ ſtat ꝙ materia ſit actꝰ eēntialis: vt dictū eſt ſupra. ¶ Et pꝛeterea. qḋ ē eēntialr actꝰ eſt pfectiꝰ eo qḋ eſt actꝰ pticipatiue: ſi cetera ſint paria: vt qḋ eſt actus pticipatiue: nō icludat p ſe illud qḋ eſt actꝰ eēntialiter: ſed oporteret ꝙ vnū diſtingueretur contra aliud: qḋ non eſt in pꝛopoſito. quare ⁊c̄.

¶ Silr aūt ⁊ in artibꝰ. medicialis. n. ars rō ſanitatis eſt. Tex. cō. xviij. Q̄ō. vj.

Queritur. Utrū in mā rerū naturaliū aliqd forme pexiſtat in mā ante ſui pductioneꝫ coagēs ad cōpoſiti gñationē. ¶ Et arguiꝭ ꝙ ſic: aucte Cōmē. 8. meta. cōmē. 15. vbi hꝫ. Ex actu ⁊ poª nō ſit vnū niſi p agēs extrahēs ad actū: qḋ non largiꝭ ei multitudinē: ſed pfectionē. Ex hoc arguiꝭ ſic. Agēs qḋ pducit aliqd ſm totū ſuū eē. in pducendo nō tñ largiꝭ pfectionē: ſed multitudineꝫ in entibꝰ. Sꝫ agēs exhens formā nālē de poª māe nō largiꝭ multitudinē: ſed pfectionē tñ igiꝭ ⁊c̄. ¶ Itē illud qḋ eſt in actu nō ē aliud ab eo qḋ ē in poª: ſꝫ illud qḋ fuit in potētia eſt in actu: ⁊ nō ſunt duo diuerſa: vt ingt Cōmen. ibi. Sed ſi forma nō pexiſteret in mā. forma in potētia ⁊ forā in actu eēnt aliq̄ duo diuerſa: qꝛ diſtinguerenꭍ ſicut ens ⁊ nihil: quiꝫ forma in potētia ſit nihil: ſi nihil eius pexiſtat in materia realr. igiꝭ ⁊c̄.

Ad oppoſitū eſt phs. vij. meta. tex. commē. 29. vbi habet: ꝙ ſicut domus ſit tñ ab extra. ſic vtiqꝫ ⁊ ignis: ſed forma domus nihil hꝫ reale pꝛeexiſtens in materia. igitur neqꝫ forma ſbalis ignis.

In iſta. q. due ſunt opiniones oīno oppoſite. quaꝝ vna ꝫ ptē affirmatiuā. Altera negatiuā.

Pro pꝛima opinione ſunt multe auctes ⁊ rōnes pꝛima auctas eſt Ar. 2º phy. tex. commē. 3. vbi diffinit naturā per hoc qḋ eſt pncipiuꝫ mouēdi ⁊ queſcēdi eiꝰ in quo eſt ⁊c. ⁊ ibi vult ꝙ pncipiū naturale ē in rebꝰ naturalibꝰ: ſꝫ tale nō pōt eſſe pncipiuꝫ paſſiuū: ſꝫ actiuū: qꝛ dicit ꝙ tale pncipiū nō eſt illḋ in quo eſt aliqd ſcilicet motus: ſꝫ pncipiū qḋ eſt in alio: p h̄ innuens iſtud pncipiū nō eſſe paſſiuū. Tūc ſic. Iſtud pncipiū qḋ nō eſt in quo aliqd recipiꝭ. ſed ipm recipiꝭ in alio: aut eſt forma corrūpēda in generatiōe naturali: aut gñanda. nō pꝛimuꝫ: qꝛ quū iſtḋ pncipiū coagat gñanti ad formā gñandā. eēt pncipiū ſue ppꝛe corruptiōis. igr̄ dandū eſt ſcōm. ſ. ꝙ iſtḋ pncipiū eſt forma gñanda. ⁊ ſi ſic ſequiꝭ ꝙ hꝰ forma ſm aliqd ſui pexiſt in materia. ¶ Cōfirmaꭍ iſta rō. Nā que eſt pncipiū motus ⁊ gen̄is ⁊c. pncipalius dr̄ de forma qꝫ de materia. ¶ ſcōo phyſi. tex. cōmē. 12. ſꝫ quū forma ſit actꝰ hꝫ rationē pncipij actiui. materia quū ſit i poª receptiua oppoſita actui: hꝫ rōnē pncipij paſſiui. igr̄ natura hic diffinita magis accipiꝭ p pnº actiuo qꝫ paſſiuo. ḡ ſi in oībꝰ naturalibꝰ ſit nā pro pnº paſſiuo in oībꝰ nālibꝰ erit nā: vt eſt pn^m actiuū. ⁊ tunc ſequiꝭ idē qḋ pꝛius. ¶ Cōfirmaꭍ ſcōo hoc idē ſcōo phyſi. tex. cōmē. 3. ponit Ar. etiam inter nālia ⁊ artificialia: p hoc ꝙ naturalia hn̄t i ſe pn^m ſui motꝰ: nō aūt artificialia: aut igitur iſtud pncipiū eſt actiuū aut paſſiuū. nō ſcōo mō: qꝛ eque bn̄ artificialia hn̄t in ſe pncipiuꝫ paſſiuū ſue factionis: ſicut ⁊ nālia: alioquin ipoſſe eſſet ea fieri ḡ tale pncipiū eſt actiuū. ⁊ tūc idem qḋ pꝛius. ¶ Itē ſcōo phy. tex. cōmen. 78. Si domꝰ eſſet eoꝝ que natura ſunt ſic fieret a nā: ſicut nūc ſit ab arte. Et in eodeꝫ. tex. cōmē. 86. Si ars nauifactiua eēt in lignis: ſilr faceret nauē. ¶ Ex hoc arguiꝭ. ſi domꝰ fieret a natura: ſicut ſit ab arte: eodem modo fieret. ⁊ a ꝯſimili pncipio ſꝫ ab arte ſit vt a pncipio actiuo. ergo ⁊c. Similr ex ſcōa aucte. Si ars nauifactiua eſſet in lignis i ſilr faceret nauim: ſicut nunc nā in naturalibꝰ opaꭍ: ſꝫ ars eſt pncipiū actiuū. ergo ⁊c. ¶ Itē ibidē. tex. cōmē. 84. Dicit Ar. ꝙ a nā ſunt quecūqꝫ a quodaꝫ pncipio in ſeipſis mota accedūt ad aliquē ſinē. pncipiū aūt a quo aliqd mouēꭍ ē actiuū: ſicut pncipiū in quo ſonat pn^m paſſiuū. ḡ ⁊c. ¶ Itē 6º meta. tex. cōmē. 1. Ar. pbās phyſicā nō eſſe practicā arguit h̄ ex obiectis: volēs ꝙ pn^m factibiliū ē in faciēte. vt ars ⁊ itelleꝰ ⁊ hꝰ: nālū in moto. ⁊ hoc hꝫ intelligi de pnº actiuo. aliogn dr̄ia īter artificialia ⁊ nālia nulla eſſet i ⁊ rō Ar. ad h̄ adducta peccaret p equocationeꝫ pncipij: qꝛ aliter ſumereꭍ reſpectu artificialiū. ⁊ alr reſpectu nāliū. ¶ Itē ſcōo phy. tex. cōmē. 66. Ar. reducit caſuꝫ ⁊ fortunā ad nām ⁊ itellectū: ſed certuꝫ eſt ꝙ caſus ⁊ fortuna ſunt cauſe efficientes: ſꝫ per accidens. igiꭍ nā per ſe eſt cā efficiens rei naturalis.

¶ Confirmatur

¶ Confirmaṫ per illud 3° ethi. violētū est: cui⁹ pn̄ᵐ est ex-
tra: nō ɔferente vı͛ passo. hoc aūt esset in gñatione nāli si
passum nō ɔferet vı͛ agēti extrinseco. ergo gñatio naturalis
eēt violenta. ¶ Itē͛ Ar. 7. meta. tex. cōmen. 29. dicit φ a
nā fiūt in quorūcūq; mā est po aliq̄ forme que sic mouet
māṁ. sic moueṫ ab extrinseco. ¶ Rōnes ēt adducuntur
ad hāc pōnē. Tū φ dato opposito. q. seq̄reṫ φ forma nā-
lis creareṫ: q̄ pduceret de nihilo sui: ⁊ φ ēt annihilareṫ:
q̄ qñ corrūpereṫ vtereṫ in nihil. Tū͛ q̄ gñatio forme nā-
lis eēt violēta. ɔñtia p̄z ex dictis: maīe ex 3° ethi. vt alle
gatū est. ¶ Modus ponēdi formas quo ad p̄existias ea͛
in mā p̄ter positionē vetustissimā phorum: vt Anaxagore.
Empedoclis: Democriti: ⁊ aliorum. varius est qdē ⁊ diuer-
sus. quē p̄stringēdo sic poniṫ p duo notabilia p̄mittēda.
¶ Primū est. in mā est duplex potētia. s. passiua ⁊ actiua.
Passiua potētia est s̄m quā͛ mā est apta nata recipe oēs
formas: que mā nō est qd. nec q̄le. nec q̄ntū aliqd in actu.
nec aliqd aliorum p̄dicamētorum. sed est quolibet istorum in potē-
tia subiectiua ⁊ receptiua: vt diciṫ. vij. meta. tex cōmē. 8.
Alia est potētia in mā formalis: s̄m quā est habilis ⁊ faci
litata ad recipiēdū formas: ⁊ ista aut ē vna respectu oium
formarū reducibiliu͛ de potētia māe subiectiua: aut plures
vna. Si poniṫ vna: vna erit inchoatio generalis respectu
oium formarū: vt vr̄ velle Aui. in p̄mo tractatu sue suffi-
ciente. cap. 2°. etiā Linconiēsis in libello suo de luce. po-
nēs formā corporeitatis coeternā māe: que est ichoatiuū
quoddam respectu oium formarum generabiliū ⁊ corrupti
biliū: ⁊ dicūt hoc eē de mēte Ar. p̄mo phy. tex. cōmē. 50.
vbi h̄z. Op̄z p̄ncipia semp manē. igitur forma manet sem
per in mā s̄m aliqd sui: saltē in rōne generis: qd est forma
corpeitatis. Hēt vr̄ velle Cōmē. p̄mo meta. cōmē. 17. Mā
inqt recipit p̄mo formas vles. ⁊ sic deinceps vsq; ad in
diuiduales. Ista forma corporeitatis est q̄si habit⁹ in mā
hn̄s ortū a creāte mā͛: qui dat eē māe: ⁊ disponit ipsā͛ ad
eē specificū forme: ⁊ vocaṫ habitus. Tū ex esse qd h̄z p̄mā
suiū in mā ad modu͛ habitus. Tu͛ q̄ preparat disponit:
⁊ inclinat illud in quo est ad formā generādā. ⁊ in isto ha
bitu inchoanṫ oēs forme que hn̄t eē potētiale i illa: que for
me in isto esse potētiali nō hn̄t eē distinctū ad seinuicē: q̄
act⁹ est qui separat ⁊ distinguit. ex. vij. meta. cōmen. 49.
eē aūt actuale istarum formarum est a generāte. ¶ Scd̄o notā
du͛ ponēdo vnū ichoatiuū formarum: φ sicut se h̄z gen⁹ ad
drīā ⁊ ad spēs: ita ista forma cōis ad alias formas in esse
cōpleto. gen⁹ eni͛ ɔtinet drīas mō ɔfuso: sed cōtinet spēs
mō distincto p drīas ɔtrahētes. sic ēt forme que hn̄t eē idi
stinctu͛ ⁊ ɔfusum in forma cōi deducunṫ ad eē distinctu͛
per q̄litates ⁊ diuersas dispōnes ad formas distinctas: ⁊
s̄m hoc ista forma corporeitatis nō distinguitur realr̄ s̄m
essentiā͛ a formis specificis: que forme sunt vnum in sba
māe: q̄ sunt vnū in mā a qua capiunt vnitatē. ēt q̄ sunt
ibi potētialr̄: q̄ potētia dicit indistinctione͛: qui͛ oppo
naṫ actui: cui⁹ est distinguere. Ex quo sequiṫ φ iste forme
nō solu͛ sunt indistincte in forma cōi: que est corporeita-
tis: sed ēt inter se: put s̄m eēntiam sunt in mā: q̄uis forte
posset dici istud inchoatiuum cōe esse aliud ⁊ aliud in re-
spectu ad diuersas formas in actu͛ deducēdas a generā
te. Alio mō poniṫ inchoatio forme ponēdo vniuscuiusq;
forme p̄priam inchoationē in mā: que est ipsamet forma
generanda s̄m eē eēntie: que forma in eē eēntie est poten
tia materie: nō quecunq;. sed formalis. vn̄ sicut forma in
actu cōpleto ē act⁹ māe. sic in potētia ē potētia māe. Ex h̄
dic̄ ista opio: φ quū gñaṫ aliqd cōpo͛ᵐ gñaṫ tanq̄ termi-
nus totalis: sed forma h̄z eē exñtie est termin⁹ formalis: ita φ
nō generaṫ forma s̄m eēntiā: sed h̄z exñtiā. ¶ Et si queraṫ
an forma sit termin⁹ totalis si gñeṫ h̄z exñtiā. ¶ Rñdeṫ: φ
nō pōt eē termin⁹ totalis qñ gñaṫ: vt i hoc: q̄ termin⁹ to
talis ē ille q p se fit: ⁊ gñaṫ p̄ietate termi͛ modi: ita φ ē soli
tarie ⁊ in se acceptū. i. p se subsistēs. ¶ Pro ista opinione
sunt multe auctēs ⁊ rōnes. p̄ q̄ Ar. dicit 2° phy. tex. com
mē. 15. φ p̄uatio ē spēs ⁊ nā: sed h̄ nō vr̄ ve͛: nisi q̄ forma in-
p̄fecta ē p̄uatio respectu suip̄si⁹ i eē p̄fecto. p̄uatiua aūt
p̄cedit generatione͛ cōpositi: ⁊ forma in eē p̄fecto. ergo for-
ma in aliquo eē sic p̄cedit. ¶ Itē. Cōmen. p̄ phy. cōmē. 79.
h̄z hec v̄ba. Si materia in sua natura eēt formata: nō reci
pet oēs formas: nisi ens generareṫ ex ente: quēadmodu͛
si in sua nā eēt p̄uatio simplr̄: tūc oino nihil generareṫ ex
ea. Ex his vult cōmē. φ p̄uatio iportat aliqd: ⁊ nō puru͛
nō eē: sed eē tale nō est nisi forma generāda in eē impfe-
cto. igr̄ ⁊c. ¶ Itē Cōmen. p̄ phy. cōmē. 81. Materia h̄z φ
accidit ei p̄uatio est inata appetere se assimilari p̄ pn⁹ s̄m
φ pōt: ⁊ h̄ est appetere receptione͛ forme. Et intelligere h̄
p appetitū illō qd mā hēt de motu ad recipiēdū formā͛.
Hec Cōmē. Tūc sic illō qd hēt materia de motu nō ē nisi
forma fluēs ⁊ impfecta: q̄ talis ē mot⁹ mālr̄ sumptus. igr̄
forma impfecta p̄cedit generationem cōpositi. ⁊ h̄ poniṫ
ichoatio ei⁹. ¶ Itē p̄ phy. cōmē. 62. Quēadmodū genera
tio albi h̄z φ est mot⁹ idiget sb̄to ⁊ opposito suo: ita ⁊ trāſ
mutatio in sba. ⁊ in eodē cōmen. inqt: In spmate eni͛ qd
fit hō non cessant p̄tes spmatis recedere: ⁊ p̄tes hoīs fie-
ri donec forma hūana p̄ficiaṫ. ⁊ h̄ si forma humana fit p-
tibilis. igr̄ s̄m ip̄m forma sbalis p̄tibilr̄ acq̄riṫ ⁊ p̄ficiṫ in
motu: qd nō vr̄ posse poni. s. p̄tibilitas ista nisi penes eēn
tiā ⁊ eē forme q̄ acq̄riṫ. ¶ Itē. p̄uatio h̄z oēs: vt distinguiṫ
a negatōe ex gen⁹ formalr̄ icludit. aliqd positiuū. qd posi
tiuū nō pōt eē materia. q̄ Ar. p̄ phy. rep̄hendit Pla. qui
nō distinxit inter p̄uationē ⁊ māṁ: vt dicit Cōmē. ibi: cō
mē. 66. ⁊ phs tex. cōmē. 79. ⁊ Cōmē. ibidem. Igiṫ tale po
sitiuū qd includiṫ p̄uatio nō est materia: neq; cōpositu͛
vt de se p̄z: neq; forma corrūpēda que est in termio a quo
ip̄sius mot⁹: q̄ talis forma qñq; nō manet: manente p̄ua
tiōe. maīe si fiat trāsit⁹ ab illa ad formā͛ vltimā generādā
p formas itermedias: sicut si fiat trāsit⁹ a spmate p formā
sanguinis ⁊ carnis ad formā hoīs: aut eq. certū est: q̄ cu͛
forma sanguinis aut carnis: manet adhuc p̄uatio forme
hoīs: ⁊ nō manet forma spmatis. igr̄ p̄uatio nō p se iportat
forma͛ in termino a quo mot⁹ que est forma corrūdenda. igr̄
positiuū qd iportat est forma generāda in termino ad quē.
¶ Itē Ar. p̄ phy. tex. cōmē. 43. nō ex quolibet fit quoli-
bet: sed ex determinato fit determiatū. ergo q̄ fiūt naturalr̄
fiūt ex p̄n° determinato: sed illud determinatū non pōt eē
mā: quū sit in potentia ɔtradictionis. igr̄ op̄z φ sit aliqd
forme qd est in materia ante generationē ei⁹. ¶ Cōfirma
tur. q̄ si forma generabilis nō p̄esset in materia h̄z eē for-
male formabile: nō posset assignari rō q̄re ex semie nucis
magis generareṫ nux q̄ oliua. igr̄ op̄z dicere φ forma nu
cis hēat in illo semie aliqd eē ante sui generationē. ¶ Itē.
forma añ sui generationē ē aliqd. ⁊ non est materia: vt mā
festū ē. ergo forma ante sui generationē h̄z aliqd eē distinctū
a materia: p̄ma ps antecedētis p̄batur dupl'r: p̄° q̄ eadē
forma ante gñationē ē in potētia. ⁊ postea in actu sed nō pōt
eē idētitas iter aliq̄: nisi vtrūq; sit ens. ergo forma ante sui gña
tionē ē aliqd. 2° eadē ps antecedētis p̄baṫ. q̄ illud qd nō
est magis aliqd q̄ chimera nō pōt p̄duci. igr̄ si forma ante
sui gñationē eēt oino nihil ipsa nō posset p̄duci. ¶ Et cō
firmaṫ: q̄ p̄ phys. vt supra allegatū est. tex. cōmē. 79. Ar.
rep̄hēdit Pla. qui ɔcessit aliqd fieri ex non ente simplr̄: sed
nisi forma sbalis hēret aliqd eē: ⁊ eēt aliqd añ sui gñatione͛:
ipsa fieret ex non ente simplr̄. fieret eni͛ ex nihilo sui: qd
negat phs. ¶ Itē nullū agens finitū pōt supra distantia͛
infinitā: eo φ nihil pōt supra mai⁹ se: sed iter ens ⁊ nihil est
distātia ifinita: quū sint ɔdictoria: ⁊ in nullo cōueniūt. ergo
si forma naturalis pōt p̄duci p agēs naturale nō est simplr̄
nihil añq; p̄ducaṫ: ⁊ m̄ nō h̄z eē nisi i mā. ¶ Sz ɔ istā opi.
instaṫ. p̄° ɔ ɔnē isti⁹ opionis i se. Dein ɔ modos ponēdi. p̄ sic
si forma aliq̄ sit coeterna māe in quocūq; eē accipiaṫ illa for
ma vt est coeterna: seq̄tur φ frustra poniṫ materia i q̄cūq;
trāsmutationes eē sb̄z eius: consequēs est falsum ex p̄mo
phys. ⁊ p̄mo de generatione. igitur ⁊c. cōsequētia p̄baṫ
non enim ponitur materia esse necessario subiectum in
trāsmutatione sbali: nisi vt aliqd sit deferēs transmuta-

tionē: vt dicit Cōmen. cōmē. 71. pmo phy. ꝛ cōmē. 63. ꝛ ēt
vt aliqd maneat idez sub vtroqꝫ termio trāsmutatōis. ex
12. meta. tex. cōmen. 6. sed forma sꝫ eē eēntie est ingñabi-
lis: ꝛ manet eadē in tota trāsmutatōe: sequit ꝙ quicqd
ponat aliud deferens trāsmutationē supflueret. ¶ Et cō
firmat: nā transmutatio sbalis: quū sit act⁹ sbti mutabi-
lis: aut erit actus māe: vt distinguit ab eēntia forme: aut
essentia forme: aut vtriusqꝫ sil. Si pmo⁹ cui⁹ vt sbti trans
mutatio est act⁹ cuiusqꝫ vt sbti est id qđ est termin⁹ trans-
mutationis. igit termin⁹ qualiscunqꝫ induct⁹ p trāsmu-
tationē imediate pficiet eēn^{am} māe nō forme. qđ est ꝯtra
opinātes. Si 2us. ḡ gñatio sbalis erit p̄ ꝛ p se actus forme
vt sbti qđ est ꝯtra Ar. pmo phys. ꝛ p de ge. ¶ Et sequit
vlteri⁹ ꝙ gñatio sbalis esset mot⁹. quū sbꝫ ei⁹ esset ens in
actu formali: ꝯñs est falsuꝫ ꝯtra Ar. 5. phys. tex. cōmē. 7.
ꝛ. 8. Si vo deꝫ 3^{m}: sequit idē qđ pus: ꝙ mā nō subijciet
trāsmutationi sbali rōne sui: sꝫ rōne forme sbalis: q: sic p
ipsaꝫ aliquo mō hēret esse: ꝛ ēt p ipsaꝫ subsisteret motui ꝛ
trāsmutatiōi. ¶ Sed ad hanc rōnē forte videtur ꝙ termi
nus induct⁹ p gñationē pficit māꝫ tanqꝫ sbm: sꝫ for^{am} seu
essentiā forme pexitē pficit formalr. ¶ Contra duplr: qđ
est essentialr act⁹ nō est po⁹ pfectibilis p aliū actū eiusdē
rōnis cū ipso. termin⁹ induct⁹ est hō. cuꝫ eēntia forme: q:
nō distinguit: nisi sicut pfectū ab impfecto. 2° q: eē eēn-
tie forme pcedēs in mā est actus pfectior qꝫ eē exñtie: qđ
inducit a gñante. Et h̄ vltimū pbat. Tum q: eē eēntie rei
sbalis ptinet directe ad gen⁹ sbe. esse exñtie: qđ p gñatio
nez acquirit: nō gen⁹ aūt sbe est nobilissimū gen⁹. ḡ qđ di
recte ptinet ad ipm est pfectio nobilior: nō ptinēte: sicut
est eē exñtie. Tū q: nobilissima pfectio vniuscuiusqꝫ cō
petit ei p suū ppriū genus. ꝛ suā ppriā dñam que ptinet
ad eēntiā ꝛ quiditatez rei. Tum 3°: q: plus excedit hō in
po⁹ asinū in po⁹ in pfectione: qꝫ hō in actu hoiez in po⁹.
hō aūt in po⁹ excedit asinū in po⁹ p eēntiaꝫ. ꝛ hō in actu
hoiem in po⁹ p exñtiā. ḡ eē existere nō est pfecti⁹ eēntia ꝛ
quiditate rei. Ex quo iserꝫ ppo^{m} ꝙ eēntia rei nō erit po⁹
pfectibilis p exñtiā. eo mō quo ponūt isti i gñatiōe sba-
li. ¶ Itē. 2° pncipalr arguit. In omni trāsmutatiōe: ꝛ ma-
xime in gñatione sbali est assignare terminū formalē gña
tionis. aut ḡ talis termin⁹ est forma sbalis gñanda sꝫ eēn
tiā: aut sm exñtiaꝫ. Si pmo°: qđ nāliter pducit: seu capit
esse sm aliqd sui nō p:eest in mā sm illud eē in q̄ pducit
igit for⁹ nō preest in mā sꝫ essentiā: siue in gñe: siue in spē.
ꝛ p ꝯñs si sic pducat pducit de nihilo sui. Si detur ꝙ for
ma sm exñtiā terminet gñationē. Tūc arguit. Existentia
ista forme q̄ est rō terminādi: aut est sba aut accñs: nō sba:
q: for⁹ sbalis est simplex: nō cōposita ex pluribus partib⁹
sbalibus: maxime ꝙ vna sit in po⁹ ad aliā: sicut hic pone
ret: q: essentia forme eēt in potētia ad existentiā sm istaꝫ
pōne. Si vo exñtia sit accñs: ꝛ eēt terminus formalis gña
tionis quū mot⁹ ꝛ mutatio denominet a termino forma
li ipsius gñatio sbalis eēt accidētalis: ꝛ eēt gñatio sm qdi
ꝛ nō simpliciter. ¶ Sed ad hoc forte dicit ꝙ nō pcise eēn
tia forme: neqꝫ precise exñtia est terminus. sed forma vel
eēntia forme sub exñtia. Sed ꝯtra. q: si eēntia sub existē-
tia terminat gñationeꝫ. aut sub rōne eēntie. aut sub rōne
existētie. Si pmo mō. ergo essentia pducitur ꝛ habet intē
tuꝫ ꝙ nō pest in mā. Si 2us. ḡ accidēs terminat gñationē.
¶ Itē. eēntia forme sub exñtia. aut dicit pcise eēntiaꝫ. aut
pcise exñtiam. aut vtrūqꝫ. nō pmo. vel 2us p te. ḡ dat 3^{m}.
¶ Sed ꝯ duplr. Tuꝫ q: for⁹ sub exñtia dicit vnū p accñs
quū sit aggregatū ex sba, ꝛ accñte. vt ꝯcedit mixo. igit nō
poterit p se terminare gñationeꝫ. 2° q: eēntia forme vt sub
exñtia iportat respctū ad exñtiaꝫ. ḡ sub rōe respectiua eēt
termin⁹ gñationis. qđ est absurdissimū. ¶ Et preterea exñ-
tia. aut forma vt est sub exñtia nō pōt eē termin⁹ isto mō
q: nihil pōt eē terminus alicuius actionis. nisi in agente
sit pn^{m} formale agēdi. exñtia nō est hmōi. Sed nā ꝛ essentia
forme sꝫ oēs. ꝛ est de mēte Ar. 2° phys. cōmē. 3°. Natura
est pn^{m} mouēdi ꝛ quiescēdi ꝛc. ꝛ hoc pꝫ rōne. q: pn^{m} for-
male agēdi est illud quo agens assimilat sibi passum. hmōi
est nā. nō quecūqꝫ rō iduidualis sicut est exñtia. que po-
tius est rō distinguēdi qꝫ assilandi. ¶ 3° principalr arguit
ponit ista opinio ꝙ essentia forme est in mā ante gñatio-
nez sub esse incōpleto ꝛ imperfecto: ꝛ deducit ad esse pfe
ctum a gñante. ¶ Contra. si sic. sequit ꝙ forma sbalis susci-
peret magis ꝛ minus. pbat. nā per te forma ante sui gñatio
nez hꝫ eē incōpletū: ꝛ post gñationez hꝫ eē cōpletuꝫ. ḡ est
pfectior qꝫ prius. ꝯñs est ꝯtra oēm phiā: q: h̄ dato: forma
sbalis eēt diuisibilis ꝛ partibilr acqsibilis: ꝛ ita p motuꝫ
suuꝫ ēt gñari eēt intendi ꝛ remitti. Ista oia iprobat Ar. in
pdicamētis ꝙ sba nō suscipit magis ꝛc. ꝛ ꝙ in sba nō est
motus 5° phys. cō. 10. ¶ Itē ꝙ spēs sbarū sunt sicut spēs
numeroꝝ octauo meta. cōmē. 10. quarū rō ꝯsistit in indi-
uisibili. ¶ Itē ꝙ gñatio forme sbalis mēsurat instāti. pba
tur rōne. ꝛ ꝙ in formis sbalibus nō sint gradus sm quos
suscipiāt magis ꝛ min⁹. maxie in formis pfectis qcqd sit
de formis elemētalib⁹. sic quecūqꝫ forme suscipiunt ma-
gis ꝛ min⁹: cū intendunt aut remittunt necessario in eis
deuenit ad mediū eēntialiter ordinatū inter extrema: qđ
necessario aliqd pus ꝑmutat qꝫ in extremū. a quo extre-
mo quuꝫ recedit necesse est deueniri ad illud mediuꝫ. Et
quuꝫ receditur ab eo medio necesse est deuiniri ad alterū
extremoꝝ: sꝫ forme sbales nō sunt huiusmodi: q: si forma
sanguinis ponat tale medium inter formā seminis ꝛ car-
nis: non est necesse ꝙ mā exñs sub forma seminis: quum
recedit a forma seminis trāseat ad formā sanguinis: nā lꝫ
mā nō possit trāsire ad formā carnis si sit sub forma semi
nis: nisi pus perueniat ad formā sanguinis: tñ exuta for-
ma seminis: nō est necesse eā adire formaꝫ sanguinis: sed
corrupto semine pōt idui forma aque: ꝛ postmodū forma
lapidis aut ligni. igitur quum p recessuꝫ ab vno extremo
rum in formis sbalibus non necessario ꝑuenit ad mediū:
qđ sit essentialiter ordinatum īter formas: ꝛ ēt p recessum
ab illo qđ ponit mediuꝫ nō sit necesse māꝫ transmutari
ad alteruꝫ extremoꝝ: sicut in exemplo a forma sanguinis
ad formā carnis: aut seminis: sed imediate poterit trans-
mutari ad formā aque: ꝛ ꝯñter ad aliam formam mixti.
Relinquit: formas sbales nō hēre gradus sm quos susci-
piant magis ꝛ minus. ¶ Itē. hoc idem cōfirmat. Quecū-
qꝫ forma suscipit magis ꝛ min⁹ acqrit p motū ꝛ successio
nez. ꝛ silr depdit: sꝫ forma subalis depdit in instanti: q: si
animal subito corrumpit isubito amittit aiaꝫ sꝫ quēlibet
gradum ipsius: ita ꝙ nō pus sm eē sensitiuū qꝫ sm eē ve
getatiuum: sed subito. ita cito sicut corrūpit aial. corrūpi
tur eius aia qꝫtum ad quodlibet sui eē: ꝛ si aia que vtua
liter est multiplex in potētijs ꝛ vtutib⁹ ei⁹ iduisibilr cor
rūpit multo magis alie forme sbales erunt iduisibiles.
¶ Cōfirmat 2° forma que in sua eēntia hꝫ grad⁹ denoiat
subm in quo est sm magis ꝛ minus: sicut albedo denoiat
subm suuꝫ magis vel minus albū. sꝫ forma subalis nō est
huiusmōi. nā qlibet hō cuilibet hoi est eqliter hō: ꝛ sic de
alijs. ¶ Ad hāc rōnē dr ꝙ pfectū ꝛ impfectuꝫ put dicūt
diuersum modū eēndi in foia. s. in actu: ꝛ in potētia nō fa
ciūt magis ꝛ min⁹ in forma. forma enim q̄ hꝫ gradus sm
quos suscipit magis ꝛ minus hꝫ illos sm vtrūqꝫ moduꝫ
eēndi. s. tā in potētia qꝫ in actu oēs eni gradus qs hꝫ calor
in actu phabuit in po⁹: sic nihil fit in actu nisi pfuerit in
po⁹. Ex q̄ seqt ꝙ pfectū ꝛ ipfectū sm eādez rōnē potētie,
aut actus faciūt magis ꝛ minus i forma: sicut albedo vt
qttuor est pfectior in po⁹ qꝫ albedo vt duo. que ē ēt i po⁹.
¶ Sed ꝯ forma que ꝯtinet pfectū ꝛ impfectū in eadē rō
ne potētie aut actus. suscipit magis ꝛ minus. forma suba
lis est hmōi sm te. ḡ. ꝛc. minor pbat. nā sicut eē eēntie ꝛ exñ
tie ꝯuenitūt forte in actu. ita etiaꝫ in po⁹. Sꝫ eē exñtie sm
opinātē est pfecti⁹ eē eēntie. ēt accipiēdo vtrūqꝫ i po⁹. igi
tur. ¶ Cōfirmat ista rō. ꝛ redit in idez. Ois illa foia susci
pit magis ꝛ minus. q̄ oēs gradus qs hꝫ i actu ꝯtinet i po⁹
foia sbalis est hmōi. ḡ pbat. q: gradus pduct⁹ a gñante cō-
tinebat potentialr in forma. alioqn fuisset ipossibile pduci.

¶ Itē. gradus

¶ Sc̃o. gradus quicunq; actualis. forme intẽsibilis accita
lis: quũ est deduct⁹ ad actũ nõ educit nisi de po⁹ opposi
ta actui ad quẽ deducit: talis nõ est nisi po⁹ obtiua. de q̃
agẽs exhibit actũ. de tali po⁹ exhibit agens gradũ quẽcunq;
forme fo̾malis: si quos hꝫ gradus. igr̃ talis gradus q̃cũq;
sit p̃fuit in po⁹: siue sit esse: siue eẽntia. ¶ Sc̃o. ad p̃ncipale
4° argr̃ fo̾a. q̃ preest in mã ante gñationẽ: aut vnit mãe
seu est in ipsa s̃m quẽlibet gradũ: qui natus est sibi cõpe
teret: dato q̃ hẽat gradus s̃m te: aut nõ. Si p̃ mõ: qȯ vi
dẽm: qꝫ eẽntia eius est idiuisibilis. igr̃ a gñante nõ dedu
cit ad esse pfectũ: ꝛ p ɔ̃ns s̃m nihil ipsius capit eẽ. Si vo
dẽt 2ᵐ: sequit q̃ ille gradus q pducit in ipsa fo̾a: pducit
de nihilo sui: qꝫ q̃tũcunq; modicũ istud: dũmõ sit aliqd
positiuũ: siue sit entitas: siue modus entitatis sp̃ hẽbit eẽ
de nihilo sui p̃supposito. ¶ Et ɔ̃firmat. ꝛ redit in idẽ: qꝫ
illud qȯ acqrit p gñationem: aut est aliqd p̃ter totũ illud
qȯ p̃fuit in mã: aut nihil: ꝛ hoc siue ptineat ad essentiam
fo̾e: siue cõpositi. Si 2ᵒᵐ. g̃ nulla erit gñatio. Si p̃ mõ. g̃
illud erit de nihilo sui ex ista p̃one: ꝛ ita creabit. ¶ Sc̃o. 5°
in eẽntialr̃ ordinatis ꝛ eiusdẽ rõnis agens ɔ̃tinẽs v̾tualr̃
gradũ pfectiorẽ ꝛ supiorẽ ɔ̃tinet v̾tualr̃ quẽlibet graduꝫ
iferiorẽ: sꝫ nõ ecõuerso: sꝫ gradus actualitatis eiusdẽ fo̾e
sunt eiusdẽ rõnis: ꝛ sunt eẽntialr̃ ordinati s̃m istã opionẽ
qꝫ vnus est in po⁹ ad alteꝝ: g̃ agens ɔ̃tinens v̾tualr̃ poste
rioreꝫ ɔ̃tinet v̾tualr̃ quẽlibet p̃orem: sꝫ agens nãle ɔ̃tinet
v̾tualr̃ posteriorẽ. g̃ ꝛ quẽlibet p̃orem. poterit g̃ pducere
p̃mũ gradũ: sicut ꝛ vltimũ. frustra g̃ ponet gradus ipro
ductus. ¶ Cõtra modũ ponẽdi istaꝝ opionum arguit. ꝛ
p̃ ɔ̃ p̃mũ: qui ponit vnũ ichoatiuũ gñis respectu formaꝝ
spãliuꝫ: arguit sic. Forma spãlis: que ichoatur in gñe: aut
est aliqd p̃ter formã gñis: aut nihil. nõ 2ᵒᵐ: quia spẽs su
pra genus addit dr̃iaꝫ eẽntialẽ: que dicit distinctam enti
tatẽ a mã: seu eẽntia gñis: qꝫ teste Ar. 7. meta. cõmẽ. 43.
genus est qȯdaꝫ possibile respectu spẽrum: ꝛ se hꝫ vt mã
respcũ ipsaꝝ. Et p̃terea nulla eẽt gñatio respcũ taliũ for
maꝝ in spẽ: si nihil addũt supra formã gñis. si sic. fo̾a spe
cifica q̃tũ ad illud qȯ addit supra gen⁹ nõ est ichoata in
forma gñica: ꝛ quũ gñet q̃tũ ad id qȯ addit gñat de ni
hilo sui. ¶ Sc̃o. sicut gen⁹ hꝫ p̃priã vnitatẽ distinctã ab vni
tate spẽi: vt vult Ar. 5. meta. tex. cõmẽ. 12. ita fo̾a gñis hꝫ
vnitatẽ distinctã ab vnitate forme specifice. Sꝫ vnũqȯ
q; qȯ est vnũ p suã vnitatẽ est idistinctũ a se: ꝛ distinctuꝫ
a quolibet alio igr̃ forma specifica iportat aliquã distõnẽ
supra formã genericã. ꝛ si sic sequit q̃ in fo̾a corporeitatis
forme specifice hñt aliqȯ eẽ distinctũ. Cui⁹ oppo͂ᵐ dicit
opinio. ¶ Sc̃o. si in forma generica ichoant forme specifi
ce: aut tales forme ɔ̃tinent ibi s̃m aliqd sibi p̃priuꝫ: aut
nihil. Si 2ᵒᵐ. igr̃ nullũ hñt ichoatiuũ q̃tũ ad illud eẽ p
priuꝫ: qȯ sibi ɔ̃uenit. Si p̃ mõ. igr̃ fo̾e ɔ̃rie ꝛ repugnãtes
erũt in eẽntia forme generica. ꝛ pbat ɔ̃ña: qꝫ forme speci
fice ɔ̃tinent ibi q̃tũ ad eẽntiã p̃priã ꝛ q̃ditatẽ eaꝝ in spẽ
sꝫ repugnãtia ꝛ ɔ̃rietas fo̾aꝝ est ex differẽtijs specificis
ipsarum: que ptinent ad eaꝝ q̃ditatẽ ꝛ essentiã specificã
qȯ pbat qꝫ si forma specifica hois repugnat forme speci
fice asini: hoc est: qꝫ rõnalitas hois repugnat irrationali
tati asini. igr̃ tales forme nõ ɔ̃tinent in forma generica
s̃m essentiam: nec valet dicere q̃ ibi ɔ̃fuse ꝛ indistincte
ɔ̃tinent: quia si ibi sunt s̃m p̃priã essentiã sunt ibi s̃m qȯ
libet qȯ ptinet ad essentiam: ꝛ ita s̃m p̃prias dr̃ias essen
tiales: ꝛ p ɔ̃ns s̃m p̃prias vnitates: ad quas sequunt di
stinctiones earum. ¶ Et p̃terea. si dat vna forma que sit
inchoatio oium formarum gñabiliũ erit cõis omnibus
gñabilibus nõ soluꝫ elementatis: sꝫ ẽt elementis. ꝛ si sic.
oportebit dare q̃ntuꝫ corpus extra itellm: ꝛ in re: ex quo
elementa ꝛ mixta fiunt: qȯ iprobatum est p̃mo phy. ꝛ pri
mo meta. Ex hoc apparet etiam improbatio scd̾i modi
ponendi respectu cuiusq; forme p̃priam inchoationem
in mã ex repugnãtia ꝛ ɔ̃trarietate formaꝝ etiam qꝫ non
euadit creatio: nisi auferat oĩno ois gñatio naturalis. qꝫ
opꝫ sp̃ dicere q̃ aliqȯ nouũ: q̃tũcũq; modicũ pducit ꝛ
illud nullo mõ p̃fuit. ¶ Sed spãlr̃ argr̃ ɔ̃ istũ modũ: nam
si vnaqueq; forma pducibilis hẽat p̃priã formã in mã. igr̃
quelibet forma idiuidualis hẽbit p̃priã inchoationẽ: qꝫ
q̃libet talis est p se pducibilis nõ fo̾a specifica vel gñi
ca: sꝫ tales forme indiuiduales sunt ifinite. g̃ erũt ifinite
forme ichoate in mã s̃m eẽntiã: qȯ est ipoĩe. ¶ Sc̃o. forma
que s̃m eẽntiã preest in mã: aut est corruptibilis s̃m tale
aut nõ. si sic. g̃ gñabile ꝛ corruptibile nõ ɔ̃uertunt: qȯ est
ɔ̃ Ar. p̃ celi. tex. cõmẽti. 126. Si nõ. g̃ idem nũero poterit
nãlr̃ redire postq̃ erit corruptũ. pbat ɔ̃ña. Omne illud
qȯ est in potẽtia mãe. agens p̃ot educere ad actũ: sꝫ p te
cũ corrũpit cõpositũ forma manet in mã in entitate po
tentiali. qꝫ sicut agens istã entitatẽ potẽm nõ eduxit: ita
nõ corrũpit: sꝫ solũ actualẽ si g̃ eadẽ nũero remanet fo̾a
in po⁹. idẽ cõpositũ nũero reparabit. ¶ Sꝫ ad h̾ forte di
ceret q̃ s̃m Ar. nõ reparat idẽ nũero: nisi sit idẽ mot⁹ ge
niti ꝛ repati. ¶ Cõtra. q̃cq̃d sit de dicto p̃hi: tñ certuꝫ est
q̃ entitas vna nũero cõpositi est ex vnitate fo̾e. vñ si p
decẽ mot⁹ distinctos iducat vna forma nũero in mã cõ
positũ est vnũ nũero. ꝛ rõ est. qꝫ sicut entitas cõpositi de
pendet a causis itrinsecis: ita ꝛ vnitas. potissima ãt cãꝝ
itrinsecaꝝ est fo̾a respcũ cõpositi. ¶ Sc̃o. ex ista p̃one seq̇t
q̃ ois vna forma esset due forme: ꝛ forma eẽt cõposita ex
distinctis rebus. vtrũq; ɔ̃ns est falsuꝫ. g̃ ꝛc. Probat p̃mo
q̃tũ ad p̃mũ ɔ̃ns. Ille sunt due res: quaꝝ vna manet: al
tera corrupta: vel nõ manẽte p p̃mũ p̃nᵐ: sꝫ entitas istius
fo̾e i po⁹ manet: nõ manẽte actu quẽ habuit: ꝛ ecõuerso
ergo actualitas ꝛ potẽtialitas forme sunt due res: ꝛ vltra
quũ iste due res cõpetãt forme eidẽ nũero. ista forma qñ
esset in actu cõponeret cũ actu: ꝛ qñ eẽt in potẽtia cõpo
neret cũ potẽtia tanq̃ cuꝫ rebus realr̃ diuersis. ¶ Sc̃o. in
diuersis materijs nũero distictis: sunt ẽt diuerse inchoa
tiões respcũ eiusdẽ fo̾e. g̃ in mã aque ꝛ terre sic erũt in
choatiões distĩcte respcũ forme asini. aut g̃ ambe dedu
cunt ad actũ pfectũ si ambe ɔ̃currãt ad gñationẽ asini:
vt si daret q̃ ista ɔ̃ueniũt ad gñationẽ mixti: aut nulla:
aut vna sic: ꝛ alia nõ: nõ 2ᵐ aut 3ᵐ. pꝫ. g̃ dabit p̃mũ. g̃ sicut
sunt due ichoatiões fo̾e asinine ita erũt due fo̾e ibi ge
nite: qꝫ sicut vna iclinatio hꝫ p̃fici p vnum terminũ: ita
due p̃ficient duob⁹. ¶ Et ɔ̃firmat: qꝫ nũerata mã necẽ ẽ
nũerari ea q̃ sunt in ea: qꝫ ipoĩe est aliqd vnũ ꝛ idẽ nũero
sil̾ iueniri in p̃libus nũero differentib⁹ mã aũt q̃ actualr̃
est sub diuersis formis distinguit nũero. igr̃ ꝛ inchoatio
ex̃ns in ipsa. ¶ Sc̃o. ɔ̃ illud qȯ dr̃ inchoatiuũ fo̾e coage
re ad gñationẽ eius. cuicũq; cõpetit eẽ p̃nᵐ formale agẽ
di alicui supposito nõ p̃ot eẽ p se agẽs: qꝫ agere p se p̃sup
ponit eẽ p se. fo̾a fo̾malis est h̾. loquẽdo de illa q̃ est in mã
ꝛ est po alteri⁹ aut g̃ ichoatiuũ forme erit rõ agẽdi: suppo
sito in quo est: aut extriseco agẽti: nõ 2ᵒᵐ qꝫ nihil formalr̃
agit nisi p formã: q̃ sit in ip̃o: vt pꝫ scd̾o de aĩa. tex. cõmẽ.
24. vbi Ar. declat diffõne aĩe p esse p̃nᵐ intrinsecũ: quo
viuimus: sentimus ꝛc. Neq; ẽt est dandũ p̃muꝫ: qꝫ tunc
suppositũ: in cuius mã est tale inchoatiuũ ageret ad cor
ruptionem sui: igr̃ nullo mõ erit rõ agendi. ¶ Preterea
tale inchoatiuũ si ageret: ageret in s̃bm propriũ deducen
do ipm ad actũ pfectũ illius forme: cuius esset inchoati
uum: sed nulla forma agit in s̃bm propriũ maxima actio
ne s̃bali: aut ẽt vniuoca: qꝫ tunc: aut gñaret se: ꝛ deduce
ret ad eẽ simplr̃: aut scd̾e forme s̃bales: vel accñtales eius
dem rõnis inducte per motũ essent in eodem subiecto.
vtrũq; ɔ̃ns est impoĩe euidenter. ɔ̃ña q̃tum ad vtrunq;
ɔ̃ns probat: nam si forma in esse incompleto agit ad gña
tionem sui in esse cõpleto. ista gñatio esset ad esse simplr̃
forme. ꝛ ex ɔ̃nti esset vniuoca: quia principiũ formale ꝛ
terminus formalis essent eiusdẽ rõnis. Ex quo sequit q̃
quũ agens actione vniuoca prehabeat formam eiusdeꝫ
rõnis cũ forma quã producit: opꝫ dicere: vel q̃ vna ꝛ ea
dem forma producit se ad esse simplr̃: qȯ est impoĩe. ꝛ ɔ̃
Aristo. 2° de anima. cõmen: 47. vel saltem q̃ due forme
eiusdẽ rõnis s̃bales vel accñtales sunt in eodẽ supposito:

qḋ est iprobatū.5.meta.capi.de codē ꝛ diuerso. ¶ Cōtra illud.ꝙ actio esset violenta nisi poneret in mā actiuum intrinsecū coagens agenti extrinseco.sic arguit inchoatiuū intrinsecū agens:aut est sufficiēs actiuū ad gn̄ationem forme vel cōpositi:vel non.si sic:quū sit agens nāle nāliter ꝛ necessario agit in passum sibi ꝓportionatū ꝛ approximatū:cumqꝫ habeat māṁ in qua est pro passo sufficienter approximato ꝛ proportionato tale inchoatiuū semp aget in ꝓducendo formā:respcū cuiꝰ est ichoatiuū ꝛ ita si vnaqueqꝫ forma hꝫ in mā ꝓpriā ichoationem oēs forme simul educerent de mā:vel saltē illa cuius ichoatiuū esse fortius:qḋ vr̄ falsuꝫ.qꝛ impfectius non vr̄ posse per se:ꝛ sufficiēter ꝓducere:quod est pfectius.forma aūt gn̄anda que est in actu est pfectior seipsa vt in poᵃ.igr̄ vt in potētia nō deduceret se ad actū. Si v̄o icohatiuū intrinsecū sit insufficiens actiuū:agens gn̄ans extrinsecuꝫ prius aget q̄ꝫ intrinsecū:qꝛ hꝫ agens est mouēs motū.ꝛ extrinsecū est ṗncipaliter agens:alogn intrinsecū semp egisset:nisi moueat ab extrīseco:ꝛ ita materia nunq̄ꝫ eēt sub esse quieto alicuius forme.igr̄ agēs extrinsecū in illo priori quo agit:quum nullum habeat ṗncipiū imnsecū sibi coagens aget in materiam actionē violentā:ꝛ ita nō euadunt inaturalitateꝫ actionis:quā conantur euitare.

¶ Dimissa igr̄ ista opione tanq̄ꝫ superuacanea.qꝛ non sunt multiplicāda entia sine necessitate. Et quiꝫ ex sola potētia subiectiua materie possit saluari naturalitas gn̄ationis:ꝛ euitari creatio forme.Est ponenda opinio penitus huic opposita:quā insequit Doctor subtilis. Pro q̄ ponende sunt quedā distōnes. ¶ Quaruꝫ ṗma est.eoꝝ que gn̄ant:quedā gn̄ant vniuoce:quedā equoce. Illa gn̄ant vniuoce:quoꝝ ṗncipiū formale ꝛ terminus formalis sūt eiusdē rōnis:vel ſm aliquos:quoꝝ gn̄ans ꝛ genitū sunt eiusdē spēi.Equiuoce aūt quoꝝ ṗncipiū ꝛ terminus formalis sunt alterius rōnis:vel generās ꝛ genitū sunt alterius spēi.Exēplū primi.hō hoiem gn̄at vniuoce.Exēplū secundi.sol gn̄at vermē ex putrefactione. ¶ Scḋa distō.eoꝝ que gn̄ant vniuoce quedā gn̄ant imediate:vt ignis ignē.quedā mediate:vt asinus asinū:ꝛ hō hoiem mediāte semine. ¶ Ex his ponunt aliqui 9nes. Prima est ista.nulla forma nālis ante sui gn̄ationē ē totalr̄ ab itra:sicut dixit Anaxagoras:ꝛ alij phi qui dicti sunt epicurei.quorum opinio erat ꝙ qḋlibet esset in quolibet:sicut Ar.ṗ phy.recitat:naꝫ ſm istos nihil fit aut gn̄at simplr̄:imo si ex aqua appareat fieri aer.ille aer nō fit aut gn̄atur in rei veritate:sed prius erat in aq̄:ꝛ nō apparebat pp mixtionem eius cū ptibus aque:sed agētia nālia nihil faciunt suis actionibus:nisi expellē accn̄tia ꝛ dispōnes occultātes formas latentes in mā sicut splendor lapidis preciosi occultatus per lutū:aliquando per tersionē ꝛ luti remotionem manifestat. ¶ Contra istā opinionē inuehit Ar. ṗmo physicoꝝ vbi ꝓbatur.qḋlibet non esse in quolibet:imo absurdū est dicere.quodlibet esse in eo.ex quo gn̄at ꝛ ista opinio est 9tra sensum:nam videmus ex paruo ligno gn̄ari ignē multo maiorē.absurdū aūt esset dicere ꝙ ille ignis ibi p̄fuisset actu.ꝛ nō apparuisset nobis.Opinionis istius falsitas ostendit ab Ar.ṗ phy.p ṗnq̄ꝫ 9nes q̄s ponit ibi.Quare eius impugnatio hic omittit. Impugnatio huiꝰ opi.incipit tex.cōmē.35. ¶ Scḋa 9clusio est.forme nāles nō sunt totalr̄ ab ex.i.a datore formaruꝫ:vt tenuit plato ꝛ alij stoici quoꝝ ipse princeps fuit.dixerūt enim isti.agētia nālia solū disponere māṁ ad susceptionem alterius:ꝛ alterius forme:qua 9disposita forme introducunt a datore formarum mediante sua luce. ¶ Et ꝓ ista opinione vt dicit Cōmen.7.metaphy.cōmento.31.plato inducit quattuor rōnes valde difficiles.quarum prima est.Omne quod educit de potentia ad actuꝫ:opꝫ ꝙ educat ab aliquo existente in actu:qꝛ nihil agit vt est in potentia:sed solum vt in actu.vt etiam est de mente Arist.tertio phys.commen.17. Sed plante ꝛ aīalia que fiunt equoce ex nō semine.educunt de potētia ad actū.ergo educuntur ꝑ aliqd qḋ est in actu.9stat aūt ꝙ agens in actu non apparet nisi forma abstracta.i.sepata a mā:qꝛ solū talis absoluit ab oi potētialitate.forma aūt 9iuncta māe q̄ꝫdiu est in mā est potentialis. ¶ Et ṗterea nullū vniuocū forme est iductiuū talis forme:qꝛ tunc talis gn̄atio nō esꝫ equoca.ḡ quecūqꝫ generant equoce generant ab agēte sepato. ¶ Scḋa inter ceteras fortissima est.Quelibet forma ſbalis tā elemēti q̄ꝫ mixti:tā aīati q̄ꝫ inaīati q̄ dr̄ esse aīa nō est cōpsō q̄lita tū ṗmaꝝ:neqꝫ ēt scḋarum:sꝫ est q̄dā forma addita illis cōplonibus. Querit ḡ vtrū talis forma supaddita generet a se:aut ab agēte extrinseco:nō a se:qꝛ tūc talis gn̄atio esset a nō generāte.ex quo nihil generat se:sꝫ seipm saluat.2ᵒ de aīa.tex.cōmē.47.ḡ talis forma generabit a generāte extrīseco.ꝛ si sic.necē ē illḋ eē iduiduū eiusdē gn̄is ꝓrimi vel spēi cū genito:aut erit forma sepata 9stat aūt ꝙ in generatiōe aīe ex semine induiduū generās ꝛ genitū nō sunt eiusdeꝫ spēi vel generis ꝓrimi.ḡ opꝫ dare formā sepatā q̄ sit agēs in tali generatiōe.Ultimū assump:ū forte ꝓbat sic:qꝛ neqꝫ semen:neqꝫ aliq̈ vtus extra in semine poterit dici eiusdē spēi vē.generis ꝓrimi cū aīa q̄ generat.Hec ampliꝰ declarabunt iferius. ¶ 3ᵒ rō.in transmutatione eleoꝝ ex se inuicē nō fit actio ſm formas ſbales ipsoꝝ:sꝫ solū ſm q̄litates.qꝛ actio ꝛ passio est tm̄ rōne 9rietatis:vt ꝓbat ṗ de gn̄atione.9stat aūt ꝙ forme ſbales nō sūt 9rie:ꝛ ex 9nti nō sunt ex se actiue:aut passiue:vt dicit hic Cōmen.igit quū elemēta educunt de potentia ad actū.necesse est vt educant per aliqd existēs in actu 9tinēte v̇tualr̄ pfectionem forme elemētaris.tale non vr̄ esse nisi forma sepata vnde qn̄ ex duobus elemētis gn̄at tertiū.ambo elementa corrumpuntur cū formis ſbalibus.quum aūt q̄litates non generent ſbam:generans inducens formā ſbaleꝫ in mā.erit substātia sepata.i.non 9iuncta māe:vt ꝓbatū ē.ergo ꝛc. ¶ Quarta rō est expimentalis.videmus.n.a motu gn̄ari ignē in actu ex eo ꝙ est ignis in potentia:ꝛ non possumus dicere ꝙ motus facit igneꝫ:seu formā ſbalem ignis:ex quo motus est accn̄s.ḡ opꝫ ponere formā sepatam generanteꝫ formam ignis qn̄ generatur ignis in motu 9fricationis aut collisionis duoꝝ corpoꝝ in seinuicē. Silr̄ qn̄ generatur ex reflexione radioꝝ solarium in speculo 9cauo:radius nō ꝓducit ignē:sꝫ agens separatum. ¶ Ex his 9cludit plato 9clusionem suā supra positam. Cui vt dicit Cōmen.cōmen.ꝓallegato obedit seu 9sentit Auic.ponens omnes formas esse ab intelligentia agēte:que erat ſm ipm decima intelligētia applicata orbi lune ꝛ hꝫ h̄ v̇ba Cōmen. Auic.obedit istis ꝓpōnibus.credidit omnes formas esse ab intelligentia agente:quam vocat datorē formaruꝫ:ꝛ existimat ꝙ ēt Themistius dicat hoc. In entibus v̇o que generantur ex semine manifestū est de eo:ꝛ iam dixit hoc apte in tractatu libri sue abbreuiationis. In oibus vero formis appet.hoc ex hoc qḋ dixit in.6.sue abbreuiationis de aīa.ꝙ anima non est illud in quo sunt omnes forme nisi.s.intelligibile ꝛ sensibile:sꝫ est illud quod ponit omnes formas in materijs:ꝛ creat eas ꝛ est manifestum ꝙ ipse intendit per hanc animaꝫ formā separataꝫ.Hec Cōmen. ¶ Opinio ergo tam Auicen.q̄ꝫ Themistij fuit:ꝙ omnes forme ſbales rerum generabilium ꝛ corruptibilium sunt a forma separata a mā:sꝫ illā formam separatam non 9silr̄ nominarent.Nam Auicē.nominauit illam intelligentiam agentem ꝛ datorem formarum.Themistius vero vocauit eam aīam celi.in qua dixit esse nō solū intentionalr̄ ꝛ obiectiue omnes formas tam sensibiles q̄ꝫ intelligibiles:sed ēt potentialr̄ ꝛ effectiue voluit esse oēm formam ſbalem generabilē ꝛ corruptibilem.Dixit enim aīam celi creare in mā oēm formā que generatur ꝛ corrumpitur. In tractatu enim de spermate expresse asserit omnes formas eorum que generantur ex semine creari ab anima celi. In sexta vero parte libri de anima.hoc generaliter 9cessit de omnibus generabilium ꝛ corruptibilium.hos autem libros vocauit

libros

libros abbreuiationis.qr abbreuiãdo dicta antiquoꝝ in summa collegit meliora:ꝛ ꝑncipaliora. Huius opinionis vr ét fuisse Alpharabius in suo libro de duabus philosophijs: vt innuit Cõmen. in hoc eodẽ cõmento:ita ꝙ oẽs voluerũt sbm ꝛ mãm fieri ab agente particulari ꝯducto mãe.formã vo'ab agẽte vli separato. ¶Sed ꝯ hanc opinionem arguit Cõmentator in hoc cõmento.īferens ex hac opione q̃ttuor incõueniẽtia. Quoꝝ ꝑmũ est ꝙ gñatio nõ fit ab agẽte mãli:ꝛ ꝯñam ꝓbat. nam ẜm istos.gñatio forme nõ est nisi ab agẽte sepato.igr ꝛ gñatio simplr erit ab hõ agẽte:ꝙ ꝯñs illatũ sit incõueniẽs sic deducit. Eiusdẽ agentis est finis:ꝛ id qð est ad finẽ.idẽ medicus.n.inducit sanitatẽ ꝛ calorẽ in corpore aialis per medicinaꝫ calidã. Et idẽ edificator disponit lateres ꝛ ligna:ꝛ inducit formã domus:ꝯstat aũt ꝙ gñatio forme est finis alterationis. vt ostenditur ꝑmo de gñatione in ꝑncipio tex.cõmen.j. vbi ostendit ꝙ si gñatio est īpossibilis:ꝛ alteratio est impossibilis:ꝛ hoc nõ nisi qr gñatio est finis alteratiõis.g̃ eiusdẽ agentis est alterare mãm ꝛ gñare formã:ſꝫ alteratio mãe per istos est ab agente mãli:ꝛ ẜm veritatẽ ita est. ergo ét gñatio forme est ab eodẽ agente particulari:siue mãli. ¶Scðm incõueniẽs qð deducit Cõmẽ.est ꝙ generans nõ est formãs:ꝙ istud sequat̃ pꝫ:qr illud est formãs qð inducit formã:sed generans nõ inducit formaꝫ:eo ꝙ ignis generans ignem nõ inducit formã ignis ẜm istam opinionem:sed inducens formã est agens separatuꝫ:qð est dator formaꝝ.aut aĩa celi.ergo generãs nõ est formãs ꝙ aũt istud sit incõueniens arguit̃:qr sicut in artificialibus ita in nãlibus:sed in artificialibus gñans est formãs qr gñans domũ format domũ:ꝛ generãs statuaꝫ format statuã.ergo ét in nãlibus generans hoiem format hoiẽ: ꝛ generans equũ est formãs equũ. ¶3m incõueniens:ꝙ sbm ꝛ sua forma sunt duo in actu.ꝙ istud sit incõueniẽs est manifestũ:qr ex subiecto ꝛ forma fit vnum in actu.ſ. vnus homo:aut vnus equus.igr sbm ꝛ forma sunt vnuꝫ in actu:ꝛ duo in potẽtia.pꝫ ꝯñia:qr vnũ in actu ꝛ multa in actu opponunt̃:vt hꝫ videri.5° metaphy.cap.de vno vnuꝫ enim in actu põt esse multa in potentia:vt.6.phy. tex.cõmẽti.3.ꝛ ꝙ istud sequat̃ probatur:quia a diuersis agentibus in actu nõ cõcurrentibus ad eundẽ effcm̃ fiũt diuersi effectus in actu:sed agens materiale ꝛ imateriale sunt diuersa agẽtia in actu:ꝛ nõ ꝯcurrentia ad eũdem effcm̃:qr agẽs materiale facit sbm ẜm istã opionẽ:ꝛ agẽs imateriale facit formaꝫ.g̃ sbm ꝛ forma sunt duo in actu. ¶4m incõueniens est ꝙ vnũ in actu ẜm ꝙ est vnum in actu dependet a duobus agentibus nõ subordinatis.ꝙ istud sit incõueniẽs pꝫ:nã effectus vnus:vt vnus in actu non hꝫ nisi vnũ agens:qr si hꝫ plura agentia:opꝫ illa esse subordinata.iuxta illud phi.2° physi.cõmẽ.26.Sol ꝛ hõ generant hoiem ex materia:ꝛ ꝙ istud sequat̃ manifestuꝫ est:qr tam hõ q̃ꝫ equus qui est vnus effectus in actu ẜm ꝙ hõ depẽdet ab agẽte materiali gñante sbm.ꝛ ab agẽte imateriali gñante formã. Et ꝙ ista agentia nõ sint subordinata pꝫ ẜm istos:qr si essent subordinata ambo attingerent eundẽ effcm̃ numero.ꝛ qcqd esset terminus actiõis vnius:esset etiaꝫ terminus alterius:qð est ꝯ opinantes. ¶Aduertendum tñ pro ampliori notitia istaꝝ opionuꝫ ꝯuenientiũ in ꝯclusione ꝙ Plato ꝛ Auicen.in aliq̃bus discordant:nam plato ꝑter ideas quas dixit esse causas spāliuꝫ speꝝ daret vnũ agens ꝑmũ icorporeũ a quo create sunt oẽs idee vna cũ toto vniuerso:quã opinionẽ secuti sunt oẽs Xpiani:iudei:ꝛ sarraceni. De quoꝝ secta fuit Auer.hi oẽs tenẽt dari vnũ creatorẽ:a quo oĩa celestia ꝛ terrestria ꝓcessere:siue visibilia:siue inuisibilia.alioquin mundus fuisset eternus:nisi esset vnum primum a quo creata sunt omnia. Disconueniens ergo fuit Plato ab Auicen..in positione vnius primi creatoris omnium.in alio aũt conueniunt ꝙ agens materiale est illud qð imediate disponit materiã ꝛ subiectũ.agens aũt separatum imediate introducit formã. ¶Cõtra Platonẽ quantum ad creationẽ nõ arguit Cõmẽtator in sepe dicto cõmẽto: sed solũ ꝯ illud in quo ꝯuenit cũ Auicẽ.ꝛ hoc duplr. Et primo sic.nõ est processus de extremo ad extremum:nisi per mediũ:sed intrãsmutabile incorporeũ:ꝛ trãsmutabile corporeũ sunt duo extrema:quoꝝ mediũ est itransmutabile corporeũ:g̃ nullũ itrãsmutabile icorporeuꝫ imediate potest trãsmutare materiaꝫ:sed necessario trãsmutat materiã:mediante corpore intrãsmutabili:qð est corpus celeste.sicut ergo motus hoꝝ iferioꝝ reducit̃ ad motoreꝫ imobilẽ mediante motu celi:ita trãsmutatio materie reducit̃ in agens imãle mediãte agẽte naturali:qð est celũ. ¶Scða rõ est ista. Generãs ꝛ genitũ inuicẽ assimilant̃. igitur impole est ꝙ forma separata a materia simplr imediate ꝓducat formã imixtã materie.ꝛ ex ꝯñti itelligentie nõ pñt imediate transmutare materiã. Et hec que adducta sunt contra Platonẽ ꝛ Auicẽ. sufficiant ad ipugnationem alioꝝ.vꝫ. Themistij ꝛ Alpharabij. Ex quo ꝯueniunt in ꝯclusione:ſꝫ discordent in mõ ponendi dictam cõclusionem. ¶Sed restat soluere argumenta platonis

¶Ad ꝑmum.quum arguĩt. Omne qð reducit̃ de potentia ad actũ ꝛc. Rñdet Cõmen.in ꝑallegato cõmento:dicens:ꝙ quum ꝯsiderata fuerit demonstratio Ar.in hoc loco sup hoc:ꝙ forme materiales sunt gñantes formas materiales apparebit ꝙ semina sũt illa que dant formas rerum generatarum a seminibus per formas quas dederunt semina gñantia:ita ꝙ nulla forma aialis:ac ét plãte est a forma separata.ſ.ab idea:sed fit ab ipso semine ꝑ virtutem formatiuã existem in ipso infusaꝫ semini ab eo a quo decisum est semen:ꝛ hec virtus formatiua nõ gñatur a celo:neq̃ ab aliqua intelligentia:sed generatur a decidente semen:siue sit hõ:siue bos:siue qðcũq̃ aliud. In alijs aũt que gñantur equoce:ꝛ per putrefactioneꝫ corpora celestia:vt dicit Cõmẽ.sunt illa que dant corporibus putrefactis aliqd loco seminis ꝛ virtutũ que sunt in seminibus sicut ergo semina ꝛ eoruꝫ virtutes formatiue sunt effectiue a plãtis ꝛ animalibus:ita materia putrefacta que disponit̃ ad formã aialis:ꝛ virtus exñs in ea est effectiue a corporibus celestibus:nã in spiritibus iclusis in corpore putrescibili virtute celi:qð est alterãs ꝑmum ꝯprimit̃ q̃daꝫ virtus formatiua que est virtualr effectiua: seu potentialiter tale aial gñandũ.ꝛ ẜm aliã ꝛ aliã v̄tutẽ gñatur aliud ꝛ aliud aial. ¶Ad scðꝫ rñdetur:ꝯcedendo assumptum.vꝫ.ꝙ quelibet forma substãtialis in quocũq̃ ente.ꝛ maxime aĩa est forma addita cõplexioni:vt dicit hic Cõmẽ.qr dicit ꝙ anime nõ fiunt a cõplone:nisi ẜm opionem dicentium animam esse cõplexionem. Et ꝯceditur ꝙ talis forma gñat̃ ab aliquo indiuiduo eiusdem generis vel speciei cum genito. Et quum dr̃ ꝙ in gñatione anime ex semine indiuiduum generans ꝛ genituꝫ nõ sunt formalr eiusdem speciei vel generis ꝛc. Rñdet̃ ꝙ lꝫ iduiduum generãs ꝛ genitum nõ sint formaliter eiusdem generis ꝓxĩmi vel spẽi:sunt tñ virtualr ꝛ per v̄tutẽ actiuam que ꝯtinet effectiue ipm animal generandum quare semen per virtutem formatiuam existeꝫ in ipso est idem in specie v̄tualr:ſꝫ nõ formalr ipsi genito. ¶Ad 3m rñdetur:ꝙ illud qð mouet materiam necessario est corpus hñs qualitatem actiuam:aut potentiam.que agit ꝑ corpus hñs q̃litatem actiuaꝫ.vñ nõ tñ est actio ꝛ passio ꝑ q̃litates ꝑmas:sed ét ꝑ formas substãtiales elementoꝝ agentium per q̃litates tanq̃ꝫ per instrã ẜm ipsum Auer. Et quũ.dr̃ elemẽta nõ esse ꝯtraria ẜm formas substãtiales ipsoꝝ:sed tñ ẜm q̃litates.istud negat̃:qr hoc est ꝯtra Aristo.2.de generatione.cõmẽto.48.ꝛ cõtra eũdem Cõmenta.primo physi.cõmẽ.52.verũ est ꝙ nõ sunt ꝯria:capiendo ꝯrietateꝫ stricte i eo modo quo capit Aristo.10. metaphy.cõmen.13.14.ꝛ.22.ꝛ in predicamẽtis:sunt tñ ꝯtraria ꝓut ꝯtrarietas sufficit ad transmutationem.qualitates igitur elementorum virtute elementorum introducunt ipsas formas substantiales in materia:vel potest dici ad menteꝫ Sco.ꝙ facta alteratione per qualitates

disponētes ad formā sbalez ignis in mā de qua dz gñari ignis. z hoc ab igne gñante de tali materia, sūme disposita z calefacta forma sbalis ignis educit formaz ignis de po° in actū. ¶Et cū dr. ignis nō agit igētū ignis. Rñdet q illud qd debet alicui potentie primo. sm q primo distinguit ɔ partē: debet illi rōne oium suaꝝ partiū. Si igr agere debet primo composito ex materia z forma. igit debet illi rōne oium partium. z ita rōne materie: ɔñs est falsum: qz cōpetit solū rōne forme. forme. n. est agere: materie vo pati. z° de gñatione. z hoc est quia forma hz ɔñe tatē. ergo ignis in gētuz ignis nō agit: sic q agere debeat primo igni. ¶Aliter rñdet Sco. Ignis nō agit igētū ignis actione in sensum: qz sensus nō est sbe ignis ideo subdit. Agit in gētū calidus: sed q agat in materia naturali alia actione nō icōuenit. ¶Uel 3° mō dici pōt q ignis igētū ignis nō agit imediate: qz actionē talē opz pcedere actionem p q̄litates: z illa pcedente: sequit postmoduz actio ignis per formā suā sbalez. ¶Sz arguebat: qz qñ ex duobus elemētis generat 3m: ambo de necessitate corrūpuntur zc. ¶Rñdetur q nō opz generans z genitū in facto esse sint simul: sed sufficit q sint simul in fieri: z duz generabile fit. vñ. 7. phys. Mouens z motū sunt simul nō tñ opz q mouens z motū sit simul in fine motus: sic in pposito. ¶Ad 4m rñdet Cōmen. q quia sbm forme nō hz eē nisi per formā. Ideo actio agētis nō pendet ab ipso nisi qz pendet de forma. Et post subdit. Illud qd generat sbz forme. est illud qd generat formā: z nō generat sbm nisi qz generat formā. Hec Cōmē. ¶Ex hoc ad propositum. motus generat ignez z formā ignis: nō tanq̄ agēs pncipale: sed tanq̄ instrale: corpoꝝ seminicē pcurientiū: que accipiunt in generatione ignis: tanq̄ agens principale. Silr duz generat ignis a radijs reflexis: principale agēs est sol: z radius reflexus: seu motus radij reflexus ē agēs instrale. Ex quo ɔcludit q omne qd fit: fit a suo simili: vl virtualr vel formaliter. He rñsiones dantur ad argumēta Platonis: sequendo principia z dicta Cōmē. que q̄tum satisfaciant obiectis. posterius videndum erit.

¶Tertia ɔclusio principalis ponenda pro determinatiōe q̄ōnis est ista. forma sbalis ante sui gñationē nō hz aliqd esse actuale in materia: siue cōpletū: siue incōpletū. Ista ɔclusio pz ex impugnatiōe opinionis Alber. z Lincōniēsis: que prima posita fuit ad q̄ōnez in pn°. Tum qz talis forma in tali esse: aut esset pducta: aut nō. si nō. ergo esset increata qd est falsum. Si esset producta. vel igr ex aliquo sui: vel ex nihilo. Si ex nihilo. igitur forma sm esse tale: esset creata. Si ex aliquo sui: tunc esset processus in infinitū. Tum qz si forma habeat tale esse in materia añ generationē: sequeretur q semp erit aliquod cōpositum ex materia cū forma sbm generationis: z per ɔñs nō erit ens in pura potentia: nec erit trāsmutatio huius totius in totum nullo sensibili remanente eodem: qd est cōtra Aristo. primo de generatione. tex. cōmen. 23. hec aliqualiter discussa sunt superius. Et ideo hec sufficiant.

¶Quarta ɔclusio. forma sbalis ante sui gñationez nō hz in materia aliquod principiū actiuū qd sit pductiuū z effectiuū essentie z substantie eius. ¶Pro declaratione isti° ɔclusionis est aduertendū: q pncipium actiuū formaliter. pōt intelligi duobus modis. vno modo: q per eius actionem attingat essentiā forme sbalis: tanq̄ terminuz formalem sue actionis. alio mō q sit actiuū: inducendo aliquā formā: que sit dispositio ad formā substantialem generandaz. Primo mō negat reꝭ naturales habere tale pncipiuz intrinsecuz sue gñationis sbalis: sed scd̄o mō conceditr maxime in his que gñantur ex semine. ¶Et vt melius intelligat expositio videndū est. quid sit semen. Et scd̄o. ad quid ponitur: in quibus sit semen: aut rō seminalis. ¶Quantum ad primum dr q semen est substātia corporalis generabilis z corruptibilis medians iter generans z genitum non principaliter intenta a natura: sed vt sit via ad aliquod compositum generandum sicut generāti. Rō aūt seminalis pōt dici aliqua qualitas ɔñs formaz seminis disponens actiue: aut passiue vt ex ipso aliqd generet a nā principalr intentuz dr semen esse sba corpalis que corrumpit. Naz in gñatione pfectoꝝ nā hz talē determinatū pcessuz: vt pcedat ab iperfecto ad pfectuz: vt forma que est prior in gñatione naturali semp sit impfectior hoc est qd dicit Aris. 9. meta. tex. cōmenti. 15. Priora gñatione sunt posteriora pfectione. i. sunt posteriora sm sbam z pfectionē. Et sic in gñatione ex semine natura iducit vltimā formam pfectā: mediantibus alijs formis ipfectis: z nō manētibus in termino. In semine enī sunt q̄ttuor. primū est q semen est sba corpalis: que pōt gñari z corrūpi. scd̄m est q forma seminis nō est vltima: quā itendit ipm gñans: sz est prima vel media in progressu gñationis nālis. aliogn ea habita cessaret gñatio. tertiū est q forma huius sbe que est semen nō manet: sed corrūpit: qz iperfecta est: z nō est intenta a gñante: vel a nā: vt sit in termino: sed vt sit via in gñatione vltime forme. 4m qd est in semine est quedā q̄litas ɔñs formā iperfectā seminis: que ɔcurrit ad agendū dispositiue: vel ad patiendū. Et de hac rōne seminali loquit Cōmētator. 7. metaphy. cōmento. 31. z. 12. metaphy. cōmen. 18. vbi appellat istas virtutes formatiuas exñtes in seminibus virtutes diuinas. z hoc ē ex snia Galieni z Arist. ¶Ex hoc ɔcludit. in qbus sit semen vel rō seminalis: nam soluz in illis formis repentur: que sunt vie ad alias formas: z nō manent in termino: nec itendunt finalr a natura: sz corrumpunt. z hoc in pgressu nāli. Ex qbus sequit q forma corporeitatis que disponit ad aiam: z manet cū ipsa nō est semen: neqz rō seminalis. Quātum ad 2m. ad qd ponit semen. Rñdet q semen nō ponit vt sit principiū actiuū attingens vltimā formā sbalem gñandā. pbatur. ponendo istam ppōnez. Nullū imperfectius pōt esse principiū pductiuū totale entis perfectionis. sic ois entitas pducta vt producta est accepta a causatione vel causalitate ipsius pducentis: sed ipole est ab ente imperfectiori esse causalitatē: z causationē entis perfectionis. ergo zc. maior pz. minor pbat. nam si a minori ente pducit maius z pfectius tollit ois ordo nobilitatis z pfectionis in agētibus. Nobilius enim agens est qd pducit nobiliorem effectū. Si vo impfectius posset pducere pfectius nunq̄ ex nobilitate pducti possemus arguere nobilitatem in producente. qd Az. negat. Secundo probatur hoc idez sic. quicquid est in producto est in producente formalr: aut virtualr: sed contingens aliud formaliter vel virtualr q̄tū ad oēm suam entitatē non est imperfectius ɔtentor pducēs totale in suo ordine respectu ɔtenti est hō. g zc. maior pbat: qz si plus entitatis sit in pducto q̄ in pducente. quero de ista entitate qua excedit pductū ipm producens a quo sit effectiue. nō a pducente: qz iam sua entitas equat per aliud qd est in pducto. ergo ista entitas data: aut erit a seipsa: aut a nullo: quoꝝ vtrūqz est absurduz. minor pz: qz si pducens ɔtinet formalr quicquid est in producto. certum est q equat sibi. si virtualr. ergo producens erit pfectius: qz ɔtinentia ista virtualis erit ɔtinentia cause equiuoce: z pbatum est: q talis causa pducens effcm ɔtinet virtualr totam entitatem z pfectionē effectus. igr talis causa equiuoca non potest esse imperfectior effectu. quum non possit esse equalis perfectiōis cū effectu: qz equoca erit pfectior: qd est propositū. ¶2° pbatur hoc idem. Causa vniuoca nō pōt esse impfectior suo termino. ergo nec equoca. añs pz: qz vbi vniuocatio ibi vnitas spēi. z per ɔñs perfectio eadem sm spēm: ɔña pbat: qz causalitas que cōpetit nobilissimis entibus z vniuersalissimis nō est impfecta: neqz impfectior termino suo: sicut nec vniuoca. Equiuoca est hō: qz talis competit deo z intelligentijs. similiter corporibus celestibus que sunt nobilissima corpora. igitur istis oibus non cōpetit minor pfectio in causando q̄ agentibus vniuocis. ¶Tertio ad idē sic. qd cōpetit agenti equoco parrialiter

concurrent[

ↄcurrēti cū alio agēte ad ꝓductionē vni⁹ termini: multo plus cōpetit totali agēti equoco resp cū sui termini: ſ3 certum est ꝙ cā equoca ↄcurrēs cū cā vniuoca est ꝑfectior cā vniuoca secū ↄcurrēte ad ꝓductionē eiusdē termini. igit cā equiuoca totalis ↄcurrēs ad cāndū eūdem effcm̄ sine vniuoca erit ꝑfectior ꝙ̃ cā equoca partialr ↄcurrēs ad cānonē eius. ℂ Maior vr̄ nota: qꝛ qn̄ ↄcurrūt ad idē cā vniuoca ⁊ equoca: vniuoca addit aliqd ꝑfectionis ad cālitatē equocā: qꝛ talis equoca est aliqualr iꝑfecta. ergo vbi ↄcurrit se sola ad cāndum eundē effcm̄ cā ista totalis ↄtinebit duplicē ꝑfectionē. vnā que debet sibi: vt est equoca excedēs vniuocā secū ↄcurrentē: ⁊ aliā que debet vniuoce coagēti. ℂ Minor pbat. Ar. 12. meta. ponit totū ordinē accn̄talē depēdere ab aliq̄ spē essentialr superiore in cāndo: qꝛ difformitas vniformis d3 reduci ad cā3 vniformē. ergo oibus gn̄alibus ⁊ corruptibilibus op3 eē aliquā cām supiorē que sit cā vniformitatis in ↄtinuatione gn̄ationis. ℂ 4° pncipalr arguit. Nulla forma dat ꝑfectius esse effectiue ꝙ̃ si daret seipsam illi entitatiue: aut formalr: ſ3 si forma cāe equoce daret se alicui entitatiue non daret ꝑfectius esse seipsa: neq3 ↄstitueret ipm in esse ꝑfectiori ꝙ̃ eēt ꝓpriū esse. g̃ si dat esse effectiue: nō dabit ꝑfectius esse sua ꝓpria entitate. maior pbat: qꝛ nō posset dare agens aliqd ꝑfectius alicui ꝙ̃ dando suā entitatē. Cū tota cālitas agētis sit sua entitas ⁊ tota cānio sit a sua entitate totali. ℂ Confirmat tota rō: qꝛ modus dādi esse formalr ⁊ entitatiue in forma est ꝑfectior ꝙ̃ modus dādi esse effectiue: qꝛ primus est dare esse essentialr ⁊ intrinsece. scd̄s est extrinsece: ⁊ q̄si accn̄talr. si igitur forma dans eē ꝑfectiori mō q pōt sibi cōpetere nō dat ꝑfectius eē seipsa multo minus si dat esse mō imꝑfectiori ex quibus oibus stat ipsa ꝓpō ꝓmissa. v3. nullū iꝑfectius pōt eē pncipiū totale ꝓducendi ꝑfectius. ℂ S3 ↄ̃ istā ↄ̃nē istat. illud qd̄ pōt esse pn̄m corruptiuū in aliquo gn̄e respcū ꝑfectionis pōt esse pncipiū gn̄atiuū ꝑfectionis in eodē gn̄e: ſ3 in gn̄e ↄ̃triarum imꝑfectius pōt corrūpere ꝑfectius: qꝛ aq̄ corrūpit igne3: ⁊ tn̄ aqua est imꝑfectior igne. ergo imꝑfectius in tali gn̄e: poterit etiā gn̄are. ℂ Maior vr̄ nota minor ↄcedit a Doctore subti. in 4° di. 12. q. 3. ꝙ imꝑfectū in eodem gn̄e corrūpit ꝑfectū: ⁊ p3 etiā expimentalr de aqua corrūpente igne3. ℂ Ad hoc rn̄det negādo istā ↄ̃nā3. Im perfectū pōt corrūpere perfectu3 in eode3 gn̄e. ergo pōt gn̄are etiā3 qꝛ facilior est mutatio corruptiua ꝙ̃ gn̄atiua: qꝛ facilius est destruere ꝙ̃ ↄstruere. vt hr̄ pmo poꝝ. ⁊ 7. thopicoꝝ. Tum qꝛ inter ꝑfectū ⁊ imꝑfectū eiusde3 gn̄is pōt esse formalis repugnātia ⁊ ↄ̃rietas respectu eiusdem susceptiui: ⁊ penes talem repugnantiā pn̄t forme hr̄e ad seinuicē trāsmutationē: ⁊ ex hoc sequit ꝙ pn̄t sibiinuice3 succedere in eodem susceptiuo. Tum qꝛ satis vr̄ ꝙ in eodem genere forma perfectior possit relinquere imperfectiorem: ⁊ econuerso iqn̄ vnū ꝑ pōt succedere alteri in eodem genere. Tum qꝛ imperfectius in eodem genere pōt esse actiuus ꝙ̃ ꝑfectum saltem actione transmutatiua ⁊ corruptiua: ſ3 nō actione ꝑfectiua que sit respcū alicuius perfectionis perficientis ſbm. Exemplum. ignis est ꝑfectius actiuū ꝙ̃ mixtum ſm actione3 primo mō sumptā: sed mixtum ſm actione3 secundo modo. ℂ Sed contra comperando actiuu3 ad actiuum qd̄ est simplr ꝑfectius ſm entitatē ⁊ essentiā est simpliciter ꝑfectius ſm virtutē igitur si corrumpendum sit perfectius ſm entitate3: erit etiam ꝑfectius ſm virtutem in resistendo corrumpenti. ℂ Rn̄detur ꝙ argumentū. tangit difficultatē de reactione ⁊ aliam qua3 alias disputaui: que. v3. actio sit facilior vel difficilior: an generatio vel corruptio: pro nunc tn̄ dicendum est: ꝙ nihil prohibet agens imperfectius essentialiter esse perfectius accidentaliter aliquo corrūpendo vel penes virtuti3 contrarij applicationem diuersa3 ad totum passum in quod agit: aut ad partem eius in qua3 primo agit: ⁊ tunc erit proportio maioris inequalitatis: vel totius ad totum penes qualitates actiuas aut passiuas: vel totius ad partes ꝑp maiorem ↄtrarietatē totius ad partē resistentē ꝙ̃ sit totius passi ad eandē partem vt determinat in mā de reactione: ⁊ dixi penes qualitates actiuas aut passiuas: qꝛ tales pn̄t esse itensioris virtutis in agendo: aut resistendo in imꝑfecto ꝙ̃ in perfecto: qꝛ nō incōuenit ipm corrūpendū non obstante ꝙ sit perfectius ſm ſbam habere qualitates minus actiuas: aut resistitiuas ꝓpter quas indisponit ſbm forme corrūpende vt ipsa forma postmodū non possit resistere corrūpenti. nam l3 in dispositio ſbto per qualitates ↄ̃rias forma corrūpenda sit resistētia ipsius forme ſbalis ad agens corrūpens: ipsa tn̄ ex indispōne ſbti reddit impotens ad resistendū: quū eius esse depēdeat a ſbto in esse ⁊ in ↄseruari. ℂ Sed adhuc instat ↄtra fundamētū principale ↄ̃nis ponēde: ↄtra hoc. v3. ꝙ cā equoca totalis alicuius effectus in aliquo ordine sit ꝑstantior effectu: qꝛ quicqd sit de alijs: instantia vr̄ in promptu de specie sensibili que ꝓducit totaliter ab obiecto sensibili extra ſm doctorem subti. ⁊ tn̄ spēs hꝰ est ꝑfectior obiecto sensibili: quia hoc est mālē: species aūt h3 esse imālē aliquo modo: ⁊ imāle excedit materiale ſm ꝑfectione3. ↄ̃lr fantasma in sensu ꝓducit spēm intelligibilē: ⁊ tn̄ fantasma est imꝑfectius. ℂ Respondet. ꝙ spēs sensibilis deficit a ꝑfectione obiecti: cuius est spēs: qꝛ est deriuata ⁊ diminuta similitudo eius: qꝛ l3 ipm repn̄tet: nō tn̄ est tale realiter in actu quale est obm: nō enim spēs albedinis est realiter ⁊ actualiter albedo: sicut albedo est in se verior albedo: ⁊ h3 veri⁹ ⁊ realius esse albedinis ꝙ̃ habeat spēs ipsa: ⁊ ita deficit a realitate ⁊ veritate illius qd̄ representat. vnde l3 ↄcedatur ꝙ sit albedo obiectiue ⁊ representatiue: nō tn̄ ꝙ sit albedo realr: ⁊ sic ↄcessit Ar. visum esse colorem in potentia nō in actu. 2. de aīa. ℂ Ad illud qd̄ addit ꝙ spēs sensibilis est imālis. Negat qꝛ est spēs extensa in organo ⁊ medio: ⁊ in istis ſbtis recipit extense: ꝙ aūt tales spēs dicūtur itentionales hoc est: qꝛ sunt itentiones: ꝑ quas potētie tendūt in obia: vt intentionales appellent: put itentionale distinguit ↄtra absolutū: non ↄtra mālē. nam hꝰ itentionale iportat tendentiā in alterū vt in terminum. species. n. repn̄tatiua alicuius obiecti in hoc distinguit a formis accn̄talibus: quaꝝ sunt spēs: qꝛ ille ꝑficiunt ſbm in se: nō in ordine ad aliud: iste aūt spēs q̄uis sint in ſbto semꝑ: tn̄ principalius inq̄tū sunt tales iportant hitudinem ad eaꝝ obiecta tanq̄ ad terminos. ℂ Alij aūt moderni se expedientes de ista difficultate dicunt spēm sensibilem causari nō tm̄ ab obiecto extra: sed etiam a sensu agente: ⁊ ita obm non est causa totalis. ℂ Sed hec rn̄sio est ↄtra Doctorē in pmo snīaꝝ. di. 3. q. 7. ⁊ ↄ̃ Augu. ſm ꝙ doctor exponit ibi auctem Augusti. 11° de trinita. cap. 2. respondendo ad argumenta opinionu3. Ad illud de fantasmate rn̄det ꝙ cum fantasmate concurrit intellectus agens ad causandam spēm. Et ꝑterea l3 fantasma essentialiter sit imperfectius spē itelligibili: nō tn̄ obiectiue ⁊ repn̄tatiue: qꝛ obm qd̄ repn̄tatur per fantasma qd̄ est singulare est perfectius obiecto repn̄tato per spēm intelligibilem qd̄ est vle. Et vlterius fantasma obiectiue ↄtinet essentialiter spēm intelligibilem: qꝛ obm relucens in fantasmate ↄtinet essentialiter obiectu3 relucens in specie. ℂ Sed ista scd̄a rn̄sio ꝑsupponit spēm intelligibile3 pmo representare vle: sed si poneret representare pmo singulare. tunc instantia de fantasmate haberet efficatiam. ⁊ ideo teneatur prima rn̄sio. Ex his apparet ꝓpō premissa superius. s. nullū imꝑfectius pōt eē pncipiū ꝓductiuu3 ꝑfectionis: que nō est negādo ꝓpter aliquas pticulares instantias. Ex hoc infero ↄ̃nem principaliter intentā sic. Nullu3 simplr imperfectius ſm spēm vel genus pōt esse totale principium actiuum in suo ordine respectu perfectionis: sed semen est imperfectius simpliciter forma viuente. igitur ⁊c. ℂ Maior est probata: minor est Augu. 12. de trini. ca. 17. Omne viuens pstantius non viuente3 viuentia inquit non viuentibus preferenda iudicamus.

Ad hoc rńdeť q̄ semen non agit virtute ṗpria: ſ; virtute decidentis semen: ⁊ imperfectius pōt esse pn^m. pductiuū perfectionis: in virtute alicuius perfecti. ¶ Cōtra. cāe accńtalr ordinate nō necio simul ꝯcurrunt ad effcm̄. Decidēs semen ⁊ ipm̄ sunt accńtalr ordinata. igiť non opʒ simul cōcurrere ad effcm̄ cāndū: ⁊ ita vnū. s. semē nō agit in v̇tute decidētis. Maior pʒ: minor ṗbať: q2 deciso semine nulla est actualis cāno decidentis ad effcm̄: q2 ꝯtinuať gńano siue decidēs sit: siue nō sit: cāe aūt eēntialr ordiate necio simul ꝯcurrūt. ¶ Cōfirmať: q2 in virtute nō entis nihil agit eo mō quo est nō ens: ſ; decidēs semē. qńqʒ nō est qñ viuens aut aial gńať: sicut sortes gńať p̄re suo exūte mortuo. silr dato q̄ sit hʒ rōnē nō entis respectu fetus gńandi. ṗbať: q2 non est p̄ńs ipsi corpori ex quo gńatur. ergo quū sit absens hʒ rōnē nō entis: gńano aūt simul est cum genito: q2 mouens est simul pńtialr cum moto. 7. phyſi. tex. cōmē. 10. igiť decidēs semē respectu gńanonis est nō ens. ¶ Sc̄ḋo. Nihil formalr agit nisi per formā q̄ sit formalr in ipo. vt est de mēte Ar. 2° de aīa. q2 actiones ⁊ opōnes agētis si sunt elicitiue ab agēte: opʒ q̄ in ipo sit pn^m formale elicitiuū istaꝝ actionū. nihil. n. agit p se per formaʒ que sit in alio. igiť si semē agit ad terminū sb̄alem viuentis: necio virtus per quā agit est formalr in ipso vńcūqʒ effluxerit: aut igiť erit sb̄a: aut accńs. si accńs igiť p talez virtutē nō pōt attingere formam viuā: q2 neqʒ semē: neqʒ aliqḋ accidens exńs in semine est eque pfectū cuʒ forma viuente si sb̄a est illa virtus quēadmodū multi dicūt de virtute formatiua seminis ⁊ spiritu gignitiuo. ¶ Cōtra q2 talis spūs non est viuens. igitur sequiť ideʒ qḋ prius. ¶ Rńdetur q̄ spūs gignitiuus est viuens in potentia: ſ; nō in actu: ⁊ hoc est qḋ vult Cōmēta. 12. meta. cōmē. 18. vbi hʒ. virtutes que sunt seminibus que faciūt aiata nō sunt aiata in actu: sed in potentia. Sʒ ꝯtra. si tales virtutes sunt in po^a animata: aut in po^a passiua: aut actiua si primo modo hoc est falsum: q2 tales virtutes formatiue nō pńt recipere vitā: hoc etiā nihil est ṗpositum: q2 dicere q̄ tales virtutes pńt recipere aīam ⁊ vitam est extra ṗpositū: q2 de hoc nō disputamus vtrū possint trāsmutare passiue ad formā viuentem: sed querimus de pn̄cipio actiuo a quo effectiue trāsmutanť: ⁊ vtrū ipse gńent aīam: ⁊ tunc dicere q̄ iste virtutes sunt in po^a actiua animata: tu petis pn̄cipiuʒ: q2 hoc ipugnamus. nam idē est ac si diceretur. iste virtutes pńt pducere aīam: q2 hn̄t potentiam actiuam respectu eius: ⁊ sic assignať idem per idem. si v̇o detur q̄ iste virtutes sint in po^a actiue aiate: q2 pńt efficere animam hoc improbatū est. ¶ Sed aliter rńdeť dicendo q̄ argumēta supius adducta ꝯcluderent si anima simplr generareť. ¶ Pro quo notandū s̄m istos q̄ s̄m Cōmen. 7. meta. cōmen. 31. ⁊ 12. meta. cōmen. 18. Duplex est agens. vnum pducens ⁊ faciens: aliud mouens ⁊ extrahens. Primum est sicut ille qui facit figurā. Scḋm est agens quod mouet materiam ad formaʒ s̄m Cōmen. dicunt isti: gńans nō est agens pducens ⁊ faciēs ſ; mouens ⁊ extrahens. Inquit enim Cōmen. illo cōmē. 18. 12° meta. generans animaʒ nō est dicere q̄ ponit aiaʒ in mā: sed extrahit illud qḋ est anima in po^a ad esse aīam in actu. Ex his dicitur q̄ agens pducens ⁊ faciens semp est nobilius vel eque nobile cuʒ pducto: sed agens extrahens nō opʒ. vnde. vij. meta. cōmen. ṗallega. vult q̄ corpus per aliquā qualitatē actiuā extrahit formam gńandam de po^a materie. ¶ Cōtra hoc arguiť. Quocūqʒ mō agens causet terminū opʒ q̄ ṗhabeat ipsiuʒ in sua virtute actiua. ṗbať: q2 causatione ⁊ causalitate agentis totus terminus accipit esse. Et oēm entitatē ⁊ pfectionē quaʒ hʒ terminus hʒ ab agente. igiť talis entitas ⁊ perfectio est in virtute: aut in forma agentis per quaʒ agit: sed virtus aut forma actiua agentis ṗportionať ⁊ equatur entitati sue. igiť agens non est imperfectius termino quem pducit: ſ; impossibile est minus ens s̄m genus: aut etiaʒ speciem: p̄ehabere maius ens s̄m genus: aut spēm. ergo nō est dr̄ia in agēte q̄ntū ad pfectionē sue actiōis: ⁊ siue sit extrahēs siue pducēs. ṗsupponere. n. mām̄ de q̄ sit eductio forme vel in quā sit ipressio forme pducte nō tollit quin oporteat formā ṗhaberi in virtute agētis: p quam educiť de nō esse ad esse. ¶ Ad cōmentū adductū posset dici. vno° q̄ nō dicit Cōmē. q̄ corpus hn̄s q̄litatē actiuā p ipsam q̄litatē: sicut per pn^m actiuum gńet: sed p formā suā sb̄alem gńat: per q̄litatem disponit. vnde qñ Cōmē. dicit: q̄ corpus hn̄s q̄litatem actiuā: aut po^em gńat: per potentiā itelligit formā sb̄alez. alio mō pōt dici ad cōmētum dicendo Cōmen. fuisse opposite opionis quā tenemus. iō de cōmēto nō est curandū. ¶ Sc̄ḋo. ad pn̄cipale arguiť: q̄ semē nō ꝯcurrat actiue ad formā gńandam que est aīa. nā s̄m medicos ṗsertim ꝯciliatorē. dr̄ia. 48. v̇tus existens in semine corrūpiť: que est v̇tus formatiua. quū embrionē plasmauerit. nam ꝯsumato opere suo vana eēt eius permanētia. est. n. semen de proximo ꝯuertibile in illud qḋ dʒ gńari: ⁊ ita magis hʒ rōnem passiui q̄ʒ actiui. ¶ Ex hoc arguiť. Nullus effectus est sine p se cā efficiente: sed in eo instāti quo corpus vltimate organiçatū aiať seu viuificať nō est semē: neqʒ virtus eius formatiua s̄m istos. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc rńdetur q̄ cā in actu requirit effcm̄ in actu in fieri: ſ; nō in facto esse: sperma. n. si gńat hoiez nō est simul cū homine genito: sed est simul cū hoie duʒ est in gńari. ¶ Sed ꝯtra. eo mō quo agens per motū est in actu: eo modo effectus est in actu. ⁊ ecōuerso: q2 cā in actu ⁊ effectus in actu quo ad effectus sibi ṗportionales in fieri vel in facto esse sil' sunt ⁊ non sunt ex 5° meta. tex. cōmē. 3. ⁊ 1° phyſi. tex. cōmē. 17. Sic. vʒ. q̄ sicut effectus in fieri reqrit cām in actu respcū fieri a qua essentialr dependet: ita effectus in actu in facto esse in eo instāti quo accipit esse cōpletū ⁊ pfectū ṗsupponit cām in actu dātem tale esse: alioqn tale esse cōpletū esset a nullo: ſ; in eo instāti quo iducit aīa in corpore vltimate organiçato ⁊ disposito aial: aut viuens capit esse cōpletuʒ. igiť opʒ ibi assignare aliq̄ʒ cām pducentē aīam: ſ; hō agens nō est semen: neqʒ aliq̄ virtus eius vt deductū est. ergo ⁊c. ¶ Et ꝯfirmať. nā quū rei pmanētis sit dare pmū esse geniti ex 8° phy. tex. cōmē. 69. Sumus in illo instāti quo cōpositū sb̄ale pmo est: aut pmo mō est a se: aut ab alio: aut a nullo. nō pmo mō: q2 nihil gńat se q̄ntū ad eē simplr ⁊ sb̄ale sicut esset in ṗposito: neqʒ pōt dici q̄ sit a nullo: q2 tunc suū esse esset idependēs simplr: qḋ vř absurdū. ergo dandū est q̄ ipm̄ cōpositū accipiens esse cōpletū sit ab alio a se: ⁊ ita ab aliq̄ cā que est in actu respectu effectus in tali esse. ¶ Sed ꝯtra hoc qḋ dř v̇tutē formatiuā corrūpi seu nō esse qñ inducit aīa in mā. nā in eodē instanti tpis est inductio vltime forme disponētis ad aīam: ⁊ iductio aīe: ⁊ sic vltima organiçatio ⁊ aiatio: ſ; organiçatio est a virtute formatiua. ergo in isto istāti in quo est animatio ⁊ inductio aīe est v̇tus formatiua. ¶ Ad hoc dř q̄ lʒ organiçatio ⁊ aiatio sint in eodē instāti tpis sunt tn̄ in distinctis instātibus nāe: ita q̄ prius nā est inducta vltima forma disponēs anteq̄ʒ iducať aīa vel educať de po^a subtr: ⁊ in eo istāti nāe quo est aiatio: cū virtus formatiua nullaʒ hēat operationeʒ supfluit. ⁊ p ꝯńs in tali mēsura quo est instāis non est talis v̇tus: saltē in tali instāti est terminata ⁊ cōpleta ois eius cāūtas ⁊ opō. ergo in istāti quo corpus aiať nullā hʒ cāūtatē: ſ; ipoīe est in tali istāti aiationē eē sine cāūtate sue cāe. ergo aiatio nō est a v̇tute formatiua. ¶ Et ꝯfirmať: q2 cā ⁊ cātū in actu sunt sil' nā ⁊ nāli itellcu: q2 nō solū se ꝯcomitanť in quocūqʒ istanti nāe s̄m esse: ſ; ēt p quocūqʒ instanti vnū itellr ⁊ reliquuʒ. Alij dicerent ad hoc q̄ v̇tus seminis manet in tota alteratiōe p̄cedēte inductionē vltime forme disponētis: ⁊ in instāti iductionis istius forme desinit esse: ⁊ hʒ pmuʒ nō esse. Et hoc vř dicere Scotus in. 5. meta. ⁊. vij. ſ; tunc insurgunt maiores difficultates ⁊ tu ꝯsiderās. oporteret. n. ponere generationem forme disponentis per modum sequelle: aut generationem forme ab agente separato. ¶ Sʒ p̄ter ista

videndum est

videndū est ad qd ponit semē: et qd sit terminus actiōis eius. ¶ Rñdet q semē agit ad alterationē puiā seu pcedentē terminū gñationis. Aduertēdū tñ q nō agit vt sufficiens actiuū. nā virtus actiua vniformis nō pōt agere in passo vniformi effcm difformē: sz vtus actiua seminis est vniformis: qz semē est homogeneū. igit virtus actiua seminis nō pōt cāre tantā difformitatez: qūta apparet in partibus organicis aialis: nec p ↄñs pōt alterare ad tantam difformitatē. ¶ Maior huius rōnis pz. qz difformitas in effectu vel accidit ex difformitate agentis vel passi. vñ virtus que facit tantā difformitatē organoꝝ in corpe aialis est actio difformis ifluētie celi siue caloris celestis q qūtū ad hoc est cōsona vtuti diuine: et ad istā actionez difformē aliquo mō ↄcurrit semē vt ↄcausa. Et hō vr velle Cōmē. cōmēto palleg. vbi dicit: q vtutes formatiue in seminibus hñt ppias mēsuras ex qūtitate motuū celestiuz et dispōnib' stellaꝝ in ppinqtate et remotiōe ipsaꝝ. ¶ Sz ad istā rōnem pmissam medici rñderent semē nō eē vniforme vtualr ex eo q decidit a diuersis ptib' corpis aialis a qbus retinet vtutē effectiuā illaꝝ ptiū: et nō est vniforme: qz semē viri agit in semen mulieris qd est alterius rōnis a semine agēte. Quicqd sit de hoc saltē certū est q ifluētia celestis coagit semini ad alterationem vltimate disponentē ad formā aialis et pncipalius ↄcurrit qz semē et qd dcm est de semine itellr de rōne seminali: qz rō seminalis nihil aliud est qz forma sbalis seminis: vel aliq qlitas actiua ↄñs formā sbalē seminis. ¶ Sz isurgit difficultas adhuc a quo cātur effectiue forma aialis vel cuiuscumqz viuētis. ¶ Rñdeo q tales forme in mā disposita nō iducunt nisi a deo: qz tales forme nō a semine vt pbatū est: nec a decidēte semē: qz deciso semine pōt statim corrūpi: nec celū quū nō sit aiatū: nec itelligētia quū ista nō agat nisi mediāte corpore celesti et motu ipsius. vt vult phs: et Cōmē. psertim. vij. meta. cōmen. 28. ad nihil igr tanqz ad terminū attingit itelligētia: ad qd nō attingat motus aut corpus celeste: qz ista duo. s. itelligentia et orbis nō agunt ex equo vt duo attingētia imediate eundez effcm eo mō quo virtus actiua in semine viri coagit virtuti actiue in semine femelle ad alterationē puiā forme aialis itroducēde: et eo mō quo obm itelligibile itellr ↄcurrūt actiue ad itelligēdū: quoꝝ vnū in agendo nihil recipit ab alio: sz ordine cēntiali sic agant q vnū pncipalius agit qz reliquū sz intelligētia agit in hec iferiora mediāte motu. vt habitum est in cōmento pallega. qui motus est ab ipsa. ¶ Est etiam articulus dānatus. Parisius q intelligentie educant formas de mā. relinqt igit q solus aliquis sit cā effectiua istaꝝ formaꝝ. ¶ Sz oritur dubiū: qz vr q iste forme creent quū producant de nihilo. ¶ Rñdet q creatio est productio de nihilo vt ly nihil excludit tam cām mālem et subiectiuam qz formalem oppositam vel disperatā: qd probat. nam si quid fit de aliquo tanqz de sbto non est creatio sm omnes. silr si quid fit de aliquo tanqz de positiuo termino a quo siue sit oppositū sicut si albū fieret ex nigro: siue fieret ex disperato: sicut album ex dulci nō esset creatio. Ex omnino nihilo in re quicquid fit de his que sunt in deo est creatio maxime theologica, de qua est sermo in psenti: et addo q ly de nihilo. importat ordinem tpis: aut nature positiue: itaqz nō esse: aut nihil pcedit esse tempore: aut ēt natura positiue: qd dico propter intelligentias que pducunt a deo de nō esse ad esse tm modo ordine nature priuatiue non positiue sm phm. et ideo nō terminant creatione theologica, sz bene physica. vt est de mente doctoris. in scdo dis. pma. q. 2. Assumptuz aūt de ordine nature positiue pbat. si deus ab eterno creasset mundū: nō esse mundi pcessisset esse tūmodo ordine nature positiue. nō tpis. et q nō temporis apparet. nam ante talem creationem non fuisset tempus nisi imaginatuz: nō reale: sz q ordine nature positiue precessisset. probat: qz mundus sm theologos est totus natura possibilis vt distinguit cōtra nām neciam. ergo sibi non repugnat hre potentiā ante actū ordine tpis: et p ↄñs in suo ↄceptu formali nō includit: vt sit. ergo pōt pduci de nō eē ad eē ordine nāe positiue: qd nō est de intelligētiis et toto mūdo sm Ar. quū hēant nām simplr neciam. Applicando ista ad ppositū forma pducit de aliquo tanqz ex sbto: et ēt tanqz ex termino a quo. igr nō creat. ¶ Sed ↄtra saltē entitas forme vt distinguit a mā: quū non preexistat educet de puro nihilo sui ad aliqd esse. nā pducit de nihilo sui tanqz ex termino a quo et ēt ex nihilo tanqz ex sbto qd sit ps ipsius. igr creat. Ad hoc rñdet q lz forma pducit de nihilo sui sbtiue et terminatiue tñ pducit de aliquo tanqz ex termino a quo: et ēt tanqz ex sbto presupposito: qz vtrūqz psupponit in sua pductiōe. io eius pductio nō est creatio: qz creatio nullū illoꝝ psupponit. Et addo q forma ppria nō pducit neqz gñat: sed cōpositum: sz tñ fit et gñat vt in hoc: et ita per accñs. vt pz. vij. meta. tex. cōmē. 27. et sicut nō gñat ita nō pōt dici creari loquēdo de forma que in eē depēdet a mā: et silr in fieri. ¶ Sed ↄtra: qz prius forma est aliquid in se anteqz in sit sbto in quo fit. in isto priori non psupponit sbm. g creat. Rñdet q prior est forma sm essentiā et qditatē anteqz insit: qz inesse psupponit esse: non tñ forma est prior in existendo et qūtū ad esse existie ipso sbto: imo ecōtra sbm est prius quū ipsa forma in fieri dependat a subiecto et terminet actionē agētis vt in hoc. vñ prioritas nāe forme ad sbm est tñ prioritas qūtum ad ↄceptū formalē et qditatiuū: qz. vz. forma pōt ↄcipi ↄceptum formali suo sine subto et si diffinit forma per sbm diffinit tñ per additamētū. vt pz 2° de aia. ¶ Sed adhuc instatur ↄtra hoc q iste forme sint imediate a deo: qz ista positio videt cōuenire cū opione Plato. et Auicen. qūtum ad hoc q iste forme exeant ab agente supiori: quam ipugnat Auerro. vij. meta. cōmen. palleg. Et tūc opz rñdere ad rōnes Auerrois adductas supius. ¶ Rñdeo. ad hoc dr q ista opinio nostra dissentit ab opinione Plato. in hoc q non ponit istas formas viuentes esse simul creatas a deo et corporibus infusas. quemadmodū posuit plato, sed successiue pduci factis dispositionibus in corporibus nālibus gñalibus et corruptibilibus. Dissentit etiā ab opinione Auicen. in hoc q ista opinio non ponit istas formas pduci ab aliqua itelligentia citra deuz: sed ab ipso deo puia dispōne facta in corpore nāli. ¶ Sed qz videntur rōnes Auerro. militare ↄtra hanc positionez. io discurrendo per ipsas vt videat qūtum ↄcludant sic rñdet: et pmo ad pmam que accipit mediū ex fine: et ex his que sunt ad finem: quum dr q ex opinione sequeretur q gñatio nō fit ab agente nāli et c. rñdetur negando ↄñam. nam forme nāles non viuentes sunt ab agente nāli dispositiue et etiaz effectiue: qz sunt termini actionis nālis agentis nālis: et inducunt ab ipso sed qūtum ad animas: dico q lz non inducant a talibus agentibus: sunt tñ ab ipsis et pnt dici gñari ab ipsis: qz inducens formā ad quā imediate et necessario sequit ordine nature tm: et non tpis alia forma generat illā formā sed agens nāle est hmōi respectu anime ergo et c. vnde iducta forma corporeitatis et vltimata organizatione in mā deus necessario necessitate imutabilitatis: vel etiā ineuitabilitatis sm phm pducit animam: per accñs tñ ea pductione qua pducit animatū compositū. ¶ Sed ↄtra. qz sic pducere nō est nisi pducere dispositiue animaz: qz aia nō est terminus actiōis eius qd iducit formā corporeitatis. Dico q sic agere est agere plusqz dispositiue. nā actio agentis nālis sm phm imponit necessitatē agenti pmo qd est deus et sm theologos deus necessario necessitate imutabilitatis ex legibus pfixis a sapientia sua et sm influxū generalez agit inducēdo formā in mā. igitur sicut si poneret forma gñari per modū sequele ↄcederet copositū gñari ab agente nāli: multo magis vr hoc posse ↄcedi in pposito. Ulterius quum generatio sit terminus alterationis ex pmo physico. et primo de generatione eius est generare: cuius est alterare vltimate mām: et

quū agēs mãle alteret mãm isto mō nō agēs imãle: sequit̄ ppositū. Addo ēt q̄ agens disponēs mãm in tpe p introductiōe forme q̄z diu forma eius inducta p̄cedit vltimā formā ordine tpis tale agens tm̄ agit dispositiue: q̄z non necessitat ad illā formā vltimā: in pposito aūt nō est sic: q̄z vltima organiçatio necessitat corpus ⁊ agēs ad aiationem in eodē istanti tpis quo iducit̄ h⁹ organiçatio ⁊ sic gn̄at. ¶ Sed arguebat̄ q̄ eiusdez agētis est finis: ⁊ id qd̄ est ad finem ⁊c. ¶ Rn̄det̄ q̄ verū est vbi agēs h̄z in ꝟtute sua actiua vtrūq̄z: sed vbi pp̄ pfectionē finis agens non cōtinet ipm̄ nō op̄z. Et ad hoc faciūt exēpla adducta de calore ⁊ sanitate ⁊ de edificatore: ⁊ quū infert̄ q̄ gn̄atio est finis alteratiōis ꝯcedit̄: s̄z tm̄ est finis extrinsecus non intrinsecus. ¶ Ad 2m incōueniēs qd̄ deducit Cōmē. q̄ generans nō esse formās: p̄z per idem q̄ gn̄ans in aiatis est formās simplr̄: in aiatis etiā eo mō quo dc̄m est. s̄bm formaẗ forma vltima disponēte: ⁊ ēt forma vltima ad quaz disponit ex necessitate nãe s̄m ph̄m ⁊ theologū ex cōi influxu ⁊ gn̄ali ab agente nãli. Ad 3m incōueniēs q̄ s̄bm ⁊ sua forma essent duo in actu ⁊c. Rn̄det̄ negando ꝯn̄am. Et ad pbationez: q̄z agentia que nō ꝯcurrūt ad eundem effcm̄ causant duo in actu. Dr̄ q̄ verum est vbi ista agētia nō sunt essentialr̄ ordinata inter se ⁊ respcū effectuū: quoꝝ vnus nō ordinat̄ ad aliuz: sed nō est sic in pposito. nam agens nãle subordinatur p̄mo agenti in tota actione p̄cedente inductionem forme: ⁊ s̄bm ⁊ forma faciunt vnū p se in actu: vt de se p̄z: argumētū tn̄ militat ꝯ platonem q ponebat ideā separatā a sensibilibus iducere talem formā s̄balē in mã: idea aūt ⁊ agēs particulare mãle non pn̄t esse ēentialr̄ ordinata: q̄z s̄m Plato. sunt eiusdez spēi īter q̄ nō est ordo est essentialis: sicut nec inter indiuidua eiusdē spēi ex 3° meta. tex. cōmē. xi. ⁊ in hoc Ar. cōmēdat Platonē. ¶ Sed adhuc instat̄: q̄z vbi agēs aliud ⁊ actio alia s̄m Cōmen. 5. physi. cōmē. 38. sed idea ⁊ qd̄cūq̄z agēs separatū si ponat̄ cū agente mãli erunt agentia diuersa. igr̄ ⁊ actiones. ⁊ per ꝯn̄s termini erūt diuersi. igitur effectus erunt duo in actu vt prius. ¶ Rn̄detur q̄ termini formales vtriusq̄z actionis erunt diuersi: essentialiter tn̄ ordinati. vt dictum est: sed terminus totalis ⁊ primus generationis erit vnus. s. ipsum compositum qd̄ constat ex termino formali vtriusq̄z actionis. ¶ Et si dicas. idez terminus non pōt terminare duas actiones: sicut sunt iste. ¶ Rn̄detur negando hoc bene verum est q̄ duas actiones disperatas ⁊ nō subordinatas nō pōt idem termin⁹ per se terminare: sed si actiones sint subordinate: hoc assumptū est falsum. nam pro tanto est verū q̄ idem terminus primus vnius pōt esse terminus alterius: q̄z agens mãle inducit formā vltimate disponentem ad formā alteram in eodē gn̄e s̄bali: ⁊ quelibet istaꝝ facit vnuz per se cum alia ⁊ est p̄ncipiū essendi ipsi cōposito in eē s̄bali simplr̄: ac ēt ambe ordinant̄ ad vnum esse qd̄ est totius compositi qd̄ per se p̄mo terminat vtrāq̄z actionem: qd̄ dici nō poterat s̄m platonem. vt de se p̄z. Ex his apparet ad formaz argumenti quū dr̄ vnū in actu ⁊ multa in actu opponunt̄: verū est si sint in actu vltimo cōpleto: ⁊ vnum nō ordinat̄ ad aliud: sicut nō est in pposito. Et ad illud q̄ a diuersis agentibus nō ꝯcurrentibus ad eūdez effectum sunt diuersi effectus: p̄z q̄ ista agentia ꝯcurrūt ad vnum ⁊ eundem effcm̄ qui est primus terminus ⁊ totalis vtriusq̄z. vt dc̄m est. ¶ Sed ꝯtra. agens mãle nō pōt producere aiam: igit̄ neq̄z cōpositum aiatū. ꝯn̄a pbatur q̄z per te tale agens excedit̄ a pfectione anime. ergo cuz cōpositū animatū sit pfectius anima: sequit̄ ppositum. Rn̄det̄ q̄ effectus pfectior aliq̄ cā nō pōt esse ab h⁹ cā. sicut a p̄ncipio totali ⁊ imediato: sed vbi cā pfecta ꝯcurrit cum alia imperfecta sic q̄ eque imediate cōcurrit ad causationem effectus cum imperfecta: talis effectus pfectior pōt causari ab imperfecta. presertim vbi in effectu pfectiori ꝯcurrunt duo termini formales essentialr̄ ordinati qui sunt termini actionis vtriusq̄z agentis: ⁊ sunt p̄ncipia essendi ipsi effectui vt est in pposito. ¶ S̄z ꝯ. q̄z pariformiter posset dici q̄ virtus formatiua exñs in semine simul ꝯcurrit cū itell'⁹ ⁊ celo ad cãtionē aie. ¶ Rn̄det̄ q̄ intelli⁹ ⁊ celū nō ꝯcurrūt cū ꝟtute formatiua imediate ad cãtionē aie sicut deus ad cōpo^m: aiatū: neq̄z in ipsa aia est aliqd cãtū tanq̄z terminus imediatus actiōis celi ⁊ itellie: sicut est in cōposito actionis diuine ⁊ actionis nãlis. Et l̄z deus respcū cuiuscūq̄z actiōis agentis nãlis: ad cuius terminū formalē effectiue ꝯcurrit. sit cā vlis: respectu tn̄ illi⁹ termini ad quē nō attingit actio nãlis sicut est aia est agēs pticulare ⁊ sp̄ale. ¶ Uel pōt breuiter dici ad istantiā q̄ effectus pfectior nō pōt cãri a cā impfecta s̄m illā rōnē q̄ excedit ꝟtutē eius cãtiuaz: ⁊ ita l̄z aial sit imediate a ꝟtute formatiua exñte in semie: nō tn̄ sub ea rōne sub qua viuus: aut sensitiuū: s̄z sub aliq̄ rōne p̄ori. s. sub rōne corpis: eo q̄ rō cãndi ipm̄ aial nō est aia: sed forma corporeitatis: ⁊ sic aial sub rōne corpis nō excedit ꝟtutē formatiuā. ¶ Sed adhuc istat̄: q̄z a sili dicta q̄ aia est a virtute formatiua s̄m vnū eē qd̄ est esse s̄bale: ⁊ non s̄m esse viuēs aut sensiuuū. Rn̄det̄ q̄ qn̄ in aliquo ꝯcurrūt s̄cd̄e rōnes formales realr̄ dicte pōt illud cãri ab vna cā s̄m vnā illaꝝ ⁊ non s̄m aliā. ⁊ si vna illaꝝ necessitet ad aliā illud poterit esse a duabus cãis s̄m aliā ⁊ aliā rōnez. sicut est in pposito de aiali icludēte formā corporeitatis ⁊ aiaz que sunt s̄cd̄e forme realr̄ dicte: s̄z vbi rōnes formales in eodē sunt idē s̄m rez nō pōt illud cãri realr̄ s̄m vnā rem nō ab vna cā. quin etiā causaret̄ s̄m aliā sicut se hn̄t in aia esse s̄bale ⁊ esse viuēs. ¶ Ad 4m rn̄det̄ negādo illud incōueniens sequi ex ista pōne doctoris: bene sequit̄ ex opinione platonis pp̄terea q̄z idea ⁊ agens mãle s̄m ip̄s sunt eiusdē rōnis: quia ponit̄ idea vt sit gn̄atio vniuoca que p̄supponit vnitatem speciei inter gn̄ans ⁊ genitum: inter que nō pōt esse ordo essentialis. vt dc̄m est. ¶ Et ad illud qd̄ infert̄ q̄ si agens separatum ⁊ mãle essent ordinata essentialr̄ ambo attingerent eundem effcm̄. ꝯcedit̄ de effectu totali qui est terminus primus seu adequatus sed nō de effectu qui est terminus formalis. hoc nō op̄z. Etiaz dr̄ ad hoc q̄ deus ꝯcurrit ad pductionē cuiuscūq̄z termini producti ab agente nãli per cōem influxū gn̄alez: speciali ꝟo ꝯcurrit cū producit aiam. ¶ S̄z alia duo argumenta adducebant̄. ¶ Primū erat nō est processus de extremo ad extremum nisi per mediuz ⁊c. ¶ Ad hoc rn̄det̄ dicendo: q̄ l̄z agens non procedat de extremo ad extremum sine medio in aliquo sensu: non tn̄ simplr̄: ita q̄ actione eiusdē rōnis agat in mediū qua agit in extremum. sol. n. generat minerā in visceribus terre ⁊ nō gn̄at in medio: neq̄z in sup̄ficie terre ⁊ maxime hoc est verum quādo medium nō est eiusdem rōnis cum extremo. q̄ si daret̄ idem agens eadem actione eiusdē rōnis ageret in mediū ⁊ in extremū. slr̄ si agens agat per duas virtutes actiuas alterius rōnis per vnam virtutem pōt agere in extremum ⁊ non in medium: sicut sol illuminat mediuz ⁊ generat vermē in ventre terre per aliam ⁊ aliam ꝟtutē. ¶ Ex hoc ad propositum dr̄ qd̄ agens separatuz actione vnius rōnis agit in corpus celeste causando motum per quem alterat̄ mã ⁊ disponit̄ corpus animalis mediante colore celesti: ⁊ luce ⁊ influentia vt de ipo educat̄ forma qua facta dispositione ab ipso agente separato quod est deus educitur forma de materia sic disposita. ¶ Et ad formaz argumenti. Agens immateriale non pōt imediate agere in materiā: nisi mediante aliquo corpore intrãsmutabili ꝯceditur hoc ⁊ est sic in proposito: sed non op̄z q̄ agat in medium eadem actione qua agit in extremuz scil̄z in materiam corporalem. Et ꝯcedo q̄ a tali agente nihil potest prouenire imediate nouum nisi positis causis mediis actiuis aut passiuis s̄m Aristo. sicut est in proposito. ¶ Et si dicas facta dispōne in materia agens immãle nō pōt sine medio in rōne cause efficientis aliquid attingere in mã. s. producēdo in ipsa aliq̄z formā ad quā nō ꝯcurrat aliud agēs: negat̄ l̄z: q̄z solū illud h̄z ꝯcurrere

qd hz in ṽtute sua actiua formã pductã qd est agēs pͥᵐ.
vt pbatũ est supra. ¶ Sed ɔtra mouēs est simul cũ mo-
to. ex. vij. physicoꝝ tex. ɔmē. 10. Rñdeẜ ꝙ sufficit ꝙ sit si
mul ſm ṽtutē nõ ſm esse. ɔtra: qꝛ aꝛ Arꝭ. ꝙ si imouenti-
bus ⁊ motis eēt pcessus in īfinitũ ex oib⁹ istis posset fie
ri vna magnitudo ɔtinua īfinita: hoc autē nõ seqreẜ vbi
mouēs ⁊ motũ simul essent tm̄ nõ ſm virtutē. Rñdeẜ ꝙ
vnũqdqꝫ motũ simul est cũ moto: loquēdo de mouēte p
primo: ⁊ de simultate: nõ qdē locali: sed de simultate que
est per indistãtiã ad motũ: aut ſm esse: aut ſm virtute sic
est agēs nãle respcũ corpis sil' ⁊ est indistãs: qm̄uis agēs
corpoꝝ simul sit localr cũ eo qd immediate moueẜ ab
ipso: ⁊ ex hoc sequiẜ ad ppoᵐ phi ꝙ si eēnt īfinita mouē
tia corpalia cũ ista sint simul cũ primo moto per ɔtactũ
mathematicũ ex oib⁹ istis fieret vnũ ɔtinuũ infinitum.
¶ Alia ratio fuit adducta gñans ⁊ genitũ inuicē assimi
lanẜ ⁊c. ¶ Rñdeẜ ɔcedēdo hoc assumptũ vl' assimulatio
ne formali in gñatione vniuoca simplr vel assimilatiõe
virtuali in gñatione equoca in qua ɔcediẜ ɔueniētia ⁊
similitudo virtualis forme iter gñans ⁊ genitũ: vbi agēs
hz formã quã pducit virtualr tm̄ in se ⁊ nõ formalr. Et
ꝙ in omni gñatiõe sit talis ɔueniētia pꝫ ex. vij. metaph.
tex. cõmē. 30. ⁊ in. 12. metaphy. tex. cõmē. 23. vbi propter
talē ɔuenientiã Arꝭ. ɔcedit oia fieri ab vniuoco aliquo
mõ. In pposito sequēdo põnē istã inter pducēs separatũ
⁊ pductũ. s. aiam est ɔueniētiã ⁊ similitudo virtualis: sꝫ
inter agens nãle ⁊ pductũ qd est terminus totalis est
similitudo formalis. ¶ Sed ɔtra: qꝛ ois talis gñatio eēt
equoca que esset alicuius forme viuēns. ¶ Rñdeo negã
do ɔñtiã: qꝛ dato ꝙ forma viuēs sit ab agēte separato ⁊ sic
aiatio corpis organici: tm̄ totũ aiatũ nõ solũ est a tali agē
te separato: sed etiã ab agēte nãli qd est eiusdē rõnis cum
pducto: mõ in gñatione vniuoca sufficit ad vniuocatio
nē ꝙ pducēs ⁊ productum sint eiusdem rationis: quec-
qd sit de pncipio formali ⁊ termino formali ipsius. Quã
uis etiã possit dici ꝙ terminus formalis sbalis qui īncli
tat ad aiam sit ab ipso generãte nãli ex quo saluaẜ suffi-
cienter vniuocatio que nõ saluaẜ si agens est precise al-
terãs ⁊ nihil gñans gñatiõe sbali. ¶ Sed adhuc instaẜ:
qꝛ a sili posset dici ꝙ creatio forme. s. aie itelligibile esset
pductio vniuoca. ¶ Ad hoc respondeẜ negãdo ꝙ idem
sit dicendum de creatione ⁊ pductione de qua est men
tio in pposito: qꝛ creatio prius terminaẜ ad ordinem na
ture in exñdo: ita ꝙ aia vt exñs prius nã: i. pduciẜ etiam
in esse essentie ⁊ exñtie qꝫ vniat mãe: ⁊ qꝫ pducaẜ cõposi-
tũ: aliqn nõ creareẜ: qꝛ creatio in instãti quo aliqd crea
tur nihil oino psupponit. vt dictũ est supra. Sed in ppo
sito nõ prius nã qꝫtum ad exñtiam pduciẜ forma nãlis
qꝫ cõpositũ: qd pbaẜ: qꝛ forma pduciẜ vt in ⁊ pmo istã-
ti sui esse. vt dictum est supra: sed formã esse in mã est cõ-
positũ hre esse. ergo nõ prius pduciẜ qꝫ cõpositũ: imo ea
dē pductione qua pduciẜ cõpositũ pduciẜ forma: ⁊ hec
est inia Arꝭ. vij. metaph. tex. cõmē. 27. vt supra allegaᵐ ē.
vñ si forma pcedit cõpositũ ordine nãe: i. hoc est solũmõ
ſm qditatē ⁊ cõceptũ formalē qui habeẜ cõplete anteqꝫ
cõpositũ ɔcipiaẜ ſm suã qditatē ⁊ nõ alio mõ. s. ſm exñ-
tiam. s. realem extra itellectũ qcqd sit de exñtia in intel-
lectu obiectiue: que vt sic posset etiã pcedere oēm depē-
dētiã fore ad sbꝫ: qꝛ forã pt prius ɔcipi vt exñs qꝫ i exño: sꝫ
in re simul est exña ⁊ inexña. Stat ergo ɔclo pncipaliter
intēta ꝙ forma viuēs imediate est a deo: ⁊ pserti aia sen-
sitiua: ⁊ hoc pductione que nõ est creatio. ¶ Sed ɔtra:
qꝛ dictũ est supra ꝙ termin⁹ pmus totalis qui est ipm
cõpositũ. s. aial sit ⁊ est termin⁹ vtriusqꝫ agentis. s. nãlis
⁊ inãlis. igiẜ cõpositũ eadē pductiõe pduciẜ quo pdu-
catur aia: sequiẜ ꝙ agēs nãle pducit aiam. ¶ Ad hoc tm̄
sum est supra imediate. nã eadē pductione passiua pdu
ciẜ ɔpositũ ab vtroqꝫ agēte: sꝫ nõ eadē pductiõe actiua.
Et vlteri⁹ si eadē passiua: nõ tm̄ sit cõpositũ ſm eãdē rõ-
nem. vt dictũ est vnde in eodē instãti tpis ɔcurrunt oia.

ista. s. inductio forme corporeitatis forma viuens. s. aia
⁊ gñatio totius aialis: ⁊ qꝛ istas formas esse in mã est cõ
positum hre eē: ⁊ ipm fieri ⁊ gñari. ideo ipm eē cõpositi
fit ab vtroqꝫ agēte: sꝫ sub alia ⁊ alia rõne formali: nec se-
quitur. agens nãle ɔcurrit ad idē esse totale cõpositi: si-
ue: qd idē est: ad eandē pductionē cõpositi qua pduciẜ
aia. ergo cõcurrit ad pductionē aie negaẜ ɔña: sed opꝫ
addere ad eandē pductionē: ⁊ ꝙ productio ad idē termi
neẜ sub eadē rõne formali: que sit formalis rõ terminãdi
actionē eius ⁊ agētis pducētis aiaꝫ: qd nõ est in proposi
to. ¶ Sed cõtra. ꝙ nõ sit eadē pductio passiua cõpositi
respectu vtriusqꝫ agētis: qꝛ duabus pductionib⁹ actiuis
correspõdēt due productiones passiue. cũ isti respectus sint
mutui: ⁊ idē respectus actiu⁹ nõ possit hre habitudinē
ad plures passiuos: neqꝫ e cõuerso respectus actiui mul-
tiplicanẜ in istis agentib⁹. quoꝝ vnum est nãle ⁊ alterũ
inãle. Respondeẜ ꝙ si actio sit in passo si passuꝫ est vnũ
actio est vna. ⁊ tũc nõ põt saluari dictum Cõmēta. in 5º
physicoꝝ. si agēs aliud ⁊ actio alia si aũt actio sit i agēte
formalr: ⁊ actio sit respectus agētis ad passum: ⁊ pas-
sio respectus passi ad agēs actiones sunt plēs: ⁊ passio
est vna: qꝛ passum est vnũ: ⁊ tũc negãda est illa ppositio.
actiones sunt plēs. ergo passiones. ¶ Sed ɔtra. qꝛ tunc
idem pductũ ⁊ genitũ refereẜ ad plura agētia per se pri-
mo. Rñdeẜ vno mõ ꝙ idem pductũ qd est cõpositũ nõ
refereẜ ad diuersa agens ſm idem: hoc est rõne eiusdem
formalis. vt dictũ est supra. Et hoc nõ incõueniēt. Uel di
cenduꝫ est ꝙ forte nõ est incõueniēs super ideꝫ absolutũ
qd est cõpositũ quod sit fundari distinctos respectus pro
ductionis passiue ad diuersa agētia: sicut super idē albũ
possunt fundari distincte similitudines ad diuersa alba:
nec tm̄ hñs plures productiones passiuas ad plura pro-
ducta: sicut nec hñs plures similitudines est plura silia:
neqꝫ hñs plures sciētias est plures scientes: qꝛ ɔcretũ de
nominatiuũ significãs formã nõ pluraficaẜ: nisi rõ sup-
positi pluraficeẜ: qd non est in proposito. ¶ Quinta con
clusio. nũc ponēda est ista. In mã rerum naturalium est
pncipium passiuum penes qd accipiẜ naturalitas mo-
tus ⁊ mutationis nãlis. Ista habet duas partes. pma est
omne corpus naturale habet pncipium passiuũ sui mo
tus ⁊ mutationis. 2ª est. Ab isto pncipio passiuo atten-
diẜ naturalis in motu. Prima pars est manifesta: omne
mobile recipit motũ quo moueẜ: sed qd recipit aliud est
pncipium passiuum videlicet in se pncipiũ passiuum
eius quod recipit. ergo ⁊c. ¶ Scda pars cõclusiõis pro
batur: naturalis mutatio est ſm quã passum mutatur: si
cut est aptum natum mutari a quocũqꝫ agente. vnde. 8.
physico. phs assignans cãm: quare elemēta nãliter mo-
uentur ad sua loca. s. leuia sursum: ⁊ grauia deorsum. di-
cit ꝙ cã huius est: qꝛ sic sunt apta nata moueri: sed nun-
qꝫ ens naturale est sic aptum natum moueri propter pn-
cipium actiuum in existens sibi: sed tm̄ propter pncipiũ
passiuũ quo sic nãliter iclinaẜ. ergo ista nãlitas est ex par
te principij passiui nãliter iclinati. ¶ Sꝫ. 2º nã vt est pn-
cipiuꝫ motus ⁊ mutationis nãlis est pncipiũ itrinsecũ.
qꝛ est pncipiũ motus ⁊ quietis eius in quo est: sed na-
tura rõne principij passiui est pncipiũ intrinsecũ: i. qꝛ est
pncipiũ motus ⁊ quietis eius in quo est: ⁊ nõ rõne pn-
cipij actiui. ergo ista nãlitas accipiēda est ex parte pnci-
pij passiui ⁊ nõ actiui. ¶ Minor probaẜ ex 2º physico. tex.
cõmē. 3. vbi diciẜ ꝙ accidit ifirmo qui moueẜ ad sanita-
tem ꝙ sit medicus vel habeat artē que est pncipiũ acti-
uum sanitatis: qꝛ tũc sanareẜ inguentũ medicus: qd est
falsuꝫ accidit. n. ifirmo qui sanaẜ esse medicũ. ¶ Tertio
hoc idem probatur ex diffinitione nature: qꝛ nã est pnᵐ
mot⁹ ⁊ qetis eius in quo est pmo ⁊ per se. loco vbi supra
sed ipossibile est ꝙ pnᵐ motus actiuuꝫ sit in moto pmo
⁊ per se: qꝛ mouēs ⁊ motũ in eodē ɔcurrant: hoc accidit
qd pꝫ: qꝛ possunt separari nam motus est in aliquo mo-
bili vbi nõ est principiuꝫ actiuum. vt declarabiẜ iferius.

igif nā vt est pn^m motus nālis &c. nō dicif de pn° actiuo sed passiuo. ¶ Aduertēdū tñ q motus dicif tripl'r. vno mō nālis: alio mō violentus. 3° neutralis. primo mō qñ mobile nāl'r iclinaf in formā quā recipit. 2° mō qñ ɔtra nāliter inclinaf. 3° mō qñ nec nāliter inclinaf ad formā quaʒ recipit: nec ad ɔ̃riam: sed est indifferens ad vtrūq3. ¶ 6ª ɔclusio. q̃uis ens nāle hēat i se pn^m itrisecū actiuū sue gñationis actiue: nō tñ hʒ pn^m actiuū itrinsecuʒ sue gñatiōis passiue. prima pars pʒ: qr nihil gñat nisi p po^m actiuā & gñatiuā existētē in ipso: qr si agēs agit actiōe q̄ est formal'r in ipso vt nunc suppono: multo magis agit p formā que est pn^m formale agēdi que est in ipso formaliter. 2ª pbaf. Tum qr nihil gñat se. 2° de aīa cōmē. 97. & p̄ de trini. cap. pmo. Tum qr si hoc esset maxie hoc accideret in his q̄ gñanf ex semine & semē hrēt istā virtutē actiuam in gñatione aīalis: sed h̄ nō est: qr semē corrūpif in instāti quo gñatur forma sbalis aīalis: igif &c. ¶ 7ª ɔclusio. q̃uis corpora simplicia nō hēant in se pn^m actiuum sue corruptionis: mixta tñ hñt hō pn^m actiuū. pma pars pʒ: qr corpa simplicia sunt eiusdē rōnis in oib° suis partib°. iō vna pars nō pōt agere in aliā ꝓte ipsaʒ corrūpendo. scd̄a pars pʒ: qr corpora mixta sunt cōposita ex ɔtrariis: & vnū ɔ̃riū agit in reliquū: qm̄ actio ē ex ɔ̃rietate. ¶ 8ª cōclo. oē ens nāle hʒ in se pn^m itrisecū actiuū mot° localis nālis: non tñ neutralis aut violenti. 2^m pʒ: qr propter hoc motus est neutralis vel violentus: qr hʒ principiū actiuū extrinsecū. pmuʒ pbaf: qr corpora simplicia sm q hō hñt in seipsis pncipiū actiuū talis motus: ergo etiā mixta: sʒ oīa entia nālia sunt aut simplicia: aut mixta ergo oīa nālia hñt hmōi pncipiū. pmū assumptū pbaf pmo auctoritate Cōmentatoris. 1° phȳsicoꝝ. tex. cōmē. pmi. dicētis. nō inuenif corpus simplex qd̄ alteref ex se: aut generef ex se: sicut inuenif corpus simplex qd̄ trāsfertur de loco ex se. ¶ Itē idē cōmē. 3° inquit ɔtra Auicen. Et hoc nō est sicut existimauit Auicē. qm̄ nō dubitatur q ista moueantur ex se & nō ex motore extrinseco .s. quatuor elemēta sed de hoc varie loquif in diuersis locis de hac materia aliq̄liter visum est in. q. de intellectu: sufficit nūc tetigisse quod tenemus. ¶ Nona ɔclusio. Oia que proprie augmentanf hñt in seipsis sʒ q huiusmodi pncipiū actiuū sue augmentationis: patet ista ɔclusio: qr aīa vegetatiua & calor nālis sunt pncipia actiua alterationis que pexigif ad augmentationē ꝓprie dictam. ¶ Ex hac cōclusione sequif hoc correlariū. Corpora simplicia nō hñt in se principiū actiuū augmentationis: eo q ipsa derelicta ppⁿ^e naturis sunt vniformia in omnibus suis ptibus. & per ɔ̃ns nō possunt se alterare nisi per accñs: sic nō possunt habere pncipiū augmētationis actiuū. vñ aer ɔdensatus vltra ꝓpriā dispōnē in loco sibi ɔueniēti sm nāȝ quā sit in minori loco q̄ʒ sibi ɔueniat nāliter mouet se localiter ad locū sue nāe ɔgruentē scʒ maioreʒ & in mouēdo se per se ad maiorem locū rarefacit se per accidens. ¶ Decima ɔclusio. Omnia corpora mixta saltē etherogenea hñt in se pncipiū sue alterationis actiuū. nā aīalia & plante nō sunt eiusdē dispōnis in oibus suis partibus. iō vna pōt mouere aliā: & sic de oibus aliis corporibus mixtis que nō hñt vniformitatē in partibus. Sʒ ɔtra istā cōclusionē: & qd̄ dr̄ in probatione precedentis conclusionis instaf probando q vniformia in partibus per se possint se alterare: nam aqua calefacta derelicta ꝓprie nature reducit se nāliter ad frigiditatem. ergo corpus simplex vniforme per se pōt alterare seipsum. ¶ Q: si dicas alteratur a ɔtinēte i nihil. n. alterat aliqd nisi sit ɔ̃riū. Idem non ɔtrariaf sibiipsi. ergo &c. ¶ Cōtra. aqua redit ad maiorem frigiditatem q̄ʒ sit frigiditas cōtinētis: sed minus frigidum non causat magis frigidum. ergo nō frigesit a ɔtinēte. ¶ Confirmatur. si aqua frigesieret a ɔtinēte tādē fieret equalis frigiditatis: & per ɔsequens nō fieret actio vlterius: eo q simile non agit in suum simile. ¶ Ad hec respondetur. q minus frigidum pōt causare magis frigidū in subiecto habente maiorē aptitudinē vel inclinationē ad frigiditatem: sicut paruus ignis pōt causare maiorem igneʒ in subiecto magis susceptiuo vł magis disposito ad formā ignis. ¶ Ad cōfirmationē dicitur q quū aer & aqua deuenerunt ad equalē frigiditatē adhuc aer vlterius frigefaciet aquaʒ: simile aūt nō agit in suuʒ simile. si sit simile taʒ in fora q̄ʒ in aptitudie ad formā: qd̄ nō est in proposito. ¶ Sed quāuis quātū ad euacuationē argumentoꝝ & ad ꝓbabilitateʒ cōclusionis pmisse imediate sic posset responderi: tñ ɔformiter dicendo ad doctorē subtilem possumus dicere: q etiā corpora simplicia pñt per se alterare se: & vt sic habēt pn^m itrisecū actiuū sue proprie alterationis que est sm qualitatē ɔueniētē sue proprie nature: quāuis nō alterat se ad qualitatē discōuenientem. sed hoc fit solum ab extrinseco agente. Et quādo dr̄. alteratio fit a contrario: & simile nō agit in simile & huiusmodi. Respondetur q aqua calefacta hʒ cōtrarietatem & repugnantiam ad formā suam sbalem & inclinationeʒ eius. & ideo potest agere in seipsaʒ & simile similitudine formali non agit in simile: sed bene vbi est tantum simile similitudine virtuali. sicut est in actione equiuoca: de quibus alias diffuse tractauimus: & pp hoc diximus q in actione vniuoca idē nō agit in se ad ꝓpositū si aqua calefacta ꝓducit in se frigiditatē ista productio est equiuoca: qr nō producit frigiditatem in se per aliq̄ʒ q̄litatē eiusdem rationis cuʒ frigiditate producta: sed soluʒ producit ipsam per formam suam substantialem: que continet ipsam frigiditatem virtualiter.

Ex his cōclusionibus pmissis pʒ determinatio qōnis. vʒ. ante generationem forme sbalis nihil forme esse in materia quod sit sibi coeuum & inchoatiuū forme: & ex ɔsequēti nihil esse in materia nisi potentia pure passiua ipsius que dicif subiectiua trāsmutabilis ad formaʒ. ¶ Sʒ huic determinationi est annexa vna maxima difficultas. ¶ Utrū ista potentia passiua materie sit distincta essentialiter a priuatione: pro qua difficultate soluēda ponunf alique ꝓpositiones: quaꝝ pma est ista. ¶ Negatio dr̄ equiuoce de priuatione & ɔtradictione: pbaf: negatio que dicif de priuatione est negatio in genere: sʒ que dicif de contradictione est negatio extra genus. prima semꝑ presupponit aliqd̄ positiuū de quo dicif. scd̄a nullum presupponit. prima nō dicif de nō ente simpl'r: sed de eo quod est ens secūda dicif taʒ de ente q̄ʒ de nō ente. Exemplum primi cecitas importat negationē visus: & negat tam actum q̄ʒ potentiā naturale ad actum vidēdi: nō tñ negat aptitudinem. cecitas. n. nō dr̄ de nō ente. non enim ɔceditur q chimera sit ceca: ita q negatio importata per cecitatē solum verificaf de ente. Exēplum secundi: nō videns non lapis dicif tam de chimera q̄ʒ etiaʒ de ligno: per negationem in genere intelligo negationem vt in aliquo positiuo: per negationeʒ extra genus que nullum genus entis ꝑsupponit ad hoc vt vere dicaf de aliquo. ¶ Secunda ꝓpositio. Negatio que includif in priuatione est realis & habet esse in subiecto de quo dicitur circūscripto omni opere intellectus: sed negatio extra genus habet esse per opus intellectus tñ. prima pars pʒ: qr illa negatio est realis que est remotio forme realis que in est vel infuit: vel in erit: vel est apta nata inesse: & per oppositum illa que non est remotio forme inexistentis: vel que infuerit: vel que nō in erit i nec sit nata inesse: non est realis: negatio importata per priuationem est remotio forme: quātū ad istas conditiones & non negatio extra genus. igitur prima negatio erit realis. scd̄a nō. Maior pʒ vbicunq3 affirmatio remouef ab aliquo subiecto extra aiam. s. circunscripto omni opere intellectus. negatio cōpetit ei ex natura rei & realiter: qr ista negatio non est nisi illa remotio. & per oppositum vbi illa remotio nō est realis: illa negatio non est realis.

Minor

Minor ꝓbatur: q: potentia naturalis ad videndum re
mouet realiter a sorte si sit cecus: qr sortes circūscripto
omni actu intellectus est cecus: ⁊ non videns actu: neq;
potentia: ⁊ per oppositū affirmationes istaꝝ negationū
nō homo: nō lapis: nō deꝯ: nō remouent a deo pter ani-
maꝫ: vel etiam ab homine: q: remotio ꝑsupponit inesse
vel infuisse: vel saltē potestatē vel aptitudineꝫ ad inesse.
¶ Itē. nihil remouetur realiter ab aliq̄ subiecto nisi p ali
quid positiuū vel negatiuū extra animam sibi incom-
possibile: sed lumen remouet ab aere extra animā ⁊ nō
per aliquid positiuū extra animaꝫ sibi incompossibile:
quia lumē nō habet aliquā formaꝫ cōtrariā. ergo remo-
uetur per aliqd̄ priuatiuū. ¶ Itē. ad idē arguit. oīs muta
tio realis habet extrema realia: sꝫ generatio ⁊ corruptio
sunt mutationes reales. igit termini earum sunt reales.
Maior pꝫ: quia mutatio nō est nisi respectus ⁊ habitu-
do inter terminos: a quibus mutatio essentialiter depē
det. igit si mutatio est realis ⁊ termini sunt reales. priua
tio est terminus vtriusq; mutatiōis: qd̄ probat. nā Aris.
5° physicoꝝ. textu cōmen. 5. Generatio inquit est a non
subiecto in subiectū: corruptio ecōtra ⁊ subdit. dico aūt
subiectū ens affirmatione monstratū ⁊c. ¶ Confirma-
tur auctoritate Aristo. scd̄o de anima. textu cōmen. 101.
dicentis visum per accidēs ap̄phendere tenebrā que est
priuatio lucis. ¶ Iteꝫ secundo de anima. Quies est per
se sensibilis: quies aūt est ꝑuatio motus saltē in termino
a quo: hoc aūt sibi nō cōpeteret nisi ꝑuatio esset ens rea
le: aut ex natura rei. ¶ Itē ꝯfirmatur per illud qd̄ dicit
Cōmenta. ꝑmo physicoꝝ. cōmen. 81. ꝑuatio est causa ap
petitus materie ad formā: ⁊ ibidē. ꝑuatio est annexa ma
terie. simile habet in ꝑmo physicorꝫ. textu cōmen. 66.
⁊ 67. q ꝑuatio est ꝑnᵐ: ꝑnᵐ ⁊ causa entis realis est ens
reale. vt pꝫ. igitur ꝑuatio est ens reale. ¶ Contra istū mo
dum dicendi arguit ꝓbādo q negatio extra genus que
est extremū cōtradictionis sit ens reale: cuius oppositū
dictum est: ⁊ arguitur sic. Homo est non lapis circūscri-
pto opere intellectus. ergo negatio extra genus compe-
tit ei ex natura rei. ꝯsequētia est euidens: ⁊ antecedens
probatur: quia circūscripto omni opere intellectus: hō
aut est lapis: aut nō lapis: sed nō est lapis. ergo nō lapis.
¶ Item arguit. Nulla affirmatio remouetur formaliter
ab aliquo extra animā existente nisi per negationeꝫ for-
maliter oppositā: ⁊ extra intellectum sibi inexistentem.
sed homo extra animam formaliter remouetur a lapide
ergo per negationem realem sibi formaliter inexistentē.
Maior pꝫ: quia vnum oppositum non remouet nisi per
aliud oppositum sibi incompossibile. ¶ Item manente
inferiori manet superius: sed negatio est superior ad pri-
uationem: quia omnis priuatio est negatio ⁊ nō ecōtra.
ergo si nō manet negatio extra animā non manet priua
tio. ¶ Itē. Quanta est incompossibilitas inter terminos
ad quos trāsmutationis: tanta est inter terminos a qbꝯ:
sed ipossibile est terminos ad quos generationis ignis
⁊ generationis aque esse simul in eadem materia. ergo ⁊
priuationes istarum formarum erunt incompossibiles
in eadem materia preter animā: nam si vna inest eadem
ratione ⁊ alia. Maior patet: quia eodem modo distin-
guuntur ⁊ mensurantur termini a quibus. s. priuationes
⁊ habitus quibus opponuntur. Nā si habitus ⁊ forme
distinguuntur specie ⁊ priuationes distinguūtur specie:
⁊ si numero: numero. Unde sicut visus ⁊ auditus distin
guuntur specie positiue sic surditas ⁊ cecitas priuatiue.
¶ Ad hec respondetur: ⁊ ad primū q circumscripto om
ni opere itellectus homo neq; formaliter est lapis: neq;
non lapis: eo q formalis cōpositio huius affirmationis
lapis cum homine vel diuisio consistit precise in opera
tione intellectus. est bene homo fundamentaliter non
lapis: q: est res cui non competit esse lapidem: ⁊ quam-
uis inter contradictoria non sit dare medium absolute
sumpta: tamen cum istis additionibus formaliter: aut
extra animam bene datur medium. ¶ Ad aliud respon-
detur: q aliquid dicit remoueri ab aliquo realiter duo-
bus modis. vno modo ꝓprie ⁊ formaliter: quia. s. infuit
vel est aptum natum inesse: sed non inest: ⁊ sic nihil po-
test ab aliquo formaliter remoueri: nisi per negationem
sibi formaliter inexistentem extra intellectum. ¶ Alio
modo aliquid dicitur remoueri improprie ab aliquo: nō
q ei infuerit: aut aptum natum sit inesse: sed tm̄ quia si-
bi non inest: ⁊ si sic non remouetur ab illo per negatio-
nem sibi formaliter inexistentem extra animam: sed pre
cise ꝓpter affirmationē sibi incompossibilē: ideo homo
nō est lapis: quia homo est homo. nam quia ista affirma
tio homo inest homini extra animā que est incōpossibi-
lis lapidi pro tanto homo nō est lapis: ⁊ nō quia aliqua
negatio sicut ista nō lapis insit homini extra animā for
maliter. Unde est nō lapis: quia est hō ⁊ non ecōtra. ¶ Ad
aliud dicit q enti in anima ⁊ enti extra animaꝫ nihil est
cōmune vniuocū: ⁊ ideo negatio nō ē quid cōmune ad
priuationem ⁊ negationē extra genus nisi sꝫ vocē: priua
tio aūt ꝓprie habet esse extra animā: nō autem negatio
extra genus. ¶ Ad vltimuꝫ dicitur q nulle priuationes
sunt opposite in eodem nisi sint priuationes formarum
oppositarum que sint immediate circa idem de necessi
tate sequentes. sicut sunt priuationes contrariorum im
mediatoꝝ vt sanitatis ⁊ egritudinis: ⁊ quia nulle forme
sunt sic immediate circa materiam q necessario se cōse
quantur. ideo nulle priuationes sunt opposite in mate-
ria. Sed respectu agentis naturalis alique possunt esse
imediate: quia agens naturale non potest amouere vnū
oppositorum a materia nisi ponendo reliquum. s. nō cor
rumpit frigiditatem in aqua nisi introducat caliditatē:
⁊ licet ita sit: non tamen primo intendit corruptionem
frigiditatis: sed solum per se intendit inductionem cali
ditatis: sed quia hoc non potest nisi corrūpat frigidita-
tem. ideo per accidens intendit corruptionem eius: ⁊
quamuis alique forme sint opposite imediate in ordine
ad agens naturale ⁊ necessario consequātur susceptiuuꝫ
earum circa quod agit: sic q si vna inest: susceptiuū eius
caret alia: non tamen iste ordo est ex materia que quan-
tum est ex se immediate est susceptiua cuiuscūq; forme
agens vero naturale non agit nisi in materiam quātaꝫ.
⁊ non potest attingere ad nudam essentiam materie. vt
ponit Doctor subtilis in secundo. distin. 12ᵃ. q. secunda
licet in eodem secundo. distin. 3ᵃ. q. quarta. dicat aliter
sequendo opinioneꝫ Egidij: de quo alias. ¶ Tertia pro
positio priuatio includit duo in significato vnum prin
cipaliter tanq̄ formale significatū qd̄ est negatio. aliud
secundario. ⁊ ex cōsequēti ⁊ cōnotatiue. s. subiectū aptū
natuꝫ habere forma oppositā priuationi quātū ad suuꝫ
formale significatū nihil positiuū icludit: quia cuilibet
entitati positiue que potest recipi in aliquo subiecto est
priuatio opposita: quum priuatio nō sit nisi carentia en
tis positiui: sed ꝑuationi non est priuatio opposita: quia
sic esset processus in ifinitum igitur ⁊c. ¶ Secūdo: quia
omnis entitas positiua nouiter acquisita est terminus
alicuius actionis positiue: sed priuatio nō est terminus
alicuius mutationis positiue: sed solus corruptionis q̄
nō est mutatio positiua. ergo ⁊c. Si vero ꝑuatio capiat
quātum ad illud qd̄ secundario. ⁊ ex consequēti impor-
tat ꝑuatio est ens positiuū: ⁊ si querit per qd distinguit
ꝑuatio a negatione simplr extra genus. videt q debeat
distingui per illud qd̄ est sibi intrisecū: quia vnumqdq;
formaliter distinguit per illud qd̄ est de essentia sua: pri-
uatio nihil includit de eēntia nisi negationē puram. igit
priuatio distinguit formalr a negatione per negationeꝫ
simplicē. ¶ Ad hoc respōdet: q vel opꝫ dicere q ꝑuatio
nō distinguit per itriseca a negatione: sed solum penes
cōnotata: ⁊ tunc opꝫ negare illā vniuersalē. videlꝫ nihil
distinguit formalr ⁊c. q̄ vera est in positiuis nō in ꝑuati
uis: vel dicenduꝫ est q priuatio vt cecitas ⁊ alij termini

ꝓuatiui tā in concreto ꝗ̃ in abstracto distinguunt̃ negatiue: hoc est sunt nō idem cuicūqȝ a quo distinguuntur: quia distinctio positiua est passio entis: ꝛ iste sumit̃ penes aliquā entitatē positiuā intrinsecam. Non identitas sumit̃ vel potest sumi penes ꝓuatiuum ens: aut negationem. ꝛ tūc dico ꝙ ista negatio ꝓuatiua est nō eadē negationi extra gen⁹ seipsa formaliter: quia hec est alteri⁹ rationis ab illa: quā negatio in cōmuni dicat̃ equiuoce de istis duabus. vt dictū est: ꝛ cōcedo ꝙ ꝓuatio distinguit̃ formaliter vel non est eadem formaliter negationi extra genus per negationē alterius rationis ab ipsa a qua distinguitur. ¶ Et si queraẗ. vnde est ista alteritas ratiōis. ¶ Respondeo ꝙ ista nō potest assignari per intrinseca nisi quia hec negatio est hec negatio: ꝛ illa est illa ꝛ natura vnius est alia a natura alterius. vnde forte ista negatiua ꝓposito est imediata. hec negatio priuatiua nō est negatio extra genus. si vero alteritas rōnis istaꝝ negationuȝ debeat assignari per extrinseca facile assignabitur. vȝ. quia negatio priuatiua est negatio vt in aliquo positiuo: negatio extra genus nō: quā possit dici de simpliciter nō ente. ¶ Sed adhuc instat̃ ꝓbādo ꝙ priuatio intrinsece ꝛ formaliter importat aliqđ positiuuȝ sic. Illud de quo vere pōt dici istud verbuȝ est 2ᵐ adiacēs est vere aliqđ positiuū: sed de priuatione potest vere dici ħ verbum est 2ᵐ adiacens. igit̃ ꝛc̃. Minor ꝓbat̃: quia ista cōceditur. cecitas est. tenebre sunt. ¶ Ad hoc respōdet̃. ꝙ ad hoc ꝙ hoc vbū est ꝑdicet̃ de aliquo vere nō oportet ꝙ illud importet aliquā entitatē positiuaȝ: ſȝ sufficit ꝙ dicat aliquod priuatiuū. ¶ Sed cōtra. quia in ista ꝓpositione. cecita est. subiectuȝ pro nullo supponit: quā priuatio de significato suo formali nō iportet nisi negationeȝ forme. ¶ Respondet̃ ꝯformiter. ꝙ nō opȝ in tali ꝓpositione vbi predicat̃ esse secūdū adiacēs subiectuȝ semper supponere pro aliquo positiuo sufficit ꝙ supponat pro aliquo ꝓuatiuo. ¶ Uel pōt dici ꝙ termini ꝓuatiui sunt termini cōnotatiui taȝ in concreto ꝗ̃ in abstracto. ideo supponūt pro illis ꝯnotatis: ꝛ nō tm̃ pro significatis formalibus. vnde iste abstracta ꝛ cōcreata eodē modo se habent ad ꝯnotata ꝛ significata formalia: ꝛ vt sic sunt sinonima. ideo quādo dicit̃. cecitas est ly cecitas supponit pro oculis ꝯnotando ipsos nō hr̃e visum eodē modo. sicut cecus. Et si dicas ꝙ hoc est ꝯtra Arist. in postꝑdicamentis: vbi dicit: ꝙ ꝓuatio nō est ꝓuari. Respondet̃ ꝙ Arist. nō vult negare istā ꝓpositionē cecus est cecitas: ſȝ vult dicere ꝙ cecitas aliud importat de significato ꝓncipali ꝛ de ꝯnotato. Ex his apparet determinatio difficultatis q̄uo priuatio distinguit̃ realiter a potētia passiua: qȝ quum tam mā ꝗ̃ potētia eius sit aliqđ positiuum reale: ꝛ priuatio nullū tale formalr̃ includat: sequit̃ ꝙ distinguit̃ formalr̃ tam a materia ꝙ a potētia eius: ꝛ tunc vltra. quā priuatio desinet esse in mā: manēte ipsa mā ꝛ potētia eius passiua fundamētali distiguit̃ realr̃ ab ipsa vel saltem non est eadem realiter illi. Ex his pȝ determinatio questionis principalis.

Ad argumenta alterius opinionis opposite. Respondet̃ ꝛ primo ad auctoritate Arist. 2° physico. de diffinitiōe nature. Ubi dicit̃ nā est principiū nāle qđ est in alio nō pricipiū in q̄ passiuū ꝛc. ¶ Respōdet̃ ꝙ nā in ista diffinitione accipit̃ pro principio passiuo: ꝛ quā dicit̃ ꝙ nā ꝓm Arist. nō est principium in quo: sed quod est in alio ꝛc̃. Respōdetur ꝙ: sicut principium actiuuȝ non est quod: sed quo agēs agit: ita passiuum non est principiuȝ in quo: sed quo aliqđ est in aliquo: ꝛ ita natura est principiuȝ eius quod est in alio. s. motus: ꝛ sic accipit Arist. principium naturale in diffinitione nature: ꝛ tale principium passiuum est in rebus naturalibus: naturaliter ordinatum ad motuȝ. Et ex hoc non sequitur ꝙ tale principiuȝ sit aliquid forme generande. ¶ Ad ꝯfirmationem quum dicitur ꝙ natura principalius dicitur de forma ꝗ̃ de materia conceditur. Et quā dicit̃ ꝙ forma est principiū actiuuȝ. Respōdetur ꝙ nō semper est principium actiuuȝ: sed etiā passiuum. nam per quācūqȝ formā res est in actu per eandeȝ recipit passionē cōsequentē formaȝ ꝛ alios motus naturales per quos perficitur illud: cuius est forma sicut graue per suā formā determinat̃ ad locum deorsum ꝛ perficit̃ per ipsum: ꝛ vt sic graue inclinat̃ ad motuȝ deorsum sibi nālem a forma sua. ¶ Ad 2ᵐ ꝯfirmationē de differētia iter nālia ꝛ artificialia. Respondet̃. nālia differūt ab artificialib⁹ penes principiū passiuū: nālia enim habēt principiū passiuū nāliter inclinatū ad formā nālem. artificialia nō: sed mā eoꝝ vel est in potentia neutra respectu forme artificialis: sic ꝙ neqȝ in ipsaȝ nāliter iclinat̃: neqȝ ꝯtra naturaliter inclinat̃. s. nāliter appetendo oppositūȝ ipsius: vel forma artificialis recipit̃ in materia ꝯtra naturalem eius inclinationeȝ: sicut omnes forme inducte per diuisionē ꝯtinui ꝛ ordinem partiū in toto cōposito artificiali: sicut in edificijs ꝛ erectionibus vbi lapides ponūtur sursum ꝯtra eoꝝ nāleȝ inclinationē. Et quā additur: ꝙ artificialia hn̄t in se ꝓnᵐ passiuū: hoc est veruȝ: sed tale ꝓnᵐ nō habet aptitudinē nālē ad formā: potētia enī passiua est sine aptitudine nāli: sicut aptitudo nālis sine potētia passiua nāli. Exemplū ꝓmi graue est in po⁹ passiua ad esse sursum: ꝛ tn̄ nō hȝ aptitudinē nālē ac esse sursum: qȝ nō inclinat̃ nāliter ad esse sursum quā nō ꝑficiat̃ per vbi sursum: sed per vbi deorsuȝ. Exempluȝ scđi. Cecus hȝ aptitudinem naturalē ad actū vidēdi: ꝛ tn̄ nō hȝ potentiaȝ passiuā naturalē ad hđ actū: nec incōuenit aliqđ esse naturalr̃ inclinatū ad aliquē actum: qui tn̄ nō est possibilis recipi in apto nato sbto. vn̄ aptitudo pōt esse ex parte subti: q̄uis nō sit ex parte actus: ꝛ si esset ex parte vtriusqȝ esset ibi potentia naturalis: qđ est falsum: qȝ a potētia ad habitū ipossibilis est regressus. aptitudo naturalis indicatur vbi aliqđ ꝓm se inclinat̃ ad formam vel ibi forma nō repugnat ei ex natura sua. ¶ Ad aliam auctoritatē. si domus esset eoꝝ que natura sunt ꝛc̃. Respondet̃ ꝙ intētio Aristo. ibi est ꝙ sicut ars agit per determinata media ordinata ad finē vsqȝ ad vltimū ꝓncipaliter intentū: ita nā. similis. n. est ꝓcessus vtriusqȝ quo ad hoc ꝛ nō aliter: ꝛ ita si domus fieret a natura eundeȝ ordinē seruaret quē retinet vbi fit ab arte. ¶ Ad aliā auctoritateȝ. s. si ars nauifactiua esset in lignis. Respōdet̃: ibi nō plus vult Aristo. nisi ꝙ nō est verū naturā nō agere propter fineȝ: quia non delibereat quasi deliberatio sit causa precisa quare agens agit ꝓpter finem: vt dicebāt antiqui: ꝛ ex ꝯñti nō deliberare sit cā ꝓpter quam agēs nō agit ꝓpter finē. vt sicut affirmatio est cā affirmatiōis ita negatio negationis: sed vbi ars nauifactiua esset in lignis que ars nō deliberat: ſȝ mere nāliter ageret adhuc ageret agat pp finē: sic ēt facit nā: ꝙ aūt nā etiā ꝙ nō deliberet: agat ꝓpter finē apparet: qȝ frustrat̃: ꝛ q̄ūqȝ erat ī sua operatione. ¶ Ad aliā auctoritatem. vȝ. a nā sunt q̄cūqȝ a quodā ꝓn⁹ ꝛc̃. Ad hoc rñdet̃ vno mō ꝙ nālia hn̄t in se ꝓnᵐ effectiuū aliquoꝝ motuū: nō tn̄ oīum: vt dictū est in determinatione q̄ōnis. qȝ non respectu generationis substantialis: ꝛ cuiuscūqȝ actionis vniuoce. artificialia non. ꝛ per hoc differunt artificialia a nālibus. forma enim naturalis cōmuniter est principiū actiuum q̄uis nō sit de necessitate naturalitatis motus sic esse actiuū. forma artificialis nec actiuū nec passiuū ꝓncipium est: sed forma nālis semꝑ est alterū istoꝝ. ¶ Ad auctoritatē. 6. meta. de distictiōe sciētie practice a speculatiua. Respondet̃ ꝓm Cōmenta. ibideȝ ꝙ practica distigūt̃ a speculatiua per hoc qđ est circa obiecta: quoꝝ principiū est in nobis: que sunt ars ꝛ intellectus: ꝛ ita eoꝝ principium est in agente cognoscēte: sed speculatiua versat̃ circa obta: quoꝝ ꝓnᵐ nō est in nobis. Et hec distinctio ꝓȝ ipsum est penes ꝓnᵐ actiuuȝ obiectoꝝ vtriusqȝ scientie. ¶ Sȝ ꝯtra: qȝ Arꝫ. dicit ꝙ physica que ē speculatiua est circa sbaȝ in qua est ꝓnᵐ mot⁹ ꝛ stat⁹: inueniο ꝙ speculatiua est circa

tiua ē circa obiectiua: quoꝝ pn^m est in ipsis. ⁊ tūc si disti
guat practicā a speculatiua penes pn^a obiectoꝝ oꝫ acci
dere pn^a vniformiter. aliogn argumētū p qd̄ pbaꝭ distin
ctio sciētie practice a physica nihil ꝯcluderet: ſꝫ certū est
ꝙ pn^m artificialiū acceptū in ponēdo differentiā eoꝝ a
naturalibus est pn^m actiuū: qꝛ voluntas: ars: ⁊ itellect^9.
vt dicit Cōmen. ergo pncipiū in nālib^9 sic ēt accipiꝭ pro
pncipio actiuo. ⁊ sic in nālib^9 est pn^m actiuū sui motus ⁊
aut mutatiōis nālis. ⁊ ita stabit ꝓpositū. ¶ Ad hoc rīde
tur ꝙ oē naturale hꝫ pncipiū actiuū alicui^9 mot^9 natura
lis: nō tñ sue gñatōis passiue naturaꝭ: qꝛ nihil gñat se: vt
dictū ē artificiale nulli^9. Et ex hͦ nō sequiꝭ ꝙ in materia
sit aliqd ichoatiuū forme: q̄ ꝯꝫ gñari: qꝛ in ipsa est tantū
pncipiū actiuū actionis equoce. ¶ Sꝫ ꝯ: qꝛ ex ista rñsio
ne sequiꝭ ꝙ physica scia nō distiguiꝭ a practica: nisi pe
nes obiecta naturalia ꝯsiderata q̄ ad illos mot^9: ⁊ nō q̄
ad oēs mot^9 eis naturales: ⁊ ita dr̄ia scie naturalis a scia
practica penes obiecta nō erit vlis. Ideo aliter dr̄ ꝙ est
vniuersalis penes obiecta: qꝛ aliquod naturale hꝫ in se
pncipiū actiuū omnis motus qui sibi cōpetit. ¶ Cōtra
qꝛ sequiꝭ idē ꝙ prius: ꝙ physica nō distiguiꝭ a practica
nisi quo ad ista naturalia. ⁊ ita Ar. nō distiguit a practica
nisi physicā de aliquo naturali. Jō aliter dr̄ ꝙ omne pn
cipiū artificialiū p se ordinatū ad esse eoꝝ iquātū artifi
cialia sunt est in agēte cognoscēte: ſꝫ nō omne pncipium
physicū per se ordinatū ad esse rei naturalis inquātū na
turalis est in agēte: ſꝫ aliqd̄ est in passo: qꝛ actio nālis de
pendet vt naturalis pncipalr a pn^o passiuo existente in
re mota. ⁊ hͦ facit sufficiētē dr̄iaꝫ inter arteꝫ ⁊ naturaꝫ: qꝛ
penes nihil qd̄ est in passo accipiꝭ ars: ſꝫ tm̄ penes itelle
ctū ⁊ voluntatē: que ꝯstituūt artē. que sunt in faciēte: q̄
ars quasi semp facit ꝯ inclinationē passi: vt dictū est su
pra. Sꝫ si ens naturale hꝫ pncipiū actiuū aliqd̄ sui mo
tus naturalis: cū hoc necessario simul requiriꝭ pncipiū
passiuū: qd̄ inclinaꝭ in actionē naturalis agentis. ¶ Ad
aliud de casu ⁊ fortuna ꝙ reducunꝭ ad nāꝫ ⁊ itellectū ⁊c.
Rñdeꝭ ꝙ natura accipiꝭ vno mō vt est pncipiū actiuuꝫ
determinatū ad vnū oppositoꝝ: ⁊ ad vnū determinatū
modum producendi: que natura isto mō sumpta distin
guitur contra propositūꝫ: qd̄ est indifferēs ad opposita.
Alio modo accipiꝭ pro principio naturali a quo sumiꝭ
naturalitas motus. ⁊ natura isto mō: seu naturale distin
guitur contra violentum. ⁊ sic alicubi potest esse natura
sumpta primo modo: vbi nō est natura scd̄o modo. Exē
plum. si ignis agat in aquā calefaciēdo ipsam cōtra na
turā suā: ignis in ista actione est natura pmo mō: ⁊ nō se
cundo modo: qꝛ actio ignis nō est ſm iclinationē passi:
imo contra eius inclinationem. ⁊ sic violenta. Casus ⁊
fortuna vt sunt cause agentes reducunꝭ ad naturam pri
mo modo ⁊ ꝓpositūꝫ. ita ꝙ ad naturam sic acceptā re
ducitur casus: qui reperitur solūꝫ in naturalibus. Et for
tuna que est in volūtarijs seu liberis reduciꝭ ad ꝓpositū:
sed hoc nō repugnat positioni nostre: mō non sequitur.
Natura est principiū actiuum naturale. ergo quicqd est
natura est pncipiū actiuū: ⁊ omne pncipiū nāle est actu
uū. sic videꝭ ꝓcedere ratio istoꝝ. ¶ Ad aliud de 3° ethi
coꝝ ⁊c. dico ꝙ hoc qd̄ dicꝭ non conferēti vim passo: ly
ꝯferente vim determinat ly passo ⁊ nō pncipiū extra. ⁊
si cōstruatur cum passo hoc qd̄ est cōferre vīꝫ potest itel
ligi duobus modis. vno modo ꝙ passum conferat vim
actiue: ⁊ coagat agenti extrinseco. ⁊ hͦ est falsūꝫ: vt dcm̄
est. alio modo inclinatiue: vt sit sensus. passum non pre
bet inclinationē ⁊ tēdētiam in formā: que inducitur ab
agēte extrīseco. Et iste sensus est verus. si ly nō cōferen
te vim. nō tm̄ accipiatur negatiue. sed etiaꝫ priuatiue: ⁊
cōtrarie: quia passum nō solum nō habet inclinationēꝫ
ad formam: accipiēdo nō habere pure negatiue: sed cō
tra formaꝫ inductam naturaliter inclinatur. per opposi
tum. si ignis generet ignem de aqua: q̄uis nō sit in ma
teria agens intrinsecū qd̄ coagat agenti extrinseco. s. ipsi

igni: qꝛ tm̄ materia ignis affecta qualitatib^9 disponenti
bus per alterationē inclinatur nāliter in formam ignis
ideo ista actio nō est violenta: sed physica ⁊ nālis. ¶ Ad
auctoritatē in. 7. metaphysi. tex. Cōmē. 29. rñdeꝭ ꝙ Ar.
nō itelligit per partem forme: partem formalem: sed tm̄
virtualē pro quāto in materia ꝓcedit aliqua forma: que
ꝯtinet virtualiter effectiue: vel saltē dispositiue ipsaꝫ for
mā generādā: ⁊ dicꝭ forma ista precedens esse pars: qꝛ
forte secū cōcurrit alia causa partialis secum coagēs ad
generationem forme: sicut quādo calor efficit sanitateꝫ
cū quo concurrit dissolutio humoꝝ: ⁊ multa alia. ¶ Ad
duas rōnes que hic formabanꝭ. vꝫ. ꝙ productio forme
nālis esset creatio: ⁊ ꝙ esset violēta. Quātū ad primū pꝫ
responsio ex dictis in determinatione pncipali. q. conclu
sione 4^a. Quātū ad scd̄m pꝫ ex hoc ꝙ imediate ꝓmissuꝫ
est: exponēdo sniam Arist. in 3° ethicorum. de violento.
¶ Ad alias auc̄tes que addebātur exponēdo modum po
sitionis istoꝝ: qui ponit inchoationes formaꝝ: ⁊ primo
ad illā que sumitur ex pmo physi. vbi dicitur. Oportet
principia semper manere ⁊c. ¶ Ad hanc auctoritatē dꝫ
tur multe expositiones: vna est ꝙ in omni trāsmutatiōe
substātiali opꝫ esse principia. s. materiā: formā ⁊ ꝑuatio
neꝫ: semp eni priuatio in qualibet trāsmutatione est ter
minus a quo: ⁊ forma est terminus ad quem. ⁊ mā̄ sbm̄:
¶ Alia expositio huius auc̄tis est ꝙ principia opꝫ semp
manere q̄ꝫdiu manet illud cuius sunt per se principia: ⁊
ideo mā̄ ⁊ forma que sunt principia q̄ꝫtū ad esse semper
manēt pro quolibet tēpore: in quo verū est dicere ꝙ pn
cipiatū est. priuatio vͦo que est per se principiū transmu
tationis semp manet pro quolibet tempore: pro quo ve
rū est dicere ꝙ trāsmutatio est: ⁊ sic eo modo quo aliqd
est pn^m. eo modo manet. ¶ Sed est alia expositio magis
ad mentē Ar. ⁊ Cōmē. dicendo ꝙ māle principiū semp
manet: cū sit incorruptibile prima aūt pncipia ꝯtra sem
per manēt: nō qꝛ semp existāt: ſꝫ qꝛ semp sunt termini cu
iuscūqꝫ trāsmutationis. vnus enim terminus est priua
tio. ⁊ alius est forma. nō sic autem de contrarijs posterio
ribus. ⁊ hoc est qd̄ subdit Ar. vbi hꝫ ꝙ alia contraria nō
sunt principia. nō quideꝫ absolute: ⁊ quocūqꝫ modo. qꝛ
quum inter contraria posteriora possit esse transmuta
tio: sequitur ꝙ ipsa possunt esse pn. Sed intelligendum
est ꝙ contraria posteriora nō possunt esse principia pri
ma. ⁊ hoc est verum: nā licet album ⁊ nigrūꝫ possint esse
termini alicuius transmutationis. ⁊ ita principia: non
tamen cuiuslibet. ¶ Potest etiam dici ad auctoritatem
iꝫ se ꝙ ipsa est ad oppositum istius positionis: que po
nit omnes formas inchoari in forma corporeitatis per
petua in materia: qꝛ si sic. nūquaꝫ priuatio opposita isti
forme corporeitatis ineīt materie: que est pn^m: ⁊ aut oꝫ eē
in quacūqꝫ trāsmutatiōe si poniꝭ ista forma corporeita
tis esse alterum pn^m pmū: nec valet dicere ꝙ ꝑuatio cō
comitaꝭ istā formā: qꝛ ista deficit a suo esse purissimo cō
pleto: ⁊ qꝛ tēdit in nihil: naꝫ forma ⁊ ꝑuatio vt sunt pn^a
sunt ꝯtra ⁊ oino opposita: ⁊ vnū excludit reliquū: ſꝫ ista
ipuritas manet cū forma corporeitatis. ḡ sibi non oppo
niꝭ. aliogn opposita essent simul. ¶ Itē. ꝑuatio opposita
negat qcqd ponit positiuū oppositū: sed ꝑuatio cōcomi
tans formā corporeitatis nō negat ⁊ ꝑuat formā corpo
reitatis. igiꝭ expositio ista stare nō pōt. ¶ Ad aliā auc̄tē.
de pmo meta. rñdeꝭ ꝙ mā̄ pma ꝑus recipit formas vles
q̄ꝫ pticulares: qꝛ ꝑus recipit formas ipfectas q̄ꝫ pfectas
Rō aūt forme imꝑfecte in plurib^9 repiꭍ q̄ꝫ pfecte: sicut
rō corporis q̄ꝫ viuētis: ⁊ ꝑus viuētis q̄ꝫ aialis: ⁊ dato ꝙ
sit vna forma recepta in mā̄ cōpositi sbalis. illa ꝑus pfi
cit māꝫ sub rōne corporis q̄ꝫ sub rōne viuentis: ⁊ sic de
inceps. nō tñ aliqua rō istaꝝ formaꝝ est coeua materie.
Auc̄tas ē etiā cōtra opinantē: qꝛ si mā̄ recipit oēs formas
vt dicit Cōmen. quū omne recipiēs sit in potentia ad il
lud qd̄ recipit: aut ista potētia est simul cū actu aut ante
actum: nō pmo mō. ḡ scd̄o mō. ⁊ quum hoc nō sit ordi

ne nature precise: erit ordine temporis: qd declarat: q̄ga
quecūq; sunt ordinata ſm nām: ⁊ sunt opposita ⁊ incō-
possibilia illud qd est prius ſm nām est ēt prius duratio
ne ⁊ tpe aliogn duo opposita simul eēnt: esse in poᵃ ⁊ in
actu ſm aliquā formā sunt duo opposita. ḡ in eadē mē-
sura tēporis nō potest mā simul esse in poᵃ ⁊ in actu for-
me: recipiēs recipit formā iquātū est in poᵃ. igit ⁊c. Nec
ratio maxime ꝯcludit de ordinatis ſm nām ordiue nāe
positiue: sicut esset forte in proposito. ¶ Ad auctēs ⁊ rō-
nes alterius modi ponēdi respectu cuiuscūq; forme pro
priā ichoationē. Rńdet. ⁊ pmo ad pmā. de scdo phyſ.
vbi dr ꝙ priuatio est spēs ⁊ nā. Rńdet ꝙ priuatio qdam
mō dr nā vel forma: qꝛ semp cōiūgit cū forma ⁊ cū pri-
uatiōe vniᵘ forme semp ꝯiūgit alia forma. Uel pōt di-
ci ꝙ priuatio in suo itellectu icludit formā: nā in nō face
re videt facere: vt dicit Ar. pmo elēchoꝝ. vel ēt qꝛ ē quo
dāmodo forma māe: nā priuatio denoiat mām ad mo-
dū fore. vñ sicut mā dr formata: ita dr puata. ¶ Uel me
lius ad itētionē Cōmē. nā dicit de puatione exite in mā
prima: itelligēdo priuationē formā sbalē imperfectioꝝ.
⁊ sic forma terre pōt dici priuatio respectu forme ignis.
talis eni nō est priuatio simplr: vt dicit Cōmē. imo est vt
forma māe. vñ ſm ipm. nā dicit de forma duobᵘ modis.
vno mō dr de formis qbus nō cōiūgit priuatio: sicut de
albedie. albedo eni est forma cū qua nō ꝯiūgit priuatio
oino. Alio mō dr nā de formis diminutis: cū quibus cō
iungit priuatio cuiusmodi est nigredo. nigredo enim est
forma cū qua cōiūgit priuatio albedinis. Et si arguat
ꝙ sicut nigredini ꝯiūgit puatio albedis: sic albedini p-
uatio nigredis. Rńdet ꝙ nō est sile: qꝛ nigredini sic cōiū
git puatio albedis: ꝙ i ipsa nec est albedo formalr: nec
virtualr: sed sic nō cōiūgit albedini priuatio nigredis:
nam in albedie virtualr est nigredo eo mō quo minus p
fectuꝫ est virtualr i magis perfecto. ¶ Uel vltimo modo
potest dici ad itētionē Cōmē. ꝙ priuatio magis coniun-
git cū forma impfectiori: qꝛ cū imperfectiori cōiūgit pri
uatio maioris perfectionis: ꝙ cū cōtrario talis forme:
sed nō est sic de forma pfectiori. ¶ Ex his nō sequit for-
mam generādam precedere in mām ſm esse impfectum
etiā ꝙ eius priuatio pcedat in mā: vt pꝫ ex dictis. ¶ Ad
aliam auctoritatem Cōmē. primo phyſ. cōmē. 79. vide-
tur: ꝙ sicut si in materia esset aliqua forma cōnaturalis
māe: vt multi ponunt generatio esset ex ente simplici-
ter: qꝛ ex ente in actu: ita si materia esset pura puatio vt
posuit plato: generatio esset ex nihilo qꝛ ex pura priua-
tione: sed nos nō ponimus mām esse purā priuationeꝫ:
sed esse ens positiuum realiter distinctum a priuatione:
vel saltem nō idem realiter. Et quum dicit Cōmen. vel-
le priuationē nō importare purum nō esse. Rńdetur. ve-
rum est ꝙtum ad suum māle significatū ⁊ ꝯnotatū: sed
quātū ad formale significatū iportat solum negationeꝫ.
¶ Ad aliud cōmēti. 81. in pmo phy. Ex hoc cōmento ha-
bet ꝙ vnūquodq; impfectum appetit similari perfecto
ꝙtum pōt: ⁊ quū perfectissimū ens in nā sit primū pn-
cipium qd est deus ⁊ deus sit ens actualissimum: vnū-
quodq; suo modo appetit esse in actu. Ex quo sequit ꝙ
quum mā sub priuatione forme sit ens in pura potentia
primo diuersa ab actu formali: quē non habet ex se: sed
pōt recipere per actionem agētis nālis. ideo mā vt stat
sub priuatione forme nāliter appetit ipsam. priuatio ta-
men quem accidit māe nō est materia: neq; est eius ap-
petitus. quē pono esse eūdē essentialr cū materia: ⁊ ita
priuatio nihil positiuū dicit formaliter: sed bene cōno-
tatiue. ¶ Et ad illud qd ifert: ꝙ materia habet de motu
⁊ motus est forma imperfecta ⁊c. Rńdet: ꝙ in mā ante
gnātionē forme forma nō est in mā: neq; sub gradu imp
fecto: neq; pfecto: sꝫ postmodū dum fit ⁊ gnāt si sit diui
sibilis ſm gradus: vt tenet Cōmē. de formis elemētaribᵘ.
prius itroducit ſm gradū impfectū ꝙ perfectū. ¶ Sꝫ ꝯ:
qꝛ Cōmē. loquit de forma vlr accepta: ⁊ nō soluꝫ de for-
ma elemētari. ¶ Dicēdū igit ꝙ quādo forma est fieri p
trāsmutationē māe que alterat ad dispositiōes ꝯuenien
tes illi forme. hꝰ forma pōt dici esse aliquo mō i mā sub
eē impfecto: qꝛ hꝫ ibi esse dispositiue ⁊ i fieri: nō tamē ſꝫ
esse: aut essentiā eius: ita ꝙ nulla realitas forme ē in mā
in tota alteratiōe pcedēte gnātionē forme i qua postmo
dū forma itroducit tā ſꝫ eē ꝙ ſꝫ essentiā: ⁊ ita tota gnā-
tur seu iducit ab agēte nāli. ¶ Sed adhuc istat: qꝛ motᵘ
māliter sumptᵘ qui est forma fluēs: est etiā in pdicamēto
sbe. Rńdeo ꝙ vel vna tm̄ forma sbalis simplex iducitur
ab agēte nāli: vl plures. si vna tm̄: ꝙuis ista sit simplex ſꝫ
rē: tm̄ virtualr est plures: sicut exēpli gratia fora elemēti ē
vna simplex fora. cōtinet tm̄ i virtute gradū entitatiuuꝫ
sbe: ⁊ gradū corporeitatis. ⁊ prius ordie nāe iformat ma
teriā ſꝫ gradū sbe ꝙ corporis: sꝫ i eodē istāti tēporis fora
adueniat ſꝫ vtrūq; graduꝫ: ⁊ tūc forma sub gradu priori
est motus māliter sumptus respectu sui vt fluis sub gradu
posteriori ⁊ pfectiori qꝛ prior gradus ordinat ad posterio
rē: p tāto sub isto gradu forma appellat fluēs: nō quideꝫ
ꝙ mā nō maneat sub illo gradu forme. sed soluꝫ sub illo
gradu pcise mā nō quiescit: sꝫ tēdit ad vlteriorē pfectio
nē: ⁊ tūc forma fluēs nō dicit per defitionē sui: sꝫ p tēdē-
tiā ad vlteriorē perfectionē. ⁊ hoc quo ad gnātionē for-
me que gnātur per formas itermediatas. sicut in aiali-
bus que gnāntur ex semine: ꝙ si sit sermo de istis: tunc
mā est sub multis formis fluētibᵘ per defitionē sui ante
ꝙ deueniat ad formā vltimate intētā ab agēte: ⁊ ꝙtum
ad istas: quelibet gnātur aut corrūpit totalr ſm eē. ⁊ ſm
essentiā. ¶ Ad auctoritatē Cōmē. cōmēto. 63. in eodē pri
mo physi. rńdet ꝙ Cōmē. nō plus vult ibi: nisi ꝙ sicē i ge
neratiōe accidētiū que est motus cōcurrit sbm: ⁊ aliqd
oppositū ei qd gnātur: qd oppositū desinit eē cū forma
vltimate intēta fit ⁊ gnātur: ita est in gnātione sbali vbi
cōcurrit sbm deferens trāsmutationē: qd prius est sbꝫ for
ma opposita anteꝙ sit sub forma gnānda. que pmo in-
tendit ab agente: ⁊ in hoc exemplificat in generatione
animaliū ex spermate: qꝛ eni forma spermatis nō est itē-
ta a nā ppter se: sed ppter alterū in huiusmodi genera-
tione vt sit via ad formā aialis: vt dictum est in corpore
questionis. ppterea sperma corrumpit ⁊ alie forme que
sunt opposite forme animalis: quousq; deuentū fuerit
ad formā vltimā introducēdaꝫ: neq; ex hoc habet ꝙ for
ma introducēda sit partibilis ſm esse ⁊ essentiā: ⁊ vt sic
generet: sed solū est partibilis rōne accidētiū ppriorꝫ: q
successiue acquirunt: ⁊ opposite deperduntur. Et sic ſꝫ
Cōmentatorem: forma substantialis perficit. ⁊ diuisibi-
liter acquirit rōne accidētiū nō per se. Sed contra. quia
dicit. si forma humana sit partibilis. sed ista additio nō
fuisset ponēda. si intelligeret esse partibilis rōne accidē-
tium. ¶ Rńdēdo ꝙ Commē. dixit hoc: qꝛ aliqua forma
substantialis ſm ipsum est diuisibilis ⁊ diuisibiliter ac-
quiritur: qꝛ forme imperfecte vt forme elemētares: ⁊ in
his verum est quod dicit: qꝛ. i. ſm ipsuꝫ introducuntur
in materia per partē post parteꝫ. ⁊ quia diuisibilitas ge-
nerationis formaꝝ substantialiuꝫ potest esse: vel ex parte
forme: vel ex parte accidentiuꝫ. Exemplificādo de for-
ma animalis voluit declarare diuisibilitatē gnātiōis for
me ex his que sunt per se: ⁊ non ex his que sunt per acci
dēs si forma est ptibilis est per se diuisibiliter acquisibi-
lis. si indiuisibilis: solū per accidens. ¶ Ad aliud de pua
tione: quū dr. puatio icludit formalr aliquod positiuū.
¶ Rńdet p ea que dicta sunt imediate post solutionē. q.
pncipalē. vñ negat: ꝙ puatio vt priuatio est: iportet for-
maliter aliquod positiuū: sed solū cōnotatiue: ⁊ tale est
sbm seu mā in gnātione sbali. ¶ Sꝫ cōtra dicebat: quia
Ar. reprehēdit Pla. qui nō distinxit inter māꝫ ⁊ priua-
tionē: volēs ꝙ mā ⁊ priuatio essent vnū. ¶ Rńdetur ꝙ
Ar. recte reprehēdit Pla. ꝙtū ad hoc: ꝙ posuit puatio
nē esse in sba māe ⁊ ꝙ oino essent vnū ſm diffōnem: mā
⁊ priuatio ⁊ hoc est falsum ēt ſm nos ponimus eni pua
tionē non

tionem nõ importare mãm in suo intellectu formali: sed solũ ꝯnotãdo & ĩportãdo secundario. & ex ꝯñti: & quasi p accidẽs: qḋ est ꝯ ĩtẽtionẽ Pla. vt apparet in preallegatis cõmẽtis. & ꝙ posuerit plato ꝑuationem in sba & eẽntia mãe prime pꝫ ex Cõmen. cõmen. 79. primi phi. Ponimus ẽt nõ identitatẽ realẽ nõ solũ formalẽ inter materiã & priuationẽ. Plato aũt ponebat ista esse omnino indistincta. ¶ Ad aliud ꝙ nõ quodlibet fit ex quolibet: sꝫ determinatuꝫ ex determinato. videt̃ ꝙ pro tanto verũ est: qꝛ nulla forma generat̃ nisi preuijs dispositionib⁹ existẽtibus in mã: que determinãt mãm magis ad vnam formã q̃ȝ ad aliã. Et hoc est qḋ dicit Cõmẽ. 12. meta. cõmẽ. 18. ꝙ in mã ꝓcedũt ꝓportiones & habilitates quedã. ex q̃bus determinata forma generat̃. Et per hoc pꝫ ad confirmationẽ. ¶ Ad aliud: quũ dicitur. Forma ante sui generationẽ habet aliqḋ esse distinctũ a materia &c. Respõdet̃ vno modo ꝙ forma ante sui generationeꝫ est ens: & nõ purũ nihil: maxime ſm illos qui tenẽt ens vniuoce dici de ente in actu: & de ente in potentia obiectiua: q̃a actus & potẽtia: quũ sint modi entis nõ variãt rationeꝫ eius formalẽ. Et ꝯcedit̃ ꝙ ens in potentia obiectiua est ens simplr: vt esse dicit 3ᵐ adiacens in ꝓpositione. ¶ Et si dicat̃ ſm qd: hoc nõ est ex cõparatione ei⁹ ad cõmune de vtroq; s. tam de ente in actu q̃ȝ ẽt de ente in potẽtia: sꝫ ꝑcise vt ens in potẽtia cõparat̃ ad ens i actu. & nõ vt ambo cõparant̃ ad 3ᵐ & ſm hoc facilis est ꝛñso. ¶ Sed cõtra: qꝛ ex hoc videret̃ ꝯcedẽdũ formã ante sui gñationeꝫ habere aliqḋ esse essentie. & hoc cõcederet Frãciscus de Mayronis. & Hẽricus de gãdauo. Ideo alio mõ põt dici: negata vniuocatiõe entis ad ens in actu & in potẽtia. Tũc conceditur ꝙ tale ens in po᷑ est ens ſm qd: vt ambo cõparãtur ad ens in cõi: nõ tamẽ est purũ nihil: & ens in potentia obiectiua isto mõ distinguit̃ a nihilo simplr: & figmẽtis: penes hoc. vꝫ. ꝙ sibi nõ repugnat esse existere: q̃uis sit nõ ens: vt nõ ens opponit̃ enti simplr in actu: sꝫ vt ens accipit̃ pro ente ſm qd sic ens in po᷑ nõ est ens: sꝫ ens isto mõ acceptũ. nõ tñ ex hoc ꝯcedit̃ ꝙ forma in potẽtia habeat aliqḋ verũ esse essentie: aut existẽtie. de esse existẽtie pꝫ: qꝛ hoc est termin⁹ actionis agẽtis: de eẽ eẽntie idẽ: qꝛ est idẽ realr cũ esse exñtie. & nõ separat̃ ab ipso in re. Cõcedit̃ tñ ꝙ forma ante sui gñationẽ hꝫ esse eẽntie in po᷑ & silr esse exñtie nec icõuenit eẽ exñtie eẽ in po᷑: & determinari ꝑ ipsaꝫ potẽtiã: vt dicit Scot⁹ in 2° sniarũ. di. 3. q. vltima. vbi ꝯcedit actũ & potẽtiã cognosci abstractiue: & actus exñtie & potẽtie nõ sunt opposita: nisi ista accipiant̃ in suis realitatib⁹. & in re q̃cq̃d dicat Frãcisc⁹ de hoc. ¶ Vel aliter põt dici: sequendo dicta Cõmen. 9. meta. cõmẽ. 7. qui negat ens in po᷑ esse ens simplr: dicit̃ ꝙ adhuc ex ista positione nõ sequit̃ formã ante sui gñationẽ esse nihil sed mediũ inter ens & nihil. Nõ enim est ens simpliciter: vt dicit ibi Cõmen. de ente in po᷑: neq; nihil opponit̃ cõtradictorie enti: qꝛ tale nihil negat qḋcũq; ens: non solum quo ad ens in se: sed etiam quo ad modos entis: & cũ ꝯcedat̃ ꝙ forma ante sui generationẽ sit ens in potentia: ens & modi eius nõ negant̃ a tali forma. & sic inter ens simpliciter: qḋ est ens perfectũ & purum nihil: datur medium qḋ est forma in po᷑: ꝙ det̃ tale medium apparet per illud qḋ dicit Ar. 2° meta. tex. cõmẽ. vij. vbi hꝫ inter esse & nõ esse est mediũ ipsa gñatio: & illud qḋ fit: & esse & nõ esse: vt sunt termini gñationis nõ sunt cõtradictorij: vt ostẽdit̃ in 4° meta. ¶ Per hoc rñdet̃ ad ꝯfirmationẽ: quũ dicit̃ ꝙ forma fieret ex nihilo simplr: negat̃ ꝙ hoc sequat̃ ſm positionem nostram: sed bene cõ positione Platonis: qꝛ ponebat plato priuationem esse de essentia mãe: & ex ꝯñti materiaꝫ esse purũ nihil: qꝛ priuatio q̃ntũ ad suũ formale significatũ est purũ nihil. Ex quo sequit̃ ſm ipsum generationẽ esse ex nihilo initiatiue & subiectiue: qꝛ tam terminus a quo: q̃ȝ mã que ponit̃ sbm gñationis est nõ ens ſm ipm: sed ſm positionẽ quã tenemus: gñatiõis nõ ẽ ex nõ ente simplr.

subiectiue: qꝛ ponim⁹ mãm esse ens realr positiuũ & ꝑuationẽ q̃ntũ ad cõnotatũ esse aliqd positiuũ: vt dictũ est. ¶ Et cũ addit̃ in argumẽto ꝙ forma fieret ex nihilo sui: ꝯcedit̃ vt nihil opponit̃ eẽ eẽntie & existẽtie forme: qḋ ẽ eius verum & reale esse: sꝫ nõ vt opponit̃ esse in potẽtia: qḋ est ei⁹ esse ſm qd. & isto mõ forma vt est in potẽtia nõ est purũ nihil: vt dictũ est: imo ẽ ens: sꝫ nõ simplr ens: sꝫ vt ly ens determinat̃ per ly potẽtiã aut ꝑ ly ſm qd. ¶ Et si arguas. nõ est simplr ens: g̃ est simplr nõ ens. ex 1° perhiermenias. Negat̃ ꝯña in terminis cõpositis. In simplicibus ꝯcedit̃: sic est in ꝓposito. vñ ista ꝯñtia est bona. nõ est ens. ergo nõ est ens cũ ꝯstãtia subiecti: sed cum ly simplr: put determinat ly ens a parte ꝑdicati non valet. ¶ Ad vltimũ pro ista opinione videt̃ ꝙ duplex est distãtia infinita: quedã est positiua: que nihil aliud est: nisi excessus infinite ꝑfectionis in aliquo vno sup alterũ extremũ a quo dicit̃ distare: & talis distãtia est iter deũ & creaturam. Alia est distantia negatiua que est ꝑ negationeꝫ cõuenientie extremorum: aut saltẽ ꝑ ꝑuationẽ ꝑfectionis in vno extremoꝝ: q̃ ponit̃ in alio. p⁹ negatiua est iter cõtradictoria. scḋa inter ꝑuatiue opposita extrema cõtradictionis: nullũ hñt mediũ: neq; ſm formã neq; ſm sbꝫ. vt dicit̃ ꝑmo posterioꝝ. & 4° meta. tex. cõmẽ. xxvij. Extrema ꝑuatiõis: siue ꝑuatiue opposita: sꝫ nõ habeãt mediũ ſm formã: qꝛ sunt cõtradictoria circa sbm aptũ natũ: tñ bñ hñt mediũ ſm sbm: circa qḋ neutrũ hꝫ fieri: vt lapis respectu cecitatis: & visus. ¶ Ex hoc ad ꝓpositũ dico ꝙ distãtia positiua inter deũ & creaturã est ifinita: & sup istã nullũ agẽs finitũ põt: sicut nullũ tale agẽs põt creare. Si loq̃mur de distãtia negatiua. ista nõ ẽ ifinita: qꝛ ista distãtia nõ est nisi excessus extremi positiui supra aliud negatiuũ: aut priuatiuũ: q̃ñ eñi excedẽs est imediatũ excesso: q̃ntitas excessus erit ſm q̃ntitatem excedẽtis. quũ aũt cõtradictoria & ꝑuatiue opposita sint imediata: & extremũ positiuũ ꝯdictionis nõ ponat ꝑfectionẽ infinitã super aliud: nisi illud sit ens icreatũ. igit̃ distãtia sola que erit inter ens increatũ & nõ ens erit ifinita: & nulla alia. ¶ Q. si dicas negationẽ: seu nihil qḋ est extremũ cõtradictionis hr̃e infinitatẽ in se: qꝛ negat entia infinita: & ipꝫ deũ. ¶ Cõtra. qꝛ nihil nõ distat ab ente: nisi i deficiẽdo nõ plus aũt deficit nihil ab ente: q̃ȝ ens illud ponat: sꝫ ens causabile sup qḋ põt agẽs nãle & finitũ nõ ponit ens ifinitũ. ergo neq; nihil qḋ opponit̃ ei erit infinitum. ¶ Ex his respõdet̃ ad formã argumẽti: ꝙ loquẽdo de distẽtia iter cõtradictoria nullũ agẽs finitũ põt supra talem distãtiã in qua nullũ est mediũ simplr & oĩno. Si loq̃mur de distãtia priuatiue oppositoꝝ: quum ista hẽat mediũ ſꝫ sbꝫ sup istã põt agens nãle & creatũ: cui⁹ actio semꝑ ꝑsupponit subiectũ circa qḋ agit. Negat̃ vlterius ꝙ aliq̃ istaꝝ sit infinita: & si alicubi repit̃ ꝙ distãtia contradictoꝝ sit infinita: hoc hꝫ itelligi infinita. i. ideterminata: qꝛ cõtradictio saluatur. imo sequit̃ ad quamcũq; paruam & maximã distãtiã: & in omni ente respectu alterius põt fundari cõtradictio. Hec dicta sint ad .q.

Ad argumenta ꝑncipalia. Ad ꝑmũ: qḋ sumit̃ a Cõmen. 8. meta. vꝫ. ex actu & potẽtia nõ fit vnũ &c. ¶ Rñdet̃ ꝙ auctes Cõmẽ. nõ sũt ꝯ ꝓpositũ nostrũ. loquit̃ eniꝫ de actu exñtie: & de potẽtia obiectiua sibi correspõdẽte. que po᷑ obiectiua ẽ respectũ possibilis: qḋ põt esse termin⁹ potẽtie actiue: qḋ est in po᷑ tali est idẽ cũ eo qḋ est actu tale: sicut sor. i po᷑ ẽ idẽ cũ sorte in actu: q̃uis sor. actu exñs sit ꝑfectius ens seipso: vt ẽ i po᷑ & sic agẽs deducẽs sortẽ ḋ po᷑ ad actum existẽtie nõ largit̃ multitudinẽ: sed perfectionem. Et ad formã argumẽti: quum dicit̃. agẽs qḋ producit aliqd ſꝫ totũ suuꝫ esse &c. negat̃ maior: si producat extrahẽdo de po᷑ obiectiua ad actũ: sꝫ si ꝓducat de po᷑ subiectiua. sic agẽs largit̃ multitudinẽ: & sic maior est vera: sed Cõmen. primo mõ itelligit. ¶ Per hoc apparet ad scḋaꝫ auctẽꝫ ꝙ illḋ qḋ est in actu: nõ est aliḋ ab eo qḋ ẽ i pñã obiectiua:

q2 quū act⁹ existie ꝫ po⁹ obiectiua sint modi entis: non variāt rōnē illi⁹ cui aduenuīt: ꝫ ita nō variāt: neqꝫ gen⁹ t neqꝫ spēm: neqꝫ idi uiduū. ¶ Et h dicta sint ad totā. q.

¶ Dubitabit aūt vtiqꝫ aliqs vtꝝ altera aut eadē sint principia et elemēta sbarū. Textu cōmenti. xix. Q. ō. vij.

Ueritur Utrum sba possit imediate fundare relationem potētie actiue. Et est sensus. Utrum sba possit esse imediatum pn^m actiuū respcū alicuius effectus. ¶ Et arguit̃ p̄ ꝙ nō: q2 sba nō acqrit summā eius pfectionē ꝫ vltimā: nisi mediāte pfectione minori: ſꝫ summa pfectio sbe est ei⁹ opa no: dicēte Ar. p̄ ꝫ. 10. ethi. ꝙ act⁹ ꝫ opationes sunt fines vltimi potētiaꝝ: ꝫ pfectiōes agētū. minor aūt pfectio qꝫ sit sba pfecta p suā ꝑpriā opationē ē aliqͦ accidēs. ꝰ sba nō pōt pfici sua ꝑpria opatione: nisi mediāte aliquo accidēte. ¶ 2⁰ arguit̃ sic. Ar. in p̄ntis ponit nālē potētiam in p̄ūto qlitatis in 2ª spē. ꝰ omnis nālis po⁹ est qlitas. ꝰ nō sba. ¶ Itē 3⁰ po⁹ ꝫ act⁹ sunt eiusdē gnīs. ex. 9. meta. ſꝫ ois opatio ꝫ actus scd̄s in istis inferioribus est accn̄s. ergo po⁹ ipsius actus ꝫ opationis erit accidēs. ¶ Ultimo arguit̃. Ar. in de sensu ꝫ sensato. Ignis nō agit inqātum ignis: sed iqꝫtū calidus. ergo caliditas est sibi precise ratio agendi: ꝫ non substantia.

Ad oppositū tn̄ arguo sic. Sicut po⁹ passiua se hꝫ ad sbam: ita po⁹ actiua: cū potētia actiua dicat̃ eē pfectiō passiua: ꝫ magis de itētione nāe: sed po⁹ passiua p̄mo ꝫ simplr̄ est ad sbaꝫ imediate: ꝫ fundat̃ imediate in sba. l. i mā p̄ma: ergo po⁹ actiua poterit immediate fundari in sba. ꝫ per ꝯsequēs substātia poterit immediate agere ꝫ producere.

In ista. q. primo ponetur conclusio respōsiua. 2⁰ respōdebitur ad argumēta in p̄ncipio.

Quantū ad p̄mā ptē tenet̃ ps affirmatiua qōnis qͥ pbat̃ p̄ a posteriori 2⁰ ꝑ gd. Et 3⁰ aucte.

¶ Quantum ad p̄mū p̄mo argr̄ sic. Effectus per se nō pōt esse nobilior: sua per se cā efficiēte: ſꝫ sba est nobilior quolibet accn̄te. ꝰ nō poterit eē ab aliquo accn̄te. ꝰ erit imediate a sba. maior pbat̃: q2 effectus est vniuoc⁹: vel equiuocus. Si ē vniuoc⁹: est eque pfecti⁹ cū sua cā. Si equiuocus: nō pōt dari ꝙ sit eqͤ pfect⁹ cū cā: q2 nō eēt equoc⁹: ſꝫ vniuoc⁹: ꝫ eiusdē rōnis cū cā: ꝰ talis effect⁹ ē impfectior pbat̃ (intelligēdo ipsam ꝑpositionē de cā totali equoca i suo ordine: ꝫ i rōne cāe prime: ꝙ nō possit eē impfectior effectu: ꝫ breuiter de q̈cūqꝫ gn̄atiua iꝙ nō possit sic eē ipfectior effectu: dūmō sit cā totalis in suo ordine.) rn̄ q2 oēꝫ pfectionē quā hꝫ effect⁹ hꝫ a sua cā. ꝰ ois pfectio effect⁹ ṽtualr̄ ꝯtinet̃ in cā: sed nō pōt dari ꝙ cā sit eque pfecta cū effectu si sit equoca: vt de se pꝫ. ꝰ erit maioris pfectiōis qꝫ sit effect⁹. Tū ēt q2 si effect⁹ excedit suā cāꝫ: qꝫtūcūqꝫ sit simplex in re: pōt tn̄ diuidi in duo p itellꝫ: i quorū vno adequat̃ sue cāe: ꝫ in altero excedit. sit illud in qͦ adequat̃ sue cāe. A. illud in quo excedit sit B. Isto stāte. arguit̃ sic. Cā p se nō pōt vltra effcm̄ sibi adeq̈tuꝫ: q2 det̃ oppositū. ꝰ talis effect⁹ nō adeq̄ret ṽtuteꝫ cāe. Ex qͥ cā posset vltra talē effectū: ꝫ ita effect⁹ eēt adeq̈t⁹: ꝫ nō adeq̄tus: qͦd iplicat ꝯdictionē. Pꝫ igit̃ ista maior. ſꝫ effectus ſꝫ A. est adeq̈t⁹ sue cāe. ꝰ p̄cise talis effect⁹ ſꝫ A. poterit eē a sua cā sed effect⁹ talis ſꝫ B. excedit. ꝰ talis effect⁹ ſꝫ B. nō poterit eē a sua cā: ꝫ ita ſꝫ B. vel erit a se: vł a nullo. quoꝝ vtrūqꝫ est ipossibile. ¶ Cōfirmat̃ eadē maior ꝑpositio. Forma dās eē formale vbi dat formalr̄ eē nō dat pfecti⁹ eē qꝫ sit ꝑpriū esse forale. ꝰ vbi dat esse ipfectiori mō qꝫ sit dare eē formalr̄: nō dabit pfecti⁹ eē qꝫ sit ꝑpriū eē. Ista ꝯn̄a pꝫ. q2 si cā se hn̄s mō pfecto i cāndo: nō cāt aliqd pfecti⁹ eē n cābit pfecti⁹: vbi idē cāet mō ipfectiori. Sꝫ dare eē formalr̄ ē pfecti⁹ dare eē: qꝫ dare eē effectiue: ꝫ in gn̄e cāe efficiētis: q2 p̄m̄ dare eē: est dare eē itrinsece: ꝫ in rōne forme cōicātis suā pfectionē alicui cui talis forma nata est dare eē. Dare eē effectiue est dare eē extrīsece. ꝰ vbi forma dās eē formalr̄: nō dat pfecti⁹ esse suo ꝑprio eē. ita ēt nec vbi dat esse effectiue. ¶ Et ꝯfirmat̃: qꝫtū ad h: ꙩ dare eē formalr̄ sit pfecti⁹ dare eē: qꝫ dare eē effectiue (ꝫ hoc ſm theologos) q2 ipsi ponūt: ꙩ nā diuina cōicata tribus suppositis dat eis eē formale diuinū. Extrinsece aūt ꝫ respectu creaturaꝝ nā diua dat eē effectiue. Nō certū est ꙩ nā diuina pfectiori mō dat eē suis suppositis qꝫ alicui creature. ꝰ sequit̃ ꝑpositū: ꙩ dare eē foralr̄ sit pfecti⁹ dare eē: qꝫ dare eē effectiue. ¶ Ex hiis i̇fert̃ ꝑpo^m: ꙩ efficiēs ꝑducēs aliquē effectū nō cābit aliqͦd eē pfecti⁹ qꝫ sit ꝑpriū eē. ꝫ ita accn̄s nullo mō poterit gn̄are substātiā. ¶ Ad hoc rn̄det̃: ꙩ accidēs ṽtute ꝑpria nō pōt gn̄are substātiā: sed bn̄ ṽtute alteri⁹: ꝫ ita nullum impfecti⁹ pōt ṽtute ꝑpria i aliqd pfecti⁹ iſꝫ bn̄ ṽtute alteri⁹. ¶ Sꝫ ꝯ arꝫ q2 qro de illo in cui⁹ ṽtute agit: aut eni ē cā efficiēs termini gn̄ationis: aut nō. Si tu dicas ꙩ sic: ꝫ illud tale est sba: ꝫ per formā suā sbalē ē p se gn̄ans. igit̃ po⁹ actiua respcū gn̄ationis imediate fundabit̃ in sba. ¶ Qͦd si tu dicas: ꙩ agit p ipꝫ accn̄s: ꝫ nō p formā ꝑpriā. ¶ Cōtra hoc q̈ttuor. Qͦd eni agit p formā alteri⁹ que est accn̄s in ipo: p accn̄s agit. ꝰ sba solū p accn̄s gn̄aret: ꝫ ita p se gn̄ans aut efficiēs excederet̃ a ꝑprio effectu. qͦd est i probatū. ¶ Itē 2⁰ cōtra h arꝫ ex fundamētis san. Tho. hꝫ eni ꙩ istr̄m nō agit: nisi q2 motū a p̄ncipaliori agēte: sed accn̄s est cā istr̄alis respcū sbe. ꝰ nō agit accn̄s nisi p qꝫto mouet̃ a sba. ꝰ sba p se erit mouēs efficiēs. ¶ Itē 3⁰ ꝯtra idē arguit̃. Incōueniēs est aliqd eē illud: i cui⁹ ṽtu e alterū agit in aliq gn̄e cāe: nisi sit p̄ncipali⁹ agēs ꝫ idepēdēti⁹ in eodē gn̄e cāe: sed sba est illud: in cui⁹ ṽtute accn̄s agit i gn̄e cāe efficiētis. ꝰ ꝫ sba imediate agit in gn̄e cāe efficiētis. ¶ Itē. 4⁰ cōtra idē. Accn̄s agere in ṽtute sbe: aut iportat aliqd absolutū: aut respectiuū. Si absolutū aut ē sba: aut accn̄s. Si sba. ergo sba agit. Et p̄terea hoc est falsuꝫ. q2 accn̄s nō agit tanqꝫ p rōnē formalē agēdi: nisi talis rō formalis sit in ipso formalr̄: ſꝫ nihil est formalr̄ in accn̄te nisi accn̄s. ergo p̄cise aget iquātū accn̄s. Si āt des 2^m mēbrū. vꝫ. ꙩ illō absolutū iportatū p agere in virtute alteri⁹ sit accn̄s: sequit̃ idē qͦd pri⁹. Si aūt dicas ꙩ illud iportatū sit respectiuū: nō est nisi ordo accidentis ad substantiam in agēdo. Sed qͦd hꝫ talem ordinē ad alterum in agendo non excludit quin illud alterū agat ergo adhuc habebit̃ ꙩ sba aget: sicut appet in causis essentialr̄ ordinatis: quarū vna alteri subordinatur in agēdo. 2⁰ declat̃ eadē ꝑpositio a p̄ori: ꝫ ꝑ ꝑ qd. Et arguitur sic.

¶ Oē agēs agit ſm ꙩ est in actu: ita ꙩ illud qͦd est pfecti⁹ i actu: pfecti⁹ agit (Hec ꝑpō colligit̃ ō mēte Ar. 9. meta. ꝫ 3⁰ phy. tex. cōmē. 17. Probat̃ ēt rōne. si eni rō agēdi est act⁹. ꝰ vbi pfectior actus: ibi pfectior rō agēdi. Probat̃ ēt alio mō: q2 rō act⁹ vel est pfectionis simplr̄: vel sequit̃ ad perfectionē simplr̄. sed qͦd est pfectionis simpliciter magis sequitur illud qͦd est perfectius ꝫ maxime i qͦd est maxime pfectū. Ergo cuꝫ actus sit pfectio simplr̄: q2 reperit̃ in deo: cum sūmitate ꝫ eminētia. vbi erit pfectior actus: illud pfectius aget. ¶ Cōfirmat̃ h: q2 intelli⁹ que sunt pfectiores i actu dicunt̃ pfecti⁹ ꝫ p̄ncipali⁹ agere. pꝫ ꝰ ista maior.) Sꝫ ita est ꙩ fōra sbalis est pfectior act⁹ qꝫ forma accn̄talis. ꝰ pfecti⁹ poterit agere qꝫ fōra accn̄talis: ꝫ ita poterit sibi imediate cōpeter̃ actio: ꝫ po⁹ actiua. ¶ Ad h rn̄det̃ dicēdo: ꙩ accn̄tia ordine quodā isunt ipsi sbe: ꝫ qͦd est pfecti⁹: imediati⁹ inest: ꝫ illō qͦd est impfectius remoti⁹ iest. Actio aūt est ens diminutū. ꝰ remoti⁹ iest ipsi sbe: qꝫ qlitas aut q̈ntitas. Un̄ nō pōt aliqd eē primū actiōi: nisi sit ipfectū: q2 qͦd ē primū ipfectiori ē impfectius. ꝰ si sba esset ens primū actioni eēt ens impfectum. ¶ Et confirmat̃ ista ratio. Quia certū est ꙩ ꝑpō vna preassumpta est falsa: que erat maior: q2 certū est ꙩ q̈ntitas est

quis est pfectior qualitate. ꝛ tn̄ q̄ntitas nō est forma actiua sed q̄litas. ¶ Cōtra hoc multiplr arguit supponēdo: ꝙ lꝫ pdicamenta sint ordinata ordine pdicamētali: nō tn̄ hn̄t talē ordinē in eē: qꝛ talia pdicamēta sic se hn̄t: ꝙ res vnius pdicamēti pōt imediate ꝯsequi esse alteri⁹ predicamēti: ꝛ illud qd̄ est iperfectius pōt imediate ꝯsequi illud qd̄ est pfectius. Sicut relatio ꝛ actio imediate pn̄t ꝯsequi sbaꝫ ꝛ reꝫ de pn̄to sbe. Nā certū est ꝙ sup sbam pōt imediate fundari relo identitatis vel silitudinis eēntialis. Tum qꝛ duo iduidua eiusdē spēi in pn̄to sbe circūscripto, ad una gnationē oi alio pn̄to a relone ꝛ a sba sunt ideꝫ in spē. ergo talis identitas fundat in istis iduiduis: vt sunt iduidua sbe. Tū qꝛ (quū habeāt eādem dn̄iam essentialeꝫ) dn̄r esse silia similitudine essentiali que fundat tanq̄ȝ in fundamento primo in dn̄ia specifica ipsoꝝ. ergo ppositū. ¶ 2° ꝯ idē: qꝛ si talis est ordo accn̄tiuꝫ q̄ntū ad inesse: ꝛ ad ꝯsecutionē sui sbti: qlis est ordo ipsoꝝ predicamētoꝝ (quū relatio ordinet ante actionē) nō posset qualitas agere: aut esse imediatū receptiuū actionis sine relone: ꝛ ita q̄litas nō posset imediate agere: sed mediāte relone: qd̄ vr̄ esse ꝯ Arꝫ. 5. phy. tex. cōmē. 10. vbi vult: ꝙ relatio nō possit p se terminare motum. ergo multo magis negabit ab ipso: ꝙ possit per se pncipiare motuꝫ. ¶ 3° arguit sic. Aristo. 4. phys. tractatu de loco. vult: ꝙ accidit locato inq̄ȝtū locatum est: ꝙ habeat q̄litates nāles: vt pꝫ in exemplo suo de cubo: qꝛ si cubū esset separatū ab oibus q̄litatib⁹ nālibus: ꝛ eēt in aq̄: adhuc hr̄et vbi. ergo vbi pōt cōpetere imediate ipsi q̄ȝto: sub rōne q̄ȝti: secludendo per intellm etiā oēm q̄litatē nālē: ꝛ tn̄ certū est: ꝙ ordine pdicamētali q̄litas mediat inter vbi ꝛ q̄ȝtitatē. ¶ Et in ꝯfirmatiōe: quū tu dicis: ꝙ q̄ȝtitas est pfectior q̄litate. Contra arguit sic. Illud nō est pfectius qd̄ ꝯsequit cōpositū rōne mãe eo qd̄ ꝯsequit cōpositū rōne forme: qꝛ sicut forma est pfectior mã: ita omne ꝯñs formā inq̄ȝtuꝫ talis est perfectius ꝯñte mãm: vt mã est: sed ita est ꝙ qualitas sequit cōpositum rōne forme. q̄ȝtitas aūt ꝯsequit ipm rōne mãe. ergo ꝛc. ¶ Itē 4° arguit sic. Illud qd̄ debet substātijs nobilioribus: ꝛ eis attribuit est perfectius eo qd̄ nō attribuit talibus substātijs: sed ita est ꝙ q̄litates pfectiores attribuūtur substantijs nobilioribus: sicut apparet de celo: ꝛ de istis inferioribus. Quātitas aūt perfectior nō attribuit sbe pfectiori: qꝛ q̄ȝtitas maior nō cōpetit semp corporibus nobilioribus. Elemēta. n. sunt impfectissima corpa respectu mixtoꝝ: ꝛ tn̄ hn̄t maiorem q̄ȝtitatem. quare ꝛc. ¶ 5° ꝛ vltimo arguit sic. Illud qd̄ est rō sbe attingendi suū vltimū finem: est pfectius eo qd̄ nō est rō attingendi ꝯsilem finē: sed qualitates sunt rōnes tales respectu sbe (qꝛ sba pfecta: sicuti est hō per ea que sunt q̄litates attingit vltimū finem. Naꝫ certū est ꝙ intelligere ꝛ velle sunt qualitates in homie: ꝛ per intelligere ꝛ velle hō attingit sbas sepatas: deū ꝛ intelligētias: in qbus ꝯsistit sua vltima pfectio) ergo ppositū. ¶ Et ꝯfirmat: qꝛ illud est maioris pfectionis qd̄ ꝯuenit cū perfectione simplr in deo q̄ȝ illud qd̄ nō sic conuenit. Sed q̄litates in nobis ꝯueniunt cū pfectionibus simplr in deo. Probat: qꝛ sapientia in nobis intelligere ꝛ velle sunt qualitates: ꝛ magis ꝯueniunt siue vniuoce: siue analogice: cuꝫ his que sunt in deo. s. sapia diuina intelligere ꝛ velle in deo: q̄ȝ q̄ȝtitates. ergo qualitates sunt perfectiores q̄ȝtitatibus. ¶ Ad illud qd̄ tu dicis: ꝙ q̄ȝtitas nō est pncipiū actiuum imediatum. Contra: lꝫ non sit pncipiū actiuū actione transmutatiua ꝛ corruptiua. est tn̄ pncipiū actiuū actione intentionali in sensuꝫ: sic ꝙ mouet ipm sensuꝫ: ꝛ ēt intellm: qꝛ de se pōt causare actū intelligendi. ergo vt sic q̄ȝtitas est pncipiū actiuū qd̄ nullo mō cōpetit relationi sm se. ¶ Sed arguit ꝯ rōnem pncipalem. Per te ista est vera Omne ens pfectius in actu pōt esse pncipium pfectius actiuū. Sub ista ppositione assumo istam minoreꝫ. Sed mixtū est ens pfectius in actu q̄ȝ elementū. s. ignis. ergo mixtuꝫ erit pfectius actiuū: qd̄ cōiter negat. ¶ Rn̄deo ꝯcesso illa maiore: dico ad minorē: ꝙ mixtū est perfecti⁹ actiuū: ꝛ hꝫ aliquā opōnem pfectiorē q̄ȝ ignis: aut aliqd̄ aliud elm respcū cui⁹ est pmū pfectius actiuū: qꝛ qd̄ pōt in pfectiorē opōnē est pn̄⁹ pfecti⁹ actiuū. Dr̄ tn̄ ꝙ elm. s. ignis est pfectius actiuū sm actionē trāsmutatiuā ꝛ corruptiuā: lꝫ q̄ȝtū ad actionē pfectiuā: q̄ est respcū alicuius pfectiōis pficiētis sbꝫ, mixtū est pfectius actiuū: q̄ȝ elm.

¶ Probat 3° pncipalr ꝯ pncipalis: auctē Arꝫ. 7. meta. tex. cōmē. 32. vbi hꝫ Arꝫ. ꝙ ppriū sbe ex his accipe est: ꝙ necē est aliquā aliā sbam pexistere que facit actu animal si fit actu aial. Sed si fit q̄ȝtū: aut q̄le nō est necesse pexistere q̄ȝtum aut quale: nisi ptāte. Ex qua auctē hr̄: ꝙ si fit in actu q̄ȝtū: aut q̄le. non est necesse pexistere q̄ȝtuꝫ aut q̄le. Ex hoc arguit sic. Impoīe est ꝙ aliqd capiat esse: postq̄ȝ nō fuit: nisi a cā per se efficiēte: que necessario pexigit ad hoc: ꝙ talis effectus capiat esse. Sꝫ q̄ȝtū aut q̄le ad hoc ꝙ fit nō necessario pexigit q̄ȝtū aut q̄le: imo tali nō existe potent cāri q̄ȝtū aut q̄le. ergo causabit a sba. ¶ Et ꝯfirmat qꝛ si non est necīum pexistere ad gn̄ationem q̄ȝti ꝛ q̄lis: q̄ȝtū aut q̄le. multo min⁹ erit necessariū pexistere ad gn̄ationē sbe. qꝛ si de quo magis. ergo de quo min⁹. minus. n. vr̄ ꝙ sba dependeat a q̄ȝto: ꝛ a q̄li: q̄ȝ ipm q̄ȝtuꝫ ꝛ q̄le. Sed ipm q̄ȝtū: aut q̄le non sic depēdet eēntialr a q̄ȝto ꝛ q̄li ꝙ necessario pexigat ipm. ergo multo minus sba: ꝛ ita sba poterit gn̄ari a sba: nō pexiste q̄ȝtitate: aut qualitate. ¶ Ad hanc auctēꝫ Arꝫ. rn̄det ꝙ sba gn̄at a sba tanq̄ȝ a pn̄° remoto: lꝫ nō q̄ȝtū ꝛ q̄le gn̄at a q̄ȝto ꝛ q̄li tanq̄ȝ a pn̄° remoto: lꝫ ppinquo. ¶ Cōtra Arꝫ. intendit ibi pbare. quō sba est cā oiuꝫ accn̄tiuꝫ: qꝛ pmisit ibi: ꝙ accn̄tia nō sunt entia nisi qꝛ entis: sed si ad gn̄ationē q̄ȝti ꝛ q̄lis necessario pexigit q̄ȝtū ꝛc. tanq̄ȝ pncipiū ppinquū. ergo nō pbaret intentuꝫ: lꝫ magis oppositū. ¶ Itē. arguit: ꝙ accn̄s nō attingit terminū sbalem: qꝛ accn̄s nō corrūpit sbam. ergo non gn̄at: ꝯñia pꝫ: ꝛ añs pbat: qꝛ nihil corrūpit nisi habeat maiorē pportioneꝫ supra corrūpendū: sed hoc non hꝫ accn̄s: qꝛ resistit sba corrūpenda cū q̄litate sibi ꝯueniente: mō qd̄ est pfectius in entitate est pfectius in virtute. sba est hꝫ. igr̄ ꝛc. ¶ Et ꝯfirmat: qꝛ qd̄ nō pōt corrūpere qualitateꝫ ꝯñtem formā sbalē: nō pōt corrūpere sbam: sed accn̄s ꝯrium nō pōt corrumpere talē qualitatē: qꝛ sba hꝫ virtutē ꝯseruatiuā illius qualitatis. igr̄ resistit agēti corrūpenti: mō cōparādo actiuū ad actiuum simplr pfectius sm entitateꝫ est simplr pfectius sm v̇tutē. igit ꝛc. ¶ Itē. alterās nō inducit gradū incōpossibilē alterabili. ꝛ pbat hoc ex rōne terminoꝝ: qꝛ nō pōt mouēs iducere gradū icōpossibilem suo mobili. cuius pbatio est: qꝛ mobile manet in toto motu. ergo sub oi gradu p motū iducto: sꝫ nihil manet sub aliquo sibi icōpossibili. ¶ Hoc ēt pbat p aliā rōnē a priori. prius nālr non pōt corrūpi p aliqd̄ posterius nālr quicquid est inductū ab alterāte vt alterans est: est posterius nālr forma sbali rei alterabilis. ergo p nihil tale inductum ab alterante corrumpitur substantia alterabilis.

Quantum ad 3ᵐ pncipale. Ad argumēta pncipalia rn̄det: pmittendo ꝙ duplex est actio. est enim actio pductiua: ꝛ est actio acta. Actio pductiua est de gn̄e actionis. Actio acta est de gn̄e qualitatis: aut q̄ȝtitatis: aut alioꝝ predicamentoꝝ. Actio productiua quādoq̄ȝ est ad terminum intrinsecū agētis: qui est perfectio ipsius agentis: q̄n̄q̄ȝ ad terminū extrinsecū: qui nō est pfectio agentis: sed facti ꝛ producti. ¶ Tunc rn̄det dicendo. si loquamur de ipsa actione productiua illa non est perfectior sba. qꝛ talis actio est respectus: ꝛ forma respectiua nō est perfectio sbe: ꝛ loquendo de ipsa actione: nō opꝫ ꝙ sba aliquo alio pficiat anteq̄ȝ sibi cōpetat talis actio. Sed loquendo de actione acta que est terminus intrinsecus: ꝛ perfectio ipsius sbe. pōt concedi maior: ꝛ ad minorem dr̄: ꝙ summa pfectio sbe est operatio: que est terminus ipsius actionis prouenientis a potentia actiua: ꝛ conceditur ꝙ ad perfectissimam istam operationeꝫ non deuenit ipsa sba, nisi prius ordine nāe:

vel tpis recipiat aliquam pfectionem minorez: ꝛ ex hoc nihil mali sequit. ¶ Posset etiã dici: ꝙ cũ sba sit pfectioz omni actione acta ꝛ oi factione: non opꝫ ꝙ ꝑus pficiat alio ꝙ̃ hẽat actioné vel factioné: ꝛ ita lꝫ sba qualis: vt est vnũ aggregatũ ex sba ꝛ q̃litate sit qd pfecti⁹ saltẽ ſm qd ꝙ̃ sba in se: ni sba q̃lis vt includit pfectioné formalé ꝛ ppriaz sbe distinctá ꝯ pfectioné qualitatis: nõ est pfectioz intrinsece ꝙ̃tũ ad ppriá pfectioné: ꝙ̃ sba qualis: vt q̃lis est: ꝛ ita in recipiẽdo ipsam q̃litatẽ vel in pducendo ipaz nõ opꝫ ꝙ pficiat pfectione alteri⁹ gñis a se: cuꝫ nullum tale possit esse pfectio ei⁹ intrinseca ꝛ sbalis. ¶ Ad 2ᵐ rñdet: ꝙ si auctas cõcluderet: nulla spẽs de 3ᵃ spẽ q̃litatis esset imediatũ pñᵐ pductiuũ: qd est euidẽter falsum: ꝛ ꝯ Ar. in pdicamẽtis. ꝛ in 2° de aia. de obiectis sensuũ. ꝯña est euidẽs: qꝛ per te ois nãlis põa est in scda spẽ q̃litatis. Dõm est igr: ꝙ nãlis põa: vel accipit p eo qd sigt: vel p eo qd denoiat. p̃ mõ nãlis põa nõ est aliud ꝙ̃ respectus põalitatis de pñto resonis: vel alterius pdicamẽ. i respectiui. 2° mõ accipit p fundamẽto istius respectus ꝛ põa isto mõ dicta põt repiri in pluribus pdicamẽtis: ꝛ maxie absolutis. Põt etiã accipi nãlis põa 3° mõ: p facilitate vel agilitate vtẽdi põa scdo mõ dicta: ꝛ ista agilitas seu facilitas in vtẽdo põa scdo mõ: est q̃litas de gñe q̃litatis: ꝛ ẽ in scda spẽ. ꝛ ad hoc facit exẽpluꝫ Ar. in pñto q̃litatis: q exẽplificat de pugillatore ꝛ cursore: quo ad illá põaꝫ nãlez: q̃re argᵐ nõ est ꝯ ppoᵐ. ¶ Ad 3ᵐ rñdet ꝙ duplex est põa. vna est põa subiectiua. altera est põa obiectiua. Põa subiectiua est pñᵐ passiuũ receptiuũ alicui⁹ forme. Põa obiectiua est põa ſm quá aliqd vnum põt pduci in esse. Potentie subiectiue opponit actus formalis. põe obiectiue opponit actus exiñe. Si loquamur de põa subiectiua: ꝛ actu sibi correspondente: negat ꝙ põa ꝛ actus sint eiusdez gñis: qꝛ data veritate istius: sequeret ꝙ ois põa subiectiua esset de gñe actionis. Maꝫ certũ est: ꝙ actio que recipit in agẽte: aut in passo: est de gñe actiõis. ḡ omne illud in quo recipet actio: eẽt de gñe actiõis per illá auctem. Sꝫ loquendo de põa obiectiua ꝛ actu sibi corñdẽte: verum est ꝙ põa ꝛ actus sunt eiusdẽ gñis: eiusdẽ spẽi: ꝛ eiusdem indiuidui: qꝛ idẽ numero qd pfuit in põa est postmoduz in actu ꝛ ita equocat de põa. ¶ Nõ põa actiua nõ est põa obiectiua: sed reducit ad põaꝫ subiectiuá. pp hoc: qꝛ vel in ipsa recipit actio: vel per ipsam actio recipit in subiecto: ꝛ ita (quãuis non sit põa obiectiua) argᵐ nihil ꝯcludit. ¶ Ad vltimuꝫ rñdet: ꝙ Ar. ibi loquit de actione intentionali in sensum: ꝛ qꝛ sensus nõ se ꝯfundat vsqꝫ ad sbam rei. iõ ignis actione in sensum nõ agit inq̃ntuꝫ ignis sed inq̃ntũ calidus. ppterea qꝛ dcm̃ est: ꝙ sba non est de se sensibilis sed bene accidens consequens substantiam ꝛc.

¶ Ampli⁹. si itellꝰ sit sua sba sine itelligẽtia qd itelligit. Tex. cõ. li. Q̃ð. viij.

Queritur Utrũ intellꝰ diuin⁹ intelligat aliud ab essentia sua. ¶ Et arguit ꝙ nõ. Ná data veritate istius: sequeret ꝙ intellꝰ diuinus perficeret per aliud ab essentia sua. ꝯñs est falsum. ḡ ꝛ añs. ꝯña pꝫ: qm̃ intellꝰ per itelligere dignificat ꝛ perficit: vt hꝫ Ar. 12. meta. tex. cõmen. 51. ¶ Item scdo arguit: qꝛ si sic. sequeret ꝙ intellꝰ diuinus itelligeret cõposita: ꝛ ptes eius: ꝛ cuꝫ partes sint priores toto ordine nãe: intellꝰ diuinus prius intelligeret partes ꝙ̃ totuꝫ. ꝛ per ꝯñs in tali intellectu esset ordo successionis. Et vlterius sequit: ꝙ intellꝰ intelligeret discursiue: cũ ex cognitione partium que prima ordine nãe cognoscerent deueniret in cognitionem totius. ¶ 3° arguit sic. qm̃ dato ꝙ intellꝰ diuinus intelligat aliud a se: sequit ꝙ intellectio sua sit respectu infinitoꝝ simul ꝯña probat: qꝛ intelligibilia sunt infinita saltem successiue. que possunt intelligi ab intellectu nostro: sꝫ quecunqꝫ sunt successiue intelligibilia ab intellectu nr̃o: simul actu intelligunt ab intellectu diuino: cũ intelligant vnico actu. ergo itelligibilia infinita sunt simul actu itellecta ab intellꝰu diuino. ¶ Et ꝯfirmat: qꝛ si itellꝰ diuinus itelligit oia itelligibilia alia a se: aut itelligit illa sub rõne cõi: aut sub rõne ppria. nõ sub rõne cõi: qꝛ intellectio sua esset ꝯfusa. Si sub rõne ppria aut hoc erit successiue: aut simul si successiue. ergo itellꝰ diuinus intellecto vno erit in põa ad intelligendum alterum. si simul. ergo simul intelligit infinita. Quo dato sequitur ꝙ infinita multitudo erit pertransita simul ab aliquo intellectu: quod sapit heresim in pħia.

Ad oppositũ ẽ argt. Si intellꝰ diuinus non intelligit alia a se. Ista ipossibilitas itelligẽdi: aut est ex defectu intellꝰs (qꝛ s. itelligibile est adeo pfectũ ꝙ intellꝰ ex sua virtute nõ possit illud itelligere: sicut dr 2° meta. ꝙ intellꝰ noster se hꝫ ad manifestissima in nã. sicut oculus noctue ad lucẽ solis.) Sed hꝰ non põt dici de itellꝰu diuino: cũ sit pfectissimus ꝛ ifinitus: aut ista ipossibilitas est ex defectu rei cognite (sic vt res sit minime entitatis ꝛ ex ꝯñti minime cognoscibilitatis) sꝫ hoc etiã nõ põt dici de itellꝰu diuino: qꝛ defectus in cognoscibili arguit maiorẽ nobilitatez ꝛ pfectioné in cognoscẽte: quia vbi est talis defectus in cognoscibili. si põa est itensior sꝫ proportioné: põt illud cognoscere. vñ Ar. in li. de sensu ꝛ sensa. vult ꝙ si visibile diminueret in ifinitũ: opꝫ visum q dꝫ ipm visibile pcipe augeri in ifinitũ. putas ḡ cognoscibilis reqrit maiorem virtutẽ põe cognitiue: sed nulla põa cognitiua põt esse itensior ꝛ pfectior ꝙ̃ põa intellectiua dei. igr defectus cognoscibilis nõ ipedit: quin pfecte cognoscat ab intellꝰu diuino ꝙ̃tũ est cognoscibile: nõ solum quodlibet a deo est cognoscibile hñs esse in intellꝰu eius obiectiue: sed quodlibet distincte ꝛ sub ppria rõne cognoscit ab ipso: qꝛ cognitio ꝯfusa est impfecta: nihil aũt impfectiõis est in deo: q̃re ꝛc. ¶ 2° argr sic. quecunqꝫ põa cognoscit aliquá rõnez formalé de se: põt intelligere illá in quocũqꝫ p se icludit: sed itellꝰ diuinus cognoscit rõnem formalé entis. igr ꝛc. maior vr nota: qꝛ cognoscens distincte aliquá rõnez. cognoscit quodlibet cui inest formalr illa rõ: vt eadẽ sibi: qꝛ non stat aliq̄ duo esse idẽ realr: ꝛ quodlibet cognoscat distincte: qn cognito vno cognoscat ꝛ reliquũ. minor etiã pꝫ: qꝛ itellꝰ diuinus cognoscit se esse formalr ens formalr sbam ꝛ spm̃: ꝛ quecũqꝫ in eo includunt q̃ditatiue. ¶ Ad idẽ 3° argr sic. si p hoc ꝙ itellꝰ diuinus itelligit creaturá: diceret impfecti⁹ multo magis ex hoc ꝙ producit creaturas. qꝛ sicut pducere creaturas nõ est aliud: nisi eius pductioné terminari ad creaturas. Ita itelligere creaturas nõ est aliud: nisi eius itellectioné terminari ad ipsas: sꝫ maior impfectio vr pductioné terminari ad creaturas: ꝙ̃ itellectioné: qꝛ pductio necio reqrit terminũ in actu: nõ aũt itellectio: qꝛ siue res existat: siue nõ: semp põt intelligi igr ꝛc. ¶ Cõfirmat si impfectionis esset in põa supiori attingere vilia obiecta: multo magis esset imperfectior itellꝰ ꝙ̃ sensus: qꝛ sensus nõ cognoscit nisi q̃litates: itellꝰ cognoscit multo viliora q̃litatibus. ¶ Ad idẽ 4° qm̃ aliqd oĩm hꝫ verius esse in aliquo repñtatiuo ꝙ̃ in seipso. verius cognoscit in illo ꝙ̃ in seipso: sꝫ res create verius hñt esse in essentia diuina ꝙ̃ in seipsis. ergo veri⁹ cognoscunt in eẽntia repñtante ꝙ̃ in seipsis. sꝫ eẽntia diuina est repñtans itellectui diuino. ergo itellꝰ oia repñtata itelligit ꝛ cognoscit in re ꝛ intuet. ergo ꝛc. ¶ Ad ideꝫ 5° qm̃ aliqd ꝯtinet eminẽter in aliquo ipossĩe est vt cognoscat pfecte ꝯtinẽs vt ꝯtinẽs nisi cognoscat ꝯtentũ: sꝫ deus ꝯtinet eminẽter oia alia a se: ꝛ cognoscit se pfecte vt ꝯtinẽs. ergo ꝛc. ¶ Et ꝯfirmat: qꝛ qm̃ aliqs itellꝰ cognoscit pfecte aliqd cognoscit omne illud qd in eo ꝯtinet (pꝫ ex rõne perfecte cognitionis: qꝛ cognitio pfecta est de aliquo: qꝛ nihil eius latet itellꝰm) sed intellꝰ diuinus cognoscit essentiá suá perfectissime in qua oia eminẽter ꝯtinent: igit ꝛc. ¶ Item sexto omnis intellectus cognoscens cãm: vt causa est cognoscit effectum illius cause. Intellectus diuinus est hꝰ respectu sui. igitur ꝛc.

sui. igit̃ ꝛc. Maior est nota: quia cognitio cãe vt cã est ꝯsistat in q̃dã habitudine cãlitatis terminate ad effectum: sed ĩpossibile est cognoscere habitudinẽ: nisi termin⁹ aliquo mõ cognoscat̃: q2 relõ in esse ꝛ in cognosci depẽdet a termino: minor declarat̃: q2 deus cognoscit se sub oĩ rõne que est in eo formalr̃: sed deus lꝫ causationẽ non hẽat actualẽ: tñ hꝫ in se vim cãtiuã. Ois aũt vis cãtiua est necessaria vt vis causatiua ĩportat aptitudinẽ ad cãndum respectu creature. ğ ꝛc. Silr̃ pꝫ minor: q2 deus cognoscit se esse cãm finalẽ oĩuꝫ: cãlitas aũt cause finalis est formaliter in deo. ğ deus ipsam cognoscit: sed non est cã finalis sui. ğ respectu alioꝝ a se. ¶ Et ꝯfirmat̃ B: q2 itell̃s cognoscẽs aliquã nãm pfecte ꝛ distincte cognoscit q̃cq̃d est idẽ realr̃ illi nãe. ꝛ B est verũ de oĩ intell̃u vbi illud qꝺ est sic idẽ est absolutũ vel respectiuũ terminatuꝫ ad limitatũꝫ esse cãtiuũ creature est quedã aptitudo nãlis ipsius dei eadẽ realr̃ cũ essentia sua. ğ cognoscẽs essentiã cognoscet istã aptitudinẽ nãlẽ: ſꝫ nõ põt cog̃sci talis aptitudo nãlis nisi cognoscat̃ terminus ad queꝫ ipsa terminat̃. ergo ꝛc. ¶ Itẽ 7° arguit̃. q̃ñcũqꝫ aliq̃d est demonstrabile de aliq̃ cognoscẽs ſꝫm distincte: cognoscit illud qꝺ est sic demõstrabile: sed ita est ꝙ est demõstrabile de deo: ꝙ ẽ melior oĩ creatura: ğ cognoscit essentiã diuinã esse meliorem oĩ creatura: sed hoc nõ est possibile: nisi cognoscẽdo creaturas. ğ necessario cognoscit ipsam. Naꝫ habitudo q̃ est in cõparatiuo nõ cognoscit̃ sine termino. ¶ Confirmat̃: q2 ĩpossibile est cõplonẽ ex terminis cognoscere: nisi termini cognoscant̃: sed istã cõplonẽꝫ deus cognoscit. vꝫ. De⁹ est melior oĩ creatura. ğ cognoscit terminos ꝛ p ꝯñs creaturã que est alter terminoꝝ. ¶ Cõfirmat̃ iteruꝫ: q2 de oĩbus ꝯdictorijs alterum de deo verificat̃. Deus. n. vel est ex tpe: vel nõ. Silr̃. de⁹ est corpus: vel nõ. Alterũ. n. dcm̃ de deo ipse cognoscit: sed impossibile est: ꝙ deus cognoscat se nõ esse ex tpe: nisi cognoscat tps. Silr̃ ĩpõle est cognoscere se nõ esse corpus: vel incorporeũ: nisi cognoscat ipm corpus. ğ relinq̃t̃ ꝙ deus itelligit alia a se. ¶ Ultio omne agens p cognitionẽ cognoscit effcm̃ quẽ pducit: ſꝫ deus est agens per cognitionẽ: ꝛ causat motũ in celo. igr̃ cognoscit motũ: ꝛ ipm celũ qꝺ mouet. ¶ Rñdetur ꝙ cognoscit motũ ꝛ celũ sub rõne cõi nõ particulari. ¶ Contra certum est ꝙ deus si cognoscit celũ sub aliqua rõne: non cognoscit ipm sub rõne sibi incõpossibili ꝛ repugnãte: ſꝫ ita est ꝙ rõ cõis ꝛ vlis repugnat pmo mobili qꝺ mouetur q2 tale vt vult ipse. 12. meta. tex. cõmẽ. 49. est simplr̃ implurificabile. ergo non cognoscit ipm sub rõne cõi ꝛ vli: q2 tunc cognosceret ipm falso ꝛ sub rõne repugnante: ꝛ ꝯdicente rei ꝯceptibili. sicut si aliquis intell̃s itelligeret hominem sub ratione irrationalis. quare ꝛc.

In ista. q. pmo ponetur duplex distinctio de obiecto. secũdo loco ponentur conclusiones responsiue ad questionẽꝫ 3° ꝛ vltimo soluentur rationes in principio pro via Aristo.

Quantum ad pmũ articulũ pma distĩõ est talis. Obm est duplex. quoddã est motiuũ quoddã terminatiuũ. Obm motiuũ est illud qꝺ mouet vel ipmit aliquã formã in põa. Obm terminatiuuꝫ est illud circa qꝺ terminat̃ actio ꝛ opõ potentie. Ex quo sequit̃ ꝙ quoddã obm ad potentiã hꝫ rõnem mouẽtis ad motũ: quoddã hꝫ rõneꝫ terminãtis ad terminũ: qꝺ nihil aliud est: nisi potentiã habere relonẽ tendẽtie ꝛ attingẽtie in ipm obm vt in terminũ. De rõne obiecti inq̃tum obm est: nõ est mouere potentiã: neqꝫ agere in ipsam: q2 multa sunt obta que nullã actionẽ hñt in potentiã: sicut pꝫ de põa augmẽtatiua ꝛ nutritiua: que sunt potẽtie mere actiue: ꝛ nullo mõ passiue ab obiectis. Silr̃ aliq̃d põt mouere potentiã: qꝺ nõ est obm circa qꝺ versat̃ actus ꝛ opõ potentie. Sicut si deus infunderet spẽm lapidis in intellũ fortis: deus moueret potentiã intellectiuã soꝛ. nõ tñ esset obm ipsius itellectionis: ſꝫ lapis representatus p talẽ spẽm ĩfusaꝫ. ¶ Scđa distĩõ est ista. obm terminatiuũ est duplex. quoddã. n. per se pmo terminat: quoddaꝫ v̄o scđario ꝛ per se nõ pmo. Obm pmo terminans est illud qꝺ ſm rõnẽ suã ꝓpriã terminat actũ potẽtie. obm terminans neqꝫ p se: neqꝫ p̃ est qꝺ terminat per rõneꝫ alterius. Exemplũ põt poni aliquo mõ silẽ: q2 sensibile ꝓpriũ p̃ ꝛ p se terminat actũ visus. Cõe aũt sensibile vt q̃ñtitas nõ sic terminat: tñ nõ est oĩno silẽ: q2 sensibile cõe est per se sensibile. lꝫ nõ pmo. Unde nõ est ita scđario sensibile q̃n terminet per se: ꝛ non solum virtute alterius.

Quantũ ad scđm pncipale. His positis pono tres ꝯnes: q̃rũ pma est ista. Actus intelligẽdi dependet realr̃ ab obiecto motiuo: ꝛ mensurat̃ ab ipso. Ista ꝯclusio pbat̃: q2 effectus dependet realr̃ a sua cã: ſꝫ actus intelligẽdi est effectus obti motiui. q2 ab eo causat̃ ꝛ imprimit̃: in põa cuius est actus. ğ dependet ab eo realiter: ꝛ mensurat̃. Ex hac ꝯne sequit̃ vnũ correlariuꝫ. vꝫ. ꝙ actus intelligẽdi diuinus nõ respicit aliq̃d ex̃ essentiã diuinã. tanq̃ꝫ obm motiuũ cũ ipsa intellectio diuina nõ depẽdeat: neqꝫ mẽsuret̃ ab aliquo ex̃ se. ¶ Scđa ꝯclusio est ista. Actus intelligendi coexigit necessario ad sui esse obm per se pmo terminatiuũ. Quia nihil põt poni in eẽ in rõne terminati: nisi p̃supponat̃ terminus. Si. n. aliq̃d terminat̃ ad aliquid per se primo nõ põt esse sine ipso terminante. Ex ista maiore sic pbata. accipio istã minoreꝫ. Sed oĩs actus intelligendi terminat̃ ad aliqꝺ obm p se pmo: ꝛ ad ipm hꝫ respectũ tendentie ꝛ attingentie: vt in terminũ. igr̃ nullus actus itelligẽdi poterit esse: nisi p̃supposito termino p se pmo terminante. ¶ Ex qua ꝯclusione sequit̃ hoc correlariũ: ꝙ actus itelligendi diuinus ad nihil per se primo terminat̃: nisi ad diuinam essentiam. ¶ Tertia ꝯclusio. Actus itelligẽdi qui terminat̃ ad obm v̄tute alterius: non dependet essentialr̃ ab ipso: neqꝫ coexigit ipm ad suũ esse: imo obm tale p̃supponit actum: ꝛ mensurat̃ ab ipso. Probat̃ ista ꝯclusio sic. Qñ aliqꝺ obiectũ nõ est actu obm potẽtie: nisi p hoc ꝙ põa pducit ipꝫ in esse obiectiuo v̄tute obti pmi. qꝺ pmo respicit̃ a tali põa: actus illius potẽtie nõ dependet ab illo obiecto: ſꝫ magis econtra. Sꝫ ita est: ꝙ quelibet creatura q̃ est obm scđariũ. itell̃s diuini est hꝫ. ğ ꝛc. maior pbat̃: q2 vnũqꝺqꝫ pductũ ꝛ causatũ in suo esse depẽdet a sua cã. ğ si actus alicuius potẽtie est rõ pducẽdi aliquã q̃ditatẽ in eẽ obiectiuo: aut itelligibili: ꝛ solũ est tale per actũ potẽtie: dependet tale obm essentialr̃ ab actu potentie. minor pbat̃: q2 vnaqueqꝫ q̃ditas creata. pducit̃ in esse itelligibili per actuꝫ itell̃s diuini. iõ lapis est itelligibilis: q2 itell̃s diuinus ipm itelligat. Naꝫ q2 vnũquodqꝫ ens v̄tualr̃ ꝛ eminenter ꝯtinet̃ in essentia diuina: sicut in cã ex sola pñtia essentie diuine ad itell̃m diuinũ tendẽtẽ in ipsaꝫ essentiã ꝛ cognoscẽtẽ ipsam: vt obm infinitũ: itell̃s diuinus est sufficienter in actu pmo: habita intellectione essentie diuine: vt obiecti primi ad producẽdũ quodlibet ens creatũ in esse intelligibili: ꝛ ita sequitur ꝙ quodlibet ens creatum dependet in suo esse obiectiuo ab actu intelligendi diuino: ꝛ mensuratur ab ipso.

His habitis q̃ruꝫ ad vltimũ articulũ rñdetur ad rõnes Ar. ꝛ Cõmẽ. in pn° q̃õnis. Et pmo ad pmaꝫ dicendo ꝙ itellectio dignificat̃ ab obiecto motiuo: vel pmo terminatiuo. nõ aũt ab eo qꝺ terminat v̄tute alterius. Ista aũt obiecta iferiora terminant rõne obiecti pmarij. s. essentie diuine: vt dcm̃ est. q̃re ꝛc. ¶ Sꝫ ꝯ: q2 Ar. dicit in tex. ꝙ melius est aliq̃ nõ intelligere q̃ꝫ itelligere: ꝛ exemplificat de visibilibus: sicut melius est aliq̃ nõ videre: q̃ꝫ videre. Ex isto arguo sic. sicẽ se hꝫ visus ad visibilia: ita se hꝫ itell̃s ad itelligibilia: sed ita est ꝙ maioris pfectionis est aliq̃ nõ videre q̃ꝫ videre. igr̃ ꝛc. ¶ Ad hoc rñdetur ꝙ propositio Ar. sic hꝫ intelligi: ꝙ meli⁹ est aliq̃ nõ itelligere motiue: vel terminatiue pmo. q̃ꝫ intelligere aliquo istoꝝ modoꝝ. Sed secundario ꝛ ex ꝯñti intelligere non est verum. rõ primi est. q2 qꝺ intelligitur motiue vel terminatiue primo: intellectio ex

necessitate dependet ab illo: ⁊ ita intellectio ordine nãe est posterior illo intelligibili: qꝛ cã ꝑ se est prior causato. ⁊ ꝓncipiũ principiato. ⁊ hoc est quod dicit Sco. in ꝓma ꝑpositione theorematũ. Intelligibile nã ꝓcedit itellectionem si mouet ⁊ causat intellectionez: ⁊ ita si intellectus diuinus ita intelligeret ista inferiora: intellectio diuina dependeret ab istis inferioribus essentialr: ⁊ esset posterior ipsis: ⁊ vlterius mẽsurareť ab eis. Et cũ itellectio diuina sit eadẽ cũ sb̃a dei: sequereť idẽ de ipsa qd̕ inferť de intellectiõe diuina. Silr melius est nõ itelligere terminatiue ꝓmo aliqd ꝙ̃ illud intelligere: qꝛ tale terminans est sil cũ intellectiõe: ⁊ quodãmõ coexactũ ad illã: qd̕ repugnat deo: ⁊ cuilibet qd̕ est formalr in deo: ſꝫ qd̕ terminat actũ intelligẽdi: vt in alio (hoc est virtute alteri⁹) nõ ẽ aliqd prius actu intelligendi: neqꝫ coexactũ ab ipo. ⁊ hoc si nullo mõ ꝑ se terminat: ſꝫ solũ per accñs: qꝛ aliud terminat. Et ad hoc facit exẽplũ Ar. de visibilib⁹: qꝛ cũ visio sit ꝑfectio videntis: qd̕cunqꝫ mouet ipm visum: aut ꝑ se primo terminat: ꝑficit põam visiuã. ¶ Ad scd̕am rõnem Ar. cũ dr̃. ꝙ itellc̃s diuinus itelligeret cõposita ⁊c. ¶ Rñdeť premittẽdo duo dicta. Primũ ꝙ ad discursuz nõ reqritur ordo ⁊ successio tpis: ꝙ vnũ. vꝫ. prius tpe itelligať: ⁊ aliud posterius: ⁊ rõ est istaꝫ. Quia ſm Sco. in angelis ⁊ in beatis in patria põt esse discursus: ⁊ tamẽ ibi nõ est ordo tpis: neqꝫ successio: qꝛ in eodem istãti tpis possunt syllogizare. Scd̕m dictũ est: ꝙ ordo nãe: ⁊ successio nãe reqriť ad discursum: ꝙ aliqd. vꝫ. prius nã itelligať: ꝙ̃ reliquum: processus tñ ab vno ad reliquum nõ ꝯcludit actũ discursiuum. Ut exempli grã. Esto ꝙ intelligã prius hominem: ⁊ postea risibilitatem. ex hoc nõ ꝯcludiť discursus sed requiriť: ꝙ nõ mõ sit ordo nãe inter ipsa itellecta: vt intellecta sunt: sed ꝙ ex notitia vnius deueniať in notitiam alterius. Reqruť ergo duo ad discursum. vꝫ. ꝙ vnũ post alterũ itelligať ordine nãe ⁊ ꝙ ex notitia vnius deueniať in notitiã alterius. ⁊ iõ premisse in syllogismo ꝑus intelliguť ꝙ̃ ꝯclusio: ⁊ ex notitia premissaꝝ deuenitur in notitiã ꝯclusionis. ¶ Ad argm̃ ergo cũ dicis. Si deus intelligeret extra se composita: sequereť ⁊c. Nego ꝯñam. Et quũ ꝓbatur ꝙ prius in isto casu intelligit vnũ ꝙ̃ aliud. ꝯcedo: qꝛ intelligit ea eo ordine quo nata sunt itelligi ab itellectu qui oĩa itelligit: sicut ipsa sunt itelligibilia: q̃lis est itellectus diuinus. Unde modus itelligẽdi itellc̃s diuini est oppositus mõ itelligẽdi itellectus nostri. Intellc̃s noster ꝓcedit via originis a posterioribus ad ꝓra: intellc̃s diuinus ecõtra. Intellectus noster prius itelligit composita ꝙ̃ simplicia: itellectus diuinus econtra. Rõ ꝓmi est: qꝛ itellc̃s noster in itelligẽdo dependet a sensu: itellc̃s diuinus cũ sit ꝑfectus: sequiť ordinẽ itelligibilium ſm esse: ⁊ ita ꝑus itelligit cãs ꝙ̃ causata: simplicia ꝙ̃ composita. ⁊ hoc loquendo de prioritate nature.

¶ Et cũ tu infers postmodũ. ergo discurrit. Negať ꝯña: qꝛ ex notitia partiũ nõ deuenit in notitiã compositi: sed ex sola presentia essentie diuine ad suũ intellm̃. itellc̃s diuinus prius intelligit partes ꝙ̃ totũ: ita ꝙ est ordo in itellectione diuina: ꝙ vnũ intelligiť post aliud: ⁊ nõ ex alio seu ex notitia alterius virtute essentie diuine mouentis. Unde alius est ordo: ꝙ B. itelligať post A. alius est ordo ꝙ B. itelligať ꝑ A. Imaginor. n. tria istãtia nãe. in quoꝝ ꝓmo est essentia diuina ꝑñs itellectui diuino que mouet ipm itellectum diuinũ ad itellectionez sui in. scd̕o istanti nature essentia diuina sic ꝑñs sub rõne actu intelligibilis representat oẽs q̃ditates creatas: qꝛ oẽs ꝯtineť in ipsa virtualr ⁊ eminenter: ⁊ ipsa: vt sic: mouet itellm̃ diuinuz ad notitiam q̃ditatum creaturaꝝ: ita ꝙ ex sola presentia essentie: itellectus diuinus itelligit quiditates creatas: non ꝙ ex notitia essentie deueniat in notitiã illaꝝ. Non enim est ordo essentie diuine in priori instanti ad quiditates cognitas in secundo instanti. vt cognita sub rõne qua cognitum est ad alterum obiectum vt cognitum: ſꝫ tm̃ est ordo obiecti vt repñtatiui ad aliqd vt repñtatum. Ita ꝙ dato ꝙ essentia diuina (per ipossibile) nõ itelligeretur in ꝑori istanti ſm ꝓpriam rõnez: posset tñ repñtare in scd̕o instãti q̃ditates creatas: ⁊ eaꝝ intellectionẽ cãre in itellectu diuino. ¶ Et si dicatur. Intelligendo partes intellc̃s est in põa ad itellectionez totius: ⁊ ita intellc̃s erit potentialis ⁊ perfectibilis. ¶ Rñdeť: ꝙ aliqua est põa distans ab actu. aliqua est ꝯiuncta cũ actu prima est physica ⁊ realis: ⁊ talis ponit imperfectionez in re põali. sed secunda non ponit aliquaꝫ imꝑfectionẽ. Uñ in itellectu diuino est põa hoc mõ: ꝙ hoc ordine nãe ꝑsupponiť ad cognitionẽ alterius: sed non ꝙ intellc̃s diuinus itelligat hoc: ⁊ nõ illud: qꝛ vnico actu itelligit taꝫ essentiã: ꝙ̃ oẽs quiditates creatas. Est. n. tñ ordo nãe ⁊ ꝑsuppositionis: sed non potentialitatis: sic ꝙ habendo vnũ non habeať aliud. Dico ergo. ꝙ quotienscunqꝫ aliqd est in põa que est distans ab actu: tale est iperfectũ: ſꝫ nõ capiẽdo põam alio modo. ¶ Ad vltimũ cum arguebať sic: aut intelligit sub rõne cõi: aut sub rõne ꝓpria: dico ꝙ vnico actu ⁊ siľ intelligit infinita: ⁊ qd̕libet sub rõne ꝓpria terminatiue ⁊ virtualr: non ꝓmo ⁊ per se: sed secundario. ¶ Et cũ inferť: ꝙ infinita multitudo erit comprehensa ab intellc̃u diuino. Concedo ꝯñs ⁊ ꝯñam. ¶ Et si dicať: ꝙ illud qd̕ est comprehensum ab aliquo itellectu finiť ⁊ terminať scia eius: ⁊ ita sequereť: ꝙ infinitũ intellectione diuina finireť. ¶ Rñdeť: ꝙ totam illam multitudinẽ terminari duplr põt intelligi. vno mõ ſm se. alio mõ ꝑ actũ cõprehensiuũ ipsius dei. Si itelligas ꝓmo mõ nego istã ꝯñaꝫ. Deus intelligit scia comprehensiua totã multitudinẽ. g̃ ista multitudo est finita in se. si aũt itelligis 2° mõ. vꝫ. in ordine ad actũ cõprehensiuũ diuinũ: sic ꝙ ex̃ illuꝫ nihil sit istius multitudinis: ꝯcedo. Naꝫ sicut dr̃ 3° phy. ꝙ totum est illud ex̃ qd̕ nihil est. Ita dico ꝙ tota multitudo ẽ cõprehensa: ita ꝙ ex̃ illã actũ nihil est istius multitudĩs. Modo si arguas. est finita in actu comprehensiue: g̃ est finita. Nego ꝯñaꝫ: qꝛ arguis. a. ſm qd ad simplr. ¶ Et sic pꝫ solutio ad rõnes Ar. ⁊ Cõmẽ. ¶ Sed tñ vlterius ad intentionẽ Ar. adduciť alia rõ sic. Si deus itelligit aliqd ex̃ se. ergo opꝫ illũ intelligere ifinita numero. ⁊ sic itelligit aliquã spẽm numeri distantẽ ab vnitate in ifinitũ. qꝛ numerus causať per additionẽ vnitatis. Tunc sequereť: ꝙ posset itelligere aliquã spẽm in ifinitũ ꝑfectiorem alia specie data: puta in numeris: sed talis spẽs est ens ꝑfectissimũ simplr: ⁊ quodlibet tale est deus. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc rñdetur ꝑmittendo vnã regulã: ꝙ nunꝙ̃ ad summũ in iferiori: sequiť summũ in superiori: nisi illud inferius sit ꝑfectissimũ ꝯtentũ sub supiori. Exemplũ. si a. sit summus ⁊ ꝑfectissimus asinus: nõ valet ista ꝯña. A. est perfectissimus asinus. ergo est ꝑfectissimũ aial: sed bene valet A. est ꝑfectissimus hõ. ergo est ꝑfectissimum aial (si ꝑ A. intelligať hõ) qm̃ hõ est species ꝑfectissima cõtenta sub aiali. ¶ Ad ꝓpositum. Ens est quoddã cõe ad oia entia: ⁊ nunꝙ̃ aliquid est ꝑfectissimũ ens: nisi sit ꝑfectissimuꝫ ꝯtentũ sub ente: q̃le nõ est q̃ntas. Nam sb̃a est ꝑfectior q̃ntitate. iõ non valet. est perfectissima spẽs numeri. ergo ꝑfectissimũ ens. ¶ Sed alr 2° rñdeť negãdo: ꝙ si dareť aliqua multitudo distans in ifinituꝫ ab vnitate: ꝙ talis multitudo esset numerus infinitus. Unde ꝯcedo: ꝙ est multitudo infinita. nõ tñ numerus ifinitus: qꝛ 3° physi. oĩs nũerus est mẽsurabilis vno: ſꝫ nũerus ifinitus nõ est sic mensurabilis: qꝛ omne mẽsurabile est finitũ: ergo nũerus ifinitus esset finitus: ⁊ vlterius sequereť ꝙ esset nũerus: ⁊ non numerus. ¶ Uel tertio ad hoc rñdeť ꝙ talis multitudo data esset numerus. ¶ Et cũ tu infers: ꝙ esset mensurabilis: ꝯcedo. Et cum inferť: ꝙ quodlibet tale est finitũ. Rñdeť ꝙ illud qd̕ mensurať vno finities sumpto: est finitũ. sed si mensurať vno infinities sumpto: tale mẽsuratum non est finitum: qꝛ vnum infinities sumptum potest reddere numerum infinituꝫ. De hoc latius diceť in. q. de futuris contingentibus ſtanm. arti. 4. rñdendo ad quartam rationem pħi. quare ibi ⁊c.

¶ Eximij

¶Eximij theologie p̄fessoris. M. Antonij Trombete patauini ordinis minoꝝ: in preclaro Patauino studio metaphysicā publice legentis: ad Augustinū barbadico illustrissimū Venetiaꝝ ducem qō de diuina prescientia futurorum contingentium sequitur.

Q Ueritur vtrū deus p̄cognoscat futura ↄtingētia. Et arguī ꝙ nō. Si deus scit me lecturū cras. ḡ istud futurū necessario eueniet: ↄn̄s est falsuꝫ: q̄ sicut de isto: ita de quolibet alio futuro ↄtingenti. ⁊ ita oia ex necessitate euenirent quo dato: sequiꝫ ꝙ nō oporteret negociari: aut ↄsiliari circa agēda a nobis. ↄn̄a ꝓbaꝫ. Illud necessario euenit cuius oppositū est impossibile aduenire. Sed oppositū huius futuri ↄtingentis est hm̄ō. Qō ꝓbatur: q̄ vel est possibile aduenire: vel nō. si nō: habeo ꝓpositū. si sic: ponaꝫ in eē. ⁊ tunc deus decipieꝫ in sua cognitione quū deus cognosceret ab eterno oppositum.

Ad oppositum est hieronym⁹ sup hieremiā futuroꝝ scia soli deo cōpetit: ꝫ si de⁹ posset falli circa ista: nō eēt scia ipsoꝝ: q̄ scia est cognitio certa: ⁊ euidens. ex p̄mo posteriorum. ⁊ .7. metaphysice. tex. cōmen. 53.

Quoniam inquisitio de diuina p̄scia futuroꝝ p̄supponit notitiā quō futuruꝫ ↄtingens se hꝫ ad esse: q̄ sicut se hꝫ ad eē: sic ad cognosci ex .2. meta. tex. cōmen. 4. iō pro determinatione q̄ōnis q̄ttuor p̄ncipalr̄ faciemus. ¶P̄mo videndum est quō capiꝫ a p̄bis ↄtingens. ¶Secundo an futurum ↄtingens sit ad alteram partem ↄtradictionis determinatum. ¶Tertio an ↄtingentia habeant aliquā causaꝫ sui esse. ¶Quarto de quesito videbitur.

Quantum ad p̄mū articulū sunt tres distīctiones. ¶P̄ma distinctio est ista. Contingens vno mō accipiꝫ vt distinguiꝫ ↄtra necīuꝫ. Alio mō vt distinguiꝫ ↄtra ens vt in pluribus. P̄mo mō est illō in cuius nā est possibilitas ad deficiendū. vt est de mēte Auer. 2° physicoꝝ. cōmē. 48. ↄtra Auic. ⁊ tale ↄtingens est illud qō est possibile esse vel nō esse: de quo loquitur Arist. 9. meta. tex. cōmē. 17. vbi hꝫ hoc. Est aūt pōa nihil sempiternū: ois nāq3 potētia ↄdictionis est: pōe omne ↄtingit nō actu esse. Ex quibus verbis ↄcludit Aristo. ꝙ ois pōa passiua est ↄdictionis: ⁊ ita (quū possibile qō distinguiꝫ ↄtra necessarium sit in pōa passiua ad esse post nō esse: q̄ est terminus potētie actiue que agit ꝑ motū) sequitur ꝙ tale ↄtingens hꝫ possibilitatem ad deficiendum: ⁊ ita nullo mō est necessariū. Et ex hoc hꝫ euidētiā snīa Auic. ponētis differentiaꝫ inter ↄtingens vt in pluribus ⁊ necessarium. Naꝫ ↄtingens vt in pluribus s̄m ipꝫ hꝫ impedimentum. necessariū vero nullum hꝫ ipedimētum. Unde p̄mo sue physice. ca. 13. dicit ꝙ hec est dr̄ia inter semper ⁊ sepe. q̄ ei qō semper : nō aduersaꝫ ↄ̄rium impediens. sed bene ei qō est sepe. nam si ab eo qō est sepe: remoueantur ↄ̄ria impedientia: tale contingens erit necessarium. Neq3 h̄ snīa Auic. ↄdicit snīe Auer. q̄ licet Auic. ponat possibilitatem ad deficienduꝫ extrinsecā. s. ex parte impedientis extrinseci: nō tamē negauit intrinsecam: sed vna presupposita. vꝫ. intrinseca: alteram explicuit. Quare rō Auer. quam adducit in preallegato cōmēto ↄtra Auic. nulla est. Alio modo capitur ↄtingens vt distinguiꝫ ↄtra ens vt in pluribus. ⁊ tale est ens ↄtingēs equaliter: aut in minori parte quod est ens casuale ⁊ fortuitum. ⁊ hoc sequendo viam Auic. tenentis dari casum tam in possibilibus equaliter q̄ꝫ in minori parte. Nec rationes Auer. aut Themistij militant contra hanc viaꝫ vt postea declarabitur. ¶Secunda distinctio. ↄtingens equaliter quoddam est ex parte effectus tm̄. Quoddam ex parte cause agentis. Ex parte effectus illud est contingens equaliter quod ab aliqua potentia actiua sic prouenit: ꝙ de natura sua nō natū est ab hm̄ōi potentia actiua magis prouenire q̄ꝫ nō ꝓuenire: ꝫ indifferenter se hꝫ ad vtrūlibet. Sed ↄtingens ex parte cause agentis: est agēs qō ex nā sua deducto ipedimento est indifferens ad agēdum ⁊ non agendum. ¶Tertia distinctio. ꝙ duplex est ↄtingentia. Quedam per se. Quedam per accidens. Contingentia per se est s̄m quam aliquid est possibile aliter se habere non ex impedimento alicuius cause: ꝫ solum ex plenitudine perfectionis ⁊ potentie potentis ponere in esse ipsum effectum vel oppositūꝫ ipsius. Et hec ↄtingentia attribuitur voluntati. Propter quam ei attribuit dn̄ium ⁊ p̄ncipatum. p̄hs. vij. poli. c. 5. dicens. Anime potentia qua eligimus p̄ncipans est: ⁊ qō liberuꝫ ab hac potentia existit: ab omnibus est inuincibile. Et. 10. ethi. Felicitas est operatio optima: ⁊ optimi: siue intellectus: siue alicuius alterius qō s̄m nām vr̄ p̄ncipari ⁊ dn̄ari. Et. 8. meta. tex. cōmē. 10. distinguit potentias rōnales ab irrationalibus. volens ꝙ rōnalis valet ad opposita. irrōnalis est tm̄modo vnius oppositorum. Et vlterius vult ꝙ potentie rōnales sicut sunt scie ⁊ artes (quum equalr̄ respiciant opposita ⁊ non magis sint vnius q̄ꝫ alterius) si sint determinate vnius: hoc est ex appetitu ⁊ p̄heresi determinante. Et cōmentator ꝓsequiꝫ ibi ꝙ appetitus determinans est voluntas: que lꝫ (vt inquit ipse) sit ab intellectu. s. vt ostendente ⁊ ↄsiliante: intellectus tamē ⁊ alie potentie rōnales sunt a voluntate iperante ⁊ regulante: alias potentias per modū imperij: lꝫ ipsa reguleꝫ ab intellectu per modū ↄsilij. Neq3 sic regulari arguit maiorē dignitatem in itellectu. Certū est enim ꝙ Iuriscōsultus regulat regem per modū ↄsilij. Iste tn̄ iuriscōsultus non est dignior rege: q̄ rex ipm̄ iuriscōsultū ⁊ alios regulat ꝑ modum imperij: qō regulare arguit p̄ncipalitatē ⁊ nobilitatem. ¶Q. si tu diceres ꝙ intellectus ⁊ scia nō ↄnumerantur inter potentias rōnales. ¶Hoc est ↄtra tex. p̄allegatum: ⁊ etiam ↄtra tex. cōmen. 3. vbi enumerat artem medicatiuaꝫ inter potentias rōnales: que potentia inquit ipse est infirmitatis ⁊ sanitatis. Contingentia per accidens est illa s̄m quā aliqd est possibile aliter se hr̄e ex ipedimento alicuius cause siue efficientis siue materialis siue finalis. Et hec ↄtingentia est q̄ cause nō pn̄t agere vel pati. vn̄ effectus est ↄtingens seu ↄtingēter euenit ex ordine ad causas accidentales comitantes causas ꝑ se ⁊ impedientes ipsas. Et ista ↄtingentia est ipsoꝝ nālium generabiliū ⁊ corruptibiliū. ¶Huiusmodi eniꝫ effectus causaꝝ nālium q̄trum est ex causis per se ipsoruꝫ: necessario ꝓueniunt. ꝙ aūt ↄtingenter eueniant: hoc est ex causis per accidens ↄcomitātibus causas per se ⁊ ipsas impedientes. Cause enim nāles per se disposite remoto ipedimento nō pn̄t nō agere. quare necīo agunt. Et hoc est qō dicit Arist. 9. meta. tex. cōmen. allegati. Necesse est inquit qn̄ vt pn̄t actiuū ⁊ passiuū appropinquāt. hoc quidem facere: illud vero pati.

Ex his que dicta sunt sequitur ꝙ ↄtingentia effect⁹ causarum nālium hꝫ quattuor conditiones. ¶P̄ma conditio est ꝙ est contingentia per accidens non per se. Est enim hm̄ōi ↄtingentia ex parte indispositionis materie aut alterius cause accidentalis aut per accidens. non aut ex ordine effectuum ad causas per se. ¶Secunda conditio est ꝙ talis contingentia est contingentia s̄m quid nō simpliciter: q̄ est in ordine ad aliquā vnam causam vt impedibilem per aliam. non est aūt in ordine ad totum ordinem causaꝝ ↄuertentiū ad effcm̄. ¶Tertia conditio est ꝙ est contingentia p̄uatiua. non positiua. Prouenit enim ↄtingentia hm̄ōi ex p̄uatiōe seu ex defectu alicuius dispositionis causaꝝ. Cause eniꝫ vltima dispositione p̄uate: nō agunt. ¶Quarta conditio est ꝙ est contingentia extrinseca non intrinseca: q̄ñ non est ex aliquo impedimento intrinseco: sed ex aliquo extrinseco accidente. Licet etiam posset dici ꝙ esset intrinseca ex parte possibilitatis effectuum ad deficiendum vt dictum est.

Per oppoſitum poſſumus dicere in pͥma contingẽtia ſupius poſita quatuoꝛ eſſe ɔditiones. ¶ Pͥma eſt ꝙ eſt ɔtingẽtia per ſe nõ ex aliquo accñti ɔcomitante ſicut pcedens. ¶ Secunda eſt ꝙ eſt ɔtingẽtia ſimplr .i. qm̃ nõ eſt in ordine ad vnã cãm vt iṗeditam ꝑ aliã: ſed eſt in cõparatione ad totum ordinẽ cauſaꝝ reqſitaꝝ. ¶ Tertia eſt ꝙ eſt ɔtingẽtia poſitiua nõ ꝑuatiua: qm̃ nõ eſt ex priuatione alicuius debite diſpõnis: ſ; ex plenitudine pfectionis ipſi⁹ cauſe. ¶ Quarta eſt ꝙ eſt ɔtingẽtia intrinſeca nõ extrinſeca: qm̃ nõ ex aliquo iṗedimẽto extrinſeco: ſ; ex pfecto dñio cãe reſpcũ ſui effectus ɔtingentis: ⁊ iſta eſt pfecta ɔtingẽtia. Q aũt detur iſta ɔtingentia per ſe diſtincta a ɔtingẽtia per accñs pꝫ de mẽte Ariſ. 2. phy. q diſtinxit agens ꝑ ſe in agẽs ſm nãm ⁊ in agẽs a ꝓpoſito ꝙ duo agẽtia hñt oppoſitos modos agẽdi: qm̃ vnũ agit neccio .ſ. nãle: aliud ɔtingenter .ſ. agens a ꝓpoſito: ⁊ vtrũq; eſt agens per ſe.

Contra iſtas diſtõnes arguit. Et pͥmo cõtra hoc ꝙ in ɔtingẽtibus equalr reperiŧ caſus arguiŧ ſic: a ɔtingẽti equalr nõ ꝓuenit aliqua actio: ſed effectus caſualis ꝓuenit a ſua cã quecũq; ſit: igr̃ ⁊c. maioꝛ ꝓbaŧ. Nam ſic cã a qua ꝓuenit effectus nõ determinaŧ ad alterum oppoſitoꝝ: neutra actio eſt dignioꝛ vt ſit. Sic arguit cõmẽ. 2. phy. cõmento pallega. Et. 9. meta. tex. commen. 10. hꝫ ꝙ ſi pñã rõnalis que eſt ad oppoſita non determinareŧ ad alterum (cũ ipſa nõ magis ſit vnius oppoſiti ꝙ; alterius) ſimul ɔ̃trꝫ eſt ex ſe exiret in vtrũq;. ¶ Et hoc ɔcludit ꝓpoſitũ ꝙ effectus ɔtingẽs caſualis nõ ꝓuenit niſi a ɔtingenti in minori pte ſic. Actio nõ inueniŧ ex ɔtingenti equalr niſi ex aliqua cã extrinſeca ɔiuncta cũ eo: ⁊ illa cã extrinſeca non eſt cã vt in pluribus illius cauſationis: qꝛ tũc nõ ageret a caſu. neq; eſt cã ɔtingens equalr: qꝛ a cã ɔtingente equalr (manẽte equalitate) nulla ꝓuenit actio. igr̃ quecũq; ꝓueniunt a caſu: ꝓueniunt ab illis in minori parte. ¶ Confirmaŧ. nam cã totalis a q̃ ꝓduciŧ effectus caſualis aut ꝓducit ſemꝑ illũ effcm̃ aut frequenter: aut nec ſemꝑ nec frequẽter. nõ eſt dandũ pͥm aut ſcðm: qꝛ qð ſit ab aliquo ſemꝑ aut frequẽter: nõ ſit ab eo caſualr. igr̃ cã ꝓducẽs caſualẽ effcm̃ aut eſt equalr indifferens ad ꝓducendum ⁊ non producendum illum effcm̃: aut eſt nata ꝓducere illũ effcm̃ raro ⁊ in pauciorıbus. nõ eſt dandũ pͥmũ: qꝛ ſi cã ſit indifferens ad ꝓducẽdum: ſi ex ſe ſic ſit idifferẽs ad opꝫ ꝙ determineŧ aliũde ꝙ; ex ſe ad hoc ꝙ ſit alterius: ⁊ ꝑ ɔñs nõ fuit cã totalis. Relinquiŧ igr̃ ꝙ cã totalis a qua ꝓuenit effectus caſualis ꝓducat ipm̃ in minori pte: qð erat probandũ. ¶ Cõ. ſi ɔtingẽtia equalr eſſent a caſu cũ motus ⁊ quies ſint ɔtingentia equalr reſpcũ pñe motiue: ſequereŧ ꝙ ambulare aut moueri eſſet a pñã motiua a caſu: qð nõ ɔcediŧ. ¶ 2⁰ principalr arguiŧ ꝙ caſus ⁊ ɔtingentia nõ ſit in ɔtingentibus in minori parte ſic. Si de quo magis vr̃ ieſſe ⁊ nõ ineſt: ergo nec de quo minus. 2. thopi. ca. 17. ſ; magis vr̃ ꝙ aliqd natũ ſit prouenire a ſua cauſa: que reſpcũ ipſius equalr ſe hꝫ ad ipſum ⁊ ad oppoſitum ꝙ; illud qð natũ eſt euenire in minori parte ⁊ in paucioꝛibus: ⁊ tamẽ tale ɔtingens equalr nõ poteſt prouenire a ſua cauſa ſtante equalitate vt argutum eſt. ergo ⁊c. ¶ Et confirmaŧ: qꝛ ſi in his que ſiunt raro reperiŧ ɔtingens ⁊ caſuale: ſequitur ꝙ quanto effectus rarius ɔtinget: poſita etiam cã a qua prouenit: tanto magis erit caſualis. ¶ Tertio principalr arguiŧ ɔtra ſecundam diſtõnem ⁊ preſertim cõtra illud qð dictum eſt: ꝙ contingens equalr ex parte effectus eſt quãdo effectus eſt indifferens ad eſſe: ⁊ ad nõ eſſe vt producitur a ſua cauſa. Contra effectus qui produciŧ aut ꝓducitur a cauſa naturali aut libera. pꝫ ſi cauſa eſt naturalis naturaliter producit ⁊ neceſſario ſuum effectum: ⁊ talis cauſa eſt ex ſe determinata ad vnum oppoſitoꝝ. ex. 2. phyſi. ⁊. 9. meta. ergo effectus in comparatione ad ſuam cauſam tantum natus eſt eſſe. igr̃ ⁊c. Si vero cauſa eſt libera: contra cauſa prima neceſſario agente: ⁊ quelibet alia neceſſario agit: ſed ſm viã pħoꝝ cauſa prima neceſſario agit. ergo ⁊c. ⁊ ita ſequitur idem qð prius. ¶ Quarto arguiŧ ɔtra tertiam diſtõnẽ; probando ꝙ effectus caſualis proueniens ob aliqua cã impedita: prouenit a cauſa vt in pluribus ⁊ a cã ꝑ ſe: ⁊ ita ɔtingentia eius per Ar. 6. meta. t. cõ. 5. dicit ꝙ ens per accñs caſualr eſt ens in paucioꝛibus proueniens a cauſa vt in pluribus. ex hoc argr̃. Cauſa impediẽs cãm nãlem ⁊ agentẽ vt in pluribus: ita per ſe ordinaŧ ad effcm̃ caſualẽ producendũ: ſicut cã a q̃ effectus natus eſt prouenire vt in pluribus: ſed ɔtingentia que eſt a cã per ſe: ⁊ eſſentialr ordinata nõ videŧ ɔtingentia per accidens. igiŧ ⁊c. ¶ Et ɔfirmaŧ. nã ſol ita per ſe in rõne cauſe ordinaŧ ad gñandum aĩal nõ ex ſemine concurrente calore putredinali aut aliquo alio: ſicut propagans ordinaŧ ad gñandum illud ex ſemine. igitur ⁊c. ¶ Itẽ ɔtra illud ꝙ ɔtingẽtia volũtatis eſt ɔtingẽtia ꝑ ſe. Quod eſt per ſe ⁊ itrinſece tale non põt per aliqð ſibi adueniens fieri nõ tale. iſta pꝫ: qꝛ qð eſt intrinſece tale ⁊ per nãm ſuã: eſt neceſſario tale. Sed a volũtate per aliquid ſibi adueniẽs tolliŧ eius libertas ⁊ ɔtingẽtia. ergo ⁊c. minoꝛ probaŧ. quicqd iducit difficultatẽ in volũtate (quãꝫ in maioꝛi gradu induceret maioꝛem difficultatẽ) poterit tñ intendi ꝙ inducet impoſſibilitatem. Sed aliquis habitus aggñatus in volũtate inducit difficultatem in ea reſiliendi ab actu ⁊ in maioꝛi gradu facit maioꝛẽ difficultatem: igiŧ poterit eſſe in tali gradu ꝙ inducet impoſſibilitatem reſiliendi ab actu: quiã conatus volũtatis ſit finitus. maioꝛ pro ſyllĩ põt ꝓbari exemplo ⁊ rõne. primo in ponderibus ſi quid impediat ṽtutẽ; ambulandi: tñ poterit itendi quod ſimplr impediet. ¶ Scðo rõne ſic. ſi .n. in volũtate eſt habitus inclinans ad vnum actum (ſicut exempli grã intemꝑantia) ex aliq̃ parte voluntas reſiſtit. Et quiã conatus voluntatis reſiſtens ſit finitus ⁊ finite virtutis in reſiſtendo: neceſſario volũtas vinceŧ ab habitu vltra ſuã virtutem intenſo. minoꝛ proſyllĩ probaŧ quadruplr. ¶ Pͥmo: qꝛ intemperatus ante habitũ abſtinet ſine difficultate: ⁊ acquiſito habitu cum difficultate: ⁊ tñ poſſet intẽdi ꝙ eſſet ſibi impoſſibile abſtinere. ¶ Cõ. ſcðo ſi volũtas velit ɔtra habitũ aut cũ conatu finito: ⁊ tunc tñ poſſet intendi habitus ꝙ vinceret eam. aut cũꝫ conatu infinito: ⁊ hoc non. ¶ Cõ. 3⁰ per pħm. 3. ethi. c. 8. ſicut in ptãte ꝓijcientis lapidem eſt ꝓijcere ipm̃: ſed nõ eſt in eius ptãte reuocare poſtq; ꝓiectus eſt. ita in ptãte noſtra ſunt operationes noſtre ante habitũ: ſed non põt habitũ. ergo ⁊c. ¶ Cõ. quarto ⁊ vltimo ꝓbatur eadeꝫ minoꝛ. 7⁰ ethicoꝝ ɔſuetudo eſt altera nã ⁊ hoc hꝫ cõmen. primo phy. cõmen. 71. igiŧ habitus ɔſuetudinalis eſt altera nã. ſed cũꝫ due nature trahunt ad oppoſita que erit potentioꝛ magis vincet conatum alterius. igitur tñ poterit habitus intendi ꝙ vincet omnem reſiſtentiam voluntatis ſeu conatus ipſius.

Reſpondeŧ ad iſta: ⁊ primo ad pͥmũꝫ dicẽdo ꝙ effectus caſualis non reperiŧ in cõtingentibus equalr vt ɔtingẽtia equalis ſe tenet ex pte potentie actiue aut agentis. ⁊ hoc ɔcludit rõ. Sed cum hoc ſtat ꝙ poſſit reperiri in ɔtingentibus equalr ex pte effectus. ¶ Pro quo notandum eſt ꝙ agens eſt duplex. quoddam cum rõne. quoddam ſine rõne. hec diſtõ pꝫ. 9. meta. ⁊. 2. phy. Si loquamur de agẽte ſine rõne ſic dico ꝙ cõtingens equalr reperiri in potentijs actiuis poteſt itelligi duplr: vt pͥcuſimus. vno mõ ꝙ ipm̃ agẽs ſit ɔtingens equalr: ita ꝙ ipꝫ approximatũ paſſo nõ iṗeditũ ſit equalr idifferẽs ad agẽdũ ⁊ nõ agẽdũ: ⁊ ſic ɔtingẽs eq̃lr nõ repiŧ in potẽtijs actiuis ſine rõne: qꝛ agẽs nãle hꝫ oppoſitũ modũ agẽdi cũ agẽte libero. (vt pꝫ. 2⁰ phy. vbi diſtinguiŧ agẽs a ꝓpoſito ɔtra agẽs ſm naturam propter oppoſitũ modũ pͥncipiandi. Et hec eadem ſñia habetur expꝛeſſius. 9. meta. tex. cõmen. 3. ⁊. 10.) Agens naturale eſt ex ſe reſpectu vnius oppoſiti tantum: ita ꝙ eſt ex ſe determinatũ ad vnũ. Agẽs liberũ (qð diſtinguiŧ ɔ̃ nãle) quantum

q̃tū ex se est oppositoꝝ vt sup⁹ p̄missuz ē. Alio mō ɔtingens eq̄lr pōt itelligi ex pte effect⁹. sic ꝙ effect⁹ ꝓueniēs a pōa sit talis ꝙ de nā sua nō magis natus sit ꝓuenire q̃ nō ꝓuenire. ⁊ illo mō ē ɔtingēs ad vtrūlibet i cāis nālib⁹ alr nō. Et ita ɔtingēs ad vtrūlibȝ est effect⁹ casualis. aut pōt eē. Nūq̃ tñ ɔcedif ꝙ sit casus. Et sic pōt saluari op. Aui. quā ipugnat Auer. vñ effect⁹ q nō euenit sp vel frequēter (q̃cūq̃ alio mō eueniat a sua cā nō itēdēte p seipȝ effcm̄ neq̃ ad ipm p se ordiata) sp erit casualis ⁊ cā appellabif casus vel fortuna. Uñ raro euenire simplr ⁊ absolute sumptū nō facit effcm̄ eē casualē: qꝛ si sic fractio capitis respcū lapidis descēdētis nō eēt casualis: qꝛ nō raro: ȝ frequēter euenit talis effect⁹ ⁊ p oppo^m eclypsis solis eēt casualis: qꝛ raro euenit. h̄ aūt est falsuȝ: qꝛ talis effect⁹ ꝓuenit a cā p se itendēte ipm. Ex quo ɔcludif ꝙ cū effectiuus cōparaf ad aliq̃ cām effectiuā ex qua nō est natus euenire p se nec semp: nec frequēter: nec ab illa cā itēdif est effectus p acciñs siue sit reꝯ ɔtingēs ad vtrūlibet siue raro. Et sic itellexit Aui. Et ad h̄ facit qd̄ dīc Doc. subti. in p̄ sen. di. 2. q. 4. ꝙ nō dr̄ aliqd fieri raro vel vt in plib⁹ qꝛ ipȝ in se ɔtingat frequēter vel raro: qꝛ frequētius lapis descēdens frāgit caput q̃ luna eclypsef: ȝ dr̄a ista dȝ intelligi p cōparationē alicui⁹ ad suā cām: vt dicaf ille effectus eueniēs in maiori p̄te q hȝ cām determinatā ad suū euentū q̄ vt in plibus ꝓducit illū effcm̄. Raro dr̄ euenire qñ nō hȝ certaȝ cām determinatā ad suū euentū ȝ tñ ꝓuenit ex aliqua cā ordinata ad aliū effcm̄ ipedita tñ ab illo effectu ad quē ordinaf: ex tali ipeditiōe ꝓuenit illud raro. Accipif ēt raro vel vt in pluribus ꝓut disiungit inter opposita ɔ̄dictorie non ꝓut iter disperata disiungit. Effectus. n. qui est casualis cōparatus ad suā cām a qua ꝓuenit: euenit vt in pluribus ab illa cā q̃ȝ nō eueniat: ⁊ ɔcedif ꝙ nō raro ꝓut sit tñ disiunctio inter ɔ̄dictoria. hec aūt disiunctio fit qñ effectus equocus comparaf ad cāȝ equocā sub disiunctiōe ad ɔ̄dictoria. Exēpli grā. aial genitū p putrefactionē cōparatū ad cām equocaȝ: puta ad solem. aut gñaf a tali cā vt in pluribus aut nō. ɔcedif ꝙ vt in pluribus. Ita. n. p se est sol cā ordinata ad gñandū nō ex semine sicut ꝓpagans est cā ordinata ad gñandum illud ex semine. Sȝ iste determinatiōes vt in pluribus aut raro accipiunt sub disiunctiōe ad disparata: qñ. s. effectus casualis cōparaf ad cāȝ equocā vel vniuocā sub disiunctione cū ista determinatiōe vt in plibus aut raro sic dicēdo aial genitū equoce aut gñaf a cā equoca vt in plurib⁹ aut raro. silr de cā vniuoca. Et tūc rñdef ꝙ raro ⁊ nō vt in pluribus gñaf equoce: ȝ solū vniuoce. ¶ Ex q̄bus pȝ ꝙ esse raro simplr ⁊ absolute nō facit rē eē casualē ⁊ sic est exposita itentio Aui. ¶ Alij aūt attēdētes ad supficieȝ vboꝝ dixerūt ꝙ raro vel frequēter euenire nō facit aliqd euenire vt in plibus vel vt in paucioꝛib⁹. Naȝ raro euenit eclypsis: ⁊ tñ vt in pluribus. ⁊ h̄ qꝛ ly vt in plibus denotat cām determinatā talis effectus. Silr frequēter euenit ꝙ lapis descēdēs frāgit caput: ⁊ tñ ɔcedif ꝙ talis effect⁹ est effect⁹ ꝓueniēs vt in paucioꝛib⁹. Et dr̄a istoꝝ terminoꝝ est: qꝛ frequēter ⁊ raro determināt effcm̄ acceptū in se ⁊ absolute. Sȝ isti termini vt in plib⁹ ⁊ paucioribus determinant eundē effcm̄ in cōparatione ad cāȝ determinatā q̄ posita nata est semp ꝓducere talē effcm̄ nisi ipediaf. Ducusq̃ dcm̄ sit de agente sine rōne. ¶ Sȝ si loquamur de agēte cū rōne. sic effcūs casualis aut fortuit⁹ repif in ɔtingentib⁹ eq̄lr ex pte pōe actiue: qꝛ tale agēs. quū sit liberū est idīne ad vtrūlibȝ oppositoꝝ nō solū ex pte obtoꝝ: ȝ ēt ex pte actuū: ⁊ si sic nō solū oppositoꝝ ɔ̄ne (sicut est velle ⁊ nolle vel amare ⁊ odire: q actus sunt ambo positiui ɔ̄rij respcū eiusdē ad quos actus agēs liberū est in pōa) ȝ ēt est oppositoꝝ ɔ̄dictorie qꝛ hō p volūtatem potest velle ⁊ non velle aliqd̄ vnum ⁊ idem obm̄.

His p̄missis ad argumentorum formam respondef ⁊ ad singulas ꝓbationes. ¶ Ad p̄mū rñdef ad maiorē ɔcedēdo ipsaȝ in nālib⁹ ⁊ negādo in liberis: qꝛ nālr agēs semp est determinatum ad vnū oppositoꝝ. Et q̃tuȝ ad hoc: argumentū ɔcludit ꝙ in ɔtingentib⁹ eq̄lr ex pte pōe actiue nō repif casus in nālibus. ¶ Et si dicas ꝙ neq̃ ēt in liberis. Negaf. Et cū dicis ꝙ pōa ɔtingēs eq̄lr opȝ ꝙ determinef. Cōcedif ȝ ipm determinans est ipsa volūtas: q̄ determinat alias pōas rōnales: vt hȝ Ar. ⁊ cōmenta. 9. meta. tex. cōmē. 10. ¶ Et si dicas. volūtas determinat alias pōas ad alterū oppositoꝝ (quū ipsa idifferēs ad vtrūlibet) per qd ipsa determinabif ad alterū? ¶ Rñdef ꝙ seipsaȝ determinat. hȝ enim ex plenitudine sue pfectionis ⁊ libertatis q̄ sibi cōpetit p̄ ⁊ eēntialr: ꝙ possit seipsaȝ determinare ad actuȝ circa qdcūq̃ obm: que determinatio nō est p̄oꝛ nā q̃ sit ipsa positio actus vt est de mente Doc. in p̄. di. 39. ¶ Ex his rñdef ad ɔfirmationē ɔcedēdo ꝙ effectus casualis nō semp ⁊ neciº ꝓducif a tali cā totali: qꝛ nūq̃ ꝓduceref p̄ter q̃ȝ ab ipsa aut a ɔsili. ꝓducif tñ ab ipsa in maiori pte ⁊ frequēter. vt iste determinationes frequēter aut in maiori pte disiungūt iter ɔ̄dictoria: nō tñ iter disparata vt dictū est supius. Et cū dicis. qd̄ euenit semp aut in maiori pte: nālr euenit ⁊ nō a casu: vt dicit Ar. 2. phy. Rñdef ꝙ Ar. itelligit illud euenire nālr qd̄ euenit semp vel frequēter in cōparatiōe ad aliq̃ cām p se ordinatā ⁊ itendentē effcm̄ cātū a qua effectus natus est frequēter euenire p se ⁊ nō ex aliq̄ cā accn̄talr ɔiuncta. Et p oppositū. Illud fit a casu qd̄ euenit raro ⁊ vt in paucioꝛibus. sic ꝙ euenit p̄ter itentionē cāe aliud itendētis. Sȝ si effectus cōparef ad aliq̃ cām nō p se ordinatā ad effcm̄: q̄ tñ cū multis cōcurrētibus nata sit ꝓducere effcm̄ vt in pluribus: nō minus effectus erit casualis: ⁊ qd̄ euenit sic vt in plurib⁹ nō nālr euenit. Silr qd̄ fit raro ⁊ vt in paucioꝛibus fit a casu vt ista disiungūt iter disparata nō iter ɔ̄dictoria: cōparādo effcm̄ ad cām a q̄ ꝓuenit. Et cū dr̄ ꝙ Ar. ponit casum in his q̄ sunt ex̄ semp ⁊ frequēter verū est accipiēdo semp ⁊ frequēter vt disiūgūt iter disparata ⁊ nō iter ɔ̄dictoria: vt expositū est. Et ad totū ꝓcessum q fit in ista ɔfirmatiōe pȝ ex dictis. ¶ Ad aliud de motu ⁊ gete rñdef ꝙ motus aut gēs vel cōparanf ad pōaȝ motiuā solū: vel cōparanf ad pōaȝ motiuā determinatā p appetitū ⁊ volūtatē. Si p̄ mō: sic gēs aut motus est effectus p acciñs pōe motiue ⁊ est effectus ɔtingēs ad vtrūlibet. Si 2° mō sic est effectus p se ꝓueniēs in maiori pte. ¶ Et si dicas. in aialib⁹ brutis qcqd est p̄ncipiū mouēs ē nālr agēs: igf si pōa motiua est indīns ad mouēdū ⁊ nō mouēdū: seqf ꝙ in potētijs actiuis nālr est ɔtingēs equalr ⁊ ad vtrūlibet. ¶ Rñdef ꝙ pōa motiua nō est sola cā sufficiēs respcū motuū sed pōa motiua cū appetitu vt est de mēte Ar. 3. de aia. ca. de mouēte. Ideo in potētijs actiuis nālib⁹ ⁊ sufficiētib⁹ nō repif ɔtingens eq̄lr. ¶ Ad scd̄m p̄ncipale rñdef ɔcedendo maiorē: ⁊ ad minorē dr̄ ꝙ veꝝ est ꝙ illud ad qd̄ se hȝ agens equalr: est dignius euenire q̃ illud qd̄ natū est euenire in minori pte respcū alteri⁹: nisi cā ɔtingēs eq̄lr ipediaf. Sed vbi ipedif: qd̄ est magis dignū ꝓuenire: fit minus dignū. vnde qd̄ est minus dignū ꝓuenire nō ꝓueniet a cā nisi illa ipediaf a ꝓducendo magis dignū. Naȝ q̃tū est ex pte talis cāe nunq̃ ꝓducef effectus minus dignus euenire: ȝ ꝑ ipedimentū: possibile est ꝙ illud qd̄ est minus dignū prius: fiat postea magis dignū vt ꝓueniat. Nec sequif ꝑ hoc: ꝙ nihil ꝓueniat nālr ab agente in paucioꝛibus: qꝛ lȝ oē agens extriñ in pōa pfecta sit natuȝ agere vt in pluribus q̃tū est ex pte sui: qꝛ tñ in nā talis agēns est ꝓnās vt ipediaf: ideo nālr aliqd ꝓuenit ab agēte in paucioꝛibus: nō tñ ita nālr sicut ab agente in pluribus. ¶ Ad tertiū p̄ncipale rñdef ɔcedendo ꝙ effectus casualis vel fortuitus pōt ꝓuenire taȝ a cā nāli q̃ libera. Et quum dicif ꝙ cā nālis naturaliter ⁊ necessario agit. Dicitur ꝙ duplex est necessitas. Una simplr absoluta. Alia conditionata. Necessitas in actione agentis naturalis est conditionata non absoluta. Nam p̄supposito ꝙ agens naturale sit ⁊ nō impediatur: de necessitate agit:

sʒ: qꝛ pōt nō eē: aut si sit: pōt īpediri: iō ꝯtingēter simplr ꝓducit. ¶ Ad aliā ꝓbationē ꝙ si effectus casualis est a cā libera: cā pꝛima necessario agēte: ⁊ ipa volūtas necessario agit. ¶ Rñdet ꝯcedēdo ꝟ assumptū si cā pꝛima necessario agit q̄ʒ alia necessario agit: ⁊ ita stāte hoc ꝑsupposito nō pōt saluari ꝯtingētia q̄ ꝓuenit ex libertate agētis: vt tale agēs distinguit ꝯ nāle: q̄uis ꝯtingētia q̄ ꝓuenit ex īpedimēto passi: aut ēt agentis: possit sufficiēter saluari stāte ista hypothesi. Ponit. n. Ar. cām pꝛimā necessario ⁊ nālr cā remotū in celo. Et rō sua est: qꝛ q̄dcūqʒ ꝑmanēs ⁊ sempiternū ad q̄dcūqʒ ꝑmanēs ⁊ sempiternū sp̄ ⁊ necessario hʒ eādē hitudinē: qꝛ hitudo nō pōt īter aliq̄ variari: nisi ex variatione alteri⁹ extremi. Extrema aūt sempiterna sūt iuariabilia. igr̄ ⁊ hitudo īter ipsa: sʒ pꝛima ītelligētia mouēs: est q̄daʒ sb̄a sempiterna. ⁊ silr pꝛimū mobile. ġ sempiternū sib̄ hʒ eandem hitudinem ad illud sicut mouēs ad motum. ¶ Et si q̄rat vñ ergo ꝓueniet ꝯtingētia ⁊ nouitas in reb⁹? ¶ Rñdet s̄m Ari. pꝛima difformitas est in ꝑtibus alicui⁹ sempiterni vniformis s̄m totū. Qꝛ. n. motus ille est vniformis ex vniformi hitudine mobilis ad mouens: nō hʒ ꝑtē nouā difformē. ⁊ ex hac difformitate ꝑtiū pōt vlterius sequi alia difformitas: vel varietas in substantijs genitis isto modo: ⁊ sic a causis vniformibus. s. ītelligētia ⁊ celo. ⁊ se vniformiter adinuicē hn̄tib⁹ causat ꝑ aliqd vniforme ꝯstās ex ꝑtibus difformibus vt motus: ⁊ mediāte illo alia difformitas simplr. ¶ Rñdeo igr̄ ad formā argumenti neganda est ista ꝓpō ꝙ cā pꝛima agat ex necessitate nāe. Sequēdo tn̄ pꝛincipia sua. vʒ. ꝙ mundus fuerit ab eterno ⁊ celū sempiternū hec ꝯ sequit ꝙ deus necessario se hʒ ad celū in rōne mouētis: cuius rō est: qꝛ pꝛincipiū necessariū ⁊ oīno ꝑfectū ad nihil īmediate ꝯtingēter se hʒ. hoc ꝓbat s̄m ipm̄. Qꝛ nulla nouitas seu ꝯtingentia pōt saluari in pꝛincipiato īmediate a tali principio. Non. n. qꝛ illud pꝛincipiū alr se hʒ quāʒ sit simplr necessariū. Nec qꝛ illo vniformiter se hn̄te: aliqd aliud reqrit vel īpedit: qꝛ nō est pꝛincipiū īꝑfectū: ⁊ ꝑ ꝯñs nec īpedibile: nec isufficiens: sine aliud reqrens. Et ita si ista ꝓpō esset sufficiēter probata: nihil posset esse īmediate ⁊ ꝯtingēter a pꝛincipio necessario ⁊ sufficiēte. Et ita de nouo nō posset īmediate creare q̄dcūqʒ creabile: sʒ solū illud posset de nouo ꝓducere q̄d dependet ab aliq̄ cā media siue esset actiua: siue passiua: qꝛ nouitas ⁊ ꝯtingentia effectus reduceret ad cām mediā. q̄d nō posset esse: si talis effectus esset īmediate a deo per ꝑuationē cuiuscūqʒ medij. ¶ Sʒ s̄cd̄m theologos a pꝛincipio simplr necessario ⁊ ꝑfecte libere ⁊ per voluntatē agente pōt ꝓduci effectus nouus ⁊ ꝯtingens nouitate ⁊ ꝯtingentia solū tenente se ex parte effectus vt declarat Sco. pꝛimo sen. di. 8. q. vlti. ⁊ i. 2. di. 1. q. 2. ¶ Ex his rñdet ad aliud de voluntate ꝙ (qꝛ volūtas nr̄a est pōa intrinsece ⁊ formalr libera cuius modus agendi est agere libere ⁊ ꝯtingenter) lʒ pꝛima cā se hn̄et ad volūtatem talē creatā necessario: nunq̄ʒ tn̄ volūtas se habebit necessario ad ꝓpꝛiū velle respcū obti volibilis: ⁊ hoc qꝛ modus agendi necessario necessitate nāli repugnat pꝛincipio intrinseco ⁊ formalr libero. Et hoc est q̄d inqt Aug. Deus res q̄s ꝯdidit: sic administrat vt eas ꝓpꝛios motus agere sinat. 7. de ciui. dei. c. 3. Et ad formā argumēti cū tu dicis. Voluntas eo mō mouet quo mouet a pꝛima. Rñdeo si volūtas mouet ad actū volendi ꝑ aliquē isluxum receptū in ipsa a pꝛima cā in recipiēdo illū influxum mere nālr se hʒ. qꝛ in ꝑtāte patiētis nō est nō pati. sʒ tūc nō mouet eo mō quo mouet. Vñ volūtas creata pōt ꝯsiderari duobus modis. Vno mō inq̄ʒtum passiua ⁊ receptiua. Alio mō inq̄ʒtuʒ actiua ⁊ opatiua. pꝛimo mō mere nālr se hʒ ⁊ necessario. s̄cd̄o mō libere ⁊ ꝯtingenter. Sed si voluntas moueat ad actū non per aliquem influxum recepto a pꝛimo (vt existimo esse de mēte doc. subti. in 4° snia. di. 1. q. 1. in simili de cā pꝛima ⁊ s̄cd̄a ⁊ in. 2. sen. ⁊ alibi frequenter) tunc dicendum est ꝙ ꝯcursus cause pꝛime ⁊ s̄cd̄e in cāndo non est nisi determinatus ordo causaʒ ꝙ vna cā pꝛincipalius ꝯcurrit q̄ʒ reliq̄. ⁊ tūc volūtas dr̄ moueri ad actū volēdi a supiori ꝑ q̄ʒto volūtas create min⁹ pꝛincipalr ꝯcurrit ⁊ hʒ causalitatē isufficiētē: deus aūt cōcurrit pꝛincipalr ꝑficiēs ⁊ cōplens causalitatē volūtatis create respcū actus volēdi. Et si sic dicat: tūc dr̄m est: ꝙ sicut in mixtionib⁹ syllogisticis ex vna ꝓpōne de nec̄io ⁊ altera ꝯtingēte nō seqt nisi ꝯ ꝯtingens (qꝛ effectus seqt semꝑ debiliorē ꝑtē ⁊ ꝯditionē cāe īꝑfectiores vt pʒ in oībus) sic in proposito cū cā pꝛima nālr ⁊ nec̄io ꝯcurrat ad actū volēdi: volūtas āt libere ⁊ ꝯtingēter: qꝛ talis modus agēdi sibi cōpetit: effect⁹ ꝓueniēs ab istis erit ꝯtingēs ⁊ ꝯtingēter. ¶ Et ꝯfirmat hoc. Qꝛ certū est ꝙ ista duo pꝛn̄ ꝯcurrūt in diuinis ad ꝓducēduʒ spm̄ sc̄m. vʒ. eēntia diuina ⁊ voluntas diuina: ⁊ eēntia pꝛincipali⁹ ꝯcurrit q̄ʒ volūtas: ⁊ tn̄ nō obstante ꝙ eēntia nālr ꝯcurrat: ⁊ volūtas libere ꝓductuʒ q̄d est spūs. s. libere ꝓducit ⁊ non nālr. Sic dr̄m erit in ꝓposito. Vel diceret ad mentē ph̄i ꝙ de⁹ nō ꝯcurrit effectiue in cāndone alicui⁹ effect⁹: sʒ solū in rōne finis. Sʒ pꝛima visio ē melior. ¶ Ad 4ᵐ rñdet ꝙ effect⁹ ꝑ accñs est a cā: vt in plib⁹ nō qdē respcū effect⁹ ꝑ accñs: sʒ respcū effect⁹ q est ꝑ se: ita ꝙ lʒ vt in plib⁹ dicē hitudinē ad effcm̄ ad quē eēntialr ordinat. Sʒ nō incōueniēt vnā ⁊ candem cām esse vt in plib⁹ respcū vni⁹: ⁊ vt in paucioꝛib⁹ respcū alterius. Et cuʒ dr̄ ꝙ talis cā ꝓducēs effcm̄ casualē: ita ꝑ se ordinat ad illuʒ effcm̄ sicut q̄ʒ alia cā ꝑ se. Cōcedit hr̄ sʒ tn̄ in cā totali ꝯcurrit aliq̄ ꝑtialis ꝑter cui⁹ ītētionē effectus casualis euenit q̄ respcū eiusdē effectus est ꝑ accñs. ¶ Et ꝑ hoc pʒ ad ꝯfirmationē: qꝛ lʒ sol sit ꝑ se cā ordinata ad ġnanduʒ aial ex corꝑe putrefacto in rōne cāe vlis. tn̄ si talis effect⁹ referat ad cām ꝑticularē. s. ad calorē putredinalē: est effect⁹ ꝑ accñs: nā calor q est in putrefacto: non ītendit nālr ġnationē talis aialis: quēadmoduʒ ītendit ꝟtus que est in spermate: vñ non incōuenit effcm̄ esse per se respcū vnius cāe: ⁊ per accñs respcū alterius. Si referat effectus ad cām vleʒ (q̄ est ꝟtus celi regitiua oīuʒ que fiunt ꝟ iferius nālr) nō euenit a casu: sʒ est ꝑ se itent⁹ qꝛ de ītentiōe vlis cāe est vt oēs forme q̄ sunt in pōa mãe deducant ad actū. Si vō effect⁹ equiocus referat ad cāʒ ꝑticularē. s. ad calorē putredinalē: est effect⁹ casualis: ⁊ ꝑ accñs vt dcm̄ est. ¶ Ad 5ᵐ ⁊ vlti. rñdet ꝑ pꝛmittēdo ꝙ voluntas hʒ pro obto totuʒ ens s̄m oēm ambituʒ entis q̄d ꝓbat. Tum qꝛ ꝑ Aug. 10. de tri. c. 7. ptes imaginis sunt eq̄les. s. itellc̄s voluntas ⁊ memoria: sic ꝙ qcq̄d itellc̄s pōt ītelligere: voluntas pōt velle: ⁊ memoria recordari. Tum qꝛ q̄dlʒ ens aut est finis: aut ens q̄d est ad finē: ⁊ volūtas est vtriusqʒ. Tuʒ ēt qꝛ voluntatē nō effugiunt īpossibilia. ex. 3. ethi. vbi vult ph̄s ꝙ lʒ voluntas sit aut possit eē īpossibiliū: nō tn̄ electio: ex quo sequit ꝙ cuʒ pōa potens īpossibilia ⁊ in īpossibilia possit plusq̄ʒ in totum ens: ⁊ volūtas sit hʒ: sequit ꝓpoᵐ. Nam ens ⁊ totum ens ꝯtinet sub possibili: qꝛ impossibile est non ens. ¶ S̄cd̄o pꝛmittit ꝙ qñ voluntas ⁊ habitus ꝯcurrunt ad eliciendum actuʒ: pꝛincipalior cā est pōa: s̄cd̄aria habitus: ꝓbat. Quia illa cā est pꝛincipalior q̄ vtit alia ⁊ non econuerso. Tum qꝛ est vlior. Tum qꝛ est libera in actione libera: alia aūt nālis. Sic est voluntas respectu habitus. ergo ⁊c. Et minor ꝓbat. Qꝛ volūtas vtit hitu ⁊ nō econuerso dicēte Auer. 3. de aia. cō. 18. Hec. n. ē diffō habitus. s. vt hn̄s habitū itelligat per ipm̄ illud q̄d est sibi ꝓpꝛiuʒ ex se: ⁊ qñ voluerit absqʒ hoc ꝙ idigeat aliquo extrinseco. Ex qua snia accipit hec diffinitio hitus: ꝙ est illud quo hn̄s vtit cuʒ voluerit. Silr voluntas est vlior. qꝛ nullus habitus respicit totum obiectuʒ adequatum voluntatis: qꝛ nullus habitus est qui respiciat totū ens: ⁊ quodlibet contentum sub ente. Voluntas autem sic. ¶ Habitus etiam inclinat per modum nature cum sit qualitas quedam. igitur ⁊c.

Ex istis pꝛmissis ꝯcludo ꝓpositū ꝑ rōnes. ¶ Pꝛia. pōa ꝯtinens totū ens ꝓ obto ⁊ q̄dlibet ꝯtētuʒ sub ente: ex maiori ⁊ maiori gradu in obto vel in habitu nō argr̄ ītensio conatus ipi⁹ hitus sup conatū potētie in infinitum

tie in infinitũ. volũtas est hõ. ergo q̃tũuis crescat obm vel habitus in volũtate: nõ arguẽt excrescẽtiã infinitã hitus sup conatũ ipsius volũtatis. minor pz ex dictis: et maior pbatur exẽplo. Si põa mea motiua eẽt respcũ ois ponderis mouẽdi in infinitũ: crescẽte pondere in infinitum: nõ imobilitaref põa mea motiua: qz p id qd ẽ: põt infinitum põdus mouẽ: et qõlz põdus appositum alteri põderi hz rõnẽ mobilis ab ista põa. Probaf ẽt eadẽ maior rõne. Ex q̃. n. põa p id qd est: põt in totũ eius: et in qõlz ipsius: gcqd facit crescẽ obz vel habitũ: et q̃tũcũqz itẽdaf: adhuc ẽ sub põa. Et ita nõ sequitur q aliq̃ itẽsio in hitu volũtatis vincat facultatẽ põe aut imobiliter ipsaz. ¶ Scda rõ. Cã ptialis necessario coaccipiẽs aliã ptialez finitã in sua opatione: si crescat in infinitum: nõ tollit id qd cõpetit alteri cãe ptiali coaccepte: sz hitus in opando necessario coaccipit conatũ põe finitũ in opando. ergo nõ tollit a conatu id qd sibi competit ex se. maior pz exẽplo si duo traherent nauiz. si põa vnius supponaf alteri necessario in trahendo nõ ecõuerso. posito q põa istius q̃ alteri supponif necessario crescat in infinitum: nõ tollet motũ alterius nec modũ trahendi. Nõ est qz posterius p̃supponẽs prius nõ tollit eius opationẽ nec moduz opandi. Sz ois hitus p̃supponit necessario conatuz volũtatis finitũ in sua opatione. nõ ez. si. ergo hitus itẽdaf i infinitũ: nihil tollit a conatu põe. ¶ Cõfirmaf. qz ois infinitas ptẽta in aliq̃ finitate ex sui multiplicatiõe nõ reddit ptinẽs infinitũ: nec ipm supatiqz nõ ptineref in eius finitate. Exẽplũ. infinita puncta ptinenf in linea finita: qt quot puncta in linea numerenf: nõ crescet linea neqz excedit ab eis: qz īfra lineã finitã oia sunt signabilia. nõ īfra finitũ conatũ põe ptinef ois hitus eius: pz. qz nõ posset exire in actũ sine conatu põe: sz ecõuerso: igr q̃tũcũqz itẽdaf. nõ excedet potẽtiã nec modũ eius opandi q est libere agere: et ita sp erit libera in opando. ¶ Tertia rõ. Hitus circa obm põe vel ptẽtuz sub eo: seqtur põaz in opando nõ ecõuerso. Sz ois habitus volũtatis est circa obm volũtatis: vel circa aliqd cõtentum sub eo. igitur minor pz ex dictis: et maior pbatur: qz circa obz põe habitus nõ põt sine potentia. ois enim actus circa obm adequatuz magis in potentiam reducitur q̃z in habitum.

Ex his apparet rñsio ad rõnẽ qntã pncipalẽ. Nã minor assumpta est falsa. ¶ Ad cuius pbationem sr dicimus q maior psylli est falsa: qm illa oia iducentia difficultatẽ sũt sub finito conatu põe: et iducũt actũ finitum sicut dicimus de põa motiua q̃ si posset in põdera i infinituz p id qd ẽ finitũ: crescẽte pondere: non vinceref põa. Et ita habitus q̃tũcũqz itensus (qz est de aliq̃ obto ptẽto sub aspectu põe: et ptinetur sub finito conatu ipsius: cũ reqrat ipsaz vt exeat in actũ: nõ ecõuerso: cũ etiaz non iducat actũ infinituz: sicut nec obz infinitum iducit in volũtate creata actũ infinitũ. ois ãt actus finitus ẽ sub põat qz põt in aliũ actũ. Et postremo cũ ois hitus se habeat: vt causa scdaria ad potẽtiã vt pncipalẽ) semp erit sub finito conatu potentie sicut infinitas pũctoz īfra linee finitatẽ. Per h pz ad primã pbationem minoris psylli que pari modo negaf. ¶ Ad scdaz pbationẽ dicte minoris psylli videf q voluntas põt resistere ptra habitũ per suã libertatẽ: et cũ conatu finito. Nec habitus posset tñ crescere q vinceret illũ conatũ: etiã si fieret infinitus: qz eius infinitas ptineref sub finitate conatus potẽtie. ¶ Ad 3um. Nõ vult Arist. q hñs habitũ necessario feraf in actum: sicut lapis piectus nõ põt reuocari: cũ ipse ponat q quoscũqz habitus possumus in nobis corrũpere maxime morales: per oppositos actus. Sz exẽplum Ari. est pp difficultatẽ: qz volũtas sequif habitum et iclinationez habitus. nisi cũ maximo conatu se retraheret. qd non est impole. ¶ Ad quartã et vltimã probationez dicitur q psueto est altera nã nõ simpliciter: qz absolute non mutat naturaz: sed tñ iclinat et procedit in actum per modũ nature: est tñ psuetudo sub conatu potentie si potentia nitaf resistere. Unde in qocũqz gradu intendaf cõsuetudo. suberit tamen semp iperio voluntatis. Et appetitus seu inclinatio habitus psuetudinalis erit sub conatu potentie. Ex his apparet determinatio primi articuli.

Circa scdm articuluz vbi vidẽduz est de determinatione ptingentis. Notanduz est q duplex est idetermiatio opposita duplici determinationi. q̃dã est de iesse: q̃dã de possibili. et ista duplex ideterminatio repif: tñ ex pte cãe q̃z ex pte effectus. Indeterminatio de iesse ex pte cãe est qua cã ẽ idetermiata ad agere et nõ agere: sed ideterminatio de poli est qua cã est indeterminata ad posse agere z posse nõ agere. et dr pma de iesse qz respicit extrema de iesse. scda vo de poli qz respicit extrema de poli. Ista etiã duplex indeterminatio repif similr ex pte ipsius effectus ptingẽtis. vñ ex pte effectus illa dr de iesse qua effectus est ideterminatus ad pduci et nõ pduci: sed dr de poli qua effectus est ideterminatus ad posse pduci et nõ pduci. vnde illa de iesse est posterior illa de possibili sicut agere est posterius ad posse agere.

His premissis ponunf due pnes quaz pma ẽ ista. Effectus ptingẽs q̃cũqz cõtingẽtia antеq̃z ponaf in eẽ determiatus ad alterã pte pdictionis determinatiõe de iesse. ita q ista est vera. antixpo erit: qz sua opposita est falsa. Ista pclusio pbaf sic. Illud qd nõ est determiate verz vel falsuz: nõ est ab aliquo intellectu determiate cognoscibile: sed qõlz futuz ptingẽs est determinate cognoscibile a deo. ergo ec. maior pz. qz cognitio seqf rẽ. si ergo est determinate cogscibilis. ergo erit inesse determinate. mior pz p Aug. sup Gen. dicẽtẽ. Deus nõ nouit alr facta q̃z fieda: sz certuz est q cogscit facta determinate sicut fuerũt. ergo et fieda. ¶ Et pfirmaf. qz nisi deus oia futura ptingẽtia determinate cogsceret: sz tñ idetermiate et sub disiunctiõe: seqref q eque certã notitiaz hõ hiet de futuris ptingẽtibus: sicut deus. De quocunqz. n. scif ab hoie sub disiunctione. s. q erit vel nõ erit. ¶ Scdo. illud qd hõ agit p electionẽ prius determinat q̃z ponat in esse. et h ondif. 9. meta. cõmen. 10. vt supius allegatuz fuit. Inqt. n. de potẽtijs rõnalibus. Necesse est vt in istis sit aliqd pnm prius potẽtijs mouẽtibus qd sic cã in h q agunt alteruz ptrariorum q̃nqz et alteruz q̃nqz: et vlr necẽ est vt aliqd sit qd faciat magis agere alterũ ptriuz q̃z alterz. et h est verũ pnm. et postmoduz subdit. Et hoc pnm. qd facit magis agẽ alterz ptriorũ est appetitus et voluntas: ex quo pcludit q põa rõnalis prius determinaf ad alterz oppositoz a volũtate anteq̃z agat alterz oppositoz. Ista maiore sic declarata: assumitur minor. Illud qd agit hõ per electionẽ est ptingẽs: qm electio est actus elicitus voluntatis. et gcqd est a voluntate ptingẽter est: cũ volũtas sit pncipiũ ptingẽter opandi. igr ec. ¶ Scda pclusio. Quãuis futuz ptingẽs sit determinatuz determinatione de in esse ab aliq̃ cã extrinseca vt declarabif inferius: ex se tñ formalr et intrinsece nõ est determinatuz ad alteram partem: ptradictionis. Ista pclusio probaf sic. Quod ex sua rõne formali nõ plus respicit esse q̃z nõ esse: nõ est determinatuz ad alteram partez ptradictionis ex se: futuruz ptingens est huiusmodi. ergo ec. maior pz. minor probaf: qz eo futuz contingens est tale quatenus p indifferentiã põt eẽ et nõ esse. ¶ Scdo. si futuz ptingens esset prius determinate aut hoc eẽt in instanti preterito: et hoc nõ: qz qd preterijt i est necessarium aut in pñti instanti: et hoc nõ: qz tũc nõ esset futuz in cõtingentia. aut hoc esset in futuro instanti et et hoc nõ: qz p tunc põt esse et nõ esse. ¶ Ex his duabus pclusionibus sequif hoc correlariuz: q lz futuz contingens sit determinatuz determinatione de inesse ad alteram partẽ ptradictionis. nõ est tñ determinatuz determinatione de possibili. Istud correlariũ pz ex dictis q̃tum ad vtrãqz partẽ. ¶ Probaf etiam. qz iste due indeterminationes. s. de inesse et de possibili sunt subordinate sm prius et posterius: qz qualis est ordo inter extrema: talis est inter habitudines que sunt ipse indeterminationes. Sed extrema istaruz indeterminationuz sunt posse agere: et posse nõ agere:

agere ꝛ nõ agere q̄ sunt subordinate ſm prius ꝛ posterius:
prius.n.est posse agere. vl̄ posse nõ agē:q̄ȝ agere ꝛ nõ agē.
igiꝰ ipse indeterminatiões sic erũt distincte ꝛ subordina
te.igiꝰ stat effectũ ɔtingētē eē determinatũ determinatio-
ne de inee.saltē extrinsece ꝛ indetermiatũ idetermīatio
ne de poss.¶ Et cõfirmaꝰ h.qꝛ qñcūq; aliq̄ due idetermi
natiões sunt distincte ꝛ vna est prior altera: nõ est ɔtradi-
ctio:q̄ prima sepeꝰ a scd̃a.nã prius põt eē:vel saltē sibi nõ re
pugnat eē sine posteriori. testante Ari.5. meta.c.de priori.
vbi inducit modũ prioritatis ſm ſbm ꝛ nãm dicēs q̄ priora
ſm ſbaȝ ꝛ nãȝ sunt q̄cūq; ɔtingũt esse sine aliis: ꝛ alia nõ
sine ipsis.Sȝ idetermīatio de poss est prior idetermīatiõe
de inesse vt õsuȝ ē.igiꝰ nõ ē ɔ̃dictio q̄ aliqd sic idetermi
natuȝ ad posse agere ꝛ posse nõ agere: ꝛ tñ sit determina-
tuȝ ad agere.Nã qñ volũtas vult. ꝛ hȝ in se actualē voli-
tionē:tũc in eo istãti in q̄ hȝ actuale velle: est determiata
ad velle ꝛ ad agere:ꝛ ita determiata determiatiõe de in-
esse:ſȝ in eo instãti est idetermiata idetermīatiõe de poss
qꝛ in eo istãti quo vult a.põt nõ velle.a. Qd̃ declaraꝰ.nã
ponaꝰ q̄ volũtas creata tm̃ hēat eē in vno istãti:ꝛ in illo
hēat actuale velle.a.tũc nõ nec̃io hrēt actualē volitionē:
qd̃ pbaꝰ.Si in illo istãti hrēt eã nec̃io(cũ nõ sit eã nisi in
illo istãti qñ cãret eã)ḡ simplr̃ volũtas qñ cãret eã:nec̃io
cãret.nõ eni mõ est ɔtingēs eã:qꝛ prexistebat ante illud in
stans in quo cãr. ꝛ tũc vt prexis potuit cãre vel nõ cãre:
qꝛ sicut h ens:qñ est:est nec̃iuȝ vel ɔtingēs:ita cã qñ cãt:
tũc cãt nec̃io vl̄ ɔtingēter.Ex quo igiꝰ in h istãti cãt hoc
velle:ꝛ nõ nec̃io.iõ ɔtingēter.Vñ est põa huiꝰ cãe ad op-
positũ eius qd̃ cãt.Et ista põa est prior nãliter vt actꝰ pri
mus ad opposita que sunt posteriora nãliter vt actus secũ-
dus actꝰ cui primꝰ ɔ̃sideratus in primo istãti in quo est prior
nãliter actu 2°. ita ponit illũ in eē vt effectũ suũ ɔtingētē
q̄ vt prior nãlr̃ posset eque ponere aliud oppositũ in eē: ita
q̄ cã ɔtingēter cãns nõ solũ qñ causat est in põa ad oppo
sita successiue verũ ēt ad opposita p eodē istãti:ꝛ ista põa
est realis: quaȝ ēt ɔcomitaꝰ põa logica:q̄ est nõ repugnã
tia terminoꝝ.Volũtati.n.vt est actus primꝰ ēt qñ pducit h
velle:nõ repugnat oppoᵐ velle.tñ qꝛ cã ɔtingēs est respe
ctu sui effectꝰ.ꝛ iõ nõ repugnat sibi oppoᵐ i rõne effectꝰ-
tñ qꝛ vt ſbiȝ est ɔtingēter se hȝ ad istũ actũ vt iformati qꝛ
ſbto nõ repugnat oppᵐ sui accñis p accñs.¶ Ex his cõ-
cludiꝰ q̄ ista ppõ.Volens.a.põt nõ velle.a.est ɔcedenda
in sensu diuiso negãda ãt in sensu cõposito.In sensu diui
so denotaꝰ q̄ pro quocũq; istãti iest velle.a. volũtati:põt
sibi inesse nõ velle.a. ꝛ tunc nõ sequiꝰ q̄ possit simul vel-
le.a.ꝛ non velle.a. In sensu cõposito significaꝰ q̄ h ppõ
est possibilis volũtas volens.a.nõ vult.a.vñ in sensu cõ-
posito est vna cathegorica:cuiꝰ ſbm est hoc totuȝ.volun-
tas volens.a.ꝛ pdicatũ nõ volens.a. ꝛ tũc attribuiꝰ hoc
pdicatũ possibiliter(hoc est cũ mõ possibilitatis)ſbto cui
oĩno hoc pdicatũ repugnat:ꝛ per ɔ̃ñs ipossibilr̃ sibi ɔue
nit quod notaꝰ possibiliter ɔuenire. In sensu diuisionis
sunt due cathegorice enũciantes de volũtate duo pdica
ta in vna ppõne de iesse enũciaꝰ de volũtate h pdicatuȝ:
velle.a.que cathegorica intelligiꝰ p cõpositiõeȝ iplicitã.
In alia aũt cathegorica de possibili enũciaꝰ possibilr̃ nõ
velle.a.ꝛ istaȝ ppõnũ vna nõ repugnat alteri p eodē istã
ti.Nã volũtati isti in eodē instãti ɔuenit velle.a. cũ possi
bilitate ad oppositũ pro eodē instãti.¶ Sȝ ɔtra pdicata
arguiꝰ ostēdēdo q̄ in volũtate ꝛ vl̄r i nulla re sit cõtingē-
tia. Primo sic.oē qd̃ est:qñ est nec̃e est esse.ſȝ nunq̄ȝ aliqd
est nisi qñ est.igiꝰ semp nec̃e est eē. ergo in rebus nihil est
ɔtingenter. ¶ Cõfirmaꝰ. illud qd̃ est nec̃io vl̄ ɔtingenter
est:qꝛ illud qd̃ nullo mõ est: nõ est nec̃io i nec cõtingēter.
Dis.n.modificatio psupponit suũ modificabile:cũ mo-
dificatio sit alicuius:modificatiua. Contingentia aũt est
q̄daȝ modificatio alicuius effectus.igiꝰ res anteq̄ȝ sit nõ
est ɔtingēter. ergo dum est hȝ esse taleȝ.vȝ. necessario vel
ɔtingēter:sed dum est:nec̃io est.igiꝰ ꝛc̃.¶ Sc̃o.2° oē futurũ
de necessitate est futurũ:cũ ideȝ de seipso pdiceꝰ cum mõ

nec̃itatis:ſȝ oē qd̃ ē de nec̃itate futuꝝ nec̃io eueniet.igiꝰ
ꝛc̃.¶ Sc̃o.3° ɔ̃ illud qd̃ dr̃ q̄ volũtati in eodē istãti ɔuenit
velle.a.cũ potestate ad oppoᵐ:arguiꝰ sic.Si p aliq̄ instã
ti sit põa ad aliqd cuiꝰ oppᵐ iest:aut ista est põa cũ actu:
aut añ actũ.nõ cũ actu.pȝ:nec añ actũ:qꝛ tũc eēt ad actũ
p alio istãti q̄ȝ p q̄ iest ista põa. ¶ Ad primᵐ rñr q̄ ista ppõ.
oē qd̃ ē ꝛc̃.est distinguēda.s.q̄ põt eē vel catheᶜᵃ vel hypo
thetica tpalis.sic ēt ista.aial currere si hõ currit ē nec̃iũ.
Hec.n.põt accipi vt ɔditiõalis est.ꝛ tũc ly necesse:aut di
cit necessitatē ɔ̃ñtie.aut necessitatē ɔ̃ñtis.Si primo vã est.
2° ē falsa.primo ē sensus q̄ si hõ currit:nec̃io sequiꝰ q̄ aial
currit.vel sensus est:q̄ ista ɔ̃ña est nec̃ia hõ currit.ḡ aial
currit.Sȝ si ly nec̃e dicat nec̃itatē ɔ̃ñtis.tũc est sensus.si
hõ currit:h ɔ̃ñs est necessariũ aial currit.iste sensus est fal
sus.qꝛ sp h ɔ̃ñs est ɔtigēs.s.aial currit.vñ stat aliq̄ȝ ɔ̃ñaȝ
esse necessariã:cuiꝰ añs ꝛ ɔ̃ñs sunt ipossibilia ḡ multo fortiꝰ
añs ꝛ ɔ̃ñs põt eē ɔtigētia:ɔ̃ña existe nec̃ia. Si ãt h ppõ
est catheᶜᵃ:tũc sensus est.h totũ.vȝ.currere:si hõ currit p
dicaꝰ de aiali cũ mõ nec̃itatis.ꝛ catheᶜᵃ tũc est vera. vñ
h pdicatũ currere nõ simplr̃ sumptũ:ſȝ cũ hac determi-
natione si hõ currit:nec̃io iest ſbto.nã lȝ nõ in sit currere
absolute ꝛ simplr̃ nec̃io aiali:tñ inest nec̃io vt determi-
naꝰ p ly si hõ currit:ꝛ iõ qñ pdicatũ sic determinaꝰ: ne-
cessario iest ſbto:ꝛ significat vt est catheᶜᵃ:q̄ aiali neces
sario iest currere si hõ currit,ꝛ ista ē vera de nec̃io: nõ tñ
seqꝰ ḡ aial currere ē necessariũ:qꝛ arguiꝰ a.ſȝ qd ad sim
plr̃.¶ Applicãdo h ad ppoᵐ.ista ppõ.oē qd̃ ē ꝛc.põt eē
hypothetica tpalis sic.oē qd̃ ē qñ ē:necessario est. Si sic
accipiaꝰ tũc aut ly necessario dicē nec̃itatē ɔ̃ñe aut ɔ̃ñtis
primo est vã:qꝛ est sensus oē qd̃ ē:qñ est:necessario seqꝰ ipm
eē:ꝛ i isto sensu est vã.Si 2° accipiaꝰ ly necessario.sic est
falsa:qꝛ est sensus.oē qd̃ est:qñ ē:ē necessario. Nã certũ ē
q̄ ɔtingēs est aliqd qd̃ ē:ꝛ tñ nõ necessario ē:ſȝ tñ q̄cũq; i
stãti est:ɔtingēter est.Si vo ista ppõ accipiaꝰ vt est vna
catheᶜᵃ:tũc est vera:qñ ista determinatio qñ est:determinat pdi
catũ.alr̃ nõ.Vñ h pdicatũ eē determinatũ p ly qñ est:dr̃
de ſbto cũ mõ necessitatis. ꝛ tũc est sensus.oē qd̃ est:qñ
est necesse est esse:ita q̄ h totũ.qñ est nec̃e est eē:dr̃ neces
sario de eo qd̃ est.ꝛ talis nec̃itas est nec̃itas ſm qd.Ex q̄
postmodũ nõ seqꝰ.ḡ oē qd̃ est:est necesse eē:ſȝ est falsa ſȝ
qd:ꝛ simplr̃:qꝛ iste terminꝰ eē.simplr̃ sumptꝰ:pdicaꝰ de
ſbto cũ mõ necessitatis:ꝛ ppõ isto mõ est falsa.nullꝰ igiꝰ
sensus verus huiꝰ ppõnis denotat q̄ aliqd esse in instãti
in quo est:sit simplr̃ necessariũ:ſȝ tñ q̄ sit necessariũ ſm
qd.s.qñ est:ꝛ vt eē.determinaꝰ p ly qñ est:ꝛ cũ h stat q̄ i
illo istãti in quo est.sit simplr̃ ɔtingēs: ꝛ p ɔ̃ñs q̄ in illo
istãti posset oppoᵐ illius iesse.¶ Alr̃ rñdet aliȷ dicēdo q̄
ista ppõ.oē qd̃ est ꝛc̃.vel est cõposita vel diuisa.si cõposi
ta:sic est vera:si diuisa:sic est falsa. Vñ oē qd̃ est qñ est in
sensu cõposito:necessario est. In sensu diuiso: cõtingen-
ter est.¶ Ad cuiꝰ euidētiã est sciēduȝ q̄ accñs ꝛ q̄cũq;
actus accñtalis alr̃ cõparaꝰ ad ſbȝ cui accidit:alr̃ ad ag
gregatũ ex ſbto ꝛ accñte.exēpli grã.iste actus q̄ est curre
re:alr̃ cõparaꝰ ad hominē absolute:alr̃ ad aggregatũ ex
ſbto ꝛ accidēte.s.ad hoieȝ currētē:accñs cõparaꝰ ad ſbȝ
absolute tanq̄ȝ ad illud cui ɔtigēter inest nõ necessario:ſȝ
cõparaꝰ ad aggregatũ tanq̄ȝ ad illud cui nec̃io iest. ipossi
est enim hoieȝ currere sine cursu ꝛ hominē esse albũ sine
albedine. Ad ppositũ dr̃ q̄ qñ ista ppõ.oē qd̃ est ꝛc.ē cõ
posita:tũc cõparaꝰ actꝰ existe ad aggregatuȝ ex ſbto ꝛ
actu.ꝛ sic necessario talis actus inest ſbto.ꝛ vt sic ppõ ē
nec̃ia:qñ ãt est diuisa:tũc actꝰ existētie cõparaꝰ ad ſbm
precise eo mõ quo est diuisum ab actu:ꝛ vt sic dictũ est:q̄
inest sibi ɔtigēter.ꝛ per h pȝ ad ɔ̃firmationē. ¶ Ad scd̃ȝ.
Rñdeꝰ q̄ omne futuꝝ necessario erit vel necessitate ɔ̃ñ-
tie:vel nec̃itate ɔ̃ñtis:ppositio primo mõ est vera:qꝛ posi
to q̄.a.sit futurũ:sequiꝰ necessario q̄.a.erit.ita q̄ h ɔ̃ñs.
a.erit necessario seqꝰ ad hoc añs positũ qd̃ est.a.est futu-
ruȝ.scd̃o mõ capiēdo necessario:ppositio est falsa.qꝛ da-
to q̄ hoc ɔ̃ñs necessario sequatur ex ante posito:semper
tamen in

tñ in se erit ꝯtingēs ⁊ ꝯtingēter eueniet. ¶ Ad 3m rñdet ꝙ est po9 ante actũ ordine nãe: nõ duratiõis ⁊ tpis: qꝛ illud qd̓ pcedit nãliter istũ actũ: vt pcedit actũ nãlr posset eẽ cũ opposito istius actus: ⁊ tũc negãdũ ẽ ꝙ ois po9 ẽ cũ actu: vel ante actũ: intelligẽdo ante pro prioritate durationis. vera aũt est itelligẽdo. ante. pro prioritate nãe.

Quantũ ad 3m articulũ ponunt̃ qnqꝫ ꝯclusiones. ¶ Prima est ista. futurꝫ ꝯtingẽs ad hoc ꝙ sit determinate partis ꝯdictionis opꝫ ꝙ hẽat aliquaꝫ cãꝫ aliam a se. Probat̃ sic: oẽ illud qd̓ ex sua rõne formali est indñs ad esse ⁊ nõ esse: necesse est vt habeat aliquã cãm determinãteꝫ ipsuꝫ ad esse vel ad nõ esse. futurꝫ ꝯtingens est hm̃oi. igit̃ ⁊c. maior pbat̃: qꝛ ex quo est idetermĩnatũ ad eẽ ⁊ nõ esse: si seipso determinaret ad alterũ (cũ eq̃liter se hꝫ ad vtrũlibet) simul exiret in vtrumqꝫ. per rõnem Ari. ⁊ ꝯmẽ. 9. meta. in simili de potẽtijs rõnalib9. minor pꝫ. ¶ Scd̓a ꝯclusio est ista. Intelligere futurꝫ ꝯtigẽs sub ĩdeterminatiõe oĩno: est nihil intelligere. Probat̃. Ari. ⁊ cõmẽ. 4. meta. t. c. 10. Qui nõ intelligit aliqd esse vnũ: nihil itelligit: sed qd̓ cõplectit̃ vtrãqꝫ partẽ cõtradictionis: nõ est vnũ neqꝫ intelligit̃ esse vnũ. futurꝫ ꝯtingẽs sub indeterminatione ad vtrãqꝫ partẽ cõtradictiõis est hm̃oi. ergo qui futurꝫ ꝯtingẽs oĩno indeterminatũ itelligit: nihil intelligit. ¶ Hoc idẽ ꝯfirmat doc. sub. in quolꝫ. q. 3. vbi hꝫ: ꝙ illud qd̓ iplicat cõtradictionẽ est verissime nihil ⁊ solum illud: qꝛ illud excludit oẽ esse extra intellectũ ⁊ in intellectu. qd̓ enim est sic includens ꝯtradictionem: sicut nõ põt esse extra aiaꝫ ita nõ põt esse aliqd̓ intelligibile vel ens aliqd̓ in aia: qꝛ nunq̃ ꝯtradictoriũ cũ ꝯtradictorio ꝯstituit vnũ itelligibile: nec sicut obm cũ obto: neqꝫ sicut modus cũ obto. Ista tñ ppositio ꝙ implicãs ꝯtradictionẽ nõ est itelligibile hꝫ sane intelligi: qꝛ si dicatur ꝙ ꝯtradictoria nõ simul apphẽdunt̃ ab intellectu q̃cunqꝫ apprehẽsione ⁊ intellectiõe simplici: hoc est falsũ sm eundẽ doc. in. 2. di. 1. q. 3. qꝛ certũ est ꝙ intellectus apphendit repugnãtiã ⁊ ꝯtradictionẽ inter duo ꝯtradictoria. Sed repugnãtia ⁊ ꝯtradictio est relo que nõ põt apprehẽdi ab intellectu nisi apphendant̃ extrema a quibus inesse ⁊ in cognosci depẽdet ipa relo. eo mõ quo arguit Ar. 2o de anima. de sensu cõi. tex. c. 145. vbi arguit ꝙ (qꝛ est aliqs sensus pcipiẽs drĩam inter sonũ ⁊ coloreꝫ) aliqs sensus pcipit sonũ ⁊ colorẽ. Ita in pposito. Dicenduꝫ est igit̃ ꝙ implicãs ꝯtradictionẽ nõ intelligit̃ certitudinalr: ⁊ cũ assensu seu tanq̃ vnuꝫ obm: vt dicit doc. sub. ibidẽ: ⁊ vt sic nõ est vnũ intelligibile: ꝫ forte posset itelligi ideterminate ⁊ sine assensu: ⁊ vt repugnãs in se. pmõ itelligit̃ ppositio, 2o mõ nõ. ¶ Uel põt dici ꝙ si ꝯdictoria intelligunt̃: nõ inq̃tuꝫ ꝯdictoria. qꝛ vt sic vnũ excludit reliquuꝫ in quocũqꝫ esse siue in intellectu siue extra intellectũ: ꝫ bene psit intelligi sub rõne oppõnis ⁊ repugnãtie: ⁊ breuiter sub aliq̃ rõne intentionali que est respectus rationis ⁊ cõmunis vtriqꝫ extremo cõtradictionis. Sed intelligre cõtradictoria isto modo non est intelligere ipsa: vt cõtradictoria simul ⁊ fundamentaliter. pmo verior. 2a est realior. ¶ 3a cõclusio determinatio futuri ꝯtingẽtis ad partẽ vnã sue ꝯtingentie per cãm contingenter determinantẽ non tollit ab ipso futuro ꝯtingentiam ⁊ indeterminationẽ que cõpetit sibi ex se formalr. Ista ꝯclusio probat̃. Illa cã nõ tollit ab aliquo rõnẽ formalẽ sibi ꝯpetentẽ: que nõ dat sibi ꝯditionẽ repugnãtẽ: ꝫ cã libere determinãs nõ dat ꝯditionẽ repugnãtẽ formali rõni futuri ꝯtingẽtis. igit̃ nõ tollit ei9 rõnẽ formaleꝫ maior pꝫ: ⁊ minor pbat̃: qꝛ ꝯditio repugnãs futuro ꝯtingẽti est ita determinari ad vnã ptẽꝫ ꝙ nõ remaneat indeterminatũ ad aliã: ꝫ hꝫ nõ facit cã libere determinãs: qꝛ ex q̃ facta determinatiõe pt in oppm determinatiõis: nullo mõ tollit̃ ideterminatio ad cõtingẽtiã nec formalis ideterminatio cõtigẽtis. Exm si determinauero me lecturꝫ cras p volũtatẽ meã libere determinãtẽ (q̃uis hꝫ. vꝫ. me legere: sit determiate ptis cõtradictiõis. tñ qꝛ ista determiatio est in ptãte determinãtis volũtatis (nõ tollit̃ ꝯtigẽtia a futura lectiõe: sed remanet ideterminatio sibi formalr debita: qꝛ possuꝫ velle legere ⁊ nõ legere. ¶ 4a ꝯclusio. Cã pa ⁊ principalis determinãs futurꝫ ꝯtingẽs ad eẽ est diuia voluntas. Ista ꝯclusio pbat̃: qꝛ illa cã est p determinãs futurꝫ ꝯtingẽs ad eẽ in q̃ ẽ pa efficiẽtia ⁊ pa radix ꝯtigẽtie in reb9. Diuia volũtas est hm̃oi. g̃ ⁊c. maior pꝫ: qꝛ efficiẽtis est determiare effectũ ad eẽ ⁊ ab efficiẽte p ꝯtingẽter agẽte ꝯtingẽs p determinat̃ ad eẽ. minor pbat̃. Tum qꝛ sm Aris. 3. de aia. tex. c. 50. appetit9 est pnm mot9 ⁊ opatiõis in aialib9 determinãs poam ad motũ vel gerẽ respcũ q̃ꝫ ipsa po9 motiua se hꝫ indifferẽter ad vtrũqꝫ oppositorũ. ⁊ hꝫ idẽ vult in. 9. meta. de potẽtijs rõnalib9. vt sup dcm̃ est. Si igit̃ appetit9 est determinare ꝯtingẽs ad vtrũlibꝫ ad eẽ: mlto magis pm9 appetit9 simplr idepẽdẽs cuiusmodi est volũtas dina. Tũ ẽt qꝛ pa ꝯtingẽtia libertatis ẽ in ipsa volũtate dina saltẽꝫ respectu eorꝫ q̃ sunt ad ex̃ sm Theologos. Qd̓ pꝫ ẽt rõne: qꝛ volũtate dina nec̃io cãnte (cũ ipsa sit pa oiuꝫ cã ⁊ pfectissima) q̃lꝫ alia nec̃io cãret. Agẽs. n. qd̓ nõ agit nisi motũ ab alio: eo mõ mouet: quo mouet̃ ab illo. g̃ si nec̃io moueret̃: nec̃io mouẽt. Si hec pbatio valeat: iprobare oporteret rñsionẽ datã ad ipsaꝫ sup9. Sꝫ qcqd sit. si idñs ad vtrũlibet ⁊ determinatio ad alterũ oppositorꝫ repit̃ in aliq̃ põa dina: rõnabile ẽ ipsaꝫ repiri in volũtate pori9 q̃ꝫ in itellectu. qcqd. n. ĩ deo precedit actũ volũtatis dine: illud mere nãlr ⁊ nec̃io se hꝫ ĩ ẽẽntia ⁊ ĩ itellectu dino. nã quũ sm Ari. scia ⁊ itellectus sint cõtrariorꝫ. ⁊ vtriusqꝫ respectu nec̃io se hẽant: si si exirent in actũ sine aliquo determinãte: simul exirẽt in opposita. ꝙ aũt magis agant vnũ oppositorꝫ q̃ꝫ reliquũ: hꝫ est: qꝛ determinat̃ a pherẽsi vel appetitu. Sꝫ cũ ex his q̃ sunt in nobis cognoscamus ea q̃ sunt in deo: dicim9 volũtatẽ diuinã determinare intellectũ diuinũ: ⁊ ea q̃ sunt in ipso: ad alterũ oppositorꝫ in creaturis. ¶ Sꝫ hic insurgit vna difficultas. si voluntas diuina est pma radix. cõtingẽtie in creaturis ⁊ determinat itellectũ ad alterꝫ oppositorꝫ: vñ est ꝙ ad itra non agit ꝯtingenter. ꝫ necessario? ¶ Itẽ si volũtas determinat intellectũ ad alterꝫ oppositorꝫ: p qd determinat̃ volũtas ad alteruꝫ vt magis agat vnũ q̃ꝫ reliquũ? ¶ Ad pmũ rñdent aliq ꝙ volũtas cũ ex se ⁊ formalr sit pnm liberꝫ: voluntas etiã diuina q̃ꝫtũ est ex se: libere ⁊ ꝯtingẽter agit ad intra. Quia ille modus qui dat necessitatẽ ẽẽntie diuine in essendo: tollit a qualibet põa libertatẽ in operando cũ aũt determinari ad vnũ oppositorꝫ sic ꝙ sit ipoẽ aliter se hr̃e det ẽẽntie diuine necessitatẽ in essendo. igit̃ tollit a volũtate libertatem in operãdo. maior videt̃ nota: qꝛ omnes ꝯcedunt ꝙ esse ẽẽntie diuine nõ est liberũ: sed necessariũ: qꝛ est necesse esse. Si igit̃ talis modus cõpetit potentie in operando: nõ erit libera. minor pbat̃ per phm. 5. meta. ca. de necessario: qui cũ dixisset: ꝙ necessarium est illud qd̓ ipossibile est aliter se hr̃e: ꝯcludit in fine. ꝙ si ẽ aliqd sempiternũ ⁊ imobile: erit necessariũ isto modo. ¶ Confirmat̃. Nam ideo deus necesse esse: qꝛ sic se determinat ad esse ꝙ nullo mõ põt nõ esse. igit̃ si volũtas ita operaretur: ꝙ nullo modo posset nõ operari: nõ esset libera in operando sicut diuina essentia nõ est libera in essendo. ¶ Itẽ. potẽtie rõnales ideo distinguunt̃ a nãlibus: qꝛ valent ad opposita. ex. 9. meta. vt superius allegatum est. tunc sic. potentia ista determinata circa vnũ oppositorũ ꝙ nõ põt in reliquũ nõ est potẽtia rõnalis nec libera: sed nãlis. Sed voluntas per te: ita determinat̃ ad vnuꝫ oppositum ꝙ nõ põt in reliquũ. ergo nõ erit potẽtia rõnalis nec libera. ¶ Confirmat̃: qꝛ illud qd̓ de se determinat̃ ad vnũ oppositũ nõ est dñans determinatiuũ respectu alicui9 indifferentie respiciẽtis indifferenter opposita. ex q̃. n. respiceret tñ vnũ oppositũ nõ posset dominari ad iducẽdũ alterꝫ oppom: qꝛ tũc nõ respiceret totã indifferentiã. ꝫ volũtas determinat indñaꝫ po9 rõnalis ad opposita (vt pbat̃ ex sepe dicto tex. 9. meta. ab Ari. ⁊ cõmẽ

tatore qui postq̃ cũ pho ondit q̃ potẽtia rõnalis valet ad opposita: dicit q̃ q̃uis po rõnalis sit ad opposita sil in po. nõ est tñ simul in actu respectu oppositoꝝ: sed determinaṫ ab appetitu vl̃ pheresi. ¶ Ex qb⁹ isti ꝯcludũt q̃ volũtas etiã diuina q̃tũ est ex pte sui nõ libere ꝛ necessario agit circa obm̃ qlecũq; sit: sed solũ libere: q̃ aũt necessario agat: hoc ẽ ex pte obiecti vel nãe circa quã agit que forte determinat sibi talẽ modũ nec̃itatis: ita q̃ necessitas est: ex parte obti nõ ex pte po. ¶ Sʒ qcquid sit de ista opinione: videṫ posse dici ad mentẽ doc. subti. q̃ duplex est libertas: q̃dam simplr: quedã ꝯdictiõis. libertas simplr hʒ quã pncipiũ liberꝝ sic agit q̃ ei repugnat determinari ad actũ per aliqd̃ prius: sed si determinaṫ hoc ex se: ꝛ ex plenitudine sue pfectionis. ꝛ per oppm̃ pnm̃ nãle sic agit q̃ determinaṫ ad actũ per aliqd prius vel si ei repugnat determinari per pri⁹: hoc est: q: tale pnm̃ est simplr pm̃: sic q̃ nõ hʒ prius: ita q̃ nõ repugnat ei inquãtuʒ nãle est. sed inquãtũ pm̃. qd̃ nõ est de libero. q: dato q̃ sit pnm̃ posteri⁹. adhuc repugnat: determinari p pus. Ista declaraṫ in exẽplis. Ignis. n. est pnm̃ ꝛ cã nãlis: ꝛ silr celuʒ: sed ignis determinaṫ ad actũ caliditatis vel ad calefacere a dante sibi esse: sic q̃ statim q̃ a cãnte hʒ esse: statiʒ determinaṫ ad calefacere: sicut graue determinaṫ ad descensum a dante sibi grauitatẽ. similiter celũ determinaṫ ad rotũditatẽ a causante nãʒ ipsi⁹. ꝛ ista determinatio per prius cõpetit omni pncipio nãli vbi nõ sit pncipiũ simplr pmũ. queadmodũ est intellectus diuin⁹. aũt nã diuina: qbus repugnat ista determinatio p prius rõne prioritatis nõ rõne nãlitatis. Exẽplũ de volũtate. voluntas in quocũq; est pncipiũ posterius: q: presupponit itellectũ in essendo ꝛ in operãdo. volũtas aũt est indifferẽs ad agẽdũ. ꝛ nõ agenduʒ aut si determinaṫ ad agere: hoc est ex se ꝛ ex ppria pfectione. ita q̃ si voluntas velit aliqd necessario nõ determinaṫ ad aliud velle a causante volũtateʒ (posito q̃ hec volũtas esset causata) sed tñ a causante hẽret pncipiũ determinatuʒ sui ad hoc velle. ¶ Ex quo ꝯcluditur q̃ necessitas nãlis est maior necessitas determinationis ad actũ q̃ʒ necessitas libertatis. pma necessitas excludit indeterminationẽ ex parte pncipij ꝛ ex parte cãntis pncipium. Et per oppositũ ponit duplicẽ determinationẽ ex pte vtriusq;. Scd̃a necessitas tñ excludit determinationem ex parte cãntis: sed nõ ex parte principij qd̃ seipsum determinat ex sui perfectione: ita q̃ si volũtas est pfecta nõ põt nõ agere circa debitũ obm̃. ¶ Ex qbus sequitur q̃ libertas simplr stat cum necessitate. Sed alia libertas que est cõtradictionis est libertas ꝯtingentie sm̃ quã aliqd̃ principium est indifferens ad agendum ꝛ non agendũ sicut est voluntas creata: ꝛ hec libertas non stat cum necessitate: sed solum prima est in volũtate diuina respectu eoꝝ que sunt ad intra. scd̃a est in eadẽ volũtate respcũ eoꝝ q̃ sunt ad extra.

Per hoc põt rnderi. ad rõnes alterius opinionis dicendo q̃ concludunt q̃ necẽũ ꝛ liberꝝ libertate arbitrij: non stant simul: sed nõ concludunt de libero libertate simplr: vt pʒ discurrenti per singulas rationes. ¶ Ex his apparet solo pme difficultatis dicendo q̃ voluntas diuina respiciens obiectum primarium summe necessarium ꝛ perfectum: nullam põt habere cõtingentiam in se aut in actu suo. Neq; ex pte sui: cum sit principium summe perfectum: ꝛ necessarium q̃uis etiã sit liberum. Neq; ex parte obiecti per idem. Sed in volũtate diuina respiciẽte obm̃ scd̃ariũ. s. creaturã põt esse ꝯtingẽtia: q: operaṫ seu agit circa obm̃ simplr ꝯtingẽs: ita q̃ q̃uis volũtas ex parte sui: aut act⁹ i determinaret sibi modũ necessitatis: tñ q: ꝯtigẽtia cõpetit obto q̃ repugnat necessitati: act⁹ dine volũtatis est ꝯtingẽs circa creaturã. Un̄ aliqs actus volũtatis põt dici ꝯtingẽs simplr. qdã ex pte sui ꝛ nõ obti: ꝛ est act⁹ volũtatis nre tendẽs in deũ: in quo tota ꝯtingẽtia est ex pte po vel actus ipsi⁹. Quidã ꝯtingẽs ex pte obti: ꝛ non ex parte po aut act⁹: sicut actus volũtatis diuine circa creaturã vbi nulla ꝯtingẽtia cõpetit ex pte potẽtie: ꝛ iste actus appellaṫ cõtingẽs obiectiue. Aliqs postremo act⁹ ꝯtingẽs ex pte vtriusq; sicut qñ volũtas creata diligit creaturã. ¶ Ex qbus apparet solutio difficultatis que primo mota est: q̃ cũ sit idẽ velle quo deus opaṫ circa eẽntiã: ꝛ creaturã: ꝛ ipsum velle respectu eẽntie est necessariũ. vñ est q̃ nõ est necessariũ respectu creature? Patet rñsio: q: lʒ tale velle sit necessariũ formalr ꝛ itrisece: nõ tñ obiectiue ꝛ terminatiue. nã sic ꝯcediṫ q̃ velle diuinũ est ꝯtingẽs: ꝛ icipit esse obiectiue: ꝛ p respectũ rõnis queʒ hʒ ad creaturam. ¶ Ad aliã difficultatẽ rndeṫ q̃ volũtas seipsa determinat se ad actuʒ: ita q̃ nõ per aliud in rõne actus pmi aut scd̃i: neq; est imaginandũ q̃ volũtas prius nã seipsaʒ determinet: q̃ʒ velit sed pma eius determinatio est in positione act⁹ volẽdi. sic q̃ in quocũq; instãti vult obiectũ: pro eodẽ istãti se determinat. ¶ Scd̃a ꝯ ꝛ vltima istius articuli est ista. In quocũq; istãti volũtas diuina determinauit futurũ ꝯtingẽs ad alterã ptẽ ꝯdictionis: sic libere determinauit q̃ potuit determinare oppositũ. ita in quocũq; istãti pñt põt determinare positũ illi⁹ qd̃ determinauit. Exẽpli gratia. ab eterno determinauit deus petrũ saluari: ꝛ potuit determinare ipsuʒ dãnari: sicut vtrũq; oppositoꝝ eo instãti quo determinauit fuit in ptãte sua: ita ꝛ mõ: ista ꝯ sic itellecta pbaṫ. Agẽs in mẽsura simplicissima: ꝛ nõ successiua eodẽ mõ se hʒ ad suã determinationẽ. eternitas est talis mẽsura: q: ibi nulla est successio. igiṫ sicut ꝯcipim⁹ mõ q̃ deus ab eterno ita determinauit futurũ ꝯtingens ad alteram ptẽ q̃ potuit determinare oppositũ: sic ꝛ mõ. cũ sit eodẽ mõ i eadẽ mẽsura simplicissima ꝛ iuariabili carẽte q̃cũq; successione maior hui⁹ rõnis vr̃ nota: q: ex opposito pdicati iferṫ oppm̃ subiecti da'eni q̃ agẽs nõ eodẽ mõ se hẽat in mensura qua opaṫ. ergo alio ꝛ alio mõ. q̃ sua opatio eẽt variabilis. igiṫ ꝛ mẽsura: cũ mẽsura ꝛ mẽsuratũ sint vnigenea ꝛ eiusdẽ rõnis: vt vult cõmẽ. 4. phy. 119. cõmẽ. minor aũt pbaṫ p illud Boetij. 5. de conso. psa. 6. vbi ait. Eternitas est itermina bilis vite i se tota simul ꝛ pfecta possessio. Et Ricardus 2° de tri. 9. ca. Carere inqt initio ꝛ fine: ꝛ oi mutabilitate dat eternuʒ esse. Probaṫ ẽt rõne: q: quecũq; opatio dei siue ad itra siue ad ex̃ ẽ simplex ꝛ idiuisibil. igiṫ ꝛ mẽsura q̃ sibi pportionaṫ. igiṫ ꝛc. ¶ Declaraṫ ẽt ppositũ. Si. n. p ipole itelligerem⁹ deũ adhuc non determinasse volũtatẽ suã ad alterã ptẽ cõtradictionis. sed quasi deliberare vtrũ vellet istũ pdestinare: vel nõ. itellect⁹ nr̃ bñ cape posset: q̃ ꝯtingẽter ipʒ pdestinare tvel nõ pdestinaret: sic pʒ in actu volũtatis nr̃e: sʒ q: semp imaginamur actum volũtatis diuine q̃si pteritũ: iõ nõ ꝯcipim⁹ libertateʒ in volũtate illa ad actũ: q̃si iam sit positus absolute ab illa volũtate. Sʒ ista imaginatio est falsa. illud. n. nũc eternitatis in quo ẽ iste act⁹ semp pñs est. Un̄ itelligẽdũ est de volũtate diuina siue volitione ei⁹: vt est istius obiecti sicut si p impoſe nũc icipet deus hẽre velle in istãti isto: ꝛ ita libere põt de⁹ in nũc eternitatis velle qd̃ vult: sicut si ad nihil eẽ volũtas sua determinata. vñ predestinatio cuiuscũq; nõ trãsit in pteritũ: lʒ ipsa coextitent pterita q̃ trãsierũt: nõ tñ ipsa pterijt: si alia pterierũt que coextiterũt sibi. ¶ Et si dicas verba pteriti tpis dicunṫ de deo ꝛ verificanṫ igiṫ est aliqd in deo qd̃ pterijt. ¶ Rndeṫ q̃ v̾ba diuersoꝝ tẽpoꝝ dicta de deo put verissime cõpetũt deo: nõ significãt ptes tpis mẽsurãs actũ aliquẽ in ipso: sed ꝯsignificãt nũc eternitatis q̃si mẽsurãs actũ diuinũ: inquãtũ est coexistẽs pluribus partibus tpis: ꝛ iõ idem est deũ pdestinare, ꝛ pdestinasse ꝛ pdestinaturũ esse: ꝛ ita cõtingẽs vnũ sicut aliud. q: nihil est nisi nũc eternitatis mensurans actum diuine pdestinationis qui nec est presens nec preteritus: nec futurus: sed coexñs omnibus illis. ¶ Sed ꝯ istã ꝯclusionẽ instaṫ. tu dixisti q̃ eternitas ꝛ instãs ipsius est mẽsura sine successione. Cõtra. in quocunq; mẽsura est cõtingens: ibi est possibilis successiue

vtraq; pars

vtraqz po ꝯdictionis. Sz in instãti eternitatis determinaꝭ futurꝫ ꝯtingẽs a diua volũtate. igiꝭ in instãti eternitatis est polis successio. qd̓ negatũ est. ℭ Sꝫ. ꝙ ista positio ponat mutationẽ in diuia volũtate. arguiꝭ sic. Actus diuine volũtatis determinãs cõtingens põt cadere ind̓ifferenter sup vtrũqz oppositũ. igiꝭ (si se determinat ad vnũ sic ꝙ nõ ad aliđ) fit necessario mutatio i tali actu. ℭ Ad ista rñdeꝭ ⁊ p̄mo ad p̄mũ dicẽdo ꝙ instãs eternitatis: lzꝫ i se sit simplex ⁊ idiuisibile: hñs esse p̄manẽs ⁊ simultaneũ: cõpatiꝭ tñ secũ vtrãqz ptẽ cõtradictionis. Nã sicut cõtinet in se aut secũ cõpatiꝭ totũ tp̄is fluxũ: ita etiam cõtradictoria que sunt in diuersis ptibus tp̄is. Non tñ imaginãduz est ꝙ ex ista ꝯtinẽtia: vel potius coassistẽtia ad successiuũ: sequaꝭ aliq̄ diuisio vel successio in instãti eternitatis: aut in ipsa eternitate: quia successiuũ est oio extrinsecum ab eternitate. ℭ Et si tu arguas cõtradictoria pñt esse vera in istãti eternitatis i qd̓ est idiuisibile. ꝗ vel erunt sil̓ v̓a vel dabiꝭ successio in eternitate: qd̓ est ꝓpositũ. ℭ Ad hoc dr̄ ꝙ cõtradictoria dici pñt esse simul vera vbi cõparanꝭ ad aliqd̓ idiuisibile limitatum: qd̓ sit mẽsura ipsoꝝ: sz nõ est sic in ꝓposito. istãs. n. eternitatis est simplr̓ illimitatũ ⁊ imẽsuz: quẽadmodũ existia diuia respectu cui⁹ mẽsura. Nõ q̄ sunt in eadẽ mẽsura idiuisibili illimitata nõ sunt sil̓. ℭ Ex hoc pꝫ ad scd̓am partem ꝯñtis cũ iserꝭ ꝙ dabiꝭ successio i eternitate. Negaꝭ ꝯña sz tñ seqtur ꝙ dabiꝭ successio vl̓ in eternitate vel in aliq̄ cui assistit eternitas. ℭ Ad scd̓am istãtiã factã rñr negãdo ꝯñaz. mutatio. n. est trãsitus de opposito i opp^m: vt lꝫ de. iportat ordinẽ nãe vel tp̄is. qd̓ nõ est in volũtate diua determinãte vel i eius actu. ℭ Q̄ si dicas. p̄us nã volũtas diuina est nõ determinãs ꝙ̃ itelligaꝭ determinans: igitur ħ mutatio. Rñr ad hoc ꝙ si ordo nãe oppositi ad oppositũ sufficit ad mutationẽ (qd̓ negat Scotus in. 4. sen. di. 43. q. 5. arti. 3.) ordo nãe p̄uatiuus nõ sufficit. sed positiu⁹. Utꝝ aut talis ordo p̄uatiue sũptus possit cõpetere volũtati diue aut alicui existi in deo. Teneo ꝙ non. Quis aũt sit talis ordo p̄uatiu⁹ vl̓ positiu⁹ id̓clarat Doc. sub. in. 2. sen. di. 1. q. 2. ⁊ in. 3. distin. 3. q. 1. ⁊ alibi frequenter. ℭ Sz insurgit vna alia difficultas ex dictis. Dictuz est ꝙ deus in istãti eternitatis libere. ⁊ cõtingẽter determinat futurꝫ ꝯtigẽs ad alterã ptẽ ꝯdictionis. s. petrũ saluari. ⁊ cõcediꝭ ꝙ mutabilr̓ determinat hoc futurꝫ igitur vr̄ ꝙ nec̄io determinet ⁊ nec̄io velit ħ futurꝫ ꝯtingẽs: ⁊ ita nec̄io ⁊ ꝯtigẽter determinat. qd̓ ẽ iplicatio ꝯdictiõis. ℭ Ad ħ rñr ꝙ duplex est necessitas vna imutabilitatis que excludit oppositũ posse succedere ei qd̓ inest alicui. Alia est necessitas ieuitabilitatis siue determinationis que nõ solũ excludit oppo^m posse succedere alteri opposito: sed oio excludit ipsum posse in esse: quẽadmodũ dicimus ꝙ ignis sic est necessario calidus. aut determinat sibi gradũ caliditatis iꝙ nõ põt sibi determinare gradũ friditatis. Loq̄ndo de sola p̄^a nec̄itate: de⁹ nec̄io vult qc qd̓ vult: qr̄ nõ põt succedẽ oppositũ eius qd̓ inest. neqz ex pte actus. neqz ex pte obiecti: qr̄ hoc nõ posset esse sine aliq̄ mutatione in deo: cũ obiectũ esse volitũ nõ ponat aliqd̓ extra ipm deũ. ⁊ nõ põt de nõ volito fieri volitũ vel ecõtra: qn̄ fit mutatio in aliquo. nõ. n. est trãsitus de cõtradictorio in cõtradictoriũ nullo aliter se hñte: qr̄ tũc nõ esset rõ q̃re illud cõtradictoriũ magis esset modo verꝫ q̄ꝫ p̄ius: ⁊ q̃re illud falsuz. Sed de scd̓a necessitate posset dici ꝙ lꝫ volũtas diuina nec̄io habeat aptũ cõplacẽtie respectu cuiuscũqz itelligibilis (iquãtũ in illo õndiꝭ q̄dã ꝑticipatio bonitatis ꝓprie) tamẽ nõ necessario vult qd̓cũqz creatũ volitiõe efficaci siue determinatiua illius ad existẽdũ. Immo sic vult ꝯtigẽter creaturã fore. sicut cõtingẽter eã creat: qr̄ si nec̄io hac 2ª necessitate vellet eaz fore: necessario etiam (necessitate ineuitabilitatis) eam crearet. saltẽ pro nũc pro qñ vult eã fore. qd̓ nõ tenemus. Cõtingẽter igiꝭ de⁹ determinat futurꝫ ꝯtingẽs ꝯtingẽtia opposita a nec̄itati ieuitabilitatis: sz nõ imutabilitatis.

hec sꝫ Sco. in quolꝫ. q. 16. Sed forte posset alr̓ dici ꝙ in instanti eternitatis ꝯtingẽter determinat futurꝫ ꝯtingẽs exclusa vtraqz necessitate nõ solũ ineuitabilitatis: sz etiã imutabilitatis: ⁊ hoc s̄m Docto. subti. in quolibet. 7. q. ℭ Et hoc de tertio articulo.

Quantum ad 4^m arti. Dicẽdũ est ꝙ alr̓ iste articulus determinandus est s̄m viam phoꝝ. Aliter s̄m viam Theolo.

Quantum ad p̄^m est aduertẽdũ ꝙ ph̄i ex duob⁹ fundamẽtis negarent de p̄sciam futuroꝝ. ℭ Primũ est. qr̄ cuz p̄scia dei nõ stat v̓a ꝯtingẽtia futuroꝝ. Si enĩ deus p̄sciret fetura ac ipsa determinaret ad esse: frustra eẽnt ꝯsilia: leges: pene: p̄mia: laudatiões: ac vituperationes: q̄ oia deducit ph̄s 3° ethicoꝝ. ℭ Secundũ fundamentum est: qr̄ deus: aut nihil intelligit extra se. aut si aliquid intelligit solum intelligit in vl̄i vt exponit Cõmẽ. 12. metaph̄. cõmẽ. 37. ⁊ in de somno ⁊ vigilia inquit cõmẽ. Declaratũ est in p̄ma ph̄ia ꝙ iste intelligentie abstracte intelligunt nãm vl̓ez ⁊ nõ dant nisi simile eius qd̓ habent. impossibile est qd̓ dent intentionẽ indiuidualem oino cum nõ habeant nãz cõprehendẽdi intentionẽ particularẽ: ⁊ ille forme indiuiduales nõ idiuiduanꝭ nisi per mãm ⁊c̄. ℭ Quinqz rõnes ad istam conclusionem adducunꝭ. ℭ Prima si deus intelligeret singularia contingentia: aut intelligere ipsa in vl̄i: aut in particulari. nõ in vniuersali: qr̄ ista cognitio est confusa: que nõ ꝯuenit deo. si in particulari (cum ista sint infinita) tunc daretur infinitũ in actu: qd̓ negat phylosophus in phylosophi. ⁊ etiam deus intelligeret infinita. vtrũqz ꝯñs est falsuz. de p̄mo pꝫ. de secundo vero ꝓbatur: qr̄ qd̓ scitur i sciẽtis sciẽtia cõprehẽditur: quod autem sic comprehendiꝭ finitur: igitur infinitũ esset finitũ: qd̓ cõtradictio. ℭ Secũda ratio si deus itelligit singularia aut hoc erit per receptionem ab ipsis: ⁊ hoc nõ: qr̄ vilesceret intellectus diuinus. Aut hoc esset per motionem essentie. ⁊ hoc etiã nõ põt esse. qr̄ (cũ ipsa sit indiuiduum cõtinẽs totam perfectionem sue quiditatis eminenter subsistẽs: excedens in infinituz quodcũqz aliud indiuiduũ cuiuscunqz alterius speciei) nõ poterit representare (vt similitudo) singulare creatuz. ℭ Tertia ratio. si deus intelligit omnia singularia: intelligit omnes partes continui: quo dato. sequiꝭ ꝙ ꝯtinuum erit actu diuisum completa diuisione: sic ꝙ nõ erit vlterius diuisibile. ꝯñs est falsum. igiꝭ añs ꝯña ꝓbaꝭ. signeꝭ aliqd̓ ꝯtinuuz. tunc arguiꝭ. aut intelligit oẽs partes ꝓportionales ipsius. si sic. igiꝭ p̄ter ptes quas deus itelligit non sunt alie ptes in quas. aut nõ posset fieri diuisio ꝯtinui. ⁊ sic diuidẽdo ꝯtinuũ in tales ptes tandez terminabiꝭ ipsa diuisio. Si v̓o dicas ꝙ deus nõ itelligit oẽs ptes ꝓportionales: igiꝭ nõ itelligit oia singularia. ℭ Quarta ⁊ penultima rõ. qm̄ sequiꝭ ex ista positione ꝙ nõ dabiꝭ ꝓcessus in ifinitũ in numeris. ꝯñs est falsuz. ⁊ ꝓbatur ꝯña. signeꝭ numerus distẽs in infinitũ a binario: quẽ de⁹ itelligit. iste numer⁹ ꝯtinet ifinitas vnitates. ⁊ ex ꝯñti ẽ ifinitus: sz numero ifinito nõ datur maior. ꝗ iste est maxim⁹: sz vbi daꝭ maximũ: vbi non est ꝓcessus in ifinitũ. igiꝭ ⁊c̄. ℭ Ultimo arguiꝭ. Si deus intelligit ex̄ se. ꝗ itelligit oia puncta q̄ sunt in linea. aut ꝗ inter p̄mũ punctũ quẽ deus videt. ⁊ quelibet aliũ cognitũ a deo est dare mediũ. aut nõ. si sic: ⁊ i illo medio ẽ punctuz: idem pũctus mediabit iter p̄mũ pũctum ⁊ seipsuz. vt de se patet. si nõ est mediũ: ergo pũctus erit immediatus pũcto. qd̓ est improbatum. 6° phyficoꝝ. ℭ Sed his nõ obstãtibus teneo ꝯnem istã tãquã certã ⁊ indubitabilem. ꝙ deus oia itelligit s̄m oẽm modũ sue itelligibilitatis. ⁊ rõnes pro ista ꝯclusione adducte sunt in. q. 8. 12. met. de itelligere diuino. q̃re. Et ideo ꝓ nũc tñ sufficiat rñdere ad obta ꝯ ꝯnẽ. ℭ Et p̄ rñdeꝭ ad p̄^m fundamẽtum phoꝝ ꝙ p̄scia dei de futuro ꝯtingẽti nõ tollit ab ipo cõtingẽtiã: qr̄ scia ista est ex determinatiõe diue volũtatis. vt diceꝭ: que est libera ⁊ ꝯtingẽs. qd̓ aũt est ꝯtingens ex

ex suppositione alicui⁹ simplr ꝯtingẽtis: est simplr ꝯtingẽs. sic qḋ ẽ necessariũ ex suppõne simplr necessarij: ẽ necessariũ simplr. De⁹ ẽt cognoscit futuꝝ ꝯtingẽs nõ soluꝫ ex determinatiõe ꝯtingẽti volũtatis diuine: ſꝫ cognoscit futuꝝ ꝯtigẽs sic euenire: qḋ põt nõ euenire: qꝛ cognoscit ipm inquãtũ ꝯtingẽs est. Cõtingẽs aũt vt ꝯtingẽs: ẽ illḋ qḋ põt alr se hr̃e. Ex quo seqr̃ (cũ cognitio diuina non sit alr de obto: q̃ꝫ obm sit aptũ natũ ſm suã entitatẽ) itelligi ipsa de ꝯtingẽti nõ põt esse neccia ex ꝯditione obti. ⁊ ita neqꝫ ex pte volũtatis diuine: neqꝫ ex pte scie dei in se neqꝫ ex pte obti cogniti (sub q̃ rõne cognoscit) tollit contingẽtia a reb⁹. Phs aũt qui ponit pmã cãꝫ necessario se hr̃e circa res creatas: si ponat psciaꝫ ipsi⁹ respcũ ꝯtingẽtiũ: ꝯñter hꝫ ponere ex pscia dei ⁊ ex ei⁹ volũtate oia euenire de necessitate: iꝫ qꝛ discordamus ab ipso in pn⁹ discordam⁹ ẽt in ꝯne. ¶ Ad 2m eoꝝ fundamẽtũ. Rñdet ꝙ si dicat phs deũ nihil itelligere ex se ł hꝫ itelligi motiue ⁊ terminatiue ab ipsis reb⁹. sic ꝙ ipse res moueãt itellectũ diuinũ: ⁊ p se terminẽt itellectionẽ diuinã vt dictuꝫ est i. q. palle. de itelligere diuino. ¶ Et p ł rñdet ad pm mẽbrũ pme rõnis pboꝝ ꝙ cognitio in vlr est ꝯfusa: verũ est vbi itellectio sit p motionẽ ipsaꝝ reꝝ: aut eaꝝ p se terminationem. Sꝫ ſm theologos de⁹ itelligit vnũqdqꝫ distincte ⁊ in pticulari p essentiã ppiã. ¶ Et ad iprobationẽ scdi mẽbri dicẽ rõnes ꝙ deus intelligeret isinita i ꝯcedit aña ⁊ ꝯña. Et vlterius ꝙ isinita itelligibilia sunt actu in itellectu diuino. Nec rõnes ꝯ vtrũqꝫ aña ꝯcludunt. Nõ rõnes iprobantes infim in actu ⁊ psertim in multitudine quas nõ iduxi supius: ſꝫ hꝫ Arꝫ. 3. phy. qꝛ nõ sunt demonstratiue. vt ipsemet fatet. tex. c. 40. Ingt enim rõnabilr qdem igit hijs speculãtibus ex hmõi videbit ⁊c. quẽ modũ loquẽdi hꝫ qñ facit tñ pbabiles rõnes. ¶ Et psertim rõ de numero infinito nõ ꝯcludit: que assumit ꝙ ois numerus est numerabilis; q rõ eque bñ ꝯcludit ꝙ isinitas in pña nõ est posita in numeris sic. Ois numerus in po⁹ est numerabilis in po⁹. oẽ numerabile in po⁹ est pertrãsibile in po⁹. ⁊ oẽ ptrãsibile in po⁹ est finitũ in po⁹. igit ois numerus infinitus in po⁹ est finitus in po⁹. ¶ Dõm est igit ꝙ in rõne Ari. ſm quã ꝓbat nõ dari numerũ infinitũ in actu. vꝫ. in ista. ois numerus est numerabilis: oẽ numerabile est ptrãsibile. igit ⁊c. Altera pmissarum est neganda. vꝫ. minor: qꝛ numerus isinitus (ſm modũ sue isinitatis in re) est ꝙ accipiẽdo de ipso ptẽ post ptẽ: nunq̃ꝫ sit totus actu acceptus: ⁊ ita repugnat isinitati numeri ꝙ sit ptrãsibilis. ¶ Et si dicas ꝙ isinitas actualis in numero: oino repugnat numero. ¶ Tñ. p. q. 5. meta. c. de q̃ntitate. ⁊ est tex. c. 18. multitudo si sit infinita: numerus est. igit ois numerus est multitudo finita. ¶ Tum 2°. q. 10. meta. tex. c. 2. pluralitas ⁊ multitudo mẽsurant vno: sed nulla multitudo isinita põt mensurari aliquo finito. ex. 6° phy. t. c. 19. igit nõ est dare multitudinẽ isinitã. ¶ Tũ 3° numerus causat ex diuisiõe ꝯtinui. 3. phy. t. c. 68. Sꝫ cõtinuum nõ põt esse actu diuisum in isinita: qꝛ illa aut essent indiuisibilia aut diuisibilia. nõ pmo mõ: qꝛ tũc cõponeret ex idiuisibilibus. Si 2° modo: tũc põt vlterius diuidi: ⁊ tũc nõ est diuisum actu infim: sic arguit Arꝫ. 6. phy. t. c. 3. ¶ Rñdet ad ista ⁊ pmo ad pmũ dr. ꝙ in ista rõne cõmittit falla ꝯñtis: qꝛ sequit multitudo: est finita. ergo numerus. sicut arguit Ari. ſꝫ destruendo añs nõ valet. ¶ Ad 2m dr ꝙ nũer⁹ isinitus nõ põt mẽsurari vno aut q̃cũqꝫ alio finito finities sũpto: ſꝫ bñ si isinities sumatur. vñ numero isinito nõ repugnat vno isinities sumpto mensurari. ¶ Ad 3m dr ꝙ numerus alr causat q̃ꝫ ex diuisione ꝯtinui. causat. n. ex distictiõe ẽntiaꝝ quã cãt ꝯdictio. vñ sic aliud est vnũ: qḋ est synonomũ enti (ł ẽ ꝯuertit cũ ente. p cõmẽ. 10. meta. cõmẽ. 5. ⁊ 8.) ⁊ aliud est vnũ de gñe quãtitatis. pm vnũ est pnm nũeri trãscẽdẽtis. 2m est pnm nũeri de gñe quãtitatis. Et 5° meta. tex. c. 12. distiguit vnũ nũero ab vno qḋ est pnm numeroꝝ: i volẽs ꝙ vnũ numero repit i mã. Vnũ qḋ ẽ pncipiũ nũeroꝝ sine mã. Innuẽs p ł ꝙ numerus alr cãtur q̃ꝫ ex diuisiõe mãe seu cõtinui: cui⁹ pncipiũ ẽ vnũ qḋ ẽ synonomũ enti. Ex qbus oibus cõcludimus ꝙ ex rõnib⁹ Ari. non cõuincimur negare multitudinẽ isinitã in actu in intellectu diuino. ¶ Nec ẽt rõ ꝯ scdm aña pme rõnis pncipalis cõcludit. cũ dr a pbis ꝙ oẽ scitũ: scientis scia finit. ¶ Dõꝫ est ꝙ finit quãtũ ad actũ sciendi nõ ſꝫ se vt dcm fuit. in. q. de intelligere diuino. Scdm hoc dixit Aug. 11. de ci. dei c. 18. pfecto ois isinitas qdã ineffabili mõ deo finita est: qꝛ scia eius ipsi incõpꝛehensibilis nõ est. quare infinitas numeroꝝ scie dei q̃ cõpꝛehendit esse nõ põt isinita ⁊c. Ex q̃ ꝯcludit ꝙ qcqd scia dei cõpꝛehẽdit siue finitũ siue isinitũ respcũ scie dei finit: nõ tñ in se. ¶ Et si arguas. tale vnũqdqꝫ est. q̃le est in itellectu vere cogñscẽtis: aliogn cogñscẽs deciperet. igit si respcũ cõpꝛehensionis diuine oia sunt finita (q̃ scia seu cõpꝛehẽsio diffusa est) igit oia isinita sunt finita i se. ¶ Rñr ꝙ illḋ qḋ est realr ⁊ simplr finitũ: ẽ i se finitũ: ſꝫ nõ qḋ est finitũ i actu cõpꝛehẽsiois: aut ſm quãdam ꝓportionẽ ac actũ cõpꝛehẽsiuũ ipsius. Nã nũeri isiniti ꝯcedunt eẽ finiti respectu scie dei: nõ i se ⁊ simplr: sed ſm quãdã ꝓportionẽ ad sciaꝫ cõpꝛehẽdẽtẽ ipsos. Nec icõuenit in vno actu cõpꝛehẽsiuo infinito ꝯcludi ⁊ ꝯtineri infinita: qñ qdẽ iter duo pūcta finita in linea assignata cõtinent isinita puncta. Silr iter q̃cũqꝫ duo instantia sunt isinita intermedia. Inter q̃scũqꝫ duas lineas: sunt infinite linee. iter quascũqꝫ duas supficies sunt isinite supficies medie. Sic in proposito. ¶ Ad formã rõnis dr cõcedẽdo añs. ⁊ negãdo ꝯñam. Nã pro tãto isinitũ ꝯcedit esse finitum in scia dei: qꝛ hꝫ talẽ proportionẽ ad ipam ꝙ eaꝫ nõ excedit. ⁊ hoc mõ põt dici hr̃e modũ finiti: qꝛ infra ambitũ talis scie finit ⁊ terminatur. realr tñ hꝫ ꝙ ꝯcipit a deo: aut in se cõsideratũ est infinitũ. ¶ Sꝫ adhuc isurgit vna difficultas: qꝛ isinitũ ſm ꝙ isinitũ: ẽ icognitũ ex p phy. t. c. 35. Et. 2. met. t. c. 11. vñ cõ. ibi. Impole est. n. nos itelligere lineã isinitã: nisi qñ accipim⁹ eã finitã. igit si isinitas repugnat cognoscibilitati a nullo itellectu erit cogñscibilis. ⁊ ita nõ ab itellectu diuino. ¶ Ista difficultas regreret pliyẽ determinationẽ quõ isinitũ possit cogñsci. p nunc tñ breuiter dicendũ est ꝙ isinitũ accipit duob⁹ modis. Pmo ſꝫ mõꝫ sue entitatis: vt. s. ps accipit post ptẽ: eo mõ quo isinitũ hꝫ esse in reb⁹ ⁊ sic a nullo itellectu nec creato nec icreato põt cognosci: qꝛ dũ intells q̃cũqꝫ itelligeret ptẽ post ptẽ nũquã oia itelligeret. ⁊ sic nõ itelligeret vt isinitũ: ſꝫ finitũ. 2° põt accipi infinitũ vt omnes ptes que sunt in põ in isinito simul accipiant vt quoddam totum simul in actu: ⁊ sic põt cognosci ab intellectu isinito cõpꝛehẽdẽte oẽs tales partes. cuiusmodi est itellectus diuinus. Et saluat dcm phi quo ad itellm nr̃ꝫ: i q itelligit discurrẽdo ab vno in aliud. ⁊ vnũ post aliud. Et sic veꝝ est illḋ scdi meta. ꝙ si cause essent isinite: nihil intelligeret a nobis: qꝛ oportẽt eas oẽs cognosci. Hoc aũt nõ posset itellect⁹ noster sigillatim discurrẽdo ab vno in aliud: ⁊ post vnuꝫ intelligẽdo aliud. ¶ Sed ꝯ istã rñsionẽ istatur dupli. p: qꝛ rõ infiniti cõsistit in actu pmixto po⁹ vt vult Ari. 3. phy. tex. c. 58. Vñ se hꝫ sicut dies ⁊ agon vt ingt Ari. ⁊ Cõmẽ. ingt. nõ opꝫ intelligere de ẽntia isiniti actũ demonstratũ: vt hoiem aut domũ: sed actũ cõpositũ cũ po⁹. igit sic multas olim ptium infiniti. repugnat entitati infiniti. Sed ꝙ repugnat entitati alicuius: repugnat ei⁹ cognoscibilitati. qꝛ vnũquodqꝫ sic se hꝫ ad esse: sic ad cogñsci. 2. meta. t. c. 4. igit a nullo intellectu poterit itelligi q̃tuꝫ ad oẽs ptes sit. ¶ Itẽ 2° infinitum ſꝫ ꝙ accipit ps post ptẽ in ipso: est finitũ i qꝛ qḋ est actu acceptũ semp est finitũ. igit si isinitũ accipit ſm ꝓpꝛiuꝫ modũ infinitatis: nõ accipit vt pars post partẽ. igit sic cognoscere isinitũ: nõ est cognitio eius ſm modũ sue isinitatis. ¶ Ad pmũ rñdet ꝙ qcquid repugnat entitati simpliciter alicuius repugnat eius cognoscibilitati: non tamen opꝫ ꝙ qcqd repugnat entitati ſm aliquem modũ essendi: repugnet cognoscibilitati.

cognoscibilitati. Exēplū. albedini & nigredini repugnat eē sil in subiecto eodē (lʒ nō repugnet eis eē in eodē subiecto absolute) tñ nō repugnat eis sil cognosci. vñ qcqd repugnat entitati eaꝝ absolute & simplr: repugnat cognoscibilitati eaꝝ. nō tñ qcqd repugnat entitati eaꝝ ſm istū modū silitatis: repugnat cognoscibilitati eaꝝ ſʒ istū modū. Sic i ꝓposito. numeri īfiniti sūt i pōa ita ꝙ nō repugnat entitati alicuiꝰ numeri eē simplr q2 q̄cūqʒ numero dato pōt dari aliꝰ & aliꝰ in īfinitū nulli ḡ numero īfinitoꝝ repugnat eē simplr (& tñ sil eē repugnat eis.) pōt tñ sil itelligi ab itellectu īfinita cōprehēdēte totā multitudinē īfinitoꝝ numeroꝝ. ¶ Per h̄ rñdet ad formā pme rōnis negādo maiorē ꝙ qcqd repugnat entitati ſʒ aliquē modū: repugnat eius cognoscibilitati. Et minor ꝯcedit. ¶ Sʒ si arguas. qcqd repugnat entitati: repugnat cognoscibilitati: infinitas repugnat entitati. ḡ &c̄. ¶ Maior & minor ꝯceduntur. Sʒ negatur argu. q2 cōmittit fallaciā figure dictiōis. nā ly qcqd in maiore dicit eēntiā. ly īfinitas. dicit modū. Et ita cōmutatur rē in modū. ¶ Pro declaratione tñ minoris est aduertēdū ꝙ cū dr īfinitū repugnat entitati. si accipiat īfiⁿ ſʒ entitates iportatas p ptes īfiniti: sic falsa est. Nulla eni eaꝝ: nec aliq̄ entitas ipsiꝰ īfiniti ꝯrepugnat īfinitati. Si aūt accipiat īfinitū ſʒ modū īfiniti. qui est simultas illaꝝ entitatū (q2 alr nō ē ꝓpe īfiⁿ: ſʒ finitū) tūc nō sequit ꝯ: ſʒ est figura dictiōis cōmutādo rē in modū. ¶ Ad 2ᵐ rñdet ꝙ modus cognoscēdi īfiⁿ ab itellectu finito & potētiali est in accipiēdo partē post ptē: q2 iste modus cognoscēdi cōpetit tali intellectui ex nā sua: ita ꝙ q̄tūcūqʒ actu acceptū sit finitū i rēstat aliud & aliud accipiēdū i īfiⁿ: & ita cognoscit īfiⁿ sincathegoꝰ nō cathegorematice ꝙ totū īfiⁿ & q̄dlibet ipsiꝰ sit actu acceptū & ptrāsitū. Et cū tu dicis ꝙ modus īfinitatis nō ē i accipiēdo ptē post ptē. negat h̄. imo eē īfiniti (siue in ꝯtinuis siue discretis) ē i fieri & i successiōe vt supiꝰ allegatū est ex. 3. physico. ¶ Sʒ adhuc istat ꝯ rñsionē ad pᵐ sic. Sicē ipōle est ꝙ aliqd sit sub mō sibi repugnāte: ita ipōle ē ꝙ sub illo mō itelligat eē itellectu dō. sicut in exēplo dato. sicut simultas essendi repugnat albedini & nigredini respectu eiusdē subiecti: ita eis repugnat sic itelligi. ḡ stat maior. ꝙ qcqd repugnat entitati ſm aliquē modū essendi: repugnat cognoscibilitati ſm eūdē modū essendi. & tūc accipiat ista minor. īfiⁿ ſʒ oēs ptes simul acceptas repugnat entitati. ḡ īfiⁿ ſm oēs ptes sil acceptas repugnat cognoscibilitati: ſʒ deus nō cognoscit nisi qd̄ est cognoscibile. ḡ deus nō cognoscit īfiⁿ ſm oēs suas ptes. sil. Sʒ ſʒ rñsionē. īfiⁿ nō accipit ſʒ ꝓpꝛiū modū īfiniti nisi accipiat ſʒ silitatē ptiū. ḡ deus nō cognoscit īfiⁿ ſʒ ꝙ īfiⁿ: aut īfinita ſʒ ꝙ ifinita. ¶ Rñdet ꝙ qñ dr. qcqd repugnat entitati &c̄. vel modus accipit p mō eēndi. & tūc ꝯcedit ꝙ qcqd repugnat entitati ſm aliquē modū eēndi illō ēt repugnat cognoscibilitati ſʒ eūdē modū. sic arguebat i exēplo de albedine & nigredine: q2 repugnat cognoscibilitati vtriusqʒ ꝙ itelligant sil eē in eodē subto. Sʒ si modus accipiatur. vt ē modus cognoscēdi aut cognitōis: sic negat ista. qcqd repugnat alicui entitati ſʒ aliquē modū eēndi. repugnat cognoscibilitati rei ſm modū itelligēdi. q2 aliquis modus repugnat rei qui tñ nō repugnat eiꝰ cognitioni. sicē silitas repugnat albedini & nigredini l eē: q̄ tñ nō repugnat eaꝝ cognitōi. cū possint sil itelligi silitate se tenēte ex pte cognitōis. Ad ꝓpoᵐ applicādo repugnat īfinito hr̄e oēs suas ptes sil. & tñ ista silitas nō repugnat cognitioni: sic ꝙ silitate cognitōis itelligunt ab itellectu dīno: q̄ simultas ē modus cognitiōis nō cognoscibiliū: vñ sic deus actu nouit īfinita i pō: siue sint i pō actiua dei: siue sint i pō actiua & passiua creature: ita ꝙ īfinita i pō sūt actu cognita a dō: sic dō ꝙ deus sil nouit īfinita: ita ꝙ sit silitas cognitis īfinitoꝝ: nō tñ deus nouit īfinita sil: ita ꝙ sit cognitio silitatis īfinitoꝝ: q2 si sic falsū itelligeret. nā lʒ īfinita sint a deo sil cognita: nō tñ īfinita ſʒ silitatē suā i eēndo cognoscūt a deo. ¶ Pōt ēt alr dici ꝙ secus ē aliqd itelligere itelligētia simplicis sectꝰ itelligētia ꝯpositiua: aut diuisiua. pᵒ mō deus itelligit īfiniti in quo itellectu nō est falsitas. 2ᵒ. mō nō. ¶ Sʒ adhuc istat. q2 saltē itellectꝰ diuinus simul itelligit īfinita vel īfinitos numeros. igit dō sil poterit itelligere vnū īfinitū: q2 ex illis īfinitis numeris itellectis: pōt itelligi fieri vnū īfiⁿ. Sicē arguit pħs. 7. phy. tex. c. 4. 5. & 6. de īfinitis. si eēnt i re ex. si igr itelligat sil īfinita. igit sil itelligit īfiⁿ. quo dato seqt ꝙ deus īfiⁿ posset ꝓducē q2 qd̄ sil itelligit: ē factibile ab eo: q2 si sil itelligit īfiⁿ: rō cognoscēdi ipsiꝰ hʒ vnā ideā. & p ꝯñs posset ꝓduci vt vnum. ¶ Rñdeo ꝙ cognoscit īfinita sil. & īfiⁿ sil. ſʒ nō seqt cognoscit īfiⁿ vno actu & sil. igit īfiⁿ ē sil factibile ab eo. ¶ vñ hec ē falsa. oē cognoscibile a dō vnico actu: & sil ē sil factibile ab eo. pʒ. n. h̄ eē falsū dē tpe. sil. n. cognoscit tps & oēs ptes tpis: nec tñ pōt sil totū tps ꝓducē. Et iō nec oē cognitum a deo vnica idea: pōt sil ꝓduci a deo. q2 vt dcm̄ ē: successiuū (quēadmodū est motꝰ & tps) vnā ideā hn̄t in deo: & tñ repugnat eis ex nā eoꝝ ꝙ sint ſm se tota sil. Hoc idē pʒ in nobis. qd̄ enim vno actu ꝯcipimus nō possumꝰ sil i effectu ꝓducere. ¶ Ad rōnē scdāʒ pħoꝝ pncipalē rñdet ꝙ deus itelligit singularia p motionē essentie. & ad iprobationē rñdet ꝙ (q2 eēntia diuina ꝯtinet vtualr & eminēter vnūqdqʒ ens) pōt ipsʒ repñtare itellectui suo. Neqʒ obstat ꝙ sit repñtatiuū: excedēs singulare itelligibile. q2 si aliqd̄ limitatū pōt eē rō cognoscēdi disticta respectu vniꝰ obti: multo magis illimitatū ad illō & ad aliud. Sʒ si eēntia eēt limitata respectu alicuiꝰ vniꝰ determinati cognoscibilis: ipa eēt determinate rō cognoscēdi illud. igit (si ipa sit illimitata respcū pluriū cognoscibiliū) pōt eē ex se rō cognoscēdi qdcūqʒ illoꝝ. Illimitatio. n. nō aufert ab aliq̄ aliq̄ pfectionē. Sʒ stāte pfectione q̄ erat ad aliqd q̄si ponit pfectionē silē ad aliud. & ꝯcedit ꝙ tale illimitatū eque pfecte & eque disticte repñtat qdcūqʒ cognoscibile ac si repñtaret p ꝓpꝛiū & formale repñtatiuū ipsiꝰ. ¶ Et cū tu dicis ꝙ nō ē eēntia ꝓpꝛia silitudo huiꝰ obti aut illiꝰ. ¶ Rñdet ꝙ nō ē ꝓpꝛia. sic ꝙ ita sit huiꝰ qd̄ nō alteriꝰ: ſʒ bñ ē ꝓpꝛia q2 pfecte & disticte repñtās ipsʒ sub ꝓpꝛia rōne. ¶ Sʒ istat ꝯ rñsionē: q2 Auer. loco palleg. de som. & vigi. arguit ꝙ itelligētie abstracte nō itelligūt idiuidua q2 si sic. eēnt mālēs & agerēt p ꝯtactū. ḡ ſʒ ipm nulla itelligētia pōt itelligere idiuiduū & singulare. ¶ Ad h̄ rñdet ꝙ ꝯñia cōmē. innit huic ꝓpōni. Oē agēs & patiēs in quocūqʒ gñe entiū ē eiusdē rōnis. & pp hoc ſʒ ipsʒ i. 3. de aia. in cōmē. 18. itētiōes imaginate nō pñt mouere intellectū possibilē sine aliq̄ qd̄ est itellēs in actu: qd̄ trāsfert eas de ordie i ordinē: h̄ est de ordie mālis & extēsi ad ordinē spūalis & iextēsi: q̄ vtus sic trāsferēs ē itellēs agēs. q facit pōa itellecta: actu itellecta: & ita cū singulare sensibile sit māle & extēsum: nō poterit mouere itelligētiam abstractā: q̄ est oīno imālis & iextēsa: & ita seqt (stāte ista hypotesi) ꝙ cū agēs & patiēs sint ꝓportionata in quocūqʒ gñe entiū: q̄tū ad eē māle vel imāle: itelligētia abstracta nō pōt intelligere singulare sensibile recipiēdo imediate spēm ab ipso vel per eiꝰ motionē. Sʒ cū h̄ stat ꝙ possit itelligere singulare sensibile p essentiā ꝓpꝛiā: q̄ vtualr & eminēter ꝯtinet ipsuʒ singulare. vt dcm̄ est. Et ita sequēdo hāc rñsionē negāda esset ꝯñia cōmē. q2 negāda ē ꝓpō cui innitit. nō eni opʒ ꝙ agēs & patiēs obm & pōa sint eiusdē rōnis: ſʒ sufficit ꝙ sint ꝓportionata. que relatio ꝓportiōis magis reqrit dissimilitudinē q̄ silitudinē ꝓportionabiliū: sicut alꝰ dcm̄ est. vñ h̄ relō semp ē iter diuersas nās & alterius rōnis quēadᵐ ē iter totū & ptes: iter māʒ & formā: inter actū & poᵐ. ¶ Q; si tu arguas. Inter poᵐ cognoscētē & ipsʒ cognitū reqrit maior silitudo q̄ sit ꝓportio: q2 oīs cognitio fit p assilationē cognoscētis ad cognitum. ex pᵒ de aia. t. cō. 32. 2. de aia. & alibi frequēter. ¶ Ad h̄ rñdet ꝙ ista assimilatio poᵉ cognoscētis ad cognitū nō est ſʒ esse nāle aut ſʒ modū eēndi nāle vtriusqʒ lʒ est p solā receptionē spēi & similitudinis a re sicuti est spēs itelligibilis aut actus intelligendi; & ita per speciem aut silitudinē aliq̄

receptā ab obiecto: potētia assimilatur obiecto et nō fm modū essendi nālē. et hoc est qd̄ dz Ari. in. 3. de aīa. q̄ nō opꝫ itellectū esse terrā realr̄ ad hoc q̄ terrā cognoscat: sz sufficit: q̄ sit tale intētionalr̄: qle est illud qd̄ cognoscit et intelligit. vnde tex. cō. 38. lapis nō est in aīa: sz spēs lapidis. Hec rīsio est ad hoc q̄ itelligētia abstracta nō est mālis: et si mālē itelligat. ¶ Sz ꝯ rīsionē instatur: q2 si cōmentator dz ꝑ fundamēto sue ꝯīe: q̄ agēs et patiens sunt ꝓportionata (hoc est eiusdē rōnis in quocūq3 gñe entiū q̄rū ad esse mālē et imālē) sequitur q̄ singulare sensibile nō poterit mouere itellectū nr̄m. ꝯñs est fls̄ fz Ari. 3. de aīa. tex. cō. 10. igitur zc. et ꝯña pz: q2 itellectus nr̄ ē imālis et singulare est sensibile et mālē. ¶ Ad hoc rñdetur. q̄ aliud est loqui de intellectu nr̄o cui9 intelligere depēdet a corpore aut ab aliquo existēte in corpore (cū itellectus polis recipiat ab imaginatiōe itētionē intellectā. ex 3° de aīa.) aliud est loqui de itelligētia abstracta cui9 intelligere nullo mō dependet ab aliq̄ existēte in corpore. Sed est simplr̄ abstractum a corpore tanq̄3 ab obiecto et tanq̄3 a subiecto. itellectus igitur nr̄ poterit itelligere singulare per reflexionē ad fantasmata a qb9 mouetur itellect9 polis recipiēdo spēm itelligibilē. Sed directe et per se nō pōt moueri itellectus a singulari sensibili: neq3 a spē imediata cāta ab ipso sicut est fantasma cum sit spēs extēsa et mālis. Sz hoc dici nō pōt de intelligētia abstracta: cū fm esse et fm ei9 opōnē ꝓpriā (que ē itelligere) nullo modo depēdeat a mā et a corpe. ¶ Sz adhuc instatur q2 si intelligētia itelligat singulare p essentiam ꝓpriā (que eminēter ꝯtinet ipm singulare) opꝫ q̄ essentia eius moueat talē intellectū vt est aliq̄ modo silitudo eius et forma imitatiua ipsius. Sed ita est q̄ essentia intelligentie nō pōt esse similitudo ipsius singularis cū sit imālis. ergo nō poterit esse rō cognoscēdi respectu eiusdē. ¶ Ad hoc rñdetur. q̄ aliud est formale repñtatiuū alicui9: et aliud est virtuale repñtatiuū illi9. Exemplum. ponamus q̄ vniuersale et particulare intelligantur per eādē spēm. sic q̄ vle intelligatur per spēm minus vlis. Species minus vlis est formale repñtatiuū minus vlis: et representatiuū virtuale respectu magis vlis: et ita qd̄ est formale representatiuū vnius est respectu alterius virtuale. sic essentia intelligentie virtualr̄ et eminēter ꝯtinens singulare sensibile poterit esse virtuale representatiuum: et ita imago virtualr̄ repñtans singulare sensibile ex ꝯtinētia virtuali singularis in essentia intelligētie: q2 ꝯtinens aliqd in entitate: ꝯtinet etiā in cognoscibilitate. ¶ Et si pteruiendo dicas q̄ essentia istius singularis sensibilis nō pōt repñtari per essentiā oīno imālem. ¶ Negatur hoc q2 inter rōnē cognoscendi et obm cognitū nō reqritur silitudo: sed ꝓportio. sicut nec iter potentiam et obm cognitū. vt dictum est. ¶ Ad 3m rōnē ꝑncipalē pro via phoꝝ cū: dr̄ si deus intelligit singularia: itelligit oēs ptes ꝯtinui zc. Rñdetur ꝯcedēdo ꝯñaz. Et cū ifert. q̄ ꝯtinuū erit actu diuisuꝫ ꝯpletis diuisiōe: negatur ꝯña. ¶ Pro q̄ ē notandum q̄ deus itelligit diuisionē ꝯtinui eo mō q̄ posse est ipsam fieri aut esse. sz ꝯtinuū sic est posse diuidi q̄ vna diuisiōe existēte in actu nec io stat po2 ad aliā. et cū reductione po2 nō tm̄ ad fcm̄ esse: sz et ad fieri stat alia po2 nō reducta ad actum: neq3 fz fieri. neq3 fm fcm̄ esse. ¶ Et h̄ pōt ꝯfirmari p illud Auer. 3. phy. cōmē. 69. vbi assignat rōnē. vn̄ ē q̄ q̄ātitas magnitudo est in po2 itāta ꝯtingi esse in actu. nō sic numeris. rō est fm ipꝫ: q2 oēs po2 que sunt ad ptes magnitudinis: sunt po2 eiusdē potētialitatis et eiusdeꝫ rōnis. nō sic in numeris. sic etiā in ꝓposito. po2 q̄ sunt ad diuisionē: nō sunt vnius potentialitatis totalis quēadmodū sunt po2 ad augmētū. et rō: q2 po2 que est ad diuisionē: est po2 ad māꝫ: po2 ad augmētū: est ad formam fm Auer. loco pallegato cōmē. 67. mā aūt est terminata et nō terminans. forma ꝑ oppositū terminat: et nō terminatur ab aliq̄: et rō (fz ipm) ifinitas accidit rei ex mā et finitas ex forma. et iō potentie que sunt ad augmentuꝫ magnitudinis (cum sint potentie ad formā vnaꝫ) sunt po2 ꝑtiales vnius potētialitatis totalis: et per oppositū (cū potētie que sunt ad diminutionē seu diuisionē magnitudinis sint potentie ad māꝫ ex pte cuius nō est stat9 et termin9) tales po2 nō sunt vnius potētialitatis totalis: et ideo nō pñt siml̄ oēs reduci ad actum: sed cū po2 reducta ad actū fieri vel facti esse: stat alia po2 nō reducta ad actū fieri vel facti esse. deus igitur itelligēs tales potētias ad diuisionē: sic itelligit: q̄ itellecta vna diuisione in actu: itelligit potētiā ad alterā: et itelligit quālibet diuisionē seorsum terminari p ꝯtinuum. ¶ Et si dicas. deus siml̄ itelligit oēs diuisiones cōtinui. igitur ꝯtinuuꝫ simul erit actu diuisum fm oēs ptes in itellectu diuino. ¶ Rñdetur q̄ diuisiones siml̄ actu itelligi ab itellectu diuino pōt esse dupliciter vel simultate se tenēte ex pte actus cōprehēdēns oēs actuales diuisiones: vel 2° mō simultate se tenente ex pte ꝑtiū diuisaꝝ. p° mō deus siml̄ intelligit oēs diuisiones ꝯtinui: q2 nulla est diuisio que nō cadat sub actu itelligēdi dīno. 2° mō deus nō siml̄ itelligit tales diuisiones: q2 talis itellectio iplicat ꝯdictionē: q2 esset itelligere diuisionē ꝯtinui sub mō sibi oīno repugnāte. et talis itellect9 eēt falsus. Et hoc est qd̄ dr̄ a nō nullis q̄ ista ꝓpositio. deus siml̄ itelligit oēs diuisiones ꝯtinui ē distiguēda ꝓut ly oēs. pōt teneri ꝑtitiue et distributiue. vel 2° mō collectiue p° mō ē vā. 2° mō falsa. p° mō est sensus q̄ q̄cūq3 diuisione continui assignata: illa itelligitur a deo. 2° mō est sensus. q̄ oēs diuisiōes ꝯtinui sunt vise a deo et itellecte sic q̄ ipsis signatis: nō sunt plures signabiles: et iste sensus est falsus: quia quālibet diuisionē intellectā a deo ꝯcomitatur po2 infinite ad infinitas diuisiones potētiales: et nō pñt quotcūq3 signari: qn plures sint signabiles cum sit ifinite: quelibet tn̄ est visa a deo. vnde nō pōt aliqua assignari: quin sit visa a deo. ¶ Ad penultimā phoꝝ rōnē rñdetur vno mō ꝯcedēdo q̄ deus videt ifinitos numeros dicēte Aug9. 12. de ci. dei. c. 18. Ab sit vt dubitemus q̄ ei. s. deo sit ignotus aliqs numerus. deus enī oēs numeros nouit quos ifinitos esse certum est. et negatur q̄ detur aliqs numer9 ifinit9 dicēte Aug. vbi s. ꝯ ifinitoꝝ numeroꝝ nō ē numer9. ¶ Et ad ꝓbationē q̄ detur numer9 ifinit9. Cū ar̄ si deus videt ifinitas spēs numeroꝝ. g̃ videt aliq̄3 spēꝫ numeri i ifinitū distātē ab vnitate. ¶ Rñdetur q̄ numerū aliquē eē ifinitū aut distare in ifinitū ab vnitate iplicat ꝯdictionē. q2 p Ar. 3° phy. ois numerus ē numeratus. oē numeratū ē finitū. g̃ zc. ¶ Itē nihil est mēsurabile p aliqd̄: qd̄ aliquotiēs sumptū ei9 q̄titatē nō attingit. numer9 aūt est multitudo mēsurata p vnū: sed vnitas quotiēscūq3 sumpta nō attingit numeꝝ ifinitū (si daretur) igitur vnitas nō mēsuraret talē numeꝝ: et p ꝯñs nō esset numer9. ¶ Sz hec rō paꝝ ꝯuincit aduersariū vt supius dcm̄ ē. ¶ Quicqd sit de ista rōne. sequēdo rñsionē cōceditur q̄ deus videt multitudinē ifinitā numeroꝝ. nō tn̄ videt numerū ifinitū. neq3 ois multitudo ē numerus: sed solū finita: sz bn̄ ecōtra. ois numerus est multitudo. Diffinitur enim numerus per multitudineꝫ tanq̄3 per genus: et ita est dare multitudinē maiorem quocūq3 numero assignato vel assignabili. q2 tota multitudo numeroꝝ (cū sit ifinita) excedit quēlibet numeꝝ datū. quilibet talis sit finit9. ¶ Aliter pōt dici negādo istā ꝯñaz. vz. deus videt ifinitos numeros: g̃ in numeris nō erit ꝓcessus in ifinitū. Et ad ꝓbationē conceditur q̄ deus videt numerum in ifinitū distātē ab vnitate seu habentē ifinitas vnitates: et ꝯceditur q̄ iste ē maximus numerus q̄ maior dari nō pōt. Et cū dr̄. g̃ nō erit ꝓcessus in ifinitū i numeris. Rñdetur q̄ ifinitū capitur duplr̄. s. cathegorematice et sincathegorematice. cathegorematice idē ē. qd̄ ꝯstās ex ꝑtibus ifinitis nō hñs terminū et finē. Vel pōt describi quēadmodū describit doc. sub. in quolibet. q. 5. q̄ est illud cui nihil entitatis deest in nā in qua est infinituꝫ. eo ꝓ nō quo est possibile oēm entitatē talis nāe cōtineri in aliq̄ vno: qd̄ additur: q2 forte nō est possibile tale ifinitū ꝯtinere per identitatem seu formaliter omnem entitatem nature et essentie in qua est ifinituꝫ: sed sufficit q̄ contineat omnem

oēm illā nām virtualr ꝛ eminēter. ꝛ isto mō si dareſ nūs infinit᷒ hñs in se infinitas vnitates: contineret quelibet aliū numeꝝ finitū ī se realr ꝛ per identitatē aut saltē ỽtualiter ꝛ eminēter. ꝛ ita ꝯtineret oēm numeꝝ q̄ntū posse est ꝯtineri in aliq̄ vno. vel pōt describi īfinitū tale p excessum ad q̄dcūq̃ aliud finitū in nā in qua est īfinitum sic. īfinitū est qd̄ excedit q̄dcūq̃ finitū nō sm̄ aliq̄ȝ determinatā ꝓportionē: sed vltra oēm determinatā ꝓportionem vel determinabilē: ꝛ ita numer᷒ īfinit᷒ in se vł ītellu diuino (si dareſ) excedit quēcūq̃ aliū numeꝝ finitū vltra oēȝ ꝓportionē determinatā assignabilē. Sed īfinitū capiſ 2ᵒ sincathegorematice: ꝛ ē illd̄ qd̄ nō sic ē aliq̄ȝ qn maius illo dari posset. ꝛ isto mō ponim᷒ īfinitatē ī numeris successiue. nā cū numer᷒ causeſ ex diuisione ꝯtinui. ex. 3. phy. ꝛ ꝯtinuū diuidi possit in īfinitas ptes successiue: seq̄ſ nūerū posse multiplicari in īfinitū successiue. Capiēdo īfinitum sincathegorematice. Applicādo hoc ad ꝓpositū si assigneſ numer᷒ īfinit᷒ cathegorematice in intellu diuino iste nūerus erit maxim᷒ ꝛ maior isto dari nō pōt: ꝛ ꝯcedo h̄ statū. sic q̄ ad maiorē nūeꝝ ꝓcedi nō pōt. Sed si signeſ nūerus īfinit᷒ sincathegorematice in se vel in itellu diuino sic in tali nūero īfinito sincathegorematice signato: non daſ stat᷒ sicut nec daſ in diuisione ꝯtinui. ❡Et si arguas q̄ tūc deſ stat᷒ accipiēdo nūeros īfinitos sincathegorematice: q̄ si de᷒ videt istos nūeros: videt aliquē nūerū ī īfinitū distātē a p̄ncipē nūeri. ḡ talis ꝯtinet īfinitas vnitates: ꝛ ex ꝯñti ē īfinit᷒ cathe^ce. ❡Rñdeſ q̄ distātia ista infinita vel accipiſ cathego^ce vel sincathe^ce si p̄mō: ꝯcediſ ꝯña si 2ᵒ: negaſ. q̄cūq̃ n. nūer᷒ distat in īfinitū cathegore^ce hȝ īfinitas vnitates: sȝ si sincathegore^ce: nō ē veꝝ. ❡Ad vlt^m cū dr̄ iter p̄^m pūctū q est in linea ꝛ quēlibȝ aliū ꝛc̄. ❡Rñdeſ ab aliq̄b᷒. q̄ ista distributiua oē ꝛ q̄ōlibet: pōt teneri collectiue vel diuisiue. Si p̄ mō: nō est mediū iter p̄muȝ pūctū a deo cognitū: ꝛ quēlibet aliū existēȝ in linea. Si 2ᵒ ꝯcediſ. Et ista rñdeo pōt ꝯfirmari p illd̄ Ar. 6. phys. tex. cō. 54. ante oēm moueri ꝓcedit mutatū eē: ꝛ eȝ ly oē nō pōt teneri nisi diuisiue: q̄ si teneret collectiue: ista eēt falsa: añ oē mutatū eē ꝓcedit moueri q̄ cū moueri nō fit sine mutato esse. añ oē mutatū esse collectiue sūptuȝ ꝓcederet mutatuȝ esse. Silr ꝯcediſ a ph̄o. q̄ ante oē tp̄s fuit tp̄s q̄ ꝓpō nō pōt eē vera nisi capiēdo ly oē diuisiue ꝛ p h̄ faciłs ē rñdeo ad arg^m. ❡Alr pōt dici q̄ modus iste arguendi nō tȝ: qd̄ pōt declari in multis exēplis. Nam arguo de nūeris quēadmodū ar̄ de pūctis. Quero vtrū inter p̄^m nūeꝝ: ꝛ quēlibȝ aliū nūeꝝ cognitū a deo possit eē nūerus maior. si sic: ḡ dabiſ nūerus maior p̄ nūero ꝛ q̄cunq̃ alio a deo cognito. ꝛ p ꝯñs iste nūerus maior nō ē cognit᷒ a deo qd̄ est falsuȝ. si nō: ḡ nūeri nō crescūt ī īfi^m. Est etiā alia instātia. q̄ro eni vtrū p᷒ pte ꝯtinui ꝛ oī alia pte ꝯtinui a deo cognita: sit ps minor in ipso: aut nō. Si sic ḡ dabiſ ps minor ꝑter p̄mā ptē ꝯtinui: ꝛ oēȝ aliā a deo cognitaȝ: ꝛ p ꝯñs ista ps nō est a deo cognita. Si nō daſ minor ps ī ꝯtinuo: ḡ ꝯtinuū nō diuidiſ ī īfi^m. ❡Ad oia q̄ hñt ꝯsileȝ modū arguēdi daſ vnica rñdeo. p q̄ꝯmittiſ q̄ iste ꝓpōnes nō sūt eedē. s. iter p̄^m pūctū ī linea ꝛ quēcūq̃ aliū a deo visuȝ: ē pūct᷒ medius ꝛ dicē q̄ ē aliqs pūct᷒ medi᷒ iter p̄mū pūctū in linea ꝛ quēcūq̃ aliū a deo visuȝ. Naȝ p̄ma ē ỽa vt p̄t īduci p oia singularia: q̄ iter p̄mū pūctū ꝛ hūc aliū a deo cognitū ē pūct᷒ medi᷒: ꝛ sic de singulis ī īfinitū: ḡ ista ē falsa. iter p̄mū pūctū linee ꝛ quēlibȝ aliū pūctū a deo cognitū nō ē pūctus medius. Ex ista n. seq̄ſ: q̄ p̄m᷒ pūct᷒: ꝛ q̄libȝ ali᷒ a deo cognit᷒ sūt imediata: qd̄ ē ꝯ ph̄m. s̄cda tn̄ ꝓpō ē falsa: hec. vȝ. aliqs est pūct᷒ medius iter p̄mū pūctū ꝛ quēlȝ aliū cognitū a deo: q̄ ꝓpō pticularis ꝛ idefinita ē falsa: cui᷒ q̄lȝ singularis est falsa. Sȝ q̄lȝ singularis p̄dicte pticularis ꝛ idefinite est falsa: vt pȝ inducēti. nō eni est dare aliquē pūctū singularē qui sit medi᷒ iter p̄mū pūctū ꝛ quēlȝ aliū visuȝ a deo. ❡Itē si est aliqs pūct᷒ medi᷒ iter pūctū p̄mū ꝛ quēlȝ aliū visuȝ a deo: ꝛ iste pūct᷒ medi᷒ (q̄cūq̃ deſ) ē ali᷒ pūct᷒ a p̄ pūcto. ḡ ē aliqs pūctus medi᷒ iter p̄mū pūctū ꝛ seip̄m. qd̄ est īpole: q̄ sic eēt mediū ꝛ extremū respectu eiusdē. Quia igr̄ ex ỽo nō seq̄ſ falsuȝ: iō nō seq̄ſ. iter p̄^m pūctū linee ꝛ quēcūq̃ aliū punctū a deo visuȝ est pūct᷒ medi᷒. ḡ ē aliqs pūct᷒ medi᷒ iter p̄^m pūctū linee ꝛ quēcūq̃ aliū pūctuȝ a deo visuȝ: sȝ h̄ est fallatia ꝯñtis. ꝛ figure dictiōis: q̄ ī p̄ma ꝓpōne: pūctus medi᷒ ī p̄dicato stat ꝯfuse tm̄: eo q̄ seq̄ſ signū vłe affirmatiuū. mediate. In s̄cda pūct᷒ medius stat determinate in subto: q̄ sine oī sig^o vłi ꝓcedente. Arguiſ ḡ affirmatiue a supiori ad suū īferius sine sig^o vłi. ꝛ p ꝯñs est fallatia ꝯñtis. Cōmutaſ ēt q̄le qd in h̄ aliqd. sine termin᷒ supponēs ꝯfuse ī terminuȝ supponētē determinate. ❡Per h̄ rñdeſ ad formā argu. cū ar̄. inter p̄^m punctū ꝛc̄. pȝ q̄ nō seq̄ſ sicut nō seq̄ſ. de᷒ oī nūero viso videt maiorē. ḡ de᷒ videt nūerū maiorē oī nūero viso: añs est veꝝ: q̄ q̄lȝ ei᷒ singularis est ỽa: ꝛ ꝯñs ē falsuȝ: q̄ ex ipo seq̄ſ q̄ ē possibilis aliqs nūer᷒ maior oī nūero viso a deo. ꝛ sic seq̄reſ q̄ aliqs nūerus nō videreſ a deo. ❡Eodē mō rñdeſ cū ar̄. iter p̄mū pūctū ꝛ quēlibet aliū visuȝ a deo ē linea media aut nō. ❡Rñdeſ ꝯcedēdo ptē affirmatiuā q̄ ỽa est. Et cū argr̄. si sic cū ī illa linea media possint assignari pūcta: illa pūcta media nō erūt visa a deo. Dōm ē q̄ nō seq̄ſ. pp cāȝ p̄dictā: q̄ ī maiore linea media stat ꝯfuse: ꝛ ī miore fit descensus ad lineā determinataȝ siue determinate supponētē: sicut nō seq̄ſ. Oī pte ꝯtinui cognita a deo ē ps minor ī p̄ōa ꝛ ī illa pte minori sūt miores ptes ī p̄ōa: ḡ sūt ptes miores in ꝯtinuo oī pte cognita a deo. p̄misse sūt ỽe ꝛ ꝯ ē falsa. q̄re nō tenet modus arguēdi pp cāȝ p̄dictā. ❡Et ad ꝓbationē cuȝ capis (p posituȝ) linea cadit iter p̄^m pūctū ꝛ quēcūq̃ alium eiusdē linee visuȝ a deo. ❡Dico q̄ nō ē ī h̄ po^m ꝛ ꝯcessuȝ: sȝ ꝯcessuȝ ē ponēdo lineā ī p̄dicato. s. q̄ iter p̄mū pūctū ꝛ quēlȝ aliū visuȝ a deo ē linea me᷒ ex q̄ nō seq̄ſ alia vt pȝ ex p̄cedētib᷒. ❡Sȝ ar̄. ꝯ p̄dictā rñsionē. Cōcessuȝ est. q̄ hec ē falsa. aliqs ē pūct᷒ medi᷒ iter p̄^m pūctū ꝛ quēlȝ aliū a deo visuȝ sua igr̄ ꝯdictoria ē ỽa: h̄. s. nihil siue nullus pūct᷒ est medi᷒ iter p̄^m pūctū linee ꝛ quēlȝ aliū visū a deo. Tūc ar̄ sic. In q̄cūq̃ q̄nto nullū ē mediū iter aliq̄: illa sūt imediata: sȝ pte ī linea nullū ē mediū iter p̄mū pūctū ꝛc̄. igr̄ p̄m᷒ pūct᷒ ī linea ꝛ q̄lȝ ali᷒ a deo visus: sūt imediata. maior pȝ ex opposito. si n. aliq̄ sūt mediata: ꝛ tn̄ sūt in eodē q̄nto. ḡ est mediū iter illa. ḡ p oppositū. si nullū ē mediū: illa sunt imediata. ꝛ miorē data ꝛ ꝯcessa. ḡ ꝛc̄. ❡Ad hoc rñdeſ q̄ hec ē ỽa. nullus ē pūct᷒ medi᷒ iter p̄mū pūctū ꝛ quēlȝ pūctū linee visuȝ a deo. Tū q̄ nec p̄mi᷒ pūct᷒ ē medi᷒ iter p̄muȝ pūctū ꝛ quēlȝ aliū eiusdē linee visuȝ a deo. nec alius punct᷒ a p̄ puncto ē medi᷒ iter p̄mū pūctuȝ linee ꝛ quēlȝ aliū eiusdē linee. ḡ nullus pūct᷒ ē medi᷒ sic. Tuȝ q̄ q̄lȝ singularis isti᷒ vłis ē ỽa: vt pȝ inducēti: q̄ nō h̄. hic punctus hui᷒ linee est sic medius. neq̃ h̄ pūctus alio signato. ꝛ sic de singulis. Tuȝ q̄ ei᷒ ꝯdictoria est falsa vt p̄us ꝓbatū ē: hec. s. aliqs punct᷒ ē medi᷒ iter p̄mū punctuȝ ꝛc̄. Cōcedo ergo q̄ nullus punct᷒ ē medi᷒ iter p̄muȝ punctuȝ: ꝛ quēlȝ aliū eiusdē linee. ❡Ad formā argumēti dico q̄ modus arguēdi nō valet: sȝ ē fallatia ꝯñtis cui᷒ rō ē: q̄ si ista forā valeret: teneret ỽtute isti᷒ medij: q̄cqd seq̄ſ ad ꝯñs: seq̄ſ ꝛ ad añs: iō cū seq̄tur: si nullū ē mediū iter aliq̄ puncta alicui᷒ linee: illa sūt imediata: vł q̄ sequaſ: nullū ē mediū iter p̄muȝ punctū ꝛ quēlȝ aliuȝ pūctū eiusdē linee. ḡ p̄m᷒ pūct᷒ ꝛ q̄lȝ alius sūt imediati. Sȝ h̄ fallit: q̄ ista. nulluȝ ē mediū iter aliq̄ pūcta alicui᷒ linee: nō est ꝯñs ad istā: nullū ē mediuȝ iter p̄muȝ pūctuȝ ꝛ quēlȝ aliū eiusdē linee: q̄ nō seq̄tur. nō nihil ē mediū iter p̄muȝ pūctuȝ ꝛ quēlȝ aliū eiusdē linee. igr̄ nullū ē mediuȝ iter aliq̄ puncta eiusdē linee: añs est veꝝ: ꝛ ꝯñs falsuȝ: sȝ eē tȝ ꝯñtia: q̄ ī ista. nulluȝ ē mediū iter aliq̄ puncta alicui᷒ linee negaſ pūcta vłr. nō sic aūt in ista. nullū est mediuȝ iter p̄^m punctuȝ linee: ꝛ quēlȝ alium: q̄ negatio p̄cedēs signuȝ vniuersale affirmatiuū nō negat vłr terminuȝ: cui illud signuȝ vłe affirmatiuuȝ additur. de quibus modis arguendi pȝ in sumulis. si sic arguitur. si nihil pōt esse minus ptibus continui ille ptes sunt

minime: sz nihil pōt eē min⁹ vna pte ɔtinui ⁊ glibet alia pte eiusdē ɔtinui: ḡ vna ps ɔtinui ⁊ q̄libȝ alia ps sūt minime: hic est filia defect⁹ qui pri⁹: qz hec. s. nihil est min⁹ ptib⁹ ɔtinui: nō est ɔña ad istā. nihil est min⁹ vna pte cōtinui ⁊ q̄liber alia pte ɔtinui: qd̄ tñ oporteret ad h̄ q̄ forma arguēdi valeret. hic tñ est bonus modus arguēdi. inter quecūqz pūcta in linea nullū est mediū: illa sunt immediata: sed īter p̄mū punctū linee ⁊ quēlibet aliuȝ: nullū est mediū. ḡ ⁊c. Sed minor est falsa vt supra probatuȝ ē.

Dimissa opi. pbor̄ q̄stum ad istuȝ articuluȝ ponit̄ ɔ̄ catholica theologor̄ que est. Deus īfallibiliter nouit q̄slibet futur̄ ⁊ ɔtingens ex determinatione diuine voluntatis. ¶ Ilec ɔ̄ pbat̄ sic. Aliqd̄ est futur̄ ɔtingens: vel ḡ a se vel ab alio. nō a se: q̄ nihil pducit seipsuȝ ad esse. ex primo de trini. Aug. ⁊ 2° de aia. tex. cōmē. 47. igit̄ ab alio: ⁊ cuȝ nō sit pcessus in infinituȝ est deuenire ad vnū p̄muȝ qd̄ est cā futuri ɔtingentis: tale est de⁹. Sȝ quuȝ in deo p̄m oēs sint due rōnes cāndi: videlicet itell̄s ⁊ volūtas. cābit ḡ futur̄ ɔtingens aut per itellectuȝ aut per voluntatē. nō per itell̄m: qa itell̄us vt p̄cedit voluntatem est p̄ncipiū agēdi mere nāliter ⁊ necessario vt ostensum est superi⁹ ēt de mente Ar̄. igit̄ voluntas diuina erit p̄ncipiuȝ futuri ɔtingentis p̄m q̄ tale est. Sed cuȝ itell̄s diuin⁹ natus sit itelligē q̄cqd est a voluntate diuina. aut determinat ipsa voluntas ad eē: sequr̄ q̄ itell̄s diuinus ītelliget futur̄ ɔtingēs ⁊ certificabit̄ de ipso p̄m moduȝ qui post dicet̄. ¶ Itē. omnis cognitio respectu alicui⁹ determinati effectus vel est a cā ad effectum vel ab effectu ad causam cognitio futuri cōtingentis diuina nō est ab effectu: qr vt sic vilesceret itell̄s diuinus ergo est a cā. vel ergo erit a causa que est ipsemet deus: vel ab alia: nō ab alia. qr per rationē priorē vilesceret intellectus diuinus. ergo talem effectū deus cognoscit per se inq̄ȝtuȝ est cāns h⁹ effectuȝ: sed nō inq̄ȝtuȝ est cāns necessario. Alioquin omnis effectus eueniret necessario. igitur cognoscit tale ɔtingens per hoc q̄ est ɔtingenter cāns: sed deus nō cōtingenter causat per intellectuȝ ante omnem actuȝ volūtatis diuine. igit̄ causat per voluntatē que est p̄ncipium primuȝ simplr̄ ɔtingēter operādi. Et ita per hoc q̄ intellectus diuin⁹ ituet̄ diuinā voluntatē determinantē futurum ɔtingēs ad esse aut eius determinationē īfallibilem intellectus diuinus nouit īfallibiliter talē effectum futurum. Est ergo modus cognoscendi futur̄ cōtingens hoc modo. Intellectus diuin⁹ ītelligit futur̄ ɔtingens ex determinatione diuine voluntatis determinantis tale futuruȝ ad alteram ptem ɔ̄dictiōis: qd̄ prius erat neutrum: qr indifferēs: ⁊ qr determinatio diuine voluntatis est immutabilis ⁊ nullo modo ipedibilis: ideo itellectus diuinus intelligens talem determinationem: ⁊ hoc vel ex intuitione ipsius determinatiōis in se: vel ex hoc q̄ ista determinatio represental̄ in essentia cōcurrente voluntate determinante: nouit itellectus diuinus tale contingens īfallibiliter futur̄. qd̄ prius erat in intellectu diuino neutruȝ ⁊ īdeterminatum respectu vtriusqz ptis ɔ̄dictionis. ¶ Unde imaginanda sunt. 4. instantia nature. in primo istāti in eēntia diuina pn̄tantur itellectui diuino termini simplices quor̄ vnio est ɔtingēs. sic q̄ eēntia diuina est itellectui diuino rō itelligendi simplicia. In scd̄o istanti itellect⁹ diuin⁹ itelligēs terminos simplices componit ipsos adinuicē: ⁊ tunc cōplexio est neutra in intellectu sic q̄ neutra pars ɔ̄dictionis in tali istāti est determinate vā. s. iudas dānabit̄ vel nō dānabit̄. In 3° istāti voluntas diuina eligit alterā ptē. s. istā. iudas dānabit̄. ⁊ tūc ɔplexio ɔtingēs sit determinate vā. Hac aūt ɔplexione existe determinate vā ex acceptiōe diuine volūtatis in 4° istanti eēntia diuina representat istā cōplexionē determinate verā itellectui diuino: ⁊ tūc itellect⁹ istā cōplonē itelligit eē verā: ita q̄ sicut eēntia repn̄tat cōplones nec̄ias intellectui dīno: ⁊ ē sibi rō itelligendi ipsas: ita ēt sibi repn̄sentat cōplones ɔtingētes ⁊ ē itellectui dīno respectu ipar̄ rō itelligēdi. Differēter tñ: qr respcū nec̄iar̄ ē rō itelligēdi añ oēȝ actū volūtatis diue ipa dina volūtate nō ɔcurrēte ad v̄itatē ipar̄ seu ad ear̄ itellectionē. sȝ respcū ɔtigētiuȝ sic ē rō itelligēdi: q̄ tales cōplones nō pñt cognoscūt̄ vt repn̄tate in dina eēntia: imo vt determinate a dina volitiōe: ⁊ sic essentia dina nō est rō intelligēdi sine volūtate.

Cōtra istaȝ ɔ̄nē instat̄ triplr̄. p̄ sic. qñcūqz aliquid determinat̄ ɔtingēter: sic q̄ possibile est ipȝ nunq̄ȝ fuisse determinatū: p talē determinationeȝ nō pōt h̄ri euidētia certa ⁊ īfallibilis de ipso. Sed voluntas diuina ita determinat q̄ possibile est ipsaȝ nunq̄ȝ fuisse determinataȝ. igit̄ ⁊c. ¶ Itē. 2° vel dina volūtas ē determinata respectu oīum vel nō. si nō habet̄ ppositū q̄ p h̄ determinationē nō cognosceret̄ oīa ɔtingētia. si sic seqt̄ q̄ est determinata respectu act⁹ volūtatis create: sȝ h̄ vr̄ falsuȝ. ḡ ⁊ añs. falsitas ɔñtis pbat̄. nā q̄ro aut determinationē voluntatis dine seqt̄ necessario determiatio volūtatis create aut nō. si non ḡ p visionē talis determinatiōis non cognoscit̄ īfallibiliter tale futur̄ ɔtigēs. si sic. ḡ sicut non est in ptāte volūtatis talis determinatio diuina sic nō est in ptāte ei⁹ determiari ad actū ppriū p volūtatē dinā: ⁊ sic ita nāliter agit talis volūtas sicut quecūqz al'a cā nālis: qr sicut posita determiatione dine volūtatis non ē oppositū i ptāte agētis nālis: in pposito. ¶ Itē. 3° q̄strūcūqz volūtas nr̄a sit determiata ad alterā ptē ɔ̄dictionis: ⁊ itellectus noster clare videat determiationē: non seqt̄ q̄ īfallibil̄r talē ptē futuram cognoscat ex eo q̄ volūtas nr̄a pōt oppositū velle. igit̄ visio talis determiationis nihil facit ad h̄ q̄ aliqd īfallibil̄r cognoscat̄. cū enim voluntas diuina non nec̄io: sȝ ɔtingenter determinet. sequit̄ q̄ intellectus diuin⁹ p hoc q̄ respicit talē determinationeȝ in eēntia sua nō infallibiliter cognoscat tale futurum.

Ad hec r̄idet̄. ⁊ p̄ ad p̄mū dicendo q̄ istud arg^m h̄ȝ solui a quocūqz catholico. naȝ oēs ponūt q̄ de⁹ cognoscit futura ɔtigētia. vel ḡ ɔtigēter vel nec̄io: nō necessario. hoc eniȝ tanq̄ȝ iconueniēs oēs nitūt̄ euitare. Si ɔtigēter tūc arguit̄ pbādo q̄ nō īfallibil̄r coḡscit. naȝ quādocūqz aliqd sic scit̄ qd̄ pōt nūq̄ȝ fuisse illud scitū: nō infallibil̄r scit̄: sed quodcūqz futuruȝ sic scit̄ q̄ pōt nunq̄ȝ fuisse scitū. ḡ nunq̄ȝ futur̄ infallibil̄r scit̄: ɔñtia pȝ. ⁊ ɔ̄ est falsa. ergo aliq̄ p̄missar̄: non minor vt pȝ p̄m oēs. ḡ maior cui innitit̄ tota vis rōnis. nam vbi positio nostra ponit determinationē diuine volūtatis: arg^m a fili ponit sciam intellect⁹. Dico igit̄ q̄ illa ppositio est falsa que assumit̄ p maiori. ¶ Pro quo aduertēduȝ est q̄ lȝ determinatio voluntatis diuine ad alterā ptē ɔtradictionis possit nō fieri ⁊ eē: ⁊ sic ɔ̄nter deus posset nō scire tale vel tale futur̄. Ex hoc tñ non sequit̄ q̄ talis notitia de futuro determinato nō sit īfallibilis. ⁊ rō est qr nō dicit̄ īfallibilis p eo qd̄ nō pōt alr̄ eē qn̄ sic sciat. Sȝ p h̄ q̄ ē ipossibile talē determinationē eē: ⁊ intellectū diuinū nō scire talē determinationē: sicut ipossibile est aliqd̄ futur̄ eē ⁊ diuinū itellectuȝ nō coḡscere illud. ¶ Sȝ instat̄ qr eq̄ bñ coḡsceremus certitudinalr̄ effect⁹ futuros q̄ sūt a volūtate nr̄a sic deus nouit futura ɔtingētia ab ipso puenictia. ¶ Rn̄det̄ q̄ diuinus intellectus cognoscit q̄ quicqd determinat. diuina voluntas infallibiliter determinat. nā lȝ volūtati dine in eo istāti quo determiat ɔtigēs ad alter̄ oppositor̄ (cōsiderādo ipaȝ vt est p̄or nāl̄r actu determinatiōis q̄ nō soluȝ ipsa volitione p̄or ē nāl̄r) sȝ ēt inq̄ȝtū ē volēs: possit inē aliter̄ oppositū: īfallibil̄r tñ determinat futur̄ ɔtigēs: qr ē simpl̄r inobliq̄bilis: cū sit p̄ma regula respcū oīuȝ cōtigētiū. ¶ Ex h̄ ɔcludit̄ q̄ cū itell̄s din⁹ illd̄ infallibiliter coḡscat qd̄ volūtas dina īfallibil̄r determiat: cū volūtas dina īfallibil̄r determinet futur̄ ɔtigēs ad eē: relinqt̄ q̄ itell̄s din⁹ īfallibil̄r coḡscit ipm̄. ¶ Ex duob⁹ igr̄ puenit īfallibilitas scie dei. p̄ ex hoc q̄ q̄cqd diuina volūtas determinat itell̄s diuin⁹ determiate apphendit. scd̄o qr scit itell̄s diuin⁹ volūtatē dinā eē imutabilē: ⁊ nō ipedibileȝ. p̄^m ɔcurrit in volūtate nostra ⁊ scd̄m nō. ¶ Ex hoc infert̄ q̄ lȝ futurum

q lz futuru contingens determinatum a diuina volūtate
qrū est ex pte sui simplr et absolute possit eē et non esse. et
ex pñti sciri aut nō sciri ab itellectu diuino: tñ stāte deter
minatione diuina tale futuꝝ nō pōt non esse: et ex pñti ēt
nō pōt nō sciri: ita q vt dictū est superi⁹ ista ppositio. fu
turū contingens determinatū a volūtate diuina pōt nō eē
est vera in sensu diuiso: in sensu cōpōnis est falsa: et tunc
necessitas futuri contingētis ad eē est necessitas ex supposi
tione sue pñtie. nō aūt simplr aut pñtis. vñ ois pditiōa-
lis vā est necessaria necessitate pñtie: lz tā aūs q̄z pñs sint
simplr contingētia: sicut in ista. si tu curris tu moueris: ita in
ista: si de⁹ determinat antichristuz fore: antixp̄s necio erit
necessitate pñtie: et tñ vtrūqz taz aūs q̄z pñs sunt contingen
tia. ¶ Ad 2ᵐ cū dr volūtas diuina aut est determinata re-
spectu oīuz aut nō: rndet q sic. Et cū dr. vel talē determi
natione sequit necessario determinatio volūtatis create
vel nō. Dico q ly necio. pōt esse determinatio pñtie. vel
pñtis. si pmo mō verꝫ est q determinationē volūtatis di
uine necessario seqt determinatio volūtatis create. nō ista
pñtia ē necessaria. de⁹ vult volūtatē creatā pducere. b. p.
a. instāti. g volūtas creata in. a. istāti pducet. b. Et cuz dr
q ageret mere nālr. hoc negat: qr ista determinatio diui
ne volūtatis nō est necessaria. nec nālis. et iō nec determi
natio volūtatis create. qd eni agit ex suppōne alicui⁹ pn
cipij simplr liberi contingēter agētis est simplr liberū et cōti
genter agens. Vñ si p ipossibile volūtas diuina nō ageret
et volūtas creata ageret: libere et contingēter ageret. g sicut
in casu volūtas creata eēt libera: sic nūc vbi ei cooperat
volūtas diuina erit libera et contingēter agēs. vñ hoc argu-
mētū militat ptra oēs doctores catholicos. nā arguit de
scia infallibili respectu nr̄e volūtatis: quēadmodū argu-
tuꝫ est de determinatione diuine volūtatis. nā qro aut ta
lez sciaꝫ infallibilē respectu nr̄e volūtatis seqt necessario
determinatio volūtatis nr̄e vel nō. si sic: seqt idē incōue-
niēs qd pus: si nō: seqt q talis notitia nō est euidēs et in-
fallibilis notitia de futuro: et ita ista rō parum cōcludit.
¶ Ad 3ᵐ rndet q silitudo nō est bona: qr ex determinatio
ne volūtatis nr̄e ad a fore vel nō fore: nō sequit ita eē cau
salr. Sed ad determinationē diuine volūtatis bñ sequit.
a. eē pro instāti p quo determinat ipsa volūtas. cuꝫ diui-
na determinatio sit rō cāntiua ad extra. et ideo deus vidēs
suā determinationē que est imutabilis: certitudinalr vi-
det futuꝝ cōtingēs. Sed volūtas nostra cuꝫ nō sit efficax
ad ponendū volitū in eē. nō opꝫ q eo ipso q intellectus
determinationē nr̄e volūtatis intelligit q statim infalli-
bilr cognoscat talē determinationē. ¶ Sed adhuc istat.
illud qd non causat sub diuina acceptione nō hꝫ q sit co
gnoscibile p diuinam determinationē: qr determinatio
diuina nō vr̄ nisi qdā acceptatio rei pducibilis: sꝫ pctm̄
volūtatis create nō cadit sub diuina acceptatōe. igr̄ et c.
pñtia est nota cū maiori et minor pbat. tuꝫ qr sm oēs de⁹
nō pōt eē cā pcti dicente Aug. auctore deo hō nō fit de-
terioꝛtum ēt: qr odit peccatū: igit non pōt ipsum velle et
acceptare. ¶ Ad hoc rndet q voluntas diuina nō habet
actum volendi respectu peccati: qr pctm̄ velle nō pōt: sꝫ
bene hꝫ actū pmissionis respectu ipsius que pmissio nō
est aliquis actus positiu⁹ volūtatis diuine: sed soluꝫ ne-
gatiu⁹. s. nō velle phibere actuꝫ peccati: et hoc sm doc. in
pmo sentē. di. 47. q. vnica. et tunc deus hꝫ certitudinē de
peccato futuro: qr scit se cooperatuꝝ volūtati create ad
substratum peccati si voluntas creata operabit ad ipm.
et hoc si fuerit peccatuꝫ cōmissionis. vel deus scit se non
cooperatuꝝ ad tale substratum si fuerit peccatū omissio
nis. et cōcedit q deus operat ad substratuꝫ. vel māle pec
cati: sed nō ad formale qd est carētia rectitudinis debite:
que solū attribuit volūtati create. de hoc i 2° sen. di. 37.
¶ Unde pro declaratiōe huius ponat regula q quando
aliqs effect⁹ est a plib⁹ causis gñe diuersis vel eiusdē gñis
causantibus: tñ vt cā pticularis et vlis vel ēt cāntibus vt
cāe ptiales in oibus istis pōt contingere q positiuuꝫ illius
effect⁹ est ab oīb⁹ illis cāis: sꝫ aliq̄ puatio vel deformitas
poterit in eē ex rōne vni⁹ cāe tm̄ et nō aliaꝝ. Probat hoc
exēplo. Ad pducēdū hoiez pcurrit sol et hō. ex 2° phy. tex.
cōmē. 26. ponam⁹ q defect⁹ seminis faciat monstrū: cer
tū est q non inducet ista deformitas a sole: sed a defectu
seminis tm̄: tñ totuꝫ est ab vtraqꝫ cā. Silr in cāto a q̄tuor
causis aliq̄ deformitas inest ex pte efficiētis q nō inest ex
pte mā̄e vel e conuerso: et tñ positiuū pducit ab oīb⁹ cau
sis. Silr si pater et mater sint cāe ptiales fetus q̄tum ad posi
tiuū sit ab vtroqꝫ: tñ aliq̄ deformitas poterit inesse ex pte
seminis patris et non matris vel e conuerso. Hoc est ēt pꝫ
rōne: qr cāe cāntes distinctis rōnibus sic se hñt q vna p
fecte cānte poterit alia nō pfecte cāre: sꝫ impfecte: et tūc
lꝫ effect⁹ positiu⁹ sit ab eis: tñ aliqs defect⁹ in eo erit ex cā
ipfecte cānte q nō ierit ex cā pfecte cānte. ¶ Applicādo
hāc regulā ad ppoᵐ entitas positiua peccati ē a volūtate
dina et creata: et deformitas rectitudis vel carentia iusti-
cie q deberet ineē ipsi actui: que est rō formalis peccati: ē
a voluntate creata et iputabilis ei: non autem diuine.

Sed tamē instat sex medijs pclusionē: pbādo. vꝫ.
q talis actus nō sit volūtati create im
putabilis. Et pmo qr si volūtas dina determiauit tale posi-
tiuū futuꝝ (qd est ab vtraqꝫ volūtate) nō poterit volūtas
creata nō elicere et cāre tale positiuū. et tale nō erit pting-
gēter: qd aliq̄lr supi⁹ tactū est. ¶ Sc̄o. 2° si volūtas diuina
sit pcurrit ad actū positiuuꝫ peccati: aut pcurret in rōne
cāe prioris cāntis: aut in rōne posterioris cāe: aut vtraqꝫ vo
luntas sit ex equo pcurreret ad tale positiuum. pꝫ ista p
sufficientē diuisionē cāꝝ: que ordine quodā eēntiali cau
sant. Nō est dādū 3ᵐ qr volūtas dina est pma cā et idepē-
dēs. volūtas creata secūdaria et dependens. g ista duo nō
ex equo pcurrūt. Tuꝫ ēt qr cā pma pus nā agit ad effectū
q̄z cā secūdaria. nā dat oppositū: cā scda nō erit mouens
mota. Nō ēt est dandū 2ᵐ. qr tunc volūtas creata in aliq
priori ageret ad talē actū positiuū: in quo nō ageret volū
tas diuina. et tūc ipsa determinaret per volūtatē creatā:
qd est absurdū. Neqꝫ est dandū pᵐ: qr volūtas diuina in
aliquo priori nā ageret ad actū peccati: q̄z volūtas creata: et
et in illo priori nāe: aut de⁹ ageret ad rectitudinē act⁹: aut
nō. si agit in scdo signo nāe volūtas creata nō poterit nō
agere ad rectitudinē. Et ita nō poterit peccare. Si vo vo
luntas diuina in illo priori nō agit ad rectitudinē. ergo
deus erit cā peccati. et volūtas creata nō poterit agere ad
talē rectitudinē: qr deus nō agit. ¶ Sc̄o. 3° cāns aliqd sbm
ad quod necessario sequit aliqua priuatio: causat necessa
rio illam priuationē: sed deformitas in actu peccati est p
uatio cōsequēs ad positiuū substratum. ergo deus cāndo
actū peccati: cāret deformitatē eius. ¶ Itē 4° actus qui
est malus ex genere. s. ex obiecto: non pōt separari a sua
deformitate: qr ptrahit ipsam: ex eo q est per se cā ipsi⁹.
igit (si deus sit per se cā illius actus) esset causa deformi-
tatis. quicquid enim est causa cāe (. s. actus) est cā cāti. s.
deformitatis consequentis. ¶ Confirmat qr agens quā-
tum dat de forma: tm̄ dat de consequentibus ad formaꝫ.
ex scientia cōmentatoris. cōmen. 32. 8° phys. (et hoc est
verum in priuatiuis et positiuis) igit deus causans actū:
cābit deformitatem que est priuatio pñs. ¶ Item 5° de⁹
nō tm̄ phibet deformitatē in actu sed etiam actum sub-
stratū: vt ibi: nō concupisces et c. ¶ Itē 6° et vltimo. si de⁹
cōcurrit ad actū peccati aut cāt totū actū illū aut ptem.
non totum: qr tunc totus ille actus bis causaret et a dua-
bus causis. s. a deo: et a volūtate creata: quuꝫ illi actui nō
repugnet esse totaliter et immediate a deo. Si detur secū
dum: tunc quicquid in actu causabit a voluntate crea-
ta (quantūcunqꝫ modicum sit) non causabitur a deo: et
ita sequitur propositum.

Ad hec respondet premittendo sex suppositiones.
¶ Quaꝝ prima est q vlitas et pticularitas.
in causando semp attendunt in ordine ad idēꝫ gen⁹ cāe
(sicut logr pho 2° phy. q sol et hō generāt hominē. vide

distinguēdo q̄tuor gn̄a causaꝝ: nō distinguit vnum genus cāe ɔtra aliud penes rōnes vlis ꝛ pticularis in cāndo: ſꝫ semp idē gen⁹ cāe sic distinguit. Agēs vle est illud qđ per gn̄ale influxū agit: ꝛ agēs pticulare qđ agit per pticularē influxū. Et differūt tripl'r. Pⁱo qꝛ vle agēs pōt in plures effect⁹: q̄ꝫ pticulare nō solū nūero: ſꝫ spē distinctos. Scđo qꝛ penes actionē cāe vlis p̄cise: nunq̄ꝫ effectus specificat̄: nisi sil' ɔcurrat actio agentis pticularis. Nam sol nunq̄ꝫ ꝑduceret hoiem: nisi ɔcurrēte actione hoīs. Tertia dr̄a qꝛ ista agentia sunt spē distincta: alr deficerēt ɔditiones p̄dicte: nec vnū alteri subordinaret̄. ⁋Secunda suppositio premittenda est ꝙ agens vle ꝛ pticulare sic se hn̄t ad effectum ꝙ (q̄ꝫuis vle habeat esse prius nā q̄ꝫ pticulare: ꝛ hoc vel qꝛ est pfectius in esse: vel qꝛ in aliquo priori suum esse hꝫ: qꝛ nō est ɔtradictio vle esse sine pticulari) tn̄ nullo mō cā vlis causat p̄us: q̄ꝫ pticularis: imo simul in eodeꝫ instanti nāe causant. Est ḡ p̄oritas iter cām vniuersalē: ꝛ particularē sm se acceptas. non tn̄ respectu tertij. s. effectus. ⁋Hoc pbat̄ tripl'r. Primo qꝛ nō maiori filtate cōcurrūt cāe diuersorū generꝫ respcū tertij: q̄ꝫ cāe eiusdem generis: sed cāe diuersoꝝ generꝫ sic cōcurrūt ꝙ q̄ꝫuis habeant p̄oritatē nature in esse: nō tn̄ in causando. igit̄ ꝛc. Maior pbat̄. qꝛ minor cōnexio ꝛ cōcursus: vel non maior est iter genera diuersa in causando: q̄ꝫ iter ea que sunt vnū genere. Minor pbat̄. qꝛ mā ꝛ forma (que genere differūt in causando) q̄ꝫuis in essendo hn̄t ordinem prioritatis ꝛ posterioritatis nāe: nō tn̄ in causando. contradictio est. n. māꝫ dare esse māle effectui in quocunq̄ꝫ signo nāe: nisi in eodem esset ipsa forma qꝛ compositū in nullo signo causat̄. nisi ɔcurrāt ambe sue ptes essentiales. Secūdo. si in aliquo priori nā causa vlis causaret: ꝛ non particularis: quero quid precise inducit̄ in illo priori nā. aut aliquid. aut nihil. si secundo mō. nulla est causatio: si aliquid quod ꝑductū est in p̄mo signo a cā vli: nō potest ꝑduci in secundo a causa pticulari. ergo istud nō ꝑducet̄ a causa particulari in scđo signo nāe: qꝛ habuit esse in p̄mo. 3° sic. effectus qui nō pōt ꝑduci nisi in specifico esse: in quocunq̄ꝫ signo causatur: non pōt ꝑduci nisi concurrat cā dans specificum esse. ista pꝫ: qꝛ sine causa dante eē nō inducit̄ effectus: sed cā particularis dat specificū esse sm oēs. igit̄ ꝛc. ⁋Tertia suppositio premittenda est: ꝙ ordo causaꝝ eēntialr ordinataꝝ in genere cause efficientis nō pōt attendi per hoc ꝙ vna cā causet aliam (ita ꝙ causa supior nihil faciat in effectu cause inferioris: nisi solū ꝙ causet causam inferioreꝫ). Sed dico ꝙ nisi cā supior cōcurrat effectiue in genere cause supioris efficientis ad causandū effectū simul cū cā iferiori tollit̄ ordo cāꝝ essentialiū ab vniuerso. ⁋Probat̄ hec suppositio primo ductibus Arist. scđo phy. vt allegatū est. Sol ꝛ hō generant hoiem. Quero quō sol concurrit ad hoīs generationeꝫ: aut precise vt causans hoiem generantem. aut concausans hoī gn̄anti ad ꝑducēdum hoiem genitū. Si secundo modo: habeo ꝓpositū. Si p̄mo modo. Contra. qꝛ sol non creat hoiem gn̄antem: qꝛ iste fuit ab alio hoīe totalr (per positū.) ergo respcū ipsius sol nullā habuit causalitateꝫ. igit̄ neq̄ꝫ respcū hoīs geniti pōt poni cā. ⁋Itē. 12. meta. ꝛ 8°. phy. ponit Aris. ꝙ intelligentia mouet celū. aut. ḡ p istū motuꝫ (p quē. sm phm mediāte celo intelligētie agunt in hec inferiora) causat aliquid coagendo causis pticularibus: aut non. si p̄mo modo: habet̄ ꝓpositū. si secūdo mō: igit̄ nihil aget ad eē specificū effectuū particulariū: qꝛ istud esse nō potest causari sine causis particularibus. ⁋Confirmat̄ hoc ex auctore de causis. causa prima plus influit in effectum q̄ꝫ cā secunda. hoc nō potest intelligi: qꝛ cā p̄ma ꝑducat secundā: ꝛ nō effectum eius. quia non plus influeret. ita. n. causa secunda totalr ꝑduceret effectū suum: sicut ipsa totalr ꝑduceret̄ a causa prima. ⁋Probat̄ secundo hec suppositio p̄missa etiā quadruplici rōne. Tum primo qꝛ sm Aristo. intelligentia ꝛ sol: p̄oā cognitiua ꝛ obiectum sunt cause essentialr ordinate: ꝛ tn̄ intelligentia non ꝑducit solē: neq̄ꝫ p̄oā obiectū. Tū secūdo qꝛ cā prima nō existēte: posset cā secūda cāre effectuū suū quē haberet totalr in sua ptāte. Hoc ɔn̄s est falsum qꝛ ex hoc tolleret̄ ois ordo eēntialis: quia non est talis ordo vbi vnū posset eē aut cāre sine reliquo. aut etiā ipso nō exn̄te. Tuꝫ 3° qꝛ sequeret̄ ꝙ in entib⁹ eiusdē spēi: daret̄ ordo eēntialis: qđ negat Ar. 3. meta. cōmendando Platonē. tex. cōmē. 11. Et ɔn̄ia est euidēs: qꝛ vnū pōt eē sine reliquo. ac ēt cāre. Tū 4° qꝛ tolleret̄ ois ɔnexio cāꝝ īter se ꝛ ad vnuꝫ p̄mū efficiēs. ɔn̄s est falsum: qꝛ. 12. meta. tex. cōmē. 52. Unitas vniuersi est in ordine p̄tiū ad se inuicē. ꝛ ad p̄ᵐ: sicut vnitas exercit⁹. igit̄ nō est dicēdū incōnexā esse vniuersi substātiā quo ad aliquā entitatem siue cālitatē. Consequētia p̄ncipalis pꝫ. qꝛ efficiētia particularia nullā ɔnexionē hn̄t cū efficientibus vniuersalibus. nec q̄ꝫtum ad esse nec quantū ad causalitatē. non quo ad esse. qꝛ homo pticularis generās non est a sole sicut a totali cā: sed est ab alio homīe (nec quo ad cālitatē ex hypotesi) ꝛ tamē subordinat̄ soli eēntialr ad ꝑducēdū aliū hominē. igit̄ hoc est qꝛ ɔcurrūt ad eundē effectū. ⁋4ᵃ premittenda suppositio est ꝙ a quacūq̄ꝫ cā effectiua duo ꝓcedūt. vnū quod est actio seu productio: ꝛ originatio qđ est ipsiꝫ cāre. Alteꝝ est terminus product⁹: siue ista productione causatus. Quo stāte dr̄ ꝙ cuꝫ cā vlis ꝛ pticularis simul ɔcurrūt ad eundē effectū: nō est intelligēdū de effectu qui est agere seu causare: sed de effectu q est ipsiꝫ productū: siue cāū. Qꝫ autē istaꝝ distinctaruꝫ cāuꝫ sint distincte actiones ꝛ non terminari: pōt probari per illud cōmē. 5. phy. cōmen. 38. Si forma alia: ꝛ actio alia. vnde non est eadē causatio qua p̄oā cognitiua causat: cū illa q̄ obm causat: lꝫ sit vnus actus cāus. ⁋Quinta p̄ambula suppositio est ꝙ volūtas dicit̄ libere operari penes ipm agere seu cāre actum: qđ probat̄: qꝛ respcū illius volūtas libere se hꝫ: quo remoto tollit̄ eius libertas in operādo: remoto aūt agere a voluntate tollit̄ libertas eius in operando sm actuꝫ volitionis. Nā volūtas si est p̄oā libera: est p̄cise inquantum actiua ꝛ productiua actus volendi ꝛ nō vt passiua aut receptiua: qꝛ in potestate patientis nō est nō pati. Unde si deus causaret totalr actuꝫ volendi in me: non esset mihi actus voluntarius. ⁋Ex hoc inferunt̄ tria correlaria. p̄muꝫ quorum est ꝙ in volūtate est duplex act⁹ malus: sed vnus est tm̄ imputabilis. Primus est ipsa productio qua voluntas producit malū velle qđ est qualitas. Scđs actus malus est ipsiꝫ maluꝫ velle. Et p̄m⁹ imputabilis est voluntati. Et scđs est pp p̄mū solū. qđ probat̄. qꝛ remoto p̄mo actu quo voluntas elicit ipm velle nunq̄ꝫ sibi iputabit̄. Nā si deus iprimeret mihi (totalr recipiēti) actū odij circa proximuꝫ: nō eēt mihi imputabilis: qꝛ nō hr̄et rōnē volūtarij. nec esset in ptāte mea. ꝛ tale nō est imputabile. ex 3° ethi. ⁋Sequit̄ scđm correlarium quod est. Actus in voluntate qui de se non est imputabilis. sed solū pp causationē qua libere elicit̄ ab eo cui est nat⁹ imputari. iste in q̄ꝫ actus q̄ꝫtūcūq̄ꝫ causet̄ ab alia cā causante alia causatione: distincta a causatione voluntatis create: nō imputabit̄ ei. Exempluꝫ. mala volitio ideo imputabit̄. voluntati: qꝛ voluntas libere elicit ipsam: ꝛ vt malum sibi: sed licet idem actus sit ab obiecto: nō imputabit̄ obiecto: qꝛ nō causat causatione qua iste actus debeat sibi imputari. ⁋Ex hoc infert̄ 3ᵐ correlariuꝫ ꝙ actus malus quātūcunq̄ꝫ sit a deo causalr: non est deo imputabilis qꝛ non elicitus cum causatione: qua actus iste imputat̄. imo indebite faceret: si non causaret istum actuꝫ: qꝛ ex generalr mundi constitutione est ꝙ cause primarie coagant causis secundarijs agentib⁹. Alr hec cessatio aut suspensio causalitatis esset miraculosa. ꝛ ideo sicut obiecto non imputabit̄ actus: qꝛ nō causat causatione faciente imputabilitatem: nec etiam ipsi habitui: si concurreret ad agenduꝫ: ita etiā nec ipsi deo: qꝛ agit per generalem influxuꝫ: quo coagit omnibus agētibus particularibus. Et hoc quod dicitur: intelligit̄ de positiuo: qꝛ

positiuo: qꝛ istud hȝ per se causaȝ efficientẽ. Nõ de priuatiuo cuius nõ est per se causa efficiẽs. ¶ Sexta ⁊ vltima premittenda suppositio est ꝙ voluntas nõ est totalis cā sue operationis excludẽdo deuȝ. Nam actus volitionis causatus in voluntate est a voluntate ⁊ obiecto. sicut a causis particularibꝰ: sed a deo sicut a causa vlī coagẽte tam potẽte ꝙ̃ obiecto. vnde est vnus actus cātus in voluntate creata ad quem terminãtur tres distincte causatiões. ¶ Probant autem Doc. hanc premissam suppositiõeȝ. quadrupliciter. Primo quia aliter deus non esset omnipotens nisi violentando voluntatem creatam. qꝛ ponatur ꝙ deus velit ꝙ sit mea volitio. tunc quero: aut voluntas mea potest illam volitionem nolle: aut non. si sic (cuȝ sit eius totalis cā ex posito) faciet ipsaȝ nõ esse: ⁊ sic deꝰ nõ poterit ipsam facere. Si nõ põt illam volitioneȝ nolle. ergo nõ est eius cā totalis: ⁊ sic ipedieť: ⁊ violentabiť ipsa voluntas ne exeat in actum qui põt sibi cõpetere. Et iterum (si volũtas est totalis cā sue volitionis ⁊ ipsa est libera ⁊ indeterminata ad vtrãq; partẽ ꝯtradictionis ipsius volitionis. s. ꝓducendũ ipsaȝ ⁊ nõ producẽdum) nõ poterit deus ipsam voluntatem determinare ad alteram partem: nisi violentando ipsam. ¶ Et si dicas. ꝙ hoc idem sequitur ponẽdo deũ coagere voluntati ad volitionẽ: qꝛ poniť ꝙ volitio sit in potestate voluntatis. ergo vel deꝰ non poterit ponere eam in esse si voluntas creata nolit ipsam: vel si ponat: violẽtabit voluntatẽ. ¶ Rñdeť ꝙ nõ est simile. Nam aduersarius ponit voluntatẽ esse cām totalem ⁊ deuȝ nihil agere. ⁊ ideo nõ põt impedire quin exeat in actuȝ: nisi violentando vel tollendo libertateȝ ipsius voluntatis. Sed ego pono voluntatẽ esse cām secũdariam que nõ põt agere nisi coagente sibi cā ꝑmaria. Idcirco si deus subtraheret suũ influxũ gn̄ale ipsa nõ caret nõ t̄n ex hoc voluntas creata violentareť: qꝛ etiaȝ nunc subtracto obiecto voluntas nõ põt agere: ⁊ t̄n nõ est violentatio ꝙ voluntas nõ possit agere sine obiecto. Et multo plus sine influxu cause prime cui subordinať. ¶ Scdo probať premissa sup. ꝙ deus coagat volũtati. Quia aliter nõ esset ꝑscius futuroꝝ ꝓueniẽtiũ a volũtate creata: qꝛ nõ poniť sic ꝑscius: nisi qꝛ nouit determinationeȝ sue volũtatis circa futura ꝯtingentia. Si aũt voluntas esset totalis cā sui actus: hñs ipsuȝ in sua libertate posset ꝯtra determinationeȝ diuine voluntatis. ¶ Sed ꝯtra hoc: qꝛ tu ponis voluntatẽ esse ꝑmo liberaȝ in eliciendo ipsam actionem: lȝ nõ respectu actus qui est qualitas. s. volitionis. cũ ergo dicis voluntateȝ esse totalẽ cām illius actionis per quã ꝑmo ⁊ essẽtialiter libere se hȝ: poterit ꝑ istaȝ in ꝯtrarium diuine determinationis. ¶ Rñdeť. voluntas non põt hr̄e actionem quin per istã aliqd ꝓducať. s. ip̄m velle vel nolle: qꝛ voluntas nunq̄ȝ opať hȝ ip̄m velle vel nolle: nisi ip̄ȝ sit ꝓductũ in ipsa: sed cũ velle aut nolle nõ possit causari: nisi ꝯcurrente causatione diuine volũtatis: deus sciens suaȝ determinationem respectu actus ꝓducẽdi. scit certitudinalr̄ volũtatẽ creatam sibi debere coagere: qꝛ scit determinate se nunq̄ȝ producere volitionem ad quã nõ ꝯcurrat voluntas creata vt causa. Et ita deus non scit determinate actionem voluntatis create: que est causare per hoc: qꝛ cõcurrat ad eandem cātioneȝ effectiue: sed qꝛ deus scit se ꝯcurrere ad actum ipsum ꝓductum sequentem ipsam actionem. ¶ Modo si tu ponis ꝙ sicut ad actionem: ita ⁊ ad terminũ ipsum productuȝ per actionem: voluntas creata est totalis causa: sequiť ꝙ ipsa poterit facere ꝯtra determinationem diuine voluntatis. ¶ Tertio principaliter probatur ꝙ deus cõcurrat ad volitionem in nobis: qꝛ sicut terminať ad deuȝ totus ordo causaꝝ finaliuȝ: sic pariformiter dȝ terminari totus ordo cārum efficientium. Tum qꝛ efficientia ⁊ independentia nullam ponit imperfectionem ex parte efficientis: qꝛ sic efficientia non competeret nobilissimis causis quales sunt intelligentie. Tuȝ etiam: qꝛ cuius nõ est per se efficiens: eius nõ est per se finis. vt in secũda dis. primi sen. Doc. subti. declarat. igiť nisi deus esset per se cā efficiens omnium: nõ esset etiam finis. Ad nihil enim creatum rõnabile est tãtam ꝑmitatẽ oĩmode efficientie subsistere ⁊ terminari. ¶ 4ᵒ ⁊ vltimo ꝓbať ideȝ ꝓpositũȝ ꝙ deus ꝯcurrat ad volitionem nostrã sic. Deus ꝯcurrit ad cātionem effectuȝ nãliuȝ. ergo ad effectus voluntarios: ꝯñtia ꝓbať dupliciter. Primo qꝛ minus videť ꝙ causatuȝ a causis necessarijs: subordineť agenti nõ necessario: sicut deo: ꝙ̃ cāiũ volũtarie. Scdo qꝛ in deum reducendus est vterq; ordo: qui infra nãm nõ potest in vno ⁊ eodeȝ ꝯcurrere: ad hoc ꝙ sit oĩmoda ꝯnexio in vniuerso. ordo enim agentiũ a proposito ⁊ necessario in nihil vnum in natura videť posse reduci. Antecedẽs ꝑncipale pȝ: qꝛ nisi ꝯcurreret actio dei in calefactione ignis: ignis ita necessario ageret ꝑñte passo: sicut deus (s̄m pħm.) necessario producit intelligentiam secundam. non enim eius actio respectu intelligentie esset independẽtior ꝙ̃ esset actio ignis: ⁊ ita actio ignis eque necessaria.

His premissis rñdeť ad obiecta. ¶ Et ad primũ negať ꝯñtia. nã lȝ volũtas creata stante determinatione diuine volũtatis nõ possit nõ elicere actũ suuȝ (⁊ sic necessario necessitate ꝯsequentie) nõ t̄n necessitate ꝯñtis: sed libere ⁊ ꝯtingẽter simpliciter elicit. Et hoc qꝛ volũtas diuina nunq̄ȝ determinauit debere coagere: nisi qñ volũtas nostra vult actũ suũ libere ⁊ ꝯtingẽter elicere. Idõ nõ est imaginandũ. ꝙ volũtas velit: eo ꝙ ab alio determineť ad volẽduȝ: sed ipsa libere se determinat ad volendũ. ⁊ deus semꝑ coagit sibi ꝑ gn̄alem influxum. ¶ Et si dicas. Actio diuina qua deus agit ad actũ volẽdi volũtatis nostre: nõ est in potestate voluntatis. Et sine ista actiõe nõ põt actꝰ volẽdi ꝓduci. igiť voluntas nostra non poterit libere elicere ip̄m velle. ¶ Ad hoc rñdeť ꝙ non obstante: ꝙ actio diuina respectu volitionis nõ sit in ptãte nostra: qꝛ t̄n deus regulariter pepigit coagere cãe secũde in tota nã. ideo volũtas nr̄a hȝ in sua potestate actũ volẽdi. vnde si argumẽtũ tuũ esset bonum: sequereť ꝙ hõ nõ posset hominẽȝ gn̄are: qꝛ ad ip̄m requiriť creatio que nõ est in potestate hominis. ideo sicut deus pepigit cũ nã ꝙ organiȝato corꝑe regulariter creet aĩam ⁊ infundat corꝑori: ita regulariter omni cãe secunde coagit. ¶ Ad 2ᵐ pȝ ex dictis in 1ª suppositiõe ꝑmissa. nã lȝ volũtas diuina sit ꝑor in cẽ volũtate creata: non t̄n ꝑrius nã cãt. vnde nec deus determinat volũtatẽ ad volẽdũ: nec volũtas deuȝ: sed ambo cõcurrũt simul deus ꝑ gn̄alẽ influxũ: ⁊ volũtas vt cā particularis. Et quũ diciť ꝙ volũtas creata est mouẽs mota: ⁊ vr̄ quelibet cā scđa. ¶ Rñdeť ꝙ pro tãto cā scđa est mouens mota qꝛ est dependẽter agẽs: ⁊ alteri subordinata: nõ t̄n ꝙ recipiat aliquaȝ motionem a cā supiore: aut aliquam formam per quam agat: ⁊ dato ꝙ recipet aliqd a cā superiori: ex hoc nõ sequereť: ꝙ cā vlis ꝑus nã ageret ad effectũ: nisi disponendo cām ꝑticularẽ. ¶ Põt et̄ dici ꝙ 1ª cā est mouẽs mota: qꝛ in omni actione physica agẽs physicũ. in agendo patitur ex quo agit cũ aliquali resistẽtia. ¶ Ad tertium rñdeť negãdo istã. Omne cãns s̄bm: causat ꝑuationẽ ꝯñtẽ: qñ plures cause cõcurrũt ad eundẽ effectũ. Nã talis ꝑuatio põt ꝓuenire ex deformitate vnius solius cãe vt declaratum est superius: ⁊ ita in ꝓposito ex defectu voluntatis create ꝓuenit ista ꝑuatio: nõ ex defectu dei: qui (quãtũȝ est de se) coagit volũtati ad omne positiuũ: ad quod ipsa vult agere. vnde ageret ad decorẽ seu rectitudinẽ actus: si ipsa se disponeret: aut vellet. Naȝ volũtas creata posset dare rectitudinẽ actui quam teneť dare: ⁊ t̄n nõ dat: voluntas diuina (lȝ nõ teneatur: tamen q̄ȝtũ est ex se) daret: si voluntas creata cooperareť. vr̄ eniȝ deus quicqd dat antecedẽter: daret ꝯñter (q̄ȝtũ est ex se) nisi esset ipedimẽtuȝ. Dãdo aũt volũtatem: dedit antecedenter oꝑa recta que sunt in ptãte volũtatis. ⁊ iõ q̄ȝtũ est ex ꝑte sua dedit rectitudineȝ omni actui voluntatis: ⁊ voluntati ex ꝯñti daret: si ipsa voluntas quemcunq; actum elicitum recte

ageret ex parte sui. Est igitur defectus in effectu duarū causarū non propter defectum cause superioris sed inferioris: nō qꝛ causa superior causet rectitudinē in effectu ⁊ inferior obliquitatē: sed qꝛ causa superior q̄ntū ex se. cāret si causa inferior ſm suam causalitatē cāret. ⁊ ideo rectitudinē nō cāri est propter hoc: qꝛ causa secūda (q̄ntum ad se ptinet) nō causat. ¶ Sed adhuc instat sic: aut deus vult dare rectitudinem actui: aut nō. si sic. igitur volūtas creata nō poterit deficere: ⁊ ita peccare. si nō: sequitur ꝙ voluntas creata non poterit dare talē rectitudinē actui suo. ⁊ ita necessario deficeret: ⁊ nō libere. quo dato: sequitur ꝙ nō demereret neq̄ peccaret. ¶ Ad hoc respondet per quattuor notāda. Primū: ꝙ lꝫ in deo sit vnus actus simplex voluntatis: in ipsa tamē possumus imaginari duplicem actū. s. velle antecedens: ⁊ velle ↄsequens: velle antecedens est velle simplex: velle ↄsequens est velle efficax: quod alio nomine appellatur velle beneplaciti. Si loquamur de primo velle: istud respicit media sufficientia ad aliquid operandum vel agendum. secundum est velle determinatiuū rei ad esse ⁊ respicit rei existentiā. ¶ Secundū notandū. ꝙ sicut in nobis velle ⁊ nolle sunt duo actus positiui: qui important idem qđ amare ⁊ odire: inter quos est mediū. s. nō velle: sic possumus imaginari in deo. vnde velle ⁊ nolle sunt act⁹ oppositi ↄtrarij: sed velle ⁊ nō velle: sunt oppositi ↄtradictorij: inter quos nō est mediū. ¶ Tertiū notādū. ꝙ nō velle pōt sumi duobus modis. Uno mō negatiue. Alio modo positiue ⁊ cōtrarie. primo modo tm̄ dicit negationē actus volendi. secundo modo vltra hoc ponit aliquid repugnans. Exemplū in alijs. Non rationale alio modo competit animali in cōmuni. alio modo irrationali quod est differētia bruti. primo modo tm̄ accipitur negatiue. scđo modo positiue ⁊ ↄtrarie. sic ꝙ nō tm̄ negat rationalitatē: sed etiam ponit repugnās. sic in ꝓposito. ¶ Quartū notandum. ꝙ voluntas que hꝫ tm̄ nō velle negatiue: non excludit quin in eodem instanti: ⁊ pro eodē instanti possit habere velle respectu eiusdem obiecti. saltē in sensu diuiso. vt aliqualiter tactum est superius. Exemplū esto ꝙ forte nō cogitet de aliquo diligibili: aut ipsum penitus ignoret. tunc habebit non velle tm̄ negatiue respectu ipsius: nō tamen sibi repugnabit in eodem instanti habere actū volendi respectu ipsius diligibilis. si fuerit actu cognitum ⁊ apprehensū ab ipso. ¶ Ex quibus respondet ad argumentum ⁊ ad formam: ꝙ in peccato cōmissionis: deus vult dare rectitudinē illi actui voluntate antecedēte: qꝛ vult voluntatē creatam habere sufficientia media ad hoc vt possit dare talem rectitudinem. vt dictū est supra. Sed difficultas est de voluntate beneplaciti ⁊ consequente. Et de ista dico ꝙ deus nō vult dare rectitudinē illi actui substrato. vt non velle tantum accipitur negatiue: sꝫ non contrarie: quia sic importaret idem quod nolle. Et cum infertur ꝙ voluntas creata necessario deficeret: negatur consequentia. bene enim sequeretur. si nollet deus dare rectitudinem: aut non vellet talem rectitudinem positiue ⁊ contrarie quod non est in proposito. qꝛ respectu rectitudinis voluntas diuina tantūmodo suspendit ipsū velle: ⁊ quasi remanet indifferens ad velle ⁊ ad nolle. Eo modo quo dicitur a doc. subti. di. 41. primi sen. ꝙ deus in primo signo ⁊ secundo circa Judam habet non velle gloriam ⁊ gratiam. Ex hoc tamen non sequitur ꝙ neget illi simpliciter gloriam ⁊ gratiam. sic in proposito. vnde cum ista nō volitione que intelligitur quasi precedere in voluntate diuina: stat ꝙ deus habeat: aut saltem sibi nō repugnat velle respectu rectitudinis que actui inesse deberet. Unde si arguatur: deus non vult istā rectitudinē. ergo voluntas non poterit dare istam rectitudinem. Negatur argumentū. qꝛ actus in deo qui excludit istā potētiam a creatura: non est non velle i seu negatio simplex actus volendi: sed nō velle ↄtrarie: aut ipm̄ nolle. ¶ Sed adhuc instat: qꝛ si (cum hoc ꝙ de⁹ nō vult dare rectitudinē actui) possit volūtas dare rectitudinem. ergo intellectus diuinus nō certitudinaliter sciret voluntatem defecturam. ¶ Respondet. deus non volendo istam rectitudinem (vt dictum est) habet vnum actum reflexū volitionis quo vult se non velle istam rectitudinem: ⁊ hoc est velle sinere ⁊ permittere voluntatem deficere: ⁊ peccare: ⁊ ita per hoc ꝙ intellectus diuinus preuidet voluntatem diuinā velle sinere ⁊ voluntarie permittere: ⁊ cēt nō prohibere certificatur intellectus hanc voluntatem peccaturam. Ita ꝙ velle sinere voluntatem peccare nō terminat ad aliquid circa creaturam. sed tm̄ ad actū negatiuum volitionis diuine: ⁊ ita non tollit creature libertatem: neq̄ in ipsa ponit necessitatē aliq̄ ad peccandū. Quod dictum est de deformitate in actu: dicatur idē de peccato omissionis. ¶ Ad 4^m principale cum dr. actus qui est malus ex gn̄e ⁊c. ¶ Respondet ꝙ in actu peccati accipit triplex deformitas: seu malitia prima est in actu malo ex genere quam trahit ex indebito obiecto vt accipere alienum: vel quia actus transit in obiectum indebito modo vt odire proximum. Secunda deformitas est in actu malo ex circunstantijs moralibus: sicut dare elemosynam non debito fine: nec cui oportet: nec quando oportet. Tertia deformitas est in actu ex carentia actus meritorij qui est formalis ratio acceptationis diuine ex aliqua bonitate intrinseca actus. Ex hoc respondetur ꝙ dato ꝙ malitia ex genere nō possit nō inesse actui trāseunti super indebitum obiectum ista tamen deformitas non peruenit ex omni causa concurrente ad positiuum peccati: sed ex altera tantum: scilicet ipsa voluntate creata que libere determinat se ad agere circa indebitū obiectum: ex hoc actus est sibi culpabilis. vnde si deus per se causaret eum sine voluntate: non esset culpabilis voluntati. ¶ Ad confirmationē respondetur. ꝙ agens dat formam ⁊ consequentia ipsam: non tamen omne agens: sed solum aliquod partiale concurrens: sicut dicimus ꝙ proles trahit pulchritudinem a matre: ⁊ non a patre vel econtrario. In proposito ab agente quod est voluntas nostra: contrahitur ista deformitas: non a deo. ¶ Ad quintum dico ꝙ deus non prohibet actum peccati. pro positiuo illo quod includit peccatum: sed actum cū deformitate annexum: sicut non occides. sic enim est actus culpabilis: ⁊ sic prohibetur. ¶ Ad vltimum respondet. ꝙ totum positiuum in peccato est a deo ⁊ voluntate creata: nec sequitur ꝙ idem bis producatur: quia simul ⁊ in eodem instanti concurrit vtraq̄ causa vt premissum est superius. ¶ Et si dicas ꝙ idem ſm idem dependeret a pluribus causis. ¶ Respondetur ꝙ idem sꝫ idem potest dependere a pluribus causis etiam eiusdē generis. si modo sint alterius ordinis ⁊ rationis: sed a pluribus causis eiusdem generis: ⁊ ordinis: bene est inconueniens vt alibi declaratur. Et hec sint ad questionem.

Ad argumentum in principio respondetur negando istam consequentiam. Deus scit me lecturum cras. ergo istud futurum necessario eueniet: sic ꝙ consequens erit necessarium esse: quia diuina scientia nō imponit necessitatem rebus: sed dico ꝙ consequens ↄtingenter eueniet. Cōcedo tamen ꝙ necessario euenit necessitate ↄsequentie: nō consequentis. vt est dictum in corpore questionis. Et cū dicis si ↄtingenter euenit: poterit euenire cōcedo. Et cū dicis ponatur in esse Respondeo ꝙ non debet admitti: quia repugnat posito: huic videlicet antecedenti ꝙ de⁹ sciat me lecturū cras. Unde lꝫ possibili in esse posito absolute nullum sequatur inconueniens: ⁊ (vt sic) sit admittendum: non tamen quando repugnat posito. Et hec de ista questione dicta sufficiant.

Finis.

¶ Laus Omnipotentissimo Enti: ⁊ quicq̄d est melius laude.

¶ Questio magistri Antonij Trombete sup articulos im-
positos domino Gabrieli sacerdoti.

Trum libellus intitulatus: Ricordo editus a presbytero Gabriele
Brundo sit hereticus: aut suspectus de he-
resi: vel eius auctor. ¶ Et arguit q sic Et p
mo. Quicunq falsam de fide inuenit opi-
nionem: vel inuentam sequit est hereticus.
Auctor libri talez opinionem inuenit: & medicus incar-
ceratus sequitur eaz. Igitur ambo: nisi eos peniteat cen-
sent heretici. maior habetur. 24. q. 1. Hec est fides pater
beatissime. Et. q. 3. Hereticus. & alibi pluries. minor q̃-
tum ad primam partem: de auctore pz. Namq in. 19. ar-
ticulo sui libri dat consilia contra consilia Jesu christi &
matris ecclesie: & si consilia nō sint de necessitate salutis:
tñ hereticum est ɔsulere contra consilia: quia hoc est im-
pugnare spiritū sanctuz. Et fuit error Uigilantij & seque-
tium: qui dānantes consilia dicebant se esse legis docto-
res: non intelligentes: neq que loquunt: neq de quibus
affirmant: vt refert sanctus Thomas in 3° ɔtra Gentiles
Iste discipulus Uigilātij habet in articulo dicto hec ver
ba formalia. Conseglio che neli di nō festiui lassi studiosa
mente la audition de la messa. Et infert correlarie. Et si-
milmente ogni perdonança oratiõe vocale: pater nostri:
e qualūche altra opera quantūche sancta. ¶ Et si dici-
tur faciendo excusationez eius in peccato: & secū peccan
do. Iste omnino pretendit ad charitatem sm quam sua-
det hominibus operari: cōsolando miseros: pbendo pro
ximo patrocinuz: & alia huiusmodi faciendo. ¶ Contra.
Iste prefert in eodem articulo opera nō meritoria etiam
indifferentia & minima auditioni missarum: orationi: in
dulgentijs & ceteris. Inquit eni: nele cose etiam non me
ritorie vbi ly nō. distribuit ad oia opera particularia in-
differētia & minima: hoc est que nō sunt merita: neq pec
cata. Et ita p ista verba loqui curiose & sine vtilitate de
bello nauali vel nouitatibus prefertur operibus de con-
silio christi. que iste per sua verba destruit: imo vt inquā
dat studiose consilia ɔtra consilia. Et si christus nos ora-
re doceat Math. 6. hic docet nos nō orare. Et si ecclesia
inspirata a spiritu sancto faciat nos participes de thesau
ro Xpi: & sanctoruz: & inuitet nos ad indulgētias Iste in-
dulgentijs omnibus etiam plenarijs prefert opera indif
ferentia: & q de plenarijs etiam loquatur per ista verba
pz. Quel che dico dela messa: dico de ogni indulgentia.
ly de omni. distribuit ad plenarias: & que nō habent ple-
nitudinem: quare auctor hereticus. minor quantum ad
partem secundam de incarcerato q fuerit hereticus pa-
tet: quia inuentam opinionem falsam sequitur. Et intā-
tum q propter istum medicum iuit discipula sua ad mu
lieres nobiles: & ad monasteria: vt primo in morem ser-
pentis peccatum induceret in sexu fragili. postea in sexu
virili mediate. Et legebat & legi faciebat librū istum mu
lieribus mirifice cōmendans opus: vt rem singularem &
preciosam intitulatam. Ricordo: quasi non fuerit nobis
sufficienter tradita scriptura de nostra salute nisi per no
uam huius heretici traditionē: hec omnia in processu si-
ne aliquo eius martyrio patent. Neq per ignorantiam
excusatur: cum profiteatur se doctorem artium & medici
ne. quare &c.

¶ Secundo sic. Quicunq male sentit de ecclesie sacramen
tis est hereticus: vt habetur extra de hereticis. cap. Ad
abolendam. Auctor huius libri male sentit de sacramen
to penitentie. igitur &c. minor probatur: quia dicit hec
verba formaliter. Lhomo poterse saluare sença compun
ctione: deuotione: lachryme: feruore &c. Sed cum ho-
mo post lapsum nō possit saluari sine penitentia. igitur
non potest saluari sine attritione: sine cōpunctione que
est pars penitentie sm omnem theologorum scholaz: q
non possint saluari sine penitētia patet per Xpm dicentē
Luc. 13°. Nisi penitētiā egeritis oēs simul peribitis. Ad
quam requirunt lachryme contra istum hereticuz: vt no
tat Magister sen. in 4° dist. 14. Est autem penitētia ma-
la pterita plangere. Et intitulat Ambro. Item Gregori-
us. Penitere est ante acta peccata deflere. Et inqt Ma-
gister. Penitentia est virtus mētis: & causa salutis & iusti
ficationis: & loquit de parte penitētie que est in anima.
propterea Scotus in eadē distin. dicit penitētiā eē pene
tētionē. & penitere penam in se tenere: que est displicētia:
seu detestatio peccatoruz continuata vsq ad aliquod in
stans acceptatiōis diuine volūtatis: sm q acceptauerit
ipsam pro sufficiente merito de congruo: & ita relinquit
q est hereticum. & male sentire de penitentia: dicere q si
ne compunctione & lachrymis possit homo saluari: imo
dicit iste q sine deuotione: & ita indeuotus consequēter
saluabitur: quod falsum est.

¶ Tertio sic. Quicunq agit contra dignitatē ecclesie: &
eam a domino dataz auferre conatur est hereticus. Iste
auctor est talis igit &c. maior patet. 22. distin. cap. Om-
nes circa medium capituli. minor probat: quia aufert
dignitatem Pontificis: Cardinalium: patriarcharū: epi
scoporum: & omnium sacerdotum: dicens vniuersaliter
in 4° eius articulo. Tutti li spirituali hodierni sono de
hauer suspecti: como messi de antichristo. Etiam loqui-
tur contra determinationem ecclesie. De penitētia. dist.
6. Quere sacerdotem scientem: & iste dicit: de minor litte
ratura. Contra etiam textum Augustini. de peniten. dist.
6. Caueat spiritualis iudex vt sicut non commisit crimen
nequitie: ita nec careat munere scientie. oportet enim q
sciat cognoscere quicquid debeat iudicare. Judiciaria nā
q potestas hoc expostulat: vt que debet iudicare discer-
nat. diligens igitur inquisitor: subtilisq inuestigator sa-
pienter & quasi astute interroget a peccatore quod forsi-
tan ignorat: vel verecundia velit occultare. Et propter
hoc multi theologi voluerunt q vnus penitens posset
duobus vel quatuor simul sua peccata detergere in foro
penitentie: & hoc solum vt in causa anime magis scienti
fice posset fieri iudicium: vt puta a duobus theologis &
a duobus iurisperitis simul soluentes argumenta in con
trarium. Ego non teneo sic: quia sacerdos repsentat Chri
stum. Christus autez vnus est: sed sufficit q ad minus pre
tendebant tales theologi scientiam excellentem confes-
soris: quam iste non cōsuluit: sed potius damnat. dicit &
q confessor nō sit vite sancte. Sed quomodo quis in ce-
no pannum lauabit. & quomodo quis in sordibus exi-
stens: aliorū sordes mundabit. Ideo Y saie primo. Mū
damini qui offertis vasa domini. Ad hoc sunt text' quos
gratia breuitatis omitto. Augusti. de penitentia. distin. 6.
cap. primo: circa mediū. Et tertia. q. 7ª cap. Qui sine pec
cato est vestrum primus in illam &c. & cap. sequenti. &
ponuntur dicta Ambrosij sup. Beati immaculati. & cap.
sequēti. in grauibus. Et prima. q. pma. ca. Necesse. Ne-
cesse est vt munda sit manus que diluere sordes curat. ne
tacta quoq deterius inquinet. Et vigesimatertia. q. 4.
cap. Nabuchodonosor. & 23. q. 5. Si Paulus. Et ponun-
tur verba Gregorij in registro. Et prima. q. prima. ca. Fer
tur. circa finem. Sed quid plura? Confessor representat
Christum. optimum pastorem animarum nostrarum. igit
confessor debet queri vt sit optimus.

¶ Quarto sic. Qui vult determinate loqui de occultis iu-
dicijs. que dependēt a mera diuina voluntate est here-
ticus. Iste auctor sic facit. igitur. maior patet per Augu-
stinuz contra. Pelagium. Inscrutabilia & incomprehen
sibilia nullus interroget. Ego quod lego credo & veneror
non autem discutio. Est enim in mera ptāte figuli face-
re vnum vas in cōtumeliam. Aliud in honorem. Et ista
incomprehensibilia dei nemo nouit nisi cui voluerit fi-
lius reuelare. Minor probatur: quia formaliter dicit.
Dio ha hogidi variamente chi in substantia: e chi in
segno abādonado permesso o lassata o fato tuto il mun-

do cadere: siche e adimpito el dicto del psalmo. Non est qui faciat bonū nō est vsqz ad vnū. Et ita per istū preter xpm totus iste hodiernus mūdus periret: qđ tñ non constat de reuelatiōe facta sibi per spm̄ sanctū: neqz per bullam super hoc descendentē de celo. Neqz obstat auctas que hz intelligi de peccato originali contracto de cōmuni lege preter q̄ȝ a christo. ⁊ eius matre per gratiam.

Quinto sic. sentiens assertiue aliter q̄ȝ sacri theologi precipiant errat: vel est de errore suspectus: iste auctor est talis. igitur ⁊c. Maior pz. minor probatur: q2 iste dicit formaliter in vno cor°. 19. arti. a vesperi ⁊ alteri diuini officij consegli andar li laici per fuga de male compagnie ⁊ altri vani exercitij: ⁊ altra periculosa conuersatione el di de le feste: ⁊ nō per dilecto de la orechia: immo per dilecto de la orechia. Ut audientes conforment suam intentionē ministris pro populo orantibus ⁊ laudantibus deum: ⁊ sunt verba sancti Tho. 4°. in. dist. 15. articu. primo Et subdit. tenentur seculares diebus festiuis ꝓpter hāc causam diuinis officijs interesse. vbi ly tenentur. est verbum obligationis. Et hanc eādem sententiam prius annotauerat Alexāder de Ales Doc. irrefragabilis in quarta parte summe. Et iste auctor precipit aliter vt apparet ⁊ assignat pro causa non causam: quare suspectus ⁊c.

Sexto sic. Dicere deum peccare est hereticū. Iste virtualiter: lz nō formaliter ex verbis suis dicit hoc. igitur ⁊c. Maior patet. Namqz habetur deutronomij. 32. Deus fidelis ⁊ absqz vlla iniquitate. Et per hoc computatur error iudeorum dicentium in thamulr: ꝙ deus quandoqz peccat: quandoqz a peccato purgatur: ⁊ luciferianorum dicentium deum peccasse in luciferi deiectione. Minor probatur: q2 iste formaliter dicit in scđo articu. Lequale gratie naturale o spirituale a loro da dio date in premio ⁊ in laqueo: in laqueo ⁊ premio ⁊ replicat idem. articulo 21. Et nō guardino ad alchune gratie e desgratiate quale dio li concede in laço ⁊ premio: in premio ⁊ laço. Si deus concedit gratiam in laqueum concedit gratiaȝ ad peccanduȝ: ⁊ qui est causa peccati peccat. Igitur per talem auctorem peccaret deus: quod est hereticum iudaicum: ⁊ luciferianum. sicut enim summe calidum nō permittit aliquid frigiditatis: ita in summo bono quod est deus nō permittitur aliquid mali in sua essentia neqz in sua voluntate. Etiam gratia niuna he disgratiata: neqz genera gratum faciens: q2 sm doctores: talis non potest abuti: quia sic gratia nō esset gratia sed verteretur in culpam: neqz gratia gratis data: q2 in se est bona. similiter ⁊ in alijs. Data est enim sm apostolum loquentem de ea vnicuiqz manifestatio spūs ad vtilitatem aliorum: ⁊ ita apparet ꝙ impium est dicere che dio concede gratie disgratiate ⁊ gratie in laqueum. Et si dicatur: sicut de scientia qua homo quandoqz male vtitur. Ex hoc non habet inferri che dio conceda desgratiate gratie ⁊ gratie in laqueo. Et si hec ratio non ostendit heresim ostendit saltē suspitionem de heresi.

Septimo sic arguitur. Sentire expresse ꝯtra doctores ecclesie est hereticum. Iste auctor sentit ꝯ totum librū Augu. de meditatione: quilibet est approbatus: nec per ipsum reprobatus in suo libro retractationum. ergo hereticus. Minor probaꝶ: q2 in sexto arti. docet fugere predicatores sicut diabolos: quādo persuadēt de meditatiōe ⁊ ꝯtemplatione. Neqz persuaderet ꝑdicator nisi sm modum Augusti. q2 omnis modus meditādi ponitur ab eo in libro dicto meditationum per diuersas orones ad patrem per se: ad filiuȝ per se: ad spūm sctūm per se: ad totā trinitatem simul. Docet etiā hoieȝ offerre xpo deo patri pro remissiōe peccatoꝝ. Docet ꝯtemplari mādata: quibus veluti scalis ad pĩaȝ tendimus. Docet meditari ꝙ pctm̄ est offensiuū dei: impedimētuȝ gratie ⁊ glorie. Inductiuū finalis supplicij ⁊ miserie: quā ꝯtēplationeȝ docet et Scotus. in 4° dist. 14. Et tñ has meditatiōes predicatoꝝ iste docet fugere. Etiā destruit totā vitam cōtemplatiuā: ⁊ reprobat: quaȝ tñ Xps laudauit in Maria dicēs. optimā partē elegit: que nō auferet ab ea. Quare ex hoc apparet hunc auctoreȝ formaliter eē inimicū xpi.

Octauo arguiꝶ. Qui male sentit de Christo: eius passione: ⁊ eius misterijs est hereticus. Iste est hꝰ. igitur. Maior patet. ex eo enim ꝙ male senserunt de xpo Macharius: Theodorus: Modestinus: Apolinaris: Ualentinꝰ: Manichei: Fotiniani ⁊ alij: dānanꝶ. minor ꝓbatur. Est enim male sentire de passione xpi ⁊ mysterijs misse dicere formaliter. sença altra venenata meditatione deli mysterij dela messa e passione de Christo cōsigliata dal spirito de la rapina. in. 18. articu. Et dicit iste etiā in 3° arti. Quāto aspecta ala deuotione ⁊ specialissimamente quanto cōcerne la corrupta ⁊ idolatra hoġi di facta meditatiōe de la passion de xpo: que verba sunt heretica ⁊ scandalosa: perche di sopra: dedit ꝯfiliū suuȝ: postea a suo ꝯfilio particulariter excludit meditationē passiōis xpi: quā appellat venenatā: corruptā: ⁊ idolatraȝ: que verba nullo mō sunt toleranda. Quibus si posset dari aliquis sensus bonus in apparentia: attamē semp scandaliçat pusillos. Et maxime appellat venenatā meditationē mysterioꝝ misse pro tanto: q2 dicit: alia necessaria dimittēdo ⁊ misse vacando idolum faciunt: sentendo. vt inquit. in. 19. articu. hauerli tanto affecto che nō la lassaria volentieri per seruir a vna ꝓpria necessita. Ex hoc secludit frequentiā misse tanqz idolum: ⁊ sic per istum hereticū sacrificium corporis ⁊ sanguinis xpi idolum est: qđ impium ⁊ crudele. Quare expedit ei: vt cum suo libro suspendatur mola asinaria: ⁊ demergatur in profundum ignis.

Pro determinatione huius questi premittuntur quedam distinctiones. Secundo loco ex his elicientur conclusiones responsiue ad questionem. 3° respōdebitur ad argumenta in oppositum.

Prima distinctio est ꝙ aliud est aliquid eē temerarium in fide: aliud erroneū: aliud hereticum. Temerariuȝ est qđ asseriꝶ tanq̄ȝ certū: qđ neqz auctoritate: neqz ratione efficaciter probari pōt. vt ꝙ mundus est finiendus post centum annos: qđ etiā posset eē veruȝ: si sic disposuisset diuina prouidentia. Erroneū vero est: qđ est difforme rōni: ⁊ alienuȝ a rectitudine veritatis. ⁊ tale est simplr falsum in fide: q2 omne difforme rōni est falsuȝ sicut qđ est conforme est verum: ⁊ ita erroneum supra temerarium addit falsitatem. Hereticuȝ vō erroneū est in fide ꝑtinaciter defensum ꝙ addit duo ad erroneum. primū ꝙ falsitas sit notoria: ⁊ quod illi ꝑtinaciter adhereatur: ⁊ hoc vt aliquis dicaꝶ proprie hereticus. Primū videtur posse probari per illud qđ habetur in caplo. Accusatus. §. sane. lib. 6. quā sniam approbat dominus archiepūs Florentinus. in 2 summe. titu. de infidelitate capitulo q̄nto. Ex quo infertur ꝙ crimē heresis ⁊ falsitas eius dȝ eēe notoria ⁊ manifesta circa aliquod determinatum in fide. Ex hoc sequitur hoc correlarium ꝙ cum quis aliqđ asserit vel committit quod absqz errore circa fidem affirmari potest: aut etiā cōmitti adhuc non est vt hereticus iudicandus. Exemplum est de illo qui addorat demonē ⁊ baptiçat imaginem: non tñ credendo ꝙ demon habet aliquid diuinitatis in se: sed solum vt demoni complaceat: ⁊ ab ipso aliqđ cōmodum consequaꝶ: ⁊ silr non credēdo: ꝙ imagines suscipiant effectus sacramētales: sed ex pacto aliquo ꝙ habet cū demone: iste sic faciens nō est hereticus cēsendus ex nā rei. scđa cōditio que est pertinax adhesio pȝ: q2 hoc est vltimum ⁊ formale complementum heresis. Nam vt habetur in decretis. 24. q. 3. cap. Dixit apsus. Qui sniam suam: q̄ȝuis falsam ac peruersaȝ in fide i nulla pertinaci aiositate defendūt nequaq̄ȝ inter hereticos sunt computandi: ⁊. 24. q. 3. cap. Inter sisma habeꝶ. Inter sisma ⁊ heresiȝ hoc interest: q2 sisma ab ecclesia recedit: heresis ꝑuersum dogma defendit. Huic ꝯcordat Bonauē. 13. di. 4. in dubitationibꝰ circa lraȝ: vbi hȝ

hereticus

hereticus pprie est: qui diuine legis cōtemptu aut ignorantia: pertinax pprij erroris inuentor: aut alieni sectator veritati catholice mauult aduersari qȝ subijci. Hanc eandem sniam hȝ glo^a pma ad corinth. xi. sup illud. Audio inter vos eē scissuras. glo. inquit. Qui in ecclesia dei morbidū aliquid prauumqȝ sapiunt: et resistunt ptinaciter: prauaqȝ sua dogmata emendare nolunt: ſȝ defensare persistunt: heretici sunt. Hoc etiam dicit Alexander de Ales. in 2^a sum. q. 8i. artic^o. 2°. ¶ Scdo principaliter pmittit ꝙ heretic^9 multiplr dicit vt hȝ videri. 24. q. 3. in glo. sup ca. Illi g peregrinos: ex quibus modis tantum tres accipio. Primo^o aliquis dr̄ hereticus. Methaphorice et similitudinarie: quō dicit hereticus simoniacus. vt pma. q. i. capitulo simoniacus: qui nō dicit hereticus: nisi per qȝdam similitudinem: qr vr̄ ꝙ emat sacra existimādo sacra et dona gratie pecunia posse possideri quāuis talis simoniacus nō habeat hȝ existimationē: aut pbabilr possit nō habere: et talis dicit hereticus psumptione iuris: sed nō ex nā rei. scdo hereticus dicit qui dubius est in fide: qr talis dicit infidelis. vt habet extra de hereticis. capitulo. ad abolendaȝ: qȝuis Doctor subti. dicat in 3° sniarū. distin. 24. q. vnica. fides nō excludit oēm dubitationeȝ: sed dubitationeȝ vincentem et trahentē in oppositum credibilis. Tertio modo dicit pprie hereticus etiā ex nā rei: quicūqȝ falsam opinionem in fide et notoriaȝ inuenit et inuentā ptinaciter sequit. Et isto tertio mō intelligunt oēs diffinitiones que dant a theologis et canonistis. vt pbatū est supra. ¶ Ex hoc sequit hoc correlariū. vȝ. si quis erret circa fidē et ignoret se errare nō est pprie hereticus. probatur heresis est ab electione qua quis eligit voluntarie errorē circa aliquod determinatū in fide: aut in sacra scriptura ptinaciter defendere. igit si intellectus nō cognoscit se sentire ꝯtra aliquod determinatū in fide volūtas nō pertinaciter eliget defendere hȝ errorem cōtra fidem. Sed vbi nulla est pertinacia defendendi erroreȝ suum quē nō soluȝ nō cognoscit esse errorem contra fidem. sed etiam ignorat illum esse errorē in se: ibi nulla est heresis. igit &c. Probat hoc etiā sic. sicut fides est habitus in intellectu gr̄atus ex actibus credendi qui sunt concomitanter a voluntate imperante hȝ actus: dicente August. sup Ioānem. omel. 26. Cetera pōt hō nolens: sed credere nō nisi volens: ita actus infidelitatis qui sunt hereses: sūt etiam a voluntate impante: qr oppositoꝝ eadē est ratio et disciplina. Igitur sicut intellectus catholici ex determinatione voluntatis elicit actus ꝯformes veritati fidei catholice: ita per oppositum hereticus ex determinatione voluntatis elicit actus difformes eideȝ veritati catholice: sed voluntas nō pōt imperare istos actus difformes: nisi intellectus intelligat hos actus habere aliquaȝ difformitatem ad aliquod determinatum in fide. igit si nō intelligit intellectus istos actus habere taleȝ difformitatem ad illud quod determinatur in fide: voluntas nō determinate et ptinaciter eliget defendere tales actus difformes: et sub ea rōne sub qua sunt difformes ad veritates fidei seu ad ea que determinantur in fide. ¶ Ex quibus oībus ꝯcludendum est duo pncipalia requiri ad heresiȝ: quorum: vnum est error in intellectu circa fidem: et reliquum est error in voluntate: ꝙ. vȝ. voluntas pertinaci et obstinata quadam firma adhesione adhereat opinioni et erronee et sequatur ipsam. Ex quo infert: ꝙ vnus error sine alio nō facit heresim. hoc ꝯn̄s probat sic. Qñcūqȝ duo necessaria ꝯcurrunt ad constitutionem alicuius deficiente altero ipsorum impossibile est illud esse. patet ista: sed hec duo ꝯcurrunt ad heresim. vȝ. error in intellectu circa fidem et ptinacia adhesionis in voluntate. igit &c. Maior est manifesta. maior autem pȝ. ex dictis diffinitionibus superius positis. Tum qr Hieronymus dicit ꝙ heresis dr̄ ab electiōe: et notat in caplo heresis. 24. q. 3. Et hoc qr hereticus elegit defensare errorē suū. Tuȝ etiā quia Augusti. de baptismo ꝯtra donatuȝ hoc idem dicit Inquit. n. siquis sentiat. de xp̄o. qd̄ fotinus opinatus est et baptiçet in ecclesia. et hāc credat eē fideȝ catholicaȝ: nō dico eū eē hereticū: nisi manifesta doctrina fidei catholice resistere maluerit: et illud quod tenebat elegerit. ¶ Ex his oībus sequit aliud corre^m ꝙ siquis parat^9 sit se corrigere de quocūqȝ errore dicto vel facto: et in sua opinione se remittit: vel ad iudiciuȝ sancte Romane ecclesie: vel ad iudicium dei: qui cuiuscunqȝ erroris et falsitatis est cognitor: hereticus minime censendus est. hoc pȝ per illud quod habetur. 24. q. 3. ca^o dicit apostolus. Et ad hoc forte dr̄: etiaȝ sine ipsa remissione seu ꝓtestatione dānat aliquis ab ecclesia pro heretico: qr ecclesia nō habet iudicare de secretis et occultis: ſȝ de manifestis: qr de occultis tantūmō iudicat deus: et ex ꝯtri de intentione cordis. vt dr̄. 33. dis. caplo erubescant. igit vbi est euidētia facti qd̄ sit erroneū in fide: sicut est adorare demoneȝ &c. ab ecclesia iudicabit hereticus qui hmōi cōmittit. ¶ Et ꝯfirmatur per illud qd̄ dr̄ de hereticis. caplo quicunqȝ et caplo accusatus. lib. 6. vbi habetur ꝙ adorans hereticuȝ est hereticus. ¶ Itē impossibile est ꝙ agēs aliqd̄ erroneū in fide nō male sentiat de fide: qr impole est esse malitiam in voluntate agētis: nisi sit error in intellectu: qr oīs malus est ignorās seu errans. 3° ethicoꝝ. Si igit aliquis operat malum in fide: aut pertinens ad fidem etiam male sentit de fide. ¶ Ad hoc rndet: ꝙ de istis male opatis que videntur eē contra fidem duplex est iudicium. s. dei et ecclesie. Iudicium dei est ſm interiora hominum: qr eius est interiora cognoscere: aliud iudiciuȝ est ex his que apparēt ex euidētia facti: quicūqȝ iudicatur iudicio dei hereticus vere est hereticus ex nā rei: qui vo iudicat iudicio ecclesie dr̄ hereticus ex presumptiōe facti et cōiecturalr: et sic presumptiōe iuris: qr operatur tale factum per qd̄ apparet ipm male sentire de fide: sed m iste nō est semper i. ex nā rei hereticus: et ad discernendum hoc magis pertinet ad theologum qȝ ad canonistas: dicet theologus ꝙ quicqd sit de iuris psumptione: iste sic operans non pōt: aut debet dici vere extra nā rei et determinate hereticus: et ratio apud ipm est. Quia qñ aliquis effectus depēdet a duabus causis nunqȝ ex natura rei ex illo effectu potest iudicari ꝑcise altera causa. Cum igit operās erroneuȝ in fide. vȝ. adorans demonem possit hoc facere: vel qr credat in demone esse aliquid diuinitatis que sit causa adorationis: vel vt facilius aliquid obtineat ab ipso nullaȝ credēs esse diuinitateȝ in eo. igit ex hoc inferre alteram cām. vȝ. ꝙ hoc faciat. qr credat demonem fore adorandū est fallacia ꝯntis: et ꝯn̄a nulla. vnde inquirēdum est vtrū ex errore fidei hoc fecerit: quod vtiqȝ facile est videre. naȝ sicut habitus fidei cognoscit per actuȝ fidei qui est credere et confiteri ea que sunt fidei: et habitus castitatis per caste viuere: ita cū heresis sit habitus infidelitatis: qr est species eius pōt cognosci per actus sibi correspondentes: et tunc ecclesia pōt iudicare aliquem esse hereticum inquirendo de vita: de moribus et de actibus eius credendi aut discredendi. ¶ Ex his rndet ad instantias suprapositas: et ad pmam pȝ ex dictis. ¶ Ad confirmationem etiā pȝ: ꝙ adorans hereticum est hereticus presumptione iuris: sed nō ex nā rei et ſm reȝ: dr̄ etiam hereticus talis adorās similitudinarie: qr hmōi agit ac si male sentiret de fide. ¶ Ad aliud dico ꝙ presupponit vnum falsum ꝙ quis nō possit operari aliquod erroneuȝ in fide seu peccatum absqȝ hoc ꝙ male sentiat et peruersitatem fidei habeat: qr tale agens pōt cōmittere aliquod enorme sciēs se peccare et credens firmiter quod facit esse enorme. Et ſȝ oīs malus erret. non tamen errore intellectus qui est heresis seu errore male sentiens de his que sunt fidei: sed bene errat omnis malus errore alicuius virtutis: cuius ꝯtrarium in vitijs operat. ¶ Pħ. male allegat auctoritas. oīs ignorans malus est non econuerso.

Ex quibus oībus pmissis ponunt ꝯnes. Prima. auctor isti^9 libelli nō ē here^ci^9; neqȝ lo

bellus in se quocunq; modo censeatur hereticus proba tur. Ille nō est hereticus quoquo modo: cuius opera aut scripta non attestantur de dubietate fidei: aut irrationa bilitate ɔtra contenta in scriptura sacra: aut determina tiones ecclesie: sed auctor istius libelli est huiusmodi: at q; etiam libellus ipse. igitur ⁊c. Maior p; : q; sentire ali quid indignum de proximo suo sine sufficienti causa est offendere charitatem ⁊ proximo iniuriari ⁊ ꝓpterea. ex tra. de scrutinio faciendo. caplo vnico. illum quem infir mitas humana indignū non nouit dignum debem⁹ exi stimare. Minor autē p;. primo ex vita ipsius auctoris: qui vt fertur sacerdos est spiritualiter viuit semot⁹ a mū danis ⁊ ab omni ambitiōe dignitatis: cuius gratia. vt di cit Augusti. de vtilitate credendi. heretici adinueniunt nouas ⁊ falsas opiniones in fide. nā inquit ipse. Hereti cus est qui alicui⁹ tēporalis cōmodi ⁊ maxime vane glie principatusq; sui gratia falsas ac nouas opiniones vł gi gnit vel sequit: que snia habetur in decretis. 24. q. 3. ca. hereticus. scdo q; hic auctor damnat hypocresim. i. simu latam sanctitatē hypocritaꝝ ⁊ superstitiosam quēadmo dum erat illa fratris hieronymi: cōtra quem in hoc libel lo inuehitur: que hypocresis est species heresis. iuxta il lud Pauli. In nouissimis diebus recedent quidā a fide attendentes spiritibus erroris ⁊ doctrinis demonioꝝ lo quentium in hypocresi mendacium. fingunt. n. heretici magnam austeritatē vite ⁊ mortificationē ⁊ detestationē vitioꝝ. vt videntes deuotione afficiātur ad eū: ⁊ sic di seminare valeant errores. ¶ Confirmat ista ratio: q; im pugnans hereticum nō debet vti ɔtra ipsuꝫ doctrina he retica. q; in demonstratione: aut ratione ostensiua vtere tur falsis ad ɔclusionem falsam quaꝫ ipse intenderet: qđ nō est probabile. ¶ Secūda pars conclusionis premisse que est ꝙ libellus nō est hereticus. p;: q; nō continet ali quid quod sit disforme a rectitudine fidei ⁊ principijs eius: imo quodlibet contentum in ipso est maxime cōso num rōni ⁊ veritati catholice fidei. vt patet ex responsio nibus que fient ad argumenta. ¶ Secunda cōclusio ꝑn cipalis est. dato ꝙ libellus cōtineret aliquid quod min⁹ probatum videretur in fide: nisi illud sit daminatum ab ecclesia: aut notorium contra fidem: non est censendus hereticus. hec probatur: nam heresis ab electione erro nea dicitur. vbi nulla est electio erronea voluntatis seq̄n tis errorem: ibi nulla est heresis proprie: sed ex snia que non est notoria contra fidem: neq; est contra determina tionem ecclesie nulla est electio erronea: q; neq; ex prece pto dei: nec ex precepto ecclesie. igitur cum sit huiusmo di in tali libello. sequit ꝙ libellus nō est hereticus. ¶ Vl tima conclusio. dato ꝙ auctor dixisset in libello aliquod erroneum in fide: protestans se nolle disentire a veritate fidei: accusans ignorantiam suam: ⁊ remittens se ad sapi entium iudicium: nullam cōtrahit heresim. hoc p; ex dis ctis: ⁊ presertim ex caplo. dixit apostolus. 24. q. 3.

Quibus premissis videt ad argumēta ⁊ ad ꝑmū ɔcessa maior negatur minor nō dicit libellus. che studiosamente se las se la messa i giorni non festiui: sed siquis gerat curaꝫ fami lie: aut alicuius reipublice prius agat ea ad que siue ex charitate: siue ex iustitia legali tenetur q̄ꝫ audiat missam ad quam non tenetur: eo maxime ꝙ siquis deesset sibi ip si ac proximis quo ad necessaria que sunt ad sustentatio nem vite: ⁊ etiam quātum ad ea que minus faciunt ad hoc peccaret dummodo ille ad ea teneatur ex charitate: que etiam si nō essent meritoria ex natura propria: sed in differentia ad meritū ⁊ demeritū: quēadmodū est datio elemosyne paupi: datore existēte in pctō mortali ad hoc. iure nāe ac ēt diuino magis hō tenet ⁊ iustitie: quaꝫ q̄sq; deb; ꝓximo suo. magis satisfacit q̄ꝫ ex auditione misse. De actibus indifferētibus ad bonitateꝫ moralē ⁊ gratuitam ⁊ malitiam eius oppositā videat Scotus ⁊ Landulfus. 2° sniaꝝ. dist. 40. ꝙ auteꝫ sic intelligat quemadmodum dictum est preferendo opera iustitie legalis simul ⁊ mise ricordie in proximuꝫ auditioni misse: quando iure nature his magis tenemur: apparet per illud qđ dixit. non se fa cia idolo de la messa. i. nō habeat aliquā existimationem superstitiosam de auditione misse que existimatio super stitiosa esset cum quis tanti faceret eius auditionem vt deesset alijs operibus secularibus in se ⁊ in proximuꝫ. cum xp̄s in euangelio preferat misericordiam faciendam ꝓxi mo cultui latrie qui debet deo. Matth. 15. vbi reprehen dit superstitiosaꝫ ac perniciosaꝫ doctrinā phariseoꝝ: qui docebant vt derelicto patre in miseria ⁊ necessitate mu nera offerrent ad altare cuꝫ dicebant. Munus quodcūq; est ex me tibi proderit: ⁊ saluator ad hec ait. honora patrē tuum ⁊ matreꝫ tuam ⁊c. Sed addit ꝙ ly nō meritorie. di stribuit pro omnibus operibus indifferentibus. negatur hoc: si ly non. determinaret ly colle. qđ nō est in ꝓposito. ¶ Et ad illud qđ dicit de indulgentijs. Respondeo ꝙ me lius est vnicuiq; accipere indulgētiaꝫ ⁊ orare q̄ꝫ alia ope rari. si cetera sunt paria. Sed vbi ex aliqua circunstantia aliquid iustius ⁊ rectius est agendum q̄ꝫ accipere indul gentiam magis ex cōmuni iustitia ⁊ rationabilitate tene mur ad illud q̄ꝫ ad indulgētiaꝫ. Nec obstat qđ dr̄. 8. can ticoꝝ. Ordinauit in me charitatem: q; iste ordo debet seruari ceteris paribus si sit equalis equietas ⁊ rectitudo iustitie: quod nō esset in proposito siquis omitteret cha ritateꝫ proximi: aut aliquid aliud cōgruentius agenduꝫ. ¶ Ad secūduꝫ respondet similiter negando minoreꝫ. nō enim dicit in libello. ꝙ quis possit saluari si sit adultus sine ɔtritione simpliciter. Sed bene sine cōtritione que sit dolor in parte sensitiua qui est per signa sensibilia. s. ꝑ effusionem lachrymaruꝫ: per suspiria ⁊ hm̄oi. q; ista nō sunt frequenter in potestate hominis: ⁊ deus non exigit a no bis quod est nobis impossibile. ¶ Vel dicendum est ꝙ quecunq; contritio precedens confessionem non necessa rio requiritur ad delectionem peccati: sed sufficit attri tio aliqualis cum intentione faciendi quod ꝑcipit eccle sia. si modo non ponatur obex virtute sacramenti con fessionis: cui assistit virtus diuina: deletur peccatum. vi deatur Scotus in quarto sententiarum. distin. 14. q. 4: ⁊ eodem. distin. 17. q. prima: neq; est verum quod infer tur ꝙ tunc dimitteretur peccatum sine penitentia: imo dimitteretur cum maxima penitentia: quia confessio est maxima pars ⁊ potissima penitentia. Unde Scotus. in. 17. distin. 4. q. prima. h;. ꝙ hoc sacramentum confessio nis est maxime penale. est enim confusio adducens gra tiam ⁊ gloriam. vt dicitur ecclesiastici. capitulo. 4. ¶ Ad tertium respondetur. sił negat minor. nō eniꝫ inter spiri tuales de quibus loquit cōnumerat pontifex maximus: aut prelati maiores ecclesie: loquit enim de hypocritis qui simulant vite sanctitatem cū vestib⁹ hispidis ⁊ gros sis. vt decipiant sub nomine sanctitatis de quibus inq̄t ille poeta in metamorphoseos. Multi nomine diuorum thalamos inire pudicos. Et de his precipue loquitur. vt denunciet persecutionem quam nunc patit ecclesia ab hypocritis: quam predixit Daniel capitulo. 7. qui ꝓphe tauit de quatuor ꝑsecutionibus quas passura erat eccle sia xp̄i prefigurando in quatuor bestijs quas vidit: quaꝝ prima leena que significat persecutionem tyrānoꝝ ⁊ impe ratoꝝ: quam pertulit primitiua ecclesia: ⁊ qui vt leena de seuierunt per varios cruciatus in xp̄ianos ⁊ ecclesiā xp̄i. secunda bestia quam vidit erat similis vrso. ⁊ hec signifi cabat persecutioneꝫ hereticoꝝ: qui varijs ⁊ falsis doctri nis fideles vexauerunt: ⁊ multos perdiderunt erroribus suis. 3ª erat similis pardo: qui habet colorem varium: ⁊ significat persecutioneꝫ que nunc est hypocritarum: qui sub vario colore sanctitatis multos decipiunt: ⁊ ad vitia inducunt: ac deniq; in interitum: ⁊ hanc sequetur perse cutio antichristi que significatur per quartam feraꝫ: qui precipue cum hypocritis pugnabit contra veros fideles. Et quia hic auctor libelli intendebat dānare hypocrisim

fratris

fratris Hieronymi. ex qua hypocrisi ecclesia patiebat. qui supra aurū se ostendebat i. q hypo interpretat supra. et crisim aurū: quasi desuper auri. Ideo auctor isti libelli inuehitur contra spūales hypocritas: et nō contra veros catholicos: cū presertim hypocrisis videatur cōplementū heresis. vnde sup illud Isaie. 9. Disperdet dñs ab israel caput et caudam. Glosa. Omnis hereticus hypocrita est. et Bernardus super canticā. Non sufficit hereticos esse nisi cum hypocrite sint. ¶Et cōfirmat ratione: qr hereticus nititur palliare peccatum suum: sicut hypocrita et c. ¶Et ad illud qd dicit. sacerdotē confessorē debere mediocri litteratura esse instructū. hoc dicitur qr nō oportet cōfessorem esse tante doctrine quante debet esse qui predicat publice: et populū instruit: vt est de mente Doctoris subtilis in tertio sniarum. distin. 24. q. vnica. Henrici de gādauo: et aliorum. Et in hoc libello reprehēditur impudētia aliquoꝝ confessoꝝ: qui interrogādo cōfitentes sunt nimiū exquisiti et scrupulosi: docentes suis interrogationibus penitentes vitia que ipsi ignorāt i. de quibus dicitur. 38. di. cap. Quāuis q melius est ea in sacerdote: et alio quocūq ignorare q scire. ¶Ad 4m videtur q homo cōiecturaliter pōt arguere ab effectibus visibilibus ad occulta inuisibilia dei. et iudicare. iuxta illud Pauli ad Roma. cap. primo. Inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta cōspiciunt: non q certitudinaliter cognoscat voluntas diuina: sed coniecturaliter. Ex his que in sacra scriptura promittūt in premium et penā. Et ad illud: q totus mundus periret: respondet Joannes in sua canonica. cum dicit. Totus mundus positus est in maligno. et psalmus vt allegatū est. Non est qui faciat bonū nō est vsq ad vnum. Et hec habent itelligi nō mō de peccato originali: sed etiā actuali. vt est de mente Augustini in lib. de natura et gratia. ¶Iste omnes auctoritates habent solui in proposito. et quicquid dicetur pro istis: dicet ad expositionē libelli. ¶Ad 5m respondet q capit auctorem libelli in verbis. intēdit auctor i. q quis nō dz accedere ad diuina. vt cantibus et sonis aures delectet. sed vt interna meditatōe cōtemplet sacra mysteria. nā vt habet. 92. dist. cap. In sancta. Dum blāda vox queritur in sacro ministerio congrua vita negligit et cantor: minister deum moribus stimulat: cū populum vocibus delectat. Et q hec intendat is auctor apparet: qr hunc libellū edidit cōtra florentinos qui vtunt istis cantilenis in sacris. ¶Ad 6m negat. q libellus asserat deum peccare: aut posse peccare formaliter aut virtualiter. Et ad probationē: q si deus dat alicui gratiam in laqueum: dat illā ad peccandum. Dico q dare gratiam in laqueū potest intelligi duobus modis. vno modo ex parte dātis. alio modo ex parte vtentis. Primo modo non datur gratia a deo alicui in laqueum: qr non dat deus gratiam gratis datā ad malum operandū: sed vt ea vtatur ad bonū: aut possit vti: cōstituendo tamē ipsum in libertate arbitrij: vt sit liber ad vtrūq. s. malum et bonū. et hoc ppter meritum suum cōsequendū ex libertate ad vtrūq. alioquin hō nō mereret: qr necessitaretur ad alterum. Et hoc est qd sapiētie ecclesiastici dicit. Deus ab initio constituit hominē et posuit eum in manu consilij sui et c. Si secundo modo intelligatur dari gratia quo ad vsum. sic deus denominatur dare gratiam in habitudine et relatione ad effectū malum eo modo quo denominatur ex aliqua relatione in creatura ex tempore talis: vel talis: precipue ex denominatione extrinseca. Ad hoc facit qd dicit propheta in psalmo. 65. Igne nos de' examinasti: sicut examinatur argentum. Induxisti nos in laqueum. Et paulus ad Roma. primo. Tradidit illos deus in reprobū sensum: vt faciant ea que nō conueniunt et c. Et ezechielis 3°. Si cōuersus iustus a iustitia sua fuerit et fecerit iniquitatē: ponam offendiculum coram eo ipse morietur. Hoc idē dicunt sancti Augustin'. 23. q. 4. Nabuchodonosor: et sūt verba Aug. in lib. de libero arbitrio. inquit. Cur medicamentum vnius medici manu confectum: alij ad interitum. alij valuerit ad salutem: nisi qr bonus odor Christi alijs est odor vite in vitam. alijs est odor mortis in mortem et c. Et Hieronymus. Heretici comedunt panem pollutum: que sententia habet dist. 50. cap. Sacerdotes: que omnia intelligunt: non ex parte rei in se: sed ex parte vtētis. ¶Ad septimū. de meditatione dicitur q non est ad propositum: qr libellus nō loquit de meditatione q̄tū ad substātiā meditationis: eo modo quo loquitur. Aug. et quantum ad hoc ipse tradidit omnes modos adorationis ex parte adorati: et etiam adorantis q̄tum ad substantiam adorationis. Sed loquitur liber de quibusdam superstitiosis allicimentis que exurgunt ex spiritu inanis glorie: aut rapine. vt conuocata multitudine populi pecunias predicatores extorqueant: aut populum ad aliqd sibi cōmodum alliciant: cum talibus fictis meditationibus pretendunt isti hypocrite sanctitatem maximam: et multas habere diuinas reuelationes: vt fidem et auctoritatem apud populos acquirant: et iste meditationes sunt venenate: qr ex mala et venenata intentione proficiscuntur. ¶Ad vltimum pz ex dictis. Opera enim moralia et gratuita seu meritoria sortiunt suā bonitatē a fine: propter quem intendunt: cum circunstantia finis sit prima circunstantia inter oēs circunstantias morales: et nullum bonum opus potest esse bonum bonitate meritoria i. nisi sit moraliter bonum.

¶Articuli extracti ex libello presbyteri Gabrielis Biūdis quoꝝ aliqd putant scandalosi: et auribꝰ pusilloꝝ offendētes: aliq vō erronei atq heretici creduntur. Arti. j.

PEr quale occulto desiderio i gola: et appetito desordiato: essa natura in grāde multitudine de subiecti se acosta: o vero al viuere Clericale et ecclesiastico: o vero al viuer religioso: o vero neli acti pfecti extrīseci: o vero itrīseci: de charita: o ver deuotiōe. Se acosta dico al suo dio molto vanamēte nō tirata da lui: ne electa: ne chiamata: ne inuitata se nō in gñe cū la multitudīe reproba da la paucita de li electi separata: e nō cū quella chiamata. Arti. ij.

¶Le qual gratie o nāle: o ver supranāle a lhoro da dio date in premio et lacio: in lacio et premio i. a loro sono materia et occasione de sominare de hauere: et quello che hanno hauerlo in magiore grado assai. Arti. iij.

¶Il lōdimeno per q̄sto al presente me occorre: li trouo assai bene expressi in cinq idoli pui celebri e notabili. de quali el primo e la statua de Nabuchodonosor. El secundo de Bel. el 3° Baal. el 4° Moloch. el 5° e lo idolo del zelo posto da Ezechiele. di quali tri pmi sono gñali e particulari: particulari e gñali: tutti tri perho variamēte spectāti: pncipalmēte a lo acto extrinseco. El 4° e 5° come sono principalmente demonstratiui del acto vniuersale: et cosi sono manifestatiui de quelle particularmēte quanto aspecta ala deuotione i. et specialissimamēte quāto cōcerne ala corropta et idolatra hoḡ di facta meditatione dala passion de Christo. quali tutti insieme ciascaduno per se constituiscono la nephāda abhominatiōe casone de la desolatione de ogni virtude e gratia de la natura humana. Arti. iiij.

¶E per tanto de meritare per la sua dispositione e sufficiētia q̄llo che lui nō merita: et successiuamēte de esser obligato de cōmunicarli ad altri: como bono e sauio per nō esser igrato e inutile seruo: ma fare fructuoso el suo talēto: dādolo ad vsura per el suo signore: somniando hauer quello che lui nō ha receuuto da dio i. ne e p hauer mai p che tali doni excellēti et sopra naturali nel acto i. o nelo effecto: o ne luno e laltro: nō sono ne dati ne dabili a q̄lle psone le q̄le sono pmesse cadere nel lacio de la luciferiana psumptione de essi doni. Ex hoc. Arti. v.

¶ El qual effecto molto piu chiaramente e totalmente ha loco in ogni temporale ouer spiritual dignita: prelatione administratione: & cura: o vero gouerno de altri quando sono apertamente: o vero occultamente desiderati: non che cercati o procurati sotto qualunche perfectissimo apparente: & laudatissimo fine. etiam de la salute de tutta la humana natura: e de la corte celesthale e gloria diuina. Ex hoc. Arti. vj.

¶ Et ceco facto da la ppria cētrale luminosa e chiara malitia: quale e la sagitta de la perfecta nequitia che procede da larcho sempre teso de la spasmata volunta de esser simile a dio ne la sua substantia & acti bona e bella: forte e grande: sauia e cōmunicabile: e como cosa diuina vola nel di de la consumata & excecante notitia. Arti. vij.

¶ No perho essere in specie da esso medemo dio acceptato quello che e stato refutato & reprobato in genere: e similmēte refutato in specie. & reprobato quello che e acceptato: electo: & chiamato in genere: acto: persona: o stato per molti modi a la humana presumptrice cecita incogniti. Articulus. viij.

¶ Dio ha hogidi variamente chi in substantia: & chi in segni abandonādo: facto: permesso: & lasciato tutto el mōdo cadere. siche singularmente & ppriamente: como per nui dicto se adempie quello che se dice nel psalmo. Nō e chi facia bene: nō e persina ad vno. Arti. ix.

¶ Perche la diuina iustitia e electrice bōta: como li sui electi nel tempo: & nela eternita per segni manifesti bene intesi da chi e chiamato: gratificando a se quelli. Chiama prima non solo in genere: ma in specie a li stati a lor conformi & opportuni. Poi li iustifica in essi nela identita del spirito deli fundatori dateli gratia de piena cognitione e perfecta volunta dele cose: secundo il diuino da loro in tutto: o parte cognosciuto de se beneplacito: obseruabile: & obseruande in quelli. Arti. x.

¶ Et per tanto dapoi la perdonanza de peccati per gratia sença merito sperata: sobriamente desiderata: & desiderādo domādera & sperara quelle gratie che serāno necessarie al proprio stato. per adempimēto in se del diuino beneplacito in quello. Arti. xj.

¶ Misura aduncha ognuno bene il suo stato: & consideri il fine de quello: & li meçi per quali ha a peruenire ad esso: & inteso quello se forci di caminare quanto po instantemente per li meçi intesi piu dritti & pportionati ad esso. Et fine dixi: non temporale: ma intētionale: el quale depende da la intentione & mente & spirito de li fundatori de quello: se e vero & substantiale: & non chimerico stato: quali sono sempre quelli che hāno hauuto initio da homini: quantūq3 acostumati: nō perho euidentemente da spirito sancto guidati: per che tali nō se possono chiamare stati: ma ruine. Articulus. xij.

¶ Per tāto auiso che lo vero acostamēto a dio preso in proprio significato strettamente per altro acto che desperare in luiro vero per fede verso lui caminare in effecto de charitade: cioe per altro acto proprio dela creatura: per quale ella da se mossa: non tirata verso dio camina volēdo a lui peruenire: & a suo de lei modo con lui vnirse: e acto de presumptione & rapina: & de lo angelo apostata. Et perho e securo hogidi di non passar la certeça dela diuina vocatione. Arti. xiij.

¶ Le persone ali quali e cōcessa gratia de posersi guardare dal peccato mortale: Laudo chē se ꝯfessano tre ouer quatro volte infra lanno al piu: Laltre persone laudaria che se confesassino dapoi le caduto nel peccato mortale piu presto che posesseno: per che saria optimo remedio a cōseruarli sença peccato mortale. Arti. xiiij.

¶ Confessori siano electi piu presto grossi che scrupulosi: cioe piu presto de minor litteratura & sufficientia che de magiore: doue e segno de scrupuli. Et questo dico quando li scrupuli sono nela via del spirito; che altramente non sono da me extimati scrupulosi & digni da esser schiuati: per che li scrupulosi quali temo: & hanno natura de venenare altrui: como sono in se venenosi: siano cercati adunche de mediocre vita: non de molto sancta: de mediocre diligentia nelo examinare la via del spirito: non de suttile inuestigatione de altre parte che de le circūstātie di peccati: per che tutti li spirituali hodierni sono da hauer suspecti: como messi de Antichristo. Arti. xv.

¶ Li peccati di dio quali confessano li spirituali de lucifero sono de questa natura per exemplo. Quando lhomo se accusa non hauer deuotione: contritiōe: compunctione: lachryme: feruori: & altre cose de questa natura: le quale nō sono i posança de alchuna creatura: ma solo el creatore le po dare: & da a chi vole: & como a lui pare: & etiā de ordinaria iustitia non e obligato a darle ad alchuna persona. per che sença tutte queste cose se po lhomo saluare. Arti. xvj.

¶ Ma como sente el p̄dicatore persuaderli ala meditatione: contemplatione: o via de gusti & sentimenti supernaturali: fuga da quello como dal diauolo o da lucifero de quali colui e ministro. Arti. xvij.

¶ Chi nō se sente tracto dal desiderio: e fuse in loco nel q̄le e vsança a suoi simili communicarsi piu volte con molto timore vada a la cōmunicatiōe nele feste piu p̄ncipale per fina al numero de tre o q̄tro volte: ma si nō e stretto da tale vsança: & vedi non sequir scandalo alchuno de suo cessare dala cōmunione cessi piu presto che sequir tale exemplo. Arti. xviij.

¶ La messa sia audita da ciaschuno cō grande attentiōe & quella deuotione che sera cōcessa nel chiedere perdono di peccati passati: & gratia de vera emendatiōe di quelli cō altre simile petitione: quale serāno da dio spirate ptinēte a questa natura: cioe ouer ala perdonāça de peccati ouer ala impetratione dela virtu necessaria a la obseruatione deli peccati. nel pprio stato: & secondo la ppria vocatiōe: o vero la speciale misericordia e salute: & vita eterna sença altra venenata meditatione de li misterij de la messa o passione de Christo: consigliati dal spirito de rapina: & sença altri segni extrinseci de deuotiōe & particulare reuerentia inusitati vniuersalmente da le commune costumate persone. Arti. xix.

¶ Li di non festiui chi po oda la messa: simelmente chi nō po: non se curi niēte: ma attenda a la obedientia del spirito de dio nel ordine de la charita & obseruatione de li diuini precepti: non se facendo idolo: ne de la auditione de la messa: ne de altro acto spirituale o virtuoso apparentemente: immo si hauesse ogni commodita e liberta de audir la messa: & sentisse hauerli tanta affectiōe che nō la lassaria volentiera per seruire ad vna propria necessita: o del proximo: & piu presto lassaria venir alchun scandalo: etiam minimo ne la propria famiglia: o non lasseria de consolare o adiutare el proximo: etiam nele cose minime. Conseglio a tal persona che ne li di non festiui lassi studiosamente la auditione de la messa. & attenda a qualche opera de charita: o de subuentione: o de consolatione del proximo adaptandosi ale altrui voglie nele cose etiam non meritorie de sua natura: pur che non siano de peccado. Corm.

¶ Quel che dico dela messa: dico de degiunij: perdonançe: oratione vocali: cioe pater nostri: officio sença obligatione dicti. & di qualunche altra opera: quantunche sancta e meritoria apparente. Et si fusse pertinente a la subuentione del proximo: sia lasciati neli casi non necessarij: cioe importanti ne scandalo: ne damno notabile del proximo da chi se sente hauere posto affectione a tale opera & acto virtuoso o meritorio apparente: & restringasi la persona solo ala vera necessita. nela quale non bisogna hauere respecto. se non ala obedientia deli diuini precepti e bisogno del proximo. Corm.

¶ Ad vesperi

¶ A vesperi ⁊ altri officij divini conseglio andare laici per fuga de male cõpagnie: o altri vani exercitij: o periculose conversatione el di dele feste: non per dilecto dela oechia: che oltra el pagamẽto in tal dilecto receuuto porta cõ seco molto dãno non cognosciuto. A chi e datto spender utilmẽte tale tempo in casa sua in bone e laudabile operatione: o vero in subuẽtione temporale o spũale de proximi: non laudo molto hogidi tali andamenti; ⁊ de questo ⁊ de molte altre cose. a questo aricordo le rasone non pono; per che hanno altre radice: ⁊ non cadeno in questo loco. Articulus. xx.

¶ La oratione vocale non necessaria per obligatione semp̃ deve dare luogo in quelle persone che a dio: non a se medesime servono: como fanno le presumptuose de gran facti: ⁊ golose de meriti: quale sono vere figliole de lucifero. Articulus. xxi.

¶ Et nõ guardano ad alchune gratiette disgratiate: quale dio li concede in laccio ⁊ premio: in premio ⁊ laccio: retributione ⁊ materia ⁊ occasione de ruina; ⁊ ruina eterna. per che se avederano poi finalmẽte che seranno stati non ucelli cioe spũali: ma serpenti ⁊ diavoli. Arti. xxij.

¶ Lasciati molti in vera necessita: ⁊ nõ adiutati robara donando al diavolo quello che era de Jesu xp̃o: molto piu si murera muri superflui o curiosi: o picture: o fara calici o pianeti oltra la necessita: o altra cosa vana ⁊ superflua per comparatione de la vera necessita de poveri sotto q̃lunche colore di pieta. Arti. xxiij.

¶ Fugano le femine le conversatione e frequentia de confessione: ⁊ altri colloquij cum patri spirituali non necessarij ala confessione nel tempo dela confessione; ⁊ molto piu neli altri tempi: per che altramẽte facẽdo li avuncio che caderãno nil laccio de occulto o manifesto inamoramẽto: ẽt si fuseno decrepite e frigide naturalmẽte in q̃sto tẽpo che el diavolo e segnore de la compagnia: cioe de la carne neli piure nel resto del senso ⁊ parte sensitive ⁊ dela rasone inferiore dela humana natura. ⁊ pho non e chi resister li possa in queste parte; ⁊ perho e da fugirlo e star nele roche cõ molta guardia ⁊ circũspectiõe. Cor.

¶ Li maschi lassino anchora loro le conversatione de homini spirituali de ogni sorte: guardãdosi da peccati: e da le vie inductive a quello: e nõ farano pocho. E tagliano a le sue dõne le vie dela spiritualita in loro apparẽte reducẽdole e relegnẽdole a li acti virtuosi e laudabili de natura del suo stato: ⁊ a quello solo convenienti ⁊c̃.

Finis.

¶ Frater Philippus Albacius Mant. Servorũ ordi. observantie: ad Reverendum in xp̃o patrem Magistrum Antonium Trombettam.

Mole gravis frugum liber expectatus ab omni.
Exierat: domino verbera nulla petens:
Ast opus aeternos pater hoc quo currat in annos
Sparsa pavo gressus ordine ferre iubes.
En modo compta simul: summũq; per aera sacro
Afflatu: ⁊ scotico personat aere tuba:
Quare ratione facite contraria castra revolvens
Quem sequitur cunctis iam superesse ducem:
Esse quid est rerum patet hic: atq; ubere largo
Luxuriant sophie dogmata sancta dei.
Grande sophis precium: tibi: nostro ⁊ nomina saeclo
Parturis: at quot erunt spicula marisq; tibi?
Condita nam rabido tibi geno inimica sequetur.
Dente: tamen palmam non mala marte dabunt.
Cum tua percutiet: tibi tunc dabit hostis honores
Invidus: armato quid nocet umbra duci?

¶ Jacobus Philippus Ex pellib' nigris Troianus in laudem magistri Antonij Trombette Patavini.

Pythagoras: si vera refert: animaeq; resumunt
Functa sepulchrali corpora nostra face.
Meonio fabium gravis Ennius ore morantem:
Et canit aemilia fortia gesta manu:
Et male successum populo cãnensibus armis:
Et Curios fratres: Hãnibalisq; fugam.
Ecquis Trombettam: librat dum singula: Scoti
Joannis sacro non putet ore loqui?
Hoc duce nũc sanctas superum cognoscimus arces:
Et pia naturae nunc adaperta via est.
Ergo non poterit quãvis cariosa vetustas
Antoni aegregium perdere fratris opus.

¶ Expliciunt questiones Eximij sacre theologie Doctoris Magistri Antonij Trombette ordinis Minorum.
¶ Uenetijs: anno ab icarnati verbi. M.ccccc.iiij.

Registrum huius operis.

A B C D E F G H I K L M N O

Omnes sunt quaterni.

